

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU 'NDA BANKA VEYA
KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU**

ŞAHİN ALTUĞ

KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahmet BİLGİN**

KIRIKKALE– 2023

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU 'NDA BANKA VEYA
KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU**

ŞAHİN ALTUĞ

KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Ahmet BİLGİN**

KIRIKKALE– 2023

KABUL VE ONAY

Şahin ALTUĞ tarafından hazırlanan “5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ahmet BİLGİN

İmza

Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Prof. Dr. Doğan SOYASLAN

İmza

Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Çankaya Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN

İmza

Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Prof. Dr. Ozan CAN

İmza

Özel Hukuk Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Prof. Dr. Elif Sibel ÇAKAR

İmza

Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 27/12/2023

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Doktora Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Doç. Dr. Abdussamed YEŞİLDAĞ

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Şahin Altuğ

Tarih:/...../2023

ÖZET

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU’NDA BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

Kırıkkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi
Danışman: Prof. Dr. Ahmet BİLGİN
Aralık 2023, 536 sayfa

Çalışmamızın konusunu Türk Ceza Kanunu’nun 245. maddesinde düzenlenen “*banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu*” oluşturmaktadır.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde bilişim suçlarına ilişkin genel bilgiler verilmiş, bu suçların işlenmesinde kullanılan yöntemler belirtilmiş, kartlı ödemeler sistemi ile banka ve kredi kartlarının özellikleri açıklanmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde Türk Ceza Kanunu’nun 245. maddesinde yer alan suç tipleri kapsamlı şekilde değerlendirilmiştir. Çalışmamızın son bölümünde ise bu suçlar ile Türk Ceza Kanunu ve diğer özel ceza kanunlarında düzenlenen benzer nitelikteki suçların ilişkisi ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu’nun 245. maddesinde birbirinden bağımsız olan üç farklı suç tipine yer verilmiştir. Bu maddenin ilk fıkrasında gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise banka veya kredi kartlarının sahte olarak üretilmesi, satılması, satın alınması, devredilmesi veya kabul edilmesi suçu düzenlenmiş; aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise sahte oluşturulan veya sahtecilik yapılan banka veya kredi kartı ile yarar sağlanması suçu hüküm altına alınmıştır. Türk Ceza Kanunu’nun 245. maddesinin dördüncü fıkrasında açıkça ifade edildiği için şahsi cezasızlık sebepleri yasal koşullar oluştuğunda yalnızca gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından uygulanabilir. Aynı şekilde bu maddenin beşinci fıkrasındaki düzenleme uyarınca etkin pişmanlık hükümleri yasal şartlar gerçekleştiği takdirde sadece gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından uygulanabilecektir. Çalışmamızda bu suç tipleri detaylı olarak incelenmiş, suçların başta unsurları olmak üzere birbirinden farklı olan yönleri açıklanmıştır. Bu kapsamda suç tipleri ayrıntılı biçimde değerlendirilirken teşebbüs, iştirak ve içtimai gibi suçun özel görünüş şekilleri de incelenmiştir. Çalışma konumuz olan üç farklı suçun soruşturma ve muhakeme usulü

de ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesinde düzenlenen suçlar incelenirken tartışmalı olan hususlarla ilgili olarak doktrinde bulunan farklı görüşlere yer verilmiş; ayrıca konuyla ilgili önemli Yargıtay kararlarına da değinilmiştir.

Çalışmamızın sonunda ise Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesinde düzenlenen üç suç tipine ilişkin özet bilgilere yer verilmiş ve çalışma konumuzla ilgili olarak kanaatimizce yasal değişiklikler yapılmasının yararlı olacağını düşündüğümüz hususlar belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Banka kartı, kredi kartı, rıza, sahtecilik, haksız yarar sağlama, şahsi cezasızlık sebepleri, etkin pişmanlık.

ABSTRACT

ABUSE OF BANK AND CREDIT CARDS IN THE TURKISH CRIMINAL CODE NUMBER 5237

Kırıkkale University
Graduate School of Social Science
Department of Public Law, Doctoral Thesis
Supervisor: Prof. Dr. Ahmet BİLGİN
December 2023, 536 page

The subject of our study is the crime of abuse of bank or credit cards regulated in Article 245 of the Turkish Criminal Code.

Our study consists of three parts. In the first part of our study, general information on cybercrimes is given, the methods used in the commission of these crimes are specified, and the characteristics of the card payment system and bank and credit cards are explained. In the second part of our study, the types of crimes included in Article 245 of the Turkish Criminal Code (TCC) are comprehensively evaluated. In the last part of our study, the relationship between these crimes and similar crimes regulated in the Turkish Criminal Code and other special criminal codes is discussed in detail.

Article 245 of the Turkish Criminal Code includes three different types of crimes that are independent of each other. The first paragraph of this article regulates the crime of abuse of a real bank or credit card. The second paragraph of the said article regulates the crime of counterfeit production, sale, purchase, transfer or acceptance of bank or credit cards; and the third paragraph of the same article regulates the crime of benefiting from a counterfeit or forged bank or credit card. As it is clearly stated in the fourth paragraph of Article 245 of the Turkish Criminal Code, the reasons for personal impunity can only be applied for the crime of abuse of a real bank or credit card when the legal conditions are met. Likewise, pursuant to the provision in the fifth paragraph of this article, effective remorse provisions can only be applied in terms of the crime of abuse of a real bank or credit card if the legal conditions are met. In our study, these types of crimes are examined in detail and their different aspects, especially their elements, are explained. In this context, while the types of crimes are evaluated in detail, the special forms of the crime such as attempt, participation and aggregation are also examined. The investigation and prosecution procedures of the three different

crimes that are the subject of our study are also explained in detail. While examining the crimes regulated under Article 245 of the Turkish Criminal Code, the different opinions in the doctrine regarding the controversial issues are included, in addition, important decisions of the Court Of Cassation on the subject are also stated.

At the end of our study, summary information on the three types of crimes regulated in Article 245 of the Turkish Criminal Code is given and the issues that we think it would be useful to make legal amendments in our opinion regarding our subject of study are stated.

Keywords: Bank card, credit card, consent, forgery, unfair advantage, reasons for personal impunity, effective remorse.

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim süresince bana desteğini her zaman hissettiren, ilgisini ve emeğini hiçbir koşulda esirgemeyen, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren, ihtiyaç duyduğum her an bana yardımcı olan, hakkını ödeyemeyeceğim değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ahmet BİLGİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez süresince yapmış olduğu değerlendirmeleri, çalışmamın tamamlanması için sunduğu katkıları, tez konumla ilgili olarak benim için her zaman yol gösterici olan değerli fikirleri, yapıcı tutumlarıyla çalışma sürecinde bana sürekli destek olan ve beni yönlendiren kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Doğan SOYASLAN'a çok teşekkür ederim.

Tez konum hakkında değerli görüşlerinden yararlandığım, bilgileri ve düşünceleri ile çalışmama katkı sağlayan ve bu süreçte beni destekleyerek yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Elif Sibel ÇAKAR ve Doç. Dr. Uğur ERSOY'a çok teşekkür ederim.

Kıymetli vakitlerini ayırarak tecrübelerinden, fikirlerinden yararlandığım ve tez konumla ilgili yaptıkları değerlendirmeler ile çalışmama destek olan kıymetli hocalarım Sayın Prof. Dr. Sayın Ramazan ÇAĞLAYAN ve Prof. Dr. Ozan CAN'a çok teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde ve doktora eğitimim boyunca beni sürekli destekleyen, emeklerini hiçbir zaman esirgemeyerek bana yaşantım boyunca güç veren, benim için her türlü fedakârlıklarda bulunan, bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan ve sevgilerini her zaman hissettiğim canım annem Kudret ALTUĞ, babam Mevlüt ALTUĞ ve kardeşim Gökhan ALTUĞ başta olmak üzere bütün aileme; doktora sürecinde kendisine yeterince vakit ayıramama rağmen sabır göstererek hiçbir zaman sitem etmeyen, bana her daim destek olan, hayatıma anlam katan, mutluluk sebebim, emeği ve desteği ile sürekli yanımda olan ve çalışmamın tamamlanması için elinden gelen bütün çabayı gösteren hayat arkadaşım sevgili eşim Ayşenur AKTAŞ ALTUĞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şahin ALTUĞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xviii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM, BİLİŞİM SUÇLARI, KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİ İLE BANKA VE KREDİ KARTLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§ I. BİLİŞİM.....	5
I. BİLİŞİM SİSTEMİ.....	9
II. BİLGİSAYAR	13
III. VERİ	17
IV. İNTERNET	19
§ II. BİLİŞİM SUÇLARI.....	22
I. BİLİŞİM SUÇLARININ TANIMI.....	22
II. BİLİŞİM SUÇLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ	27
III. BİLİŞİM SUÇLARININ ÖZELLİKLERİ.....	33
IV. BİLİŞİM SUÇLARININ TASNİFİ	38
V. BİLİŞİM SUÇLARININ İŞLENMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER.....	41
A. Genel Olarak.....	41
B. Bilişim Virüsleri	42
C. Truva Atı (Trojen Horse)	43
Ç. Solucanlar (Worms)	45
D. Sistem Güvenliğinin Kırılıp İçeri Girilmesi (Hacking).....	47
E. Tavşanlar (Robbits)	49
F. Bukalemunlar (Chameleons).....	49
G. Bombalar (Bombs)	50
Ğ. Salam Tekniği (Salami Techniques)	51

H. Casus Yazılımlar (Spyware).....	52
I. Sazan Avlama/Oltaya Gelme (Phishing).....	53
İ. Arka Kapılar (Backdoor).....	54
J. Telefon Çeviriciler (Dialers)	55
K. Çöpe Dalma (Scavenging).....	56
L. Gizlice Dinleme (Sniffing).....	56
M. Veri Aldatmacası (Data Diddling)	57
N. Süper Darbe (Super Zapping).....	58
O. İstem Dışı Alınan Elektronik Postalar (Spam).....	59
Ö. Tarama (Scanning)	62
P. Botnet Saldırısı.....	63
R. DoS ve DDoS Atakları.....	64
S. Sırtlama (Piggybacking).....	64
Ş. Eşzamansız Saldırıları (Asynchronous Attacks)	64
T. Web Sayfası Hırsızlığı ve Web Sayfası Yönlendirme	65
U. Hukuka Aykırı İçerik Sunulması.....	66
Ü. Parola Kırma Saldırıları.....	67
V. Klavye Dinleme Sistemleri (Keyloggers)	68
Y. Diğer Yöntemler.....	68
§ III. KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİ.....	69
I- KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ	69
A. Genel Olarak.....	69
B. Kartlı Ödemeler Sisteminde Yer Alan Süjeler	71
1. Kart Hamili.....	71
2. Kart Çıkartan Kuruluş	71
3. Üye İşyeri	73
4. Üye İşyeri Anlaşması Yapan Kuruluş.....	74
5. Bankalararası Kart Merkezi (BKM).....	74
a. Kuruluşu	74
b. Görevleri.....	76
6. Kartlı Sistem Kuruluşları	77
a. Tanım	77
b. Kartlı Sistem Kuruluşlarının Başlıcaları	79
aa. American Express (AMEX)	79

bb. Japan Credit Bureau (JCB).....	80
cc. Mastercard	80
dd. Visa.....	81
ee. Diners Club.....	82
ff. Union Pay İnternatinal (UPI)	82
C. Kartlı Ödemeler Sisteminin Teknik Yapısı İle Unsurları.....	83
1. ATM (Otomatik Vezne Makinesi)	83
2. Satış Noktası Terminali (Point Of Sale-POS)	88
3. Sanal POS (VPOS).....	91
4. İmprinter Cihazı	92
5. Kiosklar	93
6. Harcama Belgesi	94
7. Nakit Avans Belgesi (Cash Slip).....	95
8. Alacak Belgesi (Credit Voucher) İle Hesap Bildirim Cetveli....	96
D. Kartlı Ödemeler Sisteminin Faydaları ve Sakıncaları	96
1. Kartlı Ödemeler Sisteminin Faydaları.....	97
a. Kart Hamili Açısından Faydaları	97
b. Üye İşyeri Açısından Faydaları.....	99
c. Kart Çıkaran Kuruluş Açısından Faydaları.....	101
d. Ülke Ekonomisi Açısından Faydaları	102
2. Kartlı Ödemeler Sisteminin Sakıncaları.....	103
a. Kart Hamili Açısından Sakıncaları	103
b. Üye İşyeri Açısından Sakıncaları	105
c. Kart Çıkaran Kuruluş Açısından Sakıncaları	106
d. Ülke Ekonomisi Açısından Sakıncaları.....	108
II. BANKA VE KREDİ KARTLARI	109
A. Banka Kartı.....	109
1. Tanımı	109
2. Hukuki Niteliği ve Özellikleri.....	110
B. Kredi Kartı.....	112
1. Tanımı	112
2. Hukuki Niteliği ve Özellikleri.....	113
3. Kredi Kartı Sistemleri	116
a. İki Taraflı Sistem.....	116

b. Üç Taraflı Sistem	119
c. Genişletilmiş Üç Taraflı Sistem	120
d. Karma Sistem	122
4. Kredi Kartlarında Yetkilendirme (Provizyon/Otorizasyon) Süreci.....	123
5. Kredi Kartı Türleri	124
a. Bireysel Müşteri Kartı - Firma/Şirket Kartı	124
b. Asıl Kart- Ek Kart	126
c. Ortak Kartlar	127
aa. Co-Branded Kart	127
bb. Affinity Kart.....	128
d. Sanal Kart (Virtual Card)	129
e. Temassız Kart.....	130
f. Akıllı Kart (Çipli Kart/Smart Kart)	130
g. Gezi (Seyahat) ve Dinlence Kartları	132
h. Mağaza Kartları (Store Cards)	133
C. Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişim Süreci.....	134
1. Dünya’da Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişim Süreci...	134
2. Türkiye’de Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişimi.....	138
D. İnternet Bankacılığı	140

İKİNCİ BÖLÜM

BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI

SUÇU

§ I. 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU DÖNEMİNDEKİ DÜZENLEME	144
§ II. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNDA BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU	148
I. GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU.....	151
A. GENEL OLARAK	151
B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	152
C. SUÇUN UNSURLARI.....	156
1. Suçun Maddi (Objektif) Unsurları	156

a. Suçun Konusu	156
b. Fail.....	160
c. Mağdur	163
d. Fiil	170
aa. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Her Ne Şekilde Olursa Olsun Ele Geçirilmesi veya Elde Bulundurulması	173
bb. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Mağdurun Rızası Olmaksızın Kullanılması ya da Kullandırılması.....	180
cc. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Kullanılması ile Kişinin Kendisine ya da Başkasına Yarar Sağlaması	187
e. Netice	188
2. Suçun Manevi Unsuru	192
3. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	196
D. SUÇA ETKİ EDEN SEBEPLER.....	199
1. Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak Belirli Akrabalık İlişkisinin Varlığı.....	200
a. Suçun Haklarında Ayrılık Kararı Verilmemiş Olan Eşlerden Birisinin Zararına Olarak İşlenmesi	207
b. Suçun Üstsoyun veya Altsoyunun veya Bu Derecede Kayın Hısımlarından Birinin ya da Evlat Edinen veya Evlatlığın Zararına Olarak İşlenmesi	212
c. Suçun Aynı Konutta Beraber Yaşayan Kardeşlerden Birisinin Zararına Olarak İşlenmesi	216
2. Cezada İndirim Sebebi Olarak Etkin Pişmanlık.....	218
a. Suçun Tamamlanmış Olması	223
b. Failin veya Azmettirenin ya da Yardım Edenin Bizzat Pişmanlık Göstererek Geri Verme veya Tazmin Suretiyle Mağdurun Zararını Gidermesi	225
c. Zararın Giderilmesinin Hüküm Verilmesinden Önce Gerçekleşmesi	233

II. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU	236
A. GENEL OLARAK	236
B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	239
C. SUÇUN UNSURLARI.....	240
1. Suçun Maddi Unsurları	240
a. Suçun Konusu	240
b. Fail.....	242
c. Mağdur	243
d. Fiil	246
aa. Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretmek	253
bb. Sahte Banka veya Kredi Kartı Satmak & Satın Almak	261
cc. Sahte Banka veya Kredi Kartını Devretmek & Kabul Etmek.....	264
e. Netice	267
2. Suçun Manevi Unsuru	271
3. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	272
D. Suça Etki Eden Sebepler	273
III. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN) BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU	273
A. GENEL OLARAK	273
B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	275
C. SUÇUN UNSURLARI.....	275
1. Suçun Maddi Unsurları	275
a. Suçun Konusu	275
b. Fail.....	278
c. Mağdur	280
d. Fiil	283
e. Netice	288

2. Suçun Manevi Unsuru	290
3. Hukuka Aykırılık Unsuru	291
D. Suça Etki Eden Sebepler	292
IV. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ	292
A. TEŞEBBÜS	292
1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu	296
2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu	302
3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu	306
B. İŞTİRAK	309
1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu	311
2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu	314
3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu	316
C. İÇTİMA	319
1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu	320
a. Bileşik Suç Bakımından	320
b. Zincirleme Suç Bakımından	327
c. Fikri İçtima Bakımından	336
2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu	352
3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu	368

V. YAPTIRIM VE ZAMANAŞIMI.....	374
A. GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU	374
B. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU.....	387
C. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN) BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU.....	394
VI. SORUŞTURMA VE MUHAKEME USULÜ	399
A. GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU	399
B. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU.....	409
C. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN) BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU.....	413

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ

§ I. BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN HIRSIZLIK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	417
§ II. BİLİŞİM SİSTEMİNİN, BANKA VEYA KREDİ KURUMLARININ ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN DOLANDIRICILIK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	423
§ III. GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	445
§ IV. BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	458

§ V. BİLİŞİM SİSTEMİ ARACILIĞIYLA HAKSIZ YARAR SAĞLAMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	467
§ VI. RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	472
§ VII. ÖZEL BELGEDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	483
§ VIII.YASAK CİHAZ VEYA PROGRAMLARIN ÜRETİLMESİ VE TİCARETİ SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	489
§ IX. GERÇEĞE AYKIRI KAYIP YA DA ÇALINTI BEYANINDA BULUNARAK KARTIN KULLANILMASI VEYA KULLANDIRILMASI SUÇU İLE İLİŞKİSİ	493
§ X. KREDİ KARTI SÖZLEŞMELERİNDE, ÜYE İŞYERİ SÖZLEŞMELERİNDE VEYA EKİ BELGELERDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ	496
§ XI. İZİNSİZ KART ÇIKARMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ.....	500
SONUÇ.....	504
KAYNAKLAR	515
ÖZGEÇMİŞ.....	536

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AMEX	: American Express
A.Ş.	: Anonim Şirketi
ATM	: Automated Teller Machine
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBFD	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BKM	: Bankalararası Kart Merkezi
Bknz	: Bakınız
C	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CHD	: Ceza Hukuku Dergisi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DNS	: Domain Name System
E.	: Esas
EFT	: Electronic Funds Transfer
E.T	: Erişim Tarihi
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İÜHF	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
JCP	: Japan Credit Bureau
K.	: Karar
m.	: Madde
POS	: Point Of Sale
RG	: Resmi Gazete
S	: Sayı
s	: Sayfa
StGB	: Alman Ceza Kanunu
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCC	: Turkish Criminal Code
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

TCY	: Türk Ceza Yasası
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
UPI	: Union Pay İnternatinal
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
vb	: Ve benzeri
vd	: ve devamı, ve diğerleri
VPOS	: Virtuel Point Of Sale
Y	: Yıl
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YD	: Yargıtay Dergisi
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GİRİŞ

Bilişim konusunda yaşanan teknolojik gelişmeler, kişilerin günlük yaşantısını etkilediği gibi bankacılık sektörünü de etkilemiş ve bu alanda birçok önemli değişime öncülük etmiştir. Bankalar ya da diğer finans kurumları, bilişim teknolojisinin ilerlemesine paralel olarak banka ya da kredi kartı kullanıcılarına nakit paraya gereksinim duyulmadan mal ya da hizmet alımı yapılabilmesi, internet ortamında özellikle akıllı cep telefonları sayesinde istenilen yer ve zamanda birçok bankacılık işleminin gerçekleştirilebilmesi veya ATM'ler aracılığıyla banka şubesine gidilmeksizin bankacılık hizmetlerinden yararlanılabilmesi gibi imkanlar sunmaktadır. Banka kartları ile kart hamilleri mevduat hesaplarına istedikleri zaman erişebilirler ancak bu kartların kredi olanağı sağlaması söz konusu değildir. Kredi kartları ise ödeme işleminin gerçekleştirilebilmesinin yanı sıra hamiline, banka tarafından belirlenen limit dahilinde kredi imkanı da sağlar. Toplumdaki bireylerin özellikle kredi kartlarını günlük yaşantılarında yoğun şekilde tercih etmesi kart çıkaran kuruluşları da kendi içerisinde rekabete zorlamıştır. Bu kapsamda birçok kredi kartı çıkaran kuruluş, kredi kartlarının kullanılmasının özendirilmesi amacıyla taksit yapabilen, nispeten daha yüksek oranda kredi alabilme olanağı veren ya da yapılan harcamalar sonucunda (örneğin kredi kartına puan yüklenmek suretiyle) hamillerine karşılıksız alışveriş imkanı sağlayan kartları piyasaya sunmuştur. Banka veya kredi kartları, zaman tasarrufu dahil olmak üzere kişiler açısından pek çok kolaylık sağlamakla birlikte aynı zamanda bu kartların kullanılmasının bazı riskleri de bulunmaktadır.

Klasik ödeme yöntemlerine alternatif olarak çıkan kartlı ödemeler sistemi, teknolojinin gelişmesi ve internet kullanımının hızla yaygınlaşmasıyla birlikte oldukça önemli hale gelmiştir. Kartlı ödemeler sistemi içerisinde banka ya da kredi kartı hamillerine sunulan bankacılık hizmetleri, aynı zamanda sistemi oluşturan unsurlar bakımından yeni hukuksal ilişkilerin de temelini teşkil etmektedir. Kartlı ödemeler sisteminin sağlamış olduğu faydaların etkisiyle kişiler çoğunlukla ödeme yöntemi olarak banka ya da kredi kartlarını tercih etmektedir. Özellikle son yıllarda piyasada

nakit para kullanımı yapılarak gerçekleştirilen alışverişler giderek azalmaktadır. Çağımızda insanlar ihtiyaçlarını giderirken birçok alanda artık banka veya kredi kartlarını kullanmaktadır ve bilişim alanındaki hızlı gelişmenin de etkisiyle kartlı ödemeler sistemi ekonominin vazgeçilmez unsurları arasına girmiştir. Bu sistem, nakit para kullanıma yönelik alternatif bir sistem olmanın ötesinde adeta kişilerin tüketim alışkanlıklarına yön vererek ekonomiyi ve ticaret sektörünü derinden etkilemektedir.

Kartlı ödemeler sisteminde kart çıkaran kuruluş, üye işyeri, üye işyeri anlaşması yapan kuruluş, kartlı sistem kuruluşu gibi birçok unsur bulunmakla birlikte banka ve kredi kartları bu sistemin en temel parçasıdır. Kartlı ödemeler sisteminin içinde yer alan taraflar, sistemin birçok avantajından yararlanabilirler. Bu kapsamda banka veya kredi kartı kullanıcısı olan kimse, nakit parası olmadan alışveriş yapabilmekte; ekonomik açıdan kötü durumda olsa bile kredi kartı sayesinde bankanın kendisine sağladığı kredi olanağından yararlanarak ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bu sistemin diğer bir unsuru olan üye işyerleri ise üzerinde nakit bulunmayan ya da ürün alabilmek için yeterli düzeyde alım gücüne sahip olmayan kişilere ürün satışı gerçekleştirebilmekte ve müşterilerine alternatif bir ödeme yöntemi sunmaktadır. Kartlı ödemeler sistemi ile ticari faaliyetler kayıt altına alınabilmekte, ürün alımı ve satımı vergilendirilebilmekte, devletin vergi gelirleri artmakta ve kayıt dışı ekonominin önlenmesinde önemli katkıda bulunmaktadır.

Kartlı ödemeler sistemi bünyesinde yer alan banka ya da kredi kartları aracılığıyla ödeme işlemi başta olmak üzere çoğu bankacılık işleminin kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi, kart kullanıcıları açısından oldukça faydalı olmasına rağmen bilişim alanındaki güvenlik açıkları nedeniyle ciddi tehlikeler de söz konusu olmaktadır. Çağımızda banka ve kredi kartı kullanım alanının genişlemesi, ticari yaşamda bu kartlar ile gerçekleştirilen işlem hacminin büyümesi, internet erişiminin sağlanabildiği durumlarda tabletler ya da akıllı cep telefonlarıyla birçok bankacılık işleminin yapılabilmesi, kredi kartlarının fiziki varlıkları olmasa bile birçok yöntemle kullanılabilir olması gibi sebeplerden dolayı failler, bu kartlar ile haksız kazanç elde etmek istemektedir. Failler tarafından icra edilen kartın kötüye kullanılmasına yönelik olan fiiller, çoğu kez kredi kartları üzerinde gerçekleştirilmektedir. Özellikle kredi kartı bilgilerinin elde edilmesi halinde internet ortamında kart hamili dışındaki başka kimseler kartı kullanarak haksız menfaat temin etmektedir. Bunun neticesinde kartlar aracılığıyla işlenen suçlar nedeniyle kişiler, maddi zararlara uğrayabilmektedirler.

Banka ve kredi kartlarının hayatın her alanına girmesi ve internet ortamında bu kartlar sayesinde gerçekleştirilen işlemlerin yaygınlaşmasına bağlı olarak banka ya da kredi kartı kullanılarak işlenen suç sayısında ciddi artış görülmüştür. Bu kapsamda toplumdaki bireylerin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, ekonomik yaşamın aksamadan işleyebilmesi, bankacılık sektörünün olumsuz etkilenmemesi ve kamu düzeninin sağlanabilmesi için gerekli tedbirler devlet tarafından alınmak zorundadır. Kartlı ödemeler sisteminde yaşanan gelişmelerle uygun şekilde banka veya kredi kartları aracılığıyla işlenen hukuka aykırı fiiller ile ilgili olarak ceza yaptırımını öngören yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kanun koyucu kartlı ödemeler sisteminin güvenliğinin sağlanabilmesi, banka veya kredi kartlarına yönelik olarak icra edilen eylemlerin cezalandırılabilmesi amacıyla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "*banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması*" suçunu düzenlemiştir. Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, banka ya da kredi kartları kullanılarak işlenen kanuna aykırı fiiller için ceza yaptırımını uygulanmasını zorunlu kılan özel bir suç türüdür. Bu suç, TCK'nın özel hükümler başlıklı ikinci kitabının topluma karşı suçların yer aldığı üçüncü kısmının bilişim alanında suçlar başlığını taşıyan onuncu bölümünde bulunan 245. maddesi ile yasal hüküm altına alınmıştır. Önceki ceza kanunu olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda banka veya kredi kartlarına yönelik gerçekleştirilen eylemlerin cezalandırılabilmesi bakımından bu şekilde bir suç tipi yer almamaktaydı. Bu kanun döneminde uygulamada banka ya da kredi kartları ile ilgili olarak işlenen fiillerin hangi suç tipini oluşturduğuna ilişkin uygulamada tartışma yaşanmaktaydı. Bu kapsamda banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmesi, bu tür tartışmaların sonlandırılması ve suçu oluşturan eylemlerin önlenerek faillerle etkin şekilde mücadele edilebilmesi açısından oldukça isabetli olmuştur.

5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen "*banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması*" suçu ile kanun koyucu her birisi diğerinden bağımsız üç ayrı suç öngörmüştür. TCK'nın 245. maddesinin ilk fıkrasında gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu düzenlenmişken, ikinci fıkrasında sahte banka veya kredi kartı üretmek, satmak, devretmek, satın almak veya kabul etmek suçu düzenlenmiştir. TCK m. 245/3'te ise sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar

sağlamak suçu hüküm altına alınmıştır. Bu üç suç, korudukları hukuki değerler, unsurlar ve uygulanacak yaptırımlar yönünden birbirlerinden farklıdırlar. TCK'nın 245. maddesinin dördüncü fıkrasında ise failin gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu belirli akrabalık ilişkisinin bulunduğu kişiye karşı işlemesi durumunda cezalandırılmayacağını belirten şahsi cezasızlık hükmü öngörülmüştür. Kanun koyucu, gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından TCK'nın malvarlığına karşı suçlara yönelik etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanacağını açıkça ifade etmiştir. TCK'nın 245. maddesindeki düzenleme gereğince gerek şahsi cezasızlık sebebi gerekse etkin pişmanlık hükümleri yalnızca maddenin ilk fıkrasında yer alan gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından uygulanabilir.

Tez konumuzla ilgili yaptığımız çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde bilişim suçları ile ilgili olarak genel bilgiler verilmiş, bu suçların işlenmesinde kullanılan teknikler açıklanmış, kartlı ödemeler sistemi, bu sistemde yer alan unsurlar, sistemin faydaları ve sakıncaları ile banka ve kredi kartlarının tarihsel gelişimi, çeşitleri ve özellikleri belirtilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde TCK'nın 245. maddesinde yer alan suç tipleri unsurlar başta olmak üzere suça etki eden sebepler ve suçun özel görünüş şekilleri gibi konular ayrıntılı olarak incelenmiştir. Kanunda yer alan üç suç türü derinlemesine incelenirken tartışmalı hususlarla ilgili olarak öğretilerdeki görüşler değerlendirilmiş ve uygulamada karşılaşılan somut uyuşmazlıklar ile ilgili olarak Yargıtay tarafından verilen kararlar sistematik şekilde irdelenmiştir. Çalışmamızın son bölümünde ise bu suçlar ile TCK ve diğer özel ceza kanunlarında düzenlenen benzer nitelikteki suçların ilişkisi detaylı biçimde ele alınmıştır. Bu kapsamda TCK'nın 245. maddesi ile ilgili olarak fikrimizce eksik ya da sorunlu olan hususlar açıklanmış, yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulan alanlar ve ne şekilde yasal bir düzenlemenin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLİŞİM, BİLİŞİM SUÇLARI, KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİ İLE BANKA VE KREDİ KARTLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§ I. BİLİŞİM

Bilişim sözcüğünün kaynağı Fransızca **informatique** kelimesine dayanmakta olup, bu sözcük Türkçe'ye “*enformasyon*” olarak çevrilmiş; ancak zamanla bilgi kökeninden gelen bilişim kelimesinin kullanılması tercih edilmiştir¹. Doktrinde bilişim kelimesinin, Fransızca *informatique* (bilgi) ve *automatique* (otomatik) kelimelerinin birleşiminden türetildiği yönünde görüş olduğu gibi², bilgi ve iletişim kelimelerinin bir araya getirilmesiyle ortaya çıktığına dair görüş de bulunmaktadır³. Fransız Akademisi tarafından 1967 yılında ortaya çıkan yeni bilim dalını tanımlamak amacıyla kabul edilen bilişim terimi Türkiye’de ilk kez bilgisayar bilimleri profesörü Aydın Köksal tarafından 1968 yılında kullanılmıştır⁴. Köksal “*bilişim*” terimini “*bilmek*” fiilinden isim olarak türettiğini belirtmiştir⁵.

Bilişim kelimesi sözlükte; “*İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişiminde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi, enformatik.*” olarak

¹ Dülger, Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Tamamen Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2018, s. 68.; Karagülmez, Ali, Bilişim Suçları ve Soruşturma - Kovuşturma Evreleri, Seçkin, Ankara, 2014, s. 50.

² Yazıcıoğlu, Recep Yılmaz, “*Yeni Türk Ceza Kanunundaki Bilişim Suçlarının Genel Değerlendirilmesi*”, YÜHFD, C. II, S. 2, Y. 2005, s. 403.

³ Özen, Muharrem/Baştürk İhsan, Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s. 12.

⁴ Pallı, Hayati, Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta Bilişim Suçları, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2008, s. 34.

⁵ Köksal, Aydın, Adı Bilgisayar Olsun, Cumhuriyet Kitapları, s. 44.

tanımlanmaktadır⁶. Bilişim; bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli olarak rasyonel şekilde işlenmesidir⁷.

Bilişim sözcüğü bilgisayara nazaran daha geniş bir anlama sahip olup, bilgisayar kelimesini de kapsayan üst bir kavramdır⁸. Bilişim biliminin kökleri matematik, fizik ve elektrotekniğe dayanmaktadır. Bilişim bir mühendislik alanı olarak verileri aktarabilen, depolayabilen ve algoritmalar yardımıyla verileri işleyebilen matematiksel makineler tasarlayarak, özellikle gerçek süreçlerin simülasyonunu olanaklı kılar. Bilişim bir yardımcı bilim olarak düşünüldüğünde; diğer bilimlerdeki olguları soyutlaştırarak algoritmalar aracılığıyla işlemektedir⁹. Bilişim kavramı, belgeleme tekniğinin ayrı bir disiplin dalı olarak kabul edilmesinden sonra gelişen bir kavramdır. Bilişimi; bilginin saklanması, işlenmesi ve iletilmesini konu alan akademik ve mesleki bir disiplin olarak da açıklamak mümkündür¹⁰. Ülkemizde demiryolu taşımacılığının yönetimi, uçak ve gemilerin otokontrolü sistemleri, genel güvenliğin sağlanması, istihbarata ilişkin bilgilerin toplanması ve korunması ile içme suyu sistemlerinden trafik ışıklarının ayarlanmasına kadar birçok alanda kamu hizmeti bilişim teknolojileri kullanılarak yürütülmektedir¹¹.

Bilişim kavramı mevzuatımızda ilk defa 1989 Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısında kullanılmıştır. Bu ön tasarının 342. maddesinin gerekçesinde bilişim alanı; *“bilgileri depo ettikten sonra bunları otomatik işleme tabi tutma sistemlerinden oluşan alan”* şeklinde açıklanmıştır. Bu tanım 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’na *“Bilişim Alanında Suçlar”* başlıklı 11. babı ekleyen 14.6.1991 tarih ve 3756 sayılı Kanunun gerekçesinde

⁶ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 25.12.2019).

⁷ Sankur, Bülent/Istefanopulos, Yorgo, Elektrik Elektronik Bilgisayar Mühendisliği Terimler Sözlüğü, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1997, s. 48.

⁸ Akbulut, Berrin, Bilişim Alanında Suçlar, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 13(Bilişim Alanında Suçlar).; Koca Mahmut, *“Hukukumuzda TCK’nın 244’üncü maddesi Kapsamında Bilişim Sistemini Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme Suçu”*, 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Ankara, Yargıtay Başkanlığı Yayını, 2009, s. 92.

⁹ Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 14. Baskı, Seçkin, Ankara, 2019, s. 996.; Özbek, Veli Özer, *“Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m.245)”*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, Özel Sayı, İzmir, 2007, s. 1023 (Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması).

¹⁰ Erdağ, Ali İhsan, *“Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)”*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2010, C. 14, S.2., s. 277.; Demircan, Tunç, Bilişim Alanında Suçlar, Legal, İstanbul, 2016, s.6-7.

¹¹ Yetim, Servet, *“Siber Suçlar, Yargılama Yetkisi ve Yeni Bir Model Önerisi”*, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 17, Nisan 2014, s. 178-179.

de aynı şekilde yer almıştır¹². 765 sayılı TCK’nda bilişim alanında suçları düzenleyen 525a ile 525d arasındaki maddelerde bilişim kavramı kullanılmamıştır. Ancak bilişim suçlarıyla ilgili maddelerin yer aldığı bap olan 11. babın başlığında bu kavram tercih edilmiştir¹³. 1997 tarihli Türk Ceza Kanunu’nun tasarısında ise bilişimin tanımı; *“verileri toplayıp, yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma imkanı veren sistemler”* olarak belirtilmiştir¹⁴. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun gerekçesinde ise bilişim kavramı tanımlanmamıştır.

Bilişimin doktrinde birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımların belirgin niteliği, veri işleme, veri aktarımı ve bunların bilgisayarlar aracılığıyla gerçekleştirilmesinin kavram açıklanırken belirtilmesidir.

Soyaslan’a göre bilişim, ticari, ekonomik ve toplumsal hayatın birçok alanında iletişimde kullanılan; bilginin bilgisayarlar ve elektronik araçlar ile işlenerek görüntü ve veri taşıyan iletişim hatlarıyla aktarılması olarak açıklanabilir¹⁵.

Dülger’e göre bilişim, kişilerin teknik, ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlardaki iletişiminde kullandığı bilginin, özellikle bilgisayar sayesinde düzenli olarak işlenmesi, her türden düşünsel sürecin yapay şekilde yeniden üretilmesi, bilginin bilgisayarlarda depolanmak suretiyle kullanıcıların erişimine açık halde bulundurulması bilimidir¹⁶.

Akbulut’a göre bilişim, belgelemenin yerini alan ve hayatın her alanına giren bilgisayar ve ona bağlı sistemlerle bilginin işlenmesidir, böylece hem verilerin işlenmesini hem de verilerin iletişimini kapsayan bir kavramdır. Yazar bu kavramı, insanların teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı, bilginin özellikle bilgisayar ve diğer elektronik araçlarla işlenerek, ses, görüntü ve veri taşıyan iletişim hatları aracılığıyla aktarılması bilimi olarak açıklamıştır¹⁷.

¹² Savaş, Vural/Mollamahmutoğlu, Sadık, Türk Ceza Kanunu’nun Yorumu, C.4, Seçkin, Ankara, 1999, s. 5857.

¹³ Taşkın, Şaban Cankat, Bilişim Suçları, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008, s. 6.

¹⁴ Yenidünya, Caner/Değirmenci, Olgun, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 28.

¹⁵ Soyaslan, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler Güncelleştirilmiş 11. Baskı, Yetkin Yayınları, 2016, Ankara, s. 633 (Özel Hükümler).

¹⁶ Dülger, s. 70.

¹⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 13.; Akbulut, Berrin Bozdoğan, *“Bilişim Suçları”*, Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 546.; Akbulut Berrin Bozdoğan, *“Bilişim Suçları”*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Milenyum Armağanı, C.8, S.1- 2, Konya, 2000, s. 546.

Erdoğan ise bilişim kavramını tanımlamamış ancak bilişimin temel unsurlarını; verilerin işlenebilmesi, saklanabilmesi ve aktarılabilmesi olarak açıklamıştır¹⁸.

Akıncı/Alıç/Er'e göre bilişim, verileri otomatik işleme tabi tutan, bilgi-işlem ve iletişim kavramlarının birlikte ele alındığı elektronik teknolojisi olup, bilişim cihazlarının geliştirilmesi ve kullanılması faaliyetidir¹⁹.

Ersoy ise bilişimi, bilginin elektronik olarak işlenerek, yüksek hızlı veri, ses ve görüntü taşıyan iletişim hatları sayesinde aktarılması olarak belirtir²⁰.

Esen'e göre bilişim, *“bilgisayarlardan yararlanılarak bilgilerin depolanması, işlenerek başkalarının istifadesine sunulur hale getirilmesi ve iletilmesi faaliyeti”* olarak belirtilmiştir²¹.

Tezcan/Erdem/Önok ise bilişimi, *“İnsanlar arası iletişimde kullanılan elektronik araçlarla ve özellikle de bilgisayar yardımıyla bilginin işlenmesi, saklanması ve aktarılması”* şeklinde tanımlamıştır²².

Artuk/Gökçen/Yenidünya'ya göre bilişim, *“insanların teknik, ekonomik, sosyal, kültürel, hukuksal veya benzeri alanlarda sahip oldukları verinin saklanması, saklanan bu verinin elektronik olarak işlenmesi, organize edilmesi, değerlendirilmesi, yüksek hızlı veri, ses veya görüntü taşıyan iletişim araçlarıyla aktarılmasıdır”* şeklinde açıklanmıştır²³.

Yazıcıoğlu'na göre bilişim, bilgisayardan da yararlanarak bilginin saklanması, iletilmesi ve işlenerek kullanılır hale gelmesini konu alan akademik ve mesleki disiplin olarak tanımlanmıştır²⁴.

Özen/Baştürk'e göre bilişim, bilginin bilgisayar aracılığıyla saklanması, iletilmesi ve kullanılabilecek duruma gelmesini konu alan disiplindir²⁵.

¹⁸ Erdoğan, Yavuz, Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları, Legal, İstanbul, 2013, s. 8.

¹⁹ Akıncı, Hatice/Alıç, A. Emre/Er, Cüneyd, *“Türk Ceza Kanunu ve Bilişim Suçları”*, İnternet ve Hukuk, Der: Yeşim Atamer, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 170.

²⁰ Ersoy, Yüksel, *“Genel Hukuki Koruma Çerçevesinde Bilişim Suçları”*, AÜSBFD, Ankara, C.XLIX, No.3-4, 1994, s. 151

²¹ Esen, Sinan, Anlatımlı ve İçtihatlı Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 624.

²² Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, Murat R., Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin, Ankara, 2019, s. 1053 (Özel Hükümler).

²³ Artuk, Mehmet Emin/Gökçen Ahmet/Yenidünya Caner, Türk Ceza Kanunu Şerhi, C.5, Turhan Kitapevi, Ankara, 2009, s. 4643 (Türk Ceza Kanunu Şerhi).

²⁴ Yazıcıoğlu, Recep Yılmaz, Bilgisayar Suçları: Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuksal Boyutları ile, İstanbul, Alfa Yayınevi, 1997, s. 131(Bilgisayar Suçları).

²⁵ Özen/Baştürk, s. 11.

Kurt ise bilişimi, “*verileri otomatik olarak işleme tabi tutan, bilgi- işlem ve iletişim kavramlarının her yönüyle bir araya geldiği elektronik teknolojisi olup, bilişim cihazlarının geliştirilmesi ve kullanılması faaliyeti*” şeklinde izah etmiştir²⁶.

Eralp’e göre bilişim, “*insanların teknik, ekonomik, mali, sosyal, kültürel, hukuksal veya toplumsal yaşamın benzeri birçok alanında sahip oldukları verilerin saklanması, saklanan bu verilerin elektronik olarak işlenmesi, organize edilmesi, değerlendirilmesi ve yüksek hızlı veri, ses veya görüntü taşıyan iletişim araçları ile aktarılması*” şeklinde açıklanmıştır²⁷.

Teknoloji ile birlikte bilişim araçları da hızlı dönüşüm yaşamakta, bu alanda yaşanan gelişmeler bireysel ilişkiler başta olmak üzere sosyal, siyasal ekonomik ve hukuki alanda büyük değişimlere yol açmaktadır. Bilişim, teknolojinin hızla geliştiği günümüzde ekonomiden siyasete, bilimden sanayiye kadar farklı birçok alanda insanlığın sahip olduğu her çeşit verinin toplanmasını, bu verilerin otomatik olarak işlenmesini, saklanmasını, aktarılmasını ve analiz edilmesini sağlar. Bilişimi; insanların teknik, ekonomik, siyasal ve toplumsal yaşamlarındaki iletişimde kullandıkları bilginin, bilgisayarlar başta olmak üzere her türlü elektronik araçlarla işlenmesi, depolanması, değerlendirilmesi, erişime açık hale getirilerek kullanılması ve aktarılması faaliyeti olarak tanımlayabiliriz.

I. BİLİŞİM SİSTEMİ

765 sayılı TCK’nda bilgisayar kelimesi yerine onun karşılığı olarak “*bilgileri otomatik işleme tabi tutan sistem*” ifadesi kullanılmıştı. Bilgisayarın ilk yaygınlaştığı dönemde bu kavrama benzer bir ifade olan “*elektronik veri değerlendiriciler*” kavramı Alman hukukçular tarafından kullanılmaktaydı²⁸. 5237 sayılı TCK’nda ise bilgisayar kelimesi yerine daha kapsayıcı bir kavram olan “*bilişim sistemi*” tercih edilmiştir. Öğretide de yeni teknolojik gelişmelere açık böyle bir terimin kullanılmasının bilinçli bir seçim olduğu belirtilmiştir²⁹. TCK’nın 243 ve 244. maddelerinde “*bilişim sistemi*” kavramı

²⁶ Kurt, Levent, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması, Seçkin, Ankara, 2005, s. 24.

²⁷ Eralp, Özgür, İnternet Bankacılığı Ve Kredi Kartı Dolandırıcılığının Teknik, Hukuki Ve Cezai Boyutu, Eralp Kitap Basım Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 288.

²⁸ Tiedemann, Klaus, “*Bilgisayarlarda (Kompüter) İşlenen Suçların Ceza Hukuku Yönünden İncelenmesi*”, çev. Feridun Yenisey, İÜHFİM, İstanbul, C.XLI, S. 1-2, Y. 1975, s. 321.

²⁹ Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, Adalet, 2017, Ankara, s. 126.; Dülger, s.71.; Erdoğan, s.11-12, Kurt, s. 139., Yazıcıoğlu, “*Yeni Türk Ceza Kanunundaki Bilişim Suçlarının Genel Değerlendirilmesi*”, s. 403.

kullanılmakla birlikte, kanun metninde bu kavramın tanımı yapılmamıştır. Ancak TCK'nın 243. maddesinin gerekçesinde ise bilişim sistemi; *“verileri toplayıp yerleştirdikten sonra, bunları otomatik işlemlere tabi tutma olanağını veren manyetik sistemlerdir”* şeklinde açıklanmıştır³⁰. Ancak bu tanımlama yeterli olmayıp tartışmaya açıktır. Madde gerekçesinde; bilişim sistemi için sadece veri işlemi esas alınmış ancak bu işlemin sonucunun aktarımına yani veri iletişimine değinilmemiştir³¹. Gerekçedeki tanımda yer verilen sistemin manyetik olması, bilişim suçlarının işleme alanını kapsam ve içerik açısından sınırlandırmıştır. Manyetik olmayan ancak gerekçedeki tanımda öngörülen diğer işlemleri yapabilen bir sistem, bu tanımlamaya göre bilişim sistemi olarak değerlendirilmeyecektir³². Ancak bilişim sistemlerinin en önemli öğelerinden olan bilgisayarların dahi tamamının manyetik olmadığı, teknolojik gelişmeye paralel olarak manyetik olmayan birçok bilişim cihazı üretilebileceği göz önüne alınırsa kanun koyucunun burada özensiz davrandığını, gerekçenin bağlayıcı olmamasından hareketle bilişim sistemlerinin belirlenmesinde manyetiklik unsurunun gerekli olmadığı söylenebilecektir³³.

Bilişim sistemi bilgisayara göre üst bir kavram olup, herhangi bir bilişim sistemi zorunlu olarak klasik anlamda bilgisayar olarak kabul edilmemektedir; günümüzde bilgisayarların çözemediği nitelikteki problemlerin üstesinden gelebilen bilişim sistemleri tasarlanmıştır³⁴. Bu kapsamda bilgisayarların bazı işlevlerini de yerine getiren akıllı cep telefonları, araç bilgisayarları, cep bilgisayarları, internet aracılığıyla yapılan para transferleri, elektronik imza, bilgisayar ortamına aktarılarak hizmete sunulan elektronik devlet uygulamaları, banka ve kredi kartları, çeşitli güvenlik araçları, üzerindeki WEB paneli sayesinde ağa bağlanıp veri aktarımı yapabilen elektronik ev aletleri örnek olarak sayılabilir. Bunlar da bilişim suçlarının konusu olabilmektedir. Yargıtay konuyla ilgili olarak vermiş olduğu bir kararında, cep telefonu kullanılarak hukuka aykırı şekilde sisteme girilerek mesaj atılması eyleminde cep telefonunun bilişim sistemi olmadığı gerekçesiyle beraat kararı veren yerel

³⁰ Özgenç, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), Seçkin, Ankara, 2005, s.1002 (Gazi Şerhi).

³¹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi, s. 4643.

³² Ketizmen, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 17-18.

³³ Erdoğan, s. 11.

³⁴ Ifrah, Georges, Bilgisayar Ne Sayar: Rakamların Evrensel Tarihi IX, Çev: Kurtuluş Dinçer, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 2002, s. 31-32.

mahkeme kararını bozmuş ve cep telefonlarının da bilişim sisteminin bir parçası olduğunu açıklamıştır³⁵.

Bilişim cihazları temel olarak donanım ve yazılım şeklinde iki farklı ünitelerden oluşmaktadır³⁶. Donanım (hardware), verileri depolamayı, işlemeyi, kullanmayı ve nakletmeyi sağlarken; yazılım (software), bunların bu şekilde çalışmasını sağlar³⁷. Bilişim sistemlerinin günümüzde artık teknolojik olarak sınırları çizilemeyip, bu sistemler hayatımızın her alanına büyük bir hızla girmektedirler. İnsanlar tarafından yapılan birçok iş gelecekte artık bilişim araçları tarafından yapılacaktır³⁸, bu durum bilişim suçlarının da artmasına yol açacaktır.

Günümüzde bilimsel temelli olarak büyük bilgi sistemlerine ulaşılmış, bilişim alanı birçok sektörü etkilemiş ve bunlar arasında özellikle de endüstri ile finans sektöründe baskın hale gelmiştir. Bu durum doğal olarak bilişim alanını, yasal düzenlemelerin konusu yapmıştır. Sistem, ortak bir amaç için beraber çalışan, birbirine bağımlı ve birlikte hareket etme yeteneği olan parçalardan meydana gelen bir bütündür; bu kapsamda bilgisayarlar kullanılarak oluşturulan bilgi sistemleri için “*bilişim sistemleri*” kavramı tercih edilmektedir³⁹. Bilişim sisteminde veriler saklanabilmeli, işlenebilmeli ve iletilebilmelidir; aksi takdirde böyle bir sistemi bilişim sistemi olarak kabul etmemek gerekir⁴⁰.

Bilişim sisteminin ne olduğu konusunda doktrinde birbirinden farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Özbek/Doğan/Bacaksız’ göre bilişim sistemi, verilerin depo edilmesi, saklanması, organize edilmesi, işlenmesi, yeniden değerlendirilmesi, nakledilmesi, çoğaltılması gibi fonksiyonları otomatik olarak gerçekleştiren sistem olarak açıklanmıştır⁴¹.

Koca/Üzülmez’e göre bilişim sistemi, insan müdahalesi olmadan otomatik işlem yapabilen, veri işleyebilen, saklayabilen, veri iletebilen ve genel amaçlı kullanılabilir

³⁵ Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 18.3.2015 tarihli, 2014/30037 E- 2015/2015 K sayılı kararı. Bu karar Uyak sisteminden elde edilmiştir.

³⁶ Er, Cüneyd, “*Bilişim Suçları*”, Bilişim Teknolojisi Hukuku Gündemi, 2003-2004, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknolojisi Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını, 2004, s.23.

³⁷ Aşar, B. Z./Öngören Z., Bilişim Hukuku, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 2010, s. 45.

³⁸ Aydın, Emin Doğan, Bilişim Suçları ve Hukukuna Giriş, Doruk Yayınları, Ankara, 1992, s. 9 (Bilişim).

³⁹ Özkul, Davut, “*Bilişim Sistemi Kavramı ve Bilişim Sistemlerinin Denetimi*”, Sayıştay Dergisi, Ocak- Haziran 2002, S. 44-45, s. 14.

⁴⁰ Erdoğan, s. 16.

⁴¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s.997.; Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1025.

özelliği olan çok yönlü fonksiyona sahip sistemlerdir⁴². Benzer şekilde Taşdemir’de bilişim sistemini, veri işleme ve veri iletme özelliklerini birlikte taşıyan çok yönlü fonksiyona sahip olan sistemler şeklinde belirtmiştir⁴³.

Akbulut’a göre bilişim sistemi, bilginin toplanmasında, işlenmesinde, depolanmasında, ağlar sayesinde aktararak kişilerin istifade etmesine sunulmasında kullanılan ve bilgisayarları da içine alan bir kavramdır⁴⁴.

Tezcan/Erdem/Önok’a göre bilişim sistemi, verileri toplayabilen, işleyebilen, değerlendirebilen, depolayabilen ve aktarabilen sistemlerdir⁴⁵.

Ketizmen ise bilişim sistemlerini de kapsayan “*enformasyon sitemi*” kavramından hareket ederek bu sistemi, enformasyonun toplanmasını, adlandırılmasını, düzenlenmesini, dönüştürülmesini, saklanmasını ve iletilmesini olanaklı kılan sistemler olarak belirtmiştir⁴⁶.

Doğan ise bilişim sistemini, veri veya bilgileri alan, bu verileri işleme tabi tutabilen, sonuçları ya da verileri çıktı şeklinde verebilen elektronik makineler olarak tanımlamıştır⁴⁷.

Akarşan ise bilişim sistemini, veri ya da bilgileri alan, bunları işleme tabi tutabilen, sonuçları veya verileri çıktı haline getirebilen elektronik makineler olarak ifade etmiştir⁴⁸.

Parlar’a göre bilişim sistemi, verileri toplayıp yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutmaya imkan sağlayan, manyetik sistemlerden oluşan alan olarak ifade edilmiştir⁴⁹.

Malkoç’a göre bilişim sistemi, verileri toplayarak yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma imkanı veren sistemdir⁵⁰.

⁴² Koca, Mahmut/Üzülmüş, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 810 (Özel Hükümler).; Koca, s.92.

⁴³ Taşdemir, Kubilay, Bilişim, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması ve Dolandırıcılık Suçları, Ankara, 2009, s. 243-246.

⁴⁴ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 124-125.

⁴⁵ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1055.

⁴⁶ Ketizmen, s.11.

⁴⁷ Doğan, Ramazan, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları, Adalet, Ankara, 2014, s. 12.

⁴⁸ Akarşan, Hüseyin, Bilişim Suçları, Seçkin, Ankara, 2015, s. 29.

⁴⁹ Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015, s. 18.

⁵⁰ Malkoç, İsmail, Açıklamalı – İhtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, C. 2, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008, s. 2065.

Kanaatimizce bilişim sistemini, verileri depo eden, saklayabilen, verileri işleme tabi tutabilen, onları çıktı olarak verebilen, nakledebilen, çoğaltabilen, herhangi bir insan müdahalesi olmadan otomatik işlem yapabilen, genel amaçlı kullanılabilen, fonksiyonel elektronik makineler olarak belirtebiliriz.

II. BİLGİSAYAR

Bilgisayar icat edildikten sonra; “*sayısal makine, matematiksel makine, otomatik makine, hesap otomatu, otomatik sayısal makine, bilimsel hesap makinesi*” gibi çeşitli terimler ile isimlendirilmiştir⁵¹. Amerikalılar kendi icat ettikleri bilgisayara “*computer*” ismini vermişlerdir. Computer sözcüğünün kökeni ise “*hesap etme, toplama, sayma, hesaplama*” anlamına gelen “*to compute*” fiiline dayanır⁵². Günümüzde bilgisayarın karşılığı olarak computer sözcüğü uluslararası sözleşmelerde kullanılmış ve uluslararası örgütler tarafından da benimsenerek literatüre yerleşmiştir. Ülkemizde ise, bilgisayar 1960’lı yıllardan itibaren bilimsel alan ve iş yaşamında kullanılmaya başlanmış; ilk zamanlar yabancı dillerin de etkisiyle bilgisayar kelimesinin karşılığı olarak “*ordinatör*”, “*kompütür*”, “*elektronik beyin*” gibi kelimeler kullanılmıştır⁵³. Bugün için ise artık ülkemizde bilgisayar kavramı toplumun her alanında tamamen yerleşmiştir.

Bilişim sistemi içerisinde yer alan en önemli unsur bilgisayardır. Suçlar bilişim sistemlerine karşı ya da bilişim sistemleriyle işlendiği için; bilgisayarlar suça konu eylemlerin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bilgisayarlar, hırsızlık eyleminde olduğu gibi doğrudan suçun konusu olabilir ya da bilişim sistemine girme gibi eylemlerde suç aracı olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Bugünkü elektronik bilgisayarlar anlamında kabul edilen ilk elektronik bilgisayar, 1946 yılında Philadelphia’daki Pennsylvania Üniversitesi’nde geliştirilmiş olup; ENAC (Elektronik Numerical Integrator and Calculator) olarak isimlendirilen bu bilgisayar hiç bir mekanik parçası olmayan tamamen elektronik unsurlardan üretilmişti⁵⁴. 1980’li yıllardan itibaren kişisel bilgisayarlar kullanıma sunulmuş, böylelikle bilgisayar kullanımı toplumda yaygınlaşmıştır⁵⁵. 1990’lı yıllardan itibaren kişisel bilgisayarlar

⁵¹ Ifrah, s. 1.

⁵² The New Webster Encyclopedic Dictionary of The English Language, Vol. I, Ed: Virginia S. Thatcher/Alexander McQueen, New York, Grolier Incorporated, 1968, s. 172.

⁵³ Dülger, s. 59.

⁵⁴ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 6.

⁵⁵ 1981 yılında IBM firması tarafından IBM PC üretilmiş ve giderek yaygınlaşmıştır: Saraçoğlu, Musa/Tavlı, Vedide, Tıpta İnternet Uygulamaları, İstanbul, 2001, s. 2.

giderek yaygınlaşmış, laptoplar, tablet bilgisayarlar ve bilgisayar temelli birçok cihaz insanlar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bilgisayarlar insan hayatını oldukça kolaylaştırmakta, insanlara gündelik yaşamlarında emek ve zaman tasarrufu sağlamaktadırlar. Bilgisayarlar günümüzde sadece veriler üzerinde işlem yapılırken kullanılmayıp, bilgilerin başka yere iletilmesinde, iletişimde, başka yerdeki bilgilere ulaşılmasında, bankacılıkta, habercilikte, ulaşımında, alışverişte, eğitimde, sağlıkta da oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır⁵⁶.

Bilgisayar tanımlanırken genel itibariyle iki yöntem izlenmektedir. Bunlardan birincisi bilgisayarın yaptığı işlere ve fonksiyonlarına göre açıklanmasıdır; diğeri ise bunların yanında bilgisayarın fiziksel özelliklerinin de değerlendirilerek karma bir tanımlama yapılmasıdır. Buna bağlı olarak bilgisayar kavramı hakkında birçok tanımlama yapılmıştır. Ancak unutulmamalıdır ki bilgisayarların işlevleri ve donanımları dikkate alınarak tanımlaması yapılsa bile sürekli gelişen bilişim teknolojisi karşısında yapılan her tanımlama yeterli olmayabilecektir. Günümüzde göz retinası okuyarak veya parmak izi tespit ederek aktifleşen sistemler vardır, hatta arabaların ve uçakların içerisine bile çok gelişmiş bilgisayarların entegre edilmesi söz konusudur. Bu bağlamda bilişim sistemleri vasıtasıyla veya bu araçlarda yer alan sistemlere etki etmek suretiyle bir saldırı gerçekleştirildiği takdirde, bu eylemler bilişim suçu olacağı gibi bu sistemlerde bilgisayar olarak kabul edilecektir⁵⁷.

Bilgisayar, sözlükte; “*çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç, elektronik beyin*” olarak tanımlanmıştır⁵⁸. Bilgisayarlar, sistemde yüklenmiş olan yazılımlar ve programlar aracılığıyla işlem yaparlar. Yazılım (software); “*bir bilgisayarda donanıma hayat veren ve bilgi işlemde kullanılan programlar, programlama dilleri ve belgelemenin tümü*” olarak ifade edilebilirken; donanım (hardware) ise bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizesidir. Yazılım aslında donanımı da kapsayan üst bir kavram olup, bilgisayarlar bu özellikleri sayesinde bilgileri işlerler ve bundan anlamlı sonuçlar üretirler⁵⁹. Başka bir ifadeyle yazılım, verilerin işlenebilmesi ve sonuç elde edilebilmesi için algoritma şeklinde

⁵⁶ Akbulut, Berrin, “*Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2000, s. 10(Bilişim Suçları).

⁵⁷ Karagülmez, s. 49., Yenidünya/Değirmenci, s. 17-18.

⁵⁸ <https://sozluk.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 31.12.2019).

⁵⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 9.

belirli bir mantık çerçevesinde yazılarak bilgisayara gerçekleştirilmesi istenilen işlemden önce yüklenen komut olarak açıklanabilir⁶⁰. Donanım bilgisayarın fiziki parçalarıdır ve gözle görülebilir niteliktedir; yazılım ise, gözle görülemeyen unsurlardan oluşur. Donanımı; giriş birimleri, çıkış birimleri, işlem birimleri, depolama birimleri ve iletişim birimleri olarak sınıflandırmak mümkündür. Bilgisayara dışarıdan veri girmek için kullanılan klavye, fare, tarayıcı, kamera ve mikrofon giriş birimleri olarak nitelendirilirken; bilgisayarın verileri işledikten sonra bunları anlayabilecek ve saklayabilecek bir şekilde manyetik ortama, kağıt üzerine ya da bir ekrana aktaran monitör, yazıcı, plotter ve hoparlör gibi unsurları ise çıkış birimleri olarak adlandırılırlar. İşlem birimleri ise, girilen veri üzerinde işlem yapan birimdir; ana işlem birimi CPU veya işlemcidir (microprocessor), ayrıca chip set ve anakart da bu kapsamdadır. Depolama birimleri ise, verileri saklamakta kullanılan hard disk, rom, cd - dvd rom, flash bellek, compact flash, sd kart gibi birimlerden oluşur. Donanımın iletişim birimleri ise; bilgisayarlar arasındaki veri iletişimini sağlayan ağ kabloları, modem, fax modem, kızılötesi gibi parçalardan meydana gelir⁶¹. Bilgisayarların, kişilerin istediği işlemleri yapabilmesi ve beklenen sonuçların alınabilmesi için, belleğine uygun yazılımların yüklenmesi ve istenilen verilerin düzgün şekilde girilmesi gerekmektedir⁶². Yazılım, sistem yazılımı ve uygulama yazılımı olarak ikiye ayrılmaktadır. Sistem yazılımları; bilgisayar açıldığında yüklenen, bilgisayarı hazır hale getiren ve kapanıncaya kadar görev yapan, Windows, Macos, Linux gibi yazılımlardır. Uygulama yazılımı ise; sistem yazılımı üzerinde kullanılmak üzere hazırlanan, belirli konulardaki problemlerin çözümüne yönelik olarak yazılmış Microsoft Word, Microsoft Excel, İnternet Explorer, Outlook Express, winrar, flash, antivirüs gibi programlardır⁶³. Günümüzde bilişim suçlarının kolaylıkla işlenebilmesi için birçok yazılım kullanılmaktadır.

Bilgisayarlar düşünme makineleri olmayıp, yapılacak işlemlerin sonuçlarını önceden değerlendiremezler⁶⁴; bilgisayarda yapılan bir işlemde yanlışlık olduğu zaman, bunun nedeni kendisine verilen komutlardaki bilgi yanlışlığından veya emirlerin sırasının doğru olmamasından kaynaklanabilir⁶⁵. Bilgisayarlar spesifik olarak bir işi yapmak

⁶⁰ Yenidünya/Değirmenci, s. 47., Dülger, s. 64, Ersoy, s. 169.

⁶¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 11-12.

⁶² Dülger, s. 64.

⁶³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 12.

⁶⁴ Demircan, s. 9.

⁶⁵ Aydın, Emin Doğan, Bilgisayar Nedir?, Eda Yayınları, İstanbul, 1988, s. 17.

üzere dizayn edilebileceği gibi, çok genel problemleri çözmek amacıyla da tasarlanabilir⁶⁶ ve bilgisayarın en temel ayırt edici özelliği olarak “*bilişim yeteneği*” sayılabilir⁶⁷.

Bazı yazarlar bilgisayarı; dış ortamdan aldığı verileri, üzerine yüklenen programlar sayesinde depolayan, işleyen, yeni sonuçlar üreten, üretilen bu sonuçları kullanıcıya sunan ve veri iletişimi gerçekleştiren makine olarak tanımlamıştır⁶⁸.

Akbulut’a göre bilgisayar, “*insanlar tarafından hazırlanıp yüklenen programlar yardımıyla bilgileri belirli bir düzende saklamak, işleyerek yeni sonuçlar üretmek, üretilen verileri başka yerlere iletme, başka yerlerdeki verilere ulaşmak gibi amaçlarla kullanılan makineler*” olarak belirtilmiştir⁶⁹.

Dülger’e göre bilgisayar, “*bilgiyi dijital olarak işleyebilen, depolayabilen, üretebilen ve aktarabilen aygıtlar*” olarak tanımlanmıştır⁷⁰.

Artuk/Gökçen/Yenidünya’a göre bilgisayar, “*veri üretme ile veri iletişimi teknolojisi içeren, veriyi, bilgi işleme, depolama ve aktarma özelliklerine sahip bulunan bir cihaz*” şeklinde ifade edilmiştir⁷¹.

Yazıcıoğlu ise bilgisayarı, her türlü problem üzerinde çalışabilen bir aygıt olarak açıklamış ve onun genel amaçlı kullanılabilirliğini yani bilişim özelliğine sahip olduğunu belirtmiştir⁷².

Sökmen/Gündüz ise bilgisayarı, “*belleklerinde bulunan programlar yardımıyla verilen bilgileri işleyen, saklayan, sonucu çok hızlı bir şekilde ileten, aritmetiksel ve mantıksal işlemler yapabilen elektronik aygıt*” olarak açıklamıştır⁷³.

⁶⁶ Altay, Behçet, Bilgisayarlar ve Basic ile Programlama, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985, s. 5.

⁶⁷ Yılmaz, Yazıcıoğlu, “*Şifreli Yayınların Bilişim Suçları Karşısındaki Konumu*”, Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. II, S. 1-3., Y. 1999., s. 655.

⁶⁸ Yenidünya/Değirmenci, s. 19; Değirmenci, Olgun, Bilişim Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, s. 10., Ersoy, s. 150., Özel, Cevat, “*Bilişim Suçları İle İletişim Faaliyetleri Yönünden Türk Ceza Kanunu Tasarısı*”, İBD, İstanbul, C. LXXV, S. 7-8-9, Eylül 2001, s. 858.

⁶⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 10-11.

⁷⁰ Dülger, s. 67.

⁷¹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi, s. 4641- 4642.

⁷² Yazıcıoğlu, s. 26-27.

⁷³ Sökmen, Ayhan/Gündüz, Oya, Uygulamalı Örneklerle Bilgisayar Kullanımı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 1.

Gedikli/Güven/Tosun ise bilgisayarı, “*genel olarak çok sayıda aritmetiksel ve mantıksal işlemlerden oluşmuş bir işi, önceden verilmiş bir programa göre otomatik olarak yürüten veri işleyiciler*” olarak ifade etmiştir⁷⁴.

Bilgisayarın tanımlaması yapılırken hangi parçalardan oluştuğunun, bu parçaların yerine getirdiği görevlerin ve bir bütün olarak da bilgisayarın neler yapabileceğinin bilinmesi gerekmektedir⁷⁵. Bilgisayarı, kullanıcı tarafından kendisine verilen komutlara bağlı olarak işlemleri verilen sırada gerçekleştiren teknolojik araç olarak açıklayan olduğu gibi⁷⁶; onu aritmetik ve mantık işlem dizileriyle oluşturulmuş programlara göre verileri otomatik olarak işleyen makine olarak belirten yazar da vardır⁷⁷. Bilgisayar, elektronik veya manyetik akımlarla, mantıksal, aritmetiksel, hafıza fonksiyonları ya da bu alete bağlı veya ilgili haberleşme imkânlarını gerçekleştiren elektronik aygıt olup⁷⁸; aritmetiksel ve mantıksal işlemler yapabilen, bir problemin çözümünde gereken süreçleri insan yardımı olmadan tamamlayan elektronik bilgi işleyicidir⁷⁹. Bilgisayarı, bilgi depolayıp işleme tabi tutar ve sonucunu gösteren araç olarak⁸⁰ da açıklamak mümkündür.

Kanaatimizce bilgisayar teknolojisindeki hızlı ilerleme ve sürekli yenilenme nedeniyle bilgisayarın tüm özelliklerini kapsayan ve her zaman geçerli olabilecek bir tanım yapmak olanaklı değildir. Ancak bilişim suçları açısından değerlendirildiğinde; bilgisayar niteliği taşıyan cihazların veri alma, veri depolama, veri işleme ve veri aktarma özelliği olan cihazlar olduğunu belirtmek gerekmektedir.

III. VERİ

Veri, İngilizce “*data*” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Veri, her türlü bilginin, bilgisayarların işlem yapabileceği, sonuçlar üretebileceği, saklayabileceği ve gerektiği takdirde yeniden okunabilecek biçimde sayısal birimlere dönüştürülmüş şeklidir⁸¹. Bilgi aslında veriyi de içine alan üst bir kavramdır. Bilginin, bilgisayarda

⁷⁴ Gedikli, Cüneyd/Güven, Gökhan/Torun, Talip, Bilgisayar Teknolojileri ve İnternet, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 5.

⁷⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 11, Değirmenci, s. 10, Yenidünya/Değirmenci, s. 17.

⁷⁶ Kan, İsmet, Bilgisayar Temel İlkeleri ve Basic, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 1990, s. 4.

⁷⁷ Kardaş, Ümit, “*Bilişim Dünyası ve Hukuk*”, Karizma Dergisi, Ocak-Şubat-Mart 2003, s. 8.

⁷⁸ Çetin, Erol/Malkoç, İsmail, Uygulamada Sahtekarlık Suçları Bilgisayar Suçları Tebligat Suçları ve İlgili Mevzuat, Adalet Yayınevi, Ankara, 1995, s. 545.

⁷⁹ Kadayıfçılar, Müzeyyen, Bilgisayara Giriş, Maya Matbaacılık, Ankara, 1988, s. 16.

⁸⁰ Ersoy, s. 150.

⁸¹ Dülger, s. 78., Pazarcı, Melih, “*Bilirkişi Raporu, Şifreli Yayınların Hukuki Konumunu Aydınlatan İki Önemli Görüş*”, İBD, İstanbul, C.LXXI, S. 1, 1997, s. 30.

işlenebilmesi için öncelikle veri olarak kaydedilmesi şarttır. Bilgisayarda veya bilgisayarlar tarafından okunabilen araçlarda saklanabilen, üzerinde işlem yapılan her şey, veri olarak kabul edilir⁸². Saklama ve daha sonrasında okuma işleminin yapılabilmesi için, verilerin uygun şekilde sayısal kodlara dönüştürülmesine ve gerektiğinde eski haline getirilip okunabilmesine yardımcı olacak teknik alfabeye gereksinim bulunmaktadır⁸³; bu alfabe ise “yazılım dili” olarak ifade edilir⁸⁴. Bilgisayar, bilgileri “veri” denilen sayısal kodlar vasıtasıyla işleyerek yazılım diliyle bunu bizlere aktarır⁸⁵. Bilgisayarda yüklü bulunan veriler, ceza hukuku açısından da suçun konusunu oluşturmaktadırlar. Ancak verileri yalnızca bilgisayar verisi olarak değerlendirmemek gerekir. Bunun yanında CD veya taşınabilir bellek gibi veri taşıyan diğer araçlarda da bilişim suçlarının konusu olabilirler.

Veri kavramı sözlükte; bilgi, data, done olarak tanımlanmıştır⁸⁶.

Soyaslan ise veriyi, bilginin sayısal koda dönüştürülen şekli olarak belirtmiştir⁸⁷.

Akbulut’a göre veri, sisteme girilerek sistemde işlenen ve saklanan rakamlar, harfler, özel simgeler gibi işlenecek konuyla ilgili gerekli bilgilerden oluşan değerlerdir⁸⁸.

Dülger’e göre veri, “*bilişim sistemlerinin üzerinde işlem yapabildiği, bu işlemlere dayalı sonuçlar üretebildiği, saklayabildiği, sakladıklarını sonradan tekrar okuyup işleyebildiği ve diğer bilişim sistemlerine iletebildiği her türlü bilgi*” şeklinde açıklanmıştır⁸⁹.

Koca/Üzülmez’ göre veri, bilginin belirli bir formata uyarlanmış şekli olarak ifade edilmiştir⁹⁰.

Kurt ise veriyi, bilginin bilgisayarın anlayıp işleyebileceği hali olarak belirtmiştir⁹¹.

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi’nde ise veri; “*bilgisayar sisteminin herhangi bir işlevi gerçekleştirmesine neden olan programı da içermek üzere, olgu,*

⁸² Yenidünya/Değirmenci, s. 47-48.

⁸³ Özbek, Veli Özer, “*Elektronik Ortamda Saklı Bulunan Verilerin Ceza Muhakemesinde Delil Niteliği ve Değerlendirilmesi*”, İÜHFM, İstanbul, C.LIX, S.1-2, 2001, s. 184 (Elektronik Delil).

⁸⁴ Dülger, s. 78.

⁸⁵ Ifrah, s. 30.

⁸⁶ <https://sozluk.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 02.01.2020).

⁸⁷ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 644.

⁸⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 188-189.

⁸⁹ Dülger, s. 79.

⁹⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 826.

⁹¹ Kurt, s. 38.

enformasyon ya da kavramların bilgisayar sistemleri içerisinde işlenmeye uygun bir biçimde temsili” olarak tanımlanmıştır⁹².

Veri bilişim sistemlerinin en temel unsurudur, bu sistemlerin amacı verinin saklanması, işlenmesi ve sonuç çıkarılmasıdır⁹³. Veri, bilginin formatlanmış şekilde bilgisayarda bulunan halidir⁹⁴. Veriler, talimatların biçimsel temsilleri olup, verilerin iki yönü vardır. Şöyle ki veriler insanlar açısından potansiyel bilgilerdir veya bilgisayarlara yapılan talimatlardır⁹⁵.

IV. İNTERNET

Bilgisayarların farklı yöntemlerle birbirlerine bağlanabilir hale gelerek bilgisayar ağlarını oluşturmaya başlaması, bilişim teknolojisi açısından oldukça önemlidir. Dünyadaki bütün bilgisayar ağlarını kapsayacak şekilde genel bir ağ olan internetin kurulması, bilişim alanındaki en önemli gelişmelerdendir⁹⁶. İnternet; dünya üzerinde yer alan tüm bilişim ağlarını ve bilgisayarların TCP/IP⁹⁷ denilen yöntemle (protokolle) birbirine bağlanmasıyla oluşan, en büyük insan ve makine birliğini sağlayan ağ sistemi olarak açıklanmaktadır⁹⁸. İnternet; merkezi olmayan, geniş seviyede planlanmış ve hiyerarşik bir yapısı bulunmayan küresel boyutta bir bilişim ağı yapısıdır⁹⁹. İnterneti; birçok haberleşme ağının, birlikte oluşturduğu metin, resim, müzik, grafik ve yazılı metin gibi dosyalar ile bilgisayar yazılımlarının, yani insanlar tarafından hazırlanmış her türlü bilginin veri halinde paylaşıp iletiildiği bilişim sistemleri arasındaki ağ olarak da ifade etmek mümkündür¹⁰⁰. İnternet hizmetlerini kullanabilmek için gerekli olan tüm yazılımlar ile bağlantı yazılımları, TCP/IP protokolüne uygun biçimde

⁹² Dalkılıç, Aysun, “*Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Bilişim Suçları*”, Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku, Proje Yöneticisi, Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoğlu, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2008, s. 203.

⁹³ Avşar/Güngören, s. 31.

⁹⁴ Değirmenci, Olgun, “*2004 Türk Ceza Kanunu’nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 18, S. 58, Mayıs-Haziran 2005, s. 200 (2005).

⁹⁵ Schjolberg Stein/Hubbard Amanda M., “Harmonizing National Legal Approaches On Cyber Crime”, International Telecommunication Union WSIS Thematic Meeting On Cybercrime Geneva 28 June - 1July 2005, s. 10.

⁹⁶ Akıncı/Alıç/Er, s. 166.

⁹⁷ Veri alışverişini gerçekleştiren ağlar birbirleriyle bir protokolle iletişim kurarlar. İnternette ise bunu TPC(Transport Control Protocol)/IP(Internet Protokol) protokolü sağlamaktadır. TPC mesajların doğru yere ulaştırılmasından, IP ise adresleme sisteminden sorumludur. İnan, Aslan, İnternet El Kitabı, Altıncı Bası, İstanbul, 2000, s. 31.

⁹⁸ Barron Billy/Ellsworth, Jill H./ Savetz, Kevin M., (Çeviren: Nezihe Bahar/Devrim Türkmen), İnternet Unleashed, İstanbul, 1998, s. 4.

⁹⁹ Karagülmez, s. 52.

¹⁰⁰ Özdilek, Ali Osman, İnternet ve Hukuk, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2002, s. 13.

iletişime geçerek fonksiyon icra etmektedir¹⁰¹. İnternet, WAN türü bağlantı sistemi ve veri iletişim aracı olup; sahip olduğu güç nedeniyle bilişim suçlarının işlenmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. İnternet sayesinde, bilişim suçları kolaylıkla işlenebilmekte; gerek ceza hukuku, gerekse ceza muhakemesi hukukunda bilişim suçlarının en karışık çeşitleri, bu alanda gerçekleşmektedir¹⁰².

1969 yılında Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığına bağlı bir kuruluş olan Advanced Research Projects Agency (ARPA) kuruluşu aracılığıyla ARPANET isimli bir bilgisayar ağı kurmuştur. Bu tarihte, California'dan üç merkez (Los-Angeles, Santa Barbara, Stanford) ile Utah'da bir merkezde (Salt Lake City) bulunan dört büyük merkez arasında ilk veri transferi yapılmıştır¹⁰³. Askeri amaçlarla kurulan bu ağa zamanla araştırma kurumları ve üniversitelerin bilgisayarlarının da katılmasına izin verilmiş, böylece giderek kullanıcı sayısı artmıştır¹⁰⁴. Bu süreç çerisinde askeri amaçlı olarak MİLNET isimli yeni bir ağ oluşturulmuş ve askeri amaçlı yapılan işler bu ağ üzerinden gerçekleştirilmiştir¹⁰⁵. 1984-1995 yılları arasında, internetin ticari alanda da kullanılır hale gelmesi, 1990'lardan itibaren ticari ve eğitim amaçlı internet servis sağlayıcıların faaliyet göstererek özellikle 1995 yılında NSFNET aracılığıyla yürütülen alan adları hizmetlerinin serbest olması; bu süreçte tamamlayıcı bir etken olmuştur¹⁰⁶. İnternetin geniş halk kesimlerinin erişimine açılması ise 1990'lı yılların ortalarına doğru olmuş, bu yıllardan itibaren hızla kullanımı artan, her türlü bilgiye bu sistem içerisinde erişilebildiği, dünya çapında bir bilişim ağına dönüşmek suretiyle yaygınlaşmıştır¹⁰⁷. Ülkemizde ise internet ilk olarak 12 Nisan 1993 tarihinde Tübitak-Orta Doğu Teknik Üniversitesi işbirliği ile kullanılmaya başlamış ve bu hat bir yıl kadar ülkemizin tek kullanım alanı olmuştur. Daha sonra ise, 1994 yılında Ege

¹⁰¹ Köksal, Ahmet Turan/Oktay, Dilek/Eser, Sarp, Kim Korkar Bilgisayardan? İnternet, Pusula Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 19.

¹⁰² Yenisey, Feridun, "İnternet Suçlarının Yeni İşleniş Biçimleri" Uluslararası İnternet Hukuku Sempozyumu, 21-22 Mayıs 2001, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2002, s. 447.

¹⁰³ Karagülmez, s. 31-32, Manas, Oğuz, Bilgisayar Ağları Tarihçesi, Türkiye Bilişim Ansiklopedisi, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 190.

¹⁰⁴ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 19.

¹⁰⁵ Ketizmen, s. 21.

¹⁰⁶ Floridi, Luciano, Philosophy and Computing: An Introduction, Published July 15, 1999 by Routledge, s. 59-60., Leiner, Barry M./Cerf, Vinton G./Clark, David D./ Kahn, Robert E./ Kleinrock, Leonard/Lynch, Daniel C./Postel, Jon-Roberts, Larry G./Wolff, Stephen, "A Brief History Of The Internet", Volume 39, Number 5, October 2009, s. 27-28. <https://groups.csail.mit.edu/ana/A%20brief%20history%20of%20the%20internet%20-%20p22-leiner.pdf> (Erişim Tarihi: 18.12.2019)

¹⁰⁷ Andrew Odlyzko, "The History Of Communications and its Implications for the Internet", June 16, 2000, s. 18.

Üniversitesi, 1995 yılında Bilkent ve Boğaziçi Üniversiteleri, 1996 yılında ise İstanbul Teknik Üniversitesi bunu takip etmiştir¹⁰⁸.

İnternet, 20. yüzyılın en büyük değişikliklerinden birisi olup, dünya çapında etki doğuran büyük bir iletişim ağıdır¹⁰⁹. Günümüzde ise internet yalnızca askeri alanda ya da üniversiteler tarafından kullanılmamakta, her yaş grubundan kişilerce tercih edilmekte ve kullanıcı sayısı çok hızlı şekilde artmaktadır. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin (ITU) internet erişim oranlarına ilişkin istatistiklerine göre, 1995 yılında dünya nüfusunun yaklaşık %1'i internet hizmetinden yararlanmaktayken, 2000 yılında bu oran %7'ye çıkmış, 2015 yılında ise %43'e ulaşmıştır ve 2020 yılında bu oranın %60'a olarak öngörülmüştür¹¹⁰. İnternet, bilişim araçları içerisinde en hızlı şekilde yaygınlaşan sistem olmuştur. Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan bir araştırmaya göre, internet 7 yıl gibi kısa bir zamanda evlerin %30'una girmiştir; bu kapsamda dünya üzerinde 50 milyon televizyon sayısına 10 yıllık bir zaman sürecinde ulaşılabilmişken internete erişim sağlayabilen bilgisayar sayısının bu rakama ulaşması yalnızca üç yıl içinde gerçekleşmiştir¹¹¹.

Bilgiye günümüzde en kolay, en hızlı ve en ucuz şekilde internet sayesinde ulaşılmaktadır¹¹². İnternet aracılığıyla ulaşılan bilgi her zaman doğru olmayabilir, ancak araştırma doğru yönetildiği takdirde internet çok iyi bir bilgi kaynağı olacaktır¹¹³. İnternetin bütünüyle hukuk dışı bir alan olmaması için ülkeler, interneti kullanan kişilerin hukuki sorumluluklarını belirleyen kanunlar yapmakta; ayrıca “netiket” olarak isimlendirilen ve bizzatihi interneti kullanan şahıslarca benimsenen kurallar bulunmaktadır¹¹⁴. Netiket aslında, interneti kullanan kimseler arasında ahlaki değerleri kıstas alarak, bu değerlere aykırı davranılması halinde kullanıcının sanal ortamdan uzaklaştırılmasını gerekli kılan kurallardır¹¹⁵. İnternet, herhangi bir

¹⁰⁸ İçel, Kayıhan, Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo- Televizyon Sinema İnternet, Dördüncü Bası, İstanbul, 1998, s. 415 (Haberleşme Hukuku).

¹⁰⁹ Sırabaşı, Volkan, İnternet ve Radyo- Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Rejimi), Adalet Yayınevi, Ankara, 2003, s. 50.

¹¹⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 21.

¹¹¹ Karagülmez, s. 33, Köseoğlu, Emine Nergiz, “İnternet Ortamındaki Yayınlarda Telif Hakları”, Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi, S. 8., 2006, s. 906.

¹¹² Sınar, Hasan, İnternet ve Ceza Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001, s. 21.; Tatar, Erol, “İnternete Erişimin Engellenmesi”, Yargıtay Dergisi, C.36, Ocak-Nisan 2010, S. 1-2, s.137.

¹¹³ Bick, Jonathan, 101 Things You Need to Know About Internet, Three Rivers Press, New York, 2000, s. 188.

¹¹⁴ Dülger, s. 85., Christoph Engel, “The Role of Law in the Governance Of The Internet”, Preprints aus der Max-Planck- Projektgruppe Recht der Gemeinschaftsgüter, Bonn, 2002, s. 2-3.

¹¹⁵ Dülger, s. 85.

kuruluşun ya da kişinin sahip olduğu bir ağ sistemi değildir; sisteme giren herkesin katkısıyla oluşmuş anonim bir yapısı vardır ve internete girebilmek için izne ya da onaya ihtiyaç yoktur. İnternet hayatın bütün alanına yayılmış olup, onun sayesinde insanlar işlemlerini kolayca yapabilmekte, pratik şekilde bilgiye ulaşabilmekte ve birçok kamusal ya da özel hizmetten yararlanabilmektedir. İnternet, bilimsel çalışmalarda, sosyal yaşamda, kamusal alanda, bankacılık işlemlerinde, alışverişte, yabancı dil öğrenmede, tercüme işlemlerinde, ekonomide, eğitimde, iletişimde ve reklamcılık gibi pek çok alanda etkin şekilde kullanılmaktadır.

§ II. BİLİŞİM SUÇLARI

I. BİLİŞİM SUÇLARININ TANIMI

Çağımızda hızla gelişen teknoloji, yaşamımızın her alanına girerek kamudan özel sektöre, eğitimden ticari faaliyetlere, alışverişten eğlence sektörüne, ulaşımdan bilimsel çalışmalara kadar birçok alanda klasikleşen anlayışları değiştirmek suretiyle insanlara yeni bir hayat tarzı kazandırmıştır. Bu durum her alanı olduğu gibi ceza hukukunu da etkilemiş, teknolojinin getirdiği yenilikler suç işleme aracı olarak kullanıldığı için birçok yeni suç tipi ortaya çıkmıştır. Günümüzde teknolojiyi ileri düzeyde ve her alanda kullanan ülkelerin ortak sorunlarından birisi, bilişim alanında yapılan suça konu eylemlerin tespiti ve bunlarla mücadele edilmesi zorunluluğudur. Bu kapsamdaki suçları oluşturan fiiller, yeni suç tipleri olarak ortaya çıksa da bazı açılardan klasik suç tipleri ile bunlar arasında bağlantı bulunmaktadır. Bilişim suçları, ülkelerin ceza mevzuatlarında farklı şekillerde düzenlenmiştir. Bu suçlar zaman, mekan ya da yer ile sınırlı olmadan işlenebilmekte, bazen ülkelerin yargı yetkisi sınırını aşabilmekte, delillendirilmesi kolay olmamakta, suç sayılacak fiilin ve ona uygulanacak cezanın belirlenmesi ciddi anlamda teknik bilgiyi gerektirmektedir.

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Uzmanlar Komisyonu'nun 1983 yılında Paris'te gerçekleşen toplantısında ise bilişim suçları; *“bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sistemde gayri kanuni, gayri ahlaki veya yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranıştır”* şeklinde tanımlanmıştır¹¹⁶. Bilişim suçları genellikle ülkelerin yasal mevzuatlarında tanımlanmayan bir suç tipidir. Uluslararası alandaki çalışmalar incelendiğinde; bilişim suçlarının tanımının yapılmadığı, suça

¹¹⁶ Özsoy, Osman, İnternetin Kararttığı Hayatlar, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2010, s. 262.

konu hareketlerin heterojenliği sebebiyle yalnızca bilişim suçlarını oluşturan fiillerin sayıldığı görülmektedir. Bilişim suçlarına ilişkin eylemlerin çeşitlilik taşıması bu şekilde bir sonuç doğurmuştur¹¹⁷. Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde de bilişim suçlarının tanımlanması yapılmayarak, ulusal düzeyde alınacak tedbirler başlığı altında ülkelere yükümlülük olarak getirilen hususların neler olduğu belirtilmiştir¹¹⁸.

Bilişim suçları konusunda doktrinde üzerinde anlaşılan ortak bir tanım bulunmamaktadır. Klasik suç tipleriyle karşılaştırıldığında bilişim suçlarının ayırıcı özelliklerini belirlemek kolay değildir. Bu nitelikteki suçlar ile ilgili olarak; bilgisayar suçları, internet suçları, siber suç, elektronik suç, dijital suç, ileri teknoloji suçları, sınıraşan suçlar, bilişim sistemi aracılığıyla işlenen suçlar, bilişim suç hukuku, bilgisayar ile ilgili suç, bilişim suçları, bilgisayarlara karşı işlenen suç, bilgisayarlar aracılığıyla işlenen suç, siber uzay ortamında siber uzay aracılığıyla işlenen suçlar, dijital suç, elektronik suç, ileri teknoloji suçu, çok yargısal suçlar, internet aracılığıyla işlenen suç, internet suçu ve sanal suç gibi kavramlar kullanılmıştır¹¹⁹.

Bilişim alanında yaşanan gelişmeler yalnızca yeni suç tiplerinin ortaya çıkmasına neden olmamış, ayrıca bazı klasik suçların işlenmesini kolaylaştırarak onların yaygınlaşması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bundan kaynaklı olarak, “*dar anlamda bilişim suçları-geniş anlamda bilişim suçları, saf siber suç-siber suç benzerleri, internete özgü suçlar-internet aracılığıyla işlenen suçlar, dar anlamda siber suç-geniş anlamda siber suç*” şeklinde ayrımlara gidilmiştir. Sisteme yetkisiz girişler, verilere ya da sisteme zarar veren fiiller gibi bilişim konusunda yaşanan gelişmelerin ortaya çıkardığı, iletişim ve bilişim teknolojilerinin doğrudan kullanıldığı suçlar; siber suçlar, dar anlamda bilişim suçları, saf siber suç ya da internete özgü suçlar olarak nitelendirilmiştir. Diğer grupta yer alan suçlarla ise ceza yasalarında düzenlenen klasik

¹¹⁷ Carlo Sarzana di S. Ippolito, “Bilişim Alanındaki Yeni Teknolojilerin Hukuksal Yansıması, İtalya’daki Durum”, Çev.: Vesile Sonay Daragenli, İÜHFM Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan Sayısı, Y. 1997, C. 55, S. 3, s. 393.

¹¹⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 55.

¹¹⁹ Dülger, s. 73-74., Karagülmez, s. 53-54., Akbulut, Bilişim Hukuku, s. 56-58., Ünver, Yener, “*Türk Ceza Kanunu’nun ve Ceza Kanunu Tasarısı’nın İnternet Açısından Değerlendirilmesi*”, İÜHFM, C. 59., S. 1-2., Y. 2001, s. 79 (Kanun Tasarısının Değerlendirilmesi), Ersoy, s.173., Tanılır, Mehmet Niyazi, İnternet Suçları ve Bireysel Mahremiyet, Liberte Yayınları, Ankara, 2002, s. 13., Sınar, s. 129., Dursun, Hasan, “*Bilgisayar İle İlgili Suçlar*”, YD., Ankara, C. XXIV, S. 3., 1998, s. 334., İnanıcı, Haluk, “*Bilişim ve Yazılım Hukuku Uygulama İçinden Görünüşü*”, İBD, İstanbul, C. LXIX, S. 7-8-9, 1996, s. 510., Özbek, Veli Özer, “*İnternet Kullanımında Ortaya Çıkabilecek Bazı Ceza Hukuku Sorunları*”, DEÜHFD, İzmir, C. 4., S. 1., 2002, s. 106-107(Ceza Hukuku Sorunları), Yenisey, s. 447.

suçların yeni teknolojiler sayesinde işlenmesi, kanunda belirtilen eylemlerin daha kolay şekilde gerçekleştirilebilmesi kastedilmektedir¹²⁰.

Bilişim suçları kavramının kapsayıcı bir anlamının olması, teknolojik gelişmeleri içine alması, ayrıca 5237 sayılı TCK’nda bu suç tiplerinin yer aldığı bölüm başlığının “*bilişim alanında suçlar*” olarak nitelendirilmesi de dikkate alınarak bu kavramın kullanılmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Doktrinde bilişim suçlarının birçok tanımı yapılmıştır.

Akbulut, bilişim suçlarını dar ve geniş anlam da olmak üzere ikiye ayırmıştır. Geniş anlamda bilişim suçları; tehdit, hakaret, şantaj, dolandırıcılık, hırsızlık, pornografik yayınlar gibi mevcut suçların bilişim araçlarıyla işlenmesi de dahil olmak üzere tüm ihlal şekillerini kapsamaktadır. Yazar, bilişim teknolojisinin ortaya çıkardığı suçlar ile bunların işlenmesine yönelik olarak hazırlık hareketi niteliğindeki fiilleri dar anlamda bilişim suçları olarak kabul etmiş ve bu suçları “*verilerle veya veri işlemle konu bağlantısı olan ve bilişim sistemleriyle veya bilişim sistemlerine karşı işlenen suçlar*” olarak belirtmiştir¹²¹.

Dönmezer ise bu suçları, “*bilgisayar sistemi içinde işlenen suçlar ile bilgisayar sistemine karşı işlenen suçlar*” olarak belirtmektedir¹²².

Dülger’e göre, bilişim suçlarının dar anlamda ve geniş anlamda olmak üzere iki çeşit tanımı yapılabilir. Dülger geniş anlamda bilişim suçunu, “*bilişim sistemlerinin ve/veya verilerin kullanıldığı ya da bu sistem ya da verilere karşı işlenen her türlü suçtur*” olarak tanımlamış; dar anlamda bilişim suçunu ise “*verilere ve/veya bilişim sistemlerine veya sistemin/verilerin düzgün ve işlevsel işleyişine, güvenliğine ya da bütünlüğüne karşı işlenen suçlar*” olarak ifade etmiştir.¹²³

Mahmutoğlu ise bilişim suçlarını, yalnızca bilişim sistemlerinin kullanılmasıyla işlenebilen suçlar (dar anlamda ya da gerçek bilişim suçları), bilişim sisteminin kullanılması zorunlu olmamakla birlikte, bazı suçların nitelikli hali olan suçlar ile

¹²⁰ Özbeke, Ceza Hukuku Sorunları, s. 107-109., Ünver, Kanun Tasarısının Değerlendirilmesi, s. 80., Akbulut, Bilişim Suçları, s. 58.

¹²¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 69-70.

¹²² Dönmezer, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş Onaltıncı Bası, İstanbul, 2001, s. 616.

¹²³ Dülger, s. 77-78.

kanunda bu sistemin kullanılması zorunlu olmamakla beraber söz konusu sistemin suçta araç olarak kullanıldığı suçlar şeklinde belirtmiştir¹²⁴.

Ersoy ise bu suçları, bilişim araçları ile işlenen ve bilişim araçlarına karşı işlenen suçlar olarak açıklamıştır¹²⁵.

Karagülmez'e göre bilişim suçu, bilişim sistemine yönelik olan ya da bilişim sisteminin kullanıldığı suçtur¹²⁶.

Erdoğan ise bilişim suçlarını, dar anlamda ve geniş anlamda olmak üzere ikiye ayırarak tanımlamayı tercih etmiştir. Dar anlamda bilişim suçunu, *“bilişim sisteminin kendisinin ya da bilişim sistemi içerisinde bulunan verilerin hedef alındığı ve bilişim teknolojilerinin kullanılması suretiyle ya da bilişim araçlarına doğrudan fiziki müdahaleyle işlenen suçlar”* olarak belirtmiş; geniş anlamda bilişim suçunu ise *“herhangi bir şekilde suçun icrasında bilişim sistem ya da araçlarının kullanıldığı ya da bilişim sistemlerinin veya içindeki verilerin hedef alındığı suçlar”* olarak açıklamıştır¹²⁷.

Tezcan/Erdem/Önok'a göre bilişim suçu, *“bilişim sistemleri aracılığıyla verilere karşı ve/veya veri işleme bağlantılı sistemlere karşı işlenen suç”* şeklinde açıklanmıştır. Yazarlar, klasik suç tiplerinden farklı olarak bilişim suçunda fiilin değişik tekniklerden faydalanılarak soyut bir unsur olan veriler üzerinde gerçekleştiğini savunurlar¹²⁸.

Kurt ise bilişim suçunu, bilişim alanı içinde işlenen, bir bilgisayar ya da bilgisayar ağına yönelik olarak veya onları kullanarak icra edilen her türlü yasa dışı haksız eylem olarak ifade etmiştir¹²⁹.

Selek ise bu suç tipini, bilgisayardan doğrudan ya da dolaylı olarak yararlanmak suretiyle işlenen her türlü suç olarak belirtmiştir¹³⁰.

¹²⁴ Mahmutoglu, Fatih Selami, *“Türk Ceza Kanununda Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi”*, İÜHFM, Y. 2013, C. LXXI, S. 1, s. 855-856 (2013).

¹²⁵ Ersoy, s. 151

¹²⁶ Karagülmez; s. 57.

¹²⁷ Erdoğan, s. 52.

¹²⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, 1054.

¹²⁹ Kurt, s. 53.

¹³⁰ Seha, Selek, *“Bilgisayar Suçları ve İç Denetim Yöntemleri”*, DEÜİİBFD, Y.1995, C. 10, S. 1, s. 141.

Ketizmen'e göre bilişim suçları, bilişim sistemlerinin ceza mevzuatına etkisi dolayısıyla belirli bir zamanda ceza mevzuatında düzenlenen suçlar olarak açıklanmıştır¹³¹.

Apaydın ise bilişim suçlarının tanımının yapılmasının zor olduğunu belirttiikten sonra bu suçları, bilişim sistemlerine yetkisiz şekilde erişimde bulunarak, bilişim sistemleri aracılığıyla bu sistemde yer alan veri veya verileri yetkisiz bir şekilde çeşitli saiklerle kendisinin veya başkasının yararına kullanma, erişilmez kılma, silme, değiştirme ya da bozma yoluyla işlenen suçlar olarak ifade etmiştir¹³².

Esen ise bilişim suçlarını, *“bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sisteme yasaya ve ahlaka aykırı olarak yetki dışında yapılan müdahale”* şeklinde belirtmiştir¹³³.

Aydın ve Taşkın'a göre bilişim suçları, bilişim sistemlerine karşı işlenen suçlar ile bilişim sistemleri kullanılarak işlenen suçlardan oluşmaktadır¹³⁴.

Yazıcıoğlu ise bilişim alanındaki suçlar ile bilgisayarları da kapsayacak şekilde ancak sadece bilgisayarlar değil bu özellikteki bütün cihazlarla ya da onlara karşı işlenen suçların kastedildiğini belirtmiştir¹³⁵.

Doğan ise bilişim suçunu, *“bilişim sistemleri ya da araçları kullanılarak bilişim sisteminin kendisine veya bilişim sistemindeki verilere yahut veri işlemle bağlantısı olan sistemlere karşı hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen eylemlerin bütünü”* olarak tanımlamıştır¹³⁶.

Kanaatimizce bilişim suçlarını dar anlamda bilişim suçları ve geniş anlamda bilişim suçları olarak ikiye ayırmak mümkündür. Geniş anlamda bilişim suçunu; herhangi bir biçimde suçun işlenmesinde bilişim sistem ya da sistemin içindeki verilerin kullanıldığı, bilişim sistemi ya da bu sistemin içindeki veriler hedef alınarak onlara karşı işlenen suçlar ile yeni bilişim teknolojileri kullanılarak da işlenebilen suçlar olarak belirtebiliriz. Dar anlamda bilişim suçu ise; bilişim sistemlerine ya da bilişim

¹³¹ Ketizmen, s. 38.

¹³² Apaydın, Cengiz, Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku, Acar Matbaacılık, İstanbul, 2017, s. 41(Bilişim Ceza Hukuku)., Apaydın, Cengiz, *“Bilişim Sistemine Girme Suçu”*, TAAD, Y.7, S. 24, Ocak 2016, s 251.

¹³³ Esen, s. 625.

¹³⁴ Taşkın, s. 10.

¹³⁵ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 131.

¹³⁶ Doğan, s. 17.

sistemi içerisindeki verilere yönelik olarak, bunların işleyişini, bütünlüğünü ya da güvenliğini hedef alan, bilişim teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilen, yetkisiz şekilde yapılan, bilişim sistemleri ile yarar sağlamaya da yönelik olabilen hukuka aykırı nitelikteki eylemlerdir. Bilişim suçu ifadesinden kanaatimizce dar anlamda bilişim suçu anlaşılmaktadır. Bu suç kategorisi dışında kalan, suçun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanıldığı suçları ayrı tutmak gerekir. Çünkü bilişim sistemlerinden yararlanılarak onların sağladığı kolaylıkla, tehdit, hakaret, şantaj, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, özel hayatın gizliliğini ihlal veya haberleşmenin gizliliğini ihlal gibi birçok suçu oluşturan fiiller klasik yöntemler dışında da gerçekleştirilebilmektedir. Zira günümüzde teknolojinin getirdiği dijitalleşme ile beraber bilişim sistemleri hayatın içinde çoğu alanda kullanıldığı için, birçok suçun işlenmesinde bilişim sistemleri de araç olarak kullanılabilir.

II. BİLİŞİM SUÇLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Tarihsel sürece bakıldığında bilgisayarlar 1950 yılının başlarından itibaren idare ve endüstri birimlerinde sıradan işlemleri kontrol etmek için kullanılmaya başlanmış, bilgisayar teknolojisi içinde yaşanan bu gelişmeler yeni bir suç çeşidi olan bilişim suçunu ortaya çıkarmıştır¹³⁷. Bilişim suçlarının tarihi incelendiğinde özellikle; 1960'lı yıllarda yaşanan bilgisayar sabotajı, bilgisayar casusluğu, bilgisayar manipülasyonu ve bilişim sistemlerinin hukuka aykırı olarak kullanılması ile ilgili basında ve bilimsel bazı yayınlarda “*bilgisayar suçları*” başlığıyla yazılar yazıldığı görülmektedir¹³⁸. Tarihte bilinen ilk bilişim suçu, 18.10.1966 tarihli Minneapolis Tribune isimli Amerikan gazetesinde yayınlanan “*bilgisayar uzmanı banka hesabında tahrifat yapmakla suçlanıyor*” haberiyle kamuoyuna duyurulmuştur¹³⁹. Amerika’da FBI tarafından tespit edilen bu olayda, programlama şirketinde programcı olarak çalışan ve Minneapolis City Bank’ın bilgisayarlarının programlanmasından sorumlu olan fail, mali açıdan sıkıntı yaşamasından dolayı 1966 yılında manipülasyon yaparak bankadan, hesabının üzerinde para çekmiştir¹⁴⁰.

¹³⁷ Karagülmez, s. 57.

¹³⁸ Dülger, s. 96.

¹³⁹ Aydın, Emin, Bilişim, s. 13.

¹⁴⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 51.

Bilgisayar ve onunla bağlantılı sorunlar hakkında ilk hukuki düzenlemeler Amerika Birleşik Devletlerinde yapılmıştır¹⁴¹. Bu yasal düzenlemeler Amerikan hukukunda “*Computer Law*” ismiyle anılan yeni bir hukuk dalının oluşmasını sağlamıştır. 1970’li yıllara gelindiğinde ise Amerika Birleşik Devletlerinde hukukçular bu alanda yaşanan uyuşmazlıkları yargı önüne götürmeye başlamışlardı¹⁴². 1980’li yılların sonlarına doğru virüs ve kurtçukların da bilişim suçlarının işlenmesinde önemli bir etken olduğu anlaşılmıştır. Amerikalı bir üniversite öğrencisi tarafından üretilen bir internet kurdu, birkaç gün içerisinde yaklaşık 6.000 bilgisayarın devre dışı kalmasına neden olmuştur¹⁴³. 1980’li yıllarda ATM (Automated Teller Machine)’lerin bankacılık işlemlerinde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte banka kartlarına karşı işlenen suçlar ortaya çıkmış ve özellikle bu yılların sonlarında banka kartlarına ilişkin suç sayısında ciddi artış yaşanmıştır¹⁴⁴.

Amerika’da 1980’lerin başında bilgisayar çağının başlamasıyla birlikte Federal Ceza Kanunu’nda bazı hükümlerin bulunmasına rağmen kolluk güçlerinin yeni ortaya çıkan bilişim suçlarıyla mücadele edebilmesi hususunda ceza yasalarının yetersizliğinin farkına varılmıştır. Bunun üzerine 1984 tarihli Kapsamlı Suç Kontrol Yasası’na bilgisayar ve bilgisayar ağlarına yetkisiz erişim ve kullanımı ele alan hükümler eklenmiştir. Kongre tarafından kabul edilen Amerikan Temel Yasası’nın 18. bölümünün 1030. maddesinin değiştirilmesi suretiyle yapılan “Bilgisayar Dolandırıcılığı ve Bilgisayarların Kötüye Kullanılması Yasası” bu alandaki en temel düzenlemelerden birisidir¹⁴⁵.

1990’lı yıllardan itibaren özellikle bilgisayar kullanıcılarının sayısının hızla artması ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte iyi niyetli olmayan kişilerin bilgisayarı kullanarak suç işlemesi kolaylaşmış; failler az risk alarak amaçlarına ulaşabilmek için suça konu birçok eylemi gerçekleştirebilecek teknik imkana kavuşmuştur. Siber suç failleri, Pentagon, NASA, NATO gibi güvenliğin en üst seviyede olduğu kurumların bile

¹⁴¹ Mahmutoglu, Fatih Selami, “*Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Süjelerinin Ceza Sorumluluğu*”, İÜHFM, İstanbul, C. LIX, S. 1-2, Y. 2001, s. 41.

¹⁴² Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, 4. Bası, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1994, s. 504.

¹⁴³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 52.

¹⁴⁴ Karagülmez, s. 57.

¹⁴⁵ Michael W. Bailie Director, OLE, Prosecuting Computer Crimes, Published by Office of Legal Education Executive Office for United States Attorneys, s. 1-2., Susan, Brenner, “State Cybercrime Legislation in the United States of America: A Survey”, Volume VII, Issue 3, Winter 2001, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://core.ac.uk/download/pdf/232774633.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2020).

bilişim sistemlerine hukuka aykırı şekilde girerek çok önemli verileri ele geçirmiş, ayrıca bu sistemlerin işleyişini geçici olarak da olsa durdurularak çalışmasına engel olmuşlardır¹⁴⁶. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı'na ait olan oldukça gizli nitelikteki belgelerin, bir asker tarafından sanal bir ağ üzerinden elde edilerek, internet ortamında “wikileaks” adlı bir web sitesi aracılığıyla yayınlanması da bu duruma ilişkin çarpıcı bir örnektir.

Avrupa’da ise bilgisayarların farklı birimlerde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte 1970’li yıllardan itibaren bilişim suçları gündeme gelmiştir¹⁴⁷. Almanya’da 1973 yılında gerçekleşen yargısal uyuşmazlığa konu olan bir olayda; bir şirkette çalışan iki kişi, bu şirketin bilgisayarlarına şirket yöneticilerinin imzasını bir ressama taklit ettirip sahte faturalar girerek kendi hesaplarına 295.000 Mark para aktarmışlardır¹⁴⁸. 1980’li yıllarda bilgisayar suçlarının yalnızca kişisel çıkar sağlamak için değil, malvarlığı dışında hastane bilgisayarlarının manipüle edilerek kişilik haklarına zarar verilmesi gibi diğer bazı hukuki değerleri de ihlal ettiği anlaşılmıştır. Bu yıllarda program hırsızlığı, bankamatikler aracılığıyla para alınması, iletişim ağlarının kötüye kullanılması ile bilişim alanındaki diğer suçların işlenmesi yaygın hale gelmiştir. 1989 yılında yaşanan bir olayda, Alman hackerların uluslararası veri nakil ağları üzerinden Amerika, İngiltere ve diğer ülkelerin bilgisayar sistemlerine girerek elde ettikleri verileri Rusya Milli İstihbarat Teşkilatına sattıkları anlaşılmıştır¹⁴⁹.

1990’lı yıllarda ise, uluslar arası bilgisayar ağlarının yaygınlaşması ve dünya üzerinde birçok yere bağlantı kurulabilme imkanının olması bilişim suçlarını artırmış ve yeni suç tiplerini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, bilişim suçlarının işlenmesi amacıyla cihazların ve programların üretilmesi, veri nakillerinin izlenmesi fiilleri de suç sayılmıştır¹⁵⁰. Bilimsel dergilerde “hacking”, “bilgisayar virüsleri” ve “bilgisayar kurtçukları” hakkında çıkan yazılar sayesinde bilişim suçları kavramının kullanılması yaygınlaşmıştır. 1994 yılından itibaren internetin kullanımının artışı ve internet üzerinden gerçekleştirilen hukuka aykırı eylemlerin çoğalması gerek özel hukuk gerekse ceza hukuku alanında bu konuyla ilgili düzenlemeler yapılması sonucunu

¹⁴⁶ Clough, Bryan/Paul Mungo, Sıfıra Doğru: Veri Suçları ve Bilgisayar Yer altı Dünyası, Çev. Emel Kurma, İletişim Yayınları, İstanbul, 1999, s. 18.

¹⁴⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 51-52.

¹⁴⁸ Tiedemann, s. 323.

¹⁴⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 52.

¹⁵⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 53.

doğurmuştur¹⁵¹. Güvenlik kuruluşlarının ve kamusal hizmet icra eden kuruluşların veri tabanlarının, virüs denilen küçük yazılımlar aracılığıyla işlevsiz bırakılması ya da truva atı olarak isimlendirilen yazılımlarla içeriklerinin öğrenilmesi veya değiştirilmesi bu sistemlerin güvenilirliğinin sorgulanarak gözden geçirilmesine sebep olmuştur¹⁵². Bunun doğal sonucu olarak, birçok ülke bu tip eylemlere karşı etkin mücadele edebilmek için ceza hukuku alanında düzenlemeler yapmıştır.

2000’li yıllara gelindiğinde ise, bilişim suçlarının işlenme sayısı hızlı şekilde artmıştır. Çoğunluğu ağlar aracılığıyla işlenen bu suçlar özellikle; verilerin ele geçirilmesi, verilerin yok edilmesi, değiştirilmesi, verilerin iletilmesi, bilişim sisteminin işleyişinin engellenmesi ya da bozulması, ağlarla başka bilgisayar sistemlerine girilmesi, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılmasıyla yarar sağlanması şeklinde icra edilen çeşitli eylemlerle gerçekleştirilmektedir¹⁵³. 20. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak etkisini yoğun şekilde hissettiren sosyo-ekonomik dönüşüm sürecinde bilişim sistemlerinin kullanılması önemli hale gelerek merkezi bir konumda olmuştur¹⁵⁴. 20. yüzyılın sonlarına doğru, enformasyonun önem kazanması, bilişimin gelişmesiyle toplumda yaşanan dönüşüm nedeniyle sadece maddi şeyleri koruyan düzenlemelerin yeterli olmamasının kabulüyle birlikte, bu alanda maddi varlığı olmayan ancak koruması istenilen değerler açısından ceza yasalarında yeni düzenlemeler yapılmasının gerekliliği anlaşılmıştır¹⁵⁵. 20. yüzyılın sonları ile 21. yüzyılın başlarında kimlik hırsızlığı yapılarak gerçekleşen kredi kartı dolandırıcılığı fiillerinin kapsamı genişlemiş, failler başka kişilerin kimliklerini yasadışı amaçlar için ele geçirmişlerdir¹⁵⁶. Ayrıca bu yıllarda internet üzerinden gönderilen virüsler dünyadaki birçok bilgisayara zarar vermiştir. Bu kapsamda bilişim dünyasında yaşanan

¹⁵¹ Dülger, s. 98.

¹⁵² Jean Baudrillard, Tam Ekran, Çev: Bahadır Gülmez, 2. Bası, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002, s. 14.

¹⁵³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 53.

¹⁵⁴ Manuel, Castells, The Rise Of The Network Society: The Informtion Age, Economy, Society and Culture, Vol I., 2. edition, Oxford, 2000, s. 60. https://urb.bme.hu/wp-content/uploads/2014/05/manuel_castells_the_rise_of_the_network_societybookfi-org.compressed.pdf (Erişim Tarihi: 05.01.2020).

¹⁵⁵ Sieber, Ulrich, Legal Aspects of Computer- Related Crime, in the Information Society, Comcrime Study, 1998, s. 39. <https://www.oas.org/juridico/english/COMCRIME%20Study.pdf> (Erişim Tarihi: 10.01.2020).

¹⁵⁶ Mohammed Safia, “An Introduction To Dijital Crimes, International Journal in Foundations of Computer Science & Technology (IJFCST), Vol.5, No.3, May 2015, s. 14. https://www.researchgate.net/publication/279270088_An_Introduction_to_Digital_Crimes (Erişim Tarihi: 12.01.2020)

gelişmeler yeni suç tiplerini de ortaya çıkarmıştır. Birçok ülke ceza yasalarını yeni suç şekillerine uygun yaptırımları da içerecek şekilde düzenlemiştir.

Günümüzde bilişim suçlarının büyük çoğunluğu internet üzerinden işlenmektedir. İnternet yalnızca bilgisayarları birbirleriyle iletişime geçiren bir araç olmakla kalmamış, çoğumuz için yaşam şekline dönüşmüştür. İnternetin bireysel kullanıcılar tarafından yaygın biçimde kullanılması hukuka aykırı nitelikteki içeriklerin de bu sanal ortamda dağıtılmasına, özellikle organize suç örgütleri ile terör örgütlerinin suç işlemek için propaganda yapmalarına ve iletişim kurmalarına imkan sağlamıştır¹⁵⁷.

Bilişim suçlarına ilişkin düzenlemeler yalnızca ulusal hukuklarla sınırlı kalmamış, uluslararası alanda da çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda Avrupa Konseyi'nde de bu konu çeşitli toplantılarda tartışılarak bilgisayar ile işlenen suçların önlenmesi amacıyla bazı kararlar alınmıştır¹⁵⁸. Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi, 23.11.2001'de Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de imzaya açılarak yürürlüğe girmiştir. Sözleşmedeki açık hüküm uyarınca bu sözleşmeyi imzalayarak yürürlüğe koyan ülkeler, kendi iç hukuklarında gerekli yasal değişiklikleri yaparak mevzuatlarını sözleşmeye uygun hale getirmekle yükümlüdürler. Türkiye, Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'ni 10.11.2010 tarihinde imzalamış ve 22.4.2014 tarih ve 6533 sayılı *"Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun"* ile sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur. Bu kanun 2.5.2014 tarihli ve 28988 sayılı Resmi Gazete'de (RG) yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi artık iç hukukumuzun bir parçasıdır. Çalışmamızın ileriki bölümlerinde bu sözleşmede de yer alan suç tipleri değerlendirilirken sözleşmedeki düzenlemelerden bahsedilecektir.

Türkiye'de bilişim suçları alanında yapılan ilk yasal düzenleme, 765 sayılı TCK'ya 14.6.1991 tarih ve 3756 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile *"Bilişim Alanında Suçlar"* başlıklı 11. babın eklenmesiyle yapılmıştır. Bu tarih itibariyle birçok devletin hukuk mevzuatında benzer çalışmaların yapılıyor olması nedeniyle, getirilen bu düzenlemenin yerinde ve zamanında gerçekleştiği söylenebilir¹⁵⁹. Bu düzenleme öncesinde ceza kanununda bilişim suçları konusunda yasal boşluk bulunmaktaydı ve

¹⁵⁷ Dülger, s. 99, Evik Vesile Sonay, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004, s. 70.

¹⁵⁸ İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsün/Ünver, Yener/Erman, Barış/Sınar, Hasan, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Ceza Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul, 2000, s. 117.

¹⁵⁹ Erdoğan, s. 76.

bu suçlara konu olabilecek nitelikteki eylemler yaptırımsız kalıyordu. 765 sayılı TCK'nın 525. maddesinden sonra gelecek şekilde eklenen bu yeni yasal düzenlemeyle; fiziksel yapısı itibariyle bilişim araçlarına karşı işlenen fiiller, bilişim sistemleri aracılığıyla işlenen fiiller ve elektro-manyetik ortam olarak bilişim sistemlerine karşı yapılan fiiller için ceza yaptırımı öngörülmüştür¹⁶⁰. Güncel ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla kanun koyucu tarafından daha sonra ise 7.6.1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanun ile 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan değişiklik yapılarak "*bilgisayar programlarının*" da eser sayılacağı belirtilmiş ve bilgisayar programlarına karşı gerçekleştirilen bazı eylemler yaptırıma bağlanmıştır¹⁶¹. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda 15.1.2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile birlikte hukuk sistemimizde elektronik imzanın geçerliliği kabul edilerek buna ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. 26.9.2004 tarihinde ise kabul edilip yasalaşan 5237 sayılı TCK'da ise bilişim suçları ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Dünyada bilişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi nedeniyle ortaya çıkan yeni suç şekilleri, bugün olduğu gibi gelecekte de ceza hukukunun ilgi alanında olacaktır. Özellikle bilgisayar sistemleri ile bilişim alanında yaşanan ilerlemeler sayesinde hukukun da içinde bulunduğu toplumsal kurum ve yapılar çeşitli biçimlerde etkilenmektedir. Bilişim sistemlerinin yaygın şekilde toplumsal yaşamda kullanılması, maddi ceza hukuku açısından yeni suç tiplerinin ortaya çıkmasına neden olduğu gibi; ceza kanunlarında yer alan bazı suçların da işlenmesini hızlandırarak bunların gerçekleşme oranını arttırmaktadır. Günümüzde bilişim korsanlığı, siber terörizm, bilişim sistemleri kullanılarak hukuka aykırı yarar menfaat sağlamaya yönelik suçlar, kişisel verilere yönelik suçlar bilişim suçlarının sorunlu alanlarını oluşturmaktadır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak sanal robot, bio teknoloji, chat-bot'lar, otonom araçlar ve yapay zeka algoritmaları ile donatılan uygulamalar bu alanda doğrudan suç aracı olarak kullanılmış ya da suç işlemeyi kolaylaştırmıştır. Gelecekte yapay zekaya sahip olan varlıklar, kendi kendilerine birçok şeyi yapabilecek hale geldiklerinde, merkezi ve yerel yönetimlerin faaliyet alanlarını ve görevlerini de üstlenerek onları

¹⁶⁰ Taşdemir, Kubilay, "*Uygulamada Bilişim Suçları*", Adalet Bakanlığı Hakim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi Başkanlığı, Bilişim Suçları Paneli, 28.2.2001, Ankara, s. 39 (Uygulamada Bilişim Suçları).

¹⁶¹ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 205.

devre dışı bırakabilecek hatta insanları yönetebilecek hale gelebilecektir¹⁶². Özellikle yapay zeka algoritmalarının ekonomik faaliyetlerde etkisini göstermesi ile birlikte bilişim suçları alanında ceza hukukunun etki alanı genişleyecektir¹⁶³. Bu kapsamda sanal gerçekliğin farklı gayelerle insanların suç işlemesi için kullanılması, chat-bot'ların yanlış yönlendirmesi neticesinde suç teşkil eden eylemlerin işlenmesi durumunda cezai sorumluluğun belirlenebilmesi gibi sorunlu alanlar gelecekte ceza hukukçularının çözmesi gereken problemler olacaktır.

III. BİLİŞİM SUÇLARININ ÖZELLİKLERİ

Bilişim suçları hakkında değerlendirme yapılırken, bu suçları işleyen faillerin kriminolojik yapısı da önem taşımaktadır. Bilişim suçlarına konu olan eylemleri gerçekleştiren kişilerin bir kısmı yalnızca haksız şekilde maddi menfaat elde edebilme düşüncesiyle hareket etseler de; bazıları sırf kişisel bir tatmin amacıyla sadece yapabilme arzusunu yerine getirebilmek için bu suçları işlemektedir. Bilişim suçlarının failleri “*hacker, elektronik korsan, siber terörist, bilişim korsanı*” gibi isimlerle de anılmaktadır. Bilişim korsanlarının eylemlerini gerçekleştirirken temel hareket noktaları tıpkı 1960’lı yıllarda ABD’de telefon şirketlerinin sistemine müdahale eden “*phreakerlar*” gibi, bilişim sisteminin çalışma prensiplerine duydukları meraktır¹⁶⁴. Bilişim korsanları açısından hedef aldıkları bilişim sistemindeki verinin içeriğinden çok o veriye güvenlik duvarını aşarak ulaşabilmek önemlidir. Günümüzde bazı bankalar, sigorta şirketleri, telekomünikasyon şirketleri, özel sağlık kuruluşları gibi kurumlar kendi bilişim sistemlerinin güvenliğinin sağlanması, bilişim sistemlerinin herhangi bir açığının olup olmadığının test edilmesi için bu kişilerden yararlanmaktadırlar. Kişisel bilgisayarların yaygınlaşmasından önce bilişim suçlarını işleyenler çoğunlukla bilişim sisteminin sahibi olan kurum çalışanlarıyken, zamanla bu bilişim sistemlerine dışarıdan erişim sağlayan kimseler fail durumuna geçmişlerdir¹⁶⁵. Teknolojinin gelişmesi ve çevrim içi iletişimin yaygınlaşması, bilişim suçlarının hem sayısını artırmış hem de çeşidini çoğaltmıştır.

¹⁶² Max, Tegmark, Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence, 2017, s. 20-21. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cag.edu.tr/uploads/site/lecturer-files/max-tegmark-life-30-being-human-in-the-age-of-artificial-intelligence-alfred-a-knopf-2017-aTvn.pdf (ErişimTarihi: 14.01.2020).

¹⁶³ Dülger, s. 100,101. , Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 54.

¹⁶⁴ Dülger, s. 122.

¹⁶⁵ Yenidünya/Değirmenci, s. 57.

Bilişim sistemlerinin kendine özgü yapıları da bilişim suçlarının hızla artmasına neden olan etkenlerden birisidir¹⁶⁶. Bilişim suçunu işleyen failler, eylemlerini gerçekleştirirken kimliklerini gizleyebilirler, bu sayede kişilerin bilişim sisteminde bulundurdıkları kişisel verilerine kolayca erişebilirler. Bilişim suçlarının delilleri fiziksel ya da insani olmadığı için bu suçların failleri rahat hareket etmektedirler¹⁶⁷. Bilişim suçlarına konu olan filler, bilişim sistemi kapsamında gerçekleştiği için dijital alan içerisinde fiilin başlangıcına gidebilmek kolay değildir.

Bilişim suçlarını işleyen kişiler, klasik suç faillerine göre çoğu zaman eylemlerini gerçekleştirirken daha az uğraş verirler ancak sonuçta verilen zarar daha fazla olabilmektedir¹⁶⁸. Klasik suçların neticesi genellikle dar bir alanda ortaya çıkar ve temadi eden bazı suçlar haricinde etki alanları sınırlıdır. Halbuki bilişim suçlarında işlenen suçun sonuçlarını ve etki alanlarını tahmin etmek zordur. Özellikle çok hızlı yayılan virüs saldırılarında ciddi anlamda zararlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin Vladimir Levin isimli bir Rus hacker, 1995 yılında Amerika’da Citybank müşteri hesaplarına erişim sağlayarak tek seferde bu hesaplardan 12 milyon doları kendi hesabına aktarmıştır¹⁶⁹.

Bilişim teknolojilerindeki yenilik bilişim suçlarına konu olan eylemlerin çeşidini de artırmıştır. Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereğince cezayı belirleyen normlar açık ve belirli olmak zorundadır. Bu durum kanun koyucu açısından sorun oluşturmakta, bilişim dünyasında yaşanan gelişmeler karşısında suçlarla mücadele edebilmek için yapılan kanunlar geçerliliğini her zaman koruyamamakta ve bazı hallerde failer açısından yasal boşluk oluşabilmektedir. Kanun koyucu, bu alanda yapılan kanunların yeniliklerin gerisinde kalmayarak geçerliliğini koruyabilmesi için konulara genel bir yaklaşım sergileyebilmektedir¹⁷⁰. Bilişim hukukuna ilişkin yasal düzenlemeler yapılırken uzman kişilerden teknik yardım almak gerekebilir.

Bilişim suçları, klasik suçlardan farklı olarak zamana ve mekâna bağlı olmadan anlık olarak gerçekleşir¹⁷¹. Bu suçlarda eylem milisaniyelerle ölçülebilecek kadar kısa

¹⁶⁶ Karagülmez, s. 60., Değirmenci, Olgun, “*Bilişim Suçları Alanında Yapılan Çalışmalar ve Bu Suçların Mukayeseli Hukukta Düzenlenişi*”, Legal Hukuk Dergisi, S. 11, Y. 2003., s. 2750 (Bilişim Suçları).

¹⁶⁷ Dülger, s. 126.

¹⁶⁸ Erdoğan, s. 88.

¹⁶⁹ Pallı, s. 52.

¹⁷⁰ Erem, Faruk, “*Bilgisayar Suçları ve Türk Ceza Kanunu*”, Yargıtay Dergisi, Y. 1991, C. 17, S. 4, s. 439.

¹⁷¹ Tanılır, s. 202.

sürelerde işlenebildiği için maddi hareketin tespitinde de zorluk yaşanmaktadır¹⁷². Bilişim suçlarının değişken bir yapıda olması, bu suçların etkilerinin boyutlarının anlaşılmasını güçleştirmektedir. Bilişim suçlarının önlenbilmesi ve bu suçlarla etkili şekilde mücadele edilebilmesi açısından mağdurların davranışları önem taşımaktadır. Bilişim suçlarının mağdurları olan kişiler ya da kurumlar, kendilerine karşı yapılan eylemleri gizleme eğilimindedirler. International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu) 2011 yılında siber saldırıya uğramış; ancak bu saldırı kamuoyu tarafından duyuluncaya kadar resmi hiçbir açıklama yapılmamış ve kurum çalışanlarına da siber saldırının açıklanmaması için talimat verilmiştir¹⁷³. Bilişim suçu mağdurlarının, yargısal makamlarla işbirliğinden kaçınması, bilişim suçlarının yargılama sürecini de zorlaştırmaktadır. Özellikle mali sektörde faaliyet gösteren birçok şirket, bilişim suçlarını resmi makamlara bildirmemektedir. Bunun başlıca sebepleri olarak; potansiyel bakımdan kötü bir etkinin oluşmasından çekinmek, müşterilerinin güvenini kaybetmekten korkmak, şöhretlerinin zarar görmemesi arzusu, kanunların gerektiği düzeyde bilinmemesi, kanunlara ve uygulayıcılara yeterince güvenilmemesi sayılabilir¹⁷⁴.

Bilişim ve telekomünikasyon teknolojisinde yaşanan hızlı gelişim, bilişim suçu faillerinin işledikleri suçların çeşitlenmesine ve ciddi anlamda artmasına neden olmuştur. Bilişim faillerinin eylemleri sonucunda ciddi insan hakları ihlalleri yaşanmakta, ayrıca bankacılık ve finans sektörleri de yüksek miktarda maddi zararlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bilişim suçunu işleyen failler çoğunlukla eğitilmiş bilişim sistemlerinin işleyişini bilen, bilişim dünyasında meydana gelen gelişmeleri takip eden bilinçli kişilerdir. Bilişim suçu failleri, belirli bir yeteneğe sahip, kazanç sağlamayı amaçlayan, intikam alma hislerini taşıyan, ideolojik maksatlarla da hareket edebilen, teknolojik meydan okuma dürtüsüyle motive olan kimseler arasından çıkmaktadır. Bu suçları işleyen kimseler, özellikle tüzel kişilere karşı eylemlerini gerçekleştirdiklerinde sorumluluk duygusu taşımayıp vicdani açıdan rahattırlar, suç tamamlanıncaya kadar sabırlı şekilde acele etmeden hareket ederler ve hırslıdırlar¹⁷⁵.

¹⁷² Dijle, Hikmet, “*Türkiye’de Eğitimli İnsanların Bilişim Suçlarına Yaklaşımı*”, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 6.

¹⁷³ Erdoğan, s. 89.

¹⁷⁴ Karagülmez, s. 74.

¹⁷⁵ Erdoğan, s. 90., Koltuksuz, Ahmet Hasan, “*Adli Bilişimde Olay Yeri İnceleme Esasları*”, 9-10 Ekim 2008, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009, s. 11.

Bilişim suçları teknolojideki gelişmeye bağlı olarak beyaz yaka suçlarının da kapsamını değiştirmiştir. Bu bakımdan büyük ölçekli bilişim suçlarının işlenebilmesi için teknik altyapı, teknolojik bilgi ve parasal güç gerekli olduğu için bu nitelikteki suçlar çoğunlukla belirli bir düzeyin üzerinde ekonomik güce sahip olanlar tarafından işlenebilmektedir¹⁷⁶. Bilişim suçlarına konu fiilleri gerçekleştiren kişilerin kendi aralarında görev tanımları, iş bölümleri olabilmekte; özellikle örgütsel yapıya sahip olan gruplarda kendi aralarında kod yazarlar, transfer yapanlar gibi alt uzmanlık dalları söz konusu olabilmektedir¹⁷⁷. Amerika Birleşik Devletlerinde beyaz yaka suçlularının bilişim teknolojisindeki gelişmelere kolayca adapte olarak bilgisayarı suçta en fazla kullanan kesim oldukları belirlenmiştir¹⁷⁸. Beyaz yaka suçları, toplumda saygın görünüme sahip olan, mesleki açıdan üst seviyede bulunan kişiler tarafından işlenen, doğrudan fiziki bir uygulamaya dayanmayan, dolandırıcılık ve aldatma (gizleme) eylemlerine konu olan suçlar olarak kabul edilirler¹⁷⁹.

Bilişim suçlarının farklı şekillerde işlenmesi ve buna bağlı bazı hukuki değerlerin ihlali, bu suç kategorisinin ekonomik suç olup olmadığı konusunda tartışmalara yol açmıştır¹⁸⁰. Ekonomik suçları; “*ekonomik faaliyetlerin düzenli işleyişi şeklindeki genel ekonomik yararı ve bu hukuksal yararı koruma altına alan hukuk kurallarını ihlal eden eylemler*” olarak ifade etmek mümkündür¹⁸¹. Bu kapsamda, sigorta, banka, kartel, patent, rekabet, gümrük, vergi, ithalat, ihracat, kaçakçılık ile suç gelirlerinin aklanmasına ilişkin yasal düzenlemelerde belirtilen suç tiplerinin tümü ekonomik suçlardır¹⁸². Bilişim suçlarını malvarlığı suçlarıyla sınırlı görenler, bilişim suçlarını da ekonomik suç olarak kabul etmektedirler. Bilişim suçunu işleyen faillerin eylemlerini gerçekleştirebilmek için bilgisayar konusunda bilgi sahibi olması gerektiği düşüncesi, bu suçların ekonomik suçlar (beyaz yaka suçları) olarak kategorize edilmesine neden olmuştur¹⁸³. Bilişim suçlarının ekonomik suç kavramı içerisinde sayılabileceği, haksız şekilde ekonomik menfaat elde etmek amacıyla finans kuruluşlarına ya da bunlarla

¹⁷⁶ Karagülmez, s. 62.

¹⁷⁷ Şen, Bilal, “*Bilişim Suçlarıyla Mücadele ve Adli Bilişim Uygulamaları*”, 9-10 Ekim 2008, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009, s. 55.

¹⁷⁸ Karagülmez, s. 62.

¹⁷⁹ Karagülmez, s. 62.

¹⁸⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 70.

¹⁸¹ Dülger, s. 134.

¹⁸² Mahmutoglu, Fatih Selami, Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç ve İdari Suçlar, Seçkin, Ankara, 2003, s. 38.

¹⁸³ Aydın, Emin, Bilişim, s. 30, Ersoy, s. 167.

ilişkili şekilde kişilere karşı gerçekleştirilen bu suçların, ekonomik suç niteliği taşıdığı ileri sürülmüştür¹⁸⁴.

Buna karşın, bilişim suçlarının malvarlığını da içine alan geniş bir kavram olduğu için ekonomik suç sayılamayacağını, bu suçların işlenmesine neden olan olaylarda maddi zarar meydana gelse bile neticede ekonomik yaşamın, ekonomik düzenin unsurlarına zarar verilmediği için bu suçların ekonomik suç olarak nitelendirilemeyeceği de belirtilmiştir¹⁸⁵. Kanaatimizce bilişim suçlarını, ekonomik suçtur ya da ekonomik suç değildir şeklinde ayırmamak yerinde bir yaklaşım olacaktır. Bilişim suçları arasında ekonomik suç özelliği taşıyan suçlar olduğu gibi, bu şekilde nitelendirilemeyecek olan suçlar da yer almaktadır. Bilişim sistemleri aracılığıyla haksız menfaat temini için gerçekleştirilen eylemler, ekonomik suç kategorisinde değerlendirilebilirken; bu sistemlerin içindeki (ekonomik değer taşımayan nitelikteki) verilerin iletilmesi gibi fiiller bu kapsamda kabul edilemeyecektir. Çünkü işlenen fiiller neticesinde ihlal edilen hukuksal değerler birbirinden farklıdır¹⁸⁶. Bu kapsamda bilişim suçları tamamlandığında fail kendisine ya da üçüncü bir kişiye haksız şekilde başkasının malvarlığı aleyhine yarar sağlayabileceği gibi, bu suçların bir kısmıyla malvarlığı dışında kalan değerlerin ihlal edilmesi de mümkündür

Klasik suçlarla kıyaslandığında bilişim suçlarının çeşitleri, sayıları, işlenebilme koşulları farklılık gösterir. Bu alanda etkin şekilde mücadele edebilmek için sadece cezai yaptırımlar yeterli değildir. Bilgisayar ve internet teknolojisindeki yeni gelişmeler, suçlu davranışlarını da etkilemektedir. Bilişim suçu faillerinin yakalanma riski, klasik suçları işleyen faillere göre daha azdır. Sanal ortamda bu suçları işleyen failler kimliklerini gizleyebilmekte, farklı isimler kullanarak yakalanma ihtimallerini düşürmektedirler. Bilişim suçlarını işleyenler, kendileri hakkında açılan davalardan beraat etme ihtimallerinin yüksek olduğunu, bilişim suçlarına konu olan kamu davalarında klasik suçlardakilere nazaran delil toplama, araştırma aşamalarının yeterli olmadığını bilerek hareket etmektedirler¹⁸⁷.

Bilişim suçlarının işlenme nedenlerinin tespit edilebilmesi önem taşımaktadır. Bilişim suçlarına konu eylemleri gerçekleştiren faillerin bazıları, işyerlerinde mutsuzdurlar ve işverenleriyle aralarında problem yaşanmaktadır. Bu kimseler özellikle işyerlerindeki

¹⁸⁴ Dülger, s. 134.

¹⁸⁵ Lenckner, Theodor, Computerkriminalität und Vermögensdelikte, Heidelberg, 1981, s. 14.

¹⁸⁶ Benzer görüş için bkz: Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 72.

¹⁸⁷ Karagülmez, s. 63.

bilgisayarları kullanarak bilişim sistemindeki kritik bilgileri elde edip, onları satarak kazanç sağlamayı amaçlarlar¹⁸⁸. Bilişim suçunu işleyen faillerin bir kısmı ise kişisel kazanç elde etmenin yanı sıra meydan okumak, tehlikeli olduğunu hissettirmek, manevi tatmin için korumasız bilgisayarları tespit ederek, onları etkisiz hale getirmek için eylemlerini gerçekleştirirler¹⁸⁹.

Bilişim alanı kimlik ve cinsiyet değişiminin en kolay yapılabildiği alandır, kişiler siber alanda kendilerini rahatlıkla karşı cinsten birisi olarak tanıtabilmektedirler. Sanal ortam, faillere kendilerini gizleme imkânı sağlamaktadır. Bu suçları işleyen kişiler teknolojiadaki en son yenilikleri takip ettikleri için, bu suçlarla mücadele için oluşturulan birimlerde görev alan kamu görevlilerinin de bu alanda yetkin olmaları gerekir. Bilişim suçlarıyla mücadele eden birimlerde çalışan kişilerin, bilişim suç faillerinin kullandıkları teknolojiyi, suç işleme tekniklerini ve faillerin özelliklerini bilerek hareket etmeleri şarttır¹⁹⁰. Bilişim suçlarını işleyenlerin sayısı ülkemizde de hızlı bir şekilde artmaktadır.

IV. BİLİŞİM SUÇLARININ TASNİFİ

Bilişim suçlarının birçok kritere göre tasnifi yapılmaktadır. Ancak bilişim alanında teknolojinin sürekli olarak gelişmesine bağlı olarak yeni suç türlerinin ortaya çıkması, bu suçların sınıflandırılmasını zorlaştırmaktadır. Bu suçların tasnifinde yaşanan güçlüğü rağmen, yapılan çeşitli ayrımlara göre bilişim suçları değerlendirilmiştir.

Dönmezer'e göre bilişim suçları, bilgisayar sistemi içinde işlenenler ile bilgisayara karşı işlenenler ya da bilgisayar programlarının güvenliğini koruyan ve teknik aracın kendisini korumak amacı güden suçlar olarak ayrılabilirler¹⁹¹.

Bilişim suçlarının, bilişim sistemlerine karşı suçlar, bilişim sistemleri ile işlenen suçlar ve bilişim araçlarına karşı suçlar şeklinde üç kısma ayrılarak tasnif edilebileceğini belirten yazarlar da bulunmaktadır¹⁹².

¹⁸⁸ Campell, Diane Sears, "Focus on Cyber- Fraud", The Internal Auditor, 59, No 1, February 2002, s. 30.

¹⁸⁹ Karagülmez, s. 63-64.

¹⁹⁰ Karagülmez, s. 68.

¹⁹¹ Dönmezer, s. 616.

¹⁹² Mahmutoglu, 2013, s. 856.; Ersoy, s. 160-161.

Akarşlan ise bilişim suçları ile ilgili olarak, bilişim teknolojilerinin amaç ve araç olarak kullanılması durumuna göre bilişim yoluyla işlenen suçlar ve bilişim suçları şeklinde ikili bir tasnif yapmayı tercih etmiştir¹⁹³.

Aydın' göre bu suçlar, bilişim sistemine karşı işlenen suçlar ve bilişim sistemleri ile işlenen suçlar olmak üzere ikiye ayrılabilir¹⁹⁴.

Bilişim suçlarının, doğrudan bilişim sistemlerine yönelik olan eylemler veya bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılarak klasik suçların işlenmesi şeklinde ayrılacağı de belirtilmiştir¹⁹⁵. Bu suçların, internet aracılığıyla gerçekleştirilen suçlar ve internete özgü suçlar olarak da tasnif edilebileceği de ileri sürülmüştür¹⁹⁶.

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde ise bilişim suçları dört grup halinde ele alınmıştır. Bunların ilk bölümünü; yasadışı erişim, yasadışı araya girme, verilere müdahale, sisteme müdahale ve cihazların kötüye kullanımı olarak belirtilen bilgisayar verilerinin ya da sistemlerinin gizliliğine, bütünlüğüne ve erişilebilirliğine yönelik suçlar oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise bilgisayarla bağlantılı sahtecilik ve bilgisayarla bağlantılı dolandırıcılık suçları gibi bilgisayarlarla bağlantılı suçlar yer alır. Üçüncü kısımda, çocuk pornografisini içeren materyallere sahip olmak gibi içerikle ilişkili suçlar bulunmaktadır. Son gruptaki suçlar ise; fikri mülkiyet haklarının ihlali ve uluslararası düzeyde dağıtımıdır¹⁹⁷. Bu sözleşmedeki tasnifte, klasik suçların bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi yerine bilgisayarla ilişkili suç kavramı tercih edilmiştir.

Karagülmez ise bilişim suçlarını, üçe ayırarak tasnif etmiştir. Yazara göre ilk grupta yer alan suçlar, bilgisayarın fiziki yapısına zarar verme eylemlerinden oluşmaktadır. Bu fiiller bilgisayarı fiziken kırmak ya da onu yakmak şeklinde meydana gelir ve mala zarar verme suçu içerisinde değerlendirilirler. İkinci grup suçlar, bilgisayarın tek başına çalışma sistemine ilişkin fiillerdir. Bu nitelikteki suçlar teknik olarak bilişim suçlarının başlangıcını oluşturmaktadırlar. Hukuka aykırı şekilde bilgisayarın çalışmasını bozma ya da engelleme veya haksız şekilde verinin ele geçirilmesi gibi

¹⁹³ Akarşlan, s. 40.

¹⁹⁴ Aydın, Emin, Bilişim, s. 27.

¹⁹⁵ Öndin, Hasan Burak, "*Türk Hukukunda Doğrudan Bilişim Suçları*", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2017, s. 13.

¹⁹⁶ Snar, s. 119-120.

¹⁹⁷ Dülger, s. 200, Akarşlan, s. 38; Ermeýdan, Damla, "*Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Suçları*", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2018, s. 52.

eylemler bu kapsamda sayılabilir. Üçüncü grupta yer alan bilişim suçları ise bilgisayar ağlarına yönelik olarak internet aracılığıyla işlenen suçlardır. Bu grupta yer alan suçlar internet ortamında gerçekleşir ve karmaşık yapıdadırlar. Yazara göre aslında bilişim suçları, ceza kanunları tarafından yaptırım altına alınmış olan, bilişim sistemlerini ve bu sistemlerden etkilenen alanları tehdit eden yasa dışı eylemlerdir¹⁹⁸.

Bilişim alanındaki suçlar hakkında mukayeseli hukuk incelendiğinde genel itibariyle iki ana sistemin uygulandığını görmek mümkündür. Bilişim ile ilgili suçlar bazı ülkelerin kanun koyucuları tarafından ayrı özel bir kanun çıkarılarak düzenlenmekteyken, bazı devletlerde ise kanun koyucular bu nitelikteki suçları ayrı özel bir yasa yapmadan mevcut ceza kanunları içerisinde düzenlemektedir¹⁹⁹.

5237 sayılı TCK'da bilişim suçları; “*Bilişim Alanında Suçlar*” başlıklı onuncu bölümünde düzenlenmiştir. Bu bölümde; “*bilişim sistemine girme veya sistemde kalma suçu (m.243)*”, “*sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu (m. 244)*”, “*banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu (m. 245)*”, “*yasak cihaz ve programların bulundurulması ve kullanılması suçu (m. 245/A)* ve “*tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması (m. 246)*” şeklinde düzenlemeler yapılmıştır. 5237 sayılı TCK'da ayrıca “*Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar*” başlığı altında bilişim suçu olarak nitelendirilebilecek olan; “*kişisel verilerin kaydedilmesi suçu (m. 135)*”, “*kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu (m. 136)*”, “*verilerin yok edilmemesi suçu (m. 138)*” düzenlenmiştir. Ayrıca TCK'nın çeşitli maddelerinde; bilişim sistemleriyle işlenmesi mümkün olan suç tipleri yer almıştır. Bu suçları; “*haberleşmenin engellenmesi suçu (m. 124)*”, “*hakaret suçu (m. 125)*”, “*haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (m. 132)*”, “*bilişim sisteminin kullanılması yoluyla işlenen hırsızlık suçu (m. 142/2-e)*”, “*bilişim sisteminin kullanılması yoluyla işlenen dolandırıcılık suçu (m. 158/1-f)*”, “*müstehcenlik suçu (m. 226)*” ile “*kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçu (m. 228/3)*” olarak belirtmek mümkündür.

¹⁹⁸ Karagülmez, s. 71-72.

¹⁹⁹ Önder, s. 505; Yazıcıoğlu, R. Yılmaz, “Yeni Türk Ceza Kanunundaki Bilişim Suçlarının Genel Değerlendirmesi”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2005, C. II, S. 2, s. 396; Eker, Ö. Umut, “Türk Ceza Hukuku'nda Bilişim Suçları”, TBBD, S. 62., Y. 2006., s. 108.

V. BİLİŞİM SUÇLARININ İŞLENMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

A. Genel Olarak

Bilişim suçlarının işlenme yöntemlerinin farklılığı, onları klasik suçlardan ayırarak kendilerine özgü suçlar olmasını sağlar. Bilindiği üzere, klasik suç türlerinde fail fiziksel hareketleriyle suçun unsuru olan fiilleri gerçekleştirmektedir. Klasik suçların faili, suçun konusuna fiziken odaklanarak eylemini gerçekleştirirken; bilişim alanında işlenen suçlarda sanal bir alan üzerinde suça konu fiiller icra edilmektedir. Klasik suçlarda faillerin eylemleri; örneğin işyerine girilerek kasadan para alınması (hırsızlık), resmi bir belgede yapılan sahtecilikle belgenin değiştirilmesi (resmi belgede sahtecilik), arabanın camının kırılması (mala zarar verme), rıza dışında konuta girilmesi (konut dokunulmazlığını ihlal), kişiye sövülerek onuruna saldırıda bulunulması (hakaret), kendisine muhafaza etmesi için teslim edilen eşyanın satılması (güveni kötüye kullanma) gibi aktif fiziki hareketleri gerektirmektedir. Hâlbuki bilişim suçlarını işleyen failler eylemlerini gerçekleştirirken, bilgisayarın klavyesine basit bir dokunuş yapmaktadırlar; ancak bu kişilerin tek bir klavye hareketi çoğu zaman ciddi zararlara neden olmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanmış bir olayda, banka programcısı olarak çalışan fail geliştirdiği özel bir program sayesinde, banka müşterilerinin faiz hesaplarından her 50 doları geçen miktar için bir dolar alıp kendi hesabına aktararak önemli bir gelir elde etmiştir²⁰⁰.

Bilişim suçlarının işlenme şekilleri ve bilişim alanındaki suç çeşitliliği özellikle internetin yaygınlaşması ve gelişmesiyle orantılı olarak artış göstermiştir. Bilişim suçu failleri, amaçlarına ulaşmak için özel olarak geliştirdikleri programlar veya veriler sayesinde sistemlere zarar verebilmekte, maddi kazanç sağlamakta ya da gizli şifreleri çözerek sistemi ele geçirebilmektedir. Bilişim suçlarına konu fiillerin işlenmesinde kullanılan yöntemlerin bazıları uzmanlık sayılabilecek düzeyde bilgisayar bilgisini gerektirmektedir.

Bilişim suçlarını işleyen kimseler genellikle eylemlerini gerçekleştirdikten sonra bu suçların işlendiğine dair çok az delil bırakırlar. Bilişim suçlarının tamamlanarak neticenin gerçekleşmesi, bu suçların işlenme biçimleri nedeniyle oldukça kısa zaman diliminde olmaktadır. Bu durum suçların tespit edilmesini ve faillerin kimliklerinin açığa çıkarılarak yakalanmalarını güçleştirmektedir. Nitekim bilişim suçları

²⁰⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 73.

kriminolojik açıdan değerlendirildiğinde, çok sayıda siyah sayının²⁰¹ olduğu suç türlerindendir. Bilişim suçlarının genel itibariyle etki ve boyutları hakkında kesin verilere ulaşılması imkansızdır. Bilişim suçlarının failleri, teknolojiyi yakından takip ederler ve bu alanda en yeni sistemleri kullanarak suçları işlerler; bu bakımdan suçluların yakalanabilmesi için öncelikle kolluk görevlilerinin de teknolojik uzmanlığa sahip olmaları şarttır.

Bilişim teknolojisinde yaşanan oldukça hızlı değişim, doğal olarak bu suçların işlenme şekillerini de çoğaltmaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde bilişim suçlarının uygulamada en çok görülen işlenme yöntemleri ele alınacaktır.

B. Bilişim Virüsleri

Canlı organizmalardaki hücrelere bulaşarak onlara ciddi zararlar verebilen küçük parçacıklar olan biyolojik virüslerden esinlenerek isimlendirilen virüsler en tehlikeli kötücül yazılım türlerindendir²⁰². Virüsler, kendisinin değiştirilmiş bir kopyasını eklemek için işletim sistemlerini ve programları değiştiren ya da onlara zarar veren veya çalışmalarını engelleyen programlardır²⁰³. Bilişim virüsleri, bulaştıkları anda bilişim sisteminde bulunan yazılımları çökerterek, sisteme en fazla zararı verecek şekilde tasarlanmıştır. Bu özellikleri nedeniyle bilişim virüsleri, failler tarafından en sık kullanılan bilişim suçu işleme araçlarıdır²⁰⁴. Virüsler, programdan programa ya da sistemden sisteme kolaylıkla kopyalanabildiğinden, bu durum “*virüsün bulaşması*” olarak adlandırılmaktadır. Virüs programlarının çoğu, önemli dosyaları silmek veya yerleştikleri sistemi tamamen etkisiz hale getirmek gibi zararlı etkiye sahiptirler. Virüsler, ağ üzerinden kolaylıkla yayılabilirler ancak ağ kaynakları dışında CD, DVD ya da e-posta uzantıları aracılığıyla da hedeflerine ulaşabilirler. Virüsün diğer kötü yazılımlardan en önemli farkı ise yayılabilmesi için içerdiği kötü kodun bir kullanıcı tarafından yürütülmesi gerekliliğidir; bu yönüyle virüslü bir program çalıştırıldığında veya virüs taşıyan bir e-posta okunduğunda farkına varılmadan virüsün yayılmasına neden olunur²⁰⁵.

²⁰¹ Sokullu Akıncı Fusun, Kriminoloji, Beta Yayınevi, İstanbul, 2002, s.73.

²⁰² Canberk, Gürol/Sağıroğlu, Şeref, “*Kötücül ve Casus Yazılımlar: Kapsamlı Bir Araştırma*”, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, C. 22, No.1, Y. 2007., s. 123 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/75575> (Erişim Tarihi: 17.01.2020)

²⁰³ Akbulut, Bilişim Suçları, s. 76.

²⁰⁴ Dülger, s. 112.

²⁰⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 77.

Virüsleri; dosya virüsleri, önyükleme (boot) virüsleri, makro virüsler ve betik (script) virüsler olmak üzere dörde ayırarak incelemek mümkündür²⁰⁶. Dosya virüsleri, yayılmak için kendilerini çeşitli dizinlere kopyalarlar veya kodlarını çalıştırılabilecek durumda olan dosyalara bulaştırabilirler. Önyükleme virüsleri ise, sabit diskin “*ana önyükleme kaydını (master boot record)*” değiştirerek bilgisayar açıldığı zaman virütik kodun çalışmasını sağlarlar. Makro virüsleri; microsoft word ya da excel gibi güçlü makro boyutu olan programları kullanarak, bu tipteki belgelerin açılmasıyla yayılan virüslerdir. Betik virüsler ise; Windows ya da Linux komut ve hizmet dosyalarına bulaşır veya çok bileşenli virüslerin bir parçası olarak işlev görürler²⁰⁷. Bunlar içerisinde en tehlikelisi makro virüslerdir. Bu virüsler; her metin dosyasında saklanabildikleri için diğer virüslerden farklı nitelik taşırlar ve özellikle internet aracılığıyla veri transferinin artmış olması makro virüsleri oldukça tehlikeli hale getirmiştir²⁰⁸.

Virüsler genellikle sisteme zarar verici programlar olmaları nedeniyle sistemin içindeki verileri ya da programları bozarak sistemi işlemez hale getirirler; dolayısıyla özellikle sabotaj niteliğindeki eylemler virüsler aracılığıyla gerçekleşir. Bunların haricinde bilgisayar ekranında bazı mesajları gösteren, sistemdeki verilerin veya programların kullanılmasına bir süre engel olan virüs tipleri de bulunmaktadır²⁰⁹.

Bilişim virüsleri kullanılarak gerçekleştirilen ilk saldırı 22.10.1987 tarihinde Delaware Newark'taki Delaware Üniversitesi'nde gerçekleşmiştir. Pakistanlı bilgisayar tutkunu olan iki kardeş tarafından yazılan bu virüs, bir disketteki ilk sektörü enfekte etmiş ve bilişim sisteminin temizlenmesi bir hafta kadar sürmüştür²¹⁰.

C. Truva Atı (Trojen Horse)

Truva atı yazılımına ismini veren olay, tarihte Akhalılar ile Troyalılar arasında yaşanan savaşta²¹¹ hediye olarak Troyalılara sunulan dev boyutta büyük tahta attır. Tarihte

²⁰⁶ Canberk/Sağiroğlu, s. 124.

²⁰⁷ Canberk/Sağiroğlu, s. 124.

²⁰⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 78.

²⁰⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 78.

²¹⁰ Dülger, s. 113.

²¹¹ Mykenai Kralı Agamemnon'un kardeşi olan Sparta Kralı Menelaos'un eşi Hellen, Troya prensi Paris tarafından Troya'ya kaçırılır. Bunun üzerine Akhalar, 1297 gemi ve 100 bin askerden oluşan ordu ile Troya'ya gelerek savaşı başlatırlar. Ancak Troya, Akhalar tarafından uzun yıllar ele geçirilemeyince, son bir hamle olarak tahta at hilesine başvurulur. Troya'yı savaşarak ele geçiremeyen Akhalar, içine en iyi savaşçıların saklandığı tahta bir at sayesinde Troya'yı düşürürler. Akhalar gemilerine binerek Troya'dan ayrılır gibi yaparlar ancak Bozcaada'nın arkasında saklanırlar. Akhalar tarafından, tahta atın hediye olarak bırakıldığına Troya'lıları ikna

Troya savaşı olarak bilinen bu savaşta; Akhalar, büyük bir orduyla Troya'ya saldırmış ancak yaklaşık 10 yıl süren savaş sonucunda ele geçirememişlerdir. Ancak “*tahta at*” hilesine başvuran Akhalılar aslında kaybettikleri savaşın kaderini değiştirmiştir. Bu atın içerisine gizlice yerleşen Akhalı askerler, geceleyin dışarı çıkarak kale kapısını açmayı başarmışlar ve bu hile sayesinde Troya savaşını kazanmışlardır.

Truva atı yazılımı da bu mantıkla çalışmaktadır; bilgisayar kullanıcıları tarafından yararlı görülen bir yazılımın sistem dosyaları içerisine truva atı yazılımı eklenerek, kullanıcılara elektronik posta veya internet ortamında ücretsiz yazılım sağlayan siteler aracılığıyla ulaştırılırlar. Bilgisayar kullanıcısı görünüşte faydalı sandığı bu yazılımı bilgisayarına kurduğu anda truva atı yazılımı da harekete geçerek gizlice çalışır, bu yazılım sistemin açıklarından yararlanmak suretiyle tümüyle sistem üzerinde hakimiyet kurar ve kendisini gönderen kişinin komutlarına göre hareket eder²¹². Truva atları, bilişim virüslerinden farklı olarak kendi kendilerine çoğalamazlar ve yararlı bir yazılım görüntüsü verebilirler²¹³. Meşru bir yazılım gibi görünen ama aslında kötücül yazılım çeşitlerinden olan truva atları; yararlı bir programa “*bohçalanabileceği (bundling)*” gibi, kendilerinin faydalı bir işleve sahip olduğuna inanan bilgisayar kullanıcıları tarafından çalıştırılmaları suretiyle de aktif hale gelebilirler²¹⁴.

Truva atı, aslında fail tarafından verilen komutlara göre çalışması için geliştirilen yazılımlardır. Truva atının içinde olduğu program ilk başta amaçlanan şekilde normal çalışır ancak kendisini hazırlayan failin isteği üzerine verilen komuta göre şekil değiştirerek hareket eder. Truva atı türü programların hepsi zararlı olmamakla birlikte, bilgisayar kullanıcısının bazı hususları dikkatinden kaçırması ya da yazılım hatası durumunda sisteme ciddi zararlar verebilmektedir²¹⁵. Truva atlarının sisteme zarar veren genel nitelikteki türleri dışında; PSW truva atları, truva arka kapıları, indiriciler,

etmesi için geride yalnızca Sinon isimli bir asker bırakılır. Bu tahta at, Troya şehrinin içine alındıktan sonra, atın içerisinde gizlenen Akhalı savaşçılar, geceleyin dışarı çıkarak Troyalı nöbetçileri etkisiz hale getirirler. Daha sonra ise, gizlice geri dönen Akhalı askerlere şehrin kapılarını açarlar ve böylelikle Troya şehri ele geçirilerek savaş hileyle kazanılır. Detaylı bilgi için bkz: Kantarcı, Şenol, “*Tarihte İlk Doğu-Batı Çatışması Olarak Görülen Troia Savaşı'nın 'Tarafları Üzerine' Psikopolitik Bir Değerlendirme: Batı Düşününde Troialılar ve Akhalar*”, Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.5, Türk-Yunan İlişkileri Özel Sayısı, Volume 5, Special Issue: Turkish-Greek Relations, Y. 2021 s. 181 vd.

²¹² Dülger, s. 104.

²¹³ Özdilek, s. 167.

²¹⁴ Canberk/Sağiroğlu, s. 125.

²¹⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 79.

tıklayıcılar, damlalıklar, vekiller, casuslar, bildiriciler ve arşiv bombaları gibi değişik işlevlere sahip çeşitleri de vardır²¹⁶.

Truva atlarının kullanıldığı alanlar oldukça geniş olup, bilişim suçlarına konu olan birçok eylem bu yazılımla gerçekleşebilir. Truva atı yazılımı kullanılarak bilişim sistemlerine zarar verilmesine yönelik fiiller, şifrelerin ele geçirilmesi, bankaların bilişim sistemlerine girilerek haksız maddi yarar sağlanması, askeri kurumlar ya da çeşitli kamu kuruluşlarının bilişim sistemlerine sızılmak suretiyle yapılan casusluk yapılması gibi eylemler icra edilmektedir. Bu konuda verilebilecek en önemli örneklerden birisi Amerika ve İsrail tarafından ana belleğinde “*promis*” adlı Truva atı yazılımını içeren bilişim sistemlerinin Ürdün’e satılmasıyla yaşanmıştır. Bu truva atı yazılımının işletilmesiyle birlikte Ürdün’ün elinde bulunan, Filistin hakkındaki çok önemli bilgileri içeren dosyalar ele geçirilmiştir²¹⁷. Bu konuda verilebilecek diğer bir örnek ise; truva atı yazılımı kullanılarak düzenlenen ve İran’ın nükleer santralının çalışmasını durduran Stuxnet saldırısıdır²¹⁸.

Ç. Solucanlar (Worms)

Solucanlar, bilgisayardan bilgisayara kayarak ilerleyen, çalışabilir bir kopyasını üretebilen programlardır²¹⁹. Ağ solucanı; bilgisayar kullanıcısına bağlı olmadan kendi kendine çalışabilen, kendisi gibi bir kopyasını veri iletim ağına bağlı diğer bilişim sistemlerine kopyalayabilen yazılım çeşitlerindendir²²⁰. Solucanlar, bilgisayar virüslerine benzer bir yapıya sahiptirler, ancak virüsler gibi çalıştırılabilir bir programın parçası olmazlar. Solucanlar, yayılmak için insan etkileşimine gereksinim duymadan kendi kendilerini çoğaltabilirler²²¹. Solucanlar, otomatik olarak kendilerini bir bilgisayardan diğerine kopyalamak için tasarlanmışlardır. Sisteme bir kere girdikten sonra kendi başlarına ilerleyebilir ve büyük sayılara ulaşacak şekilde kendilerini çoğaltabilirler. Solucanlar hızlı şekilde ağlardan ağlara yayılabilir, ağ bant genişliğini tüketerek bilgisayarın çökmesine neden olabilir veya ağları kilitleyebilir.

²¹⁶ Canberk/Sağıroğlu, s. 125.

²¹⁷ Odabaşı, Arda, “*Bilgi Toplumu mu Gözetim Toplumu mu?*”, Bilim ve Ütopya, Y.1999, S. 62, s. 29, 30.

²¹⁸ Dülger, s. 105.

²¹⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 80.

²²⁰ Dülger, s. 109.

²²¹ Canberk/Sağıroğlu, s. 124.

Solucanlar yayılmak için sistemde bir tünel açabilir ve böylece başka bir kişinin uzaktan bilgisayarı ele geçirmesine neden olabilirler²²².

Solucanlar girdikleri iletişim ağında gizli şekilde dolaşır, kullanıcılar hakkında bilgi toplamak ve bu sayede sisteme giriş yaptıktan sonra zarar vermek için kullanılırlar. 1988 yılında yaşanmış bir olayda bir internet solucanı, interneti çalışamaz hale getirmiştir. Solucan, bilgisayarlara tahmin edilmesi kolay şifreleri hesap sahibinin ad ve soyadını denemek suretiyle saldırarak, birçok bilgisayarın devre dışı kalmasına neden olmuştur²²³. Bu kapsamda bir solucanın yayılmasında e-posta, FTP ve HTTP gibi internet ortamının olanakları en çok kullanılan yöntemlerdir. Solucanlar, başka dosyaları değiştirmezler ancak etkin şekilde bellekte durarak kendilerini kopyalamak suretiyle çoğalırlar. Solucanlar çoğunlukla kullanıcılara gözükmeyen işletim sistemi yapılarını kullanır ve bunların kontrolsüz şekilde çoğaldıklarının farkına ancak sistem üzerinde işlemekte olan görevler (fonksiyonlar) yavaşladığında veya sonlandığında varılır²²⁴.

Bilgisayar solucanları; e- posta, internet messaging (IM), internet solucanları ve ağ solucanları olmak üzere dört gruba ayrılmaktadırlar. E-posta solucanları, elektronik postaları kullanarak yayılırlar; çoğunlukla bir fotoğraf ya da metin dosyası gibi tek bir eklenti içerecek şekilde gönderilen elektronik postanın içinde yer alırlar. Bilgisayar kullanıcısı bu eklentiye çalıştırdığında solucan bilgisayara bulaşır ve kullanıcının elektronik postasındaki adres defterinden elde ettiği adreslere kendisini gönderir. IM solucanları; yaygın mesajlaşma hizmetleri ve ağ paylaşımlarını kullanarak yayılırlar. Hedeflenen hizmetten yararlanan kullanıcılara, solucanın bulaştığı bir dosya ya da solucanın bulunduğu bir web sitesine yönelen bir internet bağlantısı gönderilir. Bilgisayar kullanıcısı bu bağlantıya tıkladığında solucan bilgisayara indirilmiş olur, bundan sonra ise kullanıcının haberleşme listesindeki kişilere benzer mesajlar yollayarak kendisini hızla yayar. İnternet solucanları ise; yalnızca internet bağlantısı olan makinelere bulaşabilir ve bu nitelikteki solucanlar internet üzerinde tarama yaparak güvenlik duvarı olmayan ya da açık kapıları olan bilgisayarları hedef olarak seçerler. Sonuçta bu özellikte bir bilgisayarı tespit eden solucan kendisini kopyalayarak bilgisayara yerleşir. Ağ solucanları da, paylaşılan bir klasöre, isimlerini

²²² Eralp, s. 73-74.

²²³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 80.

²²⁴ Canberk/Sağıroğlu, s. 124.

faydalı ya da ilginç gözükebilecek bir uygulama ya da dosya ismine dönüştürerek kendilerini kopyalar ve bu dosyaları çalıştıran kullanıcıların bilgisayarlarına bulaşmış olurlar²²⁵.

Amerika’da yapılan bir araştırmaya göre; bilişim fakültesi mezunu Morris isminde bir kişi, internetin güvensiz bir alan olduğunu ve suç işlemek için kullanıldığını ispatlamak amacıyla ürettiği internet solucanını, internette serbest bırakmış ve bu solucan hızla çoğalarak çok sayıda bilgisayara zarar vermiştir. Morris, solucanın nasıl yok edileceğini gösteren e-postayı kullanıcılara mesajla göndermiş olsa da internetteki kısıtlamalar bu mesajın gerekli yerlere ulaşmasını engellemiştir. Sonuç olarak bu internet solucanı yaklaşık 98 milyon dolarlık zarara neden olmuş ve bu eyleminden dolayı Morris, hakkında yapılan yargılama sonucunda suçlu bulunarak mahkûm edilmiştir²²⁶.

D. Sistem Güvenliğinin Kırılıp İçeri Girilmesi (Hacking)

Teknolojinin gelişmesi ve bilgisayarların hayatın her alanına girmesiyle beraber bilgisayar korsanı olarak da adlandırılan “*hacker*” kavramı gündeme gelmiştir. Hacker aslında, bilgisayarlara ve benzeri araçlara ilgi duyan teknoloji insanıdır. Hacker, bilişim sistemlerine yetkisiz şekilde erişim sağlar. Hackerlar, kendilerini üst düzey bir bilişim uzmanı olarak görür, bu kapsamda davranışlarının kaynağı çoğunlukla heyecanlı ya da duygusal olmalarından kaynaklanır. Hackerlar, şeytanca olarak ifade edilebilecek hareketleri sever, bilişim sistemlerine izinsiz şekilde girmelerinin hakları olduğunu düşünür ve eylemlerini bilişim sanatı gibi görebilirler²²⁷. Bilişim korsanları olarak da isimlendirilen hackerların suç işleme davranışları sırasıyla; keşif yapmak, tarama yapmak, sisteme sızmak, sistemde kalıcılığı sağlamak ve izleri yok etmeye çalışmak şeklindeki aşamalardan oluşmaktadır²²⁸.

Hackerlar, başkasına ait bilgisayar sistemine hukuka aykırı şekilde girmek suretiyle sistemdeki verileri ele geçirmeye veya sistemin işlemesine engel olmaya çalışırlar. Hackerlar genellikle kültür seviyesi yüksek olan, iyi eğitim almış, programcılık

²²⁵ Canberk/Sağıroğlu, s. 124.

²²⁶ Karagülmez, s. 79.

²²⁷ Karagülmez, s. 88.

²²⁸ Karagülmez, s. 89-90.

deneyimine sahip, iyi düzeyde bilgisayar bilgisi olan kişilerdir²²⁹. Bazı hackerler ise suç işleme kastı gütmenden kişisel merak, kendini tatmin etme, kendi kendine bir şeyleri başarma gibi saiklerle hareket ederler. Ancak bunların yanında; intikam alma, maddi kazanç sağlama, gizli bilgileri ele geçirerek kendi menfaati için kullanma gibi geleneksel suç işleme maksatlarıyla hareket eden hackerlar da bulunmaktadır.

Bilgisayar sistemine, bilgi ya da program elde edilmesi veya sisteme zarar vermek için yetkisiz erişim sağlanması eylemine ise hacking denilmektedir²³⁰. Hacking bilinen alışılmış yollar dışında bir yöntemle teknik bir sonuca varma girişimidir. Hacking yöntemi; mevcut programlardaki açıkların bulunarak gerekli önlemlerin alınabilmesi gibi nadiren de olsa yararlı amaçlar için kullanılabilirse bile; çoğu zaman farklı web sitelerinin ele geçirilerek zarar verilmesi gibi amaçlarla kullanılmıştır. Hacking saldırılarında öncelikle saldırılması düşünülen sistem hakkında bilgi toplanır. Hedefteki sistemin portları, işletim sistemi ve sistemde aktif olan servisler incelenerek sistemin açığı tespit edilir. Daha sonra ise sistemin içerisine zararlı yazılımlar yoluyla girilir. Saldırıyı gerçekleştiren hacker, erişim sağladığı sistemin içinden istediği verileri alır, bazı verileri silebilir ya da daha sonra tekrar sisteme girebilmek için truva atı gibi herhangi bir yazılım yerleştirebilir. Hacker, bunları gerçekleştirdikten sonra ise kendisine ulaşılmasını önlemek için delilleri yok eder, erişim sağladığı sistemin kayıtlarında (log) değişiklik yaparak izini kaybettirir²³¹. Hacking eylemi genellikle internet üzerinden gerçekleştirilir; hacker bilgisayar ağlarında bulunan güvenlik açıklarını tespit ederek sisteme giriş yaptıktan sonra fark edilinceye kadar sistem üzerinde istediği şekilde hareket eder.

Bilişim suçlarının gelişen teknolojik olanaklar sayesinde hızla artması, bilişim sistemlerini kullanan şirket ya da kurumların güvenlik kaygısını da arttırmıştır. Bilişim sistemlerinde herhangi bir güvenlik açığı olup olmadığının test edilebilmesi için normal şekilde çalışan bilişim uzmanlarının haricinde ayrıca hackerlardan da yararlanılmaya başlanılmıştır. Bu kişiler “*ethical hacker*” olarak adlandırılır ve daha önceden suç işlemek için kullandıkları bilgi ve tecrübelerini bir bakıma suçları önlemek için kullanırlar²³². Ethical hackerların en önemli özellikleri; güçlü donanım ve bilgiye sahip olmaları, çok sabırlı davranarak inisiyatif kullanabilmeleri ve

²²⁹ Akarslan, s. 104.

²³⁰ Ünver, Kanun Tasarısının Değerlendirilmesi, s. 107.

²³¹ Çakır, Hüseyin/Kılıç, Mehmet Serkan, Güncel Tehdit: Siber Suçlar, Seçkin, 2014, s. 33.

²³² Karagülmez, s. 91-92.

gelişmeleri yakından takip ederek kendilerini sürekli yenileyebilmeleridir. Bu kişileri kullanan şirketler ya da kurum ve kuruluşlar onlara tamamen güvenirler²³³.

E. Tavşanlar (Robbits)

Tavşanlar, virüs ve solucanlar kadar yaygın olmamakla birlikte kendi kendine çoğalabilen kötücül yazılım çeşitlerindendir. Tavşanlar, virüslerin aksine bulundukları programa bulaşmazlar ya da solucanlar gibi diğer bilgisayarlara yayılabilmek için ağ yeteneklerini kullanmazlar²³⁴. Tavşanlar, özellikle kullanıcı sayısı fazla olan çok görevli sistemlerde sistem kaynaklarını azaltarak yok etme işlevini yapar. Tavşanlar bulundukları belleği kendi kopyaları ile doldurarak sistemin bilgi işlem gücünü çökertirler. Tavşanlar, başka programlara bulaşmadan etkinliklerini kendileri yapar ve parazitlik özellikleri yoktur²³⁵.

Tavşanlar ismini aldıkları doğadaki tavşan gibi çok hızlı üreyebilmektedirler. Tavşanlar, bilişim sisteminin içerisinde işlemciye anlamı olmayan komutlar vererek işlemcinin normal komutlar vermek suretiyle sistemi düzenli şekilde çalıştırmasına engel olurlar. Tavşanlar, çoğunlukla kullanıcı sayısı fazla olan geniş sistemleri hedef alarak onların işleyişini bozmak için bilişim korsanları tarafından kullanılan yazılımdır. İngiltere’de yaşanan bir olayda özetle bir bilişim korsanı; Queen Mary Üniversitesi’nin ve Hull Üniversitesi’nin bilişim sistemlerine yüklediği tavşan yazılımlar sayesinde bu sistemlerin çalışamaz hale gelmesine neden olmuştur²³⁶.

F. Bukalemunlar (Chameleons)

Bukalemunlar; tıpkı truva atları gibi sistemi aldatarak sisteme giriş yapabilen kötücül yazılım türlerindendir. Bukalemunlar, kendilerini başka bir program gibi gösterebilme özelliği olan programlar için kullanılan bir kavramdır. Bukalemunlar, normal şekilde oluşturulan bir programın her hareketini taklit edebilirler. Bukalemun yazılımları, bilgisayar ağlarında giriş iletilerini taklit edecek biçimde tasarlanmışlardır. Bukalemunlar, içine giriş yaptıkları bilişim sistemlerinde bulunan çok sayıda kullanıcının isim ve şifrelerini ele geçirip, onları gizli bir dosyaya kaydetmek suretiyle sistemin bakım amacıyla geçici bir süreliğine çalışmasına ara vereceğine ilişkin mesaj

²³³ Karagülmez, s. 96-97.

²³⁴ Canberk/Sağıroğlu, s. 132.

²³⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 82.

²³⁶ Dülger, s. 110-111.

yollarlar²³⁷. Bukalemun programını yazan kişi, kendi özel şifresiyle bütün kullanıcıların isimlerini ve şifrelerini içeren gizli dosyayı ele geçirir²³⁸. Bu şekilde sistem kapatıldıktan sonra bu kötücül yazılımı kullanan bilişim suçu faili, giriş yaptığı sistemde istediği yere ulaşarak suça konu eylemlerini gerçekleştirebilir.

Bukalemunlar, ilk başta sistem içerisinde normal olarak çalışan, sanki zararsız bir yazılım gibi davranarak onun özelliklerini taşıyor görüntüsü verirler. Bukalemunlar, sisteme giriş yaptıktan sonra ise, gerçek kimliklerini ortaya çıkarırlar ve zarar verici fillere başlarlar. Bunlar ismini, kendilerini saklamadaki başarıları nedeniyle almışlardır²³⁹. Bukalemun yazılımları; bilişim sistemindeki kullanıcıların adlarını ve şifrelerini taklit etme özellikleri nedeniyle gizli dosyalara ulaşabilmekte, bu şifreleri bir dosyaya kaydetmekte ve sistem geçici olarak kapatıldıktan sonra kendilerini programlayan kişinin isteği doğrultusunda bu dosyaya kaydedilmiş verilerin ele geçirilmesini sağlamaktadırlar.

G. Bombalar (Bombs)

Bombalar kişisel bilgisayarlara zarar veren kötücül program çeşitlerindendir. Bombalar, belirlenen koşullar olduğu zaman bomba gibi patlamaya ayarlanmış programlardır. Bomba adı verilen zararlı yazılımlar; saatli bombalar, mantık bombaları ve yazılım bombaları olmak üzere üç farklı türe ayrılırlar. Bunlardan, sadece yazılım bombaları sistemin içine girmeyi başarınca hemen verilere çarparak onları yok ederken, diğer ikisi etkin hale gelebilmek için programlandıkları koşulların oluşmasını beklerler. Bombalar, kendisini hazırlayan kişinin isteği doğrultusunda şartlar olduğu takdirde harekete geçip programlandıkları amacı gerçekleştirirler. Bombalar, daha önceden sistemde bulunan programlara eklenebilecekleri gibi programın değiştirilmesi yoluyla istenilen neticenin gerçekleşmesi için de ayarlanabilirler²⁴⁰.

Yazılım bombaları haricindeki bombalar, truva atı yazılımları gibi bilişim sistemlerinin içerisine yararlı bir yazılım görüntüsü vererek girer ve sistem içinde normal olarak çalışarak ilk başta hiçbir zarar verici etki yapmazlar. Bunları tasarlayan kişi tarafından belirlenen özel koşulların gerçekleşmesi durumunda ya da belirlenen

²³⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 82., Aydın, Emin, Bilişim, s. 51.

²³⁸ Oğuz, Habip, İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s. 111.

²³⁹ Dülger, s. 111.

²⁴⁰ Selek, s. 155, Akbulut, Bilişim Suçları, s. 83., Aydın, Emin, Bilişim, s. 51-52.

tarihin gelmesiyle birlikte etkinlik kazanarak sistem üzerinde zarar verici etki oluştururlar. Böylece yazılış amaçlarına uygun olarak içine girdikleri bilişim sisteminde yıkıcı etkiler gerçekleştirirler.

Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanan bir olayda; kullanıcılara denemeleri amacıyla paket bir program verilmiştir. Deneme süresi sonunda programı beğenerek ücretini ödeyen kullanıcılara yeni bir program gnderilmişken, programı beğenmeyerek ücretini ödemeyen kişilerin bilgisayarları kilitlenmiş ve sistemdeki dosyalar silinmiřtir²⁴¹. 26.04.1999 tarihinde yaşanan Çernobil virüsü olayı da bomba yazılımlarının çarpıcı örneklerindendir. CIH adlı bu virüs, kendisini yazan kişi tarafından faydalı bir program olarak tanıtılarak internet hakkında yapılan yerel bir konferansa gönderilmiş ve bir hafta gibi kısa bir süre zarfında Avusturya, Avustralya, İsrail, İsviçre, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, şili ve İsveç gibi çeşitli ülkelere yayılmıştır. Windows 95 ve Windows 98 işletim sistemlerinde etki gösteren bu bomba yazılımı, kendisini içeren bir kurulum dosyası çalıştırıldığında etkin hale gelerek sistemdeki diğerk dosyalara bulaşmıştır. Bomba yazılımı her ayın 26'sında sistem içerisindeki zarar verici eylemlerine başlayarak sistemi kullanılamaz hale getirmiştir. Ülkemizde de çok sayıda bilişim sistemine zarar vermiş olan CIH, o döneme kadar yapılan en büyük bilgisayar sabotajı olaylarından birisi olarak kabul edilmiřtir²⁴².

. Salam Tekniğı (Salami Techniques)

Salam tekniğı, özellikle bankaların bilişim sistemlerine girilerek hukuka aykırı şekilde menfaat sağlanması için gerçekleştirilen etkili bir suç işleme aracıdır. Salam tekniğı ile bankanın müşterilerine ait çok sayıda hesaba erişim sağlanarak, bunlardan kk miktarlarda haksız maddi yarar elde edilir. Bu teknik sayesinde, ilgili banka ya da bankada hesabı bulunan kişiler, hesaplarında meydana gelen yetkisiz eylemi ilk başta fark edemezler ve bilişim suçu faili çok sayıda hesaptan topladığı kk miktarda paralarla ciddi anlamda haksız yarar sağlamış olur. Salam tekniğinin gerçekleştirilmesi amacıyla genellikle truva atları gibi kötücül yazılımlar kullanılmaktadır²⁴³.

Salam tekniğı temel olarak önemsenecek kadar düşük miktarların toplanması esasına dayanmaktadır. Salam tekniğini kullanan fail, banka hesaplarındaki virgülden

²⁴¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 83.

²⁴² Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 83-84.

²⁴³ Dülger, s. 105., Değirmenci s. 84.

sonra gelen ondalık rakamlardan son iki rakamını kendi belirlediği banka hesabına aktararak burada biriktirmektedir. Salam tekniğini kullanan bir banka görevlisi, banka tarafından tutulan mevduat hesaplarının dört ayda bir yapılan faiz ödemelerinin dört ondalık kesir puanına kadar hesaplandıktan sonra yukarı ya da aşağı şekilde yuvarlandığını fark ettikten sonra; geliştirmiş olduğu kötücül yazılım sayesinde bankanın hesabına girmesi gereken küçük miktarları kendi açtığı hesaba aktarmıştır. Banka çalışanı bu sayede üç yıl içinde milyonlarca dolar tutarında haksız kazanç elde etmiştir²⁴⁴. Salam tekniğini kullanan bilişim suçu failleri genel olarak bankacılık sektöründe eylemlerini gerçekleştirirler.

H. Casus Yazılımlar (Spyware)

Casus yazılım, kullanıcılara ait olan önemli bilgilerin ve kullanıcıların yaptığı işlemlerin onların bilgileri dışında haberleri olmadan toplanarak, kötü niyetli kişilere bu bilgilerin gönderilmesini sağlayan kötücül yazılım türüdür. Casus yazılımlar, virüs ve solucanların aksine hedefledikleri bilişim sistemine bulaştıktan sonra kendi kopyalarını yaparak yayılmazlar²⁴⁵. Casus yazılımın amacı sisteme girdikten sonra gizli kalarak istenilen bilgileri toplamaktır. Bilişim suçu işlemek için kullanılabilecek olan bu bilgiler, özellikle banka ya da kredi kartı numarası gibi oldukça önemli bilgiler olabilmektedir²⁴⁶. Fail kullandığı casus yazılım sayesinde örneğin banka veya kredi kartı şifresi başta olmak üzere kartın kullanımı için gerekli bilgileri elde ettikten sonra TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen suçu işleyebilecektir. Bilişim sistemi kullanıcılarının haberleri olmadan sistemlerine bulaşan casus yazılımlar, kişisel gizliliğin ihlalini oluşturan en önemli saldırı araçlarından²⁴⁷.

Casus yazılımlar günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Casus yazılımlar, Windows uygulamalarının önemli bir kısmının çalışamayacak hale gelmesine de neden olmaktadır. Yapılan bir araştırma neticesinde; 3 milyon işyeri bilgisayarı incelenmiş ve içlerinde yaklaşık olarak 83 milyon casus yazılım tespit edilmiştir²⁴⁸.

²⁴⁴ Clough,/ Mungo, s. 191-192.

²⁴⁵ Canberk/Sağiroğlu, s. 125.

²⁴⁶ Hansen, J.B./Young, The Hacker's Handbook, CRC Press, 2003, s.74.

²⁴⁷ Gustin, J., Cyber Terrorism, Marcel Decker, 2003, s. 27 <https://books.google.com.tr/books?id=f8-x6TDoMigC&pg=PP5&lpg=PP5&dq=gustin+j+cyber+marcel+dekker> (Erişim Tarihi: 26.01.2020)

²⁴⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 85.

I. Sazan Avlama/Oltaya Gelme (Phishing)

İngilizce “*password (şifre)*” ve “*fishing (balık tutmak)*” kelimelerinin birleşiminden oluşan “*phishing*”, Türkçe’ye oltalama ya da sazan avlama olarak tercüme edilmiş bir bilişim suçu işleme şeklidir. Phishing, günümüzde bilim dünyasında oldukça yaygınlaşmış bir saldırı yöntemidir ve bu saldırılar neticesinde bilişim suçu failleri çok yüksek miktarda maddi kazanç elde etmektedirler²⁴⁹. Phishing yöntemiyle yapılan saldırılar, bilişim suçlarını işleyen kişilerin kullandığı en etkili araçlardır. Phishing, kimlik hırsızlığı adı verilen (identity theft) banka hesap numaraları, kredi kartı numaraları, banka ya da kredi kartı şifreleri gibi kişisel bilgilerin banka ya da resmi bir kurum tarafından gerçekten gönderilmiş bir mesaj gibi görünen sahte e-postalarla kişilerin aldatılarak ele geçirilmesidir²⁵⁰. Sazan avlama yönteminde, sahte e- kartlar, sahte hediyeler, sahte kuponlar, indirimli araçlar gibi fırsat olarak sunulan ürünler kullanılır. Bu yöntemi kullanan failer, böylece sahte e-posta gönderdikleri kişilerden istedikleri bilgileri alarak, onların mağdur olmalarına neden olurlar²⁵¹. Bu saldırıları gerçekleştirmek için gönderilen elektronik postaların içeriği genellikle; “*güvenliğinizin sağlanması için kişisel bilgilerinizin güncellenmesi gerekmektedir ya da sistemdeki yeniliklerin hesabınızda aktif olması için şifrenizi girin*” şeklindeki mesajlardır. Phishing saldırılarını gerçekleştiren kişiler; özellikle çeşitli bankaların veya sosyal paylaşım sitelerinin sahte web sayfalarını tasarlarlar ve bir bankadan ya da resmi bir kurumdan geliyormuş izlenimini uyandıracak şekilde ayarlanan e-posta yardımıyla bilişim sistemini kullanan kişileri, bu web sayfalarına yönlendirirler. Bundan sonraki aşamada ise bilgisayar kullanıcılarından sahte olarak oluşturulmuş web sayfaları üzerinden özlük bilgileri, kredi kartı numarası ya da şifresi gibi gizli bilgiler istenir ve bilişim suçu failinin amacı gerçekleşmiş olur.

Phishing saldırıları, sosyal mühendislik teknikleri kullanılarak, bilgisayar kullanıcısı mağdurun gizli bilgilerinin ele geçirilmesi ve bu bilgilerle maddi kazanç sağlanmasının en kolay yollarındandır. Bu yöntemde özellikle elektronik posta ya da anlık mesajlar şeklinde görünüşte gerçek gibi olan elektronik iletiler kullanılarak, yeterli düzeyde güvenli internet kullanma bilgisi olmayan kişiler aldatılmaktadır²⁵².

²⁴⁹ Dülger, s. 117.

²⁵⁰ Canberk/Sağıroğlu, s. 130.

²⁵¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 86.

²⁵² Sönmez, Ümit, “*Bilişim Sistemleri Aracılığıyla Dolandırıcılık Suçu*”, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, C. 1., S. 2., Y. 2017., s. 52.

İnsanlar arasında günümüzde internet bankacılığı giderek yaygın şekilde kullanılmaktadır, özellikle banka şubesine gitmek yerine birkaç tuşla bankacılık işlemleri bu şekilde yapılabilmektedir. Bankalar internet üzerinden verdikleri bu hizmete ilişkin sıkı güvenlik önlemleri alsalar bile, bilişim suçu failleri ilgili bankanın adını ve internet uygulama sayfasının benzerini yaparak, kurban olarak seçtikleri banka müşterilerini aldatıp maddi menfaat temin etmektedirler²⁵³. Sazan avlama saldırıları neticesinde örneğin 2003 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde, 57 milyon kişi mağdur olmuş ve 500 milyon dolar tutarında maddi kayıp yaşanmıştır²⁵⁴. İnternet ortamında faaliyet gösteren sanal dolandırıcılar, bankaların veya finans kurumlarının sitelerinin görsel açıdan benzerlerini hazırlayarak bu sitelere giren kullanıcıların bilgilerine ulaşmaktadırlar. Online dolandırıcılık olarak da nitelendirilebilecek phishing yönteminin temel amacı, internet kullanıcısının kandırılarak kendisine ait kredi kartı bilgileri, banka hesabına ait online internet şifresi, online bankacılık şifresi gibi özel bilgilerin öğrenilmesidir²⁵⁵.

Phishing saldırılarına karşı bilişim sistemi kullanıcıları bilinçli olmak zorundadır; kendilerini sahte elektronik postalar yollayarak tuzağa düşürmek isteyenlere aldanmamalı, hiçbir şekilde kişisel bilgilerini ve banka veya kredi kartlarının şifrelerini paylaşmamalıdır. Özellikle bankalar da bu konuda gerekli önlemleri alarak bilişim sistemlerinde güvenlik açığı oluşturmamalı ve sahte yapılan web sayfalarına karşı müşterilerini sıkça uyarmalıdır. Böylelikle bilişim suçu failleri tarafından gerçekleştirilen ve ciddi maddi zararlara neden olan sazan avlama saldırılarının önüne geçilebilir.

İ. Arka Kapılar (Backdoor)

Arka kapılar, bilgisayar üzerinde sıradan incelemelerle tespit edilemeyen, normal kimlik kanıtlama süreçlerini atlamayı ya da kurulan bu yapıdan haberi olan kişinin o bilgisayara uzaktan erişebilmesine imkan tanıyan yöntemlerdir. Bilişim korsanları tarafından en çok kullanılan arka kapı yöntemi; hedef alınan sistemde dinleme ajanı iştirilmiş bir kapının (port) açık tutulmasıdır. Arka kapılar, truva atlarından farklı bir yapıya sahip kötücül yazılım çeşididir, arka kapı yalnızca sisteme erişimi sağlayan

²⁵³ Çakır/Kılıç, s. 30.

²⁵⁴ Canberk/Sağıroğlu, s. 130.

²⁵⁵ Eralp, s. 71.

gizli bir yapıdır. Truva atları ise, kendilerini faydalı bir program olarak gösterirler²⁵⁶. Tuzak kapısı da denilen bu kötücül yazılımlar, kendisini programlayan kişiye, sistem koruyucularına yakalanmadan sisteme giriş yapabilme olanağı verirler²⁵⁷.

Bilişim sistemini geliştiren programcıların, bazen sisteme erişmek için kullandıkları ancak daha sonra farkında olmadan unuttukları ya da bazen kasten bıraktıkları açıklar bazı durumlarda arka kapılar olarak kullanılabilir. Bilişim korsanları bu durumun farkına vardıklarında, bu açıklıklardan yararlanarak sisteme giriş yaparlar²⁵⁸. Tuzak kapısı, açık kapı gibi isimlerle de anılan arka kapılar sayesinde kişi, bilişim sisteminin kontrollerine yakalanmadan uzaktan erişim yöntemiyle sistemin içine sızabilmektedir²⁵⁹. Bilişim korsanları bu yöntem sayesinde sisteme girdikten sonra, sistemi çökertebilmekte veya sistem üzerinde istediklerini yapabilmektedir. Arka kapılar konusunda önemli bir iddia ise Microsoft tarafından Windows işletim sisteminin sürümlerinde, National Security Agency (NSA) için bir arka kapı olduğudur²⁶⁰.

J. Telefon Çeviriciler (Dialers)

Telefon çeviriciler, kurbanlarına yüksek miktarda telefon ücreti ödetmek amacıyla hazırlanmış kötücül yazılım çeşitlerindendir. Bu yöntemde genellikle milletlerarası uzak mesafe telefon numaralarını, hedef bilgisayar modeminin internet servis sağlayıcısının bağlantı numarası ile değiştirirler ve internete bağlanan kullanıcı, aslında farklı bir hattı kullandığının farkına varamadığı için yüksel bedelli telefon faturası ödemek zorunda kalır²⁶¹. Bilişim korsanları tarafından hazırlanan bazı telefon çeviricileri ise; tuş basım bilgilerini ya da şifreyi kullanıcının aktif olmadığı bir zamanda, telefon hattını kullanarak gönderirler. İnternet ortamında özellikle internet sitelerinin bazılarına, erişim sağlanabilmesi amacıyla internet kullanıcısına telefon çeviricisinin kullanılması gerektiği belirtilerek kullanıcı aldatılabilmektedir²⁶².

²⁵⁶ Canberk/Sağıroğlu, s. 126.

²⁵⁷ Kurt, s. 67.

²⁵⁸ Canberk/Sağıroğlu, s. 126.

²⁵⁹ Çakır/Kılıç, s. 32.

²⁶⁰ Connally, Kevin J., Law of Internet Security and Privacy, Aspen Publishers, 2004, s. 112.

²⁶¹ Canberk/Sağıroğlu, s. 127.

²⁶² Gralla Preston, The Complete Idiot's Guide to Internet Privacy and Security, Alpha Books, 2002, s. 37.

K. Çöpe Dalma (Scavenging)

Çöpe dalma yöntemi, bilişim sisteminde gerçekleştirilen veri işlemi sonrasında artakalan bilgilerin toplanmasıdır. Bu sayede bilişim sisteminin belleğinde bulunan ve artık ihtiyaç duyulmayan silinmiş bilgiler, gelişmiş yöntemlerle tekrar geri getirilmektedir. “*Atık toplama ya da çöplene*” olarak da isimlendirilen çöpe dalma yönteminin en ilginç örneklerinden birisi, “*Captain Zap*” takma ismini kullanan Pat Riddle tarafından gerçekleştirilmiştir. Pat Riddle, telefon şirketlerinin arkasında topladığı telefon sistemleri hakkında kitapçıklardan, şirket içi bilgi notlarından yararlanarak ulaştığı telefon numaraları ile Amerikan Hava Kuvvetleri’nin, Pentagon’un ve Beyaz Saray’ın bilgisayarlar sistemlerine bağlanarak, birçok veriyi ele geçirmiştir²⁶³.

Scavenging yöntemi yazıcıdan çıkan kağıdın veya bilgisayar çıktısının etraftan toplanması ile gerçekleştirilebileceği gibi, bilgisayarda işlem gördükten sonra silinen verilerin elde edilmesi şeklinde de olabilir. Bu işlem yani silinen ya da yok edilen bilgilerin geri kazanılmasına ilişkin süreç, karışık bir yöntemdir ve bilgisayar diskine kaydolan verinin manyetik band üzerinde yaptığı izlerin kaybolmaması temeline dayanır. Böylelikle yok edilmeye çalışılan bilgilere ulaşılabilir²⁶⁴.

L. Gizlice Dinleme (Sniffing)

Sniffing, network ortamındaki bilgisayarlar arası veri paketlerinin dinlenilmesi yöntemidir. Sniffing yöntemini kullanan saldırganlar, ağ trafiğini tespit ederek kontrol altında tutarlar. Bu saldırılar, kullanıcılar tarafından kolay fark edilemeyecek türden saldırılardır. Sniffing yöntemi, failin hedeflediği web sitesini gözlemledikten sonra, sık gerçekleştirilen web işlemlerinin olması gereken sürecin dışında, kendisinin belirlediği yöntemlerle bu işlemlerin gerçekleştirilmesi esasına dayanır ve ilgili web sitesinin yöneticisi genellikle fail tarafından yapılan bu değişikliğin farkında değildir²⁶⁵. Fail, veri aktarımı için bilişim sistemlerinin kullanıldığı ağlara yetkisiz erişim sağlamak suretiyle, mağdur kişinin veri akışını izlemektedir²⁶⁶. Sniffer

²⁶³ Çakır/Kılıç, s. 32.

²⁶⁴ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 159.

²⁶⁵ Eralp, s. 69.

²⁶⁶ Hemraj Saini/Shankar Rao Yerra/T. C. Panda., “*Cyber Crimes And Their Impacts: A Review*”, S.2, 2012, s.203. https://www.researchgate.net/publication/241689554_Cyber-Crimes_and_their_Impacts_A_Review (Erişim Tarihi: 02.02.2020)

yazılımları aracılığıyla bilgiler gizlice toplandıktan sonra kullanıcının haberi olmadan internet üzerinden başka bir bilişim sistemine aktarılmaktadır²⁶⁷.

Gizli dinleme yönteminde, bilişim sistemlerinin veri naklinde kullandıkları ağlara giriş yapılması ya da bilişim sistemlerinin yaymış olduğu elektro manyetik dalgaların tespit edilmesiyle verilere ulaşılmaktadır. Gizli dinleme tekniği; bilgisayar ekranlarının yaydığı elektro manyetik dalgaların yakalanarak tekrardan ekran görüntüsüne çevrilmesi suretiyle işlenebileceği gibi; bilgisayarlar arasında veri nakli için kullanılan ağlara yapılan fiziksel müdahalelerle, nakledilen verinin elde edilmesi şeklinde de gerçekleştirilebilmektedir²⁶⁸. Gizli dinleme yöntemini kullanan fail, hem dinleme maksadıyla hem de başka suçların işlenebilmesi için bu eylemini gerçekleştirebilmektedir. Bu şekilde aslında telefon dinlenilmesi fiilinin, bilişim sistemlerindeki karşılığı gerçekleştirilmiş olmaktadır²⁶⁹. Gizli dinleme yönteminin temel amacı aslında bilgisayarlar arasında iletişim halinde olan veriye erişebilmektir. Sistem üzerinde herhangi bir veri akışına engel olunmadan, istenilen verinin kopyası, ağı gizlice dinleyen kişinin bilgisayarına yönlendirilmektedir.

M. Veri Aldatmacası (Data Diddling)

Veri aldatmacası, bilişim sistemlerine veri girişi yapılırken, verilerin kasıtlı olarak yanlış şekilde girilmesi veya verilerin sisteme girilmesinden sonra onların değiştirilmesi yöntemidir²⁷⁰. Veri aldatmacası, bilişim suçu faillerinin sıkça kullandığı suç işleme araçlarındandır. Veri aldatmacası yönteminin kullanılabilmesi için bilişim alanında uzman olmaya gerek yoktur. Sisteme veri girişini yapan, verileri şifreleyen, kontrol eden ya da gönderen herkes bu yolla suç işleyebilir. Veri aldatmacası ile kişi yetkisi olmadığı halde kasıtlı olarak veriler üzerinde hile yapmakta veya verileri değiştirmektedir; böylelikle sistemdeki belgeler tahrif edilebilir, verilerin bulunduğu ortamda değişiklik yapılabilir ya da banka kartı gibi kartlara ek karakter kaydı konulabilir²⁷¹. Veri aldatmacası yönteminin yaygın şekilde kullanılmasından dolayı; bankaların kayıtları, bordrolar, envanterler, kredi kayıtları, okul transkriptleri ile

²⁶⁷ Ermeýdan, s. 12.

²⁶⁸ Doğan, s. 22.

²⁶⁹ Dölger, Murat Volkan, Bilişim Suçları, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2004, s. 62 (2004).

²⁷⁰ Çakır/Kılıç, s. 27.

²⁷¹ Aydın, Emin, Bilişim, s. 48.

telefon şifresi yapılandırmaları gibi veri işleme uygulamaları; bu şekilde işlenen suçlara yönelik davaların konusunu oluşturmaktadır²⁷².

Fail, veri aldatmacası ile bilgisayara girdiği ya da bilgisayarda mevcut olan veriler üzerinde istediği değişikliği yapabilmektedir. Veri aldatmacasına örnek olarak; bilgisayardaki belgelerde yapılan taklit ya da sahtecilik fiilleri, sabit disklerin veya manyetik bantların önceden hazırlanmış olan biçimleri ile değiştirilmesi gibi filler verilebilir. Equity Funding Life Insurance Corporation Of America isimli sigorta şirketinde gerçekleştirilen sahte hayat poliçesi düzenlenmesi olayı veri aldatmacası yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir²⁷³. Bu olayda bilişim suçuna konu olan eylem, sigorta şirketinin bilgisayarına yanlış veri girilerek gerçekleştirilmiştir.

N. Süper Darbe (Super Zapping)

Bilgisayar sistemleri, bazı durumlarda işletme hatalarından veya programların kendilerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı çalışamaz hale gelerek kilitlenirler. Bilgisayar sistemlerinin tekrardan normal şekilde çalışarak fonksiyonlarını yerine getirebilmesi yani işlevsel olabilmesi için “*super zap*” adı verilen programlar kullanılır. Süper darbe, bilişim sisteminin çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunlara bağlı olarak işlevsiz hale gelmesi üzerine; çok kısa zamanda tüm güvenlik kontrollerinin aşılması sistemin tekrar çalışabilmesi için sistem üzerinde değişiklik yapılabilmesini sağlar. Süper darbe programları, ilk başlarda bilgisayarlardaki herhangi bir programın disketten diskete kopyalanmasına engel teşkil eden “*kopya koruma*” yazılımlarını atlatan bir program olarak kullanılmaya başlanılmıştır²⁷⁴. Süper darbe programları, sistemde oluşan sorunları giderirken aynı zamanda emniyet tedbirlerini de devre dışı bırakmaktadır. Bu programları kullanan kişi, sistemde istediği şekilde değişiklik yapabilmektedir. Super zapping yöntemiyle sistem üzerinde hâkimiyet kurma imkânına sahip olan bilişim suçluları, bu durumu bilişim suçlarının işlenmesi açısından fırsata çevirebilmektedir.

Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanan bir olayda, bankanın bilgisayar sisteminde oluşan bir hatayı gidermek ve sisteme tekrar fonksiyon kazandırmak için bilgi işlem

²⁷² Kabay, Michel E., History Of Comupter Crime, 2012, s.24
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118851678.ch2> (Erişim Tarihi: 02.02.2020)

²⁷³ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 159.

²⁷⁴ Çakır/Kılıç, s. 27-28.

görevlisi tarafından süper darbe programı kullanılmıştır. Bu görevli kişi, işlem sırasında herhangi bir kontrolün olmadığını anlayınca, banka müşterilerinin hesaplarından fazla miktarda parayı kendi arkadaşlarının hesabına transfer etmiştir²⁷⁵. Süper darbe amacı doğrultusunda kullanıldığı takdirde oldukça faydalı bir yazılımdır. Ancak bilişim sistemlerine zarar vermek isteyen bilişim suçu failleri açısından değerlendirildiğinde ise, bu program sistemdeki güvenlik önlemlerinin etkisiz bırakılmasına yol açtığı için faillere geniş bir hareket alanı sağlamaktadır.

O. İstem Dışı Alınan Elektronik Postalar (Spam)

Spam, internet üzerinde aynı iletinin çok sayıdaki kopyasının, bu türde bir ileti alma talebinde bulunmayan kişilere zorlayıcı şekilde gönderilmesidir. Spam, bir ürünün pazarlanması, reklamı ya da pornografik içerikli iletilerin dünya üzerinde birçok kişiye ulaştırılması amacıyla kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak özellikle son yıllarda birçok bilişim sistemi kullanıcısı, “spam” adı verilen istem dışı alınan elektronik postalarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Spamlar internet trafiğinin önemli bir kısmını oluşturmaktadırlar.

Uluslararası Ticaret Örgütü 1996 yılında yayınlamış olduğu “*ICC Guidelines on Interactive Marketing Communicating*” isimli belgede spam; bir bülten ya da haber grubu üzerinden ticari amaç taşımayan, bu form konuları ile ilgili olmayan ve gönderilmesine açıkça izin verilmeyen reklamlar olarak belirtilmiştir²⁷⁶. Spam adı verilen elektronik postaları gönderen kişiler “*spammer*” olarak isimlendirilirler. Spammerler, elektronik posta adresi elde edebilmek için, forumları, posta listelerini, haber gruplarını, sohbet odalarını, web sitelerini ve tartışma gruplarını kullanırlar ve böyle geniş bir kitleye ulaşabilirler²⁷⁷. Spammer olarak nitelendirilen kişiler, oluşturdukları veri tabanlarını satmak suretiyle haksız kazanç elde etmektedirler. Spam olarak nitelendirilen elektronik postaların içeriğini; genellikle mal ya da hizmet reklamları, kozmetik veya ilaç ürünleri, pornografi ile kolay para kazanma yöntemleri oluşturmaktadır²⁷⁸. Spam mailleri, elektronik posta kullanıcılarının filtreleri olmadığı

²⁷⁵ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 156.

²⁷⁶ Tekin Memiş, “*Hukuki Açıdan Kitlelere E-Posta Gönderilmesi (Spamming)*”, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 2001, C. 5, S. 1-4, s. 433. https://hukukdergi.ebyu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/10/2001_V_20.pdf (Erişim Tarihi: 04.02.2020)

²⁷⁷ Çakır/Kılıç, s. 31.

²⁷⁸ Pallı, s. 61.

hallerde e-posta trafiğini kilitleyerek elektronik posta hesabının çökmesine neden olabilirler²⁷⁹.

Türkiye’de spam konusunda, 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile yasal düzenleme getirilerek, bu konuda oluşan hukuki boşluk giderilmiştir. 1.5.2015 tarihinde yürürlüğe giren bu kanunun 6. maddesinde²⁸⁰ yer alan yasal hüküm ile birlikte alıcılara, ticari amaçlı elektronik iletilerin gönderilebilmesi için alıcıların açıkça önceden alınmış onayları gerekmektedir. Alıcıların onayı, yazılı olarak alınabileceği gibi; her çeşit elektronik iletişim araçları ile de alınabilecektir. 6563 sayılı Kanun’un 8. maddesi²⁸¹ uyarınca alıcılara, istedikleri zaman herhangi bir gerekçe belirtmeden ticari elektronik iletileri almayı reddetme hakkı tanınmıştır.

6563 sayılı Kanun’un 11. maddesiyle getirilen hüküm gereğince ise, kişisel verilerin korunması sağlanmıştır. Bu madde uyarınca Ticaret Bakanlığı, ticari elektronik ileti onaylarının alınmasına ve reddetme hakkının kullanılmasına imkân tanıyan bir elektronik sistem kurmaya veya kurdurmaya yetkilidir. 6563 sayılı Kanun çerçevesinde alınan onaylar Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen süre içinde sisteme aktarılır ve sisteme aktarılmayan onaylar geçersiz kabul edilir. Alıcılar, sisteme kaydedilen onayları Ticaret Bakanlığı’nın belirlediği süre zarfında kontrol ederler.

Konumuzla ilgili olarak burada kısaca kişisel veri kavramına da değinmekte yarar vardır. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun’un 3. maddesinde kişisel veri kavramı ile kimliği belirli olan ya da belirlenebilir durumdaki gerçek kişiye ilişkin her türlü bilginin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ise kişisel veri, belirli ya da belirlenebilir gerçek bir şahsa ait herhangi bir bilgi olarak ifade edilmiştir. Avrupa’da bu alandaki en güncel metin olan Genel

²⁷⁹ Oğuz, s. 88.

²⁸⁰ 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 6. maddesi; “(1) Ticari elektronik iletiler, alıcılara ancak önceden onayları alınmak kaydıyla gönderilebilir. Bu onay, yazılı olarak veya her türlü elektronik iletişim araçlarıyla alınabilir. Kendisiyle iletişime geçilmesi amacıyla alıcının iletişim bilgilerini vermesi hâlinde, temin edilen mal veya hizmetlere ilişkin değişiklik, kullanım ve bakıma yönelik ticari elektronik iletiler için ayrıca onay alınmaz. (2) Esnaf ve tacirlere önceden onay alınmaksızın ticari elektronik iletiler gönderilebilir.” şeklindedir.

²⁸¹ 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 8. maddesi, “(1) Alıcılar diledikleri zaman, hiçbir gerekçe belirtmeksizin ticari elektronik iletileri almayı reddedebilir. (2) Hizmet sağlayıcı ret bildiriminin, elektronik iletişim araçlarıyla kolay ve ücretsiz olarak iletilmesini sağlamakla ve gönderdiği iletilere buna ilişkin gerekli bilgileri sunmakla yükümlüdür. (3) Talebin ulaşmasını müteakip hizmet sağlayıcı üç iş günü içinde alıcıya elektronik ileti göndermeyi durdurur.” şeklindedir.

Veri Koruma Tüzüğü’ndeki bu tanım da kişisel verinin içeriği dikkate alınmıştır²⁸². Bu konuyla ilgili olarak kişisel verinin içeriğinden ziyade, kişisel verinin işlenmesi ile kişisel verisi işlenen kimse üzerindeki olası etkiler değerlendirilerek tanımlama yapılmasının gerekliliği belirtilmiştir²⁸³. Kişisel veriler, kişinin adı, yaşı, eğitimi, medeni hali, kan grubu, etnik kökeni, siyasi görüşü, dini inancı, cinsiyeti gibi ilgili olduğu kişiyi tanıtan nitelikteki bilgiler olduğu için; başkaları tarafından bu bilgilerin öğrenilmesi ile verinin ait olduğu kimsenin özellikleri ve tercihleri ortaya çıkacağından, veriler koruma altına alınmalıdır. Ancak her türlü kişisel verinin gizli olması da şart değildir; bu kapsamda kişinin dış görünüşü veya göz rengi gibi fiziksel özellikleri başkaları tarafından açıkça kolayca anlaşılabilecek nitelikte veriler olabileceği gibi; inancı ya da cinsel tercihi gibi kişinin iç dünyasına ilişkin veriler de olabilir²⁸⁴. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da, başkalarının bilgisine sunulmayan ancak sınırlı kişilerle paylaşılan T.C. kimlik numarası, isim, doğum tarihi, anne ve baba adı, yerleşim yeri, adli sicil kaydı, banka hesap bilgileri, kredi kartı bilgileri, telefon numarası, kan grubu, parmak izi, etnik kökeni, elektronik posta adresi, mesleği, DNA’sı, cinsel eğilimi, sendika üyeliği gibi gerçek bir kişiye ait olan, kişiyi toplumdaki diğer insanlardan ayıran her türlü bilgilerin kişisel veri kavramının kapsamına girdiği belirtilmiştir²⁸⁵. Bu kapsamda örneğin failin, herhangi bir kişinin kredi kartı bilgilerini elde ederek TCK’nın 245. maddesinde öngörülen suçu işleyebilmesi mümkündür.

Günümüzde bilişim sistemi kullanıcılarının sorgulamadan açtıkları elektronik postaların benzerlerinin bilişim suçu failleri tarafından oluşturulan “fake mail” denilen maillerle gönderildiği; bu yöntemle kullanıcıların kişisel verilerinin rızaları dışında elde edildiği, kullanılan bilgisayarların şifrelendiği ve bu şifrelerin açılması için onlardan yüksek miktarda paraların istenildiği olaylar yaşanmaktadır. Spam e-postaları bilgisayar kullanıcılarını en çok rahatsız eden kötücül yazılım türlerindendir. Bilişim sistemi kullanıcıları, güvenliklerini sağlamak için spam mesajlarına karşı

²⁸² Koçer, Seçkin, Ceza Muhakemesinde Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 25.

²⁸³ Yves, Pouillet, “Is The General Data Protection Regulation Solution”, *Computer Law&Security Review*, S. 34, 2018, s. 776.

²⁸⁴ Dülger, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, 2019, s. 5 (Kişisel Veriler)., Aksoy, Hüseyin Can, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010, s. 14.

²⁸⁵ Yargıtay 12. Ceza Dairesi’nin 10.07.2019 tarihli 2019/5491 E., 2019/8319 K. sayılı kararı ile aynı dairenin 10.07.2019 tarihli 2018/8144 E., 2019/8317 K. sayılı kararı.

tedbirli olmak zorundadır. Spam mesajlarına hiç cevap verilmemeli ve bu nitelikte olduğu anlaşılan mesajlar okunmadan silinmelidir. Kişilerin, spam maillerine karşı elektronik posta filtreleri kullanmaları da onları istenilmeyen e-postaların zararlarından koruyacaktır.

Ö. Tarama (Scanning)

Tarama; değeri her defasında sıralı bir diziye takip ederek değışen verilerin hızlı bir şekilde bilişim sistemlerine girilerek, sistemin olumlu cevap verdiği durumların raporlanması için uygulanan yöntemdir. Belirli bir aralıkta bulunan bilişim sistemlerinin tespit edilmesi amacıyla, bu işlem her seferinde bir numara artırılarak tekrarlanır. Tarama yöntemi, internete bağı IP adreslerini ya da IP adresleri üzerinde açık olan portları bulmaya yönelik olarak da kullanılmaktadır²⁸⁶. Bilgisayarlar internete bağlanırken IP numaralarını kullanırlar; tarama yoluyla IP kodlarına ulaşılan bilgisayara erişim sağlanmış olmaktadır. Port taraması, bilişim suçu faillerinin son dönemlerde sıklıkla uyguladıkları bir suç işleme yöntemi olmuştur. Failler, port taraması sayesinde hedef aldıkları sisteme ait bilgileri elde ederek sistemin açıklarını bulabilmektedir.

Bilişim suçluları, port taraması yöntemiyle, sistemin açıklarını tespit ederek sisteme ait bilgileri ele geçirirken; ayrıca şifre ile korunan sistemlerin şifrelerini çözebilmek için de şifre taraması yapmaktadırlar. Şifre konulmak suretiyle korunmak istenen bilişim sistemlerinin şifrelerinin çözebilmesi amacıyla şifre taraması gerçekleştirilir; yalnızca rakamlardan ya da sadece harflerden oluşan şifreler bu taramayı yapan programlar sayesinde çözülebilir. Şifre tarayıcı programlar, sistemdeki şifrelerin çözümlenebilmesi amacıyla veri tabanında bulunan kelimeleri ve harf dizilerini teker teker deneyerek sistemin buna vereceğı cevapları kontrol ederler²⁸⁷.

Günümüzde internet ortamında kolaylıkla ulaşılabilecek olan tarama programları, bilişim suçlarını işleyecek olan kişiler tarafından kötü maksatlarla bilişim sistemlerine saldırı amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ancak bu programlar bilişim sistemlerinin güvenliğinin test edilmesi ve bu şekilde tespit edilen sistem açıklarının giderilmesi için kullanıldığı takdirde, oldukça yararlı olabilmektedirler.

²⁸⁶ Dölger, s. 120.

²⁸⁷ Çakır/Kılıç, s. 30-31.,Dölger, s. 120.

P. Botnet Saldırısı

Botnet saldırısı; birçok bilgisayarın tek bir noktadan kötü amaçlara ulaşılabilmesi için yönetilmesidir. Kişilerin bilgisayarlarına virüs ile bulaştırılan erişim programları sayesinde bu bilgisayarlar artık bilişim korsanlarının yönetimine girmiş olmaktadır. Botnet ağını kontrol eden bilişim faili, istediği yerden bu ağı kontrol edebilir; ağı dahil olan diğer kullanıcılar ise bu durumun farkında bile olmadan failin işlediği siber suçların gerçekleştirilmesine katkıda bulunurlar²⁸⁸. Bot programları, saldırgan tarafından hedef alınan bilgisayarlara gizlice yüklenen ve bu bilgisayarları çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla saldırganın kontrolüne veren programlardır. Botnet; bu şekilde tek bir merkezden yönetilebilir hale gelmiş olan birçok bilgisayarın hep birlikte büyük bir bot ağı oluşturmasıyla gerçekleşir. Zararlı yazılım yüklenerek kontrolü sağlanan cihazlar, belirli aralıklarla saldırganın ait sunucu ile bağlantı kurarak, bu saldırganın yapılmasını istediği herhangi bir şey olup olmadığına bakarlar. Botnet yöntemini kullanan saldırgan, kontrolündeki bilgisayarlar ile bunların kullanıcılarının haberleri olmadan istediği web sitesinin hitini artırabilir, bu kullanıcıların e-maillerindeki kişi bilgilerine ulaşabilir, bilgisayarları kullanarak DDoS atak yapabilir veya bu bilgisayarları kendi web sitesine yönlendirerek sitedeki reklamların tıklanmasını sağlamak suretiyle haksız kazanç elde edebilir²⁸⁹.

Bilişim sistemi kullanıcısı, interneti kullandığında eğer sisteminde güvenlik açığı bulunuyorsa bot yazılımının otomatik IP taraması sonucunda bu durum tespit edilir ve sistem, kullanıcının bilgisi dışında bilişim suçlarının işlenebilmesi için botneti yöneten saldırganın yönetimine girmiş olur. Botnet yöntemini kullanılarak birçok kişiye ait hesap bilgileri, şifreler, dosyalar ya da kişisel veriler ele geçirilmektedir. Botnet saldırısı yöntemi günümüzde oldukça yaygın hale gelmiş bir saldırı yöntemlerindendir. Özellikle Web üzerinden e-ticaret yapan firmalar ya da çeşitli bilgi paylaşım formları botnet saldırıları nedeniyle zor durumda kalabilmektedirler. Botnet yöntemini kullanarak siber suç işleyenler, özellikle büyük şirketlerin networklerine yönelik olarak saldırılar düzenlemekte ve ciddi zararlara neden olabilmektedirler.

²⁸⁸ Eralp, s. 67.

²⁸⁹ Dölger, s. 118-119.

R. DoS ve DDoS Atakları

Dos (Denial of Service) saldırısı, hizmet aksatma yöntemidir. Hizmet aksatma saldırıları çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilmektedir. Saldırgan tarafından, bilişim sistemine karşı yapılan düzenli saldırılar neticesinde sistem hizmet veremez hale getirilir veya bu sisteme ait tüm kaynakların tüketilmesi amaçlanır²⁹⁰.

DDoS saldırısı ise; saldırgan kişinin önceden planladığı birçok sistem üzerinden hedef aldığı sisteme saldırarak, bu sistemin hiç kimseye hizmet verememesine neden olan suç işleme yöntemlerindendir. Eş zamanlı olarak gerçekleştirilen bu saldırılar ile sisteme verilen zararın düzeyi arttığı gibi saldırganın kendisini gizlemesi de kolaylaşmaktadır. Bu işlemleri yapan araçlara “*zombie*” denilmektedir²⁹¹. DDoS saldırısını yöneten bilişim suçu faili, saldırıya bizzat katılmaz ancak diğer IP numaralarını yönlendirerek hedef alınan sistemin hizmet vermesine engel olur.

Bilişim suçu faileri; hedef aldıkları sistemin içerisine giremedikleri için veya sisteme girmek istemeyerek yalnızca bu sistemi çökertip işlemlerini önlemek ya da hedef alınan sistemin kaynaklarını harcayarak kullanıcıların erişimine engel olabilmek için bu tür saldırıları gerçekleştirmektedir.

S. Sırtlama (Piggybacking)

Sırtlama; fiziksel ya da elektronik yöntemler kullanılarak bilişim sistemlerine yetkisiz olarak girilmesidir. Fiziksel yöntem kullanılarak gerçekleştirilen sırtlama, bilişim sistemlerinin yetki ile erişilebilen kısımlarına giriş yetkili olan bir kullanıcının, bu giriş yetkisi kullanılmak suretiyle yapılır. Elektronik sırtlama ise, bilişim sistemlerine bağlı olan kullanıcıların, bağlandıkları hatların kullanılması yoluyla bu sistemlere yetkisiz şekilde erişim sağlanması yöntemidir²⁹².

Ş. Eşzamansız Saldırıları (Asynchronous Attacks)

Bilgisayarlar bazı durumlarda işlemleri belirli bir sıraya göre yürütmektedirler; eşzamansız çalışma olarak adlandırılan bu çalışma sisteminde bir işlemin başlaması diğer bir işlemin sonucuna göre belirlenmektedir. Bu kapsamda örneğin bilgisayara bağlı olan yazıcıdan çıktı alınması işlemi esnasında, çeşitli aşamaların gerçekleşmesi

²⁹⁰ Dülger, s. 117.

²⁹¹ Dülger, s. 117.

²⁹² Çakır/Kılıç, s. 32., Kurt, s. 73.

gerekmektedir. Bilgisayarın işletim sistemleri, bu süreçleri eşzamansız çalışarak tamamlayacaktır²⁹³.

Bilişim sisteminin eşzamansız olarak çalıştığı bu gibi durumlarda; bellekte bekleyen veriler üzerinde değişiklik yapılması esasına dayanan saldırı çeşidi, eşzamansız saldırı olarak adlandırılmaktadır. Bilişim failleri, bilgisayar sisteminin programları aynı anda kullanamamasından yararlanarak sistemdeki verileri değiştirebilmektedirler. Örneğin herhangi bir programla yapılan çalışmanın sonuçlarını yazıcıdan almak için diğer işlemlerin sonuçlanmasının beklenildiği sırada, programlama bilgisi iyi olan kimseler bellekteki bu veriler üzerinde istedikleri gibi ekleme, değiştirme veya silme yapabilirler²⁹⁴.

T. Web Sayfası Hırsızlığı ve Web Sayfası Yönlendirme

İnternet ortamındaki web sitelerine alan adı verilen adreslerden ulaşılmaktadır, alan adları sunucuları Domain Name System (DNS) veri tabanında tutularak tüm dünyaya ilan edilmektedir. İnterneti kullanan kişi herhangi bir web sitesine erişim sağlamak istediğinde; web tarayıcısı alan adının DNS sorgulamasını yaptıktan sonra web sayfasının bulunduğu sunucunun IP adresini öğrenerek, bu IP adresi üzerinden sayfaya ulaşmaktadır. Web sayfası yayınlanmak istendiğinde, öncelikle alan adı alınmalıdır, bunun için ilk önce alan adı hizmeti veren servis sağlayıcılara başvuru yapılır ve alan adı tescili ile birlikte isim hakkı kazanılmış olur. Özellikle hackerler ya da internet servis sağlayıcısı (ISS) çalışanları alan adlarının tescili sürecinde kendileri lehine olacak şekilde kayıt değişiklikleri yaparak elde ettikleri isim haklarını, yüksek ücretlerle alan adlarının gerçek sahiplerine satmaya çalışmaktadırlar²⁹⁵. Web sayfası hırsızlığı; internet servis sağlayıcılarının herhangi bir biçimde internet başvurusu yapılırken verilen bilgileri kötü niyetli kişiler ile paylaşması sonucunda olabileceği gibi, bilişim suçu faillerinin bu gizli bilgilere erişebilmek için servis sağlayıcıların sistemlerine hukuka aykırı giriş yapmaları sonucunda da gerçekleşebilmektedir.

Web sayfası yönlendirme ise, internet sitelerinin alan adları ile IP adreslerinin tutulduğu veri tabanları olan DNS (Domain Name System) sunucularda, hukuka aykırı şekilde değişiklik yapılmak suretiyle web sitesinin, farklı bir IP adresine yönlendirilmesi olarak açıklanabilir. Web sitesine girmek isteyen bilişim sistemi

²⁹³ Çakır/Kılıç, s. 32.

²⁹⁴ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 158.

²⁹⁵ Çakır/Kılıç, s. 34.

kullanıcısı, alan adını web tarayıcısına yazdığında DNS kayıtları değiştirildiği için, sitenin gerçek IP adresi yerine bilişim suçu failinin istediği başka bir IP adresine sahip olan siteye girmiş olur²⁹⁶.

Bilişim suçu işleyenler tarafından kullanılan bir başka web sayfası yönlendirme tekniği ise “*typing error hijacking*” olarak adlandırılan yanlış yazanları kaçırma tekniğidir. Hackerlar bu tekniği uygulayarak, yaygın şekilde yapılan yanlışları dikkate almak suretiyle bu yanlışları yapan kullanıcıları kendi sayfalarına yönlendirirler²⁹⁷. Failler bu yöntemle örneğin; www.abcbank.com.tr isimli gerçek bir internet sitesi yerine kullanıcıların www.abc.bank.com.tr yazdıklarını fark edip, bu durumdan yararlanarak alan adlarını kaydettirmek suretiyle onları kendi sitelerine yönlendirirler.

Son yıllarda interneti kullanan kişiler arasında internet üzerinden bankacılık işlemlerinin yaygınlaşması ve internet ortamında alışveriş yapılmasının artması nedeniyle bilişim suçu failleri, bu yöntem sayesinde kullanıcıların banka veya kredi kartı bilgilerini elde ederek haksız yarar sağlamak suretiyle onlara ciddi mağduriyetler yaşatmaktadırlar. Kullanıcılar özellikle işlemlerini yapabilmek için girmek istedikleri bankaların web sayfaları yerine, bunlara benzeyen ancak bilişim suçluları tarafından tasarlanan web sayfalarına yönlendirildiklerinde, gerçek durumu anlamadıkları için şifrelerini paylaşmakta ve bunun sonucunda maddi zararlara uğramaktadırlar. Siber suç failleri, web sayfası yönlendirme yöntemini aynı zamanda bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarını işleyebilmek için de yaygın şekilde kullanmaktadırlar.

U. Hukuka Aykırı İçerik Sunulması

Hukuka aykırı nitelikteki içeriklerin bilişim sistemlerinde bulundurulması veri iletim ağları aracılığıyla kullanıcıların erişimine sunulması yöntemi de sık karşılaşılan bilişim suçu işleme şekillerindendir. Hukuka aykırı içerikler; ayrımcılık içeren, ırkçı, kişilik haklarını ihlal eden, şiddeti özendiren, çocuk pornografisi veya insan ticareti ile

²⁹⁶ Dülger, s. 120.

²⁹⁷ Boğa, Uğur, Bilişim Suçları ile Mücadele Yöntemleri, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2011., Sırmacıyan, Ali, “*Domain Hırsızları*”, CHIP Dergisi, S.3, Doğan Burda Dergi Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 164.

ilgili içeriklerden oluşmaktadır²⁹⁸. Hukuka aykırı içerik sunulması, forumlar, web sayfaları, dosya paylaşımı veya elektronik postalar aracılığıyla yapılabilmektedir.

Konumuzla ilgili olarak ülkemizde yaşanmış bir olayda, üniversitede idari görevleri de olan bir öğretim üyesine, üniversitedeki uygulamaları gerekçe gösterilerek hakaret ve tehdit içerikli bir elektronik posta gönderilmiştir. Bu mail içeriğinde, öğretim üyesinin tavırlarını değiştirmemesi halinde Ankara’da yaşayan ve takip edilen bir yakınına zarar verileceği belirtilmiştir. Bunun üzerine başlatılan soruşturma aşamasında teknik çalışmalar sonucunda ilk önce elektronik postanın öğretim üyesinin bulunduğu ilden gönderildiği tespit edilmiş ve daha sonra ise elektronik izler takip edilerek bu postayı gönderen fail yakalanarak mahkemeye sevk edilmiştir²⁹⁹. 2001 yılında ise İngiltere polisi tarafından başlatılan bir siber suç operasyonunda, internet üzerinden iletişim kurarak çocuk pornografisine ilişkin olarak bulundurdıkları hukuka aykırı içerikleri kişilerin erişimine sunan bir grup, takip altına alınmıştır. Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 19 ülkenin polis teşkilatları tarafından işbirliği içerisinde gerçekleştirilen eş zamanlı operasyonlar sayesinde, bu failler yakalanmışlardır³⁰⁰.

Hukuka aykırı içerik sunulması eylemlerinin çoğunluğu; çocuk pornografisi, terör örgütlerinin propagandasının yapılması, hakaret, tehdit veya insan ticareti gibi birçok ülkenin ceza kanunlarında suç olarak düzenlenerek ceza yaptırımına altına alınmıştır.

Ü. Parola Kırma Saldırıları

Parola kırma; bilişim sisteminden iletilen veya bilgisayarda saklanan verilere ulaşabilmek için şifre öğrenilme işlemine denilmektedir. Şifre kırma işlemi ile dijital ortamdaki verilere erişim sağlanmış olmaktadır. Herhangi bir şifrenin kırılabilmesi için gereken zaman, bu şifrenin uzunluğuna ve karmaşıklığına göre değişmektedir. Şifrenin çözülebilmesi için, “*brute-force cracking*” adı verilen kaba kuvvet saldırıları gerçekleştirilerek bütün olasılıklar tahmin edilmek suretiyle deneme yapılır³⁰¹. Bu yöntemle sistemin, gerçek şifresi bulunarak verilere erişilmiş olunur. Şifre kırma

²⁹⁸ Dülger, s. 120., Alaca, Bahaddin, Ülkemizde Bilişim Suçları ve İnternetin Bu Suçlara Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s. 71., Çakır/Kılıç, s. 34.

²⁹⁹ Beyhan, Cem, “*Türkiye’de Bilişim Suçları ve Mücadele Yöntemleri*”, Polis Bilimleri Dergisi, Ankara, C. 4, S. 3-4, Temmuz-Aralık 2002, s. 94-95.

³⁰⁰ Sırabaşı, s. 127.

³⁰¹ Dülger, s. 118.

işlemi ayrıca bilgisayar şifrelerini unutan kullanıcılara da bazı hallerde olumlu anlamda yardımcı olabilmektedir.

Parola kırma yöntemini, bilişim sistemindeki güvenlikten sorumlu yöneticiler de kullanmaktadırlar. Bu yöntem sayesinde, sistemdeki kullanıcıların bazıları tarafından tanımlanan zayıf nitelikteki şifreler tespit edilebilir³⁰². Bilişim sisteminin daha güvenli bir hale gelmesinin sağlanabilmesi için zayıf karakterdeki bu şifreler daha karmaşık ve çözümlenmesi zor olanlarıyla değiştirilmelidir.

V. Klavye Dinleme Sistemleri (Keyloggers)

Klavye dinleme sistemleri, bilişim sistemi kullanıcılarının klavye kullanırken girmiş olduğu bilgileri yakalayarak tuşların loglarını tutan ve bunları bilişim suçlularına gönderen casus yazılımlardır. Klavye dinleme sistemleri etkili bir bilgi edinme yoludur ve 1980’li yıllardan itibaren kullanılan kötücül yazılım türlerindendir³⁰³.

Keylogger yazılımları, internet kullanıcıları internette dolaştığı sırada onların girmiş oldukları parolaları ve kişisel bilgileri bir metin dosyasına kaydetmek suretiyle bilişim suçu failine göndermektedir³⁰⁴. Bireysel kullanıcılar özellikle internet kafelerden ya da ücretsiz internet hizmeti sunan işletmelerden sosyal medya hesaplarına, elektronik postalarına veya internet bankacılığı uygulamalarıyla banka hesaplarına giriş yaptıklarında; keylogger yazılımları nedeniyle şifreleri ele geçirilerek kullanıldığı için ciddi anlamda mağduriyet yaşayabilmektedirler. Bu kapsamda örneğin internet ortamında alışveriş yapan bir kimsenin kredi kartı bilgilerini elde eden fail, bu bilgileri kullanarak haksız yarar elde etmek suretiyle TCK’nın 245. maddesinde yer alan banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işleyebilir.

Y. Diğer Yöntemler

Bilişim suçları yalnızca yukarıda belirtilen yöntemlerle işlenmemekte, bunların haricinde de failer farklı bazı yöntemleri de, eylemlerini gerçekleştirirken kullanmaktadırlar. Özellikle bilişim teknolojisinin gelişmesine paralel olarak yeni suç işleme teknikleri ortaya çıkmaktadır. Bilişim suçlarına konu eylemler gerçekleştirilirken yukarıda sayılanlar dışında ayrıca yerine geçme (masquerading), sosyal mühendislik, tarayıcı soyma, web böcekleri ve ağ taşkını gibi yöntemler de

³⁰² Bace, Rebecca Gurley, Intrusion Detection, Sams Publishing, 2000, s. 151.

³⁰³ Canberk/Sağıroğlu, s. 126.

³⁰⁴ Eralp, s. 70.

kullanılabilmektedir. Teknolojik ilerleme ve buna bağılı olarak iletişimde yaşanan gelişmeler faillerin yeni metotlar kullanarak suç işlemesine neden olmaktadır.

§ III. KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİ

I- KARTLI ÖDEMELER SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ

A. Genel Olarak

Ülkemiz, ekonomi alanında özellikle 1980’li yıllardan itibaren yapısal dönüşüm sürecinin içerisine girmiş; ekonomi dışı açılırken aynı zamanda serbest piyasa koşullarının hızla artan etkisi, ekonomik faaliyetleri şekillendirmiştir. Bu değişim süreci, finansal piyasaları da etkilemiş; bankaların yeniden yapılandırılması, bankacılık sektöründe uluslararası standartlara uygun kuralların uygulanmaya başlanması, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)’nın kurulması gibi gelişmeler yaşanmıştır. Bankacılık alanında özellikle 2001 krizinden sonra alınan önlemler, bu sektörün gelişimini hızlandırmış ve buna paralel olarak bankaların sunduğu hizmetlerin sayısı oldukça artmıştır.

Son yıllarda teknolojinin hızlı şekilde gelişmesi, küreselleşmenin etkisi ile finansal işlemlerdeki serbestleşme sonucunda ticari faaliyetlerin çoğalması, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında ödeme işlemlerinde artış yaşanmasına neden olmuştur. Bu durumun doğal sonucu olarak da ödeme sistemlerinin önemi artmıştır. Ödeme sistemi; ekonomik birimler arasında mal ve hizmet değişimini kolaylaştıran araçları, belirli standartlar ile kanuni düzenleme yapılmasını, kurumsal yapıyı, haberleşme ağını ve işletim süreçlerini kapsayan bir sistemdir³⁰⁵.

Kartlı ödemeler sistemi ise, nakit para kullanılmadan taraflar arasındaki değerlerin değişimine olanak sağlayan teknolojik altyapıdır³⁰⁶. Günümüzde kartlı ödemeler sistemi, ekonomik ve mali hayatın vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. İnternet kullanımının ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte ticari faaliyetlerin yapılması sırasında oldukça önem taşıyan bu sistem sayesinde, insanlar arasında mal veya hizmet değişimi kolaylaşmaktadır.

³⁰⁵ Ödeme Sistemleri, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, www.tcmb.gov.tr (Erişim Tarihi: 10.02.2020)

³⁰⁶ Kaya, Feridun, Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul, 2009, s. 66.

İnsanların tüketim ihtiyacını; özellikle mal ve hizmet çeşitliliğinin artması, ekonomik ilişkilerde teknolojinin kullanımının yaygınlaşması, hizmet sağlayıcı ile hizmetten yararlanacak olanlar arasındaki iletişimin kolaylaşması gibi etkenler belirlemektedir. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için çeşitli hukuki ve ekonomik araçlar geliştirilmiştir. Kartlı ödemeler sistemleri de bu araçlardandır³⁰⁷. Kişiler alışverişlerini yaparken ya da başkaca bir hizmet aldıkları zaman nakit kullanmak yerine kartlı ödeme sistemlerini tercih etmektedirler. Banka ve kredi kartlarının insanlara sağladığı ödeme kolaylıkları, nakit taşımanın zorluğu ve bunun getirdiği (hırsızlık ya da yağma gibi suçlardan kaynaklı) güvenlik kaygısı gibi nedenlerden dolayı, insanlar arasında bu kartların kullanımı yaygınlaşmaktadır³⁰⁸. Özellikle Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization) tarafından da küresel bir salgın olarak kabul edilerek Korona virüs olarak adlandırılan (Covid-19) salgının³⁰⁹ yoğun yaşandığı dönemde, nakit para kullanımı oldukça azalmış ve temassız şekilde ödeme yapabilen kredi kartlarının kullanımı, toplumun her kesiminde yaygın hale gelmiştir. Yakın gelecekte kâğıt para kullanımı olmadan birçok mal ya da hizmet alımının, banka ve kredi kartları ile gerçekleştirilmesi söz konusu olacaktır. Türkiye’de de gelir durumu değişkenlik gösteren birçok insan bu kartları kullanmaktadır. Böylece banka ve kredi kartları ticari yaşamın vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. İnsanların bu noktada kredi kartı tercihlerine etki eden nedenler ise; ilgili bankanın özellikleri, müşteri ilişkileri yönetimi, dağıtım, finansal güç, satışa özendirme, pazarlama, iletişim, fiyat ve uzaktan erişim kolaylığı şeklinde sayılabilir³¹⁰.

Kartla ödemeler sisteminin etkili şekilde işleminin sağlanabilmesi, banka kartları ve kredi kartlarının çıkarılması ile kullanılmasına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla getirilen 5464 sayılı Banka ve Kredi Kartları Kanunu, 1/3/2006 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

³⁰⁷ Akipek, Şebnem, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. LII, S.3, Y.2003, s.103.

³⁰⁸ Atamer, Yeşim, “Kredi Kartının Üçüncü Kişi Tarafından Hukuka Aykırı Şekilde Kullanılması Halinde Doğan Zararları Kim Karşılacaktır?”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 993.

³⁰⁹ WHO. (2020c). Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it. [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technicalguidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technicalguidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it) (Erişim Tarihi: 11.02.2020).

³¹⁰ Gökçen, Gürbüz/Kaya, Feridun, “Bireysel Müşterilerin Kredi Kartı Tercihlerine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi”, Bankacılar Dergisi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, S. 70, Y. 2009, s. 10. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/duzelen_dergi_70.pdf (Erişim Tarihi: 11.02.2020)

B. Kartlı Ödemeler Sisteminde Yer Alan Søjeler

1. Kart Hamili

Kart hamili, kartlı ödeme sistemi içerisinde bulunan søjelerin birincisidir. 5464 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı 3. maddesinin j fıkrasında kart hamili; *“banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişi”* şeklinde tanımlanmıştır. Kart hamili, banka kartı ya da kredi kartı çıkarma yetkisine sahip olan bir banka veya finansal kuruluş tarafından adına kart düzenlenen ve böylece kartlı ödemeler sistemi ile verilen hizmetlerden asıl faydalanan sűjedir. Gerçek kişiler gibi tüzel kişilerin de kart hamili olması mümkündür. Şirket kredi kartlarında olduğu gibi özel hukuk tüzel kişileri de, gerekli yasal süreçleri tamamladıktan sonra kart hamili olma hakkını haizdirler.

Banka veya kredi kartının maliki, bu kartı çıkaran banka ya da finans kuruluşudur; adına kart düzenlenmiş olan gerçek veya tüzel kişiler, bu kartların maliki değil hamilidirler. Gerçek ya da tüzel bir kişinin banka veya kredi kartı hamili olabilmesi için, öncelikle bu konuda kanunen yetkilendirilmiş bir bankaya veya kuruluşa hukuka uygun şekilde başvurması gerekmektedir. Bundan sonraki aşamada ise kartı çıkaracak olan bankayla veya finans kuruluşu ile başvuran arasında bu konuda sözleşme yapılması şarttır. Kart hamilleri, banka veya kredi kartlarını ATM'lerde nakit para çekimi gibi işlemlerde kullanabilecekleri gibi, mal veya hizmet alımlarında ödeme aracı olarak üye işyerlerindeki POS cihazlarında ya da internet ortamında yapılacak alışverişlerde de kullanabilirler.

2. Kart Çıkartan Kuruluş

Kart çıkartan kuruluş; 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin g fıkrasında; *“banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz bankalar ile diğer kuruluşlar”* olarak açıklanmıştır. Banka ya da kredi kartları yalnızca bankalar tarafından değil, bu konuda izin almış olan başka kuruluşlar tarafından da çıkarılabilmektedir. 5464 sayılı Kanun'un faaliyet izni başlıklı 4. maddesindeki³¹¹ açık hüküm uyarınca kart

³¹¹ 5464 sayılı Banka ve Kredi Kartları Kanunu'nun 4. maddesi; *“Kartlı sistem kurma, kart çıkarma, üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi faaliyetinde bulunmak isteyen kuruluşların Kuruldan izin almaları şarttır.*

Bu kuruluşların;

a) Anonim şirket şeklinde kurulması,

b) Kurucularının gerekli malî güç ve itibara sahip bulunması, işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması ve banka ortaklarında aranan diğer nitelikleri haiz olması,

çıkartmaya ilişkin faaliyetler için izin alma zorunluluğu getirilmiş ve iznin verilebilmesi için gerekli koşullar sayılmıştır. Banka veya finans kuruluşlarına kart çıkartabilmeleri için yasa da aranan şartları taşıdıkları anlaşıldığında, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından izin verilir.

5464 sayılı Kanun ile kart çıkartma hususunda faaliyet izni isteyen kuruluşlar için birçok koşulun tamamlanması öngörülmüştür. Kanunda detaylı olarak belirtilen bütün bu prosedürler, kart hamillerinin ödeyemeyecekleri borçlarla karşı karşıya kalmalarının önlenmesi için sağlam bir yapının oluşturulması ve kredileri finanse eden kuruluşların alacaklarını tahsil edememe risklerinden dolayı likidite sıkıntısı yaşamalarının önüne geçilebilmesi amacıyla getirilmiştir³¹². Gerçek kişilerin veya anonim şirket dışındaki diğer şirketlerin, banka veya kredi kartı çıkarmak için faaliyet izni almaları kanunen mümkün değildir.

Kart çıkaran kuruluş, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan kart çıkarma konusunda faaliyet izni aldıktan sonra; kartlı sistem kuruluşu ile lisans sözleşmesi yapar. Lisans sözleşmesi imzalanmadan da kart çıkaran kuruluş kendi adına kart çıkarabilir ancak "özel markalı kartlar (privatelabel)" olarak adlandırılan bu kartların çıkarılması halinde sistemin gerekli olan bütün alt yapısının bu kuruluş tarafından kurulması gerekecektir. Bu nedenle kart çıkaran kuruluşlar, sistemi yeniden kurmak yerine alt yapısı hazır olan kartlı sistem kuruluşları ile lisans sözleşmesi yaparlar. Kart çıkaran kuruluşlar, bu aşamalardan sonra ise; kart hamilleri ile bankacılık hizmet sözleşmesi veya kredi kartı üyelik sözleşmesi imzalarlar. Kart çıkaran kuruluşlar, yapılan bu sözleşmeler gereğince düzenlenecek olan kartları kullanmaları için kart

c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, tüzel kişi kurucuların yönetim ve denetimine sahip gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi,

d) Nakden ve her türlü muvazaadan arı olarak ödenmiş olan sermayesinin altı milyon Yeni Türk Lirasından az olmaması,

e) Ana sözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,

f) Bu Kanun kapsamındaki işlemleri gerçekleştirebilecek yönetim, yeterli personel ve teknik donanımına sahip olması, şikâyet ve itirazlarla ilgili birimleri oluşturması,

g) (d) bendinde belirtilen sermayenin yüzde beşi tutarındaki sisteme giriş payının Kurum hesabına yatırıldığına dair belgenin ibraz edilmesi, şarttır.

Kuruluşların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerinin kurumsal yönetim hükümlerine uygunluğunu sağlaması zorunludur.

Merkezi yurt dışında bulunan kartlı sistem kuruluşlarının Türkiye'de şube ya da kredi kartı sistemi kurmamak, kart çıkarmamak ve üye işyeri anlaşması yapmamak kaydıyla temsilcilik açmaları Kurulun iznine tâbidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." şeklindedir.

³¹² Sungur, İlhan, Türkiye'de Banka ve Kredi Kartları Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi, Bankalararası Kart Merkezi Yayınları, İstanbul, 2013, s. 71.

hamillerine teslim ederler³¹³. Kartlı ödeme sisteminin işleyişi açısından kart çıkaran kuruluşlar; kart hamilleri, üye işyerleri ve uluslararası ödeme sistemleri ile sözleşme ilişkisi içerisine girerler. Kart çıkaran kuruluşlar ayrıca; üye iş yerleri ile üye işyeri sözleşmesi, çıkardıkları kartlar diğer bankaların ATM’lerinde ve POS cihazlarında da kullanılacağı için Bankalararası Kart Merkezi ile de üyelik ve hizmet sözleşmesi imzalarlar³¹⁴.

3. Üye İşyeri

Kartlı ödeme hizmetlerini sunan kuruluşlar ile imzaladığı “*üye işyeri sözleşmesi*” kapsamında sisteme katılan, sunmuş olduğu mal ya da hizmetin bedelinin kart ile ödenmesini kabul etmiş olan ve “*üye işyeri sözleşmesi*” uyarınca temin ettiği POS cihazı ile bu işlemi icra eden gerçek veya tüzel kişi, üye işyeri olarak anlaşılır. Üye işyeri kavramı; 5464 sayılı Kanun’un 3. maddesinin i fıkrasında; “*Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile yaptığı sözleşme çerçevesinde kart hamiline mal ve hizmet satmayı veya nakit temin etmeyi kabul eden gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımlanmıştır. Üye işyerleri, sundukları mal ya da hizmetlerin bedellerinin kart ile ödenmesini kabul ederek, müşterileri tarafından ödeme aracı olarak gösterilen kart bilgilerinin doğruluğunu ve kartın geçerliliğini onaylamak suretiyle işlemin güvenli bir biçimde yapılmasını sağlarlar.

Üye işyeri ile kart hamili arasında önceden yapılan herhangi bir sözleşme ilişkisi yoktur. Üye işyeri ile hukuki sözleşme ilişkisi içerisine giren taraf, kartlı ödeme hizmetini sunan kuruluştur. POS cihazı temin eden bu kuruluş ile yapılan anlaşma uyarınca üye işyerleri sistemin içerisine katılan üye işyeri, müşterileri tarafından kendilerine iletilen banka ve kredi kartları ile yapılacak ödemeleri kabul eder. Üye işyerleri, kartlı ödeme sistemi içerisinde sadece kendilerine kartlı ödeme hizmeti verecek olan (POS cihazı veren) kuruluş tarafından çıkarılmış olan kartlarla yapılacak olanları değil; bütün banka veya kredi kartlarıyla yapılan ödemeleri kabul etmek zorundadırlar. 5464 sayılı Kanun’un 17/1. maddesinde bu husus açıkça belirtilmiştir³¹⁵.

³¹³ Sungur, s. 71.

³¹⁴ Yılmaz, Eyüp, Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2000, s. 96.

³¹⁵ 5464 Sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 17/1. maddesi; “*Üye işyerleri, kart hamillerinin yapmış oldukları mal ve hizmet alımlarının bedelini banka kartı ya da kredi kartı ile ödeme taleplerini kabul etmek zorundadır. Bu zorunluluk indirim dönemlerinde de geçerlidir. Üye*

4. Üye İşyeri Anlaşması Yapan Kuruluş

Kartlı ödeme sisteminin uygulanmasında üye işyerinden alınan mal veya hizmetin bedelinin ödenmesi amacıyla yapılan kart kullanımında, üye işyeri ile sözleşme ilişkisinin kurulması gerekmektedir. Banka ve kredi kartı uygulamasında; üye işyeri ile sözleşme imzalayarak bu işyerine müşteriler tarafından kart ile ödeme yapılabilmesini sağlamak için POS cihazı veren banka veya diğer kuruluşa; üye işyeri anlaşması yapan kuruluş denilmektedir. 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin h fıkrasında ise üye işyeri anlaşması yapan kuruluş; *“banka kartı veya kredi kartı kabulünü sağlamak amacıyla işyerleriyle anlaşma yapan bankalar ya da kuruluşlar”* olarak açıklanmıştır.

Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşların temel fonksiyonları; sözleşme ilişkisi içerisinde oldukları üye işyerlerinde kartlı ödeme işlemlerinin güvenilir ve düzenli olarak yapılabilmesi için gerekli altyapı ile donanımın kurularak, bu işyerleri tarafından satılan mal veya hizmet bedellerinin sözleşmede kararlaştırılan şartlarda ödenmesinin sağlanmasıdır³¹⁶.

5. Bankalararası Kart Merkezi (BKM)

a. Kuruluşu

Ülkemizde ekonomik yaşam içerisinde ticari faaliyetler sırasında zaman içerisinde banka ve kredi kartlarının kullanımında görülen artış, bazı sorunların da doğmasına neden olmuştur. İnsanlar arasında mal veya hizmet alımı yapılırken ödeme aracı olarak banka ve kredi kartlarının tercih edilmesi, kart çıkaran kuruluşların bu işlemler sırasında yaşanan sorunlara çözüm bulabilmek için ortak hareket etmeleri zorunluluğunu doğurmuştur. Özellikle geçmiş yıllarda bankaların anlaşmalı oldukları işyerlerinde, farklı bankalar tarafından çıkarılan kartların kullanılması durumunda kart hamillerinin, provizyon alınma süreci tamamlanıncaya kadar bu işyerlerinde bekletilmeleri ya da bankalar arası takas ortamının olmaması sebebiyle uzun süren

işyerleri, kart hamilinden kartın kullanılması dolayısıyla komisyon veya benzeri bir isim altında ilave bir ödemede bulunmasını isteyemez. Bu hükme aykırı davranılması halinde, üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar tarafından üye işyeri sözleşmesi feshedilir ve bir yıl süreyle yeni bir sözleşme yapılamaz.” şeklindedir.

³¹⁶ Sungur, s. 76.

prosedürlerin yapılması gerekmektedir³¹⁷. Bütün bunların yanı sıra kredi kartlarının kullanımının çoğalmasıyla birlikte; failler tarafından gerçekleştirilen sahtecilik ve dolandırıcılık eylemleri de, kartlı ödemeler sisteminin işleyişini tehdit eden önemli sorunlardan birisiydi.

Bankalararası Kart Merkezi, 1990 yılında kamu ve özel Türk bankalarından oluşan 13 bankanın işbirliği yapması sonucunda, kart çıkaran kuruluşların yaşadıkları sorunlara çözüm getirilmesi amacıyla kurulmuştur. Bankalararası Kart Merkezi'nin kuruluş gayesi; ödeme sistemleri içerisinde; nakit kullanımı gerekmeksizin her türlü ödemeyi veya para transferini sağlayan veya destekleyen sistemi, platform ve altyapıları oluşturmak, işletmek ve geliştirmektir. Bankalararası Kart Merkezi, kredi kartı ve banka kartı uygulaması içinde bulunan bankalar arasında uygulanacak prosedürlerin geliştirilmesi, standardizasyonu sağlamaya yönelik çalışmalar yapılarak kararlar alınması, Türkiye genelinde uygulamalar ile yurt içi kurallarının oluşturulması, bankalar arasındaki takas ve hesaplaşma işlemlerinin yürütülmesi, yurt dışı kuruluş ve komisyonlarla ilişkiler kurulması, bankalar tarafından devam ettirilen işlemlerin daha güvenli, hızlı ve az maliyetli olacak şekilde tek bir merkezden yürütülmesi konularında faaliyet gösterir³¹⁸. Bankalararası Kart Merkezi'nin kurulması sayesinde, kart çıkaran farklı bankalar ve finansal kuruluşlar arasında bilgi akışı günün her saatinde hızlı bir şekilde gerçekleşebilmektedir³¹⁹.

5464 sayılı Kanun'un 29. maddesinde yer alan; *“Kart hamillerinin risk durumlarının izlenmesi, değerlendirilmesi, kontrolü ve müşteri hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla yapılacak bilgi ve belge alışverişi faaliyetleri kart çıkaran kuruluşların aralarında akdedecekleri yazılı sözleşmeler çerçevesinde kendi aralarında veya en az beş kart çıkaran kuruluş tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Bilgi alışverişine ilişkin olarak kurulacak sistemlerden, ilgili gerçek ve tüzel kişiler ücret karşılığında faydalanır...”* şeklindeki hükümde, kartlı ödeme sistemi içerisinde Bankalararası Kart Merkezi gibi bir kuruluşun olması gerektiği belirtilmiştir.

Bankalararası Kart Merkezi'ne üyelik ile ilgili olarak değerlendirme yapıldığında; bankalar, kuruluşlar veya hizmet sağlayıcı kuruluşların üyeliği olmak üzere 3 çeşit

³¹⁷ Günarslan, Yüksel, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Seçkin, Ankara, 2017, s. 20.

³¹⁸ Bankalararası Kart Merkezi <https://bkm.com.tr/bkm-hakkinda/bkmyi-taniyin/tarihce/> (E.T:15.02.2020)

³¹⁹ İşgüzar, Hasan, Banka Kredi Kartı Sözleşmeleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 38.

üyelik statüsü bulunduğu görülecektir. Günümüzde Bankalararası Kart Merkezi'nin banka statüsünde 31, kuruluş statüsünde 12 ve hizmet sağlayıcı üye statüsünde ise 7 tane üyesi bulunmaktadır. Banka statüsünde üye olmak isteyen tüzel kişilerin; Türkiye'de bankacılık ile ilgili yürürlükteki kanunlar ile diğer mevzuata tabi şekilde kendi isimleri altında kart ihraç eden veya ihraç etmeyi planlayan ya da üye iş yeri anlaşması yapan/yapmayı planlayan olmaları ve yetkili merciden gerekli izinlerin alınmış olması gerekmektedir.

Kuruluş statüsünde üye olmak için başvuran tüzel kişilerin ise, kartlı sistem kuruluşlarından en az birine tabi olan ve 5464 sayılı Kanun çerçevesinde kendi isimleri altında kart ihraç eden/ihraç etmeyi planlayan veya üye iş yeri anlaşması yapan/yapmayı planlayan ve yetkili merciden bu konuda faaliyet izni almış kuruluş olmaları veya kartlı sistem kuruluşlarından en az birine tabi olan, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun çerçevesinde kendi isimleri altında kart ihraç eden/ihraç etmeyi planlayan veya üye iş yeri anlaşması yapan/yapmayı planlayan ve yetkili merciden bu konuda faaliyet izni almış kuruluş olmaları şarttır.

Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar (HSK) statüsünde üye olabilmek için başvuru yapan tüzel kişilerin ise; Bankalararası Kart Merkezi(BKM)'nin banka/kuruluş statüsündeki üyelerine BKM'den aldıkları ödeme hizmetleri konusunda hizmet sağlayan kuruluş olmaları gerekir³²⁰.

b. Görevleri

Bankalararası Kart Merkezi'nin görevleri, 6 Nisan 2018 tarihi itibarıyla tescil edilmiş Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi'nin 3. maddesinde açıkça sayılmıştır. Bu madde hükmü uyarınca Bankalararası Kart Merkezi aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

- Takas ve mahsup işlemlerini yürütmek,
- Otorizasyon (onay) ve otantikasyon (doğrulama) işlemlerini yürütmek,

³²⁰ Bankalararası Kart Merkezi <https://bkm.com.tr/bkm-hakkinda/ortaklar-ve-uyeler/uyelik-kabul-esaslari/> (E.T: 15.02.2020)

- Takas hizmetinden yararlanan kuruluşlar arasında uygulanacak takas komisyonu oranını belirlemek,
- Kartlı sistem kurmak veya bunun için altyapı sağlamak,
- Ödeme sistemleri kurmak ve işletmek,
- Kart kabul ve/veya kart ihraç faaliyetlerinde bulunmak veya bunun için altyapı sağlamak,
- Nakit çekme ve yatırma hizmetleri ile ilgili olarak altyapı sağlamak,
- Yurt içinde uygulanacak prosedürleri geliştirmek, standardizasyonu sağlamaya yönelik kararlar almak, bunları yayınlamak ve uygulamayı takip etmek,
- Şirket ortakları ve şirketten hizmet alan diğer gerçek veya tüzel kişiler arasında hakemlik yapmak,
- Kurum, kuruluş ve kişiler arasında bilgi alışverişi sağlamak,
- Ödeme sistemleri ile ilgili tüm kanallarda sahtekârlığı önleyici yöntemlerin tespitine ve uygulanmasına destek olmak,
- Eğitim hizmetlerini düzenlemek, yayın yapmak,
- Ödeme sistemleri kullanımını yaygınlaştıran ve teşvik eden çalışmalar yapmak,
- Reklam, tanıtım, iletişim faaliyetlerinde bulunmak,
- Yurt içi ve yurt dışı kuruluş ve komisyonlar ile ilişkiler kurmak, amaç ve konularıyla ilgili temsil faaliyetlerinde bulunmak,
- Yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde çalışmalar yürütmek, katkı sağlamak, amaç ve konularıyla ilgili temsil faaliyetlerinde bulunmak³²¹.

6. Kartlı Sistem Kuruluşları

a. Tanım

Kartlı sistem kuruluşları, kartlı ödemeler sisteminin uluslar arası alanda işleyişini sağlayarak, bu sistemin tüm standart ve alt yapı kurumlarını oluşturan üst seviyedeki

³²¹ Bankalararası Kart Merkezi https://bkm.com.tr/wp-content/uploads/2015/06/BKM-Esas-Sozlesme_06042018.pdf (E.T: 15.02.2020)

uluslararası kimliğe sahip organizasyonlardır³²². Kartlı sistem kuruluşları; 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin f fıkrasında; *“banka kartı veya kredi kartı sistemi kuran ve bu sisteme göre kart çıkarma veya üye işyeri anlaşması yapma yetkisi veren kuruluşlar”* olarak belirtilmiştir.

Kartlı sistem kuruluşları; uluslararası niteliğe sahiptirler ve kartlı ödemeler sisteminin ülkeler arası boyutta kurulmasını gerçekleştirmişlerdir. Kartlı ödeme sisteminin temelini oluşturan kartlı sistem kuruluşları; sisteme katılacak olan kart çıkaran kuruluşlar ve üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile lisans sözleşmesi yapmak suretiyle onlara yetki verirler³²³. Lisans sözleşmeleri yapıldıktan sonra kart çıkaran kuruluşlar, bastıkları kartların üzerinde uluslararası kartlı sistem kuruluşlarının logolarını kullanabilirler. Lisans sözleşmesini imzalayan ilgili banka, kendi teknolojik alt yapısının kart sistemine uygun hale getirilmesi için eksikliklerini tamamlayacaktır. Kartlı sistem kuruluşları yaptıkları bu lisans sözleşmeleri ile sistemleri içerisinde olmak şartıyla, kartın hangi finans kuruluşu tarafından çıkarıldığına bakılmaksızın bütün banka ve kredi kartlarının ödeme aracı olarak kabulü noktasında üyelerine yükümlülük yüklerler. Böylece ödeme aracı olarak kullanılan kartların tedavül gücü yükselmiş olur ve dünyadaki birçok ülkede kartlı ödeme sisteminin kullanılması gerçekleşir.

İstatistiklere bakıldığında 2019 yılında Türkiye’de yerli ve yabancı kredi kartları ile toplam 955.342.47 işlem yapılmıştır. 2020 yılında rakam 1.136.380,08’e yükselirken, 2021 yılında ise 1.422.918,37 olmuştur. 2022 yılında ise kredi kartı kullanımı ciddi artış göstererek yerli ve yabancı kredi kartları ile gerçekleşen işlem sayısı 2.478.309,9’e yükselmiştir. Ülkemizde yerli ve yabancı banka kartları ile 2019 yılında toplamda 1.040.707.69 işlem yapılırken, 2020 yılında bu kartlarla yapılan işlem sayısı 1.136.380,08 olmuştur. 2021 yılında ise Türkiye’de yerli ve yabancı banka kartları ile 1.422.918,37 işlem gerçekleştirilirken; 2022 yılında bu işlemler ciddi oranda artış göstermiş ve gerçekleşen işlem sayısı 2.478.309,91 olarak kayıtlara geçmiştir. Türkiye’de internet ortamında yapılan kartlı ödeme işlem sayısı ise 2019 senesinde 190.110.48 iken, 2020 yılında 260.350,13 olmuştur; bu sayı 2021 yılında 454.507,77

³²² Sungur, s. 134.

³²³ Ekinci, Mustafa, Ceza Hukuku Uygulamasında Banka ve Kredi Kartları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2003, s. 16.

olarak tespit edilmiştir. 2022 yılında ise internet ortamında gerçekleşen kartlı ödeme işlemleri hızla artarak 1.027.757,01'e yükselmiştir³²⁴.

Bankalararası Kart Merkezi tarafından uluslararası kartlı sistem kuruluşlarına alternatif olarak Türkiye çapında etkinliği olan “*Troy*” markalı bir sistem kurulmuştur. Troy isimli bu sistemin aktif hale gelmesi için öncelikle 10.03.2016 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan onay alınmış, daha sonra ise 31.03.2016 tarihinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'dan faaliyet izni alınması süreci tamamlanmıştır. Türkiye'nin ödeme yöntemi olan Troy ile birlikte kredi kartı, banka kartı ve ön ödemeli kartların sağ alt köşesinde yer alan ve ödeme yöntemi markasını taşıyan bölümde artık bir Türk markası bulunmaktadır. Teknolojik alt yapısı güçlü olan ve dünya standartlarına uygun bir güvenlik sunan Troy ile kartlı alışveriş yapmak veya ATM'den para çekmek gibi işlemler yapılabilmektedir.

b. Kartlı Sistem Kuruluşlarının Başlıcaları

aa. American Express (AMEX)

1850'li yılların başında önemli finansal evraklar ile nakit paranın “*express*” olarak taşınması için kurulan American Express; daha sonraki yıllarda ise finansal hizmetlerde birçok gelişmenin öncüsü olmuştur. American Express, 1958 senesinde ilk defa Amerika'da kendi kartını piyasaya sunmuştur³²⁵. American Express, gelir seviyesi yüksek olan kişiler için ilk önce 1965 yılında “*American Express Gold Kart*”ı ödeme aracı olarak çıkarmış; 1980'li yılların ortasında ise “*Platinum Kart*” isimli kartı, gelir durumu yüksek olan müşterilerinin hizmetine sunmuştur. American Express, 1990'lı yıllarda kredi kartlarını da portföyüne eklemiş ve dünyanın ilk şeffaf tasarımlı kredi kartı olan “*Blue from American Express*” kartını, 1999 yılında müşterileriyle buluşturmuştur. Bu finans kuruluşu, 2000'li yılların başında ise üstün ve benzersiz hizmetleri ile dünyanın en prestijli kartı kabul edilen “*Black Card*” adı ile ünlenmiş olan “*Centurion Kart*”ı kişilerin kullanımı için piyasaya çıkarmıştır³²⁶. Günümüzde American Express, birçok ülkede faaliyet gösteren ve kart piyasasında müşterilerine birçok farklı hizmet sunan uluslararası nitelikte finans kuruluşudur.

³²⁴ <https://bkm.com.tr> (E.T: 16.02.2023)

³²⁵ Bankalararası Kart Merkezi, “*Türkiye’de Kabul Gören Uluslararası Kartlar*”, Pano Dergisi, S.3, Mayıs 1998, s. 3.

³²⁶ Kaya, s. 55.

bb. Japan Credit Bureau (JCB)

Japan Credit Bureau, dünyanın en önemli kartlı sistem kuruluşlarından. 1960'lı yılların başında Japonya'da kişilere verilmeye başlanılan JCB, bir charge card çeşididir³²⁷. Charge cardlar da (kredilendirilemeyen kredi kartları); kredi kartlarına benzer niteliğe sahiptirler. Charge cardların en önemli farkı, devre içinde (örneğin 1 ay) yapılan alışverişlerin veya nakit çekilişlerin hesap özetinde gözüken toplam tutarının yeniden kredilendirme özelliğinin olmayışı ve tamamının ilgili bankaya öngörülen gün içinde ödenmesinin gerekliliğidir³²⁸.

Japonya'da yerel düzeydeki işlemler amacı ile 1961 yılında Sanwa Bank tarafından Japan Credit Bureau (JCB) kurulmuş olup, 1968 senesinden itibaren ise bu kuruluşa büyük Japon bankaları da ortak olmuşlardır. JCB'nin kuruluş gayesi, Japonya'daki bankaların kredi kartı operasyonlarını kendi kendilerine yapmalarının yasaklanmasıdır. JCB'nin ana hissedarları, Sanwa, Sakura, Asahi, Daiwa ve Hokkaido Tahushoku bankalarından oluşmaktadır³²⁹. Japan Credit Bureau, 1985 yılından itibaren uluslararası bir ödeme sistemi olarak fonksiyonunu yerine getirmektedir. Günümüzde 51 milyonu aşkın kart müşterisi olan JCB, dünyada 11 milyonu aşkın işyerinde ödeme işlemleri için kabul edilmektedir. 190 ülkede faaliyet gösteren ve yıllık ortalama 52 milyar dolar cirosu olan JCB, ülkemizde de bazı iş yerlerinde kredi kartı olarak geçerli sayılarak işlem görmektedir³³⁰.

cc. Mastercard

Mastercard dünya çapında geçerliliğe sahip ve oldukça yaygın şekilde kullanılan ödeme sistemi kuruluşlarından. Mastercard bünyesinde; “*Mastercard*” kredi kartları, “*Maestro*” online banka kartları ve “*Cirrus ATM*” nakit erişim kartları bulunmaktadır. Mastercard dünya üzerinde 210 ülkede 25 binden fazla banka ve finans kuruluşu ile tüketici ve işyerlerine ödeme çözümleri sunmaktadır. Mastercard hamilleri, Türkiye dâhil olmak üzere dünyada birçok farklı ülkede faaliyet gösteren 22 milyonun üzerindeki işyerinde işlem yapabilmekte ve 935 bin ATM'den istedikleri zaman nakit para çekebilmektedirler³³¹.

³²⁷ Bankalararası Kart Merkezi, Türkiye’de Kabul Gören Uluslararası Kartlar, s. 3.

³²⁸ Kaya, s. 57.

³²⁹ Yılmaz, Eyüp, s. 83-87.

³³⁰ Kaya, s. 56.

³³¹ Kaya, s. 53.

Mastercard'ın ödeme sistemlerindeki rolünü belirtmek gerekirse; ödeme kartlarını kullanan hamiller, bu kartlarla ödemeyi kabul eden işyerleri ile bu bağlantıyı kuran üye finans kuruluşları arasındaki işlemleri kolaylaştırmak ve bu işlemleri eksiksiz olarak sonuçlandıracak gerekli altyapıyı tesis etmek şeklinde bunu ifade etmek mümkündür. Mastercard işlemlerin küresel ölçekte işlerlik kazanabilmesi amacıyla bazı standartlar ve yöntemler geliştirmekte; üyeleri arasındaki elektronik bilgi ve fon akışını sağlayacak şekilde küresel iletişim ağı oluşturmaktadır³³². Mastercard; yeniklere açık, kaliteye önem veren ve güncel ihtiyaçları analiz eden yapısı ile kart kullanıcılarına gerek sanal gerekse gerçek ortamda kolay ödeme imkânları sunmaktadır. Teknolojik gelişmeleri de yakından takip eden Mastercard, kartlı ödeme sistemlerinde işlemlerin hızlı ve güvenli bir şekilde yapılmasını önemseyerek, sistemin düzgün işleyebilmesi için gerekli teknik yapısını kurmuştur³³³.

dd. Visa

Visa, dünyada yaygın olarak kullanılan başlıca kartlı sistem kuruluşlarıdır. Amerika merkezli bir kuruluş olan Visa, ödemelerin hızlı, basit ve güvenli bir şekilde yapılmasını sağlamak suretiyle tüketicilere, ticari işletmelere, bankalara ve diğer ödeme hizmeti veren kurumlara gerçekleşen işlemlerinde kolaylık sağlamaktadır³³⁴. Visa, dünya üzerinde 21.000'i aşkın üye finansal kuruluşu tarafından tüketicilere verilen iki milyar civarındaki visa markalı kartın karşılıklı işlerliğini sağlamak için teknolojik altyapıyı oluşturan bir kuruluştur³³⁵.

Visa, birçok ülkede kartlı ödeme sistemi içerisinde gerçekleştirilen işlemlerin düzgün işleyişini sağlamak amacıyla sistem içerisinde denetleme görevini üstlenerek, verimli ağ yapısı sayesinde ticari faaliyetlerin gerçekleşmesine olanak sağlar. Visa, Türkiye'deki kartlı ödeme sistemleri sektörünün gelişmesinde ve desteklenmesinde önemli rol oynamaktadır.

³³² <https://www.mastercard.com.tr/tr-tr/about-mastercard/what-we-do.html> (E.T: 18.02.2020) Kaya, s. 54.

³³³ <https://www.mastercard.com.tr/tr-tr/about-mastercard/what-we-do.html> (E.T: 18.02.2020)

³³⁴ <https://www.visa.com.tr/> (E.T: 19.02.2020)

³³⁵ Kaya, s. 54.

ee. Diners Club

Diners Club International kredi kartları, Türkiye’de ödeme aracı olarak işlem yapılan ilk kredi kartı olma özelliğini taşımaktadır³³⁶. Diners Club, dünya çapında saygınlığa sahip olan kartlı sistem kuruluşlarından.

Diners Club 1950 yılında Frank Mc Namara tarafından Amerika’da kurulmuştur. Diners Club zaman içerisinde birçok farklı ülkede etkinlik göstererek müşteri sayısını oldukça arttırmıştır. Bu kredi kartları farklı alışveriş eğilimleri olan birçok kişi tarafından tercih edilmektedir. Dünya üzerinde 8,6 milyon Diners Club kart müşterisi bulunmaktadır ve çeşitli ülkelerde faaliyeti bulunan yaklaşık 8,4 milyon işyerinde bu kartın geçerliliği bulunmaktadır. Ülkemizde 1968 yılından beri faaliyet gösteren Diners Club, yıllık ortalama 30 milyar Amerikan doları ciroya ulaşmaktadır³³⁷.

ff. Union Pay İnternational (UPI)

UnionPay International (UPI), bir China UnionPay iştiraki olarak kurulmuştur. UnionPay International, Asya ülkeleri başta olmak üzere Çin, Güney Kore, Japonya, Rusya ve Hong Kong gibi birçok ülkede kullanılmakta olup, yeni işbirlikleri ile bu sayı artmaktadır. UPI, dünyanın her tarafındaki 2000 kuruluşla işbirliği içerisinde, 178 farklı ülkede uluslararası kart kabul, 61’den fazla ülke ve bölgede ise kart ihraç faaliyeti gerçekleştirmektedir. UnionPay, maliyeti uygun, kalitesi yüksek ve güvenilir bir ödeme hizmeti sunmaktadır. UPI bu hizmetlerin yanısıra kart sahipleri ve üye işyerleri açısından bazı kolaylıklar içeren, yerel hizmetlere ulaşılabilmeyi sağlaması nedeniyle sayısı hızlı bir şekilde çoğalan kart sahibi kitlesine sahiptir. Çin’deki uluslararası takas sistemini de işleten UnionPay, 5 milyara ulaşan kart sayısı ile küresel ödeme pazarının en temel ödeme sistemlerindendir³³⁸.

Çin, Japonya, Güney Kore başta olmak üzere özellikle turistlerin yurt dışında yaptıkları harcamalarındaki artış, Unionpay kartlarının dünyanın çeşitli yerlerinde kullanılması sürecini tetiklemiş ve ülkemizde de bu kartlar kullanılmaya başlanılmıştır. Bankalararası Kart Merkezi ile 2013 yılında işbirliği anlaşmasının imzalanması ile başlatılan süreç neticesinde, gerekli altyapı çalışmaları yapılarak Unionpay kartların ülkemizde kullanılabilmesi sağlanmıştır. Unionpay ile İş Bankası

³³⁶ <https://bkm.com.tr> (E.T: 19.02.2020)

³³⁷ Kaya, s. 55.

³³⁸ <http://www.unionpayintl.com/en/> (E.T: 19.02.2020)

arasında e-ticaret konusunda 2015 yılında anlaşma yapıldıktan sonra; Türkiye’de internet üzerinden satış yapan işyerleri, İş Bankasına ait sanal poslar üzerinden doğrudan UnionPay online ödeme sistemine (UPOP) erişmek suretiyle bu kartlarla ödeme işlemini gerçekleştirebilmiştir³³⁹.

C. Kartlı Ödemeler Sisteminin Teknik Yapısı İle Unsurları

1. ATM (Otomatik Vezne Makinesi)

Banka veya kredi kartlarının yaygın şekilde kullanıldığı cihazların başında ATM’ler gelmektedir. İngilizce “*Automated Teller Machine*” ifadesinin kısaltması olan ATM, “*otomatik ödeme makinesi*” ya da “*bankamatik*” olarak da bilinmektedir. ATM; banka müşterisinin herhangi bir banka personelinin yardımına ihtiyaç duymadan finansal işlemlerini gerçekleştirebilmesini sağlayan bilgisayar destekli cihazdır³⁴⁰. Bugünkü ATM’lerin temelini oluşturan ilk cihaz, 1960 yılında New York City Bank tarafından kullanılmaya başlanmıştır. 1967 yılında ise bu cihazın geliştirilmiş hali İngilteredeki Barclays bankası tarafından kullanılmıştır. Bu cihaz özel bir mürekkep ile yazılan kağıt aracılığıyla çalışmakta ve en fazla 10 pound tutarında para verebilmekteydi³⁴¹. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte daha sonraları ise bugünkü fonksiyonuyla ATM’ler tasarlanarak insanların hizmetine sunulmuştur.

Bankaların zamana ve mekâna bağlı olmadan hizmetlerini sunabilme çabası, bankacılık işlemlerinin çeşitli araçlar aracılığıyla yapılabilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bilişim sistemine sahip bu araçlardan birisi olan ATM’ler sayesinde artık pek çok bankacılık işlemi gerçekleştirilebilmektedir. Bu otomatik makinelerin iç kısımlarında parayı tutabilen sağlam küçük bölmeler bulunmaktadır. ATM cihazlarında sistem, paranın bankamatik kasasına atılarak yeniden açılıncaya kadar bekletilmesi ve sonrasında ise bu paraların sayılması suretiyle hesabın doğrulanması şeklinde işlemektedir³⁴². Banka müşterileri bu teknolojik cihazlar ile artık bankaya bizzat gidilerek hesap açılması veya kapatılmasının gerekli olduğu haller dışındaki;

³³⁹ <http://www.unionpayintl.com/en/> ; <http://unalarif.com/yazi/unionpay-nedir/> (E.T: 19.02.2020)

³⁴⁰ European Network and Information Security Agency (ENISA), “*ATM Crime: Overview Of The Situation And Golden Rules On How To Avoid It*”, 2009, s. 10.

³⁴¹ Günarslan, s. 23.

³⁴² Koç, Ziya, TCK’nın 245. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 2011, İstanbul, s. 23.

para yatırma, para çekme, havale işlemleri, hesap bakiyesi sorgulama ve fatura ödeme gibi birçok işlemi kolaylıkla yapabilmektedir.

Kartlı ödemeler sisteminin yaygınlaşması ile birlikte bankalar, önceleri yalnızca kendi ATM'leri aracılığıyla hizmet verirken; daha sonraki zamanlarda kendi aralarında yapılan anlaşmalar neticesinde, ATM paylaşım grupları oluşturarak birden çok banka tarafından ATM'lerin kullanımı olanaklı hale getirilmiştir³⁴³. Ülkemizde ise 1.10.2009 tarihinden itibaren, faaliyet gösteren 26 adet bankanın katılımıyla ATM'lerinin ortak kullanılması uygulaması başlamıştır³⁴⁴. Artık herhangi bir bankada hesabı olan kişi, istediği banka ATM'sini kullanarak hesabından para çekebilecektir ancak bu işlem için belirli bir komisyon ücretinin ödenmesi gerekmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından çıkarılan, 15.03.2020 tarihli ve 31069 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 3. maddesinde ATM; *“otomatik para çekme işleminin yanı sıra diğer bankacılık işlemlerinin tamamının veya bir bölümünün gerçekleştirilmesine imkân veren elektronik işlem cihazları”* olarak tanımlanmıştır. Kart hamilinin herhangi bir ATM aracılığıyla bankacılık işlemi yapabilmesi için öncelikle yapılacak bu işlem yönünden yetkisinin olması gerekmektedir. Bu konuda tespitin yapılabilmesi ancak işlemi yapacak şahsın kart hamili veya banka müşterisi olduğunun doğrulanabilmesi ile sağlanır. Bankalarda Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 34. maddesinde³⁴⁵ banka müşterilerinin kimliklerinin doğrulanması ve yapılan işlemlerin

³⁴³ Yılmaz, Eyüp, *“Plastik Kart Sistemlerinin Bankalar Arasında Ortak Kullanılması”*, Bankacılar Dergisi, S. 32., Y. 2000, s. 32.

³⁴⁴ Tufanoğlu, İshak, *“Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçları”*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, s. 7

³⁴⁵ Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin kimlik doğrulama ve işlem güvenliği başlıklı 34. maddesi; *“(1) Bu Yönetmelikte aksi belirtilmedikçe, müşteri bilgilerinin görüntülenmesi gibi finansal sonuç doğurmayan işlemler de dâhil olmak üzere elektronik bankacılık hizmetleri için bankaların müşterilerine birbirinden bağımsız en az iki bileşenden oluşan bir kimlik doğrulama mekanizması uygulaması ve bu bileşenlerin kimlik doğrulama sürecinde kullanılmaları esnasında barındırdıkları kimlik doğrulama verilerinin gizliliğini sağlayacak önlemleri alması esastır. Bu iki bileşen; müşterinin “bildiği”, “sahip olduğu” veya “biyometrik bir karakteristiği olan” unsur sınıflarından farklı ikisine ait olmak üzere seçilir. Bileşenlerin bağımsız olması, bir bileşenin ele geçirilmesinin diğer bileşenin güvenliğini tehlikeye atmamasını ifade eder. Müşterinin sahip olduğu bileşenin müşteriye özgü olması ve taklit edilememesi esastır.*

(2) Kimlik doğrulamada T.C. Kimlik Kartının kart PIN'i veya biyometrik veri ile birlikte kullanılması veya elektronik imzanın kullanılması hallerinde birinci fıkranın gerekleri yerine getirilmiş sayılır.

(3) Kurum, elektronik bankacılık dağıtım kanalları üzerinden gerçekleştirilebilen işlemler bazında, birinci fıkranın uygulanmasına ilişkin istisna veya ilave güvenlik önlemleri tanımlamaya

veya ilave usul ve esaslar belirlemeye yetkilidir. Birinci fıkraya uygun olmayacak şekilde iki bileşenli kimlik doğrulama kullanılmaksızın gerçekleştirilen her türlü işlem için, gerçekleştirilen işlemlerin müşteri tarafından yapıldığını ispat etme yükümlülüğü bankaya aittir.

(4) Kullanıcılara uygulanacak kimlik doğrulama mekanizmasında kullanılacak bileşenlerin üretim aşamalarından başlayarak kullanıcıya ulaştırılmasına kadar geçen sürecin tamamı boyunca güvenliği sağlanır.

(5) Kimlik doğrulamada kullanılacak şifreleme anahtarları; bu anahtarların ele geçirilme ihtimallerini en aza indiren, gizliliğini sağlayan, değiştirilmesini ve bozulmasını önleyen yöntemler barındıracak şekilde müşteri kullanımına sunulur.

(6) Kullanıcılara uygulanacak kimlik doğrulama mekanizmasının, başarısız kimlik doğrulama teşebbüsleri hakkında ilgili kullanıcıya sisteme ilk girdiği anda bilgi vermesi sağlanır. Başarısız teşebbüslerin belirli bir sayıyı aşması halinde müşterinin erişimi için ilave güvenlik önlemleri alınır, başarısız kimlik doğrulama teşebbüslerinin devam etmesi halinde ise ilgili kullanıcının erişimi engellenir.

(7) Banka, mobil bankacılık uygulamasını yükleyerek aktifleştirmiş olan müşterilerine, oturum açma ya da oturumun devamında herhangi bir işlemin doğrulanması için hiçbir şekilde SMS ile OTP ya da doğrulama kodu gönderemez ve bunu bir kimlik doğrulama unsuru olarak kullanamaz. Mobil bankacılık uygulamasının ilk kurulumu, aktifleştirilmesi, yeniden aktifleştirilmesi aşamalarında ya da uygulamanın kullanılamaz olması durumunda SMS ile OTP ya da doğrulama kodu gönderilmesi bu fıkra hükmüne aykırılık teşkil etmez.

(8) Banka, SIM kart değişikliği gerçekleştirmiş veya numara taşıma yoluyla elektronik haberleşme işletmecisini değiştirmiş müşterilerini Türkiye’de yerleşik mobil haberleşme işletmeleriyle gerekli entegrasyonu sağlayarak SMS OTP göndermeden önce belirler ve ilgili müşterilere, değişiklikler teyit edilmediği müddetçe, değişikliğin yapıldığı tarihten itibaren 90 gün boyunca elektronik bankacılık hizmetleri sunulurken SIM karta dayalı unsur kimlik doğrulama unsuru olarak kullanılamaz. Değişiklikler teyit edilirken iki bileşenli kimlik doğrulama kullanılmaksızın gerçekleştirilen her türlü işlem için, gerçekleştirilen işlemlerin müşteri tarafından yapıldığını ispat etme yükümlülüğü bankaya aittir.

(9) Müşterilere kimlik ya da işlem doğrulama amacıyla kullanılacak tek kullanımlık parolaların, tahmin edilmesi zor olacak şekilde yeterli uzunlukta, rastgele, değişken ve eşsiz olarak üretilmesi ve belirli bir süre için geçerli olması sağlanır.

(10) Müşterinin kimliğini tespit etmeye yarayan ve resmi kimlik belgesi yerine geçen belgeler üzerinde yer alan bilgiler ile anne kızlık soyadı, elektronik bankacılık hizmetlerinin sunulması esnasında hiçbir aşamada kimlik doğrulama amacıyla kullanılamaz. Bankanın kimlik doğrulamada müşterinin bildiği unsur olarak bir güvenlik sorusu kullanmak istemesi durumunda, bu güvenlik sorusunun resmi kimlik belgesi yerine geçen belgeler üzerinde yer alan bilgilerden birine ilişkin olmaması ve cevabının müşterinin kendisi tarafından belirleniyor olması gerekir.

(11) Bir kimlik doğrulama bileşeninin bir müşteri ile ilk defa ilişkilendirilmesi uzaktan gerçekleştirilecekse, ilişkilendirme güvenli yöntemlerle ve birinci fıkraya uygun olarak en az iki bileşenli kimlik doğrulama gerçekleştirilerek yapılır. 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu kapsamındaki kartlar ve 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamındaki ödeme aracına ait PIN, ilgili elektronik bankacılık dağıtım kanalının aktifleştirilmesinden ve ilk parolanın alınmasından sonra kartın sahip olunan unsur olarak kullanıldığı işlemler hariç olmak üzere birinci fıkrada belirtilen "müşterinin bildiği" kimlik doğrulama unsuru olarak kullanılamaz. Elektronik bankacılık dağıtım kanalının aktifleştirilmesinden ve ilk parolanın alınmasından sonra parolanın unutulmasından veya yanlış girilmesinden dolayı sıfırlanması gereken hallerde, yeni parolanın uzaktan belirlenmesi için birinci fıkraya uygun olarak en az iki bileşenli kimlik doğrulama gerçekleştirilmesi şartıyla yukarıda belirtilen PIN bilgisi müşterinin bildiği unsur olarak kullanılabilir.

(12) Banka elektronik bankacılık dağıtım kanallarından gerçekleştirilebilecek işlemler için müşterilerine, varsayılan ve müşteri tarafından güncellenebilecek erişim kısıtlamaları, günlük işlem limitleri, güvenli alıcılar listesi gibi ilave güvenlik önlemleri sunar. Güvenlik önlemlerinin tanımlanması, güncellenmesi veya değiştirilmesinin birinci fıkraya uygun olan bir kimlik doğrulama sonrasında gerçekleştirilmesi esastır. Banka kendi risk değerlendirmesi çerçevesinde güvenlik önlemlerinde yapılacak değişiklikler için birinci fıkraya ilave güvenlik önlemleri belirleyebilir.

güvenliği ile ilgili süreç detaylı şekilde düzenlenmiştir. ATM’lerde fiziki kart olmadan da kartsız işlem yapılabilmesi mümkündür. Banka müşterisi cep telefonuna yüklediği bir yazılım sayesinde veya bankadan edinilen cihaz ile tek kullanımlık şifre oluşturularak ve müşteriye ait olan bazı numaraların kullanılmasıyla artık ATM’lerde kart olmadan da finansal işlemler yapılabilmektedir.

ATM’ler aracılığıyla yapılabilecek işlemler sayesinde banka müşterilerinin parasal hususlardaki işlemleri oldukça kolay hale getirilmiş olup, zaman ve emek tasarrufu sağlanmıştır. Banka müşterileri, istedikleri saatte ve yerde sıra beklemeksizin bankacılık işlemlerini rahatlıkla banka şubesine gitmeden bu cihazlar aracılığıyla yapabilmektedirler. Bankalar ise bu sayede küçük mevduat sahiplerine ayıracakları zamanı, yüksek mevduatı olan müşterilerine ayırarak onlara daha iyi hizmet sunabilmektedirler³⁴⁶. Banka şubelerinde gerçekleştirilebilecek olan birçok işlemin ATM’lerin sayesinde kolaylıkla yapılabilmesi, bankaların daha az personel istihdam etmeleri nedeniyle kazançlarının çoğalmasını da sağlamıştır. Bankaların bulundukları binaların önleri başta olmak üzere, havaalanları, üniversiteler, tren istasyonları, fabrikalar, alışveriş ve iş merkezleri gibi pek çok yerde bulunan ve günün her saati kullanılabilen ATM’ler sayesinde bankaların müşterileri, satın aldıkları malların veya hizmetlerin bedellerini kendi hesaplarından para çekmek veya başka hesaba nakletmek suretiyle ödeyebilmektedirler³⁴⁷.

Günümüzde failler tarafından çeşitli suçların işlenmesinde araç olarak ATM’ler kullanılmaktadır. Bankacılık işlemlerini ATM’ler aracılığıyla gerçekleştiren kişilerin

(13) Elektronik bankacılık dağıtım kanallarından sunulmakta olan herhangi bir işlemin tersinin gerçekleştirilmesi mümkün ve orijinal işleme göre eşit ya da daha az riskliyse, banka orijinal işlemin tersi olan bu işlemlerin de aynı elektronik dağıtım kanalından gerçekleştirilmesini sağlar.

(14) Bankanın elektronik bankacılık hizmetlerinde kullanmak üzere müşterilerine sunduğu her türlü yazılım ya da mobil uygulamanın kaynağının, ilgili banka olduğunun doğrulanabiliyor olması sağlanır. Banka bu yazılım ya da mobil uygulamaların, müşteri güvenliğini tehlikeye sokacak herhangi bir kod içermemesini sağlamakla, güvenlik açıklarını giderecek gerekli yamaları ve güncellemeleri müşteri kullanımına sunmakla yükümlüdür.

(15) Banka, akıllı telefonlar gibi birden fazla kimlik doğrulama bileşeninin bankaya iletilmesinde kullanılan mobil cihazlar üzerindeki bankacılık uygulamalarının kullandığı hassas verilerin, aynı mobil cihaz üzerindeki diğer uygulamalar ve çalışmakta olan işlemler tarafından erişilemez olmasını sağlayacak önlemler alır. Banka, söz konusu mobil cihazların kaybolması ya da çalınması halinde bunlar üzerindeki hassas verilerin yetkisiz kişilerce erişilemez olmasını sağlamak ve mobil cihazların ele geçirilmesi, güvenilirliğinin bozulması, işletim sistemi yazılımının kırılması veya değiştirilmesi gibi hallerden kaynaklanacak risklerin azaltılması amacıyla günün teknolojisine uygun kontroller tesis etmekle yükümlüdür.” şeklindedir.

³⁴⁶ Yılmaz, Eyüp, Plastik Kart Sistemlerinin Bankalar Arasında Ortak Kullanılması, s. 33.

³⁴⁷ Uzunlar, Evcan, “Uluslararası Kredi kartları ve Türkiye’deki Uygulama”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 10., S. 3-4., Y. 1994 s. 32 <http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1025003329/1025003212.pdf?> (Erişim Tarihi:22.02.2020)

mağdur edilmemeleri ve onların malvarlıklarının korunabilmesi için bankaların gerekli güvenlik önlemlerini almaları gerekmektedir. ATM'ler de, bilgisayarlara benzer şekilde bilişim araçları olduklarından sadece donanım değil yazılım güvenliklerinin sağlanması da bu noktada önem taşımaktadır. Bilişim suçu failleri tarafından bu cihazlar kullanılarak gerçekleştirilen eylemlerin engellenebilmesi için bankalarca bu önlemler eksiksiz olarak alınmalıdır. TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu bakımından failler, ATM'ler üzerinde yaptıkları bazı eylemler ile başka bir banka müşterisine ait olan banka ve kredi kartını ele geçirebilmekte ya da bu kartları kopyalayarak gerek bankanın gerekse kart hamillerinin zararına olarak işlemler yapabilmektedirler. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından, ATM'lerin güvenli şekilde işleyişi açısından bankalara gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ile ilgili olarak önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Bankalarda Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 42. maddesinde³⁴⁸ bankaların kart

³⁴⁸ Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin ATM'lerde kimlik doğrulama ve işlem güvenliği başlıklı 42. maddesi; *“(1) Banka, ATM cihazları üzerinde kart kopyalama veya dolandırıcılığı önlemek için bilinen suç aygıtlarına ve tekniklerine karşı gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Banka asgari olarak aşağıdaki önlemleri alır:*

a) Sahte önyüz, sahte klavye, kart sıkıştırma aparatları, kart kopyalama aparatları, nakit sıkıştırma aparatları, mobil kamera gibi kart okuyucu içerisine, para giriş ve çıkış noktalarına veya ATM'nin diğer birimlerine monte edilebilecek yabancı cihazların ATM'ye takılmasını ve mevcut ATM ekipmanlarının ATM'den çıkarılmasını zorlaştıran teknikler ile önleyici veya tespit edici kontroller kullanılır.

b) Yapılacak risk analizleri sonucunda belirlenen periyotlarda ATM cihazları yabancı cisimlerin mevcudiyetine karşı fiziksel olarak kontrol edilir. Kart kopyalama ve kart dolandırıcılığına yönelik cihazların monte edilme ihtimalinin yüksek olduğu tespit edilen ATM'ler için ilgili kontrol periyotları sıklaştırılır.

(2) ATM üzerine herhangi bir kart kopyalama ve dolandırıcılık amaçlı cismin monte edildiğinin veya ATM cihazının kurcalandığının tespit edilmesi, kart kopyalama ve dolandırıcılığı önlemeye yönelik çözümlerin alarm üretmesi veya bu çözümlerin çalışmadığının algılanması durumlarında; ATM'nin güvenlik amacıyla merkezden devre dışı bırakılabilmesi ve fiziksel olarak kontrol edilmeden ya da kamera görüntüleri incelenerek herhangi bir problemin bulunmadığı hususunda güvence sağlanmadan tekrar hizmete açılmaması temin edilir.

(3) ATM cihazları üzerinde ön tanımlı olarak gelen her türlü parola, ATM cihazının bu ön tanımlı parolalarını bilen kötü niyetli kişiler tarafından yönetilmesini engellemek amacıyla, kolaylıkla tahmin edilemeyecek şekilde değiştirilir.

(4) ATM cihazları üzerine, zararlı içerikli programların kötü niyetli kişilerce yüklenmesini ve yetkisiz erişimi engelleyecek gerekli tedbirler alınır, uygulamaların ve uygulamalara ilişkin kritik servis ve verilerin bütünlüğü periyodik olarak doğrulanır. ATM'ler üzerine güvenlik açıklarını gidermek amacıyla otomatik olarak veya düzenli periyotlar ile gerekli güncellemeler ve yamalar yüklenir. ATM'ler üzerinde çalışan işletim sisteminin gerekli olan en az yetki ve ayrıcalıklara sahip olarak çalışacak şekilde ayarlanmış, gerekli güncellemeleri ve yamaları yüklenerek sıklaştırılmış, stabil ve günün teknolojisine göre güvenli bir işletim sistemi olması sağlanır. Banka, ATM'lerde, kaynağını ve bütünlüğünü onaylayamadığı uygulama ve kodların çalışmasını engelleyecek önlemleri alır.

(5) ATM'lere yetkisiz kişilerin herhangi bir şekilde başka bir elektronik cihaz bağlamasına imkân verecek bütün giriş noktaları erişime kapatılır ve ATM cihazı ile banka arasındaki ağ bağlantısına yetkisiz olarak diğer cihazların bağlanmasını engelleyecek ilave güvenlik tedbirleri uygulanır.

kopyalama veya dolandırıcılığı önlemek için bilinen suç aygıtlarına ve suç işleme yöntemlerine karşı ATM cihazları üzerinde gerekli önlemleri almak zorunda oldukları açıkça belirtilerek yapılması gerekenler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

2. Satış Noktası Terminali (Point Of Sale-POS)

Banka veya kredi kartlarını çıkaran finans kurumları, bu kartlar ile üye işyerlerinden mal veya hizmet alımı yapılmasını sağlayacak bazı sistemleri oluşturmuşlardır. Bu kapsamda, gerçekleştirilen satış işleminin bedelinin ödenmesi için kullanılacak kart bilgilerinin bu kartı çıkaran ilgili bankaya iletilerek kartın kullanımı bakımından onay alınması oldukça önem taşımaktadır³⁴⁹. Bu süreçlerin tamamlanabilmesi amacıyla kart çıkaran kuruluşlar, üye işyeri sözleşmesine istinaden işyerlerine POS cihazı temin ederler. Satış noktası terminali olarak adlandırılan POS cihazları, enerji ile çalışan, telefon ve data hatlarını kullanmak suretiyle elektronik ortamda kurulumu sağlayarak kurulum bankası ile iletişim kuran, dünyada kartlı sisteme dahil olan bankaların bilişim sistemlerine ulaşarak birkaç saniye içinde yetkilendirme (otorizasyon) alabilen ve kendi belleği ile bazı kontrolleri yaparak satış belgesi basabilen teknik cihazlardır³⁵⁰. POS cihazı temel olarak; çip ve/veya manyetik kart okuyucu, tuş takımı, yazıcı, işlemci ve modem üniteleri gibi parçaların birleşmesinden meydana

(6) ATM cihazları üzerinden gerçekleştirilen işlemler için kullanılan iletişim ağının veri güvenliğini, gizliliğini ve bütünlüğünü sağlayacak özellikte olması sağlanır. ATM üzerinde saklanan, iletilen, işlenen her türlü verinin gizliliği ve bütünlüğü uygun yöntemlerle korunur. PIN bilgisi, parmak izi bilgisi, kart bilgisi gibi kimlik doğrulamaya ilişkin kritik bilgilerin sayısallaştırılarak sisteme girildiği aşamadan itibaren gizliliği ve bütünlüğü sağlanır.

(7) Banka, ATM cihazlarının güvenli kullanımı hususunda müşterilerinde farkındalık oluşturan çalışmalarda bulunur.

(8) Banka şubesinde gerçekleştirildiği takdirde yasal kimlik ibrazı zorunlu tutulan işlemlerin ATM'ler üzerinden yapılmak istenmesi durumunda 34 üncü maddenin birinci fıkrasına uygun olarak kimlik doğrulama uygulanır.

(9) Banka, ATM cihazlarının bulunduğu yerlere müşterinin klavye hareketlerini göremeyecek uygun bir açıyla güvenlik kamerası yerleştirir. Güvenlik kamerası kayıtları en az altı ay süreyle saklanır. Kamera kayıtlarındaki görüntünün delil niteliği teşkil etmesi ve görüntü kalitesinin ATM'deki müşterinin ve yakın çevresindekilerin eşkâllerinin belirlenmesini sağlayabilecek nitelikte olması esastır. Kameraların saatlerinin güncel, doğru olması ve ATM'de gerçekleştirilen işlem referans numarası, dekont numarası gibi parametrelerin zaman bilgisi ile uyumlu olması sağlanır. Kameranın herhangi bir sebeple görüntü kalitesinin düşmesi, görüntü alımının durması, lensinin dış bir etkenle kapatılması veya devre dışı kalması durumunu tespit edip gerekli aksiyonların alınmasını sağlayacak bir yapı kurulur.

(10) Görüntüleme alanı bakımından ATM'yi de kapsayan ve dokuzuncu fıkrafta yer alan koşulları karşılayan bir güvenlik kamerası altyapısının varlığı durumunda ATM'ye özel ayrıca bir güvenlik kamerası kurulmasına gerek yoktur. Kamu güvenlik ve istihbarat kurumlarının faaliyet bölgesinde bulunan ATM'ler için güvenlik kamerası kurulma şartı, ilgili kamu güvenlik ve istihbarat kurumlarından izin alınabilmesi koşuluyla yerine getirilir." şeklindedir.

³⁴⁹ Yıldız, Mehmet Emre, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 35.

³⁵⁰ Kaya, s. 88,

gelmektedir³⁵¹. POS cihazı, kartlı ödeme işlemi esnasında kart çıkaran bankadan yetkilendirme alırken aynı zamanda yapılan satış ile ilgili olan bütün bilgileri bu bankaya aktarır ve böylelikle çalınan, kaybolan, sahtecilik yapılarak düzenlenen ya da başkaca nedenlerden dolayı iptal edildikleri için geçerliliğini kaybeden kartların otokontrolünü de yapar³⁵². Banka veya kredi kartlarının işyerlerinde kullanılabilmesi için kartların kullanımı ile ilgili olarak kart çıkaran kuruluşun onayının alınması sürecinin tamamlanması şarttır.

POS cihazlarında, kart sahteciliği, dolandırıcılık ve kartın kötüye kullanılması eylemlerinin önlenmesi için 31.03.2006 tarihinden itibaren manyetik şerit uygulamasından vazgeçilerek bunun yerine “*Chip&PIN*” uygulaması başlatılmıştır³⁵³. Bu uygulama ile kartın hamili olan kişi, herhangi bir kimlik göstermeden kendisine kartı çıkaran banka tarafından verilen ve yalnızca kendisinin bildiği şifreyi (pin kodunu) girmek suretiyle hiçbir belge imzalamak zorunda kalmaksızın işlemi yapabilmektedir. 31.03.2006 tarihinden önce ise; mal veya hizmet alımı için kullanılan banka veya kredi kartı hakkındaki bilgilerin ilgili bankaya aktarılabilmesi amacıyla kartın arkasında bulunan manyetik şerit, POS cihazından geçirilmekteydi. Daha sonra ise satış işleminin yapıldığı üye işyeri, kimliğin doğrulanması için kart hamilinden nüfus cüzdanı ya da ehliyet gibi kendisini tanıtacak resmi bir kimlik belgesi göstermesini ve POS cihazı tarafından oluşturulan yapılan işleme dair harcama belgesini imzalamasını istemekteydi. Bu prosedürlere artık gerek kalmadan kartın ödeme işlemlerinde kullanılabilmesi kart hamilleri açısından büyük kolaylık olmuştur.

POS cihazı ile perakende satış yerlerinde veya hizmet edimlerinin gerçekleştirildiği yerlerde kurulu olan otomatik terminallerde, yapılan işlemlerin bedellerinin nakit para kullanılmadan, belgesiz olarak plastik kartlar vasıtasıyla elektronik şekilde ödenebilmesi gerçekleştirilmektedir³⁵⁴. POS, kişiler tarafından yapılan alışveriş esnasında kullanılan kartın geçerli olup olmadığını, kartın bağlı olduğu hesap bakiyesinin yeterli olup olmadığını, alışverişin hangi üye işyeri üzerinden ve hangi

³⁵¹ Sungur, s. 104.

³⁵² Reisoğlu, Seza, “*Banka ve Kredi Kartları ve Uygulama Sorunları*”, Bankacılar Dergisi, S. 49, Y. 2004, s. 102.

³⁵³ Türkiye Bankalar Birliği, Banka Kartları ve Kredi Kartları Uygulamaları Hakkında Yararlı Bilgiler, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2008, İstanbul, s. 24 (TBB, 2008).

³⁵⁴ Şener, Oruç Hami, Satış Noktasından Elektronik Fon Transferi ve Hukuki Niteliği, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2002, s. 6.

bankanın kartı ile yapıldığına ilişkin bilgileri ilgili merkeze ilettikten sonra alınan onay neticesinde; bedelin karttan tahsil edilmesi suretiyle ödeme işlemini sonuçlandıran elektronik cihazdır³⁵⁵. POS makineleri, cihazın sahibi olan banka haricindeki diğer bankalara ait banka ve kredi kartlarının da işlemler sırasında kullanılabildiği, yurt içindeki ve yurt dışındaki banka ya da kredi kartlarına açık olan makinelerdir. Aslında işyerlerinde bulundurulacak tek bir POS cihazı ile bütün banka ve kredi kartlarına ilişkin ödeme işlemleri yapılabilmektedir, ancak bankalar ısrarla işyerlerinden kendi POS cihazlarının kullanılmasını istedikleri için birçok işyerinde farklı bankalara ait POS cihazları bulunmaktadır. İşyerinde bulunan POS cihazının sahibi olan banka ile kart hamili tarafından ödeme işlemi için kullanılacak olan bankanın farklı olması durumunda kartlı ödeme işleminin gerçekleşmesi için aşağıdaki süreçlerin tamamlanması gerekir:

- Mal ya da hizmet alımına ilişkin işlem ilk önce POS cihazı tarafından bu cihazın sahibi olan bankaya iletilir.
- POS cihazı sahibi olan banka, işlem sırasında kullanılan kartın ait olduğu banka bilgilerini kontrol ederek hedefi belirler ve bilgileri bu hedefe yönlendirir. Kart eğer yurt içindeki bir bankaya ait ise hedef Bankalararası Kart Merkezi olacaktır. Aksi takdirde hedef; BKM, Visa, Master Card, Diner Clup International, American Express, Japan Credit Bureau ya da Union Pay International olacaktır.
- Bankalararası Kart Merkezi tarafından bu işlem kartın sahibi olan bankaya iletilemezse veya iletildiği halde ilgili bankadan timeout süresi olan 15 saniye içinde cevap gelmezse bu durumda otorizasyon (yetkilendirme) modülü devreye girecektir.
- Bankalararası Kart Merkezi, bazı kontrolleri gerçekleştirdikten sonra kartın sahibi olan banka tarafından belirlenen limitler içerisinde yapılan işlemi onaylayacaktır veya reddedecektir.
- İşlem sonucu POS cihazının sahibi olan bankaya iletilir ve daha sonra ise işlem iletilen bu bilginin içeriğine uygun olarak tamamlanır³⁵⁶.

³⁵⁵ Demir, Mustafa Cemil, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s.19.

³⁵⁶ TBB, 2008, s. 33.

3. Sanal POS (VPOS)

Günümüzde teknolojinin hızlı şekilde gelişmesi insanların yaşantılarını ve alışkanlıklarını da doğal olarak etkilemekte; birçok kişi eskiden olduğu gibi satış yapılan işyerlerine gitmek yerine artık internet üzerinden alışveriş yaparak ihtiyaçlarını karşılamaktadır. İnternetin getirmiş olduğu kolaylıklar sayesinde insanlar mağazalara ya da alışveriş yapacakları diğer yerlere fiziken gitmeden rahatça zaman kaybetmeksizin bulundukları yerden sanal ortamda istedikleri şeyleri alabilmektedir. Mağazalar ya da işletmeler de internetin imkânlarından yararlanarak oldukça geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Ülkemizde telefonla yapılan sipariş ve internet üzerinden gerçekleştirilen kartlı ödeme işlemlerinin sayısı 2019 yılında 763.892.616 iken, 2020 yılında 1.005.243.176 olmuş, 2021 yılında bu rakam 1.526.108.342 sayısına ulaşmış ve 2022 yılında ise ciddi bir artış göstererek 2.087.240.867 rakamına yükselmiştir³⁵⁷. Sanal POS, internet aracılığıyla yapılan alışverişlerde banka veya kredi kartlarının ödeme aracı olarak kullanıldığı durumlarda POS cihazının yerini alarak onun gibi işlev görmektedir. Sanal POS aslında, üye işyerlerinden normal şekilde gerçekleştirilen alışverişlerde kullanılan POS cihazının, internet üzerinden yapılan alışverişlerde banka veya kredi kartlarıyla ödeme işleminin yerine getirilebilmesi için uyarlanmış şeklidir. Sanal POS, kişilerin internet ortamında alışveriş yaparken kredi kartlarını kullanabilmeleri için tasarlanmıştır ve fiziki POS cihazının işlevlerini yapan bir yazılım içermektedir. Ancak normal POS cihazından farklı olarak; sanal POS kullanılarak yapılan mal veya hizmet alımlarında işlem, kart hamili tarafından başlatılır ve bilgiler onun tarafından girilir³⁵⁸.

Banka veya kredi kartı hamilleri internet üzerinden alışveriş yapmak istedikleri zaman ilk önce kendi servis sağlayıcıları aracılığıyla sanal mağazanın bilgisayar sistemine bağlanırlar. Bu bilgisayarda mağaza ile yapılacak alışveriş için gerekli olan şifreleme sistemi bulunmaktadır. Kart hamillerine ait olan şifrelerin ele geçirilerek failer tarafından suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla bu şifreleme sistemi oluşturulmuştur. VPOS (Virtuel Point Of Sale) olarak da isimlendirilen sanal POS aslında bir yazılımdır. Sanal POS, şifrelenmiş şekilde alınan ödemede kullanılacak karta ve yapılan işleme ilişkin bilgileri, yetkilendirme için kart çıkaran kuruluşa gönderir; daha sonra ise bu kuruluşun cevabına göre yetkilendirme sürecini

³⁵⁷ <https://bkm.com.tr/> (E.T: 26.02.2023)

³⁵⁸ Bankalararası Kart Merkezi, “*Sanal POS uygulaması nedir?*”, Pano Dergisi, S. 12, Y. 2003, s. 5.

tamamlayarak sanal mağazaya otorizasyon sonucunu iletir. İnternet ortamında sanal POS üzerinden geçirilen işlemler, bağlı bulunulan kuruluşa tahsil için transfer edilerek bedelleri mağazanın banka hesabına aktarılır³⁵⁹.

4. İmprinter Cihazı

Kartlı ödemeler sisteminin ilk dönemlerinde POS cihazları kullanılmadan önce kart hamilleri tarafından yapılan mal veya hizmet alımı bedellerinin ödenebilmesi işlemi imprinter adı verilen mekanik cihazlar aracılığıyla yapılmaktaydı. İmprinter, mekanik bir slip çekme cihazıdır. Bu cihaza kredi kartı yerleştirilir, üzerine üç nüsha otokopili kağıt konulur, daha sonra ise mekanizma sağa sola çekilerek kredi kartının üzerine kabartma olarak işlenmiş bilgiler otokopili kağıtlara geçirilmiş olur. İmprinter cihazları ile kart sahibinin ismi, kart numarası, kartın son kullanılma tarihi gibi ödeme için önem taşıyan bilgilerin kopyalandığı kağıdın üzerine kalemle mal ya da hizmetin bedeli yazılır ve sonrasında kart sahibinin bu belgeyi imzalamasıyla birlikte ödemeye ilişkin süreç tamamlanmış olur. İmprinter cihazına yerleştirilen üç nüsha kağıdın en alttaki nüshası kart hamiline verilirken, diğer iki nüsha ise üye işyerinde ve ilgili bankada saklanmaktaydı³⁶⁰. İmprinter cihazı, üye işyeri tarafından kredi kartı ile ödeme aldığı sırada kullanılan ve bu kartın üzerindeki kabartma bilgilerin satış belgesine geçirilmesini sağlayan manuel bir cihazdır.

İmprinter cihazları, mekanik cihazlardır ve çevrimdışı niteliğe sahiptirler. Bankalar tarafından belirlenen limitlerin üzerinde mal veya hizmet alımının yapılması durumunda; üye işyerleri bankayı telefonla arayarak yetkilendirme almak zorundaydı. İmprinter cihazları çevrimiçi niteliğine sahip olamadıkları için, bu cihazların ödeme işlemi sırasında kullanılan kartların sahte, çalıntı, kayıp ya da geçersiz olup olmadıklarını kontrol etme özellikleri yoktu. Bankalararası Kart Merkezi tarafından 15 günlük sürelerle yayınlanan “*Birleşik Uyarı Listesi*” ile geçerliliğini yitirmiş kayıp ya da çalınmış olan kartlar belirtilmekteydi³⁶¹. Üye işyerleri, imprinter cihazı ile yapılan alışveriş sırasında ödeme aracı olarak kullanılan kartlarla ilgili olarak herhangi bir sorun yaşanmaması için listeden gerekli kontrolleri yapmakla yükümlüydüler. Üye işyerleri tarafından elektronik olan, çevrimiçi özelliği bulunan ve alım işlemi yapılırken ödeme sürecinde bankadan yetkilendirmeyi alarak kart ile ilgili kontrolleri

³⁵⁹ Günarslan, s. 28, Sungur, s. 142-143.

³⁶⁰ Günarslan, s. 29.

³⁶¹ Reisoğlu, s. 102, Sungur, s. 23.

gerçekleştiren POS cihazlarının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte imprinter cihazlarının kullanımı sona ermiştir.

5. Kiosklar

Banka veya kredi kartı çıkaran finans kurumları, müşterilerine daha iyi hizmet verebilmek için bankacılık işlemlerinin yapılabildiği yeni yöntemler geliştirmektedirler. Bankalar son yıllarda özellikle internet bankacılığı, mobil bankacılık, çağrı merkezi ya da ATM gibi çeşitli araçlar ile müşterilerinin finansal işlemlerini rahatlıkla yapabilmelerini sağlayacak imkânlar sunmaktadırlar. Kiosk bankacılığı da banka şubeleri haricinde bankacılık işlemlerinin yapılabildiği yöntemlerden birisidir. Kiosklar; para çekme ve para yatırma dışında ATM’lerden yapılabilen parasal işlemler dahil olmak üzere bankacılık işlemlerinin yapılabildiği bilgisayar tabanlı cihazlardır³⁶². Kiosk ile işlem yapılabilmesi için öncelikle bu cihazın sahibi olan banka tarafından kendi müşterisine özel olarak verilen şifrenin girilmesi ya da kiosk sahibi bankaca çıkarılmış olan kartın cihaza okutulmasından sonra kart şifresinin belirtilmesi şarttır. Böylelikle işlem yapılabilen alana geçilmiş olmaktadır.

Kiosk ile ATM birbirlerinden farklı işlevlere sahip olan cihazlardır. Banka müşterisi olan kişiler ATM’yi kullanarak para çekebilir ya da banka hesabına para yatırabilirken; kiosk ile bu işlemlerin yapılması mümkün değildir. Her iki cihaz arasındaki önemli diğer bir fark ise; tüm bankalar ATM’leri ortak kullanabilirler; ancak kiosklara yalnızca kiosk sahibi olan banka tarafından çıkarılan banka ya da kredi kartı ile erişim sağlanabilir.

Kiosklar oldukça güvenilir cihazlardır; çünkü parasal bir işlem tamamlanmadan önce bu işlemin başlangıcında kullanılan banka veya kredi kartının tekrar okuyucudan geçirilmesi gerekmektedir. Kiosklarda ayrıca ekran kullanımı açısından süre kontrolü de yapılmaktadır; süreaşımı olduğu zaman sistemden otomatik olarak çıkış yaptırılır ve sisteme yeniden giriş sağlanabilmesi için kartın okutularak verilen şifrenin yazılması gerekmektedir³⁶³.

³⁶² Günarslan, s. 29.

³⁶³ <https://www.isbank.com.tr/kiosk> (E.T: 26.02.2020)

6. Harcama Belgesi

Harcama belgesi, kart ile yapılan mal ve hizmet alımlarında üye işyerleri tarafından düzenlenen, kart hamilinin yaptığı harcamanın bedelini, tarihini, kart bilgileri ile provizyon kodunu gösteren belgedir. Kişiler kredi kartlarını kullanarak alışveriş yaptıkları zaman, yapılan bu işleme ilişkin bilgiler POS cihazları ile okunarak kağıda çıkarılır. Kredi kartı sisteminin işleyişi açısından “*slip veya satış belgesi*” olarak da adlandırılan bu belgeler büyük önem taşımaktadır. Harcama belgesi ile yalnızca banka veya kredi kartını kullanan kart hamilinin borcu belgelenmiş olmamakta, aynı zamanda alışveriş sırasında kullanılan kredi kartını çıkaran bankaya da borcun ödenmesiyle ilgili olarak sorumluluk yüklenmektedir³⁶⁴. Üye işyeri, harcama belgesi düzenlerken bu belgeyi usulüne uygun olarak düzenlemekle yükümlüdür; harcama belgesinin belirlenmiş esaslara uygun olarak düzenlenmemesi durumunda üye işyeri tarafından satılan malın veya verilen hizmetin bedeli üye işyeri sözleşmesinin yapıldığı banka veya finans kuruluşundan istenemeyecektir³⁶⁵.

5464 sayılı Kanun’un 3. maddesinin k fıkrasına göre harcama belgesi; banka kartı ya da kredi kartı ile yapılan işlemler ile ilgili olarak üye işyeri tarafından düzenlenen, kart hamilinin işlemde doğan borcu ile diğer bilgileri gösteren ve kart hamilinin kimliğinin bir kod numarası, şifre veya kimliği belirleyici başka bir yöntemle belirlendiği durumlar dışında kart hamili tarafından imzalanan belgedir. Harcama belgesinde; üye işyerinin adı ve kod numarası, yapılan işlemin tarihi ve saati, sıra numarası, işlemde kullanılan kartın numarası ile son kullanım tarihi, mal ya da hizmet alımının miktarı, yetkilendirme kodu bulunmak zorundadır. Bu bilgileri içeren harcama belgesi ile yapılan alışverişin karşılığı, anlaşmalı banka ya da kurumdan tahsil edilebilecektir. Harcama belgesinde bu temel öğelerin dışında; üye iş yerinin adresi, telefon numarası, vergi numarası ile alınan mal veya hizmete ilişkin başkaca bilgiler de bulunabilir. Son yıllarda harcama belgesinin yapılan işlem sonrasında kart hamili tarafından imzalanması uygulamasından vazgeçilerek; üzerinde chip bulunan kredi kartları ile ödeme işlemi yapıldığı esnada şifrenin doğru girilmiş olması yeterli kabul edilmektedir³⁶⁶.

³⁶⁴ Sungur, İlhan, Uygulamacı Gözüyle Banka Kartları Mevzuatı ve Uygulaması (İlişkiler, Belgeler, Çekişmeli Konular), Seçkin, Ankara, 2007, s. 35 (Banka Kartları).

³⁶⁵ Aydemir, Efrail, Hukuksal Uyuşmazlıklar Yönünden Banka Kartları ve Kredi Kartları, Seçkin, Ankara, 2013, s. 97.

³⁶⁶ Sungur, Banka Kartları, s. 39.

7. Nakit Avans Belgesi (Cash Slip)

Kredi kartlarının kullanılma amacı ilk başlarda kişiler tarafından herhangi bir mal ya da hizmet alımı gerçekleştiği anda, nakit kullanılmadan bunların bedelinin ödenebilmesidir. Ancak zamanla bankalar tarafından kredi kartlarına nakit avans adıyla kredi çekebilme özelliği de eklenmiş, böylece kart hamilleri kendilerine bankaca tanınan limit dâhilinde uzun prosedürlerle uğraşmadan kolayca kredi kullanabilme imkânına kavuşmuşlardır. İnsanlar ihtiyaçlarını karşılayabilmek için normalde bankadan kredi kullanmak istediklerinde; bankalar tarafından kendilerinden istenilen bazı prosedürleri yerine getirmek zorundadırlar. Hâlbuki kredi kartlarının nakit avans çekme fonksiyonuna sahip olmaları sayesinde; kart hamilleri, ilk başta kredi kartları ve limitleri onaylandıktan sonra artık herhangi bir işlem yapmalarına gerek duyulmadan limitin aşılması şartıyla kredi kullanabilmektedirler.

5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin I fıkrasına göre nakit ödeme belgesi; bankalarca ya da yetkili üye işyerlerince banka kartı veya kredi kartı hamiline yapılan nakit ödemelerde düzenlenerek, kart hamilinin kimliğinin bir kod numarası, şifre veya kimliği belirleyici başka bir yöntemle belirlendiği durumlar haricinde kart hamili tarafından imzalanan belgedir. Nakit ödeme belgesinde; ödeme yapan kurumun adı, üye işyeri kod numarası, yapılan işlemin tarihi ve saati, sıra numarası, kredi kartı numarası ile son kullanma tarihi, kart hamilinin imzası ve otorizasyon kodunun yer alması gerekmektedir.

Kart hamilinin kredi kartını kullanarak bankaya yaptığı talep sonrasında, bu talebin onaylanması durumunda nakit avans belgesi düzenlenir³⁶⁷. Kart hamilleri tarafından ATM'ler aracılığıyla nakit avans işlemi yapıldığı takdirde müşteri imzası olmayacağı için nakit ödeme belgesi de düzenlenemeyecektir. Böyle bir durumda kredi kartında kullanılan şifre, banka müşterisinin imzası yerine geçmektedir. Kredi kartı hamilinin nakit avans çekerken girmiş olduğu şifrenin onun imzası hükmünde olduğu hususu, banka ile kredi kartı hamili arasında yapılan üyelik sözleşmesi ile kararlaştırılan bir durumdur.

³⁶⁷ Sungur, Banka Kartları, s. 42.

8. Alacak Belgesi (Credit Voucher) İle Hesap Bildirim Cetveli

Alacak belgesi 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin p fıkrasında; *“Banka kartı veya kredi kartı kullanılarak alınmış olan malın iadesi veya hizmetin alımından vazgeçilmesi veya yapılan işlemin iptali halinde kart hamilinin hesabına alacak kaydedilmek üzere üye işyeri tarafından düzenlenen belge”* olarak tanımlanmıştır. Alacak belgesi, mal veya hizmet alımı durumunda banka veya kredi kartı hamilinin hesabında borç olarak kayıtlı olan paranın, ters kayıt suretiyle kart hamilinin hesabına geri iade edilmesi amacıyla düzenlenir. Alacak belgesinde; belgeyi düzenleyen kurumun adı, üye işyeri kod numarası, yapılan işlemin tarihi ve saati, sıra numarası, kredi kartı numarası ile son kullanma tarihi, işlem tutarı ve işyeri yetkilisinin imzasının bulunması zorunludur. Üye işyeri, alacak belgesini tanzim ederken bu belgeyi usulüne uygun şekilde düzenlemelidir; aksi takdirde sorumluluğu söz konusu olacaktır³⁶⁸. Alacak belgesi ile harcama belgesi arasındaki en önemli fark; alacak belgesinin işyeri tarafından imzalanması ve işlem tutarının kart hamilinin hesabına borç yerine alacak olarak kaydedilmesidir. Alacak belgesi, banka veya kredi kartı hamiline haksız borç kaydının düzeltilebilmesi talebine imkan sağlayan önemli bir delil niteliğine haiz belgedir³⁶⁹.

Hesap bildirim cetveli; kredi kartını çıkaran banka veya finans kuruluşu tarafından aylık olarak kart hamillerine gönderilen belgedir. Hesap bildirim cetvelinde; kredi kartı hamili tarafından yapılan harcamalar, nakit avans çekimi, gecikme faizi ve komisyon gibi borç bilgileri yer almaktadır. Hesap bildirim cetveli, kart hamilinin belirtmiş olduğu adrese banka tarafından fiziken gönderilebileceği gibi; kart hamilinin isteği doğrultusunda elektronik posta adresine mail atılmak suretiyle elektronik ortamda da gönderilebilmektedir.

D. Kartlı Ödemeler Sisteminin Faydaları ve Sakıncaları

Kredi ve banka kartları, kartlı ödemeler sisteminin en önemli ödeme araçlarındandır. Banka kartları ile karşılaştırıldığında kredi kartlarıyla yapılabilecek işlem çeşitliliği daha çoktur. Kredi kartları ile kart hamilleri, kendilerine ait olan malvarlığı yerine kart çıkaran kuruluş tarafından tahsis edilen krediyi kullanabilme imkanına kavuşmaktadırlar. Biz bütün bu nedenlerden dolayı kartlı ödemeler sisteminin

³⁶⁸ Aydemir, s. 97.

³⁶⁹ Sungur, Banka Kartları, s. 44.

faydalarını ve sakıncalarını ele alırken açıklamalarımızı kredi kartlarını esas alarak yapacağız. Banka ve kredi kartları arasındaki farkların yanında kullanımları ve özellikleri bakımından benzerliklerin de olması nedeniyle aslında kredi kartları açısından yapılacak açıklamaların istisnalar dışında önemli bir kısmının banka kartları bakımından da geçerli olduğu söylenebilir.

1. Kartlı Ödemeler Sisteminin Faydaları

a. Kart Hamili Açısından Faydaları

Banka veya kredi kartı hamili, bu kartlar aracılığıyla nakit para kullanmadan mal veya hizmet alımı yapabilmektedir. Bu imkân sayesinde kart hamili birçok avantaj elde etmektedir. Kart hamilleri, hangi ülkede olurlarsa olsunlar para taşımak zorunda kalmadan ihtiyaçlarını giderebilmektedirler. Kişilerin üzerlerinde para taşımak zorunda olmamaları sebebiyle, bu paranın çalınması, kaybedilmesi ya da yağma edilmesi gibi riskler de ortadan kalkmış olacaktır. Para elden ele dolaştığı için, üzerinde salgın hastalıklara neden olabilecek virüs gibi mikroorganizmaları barındırabilirken; kredi kartında bu risk oldukça düşüktür. Kart hamili cebinde taşıdığı plastik kart sayesinde, nakit paraya ihtiyaç duymadan alışverişini yapabilmekte; yurt dışına çıktığında ise döviz almadan ya da döviz bozdurmaya ihtiyaç duymadan istediği harcamaları gerçekleştirebilmektedir. Kredi kartının kaybedilmesi durumunda hamil bu kartını yeniden çıkarttırabilecektir, oysa hamilin parasını kaybetmesi durumunda onu yeniden bulması oldukça zordur; bu bakımdan değerlendirildiğinde aslında risk dağıtılmış olmaktadır³⁷⁰.

Kart hamili tarafından yapılan harcamalarda banka veya kredi kullanıldığı takdirde yapılan harcamalar, kayıt altına alınmış olmaktadır. Kişiler bilinçli oldukları zaman aylık tüketim harcamalarını gözden geçirerek gereksiz alışverişlerden uzak kalabilirler. Böylece kişisel tüketim alışkanlıkları kontrol altında tutularak maddi durumlarının lüzumsuz harcamalarla kötüye gitmesi önlenmiş olacaktır.

Kredi kartını kullanan kart hamili, mal veya hizmet alımının gerçekleştirildiği tarihten itibaren bu kartı çıkaran banka veya finansal kuruluşa ödeme yaptığı tarihe kadar olan

³⁷⁰ Yetim, Sedat, Tüketici Kartları ve Tüketici Kredileri, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1997, s. 19.

zaman içerisinde kredi kullanabilme şansına sahip olmaktadır³⁷¹. Kredi kartı nakde ihtiyaç duyulmadan yapılabilen bir ödeme aracıdır; kart hamili kredi kartı sayesinde hiç parası olmasa da alışveriş yapabileceği gibi, kartın kullanıldığı tarihten başlayarak borcun son ödeme tarihine kadar olan süre zarfında faiz de ödemeyecektir³⁷². Kredi kartı hamili hesabında parası olmasa bile kartını kullanarak alışveriş yapabilecek ve böylece beklemeden ihtiyaçlarını karşılayacaktır.

Kredi kartları kullanılarak alınan mal veya hizmetlerin bedelinin ödenmesi, taksitle de gerçekleştirilebilmektedir. Böylece kart hamilleri ekonomik sıkıntı yaşadığı zamanlarda bile istediklerini zorlanmadan alabilecektir. Özellikle üye işyeri tarafından taksitle alışveriş yapılmasının kabul edilmediği durumlarda; taksitle ödeme imkânının kartı çıkaran banka ya da kuruluş tarafından sağlanması, kişilerin kredi kartlarını tercih etmelerinin önemli nedenlerindendir³⁷³.

Kredi kartları kullanılarak limit dâhilinde nakit para çekilebilir, kendilerine tanınan bu imkan sayesinde kart hamilleri nakit ihtiyacı doğduğunda çevresindeki insanlardan borç istemek zorunda kalmazlar. Kredi kartı hamilleri nakit para sıkıntısı yaşadıklarında günün her saatinde ATM'leri kullanarak belirli bir komisyon, faiz ya da kullanımdan kaynaklı ödeme karşılığında kart limitini aşmadan nakit ihtiyaçlarını karşılayabilirler³⁷⁴. Kredi kartı limiti kişiye özgü olarak değişmektedir. Kredi kartı sayesinde insanlar üzerlerinde fazla para taşımamakta ve çek kullanımına göre daha fazla fayda elde etmektedirler. Kredi kartı, çeke göre daha kullanışlıdır ve bankaya masraf ödenmemesi nedeniyle daha ucuzdur³⁷⁵. Kredi kartı kullanılarak yapılan ödeme süreci, çek ile yapılan ödeme sistemine göre daha pratik, hızlı ve güvenlidir.

Kartlı ödemeler sisteminin getirdiği kolaylıklardan yalnızca kredi kartı hamili yararlanmamaktadır. Kredi kartı hamili, eşine ya da çocuklarına ek kart çıkartmak suretiyle onların da bu hizmetlerden yararlanmasını sağlayabilir. Dolayısıyla kart hamili dışındaki kişilerin de kredi kartının sağladığı imkânlardan yararlanması

³⁷¹ Çavuş, Mustafa Fedai, “Bireysel Finansmanın Temininde Kredi Kartları:Türkiye’de Kredi Kullanımı Üzerine Bir Araştırma”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 15, Y. 2006, s. 175., Akipek, s. 105.

³⁷² Sayın, Serhat, Türk Hukukunda Kredi Kartı Ve Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Hukuki Sorumluluk, Kazancı Hukuk, İstanbul, 2005, s. 9.

³⁷³ İşgüzar, s. 49.

³⁷⁴ Acar, Özlem, “Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nda Kart Sahibinin Korunması”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s. 18.

³⁷⁵ Jones, A.Sally: The Law Relating To Credit Cards, BSP Professional Books, Nottingham, 1989, s. 12.

mümkündür. Firmaların kullandığı kredi kartları sayesinde firma yöneticisi, iş nedeniyle yapmış olduğu herhangi bir temsil giderini şirketin hesabında olacak şekilde gösterebilecektir³⁷⁶. Firma kartları ile asıl karta bağlı olarak çıkartılan ek kartlar yönünden değerlendirildiğinde, dönem içinde bu kartlar kullanılarak yapılan harcamaların tek elden toplanması suretiyle gelen hesap özeti üzerinden bunların denetlebilmesi de önemli bir avantajdır³⁷⁷.

Kartlı ödemeler sisteminin zamanımızda hızla yaygınlaşması, bankalar ve finans kurumları arasında ciddi bir rekabetin yaşanmasına neden olmuştur. Kart çıkaran kuruluşlar rekabet şartlarından kaynaklı olarak müşterilerine yapacakları alışverişlerde özellikle promosyon, indirim, taksit erteleme, ücretsiz çalıntı kart sigortası ya da puan uygulaması gibi çeşitli avantajlar sunmaktadırlar. Kredi kartını kullanılarak yapılan mal ya da hizmet alımları bu sayede nakit para ödenerek yapılan alımlara kıyasen daha karlı olabilmektedir. Kredi kartlarının bazıları, hamillerine özel hizmet verebilme imkanı da sunmaktadır. Bu kartların hamilleri özellikle yurt dışı uçuşlarında havaalanlarında ayrıcalıklı yerlerde oturabilme, ucuz konaklama olanağı, uygun fiyatta araç kiralama ve ücret ödemedi haberleşme araçlarından faydalanma gibi birtakım hizmetlerden istifade etmektedir³⁷⁸.

Günümüzde internet sayesinde banka ya da kredi kartı kullanıcıları bilgisayar, telefon ya da başkaca bilişim sistemi araçlarından yararlanarak sanal ortamda alışveriş yapabilmektedir. Bu sayede ihtiyaçlarını gidermek için mağazalar, marketler veya turizm acenteleri gibi mal ya da hizmet alımının yapıldığı yerlere fiziken gitmek yerine bulundukları yerden kolayca istediklerini alabilmektedirler. Kart hamilleri böylece günümüzün en kıymetli değerlerinden olan zaman açısından tasarruf sağlayarak alışverişe ayıracakları vakti, istedikleri başka şeyler için kullanabileceklerdir.

b. Üye İşyeri Açısından Faydaları

Üye işyerlerinin kartlı ödemeler sistemine dâhil olmalarının onlar açısından en önemli kazanımlarından birisi, iş hacimleri ile müşteri sayılarını çoğaltmalarıdır. Üye işyerinin, satmış olduğu mal veya hizmet bedellerinin nakit olarak ödenebilme imkânı yanında banka ve kredi kartıyla ödenme alternatifini de sunması sayesinde yeterince

³⁷⁶ Koç, s. 30.

³⁷⁷ Teoman, Ömer, Hukuki Yönden Kredi Kartı Uygulaması Güncelleştirilmiş İkinci Baskı, Beta, İstanbul, 1996, s. 34.

³⁷⁸ Yılmaz, Eyüp, s. 30.

nakdi olmayan müşteriler alışverişe yönelmektedirler³⁷⁹. Kart hamili üzerinde parası olmasa bile ihtiyaçlarını ertelemek zorunda kalmadan üye işyerine giderek kart limiti dâhilinde alışveriş yapacak ve böylelikle işyerleri normalde gerçekleştiremeyecekleri satışları gerçekleştirebileceklerdir. Kart hamillerinin nakit paradan bağımsız olarak kredi kartıyla kolaylıkla alışveriş yapmaları, işyerlerinin müşteri artışına bağlı olarak karlarını da artırmalarını sağlayacaktır³⁸⁰.

Üye işyerleri, müşterilerine kredi kartları aracılığıyla satış yaptıklarında; satılan mal veya hizmetlerin bedeli kart çıkaran kuruluştan tahsil edilecektir. Kart çıkaran kuruluş tarafından üye işyerine ödeme yapılabilmesi için, harcama belgesi tutarının kart hamilinden tahsil edilmiş olması şart değildir³⁸¹. Kart hamilleri tarafından üye işyerlerinden kredi kartıyla yapılan alışverişlerin bedelleri, herhangi bir şekilde ödenmediği takdirde; onlar hakkında yapılacak icra takibi ve borcun tahsiline yönelik dava işlemlerini kart çıkaran kuruluş yapacaktır. Böylece üye işyerleri, bu sorunlarla hiç uğraşmadan risksiz şekilde alacaklarını kart çıkaran kuruluştan tahsil etmenin avantajını yaşayacaklardır³⁸².

Kart çıkaran kuruluşlar ile kartlı sistem kuruluşları güçlü mali yapıları olan, faaliyet alanları geniş ve tanınmış kurumlardır. Üye işyerlerinin, güçlü sermayesi olan bu önemli kuruluşlar tarafından oluşturulan sistemin içerisine katılmış olmaları onların tanınırlıklarını ve itibarlarını artırmaktadır. Kart çıkaran kuruluşlar ve kartlı sistem kuruluşları tarafından kart hamillerine yapılan bilgilendirmelerde, üye işyerlerine ait bazı tanıtıcı materyaller ve bilgiler verilmektedir. Bu sayede üye işyerleri, herhangi bir ücret ödemeden reklama ve etkili bir tanıtım imkânına kavuşarak müşterilerini arttırmış olmaktadır³⁸³.

Kartlı ödemeler sisteminin üye işyerleri açısından faydalarından birisi de taksitli veya vadeli olarak yapılan mal satışlarında görülmektedir. İşyeri ticari faaliyeti sırasında mallarını taksitli veya vadeli olarak sattığı zaman, malların bedellerinin ödenmemesi riskiyle karşılaşabilecektir. İşyeri müşterilerinin ekonomik olarak kötü duruma gelerek ödeme güçlüğüne düşmeleri, taksitle satış yapan işyerleri açısından maddi kayıp yaşanmasına neden olacaktır. Kartlı ödemeler sistemi içerisinde yer alarak

³⁷⁹ Acar, s. 19.

³⁸⁰ Teoman, s. 35., Yılmaz, Eyüp, s. 32.

³⁸¹ Yılmaz, Eyüp, s. 33, Sayın, s. 11.

³⁸² İşgüzar, s. 52.

³⁸³ İşgüzar, s. 52.

müşterilerine kredi kartı kullanabilme olanağı sunan üye işyerleri ise mallarını taksitle satmış olsalar bile, satılan malların bedelinin tahsilinde herhangi bir sorun yaşamamaktadırlar. Üye işyerleri, taksitle yapılan alışverişler sonrasında belirli bir süre geçtikten sonra kredi kartını çıkaran kurumdan bunların karşılıklarını alacaklardır³⁸⁴. Kart hamilleri vadeli veya taksitli ödeme imkânı sayesinde, fiyatlarının yüksek olması nedeniyle normalde satın almak istemeyecekleri bir mal veya hizmeti rahatlıkla alabileceklerdir. Kart hamilleri tarafından yapılan alışverişlerin bedelleri ise herhangi bir ödenmeme riski olmadan kart çıkaran kuruluş tarafından üye işyeri hesabına ödenecek ve böylece üye işyeri açısından geleceğe yönelik öngörülebilir ve sağlam bir mali tablo çizilmiş olacaktır³⁸⁵.

c. Kart Çıkaran Kuruluş Açısından Faydaları

Kart çıkaran kuruluşlar, özel hukuk hükümlerine göre kurulan ve kar amacı ile hareket eden özel hukuk tüzel kişileridir. Tacir sıfatı bulunan kart çıkaran kuruluşların ticari faaliyetleri sırasındaki temel amaçları kar elde edebilmektir. Bu kuruluşlar, kredi kartı sistemini işletebilmek için büyük paralar harcamaktadırlar ve giderlerinin karşılanabilmesi için kazanç sağlamak zorundadırlar. Kredi kartı sisteminin kuruluşunda ve işleyişinde yaşanan güçlükler ile uluslararası kartlı sistem kuruluşlarının yapacakları lisans sözleşmesinin tarafı olarak bankaları tercih etmeleri nedeniyle; kart çıkaran kuruluşların büyük çoğunluğu, bankalardan müteşekkildir³⁸⁶. Kart çıkaran kuruluşlar olarak bankalar, sistem içerisinde oldukça avantajlara sahiptirler. Kartlı ödemeler sistemi içinde kart çıkaran kuruluşlar; gerek kart hamillerinden gerekse üye işyerlerinden önemli maddi kazanımlar elde etmektedirler.

Kart çıkaran kuruluşlar, kart hamillerinden çeşitli isimler altında bazı gelirler elde etmektedirler. Bu kapsamda, kart hamillerinden alınan kart bedeli, kart yenileme ücreti, kredi kartı üyelik aidatı gibi ücretler, kart çıkaran kuruluşların maddi kazançlarındandır. Kredi kartını kullanan kişiler nakit paraya ihtiyaç duyduklarında ATM'ler aracılığıyla nakit avans çekebilirler. Kart hamilleri bu avans karşılığında kart çıkaran kuruluşa faiz ödemesi yapmak zorundadırlar; dolayısıyla kart hamilinin kendi hesabından yaptığı faiz ödemesi neticesinde aslında kart çıkaran kuruluş, vadesiz

³⁸⁴ Koç, s. 30

³⁸⁵ Acar, s. 20.

³⁸⁶ Sayın, s. 11-12.

mevduat getirisi elde etmiş olmaktadır³⁸⁷. Bunun yanısıra kart hamilinin kredi kartı borcunu zamanında ödeyememesi durumunda; kart çıkaran kuruluş bu borcu kredilendirmek suretiyle, hamilden faiz geliri elde etmektedir³⁸⁸.

Kart hamili ile kart çıkaran kuruluş arasında sürekli bir ilişki vardır. Kredi kartı üyelik sözleşmesi ile kurulan bu ilişki, diğer bankacılık hizmetlerinin çoğundan farklı olarak; her iki taraf arasında aidiyet duygusu oluşturmaktadır. Kart çıkaran kuruluşun gerçekleştirdiği kar getirici faaliyetler açısından kart hamili potansiyel müşteri konumundadır. Taraflar arasında doğal olarak gelişen bu bağ sayesinde kart çıkaran kuruluş, diğer hizmetlerini rahatlıkla hamile satabilme potansiyeline sahiptir³⁸⁹.

Kart çıkaran kuruluş ile üye işyerleri arasında da kartlı ödemeler sisteminin işleyişi sırasında güçlü bir bağlantı bulunmaktadır. Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartlarının kullanılması suretiyle gerçekleştirilen mal veya hizmet alımlarında; anlaşmalı oldukları üye işyerlerinden yapılan ödemeler karşılığında belirli bir komisyon almaktadırlar. Kart hamili tarafından yapılan alışveriş sırasında üye işyerinde kullanılan kart, anlaşmalı banka veya finans kuruluşunun çıkarmış olduğu bir kart ise hizmet karşılığında alınacak olan bu komisyon, anlaşmalı kuruluş tarafından doğrudan gelir kaydedilecektir. Üye işyerinde ödeme için kullanılan kartı eğer başka bir banka ya da finans kuruluşu, kart hamiline vermiş ise böyle bir durumda yapılan işlemin bedeli bu kuruluştan tahsil edilirken alınacak komisyonun bir kısmı da bu kuruluşa aktarılacaktır. Kartlı ödemeler sisteminde, üye işyeri anlaşmasını yapan kuruluştan, kartı çıkaran kuruluşa yapılan bu komisyon aktarımına “*takas komisyonu*” denilmektedir. Bu sayede kartı çıkaran kuruluşlar, aralarında herhangi bir anlaşma yapılmamış olsa dahi, işyerlerinden komisyon geliri elde etmiş olurlar³⁹⁰.

d. Ülke Ekonomisi Açısından Faydaları

Kartlı ödemeler sisteminin, ülke ekonomisi açısından da önemli faydaları bulunmaktadır. Kart hamilleri tarafından yapılan mal veya hizmet alımları sonucunda yapılan ödemeler, bu sistem sayesinde kayıt altına alınmaktadır. Kartlı ödemeler sisteminin işleyişi sayesinde, kayıt dışı ekonomi daralmış olur ve devletin kamusal

³⁸⁷ Sungur, s. 128., Teoman, s. 39., İşgüzar, s. 53., Yılmaz, Eyüp, s. 34.

³⁸⁸ Acar, s. 21., Koç, 31-32.

³⁸⁹ Sungur, s. 129.

³⁹⁰ Yılmaz, Eyüp, s. 34., Sungur, s. 127.

harcamaları yapabilmek için kullandığı vergi gelirlerinde artış yaşanır³⁹¹. Kart kullanıcıları tarafından yapılan işlemler neticesinde kartlı ödemeler sistemi içerisine giren para, yalnızca vergi gelirlerini artırmamakta; bunun yanı sıra tasarruf-yatırım akışını hızlandırmak suretiyle ticari faaliyetleri de olumlu olarak etkilemektedir³⁹².

Kredi kartı kullanımının, tüketim istikrarının sağlanması açısından da önemi büyüktür. Kredi kartının kullanılması ile kişilerin maddi durumlarda görülen dönemsel değişimlere karşın, onların ihtiyaçlarına yönelik olarak talepleri karşılanabildiği için tüketim istikrarı gerçekleşir. Ülkedeki ekonomik büyümenin, ivme kazanarak düzenli bir şekilde sürebilmesi için tüketim istikrarının olması şarttır³⁹³.

Kartlı ödemeler sisteminin gelişmesi ve ülke genelinde kişiler tarafından kredi kartı kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, fiziki paranın kullanımı azalarak tasarruf mevduatlarında artış gerçekleşecektir. İnsanlar tarafından fiziki para kullanımının kartlı ödemeler sistemi sayesinde azalması neticesinde, ekonomide para arzının artışına engel olunacaktır. Bu durumun olumlu bir sonucu olarak da para arzının enflasyonist baskısı geciktirilebilecek ya da azaltılabilecektir³⁹⁴.

2. Kartlı Ödemeler Sisteminin Sakıncaları

a. Kart Hamili Açısından Sakıncaları

Kredi kartı uygulamasının, kart hamilleri açısından en önemli sakıncalarından birisi tüketimi teşvik etmesidir. Kişiler, kredi kartlarını kullanarak alışveriş yaptıkları zaman aslında harcadıkları para işlem anında onların malvarlıklarında olmayan paradır. Nakit para ile yapılan mal ya da hizmet alımlarında dikkatli şekilde hareket ederek aceleci tavır sergilemeyen insanlar, kredi kartlarıyla bu alımları gerçekleştirdiklerinde daha rahat, kolay ve iç dünyalarında herhangi bir pişmanlık duygusuna kapılmadan davranabilmektedirler. Kredi kartı hamilleri açısından para harcama eğiliminin gereksiz şekilde artması, onların nakit parayla olan alışverişlere göre mantıksızca harcamalar yapmalarına neden olmaktadır. Kredi kartları ile yapılan alışverişlerde para kullanılmaması, hamillerin tüketim arzusunu körüklemekte, ATM'lerden nakit avans

³⁹¹ Çavuş, s. 178.

³⁹² Günarslan, s. 34.

³⁹³ Kızılot, Şükrü/Kılıç, Cem/Tokatlıoğlu, İbrahim, kartlı Ödemeler Sisteminin Ekonomik Faydaları Kart Kullanımının Yaygınlaşması İçin Gereken Düzenlemeler ve Teşvikler, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 15-16.

³⁹⁴ Kızılot/Kılıç/Tokatlıoğlu, s. 43.

çekilmesi, sanki banka kasasının kendilerine kolayca açılıvermesi gibi psikolojik bir etki yaparak böyle bir izlenim oluşturmaktadır³⁹⁵.

İnsanlar kredi kartlarının sağladığı kolaylık sayesinde özellikle internet aracılığıyla, istedikleri yerden malvarlıklarına dâhil olmayan soyut parayla istedikleri şeyleri rahatlıkla satın alabilmektedirler. Kredi kartının ödeme aracı olduğunun farkında olmayan bilinçsiz hamil, geliriyle orantısız biçimde aşırı tüketim yapabilmekte ve henüz kazanmadığı bir parayı sorumsuzca harcayarak borçlanmaktadır³⁹⁶. Kredi kartı hamillerinin bazıları, kartlarını kullanarak yaptıkları alışverişlerin bedellerini sanki hiç ödemeyeceklermiş gibi davrandıkları için, gelir gider dengelerini bozarak ekonomik sıkıntıya düşmektedirler. Özellikle günümüzde medya aracılığıyla yapılan reklamlar ve farklı yaşam tarzlarının topluma model olarak sunulması, insanları gerçek ihtiyaçlarını önemsemeden sadece isteklerinin peşinden gitmeye yöneltmiştir. Bilinçsiz şekilde kredi kartı kullanımından kaynaklı aşırı tüketim eğilimi sonucunda kart hamilleri, ekonomik açıdan zor durumlara düşebilmekte ve ciddi maddi sıkıntılar yaşayabilmektedirler. Kart hamillerinin aşırı tüketim eğilimi göstererek bilinçsizce borçlanmaları ve sonrasında bu borçlarını ödeyemeyecek duruma düşmeleri; onların psikolojilerini de olumsuz etkilemekte, aileleriyle sorunlar yaşamalarına yol açmakta ve bazen intihar etmelerine bile neden olmaktadır.

Kartlı ödemeler sisteminde kredi kartı hamilleri, yaptıkları mal veya hizmet alımlarının karşılığında sürekli olarak kullanmasalar bile bu kartların yıllık üyelik aidatlarını, kart bedellerini ve kart yenileme ücretlerini kart çıkaran bankalara veya finansal kuruluşa ödemek zorundadır. Kredi kartı hamili, eğer yaptığı harcamaların karşılığında kredi kartının borcunu dönem içinde tam olarak ödemediği takdirde; kart çıkaran kuruluşa yüksek oranda faiz ödemesi yapmak durumunda kalacaktır. Nakit ihtiyacı nedeniyle kredi kartını kullanarak nakit avans çeken kart hamili, nakdin çekildiği günden itibaren işleyecek olan kredi faizini kart çıkaran banka veya finans kuruluşuna ödemekle yükümlüdür. Aksi takdirde (ödeme tam olarak yapılmadığı zaman) kart çıkaran kuruluş, kredi faiziyle beraber çekilen nakdin tahsil edilebilmesi için kart hamili hakkında icra takibi başlatabilir ya da alacak davası açabilir.

³⁹⁵ Bayraktar, Köksal, “*Banka Kredi Kartları İle Ortaya Çıkan Ceza Hukuku Sorunları*”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2000, s. 195.

³⁹⁶ Yurtseven, Gülten, “*Kredi Kartı Kullanımı ve Alışveriş Bağımlılığı*”, Bağımlılık Dergisi, C. 15, S. 2, Y. 2014, s. 93., Kaya, s. 131.

Kartlı ödemeler sisteminde kullanılan kartların herhangi bir şekilde kart hamillerinin hâkimiyetinden çıkması halinde, hamiller ciddi sorunlarla karşılaşabilirler. Özellikle kredi kartlarının çalınması, kaybedilmesi, sahtecilik ya da dolandırıcılık suçlarıyla ilgili eylemlere konu olması durumunda; kart hamilleri maddi açıdan ciddi sıkıntı yaşayabileceklerdir. Kart hamili böyle bir durumla karşılaştığında, yaşanabilecek olumsuzlukları bertaraf edebilmek için durumu hemen kart çıkaran kuruluşa bildirerek kartın iptalini sağlamalı ve böylece kötü niyetli kişilerin bu kartı kullanmasına engel olmalıdır.

Kartlı ödemeler sistemi açısından kredi kartlarının kullanılma süreciyle ilgili olarak bazı ülkelerde yasal düzenlemelerde eksiklikler tamamlanmamıştır. Kart çıkaran kuruluşların lehine düzenlemelerin çoğunlukta olması; özellikle kartla ilgili yaşanabilecek sorunlarda riskin çoğu zaman kart hamili üzerinde bırakılmasına ve taraflar arasında yaşanan hukuksal anlaşmazlıklarda sorumlulukların kart hamiline üstlenilmesine yol açabilmektedir³⁹⁷. Kredi kartı çıkaran bankalar veya finans kuruluşları, kart limitini belirlerken hamilin gelir durumu, malvarlığı ve borçları ile ilgili olarak çoğu zaman yeterli araştırmayı yapmadıkları için; kişilere harcama limitlerinin üzerinde olan kredi kartı vererek onların kontrolsüz harcama yapmalarını tetiklemektedirler.

Kredi kartı ile yapılan satışlar için kart hamilinden ayrıca ücret talep edilmeyeceği, nakit para ödenerek yapılan alışverişlerden farklı bir fiyat uygulanmayacağı üye işyeri sözleşmelerinde öngörülmüş ise de; üye işyerleri sattıkları mal veya hizmetin fiyatına, kart çıkaran kuruluşa ödeyecekleri komisyon ücretini de ayrıca yansıtarak bu bedelden kurtulmak isteyebileceklerdir. Bu durum sadece kartla alışveriş yapan hamilleri değil, nakit para kullanarak harcamalarını gerçekleştiren diğer kişileri de etkileyebilecektir³⁹⁸.

b. Üye İşyeri Açısından Sakıncaları

Üye işyerleri kartlı ödemeler sistemi içerisinde oldukları için, kart çıkaran kuruluşlar ile yaptıkları üye işyeri anlaşmasının sonucu olarak yapılan satışların belirli bir oranını komisyon şeklinde onlara ödemek zorundadırlar. Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar, üye işyerlerinde yapılan satışların bedellerinin kartla ödenen tutarı

³⁹⁷ Yetim, s. 24., Yılmaz, Eyüp, s. 37.

³⁹⁸ İşgüzar, s. 56, Yılmaz, Eyüp, s. 36.

üzerinden sabit bir oranda komisyon alırlar. Üye işyerleri, kart hamillerine sattıkları malların veya verdikleri hizmetin karşılığında kazandıkları karlarının bir kısmını üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlara verirler³⁹⁹. Üye işyerlerinin kartlı ödemeler sisteminin işleyişinden kaynaklı olarak ödemek zorunda olduğu bu komisyon, kart ile yapılan işlemlere ilişkin harcama belgesi tutarlarının üye işyerlerine ödenmesi sırasında önceden belirlenmiş orandaki komisyon miktarının, kart çıkaran kuruluş tarafından alıkonulması yoluyla tahsil edilmektedir⁴⁰⁰. Üye işyerleri, kartlı satış yaptıklarında ödemek zorunda kaldıkları bu komisyon ücretini, dolaylı olarak tüketicilerin aleyhine olacak şekilde fiyatlara yansıtabilmektedirler⁴⁰¹. Üye işyerlerinden alınan komisyonlar, bu işletmeler açısından elbette maddi bir yük oluşturmaktadır. Ancak kartlı ödemeler sistemi sayesinde üye işyerleri müşterilerini arttırmakta ve iş potansiyellerini çoğaltmaktadır; dolayısıyla bu sistemden sağlanan yarar göz önünde bulundurulduğunda üye işyerlerinin kazançlı çıktıkları bir gerçektir. Kartla ödemeler sisteminin üye işyerleri açısından olumsuz etkilerinden birisi de, bu işyerinde nakit ile yapılan ödemelere kıyasen kart ile yapılan ödemelerde zaman, işgücü ve emek kaybı yaşanmaktadır. Üye işyerlerinde müşterilerin yoğun olduğu dönemlerde yapılan kart ödemeleri için hamiller, uzun sürmese bile sıra beklemek zorunda kalmaktadır. Üye işyerlerinde çalışan kişilerin, kartla ödemeler sisteminin işleyişini ve ödemeler için kullanılan POS cihazının çalışma sürecini iyi bilmeleri gerekir. Bunun için üye işyerleri, kendi çalışanlarını yeterince eğitmek durumundadır. Günümüzde üye işyerleri, kart hamillerine mal veya hizmet satışı yaptıklarında POS cihazları sayesinde hızlı ve kolay bir şekilde üye işyeri anlaşması yapan kuruluş ile online bağlantı kurarak provizyon alabilmektedir. Böylece imprinter cihazlarının kullanıldığı zamanlarla kıyaslandığında yapılan işlemler sırasında yaşanan emek, zaman ve işgücü kaybı önemli bir sorun olmaktan çıkmıştır.

c. Kart Çıkaran Kuruluş Açısından Sakıncaları

Kartlı ödemeler sisteminin sorunsuz bir şekilde işleyebilmesi için teknik alt yapısının iyi kurulmuş olması ve yeterli düzeyde eğitim almış nitelikli personelin istihdam edilmesi şarttır. Bunların yapılabilmesi için ise kart çıkaran kuruluşlar tarafından ciddi miktarda maddi kaynak ayrılmalıdır. Kart çıkaran kuruluşlar yalnızca sistemin kuruluş

³⁹⁹ Çavuş, s. 179.; Kaya, s. 142.

⁴⁰⁰ Teoman, s. 43, İşgüzar, s. 57.

⁴⁰¹ Yılmaz, Eyüp, s. 37.

aşamasında değil sonrasında da aksama yaşanmadan sürecin işleyebilmesi için gerekli olan yüksek maliyetleri karşılamak zorundadırlar. Kart çıkaran kuruluşların bu sistem içindeki maliyetlerini; kredi kartı işletimine ilişkin maliyetler, kredi kartı işlemlerindeki faizsiz dönemin fonlanmasına ilişkin maliyetler, kredi kartı işlemlerinin otorizasyonuna ilişkin maliyetler ile sahtecilik ve dolandırıcılık gibi kötüye kullanımların önlenmesine ilişkin maliyetler şeklinde sayılabiliriz⁴⁰². Kart çıkaran banka veya finansal kuruluşun bütün bu maliyetleri karşılaması ve kuruluş gayesi gereğince kar elde edebilmesi için kendi ürünü olan kartın insanlar tarafından yaygın olarak kullanılması ve çıkarmış olduğu kartları kabul eden üye işyeri sayısının artması gerekir. Kart çıkaran kuruluşlar piyasada kendi ürünü olan kartların kullanılmasını sağlamak için; reklam ve pazarlama çalışmaları yaparak kurmuş oldukları kredi kartı sisteminin güvenilirliğini göstermek durumundadır⁴⁰³. Kartlı ödemeler sistemi içerisinde yaşanan yoğun rekabet ve kart çıkaran kuruluş sayısının fazla olması nedeniyle bu kuruluşlar yaptıkları giderleri karşılayamama riskini taşımaktadırlar.

Kart hamillerinin üye işyerlerinden satın aldıkları malların veya hizmetlerin bedellerini ödememeleri halinde, kart kullanımından doğan bu borçları kart çıkaran kuruluş ödeyecektir. Kart çıkaran kuruluşlar, kart hamillerinin kartla yaptıkları harcamalara ilişkin olarak ödenmeyen borçları nedeniyle onlar hakkında icra takibi başlatacaklar veya alacak davası açacaklardır. Kart hamilleri hakkında icra takibi yapılması ya da dava açılması için belirli masrafların karşılanması gerekmektedir. Bütün bu işlemler neticesinde borçların tahsil edilememesi halinde ise oluşan maddi zarara kart çıkaran kuruluş katlanacaktır. Kredi kartlarının, hamillerin harcama eğilimini arttırması neticesinde borçlanmaların bilinçsizce çoğalması, özellikle ülke ekonomisinde yaşanabilecek krizlerde kredi borcunun geri ödenebilmesi konusunda büyük risk oluşturmaktadır. Kredi kartı kullanılarak gerçekleştirilen harcamaların geri ödeme ihtimali yaşanan ekonomik dalgalanmalar karşısında oldukça esnektir⁴⁰⁴.

Günümüzde özellikle kartlı ödemeler sisteminin yaygınlaşması sonucunda failler tarafından gerçekleştirilen banka ve kredi kartı sahtecilikleri, banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılmaları ile dolandırıcılık eylemlerinde ciddi artış yaşanmaktadır. Kart çıkaran kuruluşlar, faillerin işlediği bu suçlarla mücadele

⁴⁰² Kaya, s. 146.

⁴⁰³ Sayın, s. 14.

⁴⁰⁴ Çavuş, s. 179, Kaya, s. 145.

edebilmek ve kart hamillerinin mağduriyet yaşamalarını önleyebilmek için gerekli önlemleri almak, sistemin teknolojik alt yapısını en iyi şekilde kurmak ve bilgilendirmeleri yapmakla yükümlüdür. Kart çıkaran kuruluş konusu suç teşkil eden bu eylemlerden kaynaklanan zararlara katlanmak durumunda olacağı için bütün bu işlemlerin maliyetini üstlenmek zorundadır.

d. Ülke Ekonomisi Açısından Sakıncaları

Kartlı sistem kuruluşları, kartlı ödemeler sistemi içerisindeki en güçlü taraf konumundadır. Kartlı sistem kuruluşları lisans sözleşmeleri yapmak suretiyle kurdukları sisteme katılan kart çıkaran kuruluşlara yetki verirler. Kartlı sistem kuruluşları bu lisans sözleşmeleri kapsamında önemli miktarda kazanç sağlarlar. Kartlı sistem kuruluşları uluslararası etkinliğe sahip yabancı kaynaklı organizasyonlar⁴⁰⁵ oldukları için; yerli kart çıkaran kuruluşlar tarafından lisans sözleşmeleri uyarınca, bu büyük yabancı kuruluşlara önemli miktarda para aktarımı yapılmaktadır⁴⁰⁶. Böylece ülkemizde faaliyet gösteren yerli bankalardan veya finansal kuruluşlardan alınan paralar, yurt dışına transfer edildiği için ülke ekonomisi açısından olumsuz bir durum oluşmaktadır.

Türkiye'deki kredi kartı kullanıcıları turizm amacıyla ya da başka bir nedenle yurt dışına çıktıklarında, kartlarıyla yaptıkları harcamalar dolayısıyla yurt dışına döviz çıkışına sebep olurlar⁴⁰⁷. Ülkemize gelen yabancı turistler de benzer şekilde kartlı ödemeler sistemi sayesinde ciddi miktarda döviz bırakarak ekonomimize oldukça faydalı olmaktadır. Bu bakımdan banka ve kredi kartlarının uluslararası geçerliliğe sahip olmaları dolayısıyla ülkemizden gerçekleşen döviz çıkışları ile ülkemize gelen döviz girişleri arasında denge olduğu söylenebilir⁴⁰⁸.

Kredi kartı kullanımının yaygınlaşmasının özellikle enflasyonist baskının yaşandığı zamanlarda ekonomiyi olumsuz etkileyeceği; tüketimin çoğalmasının sonucu olarak malların fiyatlarının artacağı ve enflasyonun hızlı bir şekilde yükseleceği söylenebilir⁴⁰⁹. Kredi kartı hamilleri, kendilerine tanınan taksitle alışveriş yapma olanağı sayesinde genellikle fiyatları oldukça yüksek olarak değerlendirilebilecek olan

⁴⁰⁵ 31.03.2016 tarihinde ise Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'dan faaliyet izni alınması süreci tamamlanan TROY dışında bu kuruluşlar yurt dışı kaynaklıdır.

⁴⁰⁶ Günarslan, s. 37-38.

⁴⁰⁷ Çavuş, s. 180.

⁴⁰⁸ Günarslan, s. 37.

⁴⁰⁹ Çavuş, s. 180.

teknolojik ürünlere yönelebilmektedirler. Özellikle tabletler, laptoplar veya akıllı telefonlar başta olmak üzere kredi kartı kullanıcıları tarafından ilgi gören birçok teknolojik ürün yurt dışında üretilmektedir. Ülkemize ithal edilen bu teknolojik ürünlerin tüketiciler tarafından alınmasıyla birlikte, yurt dışına döviz çıkışı olmaktadır. Bu durum cari açığı arttırarak ülkemiz ekonomisini olumsuz etkilemektedir.

II. BANKA VE KREDİ KARTLARI

A. Banka Kartı

1. Tanımı

Banka kartı; banka müşterilerinin bankadaki hesaplarına hiçbir şekilde banka personeline gerek duymadan kendilerine özel olarak verilen şifre/parola aracılığıyla erişebilmesini sağlayarak bankacılık işlemlerini yapmalarını, mal ya da hizmet alımında kullanabilmelerini ve nakit para çekmelerini mümkün kılan bankacılık ürünü plastik kart olarak tanımlanabilir⁴¹⁰. Banka kartları, bankaların bir mevduat hesabına bağlı olarak çıkarttıkları, elektronik fon transferi yöntemiyle bu hesaptan ödeme yapılmasını, ATM'ler aracılığıyla banka şubelerine gidilmeksizin yer ve zaman sınırlaması olmadan para transferi, havale, EFT, fatura ödenmesi gibi işlemlerin gerçekleştirilebilmesini sağlayan kartlardır⁴¹¹. Banka kartına kartlı ödemeler sistemi içerisinde, debit kart ya da ATM kartı gibi isimlerde verilmektedir⁴¹². Banka kartları, kart sahibine kredi olanağı vermezler, bu kartlar ile kişi bankadaki hesabına ulaşarak hesap bakiyesinde olan miktarla sınırlı şekilde harcama yapabilir ya da nakit kullanabilir.

5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin d fıkrasına göre banka kartı; mevduat hesabı veya özel cari hesapların kullanımı dahil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan karttır. 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinin gerekçesinde ise banka kartının fonksiyonundan bahsedilirken; bu kartın, bankanın kurduğu sisteme hukuka uygun olarak girmeyi sağlayarak belirlenen ve kart hamili tarafından bilinen bir numara aracılığıyla banka görevlisine ihtiyaç duyulmadan kart sahibinin kendi hesabından para çekmesine imkân verdiği belirtilmiştir. Bankada hesabı bulunan kişi, bu işlemleri bankanın bilişim sisteminin unsurlarından olan ATM cihazında banka kartı ile

⁴¹⁰ TBB, 2008, s. 9.

⁴¹¹ Sungur, s. 81.

⁴¹² Yılmaz, Eyüp, s. 12.

kendisine banka tarafından özel olarak verilmiş şifre/parolayı girerek kimliğini sistemde doğrulamak suretiyle gerçekleştirmektedir. Kart hamiline kartın kullanımı için verilen şifre, kartın üzerinde yazılı olmayıp gizlidir ve hamil şifreyi istediği zaman değiştirebilir. Banka kartının maliki kartın kullanıcısı değil, bu kartı çıkaran bankadır. Banka müşterisi olan kişinin yalnızca kartı kullanım hakkı vardır. Banka kartları, kredi kartları ile POS ve ATM cihazlarının gelişimi sürecinin ardından 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra üretilmeye başlanan kartlardır⁴¹³.

2. Hukuki Niteliği ve Özellikleri

Banka kartlarının temel özelliklerinden birisi, kart hamili olan kimseye kendi mevduat hesabı üzerinde tasarruf edebilme olanağı vermesidir. Banka kartı hamili, ATM'den para çektiği zaman ya da kartını kullanarak alışveriş yaptığı zaman kendi mevduat hesabındaki para üzerinde tasarruf etmektedir. Kart çıkaran kuruluş tarafından, banka kartı hamiline kredi kullanabilme imkanı verilmez. Bu nedenle, kredi kartlarındaki gibi önceden belirlenmiş bir harcama limiti yoktur. Banka kartı hamili, yalnızca banka hesabında bulunan para miktarı kadar harcama yapabilir.

Banka kartları ile bankanın kurmuş olduğu sisteme hukuka uygun şekilde giriş sağlanır. Banka kartı hamili, bu kartın kullanım hakkına sahip olup banka tarafından kendisine sunulan hizmetlerden yararlanır. Banka kartlarının mülkiyeti bu kartı çıkaran bankaya aittir. Hamilin bankada kartın bağlı olduğu mevduat hesabı vardır ve kartını kullanarak hesabındaki bakiye tutarını istediği şekilde tasarruf edebilir. Banka kartlarının ön yüzünde ait olduğu kurumun adı, logosu gibi ayırtıcı işaretleri, kartın kullanıcısının adı ve soyadı, kartın numarası ile kartın geçerlilik süresi bulunmaktadır. Banka kartlarının arka yüzünde ise; karta ve kullanıcıya ait bilgilerin sayısal veri halinde olduğu manyetik şerit yer almaktadır⁴¹⁴. Kredi kartlarında olduğu gibi banka kartlarının üzerindeki yazı, rakam ya da diğer ifadeler kabartma olarak basılmazlar. Banka kartlarının üzerinde son kullanma tarihlerinin olmasının da bir önemi yoktur, çünkü bu kartların kredi temin edebilme nitelikleri bulunmamaktadır.

Banka kartları kullanılarak pek çok bankacılık işlemi banka şubesine gidilmeksizin gerçekleştirilebilmektedir. Banka kartı hamilleri, bu kartları sayesinde ATM cihazları aracılığıyla bankadaki hesaplarından para çekebilirler, hesaplarına para yatırabilirler,

⁴¹³ Baş, Eylem, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yetkin Yayınları, 2015, s. 91.

⁴¹⁴ Dülger, s. 367.

altın, döviz ya da hisse senedi gibi yatırım araçlarını alabilirler, fon transferi gerçekleştirebilirler, başka kişilerin hesaplarına para transferi amacıyla EFT yapabilirler, havale gönderebilirler veya fatura ödemesi yapabilirler. Banka kartları, hamilleri tarafından ödeme aracı olarak da kullanılabilir. Üye işyerlerinden kart kullanıcıları tarafından gerçekleştirilen mal veya hizmet alımlarında, POS cihazı üzerinden banka kartı ile ödeme yapılabilir. Banka kartı hamili, yaptığı alışveriş sonrasında üye işyerine ödeme yapacağı esnada kartının şifresini girdiğinde; ödenmesi gereken miktar hamilin kartının tanımlanmış olduğu hesaptan alınacaktır⁴¹⁵. Kart hamili tarafından mal ya da hizmet alımının gerçekleştiği andan itibaren ödenmesi gereken para miktarı, elektronik ortamda kart hamilinin hesabından alınarak işyerinin hesabına gün sonunda aktarılacaktır⁴¹⁶. Banka kartı hamili, ATM cihazı ile ya da POS makinesini kullanarak işlem yapmak istediğinde; öncelikle bu işlemi gerçekleştirmek için yetkisinin olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bunun tespit edilebilmesi için, banka kartı hamilinin işlem sürecinde kartını fiziken kullanarak kendisine özel olarak tanımlanan şifreyi sisteme girmek suretiyle kimliğini doğrulaması şarttır.

Banka kartının hukuki dayanağı banka ile kart hamili olan kişi arasında yapılan sözleşmedir. Kart hamili olmak isteyen kimse öncelikli olarak bankaya bu talebini ileterek sözleşme yapmalıdır. Banka kartı sözleşmesi, kart hamilinin bankadaki mevduat hesabında kartını kullanarak tasarrufta bulunabilmesinin esaslarına ve bu kapsamda hamil ile banka arasındaki ilişkinin düzenlenmesine ilişkin bir sözleşmedir⁴¹⁷. Banka kartı düzenleme yetkisine sahip olan bir banka veya finans kuruluşu, hiçbir surette kendisinden kart talebinde bulunmayan ya da sözleşme imzalamayan birisi adına kart çıkaramaz. 5464 sayılı Kanun'un 8. maddesinin ilk fıkrasında bu kural açıkça belirtilmiştir.

Banka kartı hamili, yalnızca kendi hesabında mevcut olan parasını kullanabilir. Banka kartlarının kredi özellikleri yoktur. Bankalar tarafından belirlenen limitler içerisinde banka kartı sahiplerine kredi olanağı sunulması banka kartına kredi niteliği vermez; çünkü bu şekilde sağlanan krediler, bankadaki mevduat hesabının niteliğinden kaynaklanmaktadır⁴¹⁸. Banka kartı hamiline, kart çıkaran banka tarafından

⁴¹⁵ Çımat, Ali/Değirmenci, Mehmet Ali, “Türkiye’de Banka ve Kredi Kartları Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, Mali Çözüm Dergisi, S. 64, Y. 2003, s. 4. <https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-64/--2081> (E.T: 05.03.2020)

⁴¹⁶ Yılmaz, Eyüp, s. 13.

⁴¹⁷ Aydemir, s. 61.

⁴¹⁸ Günarslan, s. 40.

kredilendirme imkanı tanınmayıp; yalnızca kartın bağlı olduğu hesapta bulunan para tutarı kadar harcama olanağı verilir. Kredi kartından farklı olarak banka kartı kullanıcısına kartla yapacağı ödeme açısından kredi olanağı sunulmadığından, ödeme işleminin tamamlanabilmesi için banka kartı kullanıcısının mevduat hesabında mutlaka ödemeye yetecek miktarda para olması gerekir. Bazı bankalar, banka kartı hamillerinin mevduat hesaplarında para kalmadığı dönemlerde nakit ihtiyaçlarını kredi yoluyla karşılamak amacıyla; mevduat hesaplarını kredili mevduat hesabına dönüştürmektedirler. Bu amaçla banka kartı hamilleri ile banka arasında yapılan sözleşme ile banka kartı kullanıcıları banka hesaplarında para olmasa bile limitleri dahilinde nakit para ihtiyaçlarını kredi yolu ile sağlamaktadırlar⁴¹⁹.

Günümüzde kamuda ve özel sektörde çalışanların aylık maaşlarının banka kartlarının tanımlı olduğu vadesiz hesaplara yatırılması, kartlarla istenilen zamanda ATM'ler aracılığıyla nakit para çekebilme ya da diğer birçok bankacılık işleminin yapılabilmesi, kart hamilinin üzerinde para taşımak zorunda kalmaması ve POS cihazı bulunan işyerlerinden yapılacak mal veya hizmet alımlarında ödeme aracı olarak kullanılabilmesi gibi imkanlar sunulması nedeniyle banka kartlarının kullanılması oldukça yaygınlaşmıştır. Banka kartları kullanılarak Türkiye'de gerçekleştirilen işlem sayısı 2020 yılında 3.651.780.727 iken, 2021 yılında bu sayı 4.637. 904.173 rakamına ulaşmış, 2022 yılında ise 6.806.392.003 olarak kayıtlara geçmiştir⁴²⁰.

B. Kredi Kartı

1. Tanımı

Kredi kartı, kart çıkarma yetkisine sahip olan banka ya da finans kuruluşu tarafından düzenlenen, kartı talep eden kullanıcı ile banka arasında yapılan kredi kartı sözleşmesi ile kartın kullanım hakkının kart hamline verildiği, mülkiyetinin ise kartı çıkaran bankaya veya finans kuruluşuna ait olduğu bir karttır. Kredi kartı ile kart çıkaran bankanın veya finans kuruluşunun müşterisi olan hamil, belirlenmiş bir limit dahilinde yurt içinde ve yurt dışında üye işyerlerinden nakit para kullanmadan mal veya hizmet alımı yapabilir, nakit ihtiyacı olduğunda kart limitini aşmamak kaydıyla ATM cihazı

⁴¹⁹ Ekinci, Mustafa, Açıklamalı-Gerekçeli 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2006, s. 2 (Banka Kartları ve Kredi Kartları).

⁴²⁰ <https://bkm.com.tr/yerli-ve-yabancı-banka-kartlarının-yurt-ici-kullanımı/> (E.T: 05.03.2023)

aracılığıyla kredi kullanabilir⁴²¹. Kart hamili, kredi kartı sayesinde nakit para kullanmadan mal satın alabilir veya hizmetten yararlanabilir.

5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin e fıkrasına göre kredi kartı; nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı ya da nakit çekme olanağı sağlayan basılı karttır veya fizikî varlığı bulunmayan kart numarasıdır. Kanunda açıkça fiziki varlığı bulunmayan kart numarasının da kredi kartı niteliğinde olduğunun kabul edilmesi önemli bir husustur. Bu yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kredi kartının işlevlerini yerine getiren fiziki varlığı olmayan kart numarası da inceleme konumuz olan suçun maddi konusunu oluşturabilecektir.

İnsanların tüketim alışkanlıkları teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesiyle birlikte değişime uğramış ve kredi kartı kullanımı her alanda oldukça artmıştır. Ticari firmaların çoğunun teknolojik gelişmelere paralel olarak müşteri kitlelerini genişletmek amacıyla ürün satışlarını sanal ortamlara aktarmaları ve bu kapsamda fiziki varlığı olmayan kart numarasının internet üzerinden yapılan alışverişlerde kullanılması yaygınlaşmıştır. Bu nedenle yalnızca fiziki varlığı olan basılı kredi kartlarının değil, bunun yanında fiziki varlığı olmayan kart numarasının da kredi kartı niteliğinde olduğunun yasal hüküm altına alınmış olması; kart hamillerinin mal ya da hizmet alımı için fiziki kredi kartlarını kullanmadığı hallerde meydana gelebilecek hukuki uyumsuzluklar açısından olabilecek yasal boşlukları önleyecektir. Fiziki anlamda kredi kartı bulunmasa bile mal ya da hizmet alımlarının bedellerinin ödenmesine imkan veren bu numaralar *“karta ilişkin hassas veri”* niteliğindedir⁴²². 5464 sayılı Kanun'da yer alan bu düzenleme ile birlikte aslında akıllı cep telefonları aracılığıyla kullanılabilen mobil uygulamalar ve fiziki bir varlığı olmadan üretilen sanal kartlar açısından da yasal dayanak oluşmuştur.

2. Hukuki Niteliği ve Özellikleri

Kredi kartı hamiline nakit para ödemedi bir mal alabilmeyi veya bir hizmetten yararlanabilmeyi sağlar. İnsanlar kredi kartları sayesinde üzerlerinde nakit para taşıma zorunluluğundan ve bunun doğurabileceği risklerden kurtulmuş olacaktıdır. Kredi

⁴²¹ Yılmaz, Eyüp, s. 10.

⁴²² 10.03.2007 tarihli ve 26458 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik 4/1-ç maddesinde kartlara ilişkin hassas veri; *“Banka kartı veya kredi kartı üzerinde yer alan ve ele geçirilmesi durumunda finansal işlem gerçekleştirmede kullanılabilecek bilgi setini/setlerini, ve ayrıca kart hamili doğrulamada kullanılan ve gizli kalması gereken PIN bilgisi”* olarak açıklanmıştır.

kartı kullanıcıları, alışveriş yaptıkları tarih ile kredi kartı faturasının son ödeme tarihi arasındaki dönemde faiz ödemedi kredi imkanından yararlanabilecekler; borçlarını taksitle ödeyebilecekler, internet ortamında alışveriş yapabilecekler ve acil ihtiyaçları olduğunda nakit avans çekebileceklerdir⁴²³. Kredi kartı sisteminde, kart çıkaran banka ya da finans kurumu ile kart hamili arasındaki ilişkinin vekâlet akdi niteliğinde olduğu savunulmuştur⁴²⁴.

Kredi kartlarının önyüzünde ait olduğu banka veya finansal kuruluşun ayrııcı işaretleri, kart kullanıcısının adı ve soyadı, kart numarası ile kartın son kullanım tarihi bulunmaktadır. Kredi kartlarının arka yüzünde ise kart hamili ile kullanıcısına ait bilgilerin sayısal veri halinde bulunduğu manyetik şerit yer almaktadır⁴²⁵. Kredi kartlarının güvenlik standartlarını yükseltmek ve bu kartların kötüye kullanılmasının önüne geçebilmek amacıyla getirilen “*chip&PIN*” uygulamasıyla birlikte; kartta yer alan bu unsurlar dışında ayrıca kartın ön yüzünde bir manyetik şeritteki bilgilerin yalnızca kart hamiline bilinen bir şifre ile korunduğu “*çip*” bulunmaktadır⁴²⁶. Kredi kartlarının üretilmeleri ve üzerlerindeki bilgilerin kaydedilmesi oldukça sıkı kurallara bağlanmıştır. Bu kartların güvenlik standartları yüksektir. Kredi kartlarında özellikle hologram uygulamaları ile görünümde yapılabilecek sahteciliklerin önüne geçilmek istenmiştir.

Kredi kartı, kullanıcısının belirli bir limit dahilinde üye işyerlerinden mal ya da hizmet satın alabilmesi ile otomatik para ödeme makinelerinden (ATM cihazları) nakit para çekilebilmesi için çıkarılır⁴²⁷. Kredi kartı hamilleri, anlaşmalı olan işyerlerinde yaptıkları her çeşit mal veya hizmet alımlarında nakit para ödemek yerine kredi kartlarını ibraz ederek kendilerine tanımlanan şifrelerini girmek kaydıyla harcamalarının karşılığını ödemiş olacaklardır⁴²⁸. Kredi kartının “*ödeme aracı*” ve “*kredi aracı*” olması şeklinde iki temel fonksiyonu bulunmaktadır⁴²⁹. Kredi kartları, “*ödeme aracı*” işlevlerine uygun olarak hamiller tarafından üye işyerlerinden ya da sanal ortamda yapılan alışverişlerin bedellerinin ödenmesi sürecinde; nakit paraya

⁴²³ Dülger, s. 368.

⁴²⁴ Ertan, Kerem, “*Banka Kredi Açma Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği ve Özellikle Çerçeve Anlaşma Olma Özelliği*”, Legal Hukuk Dergisi, S. 7., Y. 2003., İstanbul, s. 1674.

⁴²⁵ Buhur, Oğuzhan, Tüketici Kredisi Açısından Kredi Kartı Uygulaması, Seçkin, Ankara, 2004, s. 27-28.

⁴²⁶ Sungur, Banka Kartları, s. 24., Sungur, s. 79.

⁴²⁷ Teoman, s. 6-7.

⁴²⁸ Yılmaz, Eyüp, s. 11., Buhur, s. 26.

⁴²⁹ Ekinci, Banka Kartları ve Kredi Kartları, s.2, Çımat/Değirmenci, s.1.

gereksinim duyulmadan hamillerin ödeme yapabilmesini sağlarlar. Kredi kartı kullanıcıları, böylece istedikleri zaman üzerlerinde nakit para taşımadan ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Kredi kartları, aynı zamanda kredi aracı olarak kart hamiline faiz ödemesi olmadan kredi imkanı sağlamaktadırlar. Kredi kartını çıkaran banka veya finans kuruluşu ile kart hamili arasındaki sözleşme gereğince, taraflar arasında gayri nakdi bir kredi ilişkisi doğmaktadır. Kredi kartını çıkan banka ya da kuruluş, aslında kart hamiline tanıdığı kullanılabilecek limit miktarınca riski üstlenmiş olmaktadır. Hamil tarafından kredi kartı kullanılarak ödeme işleminin gerçekleştirilmesi sonrasında; bu kredi kartını çıkaran bankanın ya da finansal kuruluşun, kart hamili adına üye işyerine ödeme yaptığı esnada gayri nakdi kredi nakdi krediye dönüşmüş olmaktadır⁴³⁰. Kart hamilinin kredi kartı borcunu, kartı çıkaran bankaya ödeyeceği güne kadar nakdi kredi söz konusu olacaktır. Hamil tarafından bütün borcun tamamen ödenmesi halinde ise kart limiti yine gayri nakdi krediye dönüşecektir⁴³¹. Kredi kartlarında, hamil açısından kredilendirme olgusu bulunmaktadır⁴³². Ancak bunun aksi olarak; kredi kartı sisteminde kart kullanılarak nakit olarak kredi çekilmesi dışında kredilendirme unsurunun olmadığını, hamil tarafından kart çıkaran kuruluşa faiz ya da komisyon gibi bir ödeme yapılmamasının kredilendirme unsuruyla bağdaşmadığı da ileri sürülmüştür⁴³³.

5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinin gerekçesinde kredi kartlarının, banka ile kendisine kart verilen kişi arasında yapılmış bir sözleşme uyarınca kişinin, bankanın belirli koşullarla sağladığı kredi olanağını kullanmasını sağlayan araç olduğu açıkça belirtilerek aslında kredi kartının hamil açısından kredi aracı olma işlevine vurgu yapılmıştır.

Kredi kartı hamili, yaptığı harcamalara karşılık olarak kredi kartını çıkaran kuruluşa olan borcunu aksatmadan dönem içinde ödediği takdirde; hamil herhangi bir şekilde faiz ödemesi yapmadan kredi kullanmış olacaktır. Ancak kart hamilinin ödemelerini aksatarak borcunu vadesinde ödememesi durumunda ise kredi kartını çıkaran banka veya finans kurumu sağladığı bu krediden faiz talep edecektir. Kart hamilinin kredi kartını kullanarak yaptığı harcamalardan kaynaklanan borcunun asgari bir bölümünün

⁴³⁰ Reisoğlu, s. 100.

⁴³¹ Şen, Bahri Başar, Kredi Kartından Doğan Hukuki İlişkilerin Sona Ermesi ve Sonuçları, Seçkin, Ankara, 2010, s. 29.

⁴³² İşgüzar, s. 155., Yılmaz, Eyüp, s. 138.

⁴³³ Teoman, s. 229-231.

ödenerek geri kalan borcun kredilendirilmesi, kredi kartı kullanılarak hamil tarafından nakit para çekilmesi ya da kredi kartı borcunun taksitli olarak ödenmesi gibi hallerde kart çıkaran kuruluş tarafından, hamilden faiz ödemesi istenmektedir⁴³⁴.

3. Kredi Kartı Sistemleri

Kredi kartı terminolojisinde kredi kartı çıkarma işlemlerine “*issuing*”, kredi kartının kabul edilmesi işlemlerine ise “*acquiring*” denilmektedir. Buna göre kredi kartını çıkaran banka ya da finansal kuruluşa “*issuer*”, kart kabul eden banka veya kuruluşa ise “*acquirer*” adı verilmektedir. Bankalar genellikle hem issuer hem de acquirer olarak kart hizmetlerini sunmaktadırlar⁴³⁵. Kredi kartı sistemlerini, sisteme katılmış olan taraf sayısına ve bu taraflar arasındaki ilişkilere göre iki taraflı sistem, üç taraflı sistem, genişletilmiş üç taraflı sistem ve karma sistem olarak dört farklı başlık altında incelemek mümkündür.

a. İki Taraflı Sistem

İki taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş ve kartın hamili olan kişi olmak üzere iki taraf yer almaktadır. Kredi kartını çıkaran kuruluş, kendi müşterilerine yalnızca kendi işyerlerinde geçerli olan kredi kartını vererek onların bu işyerlerinde nakit para kullanmadan alışveriş yapmasını sağlarlar. İki taraflı sistemde herhangi bir aracı kuruluş bulunmamaktadır; hamile verilen kredi kartının kullanım alanı yalnızca kartı çıkaran kuruluşa ait işletme ile sınırlıdır ve bu kart hamil tarafından tek seferde ödeme yapılması veya taksitle ürün alınması esnasında kullanılır⁴³⁶. Kart çıkaran kuruluşun müşterilerine kredi kartı vermek suretiyle onlara yalnızca kendi işyerlerinde nakit para ödemeksizin alışveriş imkanı sunması durumunda iki taraflı sistemden söz edilebilir⁴³⁷. Kartı çıkaran kuruluş tarafından düzenlenen kredi kartı, yalnızca bu kuruluşa ait olan ticari işletmelerde kullanılabilir. Bu sistemin en temel özelliği ise kartı çıkaran kuruluş ile mal ya da hizmet satışını gerçekleştiren kuruluşun aynı olmasıdır. Özellikle mağaza kartlarında, iki taraflı sistem işlemektedir. İki taraflı sistemde bağımsız olarak ayrı bir üye işyerinin taraf olması söz konusu değildir; çünkü

⁴³⁴ Çeker, Mustafa, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları”, AÜEHFD, C. VIII, S. 1-2, Y. 2004., s. 415-416.

⁴³⁵ Yılmaz, Eyüp, s. 17.

⁴³⁶ Ekinci, Banka Kartları ve Kredi Kartları, s. 8.

⁴³⁷ Yıldız, s. 41

üye işyeri olarak nitelendirilebilecek kurum yalnızca kartı çıkaran kuruluş ve onun işlettiği işyerleridir.

İki taraflı sistem kredi kartının tarihsel sürecinde ilk kez kullanılan sistem olmuştur⁴³⁸. İki taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş aynı zamanda kart ile satın alınan mal veya hizmeti sunan ticari kuruluştur. Ticari kuruluşlar, kendi sattıkları malların daha çok sayıda kişiye ulaşması ve mevcut müşterilerinin ticari kuruluşu olan sadakatlerini artırmak için kredili ve taksitli alışveriş yapabilme olanağı sunar⁴³⁹. Kart çıkaran kuruluşun amacı bu karttan doğrudan parasal yarar sağlamak değildir. Amerika Birleşik Devletlerinde yaygın olarak kullanılan iki taraflı sistem özellikle benzin istasyonları, büyük otel zincirleri, büyük marketler, lokanta zincirleri, otomobil kiralama şirketleri ve seyahat işletmeleri tarafından benimsenmiştir⁴⁴⁰. Ticari işletmeler tarafından çıkarılarak müşterilerine verilen kredi kartları yalnızca ticari müessesenin kendisinde ve şubelerinde geçerli olmaktadır. Bu sistemde kart çıkaran ve mal satışı yapan veya hizmeti sunan ticari kuruluş ile çıkartılan bu kartı kullanarak aynı ticari işletmeden mal veya hizmeti alımı yapan ve bunların bedelini daha sonra ödeyen kart hamili müşteri olmak üzere iki taraf yer almaktadır⁴⁴¹.

İki taraflı sistemde kartı çıkaran kuruluşu ait ticari faaliyet gösteren işyerlerinde, kart hamili nakit para kullanmaksızın mal ya da hizmet alımı yapabilecektir. Hamil, kredi kartı ile alışveriş yaptıktan sonra kendisine kartı çıkaran kuruluş tarafından gönderilen hesap belgesindeki (hesap bildirim cetveli) tutarı, aralarındaki sözleşmede kararlaştırılan şekilde tek seferde ya da taksitle ödeyecektir⁴⁴². İki taraflı sistemin işleyişinde kart hamili ile ticari nitelikte mal satışı yapan işyeri arasında, sürekli bir borç ilişkisi doğuran çerçeve sözleşmesi neticesinde hamilin borcu geleceğe dönük olarak ertelenmiştir⁴⁴³. İki taraflı sistemde kullanılan kredi kartlarına; tacir kartı, basit kart, işletmeye özgü kart, satıcı kredi kartı, mağaza kartı, dahili kart, taksit kartı, veresiye kart gibi isimler verilmektedir⁴⁴⁴. Bu sistemde hamilin kartıyla harcama

⁴³⁸ Akipek, s. 106.

⁴³⁹ Açıkgül, Hacı Ali, “*Kredi Kartı Sözleşmeleri*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s. 18-19.

⁴⁴⁰ Zevkliler, Aydın/Aydoğdu, Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, Seçkin, 2004, Ankara, s. 301., Teoman, s. 14., Sayın, s. 15.

⁴⁴¹ Kaya, s. 57, Akipek, s. 106.

⁴⁴² Yılmaz, Eyüp, s. 18.

⁴⁴³ Atamer, s. 995-996.

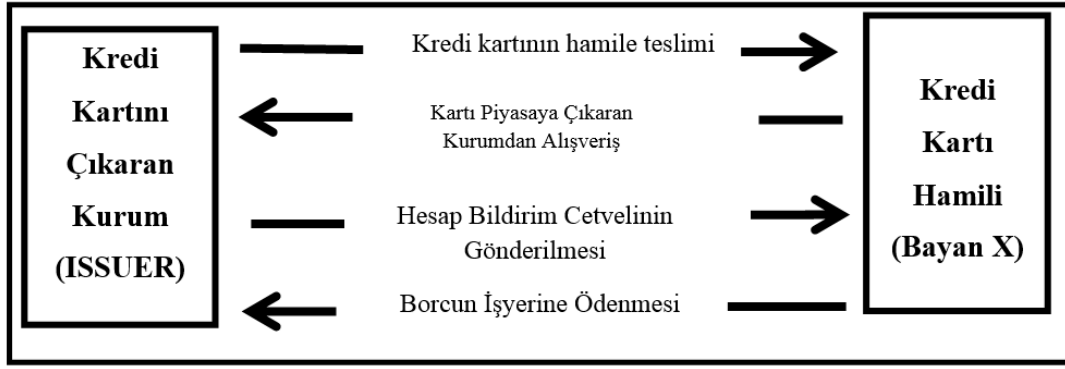
⁴⁴⁴ Teoman, s. 47., Yılmaz, Eyüp, s. 18., İşgüzar, s. 60-61., Buhur, s. 21.

yapabileceği işyeri sınırlı olup, yalnızca kartı çıkaran kuruluşa ait işyerinde kredi kartını kullanabilecektir⁴⁴⁵.

İki taraflı sistemde çıkarılan kartlar, 5464 sayılı Kanun'un kapsamına dahil değildir. 5464 sayılı Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrasında⁴⁴⁶ yer alan düzenleme uyarınca, bu özellikteki kartların kapsam dışında tutulduğu açıkça belirtilmiştir. Kanaatimizce bu düzenleme isabetli olmuştur. İki taraflı sistemde kullanılan kredi kartları gerçek anlamda kredi kartı niteliğinde değildirler. Çünkü ticari işletmeler böyle bir kartı çıkarmadan da müşterilerine veresiye satış ya da taksitli satış yapabilirler, ayrıca bu kartlar kredi sağlamayıp son derece sınırlı alışveriş imkanı sunarlar.

⁴⁴⁵ Çeker, Mustafa, Kredi Kartı Uygulaması ve Özel Hukuk Açısından Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1997, Ankara, s. 7 (Kredi Kartı).

⁴⁴⁶ 5464 Sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrası; *"Kendi işyerleri ile sınırlı olmak üzere, mal veya hizmetlerin vadeli satışı ile alıcının borç alacak durumunun izlenmesi amacıyla kart çıkaran veya sistem oluşturan veya herhangi bir kredilendirme işlemi yapılmaksızın veya hesaba bağlı olmaksızın önceden belirlenen bir tutarla sınırlı olmak üzere kart düzenleyen gerçek veya tüzel kişiler bu Kanun hükümlerine tâbi değildir."* şeklindedir.

b. Üç Taraflı Sistem

Üç taraflı sistemde kart hamili, kart çıkaran kuruluş ve kart çıkaran kuruluşun anlaşmalı olduğu üye işyeri sistemin içinde bulunmaktadır. İki taraflı sistemden farklı olarak kart çıkaran kuruluş ile mal veya hizmet satan ticari işletme ayrı kuruluşlar olarak bu sistemin taraflarıdır⁴⁴⁷. Üç taraflı sistemde kredi kartını çıkaran kuruluşlar, üye işyerleriyle sözleşme yapmak suretiyle; bu işletmelerin sattıkları mal veya hizmet karşılığında nakit parayla ödeme isteme taleplerinden vazgeçerek, kredi kartıyla hamiller tarafından yapılacak ödemeleri kabul etmelerini sağlarlar. Kredi kartını çıkaran kuruluşlar aynı zamanda kart hamili olacak kişilerle de kredi kartı sözleşmesini imzalayarak onlara nakit kullanmadan ödeme yapabilme imkanı tanırırlar⁴⁴⁸. Üç taraflı sistemde kredi kartını çıkaran kuruluş, hamil tarafından yapılmış olan harcamaların tutarlarını üye işyerine ödeme garantisi vermek suretiyle borcun ödenmeme riskini üstlenmiş olmaktadır⁴⁴⁹.

Üç taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş, iki taraflı sistemden farklı olarak kart hamiline bizzat sunduğu mal ya da hizmetlerden değil bütün risklerini üstlenerek kurup işlettiği kredi kartı sistemi üzerinden kazanç sağlamayı amaçlamaktadır. Kart çıkaran bankalar veya finansal kuruluşlar, üye işyerlerinin kredi kartı ile yaptıkları satış tutarları üzerinden oransal gelir elde ederken; nakit paraya gerek olmadan ihtiyaçlarını alabilme imkanı verdikleri kredi kartı hamillerinden de yıllık maktu bir ücret alırlar⁴⁵⁰.

Üç taraflı sistemde ticari işletmeler kart ihraç etmezler; iki taraflı sistemin aksine burada kredi kartını çıkaranlar, bankalar ya da finansal kuruluşlardır. Kart hamilleri,

⁴⁴⁷ Açıkgül, s. 20., Akipek, s. 106., Ekinci, Banka Kartları ve Kredi Kartları, s. 8., Ekinci, s. 18.

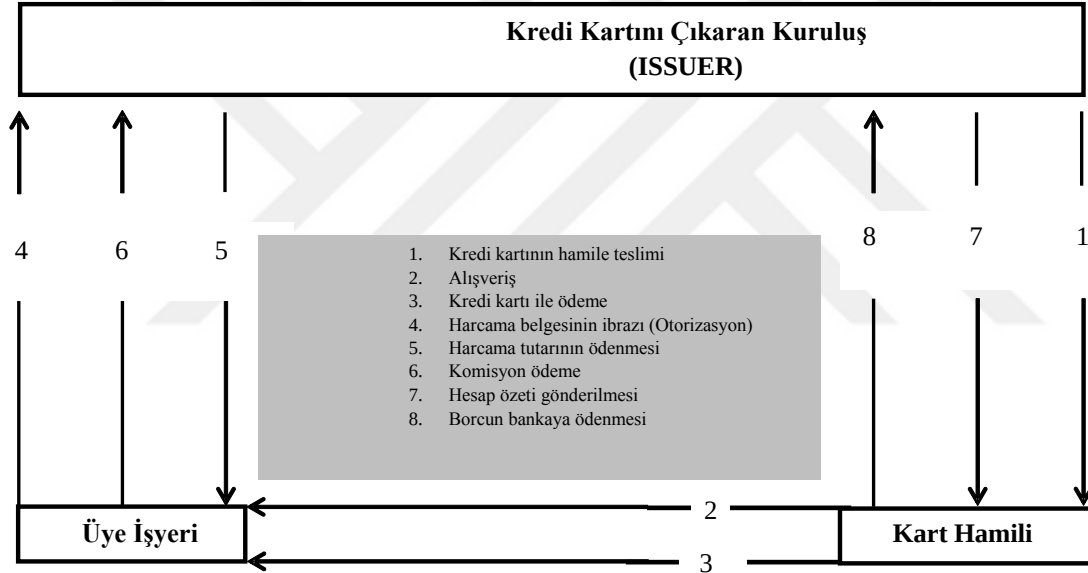
⁴⁴⁸ Atamer, s. 996., Çeker, Kredi Kartı, s. 8-9.

⁴⁴⁹ Yılmaz, Eyüp, s. 19.

⁴⁵⁰ Sayın, s. 16.

bu şekilde çıkarılan kartı sisteme dahil olan işyerlerinin hepsinde kullanabilir⁴⁵¹. Üç taraflı sistemde kart çıkaran kuruluş ile kart hamili arasında yapılan kredi kartı sözleşmesi gereğince hamil yaptığı mal ya da hizmet alımlarının bedelini, kart çıkaran kuruluşa ödeyecektir; üye işyeri ise harcama belgesini göstererek hamile satmış olduğu mal veya hizmetin karşılığını kart çıkaran kuruluştan alacaktır⁴⁵².

Kart çıkaran kuruluş, burada sistemi organize ederek kredi kartı ile yapılan harcamanın karşılığını kart hamili adına mal veya hizmeti sunan ticari işletmeye ödemeyi taahhüt eder ve bedelin ödenmeme riskini üstlenir⁴⁵³. Üç taraflı sistemin işleyişinde hamil kredi kartını kullanarak üye işyerlerinden mal ya da hizmet aldığı zaman ilk önce bu alışverişin bedeli, kart çıkaran kuruluş tarafından işyerlerine ödenmektedir; daha sonra ise kart hamili bu bedeli, kart çıkaran kuruluşa ödemektedir.

c. Genişletilmiş Üç Taraflı Sistem

Günümüzde üç taraflı sistem yerini artık genişletilmiş üç taraflı sisteme bırakmıştır. Birçok ülkede bankalar tarafından kendi ürünleri olan bağımsız kredi kartları çıkarılmamakta, bunun yerine uluslararası markalı kredi kartı şirketleri ile lisans anlaşmaları yapılarak bu kuruluşlar tarafından çıkarılan kredi kartları kullanıcılara verilmektedir. Genişletilmiş üç taraflı sistem, kart çıkaran kuruluşların sadece kendi

⁴⁵¹ Yılmaz, Eyüp, s. 19.

⁴⁵² Teoman, s. 48., Çeker, s. 9.

⁴⁵³ Kaya, s. 58., Karabulut, Nida, "Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması ve Kredi Kartı Kullanımının İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s. 25., Yılmaz, Eyüp, s. 19.

isimleriyle kredi kartı çıkartmak yerine; Visa veya Mastercard gibi uluslararası kartlı sistem kuruluşları ile lisans sözleşmesi imzalayarak hem kendi adlarını hem de uluslararası kartlı sistem kuruluşlarının isimlerini taşıyan kredi kartlarını çıkarıp piyasaya sunmalarıyla birlikte ortaya çıkmıştır⁴⁵⁴. Ülkemizde de birçok bankaya ait kredi kartları üzerinde bu bankalar ile Visa veya Mastercard gibi kartlı sistem kuruluşlarının işaretleri yer almaktadır. Kredi kartı çıkaran kuruluşlar ile uluslararası kredi kartı şirketleri (Visa, Mastercard gibi) arasında imzalanan lisans sözleşmeleri sonrasında kart çıkaran kuruluş kredi kartının pazarlanması, reklamı ile ticari faaliyet gösteren işyerlerinde geçerliliği gibi konularda sistemi kuran şirketten yardım almaktadır⁴⁵⁵.

Genişletilmiş üç taraflı sistemde esas itibarıyla kartlı sistem kuruluşları tarafından kurulan uluslararası geçerlilikteki altyapı ve standartların benzerinin oluşturulmasının maliyeti oldukça yüksek olduğu için kart çıkaran banka veya finansal kuruluşlar, kartlı sistem kuruluşu ile lisans sözleşmesi yapmak suretiyle hazır olan alt yapı ve standartları kullanırlar. Genişletilmiş üç taraflı sistemin içerisinde yer alan taraflar arasındaki ilişkilerin karmaşık hale gelmesi nedeniyle özellikle kuruluşlar arası ödemelerin karışmaması için takas merkezi şeklinde çalışan kuruluşların da sisteme katılması sağlanmıştır⁴⁵⁶.

Genişletilmiş üç taraflı sistemde, uluslararası kredi kartı şirketlerinin sisteme sunduğu kredi kartları küresel bir nitelik kazandıkları için; kart hamilleri tarafından bu kredi kartlarıyla dünyadaki her hangi bir ülkede nakit para vermeden mal veya hizmet alımında bulunabilirler⁴⁵⁷. Genişletilmiş üç taraflı sistemin işleyişinde aslında beş tarafın olduğu da ileri sürülmüştür⁴⁵⁸. Bu fikre göre sistem içerisinde yer alan taraflar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Lisans veren kredi kartı kuruluşu (Mastercard, Visa gibi),
- Lisans alan ve kart pazarlamasını yapan banka (Vakıfbank, İş Bankası, Yapı kredi Bankası gibi),
- Yetkili bankadan kredi kartını alan kart hamili,

⁴⁵⁴ Sayın, s. 17.

⁴⁵⁵ Çeker, Kredi Kartı, s. 11.

⁴⁵⁶ Akipek, s. 108.

⁴⁵⁷ Ceylan, Ebru, Türk, İsviçre ve Avrupa Birliği Hukukunda Kredi Kartını Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2010, s. 24.

⁴⁵⁸ Yılmaz, Eyüp, s. 19-20.

- İşyeri ile üye işyeri sözleşmesini imzalamış olan başka bir banka (Akbank, Denizbank gibi),
- Üye işyeri sözleşmesini bir banka ile imzalayan ve başkaca bir bankanın çıkarttığı kartı kullanan kart hamilinin, bu kartını kendi işyerinde ödeme işlemi için kabul eden üye işyeri (Migros, CarrefourSA, BİM gibi).

d. Karma Sistem

Karma sistemde, mal ya da hizmet satışı yapan farklı ticari kuruluşlar bir araya gelerek ortak bir kredi kartı çıkartırlar veya bir ticari kuruluş tarafından çıkartılan kredi kartının kendi işletmelerinde de geçerli olduğunu kabul ederler. Karma sistemde kullanılan kredi kartlarının en önemli niteliği, sistem içerisinde yer alan işyerleri bakımından ödeme aracı özelliği taşımasıdır. Karma sistemin aslında kredi kartının kart çıkaran işletmede geçerli olması bakımından iki taraflı sisteme, kredi kartının bu kartı çıkaran işletme dışındaki işletmelerde de kullanılması açısından ise üç taraflı sisteme benzeyen yönleri vardır⁴⁵⁹.

Karma sistemde hamil, kredi kartını yalnızca bu kartı kendisine veren ticari işletmede değil ayrıca diğer ticari işletmelerde de alışveriş yaparken kullanabilir. Bu sistemde ticari faaliyette bulunan bazı işletmeler, aralarında anlaşarak hem kendileri tarafından çıkartılan kredi kartlarını hem de sisteme katılan diğer ticari işletmeler tarafından çıkartılan kredi kartlarını ödeme aracı olarak kabul ederler⁴⁶⁰. Karma sisteme dayanan kredi kartları aynı branşta veya aynı bölge içerisinde kullanılabilen kredi kartlarıdır. Karma sistemin en klasik örneklerinden birisini de Universal Air Travel Plan (UATP) tarafından çıkarılan “*Air Travel Card*” oluşturmaktadır. Dünyadaki hava yolu şirketlerinin katılımıyla oluşan bu işbirliği sayesinde kart hamili olan kişiler, istedikleri havayolu şirketinden nakit para ödmeden bilet alabilirler. Bu sistemin içinde olan her havayolu şirketi, diğerlerine benzer özellikleri bulunan hava yolu ulaşım kartı çıkarmaktadır⁴⁶¹.

Karma sistem içerisinde her şirket kendi kredi kartını çıkarabilir ve böylece piyasada aynı alanda işlem gören birden fazla kredi kartı bulunur. Ticari işletmelerin kullandığı tek bir kredi kartı söz konusu olsaydı, bu durumda karma sistem yerine bu işletmeler

⁴⁵⁹ Ekinci, Banka Kartları ve Kredi Kartları, s. 9., Ekinci, s. 18., Açıkgül, s. 22-23., Akipek, s. 108., Karabulut, s. 38.

⁴⁶⁰ Çeker, Kredi Kartı, s. 12.

⁴⁶¹ <https://www.air-travel-tips.com/air-travel-card.html> (E.T: 08.03.2020).

arasında kurulan adi ortaklıktan bahsedilebilirdi⁴⁶². Karma sistemin içerisinde birden çok kredi kartı ve bu kartların ödeme aracı olarak kart hamilleri tarafından kullanıldığı birden fazla kartı kabul eden ticari işletme bulunmaktadır.

4. Kredi Kartlarında Yetkilendirme (Provizyon/Otorizasyon) Süreci

Otorizasyon; kredi kartını çıkaran bankanın kendi müşterisi olan kart hamili tarafından işyerinde yapılan alışveriş için, işyeri ile anlaşmalı olan bankaya onay vererek işlem tutarını ödemeyi garanti etmesidir⁴⁶³. Kredi kartı kullanılarak hamiller tarafından alışveriş yapıldığı zaman POS makinelerinin çalışmaması, online olarak ilgili bankaya ulaşamaması, imprinter cihazının işlemde kullanılması ve gerçekleşen işlem miktarının üye işyeri limitlerinin üzerinde olduğu hallerde işyeri tarafından otorizasyon yapılmaktadır⁴⁶⁴. Hamil tarafından kredi kartı kullanılarak yapılan harcama için kartı çıkaran bankanın kurmuş olduğu POS terminalinden yetkilendirme alınmak istenmesi durumunda; yetkilendirme işlemi üye işyeri, POS terminalinin bağlı olduğu kart hamilinin bankası ve kart hamilinin kredi kartı arasında gerçekleşecektir⁴⁶⁵. Kredi kartı hamili, yaptığı harcamaların karşılıklarının ödenmesi için işyerinde POS terminaline kartını okuttuğu zaman kartın arkasındaki bilgiler alınarak yapılan işlem ile ilgili olan bilgiler de eklenmek suretiyle sisteme bildirilir. Sistemde kart ile ilgili gerekli işlemler yapıldıktan sonra kart hamilinin bankası, işleme onay vererek işlem onay bilgisine ilişkin kayıtları 1-2 saniye içinde işyerine iletir⁴⁶⁶. Otorizasyon işlemi, hamil tarafından kullanılan kredi kartının kayıp ya da çalıntı olup olmadığı, kart limitinin yapılan harcama için yeterli olup olmadığı, kredi kartının son kullanma tarihinin ödeme esnasında geçip geçmediğinin tespit edilmesi için yapılan işlemidir. Provizyon işlemi, aslında mal ya da hizmet satışına ilişkin finansal işlemin geçerliliği noktasında yapılan kontrol işlemidir. Yetkilendirme işlemi ile çeşitli hususlara ilişkin kontroller yapılmaktadır. Bunları şu şekilde saymak mümkündür:

- ✓ Kartı kullanan kişinin bu kartı kullanmaya yetkili hamil olup olmadığının kontrolü (bu kontrol ödeme işlemi esnasında PIN şifresi ile yapılmaktadır),

⁴⁶² Kurt, s. 9.

⁴⁶³ Pano Dergisi, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, Kasım 1998, S. 4., s.3.

⁴⁶⁴ Yılmaz, Eyüp, s. 101.

⁴⁶⁵ Kuntalp, Erden, "Kredi Kartının Hukuki Yapısı", Hukuki Açından Banka ve Kredi Kartları Sempozyumu I, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, 11-13 Ekim 1996, s. 8., Kaya, s.72.

⁴⁶⁶ Epstein, Richard A./Brown, Thomas P. "Cybersecurity in the Payment Card Industry," University of Chicago Law Review, Vol. 75 : Issue. 1 , Article 9., 2008, s. 207., <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclrev/vol75/iss1/9/> (E.T: 10.03.2020)., Yıldız, s. 44.

- ✓ Hamil tarafından yapılmak istenilen ödemenin karşılığının olup olmadığının kontrol edilmesi,
- ✓ Hamilin kullandığı kredi kartının bloke edilmesi gereken kartlar listesinde olup olmadığının kontrolünün yapılması,
- ✓ Harcamaların bedelinin ödenmesinde kullanılacak kredi kartının sahte olup olmadığının kontrolünün gerçekleştirilmesi⁴⁶⁷.

Bütün bu aşamalardan sonra hamil tarafından kullanılan kredi kartının kart çıkaran kuruluş tarafından kullanılabilir olduğu tespit edilirse, yapılmak istenilen işleme onay verilir.

Kredi kartı sisteminin işleyişinde üye işyerleri, Bankalararası Kart Merkezi tarafından farklı iş kollarına göre belirlenen limitlerin üzerinde olan işlemlerde otorizasyon alırlar. Üye işyeri limiti, Bankalararası Kart Merkezi tarafından günün koşullarına dikkate alınarak işyerlerinin faaliyet alanlarına göre belirlenmektedir. Üye işyeri limiti olarak açıklanan bu uygulama ile işyeri, kredi kartını kabul ederken anlaşmalı bankanın bildirdiği limitlerin altında olan işlemlerde yalnızca kartın geçerliliğini kontrol eder ve üye işyerinde kullanılan POS cihazı bu kontrolü otomatikman yapar. Kart hamili tarafından yapılan limiti aşan işlemlerde ise işyerleri online çalışan POS makineleri aracılığıyla otorizasyon alacaklardır. Ancak POS cihazının offline çalışması ya da imprinter cihazı ile işlem yapılması durumunda işyeri tarafından provizasyon alınması şarttır; aksi takdirde doğacak zarardan işyeri sorumlu olacaktır⁴⁶⁸. Kredi kartlarında otorizasyon sürecinin temel gayesi, kredi kartı sisteminin güvenliğinin sağlanması ile failer tarafından yapılabilecek dolandırıcılık ve sahtecilik gibi eylemleri önleyebilmektir⁴⁶⁹.

5. Kredi Kartı Türleri

a. Bireysel Müşteri Kartı - Firma/Şirket Kartı

Bireysel müşteri kartı ile şirket kartı ayrımı yapılırken kredi kartının ödeme sorumluluğu göz önünde bulundurulmaktadır. Bireysel kredi kartları, kart hamillerinin gerçek kişiler olduğu kredi kartlarıdır. Bireysel kartları, kredi kartı sözleşmesinin

⁴⁶⁷ Şener, s. 12.

⁴⁶⁸ Yılmaz, Eyüp, s. 102.

⁴⁶⁹ Yılmaz, Eyüp, s. 103.

gerçek bir kişi adına yapıldığı ve kart kullanılarak gerçekleştirilen bütün harcamalardan kişisel olarak kart sahibinin sorumlu olduğu kredi kartları olarak açıklanabilir⁴⁷⁰. Bireysel kredi kartları yalnızca gerçek kişiler adına düzenlenebildikleri için bu kartlara özel kartlar da denilmektedir. Bireysel kredi kartlarının en temel üç özelliği vardır. Bireysel kredi kartları, gerçek bir kişi adına düzenlenirler, kartla yapılan bütün alışveriş tutarlarının ödenmesinden kart sahibinin asli olarak tek başına sorumluluğu bulunmaktadır ve bu kredi kartlarını yalnızca tek kişi kullanabilir⁴⁷¹. Bu kartların birden çok kişi tarafından ortaklaşa kullanılması olanaksızdır. Kredi kartı sisteminin içerisinde en yaygın olan çeşit, bireysel kredi kartlarıdır⁴⁷².

Şirket (firma) kredi kartları ise tüzel bir kişi adına ya da tüzel kişinin yetkilisi olan kişi adına düzenlenirler. Firma kredi kartları, özellikle iş nedeniyle yolculuk yapan kişilere ya da firmaların işlerinden kaynaklı olarak harcama yapan kimselere verilmektedir⁴⁷³. Kredi kartının tüzel kişi adına düzenlenmesi durumunda bu tüzel kişinin, ismi açıkça belirtilmeyen yetkilileri de bu kartı kullanabilirler. Firma kartlarında herhangi bir kişinin ismi belirtilmemiş ise bu kredi kartları “*Beyaz Şirket Kredi Kartı*” olarak adlandırılırlar. Bu nitelikteki kredi kartlarıyla herhangi bir şirket yetkilisi, ödeme aracı olarak işlem yapabilir. Firma kredi kartının kullanılması neticesinde yapılan harcamaların ödenmesi hususunda, gerçek kişinin kartı çıkaran bankaya ya da finans kuruluşuna karşı herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Ancak bu nitelikteki kredi kartının kullanılması nedeniyle gerçek kişinin, kendi firmasına karşı iç ilişkiler gereğince sorumluluğu olacaktır⁴⁷⁴.

Firma adına yapılan harcamalardan firmanın sorumluluğu vardır. Firma kredi kartlarında, genellikle kredi kartını çıkaran kurumda hesap sahibi olan gerçek kişidir ancak kredi kartı borcunun ödenmesinden bu kişinin yetkilisi olduğu firma sorumlu olmaktadır⁴⁷⁵. Firma kredi kartlarının tüzel kişi olan şirket ile birlikte; bu şirketin yetkilisi olan özel kişi adına düzenlenmesi de söz konusu olabilir. Bu özellikteki firma kredi kartlarını sadece kartın üzerinde ismi olan şirket yetkilisi kimse kullanarak

⁴⁷⁰ Kaya, s. 77., Teoman, s. 53.

⁴⁷¹ İşgüzar, s. 45.

⁴⁷² Baydemir, Mehmet, Her Yönüyle Kredi Kartları, MC Destek Yayınları, İstanbul, 2004, s. 10.

⁴⁷³ Sazak, Serkan, “*Ceza Hukukunda Banka Ve Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması*”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, İstanbul, s. 16.

⁴⁷⁴ Çeker, Kredi Kartı, s. 41., Teoman. 53., Kaya, s. 77.

⁴⁷⁵ Çırpan, Belgin, Kredi Kartları, Ceren Basım, Bursa, 2000, s. 55.

harcama yapabilecektir. Böyle bir kredi kartının ödeme aracı olarak kullanılması durumunda, yapılan harcamalara karşın kredi kartını çıkaran bankaya ya da finansal kuruluşa karşı tüzel kişi şirket ile özel kişi şirket yetkilisi müteselsilen sorumludur⁴⁷⁶.

b. Asıl Kart- Ek Kart

Asıl kart; kredi kartı sözleşmesinin tarafı olan ve kart çıkaran banka ya da finansal kuruluşun kendisine kredi kartı düzenlediği kişinin kullandığı asli kredi kartı şeklinde açıklanabilir⁴⁷⁷. Ek kartı ise, asıl kart hamilinin kredi kartı limiti ya da asıl kart hamilinin belirlediği daha aşağı sınırdaki limit dahilinde, asıl kart hamilinin istediği kişi ve/veya kişiler adına çıkartılan kredi kartı olarak tanımlanabilir⁴⁷⁸. Ek kart, asıl kartın hamili olan kişinin hesap numarası üzerinden, hamilin talimatıyla onun eşine ya da çocuklarına verilen ikinci bir kredi kartıdır⁴⁷⁹. Asıl kart ile ek kart arasında yapılan bu ayırım, aynı hesap numarasına bağlı olan iki kartın kullanılması durumunda söz konusu olmaktadır⁴⁸⁰. Ek kart hamilinin yapmış olduğu alışverişlerin bedelleri, asıl kartın hesap numarasına borç olarak kaydedilmektedir. Ek kart hamilinin, kredi kartıyla yapabileceği harcamaların sınırı, asıl kartın limiti kadardır⁴⁸¹.

5464 sayılı Kanun'un 9/3. maddesinde ek kart ile ilgili olarak; asıl kart hamilinin isteği doğrultusunda, asıl karta bağlı şekilde ve asıl kart limiti olarak belirlenmiş olan sınırın aşılması şartıyla üçüncü kişiler adına düzenlenebileceği belirtilmiştir. Ek kartın kullanılması sonucunda kartı çıkaran bankaya ödenecek olan borçtan, asıl kart hamili ile ek kart hamili müteselsilen sorumludur. Burada şu hususu da belirtmek gerekirse, ek kart hamilinin sorumluluğu yalnızca kartı kullanarak kendi yaptığı harcamalar ve bundan kaynaklı olan borcun ödenmemesine bağlı olarak gerçekleşen temerrüdün hukuki sonuçları yönünden olacaktır⁴⁸². Ek kart kullanılarak yapılan mal veya hizmet alımlarının bedellerinin ödenmesi ile ilgili olarak asıl kart hamilinin müteselsil sorumluluğunun olması nedeniyle; kart çıkaran bankalar, kendisine ek kart verilecek

⁴⁷⁶ Kaya, s.77-78.

⁴⁷⁷ İşgüzar, s. 44.

⁴⁷⁸ Tüzemen Atik, Ebru, “*Kredi Kartı Sözleşmelerinde Ek Kart Hamilinin Hukuki Durumu*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2014., S. 114, s. 112.

⁴⁷⁹ Çeker, Kredi Kartı, s. 42., Sayın, s. 17., Teoman, s. 55.

⁴⁸⁰ Baydemir, s. 11.

⁴⁸¹ Kurt, s. 11.

⁴⁸² Bilgen, Mahmut, Banka Hukukunda Sözleşmeler Uyuşmazlıklar Hukuki Sorumluluk, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s. 726.

hamilin ekonomik durumuyla ilgili olarak araştırmaya girmeden yalnızca asıl kart hamilinin kredi yeterliliği hususunda inceleme yaparlar.

c. Ortak Kartlar

Ortak kartlar, kredi kartları ile aynı özelliklere sahiptirler; ancak ortak kartların üzerinde kartı çıkaran banka ile birlikte ticari kuruluşun da ismi veya logosu yer almaktadır. Ortak kartların mülkiyeti de kartı çıkaran bankaya aittir ve kart hizmetlerinin verilmesi hususunda sorumluluk bankanıdır. Ortak kart uygulamasında, kartı çıkaran banka ile ilgili şirket arasında anlaşma yapılmaktadır. Bu anlaşma uyarınca çıkarılan kredi kartının hamili, ticari şirketten mal ya da hizmet alımını kartıyla gerçekleştirdiğinde belirli oranda indirimden yararlanır. Ortak kartların, yalnızca kredi kartlarının değil banka kartlarının fonksiyonlarını yerine getirebilecek özellikte çıkarılması da mümkündür⁴⁸³. Ortak kartın, kart hamiline alışverişlerde indirim ya da promosyon imkanı sunması şarttır; aksi takdirde ortak kart sisteminin başarılı şekilde işlemesi ve piyasada yaygınlaşması oldukça zordur.

aa. Co-Branded Kart

Co-branding; ticari bir şirket ile bankanın tek başlarına veremeyecekleri bir hizmeti kart hamillerine sunabilmek amacıyla birlikte hareket etmesidir. Co-branding sisteminin işleyebilmesi için ticari faaliyetlerde bulunan şirketin birden çok şubesinin ve tanınırlığının olması oldukça önemlidir. Co-branding sisteminin etkin şekilde uygulanabilmesi bakımından önem taşıyan diğer husus ise kredi kartı hamillerine yapılacak alışverişlerde maddi yarar sağlanmasıdır. Dünya’da co-branding uygulamasının en iyi örneklerinden birisi General Motors şirketi ile Mastercard arasında yapılmıştır⁴⁸⁴. Co-branded kartı çıkaran banka ile ticari şirket arasında gerçekleşen işbiliği sonucunda her iki taraf da kazanç sağlamaktadır. Bu kapsamda taraflar açısından değerlendirildiğinde özellikle kart kullanıcı sayısının çoğalması, insanların ticari işletmeye olan bağının güçlenmesi, iş hacminin büyümesi ve saygınlığın artması en önemli kazanımlardandır.

Co-branded kartın çıkarılması sürecinde ticari kuruluş ile banka anlaşarak kendi logosunu ve ismini taşıyan bir kart çıkarırlar⁴⁸⁵. Co-branded kartın üzerinde bu kartı

⁴⁸³ Yılmaz, Eyüp, s. 14.

⁴⁸⁴ Yılmaz, Eyüp, s. 14.

⁴⁸⁵ Yıldız, s. 46.

çıkaran kuruluş dışında ticari işletmenin de logosu bulunur ve bu kart klasik bir kredi kartının taşıdığı tüm özelliklere sahiptir⁴⁸⁶. Co-branded kartlar ticari işletme ile bankanın birikimlerinin birleştirilmesi suretiyle çıkartılırlar ve kişilere gerek işletme gerekse banka açısından bazı faydalar sunarlar. Co-branded kart, hamiline kartı çıkaran kuruluş ile işbirliği içinde olan ticari şirketlerde yapılan alışverişlerde indirim, taksit ya da promosyon gibi bazı fırsatlardan yararlanabilme imkanı verir.

Co-branded kart çıkarılırken, bankaların veya finansal kuruluşların oldukça dikkatli davranması ve işbirliği içerisinde oldukları ticari işletmeleri iyi belirlemeleri gerekmektedir. Bu nitelikteki organizasyonların etkili olabilmesi ve beklenen başarıyı elde edebilmesi için kart çıkaran kuruluşlar ile ortaklık yapacak işletmelerin yeterli oranda müşteri kitlesinin olması, ticari işletmelerin marka değerinin bulunması ve çıkarılan kartları kullanacak kişilerin sayısının artırılarak yeni müşterilere ulaşılabilmesi önem taşımaktadır⁴⁸⁷.

bb. Affinity Kart

Kredi kartı çıkaran banka ya da finansal kuruluşlar, sadece ticari işletmelere yönelik olarak değil aynı zamanda spor kulüpleri, eğitim kurumları, dernekler, vakıflar veya yardım işiyle uğraşan kurumlarla da işbirliği yaparak ortak kart çıkarmaktadırlar. Affinity kartın çıkarılması sürecinde banka ile işbirliği yapan ticari nitelikte bir kuruluş ya da şirket değildir. İngilizce olan affinity⁴⁸⁸ kelimesi sözlükte; “*yakın benzerlik, yakınlık, güçlü bağ, bağlılık*” gibi anlamlara gelmektedir. Affinity kart, belirli bir organizasyon kapsamında ortak özellikleri ve duygusal yakınlıkları olan kişilerden oluşmuş gruplara yönelik olarak çıkarılmış kartlardır. Affinity kart çıkarılmasındaki asıl amaç kişilerin bu kartı kullanarak yaptıkları alışverişler nedeniyle maddi açıdan avantaj sağlamaları değildir. Bu yönüyle Co-branded kartlardan farklıdır.

Affinity kartları kullanacak olan hamiller, bu kartlar ile kendilerini manevi açıdan yakın hissettikleri veya yaptıkları hizmetlerin sürekli olmasını bekledikleri kuruluşların, kazanç elde etmesini isterler⁴⁸⁹. Affinity kart programında çoğunlukla kartı çıkaran banka, kar amacı olmayan bir kurum ile ortak hareket ederek potansiyel

⁴⁸⁶ Günarslan, s. 49.

⁴⁸⁷ Yılmaz, Eyüp, “*Kredi Kartlarında Ortak Kart (Co-Branded Card) Uygulaması*”, *Active Bankacılık ve Finans Dergisi*, S. 10., Aralık 1999-Ocak 2000., s. 82.

⁴⁸⁸ Longman-Metro Active Study Dictionary Of English, Longman Group UK Limited, 2003, s. 33.

⁴⁸⁹ Günarslan, s. 49., Kurt, s. 18.

kart hamillerine ulaşmaktadır ve bu kart ile yapılan alışverişlerin miktarı üzerinden belirli bir oranda bu kuruma maddi kazanç aktarılmaktadır⁴⁹⁰. Affinity kartı çıkaran banka tarafından, kart hamillerinin gerçekleştirdikleri harcamaların tutarları üzerinden belirlenmiş bir ücret kurumlara ayrılmaktadır. Affinity kartlara örnek olarak özellikle büyük taraftar kitleleri olan spor kulüplerinin logolarını taşıyan kredi kartları ya da ülke çapında yararlı faaliyetlerde bulunan büyük vakıfların amblemlerini taşıyan kredi kartları verilebilir.

d. Sanal Kart (Virtual Card)

Kredi kartı çıkaran kuruluşlar, kendi müşterileri tarafından internet aracılığıyla mal ya da hizmet alımı işlemi yapıldığı esnada güvenli bir alışveriş ortamını oluşturabilmek ve failler tarafından gerçekleştirilebilecek dolandırıcılık eylemlerine karşı onları koruyabilmek için sanal kart üretmişlerdir. Sanal kartlar, bankalar tarafından kart hamilinin kredi kartına ek olarak üretilirler ve fiziki varlıkları yoktur. Sanal kart, internet ortamında yapılan alışverişlerde kullanılan üzerinde kartı çıkaran bankanın ve sistem sağlayıcı kuruluşun logosu olan bir kredi kartıdır⁴⁹¹. Sanal kartlar fiziksel olarak banka müşterilerinin üzerlerinde bulunmamaktadır; onlara banka tarafından şifreli olarak yazılı bilgi şeklinde verilmektedir. Sanal kartın fiziki varlığı yoktur; sanal kartın yalnızca kart numarası, son kullanma tarihi ile güvenlik kodu vardır⁴⁹². Kişiler, bankaların vermiş olduğu bu sanal kartlar ile fiziksel karta ihtiyaç duymadan mail order, telefon order ve internet üzerinden işlemler yapabilirler⁴⁹³.

Sanal kartın kart numarası ve güvenlik kodu ile kart hamiline banka tarafından verilen asıl karta ait olan kart numarası ile güvenlik kodu birbirinden farklıdır. Kart hamili, interneti kullanarak yapacağı alışverişler için asıl kartından sanal kartına limit aktarımı yapabilir. Sanal kartın kendine özgü bir limiti yoktur⁴⁹⁴. Kişiler sanal kartlarıyla mal veya hizmet alımı gerçekleştirdiklerinde herhangi bir şekilde endişe yaşamazlar. Çünkü yapılan alışveriş sonrasında sanal kartın limiti tükeneyeceği için, bu karta ait olan numara ile güvenlik kodu failler tarafından ele geçirilmiş olsa bile sanal kart hamili kişi zararına olarak herhangi bir finansal işlem yapılamayacaktır. Sanal kartı kullanan hamil bu kartla nakit avans çekemez. Bankalar tarafından müşterilerine kredi kartı

⁴⁹⁰ Yılmaz, Eyüp, s. 160.

⁴⁹¹ Kaya, s. 81.

⁴⁹² Karabulut, s. 17., Sungur, s. 80.

⁴⁹³ Yılmaz, Eyüp, s. 16.

⁴⁹⁴ Kaya, s.81; Sungur, s. 80.

hesabına bağı olarak istedikleri kişiye ek kart çıkartılabilme imkanı verilmişken; sanal kartlar açısından ek kart tahsisi mümkün değildir.

e. Temassız Kart

Temassız kredi kartı ile sanal karttan farklı olarak fiziksel varlığı olan plastik kart ya da kredi kartı bilgilerini içinde barındıran ve gerektiğinde bu bilgileri aktarabilen aygıt kastedilmektedir. Temassız kartın içinde bulunan radyo alıcı-verici anten sayesinde kartın kullanılabilmesi açısından karttaki manyetik şeridin veya çipin, POS cihazında bulunan okuyucular aracılığıyla okunmasına gerek yoktur. Hamil tarafından yapılan alışveriş sonrasında bunların bedelinin ödenmesi sürecinde temassız kredi kartı, işyerindeki POS cihazına yaklaştırıldığında gerekli olan kart bilgileri, radyo frekansları aracılığı ile POS cihazına aktarılmakta ve böylece ödeme işlemi sonuçlandırılmaktadır. Temassız kredi kartlarıyla yapılan ödemelerde imza ve şifre girilerek kimlik doğrulaması yapılmamaktadır. Temassız kredi kartı kullanılarak yapılabilecek harcamalar normal kredi kartlarına kıyasen düşük miktarlıdır⁴⁹⁵. Yüksek tutarlı harcamalar için temassız kredi kartı kullanıldığı takdirde POS cihazına kartın şifersinin girilmesi gerekmektedir. Temassız kredi kartlarının kullanımı, özellikle Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization) tarafından küresel bir salgın olarak kabul edilen Korona virüs (Covid-19) salgının yoğun olarak yaşandığı dönemde, insanlar tarafından çoğunlukla tercih edilmiştir.

Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi sonucunda akıllı cep telefonları da hayatımızın her alanında etkisini göstermektedir. Akıllı cep telefonları ile birçok bankacılık işlemi internet aracılığıyla yapılabilmektedir. Akıllı cep telefonları, zamanımızda yaşanan teknolojik gelişmeler doğrultusunda kartlı ödemeler sisteminin bir parçası olmuşlardır. Akıllı cep telefonu sahibi olan kişiler, Near Field Communication⁴⁹⁶ (NFC) sistemi ile telefona kaydedilmiş olan kredi kartı bilgileri ile yaptıkları alışverişlerin bedellerinin ödemesini, temassız şekilde gerçekleştirebilmektedirler.

f. Akıllı Kart (Çipli Kart/Smart Kart)

Akıllı kartlar, üzerlerinde manyetik bant yerine iletken çipler taşıyan plastik kartlardır. Akıllı kartlar, küresel düzeyde birçok alanda kullanım açısından yaygın olarak tercih

⁴⁹⁵ Sungur, s. 144.

⁴⁹⁶ Türkçe karşılık olarak “Yakın Alan İletişimi” denilebilir.

edilmektedir. Bu kartlar özellikle; bankacılık, sağlık, ulaştırma, seyahat, telekomünikasyon, satın alma, eğitim ve elektronik sistemlere giriş gibi alanlarda kullanılmaktadır⁴⁹⁷. Akıllı kartlar, üzerlerinde bulunan küçük işlem hacimli bir işlemci (mikroçip) sayesinde manyetik şeritli kartlara nazaran daha fazla bilgiyi daha güvenli şekilde korurlar. Akıllı kartların kopyalanabilmeleri oldukça zordur ve bu kartların güvenlik standartları manyetik kartlara göre üst seviyededir⁴⁹⁸. Kart hamilleri, işyerlerinden mal veya hizmet satın aldıklarında yalnızca kendileri tarafından bilinen şifre ile ödeme işlemlerini gerçekleştirirler. Çipli kart kullanımlarında, güvenlik riskleri oldukça düşük orandadır. Ülkemizde 01.07.2007 tarihinden itibaren akıllı kredi kartı kullanımı zorunlu hale gelmiştir. Kredi kartı hamilleri tarafından üye işyerlerinden alışveriş yapıldıktan sonra ödeme sırasında kredi kartının manyetik şeridi POS cihazında okutulmayıp yalnızca kredi kartının çipli kısmı POS cihazında okutulur ve sonrasında kart hamiline bilinen şifre girilerek işlem tamamlanır. Hamil ödemeye ilişkin olarak POS cihazından alınan slipi imzalamak zorunda kalmaz. Akıllı kartların hafızasında kredi kartı hamiline ilişkin kimlik bilgileri ile banka hesap bilgileri bulunmaktadır. Klasik manyetik bant üzerine mikroçipin yerleştirilmesi ile oluşturulan akıllı kartlar, hamilin yaptığı bütün işlemleri hafızasında kaydedebilir ve böylelikle on-line ihtiyacı en aza indirilmiş olur⁴⁹⁹.

Akıllı kartlar kopyalanamazlar, kullanılmaları için yalnızca hamil tarafından bilinen şifre gerektiği için başka kişilerin kartla yüklü miktarda alışveriş yapmaları söz konusu değildir. Akıllı kartlar, fiziksel olarak manyetik bantlı kartlara göre daha dayanıklıdır. Akıllı kartlar, failer tarafından işlenen kart sahteciliği eylemlerine karşı da üzerindeki çipler sayesinde koruma sağlarlar⁵⁰⁰. Smart kartlar tasarlanırlarken, kopyalanamamaları, veri bütünlüğü, gizlilik, izinsiz kullanılamaması ve yetkisiz kişi tarafından yapılan işlemin sistem tarafından reddedilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulmaktadır⁵⁰¹.

⁴⁹⁷ Yılmaz, Eyüp, “Akıllı Kartlar”, Active Teknoloji Bankacılık ve Finans Dergisi, Y. 3., S.13., Haziran- Temmuz 2000, s. 88.

⁴⁹⁸ Günarslan, s. 50.

⁴⁹⁹ Bakır, Hasan, “Türkiye’de Plastik Kartlar ve Plastik Kartların Geleceği- Akıllı Kartlar”, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.16., S. 1., Ocak 2000, s.199., <http://static.dergipark.org.tr/article-download/937d/4034/59ce/5d6dfe1ef3459.pdf?> (E.T: 23.03.2020).

⁵⁰⁰ Koç, s. 19.

⁵⁰¹ Bakır, s. 201-202.

Çipli kartlar, kendi içerisinde temaslı ve temassız çipli kartlar şeklinde ikiye ayrılır. Temaslı çipli kartın ön yüzünde ufak bir plaka bulunmaktadır. Hamil ödeme sırasında kredi kartını kullandığında, bu kart POS cihazının içindeki okuyucu yuvaya yerleştirilerek elektrikli konnektörler ile kartın teması sağlanır. Akıllı kartın üstündeki mikro çip sayesinde, POS cihazı ile gerekli bilgi aktarımı yapıldıktan sonra ödeme süreci sonuçlandırılır⁵⁰². Temaslı kartlar, kendi içerisinde “*reloadable*” ve “*disposable*” kartlar olmak üzere iki çeşittir. Reloadable kartlara para yüklemek mümkündür. Bu kartlar, içindeki para bittiğinde para yüklemesi yapılarak kullanılabilirler. Disposable kartların ise içindeki kredi miktarı bittiği takdirde, kontrollü telefon kartlarına benzer şekilde yeniden kullanılabilmesi mümkün değildir⁵⁰³.

Temassız çipli kredi kartlarında ise kartın içinde mikroçip ile anten vardır. Kartın içerisinde bulunan anten sayesinde, radyo dalgaları vasıtasıyla kabloya ihtiyaç duyulmaksızın özel okuyucu ile temas kurularak işlem yapılır. Ödeme işlemi yapılırken son derece hızlı ve güvenli şekilde kartla iletişim kurulmaktadır. Temassız çipli kredi kartları kullanılarak yapılabilecek ödeme işlemleri sınırlıdır ve ancak belirli bir miktarı aşmayan harcamalar için şifresiz şekilde ödeme mümkündür⁵⁰⁴. Mal veya hizmet alımı sonrasında ödenecek tutar yüksek ise; ödeme işleminin tamamlanabilmesi için sistem, mutlaka şifrenin girilmesini istemektedir.

g. Gezi (Seyahat) ve Dinlence Kartları

Kart hamilleri tarafından tatil ve eğlenceye yönelik olarak yapılan harcamalar için çıkartılan kartlara gezi ve dinlence kartları denilmektedir⁵⁰⁵. Bu kartlar çıkarılış amaçlarına uygun olarak kişilerin, özellikle tatil dönemlerindeki harcamalarının bedellerinin ödenmesi için kullanılmaktadır.

Gezi ve dinlence kartları, hamiline yalnızca belirli bir alanda peşin para ödemek zorunda kalmadan alışveriş yapabilme imkanı sunarlar. Bu kartların kullanılması için kart hamilleri, yıllık bir kullanım ücreti öderler. Seyahat ve dinlence kartlarının Avrupa’daki öncüsü, Diners Clup kredi kartı olmuştur⁵⁰⁶. Kişilere seyahat ve dinlence

⁵⁰² Yıldız, s. 48.

⁵⁰³ Kaya, s. 86.

⁵⁰⁴ Canko, Soner, “*Gelecekteki Teknolojiler Taraflararası İlişkilerin Boyutları*”, Hukuki Açıdan Banka ve Kredi Kartı Sempozyumu, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, Antalya, 2006, s. 54.

⁵⁰⁵ Koç, s. 13.

⁵⁰⁶ Bakır, s. 195-196.

kartlarını sunan kurumlar, her ay yapılan bütün masraf kalemlerini ayrıntılı şekilde müşterilerine gönderirler ve bu harcamaların vergiden düşülebilmesine imkan sağlarlar⁵⁰⁷.

h. Mağaza Kartları (Store Cards)

Parekende satış yapan mağazaların vermiş olduğu kredi kartı hizmetidir. Bu tür kart uygulamalarında bankalar ya da diğer finansal kurumlar, organizasyon ve idare ile ilgili hususlara katkı sağlarlar. Parekende satış yapan firmalar farklı şekillerde müşterilerine kredi olanağı sunmaktadırlar. Bunların bir kısmı; fatura tarihinin sonrasındaki iki ya da üç hafta içerisinde ödenmesi gereken aylık hesaplar şeklinde olmaktadır. Bazı mağaza kartları ise, kart hamilleri tarafından yapılan aylık ödemelerin oldukça üzerinde limite sahiptirler. Bu tip kartlara örnek olarak, İngiltere'deki Marks&Spencer mağaza zinciri tarafından çıkartılan kartlar verilebilir.⁵⁰⁸ Mağaza kartları, İngiltere'de yaygın şekilde kullanılmaktadır. Özellikle büyük mağazaların bazıları, müşterilerine kredi vermekte ve plastik kart çıkararak vadesiz kaynak oluşturmaktadırlar. Ülkemizde de birçok büyük firmanın mağaza kartı bulunmaktadır. Bu kapsamda örneğin Beymen, Mudo, Mavi Jeans, Karaca, Aydınlı Giyim, Sarar ve Polo gibi firmalar tarafından çıkartılan kartlar, mağaza kartlarının tipik örneklerindendir.

Mağaza kartlarının üzerinde herhangi bir bankanın ismi ya da logosu yer almamaktadır. Mağazaların müşterilerine özel olarak çıkarttıkları bu kartlar ile kart hamilleri, yaptıkları alışverişlerde indirim ya da taksit imkanı elde ederler. Mağaza kartlarında genellikle kart hamilleri, yıllık hiçbir ücret ödemezler. Mağaza kartı çıkaran firmalar, esas itibariyle satış rakamlarını yükseltmek, müşterileri ile olan manevi bağı güçlendirmek, diğer firmalara karşı rekabet avantajı sağlamak, daha çok kar elde etmek, tanınırlıklarını artırmak veya müşteri veri tabanına sahip olmak gibi maksatlarla mağaza kartı çıkarmaktadırlar. Mağaza kartları, yalnızca kendisini çıkaran firmaların mağazalarında kullanılabildikleri için tüketiciler açısından sınırlı bir kredi aracı niteliği taşımaktadırlar. Mağaza kartları ile müşteriler hakkında detaylı bilgilere ulaşabilen, onların yaşam tarzı ve alışverişlerinde dikkate aldığı kriterleri öğrenen firmalar, daha doğru bir pazarlama yapabilirler⁵⁰⁹. Mağaza kartları, özellikle

⁵⁰⁷ Alpergin, Pelin, Bireysel Bankacılık, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, Ankara, 1990, s. 24.

⁵⁰⁸ Uzunlar, s. 35.; Alpergin, s. 23., Bakır, s. 196.

⁵⁰⁹ Yılmaz, Eyüp, s. 161.

son yıllarda kredi kartı piyasasındaki yükselişini sürdürmüştür. Mağaza kartlarının aynı zamanda reklam aracı olarak da kullanılması, müşterilerin aidiyet duygusu yaşamaları, bu kartların ödeme işlemlerinde cazip fırsatlar sunması, kartları kullanan kişilerde marka bağımlılığının oluşması ve firmaların kredi kartları için kartı çıkaran bankalara ödemek zorunda kaldığı yüksek komisyonlar gibi birçok sebepten kaynaklı olarak mağaza kartlarının kullanımı, günümüzde hızla artmaktadır.

C. Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişim Süreci

1. Dünya’da Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişim Süreci

Kişilerin nakit para kullanmadan işyerlerinden mal ya da hizmet satın alabilmesini mümkün hale getiren kredi kartının, ilk uygulaması 19. Yüzyılda Amerika Birleşik Devletlerinde gerçekleşmiştir. Dünyada turizm alanında kullanılmak için ilk kredi kartını 1894 tarihinde Hotel Credit Letter Company isimli bir Amerikan şirketi çıkarmıştır⁵¹⁰. 1914 yılında ise Western Union Bank tarafından, yalnızca seçkin müşterilere verilen kredi kartı çıkartılmıştır. Bu kredi kartı ile banka müşterileri sınırlı da olsa kredi imkanına kavuşmuşlardır. 1924 yılında ise Amerika’da bulunan General Petroleum Company isimli işletme, ilk defa benzin kredi kartı uygulamasını başlatmıştır. Bu ülkede karayolu taşımacılığının ilerlemesine bağlı olarak petrol şirketlerinin bir kısmı, kendi benzin istasyonlarından benzin alabilme imkanı veren “*courtesy cards*” adı verilen kredi kartlarını çıkardılar. Amerika’da daha sonraki yıllarda ise büyük mağazaların bazıları, oteller ve telgraf şirketleri metal jetonlar basmak suretiyle; müşterilerine birer aylık kredi olanağı sağladılar. Bütün bu uygulamalar sonucunda çıkarılan kartlar, belirli bir coğrafi alanla, belirli işletme veya ürün grubuyla ya da belirlenmiş bir fonksiyonla sınırlı kaldığı için aslında günümüzde olduğu gibi tam anlamıyla kredi kartı niteliği taşımamaktadır⁵¹¹. Bu dönemlerde çıkarılan kredi kartları, genellikle gelir durumu yüksek olan kişilere verilmekteydi ve bu kartlarda geçerli olan sistemin işleyişi, kredi kartı sistemlerinden iki taraflı sistemin özelliklerini taşımaktaydı⁵¹².

1929 yılında dünyada yaşanan ekonomik bunalım ve daha sonra ikinci dünya savaşının yıkıcı etkileri nedeniyle ekonomide meydana gelen durgunluk, kredi kartlarının

⁵¹⁰ Teoman, s. 13., Kaya, s. 9.

⁵¹¹ Akipek, s. 186., İşgüzar, s. 34., Buhur, s. 18., Zevkliler/Aydoğdu, s. 296., Teoman, s. 13., Sayın, s. 4-5., Yılmaz, Eyüp, s. 4.; Çeker, Kredi Kartı, s. 2.

⁵¹² Yetim, s. 3.

gelişimini de olumsuz etkilemiştir. Perakende satış yapan ticari işletmelerce gerçekleştirilen satışlar için, nakit para ile yapılan ödemelere alternatif oluşturulması ve kişiler açısından da ödeme kolaylığı sağlaması nedeniyle başlatılan kredi kartı uygulamaları, zaman içerisinde kuruluşların aralarında anlaşarak birbirlerinin çıkarttıkları kartları kendi işyerlerinde de kabul etmeleri sonucunda sistemsel bir uygulama haline dönüşmüştür⁵¹³. Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı sisteminin işlerliğinin artarak yaygınlaşabilmesi amacıyla günümüzdeki kart sistemine yakın model geliştirmişlerdir. Ticari işletmeler tarafından yalnızca kendi müşterilerine kredi kullanımını sağlayan iki taraflı sistem yerine yapılan harcamanın üçüncü bir kuruluş tarafından ödendiği üç taraflı sisteme geçiş yapılmıştır⁵¹⁴.

Bugünkü anlamda kredi kartının ortaya çıkması ise 1950 yılında Amerika’da Frank McNamara isminde bir avukatın, restoranda yediği yemeğin ücretini üzerinde nakit para olmaması nedeniyle kartvizitini imzalayarak ödemesi üzerine olmuştur. Frank McNamara, Ralph E. Schneider ve Alfred S. Bloomingdale, insanların nakit paraları olmadığı zamanlarda ödeme aracı olarak kullanabilmeleri için Newyork’ta Diners Clup isimli kredi kartı sistemini kurmuşlardır. Bu kart, yemeklerde ve seyahatlerde hesabın kolayca ödenebilmesi için çıkartılmıştır. Diners Clup kredi kartı, ilk çıktığı zamanlar Amerika’da yalnızca restoranlarda kullanılabilirken; zamanla her yerde kullanılabilen evrensel nitelikte bir kart haline dönüşmüştür. Bu kart, Amerika’da farklı alanlarda faaliyet gösteren birçok ticari işletmede nakit para yerine ödeme aracı olarak kullanılabilen ilk kredi kartıdır. Diners Clup gibi kuruluşların, bankaların tabi olduğu yasal düzenlemelerden doğan bölgesel sınırlandırmaları aşarak ciddi bir riske girmeden büyük kar elde etmeleri; Amerika’da bankaların oldukça ilgisini çekmiştir⁵¹⁵. Diners Clup kredi kartının piyasada yoğun ilgi görmesi üzerine 1958 yılında Bank of America isimli banka “*Bank Americard*” adlı kredi kartını çıkarmış; American Express Company ise “*Amerikan Express*” isimli kartı ihraç etmiştir. Bu iki kredi kartı da uluslararası geçerlilikteki kartlardır. 1966 yılında Amerika’nın California eyaletinde bazı bankalar, International Card Association çatısı altında bir araya gelerek önce Master Charge daha sonra ise 1979 yılından itibaren Mastercard adıyla kart çıkarmışlardır. İnsanlar tarafından kredi kartlarının mal veya hizmet

⁵¹³ Kırçova, İbrahim, Kredi Kartı Kullanımının Tüketici Alışkanlıklarına ve Alışverişlerin Yer, Zaman ve Marka Tercihlerine Etkisi, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 2007, s. 13.

⁵¹⁴ Akipek, s. 186., Teoman, s. 14.

⁵¹⁵ Sayın, s. 5., Doğanay, İsmail, Ticari Alım-Satım Akdi ve Nevileri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2003, s. 216.

alımlarında yoğun şekilde kullanılmaları nedeniyle 1974 yılında International Bank Americard kurulmuş; 1977 yılında ise ismi önce Visa olarak değiştirilmiş sonrasında ise Visa International olarak uluslararası alanda etkinlik göstermiştir⁵¹⁶.

Avrupa’da kredi kartı sistemi, Amerika’ya kıyasla daha yavaş bir gelişme göstermiştir. 1960 yılında Fransa’da “*Card Blanche*” kredi kartı çıkarılmış ve özellikle 1970’li yıllardan sonra kredi kartı kullanımı yaygınlaşmıştır⁵¹⁷. Avrupa ülkeleri ilk başlarda kredi kartı sistemine yeterince ilgi göstermemişler ve kredi kartı kullanımı konusunda fazla istekli davranmamışlardır⁵¹⁸. İngiltere’de 1966 tarihinde ilk defa sterlin üzerinden işlem gören American Express kredi kartı çıkarılmış olup; bu kart “*Barclaycard*” adıyla piyasaya ihraç edilmiştir. Bu kredi kartını, İngiltere’de faaliyet gösteren Barclays Bank çıkarmıştır⁵¹⁹. Amerikan merkezli kredi kartı çıkaran kuruluşlar tarafından, Avrupa ülkelerindeki bankalara kredi kartı çıkarma hususunda lisans verilmesi ile birlikte kredi kartı uygulaması Avrupa’da yaygınlaşmıştır. 1992 yılında ise Eurocard International ve Eurocheque International’ın birleşmesiyle kurulan Europay International S.A. isimli kuruluş, Mastercard kredi kartı sisteminin Avrupa’daki yapısı haline gelmiştir⁵²⁰. Kredi kartı kullanımının Avrupa’da daha yavaş şekilde yaygınlaşmasının en önemli nedenlerinden birisi; diğer bir ödeme aracı olan çek sisteminin, Amerika’daki çek sisteminden farklı olmasıdır. Bu kapsamda örneğin Almanya’da her bir yaprağı için belirli bir miktarda ödemeyi kayıtsız şartsız garanti eden ve uygulamada etkin kullanılan “*Eurocheck*” sistemi nedeniyle kredi kartı uygulaması gecikmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde bankaların faaliyet alanları eyaletlerle sınırlıdır; bu nedenle müşterilerin bankadan aldığı çekin başka bir eyalette kabul görmesi zordur. Amerika’da çeki keşide eden bankanın merkezinden uzaklaştıkça, çekin ödeme aracı niteliği de zayıflamaktadır⁵²¹.

Banka kartları ilk defa 1946 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan Brooklyn’de yaşayan John Biggins isimli bir banker tarafından “*Chag-It*” ismiyle çıkartılmıştır. Bu bankere ait olan Biggins’ Bank’ın müşterileri, herhangi bir mal almak istediklerinde; ödenecek miktarı içeren fatura bu bankaya gönderilir ve banka

⁵¹⁶ Yılmaz, Eyüp, s. 4-5., Teoman, s. 15.

⁵¹⁷ Akipek, s. 187., Yılmaz, Eyüp, s. 6., Buhur, s. 18.

⁵¹⁸ Gelmez, Erkan, “*Kredi Kartlarının Hukuki Niteliği*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2010, s. 7.

⁵¹⁹ Koç, s. 26., Yılmaz, Eyüp, s. 7.

⁵²⁰ Yılmaz, Eyüp, s. 6.

⁵²¹ Teoman, s. 15., İşgüzar, s. 35.

tarafından malı satan işyerlerine ödeme yapılırdı. Daha sonra ise ödenen tutar, müşterilerden bu banka tarafından istenirdi⁵²². 1970’li yılların başından itibaren online olarak çalışan ATM’lerin yaygınlaşması ile birlikte banka kartlarının yaygınlaşması süreci de hızlanmıştır. 1972 yılında City National Bank, kredi özelliği bulunmayan ilk ATM kartını piyasaya çıkarmıştır. 1975 yılında ise Visa, kendi markasını taşıyan banka kartını çıkarmıştır. 1988 tarihinde Master Card, “*Cirrus*” isimli banka kartı programını uygulamaya koymuştur. 1990 yılında Visa ve Master Card arasında imzalanan anlaşma uyarınca; “*Cirrus*” ve “*Plus*” kartlarından herhangi birisinin hamili olanların, hiçbir ücret ödmeden diğer kartın alt yapı şebekesini kullanabilmeleri mümkün hale getirilmiştir⁵²³.

Kredi kartlarının, günümüzde birçok fonksiyonu bulunmaktadır. İnsanlar kredi kartlarıyla yalnızca ödeme işlemi değil aynı zamanda nakit para çekebilmekte ve internet üzerinden mal ya da hizmet alımı da yapabilmektedirler. Kredi kartlarının kişiler arasında yaygınlaşması sonucunda bazı kart çıkaran kuruluşlar, kendi aralarında birleşerek ortak kredi kartı çıkarmışlardır. Bu büyük kuruluşlar, çıkardıkları kredi kartlarının başka ülkelerde hamillerin kullanımına sunmak isteyen bankalar ile lisans sözleşmeleri imzalamak suretiyle uluslararası kartlı sistem kuruluşlarının oluşumunu sağlamışlardır. Kartlı sistem kuruluşları tarafından çıkarılan VISA, Master Card, Eurocard, American Express ve Diners Clup dünya çapında kabul görmüş önemli kredi kartlarından⁵²⁴. Bu kuruluşların çıkarmış olduğu kredi kartları dışında da dünyada üzerindeki bazı ülkeler tarafından kullanılan kredi kartları vardır; ancak bunların ülkemizde kullanımı yaygın değildir⁵²⁵. Kartlı sistem kuruluşları, kendi logolarını taşıyan kredi kartı çıkarma lisansını bankalara vermektedir. Bu kuruluşlar, lisans sözleşmesi imzalamadan önce kart çıkaracak olan bankanın ilgili ülke kanunlarına uygun olarak kurulmuş olmasını ve mali durumunun iyi olmasını istemektedirler⁵²⁶. Kartlı sistem kuruluşları gerekli gördüklerinde bankadan teminat da talep edebilmekte ve lisans sözleşmesi imzalandıktan sonra bankanın teknik alt yapısı,

⁵²² Koç, s. 24.

⁵²³ Günarslan, s. 52.

⁵²⁴ Yılmaz, Eyüp, s. 6., İşgüzar, s. 35., Teoman, s. 17.

⁵²⁵ Budak, Mesut, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2009, s. 19.

⁵²⁶ Sayın, s. 6.

kart sistemine uygun duruma getirilerek kart çıkartma faaliyetinin başlatılmasına onay vermektedirler.

2. Türkiye’de Banka ve Kredi Kartının Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde ilk kredi kartı, Koç grubuna bağlı Setur A.Ş. tarafından Diners Clup International ile yapılan lisans sözleşmesi neticesinde 1968 tarihinde çıkarılan Diners Clup kredi kartıdır⁵²⁷. Kredilendirme niteliği bulunmayan ve dar bir çevre ile sınırlı olan bu kredi kartından sonra, Türk Ekspres Havacılık ve Turizm Limited Şirketi tarafından “*Amerikan Express*” kartları piyasaya sunulmuştur. 1975 yılında ise İnterbank grubuna bağlı olarak Eurocard, Master Card ve Access kredi kartları çıkarılmıştır. Bu kredi kartlarının temsilciliği, daha sonra Anadolu Kredi Kartları Anonim Şirketine devredilmiştir. 1981 yılında Anadolu Bankası, VISA lisansını alarak kredi kartı çıkarmaya başlamış; sonrasında ise İmar Bankası ile İktisat Bankası kredi kartı çıkarmışlardır⁵²⁸. Türkiye’de kredi kartı uygulamasının yaygınlaşması ise 1980’li yılların sonlarında büyük bankaların, kredi kartı çıkarmaya başlamalarıyla olmuştur. Ülkemizde kredi kartlarının hamiller tarafından yoğun olarak kullanılması, bu kartların yalnızca ödeme aracı olması değil aynı zamanda o dönemlerde yaşanan yüksek enflasyon karşısında faizsiz bir kredi işlevi olmasından da kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde uluslararası geçerliliği olan kartlar, yaygın olarak kullanılmaya başlandığı esnada; 1986 yılında Pamukbank tarafından yerli bir kart sistemi geliştirilerek “*Prestige Card*” adı verilen kredi kartı çıkarılmıştır. Kredi kartı sektöründe yaşanan bu gelişmeler ile birlikte büyük firmaların bazıları, kendi mağazalarında kullanılabilen ve müşterilerine özel olarak verdikleri kredi kartlarını piyasaya ihraç etmişlerdir. Bu kapsamda Beymen, Çarşı Mağazası, Printemps, Karaca, Mudo gibi mağazalar kendi kredi kartlarını çıkararak mağazalarında bu kartlarla işlem yapmışlardır⁵²⁹.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Avrupa’da ilk önce bireysel kredilerin uygulaması başlamış, daha sonraki süreçte ise plastik kartlar aracılığıyla ödeme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de ise kişilere yönelik olarak bireysel bankacılık hizmetlerinin başlaması, kredi kartları ve ATM cihazları ile olmuştur; bu anlamda bireysel kredi alanında ilk ortaya çıkan ürünler kredi kartlarıdır. Ülkemizde, ilk etapta kişiler tarafından kredi kartları kullanılmış ve bunun sonrasında bankalar tarafından

⁵²⁷ Yılmaz, Eyüp, s.7., Teoman, s. 23., İşgüzar, s. 35., Buhur, s. 18.

⁵²⁸ Sayın, s. 7., Buhur, s. 18., Kaya, s. 17.

⁵²⁹ Çeker, Kredi Kartı, s. 19., Çirpan, s. 54.

tüketici kredileri verilmiştir⁵³⁰. Türkiye’de ATM cihazlarının kullanımı ise ilk defa 1987 yılında olmuştur.

Türkiye’de kredi kartıyla ödeme işlemlerinin yapıldığı ilk dönemlerde kredi kartları ilk önce imprinter cihazına yerleştirilir, sonrasında çıkan slip kart hamili tarafından imzalanır ve alışverişin yapıldığı üye işyerince telefonla ilgili bankadan provizyon alınır. Üye işyerleri tarafından toplanan bu slipler, anlaşmalı bankalara ibraz edilir ve harcama tutarları onlardan alınır. Bu dönemde herhangi bir takas merkezi bulunmadığı için üye işyerine ödeme yapan banka ise kartı çıkaran bankaya slipleri vererek, ödediği tutarı ondan tahsil ederdi. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak daha sonraki süreçte kartlı ödemeler sisteminde kullanılan POS ve VPOS cihazları ile kredi kartı işlemleri çok daha hızlı bir şekilde yapılmıştır. POS cihazı ilk defa ülkemizde 1991 yılında kullanılmıştır.

İnsanlar tarafından kredi kartı kullanımının hızlı bir şekilde yaygınlaşmasına paralel olarak kartlı sistemin işleyişinde yaşanan sorunların çözümlenmesi, Türkiye’de çıkarılan banka kartları ve kredi kartlarının belirli standartlara bağlanması, sistem içerisinde yapılan işlemlerin tek bir merkezden hızlı, güvenilir ve düşük maliyet ile gerçekleştirilmesi, yurt dışındaki benzer kuruluşlarla ilişki kurulabilmesi ve üyelerini bu kuruluşlar bünyesinde temsil edebilmek için 20.08.1990 tarihinde Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. kurulmuştur. Bankalararası Kart Merkezi, 13 özel ve kamu bankasının ortaklığı ile ülkemizde faaliyet gösteren bütün kredi kartı çıkaran kuruluşlara hizmet etmek amacıyla anonim şirket yapısında oluşturulan bir kuruluştur⁵³¹. Bankalararası Kart Merkezi’nin kurulmasından sonra 1991 yılında Birleşik Uyarı Listesi (BUL) sistemi kurulmuştur. Bu sistem sayesinde, yasaklanan kredi kartları üye işyerleri tarafından görülür hale gelmiş ve kredi kartlarının güvenliğinin sağlanması açısından önemli bir adım atılmıştır.

1990 yılından önce banka ve kredi kartı çıkaran kuruluşların, karşılıklı alacaklarından kaynaklanan işlemleri harcama belgeleri aracılığıyla yapıyordu. 1990 yılında Bankalararası Kart Merkezinin kurulmasıyla birlikte, bütün bu işlemler bu merkez bünyesinde olan Takas Merkezi üzerinden gerçekleştirilmiştir⁵³². 1990’lı yıllarda kart hamillerinin yaptıkları harcamalar neticesinde puan kazanılması ve biriken bu

⁵³⁰ Yılmaz, Eyüp, s. 7., Kaya, s. 17.

⁵³¹ Sayın, s. 7., Teoman, s. 26., Ceylan, s. 8.

⁵³² Zevkliler/Aydoğdu, s. 297., İşgüzar, s. 36., Teoman, s. 24., Baydemir, s. 2., Yılmaz, Eyüp, 8.

puanların hamiller tarafından yapılacak başka ürünlerin alımı sırasında kullanılabilmesi uygulaması başlatılmıştır. 1997 tarihinde co-branded kredi kartı piyasaya sunulmuş; 1999 yılında ise hamillere taksit imkanı sağlayan kredi kartları, bankalarca çıkarılmıştır⁵³³. Türkiye’de 2006 yılında Chip&PIN uygulamasına geçiş yapılmıştır. 2016 tarihinde ise Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)’dan faaliyet izni alınması süreci tamamlandıktan sonra yerli ödeme sistemimiz olan “TROY”, Bankalararası Kart Merkezi tarafından kurulmuştur.

Ülkemizde kredi kartı kullanımı, 1990’lı yılların sonlarına kadar tam anlamıyla yaygınlaşmamıştır. Ancak bu dönemden sonra piyasada kullanılan kredi kartı sayısında ve kartla yapılan ödemelerde ciddi bir artış olmuştur. Özellikle 2000’li yıllar da bu sektörde kredi kartı kullanımı hususunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bankalararası Kart Merkezi’nin verilerine göre 2020 yılında ülkemizde kullanılan kredi kartı sayısı 75.697.214, banka kartı sayısı ise 144.743.198 iken, 2021 yılında kredi kartı sayısı 83.791.396, banka kartı sayısı 150.099.166 olmuş ve 2022 yılında ise kullanılan toplam kredi kartı sayısı 99.489.990, banka kartı sayısı ise 168.870.330 rakamına ulaşmıştır⁵³⁴.

D. İnternet Bankacılığı

Günümüz dünyasında bilişim teknolojisi konusunda yaşanan gelişmeler bankacılık sektörüne de etki etmiş ve bu alanda önemli değişimler yaşanmıştır. Özellikle internetin ülke çapında yaygın olarak kullanılmaya başlamasıyla birlikte; bankalar tarafından verilen klasik bankacılık hizmetleri, sanal ortamda insanların hizmetine sunulmaya başlanmıştır. İnternet bankacılığı kavramı, banka ve onun müşterisi arasında yapılan sözleşme uyarınca bankacılık hizmetlerinin internet aracılığıyla gerçekleştirilmesi olarak açıklanabilir. Bankada hesabı bulunan kişiler internet bankacılığı ile; hesaplarını kontrol edebilecekler, faturalarını ödeyebilecekler ya da başka hesaplara para gönderebileceklerdir⁵³⁵. Bankalar, müşterilerini kendi şubelerine gitmek zorunda bırakmadan bankacılık işlemlerinin yapılabilmesini sağlamak amacıyla internet bankacılığı sistemini geliştirmişlerdir. İnternet bankacılığı

⁵³³ Kaya, s. 18., Kırçova, s. 14-15.

⁵³⁴ <https://bkm.com.tr/pos-atm-kart-sayilari/> (E.T: 25.03.2023).

⁵³⁵ Altuğ, Yaşar, “*Türk Ceza Kanunu’da Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 7.; Arslan, Melek, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2018, s. 7.

kullanıcıları, işlemlerini hızlıca gerçekleştirerek önemli ölçüde zamandan tasarruf ederler. Ancak internet bankacılığı sisteminin güvenliğinin sağlanması oldukça önemlidir. İnternetin genel itibarıyla kullanıcılar açısından kontrolsüz bir özgürlük ortamı sunması sonucunda, sanal alemde şifreler aracılığıyla gerçekleştirilen bankacılık işlemlerinin güvenilirliği akıllarda kuşku uyandırmaktadır⁵³⁶.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından çıkarılan, 15.03.2020 tarihli ve 31069 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik’in 3. maddesine göre internet bankacılığı; bankaların kendi ticaret unvanı, işletme adı veya herhangi başka bir ad altındaki bir web sayfası üzerinden sundukları hizmetlere müşterilerin, kullandıkları cihaz ya da platformdan bağımsız olarak, internet yoluyla ulaşabildiği ve kendilerine ait finansal veya kişisel verileri görüntüleyebildiği, değiştirebildiği ya da finansal sorumluluk yaratacak işlemler gerçekleştirebildiği elektronik dağıtım kanallarıdır.

İnternet bankacılığı; banka sözleşmelerinde ise *“tüketicinin kablolu veya kablosuz iletişim sistemleri ile teknik yeterliliğe sahip olan bilgisayar, telefon gibi araçlarla ve İnternet-Wap vasıtasıyla otomatik, sesli, yanıt sistemi ile şifre ve parola girilerek, bankanın belirleyeceği kurallar ve limitler içerisinde kişinin kendi banka hesabı üzerinde her çeşit işlemi yapabilme yöntemi”* şeklinde belirtilmiştir⁵³⁷. İnternet kullanımının yaygın hale gelmesi ve bankalar arasındaki rekabetin artması sonucunda, internet bankacılığı ile sunulan hizmetler çoğalmaktadır. Bankalar, internet bankacılığı sistemi ile kendi müşterilerine genellikle müşteri numarası, parola veya şifre kullanarak banka hesaplarına erişim sağlamak suretiyle hesapları üzerinde tasarruf yapabilme imkanı sunarlar. Bankada hesabı olan kişiler, internet bankacılığı sayesinde dünyanın herhangi bir yerinden istedikleri zaman hesaplarına erişim sağlayarak işlem yapabileceklerdir. İnternet bankacılığı ile artık insanlar banka şubelerine gitmeden kolaylıkla hesap açabilir, hesap hareketlerini inceleyebilir, yatırım yapabilir, EFT veya havale işlemlerini gerçekleştirebilir, kredi kartı borcu veya vergi borçlarını yatırabilirler.

⁵³⁶ İncekaş, Serkan, *“İnternet Ortamında Güvenlik”*, İzmir Barosu Dergisi, S. 70, Y. 2005, s. 47.; Bilgen, Tülay, *“Türk Ceza Kanunu’nda Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2010, s. 22.

⁵³⁷ Muktedir, Lale, *“İnternet Bankacılığında Hukuki Sorumluluk”*, Terazi Hukuk Dergisi, S. 42., Y. 2010, s. 22.

Bankalar, internet ortamında müşterilerine hizmet sunabilmek için öncelikle web sayfası ve bankacılık işlemlerinin kolaylıkla yapılabileceği teknik alt yapıyı hazırlarlar. Böylece kişilerin banka şubelerine gitmelerine gerek olmadan rahatlıkla işlemlerini sonuçlandırabilecekleri bankaların internet şubesi sistemi kurulmuş olur. İnternet bankacılığının aktif hale gelebilmesi için ilgili banka ile müşterisi arasında karşılıklı sözleşme yapılır. Banka, bu sözleşme gereğince müşterisi olan kişiye internet şubesinde oturum açabilmesini sağlayan kullanıcı adı ile parola verir. Banka müşterisi internet ortamında ilgili bankanın web sayfasına giriş yaptığında, kullanıcı adı ve parolasını girerek internet bankacılığı hizmetlerinden yararlanabilir. Bankanın web sayfasında yüklü olan özel bir yazılım aracılığıyla web sunucusunda bulunan veriler ile internet bankacılığını kullanmak isteyen kişi tarafından sisteme girilen kullanıcı adı ve parola bilgisi karşılaştırılır. Bankanın web sunucusundaki veriler ile banka müşterisinin sisteme erişmek amacıyla girdiği veriler aynı ise herhangi bir sorun yaşanmadan müşteri, istediği bankacılık işlemlerini yapabilir. Ancak bankanın web sunucusunda saklanan veriler ile müşterinin verdiği veriler arasında farklılık olması halinde, bankanın web sayfası üzerinden hemen müşteriye hatalı işlem yapıldığı bildirilir. Bankalar çoğunlukla sistem güvenliğinin temini, herhangi bir mağduriyetin yaşanmaması ve üçüncü kişiler tarafından yapılabilecek suça konu olan eylemlerin önlenebilmesi için müşterileri tarafından üç defa farklı kullanıcı adı ve parolanın girilmesi durumunda hemen internet bankacılığı sistemini bloke ederler⁵³⁸. Böyle bir durumda banka müşterisi, bankanın şubesine bizzat giderek yeni bir kullanıcı adı ve parola almak zorundadır; aksi takdirde bankanın web sayfası üzerinden internet şubesine erişim sağlayamaz.

Bankaların internet bankacılığı sisteminde işlem yapmak isteyen banka müşterisi olan kimse, sanki bir banka çalışanı gibi istediği işlemleri sistem üzerinden gerçekleştirebilir⁵³⁹. Bankada mevduatı olan kişi, internet ortamında bankanın web sayfası üzerinden yalnızca kendisinin bildiği kabul edilen özel şifre ile sisteme giriş yaparak bankanın belirlediği sınırlar içerisinde yaptığı işlemlerden bireysel olarak sorumlu tutulmaktadır⁵⁴⁰. Banka tarafından internet bankacılığı sistemine girebilmek

⁵³⁸ Yılmaz, Süleyman, “*Hukuki Açından İnternet Bankacılığı*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s. 33-34., Yıldız, s. 51.

⁵³⁹ Kaya, Taner, “*İnternet Bankacılığı*”, Bilişim ve Hukuk Dergisi (Ankara Barosu), S. 9, Y. 2008, s. 32.

⁵⁴⁰ Çeker, Mustafa, “*İnternet Bankacılığı ve Bankaların Sorumluluğu*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 1339.

için kişiye verilen gizli şifre kullanılmak suretiyle sanal ortamda mevduat hesabı üzerinden yapılan tasarruf işlemleri, hesap sahibi olan kişi tarafından yapılmış kabul edilerek hukuki sonuç doğuracaktır. Ancak bankada mevduat hesabı bulunan ve internet bankacılığını kullanmak isteyen kişilerin bilgisayarlarına, failler tarafından yerleştirilen casus programlar aracılığıyla banka müşterilerine ait hesap numarası ve özel şifre ele geçirilebilmektedir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında hesap sahibi banka müşterisi, şifresinin ele geçirildiğini derhal ilgili bankaya bildirmek zorundadır. Aksi takdirde bankanın hukuki sorumluluğu olmayacak ve şifresi çalınan kimse oluşan maddi zarara katlanacaktır.

İnternetin hayatımıza girmesiyle birlikte klasik suçlara nazaran faillerin tespit edilerek onlara karşı etkin mücadele edilmesinin zor olduğu yeni suç tipleri ortaya çıkmış⁵⁴¹ ve internet ortamında işlenen suçların sayısında ve niteliğinde artış gözlemlenmiştir⁵⁴². İnternet bankacılığı aracılığıyla gerçekleştirilen işlemlerin, ilgili banka tarafından sisteme giriş izni verilen yetkili kişiler tarafından yapılması oldukça önemlidir. ATM cihazlarının aksine internet bankacılığında işlem yapabilmek için, fiziki karta ihtiyaç yoktur. Banka tarafından kişiye özel şekilde oluşturulan şifre, kötü niyetli kişi tarafından casus yazılımlar aracılığıyla elde edildiği takdirde hesabın gerçek sahibi tarafından yapılabilecek her türlü tasarruf işlemi kolaylıkla gerçekleştirilebilecektir. İnternet bankacılığı sistemi, kullanıcılarına birçok açıdan kolaylık sağlamakla birlikte aynı zamanda kötü niyetli kişilerin haksız kazanç elde etmelerine de imkan veren bir alandır. Özellikle bilişim suçu failleri tarafından, internet bankacılığı sisteminin herhangi bir güvenlik açığı olduğu tespit edilirse; gerek bankalar açısından gerekse bankada hesabı bulunan mevduat sahipleri açısından ciddi mağduriyetlerin yaşanmasına neden olacak eylemler icra edilebilecektir. İnternet ortamında suça konu fiilleri işleyenler açısından, zamanla daha rahat bir hareket alanı oluşmaktadır. Günümüzde bilişim suçu failleri, kimliklerini gizleyebilmek ve kendilerine adli makamlar tarafından ulaşılabilmesini önlemek için suça konu eylemlerini, üçüncü kişilere ait olan şifresiz ya da şifresi kırılmış olan kablosuz ağlar aracılığıyla gerçekleştirebilmektedir.

⁵⁴¹ Özdilek, Ali Osman, Uygulamadan Örnek Olaylarla Bilişim Suçları ve Hukuku, Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006, s. 103.

⁵⁴² Sınar, s. 81.

İKİNCİ BÖLÜM

BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

§ I. 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU DÖNEMİNDEKİ DÜZENLEME

765 sayılı TCK döneminde banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, bağımsız bir suç olarak düzenlenmemiştir. Banka ve kredi kartları aracılığı ile ya da bu kartlar üzerinde bazı sahtecilik fiilleri yapılarak işlenen suçlarla ilgili olarak özel bir düzenleme yoktu. 765 sayılı TCK'ya, 6.6.1991 tarihinde 3756 sayılı Kanun'un 22. maddesi ile eklenen 525/b-2 maddesiyle birlikte bu kapsamdaki suçlar açıkça düzenlenmese bile; bu alanla ilgili olarak ilk kez yasal dayanak hukuk sistemimize getirilmiştir. 765 sayılı TCK'nın 525/b-2. maddesindeki; *“Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlayan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve ikimilyon liradan yirmimilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.”* şeklindeki hüküm ile birlikte bilgisayarlar ve diğer bilişim sistemleri kullanılmak suretiyle yapılan bankamatik kartlarının hukuka aykırı kullanılması eylemleri bu kapsamda cezalandırılabilir hale gelmiştir. Bu madde ile hırsızlık, dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma suçları açısından geçerli olan suça konu olan eşyanın taşınabilir somut bir varlığının olması gereksinimi ortadan kaldırılarak, bilişim suçlarının konusunu teşkil eden somut varlığa sahip olmayan veriler suç kapsamına alınmıştır. Bankamatik kartlarının tümüyle yetkisiz kullanılması, sahte şekilde üretilen kredi kartlarıyla para çekilmesi ile yetki sınırı aşılmak suretiyle fazla menfaat sağlanması eylemleri bankamatik kartlarının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmiştir⁵⁴³.

⁵⁴³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 270., Akbulut, Bilişim Suçları, s. 157.

765 sayılı TCK'nın 525/b-2. maddesi ile hırsızlık, dolandırıcılık ya da emniyeti suiistimal gibi bazı geleneksel suç tiplerinin bilişim sistemi aracılığıyla işlenmesi durumunda oluşabilecek yasal boşluk giderilmiştir⁵⁴⁴. Böylece bilgisayarlarla yapılabilen bazı hareketler suç haline getirilmiştir. Bu suç tipi aslında hırsızlık, dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma suçlarını bilgisayardan yarar sağlama açısından kapsadığı için bu üç suçun koruduğu menfaatlerin ihlalini önleyen bir niteliğe sahiptir⁵⁴⁵. 765 sayılı TCK m. 525/b-2. hükmü ile korunmak istenen temel hukuki yarar, mülkiyet hakkı olmakla birlikte ayrıca kamunun bilişim sistemlerine olan güveni ile ekonomik işlemlerdeki güvenilirlik hususu da korunmak istenmiştir⁵⁴⁶. Bu suç icrai hareketle işlenebilen bir suç olup, fail hukuka aykırı menfaat elde etmek amacıyla bilişim sistemini kendi normal akışı içerisinde bırakmaksızın, onu kullanmak suretiyle eylemini gerçekleştirecektir. Kanunda bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlanmasından bahsedilmiş, ancak bu kullanmanın ne şekilde olacağı belirtilmemiştir. Fail tarafından gerçekleştirilebilecek hareketler bakımından kısıtlama yoktur. Fail, sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar elde ettiğinde suçun hareket unsuru tamamlanmış olacaktır⁵⁴⁷. Bu suçun tamamlanabilmesi için failin veya başka bir kişinin menfaatine olacak şekilde hukuka aykırı yararın elde edilmesi şarttır. Hukuka aykırı yarar ile kastedilen maddi ve ekonomik nitelikteki bir menfaate ilişkin yarardır⁵⁴⁸, ancak bu konuda hukuka aykırı manevi nitelikteki her türlü yararın da bu kapsam da olduğunu savunan görüş de bulunmaktadır⁵⁴⁹. Kanaatimizce de kanun burada hukuka aykırı olan maddi değeri içeren menfaatlere ilişkin yararı kastetmiştir. Manevi yararı, bu kapsamda değerlendirmemek gerekir; kanun koyucunun iradesine uygun olan hukuka aykırı yarar ile maddi menfaatleri içine alan yararın anlaşılması gerektiğidir. Failin suça konu eylemini gerçekleştirirken kendisine ya da bir başka kişiye hukuka aykırı biçimde yarar sağlama kastıyla hareket etmesi gerekmektedir⁵⁵⁰. 765 sayılı TCK m. 525/b-2'de düzenlenen suç neticeli bir suçtur ve hukuka aykırı yarar elde edilemediğinde suç

⁵⁴⁴ Erem, Faruk, Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara, 1993, s. 2551.

⁵⁴⁵ Dönmezer, s. 618.

⁵⁴⁶ Eker, s. 117.

⁵⁴⁷ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 271.

⁵⁴⁸ Çetin/Malkoç, s. 554., Dönmezer, s. 618., Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 269.

⁵⁴⁹ Ersoy, s. 178.

⁵⁵⁰ Dönmezer, s. 618., Eker, s. 117.

tamamlanmış olmayacağından teşebbüse elverişlidir. Bu suç açısından iştirak hükümleri özellik arzetmeyip, kanunun iştirake ilişkin genel hükümleri geçerlidir⁵⁵¹.

765 sayılı TCK döneminde Yargıtay, banka veya kredi kartlarının yetkisiz olarak kullanılması eylemlerini bazen m. 525/b-2. kapsamında değerlendirmiş; bazı olaylarda ise m. 493/2 (hırsızlık) veya m. 503/1 (dolandırıcılık) olarak kabul etmiştir. Yargıtay 6. Ceza Dairesi 26.11.1998 tarihli 10848/10939 sayılı kararında; yerel mahkemece verilen hükmü “...Müştekiye ait kredi kartını ele geçiren sanığın, bu kartı kullanarak iki gün ara ile ATM’den para çekmekten ibaret olan eyleminin, kredi kartının alet olarak kullanılması karşısında, TCK’nın 493/2, 80. maddelerindeki suçu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında hataya düşülerek aynı yasanın 525/b-2. maddesi ile uygulama yapılması” gerekçesiyle bozmuştur⁵⁵². Yargıtay 6. Ceza Dairesi 22.4.1998 tarihli 3880/4044 sayılı kararında da, benzer şekilde müştekinin bankomat kartını ele geçirerek bu kart ile para çeken sanığın eyleminin 765 sayılı TCK’nun 493/2. maddesi kapsamında kaldığını belirtmiştir⁵⁵³. Yargıtay 6. Ceza Dairesi başka bir olayda ise 24.3.1999 tarihli 12638/1628 sayılı kararıyla “...özel hukuk tüzel kişisi olan C... Bank tarafından düzenlenen kredi kartlarının adlarına düzenlenen kişilere teslim edilmeden, dağıtımını üstlenen şirket elemanı sanık tarafından ele geçirilip kullanılması eylemi bankaya yönelik ve TCK’nın 503/1. maddesine uyar” şeklinde gerekçelendirme yaparak eylemi, dolandırıcılık olarak nitelendirmiştir⁵⁵⁴. Bu dönemde Yargıtay 11. Ceza Dairesi 6.12.1999 tarihli 5477/8485 sayılı kararında ise “...Sanığın sabit olan bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak yarar sağlama eylemi TCK 525/b.2 maddesinde öngörülen suçu oluşturduğu halde yazılı şekilde hüküm kurulması... CMUK m. 321 gereğince bozmayı gerektirmiştir.” şeklindeki değerlendirme sonucunda bu nitelikteki bir eylemin 765 sayılı TCK m. 525/b-2. kapsamında olduğuna karar vermiştir⁵⁵⁵.

Bu konuda yaşanan tartışmalar ve uygulamada görülen farklı hukuksal nitelendirmeler, Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 10.4.2001 tarihli 2001/76-30 E, 2001/757 K sayılı kararıyla⁵⁵⁶ bir anlamda yeknesaklığa kavuşmuştur. Yargıtay Ceza

⁵⁵¹ Yazıcıoğlu, Bilgisayar Suçları, s. 271-272.

⁵⁵² Karar için bkz: Yargıtay Kararlar Dergisi, 1999, C. 25, S. 2, s. 268.

⁵⁵³ Erol, Haydar, İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, 2000, s. 1511.

⁵⁵⁴ Karar için bkz: Yargıtay Kararlar Dergisi, 1999, C. 25, S. 7, s. 1003.

⁵⁵⁵ Karar için bkz: Yargıtay Kararlar Dergisi, Mart 2000, s. 489-490.

⁵⁵⁶ Karar için bkz: Yılmaz, Sacit, “Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, TBBD, Y. 2010, S. 87., s. 264 (Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması).

Genel Kurulu bu kararında; “Y... Bankası’nın Çiftelhavuzlar şubesindeki ATM’nin, kart konulan bölümüne önceden kağıt yerleştiren sanığın, işlem yapmak isteyen şikayetçinin kartının sıkışmasını sağlayıp, böylece sistemle iletişimi ve işleme geçilmesini engellediği, yardımcı olmak bahanesiyle önceden anlaştığı arkadaşını cep telefonu ile arayarak şikayetçi ile görüşmesini sağladığı, kartını geri alabilmek, olmazsa kullanımını iptal ettirebilmek umuduyla görüşen şikayetçiye banka görevlisi gibi davranan arkadaşının şifre kodlama işlemi sırasında şikayetçinin şifresini öğrendiği, onun ayrılmasından sonra da kredi kartını yuvadan çıkarıp Y. Bankası’nın anlaşmalı olduğu P.’nin iki ayrı şubesindeki ATM’den farklı tarihlerde toplam 600 milyon TL nakit kredi çektiği dosyadaki belge ve kanıtlardan anlaşılmaktadır. Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, sanığın haksız olarak ele geçirdiği bir başkasına ait kart ve şifreyi kullanarak bir bankanın iki farklı şubesindeki ATM makinesinden para çekip hukuka aykırı yarar sağlaması eylemi TCY’nin 493/2. madde ve fıkrasındaki suçu değil aynı yasanın 525/b.2 madde ve fıkrasında düzenlenen bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlamak suçunu oluşturduğundan Yargıtay C. Başsavcılığı’nın itirazının kabulüne karar verilmelidir.” biçimindeki gerekçelendirmesiyle açıkça sanığın hukuka aykırı olarak ele geçirdiği başkasına ait kart ve şifreyi kullanarak ATM makinesinden para çekip haksız çıkar sağlama eyleminin 765 sayılı TCK’nın 525/b-2. maddesi kapsamında kaldığını belirtmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun bu kararından sonra banka veya kredi kartıyla ilgili olaylarda 765 sayılı TCK’nın 525/b-2. maddesi uygulanmıştır. Ancak sanığın banka veya kredi kartını ele geçirme ve kullanma şekline göre suçun dolandırıcılık kapsamında mı yoksa bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlamak suçu kapsamında mı olduğu hususunda tartışma yaşanmıştır. Bu konuda ağırlıklı olarak kabul edilen görüş sanığın eyleminin 765 sayılı TCK’nın 525/b-2. maddesi uyarınca cezalandırılması yönündedir⁵⁵⁷.

Bütün bu tartışmaların sonlandırılması için 5237 sayılı TCK’da 245. madde ile banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK’nın 525/b-2. maddesinde yer alan düzenleme ile 5237 sayılı TCK’nın 245. maddesi birbiriyle tam anlamıyla örtüşmemektedir. Önceki ceza kanunumuzda

⁵⁵⁷ Yılmaz, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 264-265., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 272.

genel düzenleme şeklinde olan haksız yarar sağlama eylemi, yeni ceza kanunumuzla birlikte banka veya kredi kartlarına özgülenmiştir. Banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması eyleminin, müstakil bir suç olarak öngörülmesi ilk defa 2000 tarihli Türk Ceza Kanunu ön tasarısının 349. maddesiyle gündeme gelmişti. Daha sonra 2003 tarihli Türk Ceza Kanunu ön tasarısında da aynı şekilde banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, 350. madde de ayrı bir suç olarak yer almıştı. Her iki tasarıda da yarar kavramı yerine haksız yarar kavramı tercih edilmiş ve faile verilecek para cezası miktarı TCK m. 245'ten farklı şekilde düzenlenmişti.

Kanun koyucu bu yeni suç tipiyle ilgili olarak maddenin gerekçesinde; hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik suçlarının *ratio legis*⁵⁵⁸'lerinin tümünü içeren bu fiillerin, duraksamaları ve içtihat farklılıklarını önlemek amacıyla, bağımsız suç hâline getirilmelerinin uygun görüldüğünü açıkça belirtmiştir⁵⁵⁹.

§ II. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNDA BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu aslında yeni bir düzenleme olup, bu suçun 765 sayılı TCK'da tam anlamıyla karşılığı bulunmamaktadır. Kanun koyucu bu yasal düzenleme ile inceleme konumuz olan suç açısından önceki ceza kanunumuz döneminde yaşanan tartışmaları sonlandırmak istemiştir⁵⁶⁰. Bu yasal hüküm ile birlikte banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması eylemi, bağımsız bir suç olarak cezalandırılabilir hale gelmiştir. 5237 sayılı TCK'nın İkinci Kitabının Üçüncü Kısımının Onuncu Bölümündeki "*Bilişim Alanında Suçlar*" başlığı altında yer alan 245. maddesinde bu yeni suç tipi hüküm altına alınmıştır. Günümüzde hızla gelişen teknolojinin etkisiyle bilişim suçu failleri tarafından mağdurlara ait banka veya kredi kartı bilgileri ele geçirilmekte ya da sahte belgeler kullanılarak yeni bir banka veya kredi kartı oluşturulabilmektedir. Özellikle mağdurların ciddi anlamda ekonomik kayba uğrayabilmesine neden olan bu

⁵⁵⁸ Ratio legis: Yasama organının kanunları yapış amacı. Yılmaz, Ejder, Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.

⁵⁵⁹ Arslan, Çetin/Azizağaoğlu, Bahattin, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Asil Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 1013.

⁵⁶⁰ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1020.

eylemlerin, suçta ve ceza da kanunilik ilkesine uygun olarak açıkça cezalandırılabilir hale gelmiş olması yerinde olmuştur.

5237 sayılı TCK'nın 245. maddesi ilk halinde iki fıkra olarak düzenlenmişti ve madde metni şu şekildeydi: *“(1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”* .

Bu madde uyarınca sahte banka veya kredi kartının oluşturulması, tek başına suç teşkil etmiyordu. Sahte banka ya da kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi eylemlerinin maddenin ilk halinde cezalandırılmaması yasal boşluk oluşturmaktaydı. Ancak bu boşluk, 29.06.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun ile maddeye ikinci ve dördüncü fıkraların eklenmesiyle giderilmiştir. Artık failer tarafından sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan kartlarla da işlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması eylemleri, cezalandırılabilir olacaktır. TCK'nın 245. maddesine, daha sonra ise 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun ile beşinci fıkra eklenmiştir. Bu yasal değişiklik ile malvarlığına karşı işlenen suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri, banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından da uygulanabilir hale gelmiştir.

5237 sayılı TCK'da yapılan bu değişikliklerden sonraki banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması başlıklı 245. maddesi ise şu şekildedir:

“(Değişik: 29/6/2005 – 5377/27 md.) (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Birinci fıkra da yer alan suçun;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

(5) (Ek: 6/12/2006 – 5560/11 md.) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanunun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.”.

Teknolojinin hızla gelişmesi ve günümüz dünyasında insanların tüketim alışkanlıklarında görülen değişimin sonucu olarak, banka ve kredi kartlarının kullanım alanları ile bu kartlarla yapılan parasal işlemlerin miktarı oldukça artmıştır. Ekonomik hayatta banka ya da kredi kartları kullanılarak gerçekleştirilen işlem hacminin büyümesi, bilişim suçu faillerinin bu kartlar sayesinde suça konu eylemleri gerçekleştirerek haksız kazanç elde etme isteğini çoğaltmıştır. Bu bakımdan kanunda, suçun ayrıntılı olarak düzenlenmesi son derece olumlu bir gelişmedir. Böylece bankalar ile kart hamillerinin zarara uğramalarının önlenmesi ve failler tarafından haksız menfaat sağlanmasının engellenebilmesi mümkün olacaktır.

5237 sayılı TCK'nın 245. maddesi incelendiğinde üç farklı suç tipinin düzenlendiği görülmektedir:

- Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu (TCK m. 245/1).
- Sahte banka veya kredi kartı üretmek, satmak, devretmek, satın almak veya kabul etmek suçu (TCK m. 245/2).
- Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu (TCK m. 245/3).

I. GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

A. GENEL OLARAK

TCK'nın 245/1. maddesindeki hüküm ile her ne şekilde elde edilmiş olursa olsun, başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartını elinde bulunduran kimsenin, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası bulunmadan o kartı kullanarak ya da kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlaması eylemi cezalandırılmak istenmiştir. Banka veya kredi kartlarının hukuka ayrı şekilde kullanılması neticesinde bankaların veya kart sahiplerinin zarara sokularak bu sayede çıkar sağlanmasının önlenmesi amacıyla birinci fıkradaki eylem ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir.

Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun düzenlendiği TCK'nın 245. maddesi incelendiğinde birinci fıkra da yer alan inceleme konumuz olan suçun, ikinci ve üçüncü fıkralarda düzenlenen suçlardan en önemli farkı hukuka uygun olarak yasal şekilde üretilen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması eylemini cezalandırmasıdır. TCK m. 245/1'deki suçun işlenebilmesi için her şeyden önce, kart çıkartmaya yetkili kuruluşlar tarafından üretilerek kartın hamiline verilen sahtecilik yapılmamış gerçek ve geçerli bir banka veya kredi kartının olması şarttır. Sahte olarak üretilen veya başkasına ait kimlik bilgileri kullanılarak elde edilen kartlar kullanılarak ya da gerçek bir banka veya kredi kartının üzerinde sahtecilik yapılarak gerçekleştirilen eylemler TCK m. 245/1 kapsamında değerlendirilemez⁵⁶¹. Bu suç açısından önem arzeden bir diğer husus ise, fail tarafından kullanılarak veya kullandırılarak yarar elde edilen suça konu banka veya kredi kartının başka bir kişiye ait olmasıdır. Başkasına ait olmayan, üzerinde herhangi bir şekilde sahtecilik yapılmamış ya da sahte şekilde oluşturulan belgelerin bankaya verilmesi suretiyle elde edilmemiş gerçek bir banka veya kredi kartı, bu suçun konusu olabilir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, bilişim sistemi üzerinde işlenebilen bir suçtur ve bilişim sistemi olmadan suça konu eylemin gerçekleşmemesi nedeniyle

⁵⁶¹ “Sanığın ele geçirdiği başkasına ait nüfus cüzdanını kullanarak banka görevlilerince basımını sağladığı kredi kartı “sahte oluşturulan” kart niteliğinde olup, bu kartın kullanılması suretiyle kendisine haksız yarar sağlaması eylemi daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığından 5237 sayılı Yasanın 245/3. maddesinde düzenlenen suç oluşturacaktır.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 27.5.2008 tarihli 2008/11-87 E., 2008/150 K. sayılı kararı. Karar UYAP ortamında elde edilmiştir.

suçun bilişim suçu olarak kabul edildiği görülmektedir. Bilişim sistemi olmadan gerçekleşen banka veya kredi kartları ile ilgili ihlaller suçun işleniş biçimlerine göre diğer klasik suçları oluşturabilecektir. İnceleme konumuz olan suç açısından ise banka veya kredi kartlarına yönelik olarak bilişim sistemi aracılığıyla yapılan kötüye kullanma eylemleri cezalandırılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, TCK'nın 245. maddesinde yapılan yasal değişiklikler sonrasında, şahsi cezasızlık sebepleri ile etkin pişmanlık hükümlerinin düzenlendiği 4. ve 5. fıkralar madde metnine eklenmiştir. Bu fıkralar incelendiğinde fail hakkında öngörülen şahsi cezasızlık sebepleri ile malvarlığına ilişkin suçlarda uygulanabilen TCK 168. maddedeki etkin pişmanlık hükümlerinin, yalnızca TCK m. 245/1 açısından geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda TCK m. 245/2-3 fıkralarda hüküm altına alınan suçlar açısından şahsi cezasızlık nedenlerinin ya da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi söz konusu değildir.

B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Modern ceza kanunlarında suç türleri korudukları hukuki değerlere göre düzenlenmektedir. Kanun koyucunun suçu kanunla düzenlemesi neticesinde, suçun doğrudan doğruya ihlal ettiği hukuki menfaat yasal koruma altına alınır. Her suç tipinin koruduğu hukuki bir değer mutlaka vardır. Suçun işlenmesi ile ihlal edilen değer, aslında suçun hukuki konusunu oluşturan ve suçta korunması amaçlanan değerdir⁵⁶². Suçla korunan hukuki değer ne olduğu hususu belirlenirken, kanunun getirilmesindeki mantık ve suçun düzenleniş amacı (ratio legis) dikkate alınmalıdır. Suçun hukuki konusu ile ilgili olarak suçun kanuna konulmasındaki amaç, temel kıstas olacaktır⁵⁶³. Kanun koyucu, cezai korumayı hak eden hukuki menfaatleri seçerek suç politikasını belirler. Bu kapsamda korunmaya değer bulunan hukuki yararlar belirlendiğinde gerekli yasal düzenlemeler kanun koyucu tarafından yapılır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenmiş olan başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile korunmak istenilen hukuki değer ile ilgili olarak doktrinde değişik görüşler ileri sürülmüştür.

⁵⁶² Zafer, Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2016, s. 154.

⁵⁶³ Dönmezer, Sulhi/Erman, Sair, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II, Der Yayınları, İstanbul, 2019, s. 35.

Soyaslan'a göre bu yasal düzenleme ile başka suçlar tarafından da korunan birçok hukuki değer koruma altına alınmıştır. Hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik suçlarının korudukları değerler bu suç açısından da korunmuştur. Bu kapsamda malvarlığı ile kamunun belge ve kartlara olan güveni koruma altına alınmıştır⁵⁶⁴.

Özbek'e göre bu suçun koruduğu hukuki değer hem malvarlığı, hem de kamu güveni olduğu dikkate alındığında karma bir nitelik taşıdığı görülür. Ancak asıl korunmak istenilen değer bilişim alanı ve bu alanın güvenliği olarak belirtilebilir⁵⁶⁵.

Koca/Üzülmez'e göre TCK m. 245/1'de düzenlenen suç ile korunmak istenilen hukuki değer, temel olarak malvarlığıdır. Bu suçun işlenmesiyle kişinin malvarlığı zarara uğrattırırken, banka ve kredi kartı ile bu kartın kullanıldığı bilişim sistemi yalnızca araçtır⁵⁶⁶.

Tezcan/Erdem/Önok'a göre ise bu suçun koruduğu hukuki değer, karma niteliktedir. Bu düzenleme ile birinci derecede korunan yarar, kişinin kartla bağlantılı olarak sahip olduğu malvarlığı değeridir; bunun yanında ticari yaşama ve bankacılık sistemine olan güven de korunmuştur⁵⁶⁷.

Akbulut'a göre başkasına ait banka veya kredi kartıyla yarar sağlamak suçu malvarlığına ilişkin bir suç olduğu için, bu suçla kişinin malvarlığı korunmak istenilmiştir⁵⁶⁸.

Hafizoğulları/Özen'e göre hukuki konu tartışmalı olmakla birlikte genellikle zarar kavramı ele alındığında bireylerin banka kayıtlarındaki malvarlığı değerlerinin korunması ön plana çıkmaktadır. Bu suçun kanun sistematigi içerisindeki yeri göz önünde bulundurulduğunda ise suçun hukuki konusu, bankaların bilişim sistemleri ortamında kullanılması için müşterilerine verdikleri banka ve kredi kartının haksız şekilde kullanılmasının engellenmesine ilişkin ferdi-kamusal yarar olarak açıklanabilir⁵⁶⁹.

⁵⁶⁴ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 656.

⁵⁶⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 995., Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1025.

⁵⁶⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 845-846.

⁵⁶⁷ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1072.

⁵⁶⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 276.

⁵⁶⁹ Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar, Us-A Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 462 (Özel Hükümler).

Dölger'e göre bu suç ile asıl korunmak istenen hukuksal değır, kişilerin malvarlığıdır. Bunun yanı sıra, kişiler arasındaki birbirlerine karşı olan bireysel güven ile hukuk alanında inandırıcılığı olan belgelere güven de koruma altına alınmıştır⁵⁷⁰.

Karagölmez'e göre bu yasal düzenleme ile kişinin malvarlığı başta olmak üzere bankacılık işlemlerinin aksamadan güvenli biçimde gerçekleşmesi ve ekonomik sistemin düzgün işleyişı korunmak istenmiştir⁵⁷¹.

Şahbaz'a göre bu suçla korunmak istenilen hukuki yarar, malvarlığı ile banka ve kredi kartlarına olan güven olarak belirtilebilir⁵⁷².

Yaşar/Gökcan/Artuç'a göre ise korunmak istenilen hukuki yarar, karma nitelik göstermektedir. Burada malvarlığı değırleri ile kamuya duyulan güven ve itibar korunmak istenilmiştir. Ayrıca banka ve kredi kartları ile bilişim sisteminin sağlıklı ve güvenli bir şekilde işleyişı de koruma altına alınmak istenmiştir⁵⁷³.

Artuk/Gökcen/Yenidünya'ya göre suçla korunan hukuki değır, karma bir nitelik taşıır. Burada malvarlığı ve kişilere duyulan güven ile kamuya duyulan güven ve itibar koruma altına alınmıştır⁵⁷⁴.

Esen'e göre ise burada korunmak istenen hukuksal yarar, malvarlığı ile bankacılık sisteminin güvenli işleyişıdır⁵⁷⁵.

Doğın'a göre bu suç ile korunmak istenen hukuki değır, karma bir nitelik arzetmektedir. Bu kapsamda, kişilerin malvarlığı, kamunun bilişim sistemlerine olan güveni, kişilerin birbirine olan güveni ile belgelere olan güven koruma altına alınmıştır⁵⁷⁶.

Parlar'a göre bu suç ile korunmak istenen hukuksal yarar, kişilerin malvarlığının zarara uğramamasıdır⁵⁷⁷.

⁵⁷⁰ Dölger, s. 357.

⁵⁷¹ Karagölmez, s. 289.

⁵⁷² Şahbaz, İbrahim, Açıklamalı Ve İctihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 2762.

⁵⁷³ Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, 2014, Ankara, s. 7337-7338.

⁵⁷⁴ Artuk, Mehmet Emin/Gökcen Ahmet/Yenidünya Caner, Türk Ceza Kanunu Şerhi Genişletilmiş ve Yargıtay Kararlarıyla Zenginleştirilmiş 2. Baskı, C.5, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 6971 (Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014).

⁵⁷⁵ Esen, s. 642.

⁵⁷⁶ Doğın, s. 162.

⁵⁷⁷ Parlar, s. 127.

Erdoğan'a göre bu suçla korunmak istenen hukuki değer, yalnızca kişilerin ve kurumların malvarlığı değil aynı zamanda bankacılık sistemi, ticari yaşam, kamu güveni ve bilişim alanıdır⁵⁷⁸.

Koç' göre TCK m. 245/1'deki düzenleme ile korunmak istenen hukuki yarar, öncelikli olarak bilişim sistemi içerisinde yer alan banka ya da kredi kartlarına karşı olan güven ile bilişim sisteminin işleyişinin korunmasıdır⁵⁷⁹.

Okuyucu-Ergün'e göre ise bu suç tipi gibi birden fazla hukuki menfaatin korunduğu suçlar yönünden kanun koyucu tarafından üstünlük tanınan değere göre değerlendirme yapmak gerekir. Yazar, başkasına ait banka veya kredi kartı ile yarar sağlamak suçunun bilişim sistemlerinin düzgün bir biçimde işlemesindeki topluma ait olan menfaati koruduğunu belirtmiştir⁵⁸⁰.

Yılmaz'a göre bu suç ile korunmak istenen hukuki yarar, temel olarak kişinin malvarlığıdır ancak bunun yanı sıra kişilerin birbirine olan güveni de korunmuştur⁵⁸¹.

Taşkın'a göre en baskın şekilde korunan hukuki yarar, kişilerin malvarlığıdır⁵⁸².

Apaydın'a göre burada birden fazla hukuki değer koruma altına alınmıştır. Bu suç ile malvarlığı, bankacılık sistemi, kamu güveni ticari yaşam ve bilişim alanı korunmak istenmiştir⁵⁸³.

Yargıtay ise TCK m. 245/1 açısından bakıldığında suçla korunmak istenen hukuki değer, malvarlığı olduğuna hükmetmiştir⁵⁸⁴.

Kanaatimizce başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile korunmak istenen hukuki değer, karma bir nitelik taşımaktadır. Bu suç tipi ile

⁵⁷⁸ Erdoğan, s. 300-301.

⁵⁷⁹ Koç, s. 97.

⁵⁸⁰ Okuyucu Ergün, Güneş, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, s. 1067, <http://e-dergi.marmara.edu.tr/maruhad/issue/viewFile/5000001567/5000000641> (Erişim Tarihi: 21.04.2020).

⁵⁸¹ Yılmaz, Sacit, Türk Ceza Hukuku Sisteminde Siber Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 359 (Siber Suçlar)., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 266.

⁵⁸² Taşkın, Ş. Cankat, “Bilişim Hukuku Uluslar arası Uyuşmazlıklar”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2009., S. 85., s. 344.

⁵⁸³ Apaydın, Bilişim Ceza Hukuku, s. 407-408., Apaydın, Cengiz, Yargı Kararları Işığında Sahte Banka veya Kredi Kartı Oluşturmak Ve Kullanmak Suçları, Yeni Devir Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş., 2019, İstanbul, s. 35 (Sahte Banka veya Kredi Kartı).

⁵⁸⁴ “... somut olayımızda olduğu gibi başkasına ait kredi kartı ile sahibinin rızası hilafına para çekilmesinden ibaret eylemin aynı zamanda malvarlığına karşı işlenen suçların özel bir şekli olduğu konusunda duraksama bulunmadığını kabul etmek gerekmektedir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 30.03.2010 tarihli E. 2010/11-17 E., 2010/65 K. Sayılı kararı. Karar Uyap ortamından alınmıştır.

banka ya da kredi kartı hamillerinin malvarlığı değerleri korunan en temel değer olmakla birlikte; bunun yanısıra kartlı ödemeler sisteminin güvenilirliği, ticari yaşam ve bankacılık sistemine olan güven de koruma altına alınmıştır. Bilişim sistemi içerisinde yer alan banka veya kredi kartlarına duyulan güvenin korunması da TCK'nın 245/1. maddesindeki suç açısından önem taşımaktadır.

C. SUÇUN UNSURLARI

1. Suçun Maddi (Objektif) Unsurları

a. Suçun Konusu

Konusu olmayan bir suçun varlığı mümkün olmadığından; suçun maddi unsurları arasında yer alan suçun konusu önem taşımaktadır. Suçun konusu ile esas olarak, fail tarafından gerçekleştirilen eylemin yöneldiği kişinin ya da nesnenin maddi yapısı anlatılmak istenmektedir⁵⁸⁵.

Failin işlediği suç teşkil eden eylemin ihlal ettiği “*hukuki değer*” ile suçun maddi unsurlarından olan “*suçun konusu*” kavramları birbirinden farklıdır. Hukuki değer; kanun koyucunun suç tipinin düzenlemesinde esas aldığı soyut menfaattir⁵⁸⁶. Hukuki değerler toplum hayatı açısından önemli kabul edildikleri için ceza hukukunun koruması altındadırlar. Hukuki değerler, dışarıdan görülebilen ya da elle tutulan maddi varlığa sahip değildirler; bu değerler aslında toplum hayatının vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilen manevi değerlerdir. Örneğin kasten öldürme ya da taksirle öldürme suçlarında hukuki değer “*yaşama hakkı*” olarak kabul edilmektedir, ancak bu suçların maddi konusunu ise “*belirli (somut) bir kişinin hayatı*” oluşturmaktadır. Suçun konusuna fail tarafından zarar verildiğinde ya da suçun konusunun zarar tehlikesi ile karşı karşıya bırakılması durumunda; bu suçla korunmak istenen hukuki değer ihlal edilmiş olmaktadır⁵⁸⁷. Ancak suçun işlenmesiyle birlikte suçun konusunu oluşturan

⁵⁸⁵ Artuk/Gökçen, s. 307., Hakeri, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 142.; Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler 11. Baskı, Seçkin, Ankara, 2016, s. 547.; Ünver, Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Seçkin, Ankara, 2003 (Hukuksal Değer), s. 130-131.; Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 12. Baskı, Adalet, Ankara, 2019, s. 116.

⁵⁸⁶ Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, Seçkin, Ankara, 2014, s.222.

⁵⁸⁷ İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsun/Özgenç, İzzet/Sözüer, Adem/Mahmutoğlu, Fatih Selami/Ünver, Yener, Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri Yeniden Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul, 2004, s. 87. (Suç Teorisi)

kişiyeye veya somut nesneyeye zarar verilmekte ya da bunlar tehlikeye sokulmaktadır⁵⁸⁸. Bu kapsamda failin gerçekleştirdiği suçtu oluşturan icrai ya da ihmali olarak yapılan hareket, suçun maddi konusu olan şahıs veya obje üzerinde meydana gelmektedir⁵⁸⁹.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun maddi konusunu, başkasına ait sahte olmayan gerçek bir banka veya kredi kartı oluşturmaktadır. Fail tarafından gerçekleştirilen ele geçirme, elinde bulundurma, kullanma ya da başka bir kişiyeye kullandırtma gibi eylemler sahte olmayan başkasına ait olan gerçek bir banka veya kredi kartı üzerinde olmaktadır. Failin kendisine ait olan veya gerçek olmayan sahte bir banka ya da kredi kartı, bu suçun konusuna girmez. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçtu açısından yalnızca fiziki varlığı bulunan kredi kartları değil; bunların yanı sıra kullanıldıkları takdirde yarar sağlanmasına elverişli olan bu nitelikteki kartlara ait bütün bilgiler de suçun maddi konusu içerisinde değerlendirilecektir. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda internet ortamında özellikle firmalar tarafından yapılan ürün satışlarında, fiziksel olarak kredi kartına ihtiyaç duyulmadan karta ilişkin veri niteliğindeki bilgilerin kullanılması suretiyle finansal işlemler gerçekleştirilebilmektedir.

Doktrinde gerçek bir banka ya da kredi kartının kötüye kullanılması suçunun maddi konusu ile ilgili olarak farklı görüşler de ileri sürülmüştür.

Dölger'e göre TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun konusunu, fail dışında başka bir kişiyeye ait olan “*banka veya kredi kartı*” ile fail tarafından sağlanan “*maddi yarar*” oluşturmaktadır⁵⁹⁰.

Akbulut'a göre inceleme konumuz olan bu suçun konusunu, malvarlığına ilişkin ekonomik değeri olan şeyler oluşturmaktadır. Yazar, banka veya kredi kartlarının bu suçun konusunu oluşturmadıklarını belirtmiştir⁵⁹¹.

Soyaslan'a göre suçun konusu, failin elde ettiğı para veya menkul değer şeklindeki maddi yarardır⁵⁹².

⁵⁸⁸ Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 12. Bası, Seçkin, Ankara, 2016, s. 199.;

⁵⁸⁹ Soyaslan, Doğan, Teşebbüs Suçu, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., Ankara, 1994, s. 15.

⁵⁹⁰ Dölger, s. 368-370.

⁵⁹¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 284-285.

⁵⁹² Soyaslan, Özel Hükümler, s. 657.

Tezcan/Durmuş/Önok’a göre suçun maddi konusunu, banka kartları veya kredi kartları oluşturmaktadır⁵⁹³.

Koca/Üzülmez’e göre TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun konusu, başkasına ait olan banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle elde edilen para ya da ekonomik değeri olan her şeydir⁵⁹⁴.

Özbek/Doğan/Bacaksız’a göre suçun konusu, başkasına ait banka veya kredi kartlarıdır⁵⁹⁵.

Yaşar/Gökcan/Artuç’a göre suçun konusunu, başkasına ait olan ve sahte olmayan banka kartı veya kredi kartı oluşturmaktadır⁵⁹⁶.

Erdoğan’a göre suçun konusunu, failden başka bir şahsa ait olan gerçek bir banka veya kredi kartları oluşturmaktadır⁵⁹⁷. Apaydın’a ve Parlar’a göre de suçun konusu, banka ya da kredi kartıdır⁵⁹⁸.

Şahbaz’a göre suçun konusu, failin kendisine veya başkasına sağladığı maddi yarardır⁵⁹⁹.

Gerçeker’e göre TCK’nın 245/1. maddesindeki suçun konusunu, banka veya kredi kartları oluşturmaktadır⁶⁰⁰.

Esen’e göre ise inceleme konumuz olan suçun konusu, banka veya kredi kartları ile bu kartların kötüye kullanılması neticesinde elde edilen para ve menkul değerlerden oluşmaktadır⁶⁰¹.

Kanaatimizce TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun konusunu, “*banka kartları*” veya “*kredi kartları*” oluşturmaktadır. Bu kartların failden başka birisine ait olması ve gerçek olması şarttır. Bu suçun failine ait olan ya da gerçek olmayan sahte banka ya da kredi kartları inceleme konumuz olan suçun konusu kapsamında değerlendirilemez. Fail tarafından bu suçun işlenebilmesi için gerçekleştirilen eylemin

⁵⁹³ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1073.

⁵⁹⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 849.

⁵⁹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 997.

⁵⁹⁶ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 73 failin 42.

⁵⁹⁷ Erdoğan, s. 309.

⁵⁹⁸ Apaydın, Bilişim Ceza Hukuku, s. 415., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 42., Parlar, s. 127.

⁵⁹⁹ Şahbaz, s. 2764.

⁶⁰⁰ Gerçeker, Hasan, Yorumlu & Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 3 Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2014, s. 4755.

⁶⁰¹ Esen, s. 643.

“kullanmak veya kullandırılmak” suretiyle doğrudan yöneldiği “şey” banka veya kredi kartlarıdır. TCK’nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suçun işlenmesi neticesinde elde edilen “para veya diğer maddi yararlar” suçun konusunu oluşturmaz. Ayrıca belirtmek gerekir ki başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun konusuna; yalnızca fiziksel olarak kredi kartları değil, bu kartların kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlanmasına uygun bütün kart bilgileri de girmektedir. 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 3. maddesindeki açık hüküm gereğince kredi kartının fiziki varlığı zorunlu olmayıp, kredi kartına ilişkin kart numarası ve şifre kullanılarak da menfaat sağlanması mümkündür. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da kredi kartının bu özelliğine vurgu yapıldığı görülmektedir⁶⁰². Özellikle internet ortamında yapılan ürün alımlarında fiziki kredi kartına ihtiyaç duyulmaksızın, karta ilişkin bilgilerin kullanılmasıyla ödeme işlemi gerçekleştirilmektedir.

Banka ya da kredi kartları kapsamında olmayan bazı şirketlerin kendi müşterilerine avantaj sağlayarak satışlarını arttırmak için çıkarttıkları mağaza kartları, telefon kartı

⁶⁰² “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 3/e maddesi uyarınca "kredi kartının, nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını" ifade etmesi karşısında, sanığın müşteriye ait kredi kartı bilgilerini ele geçirip, bu bilgileri kullanarak farklı tarihlerde birden fazla harcama yaparak haksız menfaat temin etmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 245/1. ve 43/1. maddelerinde tanımlanan "banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması" suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek sanık hakkında yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.12.2022 tarihli, 2020/11091 E., 2022/18187 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 3/e maddesi uyarınca "kredi kartının, nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını" ifade etmesi karşısında, sanıkların katılana ait kredi kartı bilgilerini ele geçirip, bu bilgileri kullanarak kontör almaları ve kendilerine haksız menfaat temin etmeleri şeklinde gerçekleşen eylemlerinin 5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan "banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması" suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, suç vasfında yanılığa düşülerek sanıklar hakkında yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 11.03.2021 tarihli, 2018/742 E., 2021/2867 K. sayılı Kararı, “...Sanığın Vodafone alo kontör servisi üyesi olan mağdurun kimlik, kredi kartı ve şifre bilgilerini ele geçirdiği, bu bilgileri kullanarak sanığın alo kontör servisini aradığı, farklı tarihlerde kendisinin ve başkalarının cep telefonu hatlarına kontör yüklediği, toplam 2331 TL kontör ücretinin mağdurun bilgisi dışında kredi kartından çekildiği, bu suretle sanığın üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 3/e maddesi uyarınca "kredi kartının, nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını" ifade etmesi karşısında, sanığın Vodafone GSM şirketine ait 444 10 10 numaralı servis hattını arayıp, mağdura ait kredi kartı bilgilerini ve şifreyi kullanarak, kendisine ve başka şahıslara ait cep telefonu hatlarına kontör yüklemek suretiyle haksız yarar sağlaması şeklinde gerçekleşen eyleminin, TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan "banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması" suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, suç vasfında yanılığa düşülerek sanık hakkında yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 20.10.2020 tarihli, 2017/27285 E., 2020/10235 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

ya da alışveriş esnasında kullanılan diğer kartlar inceleme konumuz olan suçun maddi konusuna girmezler.

b. Fail

Modern hukuk sistemlerinde suç faili olabilmek için, öncelikle insan olmak ve hayatta bulunmak şarttır⁶⁰³. Ceza hukukunda kusur yeteneğine sahip (haklıyı haksızdan ayırabilme) olan ve buna göre davranabilme yeteneği bulunan her insanın, suç faili olabilmesi mümkündür⁶⁰⁴. Fail, kanunda ihlal edilmesi yasak olan hareket ya da neticeyi yapan kişi veya kişilerdir⁶⁰⁵. Her suç açısından suça konu fiili işleyen mutlaka gerçek bir kişi bulunmaktadır⁶⁰⁶; insan olmaları nedeniyle yalnızca gerçek kişiler iradeye sahiptirler⁶⁰⁷. Suçun varlığı bakımından, kanunda suç olarak öngörülen fiili işleyen bir fail mutlaka olmalıdır⁶⁰⁸. Bilindiği üzere yalnızca insan belirli bir amaca yönelik irade ile hareket edebilme yeteneğine sahiptir. Bu kapsamda insanın hareket ve kusur yeteneği bulunmaktadır. Hukuk sistemimizde kural olarak suçlar, herkes tarafından işlenebilmektedir. TCK'nın 37/1. maddesinde fail; suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her birisi olarak belirtilmiştir. Fail bir kişi olabileceği gibi birden fazla kimse de olabilir. Birkaç kişi tarafından fiilin icrası üzerinde hakimiyet kurularak müştereken de suç işlenebilmektedir. Suça konu olan eylemin gerçekleştirilmesinde başka bir kişiyi araç olarak kullanan kimse de, fail olarak sorumlu tutulacaktır⁶⁰⁹.

Failin kanundaki düzenlemede aranılan niteliğine göre suçları; genel suçlar, özgü suçlar ve bizzat işlenebilen suçlar şeklinde ayırmak mümkündür. TCK'da yeralan suçların çoğu hareket yeteneğine sahip olan her gerçek kişi tarafından işlenebilmektedir. Kanuni tariflerinde fail açısından “*kişi*”, “*kimse*”, “*her kim*” şeklinde nitelendirmeler yapılan suçlara “*genel suçlar*” denilmektedir⁶¹⁰. Bu tip

⁶⁰³ Dönmezer, Sulhi/Erman, Sair, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II Yeniden Gözden Geçirilmiş Onuncu Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 1994, s. 399.

⁶⁰⁴ Artuk/Gökçen, s. 290.

⁶⁰⁵ Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 314 (Genel Hükümler).

⁶⁰⁶ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 112.

⁶⁰⁷ Soyaslan, Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler Güncelleştirilmiş 7. Baskı, Yetkin Yayınları, 2016, Ankara, s. 508 (Genel Hükümler).

⁶⁰⁸ Hafızoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2019, Us-A Yayıncılık, Ankara, s. 373 (Genel Hükümler).

⁶⁰⁹ Türk Ceza Kanunu'nun 37/2 maddesi “*Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.*” şeklindedir.

⁶¹⁰ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 113.

suçlara örnek olarak kasten yaralama, kasten öldürme, mala zarar verme, yağma, konut dokunulmazlığının ihlali ya da hırsızlık gibi suçları sayabiliriz. Kanuni tanımda suçun failinin ancak belirli özelliğe sahip olan kişilerin olabileceği belirtilmiş ise bu tip suçlar, “*özü suçlar*” olarak isimlendirilir. Özü suçlarda suçun faili; diğer kişilerle kıyaslandığında özel bir yükümlülük altında bulunmaktadır⁶¹¹. Özü suçlar, ancak özel faillik sıfatına sahip olan kimselerce işlenebilen, başka bir anlatımla suç failinin özel bir niteliğinin olduğu, failin belirli bir hukuki ya da fiili durumda olmasının arandığı suçlardır⁶¹². Bu kapsamda örneğin görevi kötüye kullanma, irtikap, zimmet, işkence gibi suçlar ancak kamu görevlisi olan kimse tarafından işlenebilir. Özü suçlar da kendi içerisinde gerçek özü suçlar ve görünüşte özü suçlar olarak iki kısma ayrılmaktadır. Gerçek özü suçlar, sadece özel faillik sıfatına sahip olan kişilerce işlenebilirler. Örneğin zimmet, irtikap gibi suçların faili yalnızca kamu görevlisi olan gerçek kişidir. Görünüşte özü suçların ise temel şekli herkes tarafından işlenebilirken, nitelikli hali özel faillik vasfına sahip olan kişiler tarafından işlenebilmektedir⁶¹³. Örneğin resmi belge sahtecilik suçunun kamu görevlisi olan bir kimse tarafından işlenmesi veya kişisel verilen kaydedilmesi suçuna konu olan eylemin, kamu görevlisi tarafından gerçekleştirilmesi suçun nitelikli halini oluşturmaktadır. Bizzat işlenebilen suçlar da aslında gerçek özü suçların özel bir biçimidir. Bizzat işlenebilen suçlar açısından, kanuni tanımlamada belirtilen hareketin bizzat fail tarafından icra edilmesi gerekmektedir. Bu tip suçlarda icra hareketini bizzat gerçekleştirmeyen kimsenin fail sıfatını alması mümkün değildir. Bu kişiler suçun işlenişine katkıları bakımından ancak azmettiren veya yardım eden sıfatını alabilirler⁶¹⁴. Bizzat işlenebilen suçlara örnek olarak adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs, yalan yere yemin veya yalan tanıklık suçları gösterilebilir.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun faili herkes olabilir. TCK’nın 245/1. maddesinde fail açısından özel bir nitelik aranmamıştır. Bu suç, özü suçlardan olmayıp herhangi bir kişi tarafından işlenebilen ve fail yönünden hiçbir özel vasıf aranmayan suçlardandır. Bu suçun işlenebilmesi açısından failin, bilişim sistemleri hakkında uzmanlık seviyesinde bilgiye sahip

⁶¹¹ Özgenç, s. 191., Hakeri, s. 139.; Toroslu, Nevzat, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016, s.105 (Genel Kısım).

⁶¹² Heinrich, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım-I, Adalet Yayınevi, Editör: Prof. Dr. Yener Ünver, 2014, s. 79.

⁶¹³ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 113.

⁶¹⁴ Artuk/Gökçen, s. 292.

olmasına gerek yoktur. Suçun kanuni tanımında, fail yönünden bilişim sistemleri hakkında özel bir beceriye ya da bilgiye sahip olması koşulu aranmamıştır. Başka kişilere ait olan banka veya kredi kartlarının şifrelerinin ele geçirilerek internet ortamında yapılan alışverişlerde kullanılabilmesi için bazı durumlarda failin belirli bir düzeyde bilişim sistemleri hakkında bilgi sahibi olması gerekebilir, ancak bu durum suç, özgü suç haline getirmeyecektir. Hakim somut olayda suça ilişkin fail hakkında yargılama yaptığı sırada; failin bu suçu işlemesini kolaylaştıran, failin kimliğini saklayabilmesini sağlayan, eylemini rahatça gerçekleştirebilmek için elverişli ortamı oluşturan ya da suça ilişkin delillere ulaşabilmeyi zorlaştıran bilişim sistemleri hakkında sahip olduğu özel becerisi, bilgisi ve uzmanlığı gibi hususları TCK'nın 61. maddesi uyarınca değerlendirme yaparken temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurabilecektir.

5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde açıkça *“başkasına ait bir banka veya kredi kartını”* ibaresi kullanıldığı için suça konu olan banka veya kredi kartı hamilinin, aynı zamanda suçun faili olması mümkün değildir. Fail, kendisine ait olan banka ya da kredi kartını kötüye kullanarak banka veya finans kuruluşlarını veya başka kimseleri zarara uğratırsa; bu durumda TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suç değil somut olaydaki eyleme göre dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ya da 5464 sayılı Kanun'da yer alan suçlar işlenmiş olabilecektir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun faili, yalnızca gerçek kişiler olabilir. Tüzel kişilerin bu suçun faili olması mümkün değildir. Tüzel kişiler hakkında herhangi bir ceza yaptırımı uygulanamayacağı, suç sebebiyle onlar hakkında yalnızca güvenlik tedbirine hükmolunabileceği hususu TCK'nın 20/2. maddesinde açıkça belirtilmiştir. Fransız Ceza Hukuku sisteminin ve İngiliz Ceza Hukukunun⁶¹⁵ aksine olarak, tıpkı Alman ve İtalyan Ceza Hukuklarında olduğu gibi ceza hukuku sistemimizde de tüzel kişiler suç faili olamazlar⁶¹⁶. Tüzel kişilerin, tıpkı hayatta olmayan insanlar gibi iradi hareket yeteneklerinin olmaması onların fail sıfatını almalarını engellemektedir⁶¹⁷. Tüzel kişinin yetkili organlarında bulunan gerçek kişiler, suça konu eylemlerini tüzel kişinin yararına gerçekleştirmiş olsalar bile; suçun faili yine bu gerçek kişiler olacak ve onlar hakkında cezaya hükmolunacaktır. Böyle bir durumda bu suç işlenerek

⁶¹⁵ Hafizoğulları/Özen, Genel Hükümler, s. 375.

⁶¹⁶ Soyaslan, Genel Hükümler, s. 511.

⁶¹⁷ Önder, Ayhan, Ceza Hukuku Dersleri, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1992, s. 158.

yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında ise yalnızca bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilecektir⁶¹⁸.

İnceleme konumuz olan başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun failinin, suça konu banka veya kredi kartını bizzat kendisinin kullanması gerekmemektedir. TCK'nın 245/1. maddesinin metninde yer alan “veya kullandırtarak” ibaresi nedeniyle fail suça konu kartı, başka bir kişiye de kullandırtabilir. Bu durumda failin suça konu eylemden dolayı ceza sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır. Fail tarafından işlenen suç ile elde edilmesi hedeflenen hukuka aykırı yarar, failden başka bir kişi lehine de sağlanmış olabilir. Hukuka aykırı yararın üçüncü bir kimse yararına gerçekleşmesi, suçun oluşumu ve failin cezai sorumluluğu açısından önemli değildir.

c. Mağdur

Mağdur, suçun maddi unsurlarından olup, suç konusunun ait olduğu kişi ya da kişilerdir⁶¹⁹. Bu kapsamda örneğin mala zarar verme suçunun mağduru, zarar verilen eşyanın sahibidir; kasten yaralama suçunun mağduru ise bedeni saldırıya maruz kalan kimsedir ya da konut dokunulmazlığının ihlali suçunun mağduru, rızası dışında konutuna girilen ya da rıza ile girildikten sonra konutundan ayrılmayan kimsedir. Her suçun mutlaka bir mağduru bulunmaktadır. Mağdur kendisine karşı suç işlenilen kişidir⁶²⁰; mağduru olmayan bir suçun varlığından söz edilemez⁶²¹. Suçun mağduru, genel itibarıyla suçla korunmak istenen hukuksal yararın sahibi olan kimselerdir⁶²². Kişinin işlenen suç nedeniyle mağdur olabilmesi için, fiilin işlendiği sırada hayatta olması gerekir. Bu kapsamda fail tarafından gerçekleştirilen kasten öldürme suçuna ilişkin hareketlerin yapıldığı sırada kişi hayatta olduğundan bu suçun mağduru ölen kimsedir. Fakat örneğin evinde doğal sebeplerle ölen bir kimsenin evine girilerek ona ait eşyaların alınması suretiyle hırsızlık suçunun işlenmesi söz konusu olur ise, bu suçun mağduru ölen kişi değil onun yasal mirasçılarıdır⁶²³. Suçun mağduru olan

⁶¹⁸ Bu durumla ilgili olarak “tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması” başlıklı Türk Ceza Kanunu’nun 246. maddesinde; “(1) Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.” denilmektedir.

⁶¹⁹ Artuk/Gökçen, s. 303., Özgenç, s. 202.

⁶²⁰ Ünver, Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara, 2003, s. 140.

⁶²¹ Toroslu, Genel Kısım, s. 110., Soyaslan, Genel Hükümler, s. , Katoğlu, Tuğrul, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, AÜHFD, Y. 2012, S. 2, s. 657.

⁶²² Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 222.

⁶²³ Özgenç, s. 203.

kimsenin, engelli ya da hasta olmasının mağdur sıfatı bakımından herhangi bir önemi yoktur⁶²⁴.

Mağdur bir kişi olabileceği gibi birden fazla kişi de olabilir. İşlenen suç neticesinde menfaati ihlal edilen kimseler birden fazla ise bunların hepsi mağdur sıfatını taşıyacaklardır. Örneğin birkaç kişinin hep birlikte kiracı olarak oturduğu bir eve onların rızası olmadan girilmesi durumunda, konut dokunulmazlığının ihlali suçu açısından hepsi mağdur olarak kabul edilecektir. TCK'da mağdur sayısının birden çok kimse olması, taksirle öldürme ya da taksirle yaralama suçlarında olduğu gibi bazı suçlar açısından nitelikli hal olarak kabul edilmiştir.

Tüzel kişilerin suçun mağduru olup olamayacağı ile ilgili olarak öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı yazarlara göre mağdur sıfatına yalnızca gerçek kişiler sahiptirler; tüzel kişiler veya kurumlar yalnızca suçtan zarar gören olabilirler fakat suçun mağduru olamazlar⁶²⁵. Ancak öğretide diğer görüşü savunanlara göre ise, suçun mahiyeti uygun olduğu ölçüde tüzel kişiler de suçun mağduru olabilirler⁶²⁶. Kanaatimizce hukuken haklara ve borçlara sahip olma ehliyeti bulunan, bu kapsamda gerçek kişilerden ayrı olarak malvarlığı olan tüzel kişiler, yapılarına aykırı olmayan hallerde suçun mağduru olabileceklerdir. Suç ile korunan menfaat yalnızca tüzel kişiye ait ise bu durumda tüzel kişi mağdur sıfatını taşıyacaktır. Ancak elbette ki yalnızca gerçek kişilere karşı işlenebilen, hayata ve vücut dokunulmazlığına karşı olan suçlar bakımından tüzel kişilerin suçun mağduru olabilecekleri düşünülemez.

Suçun mağduru kavramı ile suçtan zarar gören kavramı birbirinden farklıdır. Suçun mağduru kural olarak, fail tarafından gerçekleştirilen eylem nedeniyle haksızlığa uğradığı için bundan zarar gören kişidir. Örneğin kasten yaralama suçunun mağduru, vücut bütünlüğü ihlal edilen kişidir ve eylem nedeniyle kişinin bedenene zarar görmesi de söz konusudur. Benzer şekilde parası hırsızlık sonucunda alınan kişi de mağdurdur ve ayrıca suçtan zarar gören durumundadır. Ancak suçun işlenmesi sonucunda zarar gören kimse, her zaman suçun mağduru olmayabilecektir⁶²⁷. Suçtan zarar gören

⁶²⁴ Soyaslan, Genel Hükümler, s. 232.

⁶²⁵ Artuk/Gökçen, s. 304., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 115., Özgenç, s. 203., Ünver, Hukuksal Değer, s. 141-142., Dülger, s. 363., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 281.

⁶²⁶ Soyaslan, Genel Hükümler, s. 232., Toroslu, Genel Kısım, s. 113., Özen, Mustafa, Genel Hükümler, 326., Demirbaş, s. 550. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 9.3.2010 tarihli 2009/11-109 E, 2010/48 K sayılı kararında; özetle şirketlerin dolandırıcılık suçu açısından "mağdur" olacağını belirtmiştir. Karara Uyarı ortamından erişim sağlanmıştır.

⁶²⁷ Özgenç, s. 202., Artuk/Gökçen, s. 304., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 115, Ünver, Hukuksal Değer, s. 144-145.

kavramı, suçun mağduruyla kıyaslandığında daha geniş bir anlamı ifade eder. Suç dolayısıyla hukuken korunan hakları doğrudan ya da dolaylı ihlal edilen kişiler, suçtan görenler kapsamındadır⁶²⁸. Herhangi bir suçun işlenmesi sonucunda mağdur olan kimse dışında başka kişilerin de zarar görmesi mümkündür. Örneğin eşi öldürülen kişi bu suçun mağduru değildir ancak suçtan zarar gören olduğu için, fail hakkında açılan kamu davasına katılma hakkına sahiptir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 237. maddesinde⁶²⁹ suçtan zarar gören kimsenin kamu davasına katılma hakkı olduğu açıkça belirtilmiştir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru, kartın sahibi ya da kartın kendisine verilmesi gereken kişidir. Bu suç yönünden mağdurun bir özelliği yoktur ve herkes bu suçun mağduru olabilecektir. Kart sahibi veya kartın kendisine verilmesi gereken kişi, herhangi bir gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir. Bu suçun mağduru öncelikli olarak, fail tarafından kartın kötüye kullanılması neticesinde malvarlığında eksilme olan kart hamilidir. Kendisine ait banka veya kredi kartının kullanılması veya kullandırılması nedeniyle haksız yarar elde edildiğinde, kart hamilinin hesabında azalma olacağından veya hamil borçlu duruma düşeceği için suçun mağduru o olacaktır.

Bilindiği üzere kart hamili, 5464 sayılı Kanun'da *“banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişi”* olarak belirtilmektedir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da kart hamili bu şekilde anlaşılmaktadır ve bu suçun mağduru kabul edilmektedir⁶³⁰. TCK'nın 245/1. maddesi içeriğinde kanun koyucu her

⁶²⁸ Artuk/Gökçen, s. 304.

⁶²⁹ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun kamu davasına katılma başlıklı 237. maddesi; *“(1) Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler.*

(2) Kanun yolu muhakemesinde davaya katılma isteğinde bulunulamaz. Ancak, ilk derece mahkemesinde ileri sürülüp reddolunan veya karara bağlanmayan katılma istekleri, kanun yolu başvurusunda açıkça belirtilmişse incelenip karara bağlanır.” şeklindedir.

⁶³⁰ *“...Banka kartında mülkiyet bankaya, kullanım hakkı ise kart hamiline ait olmaktadır. Anılan kanunda kart hamilinin; banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek ya da tüzel kişi olduğu belirtilmektedir. Banka kartına sahip olabilmek için, kart hamilinin öncelikle bankada bir mevduat hesabının veya özel cari hesabının bulunması gerekli olup, bu kart, kart hamiline ATM'ler üzerinden kendi hesabına ulaşmayı, hesabından para çekmeyi, havale ve diğer bankacılık işlemleri yapmayı sağlamaktadır...”* Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2014 tarihli 2012/11-1439 E., 2014/104 K. sayılı Kararı. Karar için bknz: İlhan, Abdulkadir/Erel, Kemalettin/Fazla,

ne kadar “*kart sahibi*” ifadesini kullanmayı tercih etmiş ise de aslında bunu kart hamili olarak anlamak gerekir⁶³¹. 5464 sayılı Kanun yürürlük tarihi itibarıyla daha sonra olduğu için bu hususta TCK’dan farklı şekilde düzenleme getirmiştir. Banka kartları veya kredi kartlarının mülkiyeti aslında bu kartları çıkaran bankalar ile finans kurumlarına aittir. Kart hamili olan kişiler, bu kartların sahibi değil kartları kullanmak suretiyle onlardan yararlanma hakkını haizdirler. Bu konuda kanaatimizce TCK’nın 245. maddesinde yapılacak yasal değişiklikle “*kart sahibi*” ifadesi madde metninden çıkarılarak bunun yerine “*kart hamili*” kullanılması oldukça isabetli olacaktır.

Ek kart hamilinin ek kart ile yapılan harcamalardan dolayı sorumluluğunun bulunması nedeniyle (bu kartın kötüye kullanılması durumunda) ek kart hamili de, suçun mağduru olabilir⁶³². Ancak ek kartın bağlı olduğu asıl kredi kartının kötüye kullanılması durumunda, failin bu eylemi ek kart hamilinin malvarlığında eksilmeye neden olmadığı için ek kart hamili, mağdur ya da suçtan zarar gören olarak kabul edilmeyecektir.

TCK’nın 245/1. maddesinde geçen “*kartın kendisine verilmesi gereken kişi*” ile ilgili olarak gerek TCK’da gerekse 5464 sayılı Kanunda herhangi bir tanımlama yapılmamıştır. Bu kişinin mevzuata göre banka tarafından adına kart düzenlenen kişi olduğu belirtilmiştir⁶³³. Kartın kendisine verilmesi gereken kişi ile esas itibarıyla; kendisi adına kart çıkarılması amacıyla yasal prosedüre uygun biçimde kart çıkarma yetkisine sahip olan banka ya da finansal kuruluşa başvuran ancak bu başvuru neticesinde üretilmiş olan kartın kendisine henüz teslim edilmediği ya da kredi kartları

Yüksel/Örer, Fatma Betül/Çakıl, Dursun/Köse, Mehmet/Halitoğlu, Coşkun/Bozoğlu, Süleyman/Kurşun, Ömer Faruk/Kır, Oğuzhan, Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararları (2005-2015), Adalet Yayınevi, Ankara, 2015., “...TCK.nun 245/1. maddesinde düzenlenen suçun mağdurunun kredi veya banka kartı sahibi kişi olduğu gözetilerek mağdur sayısınca uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden ... Başkalarına ait banka veya kredi kartlarının ele geçirilerek yarar sağlanması suçunun mağduru kart sahibi olup...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 27.01.2016 tarihli, 2015/14834 E., 2016/969 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (5237 sayılı Kanun) 245 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağduru kart sahibi olup...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.06.2023 tarihli, 2020/19832 E., 2023/4652 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁶³¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 281.; Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1030.

⁶³² Yıldız, s. 121.

⁶³³ Karagülmez, s. 291.

açısından fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını öğrenmemiş kimseler kastedilmektedir. 5464 sayılı Kanun'un 8/6. maddesi uyarınca, reşit olmayan ek kart hamilleri adına düzenlenen banka ve kredi kartlarının, asıl kart hamillerine teslimi gerektiği için bunlar da kartın kendisine verilmesi gereken kişiler kapsamında değerlendirileceklerdir. Örneğin asıl kartın sahibi olan kişi, 15 yaşındaki çocuğu için ek kart başvurusu yapsa ve bu talep doğrultusunda üretilen ek kart henüz kendisine teslim edilmeden inceleme konumuz olan suç işlenerek üçüncü bir şahıs tarafından ek kart ile yarar sağlansa; bu durumda asıl kartın hamili olan kişi mağdur sıfatını taşıyacaktır. Kartın kendisine verilmesi gereken kimse aslında banka veya kredi kartı hizmetlerinden henüz faydalanmamaktadır. Banka veya kredi kartının zilyetliği kendisine geçmiş olan ya da kredi kartı açısından fiziki varlığı olmayan kart numarasını öğrenen kişi zaten kart hamilidir ve kendisine tanınan yetkiler çerçevesinde banka kartının veya kredi kartının sağladığı hizmetlerden yararlanacaktır.

Tüzel kişiler de gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru olabileceklerdir. Tüzel kişiler adına çıkarılan banka veya kredi kartının kötüye kullanılarak yarar sağlanması durumunda da TCK'nın 245/1. maddesinde belirtilen suç oluşacaktır. 5464 sayılı Kanun'un 3/j maddesindeki hüküm uyarınca, gerçek kişiler gibi tüzel kişilerde kart hamili olabilmektedirler. Tüzel kişi adına düzenlenen banka veya kredi kartını, tüzel kişinin yetkili organları tarafından verilmiş rıza kapsamında tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişiler kullanmaktadır. Tüzel kişilerin mağdur olamayacakları şeklinde bir kabul olması durumunda uygulamada önemli sorunlar yaşanacaktır. Tüzel kişi adına çıkarılan kartın, bu tüzel kişinin yetkili organlarınca kartı kullanma yetkisi verilen ve tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişi tarafından, yetki dışında kötüye kullanılarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suça konu eylemin gerçekleştirilmesi suretiyle yarar elde edilmiş olursa; fail ile mağdur sıfatının aynı kişide birleşme ihtimali doğacaktır. Örneğin şirket adına çıkarılan kredi kartıyla mal veya hizmet almaya yetkili kılınan temsilcinin, kendi şahsi harcamaları için bu kredi kartını kullanarak haksız şekilde yarar sağlaması mümkündür. Bu durum ceza hukukunun temel ilkelerinden olan suçun mağduru ile failinin aynı kişide

birleşemeyeceği ilkesine aykırılık söz konusu olacaktır. Yargıtay uygulamasına bakıldığında tüzel kişilerin de bu suçun mağduru oldukları kabul edilmektedir⁶³⁴.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi halinde, kartı çıkaran banka ya da finans kurumunun bilişim sistemi (ATM, POS, internet şubesi gibi) ile suça konu banka veya kredi kartı kullanılmaktadır. Fakat bu suçun işlenmesinin sonucu olarak banka ya da finansal kurumların malvarlıklarında azalma meydana gelmemektedir. Elbette suç nedeniyle, bu kurumların kartlarına ve bilişim sistemlerine duyulan güvenin sarsılması ile ticari itibarlarının zarar göreceği muhakkaktır. Bu nedenle suça konu kartı çıkaran banka veya finansal kuruluşun, mağdur olarak kabul edilmesi yerinde değilse de suçtan zarar gören olarak sayılması gerekmektedir. Ancak Yargıtay kartı çıkaran banka veya finans kurumunun davaya katılan olarak kabul edilmesini uygun görmemiştir⁶³⁵.

5464 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi uyarınca; kart çıkaran banka veya finans kurumları, bu konuyla ilgili olarak talepte bulunmayan ya da sözleşme imzalamayan kişiler adına hiçbir şekil ve surette kart veremeyeceklerdir. Bu kanunun 15/1. maddesinde de kart hamilinin kartın kullanımından dolayı sorumluluğunun, sözleşmenin imzalandığı ve kartın zilyetliğinin hamile geçtiği ya da fiziki varlığı bulunmayan kart numarasının hamil tarafından öğrenilmesiyle başlayacağı belirtilmiştir. Kişinin kanuna uygun şekilde yaptığı talebi doğrultusunda düzenlenen banka veya kredi kartının, kendisine

⁶³⁴ “...5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağduru kart sahibi gerçek veya tüzel kişi olduğu cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 24.04.2022 tarihli, 2021/8446 E., 2022/6621 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun mağduru kart sahibi gerçek veya tüzel kişi olduğu cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 10.03.2021 tarihli, 2020/6371 E., 2021/3687 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁶³⁵ “TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen “banka veya kredi kartının kötüye kullanılması” suçunun mağduru kart hamili olup, farklı ve birbirinden bağımsız suçların sübutu halinde kural olarak her bir suçun mağdur sayısına oluş...acağı dikkate alınarak...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.05.2021 tarihli, 2019/21703 E., 2021/14472 K. sayılı Kararı, “TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart hamili olup, suçtan doğrudan zarar görmeyen Tütkiye İş Bankasının davaya müdahale hakkı bulunmadığı halde, katılan sıfatı ile davaya kabulüne karar verilip lehine vekalet ücreti tayini, ...yasaya aykırı...görülmüş...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 30.04.2017 tarihli, 2016/5160 E., 2017/4178 K. sayılı Kararı, “...Başkalarına ait banka veya kredi kartlarının ele geçirilerek yarar sağlanması suçunun mağduru kart sahibi olup, suçtan doğrudan zarar görmeyen bankanın davaya katılma hakkı bulunmadığı halde, katılan sıfatı ile davaya kabulüne karar verilip lehine vekalet ücreti tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.01.2016 tarihli, 2015/14834 E., 2016/969 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup, suçtan doğrudan zarar görmeyen .. Katılım Bankası A.Ş'nin katılma hakkı bulunmadığı gözetilmeden, katılma kararı verilip lehine vekalet ücretine hükmedilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 06.06.2016 tarihli, 2016/681E., 2016/7408 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

teslim edilmeden önceki süreçte kötüye kullanılarak yarar sağlanması eyleminin gerçekleşmesi durumunda; kartı çıkaran banka veya finans kurumu mağdur kabul edilmeyecektir ve suçtan zarar gören olacaktır. Çünkü suçun mağduruna ilişkin nitelendirmeyi yapan TCK'nın 245/1. maddesinde açıkça *“kartın kendisine verilmesi gereken kişi”* kavramının belirtilmesi nedeniyle mağdur sıfatını adına kart düzenlenen kişi alacaktır. Bu madde metninde *“kart sahibi”* kavramının yanında ayrıca *“kartın kendisine verilmesi gereken kişi”* ifadesinin yer alması da bunu doğrulamaktadır. Doktrinde de genel kabul bu şekildedir⁶³⁶. Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise banka veya finans kurumunca düzenlenmiş olan kartın henüz adına kart düzenlenen kimseye tesliminden önce haksız şekilde kullanılarak yarar sağlanması fiili işlendiği takdirde, kartı çıkaran bankanın ya da finans kurumunun mağdur olacağı belirtilmiştir⁶³⁷. Bu şekilde bir kabul durumunda aynı banka tarafından çıkarılan birden çok kart, farklı zamanlarda kötüye kullanılarak haksız yarar elde edildiğinde; mağdur aynı banka olacağı için zincirleme suça ilişkin kurallar gereğince ceza belirlenecektir. Halbuki böyle bir kabul yerine banka tarafından adına kart düzenlenen kişilerin farklı olması nedeniyle olayda mağdur sayısınca suç işlendiği gözetilerek gerçek içtima hükümlerinin uygulanması ceza adaleti açısından da yerinde olacaktır.

⁶³⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s.847-848., Özbek/Doğan/Bacaksız, s 1001., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 283., Şahbaz, s. 2763-2764.

⁶³⁷ “Banka ya da finans kuruluşları tarafından üretilen, banka veya kredi kartlarının ya da kart bilgilerinin, kartın hamile tesliminden önce ele geçirilerek menfaat temin edilmesi halinde, suçun mağduru ilgili banka olup; kullanım ve sağlanan çıkar miktarı, kastın yoğunluğu, suçların işleniş biçimleri gözetilerek TCK.nun 3 ve 61. maddeleri uyarınca alt sınırdan uzaklaşılacak suretiyle ve kart sayısı gözetilerek zincirleme şekilde TCK.nun 245/1 ve 43. madde ve fıkraları uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde kart sayısınca mahkumiyet hükmü kurulması..” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 18.01.2016 tarihli, 2015/14822 E., 2016/441 K. sayılı Kararı, “...Banka tarafından üretilmiş kredi kartının henüz sahibine teslim edilmeden kullanılması halinde suçun mağdurunun banka olacağı cihetle; yüklenen suçtan zarar görme ihtimali bulunan ve duruşmadan da haberdar edilmeyen T. Garanti Bankası A.Ş.’nin yokluğunda verilen hükmün tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmadığından, varsa dosyasına konulması, aksi halde gıyabi hükmün CMK.nun 34/2. madde ve fıkrasında belirtilen başvurulabilecek kanun yolu, süresi, mercii ve şekli de belirtmek suretiyle yöntemine uygun olarak T. Garanti Bankası A.Ş.’ye tebliği sağlanarak tebellüğ belgesi ve temyiz etmesi halinde dilekçesi de eklenip ek tebliğname düzenlendikten sonra iadesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.02.2017 tarihli, 2016/12091 E., 2017/1190 K. sayılı Kararı, “...Banka ya da finans kuruluşları tarafından üretilen, banka veya kredi kartlarının, hamile tesliminden önce ele geçirilerek menfaat temin edilmesi halinde, suçun mağduru ilgili banka olup; kullanım ve sağlanan çıkar miktarı, kastın yoğunluğu, suçların işleniş biçimleri gözetilerek TCK.nun 3. ve 61. maddeleri uyarınca alt sınırdan uzaklaşılacak suretiyle ve kart sayısı gözetilerek zincirleme şekilde TCK.nun 245/1 ve 43. madde ve fıkraları uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde kart sayısınca mahkumiyet hükmü kurulması...”, Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 06.01.2020 tarihli, 2018/4885 E., 2020/30 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

Konumuzla ilgili olarak şu hususa değinmekte de yarar vardır. 5464 sayılı Kanun'un 12/1. maddesinde kart hamilinin; kartın rızası dışında elinden çıkması, kaybolması veya çalınması halinde ilgili bankaya veya finans kurumuna bu konuda yapacağı bildirimden önceki yirmidört saat içinde gerçekleşen hukuka aykırı kullanımdan dolayı meydana gelen zararın yüzelli liralık kısmından sorumlu olacağı belirtilmiştir. Hamilin kartının rıza dışı kullanılması sonunda yüzelli lirayı geçen haksız bir yararın sağlanması söz konusu olduğunda, bu miktar bakımından kartı çıkaran banka veya finans kurumunun mağdur olarak kabul edilmesi gerekir. Kart hamili, kartın kendi isteğı dışında elinden çıkması sonrasında 5464 sayılı Kanun'un 16. maddesine göre kartı çıkaran kuruluşa bildirimde bulunmakla yükümlüdür. Kart hamilince bu hususta yapılan bildirim sonrasında suçla konu kartı çıkaran ilgili banka veya finans kuruluşu, kartın kötüye kullanılmasına yönelik gerekli tedbirleri almazsa ya da kartın kötüye kullanılmasına engel olunamazsa bu koşulda da kart çıkaran kuruluşun malvarlığında zarar meydana geleceğı için TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç açısından mağdur olarak kabul edilmesi uygun olacaktır.

Doktrinde bu suçun TCK'da "*topluma karşı suçlar*" başlığı altında düzenlenmesi nedeniyle mağdurun toplum olduğ; kart sahibi ve bankanın ise suçtan zarar gören olarak değerlendirilmesi gerektiğı de savunulmuştur⁶³⁸. Ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Bu suçun mağduru öncelikle adına çıkarılan kartın kötüye kullanılması nedeniyle sağlanan haksız yarar sonucu malvarlığı azalan gerçek veya tüzel kişidir. Mağdur olarak belirli kişi ya da kişiler yerine toplumu oluşturan herkesi kabul etmek suçun niteliğine aykırı olacaktır. Kanun koyucu bu suçla öncelikli olarak gerçek veya tüzel kişilerin malvarlıklarının korunmasını esas almıştır.

d. Fiil

Suçun varlığından bahsedebilmek için öncelikli olarak failin olumlu veya olumsuz iradi bir davranışının bulunması, bu davranışının dış dünyada bir değişikliğe neden olması ve bu değişiklik ile davranış arasında nedensellik bağının kurulabilmesi şarttır⁶³⁹. Suçla konu olan ve haksızlık içeren fiil, her şeyden önce insan hareketidir; doğa olayları veya insandan başka diğer canlıların hareketleri ceza hukukunun

⁶³⁸ Katoğlu, Tuğrul, "*Banka ve Kredi Kartlarının Kullanımı İle İlgili Suçlar*", Hukuki Açıdan Banka Kartı ve Kredi Kartı Sempozyumu, Bankalara arası Kart Merkezi (BKM) Yayını, 23-25 Ekim 2009, s. 37 (Banka ve Kredi Kartları), Okuyucu Ergün, s. 1068.

⁶³⁹ Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş Yeniden Gözden Geçirilmiş Onuncu Bası*, Beta, 2017, s. 238., Hakeri, s. 153.

inceleme alanına girmezler. Fiil, kişinin iradesi doğrultusunda bilinçli olarak belirli bir neticenin gerçekleştirilmesine yönelik olan ve dış dünyada meydana gelen davranıştır⁶⁴⁰. Suç açısından önemli olan, insan yapısı bir olay niteliğindeki eylemin tipe uygun ve hukuka aykırı olmasıdır⁶⁴¹. Ceza hukukunun kapsamına giren hareket, suçun tanımındaki neticenin elde edilebilmesine ilişkin olan, yapma ya da yapmama şeklindeki iradi nitelikteki davranış olarak belirtilebilir⁶⁴². Suçların kanuni tanımında haksızlık oluşturan bir fiil mutlaka bulunmaktadır. İnsanın belirli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirdiği iradesinin ürünü olan davranışı, fiil niteliğini taşımaktadır. Fiil, icrai bir hareketle gerçekleştirilebileceği gibi (örneğin birisini bıçakla yaralamak), ihmali bir davranışla da (itfaiye görevlisinin yangına müdahalede bulunmaması) gerçekleştirilebilir. İcrai davranış fizik kurallarına uygun doğal bir durumdur, ancak ihmali davranışın temelinde normatif bir değerlendirme bulunmaktadır⁶⁴³. Fail, emredici hukuk normuna aykırı olarak kendisinden beklenen davranışı yapmayarak ihmali hareketini gerçekleştirmiştir⁶⁴⁴. Kişilerin, hukuksal yükümlülüklerine aykırı olarak gerçekleştirdikleri ve kanunun suç olarak belirttiği sonuçlara neden olan iradi hareketleri hukuken önem taşımaktadır.

İnsanın cebir veya tehdit altında gerçekleştirdiği davranışları da iradesi zorlandığı için kusur açısından esas alınmamakla birlikte hukuken fiil olarak kabul edilecektir. Kusur yeteneği olmayan kişilerin davranışları da fiil niteliğini taşımaktadır; ancak bu kişilerin ceza hukuku anlamında sorumlulukları yoktur. Dolayısıyla akıl hastaları ya da yaşı küçük olan kimselerin kusur yetenekleri olmasa da gerçekleştirdikleri davranışlar suç tipine uygun olabilir. İnsanın dış dünyaya yansımayan sözle ya da başka bir şekilde ifade edilmeyen düşünceleri, ceza hukukunun kapsamı dışındadır ve fiil olarak nitelendirilemez. Kişinin açıkladığı düşüncesi eğer toplumsal barışı bozucu hak ve özgürlükleri ihlal edici nitelikte ise, (örneğin tehdit, halkı kin veya düşmanlığa tahrik etme ya da hakaret gibi) bu durumda cezalandırılacaktır⁶⁴⁵.

Suçla konu olan fiil, kasten işlenebileceği gibi taksirle de işlenebilmektedir. Suçların kanuni tanımında belirtilen fiillerin durumuna göre çeşitli şekillerde tasnifi

⁶⁴⁰ Toroslu, Genel Kısım, s. 133., Özgenç, s. 162., Demirbaş, s. 220., Göktürk, Neslihan, Fikri İçtima (Suçların İçtima), Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 29 (Fikri İçtima).

⁶⁴¹ İçel, Kayıhan, Ceza Hukuku Genel Hükümler Yenilenmiş Bası, Beta, İstanbul, 2016, s. 253.

⁶⁴² Centel/Zafer/Çakmut, s. 238., Hafızogulları/Özen, Genel Hükümler, s. 170.

⁶⁴³ Özgenç, s. 162.

⁶⁴⁴ Artuk/Gökçen, s. 232., Soyaslan, Genel Hükümler, s. 230.

⁶⁴⁵ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 242.

mümkündür. Buna göre suçlar; tek hareketli ya da çok hareketli suçlar, serbest hareketli suçlar, bağlı hareketli suçlar, seçimlik hareketli suçlar ve mütemadi (kesintisiz) suçlar şeklinde ayrılabilir. Hukuki anlamda tek bir fiil ile işlenebilen, kanundaki suçun tanımında tek bir fiilin yeterli olacağının belirtildiği, örneğin kasten yaralama suçu, hırsızlık suçu veya suç işlemeye tahrik gibi suçlar tek hareketli suçlardır. Suça ilişkin yasal tanımlamada birden fazla fiilin belirtildiği dolandırıcılık ya da özel belgede sahtecilik gibi suçlar ise çok hareketli suçlardır. Bazı suçlar kanunda açıklanırken suça konu olan fiilin ne şekilde gerçekleşeceği ile ilgili olarak herhangi bir özelleştirme yapılmaz ve neticenin gerçekleşmesine bakılır. Bu suçlar açısından hareket belirlenmeyip yalnızca netice belirtilmiştir. Fakat bazı suçların hangi hareketlerle işlenmesi gerektiği ise kanunda belirlenmiş olabilmektedir. İlk gruptaki suçlar (örneğin görevi kötüye kullanma suçu, kasten öldürme suçu, cinsel saldırı suçu gibi) serbest hareketli suçlardır; diğer suçlar ise (örneğin irtikap veya yağma suçları gibi) bağlı hareketli suçlardır. Kanuni tanımında suçun icrasının seçimlik olarak birden fazla hareketten herhangi birisinin icra edilmesinin yeterli olduğu suçlara seçimlik hareketli suçlar (örneğin güveni kötüye kullanma, resmi belgede sahtecilik veya sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu ile suç eşyasının satın alınması ya da kabul edilmesi gibi) denilmektedir. Bu suçlar açısından yasada öngörülen birkaç hareketten yalnızca birisinin yapılması suçun oluşumu için yeterlidir. Fail kanunda öngörülen hareketlerin birkaçını gerçekleştirerek suçu işlese bile, hakkında yalnızca tek suç nedeniyle ceza uygulanacaktır. Suça ilişkin kanundaki tanımlamada suça konu olan fiilin icrasının hemen tamamlanamayıp süreklilik gösterdiği suç tipleri ise mütemadi, yani kesintisiz suçlar olarak adlandırılmaktadır⁶⁴⁶. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu veya girilen konuttan çıkmamak suretiyle işlenen konut dokunulmazlığını ihlal suçu, mütemadi suçlardandır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen inceleme konumuz olan suçun işlenebilmesi için gerçekleşmesi gereken fiil; her ne şekilde olursa olsun ele geçirilen veya elde bulundurulmuş banka ya da kredi kartının, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın kullanılarak veya kullandırılarak failin kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu, failin, banka veya kredi kartını rıza dışı bizzat kullanarak veya başka bir kişiye kullandırarak haksız yarar sağlama hareketleri suç kapsamındadır. Bu suça ilişkin olarak yasal düzenlemeye bakıldığında

⁶⁴⁶ Özgenç, s. 166-172., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s.120-123.

birden fazla hareketin gerçekleşmesi sonucunda suçun oluşacağı görülecektir. Öncelikle başkasına ait banka veya kredi kartının her ne şekilde olursa olsun ele geçirilmesi ya da elde bulundurulması gereklidir. Bundan sonraki aşamada ise başkasına ait olan banka veya kredi kartı, mağdurun rızası olmaksızın kullanılmalı veya kullandırılmalıdır. Son olarak ise başkasına ait banka veya kredi kartının kullanılması sonucunda kişinin kendisine ya da başkasına yarar sağlanmalıdır.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu çok hareketli bir suçtur ve tipte gösterilen birden fazla hareketin yapılması suçun varlığı için gereklidir. Bu hareketlerden yalnızca birisinin yapılması suçun oluşması için yeterli değildir. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç aynı zamanda serbest hareketli bir suç niteliğindedir⁶⁴⁷. Çünkü suça ilişkin olarak “*kullanmak*” ya da “*kullandırmak*” ifadelerine yasada yer verilmiş fakat bu hareketlerin ne şekilde yapılacağı özel olarak belirtilmemiştir. Fail tarafından başkasına ait banka veya kredi kartının kullanılması veya kullandırılması seçimlik olarak sayılmış olup bu hareketlerden herhangi birisinin gerçekleşmesi suç açısından yeterli olacaktır. TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç aynı zamanda zarar suçu vasfındadır⁶⁴⁸. Failin suç nedeniyle kendisi veya üçüncü bir kişi lehine olacak şekilde ekonomik nitelikte yarar sağlaması sebebiyle, mağdurun malvarlığında azalma gerçekleşecektir. Bu suça konu olan fiile ilişkin olarak aşağıda detaylı açıklama yapılacaktır.

aa. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Her Ne Şekilde Olursa Olsun Ele Geçirilmesi veya Elde Bulundurulması

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlenebilmesi için öncelikli olarak başkasına ait olan ve sahte olmayan gerçek bir banka veya kredi kartı bulunmalıdır. Kişinin kendisine ait olan banka veya kredi kartı ile bu suçu işlemesi mümkün değildir. Kanunda açıkça “*başkasına ait banka veya kredi kartı*” ifadesi yer aldığı için örneğin kişi, kendisinin hamili olduğu ancak banka tarafından iptal edilen ya da kullanıma kapatılan banka veya kredi kartını herhangi bir biçimde kullanarak yarar elde etse bile bu suç oluşmayacaktır. Kart hamili olan kimsenin, kartından kendisine tanınan limitini aşarak yararlanması halinde yine TCK'nın 245/1. maddesinin ihlali söz konusu olmayacaktır. Kişinin kendisine ait

⁶⁴⁷ Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1034., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1004.; Dülger, s. 372.

⁶⁴⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.285.

kartını, kullandırtmak için başka bir şahsa vermesi halinde ise her ne kadar kullanan şahıs açısından başkasına ait olma şartı gerçekleşmiş olsa bile kart hamilinin rızası olduğu için rıza kapsamında yapılan harcamalar açısından suç oluşmayacaktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suç açısından fail tarafından kullanılan veya kullandırılan banka veya kredi kartının gerçek olması gerekmektedir. Suça konu olan banka ya da kredi kartının sahte olarak üretilmesi veya gerçek olmayan bir hesap ile ilişkilendirilerek hukuka aykırı şekilde yarar elde edilmesi durumunda ise; TCK'nın 245. maddesinin birinci fıkrasındaki suç değil, ikinci ya da üçüncü fıkrasındaki suçlar gündeme gelebilecektir. Bu suçun işlenebilmesi için öncelikli olarak üzerinde sahtecilik yapılmamış ya da sahte oluşturulan belgeler sunularak elde edilmemiş olan gerçek bir banka veya kredi kartı kullanılmalıdır.

Fail tarafından mağdur adına çıkartılan ek kartın rıza dışında kullanılması veya başkasına kullandırılması ile haksız yarar elde edilmesi durumunda TCK'nın 245/1. maddesi ihlal edilmiş olacaktır. Yargıtayın uygulamasında da ek kart ile mağdurun rızası ve bilgisi dışında yapılan harcamalar, bu kapsamda değerlendirilmiştir⁶⁴⁹. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, yalnızca fiziki varlığı olan kredi kartlarıyla değil internet bankacılığı aracılığıyla kolayca oluşturulabilen ve kredi kartı niteliği bulunan sanal kartlarla da işlenebilmektedir. Günümüzde birçok bankanın müşterilerine sunduğu internet bankacılığı hizmeti sayesinde kolayca sanal kart oluşturulabilmekte ve bu kartlara ait bilgiler kullanılarak internet üzerinden mal veya hizmet alımı yapılabilmektedir. Sanal kartların mağdurun rızası dışında kullanılması

⁶⁴⁹ “...Sanığın şikayetçinin kimlik ve kredi kartı bilgilerini ele geçirerek asıl kartı tahsis eden bankaya internet üzerinden başvurup, şikayetçi adına ek kart talebinde bulunduğu, banka tarafından kurye ile gönderilen ek kartı teslim alarak farklı tarihlerde değişik işyerlerinden alışveriş yaparak haksız menfaat sağladığının iddia ve dosya içeriğine uygun gerekçelerle kabul olunması karşısında, lehe yasa değerlendirmesinin 5237 sayılı TCK'nun 245,43 maddeleri ile yapılması gerekirken uygulama yeri bulunmayan aynı yasanın 158/1-f, 43.maddeleri ile yapılması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 14.10.2010 tarihli, 2010/10947 E., 2010/11189 K. sayılı Kararı, “...Temyiz kapsamındaki sanıkların, dosya kapsamındaki diğer sanıkların bir kısmından bahis oynayacaklarını söyleyerek, bir kısmından havale yapılacaklarını, kredi kart borcunun ödeneceğini ve bunun gibi türlü bahanelerle kredi kartlarını aldıkları, bankalardan kredi kartı çıkarılıp taraflarına verilmesini sağladıkları, çevresel ilişkilerini kullanıp olayla ilgisi olmayan 3.kişilerin kartlarını temin ettikleri, A. E. adına bankadan bilgisi dışında ek kart çıkarttıkları ve ardından mağdur bahis şirketinden bahis oynadıkları, akabinde kart sahipleri adına bankalara bu bahis sitesinden bilgileri dışında kartlarının kullanıldığı yönünde itiraz dilekçeleri yapıp mağdur şirketten oyun ve bahiste harcanan tutarı yeniden kartlarına iadesini sağladıklarının belirtildiği ve iddianame anlatımı bir kısım gerçek kredi kartı olduğu bir kısım kartlarında sahte çıkartıldığı ve bu kartların kullanıldığı şeklindeki anlatım karşısında, eylemin küll halinde 5237 sayılı TCK'nın 245/1-2 ve 3. maddesine göre Banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu anlaşılmakla...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 05.10.2016 tarihli, 2015/14214 E., 2016/7359 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

ya da başka bir kimseye kullandırılması neticesinde haksız yarar elde edildiğinde fail, TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır. Banka veya kredi kartı niteliği taşımayan hizmet sunumunda kullanılan diğer kartların kötüye kullanılması eylemleri, bu suç kapsamında değerlendirilemeyecektir.

Failin suça konu olan banka ya da kredi kartını nasıl eline geçirdiğinin bir önemi yoktur. Suça konu banka veya kredi kartının ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun veya aykırı olması hatta suç teşkil etmesi bile inceleme konumuz olan suç açısından fark etmeyecektir. Yasada yer alan “*her ne suretle olursa olsun*” ifadesi nedeniyle banka ya da kredi kartının ele geçiriliş şekli hususunda herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Yargıtay tarafından da bu husus bazı kararlarda açıkça belirtilmiştir⁶⁵⁰. Fail tarafından gerçekleşen ele geçirme eylemi, kart hamilinin rızası neticesinde olabileceği gibi rızası dışında da olabilir. Kartın, atılı suç yönünden mağdurdan çalınması veya hile ile ele geçirilmesi, hata sonucunda ele geçirilmesi, herhangi bir yerde bulunması, zorla alınması, kartın makineye kurulan düzeneikle sıkıştırılması sonucunda elde edilmesi, kart sahibine ulaştırılmak amacıyla alınması ya da kart sahibinin aldatılması sonucunda alınması önem taşımaz⁶⁵¹. Elbette suça konu olan banka veya kredi kartının ele geçirilmesi veya elde bulundurulması tek başına bu suçun oluşumu için yeterli değildir. Bu kartların kullanılması suretiyle mağdurun rızasına aykırı olarak haksız yarar sağlanması da gerekmektedir. Failin kartı suç işleyerek ele geçirmiş olması yalnız başına TCK'nın 245/1. maddesinin ihlali

⁶⁵⁰ “...suçun maddî unsurunun gerçekleşmesi bakımından banka veya kredi kartının ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun olup olmadığı veya suç teşkil edip etmediği önemli değildir. Kart, sahibinin rızası dışında ve/veya suç teşkil eden yöntemlerle elde edilmiş olabileceği gibi, sahibinin rızası ile ele geçirilmiş de olabilir. Her iki halde de inceleme konusu suç, diğer şartları da varsa oluşacaktır. Önemli olan, kartı kullanan kimsenin hukuka aykırı yarar elde etmiş olmasıdır. Hukuka aykırı yarar, kredi kartıyla alışveriş yapılması, para çekilmesi ya da veri iletim ağlarında kartın kullanılması yoluyla veya diğer bir başka yolla elde edilmiş olabilir.

Ancak banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı halinde, TCK'nun 245/1. maddesindeki suçun yanında ayrıca hırsızlık ya da yağma gibi suçlar da oluşabilecektir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2014 tarihli, 2012/11-1439 E., 2014/104 K. sayılı Kararı, “...Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşması için, başkasına ait bir banka veya kredi kartının veya kart bilgilerinin her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması ve sahibinin rızası olmaksızın kullanılarak çıkar sağlanması gerekmektedir... TCK'nun 245/1. maddesinde “...her ne suretle olursa olsun...” diyerek yasa koyucu, kartın ele geçirilme şeklinin bu suçun oluşumu bakımından önemli olmadığını, hukuka aykırı ele geçirmelerde ise, ayrıca o suçtan da cezalandırılabileceğini ifade etmek için kullanmıştır. O halde sanık, mağdurun kartını yağma veya hırsızlık suretiyle ele geçirebileceği gibi bu suçları işlemeyen de kartı elde etmiş olabilir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.02.2016 tarihli, 2015/15640 E., 2016/2735 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁶⁵¹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7343-7344.; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1001.

değil, sadece gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun hazırlık hareketi niteliğindedir⁶⁵².

TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçun hareket unsuru açısından sadece başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının ele geçirilmiş olması yeterli değildir; bu kartların kullanılması veya kullandırılması şarttır. Aksi takdirde eylem teşebbüs aşamasına geçmiş olmayacaktır. Banka veya kredi kartı dolandırıcılık neticesinde elde edilebileceği gibi, ATM cihazında kartın sıkışmasını sağlayacak tertibat kurularak, kart hamilinin akıl zayıflığından yararlanılarak, hamilin kartını para çekme cihazında unutmasından istifade edilerek, hamilin kendi isteğiyle arkadaşına belirli bir amaç için kullanmak üzere vermesiyle ya da kart henüz hamiline teslim edilmeden de elde edilmiş olabilir. Failin suça konu kartı ele geçiriş şekli, olayda ayrıca hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, yağma gibi suçların işlenip işlenmediği ile ilgili olarak yapılacak değerlendirme bakımından dikkate alınacaktır. Ancak şunu da belirtmek de yarar vardır; TCK'nın 245/1. maddesinin uygulanabilmesi için ele geçirilen ya da elde bulundurulmuş kartın, banka veya kredi kartı olması ve bu karta ilişkin bilgilerin kullanılarak hukuka aykırı yarar sağlanması şarttır⁶⁵³. Fail, cebir veya

⁶⁵² “...banka kartı henüz sanıkların hakimiyet alanına girmeden şikâyetçi tarafından geri alındığından ve kartın henüz ilgilinin rızasına aykırı olarak kullanılmasına veya kullandırılmasına yönelik davranışlarda bulunulmadığından, TCK'nun 245/1. maddesindeki banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun icrai hareketlerine başlanmadığı ve bu suçun yalnızca hazırlık hareketlerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak o ana kadar gerçekleşen ve banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu henüz oluşturmayan eylemin, hırsızlık suç tipine uyduğu, ancak tamamlanamaması nedeniyle teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2014 tarihli, 2012/11-1439 E., 2014/104 K. sayılı Kararı, “Olay günü, sanığın Ziraat Bankası ATM'sine kart sıkışmasını sağlayacak şekilde düzenek yerleştirdiği; mağdurun para çekmek için geldiği, banka kartını yerleştirmesi üzerine kartın ATM'de takılı kaldığı, sanığın kartı ATM'den aldığı sırada fark edilmesi üzerine kesintisiz takip sonucu yakalandığı, sanığın önceden ATM'ye kurduğu düzenek sayesinde, ekonomik değer taşıdığından kuşku bulunmayan menkul mal niteliğindeki banka kartını sahibinin rızası dışında sıkıştığı yerden aldıktan hemen sonra kesintisiz takip sonucu yakalanması eyleminin "teşebbüs aşamasında kalmış hırsızlık" suçunu oluşturduğu TCK'nun 245. maddesinin 1. fıkrasındaki suçun icra hareketlerine başlanmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması,” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 06.05.2013 tarihli, 2012/831 E., 2013/7273 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁶⁵³ “Oluşa ve dosya kapsamına göre; para çekmek için bankamatik kartını ATM cihazına yerleştiren ve şifresini giren katılanla sohbet eden sanığın gizlice ATM cihazının para çekme tuşuna basıp, katılan uzaklaştıktan sonra çekilen tutarı alması şeklinde gelişen eyleminde, sanığın suça konu kredi kartını ya da kart bilgilerini ele geçirmiş olmaması nedeniyle TCK'nun 245/1. maddesinde düzenlenen suçun unsurlarının bulunmadığı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.06.2015 tarihli, 2014/37160 E., 2015/19397 K. sayılı Kararı, “Maaşını çekmek amacıyla ATM cihazına gelen mağdurun banka kartını cihaza yerleştirip şifresini yazdıktan sonra işlem menüsünün ekrana yansıdığı aşamada yardım etme bahanesiyle mağdurun yanına gelen sanığın, mağdurun talebi doğrultusunda hesapta bulunan para miktarına bakma bahanesiyle hesaptan 800 Liranın

tehdit uygulayarak kart hamilinden kartını almadan onun ATM'den para çekmesini sağlayarak bu parayı zorla alırsa; bu takdirde banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu değil yağma suçu oluşacaktır.

Banka veya kredi kartının ele geçirilmesi ile elde bulundurulması arasındaki farka değinecek olursak, ele geçirme durumunda genel anlamda mağdurun rızasına aykırı olarak kartın alınması eylemi söz konusuyken; elde bulundurma durumunda ise kartın genellikle mağdurun rızası ile alınması söz konusudur. Kartın ele geçirilmesinde, kartın hırsızlık suçu işlenerek elde edilmesi, oluşturulan düzenek sonucunda elde edilmesi veya internet ortamında yapılan alışverişler açısından kredi kartı bilgilerinin farklı yöntemler ile öğrenilmesi gibi failin aktif bir hareketi gerçekleşmektedir. Kartın elinde bulundurulması durumunda ise failin aktif bir hareketi olmadan (örneğin kargo şirketinin çalışanlarının kartı teslim için elinde bulundurması, kart hamilinin kendi isteğiyle ödeme işlemi için kartını kasadaki görevliye vermesi, mail-order yöntemiyle yapılan alışverişler için kart bilgilerinin üye işyerlerine verilmesi gibi) kartın elde edilmesi söz konusudur. Banka veya kredi kartının şifresinin kart hamilinin rızası ile ele geçirilmesi halinde bu rızanın kapsamı belirleyici olacaktır; fail bu rızanın kapsamı dışında hareket etmiş ise, TCK'nın 245/1. maddesindeki suç oluşabilecektir⁶⁵⁴.

çekilmesi amacıyla işlemler yaptıktan sonra, hesapta para bulunmadığını söyleyip, mağdurun gerçekten hesabında para bulunup bulunmadığını kontrol amacıyla yan tarafta bulunan diğer ATM cihazına geçmesini fırsat bilerek ATM cihazının verdiği 800 Lirayı alarak olay yerinden kaçması şeklinde gerçekleşen somut olayda; suça konu bankamatik kartının mağdur tarafından makinaya yerleştirilip işlemlere başlanması ve kartın sanığın eline hiçbir şekilde geçmemiş olması nedeniyle, 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun, başkasına ait banka veya kredi kartının her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması şartı gerçekleşmemiştir." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 08.04.2014 tarihli, 2012/15-1368 E., 2014/179 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen "banka veya kredi kartının kötüye kullanılması" suçunun mağduru kart sahibi olup, farklı ve birbirinden bağımsız suçların sübutu halinde kural olarak her Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşması için, başkasına ait bir banka veya kredi kartının veya kart bilgilerinin her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması ve sahibinin rızası olmaksızın kulla- nılarak çıkar sağlanması gerekmektedir. Somut olayda; katılan kendine ait kredi kartını ATM cihazına yerleştirmiş ve şifresini kendisi girmiş, para yatırma işlemi yapmak istediği sırada yardımcı olmak bahanesiyle yanına gelen sanık, katılanın istemi üzerine hesaba 400 TL para yatırmış ve katılana farketmeden hesabından 4.000 TL para çekerek, katılanın kartını alıp ATM'den ayrılmasından sonra olay yerinden ayrılmıştır. Katılana ait kredi kartını ele geçirmeyen ve elinde bulundurmayan sanığın eyleminde TCK'nın 245/1. maddesinde yazılı suçun yasal unsurları oluşmayıp..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.03.2016 tarihli, 2015/15640 E., 2016/2735 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁶⁵⁴ Okuyucu Ergün, s. 1070.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç açısından banka veya kredi kartının ele geçiriliş biçiminin önemli olmaması aslında kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olmuştur. 765 sayılı TCK döneminde kartın ele geçiriliş şeklindeki farklılıklar nedeniyle bu kanunun 525/b-2 maddesi kapsamında olan eylemler açısından uygulamada suçun nitelendirmesi ile ilgili olarak yaşanan tartışmalara son vermek için böyle bir düzenleme getirilmiştir⁶⁵⁵. Böylelikle 765 sayılı Yasa'nın 525/b-2 maddesinin uygulandığı zamanda kartın ele geçirilme şekline göre yapılan ayrımlar ortadan kaldırılarak failin suça konu kartı nasıl ele geçirdiği önemszenmeden; eylem artık yeni TCK'nın 245/1. maddesine göre değerlendirilecektir.

Fail tarafından gerçekleştirilen banka veya kredi kartının ele geçirilmesi ya da elde bulundurulması fiilinin başka bir suçu (hırsızlık, yağma, dolandırıcılık gibi) oluşturması halinde bileşik suç hükümleri uygulanmayacak; fail gerçek içtima kuralları gereğince hem oluşan suçtan hem de TCK m. 245/1'den dolayı cezalandırılacaktır⁶⁵⁶. Banka veya kredi kartını ele geçiren ya da elinde bulunduran kimsenin, zilyet konumunda olup olmaması suç açısından önemi değildir. Zilyetlik durumu olmadan, geçici süreliğine kartın ele geçirilip kötüye kullanılması halinde de suç oluşacaktır. Bilindiği üzere eşya hukukunda zilyetlik için fiili hakimiyet (corpus) ve zilyetlik iradesi (animus) aranmaktadır. Eşya hukukunda zilyetlik; esasında eşyayı zilyet olma iradesi ile fiili hakimiyet altında onu kaybetmeden bulundurmaktır⁶⁵⁷. Ceza hukuku anlamında zilyetlik ise şey üzerinde herhangi bir kişiden izin almaksızın tasarrufta bulunabilme durumu yani bağımsız olarak fiili hakimiyetin kullanıldığı hallerdir⁶⁵⁸. Bu kapsamda elinde bulundurduğu herhangi bir şeyi serbestçe tasarruf edebilen kimse o şeye zilyettir, ancak bu kişi gözetim ve denetim altında ise yalnızca o şeyi elinde tutan konumunda olacaktır⁶⁵⁹.

Failin, suça konu olan kredi kartını fiziken ele geçirmiş olması ya da elde bulundurması şart değildir. Bu suçun, fail tarafından fiziken ele geçirilmeyen ya da

⁶⁵⁵ Taşkın, s. 66., Dülger, s. 372., Esen, s. 644.

⁶⁵⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 859., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7344; Okuyucu Ergün, s. 1070.; Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.363.

⁶⁵⁷ Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, s. 48., Ertaş, Şeref, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 11. Baskı, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, İzmir, 2014, s. 28.

⁶⁵⁸ Koç, s. 89.

⁶⁵⁹ Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, Us-A Yayıncılık, Ankara, 2010, s. 296 (Kişilere Karşı Suçlar).

elde bulundurulmayan kart ile de işlenmesi mümkündür⁶⁶⁰. Yargıtay bu görüşü savunarak haksız şekilde ele geçirilmiş olan kredi kartı bilgilerinin kullanılması suretiyle fail tarafından internet aracılığıyla alışveriş yapılması durumunda TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun oluşacağına karar vermiştir⁶⁶¹. Bize göre de bu görüş isabetlidir. Çünkü 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesinin e fıkrasında kredi kartı tanımlanırken; yalnızca fiziken basılı kart değil aynı zamanda fiziki varlığı olmayan kart numarasının da kredi kartı olarak sayılacağı açıkça belirtilmiştir. Ayrıca 5464 sayılı Kanun'un 15/1. maddesinde; kart kullanımından doğan sorumluluğun, fizikî varlığı bulunmayan kart numarasının öğrenildiği andan itibaren, kart hamiline ait olduğunun düzenlenmesi de bu görüşümüzü desteklemektedir. Fail tarafından kart hamilinin bilişim sistemine girilerek, kredi kartı hesap özeti elde edilerek veya başka bir şekilde kredi kartına ilişkin bilgilerin öğrenilmesi sonucunda; kart hamilinin rızasına aykırı olarak haksız şekilde ekonomik yarar sağlanmasıyla suç oluşacaktır.

⁶⁶⁰ Gerkçeker,, s.4755., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.294., Esen, s.644. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7344.

⁶⁶¹ “...Sanığın Vodafone alo kontör servisi üyesi olan mağdurun kimlik, kredi kartı ve şifre bilgilerini ele geçirdiği, bu bilgileri kullanarak sanığın alo kontör servisini aradığı, farklı tarihlerde kendisinin ve başkalarının cep telefonu hatlarına kontör yüklediği, toplam 2331 TL kontör ücretinin mağdurun bilgisi dışında kredi kartından çekildiği, bu suretle sanığın üzerine atılı nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 3/e maddesi uyarınca “kredi kartının, nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını” ifade etmesi karşısında, sanığın Vodafone GSM şirketine ait 444 10 10 numaralı servis hattını arayıp, mağdura ait kredi kartı bilgilerini ve şifreyi kullanarak, kendisine ve başka şahıslara ait cep telefonu hatlarına kontör yüklemek suretiyle haksız yarar sağlaması şeklinde gerçekleşen eyleminin, TCK'nun 245/1. maddesinde tanımlanan “banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması” suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, suç vasfında yanılgiya düşülerek sanık hakkında yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 20. Ceza Dairesi’nin 20.10.2020 tarihli, 2017/27285 E., 2020/10235 K. sayılı Kararı, “...Sanığın ele geçirdiği katılana ait kredi kartı bilgilerini (mail order yöntemiyle) kullanmak suretiyle yarar sağlamaktan ibaret eyleminin, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 3/e maddesi uyarınca “kredi kartının, nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını” ifade etmesi karşısında; eylemin TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan “banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması” suçunu oluşturduğu, gözetilmeden suç vasfında yanılgiya düşerek yazılı şekilde hüküm kurulması, bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 17. Ceza Dairesi’nin 14.03.2016 tarihli, 2015/8866 E., 2016/3316 K. sayılı Kararı, “...Sanığın internet aracılığıyla katılana ait kredi kartı bilgilerini kullanarak cep telefonuna kontör yüklemesi şeklinde gerçekleşen eyleminin 5464 sayılı Yasa’nın 3/e maddesi gözetildiğinde TCK’nın 245/1. madde ve fıkrasında tanımlanan suçu oluşturacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 09.09.2013 tarihli, 2012/31107 E., 2013/21915 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait kredi kartının kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun oluşabilmesi için 5464 sayılı Yasanın 3. maddesi uyarınca kartın fiziken kullanımı gerekmeyip kart bilgilerinin kullanılması yeterli olduğu cihetle; sanığın, müşteriye ait kredi kartı bilgileriyle değişik zaman ve yerlerde alışveriş yapmasından ibaret eylemlerinin banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu ve TCK.nun 245/1, 43. madde ve fıkraları gereğince cezalandırılmaları gerektiği gözetilmeden, suç niteliğinde yanılgi ile hırsızlık suçunu oluşturduğundan bahisle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 24/02/2016 tarihli, 2015/11830 E., 2016/2167 K. sayılı Kararı. Kararlar Uyap ortamından elde edilmiştir.

Ancak doktrinde TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen bu suçun oluşması açısından kredi kartının fiziksel olarak mutlaka kullanılmasının gerektiği, sadece karta ilişkin bilgilerin kullanılması sonucunda gerçekleşen eylemin bu suçu oluşturmayaacağı görüşü de savunulmuştur⁶⁶².

bb. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Mağdurun Rızası Olmaksızın Kullanılması ya da Kullandırılması

Banka veya kredi kartının kullanılması, kartın hamiline sağladığı hizmetlerden yararlanmaktır. Kartın kullandırılması ise kartın hamiline sunduğu hizmetlerden failin, bizzat kendisinin kartı kullanarak değil başka bir kişi aracılığıyla (onun kartı kullanmasıyla) yararlanmasıdır. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşumunda, kartın ele geçirilme şekli önemi olmadığı gibi suça konu kartın kullanılması veya kullandırılması açısından da kanunda herhangi bir sınırlama öngörülmemiştir. Banka veya kredi kartının fail tarafından bizzat kullanılması ya da başka bir kişiye kullandırılması hareketleri; mağazalar, marketler, oteller veya benzin istasyonları gibi ticari işletmelerin POS cihazları aracılığıyla mal ya da hizmet alınması şeklinde olabileceği gibi ATM'lerden para çekilerek, internet ortamında çeşitli sitelerden alışveriş yapılarak veya bankaların internet siteleri üzerinden ya da internet bankacılığı uygulamaları sayesinde kart aracılığıyla haksız yarar sağlanarak da gerçekleşebilir. Yargıtayın da bu hususa ilişkin çeşitli kararları bulunmaktadır⁶⁶³.

⁶⁶² Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 1003.; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 853.

⁶⁶³ “...Oluşa ve dosya kapsamına göre; olay tarihinde mağdurun emekli maaşını çekmek için Çorum ili merkezinde bulunan Halk Bankası'na ait ATM'ye gittiği, bankamatikte işlem yaptığı esnada sanığın yardım etmek bahanesiyle mağdurun yanına geldiği, mağdurun banka kartını sanığa vererek kartın şifresini de söylediği, sanığın şifreyi girerek bankamatikte işlem yaptığını ancak mağdura ait paranın yatmadığını belirterek suça konu banka kartını alıp kendisine ait banka kartını mağdura verdiği ve mağdurun yanından ayrıldığı, saat 13:23'te de Kule Taksi Durağı ATM'sinden de mağdura ait kart hesabında bulunan 1.150,00 TL parayı çektiğinin; sanığının samimi ikrarı ve bu ikrarı doğrulayıp destekleyen olay yerine ait kamera görüntüleri, 21.07.2014 tarihli güvenlik kamerası görüntüsü izleme ve teşhis tutanağıyla sabit olması karşısında; sanığın başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu işlediği anlaşılmış...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21/03/2023 tarihli, 2022/6558 E., 2023/1521 K. sayılı Kararı, “...Sanığın katılardan demir satma vaadi ile 10.000 TL nakit almış olmasının yanında katılanın rızasıyla verdiği kredi kartından kendisi yararına, verilmiş amacı dışında tasarrufla bulunması şeklinde gerçekleşen eylemin ayrıca TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan “banka veya kredi kartının kötüye kullanılması” suçunu oluşturmaya karşısında TCK'nın 245/1. maddesi gereği cezalandırılması amacı ile zaman aşımı süresi içinde hüküm kurulması mümkün görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 10.03.2020 tarihli, 2018/9105 E., 2020/3531 K. sayılı Kararı, “...Sanık savunması, katılan beyanı, banka yazısı ile dosya kapsamından katılanın nakliye şoförüne ödenecek 500 TL'yi ödemesi için sanığa vermiş olduğu bankamatik kartından ödenecek paranın haricinde sanığın ayrıca 650 TL daha para çekmiş olması nedeniyle katılardan

Kanun koyucunun banka veya kredi kartının kullanım biçimi ile ilgili olarak sınırlandırma yapmaması, günümüzde hızlı yaşanan teknolojik gelişmeler doğrultusunda insanların alışveriş alışkanlıklarında değişimlerden kaynaklı olarak farklı kullanım çeşitlerinin cezasız kalmamasını sağlamak suretiyle uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi bakımından isabetli olmuştur. Ancak şu hususa da dikkat etmek gerekmektedir; TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçun varlığı için banka veya kredi kartının fail tarafından kullanılması veya başka bir kimseye kullandırılması eylemlerinin kartların mahiyetine uygun olarak yapılması şarttır. Fail, örneğin hamilin banka veya kredi kartını herhangi bir şekilde ele geçirdiğinde bu kartı kullanmayıp ya da kullandırmayıp belirli bir bedel karşılığında satarak yarar sağlarsa, bu durumda olayda TCK'nın 245/1. maddesindeki suç oluşmayacaktır. Çünkü kartın kullanım amacına uygun olarak kanunun aradığı şekilde kullanma ya da kullandırtma gerçekleşmemiştir. Ancak böyle bir durumda failin hırsızlık suçundan değil TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca sorumlu olması gerektiğini de savunulmuştur⁶⁶⁴. Bu görüşe katılmak kanaatimizce mümkün olmayıp, suç tipinin kanunda düzenlenişine bu şekilde işlenen fiil uygun düşmemektedir. Yukarıda belirtildiği gibi gerçekleştirilen eylem açısından, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun unsurlarının gerçekleştiği söylenemeyecektir.

izinsiz gerçekleşen eyleminin TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan "banka veya kredi kartının kötüye kullanılması" suçunu oluşturmaya karşın vasıfta hataya düşülerek, güveni kötüye kullanma suçundan hüküm kurulması..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 22.09.2020 tarihli, 2020/5848 E., 2020/8618 K. sayılı Kararı, "...Hükümlünün, müştekiye ait ele geçirdiği kart bilgilerini kullanarak alışverişler yapması şeklinde gerçekleşen eyleminin küll halinde, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçları oluşturacağı gözetilmeden ayrıca aynı Yasanın 136/1. maddesi uygulanarak yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.10.2020 tarihli, 2019/27645 E., 2020/16971 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, katılanın kredi kartından çekim yapılan 33 TL'lik ferdi kaza sigorta sözleşmesinin ilk taksiti olabileceğine dair savunmasına rağmen dosyaya herhangi bir sigorta poliçesini sunmaması karşısında saunmasına itibar edilmesinin mümkün olamayacağı, bu nedenle her ne suretle ele geçirdiği kredi kartı bilgilerini kullanarak mail order yöntemiyle para çekimi yapmak suretiyle TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlediği anlaşılmakla..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.10.2019 tarihli, 2018/710 E., 2019/12565 K. sayılı Kararı, "...Şikayetçiye ait kredi kartı ile internet üzerinden alışveriş yapılmak suretiyle gerçekleşen eylemin TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan "banka veya kredi kartının kötüye kullanılması" suçunu oluşturduğu gözetilmeden, yazılı şekilde TCK'nın 244/4. maddesi uyarınca hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.04.2014 tarihli, 2013/9079 E., 2014/9686 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, katılana ait e-posta şifresini değiştirmek suretiyle erişilmez kıldıktan sonra, katılanın bu adresinde kayıtlı kredi kartı bilgilerini kullanarak mynet.com sitesindeki oyun aboneliği ücretini katılanın kredi kartından ödeyerek uzatmaktan ibaret eylemlerinin TCK'nın 245/1. ve 244/2. maddesi ve fıkralarında düzenlenen suçları oluşturup oluşturmayaacağı tartışılmadan yazılı biçimde aynı yasanın 244/4. maddesi ve fıkrası uyarınca hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.04.2014 tarihli, 2013/2611 E., 2014/8185 K. sayılı Kararı. Kararlar Uyak ortamından elde edilmiştir.

⁶⁶⁴ Karagülmez, s. 299.

TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan “*kullanarak veya kullandırarak*” ifadesi nedeniyle hamilin kartını ele geçiren veya elinde bulunduran kimsenin, kartı bizzat kendisinin kullanmasına gerek yoktur. Failin suça konu kartı yarar sağlamak amacıyla başka bir kişiye kullandırmasıyla da, başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlenebilir. Failin kartı kullandırması eyleminde eğer kullanan kişiye karşı cebir veya tehdit uygulanmışsa veya bu kişi kastı ortadan kaldıracak nitelikte hata içinde olursa o zaman suç nedeniyle sorumlu tutulmayacaktır. Doktrinde failin karta ilişkin kullanma veya kullandırma fiillerinin icrai hareketler niteliğinde olması gerektiği, bu suçun ihmali hareketle işlenemeyeceği görüşü de ileri sürülmüştür⁶⁶⁵. Ancak kanaatimizce somut olayın şartlarına göre değerlendirme yapmak gerekecektir. Failin örneğin kendisine hamilin rıza ile verdiği suça konu banka veya kredi kartını elinde bulundurduğu sırada kendisinden beklenildiği halde, üçüncü bir kişinin kartı elinden alıp (hamilin rızasına aykırı olarak) kullanarak haksız yarar elde etmesine engel olmaması durumunda (failin kastının ihmali davranışı kapsamı halinde) eylemin ihmali hareket ile işlendiği kabul edilebilecektir. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun gerçekleşmesini yalnızca failin aktif bir eylemine bağlamak ve pasif bir davranışla kartın üçüncü bir kimse tarafından kötüye kullanılmasına göz yumulmasını, TCK'nın 245/1. maddesi kapsamında görmemek hatalı olacaktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suçun, yasal unsurları itibariyle oluşabilmesi açısından fail tarafından ele geçirilen veya elde bulundurulan banka ya da kredi kartının, mağdurun rızası dışında kullanılması gerekmektedir. Doktrinde bu suç açısından mağdurun rızasının hukuka uygunluk nedeni mi olduğu yoksa suç tipinin maddi bir unsuru mu olduğu hususunda tartışma bulunmaktadır. Bazı yazarlar rızanın hukuka uygunluk nedeni olduğunu savunmuşlardır⁶⁶⁶. Bu görüşe göre; “*kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın*” ifadesi suç tipinde açıkça belirtilmemiş olsaydı bile suçun gerçekleşmesi için rızanın bulunmaması gerekecekti. Yasada suç tipi düzenlenirken bu ifade ile rıza, hukuka uygunluk nedeni olmaktan çıkartılarak tipikliğin unsuru yapılmayıp yalnızca konuya vurgu açısından böyle bir anlatım tarzı benimsenmiştir⁶⁶⁷. Bu konuda diğer bir görüş ise; mağdurun

⁶⁶⁵ Hafızoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 464., Apaydın, Bilişim Ceza Hukuku, s. 420., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 47-48.

⁶⁶⁶ Dülger, s. 400., Taşkın, s. 77., Doğan, Koray, “*Bilişim Suçları Ve Yeni Türk Ceza Kanunu*”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, 2005, s. 312., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 363.

⁶⁶⁷ Dülger, s. 400-401.

rızasının olmamasının suçun asli unsuru olduğunu, hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır⁶⁶⁸. Bize göre de bu görüş yerindedir. Çünkü TCK'nın 245/1. maddesinde açıkça kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın ifadesinin yer alması; rızanın bir hukuka uygunluk nedeni değil suçun maddi unsurları arasında olduğunun göstergesidir. Failin suça konu olan banka veya kredi kartını kullanması veya başkasına kullandırtması halinde eğer kart hamilinin rızası varsa suç zaten unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Bu suç açısından rıza, tipikliği ortadan kaldıran bir durumdur.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunda, mağdurun rızasının tipikliği ortadan kaldırabilmesi için hukuken geçerli olması şarttır. Rızanın geçerli olabilmesi için öncelikle sağlıklı ve özgür bir iradenin sonucu olmalı, rıza açıklaması ciddi olmalı ve kişi neye rıza gösterdiğini bilmelidir⁶⁶⁹. Rızayı açıklamaya yetkili kimse, suça konu kartın hamili olan kişidir. Kart hamili sıfatını taşımayan birisinin, bu konuda açıkladığı rızanın bir önemi yoktur. Mağdur, yalnızca kendisinin hamili olduğu kartlarla ilgili olarak kullanıma rıza göstermeye yetkilidir. Kart hamilinin rızasının geçerli olabilmesi için bu konuda ehliyetinin olması aranır; hamil temyiz kudretine (ayırtım gücüne) sahip olmalıdır. Kişinin ayırtım gücüne (temyiz kudretine) sahip olabilmesi için gerekli olan şartlar Türk Medeni Kanunu'nun 13. maddesinde; *“yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir.”* şeklinde belirtilmiştir. Kanunda ayırt etme gücü olumsuz şekilde tanımlanmıştır. Kanuna göre ayırtım gücüne sahip olan kişilerin akla uygun olarak davranabilmeleri şarttır. Ayırt etme gücüne sahip olan kimsenin, olaylar karşısında akla uygun davranarak, yaptığı fiillerin sebep ve sonuçlarını kavrayabilmesi beklenir⁶⁷⁰. Ayırt etme gücü aslında makul şekilde hareket edebilme yeteneğidir ve temel olarak makul bir iradeye sahip olma ile bu iradeye uygun davranma yeteneğini kapsamaktadır⁶⁷¹. Kişi davranışlarının sonuçlarını aynı şartlarda, orta zeka seviyesindeki herhangi bir kimse gibi bilerek hareket ettiği takdirde; bu kimsenin makul ve mantıklı davrandığı

⁶⁶⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7345., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1004., Koç, s. 93., Erdoğan, s. 318.

⁶⁶⁹ Ekici Şahin, Meral, Ceza Hukukunda Rıza, XII Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2012, s. 185.

⁶⁷⁰ Helvacı, Serap/Erlüle, Fulya, Medeni Hukuk 4. Bası, Legal, İstanbul, 2016, s. 67

⁶⁷¹ Öztan, Bilge, Medenî Hukuk'un Temel Kavramları 41. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 250.

kabul edilecektir⁶⁷². Kanunda açıkça sınırlı olmadığı belirtilen bazı sebeplerle kişinin akla uygun hareket etme yeteneğini kaybettiği durumlarda artık ayırt etme gücü ve dolayısıyla geçerli bir rızası olmayacaktır. Örneğin kart hamilinin uyurgezerlik halinde olması, ateşli hezeyana yakalanması, uyuşturucu madde, ilaç veya hipnotizma ile uyuşturulup iradesinin etkisiz kılınması mümkündür. Ayırt etme gücü mutlak bir kavram olmayıp nisbi bir kavram olduğu için somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapmak gerekir⁶⁷³ ve işlem sırasında ayırt etme gücünün varlığı önem taşımaktadır⁶⁷⁴. Banka veya kredi kartı hamilinin, gerek Türk Medeni Kanunu'nda örnek olarak belirtilen nedenlerle gerekse buna benzer başka sebeplerle akla uygun davranma yeteneğinin bulunmadığı hallerde kartın kullanımı ile ilgili olarak açıkladığı rızası, hukuken geçerli kabul edilmeyecektir.

Kartın kullanımı ile ilgili olarak rıza açıklamasında bulunacak olan mağdurun, suçla korunan hukuki değer ve yararlardan hangi oranda vazgeçtiğini, kartının kullanımı sonucunda karşılaşılabileceği risk ve zararları algılayabiliyor olması gerekir⁶⁷⁵. Kart hamili olan kimsenin, ölmeden önce birisine kartını bazı harcamalar yapmak üzere vermesi durumunda; bu suç bakımından rızası ölüm anına kadar geçerli olacaktır. Hamilin ölümünden sonra ona ait kartın kullanımı sonucunda gerçekleştirilen harcamalar açısından, hukuken geçerli bir rızanın olmaması sebebiyle banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu işlenmiş kabul edilecektir. Mağdurun rızasının fail tarafından hile ile veya başka bir yöntemle iradesi sakatlanarak elde edilmesi halinde de hukuken geçerli bir rızanın olmadığı kabul edilecektir.

Mağdurların sayısı birden fazla olduğunda, hepsinin rıza göstermiş olması şarttır, aksi takdirde hukuken geçerli bir rızanın varlığından söz etmek mümkün olmayacaktır. Fail, suça konu banka veya kredi kartını mağdurun rızası dışında elde etse bile eğer kartın kullanımı mağdurun bilgisi ve rızası ile olursa; bu durumda suç oluşmayacaktır. TCK'nın 245/1. maddesindeki suç açısından önemli olan mağdurun rızasının, banka veya kredi kartının kötüye kullanılmasından önce olmasıdır. Fail tarafından kartın kullanılmasından sonra gerçekleşen mağdurun harcamaya ilişkin onayının, suçun

⁶⁷² Kılıçoğlu, Ahmet M., Medeni Hukuk Temel Bilgiler Gözden Geçirilmiş-Güncelleştirilmiş 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, s. 144.

⁶⁷³ Akıntürk, Turgut/ Ateş Karaman, Derya, Medeni Kanun 21.Baskı, Beta, İstanbul, 2015, s. 122.

⁶⁷⁴ Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2016, s. 60.

⁶⁷⁵ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.363.

oluşumu açısından herhangi bir etkisi bulunmamaktadır⁶⁷⁶. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu haksız yararın elde edilmesiyle tamamlandığı için tipikliği ortadan kaldıracak rıza, en geç hukuka aykırı yararın elde edilmesinden önce açıklanmalıdır. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak rıza açıklama konusunda yetkili olan hamilin, bunu sözlü ya da yazılı, açık veya zımni olarak belirtmesi gerekmektedir. Bu konuda hak sahibi olan hamil, özgür iradesiyle rızasını gösterdiği takdirde suç oluşmayacaktır. Mağdurun rızaya ilişkin iradesine cebir, tehdit veya işkence veya başka bir şekilde müdahale olursa bu takdirde geçerli bir rızadan bahsedilemeyecektir. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, fail ya da başka bir kişi lehine olarak yararın sağlandığı anda işlenmiş kabul edilecektir. Kart sahibinin kartını faile maaşını çekmesi için rızası ile vermesi ancak daha sonra ölmesi ile ilgili olarak inceleme konusu olan bir uyuşmazlıkta, Yargıtay ölümle rızanın ortadan kalktığını ve para çekimi işleminin rıza dışı olduğuna karar vermiştir⁶⁷⁷.

Kart hamili olan mağdur, kartını kendi rızasıyla belirli bir miktar paranın çekilmesi veya belirli bir limitle harcama yapılması ve daha sonra kartın kendisine iade edilmesi için faile vermiş ise; failin kartı kullanarak belirlenen miktarın üzerinde para çekmesi veya alışveriş yapması suretiyle haksız yarar sağlaması sonucunda da TCK'nın 245/1. maddesindeki suç oluşacaktır. Çünkü bu durumda failin kendisine tanınan yetki sınırını aşarak mağdurun rızasına aykırı biçimde hukuka aykırı yarar elde etmesi söz konusudur. Yargıtay uygulaması da bu şekildedir⁶⁷⁸.

⁶⁷⁶ Şahbaz, s. 2766., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7345; Taşdemir, s. 326.

⁶⁷⁷ “...Ölen babasına ait maaş hesabına bağlı banka kartını iade etmeyerek kullanmak şeklindeki eylemi nedeniyle sanık hakkında başkasına ait banka kartını kötüye kullanmak suçundan açılan kamu davasında... oluşa ve mahkemenin soruşturma sonucunda oluşan inanç ve takdirine, suçun oluşumuna ve niteliğine uygun kabul ve uygulamasına, hukuka uygun, yasal ve yeterli olarak açıklanan gerekçeye göre...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 12.12.2019 tarihli, 2019/19262 E., 2019/14914 K. sayılı Kararı “...Sanığın, SGK emeklisi olan babasının vefatından sonra emekli maaşının bağlı olduğu hesaba yatan paraları haksız olarak elinde bulundurduğu banka kartı ile birden fazla kez çekmek şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK’nın 245/1. ve 43. maddelerinde düzenlenen suçu oluşturmaya karşısında, mahkemenin takdirinde isabetsizlik görülmemiş...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 23.02.2015 tarihli, 2014/30631 E., 2015/12313 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, vefat eden annesinin emekli maaşını ölümünden sonra yaklaşık 5 yıl süreyle ATM’den çekmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin 5237 sayılı TCK’nun 245/1., 43. maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 11.06.2015 tarihli, 2014/38135 E., 2015/18900 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından ulaşılmıştır.

⁶⁷⁸ “...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanık ile mağdurun olay günü Giresun ili Dereli ilçesinde karşılaştıkları, mağdurun alkolü haldeyken ATM’den banka hesabında bulunan parayı banka kartıyla çekmek için sanıktan yardım istediği, birlikte Ziraat Bankası ATM’sine gittikleri, olay anına dair Ziraat Bankası ATM görüntülerine göre mağdurun banka kartını sanığa verdikten

TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen suç, aynı kanunun 155. maddesinde öngörülen “güveni kötüye kullanma” suçuna göre özel bir norm niteliği taşımaktadır. Doktrinde ağırlıklı görüş⁶⁷⁹ de bu yönde olmasına rağmen; kart hamilinin rızasıyla devrettiği banka veya kredi kartının kötüye kullanılması eyleminin TCK'nın 245/1. maddesi kapsamına girmeyeceği de ileri sürülmüştür⁶⁸⁰. Bu konuyla ilgili çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde detaylı değerlendirme yapıldığı için, tekrar olmaması bakımından burada daha fazla açıklama yapılmayacaktır.

Failin başkasına ait banka veya kredi kartını, mağdurun rızasına aykırı olarak bizzat kendisinin kullanması ya da başka bir kişiye kullandırması arasında fark yoktur. Ancak başka kişi tarafından kartın kullanılması olayında, bu kimsenin cezai sorumluluğu açısından kartın kullanım işlemine kart sahibinin rıza göstermediğini bilmesi gerekir.

sonra kart şifresini de sanığa söylediği, bu nedenle hem kartı hem de şifresini rızasıyla sanığa verdiği, sanığın kartı ATM'ye yerleştirip şifresini de kendisi girdikten sonra işlem yapmaya başladığı, yine kamera görüntülerine göre sanığın 3 seferde toplamda 880 TL parayı mağdurun hesabından çektiği, çekilen bu paranın bir kısmını mağdura verdiği, bir kısmını ise cebine koyduğu, ardından banka kartını mağdura teslim ederek hesabında para bulunmadığını belirttiği ve mağdurun yanından uzaklaştığı anlaşılmıştır.

Somut olayda; mağdurun banka kartını ve şifresini sanığa rızasıyla verdikten sonra bu kart üzerinde kartın gerek Ziraat Bankası ATM'sine para çekmek amacıyla yerleştirilmesi gerekse karta ait şifrenin girilmesi şeklinde olay günü herhangi bir hüküm ve tasarrufunun gerçekleşmemesi, tüm aşamalarda kartın sanığın zilyetliğinde bulunması, sanığın mağdurun rızasına aykırı olacak şekilde para çekmesi ve bu çekilen paranın bir kısmını sahiplenerek alıp olay yerinden uzaklaşması karşısında eyleminin TCK'nın 245/1 maddesinde tanımlanan başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu oluşturduğu ve Mahkemenin suç vasfına yönelik kabulünde bir isabetsizlik görülmediği anlaşılmakla tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.02.2021 tarihli, 2020/6362 E., 2021/247 K. sayılı Kararı, “...Somut olayda; katılanın banka kartını ve şifresini sanığa rızasıyla verdikten sonra bu kart üzerinde kartın gerek Garanti Bankası ATM'sine para çekmek amacıyla yerleştirilmesi gerekse karta ait şifrenin girilmesi şeklinde olay günü herhangi bir hüküm ve tasarrufunun gerçekleşmemesi, tüm aşamalarda kartın sanığın zilyetliğinde bulunması, sanığın 1000 TL parayı çektikten sonra mağdurun rızasına aykırı olacak şekilde 200 TL para çekmesi ve bu çekilen parayı sahiplenerek alıp olay yerinden uzaklaşması karşısında eyleminin TCK'nın 245/1. maddesinde tanımlanan başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunu oluşturduğu ve Mahkemenin suç vasfına yönelik kabulünde bir isabetsizlik görülmediği anlaşılmakla tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.01.2022 tarihli, 2021/4032 E., 2022/918 K. sayılı Kararı, “...Anne ve babası 15 yaşında vefat eden katılanı, sanığın yanına aldığı ve kendisine vasi olarak atandığı, katılanın 18 yaşını doldurması ile sanık adına bankacılık işlemlerini takip etmesi için verdiği vekaletnameyi azlettiği, sanığın azilden haberi olmasına rağmen katılanın anne ve babasından kalan maaşını katılanın bankamatik kartı ile birden fazla kere çektiğinin iddia edildiği olayda, eylemin sübutu halinde TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturacağı anlaşıldığından...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 09.03.2017 tarihli, 2014/6687 E., 2017/7297 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından ulaşılmıştır.

⁶⁷⁹ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1034., Özbek/Doğan/Bacaksız, s.1004., Karagülmez, s. 298., Koç, s.92-93., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s.274., Günarslan, s. 76.

⁶⁸⁰ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 463., Taşkın, s. 72-73.

Aksi takdirde bu kişinin kasten hareket ederek gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlediğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır.

cc. Başkasına Ait Banka veya Kredi Kartının Kullanılması ile Kişinin Kendisine ya da Başkasına Yarar Sağlaması

TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçun tamamlanabilmesi için maddi yararın sağlanması şarttır. Burada kastedilen haksız yararın mutlaka faile ait olması gerekmeyip, fail dışında üçüncü bir kişi lehine olarak yarar elde edildiği takdirde de suç işlenmiş olacaktır⁶⁸¹. Burada düzenlenen suç bakımından önemli olan maddi, ekonomik yararın temin edilmesidir⁶⁸². Ekonomik değeri olmayan yararlar, bu suç kapsamında değerlendirilemeyecektir. Mesela kişi arkadaşlarının harcama limiti yüksek olan kredi kartlarını alarak, gösteriş yapmak amacıyla bu kartları başka bir kişiye gösterirse bu durumda ekonomik yarar gerçekleşmiş olmayacaktır. İnceleme konumuz olan suç bakımından failin banka ya da kredi kartının, rıza dışı kullanılarak yararın elde edilmesi aranmaktadır. Failin kendisine ya da başkasına sağladığı hukuka aykırı yarar, suça konu olan kartın kötüye kullanılmasının neticesinde gerçekleşmelidir. Kartın kendisinin veya karta ilişkin bilgilerin kullanılması suretiyle haksız yarar elde edilmemiş ise, bu suç oluşmaz⁶⁸³.

Fail tarafından başkasına ait olan kart kullanılır veya kullandırılır fakat yarar sağlanmaz ise TCK m. 245/1'de düzenlenen suç tamamlanmamış olur ve teşebbüs aşamasında kalmış kabul edilir⁶⁸⁴. Suçun tamamlanması için kartın kullanılması neticesinde yararın sağlanması şarttır. Failin banka veya kredi kartını nasıl eline geçirdiğinin ya da mağdurun rızasına aykırı olarak nasıl kullandığının önemi yoktur; ancak bu kullanım neticesinde haksız yararın elde edilmesi, eylemin tamamlanması için gereklidir.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından önemli olan haksız yararın mutlaka failin fiilen eline geçmesi değil; onun üzerinde tasarruf edebilir duruma gelmesidir. Fail suça ilişkin eylemini gerçekleştirdikten sonra hukuka aykırı olarak elde ettiği menfaat üzerinde fiziki hakimiyet kurmasa bile,

⁶⁸¹ Okuyucu Ergün, s. 1072, Erdoğan, s. 306., Donay, Süheyl, Türk Ceza Kanunu Şerhi, Beta, İstanbul, 2007, s. 355., Malkoç, C. 2., s. 2093.

⁶⁸² Taşdemir, s. 328.; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 854.

⁶⁸³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 294.

⁶⁸⁴ Koç, s. 94.

tasarruf edebilme imkanına sahip olduğunda suç işlenmiş olacaktır. Failin suça konu kartı, hamilin rızası dışında kullanarak ATM'den parayı kendi hesabına havale etmesi suçun tamamlanması için yeterlidir; paranın hesaptan çekilmesine gerek yoktur⁶⁸⁵.

Banka veya kredi kartı hamili olan kişi, kartını kaybettiğini veya kartının hırsızlandığını belirterek ilgili bankaya başvuru yaptıktan sonra; kartının iptal sürecine kadar harcama yapması için kendi rızasıyla üçüncü bir kişiye kartını vererek kullandırması halinde artık TCK'nın 245/1. maddesi olaya uygulanmayacaktır. Çünkü gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için her şeyden önce kartın başka bir kişiye ait olması şarttır. Kişinin, kendi kartını bankayı da aldatacak şekilde kullanarak yarar sağlaması halinde; bu suç unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Böyle bir durumda 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesine⁶⁸⁶ göre eylem cezalandırılacaktır. Kart hamili olan kişinin, kendi rızasıyla kartını başka bir kişiye kullandırması halinde, TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç zaten rızanın varlığı nedeniyle tipiklik açısından da oluşmayacaktır.

e. Netice

Suçun maddi unsurlarından olan netice, gerçekleştirilen fiilin dış alemde oluşturduğu ve suç tanımına uygun olan değişikliktir. Ceza hukuku açısından önemli olan, suça ilişkin kanundaki tanımlamada belirlen şekilde gerçekleşen dış alemdeki değişikliktir⁶⁸⁷. Örneğin mala zarar verme suçunda, başka birisine ait eşyanın failin eylemi nedeniyle zarar görmesi suçun maddi unsurlarından olan neticeyi oluşturur. Ceza hukukunda, kural olarak sorumluluğun kaynağı harekettir; neticeye dayalı sorumluluk istisnai olup bu konuda kanunda açık düzenleme olması gerekir⁶⁸⁸. Klasik suç teorisine göre neticesi olmayan suç düşünülemez, bu bakımdan her suçun mutlaka bir neticesi vardır⁶⁸⁹. Bu teoriye göre; kanuni tanımında yer almasa bile her suçun

⁶⁸⁵ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1034., Özbek/Doğan/Bacaksız, s.1005., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 854., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1075.

⁶⁸⁶ 5464 Sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun gerçeğe aykırı beyan, sözleşme ve eki belgelerde sahtecilik başlıklı 37. maddesi : *"Banka kartı veya kredi kartını kaybettiği ya da çaldığı yolunda gerçeğe aykırı beyanda bulunarak kartı bizzat kullanan veya başkasına kullandıran kart hamilleri ile bunları bilerek kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.*

Kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler." şeklindedir.

⁶⁸⁷ İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözuer/Mahmutoğlu/Ünver, Suç Teorisi, s. 66.

⁶⁸⁸ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 283.

⁶⁸⁹ Centel/Zafer/Çakmut, s. 264., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 237.

neticesi bulunmaktadır ve haksızlık alanında yalnızca fiilin sebep olduğu netice değerlendirilir. Ancak bu düşünceden farklı olarak yeni ceza hukuku anlayışında, neticenin aslında fiilden ayrı olarak suçun kanuni tanımında yer alan bağımsız bir unsur olduğu ifade edilmiştir. Bu anlayışa göre neticenin yalnızca suçun kanuni tanımında var olduğu takdirde bir unsur olarak kabul edilebileceği belirtilerek, hareketin ifade ettiği haksızlığı esas alan suç teorisi ileri sürülmüştür⁶⁹⁰.

Ceza hukuku kişilerin hareketlerine bağlı olarak gerçekleşen bütün neticeleri önemsemez. Kanunun koruduğu değeri ihlal eden netice, ceza hukukunda önem arz etmektedir. Kişinin hareketine bağlı olarak meydana gelen zarar veya tehlike nedeniyle ceza yaptırımını kanunda düzenlenmiş ise bu takdirde hukuken önemli olan neticeden bahsedilebilecektir. Kişinin hareketinin sonucu olarak hukuken değeri atfedilen netice, zarar şeklinde gerçekleşebileceği gibi zarar tehlikesi oluşturma biçimimnde de gerçekleşebilir. Ceza hukuku açısından gerçekleşen neticenin mutlaka maddi bir olgu şeklinde olması şart değildir; tehlike suçlarında olduğu gibi maddi bir olgunun gerçekleşebilmesi ihtimali de netice olarak kabul edilmektedir⁶⁹¹.

Ceza kanunlarında düzenlenen suçların birçoğu, failin suça ilişkin icrai veya ihmali nitelikte bir hareketi gerçekleştirmesi ile tamamlanmaktadır. Doktrinde bu nitelikteki suçlar; “*neticesi harekete bitişik suçlar, sırf hareket suçları veya şekli suçlar*” olarak adlandırılmaktadır⁶⁹². Hakaret, tehdit, konut dokunulmazlığını ihlal, cinsel saldırı, iftira veya suç uydurma gibi suçlar bu grupta yer almaktadır. Bazı suçların tamamlanabilmesi için, suça yönelik hareketin gerçekleştirilmesinden ayrı olarak kanunda belirtilen neticenin oluşması da gerekmektedir. Bu nitelikteki suçlar ise doktrinde “*neticeli suçlar, neticesi hareketten ayrılabilen veya maddi suçlar*” olarak belirtilmektedir⁶⁹³. Bu nitelikteki suçlar açısından hareket ile netice arasında nedensellik bağının bulunması da aranmaktadır⁶⁹⁴. Bu kapsamda örneğin kasten öldürme suçu, maktulün silah kullanılarak öldürülmesi halinde tamamlanacak ya da

⁶⁹⁰ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 126-127., Artuk/Gökçen, s. 270.

⁶⁹¹ Soyaslan, Genel Hükümler, s. 239.

⁶⁹² Özgenç, s. 174., İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, Suç Teorisi, s. 67., Toroslu, Genel Kısım, 141., Centel/Zafer/Çakmut, s. 264., Artuk/Gökçen, s. 270., Hakeri, s.175., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 237.

⁶⁹³ İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, Suç Teorisi, s. 67., Dönmezer/Erman, s. 516., Özgenç, s. 174., Toroslu, Genel Kısım, s. 141., Centel/Zafer/Çakmut, s. 264., Hakeri, s. 176., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 238.

⁶⁹⁴ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 128.

çocuk düşürtme suçu, ceninin hamile olan kadın ile yaşamsal bağlantısının sonlandırılması sonucunda işlenmiş olacaktır.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, neticesi hareketten ayrılabilen bir suçtur. TCK'nın 245/1. maddesinde belirtilen eylem sonucunda meydana gelmesi gereken netice, failin kendisine ya da başkasına haksız yarar temin etmesidir. Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması fiili nedeniyle yarar sağlanması, suçun varlığı için gerekli maddi unsurlardan olan *neticedir*. Suçun tamamlanabilmesi ancak haksız yararın elde edilmesiyle olur; aksi takdirde eylem, teşebbüs aşamasında kalacaktır. Kart hamilinin rızasına aykırı şekilde kartın kullanılmasına bağlı olarak hukuka aykırı olarak yararın sağlandığı an itibarıyla, suç tamamlanmış kabul edilecektir.

Doktrinde bu suçun kartın kullanılmasıyla beraber gerçekleştirilmek istenen işlemin bilişim ortamında tamamlandığını, otomatik olarak yararın sağlanması nedeniyle suçun işlendiğini ve bu nedenle “*neticesi harekete bitişik*” suç olduğu da iddia edilmiştir⁶⁹⁵. Bu görüşe katılmayı doğru bulmuyoruz, çünkü bazı durumlarda haksız yarar, failin rıza dışında hamilin kartını kullanmasından ya da kullandırmasından belirli bir zaman geçtikten sonra sağlanmaktadır. Örneğin fail ele geçirdiği kredi kartıyla internet ortamından ürün sipariş ettiğinde, ürün kendisine teslim edilene kadar yarar sağlanmamış ve suç tamamlanmamış olacaktır. Bu nitelikteki olaylarda ürünün stoklarda kalmadığının anlaşılacak karta para iadesinde bulunulması ya da bankanın şüphelenerek satış işlemine onay vermemesi her zaman mümkündür. Dolayısıyla TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç neticesi harekete bitişik suç olarak değerlendirilemez. Yargıtay da bu hususla ilgili olarak benzer şekilde değerlendirme yapmıştır⁶⁹⁶.

⁶⁹⁵ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 464.

⁶⁹⁶ “...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı bilgileriyle 11.02.2014 tarihinde yapılan işlemin aynı gün iptal edildiği ve herhangi bir ürün veya belgenin de teslim edilmediği, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 09.01.2020 tarihli, 2019/1272 E., 2020/477 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartıyla yapılan işlemlerin işyerleri tarafından iptal edildiği ve satışa konu ürünlerin sanığa teslim edilmediği bu suretle de istenilen menfaatin sağlanamadığı anlaşılacakla, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21.02.2017 tarihli, 2016/10914 E., 2017/1618 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı bilgileriyle 22.02.2013 tarihinde yapılan işlemin 25.02.2013 tarihinde iptal

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun maddi unsurlarından birisi olan hukuka aykırı yararın elde edilmesi ile aynı zamanda kart hamili olan mağdur bakımından zarar oluşacaktır. Bu suç, mağdurun zararına neden olduğu için “zarar suçu” olarak değerlendirilmiştir⁶⁹⁷. TCK'nın 245/1. maddesi açısından, kartın kötüye kullanılmasına bağlı olarak mağdurun malvarlığında azalma tehlikesinin olması suçun oluşumu açısından yeterli kabul edilemez. Failin suça ilişkin eylemi sonucunda haksız yararı fiilen elde etmesi, suçun kanuni tanımı uyarınca zorunludur⁶⁹⁸.

Kanunda açıkça belirtilmemiş olsa da fail tarafından başkasına ait banka ya da kredi kartı kullanılarak elde edilen yarar, maddi nitelikte, ekonomik değeri olan mal varlığına ilişkin bir yarar olmalıdır. Maddi yararın kapsamı ile ilgili herhangi bir sınır olmadığından; para, değerli kağıt, hisse senedi, mal veya hizmet alımı gibi ekonomik kıymete sahip her şey bu kapsamda düşünülebilir. Ancak manevi yarar, bu suç açısından yarar olarak değerlendirilemez.

Suçun maddi unsurlarından olan hukuka aykırı şekilde elde edilen maddi yararın, yalnızca failin kendi lehine olarak sağlanması zorunlu olmayıp, başka bir kimse adına da sağlanabilir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu neticesinde elde edilecek olan haksız yararın, kimin için sağlandığının suçun

edildiği ve satışa konu ürünün de gönderilmediği bu suretle de istenilen menfaatin sağlanamadığı anlaşılmakla, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 03.07.2019 tarihli, 2017/25754 E., 2019/9378 K. sayılı Kararı, “...Suça sürüklenen çocuğun çaldığı kredi kartı ile internetten alışveriş yaptığını kabul ettiği ancak malı teslim almadığını savunması karşısında, TCK’nun 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı veya kart bilgileri kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, ilgili bankadan hesap hareketlerinin ve kartın iptaline ilişkin belgelerin istenmesi, suça konu kredi kartıyla yapılan işlemlerin satıcı firma tarafından iptal edilip edilmediği, satın alınan ürünlerin teslimat adreslerine gönderilip gönderilmediği ve kredi kartından yapılan çekimlerin kredi kartına iade edilip edilmediğine ilişkin belgeler istenerek bu hususlar kesin biçimde saptanıp menfaat sağlama unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği tespit olunarak teşebbüs hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 11.04.2018 tarihli, 2018/1537 E., 2018/4078 K. sayılı Kararı, “...TCK’nun 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup suça konu kredi kartıyla yapılan işlemlerin işyerleri tarafından bankaya borç kaydıyla gönderilmediği, işlemlerin provizyon aşamasında silinip iptal edildiği ve ilgili tutarların karta borç olarak yansıtılmadığı Garanti Bankası’nın 13.12.2012 tarihli yazısında belirtildiği anlaşılmakla, katılan R. Gümüş’e zararının neden kaynaklandığı hususu açıkça sorulup kredi kartı hesap ekstresi de dosyaya getirtilerek menfaat sağlama unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği tespit olunduktan sonra teşebbüs hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 25.05.2016 tarihli, 2015/13228 E., 2016/6832 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

⁶⁹⁷ Hafızogulları/Özen, Özel Hükümler, s.464., Koç, s. 93., Dülger, s. 399.

⁶⁹⁸ Koç, s. 94.

oluşumu bakımından önemi yoktur. Önemli olan suçun düzenlendiği kanun maddesinde de açıkça belirtildiği üzere haksız yararın elde edilmesidir.

Failin suça konu olan eylemi neticesinde sağladığı haksız yararın mutlaka fail nezdinde somut ve fiziki olarak elde edilmesine gerek yoktur. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunda önemli olan husus, paranın hesaba havale edilmiş olmasıdır. Para, hesaba aktarıldıktan sonra suç tamamlanmış kabul edilecektir; failin hesabına aktarılan parayı çekip çekmemesinin önemi yoktur⁶⁹⁹. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun tamamlanabilmesi failin kendisi ya da başkası için yarar elde etmesine bağlıdır. Fail başkasının banka veya kredi kartını ele geçirdikten sonra, mağdurun zararına olarak kendi hesabına ya da üçüncü şahsa ait hesaba para havalesi yaptığı anda; artık bu parayla ilgili olarak tasarruf imkânı doğacağı için suç tamamlanmış kabul edilecektir. Bu suç açısından yargılama esnasında yapılacak değerlendirmede hakim, fail veya başka bir kişi lehine olacak şekilde mağdurun zarara uğrayıp uğramadığı hususunu araştırmalıdır. Kanun koyucu, gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu düzenlerken; suça konu kartın ele geçirildikten sonra kart hamili olan mağdurun zararına olarak kullanılmasını cezalandırmayı amaçlamıştır.

2. Suçun Manevi Unsuru

Suçun manevi unsuru, failin işlediği fiil ile arasındaki manevi bağıdır ve bu bağ oluşmadan suçun varlığından bahsedilemez⁷⁰⁰. Suçun manevi unsuru ile kusurluluk farklı kavramlardır. Kusurluluk, kişinin işlediği suç nedeniyle kınanması gerektiği konusundaki yargıdır; haksızlık oluşturan eylemin kişiye yüklenebilmesini anlatır. Buna karşılık suça ilişkin kanunda öngörülen manevi unsur gerçekleşmediği takdirde; suç oluşturan haksızlık da olmayacaktır⁷⁰¹. Suçun manevi unsurunu, kast ve taksir oluşturmaktadır. Ceza hukukunda failin cezalandırılabilmesi için eyleminin iradi olması şarttır; failin kusurlu davranması ve olayda kusurluluğunu ortadan kaldıran bir halin olmaması aranmaktadır⁷⁰².

⁶⁹⁹ Özbeke, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s.1034., Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 1005., Özbeke, Veli Özer, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 9-10 Ekim 2008, s. 105.; Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s. 854.

⁷⁰⁰ Özgenç, s. 221., İçel/Sokullu-Akincı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, Suç Teorisi, s. 198., Artuk/Gökçen, s. 315.

⁷⁰¹ Özgenç, s. 221., Artuk/Gökçen, s. 316.

⁷⁰² Centel/Zafer/Çakmut, s. 356.

Suçun en önemli manevi unsuru olan kast; TCK'nın 21. maddesinde; *“(1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.*

(2) Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.” şeklindeki düzenleme ile açıklanmıştır. TCK'nın sisteminde, suçun gerçekleşmesi açısından manevi unsur olarak kast esas alınmıştır. Kasten gerçekleştirilen bir fiilin varlığı, suçun oluşumu için gereklidir. Kast kavramı doğrudan kastı ve olası kastı kapsamaktadır; kural olarak doğrudan kast ile işlenebilen bütün suçlar olası kast ile de işlenebilmektedir⁷⁰³. Kanunda açıkça ve ayrıca belirtilmediği takdirde taksirli hareketler cezalandırılmazlar. Ceza sorumluluğunda asıl olan kasıtlı sorumluluktur, taksirli sorumluluk istisnai olarak uygulanır⁷⁰⁴. Kanunilik ilkesi gereğince TCK'nın 22/1. maddesinde de açıkça taksirle işlenen fiillerin ancak kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılabilmesi ifade edilmiştir. Taksirin esası, kanunda dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranmak olarak belirlenmiştir. Suça ilişkin manevi unsurun temel şeklini kast oluştururken, taksir istisnai hallerde aranan bir unsurdur. TCK'da bazı suç tipleri açısından kast haricinde bazı sübjektif tipiklik unsurları da aranabilmektedir. Suça ilişkin ilgili yasa maddesinde açıkça düzenlenen, tipikliğin özel sübjektif unsurları olarak da adlandırılan bu unsurlar; özel bir maksat, özel bir bilme veya failin özel bir saikinden oluşmaktadır⁷⁰⁵.

Kastın bilme ve isteme olmak üzere iki unsuru bulunmaktadır⁷⁰⁶. Failin olayda kasten hareket ettiğinin kabul edilebilmesi için suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurları bilmesi gerekir⁷⁰⁷. Kastın isteme unsuru ise, suçun kanuni tanımında belirtilen maddi unsurların gerçekleştirilmesinin istenmesi olarak ifade edilebilir⁷⁰⁸. Kastın isteme unsuru aslında, suçun yasal tanımında düzenlenmiş olan maddi unsurların gerçekleştirilmesine ilişkin failin iradesidir. Failin suç işleme kastı, fiilini

⁷⁰³ Artuk/Gökçen, s. 320.

⁷⁰⁴ Hafızogulları/Özen, Genel Hükümler, s. 265.

⁷⁰⁵ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 144.

⁷⁰⁶ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 351.

⁷⁰⁷ Demirbaş, s. 367.

⁷⁰⁸ Artuk/Gökçen, s. 329.

gerçekleştirdiği esnada bulunmalıdır⁷⁰⁹. Kast ile taksir, zorunlu olarak failin aynı suça ilişkin eyleminde birlikte bulunamaz⁷¹⁰. Ancak failin olayda bir fiilin icrası kapsamında aynı anda bir suçu kasten işlemesi, başka bir suçu ise taksirle işlemesi mümkün olabilir⁷¹¹. Örneğin failin, birisini öldürmek kastıyla ona silahla ateş etmesi sonucunda tabancadan çıkan merminin o esnada olay yerinde bulunan üçüncü bir kişiye isabet ederek onun yaralaması halinde; fail ateş edip ancak öldüremediği kişiye karşı kasten öldürmeye teşebbüs, diğer kimseye karşı ise taksirle yaralama suçunu işlemiş olacaktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç, kasten işlenebilen bir suç olup, bu suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir. Bu suçun manevi unsuru kasttır. Fail, ele geçirdiği veya elinde bulundurduğu başkasına ait banka veya kredi kartını kullandığı ya da kullandırttığı sırada bu kartın başkasına ait olduğunu, mağdurun bu kartın kullanımında rızasının olmadığını bilmeli ve bu kartı yarar sağlamak için kullanmayı istemelidir. Failin fiili icra ettiği sırada bütün bu hususlardaki yanılması, suçun unsurlarında yanılma olarak nitelendirilir ve TCK'nın 30/1. maddesi uyarınca failin kastını ortadan kaldırır. Failin suça ilişkin olarak maddi unsurların gerçekleştiği hususundaki hatası, kastı ortadan kaldıracağından yargılama sırasında bu durum lehine değerlendirilecektir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili manevi unsur açısından genel kast yeterli olacaktır.

Failin suçu oluşturan eylemi icra ederken hangi saik ile hareket ettiğinin önemi yoktur. Öğreti de genel olarak kabul gören düşünce de bu şekildedir⁷¹². TCK'nın 245/1. maddesinin içeriğinde, failin suça ilişkin fiili gerçekleştirirken belirli bir amaç ya da saik ile davranması gerektiğine dair hiçbir ifade yoktur. Ancak bu konuda genel olarak benimsenen görüşün yanında, failin suçu işlerken kastının “*yarar sağlama maksadına*” yönelik olması gerektiği aksi takdirde suçun oluşmayacağı fikri de ileri sürülmüştür⁷¹³. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunda “*yarar*” maddi bir unsur olduğu için failin kastı, suçun diğer unsurlarını kapsadığı gibi yarar unsurunu da kapsamaktadır. Suça ilişkin kanuni tanımlamada yarar, failin özel

⁷⁰⁹ Hakeri, s. 229., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 271.

⁷¹⁰ Heinrich, s. 167.

⁷¹¹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 145.

⁷¹² Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1005., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 854., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 661., Dülger, s. 400., Erdoğan, s. 317., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 295., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.369.

⁷¹³ Karagülmez, s. 352., Taşkın, s. 78.

bir amacı olarak değil de kastın bilme ve isteme unsurları kapsamında maddi bir unsur olarak öngörülmüştür. Failin olayda yalnızca mağdura zarar vermek kastıyla hareket ederek, rıza dışında onun kartını kullanmak suretiyle ATM’den yüksek miktarda para çekmesi durumunda veya sırf çevresine hava atmak için yüksek tutarlı alışveriş yapması halinde yine suç oluşacaktır⁷¹⁴. Failin bu olaylarda yarar sağlama saikiyle hareket etmediği belirlense bile, bunun suçun varlığına etkisi yoktur. Fail, eylemini gerçekleştirirken kendi iç dünyasında haksız yarar elde etme dışında farklı isteklerin etkisiyle davranarak fiilini gerçekleştirirse bile, yarar elde edilmediği takdirde suçun tamamlanması mümkün olmayacaktır. Failin suçu işlerken, haksız yarara hangi amaçları gözeterek ulaşmak istediğinin önemi yoktur. TCK’nın 245/1. maddesinde belirtilen eylem açısından da failin özel bir amaçla hareket etmesi aranmayıp, genel olarak bir suç işleme iradesinin varlığı yeterli kabul edilmiştir. Bu bakımdan suç tipinde yer almayan özel kastın, yorum yoluyla da olsa arandığını söyleyebilmek mümkün değildir.

TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, doğrudan kast ile işlenebileceği gibi olası kast ile de işlenebilir⁷¹⁵. Doğrudan kast durumunda fail, hareketinin suça ilişkin kanuni tipi gerçekleştireceğini bilir veya kesin olarak bunu öngörür⁷¹⁶. Failin olayda suçun kanuni tanımında düzenlenmiş olan maddi unsurları bilerek ve isteyerek hareket ettiği belirlenir ise, bu durumda suç doğrudan kast ile işlenmiş olacaktır⁷¹⁷. Failin suçun yasal tanımında yer alan maddi unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, hareketine devam ederek gerçekleşebilecek olası sonuçları kabullenmesi durumunda ise “olası kast” söz konusudur. Fail, fiilini işlerken bunun belirli bir neticeyi doğurabileceğini öngörür ancak “olursa olsun” diyerek fiilin icrasına devam ederse; bu takdirde olası kast ile davranmış olur⁷¹⁸. Olası kast durumunda haksızlık içeriği doğrudan kasta göre daha az olduğu için kanunda failin eylemini olası kastla gerçekleştirmesi halinde, cezasında indirim yapılacağı açıkça belirtilmiştir. Suç, doğrudan kast ile işlenebiliyorsa; aynı zamanda kural olarak olası kast ile de işlenebilecektir. Dolayısıyla başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye

⁷¹⁴ Günarslan, s. 82.

⁷¹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1005.; Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077., Esen, s. 648; Taşdemir, s. 320.; Gerçekler, s. 4760.

⁷¹⁶ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 168.

⁷¹⁷ Artuk/Gökçen, s. 329.

⁷¹⁸ Artuk/Gökçen, s. 331.

kullanılması suçu olası kast ile de işlenebilir. Ancak bu suçun taksirle işlenmesi kesinlikle mümkün değildir.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık, fail tarafından işlenen fiilin hukuk düzeni tarafından uygun bulunmamasıdır. Eylemin hukuka aykırı olması, suçun oluşabilmesi için zorunlu bir unsurdur. Hukuka aykırılıktan söz edebilmek için; öncelikli olarak yapılan eylemin ceza hukuku kurallarına aykırı olması ve fiilin işlenmesine bütün hukuk sistemi açısından onay veren başka bir kuralın olmaması yani olayda hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir neden bulunmaması şarttır⁷¹⁹. Fiilin hukuka aykırı olması, onun yalnız ceza hukuku açısından değil tüm hukuk sistemine aykırı olması anlamına gelir. Hukuka aykırılığın içeriğini o toplumda geçerli olan davranış normları belirler⁷²⁰. Her suç, hukuka aykırı bir fiilin varlığını zorunlu kılar; her hukuka aykırı fiil, bir suçun varlığını göstermez⁷²¹. Hukuka aykırılık aslında fiilin objektif bir değerlendirmesidir ve fiil ile hukuk düzeni arasındaki çelişki olarak da belirtilebilir⁷²². Hukuka aykırılık, suç oluşturan fiilin bir vasfıdır, ancak hukuka aykırı olan fiillerin haksızlık içerikleri birbirlerine kıyasla farklılık gösterebilir⁷²³. Hukuka aykırılık icrai suçlar açısından yapılmaması gereken bir eylemin yapılmasıyla; ihmali suçlar açısından ise yapılması gereken hareketin yapılmaması nedeniyle kanundaki suç tanımının ihlali neticesinde gerçekleşir.

Fiilin kanunda belirtilen suç tanımına uygun olması, bu fiilin mutlaka hukuka aykırı olduğu kabulünü gerektirmez. Her ne kadar kanuni tipe uygun olan eylemin, aynı zamanda hukuka aykırılığı hususunda karine mevcut olsa da; fiile ilişkin olarak olayda herhangi bir hukuka uygunluk nedeninin bulunup bulunmadığının araştırılması lazımdır⁷²⁴. Kanun koyucu tarafından suç ile ilgili olarak yapılan kanuni tanımlamada fiilin hukuka aykırılığının özellikle belirtildiği hallerde, suç yalnızca doğrudan kast ile işlenebilir. Bu nitelikteki suçlarda failin yalnızca gerçekleştirdiği eylem açısından suçun maddi unsurlarının bilincinde olması yeterli olmayıp kastın varlığı için aynı

⁷¹⁹ Centel/Zafer/Çakmut, s. 291., Demirbaş, s. 267., Soyaslan, Genel Hükümler, s. 339.

⁷²⁰ Özgenç, s. 287.

⁷²¹ İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, Suç Teorisi, s. 103.

⁷²² Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 287.

⁷²³ Özgenç, s. 291.

⁷²⁴ Centel/Zafer/Çakmut, s. 291., Özgenç, s. 291., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 263., Hakeri, s. 302.

zamanda eyleminin hukuka aykırı olduğu bilincine de sahip olması gerekmektedir⁷²⁵. Ceza kanunu tarafından yasaklanarak suç olarak düzenlenen bir eylemin gerçekleştirilmesine, hukuk düzeni içerisinde başka bir yasa normu izin verebilir⁷²⁶. Fiilin hukuka aykırılığını kaldıran nedenler hukukun bütün dallarından kaynaklanabilir. Hukuka uygunluk sebebi; ceza normunun yasakladığı bir davranışın yapılmasına izin vererek onun hukuka aykırılığını ortadan kaldıran kuraldır. Hukuka uygunluk nedeninin olayda bulunması halinde, hareket veya netice kanuni tipe uygun olsa da fail cezalandırılmayacaktır⁷²⁷. Hukuka uygunluk sebepleri, fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldırarak onu hukuken meşru kabul edilen bir hale getirirler⁷²⁸.

Hukuka uygunluk sebepleri fiilin işlenmesinden sonra etki yaparak hukuka aykırılığı kaldırmazlar; fiilin doğrudan doğruya hukuka uygun şekilde olmasını sağlarlar. Hukuka uygunluk sebepleri fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldıracağı için; olayda herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin bulunması halinde, suç oluşmayacaktır. Hukuka uygunluk sebepleri, hukuk düzeninin tamamı açısından geçerli olduğu için bu sebepler arasında derecelendirme yapılamaz; her hukuka uygunluk sebebi, aynı etki ve sonucu doğurarak eylemi hukuka uygun hale getirir⁷²⁹.

Türk Ceza Kanunu’nda düzenlenen hukuk uygunluk sebeplerini şu şekilde sayabiliriz:

- Kanun Hükmünü Yerine Getirme (TCK m. 24/1)
- Hukuka Uygun Emrin İfası (TCK m. 24/2)
- Meşru Savunma (TCK m. 25/1)
- Hakkın Kullanılması (TCK m. 26/1)
- İlgilinin Rızası (TCK m. 26/2)

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından hakkın kullanılması, hukuka uygunluk nedeni değildir⁷³⁰. Bu suç yalnızca başkasına ait bir banka veya kredi kartı kullanılarak işlenebilir. Failin suça konu olan banka ya da kredi kartı üzerinde herhangi bir hakkının olması söz konusu değildir. Bilindiği üzere banka ya da kredi kartları hukuki mahiyetleri itibariyle yalnızca adlarına

⁷²⁵ Özgenç, s. 294.

⁷²⁶ 1926 tarihli eski Türk Medeni Kanunu’nun 267. maddesinde düzenlenen “*ana baba çocuklarını tedip hakkına maliktir*” hükmü bu duruma bir örnektir.

⁷²⁷ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 434.

⁷²⁸ Artuk/Gökçen, s. 404., Toroslu, Genel Kısım, s. 154., Demirbaş, s. 268., Soyaslan, Genel Hükümler, s. 343.

⁷²⁹ Artuk/Gökçen, s. 409.

⁷³⁰ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077.

düzenlenen kart hamillerine tahsis edilirler ve onlar tarafından belirlenen şifre (temassız özelliği olan kredi kartlarının belirli bir miktara kadar şifresiz olarak da kullanımı mümkündür) ile kullanılırlar. Failin herhangi bir şekilde bu kartlar üzerinde hakkı yoktur. Dolayısıyla TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç ile ilgili olarak “*hakkın kullanılması*”, hukuka uygunluk nedeni olarak uygulanamaz.

TCK'da öngörülen “*meşru savunma*” ve “*kanun hükmünün yerine getirilmesi*” hukuka uygunluk nedenlerinin de gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden uygulanması mümkün değildir⁷³¹.

TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suç yönünden, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızasının bulunması durumunda suçun tipiklik unsuru oluşmayacaktır⁷³². Kart hamilinin rızası, tipikliği ortadan kaldıran maddi bir unsurdur. TCK'nın 245/1. maddesinde açıkça “*kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızasının bulunmamasının*” özel olarak aranması nedeniyle, rıza doğrudan tipikliğe etki eden bir unsur olarak kabul edilmelidir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için fail tarafından ele geçirilen ya da elde bulundurulmuş kartın, rıza dışında kullanılarak maddi yararın temini şarttır. Bu suç açısından kart hamilinin rızasının olması, suçun unsurları itibarıyla oluşmasına engeldir. Kartın yetkili hamili olan kişi haricindeki başka bir kimsenin, kartın kullanımı konusundaki rızası geçerli değildir ve tipikliği ortadan kaldırmaz. Suçun mağduru birden fazla kişi ise, bu durumda mağdurların hepsinin rızasının varlığı şarttır; aksi takdirde suç unsurları itibarıyla oluşacaktır. Suç açısından, mağdurun af hakkı bulunmamaktadır. Kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası, kartın kullanımından önce olmalıdır; aksi takdirde suç işlendikten sonra mağdurun rıza göstermesi suçun varlığını etkilemeyecektir⁷³³.

TCK'nın 30. maddesi uyarınca fail, eylemini gerçekleştirdiği sırada suçun kanuni tanımında bulunan maddi unsurları bilmeyerek hareket etmiş ise bu durumda fiili, kasten işlememiş olacaktır. Suçun maddi unsurlarında hatayı düzenleyen bu maddeye göre failin yalnızca fiil nedeniyle taksirli sorumluluğu bulunmaktadır. Kart hamili olan mağdurun kartın kullanılmasına ilişkin rızasının olduğunu sanarak hareket eden failin,

⁷³¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1005.

⁷³² Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 296., Erdoğan, s. 318.; Yılmaz, s. 369.

⁷³³ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 464., Taşdemir, s. 327.; Koç, s. 102.

olayda hata halinde olduğu söylenebilir. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç yalnızca kasten işlenebilen bir suç olduğu için fail hatasından yararlanır ve eylemi nedeniyle cezalandırılmaz.

D. SUÇA ETKİ EDEN SEBEPLER

Ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmiş olan eylem, fail tarafından işlenmesine rağmen yasada belirtilen bazı durumlarda faile ceza verilmez. Failin suçu oluşturan fiiline rağmen cezalandırılmamasını sağlayan hususlar; tipikliğe etki etmezler ve yasada açıkça belirtilirler. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden değerlendirme yapıldığında; failin fiili icra etmesine rağmen cezalandırılmasına etki eden iki tane hal bulunmaktadır. Bunlardan birincisi TCK'nın 245. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen şahsi cezasızlık sebebi olarak akrabalık ilişkisi; ikincisi ise aynı maddenin beşinci fıkrasında düzenlenen cezada indirim sebebi olarak etkin pişmanlık durumudur.

Bilindiği üzere 765 sayılı TCK'nın 308. maddesinde⁷³⁴ yer alan kendiliğinden hak alma suçuna, 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiştir. Kanun koyucu yeni ceza kanunu sisteminde yalnızca belirli suçların, taraflar arasında daha önceki hukuki ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla işlenmesini indirim sebebi olarak kabul etmiştir. Bu kapsamda hırsızlık veya dolandırıcılık gibi malvarlığına karşı bazı suçlar ile ilgili olarak, suçun “*hukuki bir ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla*” işlenmesi indirim sebebi olarak düzenlenmiştir. Kanunda ayrıca hırsızlık veya dolandırıcılık suçlarının hukuki bir ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla işlenmesi halinde, fail hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılmasının mağdurun şikayetine bağlı olacağı da belirtilmiştir.

⁷³⁴ 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 308. maddesi; “Bir kimse Hükümete müracaata muktedir olduğu ahvalde iddia eylediği bir hakkı istihsal maksadiyle eşya üzerinde kuvvet sarfiyle kendiliğinden hakkını ihkak ederse otuz liradan elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahküm olur. Eğer fail eşya üzerine değil de şahıslara karşı tehdit veya şiddet istimal etmiş olursa bir aydan bir seneye kadar hapis ve elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahküm olur. Şiddet silah ile veya dövme veyahut yaralamak ile vuuka gelirse işbu dövme veya yaralamaktan dolayı 456 ncı maddenin birinci fıkrasında beyan olunan ahvalden daha ağır bir netice husule gelmediği takdirde hapis iki aydan ve ağır cezayı nakdi kırk liradan aşağı olamaz. Cürmün faili hakkını ispat ederse göreceği cezanın dörtte üçü kadarı indirilebilir. Resen takibi iktiza eden diğer bir cürüm dahi birlikte irtikap olunmamış olmak şartıyla bu maddede beyan olunan cürümden dolayı takibat icrası şahsi dava ikamesine bağlıdır.” şeklindedir.

TCK'nın 245. maddesinin gerekçesinde de açıklandığı gibi banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, aslında hırsızlık, dolandırıcılık gibi malvarlığına karşı işlenen bazı suçların özel olarak düzenlenmiş bir şeklidir. Yukarıda da belirtildiği gibi gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile korunmak istenen en temel değer, banka ya da kredi kartı hamillerinin malvarlığı değerleridir. Kanaatimizce başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun, hukuki bir ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacı ile işlenmesi durumunda; fail hakkında uygulanacak ceza yaptırımında indirim yapılmaması ya da kovuşturma şartı olarak şikayet hususunun dikkate alınmaması önemli bir yasal eksikliktir. Özellikle öngörülen cezaların alt sınırı çok daha yüksek olan nitelikli hırsızlık ve yağma suçları açısından öngörülen bu hususla ilgili düzenlemeler dikkate alındığında, bu eksikliğin giderilmesi ceza adaleti açısından oldukça önemlidir. Kanun koyucu bu suç bakımından geçerli olacak şekilde TCK'nın 144/1-b maddesindeki hükme atıf yaparak ya da müstakilen ayrı bir düzenlemeyi TCK'nın 245. madde metnine ekleyerek eksikliği gidermelidir. Failin, hukuki alacağını tahsil edebilmek için mağdurun banka veya kredi kartını kötüye kullanarak haksız yarar sağlaması halinde, eylemin soruşturulmasının mağdurun şikayetine bağlı olması ve fail yönünden uygulanacak cezada indirim yapılmasına yönelik olarak yapılacak yeni bir yasal düzenleme oldukça isabetli olacaktır.

1. Şahsi Cezasızlık Sebebi Olarak Belirli Akrabalık İlişisinin Varlığı

Şahsi cezasızlık nedenleri; kanunda belirtilen kişisel bazı nedenlere bağlı olarak failin cezalandırılmaması sonucunu doğuran ve suçun işlendiği esnada mevcut olmaları şart olan hallerdir⁷³⁵. Şahsi cezasızlık nedenleri suçun icrası sırasında; fail tarafından suç yoluna (iter criminis) girildiği andan itibaren bulunurlar. Failin, somut olayda şahsi cezasızlık nedeninin varlığını bilmesine gerek yoktur⁷³⁶. Fail, suça ilişkin eylemini gerçekleştirirken bu durumu bilmese bile şahsi cezasızlık nedeninden yararlanacaktır. Bu nedenlerin, objektif olarak olayda gerçekleşmiş olması uygulanabilmeleri açısından yeterlidir. Şahsi cezasızlık nedeni hangi failde bulunuyorsa, yalnızca ona uygulanır. Bu sebeplere şahsi cezasızlık sebebi denilmesi de bundan dolayıdır. Şahsi cezasızlık nedeninin varlığı, eylemin haksızlığını gidermeyip sadece failin

⁷³⁵ Heinrich, s. 412.

⁷³⁶ Özgenç, s. 628.

cezalandırılmaması ya da daha az ceza almasını sağlar⁷³⁷. Bu noktada hukuka uygunluk nedenlerinden ayrılmaktadırlar. Şahsi cezasızlık nedeni fiilin haksızlık içeriğini etkilemediği gibi, kusurla ilgili bir durum da değildir. Şahsi cezasızlık nedeni olsa bile failin fiili suç oluşturmaya devam ettiği için, ceza hukuku dışındaki diğer alanlar (şartları gerçekleşmişse açılacak hukuk davası neticesinde tazminat ödenmesi gibi) açısından failin sorumluluğu devam etmektedir.

Şahsi cezasızlık nedenleri, kanun koyucunun izlediği suç politikası gereğince bazı özel durumlarda faile ceza vermek istememesinin neticesinde ortaya çıkmıştır. Bazı suçların aralarında belli akrabalık ilişkileri bulunan kişiler arasında işlenmesi durumunda, failin cezalandırılmasında kamu düzeni açısından fayda görülmemiştir. Şahsi cezasızlık nedenlerinin öngörülmesinin sebebi, suça konu eylemin daha az haksızlık içeriğine sahip olması veya failin kusurunun azlığı değildir⁷³⁸. Böyle durumlarda fiil elbette haksızlığını korumaktadır. Kanun koyucu, bazı suçlar ile ilgili olarak, belirli akrabalar arasında işlenen fiillerin oluşturacağı zararın aile içinde giderilebileceğini, bunların sonuçlarının aile arasında mazur görülebileceğini kabul edip aile içi barışın korunmasını amaçlayarak şahsi cezasızlık nedenlerini düzenlemiştir⁷³⁹. Şahsi cezasızlık sebepleri düzenlenirken hangi ilişkilerin ya da özelliklerin esas alınacağı tamamen kanun koyucu tarafından belirlenmektedir. Örneğin TCK'nın 167. maddesinde; malvarlığına karşı suçların, aralarında belirli akrabalık ilişkisine sahip olan kimselerce işlenmesi halinde bu nedenler uygulanacaktır. Şahsi cezasızlık nedenlerinin cezalandırmaya engel olabilmesi için yasal düzenleme şarttır ancak bu nedenlerin TCK'da düzenlenmesi zorunlu değildir. Bu kapsamda örneğin milletvekillerinin yasama sorumsuzluğu, 1982 Anayasası'nın 83/1. maddesinde⁷⁴⁰ düzenlenmiştir. Meclis çalışmaları sırasında milletvekili tarafından söylenen söz, hakaret suçunu oluştursa bile yasama sorumsuzluğu nedeniyle cezalandırılmayacaktır. Meclis çalışmaları yalnızca Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin genel kurul toplantılarıyla sınırlı olmayıp, komisyon toplantıları, siyasi

⁷³⁷ Artuk/Gökçen, s. 582., Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 653.; Soyaslan, Özel Hükümler, s. 661.

⁷³⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 870.

⁷³⁹ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s.1035., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1006.

⁷⁴⁰ 1982 Anayasası'nın 83/1. maddesi; *“Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.”* şeklindedir.

partilerin grup toplantıları ile Meclis Soruşturması ve Meclis Araştırması komisyonlarının çalışmalarını da kapsayacaktır⁷⁴¹.

Failin bazı özellikleri veya ilişkileri ise bazen yasa koyucu tarafından faile verilecek cezada indirim yapılmasını sağlayan şahsi neden olarak düzenlenebilir. Şahsi cezasızlık nedenleri veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi nedenler, kişiye bağlıdırlar ve yalnızca ilgili kişi açısından uygulanırlar⁷⁴². İştirak halinde işlenen suçlarda, kendisinde şahsi cezasızlık nedeni bulunmayan fail, bundan yararlanamaz. TCK'nın 40/1. maddesinde de belirtildiği gibi, suçun işlenişine iştirak etmiş olan her kişi, diğerinin cezalandırılmasını engelleyen kişisel nedenler dikkate alınmadan kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılacaktır.

TCK'nın 245. maddesinin ilk halinde inceleme konumuz olan suç açısından herhangi bir şahsi cezasızlık nedeni bulunmamaktaydı. Ancak bu hususta uygulamada oluşan ihtiyaç ve yapılan eleştiriler sonucunda; belirli akrabalık ilişkilerinin, şahsi cezasızlık nedeni olarak düzenlenmesine ilişkin hüküm, 5377 sayılı Kanunun 27. maddesi ile TCK m. 245'e eklenmiştir⁷⁴³. Böylelikle kanaatimizce bu alandaki önemli bir yasal boşluk giderilmiştir. Elbette ilgili konu başlıklarında da değinileceği üzere bu yasal düzenlemenin de bazı açılardan eksik yönleri bulunmaktadır. Ancak getirilen düzenleme ile TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun, sınırlı olarak sayılan yakın akrabaların zararına işlenmesi durumunda failin her şekilde ceza almasının önüne geçilmiş ve bu sayede toplumdaki adalet duygusunun olumsuz etkilenmesi önlenmiştir. Yasanın değişiklikten önceki halinde örneğin annesinin rızasına uygun olarak onun kredi kartıyla mağazadan elbise alan ceza ehliyeti bulunan çocuk; şayet annesine haber vermeden kart ile ayrıca çanta da alırsa cezalandırılabilecekken; artık herhangi bir ceza yaptırımına uğramayacaktır.

Şahsi cezasızlık nedenleri ile ilgili olarak TCK'nın 245. maddesine eklenen 4. fıkra;
“Birinci fıkrada yer alan suçun;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

⁷⁴¹ Özbudun, Ergun, Türk Anayasa Hukuku, Gözden Geçirilmiş 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 294.

⁷⁴² Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 377.

⁷⁴³ Biçkin, İnci, “Siber Suç Sözleşmesi ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Bilişim Suçları”, Bilişim ve Hukuk, Y. 2006, S. 1, s. 72.

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.” şeklindedir.

Bu hüküm aslında malvarlığına karşı işlenen suçlar bölümünde “şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep” başlığı ile düzenlenmiş olan 167/1. maddesi⁷⁴⁴ esas alınarak getirilmiştir. Ancak TCK’nın 167/2. maddesinde belirli akrabalık ilişkileri cezada indirim nedeni olarak düzenlendiği halde; 245. maddede buna yer verilmeyerek yalnızca şahsi cezasızlık nedenleri belirtilmiştir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun yasada açıkça belirtilen akrabalık ilişkisi dışında kalan kişilerin zararına olarak işlenmesi halinde, failin şahsi cezasızlık nedeninden yararlanması mümkün değildir.

TCK’nın 245/4. maddesinde düzenlenen nedenler, yalnızca olayda gerekli şartların bulunması halinde failin cezalandırılmamasını sağlamaktadır. Buradaki yasal düzenleme bir hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilemez. TCK’nın 245/4. maddesinde sınırlı sayıda belirtilen şahsi cezasızlık nedeni oluşturacak akrabalık ilişkileri, yorum ya da kıyas yoluyla genişletilemez. Bu yasal düzenleme uyarınca failin fıkarda belirtilen akrabalık ilişkisi kuşkuyla yer vermeyecek şekilde tespit edildiğinde; fail hakkında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 223/4-b. maddesine göre ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilecektir. Failin kendisi ile ilgili olarak şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmamasını isteme hakkı olmadığı gibi; bu hususta hakimin de herhangi bir takdir yetkisi yoktur.

TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenmiş olan suç açısından uygulanabilecek olan şahsi cezasızlık nedenlerini oluşturacak akrabalık ilişkilerinin, Türk Medeni Kanunu gereğince aile hukuku bakımından kurulmuş olması şarttır. Aksi takdirde fail, işlemiş

⁷⁴⁴ Türk Ceza Kanunu’nun 167/1. maddesi; “(1) Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, Zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.” şeklindedir.

olduğu suç nedeniyle bu cezasızlık nedenlerinden istifade edemez. Fail ile mağdurun kişisel olarak birbirine sevgi ve saygı göstermelerinden dolayı yasada aranan akrabalık sıfatlarıyla birbirlerine hitap ediyor olmaları ya da yerel ilişkiler nedeniyle bu sıfatların kullanılıyor olması önemli değildir.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için, fail ile kanunda öngörülen akrabalık ilişkisi bulunan kart hamili mağdurun, fiil neticesinde zarara uğrayan kişi olması gerekir. Örneğin fail aynı evde birlikte yaşadığı kardeşi tarafından kullanılan fakat kardeşinin çalıştığı şirketin hamili olduğu kartı, rıza dışı kullanmak suretiyle haksız yarar elde ettiğinde; şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamayacaktır⁷⁴⁵. Failin suça konu olan banka veya kredi kartını rıza dışında kullanarak haksız yarar sağlaması neticesinde zarar gören ilgili akraba haricinde üçüncü bir kimse ise, bu durumda şahsi cezasızlık nedeni uygulanamayacaktır.

Öğreti de başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu nedeniyle TCK'nın 245/4. maddesinde sayılan akrabalık ilişkileri bulunan kişiler haricinde, başka kimselerin zarar görmesi durumunda fail hakkında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmayacağı belirtilerek; bu suçun mağdurunun banka veya finans kurumu olduğundan bahisle istisnai durumlar dışında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanamayacağı görüşü ileri sürülmüştür⁷⁴⁶. Kanaatimizce bu düşünceye katılmak mümkün değildir. Aksi takdirde TCK'nın 245. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanmasını neredeyse imkansız olacaktır. Bu madde açısından şahsi cezasızlık nedeninin oluşup oluşmadığının tespitinde esas alınması gereken zarar, TCK'nın 167/1. maddesinde olduğu gibi doğrudan malvarlığına yönelik olan zarar olacaktır. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç bakımından malvarlığı doğrudan zarar gören ve suçun mağduru olan kişi, kartın hamilidir. Her ne kadar bu suç işlenirken banka veya kredi kartını çıkaran kurumların bilişim sistemleri, ATM cihazları ya da sahibi oldukları suça konu kartların kullanımı nedeniyle kendilerinin (itibarları açısından zarar görme) dolaylı olarak zarara uğradıkları düşünülebilir ise de; şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi açısından malvarlığının doğrudan zarar görmesi gerekmektedir. Banka veya kredi kartı çıkaran kurumların, bu suç nedeniyle doğrudan

⁷⁴⁵ Dülger, s. 442.

⁷⁴⁶ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s.1036., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1007., Taşdemir, s. 348., Yıldız, s. 204.

zarar görmeleri istisnaidir. Çalışmamızın mağdur kısmında bu husus açıklandığı için tekrar olmaması bakımından ayrıca belirtilmeyecektir.

Yargıtay da uygulamada vermiş olduğu kararlarında, TCK'nın 245/1. maddesi bakımından suçun mağduru olarak, banka veya finans kurumunu kabul etmemektedir ve somut olayda kanunda aranan şartların varlığı halinde şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması gerektiğini belirtmektedir⁷⁴⁷. Sonuç olarak; gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden, yasada sayılan akrabalık ilişkisi bulunan kimselerin zararına olarak bu suçun işlenmesi durumunda, fail hakkında şahsi cezasızlık nedeni uygulanacaktır.

TCK'nın 245/4. maddesinde açıkça inceleme konumuz olan başkasına ait banka veya kredi kartını kullanarak haksız yarar sağlama suçunun; haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, üstsoy - altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, evlat edinen ya da evlâtlığın zararına olarak işlenmesi hâlinde suçu işleyen ilgili akrabaya ceza verilmeyeceği belirtilmiştir. Böylece yasal düzenleme uyarınca; bazı akrabalık ilişkileri şahsi cezasızlık sebebi olarak öngörülmüştür. TCK'nın 245/4. maddesinde belirtilen şahsi cezasızlık nedenleri olayda bulunduğu takdirde yalnızca TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç ile ilgili olarak fail hakkında uygulanabilir. TCK'nın 245/2 veya 245/3. maddelerinde düzenlenen suçların işlenmesi durumunda; olayda belirli akrabalık ilişkisi olsa bile failin şahsi cezasızlık nedeninden yararlanması mümkün değildir⁷⁴⁸.

⁷⁴⁷ “...Olay tarihinde aynı konutta beraber yaşayan sanık ve katılanın kardeş olduğunun anlaşılması karşısında; TCK.nun 245/4-c madde ve fıkası uyarınca sanık hakkında cezaya hükmolunamayacağı gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 28.11.2016 tarihli, 2016/9116 E., 2016/10878 K. sayılı Kararı, “...Mağdur M. H. Uysal'a ait banka kartının ATM'ye yerleştirilen düzenek ile sıkıştırılıp şikayetçinin rızası dışında alınarak nakit para çekildiği iddiasıyla açılan davada, 5237 sayılı TCK.nun 245/1. maddesinde düzenlenen "banka veya kredi kartının kötüye kullanılması" suçunun mağduru kart sahibi olup, suçtan doğrudan zarar görmeyen İş Bankası'nın davaya katılma hakkı bulunmadığı ve mahkeme tarafından da katılma kararı verilmiş olmasının hükmü temyiz hakkı vermeyeceği cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.03.2017 tarihli, 2016/12591 E., 2017/3263 K. sayılı Kararı, “...TCK.nun 245. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, aynı maddenin 1. fıkrasında belirtilen suçun "üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın zararına işlenmiş olması halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz" hükmü karşısında; annesine ait kredi kartı ile annesinin rızası dışında para çeken sanık hakkında TCK.nun 245/4. madde ve fıkrası gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21.04.2016 tarihli, 2016/2167 E., 2016/5440 K. sayılı Kararı, “...TCK.nun 245/4-c.maddesinde düzenlenen şahsi cezasızlık hallerinin, TCK.nun 245/2 ve 3. madde ve fıkralarında yer alan suçlar için uygulanmasının mümkün olmadığına gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 11.11.2019 tarihli, 2018/1497 E., 2019/13513 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

⁷⁴⁸ “...Sanığın, Finansbank A.Ş'ye eşi olan katılan adına başvurarak kredi kartı sözleşmesini ve teslim belgesini imzalamak suretiyle katılan adına sahte kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını birden

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun yukarıda belirtilen akrabalık ilişkisi olan kişi ile birlikte başka failer tarafından da iştirak halinde işlenmesi durumunda, şahsi cezasızlık nedeninden yalnızca mağdur ile akraba olan fail yararlanabilecektir. Diğer suç ortaklarının bu sebepten yararlanması mümkün değildir. TCK'nın 245/1. maddesindeki suç, malvarlığına karşı işlenen suçlara benzetilerek şahsi cezasızlık nedenine burada da yer verilmiştir; ancak TCK'nın 245/4. maddesinde yer alan akrabalık ilişkileri faile verilecek cezada indirim neden olmayıp, cezayı tamamen ortadan kaldırmaktadır. İnceleme konumuz olan suç bakımından, TCK'nın 167/2. fıkrasında⁷⁴⁹ olduğu gibi bazı akrabalık ilişkilerinin cezada indirim yapılmasını sağlayan şahsi sebep olarak belirtilmemesi önemli bir eksikliktir. TCK'nın 167/2. fıkrasındaki yasal düzenlemede ayrıca suçun soruşturması için şikayetin yapılması zorunludur. Bu fıkra benzer bir hüküm yasa koyucu tarafından TCK'nın 245. maddesine eklenerek cezada indirim nedeni olabilecek kişisel durumların düzenlenmesi ve fail ile mağdur arasında ilişkinin tespiti halinde soruşturmanın şikayete bağlanması son derece yerinde olacaktır.

fazla kez kullanmaktan ibaret eylemlerinin 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin ikinci ve 245 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 43 maddesinin birinci fıkrasına uyan suçları oluşturduğu ve bu suçlar açısından da 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinin uygulanma alanı bulunmadığı gözetilerek hüküm kurulması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin birinci fıkrası ve 207 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca hükümler kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.03.2023 tarihli, 2023/88 E., 2023/1655 K. sayılı Kararı, "...5237 sayılı TCK.nun 245/2. madde ve fıkrasında başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma ve kabul etme eylemleri yaptırımı bağlanmış olup, aynı maddenin 3. fıkrasında ise; sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama eylemi cezalandırılmıştır. Sahte banka veya kredi kartı, banka aracı kılınmaksızın tamamen fail tarafından üretildiği veya ürettirildiği gibi, bankaya sahte belgeler ibraz edilerek bankaya hazırlanması da mümkündür. İçeriği itibarıyla gerçeği yansıtmayan bu kartların sahte olduğunun kabulü gerekmektedir. İncelemeye konu olayda, mahkemece hükümlü İlhami Bakır'ın, öz kızı olan katılan adına kredi kartı almak amacıyla bankaya başvurarak aldığı kredi kartını kullandığının kabul edilmiş olması karşısında, üretilen ve kullanılan kredi kartının sahte bir kart niteliğinde olması nedeniyle, olayda TCK.nun 245/2-3 maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği ve TCK.nun 245/4 maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık sebeplerinin bu suçlarda uygulama yerinin bulunmadığı, mahkemece suç vasfında hata yapılarak TCK.nun 245/1 maddesi uyarınca uygulama yapılmasının hükümlü hakkında TCK.nun 245/4 maddesinin uygulanmasını sağlamayacağı anlaşıldığından..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.12.2014 tarihli, 2014/35602 E., 2014/30047 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından temin edilmiştir.

⁷⁴⁹ Türk Ceza Kanunu'nun 167/2. maddesi; "(2) Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde; ilgili akraba hakkında şikayet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir." şeklindedir.

a. Suçun Haklarında Ayrılık Kararı Verilmemiş Olan Eşlerden Birisinin Zararına Olarak İşlenmesi

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından yasada öngörülen şahsi cezasızlık nedeninden ilk olarak; haklarında ayrılık kararı verilmemiş olan eşler yararlanabilecektir. Erkek ile kadının birbirlerinin eşi olabilmesi için öncelikle aralarında hukuken geçerli bir evliliğin kurulması gerekmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda evliliğin tanımlaması yapılmamıştır. Evlilik; kadın ve erkeğin birlikte aile kurmak niyetiyle sürekli bir şekilde hayatı paylaşmak için kanunun aradığı şartlara uygun olarak oluşturdukları beraberlik olarak tanımlanabilir. Öğretide genel kabul gören görüşe göre, evliliğin hukuki niteliği aile hukukuna özgü bir akittir⁷⁵⁰. Evlenme akdinin kurulabilmesi için, öncelikli olarak ayrı cinse mensup olan kişilerin evlenme ehliyetine sahip olması ve evlenme engellerinin bulunmaması gerekmektedir. Evlenme ehliyetinin varlığı açısından gerekli olan koşulları; evlenecek olan kişilerin evlenme yaşını doldurması, ayırt etme gücüne sahip olması (evliliğin önemini kavrama, eş olmanın getireceği hak ve yükümlülüklerin bilincinde olmayı idrak edebilme yeteneğinin bulunması) ve ayırt etme gücüne sahip olan on sekiz yaşından küçükler ile kısıtlılar yönünden yasal temsilcilerinin izninin bulunması olarak sayabiliriz. TMK'nın 124. maddesine göre evlenecek olan kimselerin on yedi yaşını doldurmaları gerekmektedir. Ancak olağanüstü durumlar söz konusu olduğunda hakim, on altı yaşını doldurmuş olan kadın veya erkeğin evlenmesine izin verebilir. Evlenecek olan kişiler arasında kanunun aradığı yakın akrabalık ilişkisinin olmaması⁷⁵¹, taraflardan herhangi birisinin mevcut evliliğinin bulunmaması ve evlenmeye engel derecede akıl hastalığının olmaması kanunun evlilik açısından aradığı zorunlu şartlardır. Evliliğin maddi koşulları yanında şekli koşulları da bulunmaktadır. Evlenecek olan kadın ve erkek, mutlaka yetkili evlendirme memuru huzurunda evlenmeye ilişkin iradelerini bizzat karşılıklı ve birbirlerine uygun olacak şekilde aleni açıklamak zorundadırlar. Evlilik akti; evlendirme memurunun taraflara birbirleriyle evlenmek isteyip istemediklerine ilişkin

⁷⁵⁰ Öztan, s. 420., Akıntürk/Ateş Karaman, s. 238., Kılıçoğlu, s. 261., Helvacı/Erlüle, s. 153.

⁷⁵¹ Türk Medeni Kanunu'nun 129. maddesi; "Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır:

1. Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,
2. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında,
3. Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında" şeklindedir.

sorusuna, kadın ve erkeğin ayrı ayrı verdikleri olumlu sözlü cevapları sonucunda oluşur ve eş sıfatı bundan sonra kazanılır⁷⁵².

Evlenmenin kurucu unsurlarından herhangi birisinin bulunmaması durumunda evlenme yok hükmündedir ve hukuki açıdan hiçbir sonuç doğurmaz. Evlenecek olan kişilerden herhangi birisinin evlenme iradesini hiç açıklamaması (evlendirme memurunun huzurunda bu irade bizzat açıklanmalıdır), evlenmenin farklı cinsten kişiler arasında yapılmaması ve evlenmenin evlendirme memuru önünde yapılmaması durumunda evlilik yok olarak kabul edilir. TMK’da evliliğin mutlak butlanla batıl olmasına yol açan sebepler sınırlı sayıda olacak şekilde belirtilmiştir. Kanununa göre; taraflardan birisinin evlenme esnasında başka biriyle evli olması, evlenecek olan kişilerin ayırt etme gücünün bulunmaması, evlenmeye engel derecede akıl hastalığının olması ve evlenecek kişiler arasında evliliğe engel olacak derecede hısımlık ilişkisinin olması durumunda evlilik mutlak butlanla batıldır ve hiçbir süre sınırlaması olmaksızın evliliğin hükümsüzlüğe karar verilebilir. Bu sebepler kamu düzeni ile ilgilidir ve herhangi birisinin bulunması butlan davası açılması için yeterlidir. Kanun koyucu, kamu düzeni ile ilgili olmayan bazı nedenlerden dolayı da evliliğin hükümsüzlüğüne karar verilebileceğini öngörmüştür. Nispi butlan nedenleri; ayırt etme gücünden geçici yoksunluk, yanıltma, aldatma veya korkutma sonucunda taraflardan birisinin iradesinin sakatlanması ile yasal temsilcinin izninin bulunmaması (ayırt etme gücüne sahip olan küçükler veya kısıtlılar açısından) olarak yasa da açıkça belirtilmişlerdir. Nispi butlan davasının açılabilmesi için iptal sebebinin öğrenilmesinden ya da korkunun etkisinin ortadan kalkmasından itibaren altı ayın geçmemiş olması gerekir. Evliliğin gerçekleştiği tarihten sonra, beş yıl geçtiği takdirde nisbi butlan davası açılmayacaktır. Her iki butlan davası durumunda da evlilik, hakim kararına üzerine son bulur. Butlan kararları geriye etkili olmayıp, kararın verildiği tarihten ileriye yönelik olarak etki doğururlar⁷⁵³. Bu nedenle butlanla sakat olan bir evlilik, karar kesinleşinceye kadar geçerli bir evliliğin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur.

⁷⁵² Türk Medeni Kanunu’nun 142. maddesi; “*Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar.*” şeklindedir.

⁷⁵³ Kılıçoğlu, s. 302., Helvacı/Erlüle, s. 164., Akıntürk/Ateş Karaman, s. 270.

Kanuna uygun şekilde yapılmış olan bir evlilik, taraflardan herhangi birisinin ölümü, hakimin butlan kararı veya boşanmaya karar vermesi ile sona erebilir. Gaiplik halinde evlilik kendiliğinden sona ermez, ancak gaip olan kişinin eşi isterse evliliğin feshi için dava açabilir⁷⁵⁴. TMK'nın 161-166. maddelerinde boşanma sebepleri sınırlı olarak belirtilmiştir. Boşanmanın özel sebepleri olarak da nitelendirilebilecek olan zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk, akıl hastalığı gibi nedenlerle boşanmaya hükmedilebileceği gibi; evlilik birliğinin sarsılması, eşlerin boşanma konusunda anlaşmaları ve ortak hayatın yeniden kurulamaması gibi genel boşanma nedenleriyle de hakim tarafların boşanmalarına karar verebilir. Boşanma davası açma hakkı olan eş, boşanma talebi yerine ayrılık kararı verilmesini de hakimden talep edebilecektir. Ayrılık kararı tarafların isteği üzerine verilebileceği gibi, ortak hayatın yeniden kurulabileceğine hakimin de inanması üzerine açılan boşanma davasında da verilebilir. Ancak tarafların talebi yalnızca ayrılık kararı verilmesini içeriyorsa artık bu durumda hakimin, boşanmaya karar verme yetkisi bulunmamaktadır. Hakim eşlerin ayrılığına karar verdiği takdirde, bir yıl ile üç yıla arasında bir zaman süreci belirler ve bu süre ayrılığa ilişkin kararın kesinleşmesiyle başlar. Bu süre sonunda eşler barışabileceği gibi, taraflar arasında ortak hayat kurulamadığı takdirde boşanma davası da açabilirler.

TCK'nın 245/4-a. maddesinin uygulanabilmesi için öncelikli olarak fail ile mağdur arasında, suç tarihinde TMK'ya uygun olarak yapılan geçerli bir evliliğin mevcut olması şarttır⁷⁵⁵. Fail ile mağdurun hukuken evli olmayıp ancak aynı evde birlikte yaşamalarının, evlilik dışı ortak çocuklarının olmasının, çevreleri tarafından "eş" olarak kabul edilmelerinin veya dini usullere göre nikah kıyarak beraber olmalarının bu açıdan herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

⁷⁵⁴ Türk Medeni Kanunu'nun 131. maddesi; "*Gaibliğine karar verilen kişinin eşi, mahkemece evliliğin feshine karar verilmedikçe yeniden evlenemez. Kaybolanın eşi evliliğin feshini, gaiplik başvurusuyla birlikte veya ayrıca açacağı bir dava ile isteyebilir.*

⁷⁵⁵ *Ayrı bir dava ile evliliğin feshi, davacının yerleşim yeri mahkemesinden istenir.*" şeklindedir. "*...Saniğin kullandığı kredi kartının eşi olan katılana ait ve en son kullanımın 20.05.2013 boşanma kararının kesinleşmesinin 26.12.2013 tarihleri olduğunun anlaşılması karşısında, TCK'nın 245/4-a. maddesinde şahsi cezasızlık sebebi olarak öngörülen "haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birine işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz" hükmü gereği sanık hakkında 5271 sayılı CMK'nın 223/4-b maddesi gereği ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi..."* Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 10.06.2020 tarihli, 2019/23072 E., 2020/12995 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından temin edilmiştir.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlendikten sonra taraflar arasında evliliğin gerçekleşmesi halinde, fail hakkında şahsi cezasızlık nedeni uygulanamaz. Fail ile mağdurun evliliği bu suçun işlenmesinden önce boşanma, eşlerden birisinin ölümü, butlan nedeniyle verilen iptal kararı ya da gaiplik durumundan kaynaklı olarak mahkemece verilen fesih kararı üzerine sona erdiği takdirde; yine fail hakkında şahsi cezasızlık nedeni uygulanamaz⁷⁵⁶. Tarafların evliliği mutlak veya nispi butlan ile batıl bir evlilik olsa bile eğer suç tarihinde şekil şartları itibarıyla evlilik devam ediyor ise şahsi cezasızlık nedeni, bu suçun faili olan eş hakkında uygulanacaktır. Butlan nedeniyle evliliğin iptaline ilişkin karar, ileriye yönelik olarak sonuç doğuracağı için suç tarihinden sonraki süreçte, evliliğin iptalinin eş yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmasında herhangi bir etkisi yoktur.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak kanunda öngörülen şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi açısından, eşler hakkında suç tarihi itibarıyla hakim tarafından verilen bir ayrılık kararının olmaması gerekir. Eşler hakkında mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı bulunuyorsa, ayrılık kararının kesinleştiği süreçte bu suçun işlenmesi durumunda, fail olan eş şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamayacaktır. Ancak hakim kararı olmadan eşlerin fiili olarak birbirlerinden ayrı yaşamaları söz konusu olduğunda, bu suçu işleyen eş hakkında şahsi cezasızlık nedeni uygulanır. Eşlerden birisinin TMK'nın 197/1. maddesine⁷⁵⁷ istinaden ayrı yaşaması halinde de şahsi cezasızlık nedeni yine fail olan eş hakkında uygulanacaktır. Hakimin ayrılığa ilişkin kararında öngörülen süre sonunda, ayrılık durumu hukuken sona erer ancak boşanma kendiliğinden gerçekleşmez; eşlerden herhangi birisi boşanmak istediğinde dava açmalıdır. Eşlerin ayrılık durumu bittiğinde evlilik hukuken devam ettiği için, TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun birbirlerine karşı işlenmesi halinde şahsi cezasızlık nedeninden fail olan eş yararlanacaktır.

Doktrinde bazı yazarlar şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmasına ilişkin düzenlemeyi yerinde bulurken⁷⁵⁸; bazıları ise TCK'nın 245/4-a. maddesinin uygulanabilmesi için

⁷⁵⁶ “Eşlerden birinin ölümü halinde, evlilik birliği kendiliğinden sona ereceğinden TCK. nun 245/4-a maddesinin uygulama alanı bulunmadığı cihetle, tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir.” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 21.01.2015 tarihli, 2014/38472 E., 2015/1472 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından temin edilmiştir.

⁷⁵⁷ TMK’nın 197/1. maddesi; “Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir.” şeklindedir.

⁷⁵⁸ Karagülmez, s. 356., Taşkın, s. 88.

yalnızca eşler hakkında ayrılık kararı verilmemiş olmasının aranmasını eleştirmişlerdir. Bu görüşe göre özellikle boşanma davası sürecinde birbirine husumet duyan eşlerin, bu süreçte sırf karşı tarafa maddi zarar vermek amacıyla diğer tarafın limiti yüksek olan kredi kartını kullanması sonucunda mağdur olan eş açısından ciddi ekonomik sıkıntılar oluşabilecektir. Bu nedenle hakimin somut olayın şartlarına göre eş hakkında şahsi cezasızlık sebebinin uygulanması hususunda takdir hakkının olması veya suçun kovuşturulmasının şikayete bağlı hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir⁷⁵⁹.

Kanaatimizce de başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu eşler arasında işlendiğinde, haklarında ayrılık kararı verilmesi haricindeki her durumda şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması doğru değildir. Günümüzde özellikle boşanma sürecinde olan eşlerin, birbirlerine karşı saygısız tutum içerisinde olmaları ve düşmanca davranışları sıkça karşılaşılan bir durumdur. Evliliğin sona ermediği ancak ortak hayatın yürütülmesinin eşler açısından çekilmez olduğu hallerde, tarafların sırf birbirlerine duydukları kin ya da husumet nedeniyle bu suçun işlenmesi mümkündür. Örneğin eşinin zina yaptığının öğrenilmesi ya da kendisine karşı onur kırıcı davranış gösterilmesi nedeniyle diğer eşin, sırf karşı tarafın ekonomik açıdan zor duruma düşmesi için ona ait yüksek limitli kredi kartını kullanması olasıdır. Aynı şekilde taraflar arasında evlilik birliğinin temelinden sarsılması sonucunu doğuran olayların gerçekleşmesi halinde, eşlerin birbirlerinin banka veya kredi kartlarını yalnızca karşı tarafa zarar vermek için kullanmalarına uygulamada rastlanmaktadır. Bu gibi durumlarda hakimin, eşler hakkında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanıp uygulanmayacağı hususunda takdir yetkisinin olması ceza adaletinin sağlanmasına ciddi katkı sağlayacaktır. Hâkim somut olayın şartlarına göre yapacağı değerlendirme neticesinde, fail olan eş hakkında cezasızlık nedenini uygulayabilmeli ya da ceza adaleti için gerekli görüyorsa şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması yerine ceza indirimini yapabilmelidir. Ancak kanaatimizce yasal değişikliklerle bu suçun kovuşturulmasının şikayete bağlanmasının uygulamada beraberinde getirebileceği problemler olacaktır. Özellikle kötü niyetli eş tarafından şikayet hususu, mal paylaşımı veya velayet gibi bazı hukuki anlaşmazlıkların çözümü bakımından baskı aracı olarak kullanılabilir. Ayrıca fail olan eşin banka veya kredi kartını kötüye kullanma eyleminin ispatı ile ilgili olarak, diğer eşin rızası olup

⁷⁵⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s.1007., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1037., Dülger, s. 443., Erdoğan, s. 311., Yıldız, s. 207., Günarslan, s. 92.

olmadığının tespitinin yapılabilmesi de hiç kolay olmayacaktır. Bu nedenle e e karşı işlenmiş olan suçun soru turulması ve kovu turulmasının şikayete bağlı olması pratikte yeni sorunlara yol açabilecektir. Kanun koyucunun bu kapsamda TCK'nın 245/4-a. maddesinde yapacağı deği likle hakime takdir hakkını tanımı ı uygulamada yaşanabilecek olumsuzlukların giderilmesi açısından son derece faydalı olacak ve ceza adaletinin sağlanması ciddi katkı sağlayacaktır. Böyle bir yasal düzenleme yapılarak hakime takdir yetkisi verilmesi, toplumumuzda bu konuda yaşanması muhtemel olan sorunların c z m  bakımından da son derece yerinde olacaktır.

b. Suçun  stsoyun veya Altsoyunun veya Bu Derecede Kayın Hısımlarından Birinin ya da Evlat Edinen veya Evlatlığın Zararına Olarak  şlenmesi

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından kanunda düzenlenen diğer bir  ah i cezasızlık nedeni ise; suça konu eylemin  stsoyun veya altsoyun ya da bu derecede kayın hısımlarından birinin ya da evlat edinen veya evlatlığın zararına olarak  şlenmesidir. TCK'nın 245/4-b. maddesinde belirtilen hısımlık ilişkileri, yöresel alışkanlıklar ya da taraflar arasındaki kişisel sevgiden kaynaklanan nedenlerle kullanılan sıfatlara göre değil, TMK hükümleri uyarınca değerlendirilecektir. Bilindiği üzere hısımlık; kişiler arasında doğal şekilde veya kanunda öngörülen belirli ilişkilerin kurulmasıyla oluşur ve hukuksal sonuçlar doğurur. TMK'ya göre hısımlığı; kan hısımlığı, kayın hısımlığı ve evlat edinme neticesinde oluşan hısımlık olarak üçe ayırmak mümkündür. Kan hısımlığı kişiler arasındaki ortak kan bağına dayanmaktadır. Birbirinin soyundan gelen kimseler arasında  stsoy-altsoy kan hısımlığı söz konusudur ve bu hısımlık kişinin gerek annesi tarafından gerekse babası yönüyle sınırsızdır.  stsoy-altsoy hısımlığı, birbirinden üreyen kişiler arasında geçerli olan hısımlıktır. Kişinin, anne ve babası, büyük anne ve büyük babası ya da onların anne ve babası üstsoyu olurken; kendi c ocukları, torunları veya torunlarının c ocukları altsoyu olmaktadır. Kanuna göre biri diğerinden gelmeyen ancak ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy kan hısımlığı ge erlidir⁷⁶⁰. Kişiler arasında yansoy hısımlığının oluşabilmesi için ortak kökten gelmeleri şarttır. Buna göre kardeşler arasında, kişiyle amcası, dayısı, teyzesi ya da halası arasında ya da

⁷⁶⁰ Türk Medeni Kanunu'nun 17/2. maddesi; *“Biri diğerinden gelen kişiler arasında  stsoy-altsoy hısımlığı; biri diğerinden gelmeyip de, ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy hısımlığı vardır.”*  eklindedir.

bunların çocukları arasında yansoy hısımlığı bulunmaktadır. Kan hısımlığının derecesi, kanun hükmü uyarınca hısımları birbirine bağlayan doğum sayısıyla belirlenir.

TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç, fail tarafından kendi altsoyuna ya da üstsoyuna karşı işlendiği takdirde; fail şahsi cezasızlık nedeninden yararlanacak ve eyleminden dolayı cezalandırılmayacaktır⁷⁶¹. Bu şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için kanunda herhangi bir derece sınırlandırması aranmamıştır. Fail ile mağdur arasında altsoy-üstsoy ilişkisi ne kadar uzak dereceli de olsa somut olaya şahsi cezasızlık nedeni uygulanacaktır. Bu kapsamda kişi, eğer büyük babasına ya da kendi torununa karşı gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlerse cezalandırılmayacaktır.

Doktrinde üstsoy-altsoy kan hısımlığı ilişkisinin "üvey" olması durumunda fail hakkında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanamayacağı ileri sürülmüştür⁷⁶². Ancak kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir. TCK'nın 245. madde metninde bu hususa ilişkin hiçbir ifade yer almamaktadır. Yargıtay uygulamasının da bu şekilde olduğu görülmektedir⁷⁶³. Kanun koyucu şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması konusunda ayırım yapmadığı ve sınırlama getirmediği halde bunun yorum yoluyla getirilmesi düşünülemez⁷⁶⁴. Bu konuda şu hususu belirtmekte de yarar vardır. Fail ile

⁷⁶¹ "...TCK.nun 245. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, aynı maddenin 1. fıkrasında belirtilen suçun "üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın zararına işlenmiş olması halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz" hükmü karşısında; kızına ait kredi kartı ile kızının rızası dışında alışveriş yapan sanık hakkında TCK.nun 245/4. madde ve fıkrası gereğince ceza veril- mesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 20.03.2014 tarihli, 2013/1393 E., 2014/7091 K. sayılı Kararı, "...TCK.nun 245. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, aynı maddenin 1. fıkrasında belirtilen suçun "üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın zararına işlenmiş olması hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz." hükmü karşısında; babasına ait kredi kartı ile babasının rızası dışında alışveriş yapan sanık hakkında TCK.nun 245/4. madde ve fıkrası gereğince ceza tertibine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 29.05.2013 tarihli, 2012/37166 E., 2013/16416 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁶² Özbek/Doğan/Bacaksız, s 1007., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1037., Yıldız, s. 209.

⁷⁶³ "...Oluş ve dosya kapsamına göre, TCK.nun 245. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, aynı maddenin 1. fıkrasında belirtilen suçun "üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın zararına işlenmiş olması hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz." hükmü karşısında; üvey babasına ait kredi kartları ile üvey babasının rızası dışında nakit avans çeken sanık hakkında TCK.nun 245/4. madde ve fıkrası gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.04.2014 tarihli, 2014/11425 E., 2014/8891 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁶⁴ Bu konuda benzer görüşler için bkz: Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7354., Erdoğan, s. 313.

mağdur arasında üstsoy-altsoy ilişkisi olduğu takdirde şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için ayrıca mirasçılık bağı aranmaz⁷⁶⁵. TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işleyen kişi, herhangi bir nedenle mağdura karşı mirasçılık sıfatını kaybetmiş olsa bile; suçun mağduru ile üstsoy-altsoy kan hısımlığı mevcut olduğu takdirde şahsi cezasızlık nedeninden yine de yararlanacaktır.

Kayın hısımlığı ise evlenme akti sonucunda oluşan hısımlık ilişkisidir. Eşlerden her birisi ile diğerinin kan bağıyla bağlı olduğu hısımları arasında evlenme ile aynı derecede kayın hısımlığı kurulur. Buna göre, eşlerden birisinin kardeşi, annesi, babası ya da yeğeni ile diğer eş arasında aynı tür ve derecede kayın hısımlığı söz konusudur. Kayın hısımlığında, eşlerin hısımları kendi aralarında hısım değildirler ve eşler arasında da herhangi bir hısımlık ilişkisi yoktur. Buna göre kadının kardeşi ile kocasının kardeşi arasında ya da kadının anne ve babası ile kocasının anne ve babası arasında evlenmeyle herhangi bir hısımlık ilişkisi doğmaz. TMK'nın 18/2. maddesindeki açık hüküm uyarınca; evlilik birliği herhangi bir sebeple (boşanma, fesih, iptal veya ölüm gibi) sona ermiş olsa dahi, bu evlilik neticesinde kurulmuş olan kayın hısımlığı devam eder. Bu bakımdan kayın hısımlığı da, tıpkı kan hısımlığı gibi ebediyen süren nitelikte bir hısımlıktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç yönünden uygulanacak şahsi cezasızlık nedeni ile ilgili olarak kayın hısımlığına dayanan altsoy-üstsoy derecesinin ne kadar olması gerektiği hususunda doktrinde tartışma bulunmaktadır. Bu konuda sınırlandırma yapılması gerektiğini belirterek kanun koyucunun yalnızca eşin üstsoyunu ve altsoyunu kastettiğini savunulmuştur⁷⁶⁶. Ancak bu görüş isabetli değildir. Kanun metninde bu hususta derece sınırlandırılması olacağına ilişkin hiçbir ifade yoktur. Fail açısından şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için olayda mağdur ile kayın hısımlığına dayanan altsoy-üstsoy ilişkisinin olması yeterlidir. Kan hısımlığında olduğu gibi kayın hısımlığı açısından da akrabalık ilişkisinin derecesinin önemi yoktur⁷⁶⁷.

Kayın hısımlığı da kan hısımlığı gibi ebediyen süren bir hısımlık ilişkisi olduğu için eşler arasında evlilik sona erse bile aralarında kayın hısımlığı süren kişilerin birbirlerine karşı gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu

⁷⁶⁵ Koç, s. 116.

⁷⁶⁶ Yıldız, s. 208.

⁷⁶⁷ Benzer görüşler için bkz: Koç, s. 116., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 871., Günarslan, s. 93., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7354.

işlemeleri halinde, şahsi cezasızlık nedeni yine uygulanacaktır⁷⁶⁸. Yargıtay uygulamasının da bu şekilde olduğu anlaşılmaktadır⁷⁶⁹.

Kanaatimizce kanun koyucunun yasal bir düzenleme getirmek suretiyle şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmasını, kayın hısımlığı açısından daraltması yerinde olacaktır. Eşler arasında evlilik devam ettiği sırada ayrılık kararı verildiği zaman ya da evlilik birliği sona erdiğinde şahsi cezasızlık nedeni uygulanmayacak ve suçu işleyen eş cezalandırılacaktır. Ancak evlilik sona ermiş olsa bile bu evlilik nedeniyle oluşan kayın hısımlığına dayanan altsoy-üstsoy ilişkisi nedeniyle fail hakkında şahsi cezasızlık nedeni her zaman uygulanacaktır. Bu durum ceza adaletine aykırı düşmektedir. Kanun metninde yapılacak değişiklikte kayın hısımlığı açısından altsoy-üstsoy ilişkisine bağlı olarak uygulanacak şahsi cezasızlık nedeninin, eşler arasındaki evlilik süresiyle sınırlandırılması isabetli olacaktır.

Evlat edinen ile evlatlık arasında hakim kararı ile doğan hısımlık ilişkisine ise evlat edinmeden doğan hısımlık denilmektedir. Evlat edinme sonucunda, evlatlık ile evlat edinen kimse arasında birinci dereceden üstsoy-altsoy hısımlık ilişkisi kurulmaktadır. Evlatlık, kendisini evlat edinen kimsenin kan hısımları ile hısımlık değildir. Bu hısımlık çeşidi yapay hısımlık olarak da nitelendirilir ve evlatlık ilişkisi sona erince kendiliğinden ortadan kalkar.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun evlat ile evlat edinen arasında işlenmesi durumunda şahsi cezasızlık nedeni uygulanacağı için eylem cezalandırılmayacaktır. Ancak bunun için taraflar arasında, suç tarihinde TMK hükümlerine uygun olarak kurulmuş bir evlatlık ilişkisinin olması şarttır. Evlat edinme hukuken geçerli değilse, failin şahsi cezasızlık nedeninden yararlanması söz konusu değildir. Kişinin mahkeme kararıyla evlatlık bağı kurulmadan herhangi bir kimseyi evine alarak bakıp büyütmesi halinde, bu suç işlenirse şahsi cezasızlık nedeni uygulanamaz. Evlat edinmeye ilişkin yasal sürecin başlatılması ancak mahkeme

⁷⁶⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 871., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 372.

⁷⁶⁹ “...245/4 maddesinde, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun kayın üstsoy veya altsoy hısımlarından birinin zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolünmeyeceği düzenleme altına alınmıştır... 4721 sayılı Medeni Kanunun 18/2. maddesindeki, “kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz” şeklindeki açık düzenleme ile bu hükmün TCK açısından uygulanmayacağına ilişkin herhangi bir kanuni düzenlemenin olmaması karşısında, kayın hısımlığı ilişkisi, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesi ile ortadan kalkmayacağından, suç tarihinde oğlunun eski eşi...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 28.05.2013 tarihli, 2012/14-1397 E., 2013/265 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından temin edilmiştir.

kararının henüz verilmediği dönemde bu suçun işlenmesi halinde, suça ilişkin şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması yine mümkün değildir. Taraflar arasında kanuna uygun olarak mahkeme kararıyla kurulan evlatlık ilişkisi, suç tarihinden önce sona ermiş ise fail yine bu şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamaz. Evlatlık ilişkisi suç tarihinde kanuna uygun biçimde oluşmuş ise, evlatlık ya da evlat edinenin birbirlerinin zararına olarak TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçu işlemeleri halinde, şahsi cezasızlık nedeni her halükarda uygulanacaktır. Taraflar arasında suç tarihinde mevcut olan evlatlık ilişkisinin, sonradan ortadan kalkmasının şahsi cezasızlık nedenine etkisi yoktur⁷⁷⁰. Konumuzla ilgili olarak TCK'nın 245/4-b. maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık nedeni, yalnızca evlat edinen ve evlatlık arasında TCK'nın 245/1. maddesindeki gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlendiği takdirde uygulanabilir. Evlatlık bu suçu eğer evlat edinenin eşine veya diğer kan hısımlarına karşı işlerse, böyle bir durumda şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamayacak ve suç dolayısıyla cezalandırılacaktır.

c. Suçun Aynı Konutta Beraber Yaşayan Kardeşlerden Birisinin Zararına Olarak İşlenmesi

Kardeşler, ortak bir kökten geldikleri için yansoy kan hısımlığı içerisinde değerlendirilirler. Kardeşlerin anne ve babaları aynı kişiler ise yani ortak köklerin ikisinin de aynı olması halinde aralarında tam kan yansoy hısımlığı vardır. Kardeşlerin yalnızca anneleri veya babaları aynı ise yani köklerden sadece birisi ortak ise bu durumda aralarında yarım kan yansoy hısımlığı geçerli olur⁷⁷¹. TMK'ya göre anne ve babaları bir olan kardeşler gibi sadece anneleri veya babaları ortak olan kardeşler de birbirlerinin öz kardeşidirler.

Kardeşlerden herhangi birisi diğer kardeşine karşı başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlediği takdirde; eğer onunla birlikte aynı konutta yaşıyorsa şahsi cezasızlık nedeninden yararlanacaktır. Bu suç ile ilgili olarak, TCK'nın 245/4-c. maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için kardeşlerin ortak bir konutta birlikte yaşamaları şarttır. Kanun metninde şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi bakımından kardeşler arasında ayırım yapılmadığı için; aynı konutta birlikte yaşayan üvey kardeşler hakkında da şahsi

⁷⁷⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7354., Erdoğan, s. 313.

⁷⁷¹ Dural/Öğüz, s. 185., Helvacı/Erlüle, s. 79-80.

cezasızlık nedeni uygulanacaktır. Kanaatimizce bu konuda farklı bir yorumlamaya gidilerek aynı konutta beraber yaşayan üvey kardeşlerin, şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamayacaklarını savunmak kanun koyucunun iradesine aykırı olur⁷⁷².

TCK'nın 245/4-c. maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için kardeşlerin suç tarihinde aynı konutta yaşamaları gerekmektedir. Aynı konut ile kastedilen aynı binada yaşamak değildir; bu nedenle aynı apartmanda oturan ancak farklı dairelerde yaşayan kardeşler hakkında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması söz konusu olamaz. Kardeşler eğer farklı konutlarda yaşadıkları dönemde birbirlerine karşı TCK'nın 245/1. maddesinde belirtilen suçu işlerlerse; bu durumda şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamayacaklar ve suça konu eylem nedeniyle cezalandırılacaklardır. Yargıtay'ın uygulamada verdiği kararlar incelendiğinde bu hususta aynı şekilde aynı şekilde değerlendirme yapıldığı görülmektedir⁷⁷³. Kardeşlerin aynı konutta birlikte yaşama iradelerinin sürekli olması gerekir; aksi takdirde sadece kısa bir süreliğine geçici olarak beraber aynı evde kalan kardeşler hakkında şahsi cezasızlık nedeni uygulanamaz. Örneğin farklı şehirlerde yaşayan ancak yazın tatil için geçici olarak aynı yazlıkta kalan kardeşlerin birbirlerine karşı

⁷⁷² Benzer görüşler için bkz: Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 871., Koç, s. 117., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 372., Günarslan, s. 95.

⁷⁷³ "...TCK.nun 245/4-c madde ve fıkrası uyarınca kredi kartının kötüye kullanılması suçunun aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunamayacağı cihetle; sanık ile kardeşi olan şikayetçinin suç tarihinde aynı evde ikamet edip etmedikleri araştırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden, eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 11.01.2016 tarihli, 2015/9860 E., 2016/16 K. sayılı Kararı, "...Sanığın temyiz dilekçesinde ve adına kart tahsis edilen kardeşi G. Demir'in hükmünden sonraki dilekçesinde suç tarihinde aynı konutta beraber yaşadıklarını beyan etmeleri karşısında, TCK.nun 245/1. maddesine atıfta bulunan 245/4-c maddesi uyarınca sanık ve kart sahibi G. Demir'in suç tarihinde aynı konutta birlikte yaşayıp yaşamadıkları kolluk marifetiyle araştırmaya yapılması ve muhtardan sorularak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik araştırmayla yazılı biçimde mahkumiyet kararı verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.02.2015 tarihli, 2014/19870 E., 2015/12170 K. sayılı Kararı, "...Oluşa ve dosya kapsamına göre, duruşmada incelemesi yapılan 2011/250 D.İş sayılı eşya tespit davası, katılanın 07.11.2011 tarihli kolluk ifadesi ve sanık savunmasına göre, katılanın suç tarihinde kardeşi olan sanık ile aynı konutta beraber yaşadıkları anlaşılmakla, sanık hakkında TCK.nun 245/4-c maddesinde düzenlenen şahsi cezasızlık koşullarının oluştuğunun gözetilmemesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.04.2014 tarihli, 2013/8831 E., 2014/10479 K. sayılı Kararı, "...Sanık ve katılanın aynı adreste oturup oturmamalarına ilişkin tutanakların suç tarihine ilişkin durumu yansıtmaması, katılanın beyanında daha önce baba evinde birlikte oturduklarını belirtmesine karşın, tanık olarak dinlenen H. Uçar'ın beyanında ise, sanığın kendisi ile birlikte ikamet ettiğini ancak sanık ve katılanın hiç bir zaman kendisinin evinde birlikte yaşamadıklarını ifade etmesi karşısında, sanık ve katılanın suç tarihinde aynı konutta beraber yaşayıp yaşamadıklarının kesin olarak tespit edilerek sonucuna göre TCK.nun 245/4. madde ve fıkrasının değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 31.03.2014 tarihli, 2013/10210 E., 2014/8041 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçu işlemeleri halinde; şahsi cezasızlık nedeni uygulanmayacak ve fail olan kardeş ceza alacaktır.

Kardeşler aynı işyerinde çalışıyor ancak farklı konutta yaşıyorlarsa yine bu suç açısından şahsi cezasızlık nedeninden yararlanamazlar⁷⁷⁴. Kanun koyucu kardeşler yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için onların aynı evde oturmalarını aramıştır. Kardeşlerin aynı konutta oturdukları iddiası, her türlü delil ile ispatlanabilecektir ve bu husus mahkemece de resen araştırılmalıdır.

Kanaatimizce kardeşler arasında bu suçun işlenmesi durumunda şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için “*aynı konutta yaşama*” koşulunun aranması yerinde değildir. Kanun koyucu, şahsi cezasızlık nedeni açısından kayın hısımlığına dayanan üstsoy-altsoy ilişkisini oldukça geniş tutarken; ona göre daha yakın bir bağ olan kardeşlik durumunda böyle bir şart öngörmesi doğru olmamıştır. Bu nedenle TCK'nın 245/4-c. maddesi yeniden ele alınarak, kardeşler bakımından aranan “*aynı konutta yaşama*” şartının kaldırılması veya kardeşler açısından eylemin kovuşturulması için şikayet şartının getirilmesi ceza adaletinin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

2. Cezada İndirim Sebebi Olarak Etkin Pişmanlık

Etki pişmanlık; failin suçun icra hareketlerini gerçekleştirdikten yani suçun bütün unsurlarıyla tamamlanmasından sonra ortaya çıkarak, faile verilecek cezada indirim yapılmasını gerektiren ya da suç işleyen kimseye hiç ceza verilmemesini sağlayan hallerdir⁷⁷⁵. Etkin pişmanlık durumu suç tamamlandıktan sonra meydana gelir ve bunun sonucunda suçun faili olan kişiye hiç ceza verilmez ya da verilecek ceza miktarında belirli oranda indirim yapılır. Suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda, etkin pişmanlıktan yalnızca pişmanlık gösteren fail yararlanabilecektir. Etkin pişmanlık, suça konu fiilin icra hareketlerini tamamlayan failin suçtan vazgeçerek neticenin önlenmesi için çaba göstermesi olarak da nitelendirilebilir⁷⁷⁶. Etkin pişmanlık, teşebbüs ya da gönüllü vazgeçme gibi genel bir hüküm olmayıp, yalnızca kanunda öngörülen bazı suç tipleri ile ilgili olarak fail hakkında uygulanabilen özel bir durumdur. Kanunda açıkça belirtilen bazı suçlar yönünden uygulanacak olan özel ve

⁷⁷⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 871., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7354.

⁷⁷⁵ Artuk/Gökçen, s. 586.,

⁷⁷⁶ Centel/Zafer/Çakmut, s. 478., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 443.

kişisel bir neden olan etkin pişmanlık hükümleri ile failin cezası azaltılır ya da kaldırılır⁷⁷⁷.

Etkin pişmanlığı, şahsi cezasızlık ve cezada indirim nedeninin özel bir çeşidi olarak değerlendirmek mümkündür; ancak fail burada suçu işledikten sonra pişmanlığını belirten bazı hareketleri yapmalıdır. Etkin pişmanlık, maddi ceza hukuku ile ilgili bir kurumdur; bu nedenle failin lehine olan bu kurumla ilgili hüküm geçmişe yürür ancak aleyhine olan hüküm geçmişe yürümez⁷⁷⁸. Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi açısından failin gerçek anlamda pişmanlığı bulunmalı ve suç nedeniyle mağdurun zararının giderilmesinde bizzat duyulan bu pişmanlığın etkisi olmalıdır.

TCK sisteminde etkin pişmanlık, suç sonrası pişmanlık olarak kabul edilmiş ve farklı suç tipleri açısından ayrı ayrı düzenlemiştir. Etkin pişmanlık açısından, failin fiilinin haksızlığı veya failin kusuru önem taşımaz⁷⁷⁹. Etkin pişmanlık, ceza hukukumuzda bazı suçlar açısından failin ceza sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırırken, bazı suçlar açısından failin yalnızca ceza sorumluluğunu azaltmaktadır. TCK'da çeşitli suçlar ile ilgili olarak bazı maddelerde etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir. Örneğin organ ve doku ticareti (TCK m. 93), kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK m. 110); hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflas, taksirli iflas, karşılıksız yararlanma ve yağma suçları açısından (TCK m. 168), banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması (TCK m. 245), zimmet (TCK m. 248), rüşvet (TCK m. 254), iftira (TCK m. 269), yalan tanıklık (TCK m. 274), hükümlü ve tutuklunun kaçması (TCK m. 293) gibi suçlarda etkin pişmanlık hükümleri öngörülmüştür. Etkin pişmanlık halinin geçerli olabilmesi için, failin işlemiş olduğu suç nedeniyle oluşan zararın ya da eylemin sonuçlarının ilgili kanuni düzenlemede belirtildiği gibi ortadan kaldırılmış olması şarttır. Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi açısından, suçun mağdurunun rızası gerekli değildir. Ancak TCK'nın 168/4. maddesinde açıkça belirtildiği gibi suç nedeniyle mağdurun uğramış olduğu zararın kısmen tazmin edilmesi veya geri verilmesi halinde; etkin pişmanlık hükümleri sadece mağdurun bu duruma rıza göstermesiyle uygulanabilir.

⁷⁷⁷ Birtok, Fatih, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 355., Hakeri, s. 521.

⁷⁷⁸ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 656-657.

⁷⁷⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1008.

TCK'nın 245. maddesinin ilk halinde banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak etkin pişmanlık hükmü düzenlenmemiştir. Ancak 06.12.2006 tarihinde 5560 sayılı yasanın 11. maddesi ile TCK'nın 245. maddesinin beşinci fıkrasına eklenen *“Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanunun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.”* şeklindeki yasal düzenleme sonucunda; başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden etkin pişmanlık kurumu uygulanabilir hale getirilmiştir. Etkin pişmanlık hükmü TCK'nın 245. maddesine eşitliği sağlamak amacıyla sonradan eklenmiştir, ancak bu tarihten önce işlenen suçlar bakımından da kanunun aradığı şartlar gerçekleştiğinde failin cezasında indirim yapılacaktır.

Etkin pişmanlık kurumu yalnızca TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç açısından uygulanabilir. Fail, gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması eylemini gerçekleştirdikten sonra duyduğu pişmanlığın etkisiyle mağdurun zararını karşılarsa etkin pişmanlıktan faydalanabilecek ve cezasında indirim yapılacaktır. TCK'nın 245. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında düzenlenen suçları işleyen fail, daha sonra pişmanlık göstererek mağdurun oluşan zararını gidermiş olsa bile etkin pişmanlıktan yararlanamaz⁷⁸⁰.

Etkin pişmanlık ile ilgili olarak şu hususu da özellikle belirtmek gerekmektedir. Mağdurun suç nedeniyle oluşan zararının iadesi veya tazmin edilmesi cebri icra yoluyla gerçekleşmişse, failin rızası olmaksızın veya onun haberi olmadan üçüncü bir kişi tarafından giderilmişse, failin suç yerinden kaçtığı esnada kolluk kuvvetleri tarafından yakalanması ve yapılan arama sonucunda üzerinde eşya ele geçirilmişse ya da failin yakalanmamak için eşyayı kaçarken yere atması üzerine elde edilmişse; bütün bu hallerde etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz. Suç nedeniyle oluşan zararın giderilmesinde failin bizzat duyduğu pişmanlık etken olmalıdır. Zararın karşılanmasında failin gerçek anlamda pişmanlık göstermesi önemlidir. Aksi takdirde failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi söz konusu değildir. Yargıtay içtihatlarında da konuyla ilgili değerlendirme bu şekilde yapılmaktadır⁷⁸¹.

⁷⁸⁰ “...Kabul ve uygulamaya göre de; etkin pişmanlık hükmünün, 245/3. madde ve fıkrasında belirtilen suçta uygulama yeri bulunmadığı halde, 168. madde ile uygulama yapılmak suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.09.2019 tarihli, 2019/11632 E., 2019/12206 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁸¹ “...iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, eşyanın failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmiş olması gibi hallerde, failin gerçek

Kanun koyucu, başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından etkin pişmanlığı ayrıca özel olarak düzenlememiş; TCK'nın malvarlığına karşı suçlar bölümünde yer alan 168. maddesine⁷⁸² atıf yapılmıştır. Etkin

anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, TCK'nun 168. maddesinin uygulanma şartları oluşmayacaktır. Buna karşılık, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi şartı yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp, davranışlar yoluyla da ifade edilmesi olayın özelliğine göre mümkün olabilecektir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 29.03.2016 tarihli, 2015/13-517 E., 2016/154 K. sayılı Kararı, "...Şu durumda; 5237 sayılı Yasanın 168. maddesi, 765 sayılı Yasanın 523. maddesinden farklı olarak "pişmanlıktan kaynaklanan iade ve tazmini" esas aldığından, iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu eşyanın ele geçirilmesi, arama neticesinde saklanan şeyin bulunması gibi hallerde 765 sayılı Yasanın 523. maddesinin uygulanma olasılığı olabileceken, bu durumlarda failin gerçek anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden 5237 sayılı Yasanın 168. maddesi uyarınca uygulama yapılamayacaktır... Şu durumda; yargılama boyunca gerek sözleriyle, gerekse bir takım davranışlarıyla pişmanlığını ortaya koymuş ancak herhangi bir ödemede bulunmamış olan hükümlünün, 5237 sayılı Yasanın 245. maddesinde 19.12.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasanın 11. maddesiyle yapılan değişiklik nedeniyle hakkında 5237 sayılı Yasanın 168. maddesindeki "etkin pişmanlık" hükümlerinin uygulanma olasılığının ortaya çıkması üzerine, ailesini harekete geçirmek suretiyle ödemenin yapılmasını sağladığı anlaşılmakla, hükümlü A. K. hakkında 5237 sayılı Yasanın 168. maddesinde düzenlenmiş bulunan "etkin pişmanlık hükümlerinin" uygulanmasına bir engel bulunmadığından Özel Dairenin bozma kararı yerindedir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 27.05.2008 tarihli, 2008/11-127 E., 2008/147 K. sayılı Kararı, "...Saniğin, bozma ilamından sonraki savunmasında ve temyiz dilekçesinde katılanın zararının banka tarafından karşılandığını ve bankanın zararının ailesi tarafından giderildiğini beyan etmesi karşısında; kredi kartının bağlı olduğu ilgili bankaya, zararın soruşturma ya da kovuşturma aşamasında giderilip giderilmediği, giderilmiş ise rızaen mi yoksa yasal takip sonucu mu giderildiğinin sorulması yine kısmen tazmin edildiğinin anlaşılması durumunda ise etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rızası olup olmadığı hususları sorularak sonucuna göre sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.12.2020 tarihli, 2020/5289 E., 2020/19049 K. sayılı Kararı, "...Sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin değerlendirilmesi bakımından öncelikle, ilgili bankadan suça konu harcamalara ilişkin iadelerin kim tarafından yapıldığı sorularak, saniğin talimatı ile harcama yapılan yerden iadeler sağlanmış ise sanık hakkında TCK'nın 168/1 maddesinin uygulanması gerektiği göz altına alınarak, ancak kredi kartının bağlı bulunduğu Denizbank A.Ş tarafından yapılmış ise katılanın meydana gelen zararını gideren, kurumun zararını gidermesi için saniğe uygun süre verilerek, gerekirse mahkemece ödeme yeri belirlenip suçtan hasıl olan zararı ödeme imkanı tanınarak sonucuna göre sanık hakkında TCK'nın 168. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmadan, eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 24.02.2020 tarihli, 2019/18619 E., 2020/10223 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 168. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümünün uygulanabilmesi için "failin bizzat pişmanlık göstererek" mağdurun zararını gidermesi gerektiği cihetle; Mağdur H. Özer'in zararının banka tarafından giderilmesi nedeniyle koşulları bulunmadığı halde sanık hakkında TCK'nın 168. maddesi ile cezadan indirim yapılması ve mağdura ait kredi kartını değişik zamanlarda birden çok kez kullanan sanık hakkında hüküm kurulurken TCK'nın 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanmaması suretiyle eksik ceza tayini aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.02.2017 tarihli, 2016/8602 E., 2017/1210 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

782

Türk Ceza Kanunu'nun 168. maddesi; "(1) Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs (...) suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

pişmanlık, TCK'nın 168. maddesinde fail hakkında ceza verilmesini engelleyen bir neden olarak değil, yalnızca failin cezasında indirim yapılmasını sağlayan bir neden olarak öngörülmüştür. Bu madde uyarınca failin cezasında, etkin pişmanlık halinin gösterildiği aşamalara göre değişen oranlarda indirim uygulanacaktır. Fail, suç nedeniyle mağdurun uğradığı zararı kovuşturma başlamadan önce pişmanlık duyarak giderdiği takdirde cezasında üçte ikisine kadar indirim yapılabilecekken; zararın kovuşturma aşamasında ancak hükümden önce giderilmesi durumunda failin cezasında yarısına kadar indirim yapılabilecektir. CMK'nın 2/1-f. maddesine göre kovuşturma evresi, iddianamenin kabulüyle başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar sürmektedir. Kovuşturma aşamasına geçilmeden önce mal veya eşyanın iadesi ya da mağdurun zararının tazmin edilmesi halinde, failin veya suça iştirak eden kimselerin üzerindeki baskı daha az ve nispeten daha iyi niyetli kabul edildikleri için kanunda indirim oranı daha yüksek öngörülmüştür.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçu işleyen fail hakkında, etkin pişmanlık hali nedeniyle uygulanacak indirim oranları sabit olmayıp değişkenlik göstermektedir. Kanunda yapılabilecek indirim oranlarının üst sınırı belirlenmiş fakat indirimin hangi oranda yapılacağı ile ilgili olarak karar, hakimın takdirine bırakılmıştır. Hakim, failin cezasını belirlerken suçun işleniş biçimini, failin göstermiş olduğu pişmanlığı, zararın kısmen karşılanması halinde bunun miktarını esas alarak yapacağı değerlendirmeden sonra yasal ve yeterli gerekçesini göstererek indirim oranına karar verir⁷⁸³.

TCK'nın 245/5. maddesi ile aslında malvarlığına karşı suçlarda etkin pişmanlık durumunu düzenleyen TCK'nın 168. maddesinin tümüne ilişkin atıf yapılmıştır. Ancak TCK'nın 168. maddesinin üçüncü fıkrasında müstakilen yağma suçuna ilişkin düzenleme yer alırken, beşinci fıkrasında ise karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin etkin pişmanlık durumu belirtilmiştir. Kanaatimizce bu nedenle gerçek bir banka veya

(2) Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadar indirilir.

(3) Yağma suçundan dolayı etkin pişmanlık gösteren kişiye verilecek cezanın, birinci fıkra giren hallerde yarısına, ikinci fıkra giren hallerde üçte birine kadar indirilir.

(4) Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır.

(5) (Ek: 2/7/2012 – 6352/84 md.) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, soruşturma tamamlanmadan önce tamamen tazmin etmesi halinde kamu davası açılmaz; zararın hüküm verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz.” şeklindedir.

⁷⁸³ Eker, Hüseyin, “Mala Karşı Suçlarda Etkin Pişmanlık”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2012, S. 100, s. 386.

kredi kartının kötüye kullanılması suçu yönünden, fail hakkında etkin pişmanlık durumunda TCK'nın 168. maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarındaki hükümler, olaydaki şartlara göre uygulanabilecektir.

Konuyla ilgili olarak şu hususu da belirtmekte yarar vardır. Kanun koyucu tarafından yapılacak yeni bir yasal düzenleme ile TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yönünden uygulanacak olan etkin pişmanlık halinin yeniden düzenlenmesi isabetli olacaktır. TCK sisteminde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulandığı suçlar incelendiğinde, suç tipinin düzenlendiği maddelerden sonra etkin pişmanlık ile ilgili düzenlemelere yer verildiği görülmektedir. Ancak TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından bunun tersi bir durum söz konusudur. Bu suç yönünden fail hakkında uygulanacak etkin pişmanlık hükümleri ile ilgili olarak yukarıda da belirtildiği gibi TCK'nın 168. maddesine atıf yapılmıştır. Ayrıca buradaki yasal düzenleme incelendiğinde yağma ve karşılıksız yararlanma suçları ile ilgili olarak ayrı fıkralarda müstakil hükümlerin olduğu görülmektedir. Bu hükümlerin bize göre başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu hakkında uygulanması mümkün değildir. Ancak bu hususta tam bir açıklık yoktur. Kanaatimizce yapılacak yeni bir kanuni düzenleme sayesinde etkin pişmanlık ile ilgili olarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suça özel olarak ve bu suçun düzenlendiği maddeden sonra gelecek şekilde bu kurumun yeniden ele alınarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işleyen fail hakkında, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için yasada aranılan bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartları; suçun tamamlanmış olması, failin ya da azmettiren veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun zararını geri verme veya tazmin şeklinde gidermesi ve zararın giderilmesinin hüküm verilmesinden önce gerçekleşmesi olarak belirtebiliriz.

a. Suçun Tamamlanmış Olması

TCK sistemi incelendiğinde yalnızca suç tamamlandıktan sonra etkin pişmanlık halinin uygulanmasının kabul edildiği görülmektedir. TCK'nın 168. maddesinin gerekçesinde, *“Suç tamamlandıktan sonra kişi pişmanlık gösterebilir. Bu durumda, işlenmiş ve tamamlanmış olan suç işlenmemiş hâle artık döndürülemez. Ancak, suç tamamlandıktan sonra, pişmanlık duyarak, gerçekleştirilen haksızlığın neticeleri*

mümkün olduğunca ortadan kaldırılabilir.” denilmek suretiyle de bu durum özellikle belirtilmiştir. Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması bakımından aranılan ilk koşul, suçun tamamlanmasıdır. Fail kendi iradesiyle icra hareketlerini bitirmez veya suçun tamamlanmasına ya da neticenin gerçekleşmesine engel olursa; bu durumda gönüllü vazgeçme hükümlerinin olayda değerlendirilmesi gerekir.

Suçun tamamlanması için, kanunda aranılan bütün unsurların gerçekleşmesi gerekir; bu kapsamda suç aslında yasal tanımlamada belirtilen zorunlu en son unsurun gerçekleşmesiyle tamamlanır⁷⁸⁴. TCK’da bazı suçlar, failin yasada belirlenen icrai veya ihmali hareketleri yapmasıyla tamamlanırken (örneğin cinsel saldırı, tehdit, hakaret suçları gibi) bunların yanı sıra diğer suçlar ise eylem sonucunda öngörülen neticenin gerçekleşmesiyle (örneğin kasten öldürme, kasten yaralama gibi) tamamlanır. Suçun tamamlanması aşaması her suç tipine göre değerlendirilmelidir.

TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, fail tarafından mağdurun rızasına aykırı şekilde banka veya kredi kartının kullanılması ya da kullandırılması ile haksız yararın elde edildiği anda tamamlanmış olur. Bu suçun tamamlanmış olarak kabul edilebilmesi için kartın kullanımı sonucunda failin, bizzat kendisi ya da başka bir kişi lehine olarak haksız yararın sağlanması şarttır. Etkin pişmanlıktan yararlanılabilmesi açısından suçun icrasına yönelik hareketler tamamlandıktan sonra netice de meydana gelmelidir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, tamamlanamayıp teşebbüs aşamasında kalırsa; fail hakkında etkin pişmanlık hükmünün uygulanması mümkün değildir. Yargıtay’ın uyuşmazlıklar ile ilgili vermiş olduğu kararlarda da aynı şekilde değerlendirme yaptığı görülmektedir⁷⁸⁵.

⁷⁸⁴ Hafizoğulları/Özen, Genel Hükümler, s. 305.

⁷⁸⁵ “...TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı ile 08.04.2006 tarihinde nakit çekilmeye çalışıldığı ancak suçun teşebbüs aşamasında kaldığı anlaşılmakla; teşebbüs aşamasında kalan suçlarda etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmayıp, somut olayda da koşulları oluşmadığı halde sanıklar hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 15.06.2020 tarihli, 2019/28771 E., 2020/13318 K. sayılı Kararı, “...TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı bilgileriyle 11.02.2014 tarihinde yapılan işlemin aynı gün iptal edildiği ve herhangi bir ürün veya belgenin de teslim edilmediği, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı ve teşebbüs aşamasında kalan suçlarda etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmayıp, somut olayda da koşulları oluşmadığı halde sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması suretiyle yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 09.01.2020 tarihli, 2019/1272 E., 2020/477 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında teşebbüs aşamasında kalan kredi

b. Failin veya Azmettirenin ya da Yardım Edenin Bizzat Pişmanlık Göstererek Geri Verme veya Tazmin Suretiyle Mağdurun Zararını Gidermesi

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlendikten sonra failin, suça azmettiren kimsenin veya suçun işlenmesine yardım eden kişinin; suç nedeniyle bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri vermesi ya da tazmin etme suretiyle gidermesi durumunda etkin pişmanlık hükümleri uygulanacaktır. Failin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için, gerçekleştirdiği eylem nedeniyle pişmanlık göstererek mağdurun oluşan zararını tazmin etmesi gerekmektedir⁷⁸⁶. Böylece TCK'nın 245/1. maddesinin ihlali neticesinde mağdurun malvarlığında meydana gelen zarar giderilmiş olacak ve suçun etkileri ortadan kaldırılacaktır. Soruşturma ya da kovuşturma aşamasında zararın fail tarafından karşılandığının ileri sürülmesi durumunda, etkin pişmanlık hükmü açısından bunun mutlaka araştırılarak zararın giderilip giderilmediğinin tespiti şarttır⁷⁸⁷.

Zarar, malvarlığını oluşturan değerlerin toplamındaki azalmadır. Malvarlığının aktifleri (alacaklar, şeyler) ile pasifleri (borçlar) arasındaki ilişki, mağdurun aleyhine değiştiği takdirde (borçlar artar alacaklar azalırsa) zarar gerçekleşir⁷⁸⁸. Mağdurun suç nedeniyle uğradığı zarar, aynen geri verme ya da tazmin şeklinde karşılanarak giderilebilir. Tazmin suretiyle mağdurun zararının giderilmesi, geri verme imkanının

kartlarının kötüye kullanması suçundan kurulan hükümde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanamayacağına gözetilmemesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.012014 tarihli, 2012/35783 E., 2014/1008 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁸⁶ "...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 27.05.2008 gün ve 127-147 sayılı kararı başta olmak üzere birçok kararında vurgulandığı üzere; TCK'nun 168. maddesinde yer alan etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için, maddede sınırlı bir şekilde sayılan suçların işlenmesi halinde, failin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı, geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi gerekmektedir...Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi şartı yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp, davranışlar yoluyla da ifade edilmesi olayın özelliğine göre mümkün olabilecektir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 29.03.2016 tarihli, 2015/13-517 E., 2016/154 K. sayılı Kararı. Karara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

⁷⁸⁷ "...Mağdurun talimat yoluyla alınan beyanında zararının soruşturma aşamasında giderildiğini belirtmesi karşısında zararın kim tarafından ne şekilde tazmin olunduğu saptanıp sonucuna göre sanık hakkında TCK.nun 168/1. madde ve fıkrası uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı yönünde mahkemece değerlendirilme yapılması gerektiği gözetilmeden eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.09.2016 tarihli, 2016/6761 E., 2016/8744 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, yargılama aşamasında şikayetçinin zararını giderdiğine dair 08.06.2015 tarihli banka dekontunu sunduğu anlaşılmakla; paranın yatırıldığı banka hesap numarasının şikayetçiyle bağlantısı araştırılıp, zararının giderilip giderilmediği hususu şikayetçiden de sorularak sonucuna göre sanık hakkında TCK.nun 168/2. madde ve fıkrası uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunun tartışılması gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 09.06.2016 tarihli, 2016/4031 E., 2016/7670 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁸⁸ Toroslu, Genel Kısım, s. 127.

olmadığı durumlarda gerçekleştirilir⁷⁸⁹. Aynen geri verme olanağı bulunmaz ise aynı değerdeki malın mağdura verilmesi veya malın bedelinin para ile karşılanması suretiyle tazmin edilmesi söz konusu olabilecektir⁷⁹⁰. Geri verme ile mağdurun zararının karşılanabilmesi için malın değerinde herhangi bir azalmanın olmaması gerekir. Yargıtay uygulamasında etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi açısından uğranılan zararın tazmini yeterli kabul edilerek munzam zarar niteliğindeki faizin ödenmesinin şart olmadığı belirtilmiştir⁷⁹¹.

Öğretide etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması yönünden mağdurun zararının giderilmesi hususunda suçun işlendiği anın dikkate alınması gerektiği savunulduğu gibi⁷⁹²; bu konuda tazmin tarihinin esas alınmasının gerektiği de belirtilmiştir⁷⁹³. Kanaatimizce ceza yargılamalarının uzaması durumu da dikkate alındığında, zararın karşılanması açısından suç tarihindeki değer esas alınması düşüncesi yerinde olmayacaktır. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç yönünden mağdurun zararı, suç tarihindeki miktara göre zamanla artış gösterebilmektedir. Bu açıdan suç nedeniyle oluşan zararın tam olarak giderilebilmesi için tazmin tarihindeki borç miktarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Etkin pişmanlık açısından failin işlemiş olduğu suç sebebiyle pişman olduğunu gösterecek biçimde mağdurdan aldığını iade etmesi veya mağdurun oluşan zararını tazmin etmesi gerekli ve yeterlidir. Failin suç nedeniyle pişmanlığı aktif (etkin) biçimde gerçekleşmeli; işlenen suçun olumsuz etkilerinin giderilmesi için fail çaba göstererek dış dünyaya bunu yansıtmalıdır⁷⁹⁴. Fail hakkında etkin pişmanlık

⁷⁸⁹ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 863.

⁷⁹⁰ Kıldan, İsmail Turgut, “Malvarlığına Karşı Suçlarda Etkin Pişmanlık Hükümünün Uygulanabilme Koşulları”, TAAD, Ocak 2012, C. 1, S. 8, s. 122., Malkoç, İsmail, Açıklamalı – İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, C. 1, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008, s. 1466 (C 1).

⁷⁹¹ “...Sanığın, katılan Akbank T.A.Ş'nin Rumeli Şubesinden aldığı 27.000 Lirayı soruşturma başladıktan sonra fakat henüz kovuşturma aşamasına geçilmeden 16.01.2006 tarihinde katılan bankaya tamamen ödediği görülmektedir. 5237 sayılı TCY'nın 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için uğranılan zararın tazmini yeterli olup ayrıca munzam zarar niteliğindeki faizin de ödenmesi koşul değildir. Bu nedenle, katılan banka zararını soruşturma aşamasında tamamen gideren sanık hakkında TCY'nın 168/1. maddesi uyarınca indirim yapılması gerekirken, yerel mahkemece aynı maddenin “kovuşturma başladıktan sonra ve hüküm verilmezden önce” etkin pişmanlığı düzenleyen 2. fıkrası uyarınca indirim yapılması suretiyle sanığa fazla ceza tayin edilmesinde ve bu hükmün onanmasına karar veren Özel Daire kararında isabet bulunmamaktadır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 12.04.2011 tarihli, 2011/11-45 E., 2011/44 K. sayılı Kararı. Karara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

⁷⁹² Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 863.

⁷⁹³ Toroslu, Özel Kısım, 195., Günarlan, s. 101., Kıldan, s. 122

⁷⁹⁴ Baki, Ensar, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2016/2, s. 46

hükümlerinin uygulanabilmesi için iade veya tazmin fiilen gerçekleşmelidir⁷⁹⁵. TCK'nın 168/1. maddesinde “*bizzat pişmanlık göstererek*” ibaresi yer aldığından burada gerçek anlamda suç sonrası pişmanlık durumu vardır. Failin pişmanlık göstermemesi ve zararın onun adına başka bir kişi (üçüncü bir kimse) tarafından karşılanması durumunda etkin pişmanlık hükümleri geçerli olmaz⁷⁹⁶. Fakat fail suç sonrasında pişman olduğunu gösterir şekilde davranırsa, mağdurun zararını onun adına ve bilgisi dahilinde başka kişilerin karşılaması halinde failin etkin pişmanlıktan yararlanması mümkündür⁷⁹⁷. Fail, etkin pişmanlık göstermek suretiyle mağdurun oluşan zararını karşılar; duyduğu pişmanlığın mutlaka söz ile de ifade edilmesi zorunlu değildir⁷⁹⁸. Suçtan dolayı oluşan zararın bütünüyle karşılanması ya da malın

⁷⁹⁵ Baba, Yasemin, Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 71.

⁷⁹⁶ Günay, Erdal, Öğreti ve Uygulamada Yeni Türk Ceza Kanunundaki Etkin Pişmanlık ve Gönüllü Vazgeçme, Seçkin, Ankara, 2006, s. 54.

⁷⁹⁷ Artuç, Mustafa, Malvarlığına Karşı Suçlar 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 947.

⁷⁹⁸ “...Bu açıklamaların sonucu olarak; iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, eşyanın failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmiş olması gibi hallerde, failin gerçek anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, TCK'nın 168. maddesinin uygulanma şartları oluşmayacaktır. Bununla birlikte, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesi şartı yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp, davranışlar yoluyla da gösterilebileceği; yine sanığın en azından pişmanlığını ya da iade ve tazmine rıza gösterdiğini ortaya koyacak söz veya davranışlarda bulunması, karşı duruş sergilememesi koşuluyla, suç nedeniyle meydana gelen zararın, sanık adına, üçüncü kişilerce giderilmesi halinde de sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması olayın özelliklerine göre mümkün olabilecektir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 13.12.2016 tarihli, 2013/13-482 E., 2016/1242 K. sayılı Kararı, “...Ceza Genel Kurulunun 27.05.2008 gün ve 127-147 sayılı kararında da açıkça vurgulandığı üzere; 5237 sayılı TCY'nın 168. maddesinde yer alan “etkin pişmanlık” hükmünün uygulanabilmesi için, maddede sınırlı bir şekilde sayılan suçların işlenmesi halinde, failin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi gerekmektedir... iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, eşyanın failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmiş olması gibi hallerde, failin gerçek anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, 5237 sayılı TCY'nın 168. maddesinin uygulanma koşulları oluşmayacaktır. Buna karşın, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşulu yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp, davranışlar yoluyla da ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklı olabilecektir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 26.10.2010 tarihli, 2010/6-173 E., 2010/208 K. sayılı Kararı, “...Suç tamamlandıktan sonra failin pişman olması durumunda suç sonunda elde edilen eşyanın iade edilerek veya tazmin suretiyle mağdurun zararının giderilmesi halinde şahsi bir hal olan etkin pişmanlıktan söz edilecektir. Anılan koşul yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifadesi zorunluluğu bulunmayıp söz ve/veya davranışlar yoluyla ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklı olabilecektir...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 21.06.2021 tarihli, 2020/2701 E., 2021/11911 K. sayılı Kararı, “...İade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu eşyanın ele geçirilmesi veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmesi gibi hallerde, failin gerçek anlamda bir pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma koşulları oluşmayacaktır. Buna

aynen iadesi hususunda mağdurun bu durumu kabul edip etmemesi önemli olmayıp; failin etkin pişmanlıktan yararlanmasına engel değildir⁷⁹⁹. Fail veya suça iştirak eden kimsenin, suç nedeniyle oluşan zararın hepsini karşılamak istemeleri fakat mağdurun iade veya tazmini kabul etmemesi nedeniyle zararın giderilememesi halinde, etkin pişmanlık hükümleri yine uygulanabilecektir⁸⁰⁰. Failin ödemek istediği zarar, mağdur tarafından kabul edilmediği takdirde mahkemece ödeme yerinin belirlenmesi gerekecektir⁸⁰¹. Böyle bir durumda zararın tamamı giderildikten sonra mağdurun bu husustaki menfi beyanı dikkate alınmaksızın etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.

karşın etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için “mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi” koşulu yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp, söz veya davranış yoluyla da ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklı olabilecektir...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 29.05.2018 tarihli, 2015/8272 E., 2018/4224 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁷⁹⁹ “...TCK’nun 168/4. maddesi uyarınca kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızasını aramıştır. Dolayısıyla sanık veya sanık adına üçüncü kişi tarafından zararın tamamının aynen geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesi veya giderilmek istenmesi halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun rızası aranmamaktadır. Diğer bir ifadeyle mağdurun iade veya tazmini kabul etmemesi sanık aleyhine yorumlanmamalı, mahkemece bir ödeme noktası belirlenmek suretiyle zararı gidermek isteyen sanığa bu imkan tanınmalıdır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 01.11.2016 tarihli, 2015/17-1185 E., 2016/398 K. sayılı Kararı, “...22/07/2011 tarihli oturumda sanık Y. Maniş’in suç nedeniyle oluşan zararın giderilmesi amacıyla müşteki adına 300 TL havale edildiğine ilişkin haber kağıdını ibraz ettiği, müştekinin havale edilen parayı (haberi olmadığından) almadığını, almak da istemediğini belirttiğinin anlaşılması karşısında, sanıkların yasal bir indirim nedeninden yararlanabilmesinin müştekinin kabulüne bağlı tutulamayacağı, bu durumda müştekiye zararının miktarı açıklattırılarak, sanıklara gerekirse tevdi mahalli gösterilip, zararı giderme olanağı sağlandıktan sonra sonucuna göre, 5237 sayılı TCK’nun 168/2 maddesinin uygulanma olanağının değerlendirilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 10.07.2017 tarihli, 2017/2579 E., 2017/7495 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, 12.07.2012 tarihli duruşmada alınan ifadesinde, “mağdur kurumun zararını gidermeyi kabul ettiğini, kendilerine olay nedeniyle uğradıkları maddi zarar olarak 300 TL’yi ödemek istediğini...” bildirmesi ile mağdurun aynı tarihli duruşmada alınan ifadesinde, “bu aşamadan sonra zararlarını tahsil etmek istemediklerini, muhasebe kayıtlarına girişte problem olabileceğini, sanığın zararı gidermesi yönündeki beyanına bir diyeceğinin olmadığını ancak parayı almak istemediklerini...” bildirmesi karşısında; sanıklara ödeme yeri gösterilip, ödemeleri halinde 5237 sayılı TCK’nun 168/2. maddesinin uygulanması gerektiği gözetilmeden eksik kovuşturma ile yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 16.09.2014 tarihli, 2014/26174 E., 2014/20956 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰⁰ Esen, s. 433., Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 2, 2007, Ankara, s. 1320., Eker, s. 369., Malkoç, C. 1, s. 1467.

⁸⁰¹ “...Sanığın savunmasında müştekinin zararını talep etmesi halinde karşılayacağını beyan etmesine rağmen müştekinin zararının karşılanmasını istemediğine ilişkin beyanı karşısında, sanığa tevdi mahalli gösterilerek zararı giderme olanağı sağlandıktan sonra sonucuna göre...5237 sayılı TCK’nun 168/2. maddesinde yer alan etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma koşullarının oluşup oluşmadığının değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, eksik kovuşturma ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 12.11.2020 tarihli, 2020/3269 E., 2020/12763 K. sayılı Kararı, “...Sanığın suçtan doğan zararı gidermek istemesine rağmen, katılanın kabul etmemesi nedeniyle, zararın giderilemediğinin anlaşılması karşısında, meydana gelen zararın mahkemece tespitin sağlanıp, sanık hakkında 5237 sayılı TCK’nun 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin değerlendirilmesi bakımından sanığa uygun süre verilerek, gerekirse mahkemece ödeme yeri belirlenip suçtan hasıl olan zararı ödeme imkanı

Failin suç sonrası yaptığı kısmi iade ya da kısmi tazmin durumunda ise, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi ancak mağdurun rıza göstermesiyle mümkün olabilecektir⁸⁰². Mağdur sayısının birden fazla olması halinde, failin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için mağdurların hepsinin zararın kısmen giderilmesine rıza göstermesi şarttır⁸⁰³. Yargılama sırasında mağdurun zararının fail ya da suça iştirak etmiş olan kişilerce kısmen giderilmesi üzerine; mahkeme bu kısmen giderilme hususuna rızasının olup olmadığını mağdura sorarak, ona göre cezayı belirleyecektir⁸⁰⁴. TCK'nın 168/4. maddesindeki açık hüküm uyarınca kısmen geri verme veya tazmin halinde, failin etkin pişmanlıktan yararlanması yalnızca mağdurun bu duruma rıza göstermesiyle mümkün olabilecektir⁸⁰⁵. Mağdur, kısmen geri verme

tanınarak sonucuna göre sanık hakkında TCK'nın 168. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına karar verilmesi gerekirken, ödenmek istenen meblağın katılanlar tarafından kabul edilmediğinden bahisle sanık hakkında yazılı biçimde etkin pişmanlık hükmünün uygulanması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.05.2019 tarihli, 2019/11094 E., 2019/7624 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰² Artuk/Gökçen, s. 587.

⁸⁰³ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 864. Bu konuda Yargıtay uygulaması da benzer şekildedir: “...Sanığın savunmasında, mağdurun zararını Ramazan Bayramının ikinci günü giderdiğini beyan etmesi, mağdur 18.12.2008 tarihli celsede, bankaya itirazda bulunması üzerine ödemelerin banka tarafından yapıldığını, kendisinin cebinden herhangi bir paranın çıkmadığını, 03.02.2009 tarihli duruşmada ise, sanık tarafından zararının yarısının karşılandığını, geriye kalan kısmın kendisine ödenmediğini, sanıktan şikayetçi olmadığını ifade etmesi, kovuşturma sırasında bankanın suçtan zarar görmesi ihtimaline binaen ilgili bankaya duruşma gününü bildirir davetiye tebliğine rağmen davaya dahil olunmaması karşısında, sanığın mağdura veya bankaya zarar gideriminde bulunup bulunmadığının araştırılması, kısmi ödeme varsa etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması hususunda mağdurun/bankanın rızasının bulunup bulunmadığının tespit edilerek sonucuna göre 5560 sayılı Yasanın 11. maddesi ile değişik TCK'nın 245/5 ve aynı Yasanın 168/2-4. maddelerinin uygulanıp uygulanmayacağına tartışılması gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde uygulama yapılması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 28.03.2013 tarihli, 2011/7961 E., 2013/5190 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰⁴ “...Sanıklardan Y. Pek'in kovuşturma aşamasında savunmasının alındığı 30.06.2014 günlü celsede katılanın uğradığı 5000 TL'lik zararı giderdiğini ve bankaya bu parayı ödediğini beyan etmesi karşısında; Denizbank A.Ş'ye kredi kartı ödemesinin yapıp yapılmadığı hususunda yazı yazılarak ve katılan O. İleri'ye sanıklardan Y. Pek'in zararın tamamını giderip gidermediği, gidermiş ise ne zaman giderdiği, kısmi ödeme durumunda sanıklar hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rızası bulunup bulunmadığı sorularak sonucuna göre TCK'nın 168. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.12.2019 tarihli, 2018/10358 E., 2019/15381 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰⁵ “...Sanık hakkında kurulan hükümler, 20.02.2015 tarihli teslim ve tesellüm tutanağı ile zararının bir kısmı olan 1.100 TL'nin müştekiye ödenmiş olması karşısında; müşteki beyanına başvurularak kısmi ödeme nedeniyle rızasının bulunup bulunmadığı hususu sorularak sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 168 inci maddesine göre etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hükümler kurulması nedeniyle hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.05.2023 tarihli, 2020/14672 E., 2023/2723 K. sayılı Kararı, “...Dava konusu olay, sanığın, yanında şoför olarak çalıştığı mağdurun Halkbankası kredi kartını bilgisi ve rızası dışında kullanarak, nakit para çekimi ile alışveriş yaptığı iddiasına ilişkindir. Sanık savunmasında, suçlamayı kabul etmiş, pişman olduğunu ve kredi kartı ile aldığı altınlar ile çektiği paranın bir kısmını iade ettiğini beyan etmiştir. Müşteki vekili şikayetten vazgeçmiş, sanığın yaptığı kısmi ödeme nedeniyle etkin

ya da tazmin hususunda rızası olduğunu belirtmelidir⁸⁰⁶. Ancak mağdurun suç nedeniyle şikâyetçi olmadığını resmi mercilere bildirmiş olması, tek başına oluşan zararının kısmen giderilmesine rıza göstermesi olarak değerlendirilemez⁸⁰⁷. Bu konuda Yargıtay da aynı görüştedir⁸⁰⁸. Dolayısıyla yalnızca mağdurun suç nedeniyle şikâyetçi olmamasına bakılarak zararının kısmen giderilmesiyle ilgili mağdurun rızasının olduğu sonucuna varılamayacaktır.

Etkin pişmanlık yönünden geri verme eksiksiz olmalıdır ve suça iştirak eden kişilerden birisinin sadece kendi payına düşeni geri vermesi yeterli kabul edilmeyecektir⁸⁰⁹. Geri verme doğrudan mağdura yapılmadan resmi makamlara teslim yoluyla ya da üçüncü kişilerden yararlanılarak da gerçekleştirilebilir⁸¹⁰. Bu hususla

pişmanlık uygulanmasına muvafakat etmiştir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 10.04.2023 tarihli, 2020/14378 E., 2023/2092 K. sayılı Kararı, “...Sanığın savunmasında; 1.500 TL zararı giderdiğini beyan etmesi karşısında; katılan Uğur İsmailoğlu’ndan zararının giderilip giderilmediği sorularak eğer kısmi iade ya da ödeme yapılmış ise de katılanın beyanına başvurulup kısmi ödeme nedeniyle rızasının bulunup bulunmadığı hususu sorularak sanık hakkında TCK’nın 168. maddesine göre etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 19.04.2022 tarihli, 2022/703 E., 2022/6181 K. sayılı Kararı, “...Sanığın 14.03.2013 tarihli oturumda zararın 1200 TL’sini karşıladığını beyan etmesi ve müştekinin de bu kısmi ödemeyi kabul etmesi karşısında, ödeme tarihi de belirlenerek katılıandan TCK’nun 168/4. madde ve fıkrası uyarınca sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rıza gösterip göstermediği hususu sorularak TCK’nun 168. maddesinin uygulanması konusunda bir karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 29.05.2014 tarihli, 2014/1492 E., 2014/13226 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰⁶ “...5237 sayılı TCK’nın 168/4. maddesi uyarınca mağdurdan kısmi geri vermeye rızası bulunup bulunmadığı sorulmak suretiyle sanık hakkında aynı Kanun’un 168/1. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı belirlenmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 13. Ceza Dairesi’nin 16.01.2019 tarihli, 2018/8326 E., 2019/493 K. sayılı Kararı, “...Katılanın TCK’nın 168/4. maddesi gereğince kısmi iadeye rıza gösterip göstermeyeceğinin tespitinden sonra, suça sürüklenen çocuk hakkında TCK’nın 168/1. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 13. Ceza Dairesi’nin 12.02.2019 tarihli, 2018/9797 E., 2019/2033 K. sayılı Kararı, “...Denizbank’ın Kartal 3. Ağır Ceza Mahkemesine yazdığı yazı içeriğine göre kısmi ödeme yapıldığı anlaşıldığından, katılan Bankanın TCK 168/4 uyarınca kısmi ödeme halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilirliği bakımından rızasının olup olmadığının sorulmaması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 13.02.2019 tarihli, 2017/3595 E., 2019/721 K. sayılı Kararı, “...Katılan şirketten, sanığın zararın ne kadarının karşılandığı ve kısmi karşılama varsa 5237 sayılı TCK’nın 168/4. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rızaları olup olmadığının sorulması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 28.02.2019 tarihli, 2017/3307 E., 2019/1494 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

⁸⁰⁷ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 864., Eker, Hüseyin, s. 378.

⁸⁰⁸ “...yakınanın mahkeme keşif tutanağında sanıklardan şikâyetçi olmadığını bildirmesi de gözönüne alınarak, yakınana kısmi iade nedeniyle etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rızası bulunup bulunmadığı sorularak sonucuna göre 5237 sayılı TCK’nun 168/1-4. fıkralarının sanık hakkında uygulanıp uygulanmayacağına karar yerinde tartışılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerektiğinin düşünülmemesi...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 09.06.2011 tarihli, 2007/13236 E., 2011/8110 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁰⁹ Toroslu, Özel Kısım, s. 195., Eker, Hüseyin, s. 369.

⁸¹⁰ Toroslu, Özel Kısım, s. 195.

ilgili Yargıtay uygulaması da benzer şekildedir⁸¹¹. Geri verme ya da tazmin suretiyle zararın giderilmesi, failin gösterdiği pişmanlık neticesinde kendiliğinden olmalıdır. Aksi takdirde yani fail veya suç ortaklarının iradesi sonucu olmayan geri verme ya da tazmin söz konusu olursa, etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz⁸¹². Bu kapsamda örneğin failin veya suça iştirak eden kişilerin suçu işledikten sonra kolluk güçlerince yakalanmaları nedeniyle yapılan üst aramasında eşyanın ya da paranın ele geçirilmesi hali, pişmanlık neticesinde geri verme olarak kabul edilemez. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi fail veya suça iştirak edenlerin pişmanlık göstermelerine rağmen, mağdurun zararının bunların iradesi doğrultusunda üçüncü bir şahıs tarafından karşılanması etkin pişmanlıktan yararlanmalarına engel değildir⁸¹³.

⁸¹¹ “...Suç tamamlandıktan sonra failin pişman olması durumunda suç sonunda elde edilen eşyanın iade edilerek veya tazmin suretiyle mağdurun zararının giderilmesi durumunda, şahsi bir hal olan etkin pişmanlıktan söz edilecektir. Anılan koşul yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifadesi zorunluluğu bulunmayıp, söz ve/veya davranışlar yoluyla ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklıdır. Burada söz konusu olan, suçun fail tarafından ikrarı değil; suç sonunda elde olunanın serbest irade ile iadesidir. Fail veya ortağı, iade veya tazmini, mağdura doğrudan yapabileceği gibi ona ulaşması muhtemel kişiler aracılığı ile de yapabilir. Yasa, iadenin, sanığın pişmanlığının etkin bir yansıması olarak ortaya çıkmasını aramaktadır...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 11.12.2013 tarihli, 2011/13081 E., 2013/24905 K. sayılı Kararı, “...Suç tamamlandıktan sonra failin pişman olması durumunda suç sonunda elde edilen eşyanın iade edilerek veya tazmin suretiyle mağdurun zararının giderilmesi durumunda, şahsi bir hal olan etkin pişmanlıktan söz edilecektir. Anılan koşul yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifadesi zorunluluğu bulunmayıp, söz ve/veya davranışlar yoluyla ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklıdır. Burada söz konusu olan, suçun fail tarafından ikrarı değil; suç sonunda elde olunanın serbest irade ile iadesidir. Fail veya ortağı, iade veya tazmini, mağdura doğrudan yapabileceği gibi ona ulaşması muhtemel kişiler aracılığı ile de yapabilir. Yasa, iadenin, sanığın pişmanlığının etkin bir yansıması olarak ortaya çıkmasını aramaktadır...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 11.09.2013 tarihli, 2010/29742 E., 2013/17238 K. sayılı Kararı, “...Kişi, suç işledikten sonra pişmanlık gösterebilir, ancak suçun işlenmesinden önceki hale döndüremez. Ancak gerçekleştirdiği haksızlığı mümkün oldukça ortadan kaldırabilir. Kanun koyucu bu hali öngörüp TCK’nun 168. maddesindeki yasa normuna yer vermiştir. Bu bağlamda suç tamamlandıktan sonra failin pişman olması durumunda suç sonunda elde edilen eşyanın iade edilerek veya tazmin suretiyle mağdurun zararının giderilmesi halinde şahsi bir hal olan etkin pişmanlıktan söz edilecektir. Anılan koşul yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifadesi zorunluluğu bulunmayıp söz ve/veya davranışlar yoluyla ifade edilmesi olayın özelliğine göre olanaklı olabilecektir. Burada suçun fail tarafından ikrarı değil, suç sonunda elde olunanın serbest iradesi ile iadesidir. Fail veya ortağının iade veya tazmini doğrudan mağdura yapacakları gibi mağdura ulaşması muhtemel kişiler aracılığı ile de mağdur veya mağdura ulaşması muhtemel kişilere de yapılması olanaklı olduğu, iadenin kabul edilmemesinin düşünülemeyeceği yasa normu olup yakınının değişik nedenlerle zararının karşılanmasını istememesi yeterli olmayıp, iadenin, sanığın pişmanlığının etkin bir yansıması olarak ortaya çıkmış olmasını aranmaktadır...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 26.10.2010 tarihli, 2009/20714 E., 2010/16790 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸¹² “...Mağdurun zararının tamamının hükmü temyiz etmeyen sanık E. Şancı tarafından karşılandığı, sanık Kenan’ın suçunu inkarı ve etkin pişmanlık göstermemesi nedeni ile mahkemece TCK’nun 168/1 maddesi hükmünün uygulamamasında bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 17.01.2013 tarihli, 2011/18091 E., 2013/666 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir

⁸¹³ “...iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, eşyanın, failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu veya kaçarken yakalanan failin üzerinde ele geçirilmiş olması gibi hâllerde, failin gerçek

Öğretide iştirak halinde işlenen suçlar yönünden, mağdurun zararının geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesinin yalnızca fail ya da diğer suç ortaklarından birisi tarafından giderilmiş olması halinde; diğerlerinin etkin pişmanlıktan yararlanıp yararlanamayacağı hususu tartışmalıdır. Bu konuda ağırlıklı görüş, etkin pişmanlığın cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir neden olmasından dolayı, yalnızca duyduğu pişmanlık neticesinde mağdurun zararını gideren failin etkin pişmanlıktan yararlanması gerektiği şeklindedir⁸¹⁴. Mağdurun zararının giderilmesine hiçbir katkı sağlamayan, bu hususta olumlu nitelendirilebilecek bir davranışta bulunmayan fail veya suça iştirak eden kişi hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmayacaktır⁸¹⁵. Yargıtay’a göre suça iştirak durumunda faillerden herhangi birisinin zararı karşılaması halinde, diğer suç ortakları buna karşı çıkmadıkları takdirde etkin pişmanlıktan yararlanabilirler⁸¹⁶. Kanaatimizce burada mağdurun zararının giderilmesine duyduğu

anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden, TCK’nın 168. maddesinin uygulanma şartları oluşmayacaktır. Bununla birlikte, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için mağdurun uğradığı zararın aynen geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesi şartı yerine getirilirken duyulan pişmanlığın mutlaka sözle ifade edilmesi zorunluluğu bulunmayıp davranışlar yoluyla da gösterilebileceği; yine sanığın en azından pişmanlığını ya da iade ve tazmine rıza gösterdiğini ortaya koyacak söz veya davranışlarda bulunması, karşı duruş sergilememesi koşuluyla, suç nedeniyle meydana gelen zararın, sanık adına üçüncü kişilerce giderilmesi hâlinde de sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması olayın özelliklerine göre mümkün olabilecektir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 02.04.2019 tarihli, 2017/17-969 E., 2019/274 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸¹⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 868., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7356., Alşahin, Mehmet Emin, Mala Zarar Verme Suçları, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s. 158., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 663., Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 3, Ankara, 2007, s. 2719., Taşdemir, s. 351.

⁸¹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s 1010., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1040.

⁸¹⁶ “...Bu bağlamda, iştirak halinde işlenmiş suçlarda fail, yardım eden veya azmettiren suç ortaklarından birinin mağdurun zararını tamamen gidermesi halinde, artık giderilmesi gereken bir zarar bulunmadığından zararı gidermeyen diğer suç ortakları yönünden etkin pişmanlık müessesesinin uygulanması için "iade ve tazmin" şartı aranmayacaktır. Ancak TCK’nın 168. maddesi tazminden çok pişmanlık esasına dayandığından zararı gidermeyen diğer suç ortaklarının en azından pişmanlıklarını ya da iade ve tazmine rıza gösterdiklerini ortaya koyacak söz veya davranışlarda bulunmaları gerekmektedir. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; sanıklar Emine ve Solmaz’ın pişmanlıklarını gösteren söz ve davranışları olmadığı gibi, Pınar’ın iade iradesine örtülü veya açık şekilde rıza gösterdiklerine ilişkin bir bilgi ve delil de bulunmadığı anlaşıldığından haklarında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma şartlarının bulunmadığının kabulü gerekmektedir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 29.03.2016 tarihli, 2015/13-517 E., 2016/154 K. sayılı Kararı, “...İştirak halinde işlenen ...suçu yönünden mağdurun 25.12.2014 tarihli dilekçesi ile sanık K. Ç. ve babası tarafından karşılandığından bahisle sanık K. Ç. hakkında şikayetten vazgeçtiğini bildirmesi ve diğer sanıkların zararın giderilmesi hususunda açıkça bir itirazlarının bulunmaması karşısında tüm sanıklar hakkında TCK’nın 168. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 13. Ceza Dairesi’nin 26.03.2019 tarihli, 2018/12209 E., 2019/4834 K. sayılı Kararı, “...suça sürüklenen çocuklardan A. Cebecioğlu’nun...henüz yasal müracaatı bulunmayan mağdur R. Bülbül’e soruşturma aşamasında tam iadeyi sağladığının anlaşılması karşısında, bu iadeye açıkça bir karşı duruşu bulunmayan suça sürüklenen çocuk D. Olcay hakkında...5237 sayılı TCK’nın 168/1. maddesi gereğince koşulları oluşan etkin pişmanlık hükmünün uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 26.02.2020

pişmanlık nedeniyle katkı sağlayan fail veya diğer suç ortaklarının da etkin pişmanlıktan yararlanmaları gerekmektedir. Fail suç sonrasında pişmanlık göstererek kendisi maddi açıdan zor durumda olsa bile, diğer failleri zararın karşılanması konusunda yönlendirmiş olabilir veya failler aralarında anlaşarak daha sonra eşit şekilde paylaşılacak üzere içlerinden birisi zararın tümünü karşılamış olabilir. Bu gibi hallerde suç nedeniyle mağdurun zararının giderilmesine olumlu katkı sağlayan failin, etkin pişmanlıktan yararlanması ceza adaleti açısından daha uygun olacaktır.

c. Zararın Giderilmesinin Hüküm Verilmesinden Önce Gerçekleşmesi

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işleyen failin, etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için mağdurun zararını mahkemece hüküm verilmeden önce gidermesi gerekmektedir. Fail, etkin pişmanlık göstermek suretiyle geri verme ya da tazmin şeklinde mağdurun zararını giderdiği takdirde; o aşamadaki duruma göre TCK'nın 168. maddesinin birinci veya ikinci fıkralarında belirtilen oranlara göre cezasında mahkemece indirim yapılacaktır⁸¹⁷. Zararın kovuşturma başlamadan önce giderilmesi halinde, failin cezası

tarhli, 2020/1395 E., 2020/3465 K. sayılı Kararı, "...Katılan N. Pektaş'ın zararının ise katılanın 25/09/2014 tarihli duruşmadaki beyanına göre, sanıklar R. Küçükkarpuz tarafından 1.400 TL ödenmek ve sanık M. Aytiş tarafından 14.000 TL'lik senet düzenlenmek suretiyle tamamen giderildiğinin anlaşılması karşısında, bu ödemeye karşı duruşu bulunmayan diğer sanıklar E. Koca, A. Bektaş ve H. Bektaş hakkında 5237 sayılı TCK'nın 168/2. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 06.02.2019 tarihli, 2016/4803 E., 2019/2088 K. sayılı Kararı, "...Müşteki S. Uçar'ın 26/02/2014 tarihli celsede, bütün zararının, dava açılmadan önce temyiz dışı sanık M. Doğan'ın yakınları tarafından karşılandığını beyan etmesi ve sanık M. Doğan hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması karşısında, TCK'nın 168/1 maddesinden bütün sanıkların yararlanması gerektiği gözetilmeden, sanık İ. Güvendik hakkında TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca cezasında indirim yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi..." Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 18.04.2019 tarihli, 2018/1676 E., 2019/7574 K. sayılı Kararı, "...Hakkında aleyhe temyiz olmadığından inceleme dışı bulunan diğer sanık G. Kart'ın yakınlarının mağdurun zararını soruşturma aşamasında giderdiği, diğer sanıklar T. Kantekin ile E. Alağaç'ın bu iadeye yönelik "karşı duruş (olumsuz irade)" göstermedikleri anlaşıldığından; sanıklar T. Kantekin ile E. Alağaç hakkında TCK'nın 168/3-1. cümlesinin uygulanması gerektiğinin düşünülmemesi..." Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 18.03.2019 tarihli, 2016/2766 E., 2019/1737 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸¹⁷ "...Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 02.04.2019 tarih, 2017/17-969 Esas, 2019/274 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere; Kanun koyucunun, TCK'nın 168. maddesinde etkin pişmanlık nedeniyle sanığın cezasından yapılacak indirim oranlarının, mağdurun uğradığı zararın soruşturma evresinde giderilmesi durumunda birinci fıkra gereğince üçte ikisine kadar, kovuşturma evresinde giderilmesi durumunda ise ikinci fıkra uyarınca yarisına kadarının indirileceğini hüküm altına alarak, etkin pişmanlığın soruşturma evresinde gerçekleşmesi ile kovuşturma evresinde gerçekleşmesi hâlleri için kademeli ceza indirimi yapılmasını amaçladığı nazara alındığında..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.01.2023 tarihli, 2022/1842 E., 2023/199 K. sayılı Kararı, "...Sanığın katılanın eşine ait banka kartından izni ve rızası dışında çektiği 1150 TL'yi kovuşturma aşamasında katılana PTT havalesi ile gönderdiğine dair savunması ve bu beyanını doğrular ve destekler nitelikte 18.05.2015 tarihli ödeme belgesini sunması, katılanın da

üçte ikisine kadar indirilecektir. Bilindiği üzere kovuşturma evresi, CMK'nın 2/1-f. maddesi uyarınca fail hakkında düzenlenen iddianamenin mahkemece kabulü ile başlar ve hükmün kesinleşmesine kadar devam eder. Fail soruşturma aşamasında veya hakkında suça ilişkin soruşturma başlatılmadan önce mağdurun zararını karşılarsa, cezası üçte ikisine kadar indirilir. Fail etkin pişmanlık göstererek mağdurun zararını kovuşturma başladıktan sonra fakat hüküm verilmeden önce giderirse, bu durumda failin cezasında yarısı oranında indirim yapılacaktır.

Öğretide mağdurun zararının geri verme veya tazmin yoluyla giderilmesinin, hükmün ilk derece mahkemesi tarafından verilmesi aşamasına kadar mı, yoksa istinaf ya da temyiz aşamasında kararın onanması sürecine kadar mı olabileceği hususunda tartışma bulunmaktadır. Bazı yazarlara göre zararın, ilk derece mahkemesince verilecek ilk hüküm aşamasına kadar karşılanması gerekmektedir⁸¹⁸. Bu görüşe göre, ilk derece mahkemesi tarafından fail hakkında hüküm kurulduktan sonra zarar giderilmiş olsa bile failin etkin pişmanlıktan yararlanması söz konusu değildir. Failin ancak hüküm kurulmadan önce pişmanlık gösterdiği kabul edilebilecektir. Benzer bir hüküm olan TCK'nın 248/2. maddesinin gerekçesinde de “ilk hüküm verilmeden önce” açıklamasına yer verilmiştir. Buna karşılık diğer görüşü savunan yazarlar ise; TCK'nın 168. maddesinde etkin pişmanlık halinin mutlaka ilk derece mahkemesi tarafından hüküm verilmeden önce gerçekleşmesi gerektiğine ilişkin açık bir ifade olmadığından hareketle fail lehine olarak yorum yapılacağını belirtmişlerdir⁸¹⁹. İlk derece mahkemesince hüküm verildikten sonra zararın giderilmiş olması, tek başına

zararının giderildiğine dair anlatımı karşısında; katılanın zararının kovuşturma aşamasında giderildiği gözetilmeden sanık hakkında verilen cezada; 5237 sayılı TCK'nın 245/5. maddesi delaletiyle aynı Kanun'un 168/2. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanmaması suretiyle fazla ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 11.05.2022 tarihli, 2020/6007 E., 2022/6965 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan kurulan hükme ilişkin temyiz incelemesinde; sanığın 03.05.2012 tarihli beyanında borcunu en kısa zamanda ödeyeceğine dair beyanda bulunmasına rağmen hüküm tarihi olan 22.01.2015 tarihine kadar zararı gidermediği anlaşılmakla; tebliğnamedeki etkin pişmanlığa ilişkin bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.03.2020 tarihli, 2019/24625 E., 2020/11606 K. sayılı Kararı, “...Mağdurun 25.05.2010 tarihli duruşmada, sanıkların dava açıldıktan sonra, 21.05.2010 tarihinde zararı giderdiklerini beyan etmesi karşısında, sanıklar hakkın- da, TCK'nun 245/5. maddesi delaletiyle aynı yasanın 168. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.05.2014 tarihli, 2013/9724 E., 2014/12188 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸¹⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 869., Dülger, s. 444., Malkoç, C. 1, s. 1464., Erdoğan, s. 315.

⁸¹⁹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7357., Eker, Hüseyin, s. 381., Kıldan, s. 134., Günarslan, s. 106.

yargılamanın sürüncemede bırakılarak dosyanın zamanaşımına uğramaması için bozma sebebi yapılamaz. Ancak fail hakkında ilk hüküm verildikten sonra bozma üzerine dosyanın yeniden ilk derece mahkemesi önüne gelmesi durumunda, fail ilk derece mahkemesinin vereceği yeni hükümden önce etkin pişmanlık göstererek mağdurun zararını giderdiği takdirde cezasında indirim yapılacaktır.

Kanaatimizce burada failin aleyhine olacak şekilde genişletici yorum yaparak TCK'nın 168. maddesinin uygulanması açısından mağdurun zararının giderilmesinin yalnızca mahkemece ilk hükmün verilmesi aşamasına kadar olabileceğini savunmak doğru değildir. TCK'nın 168. madde metni ve gerekçesi incelendiğinde etkin pişmanlık durumunun fail hakkında ilk hüküm verilmeden önce gerçekleşmesi gerektiğine dair hiçbir ifade yoktur. Bilindiği üzere ceza hukukunda yorum yapılırken dikkate alınması gereken ilk kriter yorum yapılacak ilgili yasa maddesinin kendisidir. Burada üzerinde durulması gereken temel hususlardan birisi, fail hakkında ilk derece mahkemesince hüküm verildikten sonra, istinaf ya da temyiz sürecinde sırf yargılamanın uzatılması ve zamanaşımı süresinin geçirilmesi amacıyla yapılan mağdurun zararının giderilmesi talebinin dikkate alınmaması ve bunun münhasıran bozma nedeni olarak kabul edilmemesidir. TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç işlendikten ve fail hakkında ilk derece mahkemesi tarafından hüküm kurulduktan sonra, başkaca bir sebepten dolayı dosya bozularak yeniden ilk derece mahkemesince yargılama yapılırsa; failin bu aşamada mağdurun zararını gidermesi durumunda etkin pişmanlık hükümleri uygulanacaktır. Ancak, dosya ilk derece mahkemesince hüküm verildikten sonra Yargıtay'da incelendiği esnada aynen iade ya da tazmin suretiyle mağdurun zararının karşılanması etkin pişmanlık bakımından etkisi yoktur. Yargıtay da uygulamasında bu görüş çerçevesinde hareket ederek etkin pişmanlık hükümlerini değerlendirmiştir⁸²⁰.

⁸²⁰ “...Somut olayda; hükmün verilmesinden önce yapılmış bir ödeme söz konusu olmamakla birlikte, hükmün verildiği tarihte “başkasına ait kredi kartını kötüye kullanma suçlarıyla” ilgili olarak 5237 sayılı Yasanın 168.maddenin uygulanma olasılığı bulunmadığından, anılan suçun “etkin pişmanlığa” konu edilebilecek suçlar arasına alınmasından sonra ihdas edilen lehe durum nedeniyle uyarılama yargılaması yapılmasına ve yargılama sonunda verilecek hükümden önce gerçekleşecek ödemelerin bu kapsamda değerlendirilmesine engel sebep bulunmamaktadır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 27.05.2008 tarihli, 2008/11-127 E., 2008/147 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

II. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU

A. GENEL OLARAK

TCK'nın 245/2. maddesinde başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. TCK'nın 245. maddesinin ilk halinde ön görülmeyen bu suç tipi, 29.06.2005 tarihinde kabul edilip 08.07.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesi ile madde metnine eklenmiştir. Kanun koyucu yaptığı bu yasal değişiklik sonucunda; başka kişilere ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmek suretiyle sahte banka veya kredi kartı üretilmesini, satılmasını, devredilmesini, satın alınmasını ya da kabul edilmesini ayrı bir suç olarak düzenlemiştir. Böylece sahte banka veya kredi kartları henüz fail tarafından kullanılarak yarar sağlanmasa bile bu kartların üretimi, alınıp satılması, herhangi birisine devredilmesi ya da sadece kabul edilmesi suç sayılarak yaptırıma bağlanmıştır.

Doktrinde genel olarak 765 sayılı TCK döneminde banka veya kredi kartlarının sahte olarak üretilmesi ve kullanılması durumunda; failin bu eyleminin özel belgede sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarını oluşturduğu kabul edilerek fikri içtima kuralları gereğince, yalnızca cezası daha ağır olan dolandırıcılık suçundan dolayı fail hakkında cezaya hükmolunacağı görüşü ağırlıklı olarak savunulmaktaydı⁸²¹. Ancak bunun karşısı olarak failin bu eyleminin 765 sayılı TCK'nın 525/a-2. maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiği fikri de ileri sürülmüştür⁸²². Bu noktada sahte banka veya kredi kartının kullanılmış olması önem taşımaktadır. Aksi takdirde özel belgede sahtecilik suçu ve dolandırıcılık suçu gündeme gelmeyecektir. Fail tarafından sahte olarak üretilen banka veya kredi kartı olayda kullanılmadığında, özel belgede sahtecilik suçunun oluşması mümkün değildir. Dolayısıyla sahte olarak oluşturulan banka ya da kredi kartının kullanılmaması durumunda, kartın sadece üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi şeklinde gerçekleşen

⁸²¹ Erdoğan, s. 332., Bayraktar, s. 201., Koç, s. 124., Kurt, s. 192., Doğan, s. 311., Degirmenci, Olgun, "Ceza Hukuku Açısından Kredi ve Banka Kartları", Legal Hukuk Dergisi, S. 3., Y. 2003., s. 608 (Kredi ve Banka Kartları).

⁸²² Malkoç, C. 2., s. 2095.

eylemler yasada açık bir hüküm olmadığından suç ve cezada kanunilik ilkesi gereğince cezalandırılmamaktaydı.

TCK’da tanımlanmamış olan belge kavramını; “*olayları nakleden, içerdiği irade beyanları neticesinde hukukten değer taşıyan ve belirli kişilerce meydana getirilen her türlü yazı*” olarak açıklamak mümkündür⁸²³. Belge içeriği itibarıyla hukuk düzenine aykırılık taşımamalı ve hukuki sonuç doğurmaya elverişli olmalıdır⁸²⁴. Hukukten geçerli olarak kabul edilen bir belgenin sahip olması gereken unsurları; yazılı olması, hukukten değer taşıyan anlamlı bir içeriğinin bulunması ve düzenleyen kişi ya da kurumun belirli olması şeklinde belirtebiliriz⁸²⁵. TCK’da belgeler üç gruba ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla; resmi belgeler, resmi belge hükmünde olan belgeler ve özel belgeler olarak sayılabilir.

Çalışmamızın ilerleyen bölümünde detaylı şekilde ele alınacak olan TCK’nın 207. maddesinde öngörülen özel belgede sahtecilik suçu açısından da en önemli husus, sahte olarak hazırlanan özel belgenin somut olayda ayrıca kullanılmış olmasıdır. Özel belgenin sadece sahte şekilde hazırlanması TCK’nın 207. maddesinde düzenlenen suçu oluşturmayacaktır⁸²⁶. Resmi belgede sahtecilik suçundan farklı olarak, özel belgede sahtecilik suçunun gerçekleşmesi için özel belgenin sahte olarak düzenlenmesi veya değiştirilmesi ile birlikte failin bu sahte belgeyi kullanması da gerekir⁸²⁷. İnceleme konumuz olan suç açısından bakıldığında ise; TCK’nın 245/2. maddesi uyarınca fail tarafından sahte şekilde düzenlenen banka ya da kredi kartının kullanılması şart değildir. Burada kendine özgü yeni bir sahtecilik suç tipi⁸²⁸ düzenlenmiştir. Bu suçun yasa maddesine eklenmesi “*suçta ve cezada kanunilik ilkesi*” kapsamında son derece isabetli olmuş ve böylelikle failin cezalandırılabilmesi bakımından tartışmalar önlenerek konuya açıklık getirilmiştir.

⁸²³ Gökçen, Ahmet, Belgede Sahtecilik Suçları Gözden Geçirilmiş ve Yargıtay Kararları İle Zenginleştirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 75.

⁸²⁴ Bakıcı, Sedat, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri 2, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 693.

⁸²⁵ Gökçen, Hasan Tahsin, “Resmi Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m. 204)”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 67., S. 3., Yaz 2009., s. 96.; Gökçen, s. 79.

⁸²⁶ Türk Ceza Kanunu’nun özel belgede sahtecilik başlıklı 207. maddesi; “(1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” şeklindedir.

⁸²⁷ Gökçen, s. 465.

⁸²⁸ Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1046., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1015., Hafızogulları/Özen, Özel Hükümler, s.466., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 663-664.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun konusu olan banka veya kredi kartı, özel belgede sahtecilik suçu yönünden belge olarak değerlendirilemez. Bu kapsamda belge olarak kabul edilemeyecek nitelikteki banka veya kredi kartlarının sahte olarak üretilmesi halinde, suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca doğal olarak belgede sahteciliğe ilişkin yasa hükümleri uygulanamayacaktır. İlerleyen kısımlarda bu hususla ilgili ayrıntılı değerlendirmelerde bulunulacaktır. TCK'nın 245/2. maddesi ile ilgili olarak önemli olan başkalarının hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartının üretimi, satımı, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi hareketlerinden herhangi birisinin işlenmesidir. Bu suç seçimlik hareketli bir suçtur. Sahte oluşturulmuş kartın, kullanılması ya da yarar sağlanması şart değildir. Sahte olarak oluşturulan banka veya kredi kartının kullanılarak yarar sağlanması halinde ise TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç işlenmiş olacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenmiş olan suçun tamamlanabilmesi için, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi şeklindeki seçimlik hareketlerden herhangi birisinin fail tarafından icra edilmesi gerekmektedir. İnceleme konumuz olan suç, tehlike suçu olarak öngörülmüş ve yasa metninde sayılan seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılması suçun oluşumu için yeterli kabul edilmiştir. Sahte olarak oluşturulan banka veya kredi kartının kullanılması ya da herhangi bir maddi yarar elde edilmesi önemli değildir. Banka ya da kredi kartları tamamen sahte olarak oluşturulabileceği gibi, gerçek bir kart üzerinde değişiklikler yapılarak da sahte hale getirilebilir. Kanun koyucu bu suç tipiyle sahte banka veya kredi kartı üretenlerin, sahte olduklarını bilerek satın alanların, bunları satmak suretiyle ticaretini yapanların, devredenlerin veya kabul edenlerin cezalandırılmasını istemiştir.

5464 sayılı Kanun'un "*izinsiz kart çıkartmak*" başlıklı 38. maddesinde; bu kanunun 4. maddesinde belirtilen izinleri almadan kartlı sistem kuran, kredi kartı çıkaran veya üye işyeri anlaşması yapan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilân ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda bu işlerle uğraştıkları izlenimini yaratacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlilerinin cezalandırılacağı belirtilmiştir. Böylece faaliyet izni alınmadan kredi kartı çıkarılması

ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Kredi kartını çıkaracak olan banka veya finansal kurumun, bu hususla ilgili olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan izin alması gerekmektedir. İzin alınmadan kredi kartı çıkarılması eylemi, 5464 sayılı Kanun'un 38. maddesi kapsamında değerlendirilecektir. Bu suç tipiyle ilgili olarak da çalışmamızın ilerki kısımlarında detaylı açıklamalar yapılacaktır. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun unsurları itibariyle oluşabilmesi için; başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek 5464 sayılı Kanun kapsamındaki bir banka veya kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi fiillerinden herhangi birisinin gerçekleşmesi gerekir.

B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçuyla korunmak istenilen hukuki değer karma nitelik taşımaktadır. Günümüzde banka veya kredi kartları ödeme aracı olarak kullanılmaktadır ve kartlı ödemeler sisteminin işleyişi ile kişilerin malvarlıkları arasında bağlantı bulunmaktadır. Kamu veya özel sektörde çalışanların aylık ücretleri onların banka hesaplarına yatırılmakta, ATM cihazları nakit para çekimleri başta olmak üzere birçok bankacılık hizmetinden yararlanabilmek için kullanılmaktadır. Özellikle son yıllarda internet kullanımının yaygınlaşmasıyla orantılı olarak banka veya kredi kartı ile yapılan mal ya da hizmet alımları oldukça artış göstermiştir.

Kartlı ödemeler sisteminin sağlıklı işlemesi, ülke ekonomisi bakımından da oldukça önem taşımaktadır; bu sistem bankacılık sektörü ve ticari hayatın vazgeçilmez unsurlarındandır. TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç ile kartlı ödemeler sistemine duyulan güvenin zedelenmesi önlenmek istenmiş, bankacılık sektöründeki hizmetlerin hızlı, sağlıklı işleyebilmesi, ticari faaliyetlerin düzgün biçimde gerçekleştirilebilmesi, bankacılık sistemi ile bilişim alanının korunması amaçlanmıştır⁸²⁹. Fail, gerçek bir hesap sahibi ile ilişkilendirmek suretiyle sahte bir banka ya da kredi kartı ürettiğinde; toplumdaki kişilerin banka ve kredi kartlarına olan güveni sarsılacak, kart kullanımı azalacak ve buna bağlı olarak bankacılık sistemi ve ekonomik yaşam olumsuz etkilenecektir.

⁸²⁹ Karagülmez, s. 289., Erdoğan, s. 301., Esen, s. 642.

Kanun koyucu banka ya da kredi kartının sahte olarak üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi şeklinde seçimlik olarak saydığı eylemleri suç olarak düzenlerken, esasında ekonomik hayat içerisinde önemi her geçen gün artan banka veya kredi kartı uygulamasının sağlıklı ve güvenli bir ortamda sürdürülmesini öngörmüştür. Banka veya kredi kartlarının güvenilirliğinin sağlanması ve ödeme aracı olarak kullanılan bu kartların işlerliğinin zarar görmemesi oldukça önemlidir. Bu suç ile ayrıca gerçek kart hamillerinin zarara uğratılmasının da önüne geçilmek istenmiştir. Özellikle kanun metninde “başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirerek” ibaresine yer verilmesi bunu göstermektedir.

C. SUÇUN UNSURLARI

1. Suçun Maddi Unsurları

a. Suçun Konusu

TCK’nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun konusu, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmiş olan sahte banka ya da kredi kartıdır. Fail tarafından üretilen sahte banka veya kredi kartı tümüyle sahte olabileceği gibi; gerçek bir kart üzerinde değişiklikler yapılması sonucunda da elde edilebilir. İncelediğimiz suçun konusu oluşturan banka veya kredi kartının yalnızca sahte olması yeterli değildir. Bu kartın, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmesi sonucunda elde edilmesi de gerekmektedir⁸³⁰. Aksi takdirde başkalarına ait hesap ile ilişkilendirilmeyen sahte kartlar, TCK’nın 245/2. maddesi kapsamına girmeyecektir. Fail kendisinin hamili olduğu banka veya kredi kartını, başkasına ait banka hesabı ile ilişkilendirmek suretiyle de kart üzerinde sahtecilik yapabilir. Böyle bir durumda, fail yine TCK’nın 245/2. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır.

TCK’nın 245/2. maddesi açısından önemli olan başkasına ait hesap ile ilişkilendirilmiş sahte banka ya da kredi kartının varlığıdır⁸³¹. Gerçek bir banka veya kredi kartı söz

⁸³⁰ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077.

⁸³¹ “...TCK’nın 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi gerektiği, Ceza Genel Kurulu’nun 16.04.2019 gün ve 2015/8-960 Esas 2019/467 Karar sayılı ilamında da vurgulandığı üzere, TCK’nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçun konusunu, sahte olarak üretilmiş banka veya kredi kartının oluşturduğu, bu nedenle sahteciliğin banka veya kredi kartında yapılmış olması gerektiği, kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması eyleminin bu madde kapsamında değil, 5464 sayılı Kanun’un 37/2. maddesi kapsamında değerlendirileceği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 03.06.2020 tarihli, 2019/26264 E., 2020/12378 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

konusu olduğunda, TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yönünden değerlendirme yapılması gerekecektir. Gerçek bir kredi kartının bağlı olduğu hesap ile ilişkilendirilmek suretiyle gerçek bir ek kart üretilmesi halinde; ortada sahte bir kart bulunmadığından yine TCK'nın 245/2. maddesindeki suç gerçekleşmeyecektir.

Günümüzde internet ortamında yapılan mal ya da hizmet alımlarında sanal kartlar da sıkça kullanılmaktadır. Kredi kartının yetkili hamili tarafından yapılan talep üzerine çıkartılan sanal kartlar, bu suçun konusuna girmezler. Ancak fail tarafından başka bir kişiye ait kredi kartına bağlı olarak hamilin yetkilerinin izinsiz kullanımı sonucunda sahte sanal kart veya ek kart üretilmesi halinde; bu kartlar da suçun konusunu oluştururlar. Örneğin fail, başka birisinin internet bankacılığı hesabına ait giriş bilgilerini öğrendikten sonra bankanın internet sitesindeki uygulamasını kullanarak oturum açar ve sanki gerçek kart kullanıcısıymış gibi sanal kredi kartı üretirse; bu durumda TCK'nın 245/2. maddesini ihlal etmiş olacaktır. Yargıtay uygulamasına bakıldığında aynı şekilde sahte olarak üretilen sanal kartın bu suç kapsamında değerlendirildiği görülmektedir⁸³². Fail, banka veya kredi kartı elde edebilmek için başkasına ait bilgileri kullanarak banka ya da finans kurumuna başvuruda bulunur ve bunun sonucunda kendisine kart verilirse; bu durumda yine TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun ihlali söz konusu olacaktır⁸³³.

⁸³² “...Saniğin; sahte sanal kredi kartı oluşturup, bu kredi kartıyla değişik zamanlarda harcama yapmaktan ibaret eylemlerinin TCK.nun 245/2. ve 245/3., 43. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden, eylemler kül halinde değerlendirilerek yazılı biçimde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 29.09.2014 tarihli, 2014/3533 E., 2014/21275 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸³³ “...Saniğin ele geçirdiği başkasına ait nüfus cüzdanını kullanarak banka görevlilerince basımını sağladığı kredi kartı “sahte oluşturulan” kart niteliğinde olup bu kartın kullanılması suretiyle kendisine haksız yarar sağlaması eylemi daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturmadığından 5237 sayılı Yasanın 245/3.maddesinde düzenlenen suçu oluşturmaktadır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 27.05.2008 tarihli, 2008/11-87 E., 2008/150 K. sayılı Kararı, “...Saniğin aslı ele geçmeyen sahte kimlikle başvurup kredi kartı sözleşmesi düzenlenmesi suretiyle bankadan sahte kredi kartı çıkartmak eyleminin, mağduru banka olup TCK.nun 245/2, 43. maddelerine, suça konu sahte üretilmiş kartla değişik zaman- larda harcama ve nakit çekimi yapmaktan ibaret eyleminin ise TCK.nun 245/3. ve 43. maddelerindeki suçları oluşturacağı gözetilmeden, suç vasıflarında yanılgiya düşülerek yazılı şekilde hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.06.2016 tarihli, 2015/10311 E., 2016/7969 K. sayılı Kararı, “...Katılan M. Ç. adına sahte olarak düzenlenmiş aslı ele geçirilemeyen ancak bankaca fotokopisinin belgelere eklendiği kimlik ile bankaya müracaat ederek sahte kredi kartı düzenleten sanık hakkında bozmaya uyulmasına karşın, TCK.nun 245/2. madde ve fıkrası ile birlikte TCK.nun 43. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.10.2015 tarihli, 2015/8282 E., 2015/22328 K. sayılı Kararı, “...Saniğin H. Kavas'ın kimlik bilgilerine göre düzenlenmiş, üzerinde kendi fotoğrafı bulunan sahte kimlikle Garanti Bankasından sahte kredi kartı olarak değişik zamanlarda birden çok kez kullanması eyleminin TCK.nun 245/2, 43 ve TCK.nun 245/3, 43. maddelerinde yazılı suçları ayrı ayrı oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.06.2015 tarihli, 2015/1816 E., 2015/18240 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

Başkalarına ait hesaplarla ilişkilendirilmeden üretilen banka veya kredi kartlarının bu suç kapsamına girmeyeceği yukarıda belirtilmişti. Başkalarının hesaplarıyla ilişkilendirilmeden sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi durumunda ancak eylem, özel belgede sahtecilik suçunu oluşturduğu takdirde fail cezalandırılabilir. Özel belgede sahtecilik suçunun gerçekleşebilmesi için özel belgenin sahte olarak düzenlenmesi ya da gerçeğine aykırı şekilde değiştirilmesi yeterli olmayıp ayrıca bu belgenin kullanılmış olması şarttır. TCK'nın 245/2. maddesi açınsından değerlendirildiğinde fail tarafından başkalarının hesaplarıyla ilişkili olmayan banka ya da kredi kartının üretilmesi bu suç kapsamında değildir. Başkalarının banka hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin üretilen sahte banka veya kredi kartı, tek başına suçun konusuna girmeyecektir⁸³⁴. Fail bu nitelikteki bir kartı kullanarak birisini aldatıp yarar elde ederse; bu durumda dolandırıcılık suçu oluşabilecektir⁸³⁵.

b) Fail

TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç bakımından, fail herhangi bir özellik arz etmemektedir. Bu suç, özgü suçlardan olmadığı için herkes fail olabilir. Başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek sahte banka ya da kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi suçun faili olacaktır. Fail yönünden kanunda açıkça sayılan seçimlik hareketlerin herhangi birisinin yapılması dışında başkaca bir nitelik aranmamıştır. TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun failinin, bilişim alanında özel bir uzmanlık bilgisine ya da becerisine sahip olması şart değildir.

Failler, banka veya kredi kartlarında sahteciliğe konu fiilleri işlerken genellikle bilişim konusunda belirli bir uzmanlık bilgisine sahip olmayı gerektiren yöntemleri kullanırlar. Özel uzmanlık gerektiren yöntemleri kullanan kişiler, yakalanma risklerini azaltarak bu suça konu hareketleri kolaylıkla yapabilmektedirler. Yüksek gelir elde edebilmek ve soruşturma makamlarınca yakalanma ihtimalini en aza indirgeyebilmek için özel teknikler kullanan ve fiziksel şiddet uygulamadan kazanç sağlayan davranışlarda bulunan kimseler “*profesyonel suçlu*”; bu kişilerin işledikleri suçlar ise “*profesyonel suç*” olarak adlandırılmaktadır⁸³⁶.

⁸³⁴ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 316.

⁸³⁵ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 865.

⁸³⁶ Jackson Jereme E., “*Fraud Masters: Professional Credit Card Offenders and Crime*”, Criminal Justice Review, Vol. 19., No.1, Spring 1994, s. 124.

Doktrinde suçla konu olan eylemin niteliği nedeniyle failin bilişim konusunda özel uzmanlık bilgisine sahip olmasının gerekip gerekmediği hususunda tartişma yaşanmıştır. Bu konuda bazı yazarlar; suçun failinin herhangi bir kimse olabileceğini belirtmekle birlikte suçun işlenebilmesi için özel bilgi ve uzmanlık gerektiğini; bu nedenle genellikle örgütlü olarak suçla konu eylemlerin gerçekleştirildiğini ancak örgüt mensuplarından yalnızca birisinin bile bilişim alanında uzman olmasının yeterli olduğunu ifade etmiřlerdir⁸³⁷. Buna karşılık diğer görüşü savunanlar ise; suç tipinde failin özel bir uzmanlık bilgisine sahip olmasının aranmadığını, herkesin bu suç yönünden fail olabileceğini ifade etmiřlerdir⁸³⁸.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun faili olabilmek için bilişim alanında uzmanlık düzeyinde bilgi birikimine ya da özel bir beceriye sahip olmak şart değildir. Bu suçun işlenebilmesi için, özellikle sahte banka veya kredi kartı üretilmesi söz konusu olduğuunda belirli bir uzmanlık gerektiren tekniklere ihtiyaç duyulabilir. Ancak suç tipini düzenleyen kanun maddesinde fail açısından bilişim alanında uzman olması gibi bir koşul aranmamıştır. Dolayısıyla fail olabilmek için kanunda öngörülemeyen bir niteliğin şart koşulması hukuken doğru olmayacaktır. Özgü bir suç olmayan bu suçun faili, herkes olabilir.

İnceleme konumuz olan suçun faili ancak gerçek kişiler olabilir. Tüzel kişilerin hareket yeteneği olmadığı için fail olabilmeleri mümkün değildir. Tüzel kişiler hakkında herhangi bir ceza yaptırımını uygulanamaz. Ancak işlenen bu suç nedeniyle yararına haksız menfaat elde edilen tüzel kişiler yönünden TCK'nın 246. maddesindeki hüküm uyarınca onlara özgü güvenlik tedbirine hükmolunabilecektir.

c. Mağdur

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun mağduru ile ilgili olarak yasa metninde herhangi bir özel ifade kullanılmamıştır. Bu suç açısından mağdur özellik taşımadığından herkes mağdur konumunda olabilecektir. Ancak TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun mağdurunun, kartı çıkaran banka ya da diğer finansal kuruluşlar mı olacağı yoksa sahte banka veya kredi kartının ilişkilendirildiği

⁸³⁷ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 656., Erdoğan, s. 338., Taşkın, s. 64.

⁸³⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1015., Dülger, s. 360., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1046., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 313-314., Koç, s. 131.

hesabın sahibi mi olacağı hususunun tespiti önemlidir. Doktrinde bu hususla ilgili olarak farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Soyaslan'a göre malvarlığında azalma olan kimse, banka veya finans kurumu bu suçun mağduru olarak kabul edilecektir⁸³⁹.

Özbek/Doğan/Bacaksız'a göre kart henüz kullanılmadığı için bu suçun mağduru, banka veya finans kurumudur⁸⁴⁰.

Koca/Üzülmez'e göre suç özel bir sahtecilik suçu niteliğinde olduğu için mağdur, toplumu oluşturan tüm bireylerdir⁸⁴¹.

Akbulut'a göre suç sahtecilik suçu niteliğinde olduğu için topluma karşı işlenmiştir ve suçun mağduru, toplumu oluşturan kişilerdir⁸⁴².

Tezcan/Durmuş/Önok'a göre kartı çıkaran banka veya kredi kurumunun ticari itibarı zedelendiği için bunlar, suçtan zarar gören konumundadırlar. Suçun mağduru ise banka veya kredi kartının gerçekte hamili olan kimsedir⁸⁴³.

Dülger'e göre suçun mağduru, banka ya da kredi kartının bağlı olduğu hesabın mudisi olan gerçek kişilerdir. Bu suç ile banka ve kredi kartlarının bağlı olduğu sistem ve kart çıkarma yetkisi olan bankalar veya finansal kurumlara duyulan güven de korunmak istenmiştir. Dolayısıyla bankalar ve kredi kuruluşları suçun mağduru değildir, ancak suçtan zarar gören konumundadırlar⁸⁴⁴.

Karagülmez'e göre suçtan zarar gören, sahte oluşturulan banka veya kredi kartı hesaplarıyla ilişkilendirilen bankalardır⁸⁴⁵.

Erdoğan' göre suçun mağduru, bankada hesabı bulunan herkes olabilir. Bunun yanı sıra hesabın bulunduğu banka da mağdurdur⁸⁴⁶.

Hafizoğulları/Özen'e göre bu suç, çok mağdurludur. Kamu idaresi ile sahte banka ya da kredi kartının ilişkilendirildiği hesabın sahibi, mağdur konumundadır. Bunlar ayrıca suçtan zarar gören durumundadırlar⁸⁴⁷.

⁸³⁹ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 656.

⁸⁴⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1015.

⁸⁴¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 863.

⁸⁴² Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 314.

⁸⁴³ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1073.

⁸⁴⁴ Dülger, s. 366.

⁸⁴⁵ Karagülmez, s. 347.

⁸⁴⁶ Erdoğan, s. 338.

⁸⁴⁷ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 466.

Şahbaz'a göre madde metninden hareketle suçun mağduru, banka veya kredi kartının ilişkilendirildiği hesabın sahibi olan kimsedir⁸⁴⁸.

Koç'a göre fail hayali hesaplara bağlı olarak banka veya kredi kartı üretmek suretiyle bu kartlarla işlem yaparak bankanın veya finansal kurumun zararına neden olursa banka ya da finansal kurum, suçtan zarar gören konumunda olacaktır. Bu suç ile bankanın ya da kart çıkartma yetkisi olan kuruluşların itibarı zedelendiği için bunlar, suçtan zarar gören durumundadırlar. Yabancı bir bankaya ait olan kartın manyetik şeridinde veya çipte sahtecilik yapıldığı takdirde bu yabancı banka, suçun mağduru⁸⁴⁹.

Apaydın'a göre suçun mağduru, sahte kartın ilişkilendirildiği banka ya da finansal kuruluştur⁸⁵⁰.

Okuyucu Ergün'e göre bu suçtan zarar gören, kartın henüz kullanılmamış olması nedeniyle kart hamili değil kart çıkartma yetkisine sahip banka veya kredi kuruluştur⁸⁵¹.

Günarşlan'a göre kart çıkartmaya yetkili banka veya finans kuruluşu ile sahte kartın ilişkilendirildiği banka hesabı sahibi, suçun mağduru⁸⁵².

Parlar'a göre bilişim sistemlerinin, kartlarının güvenilirliği ile genel olarak ticari itibarları zarar gören banka veya kredi kurumları, suçun mağduru olabileceklerdir⁸⁵³.

Yıldız'a göre suçun mağduru, kart çıkaran banka veya finansal kuruluş olacaktır⁸⁵⁴.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç, esasında tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Fail kanunda belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisini gerçekleştirdiğinde somut olarak hiçbir zarar oluşmasa da, zarar tehlikesinin varlığı suç açısından yeterlidir. Suça konu seçimlik hareketlerin yapılmasıyla birlikte, suç tamamlandığından bankada hesabı bulunan kimse doğrudan zarara uğramayacaktır. Ancak suç nedeniyle kartı çıkaran banka veya finansal kurumların sağladığı bankacılık hizmetlerinin düzgün şekilde işleyişine duyulan güven ile onların ticari itibarı, zedelenerek olumsuz etkilenecektir. Sahte kartın ilişkilendirildiği hesabın gerçekte

⁸⁴⁸ Şahbaz, s. 2763.

⁸⁴⁹ Koç, s. 132.

⁸⁵⁰ Apaydın, Bilişim Ceza Hukuku, s. 464., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 90.

⁸⁵¹ Okuyucu Ergün, s. 1076.

⁸⁵² Günarşlan, s. 141.

⁸⁵³ Parlar, s. 127.

⁸⁵⁴ Yıldız, s. 247.

olmayan hayali kişilere ait olması durumunda, banka ya da finansal kuruluşun malvarlığında azalma tehlikesi oluşacaktır. Ayrıca sahte banka veya kredi kartının kullanılmaması hususu da göz önünde bulundurulduğunda; TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç bakımından mağdur konumunda olan, gerçekte kartı çıkartma yetkisine sahip olan ilgili banka ya da finansal kurumdur. Yargıtay uygulamasında da, banka veya kredi kartının henüz kullanılmamış olması nedeniyle kartı çıkarma yetkisine haiz olan banka veya finansal kuruluş, suçun mağduru olarak kabul edilmiştir⁸⁵⁵.

d. Fiil

TCK'nın 245/2. maddesinde başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suç olarak öngörülmüştür. Sahte banka ya da kredi

⁸⁵⁵ “...TCK'nın 245/2 ve 245/3. maddelerinde düzenlenen suçların mağduru ilgili banka olup, suçtan doğrudan zarar gören ve 11.02.2015 tarihli dilekçe ile katılma isteği karara bağlanmayan müşteki Finansbank A.Ş. vekilinin hükmü temyiz ettiği, CMK'nın 260/1. madde ve fıkrası uyarınca yasa yollarına başvurma hakkı bulunduğu kabul edilerek yapılan incelemede; şikayetçi Finansbank A.Ş.'nin katılmasına karar verilerek mazereti hususunda değerlendirme yapılması, duruşma gününden haberdar edilip iddia ve delillerini sunma imkanı sağlanarak sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, iddia hakkı kısıtlanmak suretiyle CMK'nın 233. ve 234. maddelerine aykırı davranılması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 11.11.2019 tarihli, 2018/1497 E., 2019/13513 K. sayılı Kararı, “...Sahte üretilen banka kartını kabul etmek ve kullanmak suçlarının mağduru muhatap banka olup iddianamede belirtilen banka kartının Akbank'a ait olması karşısında, suçtan zarar görme ihtimali bulunan ve duruşmadan da haberdar edilmeyen adı geçen bankanın yokluğunda verilen hükümlerin tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmadığından, varsa dosyasına konulması, aksi halde giyabi hükümlerin ve Dairemizin tevdi ilamının CMK'nın 34/2. madde ve fıkrasında belirtilen başvurabilecek kanun yolu, süresi, mercii ve şekli de belirtilmek suretiyle yöntemine uygun olarak anılan bankaya tebliği sağlanarak...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.07.2019 tarihli, 2019/9549 E., 2019/9157 K. sayılı Kararı, “...Sahte banka veya kredi kartı üretmek ve kullanmak suçunun mağduru muhatap banka olup iddianamede belirtilen banka kartının QNB Finansbank A.Ş.'ye ait olması karşısında, suçtan zarar görme ihtimali bulunan ve duruşmadan da haberdar edilmeyen adı geçen bankanın yokluğunda verilen hükümlerin tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmadığından, varsa dosyasına konulması, aksi halde giyabi hükmün ve Dairemizin tevdi ilamının CMK'nın 34/2. madde ve fıkrasında belirtilen başvurabilecek kanun yolu, süresi, mercii ve şekli de belirtilmek suretiyle yöntemine uygun olarak anılan bankaya tebliği sağlanarak...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 10.11.2022 tarihli, 2020/9564 E., 2022/16288 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen sahte kredi kartı oluşturma suçunun mağduru ilgili banka olup, suçtan doğrudan zarar görmeyen S. Köksal'ın davaya müdahale hakkı bulunmadığı halde, katılan sıfatı ile davaya kabulüne karar verilip lehine vekalet ücreti tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 24.02.2020 tarihli, 2019/28352 E., 2020/10224 K. sayılı Kararı, “...Sanığın sahte sürücü belgesini kullanarak Yapı Kredi Bankasından iki kredi kartı ve bir banka kartı, Şekerbank'tan ise bir banka kartı aldığının iddia ve kabul edilmesi karşısında; başkaları adına sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme fiillerinde suçun mağduru kartı üretilen banka ya da finans kuruluşu olması nedeniyle, kartı çıkartılan banka sayısınca suç oluşacağı ve aynı bankaya ait birden fazla kart düzenlenmiş ise ayrıca TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği dikkate alınarak, mağdur banka sayısınca hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi ile...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 12.03.2020 tarihli, 2019/3864 E., 2020/2430 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

kartlarının üretilmesinden itibaren başlayarak kullanılması aşamasına gelinceye kadar (kartın kullanılması hariç tutulmak suretiyle) olan süreçlerin cezalandırılması kanun koyucu tarafından istenilmiştir. Suça ilişkin fiilin gerçekleşmesi için banka veya kredi kartı sahte olarak oluşturulmalı veya gerçek bir kart üzerinde değişiklikler yapılmak suretiyle sahte hale getirilmeli ya da bu nitelikteki kart satılmalı, devredilmeli, satın alınmalı veya kabul edilmelidir. Banka veya kredi kartının sahte olması bu suç açısından en temel unsurdur. Sahtecilik aldatmaya yönelik olduğu için, sahte olma ve aldatma birbirlerine bağlı olan kavramlardır⁸⁵⁶. Sahte banka veya kredi kartı kavramı çoğunlukla gerçeğine benzer biçimde üretilen kartlar için kullanılmaktadır⁸⁵⁷. Bu suçun konusu başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmiş banka veya kredi kartları olduğu için, sahtecilik banka veya kredi kartında yapılmalıdır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunda ortada gerçek bir kart bulunurken; inceleme konumuz olan suçun konusunu sahte banka veya kredi kartı oluşturmaktadır. Sahte olarak üretilmeyen, başkasına ait gerçek bir kartın varlığı halinde; TCK'nın 245/2. maddesinin ihlali söz konusu olmayacaktır. Banka ya da kredi kartları bütünüyle sahte şekilde üretilebileceği gibi; gerçek olan kartlar üzerinde bazı işlemler yapılarak bu kartların sahte hale getirilmesi de mümkündür.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçu seçimlik hareketli bir suçtur⁸⁵⁸. TCK'nın 245/2. maddesinde açıkça belirtilen hareketlerden herhangi birisinin gerçekleştirilmesi ile birlikte suç işlenmiş olacaktır. Fail, banka veya kredi kartını sahte olarak üretir ve daha sonra bu kartı satarsa, böyle bir durumda fail açısından tek suç işlenmiş kabul edilecektir. Ancak bunun aksini savunan ve yasada belirtilen hareketlerin ayrı bir suç olduğunu ileri süren görüş de bulunmaktadır⁸⁵⁹. Kanaatimizce failin aynı sahte karta ilişkin olarak kanunda sayılan birden fazla

⁸⁵⁶ Güngör, Devrim, Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010, s. 16.

⁸⁵⁷ Taşdemir, s. 3

⁸⁵⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 317., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1075-76., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1048., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 863., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 665., Dülger, s. 385.; Karagülmez, s. 345., Donay, Süheyl, Bankacılık Ceza Hukuku, Beta, İstanbul, 2007, s. 169., Erdoğan, s. 334., Esen, s. 645., Koç, s. 133., Altun, Gönül, "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m. 245)", Ceza Hukuku Dergisi (CHD), Y. 2014., S. 24., s. 360., Semiz, Murat, İctihatlar ve Uygulamadan Örnekleriyle Bilişim Suçları ve Soruşturma Yöntemleri, Adalet Yayınevi, 2020 s. 190.

⁸⁵⁹ Bıçkın, s. 160., Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 464.

hareketi birlikte yapması, onun birden fazla kez cezalandırılmasını gerektirmez. Burada önemli olan kriter; suçun konusunun aynı olmasıdır. Böyle bir durumda hakim, ceza adaletinin sağlanabilmesi bakımından TCK'nın 61. maddesi gereğince; fail hakkında temel cezayı belirlerken asgari haddten ayrılabilir. Kişi sahte banka veya kredi kartını ürettikten sonra başka bir kimseye bu kartı satarsa; her ikisi açısından da TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç işlenmiş kabul edilecektir. Kanunda sayılan tipe uygun farklı hareketleri icra eden kişiler arasında suça iştirak hali gerçekleşmez ve her birisi ayrı ayrı bu suç nedeniyle cezalandırılır⁸⁶⁰.

Doktrinde TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen seçimlik hareketlerin hepsinin aynı ağırlıkta olmaması nedeniyle bu hareketleri gerçekleştiren kişiler hakkında aynı cezaya hükmolunmasının doğru olmadığı savunulmuştur. Bu görüşe göre; başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartının üretilmesi ile bu kartın kabul edilmesi aynı haksızlık içeriğine sahip değildir. Bu nedenle sahte banka veya kredi kartının satın alınması ile kabul edilmesi fiilleri için daha az ceza yaptırımını uygulanmalıdır⁸⁶¹.

Kanaatimizce bu hususla ilgili olarak şu şekilde değerlendirme yapmak uygun olacaktır. Kanun koyucu, bazı suçları düzenlerken suç oluşturan fiillerin haksızlık içerikleri ve uygulanacak yaptırımlar ile ilgili olarak farklı bir yol izlemiştir. Örneğin TCK'nın 197. maddesinde⁸⁶² düzenlenen parada sahtecilik suçunda sahte parayı bilerek kabul eden kişi, sahte parayı üreten kişiye göre daha az cezalandırılmaktadır. Benzer şekilde TCK'nın 199. maddesinde⁸⁶³ düzenlenen kıymetli damgada sahtecilik suçunda, kıymetli damgayı sahte olarak üreten kimse ile sahte üretilen kıymetli

⁸⁶⁰ Dülger, s. 385.

⁸⁶¹ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 863-864.

⁸⁶² Türk Ceza Kanunu'nun parada sahtecilik başlıklı 197. maddesi; "(1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavüle bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte parayı bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." şeklindedir.

⁸⁶³ Türk Ceza Kanunu'nun kıymetli damgada sahtecilik başlıklı 199. maddesi; "(1) Kıymetli damgayı sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte olarak üretilmiş kıymetli damgayı bilerek kabul eden kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği kıymetli damgayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Damgalı kağıtlar, damga ve posta pulları ve muayyen bir miktar vergi veya harcın ödendiğini belgelemek amacıyla kullanılan pullar, kıymetli damga sayılır." şeklindedir.

damgayı bilerek kabul eden kimsenin cezası aynı değildir. Ancak yasa koyucu bazı suçlar açısından ise bu şekilde bir yöntemi benimsememiştir. Örneğin TCK'nın 165. maddesinde⁸⁶⁴ düzenlenen suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçu bakımından suç eşyasını satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişiye aynı ceza uygulanacaktır. Aynı şekilde TCK'nın 245/A maddesinde⁸⁶⁵ düzenlenen suç açısından da fiiller arasında herhangi bir ayrım gözetilmeyerek aynı ceza uygulanmıştır. Kanun koyucu, TCK'nın 245/2. maddesini düzenlerken de benzer şekilde bir değerlendirme yaparak bu suçu hüküm altına almıştır. Kanaatimizce bu suç açısından böyle bir ayrıma gidilmesi uygun olmayacaktır⁸⁶⁶. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartını satan kişi ile böyle bir kartı satın alan kimsenin eylemlerinin haksızlık içerikleri arasında fark yoktur. Suçu oluşturan seçimlik hareketlere uygulanacak cezai yaptırımlar arasında ayrım yapılması isabetli değildir. Bu şekilde ayrım yapılarak farklı cezaların uygulanması nedeniyle failer arasında ceza adaletine aykırı olan sonuçlar doğabilecektir.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçu bağlı hareketlidir⁸⁶⁷. Kanunda suçun hangi hareketlerle işlenebileceği açıkça belirtilmiştir ve bu konuda özelleştirme yapılmıştır. Suçu oluşturan eylemlerin, yasa metninde tek tek sayılması suçun bağlı hareketli olduğunu göstermektedir.

Doktrinde suçun düzenlendiği yasa maddesine “*üretmek*” fiilinin sonrasına diğer hareketleri kapsayacak şekilde “*bilerek*” ifadesinin eklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Böylece tesadüf niteliğindeki olaylar açısından faile ceza verilmeyeceği ileri sürülmüştür⁸⁶⁸. Ancak fikrimizce böyle bir yasal değişikliğe gerek yoktur. Bu suç

⁸⁶⁴ Türk Ceza Kanunu'nun suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi başlıklı 165. maddesi; “(1) Bir suçun işlenmesiyle elde edilen eşyayı veya diğer malvarlığı değerini, bu suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.

⁸⁶⁵ Türk Ceza Kanunu'nun yasak cihazlar ve programlar başlıklı 245/A maddesi; “(1) Bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya sair güvenlik kodunun; münhasıran bu Bölümde yer alan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların işlenmesi için yapılması veya oluşturulması durumunda, bunları imal eden, ithal eden, sevk eden, nakleden, depolayan, kabul eden, satan, satışa arz eden, satın alan, başkalarına veren veya bulunduran kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.

⁸⁶⁶ Benzer görüş için bkzn: Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 317.

⁸⁶⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1016., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 864., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1047., Erdoğan, s. 334.

⁸⁶⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1016-107., Taşdemir, s. 343., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1047-1048.

tipinin düzenlendiği kanun maddesinden açıkça anlaşıldığı üzere başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilmiş olan sahte banka veya kredi kartını bu özelliğini bilerek satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi cezalandırılacaktır. TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suçun manevi unsuru olan kastın gerçekleşebilmesi için zaten bilme unsuru aranacaktır. Sahte şekilde üretilen banka veya kredi kartlarının bu nitelikleri bilinmeden kart ile ilgili yapılan eylemler, esasında kastın gerçekleşmemesi nedeniyle suçu oluşturmayacaktır.

Kanaatimizce yasada boşluk olduğunu düşündüğümüz bir hususu da burada belirtmekte yarar görüyoruz. TCK'nın 245/2. maddesinde suçu oluşturan hareketler “*üretme*”, “*satma*”, “*devretme*”, “*satın alma*” veya “*kabul etme*” şeklinde sayılmış, ancak “*bulundurma*” hareketine yer verilmemiştir. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek oluşturulan sahte banka veya kredi kartı bulundurulmasının, TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçu oluşturup oluşturmayaacağı konusunda yasada açıklık yoktur. Bu durum esasında ceza hukukunun temel kuralı olan suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırıdır. Kanun koyucu örneğin TCK'nın 191/1. maddesinde⁸⁶⁹, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçuna konu eylemleri sayarken; “*kabul etmek*” veya “*bulundurmak*” şeklinde ayrı ayrı her iki kavrama da açıkça yer vermiştir. Aynı şekilde yapılacak yasal bir değişiklikte TCK'nın 245/2. maddesine “*bulundurma*” kavramını ekleyerek bu konuda oluşabilecek tereddütler giderilmelidir.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç sırf hareket suçudur⁸⁷⁰. Kanunda belirtilen hareketlerden herhangi birisinin yapılmasıyla suç oluşur. Bu suç açısından ayrı bir neticenin gerçekleşmesine gerek yoktur. Kanaatimizce de TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç, fail tarafından sahte kartın üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi fiillerinden herhangi birisinin yapılmasıyla tamamlanır. Ancak doktrinde başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı elde edilmesinde “*ilişkilendirmenin*”

⁸⁶⁹ Türk Ceza Kanunu'nun kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak başlıklı 191. maddesinin ilk fıkrası; “(1) *Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*” şeklindedir.

⁸⁷⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1017., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 317., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1048.

suçun fiil unsuru kapsamında değil; netice unsuru kapsamında olduğu görüşü de ileri sürülmüştür⁸⁷¹. Yargıtay uygulaması incelendiğinde de bu suç açısından ayrı bir neticenin oluşması aranmamış; TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun işlenmiş kabul edilmesi için yasa metninde seçimlik olarak belirtilen hareketlerin yapılması yeterli görülmüştür⁸⁷².

İnceleme konumuz olan suçun oluşması için sahte banka veya kredi kartının kullanılarak fail veya başka bir kişi lehine maddi yarar sağlanması gibi bir şart aranmamıştır. Kanun koyucu tarafından bu suç tehlike suçu niteliğinde düzenlenmiştir. Burada sahte kartların üretilerek başka kişilere verilmesi, ticaretinin yapılması ve bütün bunların sonucunda kişilerin zarar görmesi önlenmek istenmiştir. Suç tipinde seçimlik olarak belirtilen eylemlerin işlenmesi neticesinde hukuka aykırı yarar sağlanması aranmamıştır. Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilmek suretiyle üretilmiş olan sahte banka veya kredi kartının ATM cihazında, ticari bir işletmede ya da internet ortamında fiilen kullanılmasına gerek yoktur. Suça konu hareketlerin yapılmasıyla toplumun banka ve kredi kartlarına duyduğu güven zedelenecik; kişilerin malvarlığı değerleri zarar görme tehlikesiyle karşılaşacaktır. TCK'nın 245/2. maddesinin ihlal edilmesiyle somut bir zararın oluşması gerekli görülmemiş; yalnızca malvarlığının zarar görmesine neden olabilecek nitelikteki eylemler cezalandırılmıştır. Bu kapsamda örneğin konutunda yapılan aramada sahte kredi kartı ele geçirilen kişi

⁸⁷¹ Karagülmez, s. 346.

⁸⁷² “...Saniğin, sahte kimlik ibraz ederek banka kartı başvurusunda bulunup, düzenlenen banka kartını kartı teslim alması şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK'nın 245/2. maddesinde tanımlanan suçu oluşturduğu gözetilmeksizin yazılı şekilde TCK'nın 245/1. maddesi gereği mahkumiyetine hükmedilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.05.2021 tarihli, 2017/37820 E., 2021/5029 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi eyleminin TCK'nın 245/2. maddesine; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanmasının ise TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçu oluşturduğu cihetle, sanık K. M. Özyıldırım ile birlikte hareket eden sanık Y. Tekin'in, sanık B. Kavlak tarafından oluşturulan ve üzerinde kendi fotoğrafı bulunan katılan H. Satılmış'a ait kimlik bilgilerini içeren sahte nüfus cüzdanını kullanıp ... Bank'a müracaat ederek, katılan adına kredi kartı sözleşmesi imzalayıp bankadan temin ettiği kredi kartıyla sanık B. Kavlak aracılığıyla sanık M. Aktepe'nin çalıştığı kuyumcуда harcama yapmak suretiyle yarar sağladığı iddia ve kabul olunan olayda; sanıkların eylemlerinin TCK'nın 245/2 ve 245/3. maddesindeki iki ayrı suçu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yamılgıya düşülerek yazılı şekilde hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.06.2020 tarihli, 2019/26264 E., 2020/12378 K. sayılı Kararı, “...Saniğin aslı ele geçmeyen sahte kimlikle başvurup kredi kartı sözleşmesi düzenlenmesi suretiyle bankadan sahte kredi kartı çıkartmak eyleminin, mağduru banka olup TCK'nın 245/2, 43. maddelerine, suça konu sahte üretilmiş kartla değişik zaman- larda harcama ve nakit çekimi yapmaktan ibaret eyleminin ise TCK'nın 245/3. ve 43. maddelerindeki suçları oluşturacağı gözetilmeden, suç vasıflarında yamılgıya düşülerek yazılı şekilde hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.06.2016 tarihli, 2015/10311 E., 2016/7969 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

hakkında; kartın kabul edilmesi fiilini işlemesi nedeniyle cezalandırılması yoluna gidilebilecektir.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçu nedensellik bağı açısından da herhangi özellik göstermemektedir⁸⁷³. Suçun konusunu oluşturan sahte banka veya kredi kartının başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmiş olması şarttır⁸⁷⁴. Başkalarına ait banka hesabıyla irtibatlandırılan sahte banka veya kredi kartını satan, devreden, satın alan ya da kabul eden kimse, kartın bu niteliğini bilmelidir. Banka veya kredi kartı, başkalarına ait banka hesaplarıyla irtibatlandırılmadığı takdirde (herhangi bir hesaba gider olarak yazılamayacağı için) hukuki sonuç doğurmayacaktır⁸⁷⁵. İlişkilendirme yapılarak suça konu sahte kart ile başkasına ait banka hesabı arasında bağ kurulmuş olmaktadır. Böylece, sahte banka veya kredi kartı ile yapılacak olan harcamalar ya da nakit olarak çekilen para tutarı ilişkilendirilen hesaptan karşılanacaktır. İlişkilendirme yapılırken failin uyguladığı yöntem önemli değildir; fail bunu internet aracılığıyla yapılabileceği gibi, başkasına

⁸⁷³ Özбек/Doğan/Bacaksız, s. 1017., Özбек, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1048.

⁸⁷⁴ “...TCK'nun 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçun konusu, sahte olarak üretilmiş banka veya kredi kartıdır. Bu nedenle sahteciliğin banka veya kredi kartında yapılmış olması gerekir. Kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması eylemi bu madde kapsamında değil, 5464 sayılı Kanunun 37/2. maddesi kapsamında değerlendirilir. Yargıtay uygulamaları da bu yöndedir. Burada seçimlik hareketli bir suç söz konusu olup buna göre; sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, sahte üretilmiş banka veya kredi kartının sahte olduğu bilinerek satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi şeklinde belirlenen seçimlik hareketlerden en az birisinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bir banka veya kredi kartının üretilmesi, tamamen yeni bir kart oluşturulması, kartın kopyalanması veya çoğaltılması şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Satmak, banka veya kredi kartını belli bir bedel veya değer karşılığı alıcıya vermek; satın almak, belli bir bedel karşılığı banka veya kredi kartını almak; devretmek, banka veya kredi kartını belli bir bedel almaksızın başkasına vermek; kabul etmek ise banka veya kredi kartını belli bir bedel ödemeksizin almak anlamlarına gelir.

TCK'nun 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için kartın sahte olarak düzenlenmesi eyleminin fail tarafından gerçekleştirilmesine gerek yoktur. Failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi durumu da, bu fıkradaki üretim tabiri içinde değerlendirilecek ve diğer unsurların varlığı halinde bahsedilen suç oluşacaktır.

Ayrıca, bu suçun oluşabilmesi için sahte banka veya kredi kartının başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilmesi veya bu şekilde üretilen kartın satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi gerekmektedir. Hiçbir banka hesabıyla ilişkilendirilmeyen bir kartın üretilmesi veya kendisine kart verilmeyen kişinin kendi hesabıyla irtibatlandırarak kart üretmesi hallerinde bu suç oluşmayacaktır.

Bu fıkra düzenlenen suç bir tehlike suçu olup, belirtilen seçimlik hareketlerle elde edilen banka veya kredi kartının aynı zamanda kullanılmasına gerek yoktur...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 09.05.2017 tarihli, 2017/11-211 E., 2017259 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁷⁵ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7348.

ait banka hesap bilgilerini kullanarak klasik şekillerde de yapabilir⁸⁷⁶. Sahte olarak üretilen banka veya kredi kartı, ilişkilendirildiği banka hesabı üzerinde işlem yapmaya elverişli olmalıdır. Fail tarafından başkalarına ait banka hesabıyla ilişkilendirilmeksizin üretilen sahte banka ya da kredi kartı kullanılarak yarar elde edilmesi durumunda somut olayın özelliklerine göre TCK'nın 245/3. maddesindeki suç⁸⁷⁷ ile dolandırıcılık suçu⁸⁷⁸ gündeme gelebilecektir. Suçun düzenlendiği TCK'nın 245/2. maddesinde sayılan üretmek, satmak, devretmek, satın almak veya kabul etmek şeklindeki eylemler; başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmiş sahte banka veya kredi kartına yönelik olarak gerçekleşmelidir. Aksi takdirde suç tipinde öngörülen nitelikte sahte bir kart söz konusu olmayacağı için inceleme konumuz olan suç gerçekleşmeyecektir.

aa. Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretmek

Üretmek kelimesi sözlükte; “*oluşturmak, yaratmak, meydana getirmek, çoğaltmak, ürün elde etmek*” şeklinde tanımlanmıştır⁸⁷⁹. İnceleme konumuz olan suç açısından üretmek eyleminden; banka ya da kredi kartının tamamen sahte olarak oluşturulması veya mevcut bir banka ya da kredi kartında yapılan değişiklikler ile kartın sahte hale getirilmesi anlaşılmaktadır⁸⁸⁰. Fail, suça konu olan üretme fiilini icra ederek banka ya da kredi kartını herhangi bir şekilde başkasına ait bir hesap ile ilişkilendirmek suretiyle gerçeğinden farklı biçimde oluşturmaktadır. Sahte şekilde üretilen banka veya kredi kartı, başkasına ait banka hesabıyla ilişkili olmalı ve gerçek bir kart ile yapılabilen işlemlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamalıdır.

Banka veya kredi kartı, fail tarafından başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek bütünüyle sahte şekilde üretilebileceği gibi; gerçek bir banka veya kredi kartı üzerinde bazı değişiklikler yapılmak suretiyle de kartın sahteleştirilmesi mümkündür. Sahte kartın üretilmesiyle suç tamamlanır; bu kartın kullanılması suretiyle yarar elde edilmesine gerek yoktur⁸⁸¹. Sahte olarak üretilen kartlar, mutlaka

⁸⁷⁶ Karagülmez, s. 346.

⁸⁷⁷ Erdoğan, s. 338., Yayıncı, Esra, Bilişim Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 112.

⁸⁷⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 865.

⁸⁷⁹ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.05.2021)

⁸⁸⁰ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 664., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1076.

⁸⁸¹ “...ihbar üzerine aynı araçta yakalanan sanıklar E. A., Y. A. ve A. T'nin iştirak halinde...bankalarına yönelik sahte kredi kartlarını üretme suçlarını işlediklerinin sabit olduğu gözetilmeden mahkumiyetleri yerine; eksik incelemeyle, dosya kapsamına uygun düşmeyen ve yeterli olmayan gerekçelerle yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza

banka veya kredi kartı olmalıdır aksi takdirde bu nitelikte olmayan başkaca kartların sahte olarak üretilmesi TCK'nın 245/2. maddesinin kapsamına girmeyecektir.

Başkalarına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi durumunda; fail öncelikle üçüncü kişinin ismi, hesap numarası, karta ait şifre gibi önemli bilgileri öğrenerek bunu karta işlenebilecek hale getirir ve sonrasında da bu bilgilerle kullanılmaya hazır şekilde fiziksel ya da sanal bir kart üretir⁸⁸². İnternet ortamında özellikle kredi kartlarının kullanılarak alışveriş yapılmasının yaygınlaşmasıyla birlikte, insanlar tarafından sanal kartların kullanımı da hızla artmaktadır. Failin herhangi bir kişiye ait gerçek bir banka hesabıyla ilişkilendirilerek, bu hesaba esasında bağlı olmayan sahte bir sanal kart üretmesi eylemi de suç kapsamındadır. TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen sahte kart üretilmesi fiili, fiziki varlığı olan kartları kapsadığı gibi; fiziksel varlığı bulunmayan ve internette kullanılmak amacıyla oluşturulmuş sanal kartları da kapsamaktadır. Yargıtay'ın uygulamasında da sahte sanal kart üretilmesinin bu suç kapsamında olduğu kabul edilmektedir⁸⁸³.

Banka veya kredi kartı, sahte olarak üretilirken failer tarafından çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bilişim suçu faillerinin sıkça kullandığı yöntemlerden birisi, veri iletim ağları, kredi kartı slipleri ve ATM cihazları aracılığıyla banka veya kredi kartı hamilleriyle ilgili karta ilişkin bilgileri elde ettikten sonra; fail adına basılan plastik kartın manyetik şeridine “*encoder*” cihazıyla bu bilgilerin kodlanması sonucunda sahte kartın üretilmesidir⁸⁸⁴. Fail tarafından çipli kartlar ile ilgili olarak plastik karta çip eklenerek şifreleme yapılabilmekte; bunun yanı sıra manyetik şerit kısmı değiştirilmeden sadece kart üzerindeki bilgiler kopyalanarak sahte kart elde edilebilmektedir. Böylece banka veya kredi kartı kullanılmaya elverişli şekilde sahte

Dairesi'nin 08.07.2019 tarihli, 2018/8662 E., 2019/9685 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁸² Dülger, s. 385.

⁸⁸³ “...Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan kurulan hükme yönelik temyiz incelemesinde; sanığın; sahte sanal kredi kartı oluşturup, bu kredi kartıyla değişik zamanlarda harcama yapmaktan ibaret eylemlerinin TCK'nun 245/2. ve 245/3., 43. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden, eylemler küll halinde değerlendirilerek yazılı biçimde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 29.09.2014 tarihli, 2014/3533 E., 2014/21275 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁸⁴ İplikçi, Şahin, El Yazıları ve İmzaların Kriminal Yönden İncelenmesi, Bilişim Sisteminde Kredi Kartları Sahtecilik Türleri ve Hukuksal Boyut, İstanbul, 2011, s. 148., Reisoğlu, s. 117., Taşdelen, Şevket, Kredi Kartı Dolandırıcılığı ve Sahtekarlığı İle İlgili Karşılaşılan Yurtiçi Vakalar, Hukuki Açıdan Banka ve Kredi Kartları Sempozyumu II 8-10 Ekim 1999 Sempozyum Kitabı, BKM A.Ş. Yayını, İstanbul, 1999, s. 41-42.

olarak üretilmektedir. Sahte kart üretilirken kullanılan manyetik şerit sahteciliği yönteminde ise; gerçek bir kredi kartına ait manyetik şeritte bulunan manyetik bilgiler silinir ve encoder (kodlayıcı) aracılığıyla başka kartlara ait manyetik bilgiler bu karta yüklenir⁸⁸⁵. Özellikle Migros, Carrefour gibi firmalara veya büyük mağazalara ait indirim amacıyla kullanılan kartların manyetik şeridine, başka banka veya kredi kartlarına ilişkin bilgiler yüklenmektedir. POS cihazları kartın manyetik bilgilerini esas aldığı için; bu sahte kartlarla mal veya hizmet alımı yapıldıktan sonra ödeme işlemi hiçbir sorun yaşanmadan rahatlıkla yapılabilmektedir.

Sahte kart üretilme yöntemlerinden birisi de skimming yöntemidir. Skimming (kart kopyalama) yöntemi, gerçek kredi kartına ilişkin bilgilerin yasal işlemler yapılmak istendiği sırada kopyalanarak sahte kart üretilmesidir⁸⁸⁶. Başka kartlara ait manyetik bilgiler elde edilirken genellikle mağdura ait kredi kartı, ödeme esnasında “*skimmer*” isimli bir cihazdan geçirilir⁸⁸⁷ ve karta ilişkin manyetik bilgiler cihaza kopyalanır⁸⁸⁸. Bu şekilde kopyalanan manyetik bilgiler, sonrasında bilgisayara yüklenerek bilişim ağları aracılığıyla paylaşılmakta ve mağdurun bu durumdan uzun zaman haberi olmamaktadır.

Bilişim suçu failleri, bazı durumlarda gerçek bir kredi kartının aynısını tümüyle sahte olarak oluşturabilmek için tıpkı kartın aslında olduğu gibi kart üzerine güvenlik unsurlarını basmak suretiyle kanuna aykırı şekilde kartı sahte olarak üretebilmektedir. Gerçek bir kredi kartının üzerinde ütöleme, kesme gibi bazı sahtecilik teknikleri kullanılarak kartın, içerik olarak değiştirilmesi durumunda ise kısmi sahtecilik söz konusudur⁸⁸⁹. Konumuzla ilgili olarak günümüzde POS cihazlarının kullanılmasının oldukça yaygınlaşması nedeniyle uygulaması sınırlı olan boş plastik yöntemi olarak da isimlendirilen sahte kart üretme tekniğine değinmekte de yarar vardır. Çeşitli şekillerde elde edilen gerçek kredi kartı numaraları, bu yöntem kullanılarak boş plastik tabakalar üzerine basılmak suretiyle sahte kartların üretimi yapılmaktadır⁸⁹⁰. Boş plastik tekniği, karta ait manyetik bilgiler yüklenemediği için yalnızca imprinter cihazlarında sahte satış belgeleri oluşturmak maksadıyla kullanılabilecektir. Artık

⁸⁸⁵ Baş, s. 177-178., Doğan, s. 186.

⁸⁸⁶ Yıldız, s. 260.

⁸⁸⁷ Barker Katherine J./D’Amato Jackie/Sheridon Paul, “*Credit Card Fraud: awareness and prevention*”, Journal of Financial Crime, 2008, Vol. 15, No. 4, s. 401.

⁸⁸⁸ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 366., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 277.

⁸⁸⁹ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 365.

⁸⁹⁰ Taşdemir, s. 329., Doğan, s. 186.

imprinter ile uygulama alanı çok sınırlı olduğu için yalnızca istisnai olarak bazı işyerlerinde POS cihazlarının çalışmadığı durumlarda bu cihaz kullanılabilmektedir. Kartların basımı sürecinde emboser isimli cihaz kullanılmaktadır⁸⁹¹.

Gerçek bir banka veya kredi kartının üzerinde bulunan kabartma numaralarının kesilmesinden sonra, yeni numaraların sıcak pres ile basılması şeklinde adlandırılan tahrif edilmiş kart yöntemiyle de sahte kart üretilebilmektedir. Boş plastik yöntemine benzeyen, imprinter cihazlarıyla kullanılan bu yöntem, tahrif edilmiş kart yöntemi olarak isimlendirilmektedir⁸⁹². Banka veya kredi kartlarının kopyalanarak sahtesinin üretilmesi sırasında ATM cihazlarından da yararlanılmaktadır. ATM'lerin üzerinde yapılan birtakım düzeneklerle gerçek banka ya da kredi kartlarına ait bilgiler kopyalanabilmektedir. Bilişim suçu failleri çoğunlukla herhangi bir kameranın görüntü almadığı ve banka şubesine yakın olmayan ATM cihazlarına müdahale ederek mağdurun kartına ait bilgileri kopyalarlar. Bu şekilde seçilen ATM'lerin kart haznesinin ön kısmına yerleştirilen sistem sayesinde mağdurun kart bilgileri kopyalanır; hamilin şifresini girdiği esnada kullanılan tuş takımını gösterecek nitelikte mikro kameralar yerleştirilir ya da tuş takımının alt kısmına şifrenin kaydedilebilmesi için kart hamilinin girdiği şifreyi hafızasına alan çipli bir düzenek kurularak şifre elde edilir⁸⁹³. Banka veya kredi kartı hamilleri, ATM cihazlarına yapmak istedikleri günlük işlemlerini sorun yaşamadan tamamlayabildikleri için bu durumu anlayamazlar. Fail tarafından sisteme bağlı kablosuz ağ aracılığıyla uzaktan veya ATM üzerindeki ilaveler sökülerek elde edilen bu bilgiler "*white plastic*" isimli boş kartlar üzerine⁸⁹⁴ ya da manyetik şeride sahip herhangi bir karta işlenir ve sonrasında bununla ATM'den nakit para çekilebilir⁸⁹⁵.

TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartının üretilmesinin hangi yöntem ile yapılabileceğine ilişkin herhangi bir belirleme yapılmamıştır. Sahte kart üretilmesi, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmek şartıyla birçok farklı

⁸⁹¹ Güngör, Volkan Güner, "*Banka ve Kredi Kartı Suçları*", Bilişim Hukuku, derleyen Tevetoğlu, Mete, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s. 428

⁸⁹² Doğan, s. 186., Değirmenci, Kredi ve Banka Kartları, s. 604.

⁸⁹³ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.366.

⁸⁹⁴ Goodman, Marc D./Brenner, Susan W.: "*The Emerging Consensus On Criminal Conduct In Cyberspace*", International Journal Of Law And Information Technology, Vol. 10, No. 2, Oxford University Press 2002, s. 147.

⁸⁹⁵ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.367.; Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 277-278.

biçimde gerçekleştirilebilir⁸⁹⁶. Özellikle günümüz dünyasında teknolojinin hızla ilerlemesine bağlı olarak bilişim suçu failleri tarafından banka veya kredi kartı üretiminde yeni tekniklerin kullanılması göz önünde bulundurulduğunda; suç tipinde üretim şekline ilişkin sınırlandırma yapılmaması isabetli olmuştur.

Sahte banka veya kredi kartı üretiminde kullanılan cihazların ülkemize ithali, imal edilmesi, nakledilmesi, depolanması, satışa arz edilmesi, satılması, satın alınması, başka kişilere verilmesi, bulundurulması veya kabul edilmesi gibi hareketler suç haline getirilerek bu husustaki önemli bir eksiklik giderilmiştir. 24.3.2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 30. maddesinin beşinci fıkrasıyla TCK'ya 245/A maddesi eklenmiştir. Türkiye'nin taraf olduğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi, ceza hukukumuzda etki etmiş ve sözleşmenin gereği olarak TCK'nın 245/A maddesi ile "*yasak cihaz veya programlar*" başlığıyla yeni bir suç tipi öngörülmüştür. TCK'nın 245/A maddesindeki düzenleme, olduğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin 6. maddesiyle genel olarak uyumluluk göstermektedir⁸⁹⁷; ancak sözleşmede belirtilen eylemler açısından sınırlandırıcı bir tutum gösterilmemişken, ceza kanunumuz suç sayılan eylemleri kanunilik ilkesi gereğince tek tek saymak suretiyle belirtmiştir⁸⁹⁸. Bu suç uyarınca artık sahte kredi kartı üretilmesinde kullanılan örneğin skimmer, encoder gibi cihazların suç işlenmesi kastıyla hareket edilerek imal edilmesi, ithal edilmesi, sevk edilmesi, nakledilmesi, depolanması, kabul edilmesi, satılması, satışa arz edilmesi, satın alınması, başkalarına

⁸⁹⁶ "...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK'nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3 maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği cihetle..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21.12.2020 tarihli, 2020/4652 E., 2020/19981 K. sayılı Kararı, "...Gerçek kartların manyetik şerit bilgilerini kopyalamak, şifrelerini elde etmek ve elde etmiş oldukları kart bilgilerini beyaz kart tabir edilen kartlar ile değişik amaçlarla ellerinde bulunan diğer kartlara encoder cihazı aracılığı ile kopyalayıp bankada bulunan hesaplarla ilişkilendirilerek sahte kart ürete eyleminin küll halinde TCK'nın 245/2. maddesine uyduğu gözetilmeden, ayrıca TCK'nın 136. maddesiyle cezalandırılma- sına karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 30.06.2016 tarihli, 2016/6350 E., 2016/8725 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁸⁹⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 346.

⁸⁹⁸ Kaya, Safa İslam/Çakır, Adem, "Yasak Cihaz veya Programlar Suçu", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 2020., C. 19., S. 38., s. 38.

verilmesi ya da bulundurulması yasaklanmıştır. Bu suçu oluşturan fiillerden bazıları kesintisiz şekilde (örneğin cihazların depolanması veya bulundurulması) gerçekleştirilebilir. Böyle bir durumda fail, cihazları elde bulundurduğu sürece suç işlemeye devam edecektir⁸⁹⁹.

Sahte kart üretilmesiyle ilgili olarak tartışmalı olan konulardan birisi de; kişinin gerçeğe aykırı belgelerle ilgili banka veya finansal kuruluşa başvurması sonucunda kart çıkarılması durumunda TCK'nın 245/2. maddesinin ihlal edilmiş sayılıp sayılmayacağı hususudur. Doktrinde bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bazı yazarlar; failin sahte belgeler ile kredi kartı çıkarmak için başvuruda bulunması ve bunun sonucunda kendisine kredi kartı verilmesi halinde; ortada sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir kart bulunmadığını, banka veya finansal kuruluş tarafından faile verilen gerçek bir kart olduğunu, bu nedenle failin bu kartı kullanarak yarar sağlaması halinde TCK'nın 158. maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunun oluşacağını savunmuşlardır⁹⁰⁰. Bu konuda diğer bir görüşü savunan yazarlar ise, kişinin sahte belgeler ile bankaya kart çıkartmak için başvurması üzerine kartın banka tarafından çıkarılması halinde TCK'nın 245/2. maddesinin ihlal edileceğini ve sahte kart üretme fiilinin gerçekleşeceğini belirtmişlerdir⁹⁰¹.

Banka veya finans kurumuna kart çıkartmak amacıyla sahte oluşturulan belgeler ile başvurulması ve görevlilerin bu belgelerle aldatılması sonucunda başkasına ait hesaplara ilişkilendirilmek suretiyle sahte kart üretilmesi durumunda TCK'nın 245/2. maddesi kapsamına giren sahte kart üretimi söz konusu olacaktır. Kişinin sahte belgeleri bankaya sunarak kendi adına sahte kredi kartı çıkarılmasını sağlaması halinde; dolaylı faillik de göz önünde bulundurulabilir. TCK'nın 37/2. maddesinde⁹⁰² dolaylı faillik açıklanmıştır. Dolaylı faillik halinde, aracı konumundaki kimse suç işlemeye yönlendirilmekte, suç işlenirken aracı kişiden yararlanılmakta ve dolaylı olarak olay üzerinde hakimiyet kurulmaktadır⁹⁰³. Dolaylı faillikte suçun işlenmesinde araç olarak kullanılan kimse, kendi özgür iradesiyle hareket ederek karar vermez ve genelde

⁸⁹⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 873.

⁹⁰⁰ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 664., Taşkın, s. 74.

⁹⁰¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 322., Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014, s. 6976., Dülger, s. 387., Mahmutoğlu, 2013, s. 873., Apaydın, Bilişim Ceza Hukuku, s. 476-477., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 102., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.365.

⁹⁰² Türk Ceza Kanunu'nun 37/2. maddesi; *"Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır."* şeklindedir.

⁹⁰³ Üzülmez, İlhan, *"Dolaylı Faillik (TCK. m. 37/2)"*, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 2006, s. 84.

dolaylı fail olan kişi, başkası tarafından suç işlenmesi için kendisinin kullanıldığının farkında değildir⁹⁰⁴. Banka tarafından sahte kart düzenlenirken banka görevlilerinin iradesine etkide bulunulmuş, onlar yanıltarak aracı kılınmıştır gibi düşünülebilir. Sahte belgelerle bankaya başvuru yapan kişinin planladığı gibi banka tarafından suça konu olan kart üretilmiştir. Bu kapsamda suçu oluşturan eyleme hakim olan banka veya finans kurumu yetkililerini sunduğu sahte belgeler ile yanıltan ve sahte kartın üretilerek kendisine teslimini sağlayan kişi, TCK'nın 245/2. maddesi nedeniyle sorumlu tutulabilir. Yargıtay da sahte belgeler ile bankaya yapılan başvuru neticesinde kart çıkarılmasına ilişkin olaylarda TCK'nın 245/2. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir⁹⁰⁵. Yargıtay uygulamada sahte belgeler sunularak bankaya kart başvurusu

⁹⁰⁴ Sınar, Hasan, “Türk Ceza Hukukunda Dolaylı Faillik”, Ceza Hukuku Dergisi, S. 15., Y. Nisan 2011., s. 62.

⁹⁰⁵ “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu cihetle; sanığın, Akbank A.Ş. nin sesli yanıt sistemini onaylamak, tanzim edilen kredi kartı sözleşmesini ve teslim belgesini imzalamak suretiyle müşteri adına sahte kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını birden fazla kez kullanmaktan ibaret eylemlerinin TCK'nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde TCK'nın 245/1., 207/1. madde ve fıkraları uyarınca hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 04.04.2022 tarihli, 2019/24341 E., 2022/5517 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, mağdurun kimlik bilgilerini kullanarak mağdurlar HSBC Bank A.Ş. ve Finansbank A.Ş.'ye müracaat ederek kredi kartı sözleşmeleri imzalayıp sahte kredi kartları çıkartmak eylemine ilişkin olarak TCK'nın 245/2. maddesi uyarınca belirlenen cezalardan aynı Yasanın 43. maddesi uyarınca artırım yapılması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.07.2021 tarihli, 2021/9983 E., 2021/17325 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu cihetle; sanıkların, katılan adına düzenlenen bilgi formu üzerinden Akbank A.Ş.'ye müracaatla sahte kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını birden fazla kez kullanmaktan ibaret eylemlerinin TCK'nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde TCK'nın 245/1., 207/1. madde ve fıkraları uyarınca hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.02.2021 tarihli, 2020/3239 E., 2021/2227 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle sahte kredi kartı çıkartmak eyleminin TCK'nın 245/2. maddesine uyan suçu oluşturduğu gözetilmeden her iki suçu oluşturan fiillerin tek suç kabulüyle yazılı biçimde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.02.2021 tarihli, 2020/3061 E., 2021/1318 K. sayılı Kararı, “...Sanığın katılan İ. Karaaytu'ya ait nüfus cüzdanına kendi fotoğrafını yapıştırmak suretiyle katılan Finansbank A.Ş.'ye telefon bankacılığı yoluyla kredi kartı başvurusunda bulunduğu ve bu sahte belgelerle sahte kredi kartı düzenlenmesi eylemi nedeniyle sanık hakkında sahte kredi kartı oluşturma veya kabul etme suçundan TCK'nın 245/2. madde ve fıkrası uyarınca zamanaşımı süresinde işlem yapılması mümkün görülmüştür...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.11.2020 tarihli, 2020/8417 E., 2020/18372 K. sayılı Kararı, “...Somut olayda; sanığın olay tarihinde eşi Nurten Altın'ın bilgisi ve rızası dışında eşine ait nüfus cüzdanı örneği ile katılan Akbank A.Ş.'ye müracaat ederek sahte kredi kartı çıkartmak şeklinde gerçekleşen eylemi nedeniyle, TCK'nın 245/2. maddesindeki suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek 5464 sayılı Yasaya muhalefet suçundan karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.12.2019 tarihli, 2019/19469 E., 2019/15383 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, İbrahim Uçkan'a ait nüfus cüzdanına kendi resmini yapıştırıp, bu nüfus cüzdanı ile bankaya

yapılması ile ilgili olaylarda kartın üretilme sürecine göre 5464 sayılı Kanunun 37/2. maddesinde yer alan hükmün de gözetilmesi gerektiğini belirtmiştir⁹⁰⁶.

906

müracaat ederek kredili mevduat hesabı başvuru formu imzalayıp bankaya sahte banka kartı ürettirmesi eyleminin kül halinde TCK'nun 245/2, 43 maddelerine uyduğu gözetilmeden yazılı şekilde TCK'nun 204/1. maddesi uyarınca eksik cezaya hükmedilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.03.2015 tarihli, 2014/27246 E., 2015/12807 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

"...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın müşteki kardeşi A. Sağdıç'a ait kimlik bilgilerini içeren ancak kendi fotoğrafının yapıştırıldığı nüfus cüzdanıyla mağdur Bank Asya'ya başvurarak kredi kartı talebinde bulunduğu, bankaca yapılan kontrolde kredi kartı başvurusunda bulunan kişinin müşteki olmadığı tespit edildiği ve başvurunun reddedildiği somut olayda, mağdur banka tarafından sanığın talebi doğrultusunda katılan adına herhangi bir kredi kartının düzenlenmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin 5464 sayılı Yasa'nın 37 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırılık suçunu oluşturduğu ve bu suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 35 inci maddelerinde düzenlenen sahte kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan cezalandırılmasına karar verilmiş..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.07.2023 tarihli, 2020/16415 E., 2023/5452 K. sayılı Kararı, *"...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde ise TCK'nın 245/2. maddesine temas eden suç oluşturacağı cihetle; sanığın katılan M. Sak' a ait sahte nüfus cüzdanı fotokopisini kullanmak suretiyle Yapıkredi Bankası A.Ş'nin Şişli Şubesine müracaat ederek kredi kartı talebinde bulunduğu ve bankayla sözleşme yapıldığı, kredi kartı başvurusunun ise banka tarafından reddedildiği ve kartın üretilmediğinin ve sanığın yakalanmasını sağlamak için kartın hazır olduğunun beyan edilmesi üzerine sanığın yakalandığının anlaşılması karşısında, eylemin 5464 sayılı Kanunun 37/2. maddesinde düzenlenen suç oluşturduğu..."* Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.11.2020 tarihli, 2020/7091 E., 2020/18491 K. sayılı Kararı, *"...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suç oluşturacağı cihetle;*

Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın mağdur M. Cevadzadeye ait kimlik bilgilerini içeren ancak kendi fotoğrafının yapıştırıldığı nüfus cüzdanı fotokopisiyle katılan Denizbank Güzeyalı Şubesine başvurarak kredi kartı sözleşmesi imzalayıp kredi kartı talebinde bulunduğu, mağdurun aynı katılan bankanın başka şubelerinde müşteri olması nedeniyle bankaca yapılan kontrolde sanığın ibraz ettiği kimlik bilgileri ve belgenin sahte olduğunun tespit edildiği ve mağdur adına herhangi bir kredi kartının düzenlenmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin 5464 sayılı Yasa'nın 37/2 maddesine aykırılık suçunu oluşturduğu ve bu suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek TCK'nın 245/2,35 maddelerinde düzenlenen sahte kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.11.2020 tarihli, 2019/25885 E., 2020/18734 K. sayılı Kararı, *"...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı, üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar, sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde 5237 sayılı TCK'nun 245/2, sahte üretilen bu kartın kullanılarak menfaat temin edilmesi halinde ise ayrıca 245/3. maddesine temas eden suç oluşturacağı cihetle; sanığın sahte nüfus cüzdanı ile katılan bankaya müracaat ederek temin ettiği kredi kartını kullanması eylemlerinin TCK'nun 245/2 ve 245/3. maddelerinde düzenlenen iki ayrı suç oluşturacağı gözetilmeden tek suç kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması..."* Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 08.05.2013 tarihli, 2011/10450 E., 2013/7470 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

Kanaatimizce bu tür olaylar açısından şu şekilde değerlendirme yapmak daha doğru olacaktır. 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgeler üzerinde sahtecilik yapanların ya da sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenlerin bu suçu işlemiş olacağı belirtilmiştir. Burada düzenlenen suç seçimlik hareketli bir suç niteliğindedir⁹⁰⁷. Çalışmamızın ilerki kısmında detali olarak incelenecek olan bu suçun konusunu kredi kartı sözleşmesi, üye işyeri sözleşmesi veya bunların ekleri oluşturmaktadır. Fail, örneğin kasıtlı olarak kredi kartının limitini arttırmak amacıyla gelir durumunu gerçekte olduğundan yüksek gösteren sahte bir belgeyi banka görevlisine verirse; bu durumda 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesi uyarınca cezalandırılabilir. Banka veya finans kurumundan kredi kartı alınabilmesi için öncelikle kişi ile bu kurumlar ile kredi kartı sözleşmesi düzenlenmesi gerekmektedir. Fail, kredi kartını almak için bankaya sahte belge verdiğinde 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde düzenlenen suçu işlemiş olacaktır. Kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması nedeniyle, bu sözleşmeye bağlı olarak faile verilen kredi kartı da sahte olacaktır. Sahte kredi kartının üretilmesine neden olan failin hareketidir fakat kredi kartı ilgili banka veya finans kurumu tarafından üretilmektedir. Dolayısıyla teknik anlamda sahte kredi kartını fail bizzat üretmemekte; yasal prosedür gereğince banka, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartı üretmektedir. Kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılmasına elbette failin hareketi neden olmuştur. Fikrimizce burada fail aslında sahte kartı bizzat üreten değil, başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilmek suretiyle üretildiğini bildiği sahte kartı kabul eden kişi durumundadır. Fail, sahte kredi kartını bu özelliğini bilerek kabul ederek artık TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu oluşturan seçimlik hareketlerden birisini gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla böyle bir durumda fail açısından hem 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç hem de TCK'nın 245/2. maddesindeki suç gerçekleşmiş olacaktır. Gerçek içtima kuralları uyarınca fail, her iki suç nedeniyle sorumlu tutulmalıdır.

bb. Sahte Banka veya Kredi Kartı Satmak & Satın Almak

Satmak kelimesi sözlükte; *“bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek”* anlamına gelirken; satın almak ise *“bir nesneyi belirlenen fiyatını ödeyerek kendine mal etmek”*

⁹⁰⁷ Parlar, Ali/Akın, Mustafa/Hatipoğlu, Muzaffer, Bankacılık Ceza Hukuku, Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara, 2010, s. 473., Akın, Mustafa, Bankacılığın Kırmızı Çizgileri Bankacılık Suçları, Acar Basım Ve Cilt San. Tic. A.Ş., İstanbul, 2015, s. 800.

anlamını taşımaktadır⁹⁰⁸. TCK'nın 245/2. maddesinde seçimlik olarak sayılan eylemler arasında başkasına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek üretilen sahte banka veya kredi kartını satmak ile sahte kartı satın almak eylemleri de bulunmaktadır. Kanun koyucu başkasına ait hesapla ilişkilendirilerek banka ya da kredi kartının üretilmesinin yanı sıra bu özellikteki kartın, bedel karşılığında el değiştirmesini de cezalandırmak istemiştir. Satmak ile satın almak birbirinin karşılığı olan fiillerdir⁹⁰⁹. Sahte olarak üretilen suça konu kart, bir değer karşılığında alıcı kişiye verildiği takdirde; satan kişi açısından satma fiili, alan kimse açısından ise alma fiili gerçekleşmiş olur ve her ikisi de bu suçun faili olarak kabul edilir. Banka veya kredi kartını satan kimse, kartın sahte olduğunu bilerek suça konu kartı başkasına satmalıdır. Kartı alan kişi ise, satın aldığı banka ya da kredi kartının sahte olarak üretilmiş olduğunu bilerek bu kartı almalıdır. Başka bir kişiye ait geçerli herhangi bir banka hesap numarası ile ilişkili olarak üretilmeyen kartın satın alınması ya da satılması bu suçu oluşturmaz.

Kanun koyucu, sahte banka veya kredi kartını satan kimse ile böyle bir kartı satın alan kişiyi aynı şekilde cezalandırılmak istemiştir. Ancak suçun oluşumu açısından dikkat edilmesi gereken husus; gerek kartı satan gerekse satın alan kişinin, banka veya kredi kartının başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirmek suretiyle üretildiğini bilmesi gerektiğidir. Kartın bu özelliği bilinmeden gerçekleştirilen eylemler açısından suç kastı oluşmayacaktır. TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç yönünden banka veya kredi kartını satan kimse ile bu kartı sahte olarak üreten kimsenin aynı şahıslar olması şart değildir. Sahte banka veya kredi kartının üretilmesinden sonra kartı satın alan kişi, bu sahte kartı herhangi bir üçüncü kişiye (kartın sahte olduğunu bilen) de satabilecektir. Böyle bir durumda her birisi de TCK'nın 245/2. maddesindeki suçtan fail olarak sorumludur.

Kişi, sahte olarak üretildiğini bildiği banka veya kredi kartını satın alır ve bu kartı daha sonra başka bir şahsa satarsa; bu durumda iki suç işlemiş olmayıp yalnızca tek bir suç nedeniyle cezalandırılacaktır. Aynı şekilde fail sahte banka veya kredi kartını başkasına ait hesapla ilişkilendirip ürettikten sonra, bu kartı başka birisine maddi menfaat karşılığı satarsa TCK'nın 245/2. maddesi yalnızca bir kez ihlal edilmiş kabul edilir. Hakim, ceza adaletinin temini açısından failin suç işleme kastındaki yoğunluğu

⁹⁰⁸ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 08.05.2021)

⁹⁰⁹ Karagülmez, s. 346.

dikkate alarak TCK'nın 61. maddesi gereğince temel cezayı belirlerken asgari sınırdan ayrılabilir.

Banka veya kredi kartının sahte olduğunu bilen faillerin karşılıklı olarak satma ve satın alma fiillerini işlemeleri durumunda, her fail TCK'nın 245/2. maddesi uyarınca ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirerek sahte kartı üreten ve sonrasında satan kimse ile bu sahte kartı para karşılığında satın alan kişinin farklı olması halinde de; her biri açısından suçu oluşturan fiil gerçekleşmiş olur. Suça konu seçimlik eylemleri icra eden bu kişiler arasında iştirak durumu yoktur.

Borçlar hukukunda satış sözleşmesi, taraflar arasında karşılıklı olarak yapılan icap ve icabın kabulü neticesinde tamamlanmış olur. Satış sözleşmesinin üç temel unsurunu; satılan (satış konusu), satış bedeli (semen, fiyat) ve satılan ile satış bedelinin karşılıklı olarak birbiriyle değiştirilmesi konusunda tarafların anlaşması oluşturur⁹¹⁰. Satan kimse ile satın alanın bedel konusunda karşılıklı rızalarının uyuşması, sözleşmenin kurulması için yeterlidir. Satış sözleşmesi her iki tarafa da borç doğuran, ivazlı (bedelli), rızaî, ani edimli ve sebebe bağlı nitelikte bir borç sözleşmesidir⁹¹¹. Borçlar hukuku açısından satış sözleşmesinin yapılmasıyla birlikte satılan malın mülkiyeti alıcıya geçmez, bu nedenle sözleşmenin geçerliliği için satılan şeyin alıcı kişiye teslim edilmesi veya kararlaştırılan bedelin ödenmesi şart değildir⁹¹². Satış sözleşmesinin konusu olan malın mülkiyeti, sözleşme gerçekleştikten sonraki süreçte zilyetliğin devredilmesiyle birlikte alıcıya geçer. Ceza hukuku açısından satın alma fiili değerlendirildiğinde ise satıcı ile alıcının kartın satışı konusunda iradelerinin uyuşması yeterli olmayıp, satın alma eylemi açısından kartın zilyetliğinin de el değiştirmesi gerekir⁹¹³. Bu suça konu olan sahte kart, satan kişinin hakimiyetinden çıkarak alan kimsenin fiilen hakimiyetine girmediği sürece suç tamamlanmayacaktır. Dolayısıyla TCK'nın 245. maddesinde seçimlik olarak belirtilen satın alma eyleminin gerçekleşmiş sayılabilmesi için sahte banka ya da kredi kartı alıcıya teslim edilmelidir.

⁹¹⁰ Yavuz, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), Beta, İstanbul, 2016, s. 28-30.

⁹¹¹ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, 28-31.

⁹¹² Zevkliler, Aydın/Gökyayla, K. Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 42-44.

⁹¹³ Koç, s. 138.

cc. Sahte Banka veya Kredi Kartını Devretmek & Kabul Etmek

Devretmek kelimesi “*bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakkı başkasına geçirmek, aktarmak*” anlamına gelmektedir⁹¹⁴. Kabul etmek sözcüğü ise “*bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak, bir armağanı almak*” olarak sözlükte açıklanmaktadır⁹¹⁵. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmek suretiyle üretilen sahte banka veya kredi kartları, bu özelliği bilinerek herhangi bir kişiye devredilirse ya da herhangi bir kişi tarafından sahte kart kabul edilirse suç gerçekleşmiş olur. Kanun koyucu, suç tipinde öngörülen bu eylemler ile sahte şekilde üretilmiş olan banka veya kredi kartının başkasına devredilmesini ya da sahteliği bilinerek kabul edilmesini ceza yaptırımına bağlamıştır.

Bankalar veya finansal kurumlar tarafından çıkarılan banka ya da kredi kartları yalnızca kart hamili adına düzenlenirler. Gerçek veya tüzel kişi olan kart hamilleri böylece kendilerine sunulan bankacılık hizmetlerinden yararlanırlar ve bu kartların kullanılmasından kaynaklanan sorumluluk, 5464 sayılı Kanun’un 15. maddesindeki⁹¹⁶ açık hüküm gereğince kart hamilidir. Banka veya kredi kartları, herhangi bir özel hukuk ilişkisine bağlı olarak hamil tarafından başka bir kişiye devredilemez ya da kart hamili dışında başkası tarafından kabul edilerek kullanılamaz. Bu kartların mülkiyeti kart hamiline değil bunları çıkarmaya yetkili bankalar veya finans kurumlarına aittir. Kartın yetkili hamilinin bilgisi ve rızası kapsamında elbette kart, başka bir kişiye verilerek kullanılabilir; ancak bu durumda kartın borcundan dolayı yine kart hamili sorumlu olur.

TCK’nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç tipi açısından seçimlik hareketler arasında sayılan “*devretmek*” ve “*kabul etmek*” hareketleri karşılıklı olarak gerçekleşir. Kanun koyucu sahte banka veya kredi kartının devredilmesi veya kabul edilmesi eylemlerini suç kapsamına alarak; bu suça konu olan sahte kartın herhangi bir bedel öngörülmeden el değiştirmesini de cezalandırmak istemiştir. Böylece

⁹¹⁴ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021)

⁹¹⁵ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 12.05.2021)

⁹¹⁶ 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun “*kart kullanımına ilişkin yükümlülükler*” başlıklı 15. maddesi; “*Kart kullanımından doğan sorumluluk, sözleşme imzalandığı ve kartın zilyetliğine geçtiği veya fizikî varlığı bulunmayan kart numarasının öğrenildiği andan itibaren, kart hamiline aittir.*

Kartın imza hanesinin kart hamili tarafından imzalanmış olması zorunludur. Üye işyerinin talep etmesi durumunda kart hamili, kartın kullanımı sırasında kimlik belgesi ibraz etmek zorundadır. Bu Kanunun 20 nci maddesi uyarınca harcama belgesi düzenlenmeksizin çeşitli iletişim araçları yoluyla veya sipariş formu vasıtasıyla yapılan mal ve hizmet alımlarındaki hukuka aykırı kullanımlardan kaynaklanan zararlardan kart hamili sorumlu tutulamaz.” şeklindedir.

ekonomik yapı içerisinde önemli bir yeri olan kartlı ödemeler sisteminin düzgün ve güvenilir şekilde işleyebilmesi açısından, sahte olarak üretilen banka ve kredi kartlarının piyasada dolaşımı engellenmek istenmiştir.

Sahte banka ya da kredi kartını devreden kişi, bu kartın başkalarına ait banka hesabı ile ilişkilendirilerek sahte olarak üretildiğini bilerek devretmelidir. Aynı şekilde sahte banka veya kredi kartını kabul eden kimse de; kartın sahte olduğunu bilerek kabul etme fiilini işlemelidir. Sahte kartın devredilmesi veya kabul edilmesi maddi bir menfaat karşılığında olabileceği gibi bedelsiz olarak da gerçekleşebilir. Kanun koyucu böylece hükmün uygulama alanını genişleterek yargılama sırasında yaşanması olası sorunları engellemek istemiştir. Sahte kartın fail tarafından kabul edilmesinin herhangi bir şekli yoktur; sadece sahtelik olgusunun bilinmesi yeterlidir. İnceleme konumuz olan suç açısından sahte banka veya kredi kartının hangi amaçla kabul edildiğinin önemi olmayıp⁹¹⁷; failin sahte kartı kullanmak amacıyla olmasa bile kabul etmesi halinde suç gerçekleşir⁹¹⁸.

TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suçun gerçekleşmesi için seçimlik olarak belirtilen devretme veya kabul etme eylemlerinin ne kadar süre ile olması gerektiği yasada açıkça düzenlenmemiştir. Failin sahte banka veya kredi kartını yalnızca süresiz değil geçici olarak devretmesi ya da kabul etmesi ile de suç tamamlanır⁹¹⁹. Sahte kartı devreden veya kabul eden kişi, kendi açısından bu suçu işlemiş olmaktadır ve fiili nedeniyle cezalandırılacaktır.

Sahte olarak üretilen banka veya kredi kartının devredilmesi ya da kabul edilmesi eylemleri ile ilgili olarak devreden ile kabul eden kişinin aralarında anlaşmaları bu suçu oluşturmaz. TCK'nın 245/2. maddesinin ihlal edildiğini söyleyebilmek için sahte

⁹¹⁷ Koç, s. 142.

⁹¹⁸ “...Sanığın yerli ve yabancı bankaların müşterilerine ait kredi kartı bilgilerini elde edip kopyaladıktan sonra bu bilgileri K. Kepenek'e verdiği, E. Kafadar'a ise kart kopyalama için yer temin ettiğinin anlaşılması karşısında; sanığın başkalarına ait banka kartlarıyla ilişkilendirilerek sahte banka kartı üreten, devreden veya kabul eden diğer sanık K. Kepenek ve E. Kafadar'ın eylemlerine suçun işlenmesinden önce veya sırasında yardımda bulunmanın ötesinde sanığın sahte kredi kartı oluşturma, kabul etme fiilleri üzerinde de hakimiyet kurup iştirak etmesi nedeniyle TCK'nın 37. maddesi delaletiyle müşterek fail sıfatıyla cezalandırılması yerine, yardım eden olarak kabulü ile TCK'nın 39/2-c maddesi uygulanarak hakkında eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.11.2020 tarihli, 2020/3799 E., 2020/18366 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında sahte kredi kartı kabul etmek fiili nedeniyle TCK'nın 245/2. maddesi uyarınca zamanaşımı içinde işlem yapılması mümkün görülmüştür...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.02.2020 tarihli, 2018/12390 E., 2020/2360 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁹¹⁹ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1076., Günarslan, s. 146.

kartın, kabul edene teslim edilmesi şarttır. Suça konu olan sahte banka ya da kredi kartı, kabul edenin hâkimiyetine girmeden yani devretme olayı fiilen gerçekleşmeden suç tamamlanmaz. Sahte kart teslim alınmadan, failin kartı kabul ettiğini beyan etmesinin ceza hukuku açısından önemi yoktur. Sahte olarak üretilen kart, kabul eden kimseye teslim edildikten sonra; gerek devir eden kimse gerekse kabul eden kişi hakkında ayrı ayrı TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen ceza yaptırımını uygulanır. Bu durumda her iki fail hakkında iştirak hükümleri uygulanmayıp, eylemleri ayrı ayrı bu suçu oluşturur.

Bu konuyla ilgili olarak yukarıda da belirttiğimiz gibi TCK'nın 245/2. maddesinde suçu oluşturan hareketler “*üretme*”, “*satma*”, “*devretme*”, “*satın alma*” veya “*kabul etme*” şeklinde seçimlik olarak teker teker sayılmış ancak “*bulundurma*” hareketine yer verilmemiştir. Sahte banka veya kredi kartının bulundurulmasının, TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçu oluşturup oluşturmayacağı konusunda açıklık yoktur. Bu durum ceza hukukunun temel kuralı olan suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırıdır. Bilindiği üzere suçta kanunilik ilkesi gereğince kanunda açıkça suç sayılmayan bir eylemden dolayı hiç kimse cezalandırılmaz. Cezada kanunilik ilkesinin gereği ise hiç kimsenin işlediği suç ile ilgili olarak, kanunda öngörülen ceza dışında cezalandırılmamasıdır. Doktrinde bu hususla ilgili olarak failin sahte banka veya kredi kartı bulundurması eyleminin her ne kadar yasada açıkça belirtilmese de; kartın kabul edilmesi kavramı içerisinde değerlendirilebileceği için TCK'nın 245/2. maddesi kapsamında olacağı görüşü de savunulmuştur⁹²⁰. Kanaatimizce kanun metninde sayılmayan “*bulundurma*” eylemi, birçok olay açısından “*kabul etme*” fiili içerisinde değerlendirilebilir ancak her zaman bu iki kavram birbirini tam anlamıyla karşılamayabilir. Failin sahte banka veya kredi kartını kabul etme kastının olmadığı olaylar açısından değerlendirme yapıldığında; örneğin eve misafir olarak gelen kişinin unuttuğu kartın, ev sahibi tarafından bu kişiye ulaştırılması aşamasına kadar olan süreçte ev sahibi açısından bu suçun oluşmayacağı söylenebilecektir. Kanun koyucu, TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen suç ile ilgili olarak, eylemleri sayarken “*kabul etmek*” veya “*bulundurmak*” şeklinde ayrı ayrı her iki fiile de yer vermiştir. Bu yasal düzenlemeye benzer şekilde TCK'nın 245/2. maddesine de bulundurma kavramının yapılacak yasal değişiklikle eklenmesi bu konuda oluşabilecek tereddütleri giderecek ve oldukça yerinde bir düzenleme olacaktır.

⁹²⁰ Erdoğan, s. 336-337., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 665., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7349.

e. Netice

Netice, suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurlarındandır. Netice, suça ilişkin fiilden ayrıdır ve fiilin alt unsuru olarak değerlendirilemez. Netice, yapılan hareketin dış dünyada oluşturduğu değişikliktir. Ceza hukuku açısından önemli olan ise, fiilin dış dünyada meydana getirdiği her türlü değişiklik değil suçun kanunda yapılan tarifinde gösterilen değişikliktir⁹²¹.

Suçun tamamlanabilmesi için yasada öngörülen fiilin icra edilmesinin yeterli olduğu suçlara “*sırf hareket suçları*” denilmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi sırf hareket suçlarının tamamlanabilmesi için neticenin gerçekleşmesi aranmayıp, sadece suça ilişkin icrai ya da ihmali bir hareketin yapılması yeterlidir. Bu tür suçlarda netice, yer ve zaman bakımından hareketin içerisinde bulunmaktadır. Örneğin cinsel saldırı, hakaret, iftira gibi suçlar bu kapsamdadır. Ancak “*neticeli suçlar*” olarak isimlendirilen bazı suçların tamamlanmış kabul edilebilmesi için yalnızca hareketin icra edilmesi yeterli olmayıp ayrıca kanunda belirtilen neticenin de gerçekleşmesi gerekmektedir⁹²². Bu suçlarda netice, zaman ve yer açısından hareketten sonra gerçekleşmektedir. Kasten öldürme, kasten yaralama ya da mala zarar verme gibi suçlar ise neticeli suçlardır. Bu tip suçlar açısından yasal tanımda unsur olarak netice öngörüldüğü için, suçun tamamlanabilmesi bakımından neticenin gerçekleşmesi istenilmektedir. Neticeli suçlar yönünden, kanuni tanımda dış dünyada fiilden ayrılabilen bir neticenin meydana gelmesi şarttır.

Fail tarafından gerçekleştirilen fiilin suçun konusu üzerinde oluşturduğu etkiye göre suçları, “*zarar suçları*” veya “*tehlike suçları*” olarak iki temel başlığa ayırmak mümkündür. Suç tipinde öngörülen fiilin icra edilmesi sonucunda suçun konusu zarar gördüğü takdirde, suç “*zarar suçu*” olarak adlandırılır. Bu zararın para ile ölçülebilecek ekonomik bir zarar olması şart değildir. Örneğin mala zara verme, dolandırıcılık, yağma, kasten yaralama, taksirle öldürme suçları zarar suçu niteliğindedir. Zarar suçlarında, kanunda belirtilen neticenin gerçekleşmesi aranmaktadır⁹²³. Bu tip suçlarda, failin hareketi ile suç konusunun zarar görmesi arasında nedensellik bağı da gerçekleşmelidir. Tehlike suçları ise icra edilen hareketin suçun konusu üzerinde herhangi bir zarara neden olması gerekmeden yalnızca zarar

⁹²¹ Artuk/Gökçen, s. 269., Özgenç, s. 174., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 127.

⁹²² Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 128.

⁹²³ Özgenç, s. 200

oluşturma tehlikesinin istenildiği suçlardır. Kanun koyucu tehlike suçlarında, bazı hukuki değerlerin daha etkin şekilde korunabilmesi amacıyla işlediği fiil neticesinde bu değerlerin ihlal edilmesine neden olan failin cezalandırılabilmesi için suç konusu üzerinde zararın oluşmasını zorunlu görmemiştir⁹²⁴. TCK'da yer alan suçlar incelendiğinde zarar suçu niteliğindeki suçların sayısı, tehlike suçlarına göre fazladır. Tehlike suçları açısından suçun konusunun zarar görme tehlikesi ile karşılaşması halinde suç tamamlanmış kabul edilecektir⁹²⁵. Tehlike suçları kendi içerisinde soyut tehlike suçları ve somut tehlike suçları olarak ikiye ayrılır. Soyut tehlike suçları, suçun yasal tanımında belirtilen fiilin yapılmasının yeterli olduğu suçlardır. Soyut tehlike suçlarında, suç konusu üzerinde somut bir tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılmaz⁹²⁶. Kanun koyucu soyut tehlike suçlarında, kanunda öngörülen hareketin icrasıyla birlikte suçun konusu açısından tehlikenin oluşacağını kabul etmektedir. TCK'da düzenlenen suç işlemeye tahrik, müstehcenlik ya da yalan tanıklık gibi suçlar soyut tehlike suçlarıdır. Somut tehlike suçları ise, suça ilişkin kanunda belirtilen fiilin işlenmesinin yeterli olmadığı, bunun yanında gerçekleşen eylemin suçun konusu açısından somut bir tehlikeye neden olmasının gerekli olduğu suçlardır⁹²⁷. Somut tehlike suçlarında, hakim yargılama sırasında failin icra ettiği fiilin suçun konusu bakımından somut bir tehlike oluşturup oluşturmadığını araştırmalıdır. TCK'da yer alan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması, inşaat ve yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama, hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması veya trafik güvenliğini tehlikeye sokma gibi suçlar somut tehlike suçlarıdır.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç, sırf hareket suçu niteliğindedir. Kanun koyucu bu suçun oluşumu için yasada seçimlik olarak sayılan hareketlerin icra edilmesini yeterli kabul etmiş ve ayrıca bir neticenin gerçekleşmesini zorunlu görmemiştir⁹²⁸. Yargıtay da bu suçun sırf hareket suçu vasfında olduğunu, kanun

⁹²⁴ Ersoy, Uğur, “*Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları*”, TAAD, Y.11, S. 41, Ocak 2020, s. 32.

⁹²⁵ Ersoy, s. 32.

⁹²⁶ Centel/Zafer/Çakmut, s. 267., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 240.

⁹²⁷ Özgenç, s. 201., Toroslu, Genel Kısım, s. 142.

⁹²⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1017., Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1048., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 317., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 864., Dülger, s. 386., Koç, s. 144.

maddesinde seçimlik olarak sayılan hareketlerden herhangi birisinin gerçekleşmesinin yeterli olduğunu kabul etmiştir⁹²⁹.

⁹²⁹ “...Burada seçimlik hareketli bir suç söz konusu olup buna göre; sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, sahte üretilmiş banka veya kredi kartının sahte olduğu bilinerek satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi şeklinde belirlenen seçimlik hareketlerden en az birisinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bir banka veya kredi kartının üretilmesi, tamamen yeni bir kart oluşturulması, kartın kopyalanması veya çoğaltılması şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Satmak, banka veya kredi kartını belli bir bedel veya değer karşılığı alıcıya vermek; satın almak, belli bir bedel karşılığı banka veya kredi kartını almak; devretmek, banka veya kredi kartını belli bir bedel almaksızın başkasına vermek; kabul etmek ise banka veya kredi kartını belli bir bedel ödemeksizin almak anlamlarına gelir.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için kartın sahte olarak düzenlenmesi eyleminin fail tarafından gerçekleştirilmesine gerek yoktur. Failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi durumu da, bu fıkradaki üretim tabiri içinde değerlendirilecek ve diğer unsurların varlığı hâlinde bahsedilen suç oluşacaktır. Ayrıca, bu suçun oluşabilmesi için sahte banka veya kredi kartının başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilmesi veya bu şekilde üretilen kartın satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi gerekmektedir. Hiçbir banka hesabıyla ilişkilendirilmeyen bir kartın üretilmesi veya kendisine kart verilmeyen kişinin kendi hesabıyla irtibatlandırarak kart üretmesi hâllerinde bu suç oluşmayacaktır.

TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suç bir tehlike suçu olup belirtilen seçimlik hareketlerle elde edilen banka veya kredi kartının aynı zamanda kullanılmasına gerek yoktur...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 10.05.2022 tarihli, 2020/8-176 E., 2022/324 K. sayılı Kararı, “...sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, sahte üretilmiş banka veya kredi kartının sahte olduğu bilinerek satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi şeklinde belirlenen seçimlik hareketlerden en az birisinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bir banka veya kredi kartının üretilmesi, tamamen yeni bir kart oluşturulması, kartın kopyalanması veya çoğaltılması şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Satmak, banka veya kredi kartını belli bir bedel veya değer karşılığı alıcıya vermek; satın almak, belli bir bedel karşılığı banka veya kredi kartını almak; devretmek, banka veya kredi kartını belli bir bedel almaksızın başkasına vermek; kabul etmek ise banka veya kredi kartını belli bir bedel ödemeksizin almak anlamlarına gelir.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için kartın sahte olarak düzenlenmesi eyleminin fail tarafından gerçekleştirilmesine gerek yoktur. Failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi durumu da, bu fıkradaki üretim tabiri içinde değerlendirilecek ve diğer unsurların varlığı hâlinde bahsedilen suç oluşacaktır.

Ayrıca, bu suçun oluşabilmesi için sahte banka veya kredi kartının başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilmesi veya bu şekilde üretilen kartın satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi gerekmektedir. Hiçbir banka hesabıyla ilişkilendirilmeyen bir kartın üretilmesi veya kendisine kart verilmeyen kişinin kendi hesabıyla irtibatlandırarak kart üretmesi hâllerinde bu suç oluşmayacaktır.

Bu fıkroda düzenlenen suç bir tehlike suçu olup belirtilen seçimlik hareketlerle elde edilen banka veya kredi kartının aynı zamanda kullanılmasına gerek yoktur...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 10.05.2022 tarihli, 2020/8-36 E., 2022/323 K. sayılı Kararı, “...Anılan maddenin ikinci fıkrasında seçimlik hareketli bir suç söz konusu olup buna göre; sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, sahte üretilmiş banka veya kredi kartının sahte olduğu bilinerek satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi şeklinde belirlenen seçimlik hareketlerden en az birisinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bir banka veya kredi kartının üretilmesi, tamamen yeni bir kart oluşturulması, kartın kopyalanması veya çoğaltılması şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Satmak, banka veya kredi kartını belli bir bedel veya değer karşılığı alıcıya vermek; satın almak, belli bir bedel karşılığı banka veya kredi kartını almak; devretmek, banka veya kredi kartını belli bir bedel almaksızın başkasına vermek; kabul etmek ise banka veya kredi kartını belli bir bedel ödemeksizin almak anlamlarına gelir.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için kartın sahte olarak düzenlenmesi eyleminin fail tarafından gerçekleştirilmesine gerek yoktur. Failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya

Başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek sahte banka ya da kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi ile suç tamamlanmış olur. Fail tarafından gerçeğe aykırı olarak banka veya kredi kartının bütünüyle sahte şekilde düzenlenmesiyle ya da kart üzerinde değişiklik yapılarak sahte hale getirilmesiyle suç işlenebilir. TCK'nın 245/1. ve 245/3. maddelerindeki suçların tamamlanması için gerekli olan suçta konu kartın kullanılarak yarar sağlanması koşulu, inceleme konumuz olan suç açısından aranmaz.

İlerde içtima konusunda ele alınacağı üzere fail tarafından başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek üretilen sahte banka ya da kredi kartının kullanılması sonucunda yarar elde edilirse; bu durumda fail hakkında gerçek içtima kuralları uygulanarak TCK'nın 245/2. ve 245/3. maddelerinde düzenlenen suçlar nedeniyle ayrı ayrı cezaya hükmolunacaktır.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçunun işlenmesi ile sahte kartın ilişkilendirildiği banka hesabı sahibi olan kişilerin malvarlıklarının zarar görme tehlikesi oluşmakta ve toplum içerisinde kartlı ödemeler sisteminin temel unsurlarından olan banka ve kredi kartlarına duyulan güven zedelenmektedir. TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç tehlike suçu niteliği taşımaktadır⁹³⁰. Suçun yasal tipinde öngörülen fiillerin işlenmesi sonucunda herhangi bir zararın gerçekleşmesi aranmamıştır. Kanun koyucu TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu oluşturan hareketleri, kartın ilişkilendirildiği banka hesabı sahibi olan kimselerinin zarara uğrama tehlikesini oluşturduğu için cezalandırmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi tehlike suçları, soyut tehlike ve somut tehlike suçları olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. TCK'nın 245/2. maddesinde hüküm altına alınan suç, soyut tehlike suçudur. Suçun işlenmiş kabul edilmesi için yasada seçimlik olarak belirtilen hareketlerden herhangi birisinin yapılması yeterlidir. Suç tipinde öngörülen bu hareketlerden herhangi birisinin icra edilmesi sonucunda ayrıca gerçekleşmesi yakın ve somut bir tehlikenin varlığı aranmaz. Sahte banka ya da kredi kartının üretilmesi,

olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi durumu da, bu fıkradaki üretim tabiri içinde değerlendirilecek ve diğer unsurların varlığı hâlinde bahsedilen suç oluşacaktır. Bu fıkra düzenlenmiş suç bir tehlike suçu olup belirtilen seçimlik hareketlerle elde edilen banka veya kredi kartının aynı zamanda kullanılmasına gerek yoktur..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 16.12.2021 tarihli, 2019/8-155 E., 2021/645 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

⁹³⁰ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 864., Dölger, s. 399., Koç, s. 145.

satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi ile suç tamamlanır. Bu hareketlerin dışında somut bir zarar tehlikesinin oluşması gerekli olmadığı için bu suç soyut tehlike suçu niteliğindedir.

2. Suçun Manevi Unsuru

Suçun manevi unsuru; suçu oluşturan fiil ile kişi arasındaki manevi bağıdır. Suçun varlığından bahsedilebilmesi için yalnızca maddi unsurların gerçekleşmesi yeterli olmayıp ayrıca işlenen fiil ile fail arasında manevi bağın da kurulması gerekmektedir⁹³¹. Suçun manevi unsuru açısından özellikle kast kavramı oldukça önem taşımaktadır. Kanun koyucu tarafından suç olarak kabul edilen bir eylem nedeniyle failin cezalandırılabilmesi için, bu eylemin kural olarak kasten işlenmesi şarttır. Taksirle gerçekleştirilen eylem nedeniyle kişinin cezalandırılabilmesi ancak kanunda bu eylemin taksirle işlenmesinin suç olarak açıkça tanımlanmasıyla mümkün olabilir. TCK'nın 21/1. maddesinde kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi olarak açıklanmıştır. Kastın, daha önce de belirtildiği üzere bilme ve isteme olmak üzere iki temel unsuru vardır. Kişinin kasten hareket ederek suçu işlediğinden söz edebilmek için; suçun kanuni tanımında yer alan unsurları bilmesi ve bu unsurların gerçekleşmesini istemesi gerekir. Kast, doğrudan kast ve olası kast şeklinde ikiye ayrılır. Doğrudan kast durumunda fail, suçun yasal tanımında yer alan maddi unsurları bilmeli ve olayda bunların gerçekleşmesini isteyerek hareket etmelidir. Olası kast halinde ise, fail suçun kanuni tanımında bulunan maddi unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, eylemini sürdürerek bunun olası sonuçlarını kabullenmektedir⁹³².

Failin işlemiş olduğu suç nedeniyle cezalandırılabilmesi için kural olarak genel kastın varlığı yeterli olup, suç oluşturan fiili işlenirken belirli bir saikle hareket edilmesi şart değildir. Ancak kanunda bazı suçların işlenebilmesi için failin özel bir saikle hareket etmesi aranmaktadır. Doktrinde özel kast olarak da ifade edilen bu durumda; kanun koyucu suç tipinde failin amacı doğrultusunda onun daha ağır ya da daha hafif ceza almasını öngörmüştür⁹³³. Failin örneğin TCK'nın 81. maddesinde belirtilen kasten öldürme suçunu kan gütmeye ya da töre saikiyle işlemesi durumunda; cezası müebbet hapis yerine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olacaktır. Özel kast, bazı suç tipleri

⁹³¹ Artuk/Gökçen, s. 315.

⁹³² Artuk/Gökçen, s. 331.

⁹³³ Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 274., Artuk/Gökçen, s. 343.

açısından da suçun kurucu unsurudur⁹³⁴. Bu kapsamda örneğin TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunun gerçekleşmesi için, failin cinsel amaç güderek eylemi gerçekleştirmesi gerekir.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç, kasten işlenebilen bir suçtur. Failin taksirle hareket ederek bu suçu işlemesi söz konusu değildir. Suçun işlenebilmesi için genel kastın varlığı yeterlidir. Failde özel kastın bulunması gerekli değildir. Başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek sahte banka ya da kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçunun gerçekleşebilmesi için seçimlik olarak yasada belirtilen hareketler kasten yapılmalıdır. Bu suç bakımından özel kast aranmadığı için failin, suça ilişkin eylemi gerçekleştirirken hangi saik ile hareket ettiğinin önemi yoktur. Kasten işlenebilen suçlar kural olarak olası kast ile de işlenebildiği için, bu suç olası kast ile de işlenebilecektir⁹³⁵. Bu konuda TCK'nın 245/2. maddesinde herhangi bir istisna getirilmemiştir.

Fail tarafından başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka ya da kredi kartı üretilirken; kartın sahte olacağını bilmeden failin böyle bir eylemi gerçekleştirmesi mümkün değildir. Başka bir anlatımla ifade etmek gerekirse suça konu kartın, başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirildiği bilinmeli ve bu kartın sahte şekilde üretilmesi istenmelidir. Sahte olarak üretilmiş olan bir banka veya kredi kartını kabul eden kimse ise, bu kartın sahte olduğunu bilerek kabul etmelidir. Aynı şekilde suça konu olan sahte kartı satın alan, satan veya başkasına devreden kişi de bu fiilleri işlerken kartın sahteliğini bilerek hareket etmelidir. Aksi takdirde kastın varlığından söz edilemeyecektir. Böyle bir durumda ise sattığı, devir aldığı, satın aldığı ya da kabul ettiği kartın sahte olduğunu ve başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirildiğini bilmeyen kişinin suç işleme kastının bulunmaması nedeniyle cezai sorumluluğu da olmayacaktır.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suç tipinin maddi ve manevi unsurlarının oluşmasıyla birlikte eylemin hukuka aykırılığı da gerçekleşecektir. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya

⁹³⁴ Özen, Mustafa, Genel Hükümler, s. 373.

⁹³⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 324., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1018.; Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1049., Erdoğan, s. 339.

kabul edilmesi suçu açısından herhangi bir hukuka uygunluk nedeninin gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir. Öğreti de genel olarak kabul edilen görüş de TCK'nın 245/2. maddesi açısından hukuka uygunluk sebebinin olmayacağı şeklindedir⁹³⁶. Ancak doktrinde genelleme yapmanın doğru olmadığını, bu suç yönünden de hukuka uygunluk sebebinin olabileceği ileri sürülmüştür. Erdoğan' göre örneğin organize suç örgütü ile ilgili olarak yapılan soruşturma esnasında gizli soruşturmacının kullanabilmesi için sahte kart üretilir ise veya ilgiyi bankaya ürettirilirse bu suç oluşmayacaktır⁹³⁷.

Kanaatimizce her somut olay kendi koşulları içerisinde değerlendirilmelidir. Ancak TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç ile ilgili olarak hukuka uygunluk nedeninin oluşması oldukça zordur.

D. Suça Etki Eden Sebepler

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi suçu bakımından suça etki eden herhangi bir sebep yoktur. Kanun koyucu bu suç ile ilgili olarak suça etki edecek herhangi bir sebep öngörmemiştir. TCK'nın 245. maddesindeki yasal düzenleme uyarınca; şahsi cezasızlık sebebi olarak belirli akrabalık ilişkilerinin varlığı ve cezada indirim nedeni olarak etkin pişmanlık hükümleri yalnızca ilk fıkra düzenlenmiş başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından uygulanabilir. Dolayısıyla TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan bu suç yönünden bunların uygulanması söz konusu değildir.

III. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN) BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU

A. GENEL OLARAK

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu, esasında bu maddenin ilk fıkrasında düzenlenen suç ile icra

⁹³⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 865., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1018.; Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1049., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 324., Koç, s. 147., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 369.

⁹³⁷ Erdoğan, s. 339.

hareketleri ve neticesi yönünden benzerlik göstermektedir. Ancak her iki suç tipi arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Öncelikle belirtilmelidir ki TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun konusunu “*gerçek bir banka veya kredi kartı*” oluşturmaktayken; TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun konusunu “*sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi*” oluşturur. Kanun koyucu TCK'nın 245/3. maddesindeki düzenleme ile TCK'nın 245/1. maddesinde belirtilen eylemlerin sahte oluşturulmuş ya da üzerinde sahtecilik yapılmış bir banka ya da kredi kartı ile gerçekleştirilmesini cezalandırmıştır. Bunun yanı sıra her iki suçta karşılık olarak yasada öngörülen yaptırımlar da farklıdır. TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen inceleme konumuz olan suçun cezasının; maddenin ilk fıkrasında düzenlenen suç ile kıyaslandığında daha ağır olduğu görülecektir. Bu durum madde gerekçesinde “*birinci fıkrafta belirtilen fiillerin, oluşturulmuş sahte bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle işlenmesi, daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.*” şeklinde açıklanmaktadır.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçun varlığı açısından gerekli olan ilk koşul, olayda kullanılan banka veya kredi kartının sahte şekilde üretilmesi ya da gerçek bir kart üzerinde sahtecilik yapılarak kartın elde edilmesidir. Bu suç bakımından aranan sahtecilik olgusu, TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen nitelikte bir sahtecilik olabileceği gibi; başka bir kişiye ait banka hesabıyla ilişkilendirilmemiş bir kart üzerinde yapılacak bir sahtecilik şeklinde de olabilir⁹³⁸.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun işlenebilmesi için, fail tarafından birden fazla hareketin yapılması gereklidir. Sahte olarak üretilen banka veya kredi kartı fail tarafından kullanılmalı ve bu kullanım nedeniyle fail, kendi yararına ya da başka bir kimse yararına maddi menfaat elde etmelidir.

TCK'nın 245/3. maddesi incelendiğinde; burada öngörülen suçun, maddenin birinci ve ikinci fıkrasındaki suçların aksine tali bir norm olarak düzenlendiği görülecektir. TCK'nın 245/3. maddesinde açıkça ifade edilen fiilin daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturmaması koşulu nedeniyle; bu suç tamamlayıcı bir hüküm niteliğindedir. Fail somut olayda sahte banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle

⁹³⁸ Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. 4, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021., s. 8185., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7350., Dülger, s. 388.

yarar elde ettiği takdirde; eğer bu eylemi daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmakta ise bu durumda artık kendisine TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca ceza verilmeyecektir.

B. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu ile korunmak istenen hukuki değer karma nitelik taşımaktadır. Bu suçun işlenebilmesi için sahte üretilmiş olan veya gerçek olmasına rağmen üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartının fail tarafından kullanılarak kendisi ya da başka bir kişi lehine maddi yarar elde edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle suçun koruduğu ağırlıklı hukuki değerin kişilerin veya bankaların malvarlığı olduğunu söylemek mümkündür.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suç ile ağırlıklı olarak malvarlığı değerleri korunmaktadır, ancak bunun yanı sıra toplumda kartlı ödemeler sisteminin düzenli bir şekilde işlemesine olan güven de korunmak istenmiştir. Bilindiği üzere kartlı ödemeler sisteminin sorunsuz şekilde işlemesi ülke ekonomisi bakımından oldukça önemlidir. Burada suç teşkil eden eylem, sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartı kullanılarak gerçekleştirildiği için kanun koyucu hem kartlı ödemeler sistemine duyulan güvenin zedelenmesini önlemek istemiş hem de bilişim sistemi ile banka ve kredi kartlarına karşı olan güveni korumayı amaçlamıştır.

C. SUÇUN UNSURLARI

1. Suçun Maddi Unsurları

a. Suçun Konusu

TCK'nın 245/3. maddesinde hüküm altına alınmış olan sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun konusunu, *“sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartı”* oluşturmaktadır.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun konusu ile ilgili olarak doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Akbulut'a göre bu suçun konusu, malvarlığı kapsamında olan, ekonomik olarak ölçülebilen değerdir⁹³⁹.

Özbek/Doğan/Bacaksız'a göre inceleme konumuz olan suçun konusunu, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartı oluşturur⁹⁴⁰.

Koca/Üzülmez'e göre bu suçun konusu, ekonomik olarak ölçülebilen bir yarardır⁹⁴¹.

Tezcan/Erdem/Önok'a göre suçun konusunu, banka kartları ve kredi kartları oluşturmaktadır⁹⁴².

Dülger'e göre suçun konusunu, banka veya kredi kartı ile failin elde ettiği maddi yarar oluşturur⁹⁴³.

Özen'e göre suçun konusu, güvenli bankacılık hizmetinin işlemesi ve bu şekilde malvarlığının korunmasıdır⁹⁴⁴.

Koç'a göre suçun maddi konusu, üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartıdır⁹⁴⁵.

Esen'e göre suçun konusu, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte olarak üretilen banka veya kredi kartı ile suç nedeniyle elde edilen para ve menkul değerlerdir⁹⁴⁶.

Hafizoğulları/Özen'e göre suçun konusu, banka ve kredi kartlarına olan güvenin korunmasına yönelik ferdi-kamusal yarardır⁹⁴⁷.

Şahbaz'a göre suçun konusu, failin kendisine veya başkasına sağladığı maddi yarardır⁹⁴⁸.

Gökcan/Artuç'a göre bu suçun konusu, sahte olarak oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartıdır⁹⁴⁹.

⁹³⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 332-333.

⁹⁴⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1020.; Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1052.

⁹⁴¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 868.

⁹⁴² Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1073.

⁹⁴³ Dülger, s. 368-369.

⁹⁴⁴ Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler- I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 732 (Özel Hükümler).

⁹⁴⁵ Koç, s. 151.

⁹⁴⁶ Esen, s. 643.

⁹⁴⁷ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 466.

⁹⁴⁸ Şahbaz, s. 2764.

⁹⁴⁹ Gökcan/Artuç, s. 8177.

Artuk/Gökcen/Yenidünya'ya göre suçun konusunu, banka ve kredi kartları oluşturmaktadır⁹⁵⁰.

Günarslan ve Yıldız'a göre bu suçun konusunu, sahte banka veya kredi kartı oluşturur⁹⁵¹.

Kanaatimizce yukarıda da belirtildiği üzere TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun konusu, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartıdır. Suça konu olan banka veya kredi kartı tümüyle sahte olarak üretilebileceği gibi, gerçek olarak üretilmesine rağmen üzerinde örneğin resim, isim, manyetik şerit değişikliği gibi çeşitli yollarla değişiklik yapılarak elde edilen kartlar da bu kapsamdadır. TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun konusu ile inceleme konumuz olan bu suçun konusunu birbirinden ayıran temel husus; burada banka veya kredi kartının sahte olmasıdır. TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun işlenmesi neticesinde elde edilen para veya diğer maddi yararlar, bu suçun konusunu oluşturmaz.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun konusunu oluşturan iki farklı kart bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan *“sahte oluşturulan kart”* ile belirtilen aslında tümüyle sahte şekilde üretilmiş olan banka ya da kredi kartıdır. Sahte kart oluşturma ile aslında gerçek bir banka veya kredi kartı üzerinde yapılanlar haricindeki sahtecilik eylemleri anlatılmak istenmektedir⁹⁵². Bu suçun konusunu oluşturan diğer kart türü ise gerçek bir banka veya kredi kartı üzerinde sahtecilik yapılarak elde edilmiş olan banka veya kredi kartıdır. Gerçek bir kart üzerinde yapılan sahtecilik eylemleri, kartın üzerindeki isim, fotoğraf, kart numarası, manyetik şerit bilgisi, chip gibi özelliklerinin değiştirilmesi veya bunlara yeni eklemeler yapılması yoluyla gerçekleştirilebilir. Banka veya kredi kartı dışındaki diğer kartlar, bu suçun konusunu oluşturmazlar.

Ayrıca ifade edilmelidir ki bu suçun konusu olan, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartı olgusu; TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun konusunu oluşturan başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilen banka veya kredi kartı kavramından daha geniş kapsamlıdır. TCK'nın 245/3. maddesi açısından değerlendirildiğinde sahte banka veya kredi

⁹⁵⁰ Artuk/Gökcen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014, s. 6977.

⁹⁵¹ Günarslan, s. 171., Yıldız, s. 289.

⁹⁵² Karagülmez, s. 348.

kartının, başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek üretilmesine gerek yoktur. TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun tamamlanması için sahte şekilde meydana getirilen veya gerçek olup üzerinde sahtecilik yapılan banka ya da kredi kartının kullanılması suretiyle fail ya da başka bir kimse için maddi yarar sağlanması yeterlidir.

b. Fail

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu, fail bakımından herhangi bir özellik göstermemektedir. Kanunda bu suçun faili açısından özel bir nitelik arandığı belirtilmediği için herkes fail olabilir.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun faili olabilmek için bilişim sistemleri hakkında uzmanlık düzeyinde bilgiye sahip olunması şart değildir. Sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya başka bir kimseye yarar sağlayan kişi, bu suçun faili durumundadır. Bu suç tipinde failin niteliği ile ilgili olarak herhangi bir özellik aranmaz. Fail açısından belirli bir özelliğe sahip olmak şart olmadığı için inceleme konumuz olan suç, “*özgü suç*” niteliğinde değildir.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi neticesinde elde edilen yarar, fail lehine olabileceği gibi bir başka kişi yararına da olabilir. Bu suçun işlenmesiyle birlikte kartı kullanan kişiden farklı başka bir kişi lehine yarar sağlanmış ise; kendisine haksız şekilde yarar sağlanan kişinin fail olarak kabul edilebilmesi için, sahte kartı kullanan kimse ile aralarında iştirak iradesi bulunması gerekmektedir. Sahte kartı kullanan kimse ile aralarında iştirak iradesi olmadığı takdirde; kendi lehine haksız yarar elde edilen kişi sadece bundan dolayı fail olarak kabul edilemeyecektir⁹⁵³.

TCK'nın 245. maddesinin 2. fıkrasındaki suç ile 3. fıkrasındaki suç birbirlerinden bağımsız olarak düzenlenmiştir. TCK'nın 245/3. maddesi açısından failin sahte kartı kendisinin üretmesine gerek yoktur. Bu suç yönünden değerlendirildiğinde sahte kartı üreten ya da gerçek bir kart üzerinde sahtecilik yapan kişi ile bu kartı kullanarak kendisi ya da başkası için haksız menfaat elde eden kimse arasında iştirak iradesi varsa, bu durumda her ikisi de fail olarak kabul edilecektir. Failin kendisi bizzat banka veya

⁹⁵³ Özbe/Doğan/Bacaksız, s. 1021.; Özbe, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1053.

kredi kartını başkasına ait bir banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte olarak üretir ve bu sahte kartı kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlarsa; ortada iki ayrı suça konu eylem gerçekleşeceği için fail gerçek içtima kuralları uyarınca TCK'nın 245/2. ve 245/3. maddelerinde öngörülen suçlar nedeniyle ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Yargıtay'ın uygulaması da bu kapsamdadır; böyle bir durumda failin her iki suçtan dolayı cezalandırılması gerektiği belirtilmiştir⁹⁵⁴. İlerde içtima konusunda bu hususa tekrar değinilecektir.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu, herhangi bir tüzel

⁹⁵⁴ “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin ikinci fıkrasında, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi veya banka kartı üretilmesi ve bu kart kullanılarak yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43 üncü maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle; Saniğin katılan Türkiye İş Bankası, mağdur Garanti Bankası, Türkiye Ekonomi Bankası A.Ş'ye karşı sahte banka veya kredi kartı çıkartmak ve bu banka veya kredi kartını kullanmaktan ibaret eyleminin banka sayısınca 5237 sayılı Kanun'un 245/2, 43/1 ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden bir kez zincirleme şekilde sahte kredi kartı üretme ve zincirleme şekilde sahte kredi kartının kullanılması suretiyle yarar sağlama suçlarını oluşturduğu kabulüyle yazılı biçimde eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.06.2023 tarihli, 2020/17476 E., 2023/5350 K. sayılı Kararı, “...Saniğin, mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle bankalara müracaatla kredi kartları çıkartmak ve bu kredi kartlarını farklı tarihlerde birden fazla kez kullanmaktan ibaret eyleminin banka sayısınca ayrı ayrı TCK'nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden sanık hakkında sadece banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçtan hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.09.2022 tarihli, 2020/5645 E., 2022/11971 K. sayılı Kararı, “...Saniğin, mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle oluşturulan sahte belgelerle müracaatla kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını kullanmaktan ibaret eyleminin TCK'nın 245/2. ve 245/3., 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden tek suç kabulüyle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.05.2022 tarihli, 2021/13895 E., 2022/7315 K. sayılı Kararı, “...saniğin, mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle oluşturulan sahte belgelerle müracaatla kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını kullanmaktan ibaret eyleminin TCK'nın 245/2, ve 245/3. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden tek suç kabulüyle TCK'nın 245/3 maddesinden hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.03.2022 tarihli, 2021/13600 E., 2022/3928 K. sayılı Kararı, “...Mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle müracaatla kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartını farklı tarihlerde birden fazla kez kullanmaktan ibaret eyleminin TCK'nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden tek suç kabulüyle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.01.2022 tarihli, 2019/23362 E., 2022/367 K. sayılı Kararı, “...Saniğin, mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle HSBC Bank A.Ş ve Yapı Kredi Bankası A.Ş'ye müracaat ederek sahte banka veya kredi kartı çıkartmak ve bu banka veya kredi kartını kullanmaktan ibaret eyleminin banka sayısınca TCK'nın 245/2, 43/1 ve 245/3., 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden tek suç kabulüyle yazılı biçimde hüküm kurulması aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.01.2021 tarihli, 2020/3822 E., 2021/517 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

kişiy e haksız menfaat sağlanması için işlenir ve bunun neticesinde bu tüzel kişi haksız yarar elde etmiş olursa; böyle bir durumda her ne kadar tüzel kişi fail olarak kabul edilmese de TCK'nın 246. maddesi gereğince ilgili tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirine hükmolunacaktır.

c. Mağdur

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenmiş olan sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun mağduru, sahte hale getirilen kartı üretme yetkisine gerçekte sahip olan banka veya finans kurumu ile kendisine ait banka ve kredi kartında sahtecilik yapıp kullanılan kartın hamili olan kişidir. Bu suçun işlenmesi sonucunda sahte hale getirilen kartın ilişkilendirildiği hesabın sahibi olan hamilin malvarlığında zarar oluşması nedeniyle bu kişi, mağdur konumundadır. Ancak tamamen hayali hesaplarla ilişkilendirilerek üretilen sahte kartın kullanılması suretiyle yarar sağlanmış ise; bu durumda kartı çıkarma yetkisine sahip olan banka veya finansal kurum, mağdur olacaktır.

Öğretide TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun mağduru hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Özbek'e göre bu suç açısından bütünüyle sahte olarak hayali hesaplara bağlı üretilmiş kartlar kullanıldığı için banka veya finans kurumu, mağdur konumundadır⁹⁵⁵.

Koca/Üzölmez'e göre suçun mağduru, elde edilen yarar nedeniyle malvarlığı zarara uğrayan kimsedir⁹⁵⁶.

Akbulut'a göre burada suç nedeniyle yarar sağlanması söz konusu olduğu için malvarlığında azalma olan kimse, mağdurdur. Hayali hesaplarla bağlantılı olacak şekilde sahte kart üretilerek yarar sağlanması halinde ise banka veya finans kuruluşu ya da alışveriş yapılan kimseler, mağdur olacaklardır⁹⁵⁷.

Özen'e göre bu suçun mağduru, yararın sağlanması ile malvarlığı azalan kimsedir⁹⁵⁸.

⁹⁵⁵ Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1053.

⁹⁵⁶ Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s. 868.

⁹⁵⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 332.

⁹⁵⁸ Özen, Mustafa, Özel Hükümler, s. 734.

Dölger'e göre suçun mağduru, banka veya kredi kartının bağlı olduğu hesabın sahibi olan gerçek kiřilerdir⁹⁵⁹.

Gökcan/Artuç'a göre suçun mağduru, kartında sahtecilik yapılarak kullanılan kart hamili ile bu kartı üreten bankadır⁹⁶⁰.

Erdoğan'a göre suçta hayali hesaplarla ilişkilendirilen sahte kartlar kullanılmış ise suçun mağduru, banka ya da finans kurumudur. Gerçek bir banka veya kredi kartında sahtecilik yapılmış ise bu durumda suçun mağduru, kartında sahtecilik yapılan gerçek kişi ile birlikte bankadır⁹⁶¹.

şahbaz'a göre adına sahte kart düzenlenen kişi varsa bu kişi, böyle bir kimsenin olmaması ve doğrudan bankanın zarar görmesi halinde ise banka, mağdur konumundadır⁹⁶².

Artuk/Gökcen/Yenidünya'ya göre suçun gerçekleşmesi neticesinde malvarlıklarında azalma olan gerçek kişiler, mağdurdur⁹⁶³.

Hafizoğulları/Özen'e göre suçun mağduru, güven duygusu zedelenen toplum, banka ve bankadaki malvarlığı zarar gören kiřidir⁹⁶⁴.

Gerçeker'e göre bu suçun mağduru, kendisine ait olan kartta sahtecilik yapılarak kullanılan kart sahibi kimse ile böyle bir kartı üreten bankadır⁹⁶⁵.

Koç'a göre suçun mağduru, fail tarafından sağlanan yarar nedeniyle malvarlığı zarar gören kişidir. Yazar bankanın mağdur konumunda değil suçtan zarar gören olarak nitelendirilebileceğini ileri sürmüřtür⁹⁶⁶.

Yıldız'a göre TCK'nın 245/3. maddesi açısından mağdur, sahtesi üretilmiş gerçek kartı çıkaran banka veya finansal kuruluş ile sahte kartın ilişkilendirildiği hesabın sahibi olan kimsedir⁹⁶⁷.

⁹⁵⁹ Dölger, s. 365-366.

⁹⁶⁰ Gökcan/Artuç, s. 8174-8175.

⁹⁶¹ Erdoğan, s. 350.

⁹⁶² şahbaz, s. 2763.

⁹⁶³ Artuk/Gökcen/Yenidünya, s. 6977.

⁹⁶⁴ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 469.

⁹⁶⁵ Gerçeker, s. 4755.

⁹⁶⁶ Koç, Ziya, TCK'nın 245. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, XII Levha Yayıncılık A.ř., İstanbul, 2020, s. 244 (2020).

⁹⁶⁷ Yıldız, s. 290.

Günarslan’a göre suçun mağduru, sahte kartın kullanılması ile malvarlığı zarara uğrayan banka hesabı sahibi ile gerçekte kartı çıkarma yetkisi olan banka ya da finans kurumudur⁹⁶⁸.

Yılmaz’a göre banka veya kredi kartının sahibi durumundaki banka, bu suçun mağdurudur⁹⁶⁹.

Parlar’a göre suçun mağduru, malvarlığı azalan kimseler ile banka veya kredi kurumlarıdır⁹⁷⁰.

Okuyucu Ergün’e göre suçun mağduru, toplumdur; kart sahibi ya da ilgili banka ancak suçtan zarar gören konumundadır⁹⁷¹.

Yargıtay’ın uygulamasına bakıldığında ise bu suçun mağdurunun, banka veya kredi kartı çıkarma yetkisine sahip olan ilgili banka veya finans kurumu olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır⁹⁷².

Kanaatimizce daha önce de belirttiğimiz gibi TCK’nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun mağduru, kendisine ait banka veya kredi kartında sahtecilik yapıp kullanılmak suretiyle haksız yarar sağlanan suça konu kartın hamili olan kişi ile sahte hale getirilmiş olan banka ya da kredi kartını gerçekte çıkarmaya yetkili olan banka veya finansal kurumdur. TCK m. 245/3’teki suça konu eylem gerçekleştiğinde mağdur sıfatını, sahte kartın kullanılması neticesinde malvarlığı zarara uğrayan bankada hesabı bulunan kimse ile sahte kartın gerçeğini çıkarmaya yasal olarak yetkili banka ya da finansal kuruluş alacaktır. Bu suçun faili hakkında açılan kamu davasının kovuşturma

⁹⁶⁸ Günarslan, s. 163.

⁹⁶⁹ Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s. 358.

⁹⁷⁰ Parlar, s. 127.

⁹⁷¹ Okuyucu Ergün, s. 1068.

⁹⁷² “...Sahte banka veya kredi kartı ile harcama yapma eylemlerinin mağduru, sahte olarak oluşturulan kredi ya da banka kartıyla ilişkilendirilen banka veya finans kuruluşu olması nedeniyle, sahte olarak üretilen kartın kullanılması halinde, TCK’nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda harcama yapılması halinde ise TCK’nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 27.06.2022 tarihli, 2021/4367 E., 2022/10794 K. sayılı Kararı, “...Sanığın başkasına ait kimlik bilgileri ile mağdur Garanti Bankası A.Ş.’ye müracaat ederek sahte kredi kartı çıkartmak ve bu kredi kartıyla değişik zamanlarda harcama yapmak şeklinde gerçekleşen eylemi nedeniyle TCK’nın 245/2. ve 245/3 maddeleri uyarınca hükmolunacak cezalardan aynı yasanın 43. maddesi uyarınca arttırım yapılması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 02.10.2017 tarihli, 2017/6710 E., 2017/10623 K. sayılı Kararı, “...Olayda üretilen ve kullanılan sahte kredi kartlarının aynı bankaya ait olduğu anlaşılmakla; suç mağdurunun kredi kartı üretilen ve kullanılan “banka” olacağı, aynı bankaya ait üretilmiş kartların farklı kişiler adına olması ve bu kartlarla birden fazla işyerinde alışveriş yapılması durumunda da “zincirleme suç” hükmünün değerlendirilmesi gerekeceği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 07.06.2017 tarihli, 2016/10091 E., 2017/6652 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

aşamasında, her ikisi de katılan sıfatıyla davayı takip edebilecektir. Fail tarafından sahte belgeler kullanılarak tamamen gerçek dışı hayali hesaplara bağlı olarak üretilmiş olan banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle haksız yarar elde edildiği takdirde ise suçun mağduru doğal olarak yalnızca bu nitelikteki kartı üretme yetkisine sahip olan banka veya finans kurumudur. Bu durumda hayali kişiler adına açılan hesaplarla bağlantılı olarak sahte düzenlenmiş banka veya kredi kartı söz konusu olduğu için mağdur sıfatına da yalnızca ilgili banka sahiptir.

d. Fiil

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçu oluşturan fiil; sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle failin bizzat kendisine veya bir başkasına yarar sağlamasıdır. İnceleme konumuz olan bu suç ile TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç arasında eylem yönünden benzerlik bulunmaktadır. Ancak TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu oluşturan eylemde kullanılan banka veya kredi kartı gerçek bir kart niteliğindeyken; TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçta ise sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartının kullanımı söz konusudur. Sahte kart kavramı, bütünüyle sahte olarak üretilen kartları kapsadığı gibi fiziksel olarak gerçek bir kartın üzerine sahte bilgilerin girilmesi suretiyle elde edilen kartları da içermektedir⁹⁷³.

İnceleme konumuz olan bu suçun işlenmesi sırasında kullanılan sahte banka veya kredi kartı, TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen şekilde başkalarına ait hesapla ilişkilendirilerek oluşturulabileceği gibi bir banka hesabıyla ilişkilendirilmeden tamamen sahte şekilde oluşturulmuş bir kart da olabilir⁹⁷⁴. TCK'nın 245/3. maddesinde sahte kartın gerçek bir banka hesabıyla ilişkilendirilmesi zorunluluğuna ilişkin hiçbir ifade yer almadığı için; hayali kimseler adına açılan hesaplarla ilgili bilgiler kullanılarak da böyle bir kart üretililecektir. Gerçekte olmayan hayali isimler adına hesap açtırılarak sahte kart çıkartılır ve bu kart kullanılarak yarar elde edilirse fail, TCK'nın 245/3. maddesini ihlal etmiş olur. Fakat böyle bir halde üretilen sahte kart, TCK'nın 245/2. maddesi kapsamına giren bir kart niteliği taşımayacaktır.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu fiil unsuru açısından

⁹⁷³ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 868-869.

⁹⁷⁴ Gökcan/Artuç, s. 885.

değerlendirildiğinde; sahte kartın üretilmesi ya da gerçek bir kart üzerinde sahtecilik yapılması hareketleri bu suçun fiil unsuruna girmezler. Bu suça ilişkin yasal düzenleme incelendiğinde; failin sahte kartı kullanarak kendi lehine ya da başka bir kimse lehine olacak şekilde haksız yarar sağlaması durumunda, suçta kullanılan bu sahte kartın bizzat fail tarafından oluşturulmasının zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun konusu olan kartın sahte oluşturulması ya da kart üzerinde sahtecilik yapılması, fail tarafından gerçekleştirilebileceği gibi başka bir kişi tarafından da gerçekleştirilebilir. Fail ile kartı sahte şekilde oluşturan ya da kart üzerinde sahtecilik yapan kimse arasında iştirak iradesinin bulunmasına da gerek yoktur. Önemli olan failin, sahte banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle haksız yarar elde ettiği sırada suça konu kartın sahte oluşturulduğunu veya üzerinde sahtecilik yapıldığını bilmesidir.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçun işlenmiş kabul edilebilmesi için sahte kartın kullanılması tek başına yeterli değildir. Fail, sahte banka ya da kredi kartını kullanmak suretiyle maddi yarar elde etmelidir⁹⁷⁵. Failin sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka ya da kredi kartını kullanması ve bunun sonucunda yarar elde etmesi suçun oluşumu için gerekli olduğundan; bu suç çok hareketlidir⁹⁷⁶. TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun tamamlanması için sahte banka veya kredi kartının kullanımı sonucunda haksız yarar sağlanmalıdır. Fail sahte banka veya kredi kartını kullanır ancak haksız yararı elde edememiş olursa, bu durumda suça teşebbüs hali gerçekleşecektir.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunda; sahte kartı oluşturan ya da gerçek bir kart üzerinde değişiklik yapan kimse ile bu nitelikteki sahte kartı kullanarak haksız yarar elde eden kişi farklı olabilir. Sahte kartı kullanarak maddi yarar sağlayan kimse ile sahte kartı oluşturan veya gerçek bir kart üzerinde değişiklik yaparak onu sahteletiren kimse arasında iştirak iradesi varsa, bu durumda her ikisinin de TCK'nın 37/1. maddesi uyarınca birlikte fail olarak bu suç nedeniyle sorumluluğu söz konusu olacaktır⁹⁷⁷. Sahte kartı kullanarak maddi yarar elde eden kişi ile sahte kartı oluşturan veya kart üzerinde değişiklikler yaparak onu sahteletiren kişi arasında

⁹⁷⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1021.; Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1053.

⁹⁷⁶ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 333.

⁹⁷⁷ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077.

iştirak iradesi bulunmuyorsa; bu takdirde kartı kullanarak haksız yarar sağlayan kimse TCK'nın 245/3. maddesi gereğince cezalandırılacak; diğer kişi ise TCK'nın 245/2. maddesindeki suçtan dolayı sorumlu olacaktır. Fail, sahte şekilde oluşturduğu ya da üzerinde değişiklik yaptığı (TCK'nın 245/2. maddesi kapsamına giren) kartı kullanmak suretiyle kendisi veya başka birisi lehine haksız maddi yarar elde ederse; gerçek içtima kuralları gereğince failin hem TCK'nın 245/2. maddesindeki suçtan dolayı hem de TCK'nın 245/3. maddesindeki suçtan dolayı cezai sorumluluğu doğacaktır. Yargıtay uygulamasının da bu şekilde olduğu görülmektedir⁹⁷⁸.

İnceleme konumuz olan bu suç, icrai hareketlerle işlenebilen bir suç niteliğindedir. Failin ihmali bir hareketle bu suçu işlemesi mümkün değildir. TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun hareket kısmını sahte banka ya da kredi kartının kullanılması oluştururken, neticesi ise yarar elde edilmesidir. Bu yönüyle suç neticesi hareketten ayrılabilen bir suç olma özelliği taşımaktadır.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun tamamlanması bakımından sahte kartın kullanımı nedeniyle fail veya başka bir kimse lehine yarar sağlanması gerektiği için

⁹⁷⁸ “...Sanığın, başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek oluşturulmasını sağladığı sahte kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine çıkar sağlaması şeklinde gerçekleşen olayda; TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen eylemlerin aynı maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen eylemin hazırlık hareketleri niteliğinde olduğu ve kanun koyucu tarafından bağımsız suç olarak düzenlenmek suretiyle ayrıca cezalandırılmak istendiği, ortada tek bir fiil bulunmadığından fikri içtimadan söz edilemeyeceği gibi anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği, yine failin her zaman üçüncü fıkra da düzenlenen suçu işlemek amacıyla hareket etmeyebileceği, diğer bir anlatımla 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği gibi sahte kartları ticari amaçla piyasaya sürme saikiyle de hareket etmiş olabileceği ve bununla birlikte üçüncü fıkradaki suçun işlenebilmesi için her koşulda ikinci fıkra da düzenlenen suçun işlenmesi zorunlu olmadığından her iki suç arasında “geçitli suç” ilişkisinin de bulunmadığı anlaşılmakla sanığın suça konu eylemleri nedeniyle TCK'nın 245. maddesinin üçüncü fıkrasının yanı sıra aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca da cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2016/8-420 E., 2020/7 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.10.2020 tarihli, 2019/19132 E., 2020/16466 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu cihetle; sanık V. Sevim'in katılanın kimlik bilgileri ile Finansbank'a müracaat edip katılan adına kredi kartı düzenlettirme ve teslim alma ve bu kartla birden fazla kez harcama ve nakit çekimi yapmaktan ibaret eylemlerinin; TCK'nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde TCK'nın 207/1. ve 245/1. madde ve fıkraları uyarınca hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.10.2020 tarihli, 2019/19638 E., 2020/16465 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

suç neticesi bakımından zarar suçudur. Suçun işlenmesi sonucunda fail yararına yarar elde edilirken aynı zamanda mağdurun malvarlığında zarar meydana gelmektedir⁹⁷⁹. Bu suç açısından fail ya da başka bir kimse lehine elde edilecek yarar, maddi nitelikte ekonomik bir yarar olmalıdır. Ekonomik niteliği bulunmayan yararlar, suçun kapsamında değildirler⁹⁸⁰. Maddi yarar herhangi bir şekilde gelir artırıcı olabileceği gibi, kişinin borçtan kurtulması biçiminde de olabilir. Suçun işlenmesi neticesinde elde edilen haksız yararın sahte kartı kullanan fail lehine elde edilmesi ile başka bir kimse lehine elde edilmesi arasında suçun oluşumu yönünden herhangi bir fark yoktur. Fail tarafından sahte banka veya kredi kartının kullanılması ile aslında kartın amacı doğrultusunda gerçekleşen kullanımlar kastedilmektedir⁹⁸¹. Kartın mahiyeti ve düzenleme amacına uygun olarak yapılan kullanımlar, suç kapsamındadır. Sahte kart, fail tarafından amacı doğrultusunda kullanılarak haksız bir ekonomik yarar sağlanmaktadır. Dolayısıyla TCK'nın 245/3. maddesi açısından somut olayda sahte banka veya kredi kartının kullanımı ile haksız yarar elde edilmesi arasında doğrudan bir illiyet bağı bulunmalıdır. Sahte banka ya da kredi kartının kullanımı sonucunda fail kendisine veya başkasına yarar sağlayamazsa, suç tamamlanmış olmaz. Günümüzde TCK'nın 245/3. maddesinin kapsamında olan kartlar, farklı şekillerde kullanılarak haksız yarar temin edilmiş olabilir. Bu kapsamda örneğin sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartı kullanılarak internet ortamında alışveriş yapılabilmesi gibi, herhangi bir işyerinden POS cihazı aracılığıyla mal veya hizmet alımı gerçekleştirilebilir ya da ATM cihazlarından nakit para çekimi yapılabilir.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun işlenmesi sonucunda elde edilen maddi yararın, fail nezdinde somut ve fiziki olarak elde edilmesi şart değildir. Bu kapsamda paranın hesaba havale edilmiş olması suçun tamamlanması bakımından yeterli olup, failin hesabına aktarılan parayı çekip çekmemesi önemli değildir. İncelediğimiz suç yönünden belirleyici olan husus; failin kendisi ya da başkası için yarar elde etmesidir. Fail kendi hesabına ya da üçüncü şahsa ait hesaba para havalesi yaptığı anda artık bu parayla ilgili olarak tasarruf imkânı doğacağı için suç tamamlanmış kabul edilir. Haksız şekilde elde edilen bu paranın, fail ya da başkası tarafından bankadan çekilmesi, suçun tamamlanması için şart değildir.

⁹⁷⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1021.

⁹⁸⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 337.

⁹⁸¹ Okuyucu Ergün, s. 1082.

TCK'nın 245/3. maddesinde açıkça *“kullandırtarak”* ibaresine yer verilmemiştir. Öğretide bundan yola çıkarak sahte banka veya kredi kartının fail tarafından bizzat kullanılmayarak başka bir kimseye kullandırılması suretiyle yarar sağlanmasının TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu oluşturmayaacağı ileri sürülmüştür⁹⁸². Kanaatimizce bu görüş yerinde değildir. İnceleme konumuz olan suçun öngörüldüğü TCK'nın 245/3. madde metninde açıkça *“kullandırtma”* ifadesi bulunmasa bile; TCK'nın 37/2. maddesinde⁹⁸³ düzenlenen dolaylı faillik ile ilgili hüküm burada da uygulanacaktır. Bu nedenle sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartının kullanım amacına uygun şekilde haksız yarar elde etmek için fail tarafından bizzat kullanılmayıp başka bir kimseye kullandırılması halinde de fail, bu suçtan sorumlu olacak ve TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır⁹⁸⁴. Ancak konuyla ilgili şu hususu burada belirtmekte yarar bulunmaktadır. Kanun koyucu tarafından yapılacak yasal bir değişiklikle madde metnine *“kullandırtmayı”* açıkça belirtecek ifadeye yer verilmesi fikrimizce yerinde olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suç açısından suçta kullanılan kartın sahte olması gereklidir, ancak bu sahteciliğin nasıl gerçekleştiğinin önemi yoktur. Sahtecilik, kartın manyetik şeridi değiştirilmeksizin yalnızca kart üzerindeki bilgilerin kopyalanması suretiyle banka ya da kredi kartı üzerindeki kabartma numaralarının kesilerek değiştirilmesiyle olabileceği gibi; failin gerçeğe aykırı olan beyanı ya da sahte belgeler sayesinde kart çıkartması yöntemiyle de gerçekleşebilir. Bu bakımdan banka veya kredi kartının bütünüyle sahte biçimde oluşturulması ile gerçekte var olan bir kartın içerik olarak değiştirildikten sonra kullanılması arasında suç yönünden fark yoktur. Bu nitelikteki bir kartın kullanımı sonucunda yarar sağlanırsa suç işlenmiş kabul edilecektir. Fail tarafından banka görevlilerine gerçek dışı belgeler sunularak başvurulur ve sahte banka ya da kredi kartı oluşturulması sağlanır ise failin bu nitelikteki kartı kullanarak yarar elde etmesi halinde, TCK'nın 245/3. maddesindeki suç yine oluşacaktır.

⁹⁸² Yıldız, s. 292.

⁹⁸³ Türk Ceza Kanunu'nun 37/2. maddesi; *“Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.”* şeklindedir.

⁹⁸⁴ Benzer görüş için bkz: Karagülmez, s. 352., Günarslan, s. 167.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu ile ilgili olarak kanunda belirtilen diğer bir husus ise; gerçekleşen eylemin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturmamasıdır. Şayet failin işlediği fiil TCK’da veya başka bir kanunda düzenlenen ve daha ağır ceza yaptırımını öngören başka bir suçu oluşturmaktaysa; bu durumda faile TCK’nın 245/3. maddesinden değil, gerçekleşen bu suç nedeniyle ceza verilecektir.

e. Netice

TCK’nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun tamamlanması için sahte banka ya da kredi kartının kullanılması sonucunda yarar sağlanmış olmalıdır. Bu suçun oluşumu açısından sahte banka veya kredi kartının kullanılması yeterli değildir; failin bu kullanıma bağlı olarak haksız yarar elde etmesi de gerekmektedir. Suçun neticesi, haksız yararın elde edilmesidir. Sahte kart kullanımı nedeniyle elde edilen yararın, fail lehine elde edilmesi şart değildir; haksız yarar fail dışında başka üçüncü bir kişi menfaatine de elde edilmiş olabilir. Kanunda açıkça *“kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi”* ifadesine yer verildiği için suçun işlenmesiyle elde edilen yararın kimin lehine gerçekleştiğinin önemi yoktur. Haksız yarar, suça konu sahte kartı kullanan fail lehine sağlanabileceği gibi, suça iştirak etmeyen herhangi bir kişi lehine de sağlanmış olabilir.

TCK’nın 245/3. maddesinde öngörülen suç, hareket ile neticenin birbirinden ayrılabilmesi nedeniyle neticeli suçtur⁹⁸⁵. Failin sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmasıyla birlikte haksız yarar, hemen elde edilebileceği gibi belirli bir zaman geçtikten sonra da elde edilebilecektir. Bu suç sırf hareket suçu değil, hareketten ayrılabilen bir neticenin gerçekleşmesinin arandığı neticeli bir suç özelliği gösterir.

Sahte banka veya kredi kartının kullanımı nedeniyle yarar elde edilirken, aynı zamanda mağdurların malvarlığında zarar gerçekleşmektedir. Bu suç, zarar suçu niteliğindedir. TCK’nın 245/3. madde metninde suçun varlığı için yarar elde edilmesi gerektiği

⁹⁸⁵ Okuyucu Ergün, s. 1082., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1021., Erdoğan, s. 349.

belirtilmiş olsa bile açıkça “zarar” kavramından bahsedilmemiştir. Bu nedenle ayrıca herhangi bir zararın oluşup oluşmadığının araştırılması şart değildir⁹⁸⁶.

TCK’nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun işlenmesi neticesinde elde edilen yarar ekonomik bir yarardır. Sahte banka veya kredi kartının kullanım amacına uygun olarak failin sağladığı yarar, maddi niteliktedir⁹⁸⁷. Sahte kartın kullanımı sebebiyle sağlanan yarar, gelir artırıcı şekilde olabileceği gibi herhangi bir borcun ödenmesi biçiminde de olabilecektir⁹⁸⁸. Bu suç ile esas olarak kişilerin veya bankaların malvarlıklarının korunmak istenmesi, madde metninde açıkça yarar kavramının kullanılması ve banka ya da kredi kartlarının mahiyetleri göz önünde bulundurulduğunda; suçun işlenmesi neticesinde elde edilen yararın maddi bir yarar olduğu anlaşılmaktadır.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçunun oluşması bakımından kartın kullanımı ile haksız yararın elde edilmesi arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartının kullanımı ile yarar temini arasında doğrudan illiyet bağı kurulamazsa; bu takdirde TCK’nın 245/3. maddesinin ihlalden söz edilemeyecektir. Dolayısıyla fail ya da başka bir kimse lehine sağlanan haksız yarar; sahte banka ya da kredi kartının kullanımı neticesinde gerçekleşmelidir.

İnceleme konumuz olan suçun tamamlanması açısından, failin sahte banka veya kredi kartını kullandıktan sonra maddi nitelikteki yararı fiilen elde etmesine gerek yoktur. Bu suç nedeniyle elde edilen yarar ile ilgili olarak, failin tasarruf edebilme imkanının olması yeterlidir. Fail, sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullandıktan sonra mağdurun hesabından kendi hesabına parayı havale ettiği takdirde suç tamamlanmış olur⁹⁸⁹. Failin kendi hesabına aktardığı bu parayı, bankadan çekmesine gerek yoktur. Sahte kartın kullanımı nedeniyle elde edilen bu paranın failin hesabına aktarılmasıyla birlikte, fail yönünden tasarruf edebilme olanağı elde edileceğinden TCK’nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç unsurları itibarıyla tamamlanmıştır. Paranın failin hesabına havale edilmesinden sonraki

⁹⁸⁶ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1021., Erdoğan, s. 349.

⁹⁸⁷ Dülger, s. 398., Erdoğan, s. 349.

⁹⁸⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1022.

⁹⁸⁹ Dülger, s. 399., Gökcan/Artuç, s. 8187.

süreçte, banka tarafından paranın tekrar mağdurun hesabına aktarılması veya hesaba bloke konulması suçun oluşumuna engel değildir.

2. Suçun Manevi Unsuru

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun manevi unsurunun gerçekleşmesi, kastın varlığına bağlıdır. Bu suç ancak kasten işlenebilir. Kanunda suçun taksirle işlenebileceğinin açıkça belirtilmemesi nedeniyle taksirle gerçekleşen eylem suç oluşturmayacak ve fail taksirli hareketinden dolayı cezalandırılmayacaktır.

Doktrinde inceleme konumuz olan suçun manevi unsuru ile ilgili olarak genel kastın yeterli olup olmadığı hususunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Öğretide kabul edilen ağırlıklı görüşe göre; TCK'nın 234/3. maddesindeki suçun oluşumu için genel kast yeterlidir. Olası kast ile de suçun işlenmesi mümkündür. Suç tipinde failin fiilini işlerken belirli bir amaç ya da güdü ile hareket etmesi aranmamıştır. Yorum yoluyla bu suç için özel kastın bulunması gerektiği sonucu çıkarılamaz⁹⁹⁰.

Öğreti de bu konuda diğer görüşü savunanlara göre ise; TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç açısından failin kendisine veya başka bir kimseye yarar sağlama özel kastıyla hareket etmesi gerekir. Failin yarar sağlama amacı dışında farklı bir kastla hareket ederek bu suçu işlemesi halinde, eylem TCK'nın 245/3. maddesine girmez⁹⁹¹.

Kanaatimizce TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç yönünden kastın bilme ve isteme unsurlarının somut olayda gerçekleşmesi, suçun manevi unsuru için yeterlidir. Kastın varlığının kabul edilebilmesi için failin, suçun yasal tanımında bulunan tüm unsurları öngörerek fiilini işlemesi şarttır. Kişinin bilerek ve isteyerek sahte kartı kullanması ile suç yönünden kast gerçekleşir. Fail, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka ya da kredi kartını kendisine veya başka bir kimseye yarar sağlamak için bu niteliğini bilerek ve isteyerek kullandığı takdirde kasten hareket etmiş kabul edilir. Kanunda failin belirli bir amaçla hareket etmesi zorunluluğuna yönelik hiçbir kavrama yer verilmemiştir. Bu suçun oluşması için failin sahte

⁹⁹⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 337., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 869., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1022., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 666., Dülger, s. 400., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1077., Erdoğan, s. 351., Esen, s. 648., Yılmaz, Sacit, Siber Suçlar, s.369., Parlar, s. 129., Koç, s. 155., Gerçeker, s. 4759-4760., Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 470., Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014, s. 6978., Gökcan/Artuç, s. 8187-8188., Özen, Mustafa, Özel Hükümler, s. 750., Yıldız, 295, Kurt, s. 195., Günarslan, s. 172-173.

⁹⁹¹ Karagülmez, s. 352., Şahbaz, s. 2770.

olduğunu bildiği banka veya kredi kartını kullanırken, haksız yararı hangi amaç veya saik ile elde etmek istemesinin önemi yoktur. Failin kastının yarar sağlamayı kapsamı yeterlidir. Suçun yasal tanımında belirtilmediği için yorum suretiyle suçta özel kastın arandığı sonucu çıkarılamaz.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suç nedeniyle failin sorumlu tutulabilmesi için öncelikle fail, kullandığı kartın banka ya da kredi kartı olduğunu, bu kartın sahte oluşturulduğunu veya üzerinde sahtecilik yapıldığını ve sahte kartı kullanarak kendisi için ya da başka bir kişi için yarar sağladığını bilerek eylemi icra etmelidir. Kanaatimizce sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu, olası kastla da işlenebilir. Fail kullandığı banka veya kredi kartının sahte olduğunu bilmediği durumlarda kasten hareket etmiş olmayacaktır.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu ile ilgili olarak herhangi bir hukuka uygunluk nedeninin uygulanması mümkün değildir. TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun işlenmesi için kullanılan banka veya kredi kartının sahte olması nedeniyle bu suç yönünden hukuka uygunluk nedeni uygulanamaz⁹⁹². Banka veya kredi kartlarının sahibi kart çıkaran banka ya da ilgili finansal kurum olduğu için, sahte kartların kullanımı ile ilgili olarak gerçek kart hamilinin üzerinde tasarruf edebileceği herhangi bir hak yoktur.

Daha önce de bahsedildiği üzere banka veya kredi kartının fiziki varlığı aslında bu kartı çıkartmış olan banka ya da finansal kuruluşa aittir. Dolayısıyla banka ya da finans kurumu tarafından adına kart düzenlenmiş kimse, kartın sahibi değil yalnızca hamilidir. Kart hamilinin herhangi bir şekilde kendisi adına düzenlenen banka ya da kredi kartı üzerinde değişiklik yapma yetkisi bulunmamaktadır. Banka veya kredi kartı hamili doğal olarak kendisine verilen kart üzerinde başkalarının herhangi bir değişiklik yapmasına da rıza gösteremez; çünkü bu konuda hiçbir hakkı yoktur. Bu nedenle fail tarafından haksız yarar temini için kullanılan sahte kartın gerçek hamilinin, kart üzerinde yapılan değişikliğe ilişkin rızası önem taşımayacaktır. Fail sahte oluşturulan

⁹⁹² Yıldız, s. 295.

ya da üzerinde sahtecilik yapılan herhangi bir banka veya kredi kartını kullandığı takdirde bu eylemi hukuka aykırı kabul edilecektir.

D. Suça Etki Eden Sebepler

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçuna etki eden herhangi bir sebep yoktur. Kanunda bu suç ile ilgili olarak suça etki edecek bir sebep belirtilmemiştir. TCK'nın 245. maddesindeki yasal düzenleme uyarınca; şahsi cezasızlık sebebi olarak belirli akrabalık ilişkilerinin varlığı ve cezada indirim nedeni olarak etkin pişmanlık hükümleri yalnızca ilk fıkrada yer alan başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından uygulanabilir. Dolayısıyla bu hükümlerin TCK'nın 245/3. maddesindeki suç için uygulanması söz konusu değildir.

IV. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

A. TEŞEBBÜS

Suç, birden ortaya çıkan bir olgu olmayıp belirli bir süreç içerisinde farklı aşamalardan geçerek gerçekleşmektedir. Suçun ortaya çıktığı süreç; düşünce, icra, tamamlanma ve sona erme biçiminde evrelere ayrılabilir⁹⁹³. Suçun olduğu aşamaları düşünme, hazırlık hareketleri, icra hareketleri ve netice olarak belirtmek de mümkündür⁹⁹⁴. Kişinin cezalandırılması yasal tipte belirtilen tüm unsurların gerçekleşmesine bağlanarak ceza, suçun tamamlanmasına göre belirlenmiştir. Suç yolu bakımından değerlendirme yapıldığında teşebbüs aşaması, icra hareketlerinin gerçekleştirilmesi ile birlikte başlayarak suçun tamamlanmasından ise önce gelen aşama olup, bu bağlamda başlanan ancak bitirilemeyen bir evredir⁹⁹⁵. Düşünme aşaması insan beyninin biyolojik bir faaliyeti olup kişinin düşüncesi, ne kadar kötü de olsa dış dünyaya herhangi bir hareketle yansımadığı sürece ceza hukukunun ilgi alanında değildir⁹⁹⁶. Hazırlık hareketleri de kural olarak cezalandırılmazlar⁹⁹⁷. Suç işlemeye karar vermiş olan kimse, mağdur hakkında bilgi toplanmak ya da suçta

⁹⁹³ Toroslu, Genel Kısım, s. 287, Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas: Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Berlin, 1996, AT., s. 509.

⁹⁹⁴ Artuk/Gökçen, s. 599., Aydın, Devrim, “Suça Teşebbüs”, AÜHFD, Y. 2006, C. 55, S. 1, s. 86.,

⁹⁹⁵ Tozman, Önder, Suça Teşebbüs, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 13.

⁹⁹⁶ Artuk/Gökçen, s.599-600.

⁹⁹⁷ Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 481.

kullanılacak vasıtanın temini gibi suç işlemeye yönelik bazı hazırlıklar yapar. Ancak TCK'nın 220. maddesinde olduğu gibi bazen başka suç ya da suçlar için hazırlık hareketi niteliğinde olan fiiller, kanunda ayrıca suç olarak öngörülebilir.

Hazırlık hareketlerinden sonra ise işlenmesi istenilen suçun, icrasına elverişli hareketler ile başlanması süreci başlar. Teşebbüs, kişinin suç işleme kararını aldıktan ve hazırlık hareketlerini bitirmek suretiyle suç yolunda ilerleyerek icra hareketlerine başladıktan sonra, iradesi dışında gelişen elde olmayan sebeplerle neticeye ulaşamamasıdır⁹⁹⁸. Teşebbüs durumunda kişi suçun tanımında gösterilen fiilin icrasına elverişli hareketler ile başlar; fakat fiilin icra hareketlerini bütünüyle gerçekleştiremez ya da icra hareketlerinin hepsini yapsa bile suç tipinde belirlenen neticeye ulaşamaz⁹⁹⁹. Teşebbüs aşamasından sonraki evre ise suçun tamamlanmasıdır. Tamamlanma evresinde, gerçekleşen fiilin hukuki nitelendirilmesi “suç” olarak ifade edilmektedir¹⁰⁰⁰. Kişi icra hareketlerini bitirir ve suç kanunda belirtilen bütün unsurların gerçekleşmesiyle tamamlanmış kabul edilir. Suçun tamamlanması, kanuni tipte öngörülen unsurların gerçekleşmesine bağlıdır; bu açıdan failin amacına olayda ulaşip ulaşmadığı önem taşımaz¹⁰⁰¹. Tamamlanma aşamasında kanuni tipte aranan hareket, netice, nedensellik bağı ve manevi unsur gibi suça ilişkin tüm hususlar gerçekleşmiştir. Kanunda suçun varlığı açısından zorunlu olan en son unsur gerçekleştiğinde suç tamamlanır. Suçun tamamlanması biçimsel kavramdır ve eylem kanunda düzenlenen soyut suç tipine bütünüyle uyduğu anda suç tamamlanır¹⁰⁰². Teşebbüs halinde ise fail suçun icrasına başlamış, ancak elinde olmayan sebeplerle suçu tamamlayamamıştır.

Kişinin işlemeyi istediği suça yönelik icra hareketlerinin tamamlanamaması ya da suç için kanunda öngörülen neticenin elde edilememesine rağmen, kişiye ceza yaptırımının uygulanabilmesi için yasal düzenlemeler gereklidir. Ceza kanunlarında genel hükümler içerisinde teşebbüse ilişkin normların bulunması nedeniyle, faile işlemeyi istediği suç tamamlanmasa bile ceza yaptırımını uygulanmaktadır. Suça teşebbüse ilişkin ceza kanunlarındaki hükümler esasında suçun sınırlarını genişleten niteliğe sahiptirler. Ceza kanununda suçların düzenlenmesinin en önemli amaçlarından birisi

⁹⁹⁸ Hakeri, s. 483., Soyaslan, Genel Hükümler, s. 267., Demirbaş, s. 448.

⁹⁹⁹ Artuk/Gökçen, s. 597-598.

¹⁰⁰⁰ Baumann, Jürgen/Weber, Ulrich/Mitsch, Wolfgang: Strafrecht Allgemeiner Teil (AT), Bielefeld 2003, & 26 Kn. 2.

¹⁰⁰¹ Tozman, s. 15.

¹⁰⁰² Hafizoğulları/Özen, Genel Hükümler, 305.

belirlenen hukuki değerlerin daha etkili biçimde koruma altına alınmasıdır. Kanunlarda yer alan teşebbüse ilişkin hükümler ile bu hukuki değerlerin koruma alanı genişlemektedir. Teşebbüs aşamasında kişinin cezalandırılmasıyla aslında cezalandırılabilirlik alanı genişlemiş olmaktadır¹⁰⁰³. Teşebbüs evresinde, suça ilişkin fiilin icrası bitirilememiş ya da eylem sona ermiş olmasına rağmen kanunda belirtilen netice oluşmadığı halde kişinin cezalandırılması söz konusudur. Teşebbüse ilişkin hükümler, tamamlanmış suçlara yönelik hükümleri genişleterek onları tamamlayan hükümlerdir¹⁰⁰⁴. Kanun koyucu yalnızca kasten yaralama, yağma ya da dolandırıcılık gibi suçları gerçekleştiren faili değil; aynı zamanda bunları işlemeye teşebbüs eden kişiyi de cezalandırmak istemiştir. Teşebbüs evresinde kalmış bir suç için faile, aynı suçun tamamlanmış haline göre daha az ceza verilir. Suça teşebbüs ile ilgili olan ceza hükümleri belirli bir suçun tanımlandığı ceza normuna bağlı olarak uygulanabilirler ve bağımsız bir ceza normu niteliğinde değildirler¹⁰⁰⁵. Bu yönüyle teşebbüs hükümleri suçun tamamlanamadığı hallerde yalnızca suçun kanuni tarifiyle beraber uygulanabilen, tamamlanmamış olan suçun tamamlanmış haline göre kişinin cezalandırılmasına imkan veren yardımcı normlardır¹⁰⁰⁶. Suça teşebbüs durumunda, bağımsız bir teşebbüs suçundan bahsedilemez¹⁰⁰⁷. Teşebbüs suçu istisnadır; kural suça teşebbüstür. Ceza kanunlarında genel kural olarak tamamlanmış herhangi bir suç ile ilgili teşebbüse ilişkin hükümler yer almaktadır¹⁰⁰⁸. TCK'da ise bazı suçlar istisnaen teşebbüs suçu olarak düzenlenmiştir. Teşebbüs suçuna fail tarafından teşebbüs edilmesi ile suç tamamlanmış kabul edilmektedir. Bu tip suçlar, tamamlanması öne alınmış suç olarak ifade edilmektedir¹⁰⁰⁹. Teşebbüs suçlarına örnek olarak TCK'nın 302, 309 ve 310. maddelerinde düzenlenen suçları vermek mümkündür.

Teşebbüs aşaması, suç işleme iradesinin varlığını zorunlu kılar ve kişide oluşan irade açısından değerlendirildiğinde tamamlanmış suç gibidir. Teşebbüs aşamasında suç işleme kastı kişide bulunduğu için, manevi unsur açısından tamamlanmış suçtan farksızdır¹⁰¹⁰. Ancak nesnel açıdan bakıldığında ise teşebbüs evresinde yasa koyucu

¹⁰⁰³ Özgenç, s. 462.

¹⁰⁰⁴ Demirbaş, s. 450.

¹⁰⁰⁵ Sözüer, Adem, Suça Teşebbüs, Kazancı Yayınları, İstanbul, 1994, s. 46., Özgenç, s. 462., İçel, s. 494.

¹⁰⁰⁶ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 414., Sözüer, s. 46-47.

¹⁰⁰⁷ İçel, s. 494., Artuk/Gökçen, s. 604.

¹⁰⁰⁸ Özgenç, s. 462.

¹⁰⁰⁹ Soyaslan, Özel Hükümler, s.319.

¹⁰¹⁰ Tozman, s. 14.

tarafından ceza kanununda suç olarak belirtilen eylemin sadece bir bölümü gerçekleşmiştir¹⁰¹¹. Olayda teşebbüsün mevcut olduğunun kabulü için; failin suç işleme kastı bulunmalı, suçun icrasına elverişli hareketlerle başlanmalı, icra hareketleri failin iradesinden kaynaklanmayan sebeplerle bitirilememeli veya icra hareketleri sona ermiş olsa bile kanunda öngörülen netice elde edilememelidir¹⁰¹². Teşebbüs aşamasında kalmış olan sırf hareket suçlarında icra hareketleri bitirilememiştir; kanuni tipte ayrıca neticenin belirtildiği suçlarda ise fail icra hareketlerini tamamlayamamış ya da icra hareketlerini tamamlamasına rağmen öngörülen netice gerçekleşmemiştir.

TCK'nın 35. maddesinin¹⁰¹³ ilk fıkrasında suça teşebbüs; kişinin işlemeyi kastettiği bir suçun elverişli hareketlerle doğrudan icrasına başladıktan sonra, kendisinden kaynaklanmayan sebeplerle bu suçu tamamlayamaması olarak açıklanmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise suça teşebbüs halinde meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre faile ceza yaptırımında uygulanacak indirim oranları belirtilmiştir.

Teşebbüs aşamasında kalmış suç bakımından failin gerçekleştirdiği fiilin bazı özelliklere sahip olması şarttır. Teşebbüsün koşullarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Kasten işlenen bir suçun olması ve failde bu suçu işlemeye yönelik kastın bulunması
- İcra hareketi niteliğinde fiillerin gerçekleştirilmesi
- Suçun icrasına yönelik olarak elverişli hareketlerin yapılmış olması
- İcra hareketlerinin bölünebildiği sırf hareket suçunun veya neticeli bir suçun olması (Suç tipinin teşebbüse elverişli olması)
- Failin elinde olmayan sebeplerle suçun icra hareketlerini tamamlayamaması ya da icra hareketlerini tamamlamış olmasına rağmen neticenin gerçekleşmemesi¹⁰¹⁴.

¹⁰¹¹ Erem, Faruk/Danışman, Ahmet/Artuk, Mehmet Emin, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 1997, s. 294.

¹⁰¹² Soyaslan, Genel Hükümler, s. 268.

¹⁰¹³ Türk Ceza Kanunu'nun 35. maddesi; (1) "Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

(2) Suça teşebbüs halinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer hallerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir." şeklindedir.

¹⁰¹⁴ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 426-431., Artuk/Gökçen, s. 604-605., Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 483-490.

TCK'nın öngördüğü sistemde tamamlanamayıp teşebbüs aşamasında kalan suçlar ile ilgili olarak mutlak bir ceza indirimi kabul edilmiş; hakime yargılama esnasında yalnızca indirim oranının belirlenmesi hususunda takdir yetkisi verilmiştir. Somut olay adaleti açısından bu yetkinin keyfilikten uzak bir biçimde meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığına göre kullanılması gerekmektedir. Hakim, teşebbüs halinde kalmış olan suç dolayısıyla faili bu suçun karşılığında yaptırım olarak kanunda belirlenen ceza ile cezalandıramaz; somut olayda oluşan zarar ya da tehlikenin ağırlığını değerlendirdikten sonra fail hakkında gerekli indirimi yapmak durumundadır.

1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, teşebbüse elverişli bir suçtur¹⁰¹⁵. Yukarıda da bahsedildiği üzere failin suç yolunda ilerlerken işlemeyi kastettiği bir suçun elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icrasına başlaması ancak elde olmayan sebeplerden ötürü suçun tamamlanamaması halinde teşebbüs söz konusu olmaktadır. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından teşebbüs; failin icra hareketlerini elinde olmayan sebeplerle tamamlayamaması veya icra hareketlerini bitirmiş olmasına rağmen suçun neticesi olan yararın elde edilememesi halinde gerçekleştirmiş olacaktır¹⁰¹⁶.

Doktrinde konumuzla ilgili olarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun ani bir suç olduğu, kartın kullanılması veya kullandırılmasıyla gerçekleştirilmek istenilen işlemin bilişim ortamında tamamlanarak yararın sağlandığı ve böylece suç işlendiği için teşebbüsün mümkün olmadığı şeklindeki görüş de ileri sürülmüştür¹⁰¹⁷. Fakat bu görüş, TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yönünden kesinlikle yerinde değildir. Kanaatimizce fail tarafından kartın kullanılması ya da başka birisine kullandırılması ile bu suçun tamamlandığını ileri sürmek, esasında suçun niteliğine aykırıdır. Dolayısıyla bu suçun teşebbüse elverişli olmadığının savunulması isabetsizdir. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, ani suç olarak kabul edilemez. TCK'nın 245/1. maddesindeki suç, neticeli bir suçtur. Bu suçun neticesi, haksız yararın elde edilmesidir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise aynı şekilde

¹⁰¹⁵ Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 1010.

¹⁰¹⁶ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 659.,

¹⁰¹⁷ Hafizoğulları/Özen, Özel Hükümler, s. 464.

değerlendirme yapılarak TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suça teşebbüsün mümkün olduğunun açıkça kabul edildiği görülmektedir¹⁰¹⁸.

¹⁰¹⁸ “...TCK.nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için başkasına ait banka veya kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup; somut olayda; suça konu katılana ait kredi kartıyla yapılan işlemlerin alışveriş yapılan işyerleri tarafından iptal edilmesi ve satın alınan ürünlerin kargoda kaybolması nedeniyle menfaat sağlanmadığı ve suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.12.2022 tarihli, 2020/11114 E., 2022/19070 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, M. Sarı adına en son 23.12.2009 tarihinde 51 adet Nokia ve Samsung marka cep telefonlarını satın alıp, H. Çelikkan, M. S. Söğüt ve Y. Gölbay’a ait kredi kartlarından çekim yaptığı, müşteki A. Sekman’ın şikayeti üzerine emniyetçe gerekli tertibat alındıktan sonra kargoyu teslim alırken suça sürüklenen çocuğun yakalandığı olayda, elde edilmek istenen menfaatin sağlanmadığı, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hükümler kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 26.09.2022 tarihli, 2022/2269 E., 2022/12967 K. sayılı Kararı, “...TCK.nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için başkasına ait banka veya kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup; somut olayda; suça konu müştekiye ait kredi kartıyla yapılan işlemlerin alışveriş yapılan işyerleri tarafından iptal edilmesi nedeniyle menfaat sağlanmadığı ve suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 22.09.2022 tarihli, 2020/7126 E., 2022/12869 K. sayılı Kararı, “...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; suça sürüklenen çocuğun, katılanın bilgisi ve rızası dışında katılana ait kredi kartı bilgilerini kullanarak 25.02.2014 tarihinde saat 13.11 ile 13.59 saatleri arasında www.hepsiburada.com isimli siteden 3 adet reddedilen işlem ve bir adet çekimden hemen sonra iptal edilen işlem yaptığı anlaşılmakta karşısında; TCK.nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için başkasına ait banka veya kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup; somut olayda; suça konu katılana ait kart bilgileri kullanılarak yapılan işlemlerin bir kısmının reddedildiği ve birinde çekimden hemen sonra iptal edildiği, elde edilmek istenen menfaatin sağlanmadığı, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 20.10.2021 tarihli, 2021/7326 E., 2022/12869 K. sayılı Kararı, “...Suça sürüklenen çocukların katılan M. Sarı’nın kredi kartı ile yapmış olduğu alışverişler karşılığında alınan ürünlerin teslim alındığı, bu surette menfaat temin edildiği, katılan M. Yılmaz ve müşteki B. Özdemir’e ait kredi kartları ile alınan ürünlerin teslimi sırasında suça sürüklenen çocuk E. Türk’ün kolluk görevlileri tarafından yakalanması nedeniyle istenilen menfaatin temin edilemediği, suçların teşebbüs aşamasında kaldığı anlaşılmakla, suça sürüklenen çocuk U. Uysal’ın katılan M. Sarı’ya yönelik eylemi nedeniyle TCK.nın 245/1, 43 maddesi gereğince cezalandırılması gerektiği, ayrıca suça sürüklenen çocuk U. Uysal’ın katılan M. Yılmaz ve müşteki B. Özdemir’e yönelik eylemlerinden dolayı mağdur sayısınınca TCK.nın 245/1, 35. maddesi gereğince iki kez cezalandırılması gerektiği gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 28.06.2021 tarihli, 2021/3873 E., 2021/16866 K. sayılı Kararı, “...TCK.nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı ile 08.04.2006 tarihinde nakit çekilmeye çalışıldığı ancak suçun teşebbüs aşamasında kaldığı anlaşılmakla...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 15.06.2020 tarihli, 2019/28771 E., 2020/13318 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı TCK.nın 245/1. madde ve fıkrasında; başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimsenin kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerektiği, oluşa ve dosya kapsamına göre; sanığın olay günü ATM sırasında bekleyen şikayetçinin bankamatik kart ve şifresini vermesi ve para çekme konusunda yardım talebi üzerine kartı ATM cihazına sokarak şifresini girdiği ve işlem yapmaya çalışarak mağdurun hesabından kendi hesabına 600 TL para havale ettiği iddia olunan olayda, mağdurun hesabından para havale edildiğini farketmesi üzerine Vakıflar Bankası Tokat Şubesi’ne yaptığı başvuru üzerine 04.11.2014 tarihinde banka tarafından hesaba bloke konulduğunun anlaşılmakla karşısında; 24.10.2014 tarihinde hesabına geçen paranın ilk havale edildiği anda sanığın para üzerinde tasarruf imkanına sahip olup olmadığı, paranın sanığın hesabında kullanılabilir hale gelip gelmediğinin ilgili bankadan sorulması ve bu haliyle eylemin teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı kesin olarak belirlenmesi gerektiği gözetilmeden

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, işlenen fiilin suçun konusu üzerindeki etkisi açısından değerlendirildiğinde bir zarar suçudur. Bu suçun tamamlanması için failin suçun maddi unsuru olan fiilleri işledikten sonra, neticesi kabul edilen haksız yararı da elde etmesi gerekmektedir. Suçun düzenlendiği yasa maddesinde belirtilen yarar sağlanmadığı takdirde netice gerçekleşmeyecek ve suçun maddi unsurunu oluşturan bütün hareketler icra edilmiş olsa bile suç teşebbüs aşamasında kalacaktır¹⁰¹⁹.

Suçun icra hareketlerinin tamamlanmaması ya da neticenin gerçekleşmemesi eğer failin elinde olan nedenlerden kaynaklanmış yani kendi isteğinin sonucunda olmuşsa; bu halde teşebbüs hükümleri uygulanamayacaktır. Gönüllü vazgeçme olarak nitelendirilebilecek bu durumda fail, suçun icrasını oluşturan hareketlere kendi arzusuyla devam etmez ya da yasal tipte belirtilen neticenin önlenmesini kendi iradi davranışlarıyla sağlarsa; suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır¹⁰²⁰. Suç ile ilgili olarak teşebbüsün mümkün olduğu her aşama da gönüllü vazgeçme de mümkündür¹⁰²¹. TCK'nın 36. maddesi¹⁰²² uyarınca fail eğer kendi özgür iradesiyle suçun icrası için başladığı hareketlerini tamamlamaz veya neticenin ortaya çıkmasına engel olursa bu durumda teşebbüsten dolayı ceza sorumluluğu söz konusu olmaz. Gönüllü vazgeçme durumunda kişiye icrasına başladığı suç nedeniyle ceza verilmez, ancak vazgeçme anına kadar gerçekleştirilen hareketler başka bir suç oluşturduğu takdirde; kişinin bu suç nedeniyle sorumluluğu doğacaktır. Gönüllü vazgeçme ile ilgili en önemli hususlardan birisi suçun tamamlanmamış olmasıdır. Sırf hareket suçlarında icra hareketleri yapıldıktan sonra, neticeli suçlarda ise netice gerçekleştikten sonra artık gönüllü vazgeçme uygulanamaz¹⁰²³. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye

eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.05.2019 tarihli, 2017/17371 E., 2019/6988 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen kredi kartını kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için başkasına ait kredi kartı kullanılarak menfaat sağlanması gerekmekte olup, suça konu kredi kartı bilgileriyle 22.02.2013 tarihinde yapılan işlemin 25.02.2013 tarihinde iptal edildiği ve satışa konu ürünün de gönderilmediği bu suretle de istenilen menfaatin sağlanamadığı anlaşılmakla, suçun teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeden, yazılı şekilde tamamlanmış suçtan hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.07.2019 tarihli, 2017/25754 E., 2019/9378 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

¹⁰¹⁹ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 659.

¹⁰²⁰ Sözüer, s. 235., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 436-437., Tozman, s. 239.

¹⁰²¹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 438.

¹⁰²² Türk Ceza Kanunu'nun gönüllü vazgeçme başlıklı 36. maddesi; "Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır." şeklindedir.

¹⁰²³ Artuk/Gökçen, s. 630.

kullanılması suçu tamamlandıktan sonra, kanunda açıkça belirtilen hallerde şartları gerçekleşmişse fail hakkında etkin pişmanlık durumu söz konusu olabilir. Yukarıda da belirtildiği üzere TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç, sırf hareket suçu değil neticeli bir suçtur. Fail tarafından başkasına ait olan banka veya kredi kartı kullanılmaya başlanır fakat yarar elde edilmeden, failin kendi hür iradesiyle gönüllü vazgeçme durumu gerçekleşerek eylem sonlandırılırsa bu durumda fail TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçtan dolayı cezalandırılmayacaktır¹⁰²⁴.

Failin başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartını mağdurun rızası dışında kullanmak suretiyle elde ettiği yarar çok az bir miktar olur ve beklentisini karşılamaz ise; bu durumda suç tamamlandığı için yine teşebbüs hükümleri uygulanamayacaktır¹⁰²⁵. Kartın hamili olan mağdurun banka hesabında yeterli miktarda paranın olmaması, kart limitinin düşük olması ya da limitin dolmasına az bir miktarın kalması gibi çeşitli sebeplerle fail amaçladığından daha az miktarda yarar elde bile TCK'nın 245/1. maddesindeki suç artık tamamlanmış kabul edilecektir.

Doktrinde fail tarafından mağdura ait olan banka veya kredi kartı ele geçirildikten ya da elde bulundurulduktan sonra; fakat kartın kullanılmasından önce kolluk kuvvetlerince failin yakalanması durumunda TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suça teşebbüs hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu tartışmalıdır. Bu konuda ileri sürülen bir görüşe göre; fail banka veya kredi kartını elde ettikten sonra kartı kullanmadan yakalandığı takdirde eğer kastı TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işlemek ise; bu suça teşebbüs gerçekleşmiş olacaktır. Failin kastı eğer TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçu işlemek değilse o zaman suça teşebbüs gerçekleşmeyecek ve kartın elde ediliş biçimine göre (örneğin kartın hırsızlık suçu sonucunda elde edilmesi söz konusuysa hırsızlık suçundan) fail hakkında hüküm kurulacaktır¹⁰²⁶. Öğretide bu hususta ağırlıklı olan görüşe göre ise; gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bileşik hareketli bir suçtur ve failin kartı kullanmaya ya da başkasına kullandırmaya ilişkin hareketleri başlamadığı takdirde TCK'nın 245/1. maddesindeki suça teşebbüs hali gerçekleşmez. Failin kartı ele

¹⁰²⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1010., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1040.

¹⁰²⁵ Okuyucu Ergün, s. 1073.

¹⁰²⁶ Karagülmez, s. 355-356.

geçirme şekli ayrı bir suç oluşturuyor ise; yalnızca bu suçtan fail cezalandırılacaktır¹⁰²⁷.

Kanaatimizce fail ele geçirdiği ya da elinde bulundurduğu başkasına ait olan banka veya kredi kartını kullanmaya başlamadan önce yakalandığı takdirde TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suça teşebbüs gerçekleşmeyecektir. Bu suçun icra hareketleri banka veya kredi kartının kullanılması ya da başka bir kişiye kullandırılması ile başlayacaktır. Kartın ele geçirilmesi ya da elde bulundurulmasına yönelik hareketler bu suçun icra hareketlerinden değil yalnızca gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun hazırlık hareketi niteliğindedir. Failin banka veya kredi kartını ele geçirmek için yaptığı hareketler ayrı bir suç oluşturmaktaysa; bu durumda fail yalnızca oluşan bu suç nedeniyle cezalandırılacaktır. Dolayısıyla failin kartı kullanamadan yakalanması ya da kartı ele geçirdikten sonra kaybetmesi gibi herhangi bir sebepten ötürü kullanamaması halinde TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun icrası başlamadığı için teşebbüs de söz konusu olmayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçun icra hareketi, failin başkasına ait banka veya kredi kartını kullanması ya da başkasına kullandırtması ile başlayacaktır. Başkasına ait banka ya da kredi kartının ele geçirilmesi veya elde bulundurulması, inceleme konumuz olan suçun icra hareketi değildir. Kartın ele geçirilme şekli ya da elde bulundurulmasına yönelik olan hareketler, bu suçun oluşumu bakımından önem taşımazlar. Teşebbüs için kanunda açıkça elverişli hareketler ile suçun doğrudan doğruya icrasına başlanması hususu arandığı için; failin kastı TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işlemeye yönelik olsa bile; suça konu kartın kullanımına başlamadan fail yakalanmış ise; artık suça teşebbüs durumu gerçekleşmeyecektir. Yargıtay'ın uygulamada incelediği uyuşmazlıklar ile ilgili verdiği kararlarda da bu kapsamda değerlendirme yapılmıştır¹⁰²⁸.

¹⁰²⁷ Dülger, Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 856., Gökcan/Artuç, s. 8194.

¹⁰²⁸ “...5237 sayılı TCK'nun 35. maddesinde belirtilen teşebbüs, failin işlemeyi amaçladığı bir suçun elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle sonuca ulaşamaması halidir. Aynı kanunun 245. maddesinde tanımlanan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu da, teşebbüse elverişli olan suçlardandır. Bu suç, haksız yararın elde edilmesiyle tamamlanacak, bu aşamaya kadar gerçekleştirilen ancak failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamayan suçtan dolayı fail teşebbüs hükümleri gereğince sorumlu olacaktır. Ne var ki söz konusu suçun maddi unsurunun varlığından söz edilebilmesi için başkasına ait bir kartın her ne surette olursa olsun ele geçirilmesi yetmeyecektir. Bu kartın ilgilinin rızasına aykırı olarak kullanılmasına veya kullandırılmasına yönelik davranışlarda da bulunulması gerekecektir. Dolayısıyla, yolda bulunduğu bir cüzdanı alarak başkasına ait bir kartı ele geçirmiş olan kişi, bu kartı kullanmaya veya kullandırmaya yönelik başkaca bir davranışı yoksa, TCK'nun 245/1. maddesinde öngörülen suça teşebbüsten cezalandırılmayacaktır. Bununla birlikte, kart

kullanılmış ancak yarar sağlanamamışsa suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. Suç, fail kendisine veya başkasına yarar sağladığında, başka bir deyişle söz konusu yarar failin tasarruf alanına girdiğinde tamamlanacaktır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 04.03.2014 tarihli, 2012/11-1439 E., 2014/104 K. sayılı Kararı, “...sanıkların müştekiye ait iş yerinden hırsızladıkları İş Bankası kredi kartını bankamatikte kullanmaya çalıştıkları sırada emniyet görevlileri tarafından yakalanmaları suretiyle Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlamaya teşebbüs suçunu işledikleri...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 15.05.2023 tarihli, 2023/451 E., 2023/3241 K. sayılı Kararı, “...Sanıklar Y. Günay ve M. Aydoğdu hakkında başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlamaya teşebbüs suçundan kurulan mahkumiyet hükümlerine yönelik sanıklar tarafından yapılan temyiz itirazlarının incelenmesinde; banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun oluşması için, başkasına ait bir banka veya kredi kartının veya kart bilgilerinin her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması ve sahibinin rızası olmaksızın kullanılarak çıkar sağlanması gerekmektedir. Olay tarihinde sanık Y. Günay’ın metal bir aparatı ATM cihazının kart giriş kısmına yerleştirdiği ve ATM yakınında bulunan AVM’ye doğru uzaklaştığı, bunu bilmeyen katılanın para çekmek için kartını cihaza soktuğu, ancak cihazın işlem yapmadığı ve kartının sıkıştığı, bu sırada sanık M. Aydoğdu’nun yardım etme bahanesiyle katılanın ve eşi olan tanık K. Yılmaz’ın yanına geldiği, tanık K. ’den kartın şifresini öğrendiği, işlem yapıyormuş gibi hareket ederek katılanı ve tanık K. ’i oyaladığı ve cihazın başından uzaklaştırmak için katılanı AVM güvenlik görevlisine yönlendirdiği, katılanın cihaz başından uzaklaştığı ancak tanık K. ’in ATM başında beklediği, bu kez sanık Y. Günay’ın ATM cihazının başına gelerek katılanın kartı ile para çekmek istediği sırada sivil giyimli polis memuru tanık M. Arslan’ın para çekmek için ATM cihazının bulunduğu kulübeye girmesi nedeniyle sanık Y. Günay’ın cihazdan aparatı çıkararak işlem yapmaya vakit bulamadığı ve olay yerinden uzaklaştığı, polis memuru M. Arslan’ın cihazdaki metal aparatı ve katılanın kartını çıkartarak, katılana kartını iade ettiği şeklinde gerçekleşen somut olayda Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.02.2020 tarih, 2017/8-349 Esas, 2020/69 Karar sayılı kararında ayrıntıları ile açıklandığı üzere; Katılana ait banka kartını ele geçirmeyen ve elinde bulundurmeyen sanıkların icra hareketlerine başlamayıp fiillerinin hazırlık hareketi kapsamında kaldığı ve bu nedenle TCK’nın 245/1, 35/2. maddelerinde yazılı başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçuna teşebbüs suçunun yasal unsurları oluşmadığı gözetilmeden beraatleri yerine yazılı biçimde mahkumiyetlerine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 23.02.2022 tarihli, 2020/16198 E., 2022/3233 K. sayılı Kararı, “...Sanık G. Günde’nin başka bir olay nedeniyle kaçarken yere attığı kartlar arasında katılan F. Kayhan’a ait kredi kartının da bulunduğu anlaşılan olayda, kredi kartının kullanıldığına ya da kullanılmaya teşebbüs edildiğine dair bir kanıt bulunmaması, kredi kartının maddi varlığı dışında kişisel verilerin ele geçirilmesinin de sözkonusu olmaması karşısında; sanık hakkında unsurları oluşmayan, "başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama" suçundan beraat kararı verilmesi yerine yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 25.03.2019 tarihli, 2019/435 E., 2019/4166 K. sayılı Kararı, “...TCK’nın 245/1. maddesindeki suçun oluşabilmesi için ele geçirilen banka veya kredi kartının ya da kart bilgilerinin kullanılması suretiyle haksız menfaat temin edilmesi ya da kullanılmaya teşebbüs edilmesi gerektiği, kartın hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin ise ayrı bir suçu oluşturacağı cihetle; oluşa, tüm dosya kapsamına göre, sanık M. Aydoğdu ile hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen sanık H. Algan ile ölüm sebebiyle hakkında ek kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilen A. Salih’in önceden hazırladıkları düzeneği bir bankanın ATM cihazına yerleştirdikten sonra işlem yapmaya gelen mağdur R. Yılmaz’ ın kartının sıkışmasını sağlayarak ele geçirmeleri şeklindeki eylemlerinin, mağdur R. Yılmaz’ a yönelik hırsızlık suçunu oluşturacağı; banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun icra hareketleri olan, kartla veya kart bilgileri kullanılarak para çekme, alışverişte kullanma ya da bunlara teşebbüs eylemlerine girişildiğine yönelik olarak ise, öncelikle bankadan olay tarihinde mağdurun hesabından para çekilmek istenip istenmediğinin sorulması, gerekçeli kararın deliller kısmında, Tokat Merkez Halk Bankası ATM’ sinden alınan kamera görüntü cd’lerinin de belirtildiği ancak dosya arasında olaya ilişkin cd ya da cd çözümüne rastlanmadığı anlaşılmakla, mağdurun kartının sıkıştığı ve işlem yapılmak istenen ATM cihazlarına ait güvenlik kamera kayıtlarının çözümünün yaptırılması ve gerektiğinde mağdura da teşhis yaptırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.05.2015 tarihli, 2014/38489 E., 2015/17086 K. sayılı Kararı, “...TCK’nın 245/1. maddesindeki suçun oluşabilmesi için ele geçirilen banka veya kredi kartının ya da kart bilgilerinin kullanılması suretiyle haksız menfaat

2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirilerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu sırf hareket suçu niteliğindedir. Bu suç, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi ile tamamlanacaktır. TCK'nın 245/2. maddesinde açıkça belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılmasıyla suç gerçekleşmiş olur. TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç, soyut tehlike suçu niteliğindedir ve suç tipinde sayılan hareketler dışında herhangi bir neticenin gerçekleşmesi aranmamaktadır.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu, kanunda seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suçun oluşumu açısından yasada açıkça sayılan hareketlerden herhangi birisinin yapılması yeterlidir. Fail suça konu sahte kart üzerinde kanuni tipte belirtilen herhangi bir hareketi yaptığı takdirde, şayet aynı kart ile başka bir hareketi gerçekleştirmeye çalışırken elinde olmayan sebeplerle yasal tipteki ikinci hareketi tamamlayamazsa; bu takdirde suç tamamlandığı için artık teşebbüsten söz edilemeyecektir. Örneğin fail sahte olarak üretildiğini bildiği bir banka veya kredi kartını satın aldıktan sonra, bu kartı başka bir kişiye satmaya çalıştığı sırada kolluk kuvvetlerince yakalanırsa artık onun hakkında teşebbüsten değil tamamlanmış suçtan dolayı cezaya hükmolunacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan suç açısından teşebbüsün mümkün olup olmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre suç, niteliği itibariyle teşebbüse

temin edilmesi ya da kullanılmaya teşebbüs edilmesi gerektiği, kartın hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin ise ayrı bir suçu oluşturacağı cihetle; somut olayda sanığın önceden hazırladığı düzeneği bankaların ATM cihazlarına yerleştirdikten sonra işlem yapmaya gelen katılanlar K. Köse, İ. Durmuş ve A. Akarsu'nun ilgili banka ATM'lerinde işlem yaparken yardım bahanesiyle yanlarına yaklaşıp kurduğu düzenek sayesinde sıkışmasını sağlayarak ele geçirilen kartların banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun icra hareketleri olan, kartla veya kart bilgileri kullanılarak para çekme, alışverişte kullanma ya da kullanmaya teşebbüs edilip edilmediğinin kartların bağlı bulunduğu bankadan sorulup ilgili belgelerin istenmesi, kullanılmaları halinde hırsızlık ve TCK'nın 245/1., teşebbüs durumunda ise aynı yasanın 245/1 ve 35. maddeleri kapsamındaki suçları, kullanılmamışsa sadece hırsızlık suçunun oluşacağı ve iddianame kapsamı gözetilerek karar verileceği gözetilmeden, yazılı şekilde banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan hükümler kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.02.2015 tarihli, 2014/19181 E., 2015/12191 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

uygun değildir¹⁰²⁹. Doktrinde bu konuda ağırlıklı görüş sahipleri ise TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun sırf hareket suçu olduğunu, kural olarak teşebbüsün mümkün olmadığını, suçun sahte banka veya kredi kartını üretme, satma, devretme, satın alma ya da kabul etme anında gerçekleşeceğini, fakat hareketin kısımlara ayrılabilirdiği hallerde teşebbüsün mümkün olacağını savunmaktadırlar¹⁰³⁰. Yargıtay'ın uyuşmazlıklara ilişkin kararlarına bakıldığında bu suçun teşebbüse elverişli olabileceğinin kabul edildiği anlaşılmaktadır¹⁰³¹.

¹⁰²⁹ Esen, s. 650.

¹⁰³⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1018., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 324., Dülger, s. 404-405., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 865., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 665., Karagülmez, s. 356., Koç, s. 148., Erdoğan, s. 339-340., Gökcan/Artuç, s. 8195., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 105.,

¹⁰³¹ “...Sanıklarda ele geçen ATM cihazlarına yerleştirilip kartların manyetik şerit bilgilerini kopyalayıp şifrelerini ele geçirmeye yarayan cihaz ve düzeneklerde herhangi bir kişiye ait bir bilginin tespit edilememesi karşısında; sanıkların eylemlerinin TCK'nın 136. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği, ayrıca sanıkların hazırlık hareketi aşamasında kalmış olan eylemlerinin TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen sahte kredi kartı üretme suçuna teşebbüs kapsamında değerlendirilemeyeceği ve TCK'nın 245/A maddesinde düzenlenen yasak cihaz veya programlar bulundurma fiilinin de suç tarihi olan 15.12.2014 tarihinden sonra 07.04.2016 tarihinde suç olarak tanımlandığı anlaşılmakla; üzerine atılı suçun unsurları itibariyle oluşmayan sanıklar hakkında beraat hükümleri kurulması gerekirken bozma ilamına farklı anlam yükleyerek yazılı şekilde sahte kredi kartı üretme suçuna teşebbüsten mahkumiyet hükümleri kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 26.10.2022 tarihli, 2021/18538 E., 2022/15447 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında iki farklı iki bankaya karşı kredi kartı oluşturma ve teşebbüs etme suçlarından dolayı TCK'nın 245/2 ve 245/2, 35 maddeleri gereği iki kez hüküm kurulması gerekirken, zincirleme suç hükmü uygulanmak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 20.10.2022 tarihli, 2020/9493 E., 2022/14958 K. sayılı Kararı, “...Sanıkların 23.05.2011 günü Denizbank ve Garanti Bankası A.Ş.'ye ait ATM cihazlarına kart kopyalama düzeneği yerleştirdikleri, daha sonra her iki sanığın Denizbank'a ait ATM'ye gelerek birisinin perdelemesi ile diğerinin kart kopyalama sistemini ATM'den sökerek üzerlerindeki elbiseleri sakladıkları zamanda güvenlik görevlilerinin olaya müdahale edip her iki sanığın yakalandığı ve sanıklar tarafından Garanti bankası ATM'sine kurulan düzeneğinde söküldüğü anlaşılan somut olayda; sanıkların kart kopyalama düzeneklerinin yerleştirilmesinden sökülmesi anına kadar her iki ATM'de bankaların kart hamillerine ait banka veya kredi kartı bilgilerini kopyalayarak sahte banka veya kredi kartı oluşturup oluşturmadığı ilgili bankalardan sorularak tespiti ve ele geçen kopyalama cihazları üzerinde uzman bilirkişiler vasıtası ile inceleme yaptırılıp sonucuna göre sanıkların hukuki durumunun takdir ve tayin edilmesi gerektiği gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 06.10.2022 tarihli, 2020/6993 E., 2022/13748 K. sayılı Kararı, “...Sanığın yakalandığı sırada üzerinde bulunan not kağıtlarında İşbankası, Yapı Kredi Bankası, Akbank ve Garanti bankalarına ait kredi kartı bilgilerinin yazılı olması ve henüz kart ürettiğine veya üretilmeye teşebbüs edildiğine ilişkin dosyada delil bulunmaması karşısında; sanığın eyleminin TCK'nın 136. maddesinde düzenlenen kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek suçunu oluşturacağı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.03.2022 tarihli, 2021/13941 E., 2022/3840 K. sayılı Kararı, “...Sanıkların aşamalarda kart kopyalama cihazı ile kamerayı olay günü ATM'ye kredi kartı bilgilerini kopyalamak amacıyla yerleştirdiklerine dair ikrar içeren savunmaları, Türkiye İş Bankası A.Ş'nin 21.05.2014 tarihli yazısında; 2717 nolu Aydın ATM'de 13.11.2013 tarihinde sanıklar tarafından takılan aparatın kart kopyalama aparatı olduğuna dair belirlenmesi, kovuşturma aşamasında düzenlenen 11.11.2014 tarihli bilirkişi raporunda; ATM'de ele geçirilen düzeneğin kredi kartı üretmek için gerekli bilgileri toplamaya yarayan bir düzenek olduğu, düzeneğin hafızasında 4553 1400 3571 7890 nolu bankamatik kart bilgisinin bulunduğu yönündeki tespit karşısında; ATM'ye gelen 4553 1400 3571 7890 nolu kart sahibi olan mağdura ait kart bilgilerini kopyaladıktan sonra bir kart oluşturdıkları ya da kart oluşturulma eylemine teşebbüs ettiklerine dair delil elde edilemeyen sanıkların eyleminin TCK'nın 136. maddesinde düzenlenen

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suça teşebbüs teknik açıdan kolay değildir. Fail kanunda sayılan hareketlerden herhangi birisini yaptığı takdirde ayrı bir neticenin gerçekleşmesi aranmaksızın suç oluşacaktır. Fakat bazı durumlarda failin suç tipinde belirtilen hareketlerinin bölümlere ayrılabilmesi koşuluyla teşebbüs mümkün olabilir. Örneğin fail, sahte banka veya kredi kartı üretmek için icra hareketlerine doğrudan doğruya başlar ancak elinde olmayan sebeplerle eylemini tamamlayamaz ise, bu durumda somut olaya göre teşebbüs halinden bahsedilebilir. Failin sahte kredi kartını üretebilmek amacıyla mağdura ait kart bilgilerini kopyalamak suretiyle kartın üretimine ilişkin icrai hareketlere başlaması durumunda da suça teşebbüs hali söz konusu olabilir. Bu konuda başka bir örnek vermek gerekirse; sahte olarak üretilmiş bir banka veya kredi kartının satışı konusunda taraflar anlaşır, ancak sahte kartın posta yoluyla gönderildiği sırada henüz alıcısı olan kimseye ulaşmadan kolluk kuvvetleri tarafından ele geçirilmesi söz konusu olursa kartı aralarında belirlenen bedeli ödeyerek satın alan kimse bakımından, suça teşebbüsün gerçekleştiği söylenebilir.

kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde sahte banka veya kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 23.09.2020 tarihli, 2019/19925 E., 2020/15872 K. sayılı Kararı, “... Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın katılan F. Karagöz'e ait kimlik bilgilerini içeren ancak kendi fotoğrafının yapıştırıldığı nüfus cüzdanıyla mağdur HSBC Bank'a internet üzerinden başvurarak kredi kartı talebinde bulunduğu, bankaca yapılan kontrolde ve kimliği kullanılan katılan F.'nin banka görevlilerince telefonla aranması üzerine kredi kartı başvurusunda bulunan kişinin katılan olmadığı, bu başvuruyu kimin yaptığının öğrenilmesi amacıyla HSBC Bank tarafından yem kart tabir edilen kredi kartının düzenlendiği ve bu kartın kuryeye verilerek failin suç üstü yakalanmasının istenildiği, olay günü de kredi kartını almaya geldiğini düşünen sanığın mağdura ait kimlik bilgilerini içerir nüfus cüzdanıyla kolluk görevlilerince yakalandığı somut olayda, mağdur banka tarafından sanığın talebi doğrultusunda katılan adına herhangi bir kredi kartının düzenlenmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin 5464 sayılı Yasa'nın 37/2. maddesine aykırılık suçunu oluşturduğu ve bu suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek TCK'nın 245/2, 35. maddelerinde düzenlenen sahte kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan cezalandırılmasına...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.10.2021 tarihli, 2021/5957 E., 2021/19938 K. sayılı Kararı, “...Sanığın kovuşturma aşamasında kart kopyalama cihazlarından kamerayı olay günü ATM'ye deneme amaçlı yerleştirdiğine ancak kopyalama ve herhangi bir para çekimi gerçekleştirmediğine dair ikrar içeren savunması, kopyalamaya yarayan cihazın olaydan sonra ele geçirilememiş olması, 24.11.2013 tarihli CD izleme tutanağında sanığın yalnızca kart kopyalamaya dair aparatı bankanın ATM cihazına yerleştirdiğine dair görüntülerinin tespit edilmiş olması karşısında; mağdura ait kart bilgilerini kopyalayarak bir kart oluşturduğu ya da kart oluşturulma eylemine teşebbüs ettiğine dair delil elde edilemeyen sanığın eyleminin TCK'nın 136, 35/2 maddelerinde düzenlenen kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde sahte banka veya kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.01.2020 tarihli, 2019/1288 E., 2020/878 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suça teşebbüs ile ilgili olarak somut olayda değerlendirme yapılırken 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki düzenlemenin de dikkate alınması gerekebilir. Fail tarafından sahte kredi kartı çıkarılabilmesinin sağlanması amacıyla sahte belgeler kullanılarak bankaya başvuru yapıldığı takdirde; sahte kartın üretilmesinden önce banka görevlilerinin durumu fark etmesi nedeniyle kolluk güçlerince fail yakalanırsa artık 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesine aykırılık söz konusu olacaktır. Bu kanunun 37/2. maddesinde açıkça belirtildiği üzere kredi kartının alınması amacıyla yapılan başvuru sürecinde kartın üretimine kadar olan aşama (imza aşaması dahil olmak üzere) ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. 5464 sayılı Kanun'nun 37/2. maddesindeki suçun oluşabilmesi için, kredi kartı sözleşmesi, üye işyeri sözleşmesi veya bunların ekinde yer alan belgeler üzerinde sahtecilik yapılması ya da bu sözleşmelerin düzenlenebilmesi için sahte belge ibraz edilmesi gerekir. Bankaya kredi kartının üretilmesi için yapılan başvuru esnasında herhangi bir sahte belgenin düzenlenmemesi veya ibraz edilmemesi halinde bu suç unsurları itibariyle zaten oluşmayacaktır. Dolayısıyla fail, kredi kartı elde etmek için bankaya sahte belgelerle müracaat ettiği takdirde; kartın üretilmesinden önce durum banka tarafından anlaşılırsa artık fail hakkında 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesine aykırılıktan dolayı cezaya hükmolunacaktır. Yargıtay'ın uygulamada incelediği uyuşmazlıklar hakkında vermiş olduğu kararlar da bu yöndedir¹⁰³².

¹⁰³² “...Şikayetçi Gülistan'ın aşamalarda ısrarlı olarak kendisine ait nüfus cüzdanının isteği dışında sanık Fahri tarafından alındığını ve sanıkların birlikte yaşadıklarını beyan etmesi, sanık Emine'nin savunmasında ise sanık Fahri'nin yeğeni olan E. Efe tarafından nüfus cüzdanının kendisine verildiği şeklinde soyut ve kaçamaklı anlatımlarda bulunması, nüfus cüzdanının doğrudan sanık Emine tarafından ele geçirilmesinin hayatın olağan akışına uygun olmaması karşısında; sanık Fahri'nin diğer sanık Emine'nin fiiline iştirak ettiği anlaşılmakla; sahte belgeyle müracaat edip kredi kartı sözleşmesi imzalamak suretiyle sahte kredi kartı düzenlenmesini sağlaması eyleminin bir bütün halinde 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçu oluşturduğu, sanığın sahte belgelerle bankaya başvurarak kredi kartı sözleşmesi imzalama eyleminin ayrıca özel belgede sahtecilik suçunu oluşturmayacağı gözetilmeden 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince sahte kredi kartı bulundurma suçundan cezalandırılması gerekirken yazılı şekilde beraat hükümleri kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.03.2023 tarihli, 2021/13372 E., 2023/999 K. sayılı Kararı, “...Sahte banka veya kredi kartı üretme, kabul etme eylemlerinin mağduru, sahte olarak oluşturulan kredi ya da banka kartıyla ilişkilendirilen banka veya finans kuruluşu olması nedeniyle, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK'nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda TCK'nın 245/2 ve 43/1. maddeleri uyarınca uygulama yapılması gerektiği ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 20.10.2022 tarihli, 2020/9493 E., 2022/14958 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve

3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu, teşebbüse elverişli bir suç tipidir. Fail, bu suçu işlemek için icra hareketlerine başlar, ancak elinde olmayan nedenlerle onları tamamlayamaz ise ya da icra hareketlerini tamamlamasına rağmen yarar elde edememiş olursa; suç

Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan “kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler” şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı cihetle; sanığın, mağdura ait kimlik bilgileri internet üzerinden başvurup kredi kartı sözleşmesi düzenlenmesi suretiyle sahte kredi kartı çıkartıp teslim alması şeklindeki eyleminden dolayı TCK'nın 245/2. maddesindeki suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılgya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.09.2022 tarihli, 2022/3511 E., 2022/12263 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan “kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler” şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suçu oluşturacağı cihetle; oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın katılan gerçek kişilere ait kimlik bilgilerini kullanarak katılan HSBC Bank'a ikametlerinde kullandıkları internet bağlantısını sağlayan ve tespit edilen IP numaraları üzerinden başvurarak kredi kartları talebinde bulunduğu, bankaca yapılan kontrolde ve katılanın aile bireyi olan H. Gökçe'nin ve katılan E. Günden'in banka görevlilerince aranması üzerine kredi kartı başvurusunda bulunan kişinin katılanlar olmadığı anlaşılan somut olayda, katılan banka tarafından sanığın talebi doğrultusunda katılanlar adına herhangi bir kredi kartının düzenlenmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin zincirleme şekilde 5464 sayılı Yasa'nın 37/2,43/1 maddelerine aykırılık suçunu oluşturduğu ve bu suç kapsamında cezalandırılması gerekirken...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.05.2022 tarihli, 2021/15773 E., 2022/7436 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan “kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler” şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suçu oluşturacağı cihetle; mağdur Finansbank A.Ş'nin 06.11.2013 tarihli yazı cevabında, sanık tarafından mağdur S. Türkdönmez adına düzenlettirilmiş kredi kartı sözleşme suretinin gönderilmiş olması, mağdur banka vekilinin 29.04.2014 günlü celsede; sanığın bankaya başvuru esnasında yakalandığına dair beyanı, tanık banka müdürü N. Hıdır'ın banka güvenlik ve istihbarat birimince sanığın yapmış olduğu kredi kartı başvurusunun sahte olduğunun bildirildiği yönündeki bilgi ve görgüsü, mağdur Sedat adına sahte düzenlenmiş kredi kartı ve bankacılık işlemleri sözleşmesi imzalandıktan sonra bankaca kartın üretilip üretilmediğine dair dosya kapsamında herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığının anlaşılması karşısında; mağdur Finansbank A.Ş'ye yazı yazılarak sanık tarafından mağdur S. Türkdönmez adına düzenlettirilmiş kredi kartı sözleşmesinin imzalanmasından sonra kredi kartı düzenlenip düzenlenmediği araştırılarak, kartın üretilmemesi halinde eylemin 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde düzenlenen suçu, sahte kart üretilmiş ise eylemin TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suçu oluşturacağı gözetilmeden eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.07.2020 tarihli, 2019/19322 E., 2020/14906 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

tamamlanamayıp teşebbüs aşamasında kalmış kabul edilecektir¹⁰³³. Suçun tamamlanma aşamasına kadar teşebbüs mümkün olduğu için, TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç yönünden teşebbüsün gerçekleşebilmesi için zorunlu en son aşama, sahte kartın kullanımı sonucunda yararın sağlanmamış olmasıdır. Dolayısıyla sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir kart kullanılır ve haksız yarar elde edilirse artık faile teşebbüsten değil tamamlanmış suçtan dolayı ceza verilecektir.

Öğretide bu suçun teşebbüse elverişli olmadığını savunan bazı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşü savunanlara göre suç, ani bir suçtur; kartın kullanılması ile suç işlenmiş kabul edilir¹⁰³⁴. Kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. TCK'nın 245/3. maddesindeki suça teşebbüs mümkündür. Suç, ani suç olarak nitelendirilemez. TCK'nın 245/3. maddesindeki suç, neticeli bir suçtur. Bu suçun neticesi ise haksız yararın elde edilmesidir. İnceleme konumuz olan suç bakımından teşebbüs, failin sahte kartın kullanımına ilişkin icra hareketlerine başlaması ancak bunları tamamlayamaması ile gerçekleşebileceği gibi; suçun icra hareketlerinin bitirilmesine rağmen failin iradesi dışında bir sebeple yararın elde edilememesi durumunda da olabilir.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun icra hareketleri, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan kartın kullanılması ile başladığından kartın kullanımına başlanılmasından önceki aşamada suça teşebbüs gerçekleşmez¹⁰³⁵. Kişinin sahte kartı üretmesi, sahte üretilen kartın kişinin üzerinde bulunması veya sahte kartın daha sonra kullanılmak için satın alınması gibi fiillerin işlenmesi halinde incelediğimiz suç

¹⁰³³ Özбек/Doğan/Bacaksız, s. 1023., Soyaslan, Özel Hükümler, .s. 667., Erdoğan, s. 352-353., Esen, s. 649., Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 7359.

¹⁰³⁴ Hafızogulları/Özen, Özel Hükümler, s. 470.

¹⁰³⁵ "...Sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3 maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.01.2020 tarihli, 2019/1288 E., 2020/878 K. sayılı Kararı, "...Sanığın katılan A.bank'a müracaat ederek kredi kartı talebinde bulunduğu ancak başvurunun sahte kimlikle yapıldığı ihbarı üzerine sanığa herhangi bir teslimat yapılmadığından ve kredi kartı henüz kullanılmadığından eyleminin TCK'nın 245/3 maddesindeki sahte kredi kartlarını kullanmaya teşebbüs suçunu oluşturmayacağı..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 20.09.2010 tarihli, 2010/9643 E., 2010/9400 K. sayılı Kararı, "...Sanığın aynı şekilde A. Katılım Bankasına müracaatı üzerine ise kredi kartının çıkartılarak kuryeye teslim edildiği, ancak başvurunun sahte belgelerle yapıldığı ihbarı üzerine kredi kartının sanığa teslim edilmeden kuryeden geri çekilmesi eyleminde de kredi kartı henüz kullanılmadığından eyleminin TCK'nın 245/3.maddesindeki sahte kredi kartlarını kullanmaya teşebbüs değil..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 21.06.2010 tarihli, 2010/4547 E., 2010/7082 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

açısından teşebbüs gerçekleşmeyecektir. Failin gerçekleştirdiği bu eylemler, TCK'nın 245/2. maddesindeki suç oluşturmuştur.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suça teşebbüs, değişik şekillerde olabilir. Önemli olan sahte kartın kullanımına yönelik olarak icra hareketlerinin başlamasından sonra bunların bitirilememesi ya da suçun icrasına ilişkin hareketlerin tamamlanmasına rağmen haksız yararın, failin iradesi dışında herhangi bir sebeple sağlanamamasıdır. Örneğin failin sahte kartı kullanarak ATM cihazından para çekmek istediği esnada, banka güvenlik görevlisi tarafından fark edilerek eylemini tamamlayamaması halinde TCK'nın 245/3. maddesindeki suça teşebbüs söz konusu olacaktır. Failin sahte banka veya kredi kartını kullanması, ancak hesapta yeterli bakiyenin olmaması ya da başka bir sebep nedeniyle haksız yararın elde edilememesi halinde de suça teşebbüs gerçekleşmiştir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise incelenen dosyalar hakkında verilen kararlarda, bu suça teşebbüs ile ilgili benzer şekilde değerlendirme yapıldığı görülmektedir¹⁰³⁶.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu, kartın kullanımı neticesinde haksız yararın elde edilmesiyle tamamlanır. Ancak failin elde ettiği yarar üzerinde fiilen herhangi bir tasarrufta bulunması şart değildir. Failin sahte banka veya kredi kartını kullanarak elde ettiği haksız yarar üzerinde tasarruf edebilir durumda

¹⁰³⁶ “...Sahte olarak oluşturulan kartların para çekme veya alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3. maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.06.2021 tarihli, 2021/8040 E., 2021/15316 K. sayılı Kararı, “...Sahte olarak oluşturulan kartların para çekme veya alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3. maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği, suçtan zarar görenin aynı olsa dahi sahte banka veya kredi kartı oluşturma suçu ile sahte oluşturulan banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun unsurlarını oluşturan fiillerin farklı olduğu...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 28.01.2021 tarihli, 2019/29185 E., 2021/1262 K. sayılı Kararı, “...Harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3. maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.10.2020 tarihli, 2019/19132 E., 2020/16466 K. sayılı Kararı, “...Sanık A. Saçkesen'in TCK'nın 245/3. madde ve fıkrası kapsamında değerlendirilen eylemde sanığın işyerinde iki farklı yabancı bankaya ait 4540.....1950 ve 4484.....0907 numaralı kartlarla işlem yaptığı ancak, dosya kapsamına göre her iki kartla yapılan işlemlerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yarar elde edemediği cihetle; eylemlerinin zincirleme şekilde teşebbüs aşamasında kaldığı gözetilmeksizin, tamamlanmış suçtan hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.01.2016 tarihli, 2015/11872 E., 2016/972 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

olması yeterli olmaktadır¹⁰³⁷. Bu bakımdan sahte kart kullanılarak elde edilen yarar üzerinde tasarruf imkanına sahip olan fail hakkında teşebbüsten değil tamamlanmış suçtan ceza yaptırımı uygulanır.

Failin suçun icrasına yönelik olan hareketleri yapmaktan gönüllü olarak vazgeçmesi ya da bu hareketleri tamamlamasına rağmen suçun neticesi olan yararın sağlanmasına kendi iradesiyle engel olması söz konusu olabilmektedir. Gönüllü vazgeçme olarak adlandırılan bu durumda TCK'nın 36. maddesindeki açık hüküm nedeniyle fail TCK'nın 245/3. maddesindeki suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz¹⁰³⁸. Fail tarafından gönüllü vazgeçme anına kadar olan süreçte gerçekleştirilen fiiller başka bir suç oluşturmaktaysa, bu durumda fail yalnızca bu suçtan sorumlu tutulacaktır. Örneğin failin olayda kullandığı sahte kart, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilen sahte bir banka veya kredi kartı ise failin ürettiği bu kart nedeniyle TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçtan dolayı cezalandırılması söz konusu olacaktır.

B. İŞTİRAK

Ceza kanunlarında yer alan suç tipleri genellikle tipe uygun eylemin tek bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi göz önüne alınarak düzenlenmektedir. Suç, tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi birden çok kişinin birlikte hareket etmesiyle de işlenebilir. Günümüzde suçlar yaygın şekilde, birden çok kişinin ortak hareket ederek fiilin gerçekleşmesine katkı vermesi neticesinde işlenmektedir. Birden fazla kimse tarafından suçun gerçekleştirilmesi söz konusu olduğunda, suça iştirak durumu ortaya çıkar. Kanunda öngörüldüğü haliyle ve niteliği uyarınca tek bir kimse tarafından işlenebilen bir suç, aralarında yapılan anlaşma gereğince birden çok kişinin bu suçu oluşturan eyleme katkıda bulunmasıyla işleniyorsa iştirakten bahsedilecektir. Bu şekilde işlenen suçlar; “*iştirak halinde işlenen suçlar*” olarak kabul edilirler¹⁰³⁹. İştirak ile ilgili kanunda yer alan hükümler, bir kişi tarafından işlenebilen herhangi bir suç tipinin, birden çok kişinin katılması veya yardımda bulunarak gerçekleşmesi durumunda, bu suçun işlenmesine katkı sağlayan ortakların sorumluluklarının ne şekilde olacağını belirler¹⁰⁴⁰.

¹⁰³⁷ Erdoğan, s. 353., Esen, s. 649., Gökcan/Artuç, s. 8195.

¹⁰³⁸ Erdoğan, s. 353., Taşdemir, s. 321., Günarslan, s. 175-176., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1023., Özbek, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 1055., Dülger, s. 402.

¹⁰³⁹ Artuk/Gökçen, s. 641.

¹⁰⁴⁰ Demirbaş, s. 485.

Suçların önemli bir kısmı (kasten yaralama, kasten öldürme, hırsızlık, dolandırıcılık, mala zarar verme gibi) tek bir fail tarafından işlenebilirken; rüşvet ya da suç işlemek için örgüt kurma suçlarında olduğu gibi TCK’da düzenlenen bazı suçlar ise nitelikleri gereğince veya kanun hükmü nedeniyle zorunlu olarak birden çok fail tarafından işlenebilmektedir. Suçu oluşturan fiilin işlenebilmesi için birden fazla kimsenin bulunmasının gerekli olduğu suçlar açısından “zorunlu iştirak” söz konusudur¹⁰⁴¹. Suça iştirak ile esas itibariyle kastedilen, yapıları gereğince zorunlu olarak iki ya da daha çok kişi tarafından işlenen suçlar olmayıp; niteliği gereğince tek bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan suçların birçok kimse tarafından birlikte işlenmesidir. Suça iştirak durumu, suç işleme düşüncesinin oluştuğu veya bu düşüncenin güçlendiği aşamada oluşabileceği gibi; suça konu olan eylemin yapılması esnasında fiilin bütünüyle ya da bir kısmının icra edilmesi, fiilin işlenmesine yardımda bulunulması ya da fiilin işlenmesinin kolaylaştırılması şeklinde de olabilecektir¹⁰⁴². Suçun işlenmesine iştirak eden kişilerin bu yönlerdeki katkıları farklı şekillerde gerçekleşebileceği için; ceza hukukumuzda farklı iştirak biçimleri söz konusu olmuştur. Ancak TCK’da iştirak halinde işlenmiş olan suç, bütün olarak tek bir suç sayılmıştır.

İştirak, faillik ve şeriklik olarak ikiye ayrılır. Fail, suçun düzenlendiği kanunda belirtilen hukuka aykırı fiili işleyen kişidir. Şerik ise, suçun icrasına iştirak eden fakat suçun işlenişine sağlamış olduğu katkı kanunda öngörülen tanımdaki haksızlığı gerçekleştirmeyen suç ortağıdır¹⁰⁴³. İştirak kavramı, faillik ve şerikliği kapsar. İştirake ilişkin hükümler, suçu düzenleyen kanun hükmünü failden başka kimselere karşı da genişletirler ve tamamlayıcı nitelik taşırlar¹⁰⁴⁴. Kanunda iştirak halinin cezalandırılacağına dair hüküm olmadığı takdirde suç tipinde belirtilen hareketleri gerçekleştirmeyen şerikler de cezalandırılmayacaktır¹⁰⁴⁵. Suçta ve ceza kanunilik ilkesi uyarınca, suçun unsurlarını gerçekleştiren fail dışındaki suça konu eylemin işlenmesine katkı sağlayan kişilerin cezalandırılabilmesi için, kanunda açıkça belirtilmesi şarttır.

¹⁰⁴¹ Özgenç, s. 494.

¹⁰⁴² Soyaslan, Genel Hükümler, s. 476.

¹⁰⁴³ Artuk/Gökçen, s. 642.

¹⁰⁴⁴ Centel/Zafer/Çakmut, s. 488.

¹⁰⁴⁵ Aydın, Devrim, Türk Ceza Kanunu’nda Suça İştirak, Ankara, Yetkin, 2009, s. 51-52.

TCK'da iştirak kuralları genel hükümler kısmında 37 ve 41 inci maddeler arasında düzenlenmiştir. İkincil nitelikte olan iştirake ilişkin bu kuralların uygulanarak şeriklerin cezalandırılabilmesi için öncelikle yasal tipe uygun ve hukuka aykırı hareketin olması gerekir¹⁰⁴⁶. Kişilerin birlikte işledikleri fiil, suç olarak kanunda düzenlenmemiş ise iştirak hükümleri zaten hiçbir şekilde uygulanamayacaktır. İştirak, TCK'da genel bir ağırlatıcı sebep olarak düzenlenmemiş; yalnızca cinsel saldırı, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, konut dokunulmazlığının ihlali ve yağma gibi bazı suçlar açısından icra hareketlerinin birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi temel cezayı ağırlaştırıcı nitelikli bir hal olarak öngörülmüştür.

1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, iştirak durumu açısından farklı bir özellik taşımamaktadır. TCK'nın 37., 38., 39., ve 40. maddelerinde hüküm altına alınmış olan iştirake ilişkin genel kurallar, bu suç yönünden de uygulama alanı bulacaktır¹⁰⁴⁷. Bu suça iştirakin her hali gerçekleşebilir¹⁰⁴⁸.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, kartın ele geçirilmesi ya da elde bulundurulması, kartın kullanılması veya başka kişiye kullandırılması gibi birden çok hareketi gerektiren bir suç olduğu için öncelikle müşterek (birlikte) faillik bakımından bu suçun değerlendirilmesinde fayda vardır. Müşterek faillik durumunda, birden fazla kişi birlikte suç işleme kararına bağlı olarak; suçun icra hareketlerini gerçekleştirmek suretiyle suçun kanuni tanımında belirtilen fiil üzerinde müşterek hakimiyet kurarlar. Müşterek faillik söz konusu olduğunda öncelikle, kişilerin birlikte suç işleme kararı (sübjektif unsur) almaları ve suçu oluşturan fiilin birlikte icrasına katkı sağlamaları (objektif unsur) koşullarının gerçekleşmesi gerekir¹⁰⁴⁹. Fiil üzerinde ortak hakimiyetin kurulup kurulmadığı belirlenirken, suç ortaklarının suçun icra edilmesindeki rolleri ile katkılarının taşıdığı önem dikkate alınır¹⁰⁵⁰. Failler, suçu işlerken suça konu fiil üzerinde müşterek hakimiyet kurarlar ancak faillerin suça katkılarının eşzamanlı olması şart değildir; her birisinin hareketi birbirine

¹⁰⁴⁶ Demirbaş, s. 486.

¹⁰⁴⁷ Altuğ, Şahin, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Ankara, S. 17., Haziran 2021, s. 25 (Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması).

¹⁰⁴⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 296., Dülger, s. 408.

¹⁰⁴⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 451., Artuk/Gökçen, s. 652.

¹⁰⁵⁰ Özgenç, Gazi Şerhi, s. 491.

eklenebilir¹⁰⁵¹. Suça katılan kişilerin hareketlerinin toplamı sonucunda suç oluşmaktadır. Dolayısıyla faillerin her birisi, suçun tamamından sorumlu olurlar. Müşterek failler, bilinçli ve iradi bir birliktelik sonucunda bir suçun kanuni tanımında öngörülen fiili gerçekleştirirler ve her bir suç ortağı fail statüsünü taşır¹⁰⁵².

TCK'nın 245/1. maddesindeki suç bakımından müşterek faillik değerlendirildiğinde ise; faillerden birisi suça konu kartı hırsızlık, güveni kötüye kullanma ya da yağma gibi başka bir suç işleyerek ele geçirir; diğer fail ise bu kartı kullanarak hukuka aykırı yarar sağlarsa bu durumda faillerin sorumluluklarının ne olacağı belirlenmelidir. Bu konudaki en önemli husus, faillerin kastlarının hangi suçlara yönelik olduğu ile ilgilidir. Banka veya kredi kartını suç işlemek suretiyle ele geçiren failin, bu kartın kullanılarak hukuka aykırı yarar elde edilmesine ilişkin iradesi bulunmuyorsa ve fail suçun icrasına yönelik olarak hiçbir katkı sağlamamış ise; bu durumda TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç yönünden kartı ele geçiren failin sorumluluğu yoktur. Bu duruma benzer şekilde banka ya da kredi kartını kart hamilinin rızası dışında kullanarak haksız yarar elde eden fail, bu kartın ele geçirildiği esnada işlenen suça hiçbir şekilde katılma iradesi göstermemiş ve bu suçun icra hareketlerine katkısı olmamışsa, kartın ele geçirilişi sırasında gerçekleşen suç yönünden sorumlu tutulamayacaktır¹⁰⁵³. Bu ihtimaller kapsamında gerçekleşen olaylarda, her iki failin de gerek TCK 245/1. maddesindeki suç yönünden gerekse kartın ele geçirilişi sırasında işlenen suç yönünden müşterek fail olarak kabul edilmeleri mümkün değildir. Her failin sorumluluğu ayrı ayrı belirlenecektir.

Banka veya kredi kartının elde edilmesinin herhangi bir suçu oluşturmadığı hallerde ise kartı kullanarak haksız yarar sağlayan failler, yalnızca TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç bakımından sorumlu olur. TCK'nın 245/1. maddesi kapsamında olan kartın suç oluşmayacak şekilde ele geçirilmesi ve kullanılarak haksız yarar elde edilmesi durumunda, failler yönünden sadece TCK m. 245/1'deki suça iştirak söz konusu olacaktır¹⁰⁵⁴. Fakat birden fazla kişi, iştirak iradesi içerisinde birlikte suç işleme kararı kapsamında hareket etmek suretiyle fiil üzerinde müşterek hakimiyet kurarak ilk önce başka bir suç işlemek suretiyle banka veya kredi kartını ele geçirirler,

¹⁰⁵¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1011.

¹⁰⁵² Özgenç, s. 501.

¹⁰⁵³ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1011., Dülger, s. 409., Erdoğan, s. 321., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1041.

¹⁰⁵⁴ Okuyucu Ergün, s. 1074.

daha sonra ise bu kartı hamilin rızası dışında kullanarak haksız yarar elde ederlerse; bu durumda müşterek faillik söz konusu olacak ve her bir fail gerek TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yönünden gerekse kartın ele geçirilmesi esnasında işlenen suçtan dolayı sorumlu olacaktır¹⁰⁵⁵. Örneğin üç kişi birlikte suç işleme kararı aldıktan sonra eylem üzerinde müşterek hakimiyet kurup, hırsızlık suçunu işleyerek banka veya kredi kartını elde eder ve sonrasında ise bu kartı kullanmak suretiyle haksız yarar sağlarlarsa birlikte fail kabul edilirler. Böyle bir olayda her üç fail de gerek hırsızlık suçundan gerekse gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı birlikte fail olarak cezalandırılırlar.

Banka veya kredi kartını elinde bulunduran kişi, hukuka aykırı olarak kart hamilinin rızası dışında kartın kullanılacağını bilmeyen başka bir kişiyi bu kartın kullanımı konusunda ikna ederek yarar elde ederse; bu durumda kartı kullanan kişinin suça iştirak iradesi olmadığı için kartı kullanan kimse yönünden TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç oluşmayacaktır¹⁰⁵⁶. Kartı kullandıran kişi ise gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu nedeniyle sorumlu olacak ve cezalandırılacaktır. Bu sonuca TCK'nın 37/2. maddesinde¹⁰⁵⁷ öngörülen “*dolaylı faillik*” kuralı ile de ulaşılabilir.

Öğretide TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suçun, yalnızca kartı hukuka aykırı olarak ele geçiren kişi tarafından işlenebileceği belirtilerek özgü suç niteliğinde olduğu savunulmuştur. Bu görüşe göre, kartı kullanan veya kullandıran kişilerin dışındaki failler yönünden sadece azmettirme veya yardım etme şeklide suça katılmak mümkündür¹⁰⁵⁸. Kanaatimizce TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, özgü suç olarak kabul edilemez. Özgü suç, herkes tarafından işlenemeyen ancak belirli bir sığa veya niteliğe sahip olan kişiler tarafından işlenebilen suçtur¹⁰⁵⁹. TCK'nın 40/2. maddesinde¹⁰⁶⁰ özgü suçlarda, özel faillik niteliğini taşıyan kişinin fail olabileceği

¹⁰⁵⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1011., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1041., Yıldız, s. 224-225.

¹⁰⁵⁶ Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1041., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1011.

¹⁰⁵⁷ Türk Ceza Kanunu'nun 37/2. maddesi; “*Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.*” şeklindedir.

¹⁰⁵⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1082.

¹⁰⁵⁹ Centel/Zafer/Çakmut, s. 267., Soyaslan, Genel Hükümler, s. 494.

¹⁰⁶⁰ Türk Ceza Kanunu'nun 40/2. maddesi; “*Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.*” şeklindedir.

belirtilmiş ve bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişilerin ise yalnızca azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulacağı açıklanmıştır. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlenebilmesi için banka veya kredi kartının fail tarafından hukuka aykırı şekilde elde edilmesi şart değildir. Fail hukuka uygun olarak elinde bulundurduğu ya da ele geçirdiği bir banka veya kredi kartıyla da bu suçu işleyebilir. Kanun metninde “her ne suretle olursa olsun” ifadesi kullanılarak kartın ele geçiriliş biçimi konusunda bir sınırlama öngörülmemiştir. Fail, kartı hamilinin rızası ile elinde bulundurabileceği gibi dağıtım elemanlarında olduğu gibi sözleşme uyarınca da elinde bulundurabilir. Bu suç yönünden önemli olan husus, kartın kullanılmasının ya da kullandırılmasının hamilin rızası dışında olması ve bunun sonucunda haksız yarar elde edilmesidir. Kartın ele geçiriliş ya da elde bulunduruluş şekli, suçun meydana gelmesi bakımından önemli değildir. TCK’nın 245/1. maddesindeki suç açısından kartı kullanan ya da kullandıran kimseye, birlikte fail olarak suçun işlenmesinde katkıda bulunulması mümkündür. Dolayısıyla özgü bir suç olmayan TCK’nın 245/1. maddesindeki suça, kartı kullanan veya kullandıran kişiler haricindeki faillerin yalnızca azmettiren ya da yardım eden olarak katılabileceği görüşü isabetli değildir. Yargıtay’ın uygulamada incelediği uyuşmazlıklar ile ilgili vermiş olduğu kararları da bu yöndedir¹⁰⁶¹.

2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu, iştirak bakımından farklı bir özellik taşımaz. TCK’nın 37, 38, 39, ve 40. maddelerinde düzenlenen iştirake

¹⁰⁶¹ “...Sanık M. Duman’ın diğer sanık A. Tava ile fikir ve eylem birliği içerisinde hareket ederek atılı suça iştirak ettiği gözetilmeden tayin olunan cezalardan TCK’nın 39. maddesi uyarınca indirim yapılması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 16.07.2014 tarihli, 2012/26025 E., 2014/18586 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait kredi kartlarını POS cihazında kullandırarak banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu birlikte işleyen konumunda olan sanık A. Altıntaş hakkında 39. maddesinin uygulanması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 29.05.2014 tarihli, 2014/1368 E., 2014/13264 K. sayılı Kararı, “...Yüklenen suçu yaşı küçük olduğu için evrakı tefrik edilen B. Özkaçar adlı şahısla birlikte işleyen sanık hakkında TCK’nın 37. maddesinin uygulanması gerektiği gözetilmeden, sanığın eylemi yardım etme niteliğinde kabul edilerek aynı yasanın 39. maddesi uyarınca cezasından indirim yapılması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 17.03.2014 tarihli, 2013/2670 E., 2014/6593 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

ilişkin genel kurallar, bu suç yönünden de uygulanır. Bu suça dolaylı faillik, müşterek faillik ve şeriklik gibi iştirakin her hali mümkündür¹⁰⁶².

Failler, TCK'nın 245/2. maddesinde açıkça sayılan birbirinden farklı hareketlerin icra edilmesi konusunda anlaşılır ve bu hareketleri gerçekleştirirlerse birlikte faillik durumu ortaya çıkar. Kanunda öngörülen suç tipinde yer alan eylemler, iştirak ilişkisi açısından elverişlidir. Bu kapsamda örneğin bir kişi sahte kartı üretir, diğer kişi bu kartı satar, başka birisi ise satın alır ya da kabul ederse hepsi müşterek fail olarak kabul edilir¹⁰⁶³. Faillerin aralarında kararlaştırdıkları iş bölümü uyarınca hepsinin suça konu olan tek bir eylemi birlikte gerçekleştirmeleri mümkün olabileceği gibi; her birisinin farklı fiilleri icra etmesi de mümkündür. TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen suçu oluşturan sahte kartın üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi gibi fiillerin birden çok kimse tarafından gerçekleştirilmesi halinde; her kişi TCK'nın 37/1. maddesine¹⁰⁶⁴ göre birlikte fail kabul edilecektir¹⁰⁶⁵. Fakat bu kişiler arasında suça konu olan fiillerin işlenmesi hususunda anlaşma ve iştirak iradesi yoksa, her kişi kendi müstakil eyleminden sorumlu olacak ve her fail TCK'nın 245/2 maddesi uyarınca ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Sahte kartın üretilmesinde kullanılan cihazların sağlanması ya da sahte kartın alım satımına aracılık yapılması durumunda ise cihazları temin eden veya satışa aracılık yapan kişi, TCK'nın 39. maddesi¹⁰⁶⁶ uyarınca yardım eden sıfatıyla TCK'nın 245/2.

¹⁰⁶² Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 325., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 865., Erdoğan, s. 340., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1018., Altuğ, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 33.

¹⁰⁶³ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1018., Özbek, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1050.

¹⁰⁶⁴ Türk Ceza Kanunu'nun 37/1. maddesi; *"Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur."* şeklindedir.

¹⁰⁶⁵ *"...Saniğin yerli ve yabancı bankaların müşterilerine ait kredi kartı bilgilerini elde edip kopyaladıktan sonra bu bilgileri K. Kepenek'e verdiği, E. Kafadar'a ise kart kopyalama için yer temin ettiğinin anlaşılması karşısında; saniğin başkalarına ait banka kartlarıyla ilişkilendirilerek sahte banka kartı üreten, devreden veya kabul eden diğer sanık K. Kepenek ve E. Kafadar'ın eylemlerine suçun işlenmesinden önce veya sırasında yardımda bulunmanın ötesinde saniğin sahte kredi kartı oluşturma, kabul etme fiilleri üzerinde de hakimiyet kurup iştirak etmesi nedeniyle TCK'nın 37. maddesi delaletiyle müşterek fail sıfatıyla cezalandırılması yerine, yardım eden olarak kabulü ile TCK'nın 39/2-c maddesi uygulanarak hakkında eksik ceza tayini..."* Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.11.2020 tarihli, 2020/3799 E., 2020/18366 K. sayılı Kararı. Karara UYAP ortamından erişim sağlanmıştır.

¹⁰⁶⁶ Türk Ceza Kanunu'nun yardım etme başlıklı 39. maddesi; *"(1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.*

(2) Aşağıdaki hallerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

maddesinde düzenlenen suça iştirak etmiş olur¹⁰⁶⁷. Fakat burada şu hususa da dikkat etmek gerekir. Sahte banka veya kredi kartının üretilmesinde kullanılan bir cihazın temin edilmesi durumunda TCK'nın 245/A maddesinde düzenlenen suç da oluşacaktır. Bu cihazı sahte kart üretilmesi için temin eden kişi, aynı zamanda TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç yönünden aynı zamanda yardım eden konumundadır. Böyle bir durumda failliğin şerikliğe üstünlüğü ilkesi gereğince cihazı veren kişi, TCK'nın 245/A maddesindeki suçun faili kabul edilecek ve bu suç nedeniyle cezalandırılacaktır¹⁰⁶⁸.

3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu, iştirak kuralları bakımından farklı bir özellik taşımaz. Bu suça iştirakin her türü mümkündür¹⁰⁶⁹. TCK'nın 37., 38., 39., ve 40. maddelerinde düzenlenen iştirake ilişkin genel kurallar, bu suç yönünden de uygulanır.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suç bakımından sahte banka ya da kredi kartını kullanan kimse ile bu kullanım sonucunda yarar sağlayan kişinin aynı kişiler olması şart değildir. Bu kişiler arasında TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç yönünden ortak suç işleme iradesinin olması halinde, her ikisi de birlikte fail olarak suçtan sorumlu olacaktır¹⁰⁷⁰. Diğer bir ifadeyle sahte kartın kullanılması sonucunda lehine

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.” şeklindedir.

¹⁰⁶⁷ Günarslan, s. 153.

¹⁰⁶⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 325.

¹⁰⁶⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1023., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1055.

¹⁰⁷⁰ “...Sanıklar S. Özgün, K. Hacıoğlu, E. Solmaz, C. Haşçalışkan, C. Özgür, M. Sucu, D. Elmas, B. Akyıldız ve M. İnanlı'nın yabancı bankalara ait kredi kartlarının kullanılması şeklinde gerçekleştirilen eylemlere doğrudan iştirak ettiklerinin anlaşılması karşısında, sanıkların TCK'nın 37/1. maddesi delaletiyle müşterek fail sıfatıyla cezalandırılmaları yerine, yardım eden olarak kabulü ile haklarında TCK'nın 39/2-c maddesi uygulanması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.06.2022 tarihli, 2021/4367 E., 2022/10794 K. sayılı Kararı, “...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanık A. O. Erol'un diğer sanıklarla birlikte atılı suçu işlediği anlaşıldığı halde şikayetçi C. Bayraktar adına kopyalanmak suretiyle oluşturulmuş sahte kartı kullanmak suçundan kurulan hükümde TCK'nın 39. maddesinin uygulanması ve temel hapis cezasının yanında adli para cezasına da hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.11.2016 tarihli, 2016/9732 E., 2016/10124 K. sayılı Kararı, “...Sahte kredi kartı ile yarar sağlanması

yarar sağlanan kişinin, inceleme konumuz olan suçla ilgili olarak iştirak iradesi bulunduğu takdirde; artık hem kartı kullanan şahsın hem de bu kullanımdan yarar elde eden kişinin, birlikte fail olarak sorumluluğu doğacak ve her ikisi de TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır¹⁰⁷¹.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun konusu olan banka ya da kredi kartı üzerinde sahtecilik yapan veya bu kartları sahte şekilde oluşturan kişi ile kartları kullanan kişinin farklı kimseler olması mümkündür. Banka veya kredi kartı üzerinde sahtecilik yapan kişi ile kartı kullanan kişinin farklı olması halinde; bunlar arasında inceleme konumuz olan suçun işlenmesine yönelik iştirak iradesinin olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bu kişiler arasında TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun işlenmesine ilişkin iştirak iradesi varsa, bu durumda her iki kişi de birlikte fail olarak kabul edilecek ve TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca cezalandırılacaklardır. Eğer bu kişiler arasında iştirak iradesi bulunmuyorsa, bu durumda yalnızca sahte banka veya kredi kartını kullanan (bu özelliğini bilerek) kişinin TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç nedeniyle sorumluluğu doğacak; kart üzerinde sahtecilik yapan kimse ise kartın başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilmiş olması halinde yalnızca TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen suç nedeniyle cezalandırılacaktır¹⁰⁷².

Öğretide sahte banka veya kredi kartını kullanan kişinin bu suçun faili olacağı, bu kartı kullandıran kimsenin ise dolaylı fail olmayıp sadece azmettiren ya da yardım eden olarak değerlendirilebileceği ileri sürülmüştür¹⁰⁷³. Buna karşılık bu konuda öğretideki diğer bir görüş ise kartı kullandıran kişinin, kartı kullanan kişi ile arasında iştirak iradesinin olması halinde, bu suçtan dolaylı fail olarak sorumlu tutulması gerektiği şeklindedir¹⁰⁷⁴.

Kanaatimizce burada kartı kullandıran kişinin TCK'nın 245/3. maddesi açısından sorumluluğu tespit edilirken, kartı kullanan kişinin iradesi de dikkate alınmalıdır. Kartı kullanan kişi, banka veya kredi kartının sahte olduğunu ve sağlanan yararın haksız elde edildiğini bilerek hareket ediyorsa; bu durumda kartı kullandıran kişi dolaylı fail

suçuna katılan sanıklar S. Deniz, M. Akkoyun, E. Üççeşmeler'in suçun işlenmesindeki rol ve katkıları, fiil üzerinde kurdukları hakimiyetin derecesi tartışılıp değerlendirilmeden TCK.nun 39. maddesi uygulanarak eksik ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.02.2015 tarihli, 2014/37684 E., 2015/2496 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹⁰⁷¹ Dülger, s. 410., Erdoğan, s. 353-354.

¹⁰⁷² Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1082., Günarslan, s. 177., Okuyucu Ergün, s. 1083.

¹⁰⁷³ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1082.

¹⁰⁷⁴ Doğan, s. 314.

olmaz, fakat birlikte fail ya da azmettiren olarak TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçtan sorumlu tutulur. Böyle bir olayda kartı kullanan kişi de elbette bu suç nedeniyle cezalandırılacaktır. Kartı kullanan kişinin, banka ya da kredi kartının sahteliğinden ve kartın kullanımı neticesinde elde edilen maddi yararın hukuka aykırılık taşıdığından haberinin olmaması halinde; kartı kullandıran açısından TCK'nın 245/3. maddesindeki suç nedeniyle “dolaylı fail” olarak sorumluluk söz konusu olacaktır¹⁰⁷⁵.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen sahte banka veya kredi kartlarının kullanılarak yarar sağlanması suçunun, bir örgütün faaliyetleri kapsamında işlenmesi halinde, fail hem TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca hem de TCK'nın 220. maddesi gereğince cezalandırılacaktır. Örgütün varlığının kabul edilebilmesi için ise, TCK'nın 220. maddesinde belirtilen şartların gerçekleşmesi gerekir¹⁰⁷⁶.

¹⁰⁷⁵ Benzer görüş için bkz: Günarslan, s. 178.

¹⁰⁷⁶ “...5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “örgütün” varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket edip amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunulup, niteliği itibarıyla “devamlılık” göstermesi gerekir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 03.06.2020 tarihli, 2019/26264 E., 2020/12378 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “örgütün” varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket edip amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunulup, niteliği itibarıyla “devamlılık” göstermesi gerekir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 19.02.2020 tarihli, 2019/13100 E., 2020/10053 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “örgütün” varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan belirsiz sayıda suçları işlemeye elverişli bulunması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket etmesi ve bu amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunup, “devamlılık” göstermesi gerekir. Örgüt niteliği itibarıyla devamlılığı gerektirdiğinden, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi halinde, örgütten değil iştirak iradesinden söz edilebilir. Ancak, amaçlanan suçları işlemede kolaylık sağladığından, işlenmesi hedeflenen suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan örgütün varlığı için, bu suçları işleme zorunluluğu olmadığı da dikkate alınarak, devamlılığın belirlenmesi noktasında öncelik, hedeflenen suçları sürekli biçimde işleme kararlılığının mevcut olup olmadığının belirlenmesidir. Örgüt soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hakimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hakimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliği kazanmaktadır. Suç örgütü ile iştirak halinde suç işleme durumları zaman zaman birbirine karıştırılmaktadır. İştirak ilişkisinde suç ortakları nazarında suçun, konu veya mağduru bakımından somutlaşması gerekir. Suç örgütünde ise işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağduru itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir. Suç örgütü kurmak, yönetmek ile örgüte üye olmak veya alt grup suçlar yönünden, suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suç ve suçların en azından hareketi ile ilgili ciddi bulgu, emare ve delillerin mevcut olması yeterlidir...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 07.10.2019 tarihli, 2016/9688 E., 2019/6998 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan “örgütün” varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan belirsiz sayıda suçları işlemeye elverişli bulunması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli

C. İÇTİMA

Yukarıda iştirak konusu ele alınırken birden fazla kişinin bir suçta fail ya da şerik sıfatıyla bir araya gelmesi durumu ele alınmıştı; burada ise birden çok suçun bir kişi tarafından işlenmesi halinde failin nasıl cezalandırılması gerektiği incelenecektir. Ceza hukukunda ve TCK'da esas itibarıyla, *“kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır.”* kuralı benimsenmiştir¹⁰⁷⁷. Ceza hukuku sisteminde, içtimal konusunda suçların içtimal ve cezaların içtimal olarak iki ayrı içtimal şekli vardır. Cezaların içtimalı (gerçek içtimalı) ana kuraldır, suçların içtimalı ise bu kuralın istisnasıdır. Gerçek içtimalı, ceza kanunumuzda temel prensip olarak kabul edilmiştir. Ancak buna rağmen gerçek içtimalı, kanunun çeşitli maddelerinde (TCK m. 102/4, 103/5, 106/3, 109/6, 149/2, 212, 265/5 gibi) ayrıca hüküm altına alınmıştır. Suçların içtimalı ise, birden fazla suçun tek bir failde toplanmasıdır¹⁰⁷⁸.

Suçların içtimalı hallerinde faile işlediği her suç nedeniyle ayrı ceza verilerek bunlar toplanmaz, yani cezalar içtimal ettirilmezler. Suçların içtimalı hükümleri uyarınca, fail tarafından işlenen suçlar ya tek suç kabul edilerek failin cezası arttırılır veya faile işlediği suçlardan en ağır cezayı gerektiren suç nedeniyle ceza verilir. Suçların içtimalı, fail lehine öngörülen ceza sorumluluğunun sınırlarını daraltan istisnai bir durumdur. Suçların içtimalı kapsamında olan istisnai durumlar haricinde, kişiye işlediği her suç nedeniyle ayrı ayrı ceza verilir ve verilen her bir ceza bağımsızlığını koruyarak infaz alanında sonuçlarını gösterir¹⁰⁷⁹.

TCK'da suçların içtimalı genel hükümlere ilişkin kitabının ikinci kısım beşinci bölümde;

paylaşım anlayışı içinde hareket etmesi ve bu amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunup, "devamlılık" göstermesi gerekir. Örgüt niteliği itibarıyla devamlılığı gerektirdiğinden, kişilerin belli bir suçu işlemek veya bir suç işlemek için bir araya gelmesi halinde, örgütten değil iştirak iradesinden söz edilebilecektir. Ancak, amaçlanan suçları işlemede kolaylık sağladığı için işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan örgütün varlığı için, amaç suçları işleme zorunluluğu olmadığı da dikkate alındığında, devamlılığın belirlenmesi noktasında yalnız amaç suçların sürekli bir şekilde işlenmesi değil, öncelikli olarak amaç, suçları sürekli biçimde işleme kararlılığının mevcut olup olmadığının araştırılması zorunludur. Örgüt soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hakimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hakimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 14.02.2019 tarihli, 2018/5168 E., 2019/1501 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹⁰⁷⁷ Özgenç, s. 563., Artuk/Gökçen, s. 703.

¹⁰⁷⁸ İçel, Kayıhan, Suçların İctimalı, İÜHF, İstanbul, 1972 (Suçların İctimalı).

¹⁰⁷⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 504., Göktürk, Neslihan, *“Türk Hukukunda Suçların İctimalı”*, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, C. II, Y. 2014/1-2, s. 31., Hakeri, s. 595.

- Bileşik Suç (m. 42)
- Zincirleme Suç (m. 43)
- Fikri İçtima (m. 44) şeklinde düzenlenmiştir.

Kanunda açıkça belirtilen bu durumlarda bir failin birden fazla suç işlemesine rağmen, çeşitli nedenlerle tek bir ceza ile cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Bu istisnalar dışında fail işlediği her suç bakımından ayrı ayrı cezalandırılır. Suçların içtimaı durumunda failin sorumluluğu tespit edilirken, içtima eden suçlara ilişkin olan cezalar ayrı ayrı toplanmaz; bu suçlardan birisinin cezası temel alınarak faile verilecek ceza tespit edilir¹⁰⁸⁰.

1. Gerçek Bir Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması Suçu

a. Bileşik Suç Bakımından

Kanun koyucu bazı suçları birleştirerek yeni bir suç tipi ortaya çıkartabilir. Fail tarafından bu yeni suç işlendiği zaman birleştirilen bütün suçlar nedeniyle değil yalnızca ortaya çıkan yeni suçtan dolayı failin cezalandırılması söz konusu olur. Bileşik suçta normalde birden çok suçu oluşturan eylemler, hukuki bakımdan tek bir fiil ve tek bir suç olarak kabul edilir. Bileşik suç, birden çok eylemin somut olayda gerçekleşmesi halinde, birden çok suçun olduğu kuralının istisnası olarak belirtmek mümkündür. Bileşik suç durumunda birden fazla suç bulunur, ancak bu suçlar birlikte tek bir suçu oluşturabileceği gibi bir suç diğerinin ağırlaştırıcı nedenini de oluşturabilir¹⁰⁸¹. TCK'nın 42. maddesinde¹⁰⁸² bir suçun, başka bir suçun unsurunu ya da ağırlaştırıcı nedenini oluşturması sebebiyle tek bir eylem kabul edilen suçun, bileşik suç olarak nitelendirileceği belirtilmiştir. Bileşik suçlarda içtima hükümlerinin uygulanması, kanun gereğince mümkün değildir. Bileşik suçun varlığı halinde, failin eylemi tek suç kabul edildiği için fail hakkında tek bir cezaya hükmolunacaktır.

Bileşik suçun gerçekleşmesi için kanun hükmü uyarınca suçlardan birisi, diğer suçun unsuru ya da ağırlaştırıcı nedeni olmalıdır. Bileşik suçun birinci şeklinde, suçların birisi diğer bir suçun unsurunu oluşturur ve yasada unsur olarak belirtilen suçun niteliği değişerek bağımsızlığını kaybeder. Örneğin TCK'nın 148. maddesinde

¹⁰⁸⁰ Artuk/Gökçen, s. 705.

¹⁰⁸¹ İpekçioğlu, Pervin Aksoy, "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", AÜHFD, Y. 2012, S. 61, s. 46.

¹⁰⁸² Türk Ceza Kanunu'nun 42. maddesi; "Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz." şeklindedir.

düzenlenen yağma suçunu oluşturan fiil işlenirken tehdit ya da kasten yaralama suçu haricinde hırsızlık suçu da işlenmektedir. Fail tehdit ederek mağdurun kolundaki saatini aldığı anda, tehdit ve hırsızlık suçundan cezalandırılmayacak; kanuni düzenleme uyarınca yalnızca yağma suçu nedeniyle cezalandırılacaktır. Bileşik suçun diğer bir şeklinde ise, bir suç yasadaki kaynaklı olarak başka bir suçun ağırlaştırıcı sebebidir ve nitelikli unsur durumunda olan bu suç bağımsızlığını kaybeder. Örneğin fail yağma suçunu konutta işlerse (TCK m. 149/1), bu durumda konut dokunulmazlığının ihlali de gerçekleşmiş olacaktır. Ancak konut dokunulmazlığının ihlali suçu, kanunda yağma suçunun ağırlaştırıcı nedeni olarak belirtildiği için fail hakkında konut dokunulmazlığının ihlalinden dolayı ceza verilmeyip yalnızca yağma suçunun nitelikli hali nedeniyle ceza yaptırımını uygulanır.

Bağımsızlığını kaybederek başka bir suçun nitelikli hali olarak öngörülen suçun kanunda açıkça belirlenmesi şarttır. Aksi takdirde bileşik suç hükümleri uygulanamaz. Bu kapsamda örneğin fail cep telefonu satışı yapan bir işyerinden hırsızlık yapabilmek amacıyla bu işyerine girerek, kendisine engel olmak isteyen mağaza çalışanını kasten öldürmek suretiyle kaçarsa; bu takdirde yasada bu husus belirtilmediği için bileşik suç oluşmaz ve fail hem hırsızlık hem de kasten öldürme suçundan dolayı sorumlu olur. Somut olayda kasten öldürme ve hırsızlık suçları yönünden kanunda herhangi bir düzenleme olmadığı için bileşik suç hükümleri uygulanamaz ve faile her iki suç sebebiyle ayrı ayrı ceza yaptırımını uygulanır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak, suça konu olan kartın ele geçirilme şeklinin hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma veya yağma gibi başka bir suçu oluşturmaması durumunda; bileşik suç hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunun değerlendirilmesi gerekir. Bilindiği üzere TCK'nın 245/1. maddesindeki suç, birden çok hareketten meydana gelen bir suçtur. Banka veya kredi kartının rıza dışında kullanılmasından ya da kullandırılmasından önce, fail tarafından kartın her ne surette olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması gerektiği için kartın elde edilme şeklinin ayrı bir suç olması halinde bileşik suçun kabul edilip edilemeyeceği hususu oldukça önemlidir. Failin suça konu kartı elde ettiği esnada işlediği suçların, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun unsuru sayılması halinde cezai sorumluluğu farklı olacaktır. Bileşik suçun uygulanabilmesi için kanunda açık bir düzenlemenin olması gerektiği yukarıda belirtilmişti. TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan “...bir banka

veya kredi kartını her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran...” şeklindeki ibarenin bileşik suç açısından “kanuni birleşme” koşulunun gerçekleşmesi olarak kabul edilip edilemeyeceği konumuz açısından son derece önem taşımaktadır.

Doktrinde TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun bileşik suç olarak kabul edilemeyeceği, suça konu kartın ele geçirilmesi sırasında başka bir suçun işlenmesi durumunda failin bu suç nedeniyle de sorumlu olacağı genel olarak kabul edilmiştir¹⁰⁸³. Bileşik suçların birden fazla hukuki konusu vardır; dolayısıyla bu suçlarda birden çok hukuki değerin ihlali söz konusudur. Kanun koyucu bileşik suçların cezalandırılmasına ilişkin olarak bu suçların unsurunu ya da ağırlaştırıcı nedenini oluşturan suçlara göre daha ağır bir ceza öngörmüştür. TCK’nın 245/1. maddesinde öngörülen suç için faile uygulanacak cezanın üst sınırı ile banka veya kredi kartının ele geçirilmesi aşamasında işlenme ihtimali olan dolandırıcılık, hırsızlık, güveni kötüye kullanma ve yağma gibi suçların cezalarının üst sınırları kıyaslandığı takdirde; gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun cezasının üst sınırının, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve hırsızlık suçlarının nitelikli halleri ile yağma suçunun basit hali için kanunda belirlenen cezalardan daha az olduğu görülecektir. Dolayısıyla bu açıdan yaklaşıldığında da TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, bileşik suç olarak kabul edilemeyecektir¹⁰⁸⁴.

Öğretide konumuzla ilgili olarak farklı görüşler de ileri sürülmüştür. Tezcan/Erdem/Önok’a göre; kullanılması suretiyle haksız yarar sağlanan kartın ele geçirilmesi sürecinde dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, yağma ya da hırsızlık gibi suçlardan herhangi birisinin işlenmesi durumunda bu suçlar ile TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç arasında *tüketen-tüketilen norm ilişkisi*¹⁰⁸⁵ bulunmaktadır.

¹⁰⁸³ Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 1013., Özbeke, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1043., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 301., Koca/Üzülmmez, Özel Hükümler, s. 859., Okuyucu Ergün, s. 1074., Dülger, s. 423-424., Gökcan/Artuç, s. 8198., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 59-60., Apaydın, Cengiz, Banka veya Kredi Kartını Kötüye Kullanma Suçları, Seçkin, 2021, Ankara, s. 47. (Banka veya Kredi Kartını Kötüye Kullanma Suçları), Erdoğan, s. 325., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 283-284., Yenigün, Bülent, Uygulamada ve Yargıtay Kararlarında Doğrudan Bilişim Suçları, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2021, s. 180., Yıldız, s. 227-228., Günarslan, s. 120-121.

¹⁰⁸⁴ Taner, Fahri Gökçen, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu Bir Bileşik Suç Mudur?”, AÜHFD, Y. 2007, C. 56, S. 2, s. 78-79.

¹⁰⁸⁵ Görünüşte içtima, olayda birden çok ceza normu uygulanabilir görünmekteyken; bunların sadece birisinin fail hakkında uygulanabilmesidir. Görünüşte içtima durumunda suçların çokluğu gerçek değil görünüştedir ve fiile uygulanacak yalnızca bir ceza normu vardır. Görünüşte içtimanın; özel-genel norm, asli-yardımcı norm, tüketen-tüketilen norm olmak üzere çeşitleri vardır. Tüketen-tüketilen norm ilişkisi, somut olayda görünüşte uygulanabilir olan iki tane ceza normundan birisinin diğerini bünyesine kattığı hallerde söz konusu olmaktadır. Bu durumda her iki ceza normunu da kapsayan norm tüketen normdur; diğeri ise tüketilen normdur. Tüketen-tüketilen

Bu nedenle fail yalnızca TCK'nın 254/1. maddesindeki suç nedeniyle cezalandırılmalıdır¹⁰⁸⁶.

Karag lmez'e göre TCK'nın 245/1. maddesi bakımından kartın ele ge irili  şeklinin önemi yoktur; kart hırsızlık suretiyle ele geçirilmiş olsa bile hırsızlık, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun unsuru kabul edilmeli ve fail hakkında ayrıca hırsızlık suçundan ceza verilmemelidir¹⁰⁸⁷. Fakat yazar, eserinde aynı zamanda TCK 245/1. maddesinde bileşik suçun olmadığını belirterek bu suç ile failin kartı ele geçirirken i ledi i diğer suçlar arasında fikri içtima ilişkisinin olduğunu ileri sürmüştür. Karag lmez, TCK'nın 245. maddesinin özel bir norm olmadığını ve madde içerisinde geçen *“her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi”*  eklindeki ifadenin fikri içtimanın kabulüne engel olmadığını savunmuştur. Dolayısıyla yazara göre banka veya kredi kartının ele geçirilmesi esnasında işlenen dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, yağma gibi suçlar ile TCK'nın 245/1. maddesi arasında fikri içtima söz konusudur¹⁰⁸⁸. Kurt da benzer görüşleri savunmu tur¹⁰⁸⁹.

Mahmuto lu'na göre gerekçede de ifade edildiği üzere TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç tipi esasında hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik suçlarının ratio legislerinin hepsini içeren bağımsız bir suçtur. Banka veya kredi kartının ele geçirilmesi hırsızlık, dolandırıcılık veya yağma suçları işlenerek gerçekleştiği takdirde, bu durum TCK'nın 245/1. maddesi kapsamında bir icra hareketi olarak sayılmalı ve olayda yalnızca TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun i lendi i sonucuna varılmalıdır¹⁰⁹⁰.

 ahbaz ise kartın hırsızlık yapılarak ele geçirilmesi durumunda, faile yalnızca TCK'nın 245/1. maddesinden ceza yaptırımını uygulanacağını savunmuştur. Yazar, burada yalnızca TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun unsurlarının olu aca ını ve *“her ne surette olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse”* kavramına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Fail hakkında hem hırsızlık suçundan hem de bu kartın kullanılarak yarar sağlanması nedeniyle TCK'nın 245/1. maddesinden ceza

norm ilişkisinin görünüm şekillerinden birisi de bileşik suçtur. Cezalandırılmayan sonraki hareketler de ( rne in mağdurun çantasından alınan cep telefonunun başkasına satılması) tüketen-tüketilen norm ilişkisinin  e itlerindendir. Koca/ z lmez, Genel Hükümler, s.549-551., Artuk/Gökcen, s. 704-705., Hakeri, 639-644.

¹⁰⁸⁶ Tezcan/Erdem/ nok,  zel Hükümler, s. 1081.

¹⁰⁸⁷ Karag lmez, s. 293.,

¹⁰⁸⁸ Karag lmez, s. 295-299.

¹⁰⁸⁹ Kurt, s. 269-270.

¹⁰⁹⁰ Mahmuto lu, 2013, s. 878.

verilirse, bu durumda kanun koyucunun amacına aykırı hareket edilmiş olacağından failin aleyhine yorum yapılmaması gerektiğini söylemiştir¹⁰⁹¹.

Kanaatimizce TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu, bileşik suç olarak kabul etmek mümkün değildir. Bileşik suçun uygulanabilmesi için kanunda açık bir düzenlemenin olması zorunludur. Bileşik suçta unsur ya da ağırlaştırıcı neden olduğu için bağımsızlığını kaybeden suç, açık bir biçimde kanunda yer almalıdır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun çeşitli kararlarında da bu hususa işaret edilmiştir¹⁰⁹². TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan “...bir banka veya kredi kartını her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran...” şeklindeki ifade bileşik suç açısından “kanuni birleşme” koşulunun gerçekleşmesi olarak kabul edilemez. Burada herhangi bir suçtan açıkça bahsedilmeyerek yalnızca banka veya kredi kartının ele geçirilme şeklinin gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlenmesi bakımından önemli olmadığı vurgulanmıştır. Banka veya kredi kartı hukuka uygun olarak ele geçirilebileceği gibi hukuka aykırı olarak da (örneğin hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma veya yağma suçları işlenerek) ele geçirilebilir; bu kart kullanılarak ya da kullandırılarak yarar sağlanırsa TCK'nın 245/1. maddesi ihlal edilmiş olur. Ancak kartın ele geçirilme şekli ayrı bir suç teşkil ederse, faile bu suçtan da ceza verilir. Sonuç olarak banka veya kredi kartı, suç oluşturan bir eylem neticesinde ele

¹⁰⁹¹ Şahbaz, s. 2773-2774.

¹⁰⁹² “...TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan “her ne suretle olursa olsun” ifadesi ile de banka veya kredi kartının yasalarda suç oluşturmeyen eylemlerle ele geçirilmesi kastedilmektedir. Bu düzenleme ile yasa koyucu, banka ya da kredi kartının failin eline hukuka uygun yollardan geçmesi hâlinde doğabilecek duraksamaları gidermek istemiş ve bu ele geçirme hukuka uygun olsa bile banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılmasını yaptırma bağlamıştırılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 08.06.2022 tarihli, 2020/8-281 E., 2022/426 K. sayılı Kararı, “...Bir ceza normu bir veya daha fazla başka ceza normlarını bünyesine almış ise ‘tüketen-tüketilen norm ilişkisi’nden söz edilir. Bu durumda normları bünyesine alan ceza normu, diğer normları tüketmektedir. Bu takdirde fiile sadece tüketen norm uygulanabilecektir. TCK'nın 42. maddesinde tanımlanmış olan ‘bileşik suç’ tüketen-tüketilen norm ilişkisinin tipik görünümlerinden birisidir. Örneğin; yağma suçu, hırsızlık ve cebir/tehdit suçlarını bünyesinde barındırmakta, başka bir anlatımla o suçları tüketmektedir... anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10.05.2022 tarihli, 2020/8-36 E., 2022/323 K. sayılı Kararı, “5237 sayılı TCK'nın birinci kitabının, ikinci kısmının, “Suçların İctimai”nı düzenleyen beşinci bölümünde yer alan “Bileşik Suç” başlıklı 42. maddesi; “biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.”...şeklinde hüküm altına alınmış olup işlenen her bir suçla ilgili olarak ayrı ayrı cezaya hükmedileceğine ilişkin kuralın istisnaları belirtilmiştir...anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği..” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 05.04.2022 tarihli, 2020/8-130 E., 2022/240 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

geçirilir ya da elde bulundurulursa ve bu kartın kullanılması ya da kullandırılması nedeniyle yarar elde edilirse; gerçek içtima kuralı uyarınca fail hem TCK'nın 245/1. maddesindeki suçtan dolayı hem de kartın ele geçirilmesi aşamasında işlenen suçtan sorumlu tutulur¹⁰⁹³. Örneğin fail, arkadaşının kredi kartını işyerinde çalışma masasının çekmecesinden alır ve bu kartı kullanmak suretiyle dört bin lira harcama yaparsa; burada artık bileşik suç uygulanmaz ve faile TCK'nın 142/2-h ve 245/1. maddeleri uyarınca ayrı ayrı ceza verilir.

Yargıtay'ın uygulamasına bakıldığında TCK'nın 245/1. maddesindeki suç, bileşik suç olarak kabul edilmemiştir. Yargıtay'a göre failin suça konu kartı ele geçirdiği esnada başka bir suçu işlemesi halinde gerçek içtima kuralı uygulanmalı ve fail hem TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçtan hem de işlediği diğer suçtan dolayı cezalandırılmalıdır. Bu kapsamda konumuzla ilgili somut olaylara ilişkin Yargıtay'ın kararları incelendiğinde, TCK'nın 245/1. maddesindeki suç haricinde ayrıca banka ya da kredi kartının hukuka aykırı şekilde ele geçirilmesi esnasında başka bir suç işlenirse (hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma veya yağma gibi suçların işlenmesi söz konusu olursa) fail yönünden gerçek içtima hükümlerinin uygulandığı görülmektedir¹⁰⁹⁴.

¹⁰⁹³ Altuğ, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 25-26.

¹⁰⁹⁴ "...Suçun maddi unsurunun gerçekleşmesi bakımından banka veya kredi kartının ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun olup olmadığı veya suç teşkil edip etmediği önemli değildir. Kart, sahibinin rızası dışında ve/veya suç teşkil eden yöntemlerle elde edilmiş olabileceği gibi, sahibinin rızası ile ele geçirilmiş de olabilir. Her iki hâlde de diğer şartları varsa, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu oluşacaktır. Önemli olan, kartı kullanan kimsenin hukuka aykırı yarar elde etmiş olmasıdır. Ayrıntılarına Ceza Genel Kurulunun 30.03.2010 gün ve 17-65 sayılı kararında da yer verildiği gibi; 5237 sayılı TCK'nun 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun kanundaki düzenleniş şekli göz önüne alındığında bileşik suç olarak düzenlenmediği görülmektedir. Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile birlikte oluşabilecek diğer suçlara kanunda öngörülen ceza miktarları da, bu suçun bileşik suç olarak düzenlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle, banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi durumunda oluşabilecek hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi suçlar ile banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçu arasında gerçek içtima kuralı uygulanarak fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır. Banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı hâlinde, TCK'nun 245/1. maddesindeki suçun yanında ayrıca hırsızlık, dolandırıcılık ya da yağma gibi suç oluşabileceği kabul edilmelidir. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; sanığın, emekli maaşını çekmek için ATM cihazının önüne gelen katılana yardım edebileceği bahanesiyle katılanın kartın şifresini girmesini sağladıktan sonra, birtakım işlemler yapıp kartın bloke olduğunu söyleyerek elinde bulunan başka bir banka kartını katılana verdiği, katılanın sanıktan aldığı kartı kontrol etmeden cebine koyup oradan ayrıldığı, sanığın, katılana ait banka kartını bu şekilde ele geçirdikten sonra başka bir bankaya ait ATM cihazından katılanın hesabından 850 Lira çektiği olayda; sanığın ekonomik değeri bulunduğu kuşku bulunmayan menkul mal niteliğindeki banka kartını katılanın rızası hilafına ele geçirmesi şeklindeki hukuka aykırı eyleminin ayrı bir suç oluşturduğu, akabinde ele geçirdiği bu banka kartı ile para çekmesi eyleminin de banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu, başka bir

ifadeyle sanığın banka kartını hukuka aykırı bir eylemle ele geçirmiş olması karşısında, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile kartı ele geçirirken işlenen hukuka aykırı eylem nedeniyle gerçek içtima kuralı uyarınca sanığın her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılması gerektiği kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 10.04.2018 tarihli, 2014/8-412 E., 2018/160 K. sayılı Kararı, “765 sayılı TCK’nda karşılığı bulunmayan “Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması” suçu 5237 sayılı TCK’nun “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı Üçüncü Kısımının, bilişim alanında suçlara ayrılan onuncu bölümünde 245. maddede düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında; “Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” denilmektedir. Maddenin gerekçesinde de; “...TCK’nun 245/1. maddesinde yer alan “her ne suretle olursa olsun” ifadesi ile banka veya kredi kartının kanunlarda suç oluşturmeyen eylemlerle ele geçirilmesi kastedilmektedir. Bu düzenleme ile kanun koyucu, banka ya da kredi kartının failin eline hukuka uygun yollardan geçmesi halinde doğabilecek tereddütleri gidermek istemiş ve bu ele geçirme hukuka uygun olsa bile banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılmasını yaptırıma bağlamıştır... Bununla birlikte, söz konusu suçun maddi unsurunun gerçekleşmesi bakımından banka veya kredi kartının ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun olup olmadığı veya suç teşkil edip etmediği önemli değildir. Kart, sahibinin rızası dışında ve/veya suç teşkil eden yöntemlerle elde edilmiş olabileceği gibi, sahibinin rızası ile ele geçirilmiş de olabilir. Her iki halde de inceleme konusu suç, diğer şartları da varsa oluşacaktır. Önemli olan, kartı kullanan kimsenin hukuka aykırı yarar elde etmiş olmasıdır. Hukuka aykırı yarar, kredi kartıyla alışveriş yapılması, para çekilmesi ya da veri iletim ağlarında kartın kullanılması yoluyla veya diğer bir başka yolla elde edilmiş olabilir. Ancak banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı halinde, TCK’nun 245/1. maddesindeki suçun yanında ayrıca hırsızlık ya da yağma gibi suçlar da oluşabilecektir. Ayrıntılarına Ceza Genel Kurulunun 30.03.2010 gün ve 17-65 sayılı kararında da yer verildiği gibi; 5237 sayılı TCK’nun 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun kanundaki düzenleniş şekli gözönüne alındığında bileşik suç olarak düzenlenmediği görülmektedir. Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile birlikte oluşabilecek diğer suçlara kanunda öngörülen ceza miktarları da, bu suçun bileşik suç olarak düzenlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle, banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi durumunda oluşabilecek hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi suçlar ile banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçu arasında gerçek içtima kuralı uygulanarak fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır... Diğer taraftan, 5237 sayılı TCK’nun 35. maddesinde belirtilen teşebbüs, failin işlemeyi amaçladığı bir suçun elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle sonuca ulaşamaması halidir. Aynı kanunun 245. maddesinde tanımlanan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu da, teşebbüse elverişli olan suçlardandır. Bu suç, haksız yararın elde edilmesiyle tamamlanacak, bu aşamaya kadar gerçekleştirilen ancak failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamayan suçtan dolayı fail teşebbüs hükümleri gereğince sorumlu olacaktır. Ne var ki söz konusu suçun maddi unsurunun varlığından söz edilebilmesi için başkasına ait bir kartın her ne surette olursa olsun ele geçirilmesi yetmeyecektir. Bu kartın ilgilinin rızasına aykırı olarak kullanılmasına veya kullandırılmasına yönelik davranışlarda da bulunulması gerekecektir. Dolayısıyla, yolda bulduğu bir cüzdanı alarak başkasına ait bir kartı ele geçirmiş olan kişi, bu kartı kullanmaya veya kullandırmaya yönelik başkaca bir davranışı yoksa, TCK’nun 245/1. maddesinde öngörülen suça teşebbüsten cezalandırılmayacaktır. Bununla birlikte, kart kullanılmış ancak yarar sağlanamamışsa suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. Suç, fail kendisine veya başkasına yarar sağladığında, başka bir deyişle söz konusu yarar failin tasarruf alanına girdiğinde tamamlanacaktır. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; şikâyetçilerin suça konu banka kartını rızalarıyla sanığa teslim etmeleri sözkonusu olmadığından, eylemin dolandırıcılık suçunu oluşturmadığı sabittir. Kimliği belirlenemeyen kişilerle birlikte hareket eden sanığın şikâyetçilere ait banka kartını almak için Türk Ekonomi Bankasının bankamatikinde EURO kalmadığını belirterek onları Yapı Kredi Bankasına yönlendirmesi, sözü edilen bankaya ait bankamatikte cihaza müdahale ederek kartın sıkışmasını sağlaması, olay yerinden yine yardım etme bahanesi ile şikâyetçi Andreas ile birlikte ayrılıp diğer şahısla telefonla görüşerek sıkışan kartı almasını bildirmesi sonucunda, kimliği belirlenemeyen kişinin bankamatikten kartı çıkartıp aldığı sırada olay yerinde bekleyen diğer şikâyetçi Stefanie tarafından yakalanarak kartın geri alınması şeklinde gerçekleşen olayda, banka kartı henüz

b. Zincirleme Suç Bakımından

Zincirleme suç kavramı, ortaçağda aynı suç tipini birden çok defa işleyen failleri aşırı miktarda cezalardan korumak için ortaya çıkarılmıştır¹⁰⁹⁵. İlk önce hırsızlık suçları ile ilgili olarak kabul edilen zincirleme suç uygulaması, zamanla diğer suçlar bakımından da kabul edilmiştir¹⁰⁹⁶. Zincirleme suç durumunda aslında birden fazla suçun işlenmesi söz konusudur; ancak kanun koyucu bu suçları tek bir suç olarak kabul ederek failin

sanıkların hakimiyet alanına girmeden şikâyetçi tarafından geri alındığından ve kartın henüz ilgilinin rızasına aykırı olarak kullanılmasına veya kullandırılmasına yönelik davranışlarda bulunulmadığından, TCK'nun 245/1. maddesindeki banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun icrai hareketlerine başlanmadığı ve bu suçun yalnızca hazırlık hareketlerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak o ana kadar gerçekleşen ve banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu henüz oluşturmamış eylemin, hırsızlık suç tipine uyduğu, ancak tamamlanamaması nedeniyle teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2014 tarihli, 2012/11-1439 E., 2014/1104 K. sayılı Kararı, "...Dairemizce de benimsenen Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 10.04.2018 tarihli 2014/8-412 Esas 2018/160 sayılı Kararında; "Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile birlikte oluşabilecek diğer suçlara kanunda öngörülen ceza miktarları da, bu suçun bileşik suç olarak düzenlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle, banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi durumunda oluşabilecek hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi suçlar ile banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçu arasında gerçek içtima kuralı uygulanarak fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır. Banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı hâlinde, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun yanında ayrıca hırsızlık, dolandırıcılık ya da yağma gibi suç oluşabileceği kabul edilmelidir." şeklinde belirtildiği hususu da nazara alındığında; oluşa ve dosya kapsamına göre, Kurye Net Motorlu Kuryecilik ve Dağıtım Hizmetleri adlı işyerinde dağıtım elemanı olarak çalışan sanığın, Finansbank tarafından gönderilen kredi kartını müşteriye teslim etmek üzere aldığı ancak teslim etmeyerek kullandığı, sanığın devir olgusunu inkar etmek suretiyle çalıştığı şirket aleyhine hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanmak suçunu işlediği anlaşılmakla, TCK'nın 155/2. maddesi uyarınca mahkumiyeti yerine yazılı şekilde Ceza Tertibine yer olmadığına karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.11.2021 tarihli, 2021/13411 E., 2021/20919 K. sayılı Kararı, "...Dairemizce de benimsenen Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 10.04.2018 tarihli 2014/8-412 Esas 2018/160 sayılı Kararında; "Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile birlikte oluşabilecek diğer suçlara kanunda öngörülen ceza miktarları da, bu suçun bileşik suç olarak düzenlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle, banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi durumunda oluşabilecek hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi suçlar ile banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçu arasında gerçek içtima kuralı uygulanarak fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır. Banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı hâlinde, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun yanında ayrıca hırsızlık, dolandırıcılık ya da yağma gibi suç oluşabileceği kabul edilmelidir." şeklinde belirtildiği hususu da nazara alındığında; oluşa ve dosya kapsamına göre, sanıklar tarafından işletilen birahane de alkol alan mağdurların hesaba itiraz etmeleri üzerine aralarında tartışma çıktığı, yaşanan tartışma sonrasında sanıklar tarafından alıkonuldukları, ayrıca istedikleri paranın ödenmesi hususunda tehdide ve darba maruz bırakıldıkları, üzerlerinde bulunan kredi ve banka kartlarının zorla alındığı, sanıkların hesabın 210 TL olduğunu savunmalarına rağmen mağdurlardan toplamda 510 TL para tahsil ettikleri, bununla da yetinmeyip senet imzalattıkları anlaşılmakla, sanıkların hukuki alacak miktarından fazla parayı tahsil etmeleri ve kredi ve banka kartlarını hukuka aykırı şekilde zorla almaları karşısında, sanıkların eyleminin yağma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, TCK'nın 150. maddesinin uygulanması suretiyle yazılı şekilde hükümler kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.06.2021 tarihli, 2019/8220 E., 2021/15470 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹⁰⁹⁵ Sancar Yalçın, Türkan, Müteselsil Suç, Seçkin, Ankara, 1995, s. 40.

¹⁰⁹⁶ İçel, Suçların İçtimai, s. 90., Sancar, s. 53.

orantısız şekilde cezalandırılmasını önlemek istemiştir. Zincirleme suç, TCK'nın 43. maddesinde¹⁰⁹⁷ açıkça düzenlenmiştir. Zincirleme suç; bir suç işleme kararı ile kanunun aynı hükmünün farklı zamanlarda aynı kişiye karşı birden çok ihlal edilmesi olarak tanımlanabilir¹⁰⁹⁸. Yasal düzenleme uyarınca mağduru belirli bir kişi olmayan suçlar yönünden de zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir. Örneğin, genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK m. 170), zehirli madde katma (TCK m. 185), zimmet (TCK m. 247) gibi mağduru belirli bir kimse olmayan suçlar açısından da zincirleme suç kuralları geçerli olacaktır. Zincirleme suça ilişkin kurallar, icrai hareketle işlenebilen suçlar bakımından geçerli olduğu gibi ihmali hareketle işlenebilen suçlar açısından da geçerlidir.

Zincirleme suçun üç temel unsuru bulunmaktadır. Bu unsurları sırasıyla;

- ❖ Aynı kişiye karşı farklı zamanlarda işlenen birden fazla suçun olması
- ❖ Bu suçların kanunun aynı hükmünü ihlal etmesi
- ❖ Bir suç işleme kararının bulunması şeklinde saymak mümkündür¹⁰⁹⁹.

Zincirleme suç için, mağdura karşı birden fazla aynı suçun işlenmiş olması şarttır. Zincirleme suç kapsamında olan hukuka aykırı her bir fiil, suç tipinde öngörülen maddi ve manevi unsurları taşımalıdır¹¹⁰⁰. Bu suçların işlenme zamanlarının çok uzun olmaması gerekir. Hâkim somut olayın özelliklerine göre bu durumu takdir edecektir.

Zincirleme suçun varlığı için suçların kasten işlenmesi gerekir; taksirli suçlar yönünden zincirleme suç geçerli değildir. Zincirleme suçun varlığı için gerekli olan aynı suçun işlenmesi ile kastedilen kanunun aynı maddesinin ihlal edilmesi değil; korunan hukuki değerler, maddi ve manevi unsurlar bakımından aynı olan suçların işlenmesidir. Örneğin fail, ilk önce mağdurun aracının camını kırar, daha sonrasında ise evinin kapısına zarar verirse, aynı mağdura karşı mala zarar verme suçları işlendiği

¹⁰⁹⁷ Türk Ceza Kanunu'nun zincirleme suç başlıklı 43. maddesi; "(1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/6 md.) Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır. (2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz." şeklindedir.

¹⁰⁹⁸ Demirbaş, s. 530.

¹⁰⁹⁹ Artuk/Gökçen, s. 713., Demirbaş, s. 531.

¹¹⁰⁰ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 518.

için zincirleme suç hükümleri geçerli olur. Ancak fail, mağdurun bilişim sistemini bozar sonrasında ise bilişim sistemini kullanarak haksız yarar elde ederse zincirleme suç hükümleri uygulanmaz. TCK'nın 244/1. maddesinde düzenlenen suç ile 244/4. maddesinde düzenlenen suçun koruduğu hukuki değerler farklı olduğundan, burada aynı suç işlenmiş kabul edilemez¹¹⁰¹.

Zincirleme suçta aynı suçu oluşturan eylemler, bir suç işleme kararının icrası kapsamında gerçekleşmelidir. Zincirleme suçun subjektif şartı olarak belirtilebilecek bu husus, işlenen birden çok suç arasında manevi bir bağ olmasını yani fail tarafından işlenen suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesini gerekli kılar¹¹⁰². Bu suçlar arasında bir anlamda subjektif bir bağlantı vardır. Zincirleme suçun oluşumu için failde bulunması gereken “bir suç işleme kararı”, aslında ilk baştan itibaren varolan, failin birden çok suçu zaman içerisinde işlemeye yönelik düşüncesi, niyetidir. Somut olayın koşullarına göre birden çok kere işlenen aynı suçlar arasında manevi bağın mevcut olup olmadığını hakim değerlendirecektir. Zincirleme suç durumunda, aynı suç aynı kişiye karşı birden fazla işlendiğinden; suçun mağdurunun farklı kişiler olması halinde zincirleme suç hükümleri geçerli olmayacaktır. Mağdurun aynı kişi olması zincirleme suçun temel koşullarındandır.

Zincirleme suç halinde normalde kanunda suç olarak tanımlanan her bir eylemden dolayı ayrı ayrı ceza verilmeyip, faile tek bir ceza verilir ancak bu ceza arttırılır. Kanuni düzenleme gereğince, bir suçun temel şekli ile daha ağır ya da daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri aynı suç kapsamında değerlendirilir. Fail bir suçun temel şekli ile daha ağır cezayı gerektiren nitelikli şeklini işlerse, suçun nitelikli şekline göre belirlenen ceza üzerinden artırım yapılacaktır¹¹⁰³. Zincirleme suçlardan bazıları tamamlanmış olur, fakat diğer suçlar ise teşebbüs aşamasında kalırsa bu durumda

¹¹⁰¹ Türk Ceza Kanunu'nun sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme başlıklı 244. maddesi; “(1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.” şeklindedir.

¹¹⁰² Özgenç, s. 579.

¹¹⁰³ Özgenç, s. 580.

tamamlanmış suçun cezası temel alınarak failin cezasında artırım yapılır¹¹⁰⁴. Kanunda zincirleme suç ile ilgili olarak ceza miktarı belirlenirken tek bir oran belirtilmeyerek, TCK'nın 61. maddesi¹¹⁰⁵ uyarınca belirlenecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadar arttırılacağı ifade edilmiştir.

Zincirleme suç söz konusu olduğunda, arttırılarak faile hükmedilen ceza, gerçek içtima kurallarının uygulanması durumunda verilecek cezadan az olmalı; fakat teselsülü oluşturan fiillerden herhangi birisi için verilecek ceza miktarından da fazla olmalıdır¹¹⁰⁶. Hakim, somut olayın koşullarını ve müteselsilen işlenen suç sayısını göz önüne alarak artırımı yapacaktır. Zincirleme suç kapsamında olan bir eylemin, af, zamanaşımı, şikayetten vazgeçme gibi herhangi bir nedenle cezalandırılabilme imkanını kaybetmemesi şarttır. Suç eğer ceza ilişkisini sona erdiren bir nedenle cezalandırılmazsa, bu suçun zincirleme suç ilişkisine dahil edilmesi söz konusu

¹¹⁰⁴ Tosun, Öztekin, “Müteselsil Suçlar”, İÜHFM, Y.1957, C.XXII, S. 1-4, İstanbul, s. 140., <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9098/113703> (Erişim Tarihi: 10.06.2022).

¹¹⁰⁵ Türk Ceza Kanunu'nun cezanın belirlenmesi başlıklı 61. maddesi; “(1) *Hakim, somut olayda;*
a) *Suçun işleniş biçimini,*
b) *Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,*
c) *Suçun işlendiği zaman ve yeri,*
d) *Suçun konusunun önem ve değerini,*
e) *Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,*
f) *Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,*
g) *Failin güttüğü amaç ve saiki,*
Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.
(2) *Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.*
(3) *Birinci fıkra da belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hallerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.*
(4) *Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.*
(5) *Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.*
(6) *Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.*
(7) **(Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.)** *Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.*
(8) **(Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.)** *Adli para cezası hesaplanırken, bu madde hükmüne göre cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adli para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.*
(9) **(Ek: 6/12/2006 – 5560/1 md.)** *Adli para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.*
(10) *Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.”* şeklindedir.

¹¹⁰⁶ Tosun, s. 141 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9098/113703> (Erişim Tarihi: 10.06.2022).

olmaz¹¹⁰⁷. Zincirleme suç işleyen kimse suça sürüklenen çocuk ise, ceza belirlenirken zincirleme suçu oluşturan son fiilin işlendiği zamandaki yaşı dikkate alınır¹¹⁰⁸. Zincirleme suç halinde, TCK'nın 66. maddesindeki¹¹⁰⁹ özel hüküm uyarınca, zamanaşımı süresi son suçun işlendiği gün başlayacaktır. Zincirleme suçlarda davaya bakmakla yetkili mahkeme, CMK'nın 12. maddesine¹¹¹⁰ göre son suçun işlendiği yer mahkemesidir.

¹¹⁰⁷ Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku 16. Baskı, Ankara, Beta, 2016., s. 666.

¹¹⁰⁸ Artuk/Gökçen, s. 722.

¹¹⁰⁹ Türk Ceza Kanunu'nun dava zamanaşımı başlıklı 66. maddesi; "(1) Kanunda başka türlü yazılmış olan haller dışında kamu davası;

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,

b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,

c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,

d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,

e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl, geçmesiyle düşer.

(2) Fiili işlendiği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

(3) Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulur.

(4) Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır.

(5) **(Değişik: 29/6/2005 – 5377/8 md.)** Aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar.

(6) Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs halinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar.

(7) Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet veya on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçların yurt dışında işlenmesi halinde dava zamanaşımı uygulanmaz." şeklindedir.

¹¹¹⁰ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 12. maddesi; "(1) Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir. (2) Teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkilidir. (3) Suç, ülkede yayımlanan bir basılı eserle işlenmişse yetki, eserin yayım merkezi olan yer mahkemesine aittir. Ancak, aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda suç, eserin yayım merkezi dışındaki baskısında meydana gelmişse, bu suç için eserin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir. (4) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlı olan hakaret suçunda eser, mağdurun yerleşim yerinde veya oturduğu yerde dağıtılmışsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Mağdur, suçun işlendiği yer dışında tutuklu veya hükümlü bulunuyorsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. (5) Görsel veya işitsel yayınlarda da bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde iletilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir. (6) (Ek:8/7/2021-7331/10 md.) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya

Kanun koyucu suç politikası gereğince, TCK'nın 43/3. maddesinde de açıkça belirtildiği üzere kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçları bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasını kabul etmemiştir. Zincirleme suçun varlığı için aynı suç birbirinden bağımsız olarak en az iki kere işlenmiş olmalıdır. Bu suçlardan birisinin tamamlanmış, diğerinin teşebbüs aşamasında kalması mümkün olabileceği gibi, her ikisinin de teşebbüs aşamasında kalması zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engel değildir¹¹¹¹.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından durum değerlendirildiğinde, zincirleme suç hükümlerinin bu suçta uygulanması mümkündür. Gerçek bir banka ya da kredi kartı farklı zamanlarda hamilin rızası dışında birden çok kere kullanılarak hukuka aykırı yarar elde edilirse, TCK'nın 43/1. maddesine göre zincirleme suçun gerçekleşeceği hususunda kuşku yoktur. Zincirleme suçun oluşabilmesi için öncelikle failin, başkasına ait olan banka veya kredi kartını farklı zaman dilimlerinde kullanarak ya da kullandırarak haksız yarar elde etmesi gerekir. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun, tek suç sayılabilecek hareketlerle işlenmesi durumunda artık zincirleme suçtan söz edilemeyecektir. Çünkü zincirleme suçun oluşabilmesi için öncelikle aynı mağdura karşı, suçun birden çok defa işlenmesi gerekir. Fail tarafından ele geçirilen aynı bankaya ait tek bir kredi kartının çok kısa zaman aralıklarıyla peş peşe kullanılması halinde, zincirleme suç için gerekli olan değişik zamanlarda koşulu gerçekleşmediğinden hukuki anlamda tek suç söz konusu olacaktır. Yargıtay'ın uygulamada konuyla ilgili verdiği kararlarda da bu husus açıkça belirtilmiştir¹¹¹².

da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkilidir.” şeklindedir.

¹¹¹¹ İçel, Suçların İctimai, s. 114., Koca/Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 521.

¹¹¹² “...5237 sayılı TCK'nın 43. maddesine göre "bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda ya da aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi" durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün olup, aynı anda işlenen eylemlerde zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanma olanağı bulunmadığı cihetle; sanığın aynı kişiye ait kredi kartı ile aynı gün aynı yerden çok kısa zaman aralıklarıyla peşpeşe çekim yapmasından ibaret eyleminde "değişik zamanlarda" koşulu gerçekleşmediğinden TCK'nın 43. maddesinin uygulanma olanağının bulunmadığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.06.2020 tarihli, 2020/1337 E., 2020/11870 K. sayılı Kararı, "...Suça konu banka kartı ile para çekme işlemlerinin peş peşe kısa zaman aralıklarıyla gerçekleştirilmesi nedeniyle hukuki anlamda atılı fiil oluşturan eylemlerinin tek suç oluşturacağı gözetilmeyerek TCK'nın 43. maddesi uyarınca arttırım yapılarak fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.12.2019 tarihli, 2018/3165 E., 2019/14019 K. sayılı Kararı, "...5237 sayılı TCK'nın 43. maddesinde, "değişik zamanlarda" denilmesi karşısında, aynı anda gerçekleşen fiillerde zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanma olanağının bulunmadığı, ancak harcama sayısının TCK'nın 61. maddesi uyarınca temel cezanın tayininde nazara alınması gerektiğinden ve dosya kapsamına göre suça konu harcamaların aynı gün saat 22:10 ve 22:13'te

Ancak aynı hamile ait olan birden fazla banka ya da kredi kartının değişik zaman dilimlerinde kullanılması durumunda ise TCK'nın 245/1. maddesinin birden fazla kere ihlali söz konusu olduğu için artık zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Fail, ele geçirdiği ya da elde ettiği suça konu kartı mağdurun rızası dışında farklı zamanlarda kullanırken bu fiillerini aynı suç işleme kararı kapsamında gerçekleştirmelidir. Aksi takdirde (aynı suç işleme kararı kapsamında olmadan kartın kullanılması durumunda) zincirleme suçun koşulları oluşmayacaktır.

Zincirleme suç ile ilgili olarak özellikle ele alınması gereken sorun, suç sayısı belirlenirken kart hamilinin mi, kartı çıkaran kurumun mu esas alınacağı hususudur. Yargıtay'ın eski tarihli kararlarında¹¹¹³, TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suçun, kartı çıkaran banka sayısınca oluşacağı belirtilerek; aynı banka tarafından verilen birden fazla banka veya kredi kartının kullanılması durumunda ise zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmekteydi. Yargıtay'ın bu uygulaması, aksi görüş savunanlar¹¹¹⁴ olmakla birlikte öğretilde çoğunlukla eleştirilmiştir¹¹¹⁵. Yargıtay Ceza

peş peşe gerçekleşmesi ve hukuki anlamda tek fiil oluşturması nedeniyle sanık hakkında zincirleme suç hükmünün uygulanma olanağının bulunmadığı gözetilmeden TCK'nın 43. maddesinin uygulanması suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 09.05.2019 tarihli, 2017/15234 E., 2019/6568 K. sayılı Kararı, "...Suça konu kredi kartı ile kontör yükleme işlemlerinin peş peşe kısa zaman aralıklarıyla gerçekleştirilen eylemlerin tek suçu oluşturacağı gözetilmeyerek TCK'nın 43. maddesi uyarınca artırım yapılarak fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.10.2017 tarihli, 2017/17383 E., 2017/11531 K. sayılı Kararı, "...Suça konu kredi kartı ile para çekme işlemlerinin peş peşe kısa zaman aralıklarıyla gerçekleştirilen eylemlerin tek suçu oluşturacağı gözetilmeyerek TCK'nın 43. maddesi uyarınca artırım yapılarak fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.04.2017 tarihli, 2016/12756 E., 2017/4048 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹¹¹³ "...5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun, hükmün düzenleme amacı ve düzenleniş biçimi ile korunan hukuki menfaat gözetildiğinde kartları düzenleyip veren banka sayısınca suçun oluşacağı İş Bankasına ait banka ve kredi kartının birden fazla kullanılması eyleminde ise zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği ve 3 ayrı bankaya ait kredi kartı kullanımının banka sayısınca suç oluşturacağı gözetilmeden teselsül eden tek suç kabulüyle 5237 sayılı TCK'nın 245/1, 43. maddelerinin bir defa uygulanması suretiyle eksik ceza tayini karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 08.02.2010 tarihli, 2009/23362 E., 2010/581 K. sayılı Kararı, "...5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun, hükmün düzenleme amacı ve düzenleniş biçimi ile korunan hukuki menfaat gözetildiğinde kart sayısınca oluşacağı ve zincirleme suç hükmünün de aynı kartın farklı zamanlarda birden fazla kullanılması halinde uygulanacağı gözetilmeden aynı şikayetçinin farklı bankalara ait birden fazla kredi kartının hukuka aykırı şekilde kullanılması eyleminde zincirleme suç hükümleri uygulanmak suretiyle tek mahkumiyet kararı verilerek eksik cezaya hükmolunması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 12.11.2007 tarihli, 2007/7255 E., 2007/7837 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹¹¹⁴ Erdoğan'a göre, bir kişiye ait farklı kurumların çıkarttığı kartların TCK'nın 245/1. maddesi çerçevesinde kullanılması halinde kartı çıkaran kurumlar farklı olduğundan (mağdurlarda farklı olacağı için) TCK'nın 43/1. maddesi uygulanmaz. Bknz: Erdoğan, s. 322.

¹¹¹⁵ Dülger, s. 415-416., Özbek, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1042-1043., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1011-1012., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye

Genel Kurulu, özellikle öğretilerde yapılan eleştirileri de dikkate alarak bu uygulamasından vazgeçmiş; TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç bakımından kart sayısını değil, mağdur (kart hamili) sayısını esas almak suretiyle aynı mağdura karşı suçun farklı zamanlarda birden çok kere işlenmiş olması durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağını belirtmiştir¹¹¹⁶. YCGK'nın bu kapsamdaki uygulaması çerçevesinde Yargıtay Ceza Daireleri de inceledikleri uyuşmazlıklar ile ilgili kararlarında, aynı mağdura hamili olduğu banka ya da kredi kartlarının değişik zamanlarda rıza dışı kullanımından dolayı hukuka aykırı yarar sağlanması söz konusu olduğunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağını belirtmektedir¹¹¹⁷.

- Kullanılması, s. 286., Taşdemir, s. 324., Günarslan, s. 123., Yıldız, s. 236., Koç, 2020, s. 131-132., Apaydın, Banka veya Kredi Kartını Kötüye Kullanma Suçları, s. 55-56.,
- ¹¹¹⁶ "...TCY'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun mağduru kredi veya banka kartı hamilidir. Ayrıca birinci fıkra; "kartın kendisine verilmesi gereken kişi"den söz edilmekte olup, bu kişi de esasen kart hamilidir. Suçun işlenmesinde her ne kadar banka ve kredi kurumunun bilişim sistemi aracı olarak kullanılmakta ve banka kartlarının mülkiyeti bankaya ait ise de; bu hususlar suçun mağduru olduğu anlamına gelmemekte, bu durumda banka veya kredi kurumları "suçtan zarar gören" konumundadır...Sanıkların, katılanın üzerinde bulunan iki bankaya ait banka ve kredi kartlarını yağma suretiyle ele geçirip, cebir ve tehdit kullanarak kartların şifrelerini öğrendikten sonra bankalara ait ATM cihazlarından 6 ayrı işlemle toplam 1.800 Lirayı çekerek TCY'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu işledikleri, işlemlerin yapıldığı ATM cihazları ve işlem zamanlarının net olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Sanıkların eylemleri sonucu malvarlığında azalma meydana gelen, diğer bir ifade ile suçun mağduru olan kişi kart hamilidir. Kart hamilinin malvarlığına yönelik bu suçun banka veya kredi kartları aracılığıyla işlenmiş olması korunan hukuki yararın katılanın malvarlığı olduğu gerçeğini değiştirmeyecektir. Suçta kullanılan banka ve kredi kartlarının hangi bankaya ait olduğunun da suçun oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Suçun mağduru kart hamili olduğuna göre Özel Dairenin banka sayısınca suç oluşacağı yönündeki bozma nedeninde isabet bulunmamaktadır. Öte yandan, sanıkların katılardan yağma suretiyle elde ettikleri iki bankaya ait banka ve kredi kartları ile değişik zaman aralıklarında toplam 6 kez para çekme işlemi yaptıkları, banka yazılarından işlemlerin değişik zamanlarda yapıldığının kesin olarak belirlendiği anlaşıldığından sanıklar hakkında zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğinin kabulünde zorunluluk bulunmaktadır..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18.10.2011 tarihli, 2011/6-166 E., 2011/213 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.
- ¹¹¹⁷ "...5237 sayılı TCK'na hâkim olan ilke gerçek içtima olduğundan, bunun sonucu olarak, "kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza" söz konusu olacaktır. Nitekim bu husus Adalet Komisyonu raporunda da; "Ceza hukukunun temel kurallarından birisi, 'kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır' şeklinde ifade edilmektedir. Bunun istisnaları, suçların içtimai bölümünde belirlenmiştir. Bu istisnalar dışında, işlenen her bir suçla ilgili olarak ayrı ayrı cezaya hükmedilecektir. Böylece verilen her bir ceza, bağımsızlığını koruyacaktır" şeklinde ifade edilmiştir. Bu kuralın istisnalarına ise, TCK'nun "suçların içtimai" bölümünde, 42 (bileşik suç), 43 (zincirleme suç) ve 44. (fikri içtima) maddelerinde yer verilmiştir. TCK'nun 43. maddesinin 1. fıkrasında; "Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır" biçiminde zincirleme suç, ikinci fıkrasında; "Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır" denilmek suretiyle aynı neviden fikri içtima düzenlenmesine yer verilmiştir. TCK'nun 43. maddesinin 1. fıkrası uyarınca zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için; a- Aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi, b- İşlenen suçların mağdurlarının aynı kişi olması, c- Bu suçların aynı suç işleme kararı altında işlenmesi gerekmektedir. TCK'nun 43/1. maddesinin 1. fıkrasında bulunan "değişik zamanlarda"

ifadesi nedeniyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için, suçların mutlaka değişik zamanlarda işlenmesi gereklidir ki, bunun sonucu olarak, aynı mağdura, aynı zamanda, aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda tek suçun oluşacağı kabul edilmiştir. Bu hâlde zincirleme suç hükümleri uygulanarak artırım yapılamayacak, ancak bu husus TCK'nun 61. maddesi uyarınca temel cezanın belirlenmesinde göz önüne alınabilecektir. Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde, sanığın, inceleme dışı diğer sanık ile birlikte mağdura ait kredi kartını bir şekilde ele geçirerek ilçe merkezinde bulunan iki farklı marketten kısa aralıklarla alışveriş yaptıkları hususunda tereddüt bulunmayan olayda; suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi, aynı suç işleme kararı altında işlenen bu suçların mağdurunun aynı kişi olması karşısında, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiğinin kabulünde zorunluluk bulunmaktadır... ” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 127.02.2018 tarihli, 2017/11-43 E., 2018/61 K. sayılı Kararı, “...Katılan ile sanığın suç tarihinde aynı iş yerinde çalıştıkları, katılanın borç para isteyen sanığa 400 TL para çekmesi için kredi kartını verdiği, bu şekilde kredi kartını ele geçiren sanığın, katılanın rızası ve bilgisi dışında 400 TL den başka farklı tarihlerde birden fazla harcama yaptığı ve nakit çektiği, 400 TL nin dışındaki harcama ve nakit çekimlerinin katılanın rızası dahilinde olduğuna ilişkin mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiş olup; bu itibarla mahkemenin atılı suçun sübut ve kabulünde bir hukuka aykırılık görülmemiştir. Bozma ilamı doğrultusunda etkin pişmanlık hükümlerinin ve kredi kartının birden fazla kullanımı nedeniyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasında isabetsizlik bulunmamıştır... ” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 16.01.2023 tarihli, 2022/5475 E., 2023/42 K. sayılı Kararı, “...Yerinde görülmeyen sair temyiz itirazların reddine, ancak; 5237 sayılı TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru kart sahibi olup aynı mağdura ait farklı bankalardan verilmiş banka kartlarının kullanılması halinde eylemin TCK’nın 245/1 ve 43. maddelerine uyan suçu oluşturacağı cihetle; sağlık sorunları olan katılanın bankadan para çekmesi için sanığın yardımcı olduğu, katılanın 6019 1200 2001 9909 nolu banka kartını 06.07.2012 ve 30.07.2012 tarihlerinde sanığa para çekmesi için verdiği, sanığın yaptığı bu işlemler esnasında katılanın da yanında olduğu, sanığın, bankamatik arızalı olduğundan bahisle para vermediğini söylediği, ancak katılanın hesabından 06.07.2012 ve 30.07.2012 tarihlerinde söz konusu banka kartı ile 1000'er TL para çekildiği ve bankamatik kartının şifresinin bu tarihlerde değiştirildiği, ayrıca katılanın Halk Bankası 6762 5801 3641 3745 nolu banka kartını, 200 TL’yi yatırması için sanığa verdiği, sanığın bu kartla Yörükoğlu Kuyumculuk isimli iş yerinden katılanın rızası dışında 200 TL’lik çekim yaptığı iddia ve kabul edilen olayda; suça konu Halkbank kredi kartı ile yapıldığı iddia ve kabul olunan harcamaya ilişkin kredi kartı hesap ekstresi denetime olanak verecek şekilde dosya içerisine alınarak, sanığın aynı katılana ait farklı bankalardan verilmiş iki adet banka kartını kullanmasından ibaret eyleminin TCK’nın 245/1 ve 43. maddelerine uyan zincirleme suçu oluşturduğu gözetilmeden sanığın eyleminin iki ayrı suç olarak kabulüyle yazılı şekilde iki kez mahkumiyet kararı verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 20.03.2023 tarihli, 2022/4283 E., 2023/1436 K. sayılı Kararı, “...Banka müşterilerine ait gerçek kredi kartı bilgileri ele geçirip alışveriş yapılması eylemlerinin mağduru ise hesap sahibi kişiler olup, farklı kişilere ait farklı veya aynı bankalarca tahsis edilmiş birden fazla banka veya kredi kartının değişik tarihlerde kullanılması halinde mağdur sayısınca TCK’nın 245/1 ve 43. maddelerinin, aynı kişiye ait farklı veya aynı bankalarca tahsis edilmiş birden fazla banka veya kredi kartının değişik tarihlerde kullanılması halinde TCK’nın 245/1 ve 43. Maddelerinin uygulanabileceği cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 20.04.2022 tarihli, 2021/9109 E., 2022/6301 K. sayılı Kararı, “...TCK’nın 245/1. maddesinde tanımlanan suçtan zarar görenin kart sahibi olup sanık C. Durukan’ın katılan M. Ulaş’a ait kredi kartlarını kullandığı kabul edilmesine rağmen katılan M. Ulaş’a yönelik eyleminden ötürü ayrıca TCK’nın 245/1,43. maddeleri gereğince cezalandırılması gerektiği gözetilmeden katılan K. Ulaş’a yönelik fiille beraber zincirleme şekilde tek suç kabulü ile eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 17.11.2021 tarihli, 2020/12690 E., 2021/21175 K. sayılı Kararı, “...Banka müşterilerine ait gerçek kredi kartı bilgileri ele geçirilip alışveriş yapılması eylemlerinin mağduru hesap sahibi kişiler olup, aynı kişiye ait farklı veya aynı bankalarca tahsis edilmiş birden fazla banka veya kredi kartının değişik tarihlerde kullanılması halinde TCK’nın 245/1 ve 43. maddelerinin uygulanabileceği cihetle; somut olayda, katılan adına düzenlenmiş Ziraat Bankası kredi kartı bilgilerinin internet üzerinden farklı tarihlerde birden fazla alışveriş yapılmak suretiyle kullanıldığı anlaşılmakla, sanığın eyleminin TCK’nın 245/1.ve 43/1. maddelerindeki zincirleme şekilde başkasına ait banka veya kredi kartını izinsiz kullanmak sureti ile yarar sağlama suçunu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 14.10.2021 tarihli, 2021/8371 E., 2021/18533 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağdurunun adına banka veya kredi kartı

Kanaatimizce TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suçun mağduru, kartın rıza dışı kullanılması ya da kullandırılması nedeniyle malvarlığı azalan kart hamilidir. Dolayısıyla suç sayısı belirlenirken kart hamilinin esas alınması gerekir. Zincirleme suç açısından değerlendirme yapılırsa, rıza dışı kullanılan kartların hamillerinin farklı kişiler olması halinde, kart hamili sayısınca gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlenmiş kabul edilecektir. Farklı hamillere ait olan banka veya kredi kartları kullanılarak hukuka aykırı yarar sağlanırsa, bu kartlar ister aynı banka tarafından verilsin, isterse farklı bankalar tarafından verilsinler artık kart hamili sayısınca TCK'nın 245/1. maddesinin ihlali olacaktır. Örneğin fail hırsızlık yaparak dört farklı hamile ait kredi kartını ele geçirdikten sonra bunları ATM cihazından kısa zaman aralıklarıyla para çekmek için kullanarak menfaat elde ederse, artık dört farklı suçu (TCK m. 245/1) işlemiş kabul edilecektir. TCK'nın 245/1. maddesindeki suç işlenirken rıza dışı kullanılan kartların hamili aynı kişi ise artık burada zincirleme suç hükümleri geçerli olacaktır. Aynı hamile ait olan kartların aynı banka ya da farklı bankalar tarafından çıkarılmasının zincirleme suç açısından önemi yoktur. Bu bakımdan aynı kişinin hamili olduğu farklı bankalarca verilen kartlar kullanılarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suç işlenirse, olayda zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Sonuç itibarıyla gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunda mağdur sıfatını taşıyan kart hamiline ait kartların, farklı bankalar tarafından çıkarılmış olsa bile kullanılarak haksız yarar elde edilmesi halinde TCK'nın 43/1. maddesi hükümleri geçerli olacak ve faile uygulanacak ceza buna göre belirlenecektir.

c. Fikri İçtima Bakımından

Fail tarafından gerçekleştirilen bir fiil ile birden fazla suçun oluşumuna sebep olunması halinde fikri içtima söz konusu olacaktır¹¹¹⁸. Fikri içtimayı, tek bir fiilde

düzenlenen kişi olması nedeniyle, aynı mağdura ait birden fazla kartın haksız yere ele geçirilerek kullanılması halinde kart sayısınca ayrı ayrı suç oluşmayacağı, bu durumda 5237 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği, somut olayda sanığın müştekiye ait iki ayrı kredi kartından para çekmeye teşebbüs etmesi şeklindeki eyleminin suçun mağdurunun adına banka kartı düzenlenen kişi olması nedeniyle TCK.nun 245/1 35/2 ve 43/1 . maddelerindeki suçu oluşturacağı gözetilmeden, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun iki ayrı suç olarak kabulü ile iki kez TCK.nun 245/1 ve 35/2. maddeleri uyarınca mahkumiyet kararı verilmesi bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 12.11.2020 tarihli, 2020/3269 E., 2020/12763 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹¹¹⁸ İçel, Suçların İçtimaı, s. 57., İçel, Kayıhan, “Fikri İçtima Üzerine Bir İnceleme”, İÜHFİM, Y.1964, C.XXX, S. 1-2, İstanbul, s. 178., <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9107/113891> (Erişim Tarihi: 20.06.2022).

birden fazla suçun birleşmesi olarak belirtmek mümkündür¹¹¹⁹. Fikri içtima halinde, failin tek bir fiili ile farklı suçlar ya da aynı suç birden fazla kere işlenmektedir. Gerçek içtimada birden fazla suç ve birden fazla fiil varken, fikri içtima da sadece tek bir fiil vardır. Gerçek içtima durumunda suçların çokluğunun sebebi fiillerin çokluğudur ve her bir fiil, bağımsız bir suçu oluşturur. Fikri içtimada, tek bir fiil ile birden fazla suç tipi gerçekleştiği için suç çokluğunun “*düşünsel (fikri-ideell)*” olduğu ileri sürülmüştür¹¹²⁰. Fail tarafından işlenen bu suçların aynı olması durumunda aynı neviden fikri içtima, farklı olması halinde ise farklı neviden fikri içtimadan bahsedilir¹¹²¹. Fikri içtima için kişinin tek bir fiili ile birden çok suçun işlenmesi şarttır¹¹²².

Fikri içtima, TCK’nın 44. maddesinde¹¹²³ düzenlenmiştir. Kanundaki düzenleme gereğince fikri içtima için failin fiilinin tek olması ve bu fiil nedeniyle birden çok farklı suç tipinin gerçekleşmesi olarak belirtilebilecek iki temel koşul aranmaktadır. Fail, fiili ile kanunun çeşitli hükümlerini ihlal etmiştir; dolayısıyla failin bu fiili birden fazla suç tipi açısından cezalandırılabilir konumdadır. Bu yasal düzenleme ile kanunun her ihlalinin ayrı bir suç oluşturacağı ve failin suç sayısınınca cezalandırılacağı şeklindeki temel kuraldan ayrılmıştır¹¹²⁴. Fikri içtima, tek bir fiil ile birçok suç tipinin ihlali olduğu için cezaların içtimai kurallarından farklılık arzeder¹¹²⁵. Fikri içtima kurumu sayesinde failin aslında her birisi ayrı suçu oluşturan fiili nedeniyle daha fazla ceza alması önlenmektedir¹¹²⁶. Fikri içtima durumunda, birden fazla olan ve her birisi ayrı bir suç oluşturan neticeler aynı zamanda gerçekleşir¹¹²⁷. Fikri içtima söz konusu olduğunda failin tek bir fiili ile birden çok suç işlenmiştir fakat kanun koyucu bu suçlar nedeniyle ayrı ayrı cezalandırmayı tercih etmeyerek faili, en ağır suçun cezasıyla cezalandırmak istemiştir¹¹²⁸.

¹¹¹⁹ Wegner, Arthur, Strafrecht, Allgemeiner Teil, Vandenhoeck&Ruprecht, Göttingen, 1951, s. 257., Göktürk, Fikri İçtima, s. 59.

¹¹²⁰ Göktürk, Fikri İçtima, s. 59.

¹¹²¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 530., Demirbaş, s. 538.

¹¹²² Koca, Mahmut, “*Fikri İçtima*”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2007, S. 4, s. 199., Göktürk, Fikri İçtima, s. 95.

¹¹²³ Türk Ceza Kanunu’nun 44. maddesi; “*İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.*” şeklindedir.

¹¹²⁴ Artuk/Gökçen, s. 724.

¹¹²⁵ İçel, Suçların İçtimai, s. 57.

¹¹²⁶ Kunter, Nurullah, “*Fikri İçtima Sebebi İle Suçların Birleşmesi*”, İÜHF, Y. 1948, C. XIV, S. 1-2, İstanbul, s. 359. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97073> (Erişim Tarihi: 21.06.2022).

¹¹²⁷ Artuk/Gökçen, s. 725.

¹¹²⁸ Kunter, s. 375.

TCK'nın 44. maddesinde fikri içtima yani aynı fiil ile birden çok farklı suçun oluşumuna sebep olma olarak adlandırılan farklı neviden fikri içtima düzenlenmiştir. Fail, birden fazla suçun oluşumuna sebep olmasına rağmen, farklı neviden fikri içtimada bu suçların hepsinden değil sadece en fazla cezayı öngören suçtan dolayı cezalandırılmaktadır. Bu maddenin gerekçesinde, farklı neviden fikri içtima durumunda failin işlediği en ağır suç nedeniyle cezalandırılmasının sebebinin “*non bis in idem*” kuralının olduğu belirtilmiştir. Bilindiği üzere non bis in idem kuralına göre, kişi işlediği bir fiil dolayısıyla yalnızca bir defa cezalandırılabilir. Farklı suçlardan kastedilen TCK'da ya da başka kanunlarda düzenlenen farklı suç tipleridir. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, farklı suç kavramıyla bir suçun temel ve nitelikli şekilleri haricindeki suçlar anlaşılır¹¹²⁹. Failin bir fiili sonucunda suçun hem basit hali ve hem de nitelikli hali ihlal edilirse fikri içtima hükmü uygulanmayacak ve bu durumda genel norm özel norm ilişkisi dolayısıyla sorun özel normun önceliği ilkesiyle çözüme kavuşturulacaktır¹¹³⁰. Farklı neviden fikri içtima durumunda, gerçekleşen birden fazla farklı suçun her birisinin cezalandırılabilme imkânının olması şarttır; bu kapsamda muhakeme şartının ya da cezalandırılabilme için gerekli olan başka bir koşulun oluşmaması sebebiyle cezalandırılmayan bir suç, fikri içtima açısından esas teşkil edemez¹¹³¹.

Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiil ile işlenmesi de söz konusu olabilir. Bu durumda TCK'nın 43/2. maddesinde¹¹³² öngörülen aynı neviden fikri içtima gerçekleşmektedir¹¹³³. Örneğin failin tek bir sözüyle birden çok kişiye hakaret etmesi ya da tek bir eylemi ile birden fazla kişinin hürriyetinden yoksun bırakılmasına neden olması veya bir şikayet dilekçesi ile birçok kişiye iftirada bulunması hallerinde aynı neviden fikri içtima söz konusudur. Aynı neviden fikri içtima¹¹³⁴ durumunda, bir suç

¹¹²⁹ TCK'nın 44. maddesinin gerekçesinde; “Kişi, işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşumuna neden olabilir; ancak non bis in idem kuralı gereğince bu fiilden dolayı ancak bir defa cezalandırılabilir. Gerçekleştirdiği fiilin birden fazla farklı suçun oluşumuna neden olması durumunda, failin bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren suç nedeniyle cezalandırılması yoluna gidilmelidir. Böylece, bir fiilden dolayı kişinin birden fazla cezalandırılmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır.

Bir suçun temel ve nitelikli şekillerinin dışındaki suçlar, fikri içtima uygulamasında farklı suç olarak kabul edilmelidir...” denilmektedir. .

¹¹³⁰ Centel/Zafer/Çakmut, s. 522.

¹¹³¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 544., Centel/Zafer/Çakmut, s. 524.

¹¹³² Türk Ceza Kanunu'nun 43/2. maddesi; “Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.” şeklindedir.

¹¹³³ Artuk/Gökçen, s. 733.

¹¹³⁴ Öğretide bazı yazarlar, aynı neviden fikri içtima diye bir kavramın olmadığını, fikri içtimanın bir fiil ile kanunun farklı hükümlerinin ihlali durumunda söz konusu olduğunu, kanunun farklı

bulunmaktadır ve fail hakkında bir cezaya hükmolunur ancak bu ceza arttırılır¹¹³⁵. TCK'nın 43/3. maddesi ile aynı neviden fikri içtimaya istisna getirilmiş olup; bu hüküm uyarınca bir fiille birden fazla kişiye karşı işlenmiş olan kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında, faile mağdur sayısınınca oluşan suç nedeniyle ceza verilecektir.

Kişinin fiilinin tek olması ve bu fiil nedeniyle birden çok suçun işlenmesi her iki içtima türünün de ortak koşuludur¹¹³⁶. Farklı neviden fikri içtima halinde kişinin tek bir fiili ile farklı suçlar işlenmekteyken, aynı neviden fikri içtima durumunda aynı suç birden çok kere tek bir fiil ile işlenmektedir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, fikri içtima kuralları çerçevesinde incelendiğinde öncelikle suça konu olan banka ya da kredi kartının ele geçirilmesi sürecinde fail tarafından hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi gibi suçların işlenmesi durumunda; bu suçlar ile gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu arasında fikri içtimanın gerçekleşip gerçekleşmediği hususu önem taşımaktadır. TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç ile banka ya da kredi kartının ele geçirilmesi aşamasında işlenen diğer suçlar arasında fikri içtimanın olup olmadığı hususu değerlendirilirken ilk önce failin her iki suça sebep olan hareketlerinin tek bir fiil olarak kabul edilip edilemeyeceğinin belirlenmesi gerekir. Fikri içtima açısından failin işlediği fiilin tekliği tespit edilirken ister hareket kıstası isterse netice kıstası esas alınsın, görüşümüze göre kural olarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suç ile bu suça konu olan banka veya kredi kartının ele geçirilmesi esnasında failin gerçekleştirdiği diğer suçlar arasında fikri içtima kuralları uygulanamaz. Çünkü gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun maddi unsurları ile bu suçun işlenmesinde kullanılan banka ya da kredi kartı ele geçirilirken failin işlemesi olası olan hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf veya suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi gibi suçların maddi unsurları aynı değildir. TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç ile bu suçun konusu olan kartın

neviden fikri içtimayı düzenlediğini belirtmişlerdir. Bknz: Hafızogulları/Özen, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 359.

¹¹³⁵ Özgenç, s. 596.

¹¹³⁶ Koca, Fikri İçtima, s. 201.

elde edilmesi aşamasında işlenen diğer suçlar tipiklik bakımından farklıdır. Dolayısıyla gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile kartın ele geçirilme safhasında failin işlemiş olduğu diğer suçlar arasında fikri içtima ilişkini kurmak mümkün değildir.

Yukarıda belirtilen bazı suç tipleri ile TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç arasındaki ilişkiyi fikri içtima kapsamında daha detaylı şekilde değerlenmek gerekmektedir. Bilindiği üzere, hırsızlık suçu TCK'nın 141/1. maddesinde¹¹³⁷ belirtilmiştir. Hırsızlık suçunun hareket unsurunu, failin taşınır bir malı zilyedinin rızası dışında bulunduğu yerden alarak kendi hakimiyet alanına sokması oluşturmaktadır. Başka bir kişiye ait olan taşınır malın alınması ile suç oluşacağı için bu suç sırf hareket suçudur¹¹³⁸. Hırsızlık suçunun tamamlanmış kabul edilebilmesi için zilyedin rızası dışında aldığı taşınır eşya üzerinde failin kendi egemenliğini kurmuş olması yani bu mal üzerinde tasarruf edebilecek şekilde malı kendi egemenlik alanına sokması ve asıl zilyedin tasarruf alanından çıkarması gerekir¹¹³⁹. Suçun konusu olan taşınır eşya zilyedinin tasarruf alanından çıkarılmakta ve failin tasarruf alanına alınmaktadır. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun hareket unsuru ise, ele geçirilen banka veya kredi kartının mağdurun rızası olmadan kullanılması veya kullandırılmasıdır. Bu suçun tamamlanmış sayılabilmesi için kartın kullanılması ya da başkasına kullandırılması sonucunda haksız yararın elde edilmesi şarttır. Hırsızlık suçu ile TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun maddi unsurları farklı olduğu için hırsızlık suçu işlenerek ele geçirilen banka ya da kredi kartı kullanılarak haksız yarar sağlandığında, tek bir fiil ile iki farklı suç oluşmayacağı için fikri içtimadan söz edilemeyecektir. Fail banka ya da kredi kartını hamilin rızası dışında bulunduğu yerden alarak kendi hakimiyet alanına soktuğunda hırsızlık suçunu işlemiş olur. Hırsızlık sonucunda ele geçirilen bu kartın rıza dışı kullanılması neticesinde haksız yarar elde edildiğinde ise TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç işlenmiş kabul edilecektir. Böylece failin her iki suçtan da gerçek içtima hükümleri uyarınca ayrı ayrı sorumluluğu doğacaktır.

¹¹³⁷ Türk Ceza Kanunu'nun 141. maddesi; *“Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.”* şeklindedir.

¹¹³⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 529.

¹¹³⁹ Dönmezer, s. 351-352., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 376., Artuç, s. 47-49.

Öğretide bazı yazarlar tarafından hırsızlık suçunun konusunun sadece banka veya kredi kartı olması durumunda, eğer fail bu kartı kullanarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işler ise; failin yalnızca TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca sorumluluğunun doğacağı fikri ileri sürülmüştür. Bu görüşe göre banka ya da kredi kartının, hırsızlık suçu açısından hukuken önem taşıyan ekonomik bir değeri yoktur ve dolayısıyla mal olarak kabul edilemez¹¹⁴⁰. Bu düşünceyi benimseyen yazarlar, banka veya kredi kartının mal olmadığını, yalnızca bankamatikteki paraya veya kredi limitine erişebilme imkanı sağlayan teknik bir anahtar mahiyetinde olduğunu ve bu nedenle hesabın ekonomik değerini yansıtmayan kartın hırsızlık suçu açısından elverişli olamayacağını belirtmişlerdir¹¹⁴¹. Kanaatimizce banka veya kredi kartları hırsızlık suçunun doğrudan konusunu oluşturabilir¹¹⁴². Hırsızlık suçu ekonomik değeri olan herhangi bir şey üzerinde işlenebilir. Hırsızlık suçunun oluşumu bakımından ekonomik değer az ya da çok olmasının önemi yoktur. Bu suça konu olan malın değerinin az olması yalnızca TCK'nın 145. maddesinde¹¹⁴³ faile verilecek cezada indirim nedeni olarak belirtilmiştir. Hakim somut olayda gerekli görürse, hırsızlık suçunun konusunun sadece banka veya kredi kartı olması durumunda, TCK'nın 145. maddesine göre cezada indirim yapabilir. Banka veya kredi kartları, ekonomik değeri olan, üretiminin belirli bir maliyeti gerektirdiği, özellikle kredi kartları yönünden kullanımının çoğunlukla yıllık bedel (kart aidatı) ödenmesine bağlı olduğu taşınır eşya niteliğindedir. Dolayısıyla banka ya da kredi kartları, hırsızlık suçunun doğrudan konusu olabilirler. Yargıtay'ın uygulamada incelediği dosyalar hakkında verdiği kararlara bakıldığında ise banka veya kredi kartlarının, hırsızlık suçunun doğrudan konusu olabileceğinin belirtildiği görülmektedir¹¹⁴⁴.

¹¹⁴⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1002-1003., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1031.

¹¹⁴¹ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 701.

¹¹⁴² Benzer görüş için bkz: Koç, s. 166, Günarslan, s. 127, Okuyucu Ergün, s. 1070-1071.

¹¹⁴³ Türk Ceza Kanunu'nun malın değerinin az olması başlıklı 145. maddesi; *"Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermekten de vazgeçilebilir."* şeklindedir.

¹¹⁴⁴ "...06.06.2013 tarihinde saat 12.20 sıralarında kredi kartı borcunu yatırmak amacıyla Yapı ve Kredi Bankası Çetin Emeç Şubesine gelen katılan Ö. Demirel'in cebinden çıkardığı parasını saymak istediği sırada önünde bulunan sanık M. Yigit'in, yardım etme bahanesiyle katılanın elinde bulunan poşeti almak istediği, bunun üzerine elindeki poşeti bu şahsa vererek parasını saydıktan sonra ATM'ye kredi kartını takarak işlem yapmaya başlayan katılanın yatırdığı paranın ATM tarafından iade edilmesi üzerine sanığın katılana işlem yapması için diğer ATM'yi gösterdiği, bu kez diğer ATM'ye kredi kartını takıp şifresini yazdıktan sonra işlem yapan katılanın, hesabına 880 TL yatırdığı, ardından hesabını kontrol etmek amacıyla kartını almadan işlem yapmaya devam ettiği sırada sanığın, hesabında para puan biriktiğini belirterek bu puanları paraya çevirebileceği

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun konusu olan banka ya da kredi kartı, yağma suçu işlenerek ele geçirilmiş olabilir¹¹⁴⁵. Bilindiği üzere yağma suçu, cebir veya tehdit kullanılarak başkasına ait olan bir malın alınmasıdır. Yağma suçunu hırsızlıktan ayıran temel özellik, mağdurun taşınır malı alınırken failin cebir kullanması ya da mağduru tehdit ederek eşyayı ondan zorla almasıdır. Çok hareketli bir suç olan yağmanın gerçekleşebilmesi için cebir ya da tehdidin mağdurun malının alınması amacıyla kullanılması gerekir¹¹⁴⁶. Fail, banka veya kredi kartını ele geçirirken yağma suçunu işler ve daha sonrasında bu kartı kullanarak veya başkasına

gereğesiyle ATM'ye müdahale ederek katılanın bilgisi dışında 4.000 TL çektiği, katılanın yaptığı işleme müdahale etmemesi konusunda sanığı uyardıktan sonra kredi kartını da alarak ATM'den uzaklaştığı anlaşılan somut olayda; suça konu kredi kartının katılan tarafından ATM'ye yerleştirilip şifresi girildikten sonra işlemlere başlanması, yapılan işlemler sırasında katılanın kredi kartı üzerindeki fiili hâkimiyetinin diğer bir ifade ile zilyetliğinin devam ediyor bulunması ve kredi kartının sanığın eline hiçbir şekilde geçmemiş olması nedeniyle, 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun, başkasına ait banka veya kredi kartının her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesi veya elde bulundurulması koşulu gerçekleşmediğinden sanığın eyleminin hırsızlık suçunu oluşturduğu yönündeki Özel Daire bozma kararı isabetlidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.02.2020 tarihli, 2017/8-349 E., 2020/69 K. sayılı Kararı, “...Nüfus cüzdanının ekonomik değeri olmadığı, bu sebeple hırsızlık suçunun konusunu oluşturamayacağı ve hırsızlık suçundan unsur yokluğu nedeniyle beraat kararı verilmesi gerektiğinden bahisle hüküm temyiz edilmiş ise de; Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Dairemizin istikrar bulmuş içtihatları uyarınca taşınır mal olduğunda kuşku bulunmayan nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, plaka, bankamatik ve kredi kartı gibi eşyanın hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceği, üstelik belirtilen eşyaların az da olsa ekonomik değerinin bulunduğu cihetle...” Yargıtay 13. Ceza Dairesi'nin 09.10.2019 tarihli, 2019/4148 E., 2019/14071 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, önceden hazırladığı düzenek sayesinde ATM'ye para çekmek amacıyla gelen mağdura ait banka kartının sıkışmasını sağlayıp, yardım etme bahanesiyle yanına yaklaştığı mağdurdan, ATM cihazındaki 2 tuşuna iki parmağıyla basıp, şifresini yazmasını isteyerek, mağdurun şifresini öğrenmeye çalıştığı esnada, durumdan şüphelenen mağdurun görevlilere haber vereceğini söylemesi ve ATM'den ayrılmaması üzerine hızla uzaklaştığı olayda, mağdura ait banka kartını zilyetliğine geçiremeyen ve TCK'nın 245/1. madde ve fıkrasındaki banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun icra hareketleri olan kartla veya kart bilgileri kullanılarak para çekme, alışverişte kullanma ya da bunlara teşebbüs etme biçiminde herhangi bir eylemi bulunmayan sanığın, ATM cihazına yerleştirdiği düzenekle ekonomik değer taşıdığından kuşku bulunmayan menkul mal niteliğindeki mağdura ait banka kartını ele geçirmeye yönelik fiilinin TCK'nın 141/1. madde ve fıkrasındaki hırsızlık suçuna teşebbüs olarak nitelendirilmesi gerektiği gözetilmeden...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 18.10.2017 tarihli, 2015/13191 E., 2017/7634 K. sayılı Kararı, “...Sanığın kurduğu düzenek ile ATM makinesine para çekmek için gelen mağdurların şifresini de öğrenmek suretiyle ele geçirdiği, ekonomik değeri bulunduğu kuşku bulunmayan menkul mal niteliğindeki banka kartı ile başka bir ATM cihazına gidip para çekmesi şeklinde gerçekleştirdiği eylemlerinde banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu yanında hırsızlık suçu da oluşmaktadır. Bu itibarla, sanığın eylemlerinin ayrıca hırsızlık suçunu oluşturmayacağına ilişkin Yargıtay C. Başsavcılığı itirazında isabet bulunmamaktadır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 30.03.2010 tarihli, 2010/11-17 E., 2010/65 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹¹⁴⁵ “...Sanığın yağmalamış olduğu banka kartı ile ATM'ye giderek para çekmeye çalışmasına rağmen yakınının şifreyi yanlış söylemesi nedeniyle para çekemediğinin anlaşılması karşısında; sanık hakkında zamanaşımı içinde 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesi gereğince banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılmasına teşebbüs suçundan işlem yapılması olanaklı kabul edilip...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 05.03.2020 tarihli, 2018/822 E., 2020/1109 K. sayılı Kararı. Karar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹¹⁴⁶ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 588., Koca, Mahmut, “Yağma Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı”, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 2, Y. 2002, İstanbul, s. 128.

kullandırarak haksız yarar sağlarsa birden fazla fiilin gerçekleştiği olayda fikri içtima hükümleri uygulanmaz¹¹⁴⁷. Bu durumda fail gerçek içtima hükümleri uyarınca hem banka ya da kredi kartının ele geçirilme aşamasında işlediği yağma suçundan hem de TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı sorumlu olur. Çünkü TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima unsurları itibariyle oluşmayacaktır.

Banka veya kredi kartı, dolandırıcılık suçunun işlenmesi suretiyle elde edilmiş olabilir. TCK'nın 157. maddesinde¹¹⁴⁸ düzenlenen dolandırıcılık suçu malvarlığına karşı işlenen suçlardandır ve bu suç ile kişilerin malvarlığı hakları korunmak istenmiştir¹¹⁴⁹. Dolandırıcılık suçunun oluşması için failin, hileli davranışlar yaparak mağduru aldatması ve bunun sonucunda onun ya da başkasının zararına olacak şekilde kendisine veya başka bir kişiye yarar sağlaması gerekir. Bu suç, çok hareketli bir suç olup hileli davranışlar yapılarak haksız menfaatin elde edilmesi neticesinde gerçekleşir¹¹⁵⁰. Dolandırıcılık suçu açısından hileli davranışın¹¹⁵¹ gerçekleştirilmesi şarttır. Hileli

¹¹⁴⁷ Öğretide Karagülmez'e göre böyle bir durumda TCK'nın 44. maddesi dikkate alınmalı ve fail hakkında cezası daha ağır olan yağma suçu nedeniyle hüküm kurulmalıdır. Bknz: Karagülmez, s. 298.

¹¹⁴⁸ Türk Ceza Kanunu'nun 157. maddesi; *"Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir."* şeklindedir.

¹¹⁴⁹ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 807.

¹¹⁵⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 647., Özgenç, İzzet, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Seçkin, Ankara, 2002, s. 16 (Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar).

¹¹⁵¹ *"...Yerleşmiş uygulamalar ve öğretideki baskın görüşlere göre ortaya konulan ilkeler göz önünde bulundurulduğunda; hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, hataya düşüren, düzen, dolap, oyun, entrika ve bunun gibi her türlü eylem olarak kabul edilebilir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı imkânlarla ve sığata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını gizlemektedir..."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 05.04.2023 tarihli 2022/6-378 E., 2023/205 K. sayılı Kararı, *"...Hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, yanılgıya düşüren, düzen, dolap, entrika vb. her türlü eylemdir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi, gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı olanaklara ve sığata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını gizlemektedir. Ancak sadece yalan söylemek, dolandırıcılık suçunun hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterli değildir..."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 29.03.2023 tarihli 2020/9-424 E., 2023/187 K. sayılı Kararı, *"...Yerleşmiş uygulamalar ve öğretideki baskın görüşlere göre ortaya konulan ilkeler gözönünde bulundurulduğunda; hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, hataya düşüren, düzen, dolap, oyun, entrika ve bunun gibi her türlü eylem olarak kabul edilebilir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi, gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı imkanlara ve sığata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını gizlemektedir. Ancak sadece yalan söylemek, dolandırıcılık suçunun hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterli değildir..."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 08.02.2023 tarihli 2022/11-330 E., 2023/75 K. sayılı Kararı, *"...Hile, maddi olmayan yollarla karşısındakini aldatan, hataya düşüren, düzen, dolap, oyun, entrika ve bunun gibi her türlü eylem olarak kabul edilebilir. Bu eylemler bir gösteriş biçiminde olabileceği gibi, gizli davranışlar olarak da ortaya çıkabilir. Gösterişte, fail sahip bulunmadığı imkânlarla ve sığata sahip olduğunu bildirmekte, gizli davranışta ise kendi durum veya sıfatını*

hareket, belirli bir ağırlıkta olmalı, belirgin bir ustalıkla gerçekleştirilmeli, yoğun olmalı ve oluşturulan güven ortamıyla mağdurun denetim olanağını kullanmasını engellemeye elverişli nitelikte olmalıdır¹¹⁵². Bilindiği üzere TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suça konu olan eylem, başkasına ait gerçek bir banka ya da kredi kartının mağdurun rızası dışında kullanılarak haksız yarar elde edilmesi sonucunda gerçekleşir. Failin TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işlerken kullandığı banka ya da kredi kartının, hileli davranışlar sergilenerek mağdurun aldatılması sonucunda ele geçirilen kart olması durumunda fikri içtima hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağının değerlendirilmesi gerekmektedir. Fail tarafından banka veya kredi kartı elde edilirken hile niteliği taşımayan sadece basit bir yalan sayılabilecek sözlerle mağdur kandırılmış ise artık burada dolandırıcılık suçunun unsurları itibariyle oluşmadığı kabul edilecektir. Bu durumda fail elde ettiği kartı kullanarak haksız yarar sağlarsa yalnızca TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca cezalandırılır. Ancak fail basit bir yalan düzeyini aşacak nitelikte hileli hareketler ile mağdurun banka ya da kredi kartını ele geçirir ve bu kartı rıza dışında kullanarak haksız yarar temin ederse bu durumda gerçek içtima hükümleri uygulanacak ve failin gerek TCK'nın 245/1. maddesindeki suçtan gerekse dolandırıcılık suçundan dolayı cezalandırılması gerekecektir. Daha önce de belirtildiği gibi gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bileşik suç değildir ve TCK'nın 42. maddesi hükümleri burada geçerli olmaz¹¹⁵³;

gizlemektedir. Ancak sadece yalan söylemek, dolandırıcılık suçunun hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından yeterli değildir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 28.12.2022 tarihli 2022/11-54 E., 2022/851 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹¹⁵² Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, 4. Bası, Beta, İstanbul, 2017, s. 504 (Kişilere Karşı İşlenen Suçlar).

¹¹⁵³ "...TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan "her ne suretle olursa olsun" ifadesi ile banka veya kredi kartının kanunlarda suç oluşturmayan eylemlerle ele geçirilmesi kastedilmektedir. Bu düzenleme ile kanun koyucu, banka ya da kredi kartının failin eline hukuka uygun yollardan geçmesi hâlinde doğabilecek tereddütleri gidermek istemiş ve bu ele geçirme hukuka uygun olsa bile banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılmasını yaptırıma bağlamıştır...Bununla birlikte, söz konusu suçun maddi unsurunun gerçekleşmesi bakımından banka veya kredi kartının ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun olup olmadığı veya suç teşkil edip etmediği önemli değildir. Kart, sahibinin rızası dışında ve/veya suç teşkil eden yöntemlerle elde edilmiş olabileceği gibi, sahibinin rızası ile ele geçirilmiş de olabilir. Her iki hâlde de diğer şartları varsa banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu oluşacaktır. Önemli olan, kartı kullanan kimsenin hukuka aykırı yarar elde etmiş olmasıdır. Ayrıntılarına Ceza Genel Kurulunun 30.03.2010 tarihli ve 17-65 sayılı kararında da yer verildiği gibi; 5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunun kanundaki düzenleniş şekli göz önüne alındığında bileşik suç olarak düzenlenmediği görülmektedir. Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile birlikte oluşabilecek diğer suçlara kanunda öngörülen ceza miktarları da, bu suçun bileşik suç olarak düzenlenmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle, banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi durumunda oluşabilecek hırsızlık, yağma, dolandırıcılık gibi suçlar ile banka veya kredi kartlarını kötüye kullanma suçu arasında gerçek içtima kuralı uygulanarak fail her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılmalıdır. Banka veya kredi kartının kanunlarda suç olarak düzenlenen eylemlerle ele geçirilmesi ve şartların varlığı hâlinde,

ayrıca hileli hareketlerle başkasına ait banka veya kredi kartının ele geçirilmesi ve bu kartın rıza dışı kullanılarak yarar sağlanması neticesinde birden fazla fiil gerçekleştiği için (dolandırıcılık suçu ile banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçlarını oluşturan fiiller) artık TCK'nın 44. maddesi¹¹⁵⁴ hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

TCK'nın 165. maddesinde¹¹⁵⁵ düzenlenen suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun konusu olan başkasına ait gerçek bir banka ya da kredi kartının rıza dışında kullanımı neticesinde TCK'nın 245/1. maddesinin ihlali söz konusu olabilir. Malvarlığı aleyhine işlenen bir suç olan ve kişilerin malları üzerindeki tasarruf yetkilerini koruyan¹¹⁵⁶ suç eşyasını satın alma veya kabul etme suçunun konusu, herhangi bir suçun (bu suçun niteliğinin, cezalandırılabilir olup olmamasının, ağırlığının, malvarlığı aleyhine işlenip işlenmemesinin, kasten ya da taksirle işlenmesinin önemi yoktur¹¹⁵⁷) işlenmesi ile elde edilen eşya ya da diğer malvarlığı değerleridir. Kanunda açıkça belirtildiği üzere failin herhangi bir şekilde ilk suça iştirak etmemiş olması gerekir. Bu suç seçimlik hareketli bir suç olarak kanunda öngörülmüştür. Fail, suç eşyasını veya diğer malvarlığı değerlerini satar, satın alır, bir başkasına devreder veya kabul ederse TCK'nın 165. maddesini ihlal etmiş olur. Failin bu hareketlerden herhangi birisini icra etmesi suçun gerçekleşmesi için yeterlidir. Bu kapsamda TCK'nın 165. maddesinde belirtilen suçun oluşması için failin suç eşyası olduğunu (herhangi bir suç işlenerek ele geçirildiğini) bildiği banka veya kredi kartını satın alması ya da kabul etmesi yeterlidir. Başkasına ait olan gerçek bir banka ya da kredi kartının (suç eşyası olduğu bilinerek) satın alınması ya da kabul edilmesi eylemi, TCK'nın 165. maddesindeki suç için yeterli olsa bile TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu bu haliyle oluşturmaz. Yukarıda da açıkladığımız gibi, banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan bahsedebilmek için başkasına ait kartın kullanılması ya da kullandırılması sonucunda haksız yarar sağlanması gerekir. Dolayısıyla fail eğer bir

TCK'nın 245. maddesinin birinci fıkrasındaki suçun yanında ayrıca hırsızlık, dolandırıcılık ya da yağma gibi suç oluşabileceği kabul edilmelidir... " Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.11.2019 tarihli 2017/8-754 E., 2019/659 K. sayılı Kararı. Karar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹¹⁵⁴ Öğretide Karagülmez'e göre bu durumda TCK'nın 44. maddesi dikkate alınmalı ve fail hakkında cezası daha ağır olan ceza gözetilerek uygulanmalıdır. Bknz: Karagülmez, s. 295-296.

¹¹⁵⁵ Türk Ceza Kanunu'nun suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi başlıklı 165. maddesi; *"Bir suçun işlenmesiyle elde edilen eşyayı veya diğer malvarlığı değerini, bu suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."* şeklindedir.

¹¹⁵⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 558.

¹¹⁵⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 744., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 452.

suç sonucunda elde edildiğini bildiği banka veya kredi kartını satın alır (ya da kabul eder) ve bu kartı mağdurun rızası dışında kullanarak haksız yarar elde ederse iki farklı suçu işlemiş kabul edilir. Bu durumda gerçek içtima hükümleri uyarınca failin gerek TCK'nın 165. maddesi uyarınca gerekse TCK'nın 245. maddesi uyarınca ayrı ayrı ceza sorumluluğu doğacaktır. Failin böyle bir olayda iki farklı fiili bulunduğu için fikri içtima hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

Fikri içtima açısından özellikle güveni kötüye kullanma suçu ile banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu arasındaki ilişkiyi de değerlendirmek gerekecektir. Güveni kötüye kullanma suçu TCK'nın 155. maddesinde düzenlenmiştir¹¹⁵⁸. Güveni kötüye kullanma suçunun faili, hukuka uygun şekilde zilyetliğini elinde bulundurduğu bir mal üzerinde, TCK'nın 155. maddesinde belirtilen hareketlerden birisini gerçekleştirmektedir. Güveni kötüye kullanma suçu ile kanun koyucu, mülkiyet hakkı¹¹⁵⁹ başta olmak üzere, zilyetlik¹¹⁶⁰ ve taraflar arasındaki hukuki ilişkiye dayanan güveni¹¹⁶¹ korumak istemiştir. Güveni kötüye kullanma suçu, failin kendisine güven ilişkisi sonucunda muhafaza etmesi için ya da belirli bir şekilde kullanması için zilyetliği devredilen taşınır mal üzerinde “*zilyetliğin devir amacına aykırı olarak tasarrufta bulunması*” veya “*devir olgusunu inkar etmesi*” sonucunda işlenebilen seçimlik hareketli bir suçtur¹¹⁶². Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartı, faile belirli bir şekilde harcama yapmak üzere teslim edilmiş olabilir. Eğer kendisine mağdurun rızasıyla teslim ettiği banka veya kredi kartını fail, teslim amacı dışında kullanarak haksız yarar elde ederse; bu durumda hem güveni kötüye kullanma hem de TCK'nın 245/1. maddesindeki suç işlenmiş olur. Ancak banka veya kredi kartları ile ilgili suçlar açısından TCK'nın 245. maddesi özel norm niteliği taşır. TCK'nın 155.

¹¹⁵⁸ Türk Ceza Kanunu'nun 155. maddesi; “(1) Başkasına ait olup da, muhafaza etmek veya belirli bir şekilde kullanmak üzere zilyetliği kendisine devredilmiş olan mal üzerinde, kendisinin veya başkasının yararına olarak, zilyetliğin devri amacı dışında tasarrufta bulunan veya bu devir olgusunu inkar eden kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, meslek ve sanat, ticaret veya hizmet ilişkisinin ya da hangi nedenden doğmuş olursa olsun, başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi halinde, bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.” şeklindedir.

¹¹⁵⁹ Dönmezer, s. 502., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s.793., Toroslu, Özel Kısım, s. 162., Von HeintschelHeinegg Bernd-Wittig Petra, Beck'scher Online Kommentar, § 246 kn. 1, (<http://beck-online.beck.de>, (Erişim Tarihi:30.06.2022).

¹¹⁶⁰ Meraklı, Serkan, “Güveni Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 155)”, D.E.Ü.H.F.D., Y. 2009, C. 11, Özel Sayı, s.1665-1666.

¹¹⁶¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 464.

¹¹⁶² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 636., Meraklı, 1684-1685.

maddesi ise bu tür eylemler bakımından genel norm niteliği taşımaktadır. İki ceza normu arasında özel norm-genel norm ilişkisi bulunduğu zaman, somut olaydaki eyleme uygulanacak olan özel normun önceliği kuralı uyarınca özel normdur. Bilindiği üzere özel norm, genel normun bütün unsurlarını içermekle birlikte ayrıca bazı özel unsurları da kapsamına almaktadır. Özel normun önceliği ilkesi gereğince olaya uygulanabilecek olan genel norm geri çekilerek suç oluşturan fiile, tek norm olarak özel norm uygulanacaktır. Dolayısıyla kart hamili olan mağdur, kartını kendi rızasıyla belirli bir miktar paranın çekilmesi veya belirli bir limitle harcama yapıldıktan sonra kendisine iade edilmesi için faile vermiş ise; failin suça konu bu kartı kullanarak belirlenen miktarın üzerinde para çekmesi veya alışveriş yapması suretiyle haksız yarar elde etmesi neticesinde TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç oluşacaktır. Burada failin kendisine tanınan yetki sınırını aşarak mağdurun rızasına aykırı biçimde haksız yarar sağlaması söz konusudur.

Fail, banka veya kredi kartını ele geçirirken güveni kötüye kullanma suçunu işler ve daha sonrasında bu kartı kullanarak veya başkasına kullandırarak haksız yarar sağlarsa birden fazla fiilin gerçekleştiği olayda fikri içtima hükümleri uygulanamayacaktır. Bu durumda fail gerçek içtima hükümleri uyarınca hem banka ya da kredi kartının ele geçirilme aşamasında işlediği güveni kötüye kullanma suçundan hem de TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı sorumlu olacaktır. Çünkü TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Banka veya kredi kartının elde edilmesi aşamasında fail güveni kötüye kullanma suçunu işlediğinde, bu suç nedeniyle de ayrıca cezalandırılacaktır. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da benzer şekilde değerlendirme yapılarak karar verildiği görülmektedir¹¹⁶³.

¹¹⁶³ “...Sanığın, suç tarihi itibari ile katılanlar Cansu ile Ali'nin ortağı oldukları ... Kurye isimli firmada sözleşmeli kurye olarak çalıştığı, görevi kapsamında suça konu kredi kartlarının sahiplerine teslim edilmesi amacıyla verildiği; ancak sanığın kredi kartlarını teslim etmek yerine mağdurlar A. Turan ve M. Güreş adına Akbank tarafından düzenlenen kredi kartlarının zarf ve şifresini açarak farklı iki ATM'den farklı saatlerde mağdur A. Turan adına düzenlenen kredi kartından toplamda 8.000 TL, mağdur M. Güreş adına düzenlenen kredi kartından 1.000 TL para çektiği, ayrıca kendisine dağıtım için verilen diğer kredi kartı ve kartları sahiplerine teslim etmeden terk etmek suretiyle kaçtığı, bu surette sanığın hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma ve başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçlarını işlediği iddia ve kabul olunan somut olayda, sanık hakkında hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan verilen mahkumiyet hükmüne yönelik yapılan temyiz başvurusunun incelemesinde; sanığın ikrar içeren savunması, katılan beyanları, banka kayıtları ve tüm dosya kapsamından sanığın üzerine atılı hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunun sabit olduğu gerekçesine dayanan mahkemenin kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir...”

Fikri içtima konusunda TCK'nın 243. maddesinde¹¹⁶⁴ düzenlenen bilişim sistemine girme suçu ve TCK'nın 244. maddesinde¹¹⁶⁵ hüküm altına alınan sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu ile TCK'nın 245/1. maddesindeki gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu arasındaki ilişkiyi de incelemek gerekir. Bilindiği gibi bilişim sistemine girme suçu, Türkiye'nin 2.5.2014 tarihli ve 28988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6533 sayılı Kanun ile iç hukukumuzun bir parçası olan Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin 2. maddesi¹¹⁶⁶ uyarınca taraf devletlere getirilen yükümlülük neticesinde TCK'nın 243. maddesinde suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun oluşabilmesi için, fail tarafından sisteme kasten ve haksız şekilde girilmesi yeterlidir; ayrıca failin sistemdeki verileri ele geçirmesine, sisteme veya sistemdeki verilere zarar vermesine gerek yoktur. TCK'nın 243. maddesindeki suç ile bilişim sisteminin güvenliği, dokunulmazlığı, kullanıcı ile sistem sahibinin menfaatleri korunmak istenmektedir ve bu suç seçimlik hareketli bir suç niteliğindedir¹¹⁶⁷. TCK'nın 243. maddesinin ilk fıkrasındaki suça konu eylemin gerçekleşebilmesi için, fail tarafından bir bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmeli veya

Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 03.10.2019 tarihli 2017/15343 E., 2019/9425 K. sayılı Kararı. Karar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹¹⁶⁴ Türk Ceza Kanunu'nun 243. maddesi; “(1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

(2) Yukarıdaki fıkra tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.

(3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) (Ek: 24/3/2016-6698/30 md.) Bir bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini, sisteme girmeksizin teknik araçlarla hukuka aykırı olarak izleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.

¹¹⁶⁵ Türk Ceza Kanunu'nun 244. maddesi; “(1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.” şeklindedir.

¹¹⁶⁶ Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin 2. maddesinde sözleşmeye taraf olan devletlere “iç hukukuna uygun olarak, bir bilgisayar sisteminin tamamına veya bir kısmına kasten ve haksız olarak erişilmesini suç haline getirmek için gerekli görülen yasal tedbirleri alma” yükümlülüğü getirilmiştir.

¹¹⁶⁷ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 807., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 966., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 118., Dülger, s. 243., Erdoğan, Yavuz, “Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12., Y. 2010., Özel Sayı, s. 1370-1371 (Bilişim Sistemine Girme).

sistemde kalmaya devam edilmelidir. Failin bilişim sistemine girme fiilini ne şekilde işlediğinin önemi yoktur; sisteme girişi sağlayabilen her türlü araçla (örneğin sisteme bluetooth aracılığıyla, kablolu ya da kablosuz bağlantı yapılarak, girişi sağlayan bir yazılım programı kullanarak) bu suç işlenebilir. Fail hukuka uygun şekilde girdiği sistemde hukuka aykırı şekilde kalmaya devam ederse ya da yanlışlıkla girdiği (kast olmaksızın) bilişim sisteminde bu durumu fark etmesine rağmen kasten kalmaya devam ederse yine bu suç oluşacaktır. Fail tarafından girilen bilişim sistemi, bedeli karşılığında yararlanılabilen bir sistem olduğu takdirde TCK'nın 243/2. maddesi uyarınca failin cezası yarı oranında indirilecektir. Bilişim sistemine girme ya da sistemde kalmaya devam etme fiili neticesinde, bilişim sisteminin içerisindeki verilerin yok olması veya değişmesi durumunda failin cezası iki yıla kadar hapis olabilecektir. TCK'nın 243/3. maddesindeki bu düzenleme ile bu suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış haline yer verilmiştir.

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin dördüncü¹¹⁶⁸ ve beşinci¹¹⁶⁹ maddeleri göz önüne alınarak, bu sözleşmenin taraf devletlere getirdiği yükümlülükler çerçevesinde uygulamaya konulan TCK'nın 244. maddesi ile üç farklı suç tipi düzenlenmiştir. TCK'nın 244/1. maddesinde bilişim sisteminin işleyişinin engellenmesi veya bozulması suç olarak öngörülürken; TCK'nın 244/2. maddesinde ise bilişim sisteminin içerisindeki verilerin bozulması, yok edilmesi, değiştirilmesi, erişilmez kılınması, sisteme veri yerleştirilmesi ya da sistemdeki verilerin başka bir yere gönderilmesi suç olarak belirtilmiştir. TCK'nın 244/4. maddesinde ise bu maddenin birinci veya ikinci fıkrasında sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle failin kendisinin ya da bir başka kişinin menfaatine olarak haksız bir yarar sağlanması (eğer eylem başka bir suçu oluşturmuyorsa) suç olarak düzenlenmiştir. TCK'nın 244/3. maddesinde ise; bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında açıklanan fiillerin, banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait olan bir bilişim sistemi üzerinde işlenmesi durumunda faile verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı belirtilmek suretiyle ayrıca bir nitelikli hal olarak ağırlaştırıcı sebep öngörülmüştür.

¹¹⁶⁸ Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin 4. maddesinde; verilerin tahrip edilmesi, silinmesi, bozulması, değiştirilmesi ya da erişilmez kılınması fiilleri suç olarak belirtilmektedir.

¹¹⁶⁹ Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin 5. maddesinde; sözleşmeye taraf olan devletlerin bir bilgisayar sisteminin işleyişini hukuka aykırı olarak engelleme fiilinin suç olarak düzenlenmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Bu maddeye göre, sistemin işleyişinin engellenmesi, bilgisayar verilerine yeni veriler ilave etmek, bilgisayar verilerini başka yerlere iletmek, tahrip etmek, silmek, bozmak, değiştirmek ya da erişilmez kılmak şeklinde gerçekleştirilir.

TCK'nın 244. maddesi ile kanun koyucu bilişim sisteminin ve verilerin güvenliği ile mülkiyet hakkını korumak istemiştir¹¹⁷⁰. TCK m. 244/1'te belirtilen bilişim sistemine yapılan müdahaleler ile¹¹⁷¹ sistemin işleyişinin geçici olarak kesintiye uğratılması durumunda *engelleme* söz konusu iken; bilişim sisteminin işleyişinin kalıcı olarak sonlandırılması haline *bozma* eylemi gerçekleşmiş olur¹¹⁷². Fail tarafından bilişim sistemine yapılan müdahaleler sonucunda sistemin veri işleme faaliyetini gerçekleştirmesi önlenir ise bilişim sisteminin işleyişi engellenmiş olacak; eğer bu müdahale sonucunda sistem veri işleme faaliyetini yapamayacak hale getirilmiş ise bilişim sisteminin işleyişi bozulmuş kabul edilecektir¹¹⁷³. Bu suç kanunda seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiş olup, failin bilişim sistemine yönelik olarak sistemin işleyişini bozması veya engellemesi suçun oluşumu için yeterlidir. Örneğin virüs programı yüklenerek sistemin işleyişi engellenebilir, yazılım sistemi çökertilebilir ya da sistemin işleyişi tamamen çökertilebilir. TCK'nın 244/2. maddesindeki suçun oluşabilmesi ise yasada açıkça sayılan verinin bozulması (verinin içeriğine ya da yapısına müdahale edilerek verinin tamamen ya da kısmen kullanılamayacak duruma gelmesi), verinin yok edilmesi (verinin kayıtlı olduğu bellekten silinerek erişimin ortadan kaldırılması), verinin değiştirilmesi (verinin bulundurulma ve kullanma amacı haricinde başka bir formata dönüştürülmesi, sistemdeki veri yerine başka veri konulması, verinin orijinal halinden farklı hale getirilmesi) veya verinin erişilmez kılınması (verinin içeriğine müdahale edilmeksizin veriye olağan şekilde erişimin engellenmesi), sisteme veri yerleştirmek (bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişinin rızası olmaksızın bir verinin sisteme girilmesi), sistem içerisindeki veriyi başka yere göndermek (bilişim sisteminin içindeki verinin başka bir yere gönderilmesi, transfer edilmesi) eylemlerinden herhangi birisinin gerçekleştirilmesi gerekir¹¹⁷⁴. Kanunda sayılan seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılmasıyla suç oluşur. TCK'nın 244/4. maddesindeki bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlanması suçunun oluşabilmesi için öncelikle failin bu maddenin birinci veya ikinci fıkralarında tanımlanan eylemleri icra etmesi ve bunun sonucunda kendisine ya da başka bir

¹¹⁷⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 975., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 230.

¹¹⁷¹ Bilişim sistemini; verileri toplayarak yerleştirdikten sonra bunları otomatik işlemlere tabi tutma imkanı sağlayan manyetik bir sistem olarak açıklamak mümkündür.

¹¹⁷² Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 979., Dülger, s. 320-322.

¹¹⁷³ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 828.

¹¹⁷⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 981-983., Dülger, s. 322-328.

kimseye haksız bir çıkar sağlaması gerekmektedir. Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlanması suçunun tamamlanması için failin kendisi lehine ya da başka bir kişi yararına olacak şekilde haksız menfaati elde etmesi yeterlidir, bu eylem sebebiyle mağdurun ayrıca zarara uğraması şart değildir. TCK m. 244/4'te yer alan hüküm tali norm niteliği taşır ve bilişim sistemleri aracılığı ile haksız menfaat sağlanması söz konusu olduğunda eğer olaya uygulanabilecek kanunda başka bir hüküm varsa (örneğin failin eylemi hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması gibi başka bir suçu oluşturuyorsa) öncelikle o hükmün uygulanması gerekecektir.

Bu kapsamda değerlendirme yapacak olursak, fail tarafından başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kullanılması sonucunda haksız yarar sağlanması durumunda aynı zamanda TCK'nın 243. veya 244. maddelerinde belirtilen suçların herhangi birisi işlenmiş olabilir. Bu durumda fail tek bir fiil ile kanunun iki farklı hükmünü ihlal ederek iki farklı suçu işlemiş olacaktır. Farklı neviden fikri içtima kuralları gereğince faile, en ağır cezayı gerektiren suçtan ceza vermek gerekecektir¹¹⁷⁵. Tek bir hareketi neticesinde iki farklı suça konu olabilecek hareketi icra eden fail hakkında, TCK'nın 44. maddesi uyarınca fikri içtima kuralları uygulanmalıdır.

Konumuzla ilgili olarak öğretilde, kullanılarak haksız yarar sağlanan banka veya kredi kartının ele geçiriliş şeklinin hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ya da yağma gibi bir suçu oluşturması durumunda; failin yalnızca banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı cezalandırılması gerektiği; çünkü burada tüketen-tüketilen norm ilişkisinin geçerli olduğu görüşü de ileri sürülmüştür¹¹⁷⁶. Kanaatimizce bu görüş yerinde değildir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, başkasına ait olan gerçek bir banka ya da kredi kartının ele geçirilmesi sırasında işlenen suça (hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ya da yağma gibi) yönelik eylem ile bu kartın mağdurun rızası dışında kullanılarak haksız yarar sağlanması eylemi birbirinden farklıdır. Failin böyle bir durumda iki farklı fiili söz konusudur. Dolayısıyla TCK'nın 44. maddesinde belirtilen fikri içtima hükümleri unsurları

¹¹⁷⁵ Benzer görüşler için bkz: Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 860., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1003-1004., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1032-1033., Koç, 2020, s. 140.

¹¹⁷⁶ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1081.

itibariyle oluşmaz ve uygulanamaz. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da bu şekilde değerlendirme yapılarak uyumsuzluklar hakkında karar verildiği görülmektedir¹¹⁷⁷.

2. Başkalarına Ait Banka Hesaplarıyla İlişkilendirerek Sahte Banka veya Kredi Kartı Üretme, Satma, Devretme, Satın Alma veya Kabul Etme Suçu

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu, zincirleme şekilde işlenebilir. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun mağduru, kartı çıkaran banka ya da finansal kurumdur. Zincirleme suç hükümleri hususunda TCK m. 245/2 yönünden suç sayısının belirlenmesinde, kartı çıkaran banka

¹¹⁷⁷ “...Sanığın, banka kartı ile bankamatikten para çekmesine yardım etme bahanesiyle katılanın kart şifresini öğrenip akabinde kartın bankamatikte sıkıştığını söyleyerek katılanı banka içine yollayarak ele geçirdiği banka kartı ile katılanın hesabından para çekme şeklindeki eyleminde; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 30.03.2010 tarih ve 2010/11-17 esas 2010/65 karar sayılı kararında açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK.nun 245/1. maddesindeki “her ne surette olursa olsun ele geçirilen” tabirinin hukuka uygun olarak ele geçirmeyi ifade ettiği, kartın hukuka aykırı olarak ele geçirilmesinden sonra kullanılmasının iki ayrı suçu oluşturacağı, somut olayda kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin aynı Yasanın 141/1 maddesindeki hırsızlık, kartın kullanılarak menfaat elde edilmesi eyleminin, 245/1. maddesindeki “kredi kartının kötüye kullanılması” suçunu oluşturduğu, fikri içtima koşullarının bulunmadığı, her ne kadar iddianamede sanığın katılanın hesabından para çekmesi dava konusu yapılmış ise de, TCK'nun 245/1 maddesinin sevk maddesinde gösterilmemesi nedeniyle bu suça ilişkin suç duyurusunda bulunularak kamu davası açılması halinde dava dosyalarının birleştirilerek sonucuna göre sanık hakkında karar verilmesi...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 04.03.2020 tarihli 2019/11198 E., 2020/3133 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 10.04.2018 tarih ve 2014/8- 412 esas 2018/160 karar sayılı kararında açıklandığı üzere, 5237 sayılı TCK'nun 245/1. maddesinde “her ne surette olursa olsun ele geçirilen” denildiği cihetle; banka veya kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesinden sonra kullanılmasının iki ayrı suçu oluşturacağı, somut olayda dolandırıcılık suçunun yanında, katılanın kredi kartının kullanılarak menfaat elde edilmesi eyleminin, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu da oluşturduğu anlaşılmakla, sanık hakkında zamanaşımı süresi içerisinde TCK’nın 245/1. maddesi uyarınca banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan dava açılması mümkün görülmüştür...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 11.07.2019 tarihli 2018/114 E., 2019/7844 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 30.03.2010 tarih ve 2010/11-17 esas, 2010/65 karar ile 04.03.2014 gün, 1439/104 sayılı kararlarında açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK.nun 245/1. maddesindeki “her ne surette olursa olsun ele geçirilen” tabirinin hukuka uygun olarak ele geçirmeyi ifade ettiği, kartın hukuka aykırı olarak ele geçirilme- sinden sonra kullanılmasının iki ayrı suçu oluşturacağı, somut olayda kredi kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin hırsızlık, kartın kullanılarak menfaat elde edilmesi eyleminin 245/1. maddesindeki “kredi kartının kötüye kullanılması” suçunu oluşturduğu, fikri içtima koşullarının bulunmadığı gözetilmeden, eylemin tek suç olarak kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 23.06.2016 tarihli 2016/4589 E., 2016/8439 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 30.03.2010 tarih ve 2010/11-17 esas, 2010/65 ve 04.03.2014 gün, 1439/104 sayılı kararlarında açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK.nun 245/1. maddesindeki “her ne surette olursa olsun ele geçirilen” tabirinin hukuka uygun olarak ele geçirmeyi ifade ettiği, kartın hukuka aykırı olarak ele geçirilmesinden sonra kullanılmasının iki ayrı suçu oluşturacağı, somut olayda banka kartının hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin hırsızlık, kartın kullanılarak menfaat elde edilmesi eyleminin 245/1. maddesindeki “kredi kartının kötüye kullanılması” suçunu oluşturduğu, fikri içtima koşullarının bulunmadığı gözetilmeden, eylemin tek suç olarak kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 22.02.2016 tarihli 2015/12839 E., 2016/1926 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

ya da finans kurumunun sayısı esas alınmalıdır. Fail tarafından aynı bankaya veya finansal kuruma ait olan birden fazla banka ya da kredi kartı sahte olarak üretilir, satılır, devredilir, satın alınır veya kabul edilir ise; bu durumda zincirleme suçla ilişkin hükümler geçerli olacaktır¹¹⁷⁸. Fakat burada zincirleme suçun geçerli olabilmesi için, aynı banka ya da finansal kuruma ait olan sahte şekilde üretilen kartların farklı zamanlarda üretilmiş olması gerekir. Fail tarafından farklı bankalara ya da finans kurumlarına ait olan banka veya kredi kartının sahte şekilde üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi söz konusu olursa; farklı banka ya da finans kurumu sayınca suç işleneceği için artık zincirleme suçtan bahsedilemeyecektir. Fail değişik bankalara ait kredi ya da banka kartlarını farklı tarihlerde birden çok defa üretir ise, banka sayısınca ayrı suç oluşacak ve her bir bankaya ait olarak üretilen sahte kartlar yönünden (bu bankalar açısından kendi içinde) ayrıca zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise incelenen uyuşmazlıklar hakkında verilen kararlarda benzer şekilde açıkça; TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için suça konu olan kartın, aynı bankaya ya da finans kurumuna ait olması gerektiği hususu belirtilmiştir¹¹⁷⁹.

¹¹⁷⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1019., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1051., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1080., Erdoğan, s. 344., Yıldız, s. 279., Apaydın, Banka veya Kredi Kartını Kötüye Kullanma Suçları, s. 100., Apaydın, Sahte Banka Veya Kredi Kartı, s. 111., Gökcan/Artuç, s. 8199.

¹¹⁷⁹ “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin ikinci fıkrasında; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin üçüncü fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin ikinci fıkrası ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda 43 üncü maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca 5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise 5237 sayılı Kanunun 43 üncü maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 20.02.2023 tarihli 2021/15553 E., 2023/630 K. sayılı Kararı, “...Birden fazla aynı banka adına sahte üretilmiş olarak ele geçen kartların farklı zamanlarda üretildiğine ilişkin delil bulunmadığı gözetilmeden sanık hakkında zincirleme suç hükümleri gereğince artırım yapılmasında isabet görülmediğinden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 28.09.2020 tarihli 2020/244 E., 2020/16167 K. sayılı Kararı, “...Sanıklarda yapılan aramada ele geçen suça konu sahte kredi kartlarının aynı bankaya ait olması ve farklı zamanlarda kopyalanıp üretildiğine ilişkin delil bulunmaması nedeni ile TCK’nın 245/2. maddesiyle bir kez cezalandırılması yerine zincirleme suç hükümlerinin

uygulanması suretiyle fazla cezalar tayin edilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 15.01.2020 tarihli 2019/19756 E., 2020/770 K. sayılı Kararı, “...Aynı bankadan birden fazla kişi adına başvurarak sahte kredi kartı üretme eyleminin tek suç oluşturacağı, kart başvurularının farklı zamanda yapılması halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacağı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.01.2020 tarihli 2019/19765 E., 2020/578 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK.nun 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, sanıkların bir bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi kartı üretmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlamaları halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK.nun 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK.nun 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK.nun 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği, somut olayda da; 8 ayrı yabancı bankaya ait gerçek kredi kartlarının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte kredi kartların üretilmesi ve bu kartların kullanılması suretiyle yarar sağlanması mahkemece gerekçeli kararda belirtildiği halde, mağdur olarak bu kartların kullanıldığı pos makinalarının ait olduğu bankalar kabul edilerek uygulama yapılması suretiyle eksik ceza tayin edilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 15.10.2018 tarihli 2016/10134 E., 2018/10888 K. sayılı Kararı, “...Sahte banka veya kredi kartı üretme, kabul etme ve sahte oluşturulmuş banka veya kredi kartı ile harcama yapma eylemlerinin mağduru, sahte olarak oluşturulan kredi ya da banka kartıyla ilişkilendirilen banka veya finans kuruluşu olması nedeniyle, kartı çıkaran banka sayısınca ve aynı bankaya ait birden fazla kopyalanmış kart kullanılması halinde ise kendi içerisinde zincirleme şekilde TCK.nun 245/2. ve sahte kartın kullanımı durumunda 245/3., birden fazla kullanılmışsa aynı yasanın 43. madde ve fıkralarının uygulanması gerektiği cihetle, Bankalararası Kart Merkezi tarafından suça konu 139 adet kart yönünden sahte olup yabancı bankalara ait bilgilerin manyetik şeridine kopyalandığının, 1 adet kartın ise sahte olup Yapı Kredi Bankasına ait bilgilerin kopyalandığının bildirilmesi karşısında; sanıkların eylemlerinin banka sayısınca TCK.nun 245/2. maddesi kapsamındaki suç oluşturacağı gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 04.06.2018 tarihli 2017/13753 E., 2018/6271 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle mağdur Finansbank’a müracaatla kredi kartı sözleşmesi imzalayarak sahte kredi kartı çıkartan sanıklar hakkında TCK.nun 245/2. maddesi uyarınca tayin olunan cezadan aynı yasanın 43/1. maddesi uyarınca arttırım yapılması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 14.05.2017 tarihli 2017/25381 E., 2018/5235 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı TCK.nun 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçlar olarak düzenlendiği, başkaları adına sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme eylemlerinde suçun mağduru kartı üreten banka ya da finans kuruluşu olması nedeniyle, kartı çıkaran banka sayısınca ve aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalandığında ise aynı suç işleme kararı ile işlendiğinin kabulüyle kendi içerisinde zincirleme şekilde TCK.nun 245/2 ve 43., bu sahte kartları değişik yer ve zamanda kullanarak menfaat temin etmesinin ise banka sayısınca TCK.nun 245/3, 43. maddelerine uygun bulunacağı cihetle; sanığın katılan ve şikayetçi iki bankaya ait tüm kartların ATM cihazlarına düzenek ve kamera yerleştirmek sureti ile görüntüleri kaydederek kart ve şifre bilgilerini ele geçirip bu bilgilerle sahte kartlar oluşturmak suçu banka sayısınca 245/2., 43., sahte oluşturulan bu kartlarla nakit çekmek ve çekmeye teşebbüs etmek eylemleri de banka sayısınca TCK.nun 245/3., 43 maddeleri kapsamında suçları oluşturacağı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 30.03.2017 tarihli 2016/75 E., 2017/3435 K. sayılı Kararı, “...Kredi kartının sahte olarak üretilmesi durumunda suçun mağduru kartın manyetik şeridine bilgileri kopyalanan bankalar olup TCK’nun 245/2. maddesinde tanımlanan suçun banka sayısınca oluşacağı... suçun mağdurunun banka olduğu cihetle, aynı kart numarasının her biri bağımsız olarak kullanıma olanaklı iki ayrı karta kopyalanması eylemini zincirleme suç kabul eden mahkemenin takdirinde bir isabetsizlik bulunmadığından tebliğnamedeki bu yöne ilişkin bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir...” Yargıtay 13. Ceza Dairesi’nin 28.05.2013 tarihli 2011/11628 E., 2013/8762 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

Yukarıda da açıkladığımız gibi TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suçun oluşabilmesi için fail tarafından başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi hareketlerinden herhangi birisinin gerçekleşmesi yeterlidir. Kanunda bu suç, seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu seçimlik hareketlerden birkaçının ya da hepsinin bir arada gerçekleşmesi söz konusu olsa bile suç bir defa işlenmiş kabul edilir. Bilindiği üzere seçimlik hareketli suçlarda aynı kanun maddesinin birden fazla ihlali ve bunun neticesinde ihlal sayısının suçun oluşması görünüştedir; gerçekte ceza kanunu bir defa ihlal edilmiş olduğu için tek bir suç işlenmiştir. Dolayısıyla gerçek anlamda suçların birleşmesinden bahsedilemez¹¹⁸⁰.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun konusu olan sahte banka ya da kredi kartlarının bazı cihazlar tarafından seri şekilde üretilmesi durumunda, zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır. Çünkü zincirleme suçun söz konusu olabilmesi için sahte kart üretiminin değişik zamanlarda gerçekleşmesi gerekir. Teknik cihazlar aracılığıyla seri şekilde çok sayıda sahte banka ya da kredi kartı üretilirken doğal anlamda birden fazla hareket icra edilmiş olsa bile (benzer şekilde parada sahtecilik suçlarında olduğu gibi¹¹⁸¹) hukuken bunlar tek bir hareket olarak kabul edilecektir¹¹⁸². Böyle bir durumda elbette failin eyleminin haksızlık içeriği fazla olduğu için hakim, faile uygulanacak cezayı belirlerken TCK'nın 61. maddesi uyarınca alt sınırdan uzaklaşarak hüküm kuracaktır. Bu kapsamda failin seri şekilde sahte banka ya da kredi kartı üretmesi eylemini, örnek olarak ifade etmek gerekirse kasten yaralama suçunun mağdura birden fazla yumruk atılarak gerçekleştirilmesine ya da failin seri şekilde aynı özellikteki sahte para üreterek piyasada tedavüle sunmasına benzetmek mümkündür. Özellikle parada sahtecilik¹¹⁸³ suçlarında fail, genellikle birçok sahte banknotu aynı anda

¹¹⁸⁰ İçel, Kayıhan, “Görünüşte Birleşme (İçtimai) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 2008, C. 7, S. 14, s. 44. <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904982.pdf> (Görünüşte Birleşme) (Erişim Tarihi: 10.07.2022)., İçel, s. 615.

¹¹⁸¹ Erman, Sair/Özek, Çetin, Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1996, s. 83., Yaşar/Gökcan/Artuç, s.6058.

¹¹⁸² Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 325., Dülger, s. 419., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 866., Koç, 2020, s. 209., Akbulut, Berrin, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Y. 2019, C. 1, S. 2, s. 34 (Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması).

¹¹⁸³ Türk Ceza Kanunu'nun parada sahtecilik başlıklı 197. maddesi; “(1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavüle bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
(2) Sahte parayı bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

dolaşıma sunar ancak (aynı nitelikteki kağıt paraların sahte üretimi) bu fiili nedeniyle kendisine tek bir suçun cezası verilir. Bu bakımdan zincirleme suç veya aynı neviden fikri içtima kuralları uygulanmayacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde hüküm altına alınan suç ile TCK'nın 204. maddesinde¹¹⁸⁴ düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçu ve TCK'nın 207. maddesinde¹¹⁸⁵ öngörülen özel belgede sahtecilik suçu arasındaki ilişki konusunda öğretide farklı gerekçelerle değerlendirmeler yapılmıştır. Bir görüşe göre kanunda özellikle “*üretmek*” kelimesi kullanıldığı için kanun koyucu özel bir sahtecilik suçu¹¹⁸⁶ getirmiştir. Sahtecilik eylemi klasik sahtecilik suçlarında belge üzerinde gerçekleştirilirken; TCK m. 245/2 açısından sahtecilik, kart üzerinde yapılmaktadır. Dolayısıyla sahte kart üretiminde failin sorumluluğu TCK'nın 245/2. maddesindeki suç yönünden olacaktır¹¹⁸⁷. Tezcan/Erdem/Önok'a göre ise; banka veya kredi kartının manyetik alanı üzerinde depolanan bilgiler, belgede sahtecilik açısından bir “*yazı*” olarak nitelendirilemez. Dolayısıyla aynı olayda sahtecilik ile TCK m. 245/2'nin birlikte gerçekleşmesi mümkün değildir¹¹⁸⁸.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan suçun konusu olan banka veya kredi kartı, gerek resmi belgede sahtecilik gerekse özel belgede sahtecilik suçları açısından belge¹¹⁸⁹ olarak kabul edilemez. Belge olarak sayılamayacak olan banka

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklindedir.

¹¹⁸⁴ Türk Ceza Kanunu'nun resmi belgede sahtecilik başlıklı 204. maddesi; “(1) Bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmi belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.” şeklindedir.

¹¹⁸⁵ Türk Ceza Kanunu'nun özel belgede sahtecilik başlıklı 207. maddesi; “(1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” şeklindedir.

¹¹⁸⁶ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 663-664.

¹¹⁸⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1019., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1051., Dülger, s. 432., Erdoğan, s. 344-345., Okuyucu Ergün, s. 1079., Günarslan, s. 155., Gökcan/Artuç, s. 8199.

¹¹⁸⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1081.

¹¹⁸⁹ Türk Ceza Kanunu'nun 204. maddesinin gerekçesinde belge kavramıyla ilgili olarak; “*Belge, eski dilimizdeki “evrak” kelimesi karşılığında kullanılmakta olup, yazılı kağıt anlamına gelmektedir. Bu bakımdan, yazılı kağıt niteliğinde olmayan şey, ispat kuvveti ne olursa olsun, belge niteliği taşımamaktadır.*

veya kredi kartlarının sahte olarak üretilmesi durumunda, suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereğince doğal olarak belgede sahteciliğe ilişkin kanun hükümleri uygulanamayacaktır. Banka veya kredi kartları, resmi belge ya da resmi belge hükmünde kabul edilen özel belgelerden değildir. Ayrıca belirtmek gerekir ki TCK'nın 207. maddesinde düzenlenmiş olan suçun oluşabilmesi için, özel belgenin mutlaka kullanılması şarttır. Dolayısıyla sahte şekilde üretilmiş olan banka veya kredi kartı kullanılmadığı sürece zaten özel belgede sahtecilik suçu unsurları itibariyle gerçekleşmeyecektir. Kaldı ki bir an için sahte üretilen banka ya da kredi kartının, özel belgede sahtecilik suçunun konusu olabileceği kabul edilse bile; zaten TCK'nın 245/2. maddesi özel norm niteliği taşıdığı için özel normun önceliği ilkesi gereğince, fail TCK m. 245/2 uyarınca cezalandırılacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile ilgili olarak tartışılan en önemli konulardan birisi de; bu suç işlenerek elde edilen sahte banka veya kredi kartının kullanılması sonucunda failin kendisine ya da başkasına haksız yarar sağlaması halinde, fail hakkında hangi suç ya da suçlardan dolayı ceza yaptırımı uygulanacağı hususudur. Fail, başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek sahte banka ya da kredi kartı üretir ve bu kartı kullanmak suretiyle haksız yarar elde ederse faile yalnızca TCK'nın 245/3. maddesinden mi ceza vermek gerekecektir; yoksa her iki suçu da işlediği kabul edilerek hem TCK m. 245/2'deki suç hem de TCK m. 245/3'deki suç nedeniyle failin cezalandırılması mı gerekir?

Kağıt üzerindeki yazının, anlaşılabilir bir içeriğe sahip olması ve ayrıca, bir irade beyanını ihtiva etmesi gerekir.

Bu yazının belli bir kişiye veya kişilere izafe edilebilir olması gerekir. Ancak, bu kişilerin gerçekten mevcut kişiler olması gerekmez. Bu itibarla, gerçek veya hayali belli bir kişiye izafe edilemeyen yazılı kağıt, belge niteliği taşımaz. Kağıt üzerindeki yazının belli bir kişiye izafe edilebilmesi için, bu kişinin ad ve soyadının kağıda eksiksiz bir şekilde yazılması ve kağıdın bu kişi tarafından imzalanmış olması şart değildir.

Ancak, bazı belgeler (örneğin poliçe gibi kambiyo senetleri) açısından, belge üzerinde kişinin kendi el yazısı ile imzasının atılmış olması gerekir. Zira, imza, ilgili kambiyo senedinin zorunlu şekil şartını (kurucu bir unsurunu) oluşturmaktadır.

Bir kişinin, düzenlediği belgeye başkasının adını yazması ve belgeyi imzalaması durumunda da bir belge vardır; ancak, bu belge sahtedir. Belge altında adı yazılan ve adına imza konulan kişi, gerçek veya hayali bir kişi olabilir. Bunun, belgenin varlığına bir etkisi bulunmamaktadır.

Bir belgeden söz edebilmek için, kağıt üzerindeki yazının içeriğinin hukukî bir kıymet taşıması, hukukî bir hüküm ifade etmesi, hukukî bir sonuç doğurmaya elverişli olması gerekir.

Belgeden söz edilen durumlarda yazılı bir kağıdın varlığı gerekli ise de; bazı durumlarda belgenin varlığını kabul için, yazının kağıt üzerinde bulunması gerekmez. Bir metal levha üzerine yazı yazılması hâlinde de belgenin varlığını kabul etmek gerekir. Bu itibarla, araç plakaları da resmi belge olarak kabul edilmek gerekir.” şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur.

Doktrinde bir görüşe göre bu durumda sahte kart üretme, geçit suçu oluşturacak ve fail yalnızca TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca sorumlu tutulacaktır. Geçit suç kavramı dolayısıyla TCK m. 245/2'de belirtilen suçu oluşturan fiiller, TCK m. 245/3'teki suç bakımından cezalandırılmayan önceki hareketlerdir. Sahte banka veya kredi kartını üreten kişi, bu kartı kullanarak menfaat sağladığı takdirde; TCK'nın 245/2. maddesindeki suç adeta TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenmiş olan suçun içinde eriyecektir. Failin sahte kartı üretme nedeni, bu kartı kullanarak yarar sağlamaktır. Failin TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçu işleyebilmesi için öncelikle bu maddenin ikinci fıkrasındaki suçu işlemesi gerekir¹¹⁹⁰. Bu konuyla ilgili diğer bir görüş ise, sahte kartı üreten, satın alan veya kabul eden kimsenin, bu kartı kullanarak kendisine veya başka bir kişiye haksız yarar sağlaması halinde iki ayrı suçun oluştuğunu ileri sürmektedir. Failin burada tek bir fiili olmadığı için fikri içtima hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. TCK m. 245/2'de öngörülen suç, TCK m. 245/3'te düzenlenen suçun unsuru olmaması nedeniyle burada artık bileşik suçtan da bahsedilemeyecektir¹¹⁹¹.

Kanaatimizce burada iki ayrı suç gerçekleşmiştir ve failin her iki suç nedeniyle gerçek içtima kuralları uyarınca cezalandırılması gerekir. Failin başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka ya da kredi kartı üretmesi, satması, devretmesi, satın alması ya da kabul etmesi filleri ile bu sahte kartı kullanarak haksız yarar elde etmesi birbirinden bağımsız iki farklı suçu oluşturan fiillerdir. Bu sebeple tek bir fiil ile hem TCK m. 245/2 hem de TCK m. 245/3'te düzenlenmiş olan suçların oluştuğundan bahsedilemeyeceği için TCK'nın 44. maddesinde öngörülen fikri içtima kuralının uygulanması da mümkün değildir. Burada birbirinden tamamen bağımsız iki farklı suçu oluşturan eylemler gerçekleştiği için gerçek içtima kuralını uygulamak ve

¹¹⁹⁰ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 668., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1080., Dülger, s. 435., Erdoğan, s. 343., Tepe, İlker, "İnternet (Bilişim) Ceza Hukuku Örneğinde Türk Ceza Hukuku'ndaki Yeni Gelişmeler", Alman- Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C.I, Ed: Eric Hilgendorf/Yener Ünver, İstanbul, YÜHF Yayını, İstanbul, 2010, s. 286., Taşdemir, s. 347., Taşkın, s. 86., Baş, s. 272. Öğretide ayrıca tüketen-tüketilen norm ilişkisi gereğince de, kullanılarak haksız yarar sağlanan kartın elde bulundurulmasının hangi suçu oluşturduğunun önemi olmaksızın yalnızca banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı failin cezalandırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu görüş için bkz: Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1081., Mahmutoğlu, 2013, s. 878.

¹¹⁹¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1019., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1050., Karagülmez, s. 353., Gökcan/Artuç, s. 8199., Koç, 2020, s. 228., Meran, Necati, Yeni Türk Ceza Kanununda Sahtecilik, Malvarlığı, Bilişim Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 590., Göktürk, Fikri İçtima, s. 164., Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 280., Yıldız, s. 276., Günarslan, s. 156.

faili her iki suçtan da sorumlu tutmak gerekir¹¹⁹². TCK m. 245/2 ile TCK m. 245/3'te belirtilen suçları oluşturan eylemler, tek bir eylem olarak kabul edilemeyeceği için bunlar arasında asli norm-tali norm ilişkisi veya fikri içtima durumu yoktur. Fail tarafından icra edilen hareketler arasında sebep-sonuç ya da araç-amaç ilişkisinin olması veya suça konu olan kartın aynı olması gibi hususlar, iki farklı suçu oluşturan iki fiilin varlığını etkilemeyecektir.

TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suçun hukuki konusu, gerçek bir banka hesabıyla ilişkilendirilerek üretilen, satılan, devredilen, satın alınan, kabul edilen sahte banka veya kredi kartı ya da kartlarıdır. TCK m. 245/3'te öngörülen suçun hukuki konusu ise, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartıdır. Her iki suç arasında hukuki konu, tipe uygun eylem, netice ve yaptırım açısından fark vardır. Örneğin fail, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmeden sahte olarak ürettiği banka ya da kredi kartını kullanarak yarar sağladığında; TCK'nın 245/2. maddesindeki suça ait fiili gerçekleştirmeden TCK'nın 245/3. maddesini ihlal etmiş olur. TCK'da her iki suç, farklı şekilde düzenlenmiştir. TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrası maddeye sonradan eklenmiştir ve üçüncü fıkraya hiçbir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla kanun koyucunun iradesinin, TCK m. 245/2'deki suçu oluşturan fiillerin TCK m. 245/3'ten bağımsız olarak cezalandırılması olduğu açıktır. Sonuç olarak tüm bu sebepler dikkate alındığında başkasına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek üretilen sahte banka ya da kredi kartı kullanılarak haksız yarar elde edildiğinde, artık iki farklı suç oluşacak ve failin gerek TCK m. 245/2 gerekse TCK m. 245/3 uyarınca cezalandırılması söz konusu olacaktır.

Konumuzla ilgili olarak şu hususu da ayrıca belirtmek gerekir. Fail, TCK m. 245/2 kapsamında olan sahte banka ya da kredi kartını üretir, kabul eder veya satın alırsa ve bu kartı kullanarak haksız yarar elde ederse; failin yalnızca TCK m. 245/3 uyarınca cezalandırılacağını ileri sürmek özellikle suça teşebbüs durumunda¹¹⁹³ ceza adaletine zarar verebilecektir. Örneğin kişi başkalarına ait banka hesabıyla ilişkilendirerek ürettiği kredi kartını kullanmaya çalışırken eylemini tamamlayamadan suç teşebbüs aşamasında kalırsa, TCK'nın 245/3. maddesinde belirlenen cezadan (dört yıldan sekiz yıla kadar hapis) teşebbüs nedeniyle dörtte birden dörtte üçe kadar indirim gerçekleşecektir. Halbuki kişi TCK'nın 245/2. maddesindeki suça konu olabilecek

¹¹⁹² Altuğ, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 35.

¹¹⁹³ Taşdemir, s. 347.

nitelikte bir kartı üretir ancak bu kartı kullanmaz ise en az üç yıl hapis cezasına mahkum olacaktır. Dolayısıyla sahte kartı ürettikten sonra bu kartı kullanarak yarar sağlamaya çalışan kimseye verilecek ceza miktarı, sadece sahte kartı üreten kişiye verilecek cezadan daha az olabilecektir. Bu durum ise açıkça ceza adaletine aykırılık teşkil etmektedir. Yargıtay'ın uygulamada incelediği uyuşmazlıklar hakkında vermiş olduğu kararlarına bakıldığında da benzer şekilde değerlendirme yapıldığı görülmektedir¹¹⁹⁴.

¹¹⁹⁴ “...TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen eylemlerin, aynı maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen eylemin hazırlık hareketleri niteliğinde olduğu ve kanun koyucu tarafından bağımsız suç olarak düzenlenmek suretiyle ayrıca cezalandırılmak istendiği, ortada tek bir fiil bulunmadığından fikri içtimadan söz edilemeyeceği gibi anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği, failin her zaman üçüncü fıkra da düzenlenen suçu işlemek amacıyla hareket etmeyebileceği, diğer bir anlatımla 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere failin sahte kartları ticari amaçla piyasaya sürme saikiyle de hareket etmiş olabileceği gibi üçüncü fıkradaki suçun işlenebilmesi için her koşulda ikinci fıkra da düzenlenen suçun işlenmesi zorunlu olmadığından her iki suç arasında “geçitli suç” ilişkisinin bulunmadığı, ayrıca gerçeğe aykırı belgelerle yapılan başvuru üzerine banka görevlilerinin araç olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması hâlinde bankaya başvuran kişinin TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kart üretme suçu bakımından dolayı fail olarak sorumlu olduğu ve bu fıkra uyarınca cezalandırılmasının gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; oluşturulmasını sağladığı sahte kredi kartını ayrıca kullanarak kendisine yarar sağlayan sanık hakkında TCK'nın 245/2 ve 245/3. maddeleri uyarınca ayrı ayrı uygulama yapılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10.05.2022 tarihli 2020/8-176 E., 2022/324 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen eylemlerin, aynı maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen eylemin hazırlık hareketleri niteliğinde olduğu ve kanun koyucu tarafından bağımsız suç olarak düzenlenmek suretiyle ayrıca cezalandırılmak istendiği, ortada tek bir fiil bulunmadığından fikri içtimadan söz edilemeyeceği gibi anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği, failin her zaman üçüncü fıkra da düzenlenen suçu işlemek amacıyla hareket etmeyebileceği, diğer bir anlatımla 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere failin sahte kartları ticari amaçla piyasaya sürme saikiyle de hareket etmiş olabileceği gibi üçüncü fıkradaki suçun işlenebilmesi için her koşulda ikinci fıkra da düzenlenen suçun işlenmesi zorunlu olmadığından her iki suç arasında “geçitli suç” ilişkisinin bulunmadığı, ayrıca gerçeğe aykırı belgelerle yapılan başvuru üzerine banka görevlilerinin araç olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması hâlinde bankaya başvuran kişinin TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kart üretme suçu bakımından dolayı fail olarak sorumlu olduğu ve bu fıkra uyarınca cezalandırılmasının gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; oluşturulmasını sağladığı sahte kredi kartlarını ayrıca kullanarak kendisine yarar sağlayan sanık hakkında TCK'nın 245/2 ve 245/3. maddeleri uyarınca ayrı ayrı uygulama yapılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir. Bu itibarla, haklı nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10.05.2022 tarihli 2020/8-36 E., 2022/323 K. sayılı Kararı, “...Sanık S Balcı'nın suçtan zarar gören H. Kaya'nın kimlik bilgilerini kullanarak katılan Finansbank AŞ'ye başvurması sonucunda düzenlenen kredi kartını 07.07.2010 tarihli bilgi güncelleme, kimlik/adres tespit tutanağı ve bankacılık işlemleri sözleşmesini imzalayarak teslim alıp 08.07.2010-21.09.2010 tarihleri arasında kullandığı anlaşılan olayda; TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen eylemlerin, aynı maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen eylemin hazırlık hareketleri niteliğinde olduğu ve kanun koyucu tarafından bağımsız suç olarak düzenlenmek suretiyle ayrıca cezalandırılmak istendiği, ortada tek bir fiil bulunmadığından fikri içtimadan söz edilemeyeceği gibi anılan suçların biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suçtan da bahsedilemeyeceği, failin her zaman üçüncü fıkra da düzenlenen suçu işlemek amacıyla hareket etmeyebileceği, diğer bir anlatımla 5377 sayılı Kanun'un 27. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere failin sahte

kartları ticari amaçla piyasaya sürme saikiyle de hareket etmiş olabileceği gibi üçüncü fıkradaki suçun işlenebilmesi için her koşulda ikinci fıkrada düzenlenen suçun işlenmesi zorunlu olmadığından her iki suç arasında “geçitli suç” ilişkisinin bulunmadığı, ayrıca gerçeğe aykırı belgelerle yapılan başvuru üzerine banka görevlilerinin araç olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması hâlinde bankaya başvuran kişinin TCK’nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kart üretme suçu bakımından dolayı fail olarak sorumlu olduğu ve bu fıkra uyarınca cezalandırılmasının gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde; oluşturulmasını sağladığı sahte kredi kartını ayrıca kullanarak kendisine yarar sağlayan sanık hakkında TCK’nın 245/2 ve 245/3. maddeleri uyarınca ayrı ayrı uygulama yapılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 05.04.2022 tarihli 2020/8-130 E., 2022/240 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı TCK’nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu cihetle; Saniğin mağdura ait kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle bilgisi ve rızası dışında Garanti Bankası’na müracaatla kredi kartı çıkarttırmak ve bu kredi kartını farklı zamanlarda kullanmaktan ibaret eyleminden dolayı TCK’nın 245/2. ve 245/3, 43/1. maddeleri kapsamında iki ayrı suçtan cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek TCK’nın 245/1. maddesi gereğince zamanaşımına uğradığından bahisle kamu davasının düşürülmesi hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 16.05.2022 tarihli 2022/392 E., 2022/7121 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK’nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK’nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK’nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK’nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 22.12.2021 tarihli 2021/2402 E., 2021/23354 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK’nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi veya banka kartı üretilmesi ve bu kart kullanılarak yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK’nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK’nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 06.12.2021 tarihli 2021/14390 E., 2021/22161 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK’nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, başkasına ait kimlik bilgileriyle sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK’nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda sahte olarak üretilmesi veya oluşturulması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak oluşturulan kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK’nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK’nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK’nın 245/3. maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği dikkate alınarak...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 27.04.2020 tarihli 2020/922 E., 2020/11781 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

TCK'nın 245/2. maddesinde hüküm altına alınan suç, soyut tehlike suçudur ve kanun koyucu bu suçu düzenlerken sahte kartların kullanım aşamasına kadar olan bazı fiilleri de engellemek istemiştir. TCK m. 245/2'deki suç ile aslında zarar tehlikesi düşünülerek bu suça konu eylemler yaptırıma bağlanmıştır. Çünkü sahte banka ya da kredi kartları finansal işlemlerde kullanılarak haksız yarar elde edildiğinde artık TCK m. 245/3'te öngörülen suç oluşacak ve kart hamilleri ile kartı çıkaran bankaların zarara uğraması söz konusu olacaktır. TCK m. 245/2'de yer alan suç, TCK m. 245/3'teki suçun unsuru değildir. Aynı şekilde TCK m. 245/3'te belirtilen suç, inceleme konumuz olan başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun nitelikli hali olarak kanunda düzenlenmemiştir. Bu suçlar birbirinden bağımsız oldukları için bileşik suçtan bahsetmek mümkün değildir.

Öğretide bir başka tartışma konusu olan husus ise, kişinin kimliği konusunda banka ya da finans kuruluşuna sahte belge sunması ya da gerçek dışı beyanda bulunarak banka veya kredi kartı temin etmesi halinde hangi suçun işlendiği hakkındadır. Bu konuda bir görüşe göre TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşabilmesi için sahtecilik, banka ya da kredi kartında yapılmalıdır. Karta ilişkin sözleşmede sahtecilik gerçekleştiğinde, 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç oluşacaktır¹¹⁹⁵. Bu görüşe benzer nitelikteki ileri sürülen başka bir görüşe göre ise failin eylemi böyle bir durumda TCK m. 245/2'de öngörülen suçun kapsamına girmez. Fail hakkında 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde düzenlenen suçtan veya dolandırıcılık suçundan¹¹⁹⁶ dolayı ceza uygulanmalıdır¹¹⁹⁷. Bu görüşlerden farklı olarak öğretide başka bir görüş ise kişinin sahte belgeler ile bankaya başvurarak başkasının hesabıyla ilişkilendirilmek suretiyle sahte kart üretilmesini sağlaması durumunda, banka görevlilerinin aldatıldıkları için dolaylı fail konumunda olduklarını; sahte belgeleri vererek adına sahte kartın üretilmesine neden olan kişinin ise doğrudan fail olacağını ve TCK'nın 245/2. maddesindeki suç nedeniyle yalnızca doğrudan failin sorumlu tutulacağını ileri sürmüştür¹¹⁹⁸. Tartışılan bu hususla alakalı olarak bir başka görüş ise faile böyle bir

¹¹⁹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1017., Erdoğan, s. 345., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1048., Gökcan/Artuç, s. 8182.,

¹¹⁹⁶ Taşkın burada kartın gerçek olduğunu, kimlik bilgisinin gerçek olmadığını belirterek failin nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158/1-f) suçundan cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir. Bknz: Taşkın, s. 74.

¹¹⁹⁷ Okuyucu Ergün, s. 1077-1078., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1081.

¹¹⁹⁸ Dülger, s. 387., Akbulut, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 31.

durumda sahte kartın verilmesi halinde TCK m. 245/2'deki suçun oluşacağını, sahte kartın fail tarafından henüz teslim alınmaması aşamasında ise 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde düzenlenen suçun oluşacağını ileri sürmüştür¹¹⁹⁹.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında, kişinin sahte belge ile bankaya başvurarak kredi kartı sözleşmesinin imzalanması aşamasını da kapsayacak şekilde olan süreç açısından 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde düzenlenen suçun oluşacağının kabul edildiği görülmektedir. Yargıtay'a göre fail tarafından sahtecilik yapılarak oluşturulan kredi kartı sözleşmesine istinaden banka tarafından kredi kartı üretilmesi durumunda, failin sorumluluğu TCK'nın 245/2. maddesine göre olacaktır¹²⁰⁰. Bu açıdan kişinin gerçek

¹¹⁹⁹ Yılmaz, Sacit, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 279., Mahmutoglu, 2013, s. 873., Koç, 2020, s. 235.

¹²⁰⁰ "...TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında seçimlik hareketli bir suç söz konusu olup buna göre; sahte banka veya kredi kartının üretilmesi, sahte üretilmiş banka veya kredi kartının sahte olduğu bilinerek satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi şeklinde belirlenen seçimlik hareketlerden en az birisinin gerçekleştirilmesi gerektiği, bu seçimlik hareketlerden biri olarak düzenlenen sahte banka veya kredi kartı üretme eyleminin tamamen yeni bir sahte kart oluşturulması veya gerçek bir kart üzerinde değişiklik yapılması şeklinde olabileceği, ancak bu suçun oluşumu için kartın sahte olarak düzenlenmesi eyleminin mutlaka fail tarafından gerçekleştirilmesinin gerekmediği, failin sahte belgelerle başvurarak başka bir kişi adına bankaya kart düzenletmesi durumunda da banka görevlisinin araç olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması nedeniyle bankaya başvuran kişinin sahte kart üretme suçu bakımından dolayı fail olarak sorumlu olduğu, bu durumda ise TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kredi kartı üretme suçunun 5464 sayılı Kanun'un 37. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunu bünyesine aldığı ve bu suçu tükettiği, diğer bir anlatımla kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunun sahte kredi kartı üretme suçunun unsuru olduğu hususları birlikte değerlendirildiğinde, somut olayda katılan H. Dayanç'a ait kimlik bilgilerini kullanarak mağdur Türkiye İş Bankası AŞ'ye başvurup sahte kredi kartı üretilmesini sağlayan sanığın eyleminin bir bütün hâlinde TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kredi kartı üretme suçu oluşturduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.07.2022 tarihli, 2020/8-449 E., 2022/514 K. sayılı Kararı, "...Sanık Y. Oruç'un, mağdur S. Oruç'un kimlik fotokopisini kullanarak katılan Finansbank AŞ'ye başvurduğu, bilgi güncelleme, kimlik/adres tespit tutanağı ve bankacılık işlemleri sözleşmesini mağdur S. Oruç adına imzaladığı, ardından katılan banka tarafından düzenlenen 4022 7801 06** **** numaralı kredi kartının sanığın eşi olan H. Oruç'a teslim edildiği anlaşılan olayda; gerçeğe aykırı belgelerle yapılan başvuru üzerine banka görevlilerinin araç olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması hâlinde bankaya başvuran kişinin sahte kart üretme suçu bakımından dolayı fail olarak sorumlu olduğu ve TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmasının gerektiği, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik ve 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarından biri diğerinin daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekli olmadığından TCK'nın 43. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde aynı suç sayılamayacakları hususları bir bütün olarak dikkate alındığında; TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kredi kartı üretme suçunun 5464 sayılı Kanun'un 37. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunu bünyesine aldığı ve bu suçu tükettiği, diğer bir anlatımla bu durumda kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunun sahte kredi kartı üretme suçunun unsuru olduğu, bu anlamda kredi kartı sözleşmesi ve ekinde yer alan belgede sahtecilik yapma eylemi nedeniyle sanık hakkında sahte kredi kartı üretme suçu bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 18.11.2021 tarihli, 2019/8-154 E., 2021/576 K. sayılı Kararı, "...Gerçeğe aykırı belgelerle yapılan başvuru üzerine banka görevlilerinin araç

olmayan belgeler ile kendisine kredi kartı verilmesi için bankaya başvurduğu tarih, bu başvuru üzerine kredi kartının üretilip üretilmemesi ve kartın üretilerek kişiye teslim edildiği tarih önem taşımaktadır. Yargıtay, somut olaydaki aşamalara göre suç vasfını belirleyerek eğer sahte kredi kartı üretilmeden fail yakalanır ise bu durumda 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesi uyarınca failin cezalandırılması gerektiğini kabul etmiştir¹²⁰¹.

olarak kullanılması suretiyle sahte kart üretilmesinin sağlanması hâlinde bankaya başvuran kişinin sahte kart üretme suçu bakımından dolaylı fail olarak sorumlu olduğu ve TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmasının gerektiği, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik ve 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarından biri diğerinin daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekli olmadığından TCK'nın 43. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde aynı suç sayılamayacakları, bu anlamda sanık hakkında kredi kartı sözleşmesi ve ekinde yer alan belgede sahtecilik yapma eylemi nedeniyle sahte kredi kartı üretme suçu bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı, yine kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik suçunun kartlı ödemeler sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla TCK'da yer alan resmî ve özel belgede sahtecilik suçlarından ayrı özel bir tür sahtecilik suçu olarak 5464 sayılı Kanun'da düzenlenmesi karşısında resmî ve özel belgede sahtecilik suçları açısından TCK'nın 212. maddesinde hüküm altına alınan özel içtima hükmünün bu suç açısından uygulama yerinin bulunmadığı hususları bir bütün olarak dikkate alındığında; TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen sahte kredi kartı üretme suçunun 5464 sayılı Kanun'un 37. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunu bünyesine aldığı ve bu suçu tükettiği, diğer bir anlatımla bu durumda kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunun sahte kredi kartı üretme suçunun unsuru olduğu, bu anlamda somut olayda sanık hakkında kredi kartı sözleşmesi ve ekinde yer alan belgede sahtecilik yapma eylemi nedeniyle sahte kredi kartı üretme suçu bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 06.05.2021 tarihli, 2017/8-1153 E., 2021/203 K. sayılı Kararı, "...Sanık S. Beller'in 13.12.2011 tarihinde mağdur D. Yüksel adına internet üzerinden Garanti Bankası AŞ'ye kredi kartı müracaatında bulunduktan sonra düzenlenmesini sağladığı kredi kartını 20.12.2011 tarihinde kredi kartı sözleşmesi imzalamak suretiyle kuryeden teslim aldığı olayda; 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik ve 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarından biri diğerinin daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekli olmadığından TCK'nın 43. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde aynı suç sayılamayacakları bu anlamda zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı, yine kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik suçunun kartlı ödemeler sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla TCK'da yer alan resmî ve özel belgede sahtecilik suçlarından ayrı özel bir tür sahtecilik suçu olarak 5464 sayılı Kanun'da düzenlenmesi karşısında resmî ve özel belgede sahtecilik suçları açısından TCK'nın 212. maddesinde düzenlenen özel içtima hükmünün bu suç açısından uygulama yerinin bulunmadığı, ayrıca sahte belgelerle başkası adına bankaya kart düzenlettirilmesi eyleminin de TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan seçimlik hareketlerinden birisi olarak düzenlenen üretim tabiri içinde değerlendirilmesi gerektiği hususları bir bütün olarak dikkate alındığında; TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınan sahte kredi kartı üretme suçunun 5464 sayılı Kanun'un 37. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunu bünyesine aldığı ve bu suçu tükettiği, diğer bir anlatımla bu durumda kredi kartı sözleşmesindeki sahtecilik suçunun sahte kredi kartı üretme suçunun unsuru olduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2016/8-420 E., 2020/7 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹²⁰¹ "...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin

Kanaatimizce failin kimliği ile ilgili olarak banka ya da finans kuruluşuna sahte belge vermesi halinde şu şekilde değerlendirme yapmak doğru olacaktır. Banka veya finans kurumundan kredi kartı alınabilmesi için öncelikle kişi ile bu kurumlar arasında kredi kartı sözleşmesi düzenlenecektir. Fail, kredi kartını almak için bankaya sahte belge verdiğinde 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde¹²⁰² düzenlenen suç işlemiş

imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2 ve 43/1 maddeleri ve fıkralarında belirtilen suç, kart üretimi yapılmadan belgelerin sahte olduğu anlaşıldığında eylemin 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde belirtilen suç oluşturacağı, kart üretimi için yapılan başvuru sırasında herhangi bir sahte belge düzenlenmemesi veya ibraz edilmemesi halinde tipiklik unsuru gerçekleşmediğinden 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesindeki suçun oluşmayacağı cihetle..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.01.2020 tarihli, 2019/19765 E., 2020/578 K. sayılı Kararı, "...Saniğin aslı ele geçmeyen sahte kimlikle başvurup kredi kartı sözleşmesi düzenlenmesi suretiyle şikayetçi HSBC Bankasından sahte kredi kartı çıkarttırmak şeklindeki eyleminin, mağduru banka olup TCK'nın 245/2. maddesindeki suç kapsamında cezalandırılması gerekirken..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 23.10.2019 tarihli, 2018/12101 E., 2019/12797 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşumu için failin sahte belgelerle başvurarak, başkası veya olmayan bir kimse adına bankaya kart düzenletmesi gerektiği, Ceza Genel Kurulu'nun 16.04.2019 gün ve 2015/8-960 Esas 2019/467 Karar sayılı ilamında da vurgulandığı üzere, TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçun konusunu, sahte olarak üretilmiş banka veya kredi kartının oluşturduğu, bu nedenle sahteciliğin banka veya kredi kartında yapılmış olması gerektiği, kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması eyleminin bu madde kapsamında değil, 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesi kapsamında değerlendirileceği..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.06.2018 tarihli, 2017/18460 E., 2018/7010 K. sayılı Kararı, "...01.03.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suç oluşturacağı cihetle; saniğin kartın teslimi sırasında yakalandığının belirtilmesi karşısında, başkasına ait kimlikle yapılan başvurunun tarihi, başvurusu üzerine banka tarafından kart üretilip üretilmediği veya üretilen kartın yem kart olup olmadığı, üretilmişse tarihinin araştırılıp, kart üretilmeden yakalanmışsa hakkında suç tarihine göre 5464 sayılı Yasanın 37/2. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği, sonucuna göre yukarıda yapılan açıklama ışığında hukuki durumun tayin ve takdiri gerekirken eksik incelemeye dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.06.2018 tarihli, 2017/18460 E., 2018/7010 K. sayılı Kararı, "...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesinde yer alan "kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler" şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK'nın 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suç, sahte kartları kullanarak menfaat temin etmenin ise ayrıca TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç oluşturacağı, sahte banka veya kredi kartı üretme, kabul etme ve sahte oluşturulmuş banka veya kredi kartı ile ATM cihazından para çekme ya da alışveriş yapma eylemlerinin mağduru, kredi ya da banka kartını üreten banka veya finans kuruluşu olması nedeniyle, başkaları adına başvuruları reddedilenler veya üretilen kartların bağlı bulunduğu banka sayısınca kendi içerisinde zincirleme şekilde 5464 sayılı Yasanın 37/2 veya TCK'nın 245/2. ve aynı bankaya ait birden fazla sahte kart kullanılması halinde ise, kendi içerisinde zincirleme şekilde aynı yasanın 245/3. madde ve fıkralarında düzenlenen suçların oluşacağı cihetle..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.02.2017 tarihli, 2016/6242 E., 2017/1666 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹²⁰² 5456 sayılı Banka Kartları Ve Kredi Kartları Kanunu'nun gerçeğe aykırı beyan, sözleşme ve eki belgelerde sahtecilik başlıklı 37. maddesi; "Banka kartı veya kredi kartını kaybettiği ya da çaldığı yolunda gerçeğe aykırı beyanda bulunarak kartı bizzat kullanan veya başkasına

olacaktır. Çünkü kredi kartı sözleşmesinde ya da eklerinde sahtecilik yapılması neticesinde veya sözleşmenin imzalanabilmesi için sahte belge sunulması ile birlikte bu suç unsurları itibariyle oluşmuştur. Kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması nedeniyle, bu sözleşmeye bağlı olarak faile verilen kredi kartı da sahte olacaktır. Burada sahte kredi kartının üretilmesine neden olan failin hareketidir ancak kredi kartı ilgili banka veya finans kurumu tarafından üretilmektedir. Dolayısıyla teknik anlamda sahte kredi kartını fail bizzat üretmemekte, kartı banka yasal prosedür gereğince kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra üretmektedir. Elbette kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılmasına failin hareketi neden olmuştur. Burada fail aslında sahte kartı bizzat üreten değil, başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilmek suretiyle üretildiğini bildiği sahte kartı kabul edendir¹²⁰³. Fail sahte kredi kartını bu özelliğini bilerek kabul etmekle artık TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu oluşturan seçimlik hareketlerden birisini gerçekleştirerek bu suçu işlemiştir. Dolayısıyla böyle bir durumda fail açısından hem 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç hem de TCK'nın 245/2. maddesindeki suç gerçekleşmiş olacaktır. Gerçek içtima kuralları uyarınca faili her iki suç nedeniyle sorumlu tutmak gerekecektir. Fail bu şekilde sahte kredi kartı sözleşmesi düzenleyerek elde ettiği sahte kartı kullanmak suretiyle kendisi veya başkası için haksız yarar sağladığında ayrıca TCK m. 245/3'te düzenlenen suç da işlemiş olacak ve bu suç nedeniyle de gerçek içtima kurallarına göre cezalandırılacaktır. Ancak şu hususu da belirtmek gerekir ki, failin 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde yer alan suçtan sorumlu tutulabilmesi için sahteciliğin kredi kartı sözleşmesinde veya üye işyeri sözleşmesi ile eklerinde yapılması şarttır. Failin bu sözleşmeler dışında (örneğin kanunda belirtilen bu belgeler dışında banka kartı almak için sahtecilik yapılması gibi) sahtecilik yapması durumunda bu suç unsurları itibariyle oluşmayacaktır.

Konumuzla ilgili olarak 5464 sayılı Kanun'un 38/1. maddesinde düzenlenen izinsiz kart çıkarma suçu ile TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka ya da kredi kartı üretme suçu arasındaki ilişkiyi de değerlendirmek gerekmektedir. Öğretide bir görüşe göre 5464 sayılı Kanun'un 38/1. maddesinin amacı banka veya kredi kartlarının üretimini

kullandıran kart hamilleri ile bunları bilerek kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.” şeklindedir.

¹²⁰³ Benzer nitelikte görüş için bkz: Günarslan, s. 160.

denetim altına alarak kötüye kullanımları önlemektir. Sahte banka veya kredi kartı üretilmesi bu kanun kapsamına girmeyecektir. Sahte kart üretmek için izin almak gerekmeyeceği için bu nitelikteki bir eylem TCK'nın 245/2. maddesine göre cezalandırılmalıdır¹²⁰⁴.

Kanaatimizce burada şöyle bir değerlendirme yapmak gerekecektir. 5464 sayılı Kanun'un 38/1. maddesinde¹²⁰⁵ gerekli izinleri almadan kredi kartı çıkaran kimselerin suç oluşturan eylemleri belirtilmektedir. Bu kanunda öngörülen suç, izin alınmadan kredi kartı çıkarmaya yönelik fiillerdir. 5464 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen faaliyet izni alınmadan, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek kredi kartı üretilirse; bu durumda hem 5464 sayılı Kanun'un 38/1. maddesi hem de TCK'nın 245/2. maddesi ihlal edilmiş olur. Fail, izinsiz şekilde başkalarının hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle kredi kartı üreterek tek bir fiili ile iki farklı suçu işlemiş olmaktadır. Bu durumda fail, farklı neviden fikri içtima kuralları uyarınca¹²⁰⁶ TCK m. 44'teki açık hüküm nedeniyle en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır. Her iki suç için kanunda öngörülen cezalar karşılaştırıldığında fail hakkında, cezası daha ağır olan TCK m. 245/2'deki suçun cezası uygulanacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan suç ile olan ilişkisi nedeniyle yasak cihaz ve programlar başlıklı TCK'nın 245/A maddesindeki suçtan da bahsetmek gerekmektedir. Bilindiği üzere TCK'nın 245/A maddesinde; bilişim suçlarının düzenlendiği bölümde bulunan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması ile gerçekleştirilen diğer suçların işlenebilmesi amacıyla yapılan hazırlık hareketleri ayrı bir suç olarak yer almıştır. Kişi ürettiği ya da elinde bulundurduğu bu madde kapsamına giren bir cihazı kullanarak sahte banka veya kredi kartını üretebilir. TCK'nın 245/A maddesi kapsamına giren bir cihazı üreten kimse, daha sonra bu cihazı kullanarak başkasının banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte kart üretirse bu durumda

¹²⁰⁴ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s.328, s. Koç, 2020, s. 236.

¹²⁰⁵ 5456 sayılı Banka Kartları Ve Kredi Kartları Kanunu'nun izinsiz kart çıkarma başlıklı 38. maddesi; *"Bu Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen izinleri almaksızın kartlı sistem kuran, kredi kartı çıkaran veya üye işyeri anlaşması yapan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilân ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda bu işlerle uğraştıkları izlenimini yaratacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.*

Birinci fıkraya aykırılık halinde Kurumun, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığını muhatap talebi üzerine sulh ceza hâkimince, dava açılması halinde davaya bakan mahkemece işyerlerinin faaliyetleri ve reklamları geçici olarak durdurulur, ilânları toplatılır. Bu tedbirler, hâkim kararı ile kaldırılıncaya kadar devam eder. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır." şeklindedir.

¹²⁰⁶ Artuk/Gökcen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014, s. 6976.

gerçek içtima kuralları uygulanacak¹²⁰⁷ ve gerek TCK m. 245/A gerekse TCK m. 245/2’de hüküm altına alınan suçlar dolayısıyla kendisine ceza verilecektir.

3. Sahte (Oluşturulan veya Üzerinde Sahtecilik Yapılan) Bir Banka veya Kredi Kartını Kullanmak Suretiyle Kendisine veya Başkasına Yarar Sağlama Suçu

TCK’nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkündür. Sahte banka veya kredi kartı, fail tarafından aynı suç işleme kararı kapsamında değişik zaman dilimlerinde birden çok defa kullanılmak suretiyle yarar elde edilirse; bu durumda zincirleme suç oluşacaktır. Aynı hamile ait olan sahte banka ya da kredi kartı farklı zamanlarda birden çok kez kullanılarak haksız yarar sağlandığında, TCK’nın 245/3. maddesinde öngörülen suç zincirleme şekilde işlenmiş olacaktır. Hamilin aynı kişi (tek bir kişi) olduğu birden fazla sahte banka ya da kredi kartı kullanılarak TCK’nın 245/3. maddesindeki suç işlenirse yine zincirleme suç kuralı uygulanacaktır. Bu suçun işlenmesinde kullanılan sahte banka veya kredi kartları farklı hamillere ait ise, bu durumda kart hamili sayısınca suç oluşacak ve zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır. Fail, böyle bir durumda farklı kart hamillerine ait sahte kartları kullanarak kendisine maddi yarar temin ettiğinde doğal olarak farklı mağdurların malvarlıklarında zarar meydana gelecektir. Böyle bir durumda failin aynı suç işleme kararıyla hareket ettiğinden de bahsedilemeyecektir ve farklı mağdurlara karşı TCK m. 245/3’teki suçun işlenmesi söz konusu olacaktır.

TCK’nın 245/3. maddesinde yer alan suç ile ilgili olarak şu hususu da belirtmek gerekmektedir. Bu suçun hayali hesaplarla ilişkilendirilmek suretiyle oluşturulan sahte kartlar kullanılarak işlenmesi mümkündür. Bu suça konu olan kartlar gerçekte olmayan hayali kimseler adına da oluşturulabilir. Bu durumda zincirleme suça ilişkin değerlendirme yapılırken, ilgili banka veya finans kurumu dikkate alınacaktır. Aynı banka veya finans kurumunun çıkarmaya yetkili olduğu (hayali kişiler adına düzenlenen) birden çok sahte banka veya kredi kartı kullanılarak haksız yarar sağlanırsa TCK m. 245/3’te belirtilen suç, zincirleme şekilde işlenmiş olacaktır. Aynı şekilde tek bir bankaya ait olan gerçek dışı (hayali) kişiler adına düzenlenmiş tek bir sahte banka veya kredi kartı, farklı zamanlarda kullanılarak haksız yarar sağlanırsa;

¹²⁰⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 327, s. Koç, 2020, s. 240.

burada da zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Hayali kişiler adına düzenlenen sahte banka veya kredi kartlarının farklı bankalara ait olması durumunda ise zincirleme suçtan bahsedilemeyecektir. Bu kapsamda farklı banka ya da finans kurumuna ait olan ancak gerçek dışı hesaplarla ilişkilendirilerek oluşturulan sahte banka veya kredi kartları kullanılarak TCK m. 245/3'teki suç işlendiğinde, artık ilgili banka veya finans kurumu sayısınca suç işlendiği için zincirleme suç hükmü uygulanamayacaktır.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise aynı bankaya ait birden fazla sahte banka veya kredi kartı kullanıldığında veya aynı bankaya ait kartın değişik zamanlarda kullanılması durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı; farklı bankalara ait sahte kartlar kullanılarak yarar elde edildiğinde ise banka sayısınca suçun oluşacağı belirtilmiştir¹²⁰⁸.

¹²⁰⁸ “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi 5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin ikinci fıkrasında, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi veya banka kartı üretilmesi ve bu kart kullanılarak yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43 üncü maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle; Saniğin katılan Türkiye İş Bankası, mağdur Garanti Bankası, Türkiye Ekonomi Bankası A.Ş.'ye karşı sahte banka veya kredi kartı çıkartmak ve bu banka veya kredi kartını kullanmaktan ibaret eyleminin banka sayısınca 5237 sayılı Kanun'un 245/2, 43/1 ve 245/3, 43/1. maddelerine uyan suçları oluşturduğu gözetilmeden bir kez zincirleme şekilde sahte kredi kartı üretme ve zincirleme şekilde sahte kredi kartının kullanılması suretiyle yarar sağlama suçlarını oluşturduğu kabulüyle yazılı biçimde eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.06.2023 tarihli, 2020/17476 E., 2023/5350 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi veya banka kartı üretilmesi ve bu kart kullanılarak yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.12.2022 tarihli, 2022/3168 E., 2022/19205 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, başkasına ait kimlik bilgileriyle sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK'nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartın değişik zamanlarda sahte olarak üretilmesi veya oluşturulması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak oluşturulan kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para

TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun işlenmesinde kullanılan banka veya kredi kartının, TCK'nın 245/2. maddesinde belirtilen şekilde başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek oluşturulması mümkün olduğu gibi; herhangi bir kişiye

çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 24.11.2022 tarihli, 2021/15739 E., 2022/17580 K. sayılı Kararı, "...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi kartı üretilmesi ve bu kartı kullanmak suretiyle yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK'nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle; somut olayda; dosya kapsamına göre, mağdur İNG bankasının müşterileri olan katılan A. K. ile şikayetçi M. İ. 'a ait olan ve aynı ATM'de kopyalayıp farklı zamanlarda üretildiği tespit edilemeyen sahte kredi kartlarını kullanan sanık hakkında TCK'nın 245/2., ve 245/3., 43 maddeleri uyarınca hükümler kurulması gerekirken suç vasfında yanılğıya düşülerek eylemlerin bir bütün olarak tek suç kabulü ile adına kart üretilen kişi sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi uyarınca mahkumiyetine karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.11.2022 tarihli, 2020/6972 E., 2022/16458 K. sayılı Kararı, "...Sahte banka veya kredi kartı üretme, kabul etme ve sahte oluşturulmuş banka veya kredi kartı ile ATM cihazından para çekme ya da alışveriş yapma eylemlerinin mağduru sahte olarak oluşturulan kredi ya da banka kartıyla ilişkilendirilen banka veya finans kuruluşu olup, kartları gerçeğe aykırı olarak üretilen banka sayısınca TCK'nın 245/2. maddesi ile aynı bankanın birden fazla kartının değişik zamanlarda sahte olarak üretilmesi veya oluşturulması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak oluşturulan kartların para çekme veya alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması, harcama yapılmadan kartların bloke olması halinde TCK'nın 245/3. maddesine teşebbüs suçundan uygulama yapılması gerektiği, suçtan zarar görenin aynı olsa dahi sahte banka veya kredi kartı oluşturma suçu ile sahte oluşturulan banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun unsurlarını oluşturan fiillerin farklı olduğu cihetle... sanığın, müştekiler C. K. ve H. Ç. adına çıkartılan kimlik veya kimlik bilgilerini kullanarak mağdur HSBC A.Ş.'ye müracaat edip çıkarttıkları sahte kredi kartlarını değişik yer ve zamanda kullanarak menfaat temin etmelerinin yine banka sayısınca TCK'nın 245/3, 43. maddeleri kapsamında cezalandırılması gerekirken..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.12.2021 tarihli, 2021/5484 E., 2021/23394 K. sayılı Kararı, "...Başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi TCK'nın 245/2. maddesinde; sahte banka veya kredi kartını kullanarak kendisine veya bir başkasına yarar sağlanması ise anılan maddenin 3. fıkrasında birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı suçları oluşturduğu, bankaya ait gerçek bir kredi kartının manyetik şerit bilgilerinin kopyalanarak sahte bir kredi veya banka kartı üretilmesi ve bu kart kullanılarak yarar sağlanması halinde suçtan zarar görenin ilgili banka olduğu, aynı bankaya ait birden fazla kartın kopyalanması durumunda 43. maddesinin, sahte olarak üretilen kartların alışverişte kullanılması halinde ise, banka sayısınca TCK'nın 245/3. maddesi ile aynı bankaya ait birden fazla kart ile veya bir kart ile değişik zamanlarda para çekilmesi veya harcama yapılması halinde ise TCK'nın 43. maddesi uyarınca uygulama yapılması gerektiği cihetle; sanık T. L. 'nin işyerinde bulunan 2 adet pos cihazından Volkswagen Bankasına ait 1 adet kart ile 2 kez, OSB Bank Rusya Bankasına ait 1 adet kart ile 2 kez işlem yapıldığı anlaşılan somut olayda; sanığın sahte banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle yarar sağlama suçlarından banka sayısınca TCK'nın 245/3, 43. madde ve fıkraları gereğince cezalandırılması gerekirken bir kez TCK'nın 245/3. madde ve fıkrasından cezalandırılması suretiyle eksik ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 06.12.2021 tarihli, 2021/14390 E., 2021/22161 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

ait olan banka hesabıyla ilişkilendirilmeksizin hayali kişilerle ilişkilendirilmek suretiyle sahte şekilde oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan kart olması da mümkündür. Fail eğer TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suça konu eylemi gerçekleştirirken, TCK'nın 245/2. maddesi kapsamına giren sahte ürettiği bir banka veya kredi kartını kullanır ise bu durumda gerek TCK m. 245/2'de düzenlenen suçtan dolayı gerekse de TCK m. 245/3'teki suçtan dolayı gerçek içtima hükümleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Bu iki suç tipi arasındaki içtima ilişkisi ile ilgili olarak yukarıda detaylı açıklama yapıldığı için burada ayrıntıya girilmeyecektir. Ancak failin TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçu işlerken kullandığı banka veya kredi kartı, TCK'nın 245/2. maddesi kapsamında değilse bu durumda sorumluluk yalnızca TCK m. 245/3 uyarınca belirlenecektir.

TCK'nın 245/3. maddesinde açıkça belirtilen *“failin daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı”* cümlesinden bu normun, tali bir norm olarak düzenlendiği sonucu çıkarılabilecektir. Bilindiği üzere asli norm-tali (yardımcı) norm ilişkisi söz konusu olduğunda kişi hakkında asli norm uygulanacaktır. Tali norm, hiçbir zaman asli normun önüne geçerek uygulama alanı bulamaz. Ceza normu, eğer diğer normların uygulanmadığı hallerde başvuru bir norm durumundaysa artık yardımcı norm olarak kabul edilir ve yardımcı normun sonralığı ilkesine göre olaya asli norm uygulanır¹²⁰⁹. Bu kapsamda sahte şekilde düzenlenmiş olan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartının kullanılarak haksız yarar sağlanması söz konusu olduğunda, öncelikle bu eylemin TCK'nın 245/3. maddesine göre daha ağır bir cezayı oluşturan başka bir suçu oluşturup oluşturmadığı değerlendirilecektir. Eğer somut olayda failin bu fiili TCK m. 245/3'teki suçtan daha ağır bir yaptırımı öngören başka bir suçu oluştuyorsa, artık fail hakkında bu suç nedeniyle hüküm kurulacak; aksi takdirde faile TCK m. 245/3 uyarınca ceza verilecektir. Bu hususla ilgili olarak şu suçlar ile inceleme konumuz olan suç karşılaştırılarak değerlendirme yapılabilir. Özel belgede sahtecilik suçu ile sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunu karşılaştırdığımızda özel belgede sahtecilik suçu için kanunda öngörülen yaptırımın bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası olması nedeniyle zaten uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Ayrıca TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç özel norm niteliğindedir. Banka veya kredi kartlarında sahtecilik yapılarak elde

¹²⁰⁹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 554., Artuk/Gökçen, s. 704.

edilen bu kartların kullanımı neticesinde haksız yarar sağlandığında, öncelikli olarak TCK m. 245/3'ün uygulanması gerekir.

Konumuzla ilgili olarak TCK'nın 244/4. maddesinde düzenlenen bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu ile TCK'nın 245/3. maddesi arasındaki ilişkiye de değinmek gerekmektedir. Bilindiği üzere bilişim sisteminin engellenmesi, bozulması, verilerin yok edilmesi ya da değiştirilmesi suretiyle haksız çıkar elde edilmesi eylemi, TCK m. 244/4'te öngörülen suçu oluşturmaktadır. Ancak sahte banka veya kredi kartlarının kullanılarak haksız yarar sağlanması söz konusu olduğunda fail hakkında TCK m. 244/4 değil, TCK m. 245/3 uygulanacaktır. Çünkü TCK'nın 244/4. maddesindeki suçun oluşabilmesi için öncelikle eylemin başka bir suçu oluşturmaması şarttır. Halbuki failin eylemi TCK m. 245/3. maddesinde düzenlenen suçu oluşturduğu için kanundaki açık hüküm uyarınca TCK m. 244/4 zaten uygulanamaz. Dolayısıyla burada kişinin bilişim sistemine ya da verilere ilişkin herhangi bir müdahalesi neticesinde haksız yarar elde edip etmediğine yönelik araştırma yapılmasına gerek yoktur¹²¹⁰. Ayrıca TCK m. 245/3 özel hüküm niteliğinde olduğu için sahte banka veya kredi kartının kullanılarak haksız yarar sağlanmasına ilişkin eylemler yönünden öncelikli olarak uygulanmalıdır.

Doktrinde asli norm-tali norm uygulaması ile ilgili olarak özellikle TCK'nın 158. maddesinde nitelikli dolandırıcılık suçu ile TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç karşılaştırılıp, nitelikli dolandırıcılık suçunun cezasının daha az olduğu belirtilerek kişi hakkında asli norm olarak sahte banka veya kredi kartını kullanarak yarar sağlama suçunun uygulanacağı belirtilmiştir¹²¹¹. Kanaatimizce bu yorum genel olarak her koşulda doğru değildir. Çünkü 2.12.2016 tarihli ve 29906 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 24.11.2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile TCK'nın 158. maddesinde¹²¹² yapılan değişiklik sonrasında dolandırıcılık suçunun

¹²¹⁰ Ketizmen, s. 187.

¹²¹¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1024., Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 870.

¹²¹² Türk Ceza Kanunu'nun nitelikli dolandırıcılık başlıklı 158. maddesi; "(1) Dolandırıcılık suçunun;
a) Dinî inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,
b) Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,
c) Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,
d) Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,
e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,
f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle,
g) Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
h) Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,

nitelikli şeklinin olduğu bazı hallerde hapis cezasının alt sınırı üç yıldan dört yıla çıkartılarak TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç ile aynı hale getirilmiştir ve bu suç açısından hapis cezasının üst sınırı ise on yıl olarak düzenlendiği için bu ceza miktarı TCK m. 245/3'te belirlenen cezadan daha fazladır. Ayrıca 6763 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile TCK'nın 158. maddesine eklenen üçüncü fıkra dikkate alındığında suçun, üç veya daha fazla kişi ile işlenmesi durumunda ya da suç işlemek için oluşan bir örgütün faaliyeti kapsamında bu suçu oluşturan fiilin gerçekleşmesi söz konusu olduğunda, uygulanacak yaptırım miktarı yine TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen yaptırımdan daha fazla olacaktır. Dolayısıyla kişi hakkında uygulanacak asli norm belirlenirken bu hususların da göz önüne alınması gerekir.

Kanaatimizce kanun koyucunun TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçu, bu şekilde tali bir norm olarak düzenlemesi isabetli olmamıştır. TCK'nın 245/3. maddesi, aslında sahte banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle yarar elde edilmesi eylemleri açısından öncelikli uygulanması gereken özel norm niteliği taşımaktadır. Bu maddenin getiriliş amacı, esasında 765 sayılı TCK döneminde banka veya kredi kartları ile işlenen suçlar yönünden uygulamada tartışılan hususlara açıklık getirerek içtihat farklılıklarının giderilmesidir. Dolayısıyla sahte banka ya da kredi kartlarının kullanımı neticesinde haksız yarar elde edilmesi bu suç ile yaptırıma bağlanmışken, failin cezalandırılmasının ancak daha ağır bir cezayı öngören farklı bir suçun gerçekleşmesi şartına bağlanması yerinde olmamıştır. Kanun koyucunun bu yaklaşımı, aslında bu maddenin getirilme amacıyla da çelişmektedir. Dolayısıyla yapılacak yasal bir değişiklikle bu suçun tali norm olmaktan çıkartılarak sahte şekilde düzenlenen ya

i) Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,

j) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,

k) Sigorta bedelini almak maksadıyla,

l) (Ek: 24/11/2016-6763/14 md.) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle, İşlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/19 md.; Değişik: 3/4/2013-6456/40 md.) Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

(2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) (Ek fıkra: 24/11/2016-6763/14 md.) Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.” şeklindedir.

da üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartının kullanılarak yarar elde edilmesine ilişkin fiiller açısından asli norm olarak uygulanması gerekmektedir.

V. YAPTIRIM VE ZAMANAŞIMI

A. GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun cezası, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir. Kanun koyucu bu suç yönünden hapis cezasının yanında adli para cezasının da uygulanması zorunluluğunu getirmiştir. Kanunda suç bakımından seçimlik ceza öngörülmediği için, ceza yaptırımını olarak fail açısından tek başına hapis cezasının ya da adli para cezasının uygulanması söz konusu değildir. Kanun metnindeki açık ifade uyarınca hakim, bu suçla ilgili olarak sanık hakkında mahkumiyet kararı verirken hem hapis cezasını hem de adli para cezasını beraber uygulayacaktır. Aksi takdirde kanuna aykırı hareket edilmiş olur ve bu şekilde verilen kararlar, uygulamada Yargıtay tarafından bozma sebebi olarak kabul edilmektedir¹²¹³.

¹²¹³ “...Sanık hakkında TCK.nın 245/1. madde ve fıkrası uyarınca hapis cezası yanında adli para cezasına da hükmolunması gerektiğinin gözetilmemesi yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 19.12.2022 tarihli, 2021/8840 E., 2022/19223 K. sayılı Kararı, “...Suça sürüklenen çocuk hakkında TCK.nın 245/1. madde ve fıkrası uyarınca hapis cezası yanında adli para cezasına da hükmolunması gerektiğinin gözetilmemesi ve katılanın kredi kartını değişik zamanlarda birden fazla kullandığının anlaşılması karşısında, TCK.nın 245/1. madde ve fıkrası gereği tayin olunan cezadan TCK.nın 43/1. maddesi uyarınca artırım yapılmaması suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 19.09.2022 tarihli, 2020/6991 E., 2022/12325 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında TCK.nın 245/1. madde ve fıkrası uyarınca hapis cezası yanında adli para cezasına da hükmolunması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 18.05.2022 tarihli, 2021/9565 E., 2022/7437 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında TCK.nın 245/1. maddeleri gereği hapis cezası yanında tayin edilen 5 gün adli para cezası üzerinden TCK.nın 35. maddesi ve 62/1. maddesi gereğince indirim yapılması neticesinde 1 gün adli para cezasına tayin edilmesi gerekirken hesap hatası sonucu adli para cezasına hükmedilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 24.01.2022 tarihli, 2019/23883 E., 2022/1144 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında kurulan hükmünde; TCK.nın 245/1. maddesinde hapis cezasının yanında adli para cezasının da öngörülmesine karşın, adli para cezasına hükmedilmemesi ve katılanın kredi kartından değişik zamanlarda rızası dışında birden fazla harcama yapıldığı gerekçesiyle hüküm tesis edilirken tayin olunan cezadan TCK.nın 43. maddesi uyarınca artırım yapılmaması suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 05.03.2020 tarihli, 2019/19184 E., 2020/11022 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçuna teşebbüsten kurulan mahkumiyet hükmünde; TCK.nın 245/1. maddesinde 3 yıldan 6 yıla kadar hapis cezasının ve hapis cezası yanında adli para cezası da öngörülmesine rağmen 1 yıl hapis cezasına hükmolunması ve adli para cezası belirlenmeyerek eksik ceza tayini, sanığın, aynı gün farklı ATM’lerden para çekme denemesi yapmak suretiyle menfaat temin etmek istediğinin anlaşılması karşısında; banka ve kredi kartının kötüye kullanılması suçuna teşebbüsten hükmolunan cezanın TCK.nın 43/1. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerine göre artırılması gerektiğinin gözetilmemesi suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 06.01.2020 tarihli, 2018/11784 E., 2020/881 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

Hapis cezaları, kişi özgürlüğünün kısıtlanması sonucunu doğuran cezalardır. Süreli veya süresiz olabilen hapis cezaları, kural olarak hükümlünün ceza infaz kurumunda tutularak özgürlüğünün sınırlandırılmasıyla infaz edilir. Ancak kanunda belirtilen hallerde hapis cezalarının, hükümlünün konutunda veya normal yaşamına devam etmek suretiyle infaz edilmesi de mümkündür. Adli para cezaları ise, hükümlünün kanunda gösterilen kuruma ödemek zorunluluğu bulunan, kişinin ekonomik durumu ve kusuru gözetilerek hakim kararıyla verilen, failin adli sicil kayıtlarına geçirilen, ödenmemesi durumunda hapse ya da kanunda belirtilen diğer yaptırımlara çevrilebilen bir yaptırım çeşididir¹²¹⁴. 5237 sayılı TCK'nın 245/1. maddesindeki yaptırımlar ile 765 sayılı TCK döneminde madde kapsamına giren fiiller için öngörülen 525/b-2'de¹²¹⁵ yer alan cezalar kıyaslandığında; kanun koyucunun yeni ceza kanunuyla yaptırımları artırdığı görülmektedir.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçuna ilişkin kanundaki hükümde, fail hakkında uygulanacak adli para cezasının alt sınırı belirtilmemiştir. Bu nedenle TCK'nın 52/1. maddesi¹²¹⁶ dikkate alınarak bu suç açısından uygulanacak adli para cezasının alt sınırı beş gündür. Aslında kanun koyucunun bu suç için adli para cezasının alt sınırını beş günden daha fazla belirlemesi yerinde olurdu¹²¹⁷. Çünkü hapis cezasının alt sınırı kanunda üç yıl olarak belirlenmişken, adli para cezasının alt sınırının beş gün olması ceza adaletine uygun değildir. Kanaatimizce bu hususta yapılacak kanun değişikliği ile adli para cezasının alt sınırının daha yüksek olacak şekilde belirlenmesi, ceza adaletinin sağlanması yönünden yerinde olacaktır. Hakim

¹²¹⁴ Centel/Zafer/Çakmut, s. 574., Sağiroğlu, Mustafa, Geçmişten Bugüne ve Tüm Yönleriyle İnfaz Sistemi, Yetkin Yayınları, 2021, s. 439.

¹²¹⁵ 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 525/b-2. maddesi; "*Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlayan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve ikimilyon liradan yirmimilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.*" şeklindedir.

¹²¹⁶ Türk Ceza Kanunu'nun adli para cezası başlıklı 52. maddesi; "*(1) Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.*

(2) En az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurularak takdir edilir.

(3) Kararda, adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ayrı ayrı gösterilir.

(4) Hakim, ekonomik ve şahsi hallerini göz önünde bulundurarak, kişiye adli para cezasını ödemesi için hükmün kesinleşme tarihinden itibaren bir yıldan fazla olmamak üzere mehil verebileceği gibi, bu cezanın belirli taksitler halinde ödenmesine de karar verebilir. Taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz. Kararda, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi halinde geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ve ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceği belirtilir." şeklindedir.

¹²¹⁷ Benzer görüş için bkz: Dülger, s. 449.

bu suç işleyen fail hakkında hükmedeceği adli para cezasını belirlerken, somut olayın koşullarını değerlendirerek karar verecektir. Bu kapsamda failin ekonomik ve şahsi halleri, suç nedeniyle elde ettiği kazanç miktarı, etkin pişmanlıkta bulunup bulunmadığı gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

TCK'nın 245/1. maddesindeki suç işleyen fail hakkında yapılacak yargılama sonucunda hapis ve adli para cezasının yanı sıra, hapis cezasına mahkûm olmanın kanuni sonucu olarak TCK'nın 53. maddesinin 1. ve 5. fıkralarında öngörülen bazı güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına da karar verilecektir¹²¹⁸. Kişi hakkında hapis cezası verildiği takdirde; belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma yaptırımı da uygulanmalıdır. Hakim, mahkûmiyet hükmü kurarken sanık hakkında hapis cezası verdiği halde, TCK'nın 53. maddesinde öngörülen belli hakları kullanmaktan yoksun

¹²¹⁸ Türk Ceza Kanunu'nun belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma başlıklı 53. maddesi; “ (1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;
a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,
b) Seçme ve seçilme ehliyetinden
c) Velayet hakkından; vesayet veya kayımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,
d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,
e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır. (2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz.
(3) Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir.
(4) Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.
(5) Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet halinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet halinde, hükümde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükümün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar.
(6) Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.” şeklindedir.

bırakılmaya ilişkin karar vermez ise; bu durum sanık için kesinlikle lehe kazanılan bir hak oluşturmazdır¹²¹⁹.

Hakim, fail hakkında açılan kamu davasının yapılan yargılaması neticesinde işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezasının alt ve üst sınırı arasında yer alacak olan temel cezayı belirlerken, TCK'nın 61. maddesindeki¹²²⁰ düzenlemeyi dikkate alarak

¹²¹⁹ “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun yerleşmiş kararlarında vurgulandığı gibi, “Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma” başlığı altında güvenlik tedbiri olarak TCK'nın 53/1. maddesinde düzenlenmiş bulunan, mahkûmiyetin kanuni ve doğal sonucu olan bu hak yoksunlukları kararda gösterilmemiş olsa bile aleyhe bozma yasağı kapsamında değerlendirilemeyecektir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 09.09.2021 tarihli 2021/9-180 E., 2021/379 K. sayılı Kararı, “...Yerleşmiş yargısal kararlarda da vurgulandığı gibi, “Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma” başlığı altında, yeni sistemde güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiş bulunan ve mahkûmiyetin yasal sonucu olan bu hak mahrumiyetleri, mahkûmiyetin doğal sonucu olduğundan, kararda gösterilmemiş olsa bile hükümlü açısından kazanılmış hakka konu olamazlar, başka bir anlatımla aleyhe bozma yasağı kapsamında değerlendirilemezler...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.02.2020 tarihli 2017/3-416 E., 2020/135 K. sayılı Kararı, “...Yerleşmiş yargısal kararlarda da vurgulandığı gibi, “Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma” başlığı altında, yeni sistemde güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiş bulunan ve mahkûmiyetin yasal sonucu olan bu hak mahrumiyetleri, mahkûmiyetin doğal sonucu olduğundan, kararda gösterilmemiş olsa bile hükümlü açısından kazanılmış hakka konu olamazlar, başka bir anlatımla aleyhe bozma yasağı kapsamında değerlendirilemezler...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 19.01.2016 tarihli 2014/13-72 E., 2016/24 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹²²⁰ Türk Ceza Kanunu'nun cezanın belirlenmesi başlıklı 61. maddesi; “(1) Hakim, somut olayda;
a) Suçun işleniş biçimini,
b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,
c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,
d) Suçun konusunun önem ve değerini,
e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,
f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,
g) Failin güttüğü amaç ve saiki,
Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.
(2) Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.
(3) Birinci fıkarda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hallerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.
(4) Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirim yapılır.
(5) Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.
(6) Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmi takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için bir Türk Lirasının artakalanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.
(7) (Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.) Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.
(8) (Ek: 29/6/2005 – 5377/7 md.) Adli para cezası hesaplanırken, bu madde hükmüne göre cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adli para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.
(9) (Ek: 6/12/2006 – 5560/1 md.) Adli para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamaz.
(10) Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.” şeklindedir.

hüküm kuracaktır. Faile uygulanacak cezanın belirlenmesi sürecinde, artırım ve indirim sıralaması TCK'nın 61. maddesindeki sıralama esas alınarak yapılmalı, ceza miktarına ilişkin hesap hatası yapılmamalı ve kararda çelişkiye neden olabilecek şekilde hareket edilmemelidir. Yargıtay uygulamada incelediği dosyalar hakkında verdiği kararlarda bu hususlara aykırı hareket edilmemesini açıkça belirtmiştir¹²²¹. TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suçun teşebbüs aşamasında kalması halinde, fail hakkında belirlenen temel cezadan TCK'nın 35/2. maddesi uyarınca; dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirim yapılabilecektir. Hakim, mahkumiyete ilişkin hüküm kurarken indirim oranını somut olayın özelliklerini dikkate alarak belirleyecektir. Hakim, TCK'nın 245/1. maddesindeki suça konu eylemi gerçekleştiren fail hakkında TCK'nın 62. maddesi¹²²² uyarınca takdiri indirim nedenlerini uygulayabilecektir.

¹²²¹ “...Temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.04.2023 tarihli, 2020/14671 E., 2023/2463 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında kurulan hükümde, temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 20.03.2023 tarihli, 2022/4595 E., 2023/1430 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan hüküm kurulurken, temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının, alt sınırın üstünde belirlenerek hükümde çelişkiye neden olunması 5237 sayılı Kanun'un 61 inci maddesine aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.01.2023 tarihli, 2022/1842 E., 2023/199 K. sayılı Kararı, “...Temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması, katılanın kredi kartını değişik zamanlarda birden fazla kullanıldığının anlaşılması karşısında, TCK'nın 245/1. maddesi gereği tayin olunan cezadan TCK'nın 43/1. maddesi uyarınca artırım yapılmaması suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.09.2022 tarihli, 2021/11037 E., 2022/12829 K. sayılı Kararı, “...Yapılan yargılamaya, dosya içeriğine, toplanıp karar yerinde gösterilen ve değerlendirilen delillere, oluşa ve mahkemenin soruşturma sonucunda oluşan inanç ve takdirine göre sanığın sair temyiz itirazlarının reddine ancak, temel hapis cezaları alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümlerde çelişkiye neden olunması yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.05.2022 tarihli, 2021/18114 E., 2022/7318 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında, katılan M. S. E.'ye yönelik TCK'nın 245/1. ve 43/1 maddeleri ve fıkraları uyarınca tayin olunan 3 yıl 9 ay hapis cezasından TCK'nın 62. maddesi gereği 1/6 oranında indirim yapılırken hapis cezasının hesap hatası sonucu 3 yıl 1 ay 15 gün yerine, 2 yıl 13 ay 15 gün olarak belirlenmesi suretiyle sanık hakkında eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 23.09.2020 tarihli, 2019/19320 E., 2020/15893 K. sayılı Kararı, “...Suça sürüklenen çocuk hakkında banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan kurulan hükümde; TCK'nın 61. maddesine aykırı olarak zincirleme suç hükmünü düzenleyen TCK'nın 43/1 maddesinin, teşebbüs nedeniyle cezada indirim öngören TCK'nın 35. maddesinden önce uygulanması suretiyle fazla ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.09.2020 tarihli, 2017/26232 E., 2019/10994 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 245/1, 43. maddeleri uyarınca hükmedilen 3 yıl 9 ay hapis cezasından, TCK'nın 62. maddesi uyarınca 1/6 oranında indirim yapılması sonucu 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezasına hükmedilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde 3 yıl 3 ay 15 gün hapis cezasına hükmedilmesi suretiyle fazla ceza tayini yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 09.05.2019 tarihli, 2017/15234 E., 2019/6568 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹²²² Türk Ceza Kanunu'nun takdiri indirim nedenleri başlıklı 62. maddesi, “(1) Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine,

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işleyen fail ile ilgili olarak şahsi cezasızlık nedenleri gerçekleşir ise Cumhuriyet savcısı, CMK'nın 171. maddesi¹²²³ uyarınca kamu davasını açmayarak fail hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir. Böyle bir durumda fail yönünden eğer kamu davası açılmış ise hakim, CMK'nın 223/4-b maddesi¹²²⁴ uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına karar verecektir.

TCK'nın 245/5. maddesinde inceleme konumuz olan suç ile ilgili olarak, malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkinlik pişmanlık hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür. Buna göre fail, eğer soruşturma aşamasında etkin pişmanlıkta bulunarak suçtan doğan zararı giderirse kendisine verilecek cezadan üçte iki oranına kadar indirim yapılabilecektir. Eğer etkin pişmanlık durumu kovuşturma aşamasında gerçekleşirse bu durumda failin cezasından yarı oranında indirim yapılabilecektir. Yargıtay, sanık hakkında mahkumiyet hükmü kurulurken kanunda belirtilen bu oranlara aykırı şekilde hareket edilmesi halinde uyuşmazlıklar ile ilgili verilen mahkeme kararlarını bozma nedeni olarak kabul etmektedir¹²²⁵.

müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadar indirilir.

(2) *Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki pişmanlığını gösteren davranışları veya cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri (...) göz önünde bulundurulabilir. (Ek cümle:12/5/2022-7406/1 md.) Ancak failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli tutum ve davranışları, takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmaz. Takdiri indirim nedenleri kararda gerekçeleriyle gösterilir.*" şeklindedir.

¹²²³ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 171/1. maddesi; "(1) Cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da şahsî cezasızlık sebebinin varlığı halinde, Cumhuriyet savcısı kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir." şeklindedir.

¹²²⁴ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 223/4 maddesi; "(4) İşlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen;

a) Etkin pişmanlık,

b) Şahsî cezasızlık sebebinin varlığı,

c) Karşılıklı hakaret,

d) İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı,

Dolayısıyla, faile ceza verilmemesi hallerinde, ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir." şeklindedir.

¹²²⁵ "...Sanık hakkında banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan kurulan hükümde etkin pişmanlık nedeniyle TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca indirim yapılırken, etkin pişmanlığın soruşturma aşamasında gerçekleştiği kabul edildiğinden, TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca aynı maddenin 2. fıkrasındaki indirim oranı nazara alınarak 1/2 oranından fazla oranda indirim yapılması gerekirken, 1/2 oranında indirim yapılmak suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.12.2022 tarihli, 2021/4067 E., 2022/19212 K. sayılı Kararı, "...Mağdurun yargılama aşamasında 30.04.2019 tarihli celsede alınan beyanında, kendi hesabına 500,00 Türk lirası yatırıldığını, herhangi bir zararı kalmadığını ve bu sebeple sanıktan şikayetçi olmadığını belirtmesi karşısında, 5237 sayılı Türk Ceza Kanun'un 245/5. maddesinde yer alan "Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanunun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır." şeklindeki düzenleme yollamasıyla anılan Kanun'un 168/2. madde ve fıkrası gereğince cezanın indirilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 01.03.2022 tarihli, 2020/8456 E., 2022/3537 K. sayılı

TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suç ile benzer nitelikteki suçların (örneğin TCK m. 142/2-e'de düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle gerçekleşen hırsızlık, TCK m. 158/1-f'de yer alan bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen dolandırıcılık ya da TCK m. 244/4'teki bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu gibi) yaptırımları karşılaştırıldığında, birbirlerine yakın nitelikte olduğu söylenebilir. Kanun koyucu, suç siyaseti gereğince değerlendirme yaparak gerçekleşen haksızlık içerikleri birbirlerine yakın olan suçlar yönünden birbirlerine yakın yaptırımlar belirlemiştir. Bu konuyla ilgili olarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun cezasının, malvarlığına karşı işlenen diğer suçlar ile karşılaştırıldığında orantılı olmadığı ve bu durumun Anayasa'nın 2. maddesinde¹²²⁶ yer alan demokratik hukuk devleti ve 10. maddesinde¹²²⁷ düzenlenen eşitlik ilkelerine aykırılık teşkil ettiği ileri sürülerek iki farklı mahkeme tarafından Anayasa Mahkemesi'ne somut norm denetimi yoluyla başvuruda bulunulmuştur.

Kararı, "...Sanığın kovuşturma aşamasında mağdurun zararını giderdiği anlaşılmamasına rağmen hakkında verilen cezada etkin pişmanlık nedeniyle TCK'nın 168/2. maddesi gereğince 1/2 oranında indirim yapılması yerine TCK'nın 168/1. maddesi gereğince 2/3 oranında indirim yapılması suretiyle eksik ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 23.02.2022 tarihli, 2019/25783 E., 2022/3230 K. sayılı Kararı, "...Mağdurun zararının banka kartının olaydan hemen sonra mağdura iadesi suretiyle kovuşturma başlamadan önce giderildiğinin anlaşılması karşısında; sanık hakkında tayin olunan cezadan etkin pişmanlık nedeniyle TCK'nın 168/1. madde ve fıkrası yerine TCK'nın 168/2. madde ve fıkrası uyarınca indirim yapılması suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 09.02.2022 tarihli, 2021/16139 E., 2022/2267 K. sayılı Kararı, "...Somut olayda; katılana ait kredi kartından çekilen para ve yapılan harcamanın sanık tarafından soruşturma aşamasında giderildiğinin anlaşılması karşısında; sanık hakkında verilen cezada TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca 1/2 indirim oranından fazla ancak 2/3 oranına kadar indirim yapılması gerekirken 168/2. madde ve fıkrasında yer alan 1/2 oranında indirim yapılması suretiyle fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 29.01.2021 tarihli, 2021/525 E., 2021/18318 K. sayılı Kararı, "...Oluşa, tanık Ö. Özen'in anlatımına ve 16.03.2015 tarihli CD çözüm tutanağına göre; sanığın olay günü Ö. Market isimli işyerinde alışveriş yaptıktan sonra işyeri sahibine vermiş olduğu kartla ödeme yapacağı esnada kolluk görevlilerince yakalanması ve kredi kartına polislerce el konulması karşısında; rızaen iadenin bulunmaması nedeniyle sanık hakkında şartları oluşmadığı halde TCK'nın 168/2. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükmü uygulanarak eksik ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 05.03.2020 tarihli, 2019/23799 E., 2020/11011 K. sayılı Kararı, "...Sanık hakkında banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan kurulan hükümde etkin pişmanlık nedeniyle TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca indirim yapılırken, etkin pişmanlığın soruşturma aşamasında gerçekleştiği kabul edildiğinden, TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca aynı maddenin 2.fıkrasındaki indirim oranı nazara alınarak 1/2 oranından fazla oranda indirim yapılması gerekirken 1/2 oranında indirim yapılmak suretiyle sanık hakkında fazla ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.09.2019 tarihli, 2018/687 E., 2019/10981 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹²²⁶ 1982 Anayasası'nın 2. maddesi; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." şeklindedir.

¹²²⁷ 1982 Anayasası'nın 10. maddesi, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz" şeklindedir.

AYM ise bu konuyla ilgili olarak yapmış olduğu değerlendirmede, özet olarak kural ile korunmak istenen hukuki yarar ve suçun niteliğini dikkate alarak kanunda öngörülen cezanın adaletsiz ve ölçüsüz olmadığını belirtmek suretiyle anayasaya aykırılık iddiasını uygun bulmamıştır¹²²⁸.

¹²²⁸ Anayasa Mahkemesi'nin 02.06. 2009 tarihli ve 27246 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 05/03/2009 tarihli 2006/123 Esas, 2009/43 Karar sayılı Kararında; "...Başvuru kararlarında itiraz konusu kuralda öngörülen cezanın benzer nitelikteki suçların cezalarıyla kıyaslandığında fahiş olduğu, özellikle onlara uygulanabilecek etkin pişmanlık hükümlerinin fıkra açısından uygulanamamasının ceza suçu orantısız hale getirdiği belirtilerek kuralın Anayasanın 2., 10. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralla, başkasına ait bir banka veya kredi kartını her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimsenin, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlaması suç sayılmakta ve yaptırım olarak üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası öngörülmektedir. Fail hakkında hangi hallerde ceza verilmeyeceği, kuralın içinde yer aldığı maddenin dördüncü fıkrasında açıklanmakla birlikte, bunlar arasında etkin pişmanlığa ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Başvuru tarihi itibarıyla, Türk Ceza Kanunu'nun 168. maddesindeki etkin pişmanlığa konu olabilecek suçlar arasında banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçları da yer almadığından, itiraz konusu kural uyarınca yargılanan sanığın cezasında etkin pişmanlık nedeniyle indirim yapılması mümkün olmamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasa'nın ve yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesiyle, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, yasalara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz.

Hukuk devletinde ceza siyasetinin gereği olarak yasakoyucu, Anayasanın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla, cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağına, bunlara verilecek cezanın türü, miktarı, artırım ve indirim nedenleri ve oranları ile suçun takibine ve yargılama usulüne ilişkin koşullar öngörebilir.

Suç sayılan eylemler arasında benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da bulunabilir. Kimi benzerliklere rağmen eylemin toplumda yarattığı infial, kişiler üzerinde oluşturduğu tehlike, işlenme oranındaki artış ve azalma gibi faktörlere bağlı olarak daha ağır ceza ile yaptırıma bağlanması veya bu sonucu doğuracak biçimde indirim nedenlerine yer verilmemesi yasa koyucunun takdirindedir.

Banka ve kredi kartlarının hukuka aykırı olarak kullanılması suretiyle çıkar sağlayanlar hakkında üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası öngören kurala, Türk Ceza Kanunu'nun bilişim alanında suçlara ilişkin bölümünde yer verilmiştir. Bundan, kartın bağlı bulunduğu hesap sahibinin malvarlığı yanında kişisel verilerinin de hukuki koruma kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, kuralın salt malvarlığı aleyhine işlenen suçlara benzemesine rağmen, onlara uygulanan etkin pişmanlık hükümleri içermemesi nedeniyle eşitliğe aykırı olduğu sonucu çıkarılamaz. Cezayı hafifletici sebepler de ceza siyasetine bağlı olarak yasa koyucunun takdirindedir.

Kuralla korunmak istenen hukuki yarar, suçun niteliği ile öngörülen cezanın tür ve miktarı gözetildiğinde kuralda yer alan cezanın adaletsiz ve ölçüsüz olduğundan söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasaya aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." denilmektedir. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090602-9.htm> (Erişim Tarihi : 06.07.2022).

TCK'nın 246. maddesinde¹²²⁹ bu suçun işlenmesi sonucunda yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Tüzel kişiler hakkında TCK'nın 20. maddesi¹²³⁰ uyarınca ceza yaptırımı uygulanamaz, ancak suç nedeniyle bunlara özgü güvenlik tedbirleri niteliğindeki yaptırımlar uygulanabilir. Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi gereğince, sadece gerçek kişiler hakkında ceza yaptırımının uygulanmasına karar verilebilir. TCK'nın 60. maddesinde¹²³¹ tüzel kişiler hakkında iznin iptali ve müsadere olmak üzere iki farklı güvenlik tedbiri öngörülmüştür. Tüzel kişi hakkında güvenlik tedbirine hükmolunabilmesi için TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun, tüzel kişiliğin faaliyeti kapsamında işlenmesi sonucunda tüzel kişiliğe yarar sağlanması gerekmektedir. Tüzel kişinin, suç oluşturan eylemle ilişkisi kurulamadığı takdirde güvenlik tedbiri de uygulanamayacaktır. Tüzel kişinin yararına olarak bu suçun işlenmesi durumunda tüzel kişinin faaliyet izni iptal edilebilecektir. Ancak tüzel kişi yararına işlenen suç ile tüzel kişiye faaliyeti için verilen iznin kullanılması arasında nedensellik bağı olmalıdır¹²³². Başka bir anlatımla tüzel kişinin faaliyet izninin iptaline karar verilebilmesi için öncelikle, kamu kurumu tarafından belirli bir faaliyette bulunabilmesi hususunda özel hukuk tüzel kişisine izin verilmiş olması ve TCK'nın 245/1. maddesindeki suç tüzel kişi yararına işlenirken bu iznin sağladığı yetkinin kötüye kullanılması gerekmektedir. Tüzel kişinin organ ya da temsilcisi tarafından gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun tüzel kişi yararına işlenmesi durumunda, TCK'nın 54. maddesinde¹²³³ öngörülen eşya müsaderesi ve 55.

¹²²⁹ Türk Ceza Kanunu'nun tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması başlıklı 246. maddesi; *"Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur."* şeklindedir.

¹²³⁰ Türk Ceza Kanunu'nun ceza sorumluluğunun şahsiliği başlıklı 20. maddesi; *"(1) Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz. (2) Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır."* şeklindedir.

¹²³¹ Türk Ceza Kanunu'nun tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri başlıklı 60. maddesi; *"(1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir. (2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır. (3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hakim bu tedbirlere hükmetmeyebilir. (4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır."* şeklindedir.

¹²³² Karagülmez, s. 375-376.

¹²³³ Türk Ceza Kanunu'nun eşya müsaderesi başlıklı 54. maddesi, *"(1) İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsaderesine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması*

maddesinde¹²³⁴ düzenlenen kazanç müsadereğine ilişkin hükümler, bu özel hukuk tüzel kişisine ait eşyalar ile her türlü maddi değerler hakkında da uygulanabilecektir¹²³⁵.

TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun konusu gerçek bir banka veya kredi kartıdır. Dolayısıyla bu suçun işlenmesi durumunda banka ya da kredi kartı sahte olmadığı için, yargılama sonucunda kartın sahibine iadesine karar verilmelidir. Hakim tarafından kartın sahibine iade edilmemesi hatalı bir uygulama olacaktır¹²³⁶. Failin TCK'nın 245/1. maddesindeki suça konu olan fiili gerçekleştirmesi sonucunda haksız yarar sağlandığında, mağdurun da malvarlığında azalma meydana gelecektir. Dolayısıyla failin uhdesinde bulunan para veya mal gibi değerlerin müsadere edilmeyerek mağdura geri verilmesi gerekir. Yargıtay uygulaması incelendiğinde de bu şekilde değerlendirme yapıldığı görülmektedir¹²³⁷.

durumunda müsadere edilir. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/11 md.) Eşyanın üzerinde iyiniyetli üçüncü kişiler lehine tesis edilmiş sınırlı ayni hakkın bulunması hâlinde müsadere kararı, bu hak saklı kalmak şartıyla verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren eşyanın, ortadan kaldırılması, elden çıkarılması, tüketilmesi veya müsadere edilmesinin başka bir surette imkansız kılınması halinde; bu eşyanın değeri kadar para tutarının müsadere edilmesine karar verilir.

(3) Suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlar doğuracağı ve bu nedenle hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığında, müsadere edilmesine hükmedilmeyebilir.

(4) Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya, müsadere edilir.

(5) Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsadere edilmesi gerektiğinde, tümüne zarar verilmeksizin bu kısmı ayırmak olanaklı ise, sadece bu kısmın müsadere edilmesine karar verilir.

(6) Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak, sadece suça iştirak eden kişinin payının müsadere edilmesine hükümlenir.” şeklindedir.

¹²³⁴ Türk Ceza Kanunu'nun kazanç müsadere başlıklı 55. maddesi, “(1) Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsadere edilmesine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.

(2) Müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere elkonulamadığı veya bunların merciiine teslim edilmediği hallerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsadere edilmesine hükmedilir.

(3) (Ek: 26/6/2009 – 5918/2 md.) Bu madde kapsamına giren eşyanın müsadere edilebilmesi için, eşyayı sonradan iktisap eden kişinin 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun iyiniyetin korunmasına ilişkin hükümlerinden yararlanamıyor olması gerekir.” şeklindedir.

¹²³⁵ Altuğ, Şahin, Ceza Hukukunda Müsadere Kavramı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 175-176 (Müsadere).

¹²³⁶ Gökcan/Artuç, s. 8200.

¹²³⁷ “...5237 sayılı TCK'nun 54. maddesi uyarınca, iyiniyetli kişilere ait olmamak koşuluyla kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere edilebileceği dikkate alınarak, yüklenen kredi kartının kötüye kullanılması suçunda kullanılan kredi kartının iyiniyetli sahibi olan mağdura iadesinin gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde müsadere edilmesine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.12.2013 tarihli 2013/2094 E., 2013/29487 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı TCK'nun 54. maddesi uyarınca iyiniyetli kişilere ait olmamak koşuluyla kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun

Zamanaşımı, suç işlendikten ya da kişi hakkında ceza verildikten sonra, aradan belirli bir zamanın geçmesiyle birlikte devletin cezalandırma yetkisini ortadan kaldıran bir sebeptir¹²³⁸. Zamanaşımı, dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımı olarak ikiye ayrılmaktadır. TCK'nın 66. maddesinde¹²³⁹ dava zamanaşımı, 68. maddesinde¹²⁴⁰ ise

işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere edilebileceği, yine aynı Yasanın 55. maddesi gereğince kazanç müsaderesinin ise, maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi halinde mümkün olabileceği cihetle, yüklenen kredi kartının kötüye kullanılması suçunda mağdura ait kredi kartı ile satın alınan cep telefonlarının suçun mağduruna iadesinin gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde müsadere karar verilmesi..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 05.06.2013 tarihli 2012/115 E., 2013/9469 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹²³⁸ Yüce, Turhan Tufan, Ceza Hukukunun Temel Kavramları, Ankara, Turhan Kitapevi, 1985, s. 192., Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 711.

¹²³⁹ Türk Ceza Kanunu'nun dava zamanaşımı başlıklı 66. maddesi; "(1) Kanunda başka türlü yazılmış olan haller dışında kamu davası;

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,
 - b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,
 - c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,
 - d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,
 - e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl,
- geçmesiyle düşer.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

(3) Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulur.

(4) Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır.

(5) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/8 md.) Aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar.

(6) Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs halinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar.

(7) Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet veya on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçların yurt dışında işlenmesi halinde dava zamanaşımı uygulanmaz." şeklindedir.

¹²⁴⁰ Türk Ceza Kanunu'nun ceza zamanaşımı başlıklı 68. maddesi; "(1) Bu maddede yazılı cezalar aşağıdaki sürelerin geçmesiyle infaz edilmez:

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl.
- b) Müebbet hapis cezalarında otuz yıl.
- c) Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmidört yıl.
- d) Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl.
- e) Beş yıla kadar hapis ve adli para cezalarında on yıl.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle ceza infaz edilmez.

(3) Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı yurt dışında işlenmiş suçlar dolayısıyla verilmiş ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezalarında zamanaşımı uygulanmaz.

(4) Türleri başka başka cezaları içeren hükümler, en ağır ceza için konulan sürenin geçmesiyle infaz edilmez.

ceza zamanaşımı düzenlenmiştir. Dava zamanaşımı, kişinin suçu işlemesi sonrasında kanunda düzenlenmiş olan belirli sürelerin geçmesi ile birlikte kişi hakkındaki kamu davasını sonuçlandırarak kişinin cezalandırılmasını engelleyen bir kurumdur¹²⁴¹. Başka bir anlatımla işlenen suçla ilgili olarak kişi hakkında kovuşturma yapılamaz, eğer kamu davası açılmış ise bu davaya devam edilemez. Dava zamanaşımında, suçun işlenmesinin üzerinden belirli bir süre geçtikten sonra devletin cezalandırma yetkisinin kalktığı düşünülerek, kamu davası düşürülmektedir¹²⁴². Ceza zamanaşımı ise kamu davasının yapılan yargılaması neticesinde, sanık hakkında verilen kesin mahkûmiyet hükmünün üzerinden kanunda belirtilen sürenin geçmesiyle birlikte, o hükmün infazının mümkün olmamasıdır¹²⁴³. Ceza zamanaşımı, kişi hakkında yapılan ceza yargılaması sonucunda kişinin suçluluğunun kesin bir şekilde tespit edilmesinden sonra söz konusu olur¹²⁴⁴. Ceza zamanaşımı ile kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmünün gereği olan cezanın infazı engellenir. Dava zamanaşımında devletin kovuşturmaya ilişkin yetkisinden feragat etmesi durumu varken; ceza zamanaşımında devletin cezanın infazına ilişkin yetkisinden feragat etmesi söz konusudur¹²⁴⁵.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu için kanunda öngörülen ceza miktarı dikkate alındığında, dava zamanaşımı süresi on beş yıldır. Bu suçun işlenmesinden sonra on beş yıl geçtiği takdirde artık fail hakkında kamu davası açılamayacaktır. TCK'nın 67. maddesinde¹²⁴⁶

(5) Ceza zamanaşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir suretle kesintiye uğradığı günden itibaren işlemeye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır." şeklindedir.

¹²⁴¹ Yavuz, Hakan, "Türk Ceza Hukukunda Dava Zamanaşımı Ve Olağanüstü Kanun Yolları İle İlişkisi", Adalet Dergisi, S. 66, Y. 2021, s. 505.

¹²⁴² Taner, Fahri Gökçen, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 54 (Zamanaşımı).

¹²⁴³ Gökçen Zamanaşımı, s. 174.,

¹²⁴⁴ Döner, İsa, "Ceza Zamanaşımı", AÜEHFD, C. IX, S. 3-4, Y. 2005, s.35.

¹²⁴⁵ İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsun/Özgenç, İzzet/Sözüer, Adem/Mahmutoğlu, Fatih S./Ünver, Yener, Yaptırım Teorisi, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul, 2000, s. 344.

¹²⁴⁶ Türk Ceza Kanunu'nun dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi başlıklı 67. maddesi;

"(1) Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hallerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılınca kadar dava zamanaşımı durur.

(2) Bir suçla ilgili olarak; a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi, b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi, c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi, d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi, halinde, dava zamanaşımı kesilir.

(3) Dava zamanaşımı kesildiğinde, zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar. Dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması halinde, zamanaşımı süresi son kesme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlar.

(4) Kesilme halinde, zamanaşımı süresi ilgili suçla ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzar." şeklindedir.

belirtilen dava zamanaşımını kesen nedenlerden herhangi birisinin gerçekleşmesi üzerine zamanaşımı süresi, kanun hükmü gereğince yarısına kadar uzayacaktır. Böyle bir durumda bu suç açısından yeni dava zamanaşımı süresi, yirmi iki yıl altı ay olarak hesap edilecektir. Fail hakkında dava zamanaşımı süresi dolduğu halde iddianame düzenlenerek kamu davası açılır ise, bu durumda hakim yargılama sırasında dava zamanaşımı süresinin dolduğunu fark ettiğinde, CMK'nın 223/8. maddesi uyarınca düşme kararı verecektir¹²⁴⁷. Yargıtay uygulamada incelediği uyuşmazlıklar ile ilgili verdiği kararlarda zamanaşımı süresinin dikkate alınmamasını bozma sebebi olarak saymaktadır¹²⁴⁸. Bu süre hesaplanırken tamamlanmış suç açısından suçun

¹²⁴⁷ Centel, Nur/Zafer, Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 14. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, Eylül 2017, s. 790-791., Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku Genişletilmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı, Seçkin, Eylül 2014, Ankara, s. 754 (Ceza Muhakemesi Hukuku), Ünver, Yener/Hakeri, Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku 13. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017, Ankara, s. 662., Gökçen, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerem, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 355-356., Özen/Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, 2017, s. 914., Malkoç, İsmail/Yüksektepe, Mert, Açıklamalar ve Yorumlarla Ceza Muhakemesi Kanunu 2. Cilt, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008, s. 1186.

¹²⁴⁸ “...TCK'nın 66. maddesinde, kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça kamu davasının maddede yazılı sürelerin geçmesiyle ortadan kalkacağı düzenlenmiş, maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde de beş yıldan fazla olmamak üzere hapis ya da adli para cezasını gerektiren suçlarda bu sürenin sekiz yıl olacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Kanun'un 67. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca kesen bir nedenin bulunması hâlinde zamanaşımı, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeye başlayacak ve ilgili suça ilişkin olarak belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır. Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan dava zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, yerel mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir. Daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan ve 06.08.2013 tarihinde gerçekleştirildiği iddia edilen eylemle ilgili olarak, sanıklar hakkında dava zamanaşımını kesen son işlem, 30.09.2014 tarihli sanıkların sorgusu olup bu tarihten sonra dava zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebep bulunmadığı gözetildiğinde, sekiz yıllık asli dava zamanaşımı süresi, Ceza Genel Kurulunun inceleme tarihinden önce 30.09.2022 tarihinde dolmuş bulunmaktadır. Bu itibarla, Yerel Mahkemenin direnme kararına konu beraat hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereğince uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, TCK'nın 66/1-e ve CMK'nın 223/8. maddeleri gereğince sanıklar hakkındaki kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.05.2023 tarihli 2022/4-469 E., 2023/257 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan dava zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, yerel mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir... 31.08.2012 tarihinde gerçekleştirildiği iddia edilen eylemle ilgili olarak, sanık hakkında dava zamanaşımını kesen son işlem, 21.02.2013 tarihli sanığın sorgusu olup bu tarihten sonra dava zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebep bulunmadığı da gözetildiğinde, sekiz yıllık asli dava zamanaşımı süresi, Ceza Genel Kurulunun inceleme tarihinden önce 21.02.2021 tarihinde dolmuş bulunmaktadır. Bu itibarla, yerel mahkemenin direnme kararına konu beraat hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nın 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereğince uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün

tamamlandığı (haksız yararın sağlandığı) tarihi, suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda son icra hareketinin yapıldığı tarihi, suçun zincirleme şekilde işlenmesi söz konusu olduğunda ise son suçun işlendiği tarihi dikkate almak gerekir.

TCK'nın 66/2. maddesindeki açık düzenleme uyarınca TCK'nın 245/1. maddesindeki suça konu olan fiili işleyen eğer on iki yaşını doldurmuş fakat on beş yaşını tamamlamamış olan çocuk ise bu durumda dava zamanaşımı süresi yedi yıl altı aydır. Bu suçu oluşturan eylemi gerçekleştiren eğer on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını doldurmamış çocuk ise bu durumda dava zamanaşımı süresi on yıl olacaktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç nedeniyle mahkum olmuş fail hakkında, eğer hakim tarafından beş yıldan fazla hapis cezasına hükmedilmiş ise hüküm kesinleştikten sonra yirmi yıl geçtiği takdirde artık ceza zamanaşımı süresi dolmuş olacaktır. Bu sürenin geçmesiyle birlikte artık sanık hakkında verilen mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir. Eğer fail hakkında TCK m. 245/1'deki suç nedeniyle yapılan yargılama neticesinde beş yıldan daha az bir hapis cezasına karar verilmiş ise, bu takdirde mahkûmiyete ilişkin hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıl geçtikten sonra ceza zamanaşımı süresi dolacağı için artık mahkûmiyet hükmünün infazı mümkün değildir. Ceza zamanaşımı süreleri hesaplanırken, suça konu eylemi gerçekleştiren eğer on iki ile on beş yaş arasındaki çocuklar ise bu durumda normal ceza zamanaşımı süresinin yarısı dikkate alınacaktır. Eğer TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işleyen on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşından küçük bir çocuk ise, bu durumda normal ceza zamanaşımı süresinin üçte ikisinin geçmesiyle artık mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir.

B. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU

TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun cezası kanunda üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası olarak düzenlenmiştir. Bu suç açısından hapis cezası ve adli para cezası seçimlik şekilde öngörülmemiştir. Hakim, suç nedeniyle yapacağı yargılama

bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.04.2023 tarihli 2021/4-50 E., 2023/225 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

sonucunda failin TCK'nın 245/2. maddesindeki suça konu olan eylemi gerçekleştirdiğini sabit gördüğü takdirde, fail hakkında hapis cezası ve adli para cezasını birlikte uygulayacaktır. Kanundaki düzenleme nedeniyle hakim, bu suçla ilgili olarak sanık hakkında mahkumiyet kararı verirken hem hapis cezasını hem de adli para cezasını birlikte uygulamalıdır. Aksi takdirde kanuna aykırılık oluşacağından bu şekilde verilen kararlar, Yargıtay tarafından incelendiğinde bozma sebebi yapılacaktır¹²⁴⁹.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç için kanunda öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında yer alacak olan temel ceza belirlenirken, hakim yapılacak yargılama neticesinde TCK'nın 61. maddesini gözetmek suretiyle hükmünü verecektir. Hakim yargılama sonucunda cezanın bireyselleştirilme aşamasında, artırım ve indirim sıralamasını TCK'nın 61. maddesindeki sıralamayı gözönünde bulundurarak yapmalı, ceza miktarına ilişkin hesap hatası yapmamalı ve kararda çelişkiye neden olabilecek şekilde hüküm kurmamalıdır. Yargıtay uygulamada incelediği dosyalarda bunlara aykırı biçimde verilen kararların bozulmasına hükmetmektedir¹²⁵⁰.

¹²⁴⁹ "...Hapis cezasının yanında ayrıca adli para cezasına da hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.11.2022 tarihli 2019/19688 E., 2022/16541 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 245/2. maddesinde, temel ceza tayin edilirken hapis cezası yanında adli para cezasına da hükmedilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde eksik ceza tayini..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.10.2020 tarihli 2020/30-37 E., 2020/17126 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹²⁵⁰ "...Temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21.12.2022 tarihli 2020/9877 E., 2022/19448 K. sayılı Kararı, "...Temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 21.12.2022 tarihli 2022/1723 E., 2022/19447 K. sayılı Kararı, "...Sanık hakkında TCK'nın 245/2. maddesi gereğince kurulan hükümde; temel hapis cezası alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas birim gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümde çelişkiye neden olunması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 15.09.2022 tarihli 2022/2072 E., 2022/12259 K. sayılı Kararı, "...Sanık hakkında kurulan hükümde TCK'nın 39/2-c. maddesinde düzenlenen suça iştirak indirim nedeninin, TCK'nın 43/1. maddesinde düzenlenen zincirleme suç arttırım nedeninden sonra uygulanması suretiyle aynı Kanunun 61/5. maddesine muhalefet edilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.11.2020 tarihli 2020/3799 E., 2020/18366 K. sayılı Kararı, "...Sanıklar hakkında, sahte kredi kartı kabul etme suçundan TCK'nın 245/2. madde ve fıkrası uyarınca zamanaşımı süresinde işlem yapılması mümkün görülmüştür. Sanıkların Mitsubishi UFJ Nicos Co Ltd. Bankasına yönelik eylemlerine ilişkin hükümlerin incelenmesinde; TCK'nın 61. maddesine aykırı olarak, zincirleme suç hükmünü düzenleyen TCK'nın 43/1 maddesinin, teşebbüs nedeniyle cezada indirim öngören TCK'nın 35. maddesinden önce uygulanması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 12.10.2020 tarihli 2019/19645 E., 2020/16815 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda, fail hakkında belirlenen temel cezadan TCK'nın 35/2. maddesi uyarınca; dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirim yapılabilecektir. Hakim, mahkumiyete ilişkin hüküm kurarken indirim oranını somut olayın özelliklerini değerlendirerek belirleyecektir. TCK'nın 245/2. maddesindeki suça konu fiili icra eden fail hakkında, hakim tarafından TCK'nın 62. maddesine göre takdiri indirim nedenleri uygulanabilir.

TCK'nın 245/2. maddesinde, suça konu fiili işleyen kimse hakkında uygulanacak olan adli para cezasının alt sınırı gösterilmemiştir. Dolayısıyla TCK'nın adli para cezalarını düzenleyen 52/1. maddesi uyarınca bu suç yönünden uygulanacak adli para cezasının alt sınırı, beş gündür. Hakim yargılama esnasında somut olayın şartlarıyla failin ekonomik ve şahsi halini de dikkate almak suretiyle adli para cezasına hükmedecektir. Bu suç açısından adli para cezası hesaplanırken, beş günden başlayarak onbin güne kadar hakim tarafından belirlenecek tam gün sayısı, bir günün karşılığı olarak takdir edilecek miktar ile çarpılarak bulunacaktır. Adli para cezalarında bir günün karşılığı olarak takdiren belirlenecek miktar ise kişinin ekonomik durumu değerlendirilmek suretiyle en az yirmi en fazla yüz lira olacak şekilde hesaplanacaktır. Sanık hakkında verilecek mahkumiyet hükmünde adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir günün karşılığı olarak takdir edilen miktar açık bir şekilde gösterilmelidir. Fail, bu miktarı devlet hazinesine ödeyecektir.

Kanunda bu suç için hapis cezasının alt sınırı üç yıl olarak açıkça belirtilmişken, adli para cezasının alt sınırının beş gün olması ceza adaleti açısından isabetli olmamıştır. Bu suç için adli para cezasının alt sınırının beş günden daha fazla belirlenmesi yerinde olurdu. Kanaatimizce kanun koyucunun yapacağı yasal bir değişiklik ile adaletsiz sonuçlara yol açabilecek bu durumu gidermesi faydalı olacaktır.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunu işlediği yapılan yargılama sonucunda sabit görüldükten sonra hakkında hapis ve adli para cezası uygulanan fail hakkında, ayrıca TCK'nın 53. maddesinin 1. ve 5. fıkralarına göre bazı güvenlik tedbirleri de uygulanacaktır. Suça konu eylemi gerçekleştiren kişiye hapis cezası verildiği takdirde; bunun kanuni sonucu olarak belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma yaptırımını da uygulanmalıdır. TCK m. 245/2'deki suçu işlediği sabit olan kişi hakkında kurulan mahkumiyet hükmünde, belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma hususuna değinilmemiş olması lehe kazanılmış bir hak doğurmayacaktır.

TCK m. 245/2'deki suç için kanunda öngörülen yaptırımın, TCK m. 245/1'de düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile kıyaslandığında daha fazla olduğu görülecektir. Kanun koyucu, başkalarına ait olan banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte kart üretilmesini ve bu sahte kartların kişiler arasında el değiştirmesine yönelik eylemleri ağır şekilde cezalandırarak sadece gerçek kart sahiplerinin malvarlıklarında oluşabilecek zarar tehlikesi engellenmek istememiş; aynı zamanda kartlı ödemeler sisteminin temel unsuru olan banka veya kredi kartlarına duyulan güvenin de korunmasını amaçlamıştır.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun konusu olan sahte banka veya kredi kartı, müsadere edilmeyerek dosyada delil olarak saklanmalıdır¹²⁵¹. Ceza davalarının yargılaması esnasında sıkça başvurulmuş dosyada delil olarak saklanma ile ilgili olarak gerek TCK'da gerekse CMK'da yasal bir düzenleme bulunmamakla birlikte bu kavrama, Suç Eşyası Yönetmeliğinin 18/1-d¹²⁵² maddesinde yer verilmiştir. Yargıtay

¹²⁵¹ “...Adli emanette 2012/1402 sırasında kayıtlı belgelerin dosyada delil olarak saklanması gerektiği gözetilmeden müsaderesine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.10.2020 tarihli 2020/1979 E., 2020/17005 K. sayılı Kararı, “...Adli emanette kayıtlı belgelerin dosyada delil olarak saklanması gerektiği gözetilmeden müsaderesine karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.10.2017 tarihli 2017/5840 E., 2017/11528 K. sayılı Kararı, “...Adli emanette kayıtlı kredi kartlarının delil niteliğinde olması nedeniyle dosyada delil olarak saklanmasına karar verilmesi yerine, TCK'nun 54. maddesi gereğince müsaderesine karar verildikten sonra delil olarak saklanmasına karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.05.2014 tarihli 2013/7815 E., 2014/12218 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹²⁵² Suç Eşyası Yönetmeliği'nin 18. maddesi; “(1) Tedavül etmeyen paralarla suç eşyası ve malvarlığı değerleri hakkında verilen müsadere ve iade kararları aşağıdaki şekilde yerine getirilir:

- a) Sahibine iadesine karar verilen eşya, kimliğini ispatlamaya yeterli bir belgeye dayanılarak suç eşyası esas kaydındaki hanesine işaret olunarak imza, mühür veya parmak izi alınmak suretiyle sahibine, yasal temsilcisine veya vekiline teslim ve tesellüm tutanağı ile teslim olunur.
- b) Bu işlemler, Cumhuriyet savcısının huzurunda yerine getirilir ve düzenlenen teslim ve tesellüm tutanağına Cumhuriyet savcısı ve emanet memurunun imzaları ile şerh verilir.
- c) Eşyanın verileceği yer resmî bir kuruluş ise yazı ile o dairenin amirine yahut yetkili memuruna alındı karşılığında teslim edilir.
- ç) İadesine karar verilen suç eşyası yabancı uyruklu bir kimseye ait ise müracaatı hâlinde kendisine veya yabancıya uyruğu bulunduğu devletin sefaret veya konsolosluklarına gönderilir. Belgesi kartonunda saklanır.
- d) Emanete alınmakla birlikte mahiyetleri itibarıyla müsadereye konu edilemeyen eşya, yargılama sonunda verilen bu yöndeki karar doğrultusunda, ilgili dosyasında delil olarak muhafaza edilmek üzere mahkemesine gönderilir. Mahkemeden alınacak alındı yazısının gün ve sayısı suç eşyası kaydına işlenir. Alındı yazısı kartonda saklanır.
- e) Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere elkonulmadığı veya merciine teslim edilemediği hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine ilişkin verilen kesinleşmiş karar örneği mahkemesince doğrudan bulunduğu yerin en büyük mal memurluğuna gönderilir. Bu kararların infazı, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılır.
- f) Müsaderesine karar verilen uyuşturucu maddelerle ilgili işlemler, 21/11/1982 tarihli ve 17875 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ile 18/4/1988 tarihli ve 88/12850 sayılı Bakanlar

Ceza Genel Kurulu'nun 29.11.2016 tarihli 2013/142 Esas, 2016/463 Karar sayılı kararında da belirtildiği gibi dosyada delil olarak saklamaya ilişkin karar; koruma tedbiri veya güvenlik tedbiri kararı niteliğinde bir karar değildir; bu karar adli emanete alınan ancak niteliği itibarıyla müsadere karar verilemeyen ve tek başına delil niteliği taşıyan, suçun konusunu oluşturan eşyanın ya da suçla ilgili delil elde edebilmek için toplanan bazı materyalin dosyasında delil olarak muhafaza edilmesini temin amacıyla çoğunlukla ceza yargılaması sonucunda sanık hakkında esas hükümle beraber verilen bir karardır¹²⁵³. Ancak sahte banka ya da kredi kartlarının üretilmesi için kullanılan eşyalar ile ilgili olarak TCK'nın 54/1. maddesi uyarınca müsadere kararı verilebilecektir¹²⁵⁴.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanabilmesi için, kanunda bunun açıkça belirtilmesi şarttır. TCK'nın 246. maddesindeki yasal hüküm uyarınca, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun işlenmesi nedeniyle yararına haksız menfaat elde edilen özel hukuk tüzel kişileri hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat temin edilen tüzel kişiler ile ilgili olarak yalnızca kanunda belirtilen bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunabilir. Tüzel kişiler hakkında TCK'nın 60. maddesindeki düzenleme uyarınca izin iptali ve müsadere olmak üzere iki çeşit güvenlik tedbiri uygulanabilmektedir. Bu suçun, tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde tüzel kişinin faaliyet izni iptal edilebilecektir. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun, tüzel kişinin organ ya

Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. g) Müsadere karar verilen ve 11 inci maddede sayılan eşya hakkında, 15/2/1984 tarihli ve 18313 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahkemelerce Zoralmına Karar Verilen veya Güvenlik Kuvvetlerince Herhangi Bir Şekilde Ele Geçirilen Ateşli Silah, Mermi, Her Türlü Patlayıcı Madde, Bıçak, Kesici ve Öldürücü Alet ile Benzerlerinin Milli Savunma Bakanlığına Teslimi İşlerine Ait Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

ğ) Müsadere karar verilen diğer bilumum eşya, mahallin en büyük mal memurluğuna veya ilgileri dolayısıyla ait olduğu dairelere gönderilir.

(2) Bu maddeye göre yapılacak teslim işlemleri sonucunda, ilgili merci ve dairelerden alınacak alındı yazısının gün ve sayıları suç eşyası kaydına işlenerek kayıt kapatıldıktan sonra sözü geçen alındı yazıları kartonunda saklanır." şeklindedir.

¹²⁵³ Yargıtay Ceza Genel Kurulunun bu kararı üzerine detaylı inceleme için bkz: Ersoy/Uğur, Can/Sibel, "Eşyanın Dosyada Delil Olarak Saklanması Kararı Üzerine Bir İnceleme", TAAD, Y. 14, S. 53, 2023, s. 287 ve devamı.

¹²⁵⁴ Altuğ, Müsadere, s. 135-136.

da temsilcisi tarafından tüzel kişi yararına olarak işlenmesi halinde TCK'nın 54. maddesinde öngörülen eşya müsadere ve 55. maddesinde düzenlenen kazanç müsadere ile ilişkin hükümler uygulanacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu açısından dava zamanaşımı süresi TCK'nın 66/1-d. maddesi uyarınca on beş yıldır. Bu suça konu eylemlerden herhangi birisini gerçekleştiren fail hakkında on beş yıl geçtikten sonra kamu davası açılmayacaktır. TCK'nın 67. maddesinde öngörülen dava zamanaşımını kesen nedenlerden herhangi birisi gerçekleşir ise bu suça ilişkin dava zamanaşımı süresi kanun gereğince (TCK m. 67/4) yarısına kadar uzayarak yirmi iki yıl altı ay olacaktır. Dolayısıyla dava zamanaşımını kesen herhangi bir neden ortaya çıktığında fail hakkında eylem tarihinden itibaren yirmi iki yıl altı ay geçtiği takdirde artık TCK m. 245/2'den dolayı kamu davası açılmaz. Buna rağmen fail hakkında iddianame düzenlenerek kamu davası açılır ise hakim yargılama sırasında dava zamanaşımı süresinin dolduğunu fark ettiğinde, CMK'nın 223/8. maddesi uyarınca düşme kararı vermelidir. Yargıtay'ın, uygulamada incelediği uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararlarda bu hususu gözönünde bulundurduğu anlaşılmaktadır¹²⁵⁵.

¹²⁵⁵ “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan dava zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, yerel mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir... Sanık hakkında dava zamanaşımını kesen son işlemin 18.06.2013 tarihli sorgu olduğu, bu tarihten sonra dava zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebep bulunmadığı gözetildiğinde, sekiz yıllık asli dava zamanaşımı süresi, Ceza Genel Kurulunun inceleme tarihinden önce 18.06.2021 tarihinde dolmuş bulunmaktadır. Bu itibarla, Yerel Mahkemenin direnme kararına konu beraat hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nın 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereğince uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 01.02.2023 tarihli 2020/18-92 E., 2023/49 K. sayılı Kararı, “...Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren birçok kararında açıkça vurgulandığı üzere, yargılama yapılmasına engel olup davayı düşüren hâllerden biri olan zamanaşımının yargılama sırasında gerçekleşmesi hâlinde, mahkeme ya da Yargıtay, resen zamanaşımı kuralını uygulayarak kamu davasının düşmesine karar verecektir. İncelenen dosya kapsamına göre; daha ağır cezayı gerektiren başka bir suçu oluşturma ihtimali bulunmayan ve 13.04.2010 tarihinde gerçekleştirildiği iddia edilen eylemle ilgili olarak...Sanık hakkında dava zamanaşımını kesen en son işlem 05.11.2014 tarihli direnme kararına konu mahkûmiyet hükmü olup bu tarihten sonra zamanaşımını kesen veya durduran başkaca bir sebebin gerçekleşmediği gözetildiğinde, 12 yıllık kesintili dava zamanaşımı süresi 13.04.2022 tarihinde dolmuş bulunmaktadır. Bu itibarla, Yerel Mahkemenin direnme kararına konu mahkûmiyet hükmünün gerçekleşen dava zamanaşımı nedeniyle bozulmasına, ancak yeniden yargılama gerektirmeyen bu konuda, 1412 sayılı CMUK'nın 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereğince uygulanması gereken 322. maddesi uyarınca karar verilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkındaki kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar verilmelidir...” Yargıtay

TCK'nın 245/2. maddesindeki başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile ilgili olarak dava zamanaşımı süresi hesaplanırken tamamlanmış suç açısından suçun tamamlandığı (suçu oluşturan seçimlik hareketlerden herhangi birisinin gerçekleştiği) tarihi, suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda son icra hareketinin yapıldığı tarihi, suçun zincirleme şekilde işlenmesi söz konusu olduğunda ise son suçun işlendiği tarihi dikkate almak gerekir.

TCK'nın 66/2. maddesindeki hüküm gereğince TCK'nın 245/2. maddesindeki suça konu olan eylemi gerçekleştiren eğer on iki yaşını doldurmuş fakat on beş yaşını bitirmemiş olan çocuk ise, bu durumda dava zamanaşımı süresi yedi yıl altı ay olacaktır. Bu suçu oluşturan seçimlik fiillerden herhangi birisini işleyen eğer on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını doldurmamış çocuk olursa, bu takdirde dava zamanaşımı süresi on yıl olacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç nedeniyle mahkum olmuş kişi hakkında, eğer hakim tarafından beş yıldan fazla hapis cezasına hükmedilmiş ise hükmün kesinleşmesinden itibaren yirmi yıl geçtiği takdirde artık ceza zamanaşımı süresi dolmuş olacaktır. TCK'nın 68. maddesinde açıkça belirtilen bu süre geçtikten sonra artık sanık hakkında verilen mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir. Eğer fail hakkında TCK m. 245/2'deki suç dolayısıyla yapılan yargılama neticesinde beş yıldan daha az bir hapis cezasına karar verilmiş ise, bu durumda mahkûmiyete ilişkin hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıl geçtikten sonra ceza zamanaşımı süresi dolacağı için artık mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir. Ceza zamanaşımı süreleri hesaplanırken, suça konu fiili icra eden eğer on iki ile on beş yaş arasındaki çocuklar ise bu takdirde normal ceza zamanaşımı süresinin yarısı dikkate alınacaktır. Eğer TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu işleyen on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşından küçük bir çocuk ise, bu durumda normal ceza zamanaşımı süresinin üçte ikisinin geçmesiyle artık mahkûmiyet hükmü infaz edilemez.

Ceza Genel Kurulu'nun 18.01.2023 tarihli 2019/9-142 E., 2023/25 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

C. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN) BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun cezası, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olarak belirtilmiştir. Kanunda hapis cezası ve adli para cezası seçimlik olarak düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bu suç işlenerek haksız yarar sağlandığı zaman, fail yönünden hapis cezasının yanı sıra ayrıca adli para cezası da uygulanacaktır. Hakim, suç nedeniyle açılan kamu davasının yapılacak olan yargılaması sonucunda failin TCK'nın 245/3. maddesindeki suça konu olan fiili işlediğini sabit gördüğü takdirde; fail hakkında hapis cezası ve adli para cezasını birlikte uygulayacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suç ile ilgili olarak kanunda öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında yer alacak olan temel ceza belirlenirken, hakim yapacağı yargılama neticesinde TCK'nın 61. maddesini dikkate alarak karar verecektir. Hakim tarafından fail hakkında verilecek olan cezanın belirlenmesi sürecinde, cezada yapılacak artırım ve indirim sıralaması TCK'nın 61. maddesindeki sıralamaya uygun olmalı, ceza miktarına ilişkin hesap hatası yapılmamalı ve kararda çelişkiye neden olunacak şekilde hüküm kurulmamalıdır. Yargıtay temyiz aşamasında incelediği dosyalar hakkında verdiği kararlarda bu hususlara aykırı hareket edilmemesi gerektiğini açıkça belirtmiştir¹²⁵⁶. TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçun teşebbüs aşamasında

¹²⁵⁶ “...Sanıklar hakkında sahte üretilmiş kredi kartının kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan hükümler kurulurken, TCK.nun 35. maddesinde düzenlenen teşebbüs hükümlerini, TCK.nun 43/1. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinden sonra uygulamak suretiyle aynı Kanunun 61/5. maddesine muhalefet edilmesi, sanıklar hakkında temel ceza belirlenirken hapis cezası alt sınırdan tayin olunduğu halde, aynı gerekçeyle adli para cezasına esas alınan birim gün sayısının alt sınırdan uzaklaşarak belirlenmesi suretiyle çelişkiye neden olunması yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.01.2020 tarihli 2018/2990 E., 2020/557 K. sayılı Kararı, “...Sanıklar A. K. ve H. K. hakkında katılan Finansbank A.Ş.'ye yönelik sahte kredi kartı üretme ve kullanma suçlarından kurulan hükümlerin incelenmesinde...temel hapis cezaları alt sınırdan tayin edildiği halde, aynı gerekçelerle adli para cezasına esas tam gün sayısının alt sınırın üstünde belirlenmesi suretiyle hükümlerde çelişkiye neden olunması, suça konu kredi kartlarının sahte belgelerle ve değişik zamanlarda üretilmesi ile değişik zamanlarda birden fazla kullanılması karşısında, TCK.nun 43/1. maddesi uyarınca cezalardan arttırım yapılması gerektiğinin gözetilmemesi, TCK.nun 245/3. madde ve fıkrası uyarınca temel hapis cezasının alt sınırının 4 yıl olduğu gözetilmeden yazılı şekilde eksik tayin edilmesi, aynı bankaya ait birden fazla kartın değişik zamanlarda kullanılarak yarar sağlanması nedeniyle TCK.nun 245/3. maddesinden kurulan hükümde TCK.nun 61. maddesi dikkate alınıp alt sınırdan uzaklaşarak hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 19.11.2018 tarihli 2018/7881 E., 2018/12915 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

kalması halinde, fail hakkında belirlenen temel cezadan TCK'nın 35/2. maddesi uyarınca; dörtte birinden dörtte üçüne kadar indirim uygulanabilecektir. Hakim mahkumiyete ilişkin hüküm kurarken, indirim oranını somut olayın özelliklerini göz önüne alarak belirleyecektir. TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenmiş suçu oluşturan fiili işleyen fail hakkında, hakim tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda TCK'nın 62. maddesine göre takdiri indirim nedenlerinin uygulanması mümkündür.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçuna ilişkin kanundaki hükümde, fail hakkında uygulanacak adli para cezasının alt sınırı gösterilmemiştir. Dolayısıyla TCK'nın 52/1. maddesi uyarınca bu suç açısından uygulanacak adli para cezasının alt sınırı, beş gündür. Hakim, bu suçu işleyen fail hakkında hükmedeceği adli para cezasını belirlerken, somut olayın koşullarını değerlendirerek karar verecektir. Bu kapsamda failin ekonomik ve şahsi hallerini, suç nedeniyle elde ettiği kazanç miktarını gözetmek suretiyle hüküm kuracaktır. Bu suç açısından adli para cezası hesaplanırken, beş günden başlayarak beşbin güne kadar hakim tarafından belirlenecek tam gün sayısı, bir günün karşılığı olarak takdir edilecek miktar ile çarpılarak bulunacaktır. Adli para cezalarında bir günün karşılığı olarak takdiren belirlenecek miktar ise kişinin ekonomik durumu değerlendirilmek suretiyle en az yirmi en fazla yüz lira olacak şekilde hesaplanacaktır. Fail hakkında verilecek mahkumiyet kararında adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir günün karşılığı olarak takdir edilen miktar açık bir şekilde gösterilmelidir. Belirlenen adli para cezası tutarı, devlet hazinesine ödenecektir.

Kanaatimizce kanun koyucunun bu suç için adli para cezasının alt sınırını beş günden daha fazla belirlemesi daha doğru bir yaklaşım olurdu. Çünkü hapis cezasının alt sınırı kanunda dört yıl olarak belirlenmişken, adli para cezasının alt sınırının beş gün olması ceza adaleti açısından uygun olmamıştır. Kanun koyucu tarafından yapılacak yasa değişikliği ile adaletsiz neticelere neden olabilecek bu durumun giderilmesi isabetli olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu işleyen fail hakkında yapılacak yargılama sonucunda hapis ve adli para cezasının yanı sıra, hapis cezasına mahkûm olmanın kanuni sonucu olarak TCK'nın 53. maddesinin 1. ve 5. fıkralarında belirtilen bazı

güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına da karar verilecektir. Sanık hakkında hapis cezası verildiği takdirde; belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma yaptırımı da uygulanmalıdır. Hakimin mahkumiyet hükmü kurarken sanık hakkında hapis cezası vermiş olduğu halde, TCK'nın 53. maddesinde öngörülen belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmaya ilişkin herhangi bir karar vermemesi sanık için lehe kazanılan bir hak oluşturmaz.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç için uygulanacak yaptırım ile TCK m. 245/1 ve TCK m. 245/2'deki suçlar için kanunda öngörülen yaptırımlar kıyaslandığında TCK'nın 245/3. maddesindeki cezaların daha fazla olduğu görülecektir. Kanun koyucu, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun niteliğini, korunan hukuki yarar ve eylemin ağırlığını gözeterek böyle bir tercihte bulunmuştur. Çünkü TCK'nın 245. maddesinin ilk fıkrasında gerçek bir kart kullanılırken burada sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir kart söz konusudur. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun işlenmesi için ise başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartının üretilmesi veya bu kartın el değiştirmesine yönelik kanunda belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılması yeterlidir. TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç açısından sahte kartın kullanılmasına gerek yoktur. TCK'nın 245/3. maddesindeki suç yönünden ise sadece başkalarının banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilen sahte banka veya kredi kartının kullanılması şart değildir. Fail, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka ya da kredi kartını kullanarak yarar sağladığında da bu suçu işlemiş olacaktır. Sahte banka ya da kredi kartı kullanılır, ancak haksız yarar sağlanamazsa bu durumda TCK m. 245/3'teki suç tamamlanmayarak teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun konusu olan sahte banka veya kredi kartı, müsadere edilmeyerek dosyada delil olarak saklanmalıdır¹²⁵⁷. Sahte kartın

¹²⁵⁷ “...Suça konu sahte pasaportlar ve kredi kartlarının dosyada delil olarak saklanmasına karar verilmesi ile yetinilmesi gerekirken, yazılı şekilde müsadereğine hükmedilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 05.10.2015 tarihli 2015/10826 E., 2015/22109 K. sayılı Kararı, “...Adli emanette kayıtlı suça konu sahte kredi kartlarının dosya arasında delil olarak saklanmasına karar verilmesi gerekirken müsadereğine hükümlenmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 21.01.2015 tarihli 2014/34862 E., 2015/1394 K. sayılı Kararı, “...Adli emanette kayıtlı iki adet olay yeri görüntü üç adet sahte oluşturulmuş kredi kartının delil niteliğinde olması nedeniyle dosyada delil olarak saklanmasına karar verilmesi yerine, TCK’nun 54. maddesi gereğince müsadereğine karar verildikten sonra delil olarak saklanmasına karar verilmesi...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin

kullanılması sonucunda eğer POS makinesi fişi ya da kart ekstresi gibi belgeler elde edilmiş ise bunlar da dosyada delil olarak saklanacaktır. Ancak sahte banka ya da kredi kartlarının üretilmesi için kullanılan eşyalar hakkında TCK'nın 54/1. maddesi uyarınca müsadere kararı verilebilecektir. TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun işlenmesi ile elde edilen maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi ya da dönüştürülmesi sonucunda ortaya çıkan ekonomik kazançlar da TCK'nın 55/1. maddesi gereğince müsadere edilebilecektir¹²⁵⁸. Ancak bu suç işlenerek elde edilen maddi yararların mağdura iade edilmesi mümkün ise artık müsadere kararı verilmemelidir. Yargıtay tarafından temyiz aşamasında incelenen dosyalar ile ilgili verilen kararlarda da bu husus açıkça belirtilmiştir¹²⁵⁹.

Bilindiği üzere tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanabilmesi için, bunun kanunda açıkça belirtilmesi gerekir. TCK'nın 246. maddesindeki düzenleme uyarınca, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun işlenmesi nedeniyle yararına haksız menfaat elde edilen özel hukuk tüzel kişileri hakkında

04.06.2014 tarihli 2013/7832 E., 2014/13798 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

¹²⁵⁸ Altuğ, Müsadere, s. 201-210.

¹²⁵⁹ “...5237 sayılı TCK'nun 55. maddesi gereğince kazanç müsadere, maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi halinde mümkün olup, suça konu sahte kredi kartları ile yapılan alışveriş neticesinde elde olunan ve adli emanetin 2007/440 sırasında kayıtlı eşyaların, yüklenen kredi kartının kötüye kullanılması suçunun mağduru olan Usaa Federal Savings Bank'a iadesinin mümkün olduğu gözetilmeden, yazılı şekilde müsadere kararı verilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 16.11.2015 tarihli 2013/24617 E., 2015/30963 K. sayılı Kararı, “...5237 sayılı TCK'nun 54. maddesi uyarınca iyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere edilebileceği, anılan Yasanın 55. maddesinde öngörülen kazanç müsadere, ancak suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların suçun mağduruna iade edilememesi halinde mümkün olduğu cihetle; ...emanet makbuzunda yazılı eşyaların, edinilme tarihleri de nazara alınarak, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen veya suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançlar olup olmadığı belirlenip, yüklenen kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarında, kopyalanan suça konu sahte kredi kartları ile hesaplardan çekilen paraların, yurt dışındaki bankalarca kart sahiplerinden tahsil edilip edilmediği araştırılarak, sonucuna göre mağdur olduğu anlaşılan kart sahiplerine ya da yurt dışındaki mağdur bankalara iadesinin mümkün olduğu gözetilmeden yazılı şekilde müsadere kararı verilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 06.06.2012 tarihli 2011/11905 E., 2012/10834 K. sayılı Kararı, “...5237 Sayılı TCK'nun 55.maddesi gereğince kazanç müsadere, maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi halinde mümkün olup, yüklenen kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarında, kopyalanan suça konu sahte kredi kartları ile yapılan alışveriş neticesinde elde olunan ve adli emanetin 2007/440 sırasında kayıtlı eşyaların suçun mağdurlarına iadesinin mümkün olduğu gözetilmeden yazılı şekilde müsadere kararı verilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 01.12.2008 tarihli 2008/14615 E., 2008/12632 K. sayılı Kararı. Karara UYAP sisteminden erişim sağlanmıştır.

bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir. TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat temin edilen tüzel kişiler ile ilgili olarak yalnızca kanunda gösterilen bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunabilir. Tüzel kişiler hakkında TCK'nın 60. maddesi uyarınca iznin iptali ve müsadere olmak üzere iki çeşit güvenlik tedbiri uygulanabilecektir. Bu suçun tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, tüzel kişinin faaliyet izni iptal edilebilecektir. TCK m. 245/3'te öngörülen suçun, tüzel kişinin organ ya da temsilcisi tarafından tüzel kişi yararına olarak işlenmesi halinde TCK'nın 54. maddesinde öngörülen eşya müsadere ve 55. maddesinde düzenlenen kazanç müsadere ile ilişkin hükümler de uygulanabilecektir.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun, dava zamanaşımı süresi TCK'nın 66/1-d. maddesi uyarınca on beş yıldır. Bu suçu oluşturan fiili işleyen fail hakkında on beş yıl geçtikten sonra kamu davası açılmayacaktır. Dava zamanaşımı süresi, suç teşkil eden fiilin işlendiği tarihten itibaren hesaplanacaktır. TCK'nın 67. maddesinde öngörülen dava zamanaşımını kesen nedenlerden herhangi birisi gerçekleşir ise bu suça ilişkin dava zamanaşımı süresi kanun gereğince (TCK m. 67/4) yarısına kadar uzayarak yirmi iki yıl altı ay olacaktır. Başka bir ifadeyle dava zamanaşımını kesen herhangi bir nedenin ortaya çıkması üzerine, fail hakkında eylem tarihinden itibaren yirmi iki yıl altı ay geçtiği takdirde artık TCK m. 245/3'den dolayı kamu davası açılmaz. Buna rağmen fail hakkında iddianame düzenlenerek kamu davası açılmış ise, artık dava zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle yargılamaya devam edilmeden, CMK'nın 223/8. maddesi uyarınca düşme kararı verilerek yargılama sonlandırılacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç ile ilgili olarak dava zamanaşımı süresi hesaplanırken tamamlanmış suç açısından suçun tamamlandığı (haksız yararın elde edildiği) tarihi, suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda son icra hareketinin yapıldığı tarihi, suçun zincirleme şekilde işlenmesi söz konusu olduğunda ise son suçun işlendiği tarihi göz önünde bulundurmak gerekir.

TCK'nın 66/2. maddesindeki hüküm gereğince TCK'nın 245/3. maddesindeki suça konu olan eylemi gerçekleştiren fail eğer on iki yaşını doldurmuş fakat on beş yaşını bitirmemiş olan çocuk ise, bu durumda dava zamanaşımı süresi yedi yıl altı ay olacaktır. Bu suçu işleyen kimse eğer on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını doldurmamış çocuk olursa, bu takdirde dava zamanaşımı süresi on yıl olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç nedeniyle mahkum olmuş kişi hakkında, eğer hakim tarafından beş yıldan fazla hapis cezasına hükmedilmiş ise hükmün kesinleşmesinden itibaren yirmi yıl geçtiği takdirde artık ceza zamanaşımı süresi dolmuş olacaktır. TCK'nın 68. maddesinde belirtilen bu süre geçtikten sonra artık sanık hakkında verilen mahkûmiyet hükmünün infaz edilmesi mümkün değildir. Eğer fail hakkında TCK m. 245/3'deki suç dolayısıyla yapılan yargılama neticesinde beş yıldan daha az bir hapis cezasına karar verilmiş ise, bu durumda mahkûmiyete ilişkin hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıl geçtikten sonra ceza zamanaşımı süresi dolacağı için artık mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir. Ceza zamanaşımı süreleri hesaplanırken, suça konu fiili icra eden fail eğer on iki ile on beş yaş arasındaki çocuk ise bu takdirde normal ceza zamanaşımı süresinin yarısı dikkate alınacaktır. Eğer TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu işleyen on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşından küçük bir çocuk ise, bu durumda normal ceza zamanaşımı süresinin üçte ikisinin geçmesiyle artık mahkûmiyet hükmü infaz edilemeyecektir.

VI. SORUŞTURMA VE MUHAKEME USULÜ

A- GERÇEK BİR BANKA VEYA KREDİ KARTININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇU

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyetle bağlı değildir. Cumhuriyet savcısı ihbar, şikâyet ya da başka bir şekilde resen bu suçun işlendiğini öğrendiği takdirde, CMK'nın 160/1. maddesi¹²⁶⁰ uyarınca fail hakkında resen soruşturma başlatacaktır. Fail tarafından suçu oluşturan bir hareketin icra edilip edilmediği hususundaki basit şüphe üzerine soruşturma başlatılır¹²⁶¹.

Kanun koyucu bazı suçların soruşturulması ve kovuşturulması için şikâyet şartının gerçekleşmesini öngörmüştür. Bu tip suçlar yönünden şikâyet hakkı olan kişilerin bu hakkı kullandıkları zamana kadar, Cumhuriyet savcısı resen harekete geçerek herhangi

¹²⁶⁰ Ceza Muhakemeler Kanunu'nun 160. maddesi; “(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.” şeklindedir.

¹²⁶¹ Gökçen, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerem, Ceza Muhakemesi Hukuku I Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 231.

bir işlem yapmaz¹²⁶². Şikayet, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan bir suç ile ilgili olarak, şikayet hakkı olan kimse ya da onun kanuni veya iradi temsilcisiince yasal süresi içerisinde kanunda belirtilen makamlara yapılan suç failinin cezalandırılmasının istenildiğine yönelik irade beyanıdır¹²⁶³. Şikayet hakkı, bu hususta yetkisi olanlar tarafından kullanılır. Suçun mağduru olan kimse ile suçtan zarar gören kişinin, şikayet hakkı bulunmaktadır¹²⁶⁴. Şikayet hakkı, fiilin ve failin öğrenildiği günden itibaren altı ay içinde kullanılmalıdır. Şikayet, kural olarak dilekçe ile yazılı yapılır; ancak yasada belirtilen makamlara sözlü yapılan şikayet beyanının tutanağa geçirilerek yazılı hale getirilmesi de mümkündür¹²⁶⁵. TCK m. 245/1'deki suçun soruşturulması için şikayet şartı kanunda belirtilmediğinden Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiğini öğrendikten sonra failin tespit edilebilmesi için gerekli olan her çeşit delili toplayacaktır. Yargıtay, uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararlarda suç ile ilgili olarak gerektiğinde bilirkişiden de yararlanılmak suretiyle gerekli olan bütün deliller toplandıktan sonra failin hukuki durumunun belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir¹²⁶⁶.

¹²⁶² Öztürk, Bahri/Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Gezer, Özge Sırma/Saygılar Kırıt, Yasemin F./Alan Akcan, Esra/Tütüncü, Efser Erden/Özaydın, Özlem, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2017, s. 35.

¹²⁶³ Ünver/Hakeri, s. 95.

¹²⁶⁴ Can, Sibel, Ceza Hukukunda Şikayet, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2016, s. 34-35.

¹²⁶⁵ Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Kitabı, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, 2014, İstanbul, s. 394-395.

¹²⁶⁶ “Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın suçlamayı kabul etmeyerek arkadaşı olan şikayetçinin yazlık evinde bulunan bilgisayardan tanık İ. Ç.'e ait kablosuz internet ağından bağlantı sağlanarak şikayetçinin kredi kartıyla yabancı uyruklu kadınlara internet üzerinden hediye aldıklarını beyan etmesi, şikayetçinin ise kredi kartının aracında bulunması nedeniyle aracı ara sıra ödünç kullanan sanığın kartı alarak suça konu harcamaları gerçekleştirdiğini iddia etmesi, şikayetçiye ait Garanti Bankası'ndan verilme 5406 69.....5016 nolu kredi kartından 18.09.2011-23.10.2011 tarihleri arasında Kamil Koç Otobüsleri A.Ş., Puzmo Oyuncak İç ve Dış Tic Ltd Şti ve Facebook.com isimli firmalardan internet üzerinden yapılan işlemlerin şifreli gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespit edilmemesi, 1 aylık hesap kesim dönemini aşacak şekilde harcamalar yapılmış olmasına rağmen şikayetçinin kredi kartı hesabına tanımlı GSM numarasına harcamanın nitelik ve miktarına ilişkin bilgilendirme ya da onay mesajının gönderilip gönderilmediğinin araştırılmaması karşısında; sanal pos veya mail order yöntemiyle alışveriş yapılan işlemlerinin bağlı olduğu bankalara yazı yazılarak harcamaların şifreli gerçekleşip gerçekleşmediği, şifreli yapılmış ise yapıldıktan sonra onay ya da bilgilendirme mesajının gönderilip gönderilmediği, gönderilmiş ise hangi telefon numarasına gönderildiği, bu telefon numarasının kimin adına kayıtlı olduğu, şikayetçiye ait kredi kartına bağlı GSM hattına da onay veya bilgilendirme mesajının gönderilip gönderilmediğinin araştırılması, şikayetçinin ayrıntılı beyanına başvurularak suça konu harcamaların sanık tarafından gerçekleştirildiğini ne şekilde öğrendiği, kredi kartına ait şifrenin sanık tarafından bilinip bilinmediği, biliniyor ise kendisi tarafından söylenip söylenmediği, karta ait şifreyi nerede muhafaza ettiğinin sorulduktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, eksik araştırmaya ile yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 03.03.2021 tarihli 2019/19961 E., 2021/3356 K. sayılı Kararı, “...Katılan Ş. oğlu B. K.'in başvurusu üzerine bankaca tahsis edilen kredi kartının sanık H. oğlu B. K.'in eşi olan sanık S. K.'e kurye olan temyiz dışı sanık İ. K. tarafından teslim edildiği ve sanıklar B. K. ile S. K.'in fikir birliği içerisinde suça konu kredi kartını

Maddi gerçeğe ulaşabilmek için ve adil bir yargılama yapılabilmesine katkı sağlayabilmek amacıyla Cumhuriyet savcısı, soruşturma aşamasında topladığı delilleri

birden çok kez kullandıklarının iddia edildiği olayda; sanıkların atılı suçu kabul etmemeleri karşısında, öncelikle suça konu kredi kartının teslim tarihinden itibaren hesap ektreleri, kredi kartı başvuru sözleşmesi, harcamaların şifreli yapılıp yapılmadığı, kartın teslim adresi olarak katılan tarafından hangi adresin bildirildiği, kartın şifre bilgilerinin ne zaman, kime, hangi adreste teslim edildiği, kartın teslim tarihinden şikayet tarihine kadar olan aylık ekstrelerin katılana gönderilip gönderilmediği gönderilmiş ise hangi adrese kime teslim edildiğine ilişkin bilgi ve belgelerin ilgili bankadan istenilmesi, katılan tarafından dosyaya sunulan hesap ekstresine göre 11.04.2012-19.04.2012 tarihleri arasında farklı işyerlerinden 12 kez harcama yapıldığı anlaşılmakla, bankaca gönderilecek hesap ekstresi de dikkate alınarak harcama yapılan işyerlerinin üye oldukları bankalardan işyeri adresleri tespit edilerek, suça konu harcamalara ilişkin harcama belgeleri ile varsa kamera görüntülerinin ilgili işyerlerinden istenilmesi, dosya arasında bulunan kart teslim belgesi ile temin edilmesi halinde şifre teslimine ilişkin belge ve harcama belgelerinde de imza bulunması durumunda harcama belgeleri asılları ile birlikte sanıkların yazı ve imza örnekleri alınarak imza incelemesi için bilirkişi raporu alınması, harcama tarihlerinde sözkonusu işyerleri sahiplerinin tespiti ile tanık sıfatı ile dinlenilmeleri ve sanıklar ile yüzleştirmesi yapılarak suç tarihinde sanıkların harcama yapıp yapmadıkları hususlarının sorulması, ilgili işyerlerinden harcama tarihlerine ilişkin kamera kaydı getirildiğinde sanıkların ve katılanın teşhise elverişli fotoğrafları ile birlikte kriminal polis laboratuvarına gönderilerek görüntülerdeki kişilerin sanıklar veya katılan olup olmadığı yönünde rapor alınması, teslim belgesinde teslim adresi olarak belirtilen adresin sanıkların ve katılanın adreslerinden farklı olduğu gözetilip teslim belgesinde belirtilen adreste teslim tarihinde kimlerin ikamet ettiğine dair araştırma yapılması ve tespit edilecek kişilerin gerektiğinde tanık sıfatıyla dinlenilerek katılan ve sanıklarla bağlantılarının araştırılması, kartı teslim aldığı iddia edilen katılan S. K. ile temyiz dışı sanık İ. K.'ın yüzleştirme işleminin yapılması, yüzleştirme mümkün olmadığında sanık S. K.'ın teşhise elverişli fotoğrafları sanık İ.'e gösterilerek kartı teslim ettiği kişinin sanık olup olmadığı hususunun sorulması, harcama tarihlerinin Nisan ayı, şikayet tarihinin ise Ağustos ayı olduğu gözetilerek katılana şikayet tarihinden geriye doğru olan kredi kartı ekstrelerinin kendisine gelip gelmediği hususunun sorulması suretiyle tüm deliller toplanıp sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerekirken, eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.02.2016 tarihli 2016/589 E., 2016/1894 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, mağdur ile birlikte oynadıkları Aeriagames adlı oyunda, oyun karakterine mağdurun kredi kartı bilgileri ile bilgisi dahilinde 50 TL'lik AP yüklediğini ve bu işlemi de mağdurun cep telefonuna gelen onay mesajının mağdur tarafından onaylanması neticesinde gerçekleştirdiğini, kredi kartından başka yükleme yapmadığını, yükleme yapılabilmesi için cep telefonundan onay verilmesi gerektiğini beyan etmesi, Vakıfbank A.Ş'nin 04.05.2012 tarihli yazı cevabında, sözkonusu işlemlerin gerçekleştirildiği Poypal Aeriagames adlı işyeri bankasının yurtdışı menşeli olması nedeniyle kimin adına işlem yapıldığının tespit edilemediğinin bildirilmesi karşısında; adı geçen oyun sitesinden ve işlemlerin yapıldığı yurtdışı bankasından sözkonusu işlem ve kullanıcı bilgi detayları, suç tarihlerindeki yüklemelerin ne şekilde hangi oyun hesabına yapıldığı ve işlemlerin yapıldığı IP numaraları, oyun sahibinin üyelik ve kullanıcı adı, iletişim, adres ve açık kimlik bilgileri, sözkonusu oyunda karaktere kredi kartından yüklemenin ne şekilde yapılabildiği (SMS onay, mail order vs) ve sanığın oyun hesabına suç tarihinden önce başkaca yükleme yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise işlem yapılan IP numaraları sorulup, suça konu kredi kartıyla harcama yapılan internet sitesine giriş için kullanılan IP numaralarının suç tarihi ve saatinde kim veya kimler tarafından kullanıldığı tespit edilerek sanıkla irtibatının araştırılması, ayrıca sanığın suç tarihinde kullandığı bilgisayar elde edilip ve harddisk üzerinde inceleme yaptırılarak mağdurun kredi kartı ile yükleme yapılan oyun sitesine giriş yapılıp yapılmadığının bilirkişi marifetiyle tespiti yapılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayini gerekirken, eksik araştırmayla yazılı şekilde karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.07.2015 tarihli 2015/1609 E., 2015/20752 K. sayılı Kararı, "...Sanığın suç tarihinde kullandığı bilgisayar elde edilip ve harddisk üzerin- de inceleme yaptırılarak mağdurun kredi kartı ile satın alınan oyunların suç tarihinde sanığın bilgisayarında bulunup bulunmadığı bu bilgisayardan alış-veriş yapılan siteye giriş yapılıp yapılmadığının bilirkişi marifetiyle tespiti yapılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayini gerekirken eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm tesisi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 18.06.2014 tarihli 2014/5449 E., 2014/15359 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

değerlendirerek bunlardan çıkaracağı sonuca göre kamu davasının açılıp açılmayacağına karar verecektir¹²⁶⁷. TCK m. 245/1'deki suç ile ilgili olarak yürütülen soruşturmalarda, özellikle öncelikli olarak suç vasfının doğru tespiti açısından fail tarafından gerçekleştirilen kendi hesabına para aktarma, harcama yapma veya fatura ödemesi gibi işlemlerin mağdurun kartından yapılıp yapılmadığı delilleriyle belirlenmelidir¹²⁶⁸. Cumhuriyet savcısı, soruşturma aşamasında delillerin toplanması hususunda geniş yetkilere sahiptir ve toplanan delillerden failin suçu işlediğine ilişkin yeterli şüphe olursa iddianame düzenleyerek kamu davasını açacaktır.

Suç ile ilgili olarak başlatılan soruşturma evresinde fail yönünden fiil ile ilgili aranan ispat, aslında delillere dayanan bir tahmin niteliği taşımaktayken; kovuşturma aşamasında mahkumiyet kararı açısından her türlü şüpheden arandırılmış bir ispat olması gerekir¹²⁶⁹. Cumhuriyet savcısı soruşturma sonunda şüpheli hakkında kamu davasının açılmasını gerektirecek nitelikte yeterli delil elde ettiği takdirde, kamu davasını açmak zorundadır. Kamu davasını açma mecburiyeti ilkesi olarak ifade edilen bu kuralın kanunda öngörülen istisnalarından birisi de şahsi cezasızlık nedeninin varlığıdır¹²⁷⁰. Cumhuriyet savcısı olayda şahsi cezasızlık nedenlerinden birisinin bulunduğunu tespit ederse, fail hakkında takdir hakkını kullanarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suç dolayısıyla iddianame düzenlemeyerek kamu davasını açmayabilir. Bu konuda CMK'nın 171/1. maddesinde kendisine takdir yetkisi verilmiştir. Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun faili yönünden şahsi cezasızlık nedeninin varlığı durumunda Cumhuriyet savcısı, takdir hakkını dava açmama yönünde kullandığı zaman fail hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verecektir. Cumhuriyet savcısının bu kararına karşı CMK'nın

¹²⁶⁷ Birtek, Fatih, Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 501 (Delil ve İspat)., Koca, Mahmut, "Ceza Muhakemesinde Deliller", Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2006, S. 2, s. 222.

¹²⁶⁸ Semiz, s. 130-131.

¹²⁶⁹ Birtek, Delil ve İspat, s. 502.

¹²⁷⁰ Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 221.

173/5. maddesindeki¹²⁷¹ açık hüküm gereğince yetkili sulh ceza hakimliğine itiraz edilmesi ya da başka bir kanun yoluna başvurulması¹²⁷² mümkün değildir.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun cezasının, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olduğu yukarıda belirtilmişti. Kanunda öngörülen bu ceza miktarları dikkate alındığında, bu suç açısından görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleridir. Asliye ceza mahkemeleri, genel görevli mahkemelerdir. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesinde¹²⁷³ asliye ceza mahkemelerinin görev alanı belirlenmiştir. Sulh ceza hâkimliklerinin

¹²⁷¹ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 173. maddesi; "(1) Suçtan zarar gören, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde, bu kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine itiraz edebilir.(61) (2) İtiraz dilekçesinde, kamu davasının açılmasını gerektirebilecek olaylar ve deliller belirtilir.

(3) (Değişik: 18/6/2014-6545/71 md.) Sulh ceza hâkimliği, kararını vermek için soruşturmanın genişletilmesine gerek görür ise bu hususu açıkça belirtmek suretiyle, o yer Cumhuriyet başsavcılığından talepte bulunabilir; kamu davasının açılması için yeterli nedenler bulunmazsa, istemi gerekçeli olarak reddeder; itiraz edenı giderlere mahkûm eder ve dosyayı Cumhuriyet savcısına gönderir. Cumhuriyet savcısı, kararı itiraz edene ve şüpheliye bildirir.

(4) (Değişik: 25/5/2005 - 5353/26 md.) Sulh ceza hâkimliği istemi yerinde bulursa, Cumhuriyet savcısı iddianame düzenleyerek mahkemeye verir.(62)

(5) Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılmaması hususunda takdir yetkisini kullandığı hâllerde bu madde hükmü uygulanmaz.

(6) (Değişik: 2/1/2017-KHK-680/11 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/10 md.) İtirazın reddedilmesi halinde aynı fiilden dolayı kamu davası açılabilmesi için 172 nci maddenin ikinci fıkrası uygulanır." şeklindedir.

¹²⁷² Centel/Zafer, s. 549., Meraklı, Serkan, Cumhuriyet Savcısının Kamu Davasını Açmada Takdir Yetkisi, Ankara, Seçkin, 2014, s. 129.

¹²⁷³ 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesi; "Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere asliye ceza mahkemelerince bakılır." şeklindedir.

baktığı işler¹²⁷⁴ ve ağır ceza mahkemelerinin¹²⁷⁵ görev alanı dışında kalan davalar, asliye ceza mahkemelerince yargılanarak karara bağlanır.

TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suçun mağdurunun tüzel kişi olması durumunda tüzel kişiliğin soruşturma veya kovuşturma aşamasında nasıl temsil edileceği hususu, CMK'nın 249. maddesinde¹²⁷⁶ belirtilmiştir. Özellikle özel hukuk tüzel kişileri olan şirketlere ait kredi kartları ile banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu işlendiği takdirde, tüzel kişinin organ veya temsilcisi kamu davasını katılan sıfatıyla takip edebilecektir.

TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç açısından yetkili mahkeme, CMK'nın 12. maddesi¹²⁷⁷ uyarınca suçun işlendiği yer mahkemesidir. Gerçek bir banka veya kredi

¹²⁷⁴ Sulh Ceza Hakimliklerinin görev alanı 5235 sayılı Kanun'un 10. maddesinde; *"Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla sulh ceza hâkimliği kurulmuştur.*

İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla sulh ceza hâkimliği kurulabilir. Bu durumda sulh ceza hâkimlikleri numaralandırılır. Müstakilen sulh ceza hâkimliğinde görevlendirilen hâkimler, adli yargı adalet komisyonlarınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez. Sulh ceza hâkimliğinde bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel bulunur.

Sulh ceza hâkimliği, her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca kurulur.

Sulh ceza hâkimliği bulundukları il veya ilçenin adı ile anılır. Sulh ceza hâkimliğinin yargı çevresi, bulundukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari sınırlarıdır.

Ağır ceza mahkemeleri ile büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki il ve ilçenin adı ile anılan sulh ceza hâkimliğinin yargı çevresi, il veya ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak bir sulh ceza hâkimliğinin kaldırılmasına veya yargı çevresinin değiştirilmesine, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir." şeklinde düzenlenmiştir.

¹²⁷⁵ Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanı 5235 sayılı Kanun'un 12. maddesinde, *"Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (m. 148), irtikâp (m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (m. 158), hileli iflâs (m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (318, 319, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç) ve 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri görevlidir. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler, askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler ile çocuklara özgü kovuşturma hükümleri saklıdır." şeklinde düzenlenmiştir.*

¹²⁷⁶ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 249. maddesi; *"(1) Bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada tüzel kişinin organ veya temsilcisi, katılan veya savunma makamı yanında yer alan sıfatıyla duruşmaya kabul edilir.*

(2) Bu durumda, tüzel kişinin organ veya temsilcisi bu Kanunun katılana veya sanığa sağladığı haklardan yararlanır.

(3) Birinci fıkra hükmü, sanığın aynı zamanda tüzel kişinin organ veya temsilcisi sıfatını taşıması hâlinde uygulanmaz." şeklinde.

¹²⁷⁷ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 12. maddesi; *"(1) Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.*

kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak yetki hususunda değerlendirme yapılacak olursa; banka veya kredi kartının kullanıldığı ya da kullandırıldığı yer ile haksız yararın elde edildiği yer mahkemeleri, yetkili mahkemelerdir. Fail, bu suçu işlerken eylemini ATM makinelerini veya (özellikle mal veya hizmet almak için) POS cihazlarını kullanmak suretiyle gerçekleştirir ise; banka ya da kredi kartının kullanıldığı yer ile haksız yararın elde edildiği yer genellikle aynı yer olacaktır. TCK m. 245/1'deki suçun faili fiilini internet ortamında gerçekleştirir ise, bu durumda kişinin fiziken bulunduğu yer ile hareketinin ortaya (açığa) çıktığı yer de suçun işlendiği yer olarak kabul edilir¹²⁷⁸. Bu suç, haksız yararın elde edilmesi ile tamamlandığı için haksız yararın elde edildiği yer mahkemeleri de kovuşturma açısından yetkili olacaktır.

Yargıtay, TCK'nın 245/1. maddesindeki suça ilişkin yetki hususunda; banka ya da kredi kartı kullanılarak mal ya da hizmet alımında bulunulması durumunda menfaatin elde edildiği yeri yetkili yer olarak kabul etmektedir. Yargıtay'ın, uygulamada yetki uyuşmazlıkları ile ilgili incelediği dosyalarda verdiği kararlar incelendiğinde bu suç açısından suç yerinin, haksız yararın sağlandığı yer olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Yargıtay, örneğin banka veya kredi kartının rıza dışı kullanılması sonucunda bankamatikten para çekilmesi halinde paranın çekildiği yeri veya POS cihazı kullanılarak mal alınması olaylarında malın temin edildiği yeri yetkili kabul etmiştir¹²⁷⁹.

(2) Teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkilidir.

(3) Suç, ülkede yayımlanan bir basılı eserle işlenmişse yetki, eserin yayım merkezi olan yer mahkemesine aittir. Ancak, aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda suç, eserin yayım merkezi dışındaki baskısında meydana gelmişse, bu suç için eserin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir.

(4) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyeteye bağlı olan hakaret suçunda eser, mağdurun yerleşim yerinde veya oturduğu yerde dağıtılmışsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Mağdur, suçun işlendiği yer dışında tutuklu veya hükümlü bulunuyorsa, o yer mahkemesi de yetkilidir.

(5) Görsel veya işitsel yayınlarda da bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Görsel ve işitsel yayın, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir. (6) (Ek:8/7/2021-7331/10 md.) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının ya da banka veya kredi kartlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemeleri de yetkilidir." şeklindedir.

¹²⁷⁸ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 310.

¹²⁷⁹ "...5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesinde düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunda soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 28.10.2021/5602 E., 2021/5094 K. sayılı Kararı, "...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer

TCK m. 245/1'deki suç tamamlanamayarak (haksız yararın sağlanamaması halinde) teşebbüs aşamasında kalırsa yetkili yer, fiile ilişkin son icra hareketinin yapıldığı yer olacaktır. Bu suçun zincirleme şekilde işlenmesi halinde ise son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkili olacaktır. Eğer suçun işlendiği yerin neresi olduğu tespit edilemiyorsa bu durumda CMK'nın 13. maddesine¹²⁸⁰ göre yetkili yer belirlenecektir.

C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla, kanun yararına bozma istemine dayanan ihbarname münderecatı yerinde görüldüğünden talebin kabulü ile..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 08.07.2021 tarihli 2021/4060 E., 2021/3480 K. sayılı Kararı, "...Benzer bir olay sebebiyle Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 25/06/2018 tarihli ve 2019/1034 esas, 2019/1948 karar sayılı ilâmında "...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." şeklinde belirtildiği üzere, suç yerinin harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer olacağı nazara alındığında, somut olayda, müştekinin bilgisi ve rızası dışında hesabından gönderilen paranın Alkan Petrol isimli iş yerinde harcama işleminin fiziki pos cihazı üzerinden gerçekleştirildiği, harcama yapılan iş yerinin Çekmeköy/İstanbul adresinde bulunduğu, bu halde haksız menfaatin temin edildiği yerin İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının yargı çevresinde kaldığı gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 08.07.2021 tarihli 2021/4059 E., 2021/3479 K. sayılı Kararı, "...5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 245. maddesinde düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunda soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 22.04.2021 tarihli 2021/2294 E., 2021/2053 K. sayılı Kararı, "...Benzer bir olay sebebiyle Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 13/02/2019 tarihli ve 2019/1034 esas, 2019/1948 karar sayılı ilâmında, "...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." şeklinde belirtildiği üzere, suç yerinin harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer olacağı nazara alındığında, somut soruşturma dosyasına konu olayda, müştekinin bilgisi ve rızası dışında hesabından gönderilen paranın İstanbul ilinde bulunan Türk Ekonomi Bankasına ait Ortaklar Cad. Şube isimli ATM'den çekildiği, bu halde haksız menfaatin temin edildiği yerin İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yargı çevresinde kaldığı gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 25.03.2021 tarihli 2021/950 E., 2021/1413 K. sayılı Kararı, "...Benzer bir olay sebebiyle Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 13/02/2019 tarihli ve 2019/1034 esas, 2019/1948 karar sayılı ilâmında, "...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." şeklinde belirtildiği üzere, somut soruşturma dosyasına konu olayda, müşteki tarafından yatırılan paranın Beylikdüzü Paradise Avm önünde bulunan ATM'den çekildiği, bu halde haksız menfaatin temin edildiği yerin Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığının yargı çevresinde kaldığı gözetilmeden..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 25.02.2021 tarihli 2020/6866 E., 2021/785 K. sayılı Kararı, "...Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 13/02/2019 tarihli ve 2019/1034 esas, 2019/1948 karar sayılı ilâmında, "...Başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama ve bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçlarında soruşturma yapmaya yetkili C.Başsavcılığının, harcama işleminin yapıldığı veya menfaatin temin edildiği yer C.Başsavcılığı olduğu anlaşılmakla..." şeklinde belirtildiği üzere, somut soruşturma dosyasına konu olayda, müştekinin hesabındaki paranın Darıca Camii Mahallesinde bulunan ATM cihazından çekildiğinin tespit edilmesi karşısında, haksız menfaatin temin edildiği yerin Gebze Cumhuriyet Başsavcılığının yargı çevresinde kaldığı gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden..." Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 29.06.2020 tarihli 2020/2910 E., 2020/11705 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹²⁸⁰ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 13. maddesi; "(1) Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.

Bu madde uyarınca şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, eğer yakalama gerçekleşmemişse yerleşim yeri mahkemesi yetkili olacaktır. Şayet failin Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Yetkili mahkemenin bu şekilde de belirlenememesi halinde ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi, yetkili kabul edilir.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlendiği yer ile ilgili olarak uygulamada gerek soruşturma aşamasında gerekse kovuşturma aşamasında bazen yetki hususunda anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç ile ilgili olarak yetki hususunda soruşturma aşamasında Cumhuriyet Başsavcılıkları arasında olumsuz yetki uyuşmazlığı çıktığı takdirde, soruşturma yapma yönünden yetkili yerin belirlenmesi ağır ceza mahkemesi tarafından yapılacaktır. CMK'nın 161/7 maddesi¹²⁸¹ uyarınca Cumhuriyet savcısı kendisine yetkisizlik kararı verilmek suretiyle gönderilen soruşturma dosyasında eğer kendisini yetkili görmüyorsa bu takdirde, yetkisizlik kararı vererek yetkili yerin belirlenmesi için yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine başvurur. Bu şekilde soruşturma dosyası kendisine gönderilen ağır ceza mahkemesi, gerekli incelemeyi dosya üzerinden yaparak soruşturma yapmaya yetkili yeri belirler ve mahkemenin bu husustaki kararı kesin olup herhangi bir yargı yoluna başvurulamaz.

TCK m. 245/1'deki suç açısından eğer kovuşturma aşamasında farklı yerlerdeki mahkemeler arasında olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı ortaya çıkarsa; bu durumda yargılama yapmaya yetkili mahkemeyi belirleme yetkisi, CMK'nın 17. maddesine¹²⁸² göre ortak yüksek görevli mahkemeye aittir. Olumlu yetki uyuşmazlığında, birden çok yargı çevresindeki farklı mahkemenin kamu davasının yargılamasında kendini yetkili görmesi söz konusuysa; olumsuz yetki

(2) Şüpheli veya sanığın Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir.

(3) Mahkemenin bu suretle de belirlenmesi olanağı yoksa ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir." şeklindedir.

¹²⁸¹ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 161/7. maddesi; "(Ek: 31/3/2011-6217/21 md.) Yetkisizlik kararı ile gelen bir soruşturmada Cumhuriyet savcısı, kendisinin de yetkisiz olduğu kanaatine varırsa yetkisizlik kararı verir ve yetkili savcılığın belirlenmesi için soruşturma dosyasını, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine gönderir. Mahkemece bu konuda verilen karar kesindir." şeklindedir.

¹²⁸² Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 17. maddesi; "Birkaç hâkim veya mahkeme arasında olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı çıkarsa, ortak yüksek görevli mahkeme, yetkili hâkim veya mahkemeyi belirler." şeklindedir.

uyuşmazlığında birden çok yargı çevresindeki farklı mahkemelerin hiçbirisi davaya bakma konusunda kendisini yetkili görmemektedir. Ortak görevli yüksek mahkeme, bu suç açısından değerlendirme yapacak olursak (TCK m. 245/1'deki suça bakma görevi asliye ceza mahkemesine ait olduğu için) aynı ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında çıktığı takdirde bu ağır ceza mahkemesidir. Aralarında uyuşmazlık çıkan mahkemelerden birisi ağır ceza mahkemesiyse veya ayrı ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında uyuşmazlık çıktığı takdirde ise ortak görevli yüksek mahkeme, yargı çevresi içindeki bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesidir. Ancak asliye ceza mahkemeleri farklı bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresi içinde bulunuyorsa, ortak görevli yüksek mahkeme bu durumda Yargıtay 5. Ceza Dairesi olacaktır.

TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan suç, CMK'nın 253. maddesinde¹²⁸³ düzenlenen uzlaştırma kapsamına girmediği için bu suç yönünden uzlaştırma usulü uygulanamaz. Fail, gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlerken aynı mağdura karşı uzlaştırma kapsamında kalan başka bir suçu işlemiş olsa bile CMK m. 253/3'teki açık düzenleme uyarınca uzlaşma hükümleri uygulanmayacaktır.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile örneğin yağma veya nitelikli dolandırıcılık gibi ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren başka bir suç birlikte işlendiği takdirde, görevli mahkeme CMK'nın 9. maddesine¹²⁸⁴ göre suçun işlendiği ağır ceza mahkemesi olacaktır. Çünkü aralarında bağlantı bulunan suçlar farklı mahkemelerin görevine girdiği takdirde hepsi yönünden ceza yargılamasını üst görevli mahkeme yapar.

TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu oluşturan hareketlerin bazıları ülkemizde bazıları ise yurt dışında işlenmiş olabilir veya netice yurt dışında gerçekleşmiş olabilir. Böyle bir durumda yetkili yer belirlenirken TCK'nın 8/1. maddesini¹²⁸⁵ dikkate almak

¹²⁸³ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 253/3. maddesi; “Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A), uzlaştırma yoluna gidilemez. (Ek cümle: 26/6/2009 - 5918/8 md.) Uzlaştırma kapsamına giren bir suçun, bu kapsama girmeyen bir başka suçla birlikte aynı mağdura karşı işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.” şeklindedir.

¹²⁸⁴ Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 9. maddesi; “Bağlantılı suçlardan her biri değişik mahkemelerin görevine giriyorsa, bunlar hakkında birleştirilmek suretiyle yüksek görevli mahkemede dava açılabilir.” şeklindedir.

¹²⁸⁵ Türk Ceza Kanunu'nun 8. maddesi; “Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmesi veya neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde suç, Türkiye'de işlenmiş sayılır.

gerekecektir. Buna göre suça konu olan fiilin kısmen ya da tamamen Türkiye’de işlenmiş olması veya neticenin Türkiye’de meydana gelmesi durumunda, suçun ülkemizde işlendiği kabul edilecektir. Örneğin fail eline geçirdiği kredi kartını yetkili hamilin rızası haricinde Türkiye’de kullanırsa veya başka yerde kartı kullansa bile Türkiye’deki hesabına parayı aktararak haksız menfaati burada elde ederse bu suç Türkiye’de işlenmiş olacaktır. TCK m. 245/1’deki suç yabancı bir ülkede işlenir fakat failin Türkiye’de yargılanması mümkün olursa, bu durumda yetkili mahkeme CMK’nın 14. maddesine¹²⁸⁶ göre belirlenir.

B. BAŞKALARINA AİT BANKA HESAPLARIYLA İLİŞKİLENDİREREK SAHTE BANKA VEYA KREDİ KARTI ÜRETME, SATMA, DEVRETME, SATIN ALMA VEYA KABUL ETME SUÇU

TCK’nın 245/2. maddesinde yer alan başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı değildir. Bu suç, Cumhuriyet savcısı tarafından resen soruşturulan bir suçtur. Cumhuriyet savcısı ihbar, şikayet ya da başka bir şekilde kendiliğinden bu suçun işlendiğini öğrendiği takdirde, CMK’nın 160/1. maddesi uyarınca fail hakkında resen soruşturma başlatır. Yukarıda da belirtildiği gibi kanun koyucu tarafından bazı suçların soruşturulması ve kovuşturulması için şikayet şartının gerçekleşmesi aranmıştır. Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan bir suç ile ilgili olarak şikayet hakkı olan kimsenin yetkili mercilere başvurarak bu hakkını kullandığı ana kadar, Cumhuriyet savcısı resen harekete geçerek herhangi bir işlem gerçekleştirmez. Ancak TCK’nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun soruşturulması için şikâyet şartı aranmadığı için

(2) Suç;

a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında,

b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla, c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,

d) Türkiye’nin kıt’a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı, işlendiğinde Türkiye’de işlenmiş sayılır.” şeklindedir.

¹²⁸⁶ Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 14. maddesi; “(1) Yabancı ülkede işlenen ve kanun hükümleri uyarınca Türkiye’de soruşturulması ve kovuşturulması gereken suçlarda yetki, 13 üncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre belirlenir.

(2) Bununla birlikte Cumhuriyet savcısının, şüphelinin veya sanığın istemi üzerine Yargıtay, suçun işlendiği yere daha yakın olan yer mahkemesine yetki verebilir.

(3) Bu gibi suçlarda şüpheli veya sanık Türkiye’de yakalanmamış, yerleşmemiş veya adresi yoksa; yetkili mahkeme, Adalet Bakanının istemi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusu üzerine Yargıtay tarafından belirlenir.

(4) Yabancı ülkelerde bulunup da diplomatik bağışıklıktan yararlanan Türk kamu görevlilerinin işledikleri suçlardan dolayı yetkili mahkeme Ankara mahkemesidir.” şeklindedir.

Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiğini öğrendikten sonra failin belirlenebilmesi amacıyla gerekli olan her türlü delili toplayacaktır.

Cumhuriyet savcısı bu suç ile ilgili olarak maddi gerçeğe ulaşabilmek için soruşturma aşamasında topladığı delilleri değerlendirerek, bunlardan çıkaracağı sonuca göre fail hakkında kamu davasının açılıp açılmayacağına karar verir. Cumhuriyet savcısı soruşturma aşamasında delillerin toplanması hususunda emrindeki kolluktan da yardım alır ve failin TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu işlediğine ilişkin yeterli şüpheyi oluşturan aleyhinde delil bulunduğu iddianame düzenleyerek kamu davasını açar.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun cezasının, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası olduğu yukarıda belirtilmişti. Kanunda düzenlenen ceza miktarları dikkate alındığında bu suç açısından görevli mahkeme, asliye ceza mahkemeleridir. 5235 sayılı Kanun'un 11. maddesinde asliye ceza mahkemelerinin görev alanı belirlenmiştir. Asliye ceza mahkemeleri genel görevli mahkemeler olup, sulh ceza hâkimliklerinin baktığı işler ve ağır ceza mahkemelerinin görev alanı dışında kalan davaları karara bağlarlar.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçunun mağduru, gerçekte kartı çıkartma yetkisine sahip olan ilgili banka ya da finansal kurumdur. Suçun mağdurunun tüzel kişi olması durumunda tüzel kişiliğin soruşturma veya kovuşturma aşamasında nasıl temsil edileceği hususu, CMK'nın 249. maddesinde gösterilmiştir. TCK m. 245/2'deki suçun mağduru olan banka ya da finans kurumunun yetkili organı ya da temsilcisi, kamu davasını katılan sıfatıyla takip edebilecektir. Tüzel kişiliği bulunan banka ya da finans kurumunun organı veya temsilcisi, böylelikle yargılama sürecinde katılanın haklarını kullanabilecektir.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu açısından yetkili mahkeme, CMK'nın 12. maddesindeki hüküm gereğince suçun işlendiği yer mahkemesidir. Bu suç, soyut tehlike suçu niteliği taşıdığı için, suçun işlendiği yer mahkemesi harekete göre belirlenecektir¹²⁸⁷. TCK'nın 245/2. maddesinde açıkça belirtilen seçimlik

¹²⁸⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 329., Kaya, Durmuş Ali, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılma Suçu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2022, s. 140.

hareketlerden herhangi birisinin icra edildiği yerdeki asliye ceza mahkemesi, bu suçun yargılama yetkili mahkemedir. Kanunda belirtilen suçu oluşturan seçimlik hareketler farklı yerlerde gerçekleştirilmiş ise bu durumda bu hareketlerin işlendiği yer mahkemeleri de yargılama açısından yetkili kabul edilecektir.

TCK m. 245/2'deki suç tamamlanamayarak teşebbüs aşamasında kalırsa yetkili yer, fiile ilişkin son icra hareketinin yapıldığı yer olacaktır. Bu suçun teşebbüs aşamasında kalması zor görünmektedir. Ancak bazı istisnai hallerde failin hareketlerinin kısımlara ayrılabilmesi şartıyla teşebbüs durumu gerçekleşebilir¹²⁸⁸. Örneğin failin, sahte banka veya kredi kartı üretirken elinde olmayan sebeplerle eylemini bitirememesi halinde suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun zincirleme şekilde işlenmesi halinde ise son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkili olacaktır.

TCK m. 245/2'deki suçun işlendiği yerin neresi olduğu tespit edilemiyorsa bu durumda CMK'nın 13. maddesi uyarınca yetkili yer belirlenecektir. Buna göre şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, eğer yakalama gerçekleşmemişse yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir. Eğer failin Türkiye'de yerleşim yeri yoksa, Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Yetkili mahkemenin bu şekilde de belirlenememesi durumunda, ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi yetkili olacaktır. TCK m. 245/2'de öngörülen suç yabancı bir ülkede işlenir fakat failin Türkiye'de yargılanması mümkün olursa, bu durumda yetkili mahkeme CMK'nın 14. maddesine göre belirlenir.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun işlendiği yer ile ilgili olarak uygulamada gerek soruşturma aşamasında gerekse kovuşturma aşamasında bazen yetki konusunda anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. TCK'nın 245/2. maddesinde öngörülen suç ile ilgili olarak yetki hususunda soruşturma aşamasında Cumhuriyet Başsavcılıkları arasında olumsuz yetki uyuşmazlığı çıktığı takdirde, soruşturma yapmakla yetki yerin belirlenmesi ağır ceza mahkemesi tarafından yapılacaktır. CMK'nın 161/7 maddesine göre Cumhuriyet savcısı kendisine yetkisizlik kararı verilmek suretiyle gönderilen soruşturma dosyasında eğer kendisini yetkili görmüyorsa, bu takdirde yetkisizlik kararı vererek yetkili yerin belirlenmesi için yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine

¹²⁸⁸ Altuğ, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 33.

başvurur. Soruşturma dosyası kendisine gönderilen ağır ceza mahkemesi ise gerekli incelemeyi dosya üzerinden yaparak soruşturma yapmaya yetkili yeri belirler; mahkemenin bu husustaki kararı kesindir.

TCK m. 245/2'deki suç açısından eğer kovuşturma aşamasında farklı yerlerdeki mahkemeler arasında olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı ortaya çıkarsa; bu durumda yargılama yapmaya yetkili mahkemeyi, CMK'nın 17. maddesi uyarınca ortak yüksek görevli mahkeme belirleyecektir. Ortak görevli yüksek mahkeme, bu suç açısından değerlendirme yapacak olursak (TCK m. 245/2'deki suça bakma görevi asliye ceza mahkemesine ait olduğu için) aynı ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında çıktığı takdirde bu ağır ceza mahkemesidir. Aralarında uyuşmazlık çıkan mahkemelerden birisi ağır ceza mahkemesiyse veya ayrı ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında uyuşmazlık çıkmış ise ortak görevli yüksek mahkeme, yargı çevresi içindeki bölge adliye mahkemesinin (BAM) ilgili ceza dairesidir. Asliye ceza mahkemeleri farklı bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresi içinde yer almaktaysa, ortak görevli yüksek mahkeme bu durumda Yargıtay 5. Ceza Dairesi olacaktır.

TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan suç, CMK'nın 253. maddesinde belirtilen uzlaştırma kapsamına girmediği için bu suç yönünden uzlaştırma usulü uygulanamaz. Fail, bu işlerken aynı mağdura karşı uzlaştırma kapsamında kalan başka bir suçu işlemiş olsa bile CMK m. 253/3'teki açık düzenleme uyarınca uzlaşma hükümleri uygulanmayacaktır.

TCK'nın 245. maddesindeki açık düzenleme gereğince başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması öngörülmemiştir. Aynı şekilde TCK m. 245/3'teki suç açısından kanunda açıkça belirtilmediği için etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması da mümkün değildir.

Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren başka bir suç birlikte işlendiği takdirde, görevli mahkeme CMK'nın 9. maddesine göre suçun işlendiği ağır ceza mahkemesi olacaktır. Çünkü

aralarında bağlantı bulunan suçlar farklı mahkemelerin görev alanına girse bile hepsi yönünden ceza yargılamasını üst görevli mahkeme yapar.

**C. SAHTE (OLUŞTURULAN VEYA ÜZERİNDE SAHTECİLİK YAPILAN)
BİR BANKA VEYA KREDİ KARTINI KULLANMAK SURETİYLE
KENDİSİNE VEYA BAŞKASINA YARAR SAĞLAMA SUÇU**

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyetle bağlı değildir. Cumhuriyet savcısı ihbar, şikâyet ya da farklı bir şekilde bu suçun işlendiğini öğrendiği takdirde, CMK'nın 160/1. maddesi uyarınca fail hakkında resen soruşturma başlatır. Failin bu suçu oluşturan bir hareketi icra edip etmediği hususundaki şüphenin varlığı halinde soruşturmaya başlanarak gerekli delil araştırması yapılır. TCK m. 245/3'teki suçun soruşturulması için şikâyet şartı kanunda belirtilmediğinden Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiğini öğrendikten sonra soruşturmayı resen başlatarak failin tespit edilebilmesi için gerekli olan bütün delilleri toplayacaktır.

Cumhuriyet savcısı, maddi gerçeğe ulaşabilmek için soruşturma aşamasında topladığı delilleri değerlendirerek bunlardan çıkaracağı sonuca göre TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç yönünden fail hakkında kamu davasının açılıp açılmayacağına karar verir. Cumhuriyet savcısı, soruşturma aşamasında delillerin toplanması hususunda geniş yetkilere sahiptir ve toplanan delillerden fail hakkında suçun işlendiğine ilişkin yeterli şüphe olursa, iddianame düzenleyerek kamu davasını açacaktır.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun cezasının, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası olduğu yukarıda belirtilmişti. Kanunda suç için öngörülen bu ceza miktarları dikkate alındığında, hapis cezasının üst sınırının on yıldan az olması nedeniyle bu suç açısından görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir. Yukarıda da açıklandığı üzere sulh ceza hâkimliklerinin baktığı işler ile ağır ceza mahkemelerinin görev alanı dışında kalan davalar asliye ceza mahkemeleri tarafından yargılanarak karara bağlanır.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suçun mağdurunun tüzel kişi olması durumunda tüzel kişiliğin soruşturma veya kovuşturma aşamasında nasıl temsil edileceği hususu,

CMK'nın 249. maddesinde açıklanmıştır. Özellikle özel hukuk tüzel kişileri olan şirketlerin mağdur olması durumunda, tüzel kişinin organ veya temsilcisi kamu davasını katılan sıfatıyla takip edebilecektir.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç açısından yetkili mahkeme, CMK'nın 12. maddesi uyarınca suçun işlendiği yer mahkemesidir. Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu ile ilgili olarak yetki hususunda değerlendirme yapacak olursak; banka veya kredi kartının kullanıldığı yer ile haksız yararın elde edildiği yer mahkemeleri yetkili mahkemelerdir. Fail bu suçu işlerken eylemini, ATM makinelerini veya (özellikle mal veya hizmet almak için) POS cihazlarını kullanmak suretiyle gerçekleştirir ise banka ya da kredi kartının kullanıldığı yer ile haksız yararın elde edildiği yer genellikle aynı yer olacaktır. TCK m. 245/3'deki suçun faili fiilini internet ortamında gerçekleştirir ise bu durumda kişinin fiziken bulunduğu yer ile hareketinin ortaya çıktığı yer de suçun işlendiği yer olarak kabul edilir¹²⁸⁹. Bu suç haksız yararın elde edilmesi ile tamamlandığı için haksız yararın elde edildiği yer mahkemeleri de kovuşturma açısından yetkili olacaktır.

TCK m. 245/3'deki suç tamamlanamayarak (haksız yararın sağlanamaması halinde) teşebbüs aşamasında kalırsa yetkili yer, fiile ilişkin son icra hareketinin yapıldığı yer olacaktır. Bu suçun zincirleme şekilde işlenmesi halinde ise son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkili olacaktır. Eğer suçun işlendiği yerin neresi olduğu tespit edilemiyorsa bu durumda CMK'nın 13. maddesine göre yetkili yer belirlenecektir. Bu madde uyarınca şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, eğer yakalama gerçekleşmemişse yerleşim yeri mahkemesi yetkili olacaktır. Failin şayet Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Yetkili mahkemenin bu şekilde de belirlenememesi halinde, ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi suç yönünden yetkili olacaktır.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun işlendiği yer ile ilgili olarak uygulamada gerek soruşturma aşamasında gerekse kovuşturma aşamasında bazen yetki hususunda anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suç ile ilgili olarak yetki hususunda soruşturma aşamasında

¹²⁸⁹ Akbulut, Banka veya Kredi Kartının Kötüye Kullanılması, s. 43.

Cumhuriyet Başsavcılıkları arasında olumsuz yetki uyuşmazlığı çıktığı takdirde soruşturma yapmakla yetki yerin belirlenmesi, ağır ceza mahkemesi tarafından yapılacaktır. CMK'nın 161/7. maddesi uyarınca Cumhuriyet savcısı kendisine yetkisizlik kararı verilmek suretiyle gönderilen soruşturma dosyasında eğer kendisini yetkili görmüyorsa, bu takdirde yetkisizlik kararı vererek yetkili yerin belirlenmesi için yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesine başvurur. Bu şekilde soruşturma dosyası kendisine gönderilen ağır ceza mahkemesi, gerekli incelemeyi dosya üzerinden yaparak soruşturma yapmaya yetkili yeri belirler ve mahkemenin bu husustaki kararı kesindir.

TCK m. 245/3'teki suç bakımından kovuşturma aşamasında farklı yerlerdeki mahkemeler arasında olumlu veya olumsuz yetki uyuşmazlığı ortaya çıkarsa; bu durumda yargılama yapmaya yetkili mahkemeyi belirleme yetkisi, CMK'nın 17. maddesine göre ortak yüksek görevli mahkemeye aittir. Ortak görevli yüksek mahkeme, bu suç açısından değerlendirme yapacak olursak (TCK m. 245/3'deki suç için yargılama görevi asliye ceza mahkemesine ait olduğu için) aynı ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında çıktığı takdirde bu ağır ceza mahkemesidir. Aralarında uyuşmazlık çıkan mahkemelerden birisi ağır ceza mahkemesiyse veya ayrı ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemeleri arasında uyuşmazlık çıktığı takdirde ise ortak görevli yüksek mahkeme, yargı çevresi içindeki bölge adliye mahkemesinin ilgili ceza dairesidir. Eğer asliye ceza mahkemeleri farklı bölge adliye mahkemelerinin yargı çevresi içinde bulunuyorsa, ortak görevli yüksek mahkeme bu durumda Yargıtay 5. Ceza Dairesi olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde yer alan suç, CMK'nın 253. maddesinde düzenlenen uzlaştırma kapsamına girmediği için bu suç yönünden uzlaştırma usulü uygulanamaz. Fail, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunu işlerken aynı mağdura karşı uzlaştırma kapsamında kalan başka bir suçu işlemiş olsa bile, CMK m. 253/3'teki açık düzenleme uyarınca uzlaşma hükümleri uygulanmayacaktır.

TCK'nın 245. maddesindeki açık düzenleme gereğince sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması

öngörülmemiştir. Aynı şekilde TCK m. 245/3'teki suç açısından kanunda açıkça belirtilmediği için etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması da mümkün değildir¹²⁹⁰.

Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu ile örneğin yağma veya nitelikli dolandırıcılık gibi ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren başka bir suç birlikte işlendiği takdirde, görevli mahkeme CMK'nın 9. maddesine göre suçun işlendiği yerdeki ağır ceza mahkemesi olacaktır. Çünkü aralarında bağlantı bulunan suçlar farklı mahkemelerin görevine girdiği takdirde hepsi yönünden ceza yargılamasını üst görevli mahkeme yapar.

TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu oluşturan hareketlerin bazıları ülkemizde bazıları ise yurt dışında işlenmiş olabilir veya netice yurt dışında gerçekleşmiş olabilir. Böyle bir durumda yetkili yer belirlenirken TCK'nın 8/1. maddesini dikkate almak gerekecektir. Buna göre suça konu olan fiilin kısmen ya da tamamen Türkiye'de işlenmiş olması veya neticenin Türkiye'de meydana gelmesi durumunda suçun ülkemizde işlendiği kabul edilecektir. Örneğin fail, elinde bulundurduğu sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan kredi kartını Türkiye'de kullanırsa veya başka yerde kartı kullansa bile Türkiye'deki hesabına parayı aktararak haksız menfaati burada sağlarsa bu suçu Türkiye'de işlemiş olacaktır. TCK m. 245/3'deki suç yabancı bir ülkede işlenir fakat failin Türkiye'de yargılanması mümkün olursa, bu durumda yetkili mahkeme CMK'nın 14. maddesine göre belirlenecektir.

¹²⁹⁰ “...5237 sayılı Kanun'un 245 inci maddesinin beşinci fıkrasına göre etkin pişmanlık hükümlerinin yalnızca gerçek bir banka veya kredi kartının sahibinin bilgisi ve rızası dışından kullanılması halinde uygulanabileceğinin belirtilmesi, sahte banka veya kredi kartının kullanılması halinde uygulanamayacağının anlaşılması karşısında sanık müdafinin 4 nolu temyiz itirazı reddedilmiştir...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 22.06.2023 tarihli 2020/17476 E., 2023/5350 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında Garanti Bankası A.Ş.'ye karşı sahte banka veya kredi kartı üretme ve sahte üretilmiş banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle yarar sağlama suçundan kurulan hükümler yönünden sanık ve sanık müdafinin temyiz talepleri incelendiğinde...sanığın üzerine atılı suçların niteliği yönünden kanunen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanamayacağı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 20.03.2023 tarihli 2021/17334 E., 2023/1433 K. sayılı Kararı, “...TCK'nın 168. maddesinde öngörülen etkin pişmanlık hükmünün, aynı yasanın 245/3. maddede ve fıkrasında belirtilen suçta uygulama yeri bulunmadığı halde, uygulama yapılmak suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.09.2019 tarihli 2019/10131 E., 2019/11288 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ

§ 1. BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN HIRSIZLIK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

TCK'nın 141. maddesinde¹²⁹¹ düzenlenen hırsızlık suçunun oluşması için failin, başkasına ait olan taşınır bir malı zilyedinin rızası olmadan kendi yararına ya da başka bir kimse yararına bulunduğu yerden alması gerekir. TCK'nın 142/2-e. maddesinde hırsızlık suçunun nitelikli şekli olarak bu suçun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle gerçekleştirilmesi hali düzenlenmiştir. Kanun koyucu özellikle günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte, bilişim suçlarının işlenme yöntemlerinin çeşitlilik göstermesi sonucunda klasik bir suç tipi olan hırsızlık suçu açısından böyle bir düzenleme getirmiştir. Bilişim sisteminin sağlayacağı olanaklarla failin bu suçu işlemedeki kolaylık dikkate alınarak bu nitelikli hal öngörülmüştür.

TCK'nın 142/2-e. maddesinde, bu suçun nitelikli halini oluşturan hırsızlık eylemleri açık bir şekilde belirtilmeyerek, sadece hırsızlık suçunu oluşturan fiilin bilişim sistemleri kullanılarak işlenmesi yeterli görülmüştür. Hırsızlık eyleminde bilişim sisteminin nasıl kullanılacağı veya bunun şeklinin kanun maddesinde belirtilmemesi, uygulamada bazı hallerde tereddüde yol açabilecektir. Ancak bilişim dünyasında yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler dikkate alındığında kıyasa yol açmayacak şekilde geniş bir yorumlama ile maddenin bu suçu oluşturabilecek çeşitli eylemler yönünden yapılacak yeni bir yasa değişikliğine ihtiyaç duyulmadan uygulanabilecek olması

¹²⁹¹ Türk Ceza Kanunu'nun 141. maddesi; “Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.” şeklindedir.

olumlu bir durumdur¹²⁹². Bilişim sistemleri kullanılarak gerçekleştirilen hırsızlık suçu, hırsızlık suçunun bütün unsurlarını taşımaktadır. Bu suç ile kişilerin malvarlığı korunmak istenmiştir¹²⁹³. Suçun oluşabilmesi açısından değerlendirme yapıldığında; başkasına ait olan fiili egemenliğin ortadan kaldırılmak suretiyle failin kendisine ait yeni bir hâkimiyet kurması şarttır¹²⁹⁴. Fail eylemini bilişim sistemini kullanarak bir kimseyi aldatmak, kandırmak şeklinde gerçekleştirdiği takdirde; hırsızlık değil dolandırıcılık suçu oluşacaktır. Örneğin internetteki sitesinde gerçek rolex marka saat sattığını belirten fail, kendisine ödeme yapıldıktan sonra mağdura rolex saatin gerçeğini göndermeyerek sahtesini gönderirse bu durumda dolandırıcılık suçunu işlemiş olacaktır. Ancak bilişim ağına bağlı bir güvenlik sistemiyle korunan bir eşyayı alabilmek amacıyla; eğer fail bilişim ağına girerek güvenlik sistemini devre dışı bıraktıktan sonra eşyayı alırsa artık hırsızlık suçunun TCK m. 142/2-e’de öngörülen nitelikli hali gerçekleşmiş olacaktır.

TCK’nın 142/2-e. maddesindeki suçun oluşabilmesi için, failin kendisine ait parayı veya başka bir taşınır malı alması hususunda mağdurun rızasının bulunmaması gerekir. Bilişim sistemi aracılığıyla icra edilen “*alma*” eyleminde aslında mağdura ait dijital ortamda bulunan malın veya paranın mağdurun bilgisi dışında başka bir kimsenin zilyetliğine veya hesabına geçirilmesi söz konusudur. Elektrik hırsızlığına benzer şekilde burada fiziksel olarak elle malın ya da paranın alınması gerçekleşmeden fiil tamamen dijital platform üzerinden yapılmaktadır¹²⁹⁵. Mağdurun banka hesabında bulunan parasına ulaşmak için bilişim sistemleri araç olarak kullanıldığında bu nitelikli hal uygulanacaktır¹²⁹⁶. Fail örneğin internet bankacılığı uygulamasını kullanan mağdurun hesabına erişim sağlayarak, hesaptaki paraları başka bir hesaba gönderdiği takdirde bu suçu işlemiş olacaktır.

TCK’nın 142/2-e. maddesinde öngörülen suçun konusunu, bilişim sistemleri kullanılarak gerçekleştirilen hırsızlık fiilinin hedefi olan “*veri*” oluşturmaktadır¹²⁹⁷. Bu kapsamda bilişim sisteminde bulunmayan ya da hırsızlık suçu işlenirken kullanılan

¹²⁹² Karagülmez, s. 217-218.

¹²⁹³ Wessels, Johannes/ Hillenkamp, Thomas: 2009, “*Hırsızlık ve Güveni Kötüye Kullanma Suçları*”, Çeviren: Ünver, Yener, Malvarlığına Karşı Suçlar ve Ekonomik Suçluluk, Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 9, Proje Yöneticisi: Kayıhan, İçel, Editör: Ünver, Yener, Seçkin, Ankara, s. 16.

¹²⁹⁴ Wessels/Hillenkamp, s. 22.

¹²⁹⁵ Gökcan/Artuç, s. 5151.

¹²⁹⁶ Aslan, Göksel, Dolandırıcılık, Hırsızlık ve Mala Zarar Verme Suçları, Seçkin, Ankara, 2021, s. 279 (2021).

¹²⁹⁷ Dülger, s. 463.

bilişim sistemiyle herhangi bir bağlantısı olmayan veri, bu suçun konusunu teşkil etmeyecektir. Bilişim sisteminin herhangi bir şekilde kullanılmadığı, örneğin flash bellekte bulunan bir verinin ele geçirilebilmesi için bu belleğin fiziken alınması durumunda bu nitelikli hal uygulanmayacaktır.

Bilindiği üzere kişi, banka kartı aracılığı ile bankadaki hesabına erişim sağlayabilir; kartını kullanarak ödeme gerçekleştirebilir, havale veya EFT gibi çeşitli finansal işlemleri yapabilir. Banka kartının bağlı olduğu mevduat hesabı üzerinden gerçekleştirilen hukuka aykırı fiiller, eğer bu kartın yetkili hamilinin rızasına aykırı şekilde kullanılması ya da başka bir kimseye kullandırılması şeklinde gerçekleştiği takdirde TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen suç oluşacaktır. Bu kapsamda örneğin mağdura ait banka kartının şifresi elde edilerek bu kart ile ATM'den para çekilirse ya da gerçek bir banka kartı ile marketten alışveriş yapılırsa fail, TCK'nın 245/1. maddesindeki suçtan dolayı cezalandırılacaktır. 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesi¹²⁹⁸

¹²⁹⁸ 5464 sayılı Kanun'un 3. maddesi; “Bu Kanunun uygulanmasında; a) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu, b) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, c) Banka: Mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını, d) Banka kartı: Mevduat hesabı veya özel carî hesapların kullanımı dahil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kartı, e) Kredi kartı: Nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fizikî varlığı bulunmayan kart numarasını, f) Kartlı sistem kuruluşu: Banka kartı veya kredi kartı sistemi kuran ve bu sisteme göre kart çıkarma veya üye işyeri anlaşması yapma yetkisi veren kuruluşları, g) Kart çıkaran kuruluş: Banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz bankalar ile diğer kuruluşları, h) Üye işyeri anlaşması yapan kuruluş: Banka kartı veya kredi kartı kabulünü sağlamak amacıyla işyerleriyle anlaşma yapan bankalar ya da kuruluşları, i) Üye işyeri: Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile yaptığı sözleşme çerçevesinde kart hamiline mal ve hizmet satmayı veya nakit temin etmeyi kabul eden gerçek veya tüzel kişiyi, j) Kart hamili: Banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişiyi, k) Harcama belgesi: Banka kartı veya kredi kartı ile yapılan işlemler ile ilgili olarak üye işyeri tarafından düzenlenen, kart hamilinin işleminden doğan borcu ile diğer bilgileri gösteren ve kart hamilinin kimliğinin bir kod numarası, şifre veya kimliği belirleyici başka bir yöntemle belirlendiği haller dışında kart hamili tarafından imzalanan belgeyi, l) Nakit ödeme belgesi: Bankalarca veya yetkili üye işyerlerince banka kartı veya kredi kartı hamiline yapılan nakit ödemelerde düzenlenerek, kart hamilinin kimliğinin bir kod numarası, şifre veya kimliği belirleyici başka bir yöntemle belirlendiği haller dışında kart hamili tarafından imzalanan belgeyi, m) Son ödeme tarihi: Kart hamilinin, dönem borcunu veya ödemesi gereken asgarî tutarını gecikmeye düşmeden ödeyebileceği son günü, n) Dönem borcu: Hesap kesim tarihine kadar oluşan borç ve alacak kayıtlarının bakiyesi ile önceki hesap özeti bakiyesinin toplamını, o) Asgarî tutar: Dönem borcunun ödenmesi gereken en az tutarını, p) Alacak belgesi: Banka kartı veya kredi kartı kullanılarak alınmış olan malın iadesi veya hizmetin alımından vazgeçilmesi veya yapılan işlemin iptali halinde kart hamilinin hesabına alacak kaydedilmek üzere üye işyeri tarafından düzenlenen belgeyi, r) Bildirim, talep, şikâyet ve itirazlar: Kart hamilinin yazılı olarak, elektronik ortamda veya telefon ile yapacağı bildirim, talep, şikâyet ve itirazları, ifade eder.” şeklindedir.

uyarınca mağdurun kredi kartının fiziki kullanımı olmaksızın, kart bilgilerinin öğrenilerek mağdurun rızası dışında mal veya hizmet alımı yapıldığında veya mağdurun kredi kartı bilgileri kullanılarak mail order yöntemi ile internet ortamında ürün satın alındığında; yine fail hakkında TCK'nın 245. maddesi uygulanacaktır¹²⁹⁹. Ancak mağdurun banka kartının bağlı olduğu mevduat hesabında maddi zararı oluşturan eylem, kart kullanılmadan yalnızca bilişim sistemleri kullanılarak örneğin internet bankacılığı aracılığıyla paranın başka hesaba havale edilmesi şeklinde icra edilirse; bu durumda failin ceza sorumluluğu TCK m. 142/2-e'de öngörülen suça göre olacaktır.

Doktrinde verinin hırsızlık suçunun konusu olup olamayacağı ile ilgili tartışma bulunmaktadır. Bu hususta bir görüş, hırsızlık suçunun konusunun taşınabilir bir mal olması gerektiğini, verinin ise taşınır bir mal niteliği taşımadığı için bu suçun konusunu oluşturamayacağı ve TCK m. 142/2-e'de belirtilen nitelikli halin uygulanamayacağını ileri sürmüştür¹³⁰⁰. Buna karşılık diğer görüş ise verinin hırsızlık suçuna konu olamamasının bu suçun bilişim sistemleri aracılığıyla işlenmesine engel oluşturmayacağını, bilişim sistemlerinin sağladığı kolaylık sayesinde taşınır malların hırsızlanmasının mümkün olduğunu belirtmiştir¹³⁰¹. Bu konuda farklı bir görüşü savunan bazı yazarlar ise, bilişim sistemlerinden yararlanılarak bu suçun işlenebileceğini, verinin hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceğini, TCK m.

¹²⁹⁹ “...Müştekilerin mail adreslerine bankalardan gönderilmiş gibi kredi kartı başvuru formları gönderip, müşteri kart hamilleri tarafından bu formlar doldurularak kart ve kişisel bilgilerinin paylaşılması üzerine faillerce kredi kartlarından internet siteleri üzerinden alışverişler yapılması şeklindeki eylemlerin TCK.nun 245/1. madde ve fıkrasında düzenlenen başkasına ait banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu, birden fazla ve farklı zamanlarda harcama olması halinde TCK.nun 43/1.madde ve fıkrasının uygulanması gerektiği...” olduğu...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 25.02.2019 tarihli 2017/20222 E., 2019/2585 K. sayılı Kararı, “...Başkasına ait kredi kartının kötüye kullanılması suretiyle yarar sağlama suçunun oluşabilmesi için 5464 sayılı Kanun’un 3. maddesi uyarınca kartın fiziken kullanımı gerekmeyip kart bilgilerinin kullanılmasının yeterli olduğundan cihetle; sanıkların katılanın kredi kartı bilgilerini kullanmak suretiyle internet üzerinden ödemeler yapması şeklindeki eylemlerinin 5237 sayılı TCK’nın 245/1. maddesinde belirtilen suçu oluşturduğu gözetilmeden aynı Kanun’un 142/2-e maddesi gereği cezalandırılmasına karar verilmesi...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 20.11.2018 tarihli 2016/7227 E., 2018/13711 K. sayılı Kararı, “...Sanığın mağdura ait farklı bankaların kredi kartlarının bilgilerini bir şekilde elde ederek bu bilgileri kullanmak suretiyle internet üzerinden mail order yöntemi ile birden fazla kez alışveriş yapmasından ibaret eylemlerinin 5237 sayılı TCK’nın 245/1. ve 43. maddelerinde düzenlenen suçu oluşturduğu gözetilmeden aynı Kanunun 142/2-e ve 43. maddeleri uyarınca hüküm kurulması...” Yargıtay 22. Ceza Dairesi’nin 02.03.2016 tarihli 2015/15648 E., 2016/2814 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹³⁰⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 626., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1058., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 388., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 725., Esen, s. 100.

¹³⁰¹ Başbüyük, İsa, “Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçlarının Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2010, S. 14., s. 164.

142/2-e'deki suça konu olan eylemin gerçekleşmesi durumunda tali norm niteliğindeki TCK m. 244/4'teki hükmün uygulanamayacağını, dijital ortamda kayıtlı olan mağdura ait malın bilişim sistemi yoluyla alınabileceğini ifade etmişlerdir¹³⁰².

Kanaatimizce TCK'nın 142/2-e. maddesinde öngörülen bilişim sistemleri kullanılarak işlenen hırsızlık suçunun konusunu, veri oluşturabilir. Verinin, nesnel bir yapısı olmasa da ekonomik bir değeri vardır; hızla gelişen teknolojiye verinin bu suçun konusunu oluşturamayacağını ileri sürmek TCK m. 142/2-e'nin uygulama alanını neredeyse imkansız kılacak şekilde daraltacaktır. Böyle hareket edilirse kanun koyucunun amacına da ters düşülmüş olunacaktır. Kanundaki açık ifade nedeniyle TCK'nın 244/4. maddesi kapsamında kalan bir eylem gerçekleştirildiğinde, öncelikle bu eylemin bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen başka bir suç oluşturulmaması gerekir. Aksi takdirde faili TCK m. 244/4'ten sorumlu tutarak ona ceza vermek mümkün değildir. Gerek TCK m. 244/4 gerekse TCK m. 142/2-e'de düzenlenen hükümler birbirine benzer alanlara ilişkin olsalar bile, TCK m. 244/4'te yer alan hükmün uygulanabilmesi, başka bir suçun oluşmaması koşuluna bağlıdır. TCK'nın 244/4. maddesi tali norm niteliği taşıdığı için, failin bilişim sistemini kullanarak gerçekleştirdiği hırsızlık olaylarında uygulanamaz. Özellikle internet bankacılığı aracılığı ile mağdurun hesabına erişim sağlandıktan sonra mağdurun bilgisi dışında hesaptaki paranın fail tarafından başka bir hesaba havale edilmesi olaylarında, aslında failin amacı mağdurun hesabındaki verinin temsil ettiği paranın elde edilmesidir. Böylece mağdurun rızasına aykırı olarak malvarlığında azalma gerçekleşecektir. Fail, burada mağdurun bankadaki parasına sahip olarak kendisine maddi yarar sağlamak amacıyla hareket etmektedir. Bu tarz eylemlerin fail tarafından bilişim sistemleri kullanılmadan gerçekleştirilmesi çok zor olacağından burada esasında failin kastı parayı temsil eden verinin bir yerden başka bir yere gönderilmesinden ziyade, veri gönderimini gerçekleştirmek suretiyle mağdura ait parayı onun rızası dışında elde etmektir.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında “verinin” bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen hırsızlık suçunun konusunu oluşturabileceği kabul edilmiştir. Yargıtay'ın yerleşmiş kararlarında da belirtildiği şekilde, failin kastı verinin temsil

¹³⁰² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 560-561., Karagülmez, s. 217., Dülger, s. 464., Gökcan/Artuç, s. 5151.; Evik, Ali Hakan, “Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle İşlenen Hırsızlık Suçuna İlişkin Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Köksal Bayraktar'a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2010, C. 1, s. 712-713.

ettiği paranın mal edinilmesidir; dolayısıyla fiil nitelikli hırsızlık suçunu oluşturacağından fail TCK m. 142/2-e uyarınca cezalandırılacaktır¹³⁰³. Yargıtay, internet bankacılığı aracılığıyla mağdurun banka hesabına girilerek başka hesaba para gönderilmesi eylemini TCK'nın 142/2-e. maddesi kapsamında değerlendirmektedir¹³⁰⁴. Oyun karakterlerinin hırsızlanması fiili ya da cep telefonuna

¹³⁰³ Balcı, Fidan/Öztürk, Seyithan, Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 114.

¹³⁰⁴ “...sanığın, katılanın banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girilip mevduatında bulunan para ile kontör alması şeklindeki eyleminin, TCK'nın 142/2-e madde ve fıkrasında düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 08.11.2021 tarihli 2021/11800 E., 2021/20465 K. sayılı Kararı, “...sanığın, katılan E. B.'un banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girip 4000 TL'yi dokuz ayrı havale işlemi hakkında aynı suçtan beraat kararları verilen M. Y. ve İ. G.'nin banka hesaplarına transfer edilerek nakit çekilmesi şeklindeki eyleminin, TCK'nın 142/2-e madde ve fıkrasında düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde, TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 30.06.2021 tarihli 2021/2250 E., 2021/17150 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, katılanın banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girilip paranın banka hesaplarına transfer edilmesi şeklindeki eyleminin, TCK'nın 142/2-e madde ve fıkrasında düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde, TCK'nın 245/1. maddesi uyarınca mahkumiyet hükmü kurulması, yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 24.02.2020 tarihli 2019/22865 E., 2020/10214 K. sayılı Kararı, “...ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 17.11.2009 gün ve 193/268 sayılı kararında açıklandığı üzere; katılanın banka hesabına internet bankacılığı yoluyla girip başkalarına ait kredi kartlarına para havale ederek çekmekten ibaret eylemlerin, suç tarihi itibarıyla 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesinde öngörülen “bilişim suretiyle hırsızlık” suçunu oluşturacağı gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.01.2020 tarihli 2019/27768 E., 2020/1040 K. sayılı Kararı, “...Katılanın müdürlüğünü yaptığı şirketin banka hesabına internet bankacılığı aracılığıyla girilip paranın banka hesabına transfer edilmek istenmesi şeklindeki sanığın eyleminin, TCK'nın 142/2-e, 35 madde ve fıkrasında düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçuna teşebbüsü oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 02.05.2019 tarihli 2018/11804 E., 2019/6017 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, suç işlemek kastı ile hareket ederek Tarsus Akbank Şubesi nezdinde 28.09.2006 tarihinde 115245 nolu hesabı açtırdığı ve bu şekilde beklemede kaldığı, Ankara ilinde ikamet eden katılan N. M.'in Fortis Bankası Ankara Şubesinde bulunan 004300050909 nolu hesabından sanığın hesabına internet aracılığıyla 28.09.2006 tarihinde EFT yolu ile 7.250 TL havale yapıldığı ve işlemin iptal edildiği, ardından söz konusu hesaptan 7.250,00 TL'nin sanığın hesabına havale edildiği, 10.10.2006 tarihinde bu paranın sanık tarafından çekilmek istenmesi sırasında sanığın güvenlik güçlerince yakalandığı, bu suretle sanığın nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediğinin iddia ancak değişen suç vasfıyla eylemin bilişim sistemine hukuka aykırı müdahale suretiyle haksız çıkar sağlama suçunu oluşturduğunun kabul edildiği olayda; katılanın sahibi olduğu banka hesabında bulunan parasına ulaşmak için bilişim sistemlerini araç olarak kullanan sanığın eylemlerinin, 5237 sayılı TCK 244/4. bağlamında sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme söz konusu olmadığından, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 17.11.2009 tarih ve 11-193/268 sayılı kararında da ayrıntıları açıklandığı üzere TCK'nın 244/4. maddesindeki suçu değil de teselsül halinde TCK'nın 142/2-e, 43/1. maddesindeki bilişim sisteminin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 12.09.2019 tarihli 2017/5024 E., 2019/8191 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

internet ortamında kontör gönderilmesi eylemi, Yargıtay’a göre bu nitelikli hal kapsamında değerlendirilmektedir¹³⁰⁵.

§ II. BİLİŞİM SİSTEMİNİN, BANKA VEYA KREDİ KURUMLARININ ARAÇ OLARAK KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN DOLANDIRICILIK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Dolandırıcılık suçu, TCK’nın özel hükümler kitabında kişilere karşı suçlara ilişkin ikinci kısmın malvarlığına karşı suçlar başlıklı onuncu bölümünde yer alan 157. maddesinde¹³⁰⁶ düzenlenmiştir. Dolandırıcılık suçunun nitelikli halleri ise TCK’nın 158. maddesinde¹³⁰⁷ belirtilmiştir. Önceki ceza kanunu olan 765 sayılı TCK’nın 503.

¹³⁰⁵ “...WEB sitesine girişte abone olan katılan tarafından oluşturulan kullanıcı adı ve parola bilgilerinin ele geçirilmesi sonucu oyun sitesine girerek katılanın gerek ücreti karşılığında gerekse level atlama şeklinde kazandığı oyun karakterlerini ele geçirmek şeklindeki eylemin, sübutu halinde bilişim suretiyle hırsızlık suçunu oluş- turacağı, bozma ilamında da belirtildiği üzere katılana ait olup aktarıldığı belirtilen oyun karakterlerinin gönderildiği gözüken “aaahaah” isimli taker (alıcı)nın ve aynı kullanıcı adı, parola bilgilerini kullanarak bu oyunu oynayan diğer IP numaralarının araştırılması gerekirken, eksik incelemeye dayanarak ve suç vasfında yanılıya düşülerek...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 17.02.2016 tarihli 2015/14257 E., 2016/1702 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, mağdurun kullanmış olduğu telefon hattına ait olup internet ortamında ücretsiz işlemler yapmayı sağlayan ve süper şifre olarak adlandırılan şifreyi bir şekilde öğrenip, bilgisayar vasıtasıyla internet üzerinden bu şifreyi kullanarak mağdurun telefonunda bulunan, konuşma da dahil olmak üzere telefonun kullanılması için gerekli olup ekonomik bir değer ifade eden, ancak bedeli karşılığında alınabilen ve sistemde veri ile temsil edilen kontörlerden 70 adetini, kontörleri temsil eden verinin A. Ç. isimli kişiye ait olan 0 536 367 ... numaralı telefona, bu telefona ait şifreyi de kullanmak suretiyle kendisine ait 0 536 975 ... numaralı telefona aktararak kullanması şeklinde gerçekleşen, bu işlem nedeniyle bilişim sisteminin doğru ve işlevine uygun olarak çalışmasına engel bir durumun da meydana gelmediği somut olayda, sanığın eylemi, telefonun kullanılmasını sağlayan, ekonomik bir değer ifade eden ve bilişim sisteminde veri ile temsil edilen kontörleri, bilişim sistemini kullanarak veriyi yer değiştirmek suretiyle kendi telefon hattına geçirmeye, katılanın rızasına aykırı olarak malvarlığında azalmaya neden olmaya; başka bir anlatımla var olan veriyi başka bir yere göndermekten ziyade, bu verinin temsil ettiği ve ekonomik bir değeri olan, ancak bir bedel ödemek suretiyle alınabilecek olan kontörleri alarak mal edinmeye yöneliktir. Kaldı ki sanığın mağdurun telefonunda kullandığı kontörleri almak için bilişim sistemlerini araç olarak kullanmaktan başka alternatifi de yoktur. Dolayısıyla olayımızda, 5237 sayılı TCK’nun 142/2-e maddesinde düzenlenmiş bulunan “bilişim sistemleri kullanılmak suretiyle hırsızlık” suçunun gerçekleştiği kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 25.11.2014 tarihli 2013/13-448 E., 2014/524 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹³⁰⁶ Türk Ceza Kanunu’nun 157. maddesi; “Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir.” şeklindedir.

¹³⁰⁷ Türk Ceza Kanunu’nun nitelikli dolandırıcılık başlıklı 158. maddesi; “(1)Dolandırıcılık suçunun; a) Dinî inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle, b) Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle, c) Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle, d) Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,

maddesinde¹³⁰⁸ mağduru aldatan ve suçun unsuru olarak hareketler, “hile” ve “desise” olarak belirtilmişken; 5237 sayılı TCK’nın 157. maddesinde “desise” kavramına yer verilmeyerek yalnızca “hileli davranışlardan” bahsedilmiştir. Kanun koyucu daha önce anlamı kuvvetlendirmek için kullanılan “desise” kelimesine 5237 sayılı TCK’da gerek duymadığı için bilinçli olarak yer vermemiştir¹³⁰⁹. Dolandırıcılık suçunda, fail hileli davranışlarla bir kimseyi aldatarak onun ya da başka bir kişinin zararına olacak şekilde kendisine veya başka bir kişiye yarar sağlar. Dolandırıcılık suçunun hareket kısmını, hileli davranışlar ile bir kişiyi aldatmak oluştururken; netice kısmını ise mağdurun ya da başkasının zararına olarak failin kendisine veya başkasına yarar sağlaması oluşturmaktadır¹³¹⁰. Bu suçun unsurları itibariyle oluştuğundan bahsedebilmek için, öncelikle failin hileli davranışlarda bulunması, bunun sonucunda mağdurun aldanarak malvarlığında zararın oluşması ve buna karşılık ise failin ya da başkasının yarar elde etmesi gerekir.

Dolandırıcılık suçu neticesinde mağdurun malvarlığında azalma meydana gelirken failin malvarlığında artma olacağı için bu suç malvarlığına karşı işlenen suç

-
- e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,
 - f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle,
 - g) Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
 - h) Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,
 - i) Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,
 - j) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,
 - k) Sigorta bedelini almak maksadıyla,
 - l) (Ek: 24/11/2016-6763/14 md.) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtması veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle, İşlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/19 md.; Değişik: 3/4/2013-6456/40 md.) Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.
 - (2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin görürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
 - (3) (Ek fıkra: 24/11/2016-6763/14 md.) Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında; suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır.” şeklindedir.

¹³⁰⁸ 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 503. maddesi; “Bir kişiyi kandırabilecek nitelikte hile ve desiseler yaparak hataya düşürüp onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlayan kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve sağladığı haksız menfaatin bir misli kadar ağır para cezası verilir. Fiili, mağdura esasen var olan hatadan, hile ve desise kullanmak suretiyle yararlanarak gerçekleştiren kişi hakkında da birinci fıkarda yazılı ceza uygulanır.” şeklindedir.

¹³⁰⁹ Esen, s. 296.

¹³¹⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 711.

niteliğindedir ve kanun koyucu temel olarak kişilerin malvarlığı üzerindeki haklarını korumak istemiştir¹³¹¹. 1982 Anayasası'nda ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde açıkça güvence altına alınan mülkiyet hakkının korunması amacıyla, bu tip eylemler suç kapsamına alınarak bu hakka yönelik yapılabilecek ihlaller önlenmek istenmiştir. Hileli davranışlar, kişilerin iradelerini olumsuz etkileyerek serbestçe onların karar verebilmelerini engellemekte; aldatıcı sözler nedeniyle kişiler arasındaki güven ilişkisi de zarar görmektedir. Kanun koyucu bu açıdan dolandırıcılık suçuyla kişilerin malvarlığı haklarının yanı sıra özellikle kişi hürriyetinin bir parçası olan irade özgürlüğünü de korumak istemiştir¹³¹².

Dolandırıcılık suçu, hileli davranışlar yapılarak haksız bir menfaatin temin edilmesi sonucunda işlenebilen çok hareketli bir suçtur¹³¹³. Dolandırıcılık suçu açısından mağdurun algılama yeteneğinin bulunması gerekmektedir; eğer mağdurun akıl hastalığı gibi bir nedenle algılama yeteneği yoksa böyle bir durumda aldatma söz konusu olamayacağı için bu suç oluşmaz¹³¹⁴. Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için failin hileli hareketler yoluyla mağdurun iradesini fesada uğrattığı ve onu aldatmak suretiyle kendisi için ya da başka bir kimse için haksız menfaat elde etmesi aranmaktadır. Kanunda dolandırıcılık suçunun öngörülmesi ile malvarlığına ilişkin hakların yanında ayrıca irade özgürlüğü de korunmak istendiği için, mağdurun iradesinin hile ile yanıltılması şarttır.

Dolandırıcılık suçu açısından söylenen yalan beyanların, mağdurun inceleme eğilimini etkisiz bırakacak şekilde olması ve mağdura karşı hile olarak sayılabilmesi gerekmektedir¹³¹⁵. Dolandırıcılık suçunda failin yalanının, mağduru kandırmaya elverişli, nitelikli ve ustaca söylenmiş olması aranırken, yalana mutlaka bir desisenin (düzenin) eklenmesi şart değildir¹³¹⁶. Hile, objektif olarak kişiyi hataya düşüren, mağdurun doğru karar verebilmesine engel olan ve iradesini yanıltan hareketlerdir¹³¹⁷. Hilede, gerçekte olmayan bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek ya da olan bir şeyi yokmuş

¹³¹¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 499., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 709., Tümerkan, Somay, Dolandırıcılık Suçu, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1987, s. 19., Gökçen, Ahmet/Balcı, Murat, "Dolandırıcılık Suçu", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Y. 2008, C. 14, S. 1-2, s. 5.

¹³¹² Toroslu, Özel Kısım, s. 177., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 646., Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 16., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 807.

¹³¹³ Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 16.

¹³¹⁴ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 500.

¹³¹⁵ Dönmezer, s. 453.

¹³¹⁶ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5071., Önder, s. 369.

¹³¹⁷ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 503.

gibi gösterme durumu vardır¹³¹⁸. Fail hile yaparken gerçek bir olaya bazen esaslı bir unsuru ekler, bazı hallerde de esaslı unsurlardan birisini gizleyerek veya değiştirerek mağduru aldatır¹³¹⁹. Hile, aslında nitelikli bir yalandır ve icraî bir davranışla yapılabileceği gibi ihmali bir davranış¹³²⁰ ile de gerçekleşebilir. Mağdur aldatıldığı için kendi malvarlığı bakımından zararlı ancak başkasının malvarlığı yönünden yararlı bir tasarrufta bulunur¹³²¹.

Dolandırıcılık suçu bakımından hileli hareketler, gerçek bir kişiye yönelik olmalıdır ve bu kişinin malvarlığı üzerinde hukuken tasarrufta bulunabilme yetkisi bulunmalıdır¹³²². Dolandırıcılık suçu kasten işlenebilir, taksirle bu suçun işlenmesi mümkün değildir. Failin, gerçekleştirdiği davranışın hileli olduğunu, başka bir kimseyi aldatıcı nitelik taşıdığını bilmesi ve bu hileli davranışta bulunmayı istemesi gerekir. Fail, sergilediği hileli davranışlar ile mağdurun malvarlığında oluşan zarar arasındaki nedensellik bağının varlığının bilincinde olmalıdır.

Dolandırıcılık suçu, zarar suçu niteliğinde olduğu için suçun tamamlanması bakımından mağdurun veya başka birisinin malvarlığında fiilen zarar meydana gelmelidir, ancak gerçekleşeceği kesin olan kardan mağdurun yoksun bırakılması durumunda da zarar oluşmuş kabul edilecektir¹³²³. Dolandırıcılık suçu bakımından hileli hareketler ile mağdurun veya üçüncü bir şahsın malvarlığında zarara neden olan tasarrufun konusuna yalnızca taşınır veya taşınmaz mallar girmezler. Malvarlığına dahil olan ve ekonomik değeri bulunan her türlü hak da bu suç kapsamındadır¹³²⁴. Ekonomik değer taşıyan şeyler malvarlığı kapsamına girer ancak manevi değerler bu kapsamda değerlendirilemez¹³²⁵. Hileli hareketler ile mağdurun malvarlığında oluşan zarar arasında nedensellik bağı olmalıdır. Dolandırıcılık suçunda, fail tarafından gerçekleştirilen hileli davranışlar nedeniyle iradesi olumsuz etkilenen mağdur, kendisini maddi açıdan olumsuz etkileyecek şekilde faile bir şey vermek suretiyle veya

¹³¹⁸ Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 18.

¹³¹⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 649.

¹³²⁰ Maviş, Volkan, “Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı, C. 1, Y. 2015, s. 612

¹³²¹ Toroslu, Özel Kısım, s. 174.

¹³²² Soyaslan, Özel Hükümler, s. 428.

¹³²³ Dönmezer, s. 471., Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 510

¹³²⁴ Tümerkan, s. 19., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 809.

¹³²⁵ Bu konuda Soyaslan’a göre manevi açıdan değeri olan şeyler de dolandırıcılık suçu kapsamındadır. Bknz: Soyaslan, Özel Hükümler, s. 428. Toroslu ise yalnızca sahibi için manevi değeri olan şeylerin malvarlığına dahil olacağını ve dolandırıcılık suçunun kapsamına gireceğini belirtmiştir. Bknz: Toroslu, Özel Kısım, s. 183.

borç üstlenerek ya da herhangi bir hakkından vazgeçerek malvarlığını zarara uğrattır¹³²⁶.

Mağdurun aldanması, failin hileli hareketlerinden değil de başka bir sebepten kaynaklanmış ise dolandırıcılık suçunun unsuru gerçekleşmez. Failin hileli hareketlerine rağmen mağdurun aldanmaması halinde ya da mağdurun aldanmasına rağmen haksız menfaatin elde edilemediği hallerde, dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalır. Yargıtay uygulaması da benzer olaylar açısından bu şekildedir¹³²⁷.

¹³²⁶ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 424.

¹³²⁷ “...Mahkemece sanığın iki ayrı bonoyu miktarında tahrifat yapmak suretiyle farklı zaman dilimlerinde icra takibine kalkıştığı, bu takiplerin bilahare iptal edildiği ve tahsilatin gerçekleştirilemediği, sanığın bu şekilde kamu kurum ve kuruluşu niteliğindeki icra müdürlüğünü aracı kılarak zincirleme surette nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs ve zincirleme surette resmi belgede sahtecilik suçlarını işlediği sabit görülerek mahkumiyet hükümleri kurulmuştur... Yargılama sürecindeki işlemlerin usul ve kanuna uygun olarak yapıldığı, aşamalarda ileri sürülen iddia ve savunmaların toplanan tüm delillerle birlikte gerekçeli kararda gösterilip tartışıldığı, eylemlerin sanık tarafından gerçekleştirildiğinin saptandığı, vicdanî kanının dosya içindeki belge ve bilgilerle uyumlu olarak kesin verilere dayandırıldığı, eylemlere uyan suç vasıfları ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından, sanık müdafinin yerinde görülmeyen temyiz sebepleri reddedilmiştir...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 21.06.2023 tarihli 2021/22916 E., 2023/5379 K. sayılı Kararı, “...Mahkemece, katılan Karahan Güler’in anlatımları, tanık Selime Ergün’ün beyanları, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’den gelen yazılar ve tüm dosya kapsamına göre, sanığın sahte taahhütnameyi düzenleyerek özel belgede sahtecilik, nüfus idaresinin maddi varlığı olan nüfus cüzdanında sahtecilik yaparak bu nüfus cüzdanını ibraz etmek suretiyle telefon almaya çalıştığı sabit kabul edilerek kamu kurum ve kuruluşlarını araç olarak kullanmak suretiyle dolandırıcılığa teşebbüs suçunu işlediği gerekçesiyle temyize konu mahkumiyet hükümleri kurulmuştur... Mahkemenin gerekçesine olay ve olgular kısmında yer verildiği üzere mahkumiyet hükümlerinin kabulünde ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmediğinden hükümde hukuka aykırılık bulunmamıştır...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 13.06.2023 tarihli 2021/20673 E., 2023/5079 K. sayılı Kararı, “...Dosya kapsamına ve oluştaya uygun düşen sanık Mustafa’nın savunması ve toplanan diğer delillerden sanıkların katılan adına düzenledikleri aldattıcılık niteliği bulunan sahte nüfus cüzdanı ile mağdur bankaya başvurup kredi sözleşmesi imzalayıp kredi çekmeye çalıştıkları, banka görevlilerinin fark etmesi üzerine menfaat temin edemeden yakalandıkları anlaşılmakla, resmi belgede sahtecilik suçunun zincirleme şekilde işlenmesine rağmen sanıklar hakkında 5237 sayılı Kanun’un 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının uygulanmaması suretiyle eksik ceza tayini, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamış; haklarında resmi belgede sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçlarından kurulan hükümlerde hukuka aykırılık bulunmamıştır...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 14.03.2023 tarihli 2021/18986 E., 2023/1498 K. sayılı Kararı, “...Nitelikli dolandırıcılık suçundan kurulan hüküm yönünden; Katılanın aşamalarda, sanığın başlattığı takip üzerine, eşinden kalan eve ihtiyati tedbir konduğu yönünde beyanda bulunmuş ise de; icra takip dosyası getirtilmediğinden haciz işleminin yapıp yapılmadığı, eylemin teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı anlaşılmadığından, icra dosyasının getirtilerek haciz işlemi veya katılan tarafından herhangi bir ödeme işleminin yapıp yapılmadığı tespit edilmeden, eksik araştırma ile eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı gerekçesiyle TCK’nın 35. maddesinin uygulanması suretiyle eksik ceza tayini...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 12.05.2022 tarihli 2021/14281 E., 2022/8354 K. sayılı Kararı, “...Dosya kapsamında toplanan delillere göre sanıkların hukuka aykırı olarak ele geçirdikleri bonoyu, gerçeğe aykırı olarak doldurup icra takibi başlatmak suretiyle üzerlerine atılı suçları işlediklerinin sabit olduğuna ilişkin mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir. İcra takibi sırasında katılanın malvarlığının haczedilmiş olması nedeniyle nitelikli dolandırıcılık suçunun tamamlandığı gözetilmeden sanıklar hakkında teşebbüs hükümlerinin uygulanması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 16.06.2021 tarihli 2021/4331 E., 2021/7126 K. sayılı Kararı, “...Sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde mağdur F. A. ’a ait nüfus cüzdanını alarak üzerindeki fotoğrafı çıkartıp yerine sanık R. T. ’in fotoğrafını yapıştırdıkları ve bu kimliği kullanarak Vodafone

Fail, hileli davranışlar sergileyerek yarar elde ettikten sonra mağdurun oluşan zararını tamamen gidermiş olsa bile yine de dolandırıcılık suçundan dolayı cezalandırılır. Ancak mağdurun suç nedeniyle uğradığı zararının giderilmesi, etkin pişmanlık kapsamında değerlendirilebilir¹³²⁸. Dolandırıcılık suçu, taraflar arasında hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağın tahsil edilmesi amacıyla da işlenebilir ancak bu durumda kanun koyucu TCK'nın 159. maddesinde¹³²⁹ suçu oluşturan eylemin haksızlık içeriğinin azlığı nedeniyle fail hakkında daha az ceza verilmesini öngörmüştür.

TCK'nın 158/1-f maddesinde; dolandırıcılık suçunun bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu bilişim sistemlerinin ya da banka veya kredi kurumlarının kullanılmasının, dolandırıcılık suçunun işlenmesinde faile sağlayacağı kolaylığı ve meydana gelebilecek maddi zararı göz önünde bulundurarak bu nitelikli hali öngörmüştür. Burada dolandırıcılık suçunun işlenmesinde bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması şeklinde olmak üzere iki ayrı nitelikli hal söz konusudur. Tarafların yüz yüze gelmeden dijital sistemleri kullanarak iletişim kurmaları sayesinde hile yapılması suretiyle aldatmanın daha kolay olacağı düşünülerek bilişim sistemlerinin dolandırıcılık suçu işlenirken kullanılması, cezanın artırımı nedeni kabul edilmiştir. Bilişim sistemi, bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutan manyetik sistem olarak¹³³⁰ ya da bilgisayar, çevre birimleri, iletişim alt yapısı ve programlardan oluşarak verilerin işlendiği, saklandığı ve iletildiği sistem olarak tanımlanabilir¹³³¹. Bilişim sistemi fail tarafından araç olarak kullanılarak belirli bir malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan

Bayiine müracaat ettikleri, mağdura ait Turkcell hattından Vodafone hattına geçiş yapmak amacıyla sözleşme yaptıkları ve böylece katılan şirketin promosyon olarak verdiği cihazları alarak haksız menfaat temin etmeyi amaçladıkları iddia olunan olayda; sanıkların savunmaları, tanık ile mağdur beyanları ve tüm dosya kapsamına göre, sanıkların değişen suç vasfına göre üzerine atılı nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunu işledikleri sabit olmakla, bu gerekçelere dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 03.06.2021 tarihli 2017/37976 E., 2021/6521 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹³²⁸ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 513.

¹³²⁹ Türk Ceza Kanunu’nun 159. maddesi; “Dolandırıcılığın, bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi halinde, şikayet üzerine, altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.” şeklindedir.

¹³³⁰ Koca/Üzülmez, s. 661.

¹³³¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 722.

kişinin aldatılması söz konusu olmakta ve bu eylemin sonucunda haksız yarar sağlanmaktadır.

Bilişim sistemleri sayesinde özellikle günümüzde yaygın olarak kullanılan internet ortamında aynı anda birçok kişiye kolaylıkla ve hızlı bir şekilde ulaşılabilir. Yukarıda da belirtildiği üzere dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için her şeyden önce hileli hareketler sonucunda aldatılan mağdurun malvarlığında zarar meydana gelirken, failin ya da başkasının yarar sağlaması gerekmektedir. Bu kapsamda bilişim sistemi kullanılarak gerçekleştirilen dolandırıcılık suçunda, hileli hareketlerin sisteme karşı yapılması söz konusu olamayacağı için¹³³² sistem aracı kılınarak sistemi kullanan kişinin aldatılmasından bahsedilecektir. TCK m. 158/1-f’de öngörülen suç neticesinde sağlanan haksız menfaat, bilişim sistemleri vasıtasıyla yapılan hileli hareketin yöneltildiği gerçek kişinin iradesi fesata uğratarak elde edilmelidir¹³³³. Örneğin internet ortamında sosyal medya aracılığıyla iletişim kurulan bir kişiden aylık geliri iyi olan bir iş bulunacağı vaat edilerek para alınması durumunda, dolandırıcılık suçunun bu nitelikli hali uygulanacaktır. Ancak bilgisayar üzerinde kayıtlı olan veriler üzerinde değişiklik yapılarak (fazla mesai ücreti alabilmek için çalışma saatlerinin değiştirilmesi gibi) haksız yarar elde edilmesi sağlandığı takdirde, herhangi şekilde gerçek kişinin hileyle aldatılması söz konusu olmadığından nitelikli dolandırıcılık suçu oluşmaz.

Yaşadığımız çağın bir gereği olarak elektronik ticaret, insanlar tarafından oldukça yaygın kullanılan alışveriş yöntemlerinden birisidir. Kişiler, internet ortamında satış yapan çeşitli web sitelerini kullanarak birçok ürün alımı gerçekleştirmektedir. Dolandırıcılık suçu failleri, elektronik ticaret yöntemini günümüzde sıkça kötüye kullanarak haksız menfaat elde etmektedirler. İnternette yer alan web sitesinde satışı yapılan ürünün bedeli alıcıdan alınmasına rağmen, mağdur edilen bu kişiye ürün teslimi bazen hiç yapılmamakta bazen de sitedeki ilanda belirtilen özelliklerde olmayan başka bir ürün gönderilmektedir. Böylelikle bilişim sistemlerinin birçok kimseye aynı zamanda ulaşabilmesindeki hızdan ve kolaylıktan yararlanılarak TCK’nın 158/1-f. maddesindeki suç işlenmiş olmaktadır. Yargıtay uygulaması incelendiğinde de internet sitelerinde verilen ilanlar aracılığıyla kişilerin mağdur edilmesine ilişkin olaylarda, failin TCK m. 158/1-f’deki nitelikli dolandırıcılık

¹³³² Centel/ Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 524.

¹³³³ Başbüyük, s. 178.

suçundan dolayı cezalandırıldığı görülmektedir¹³³⁴. Bilişim sistemleri kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında, suçun temel şekline bağlı kalınarak failin

¹³³⁴ "...www.sahibinden.com adlı internet sitesinde satılık bilgisayar için ilan veren sanık D. A. Sucuer'in, bu ilanı görüp arayan katılan M. Ç.'a kendisini H. K. ismi ile tanıtip bilgisayar karşılığında 700 TL göndermesi gerektiğini söyleyerek annesine ait hesap numarasına paranın havale edilmesini sağladığı olayda; sanığın hem bilişim sistemini araç olarak kullanmak hem de basın ve yayın aracının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle suçu işlediği anlaşıldığından, sanığın bu eylemi ile TCK'nın 158. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" ve aynı fıkranın (g) bendinde düzenlenen "basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık" olmak üzere dolandırıcılık suçunun iki farklı nitelikli hâlinin oluştuğu, bu durumda aynı fıkranın son cümlesi uyarınca suçun daha ağır cezayı içeren nitelikli hâli olan "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçundan hüküm kurulması gerektiği kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 02.03.2021 tarihli 2018/15-51 E., 2021/68 K. sayılı Kararı, "...İ. D. ismiyle "www.arabam.com" adlı internet sitesinde kendisine ait olmayan aracın özelliklerini de farklı göstererek araç satışı için ilan veren sanığın, bu ilanı görüp kendisini telefonla arayan mağdurdan kapora adı altında 150 Lira alması şeklinde gerçekleşen olayda; sanığın hem bilişim sistemini araç olarak kullanmak hem de basın ve yayın aracının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle suçu işlediği anlaşıldığından, sanığın bu eylemi ile TCK'nun 158. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" ve aynı fıkranın (g) bendinde düzenlenen "basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık" olmak üzere dolandırıcılık suçunun iki farklı nitelikli halini ihlal ettiği, bu durumda suçun daha ağır cezayı içeren nitelikli hali olan "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçundan hüküm kurulması gerektiği kabul edilmelidir. Bu nedenle, sanığın bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan mahkûmiyetine ilişkin yerel mahkeme hükmünde bir isabetsizlik bulunmamakta olup, Özel Daire bozma kararı yerinde değildir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 08.03.2016 tarihli 2015/23-1100 E., 2016/110 K. sayılı Kararı, "...Bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak "www.sahibinden.com" adlı internet sitesinde emsallerine göre fiyatını da ucuz göstererek araç satışı için ilan veren sanığın, bu ilanı görüp kendisini telefonla arayan şikayetçi den kapora adı altında 250 Lira alması şeklinde gerçekleşen olayda; sanığın bilişim sistemini araç olarak kullanmak suretiyle suçu işlediği anlaşılmakla, eylemin TCK'nun 158. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde düzenlenmiş olan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir. Bu nedenle, sanığın bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan mahkûmiyetine ilişkin yerel mahkeme hükmünde bir isabetsizlik bulunmamakta olup, Özel Daire bozma kararı yerinde değildir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.06.2013 tarihli 2013/15-239 E., 2013/289 K. sayılı Kararı, "...Bilişim sistemlerinin aynı anda birçok kişiye ulaşmasındaki çabukluk ve sağladığı kolaylığa dayanarak "www.sahibinden.com" adlı internet sitesinde araç satışı için ilan veren sanığın, Bursa'da yaşayan ve ilanı internet üzerinden görerek kendisini arayan katılanın önce kaparo adı altında 150 Lira, ardından aralarında vardıkları anlaşma gereği Edirne'ye gelen katılana eşinin doğum yaptığı için hastanede olduğu ve yanına gelmesi için paraya ihtiyacı olduğunu söyleyerek iki defada 2.350 Lira parayı PTT şubesi aracılığı ile göndermesini sağlaması, daha sonra da telefonunu kapatarak katılanla olan irtibatını kesmesi şeklinde meydana gelen olayda; bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle gerçekleştirilen eylemlerin TCK'nun 158. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendi uyarınca nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 16.04.2013 tarihli 2012/15-1407 E., 2013/140 K. sayılı Kararı, "...Sanığın internet sayfasına pointer av köpekleri satış ilanı verdiği, katılanın ilanda belirtilen cep telefonu numarasını arayarak sanıkla satış konusunda anlaştıkları, katılanın sanığın hesabına 1.000 TL para gönderdiği, sanığın söz konusu av köpeğini AŞTİ'ye göndereceğini söylemesine rağmen, sanığın av köpeğini göndermediği ve parayı da iade etmediğinin iddia edildiği olayda; yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre; sanığın sair temyiz itirazlarının reddine; ancak sanığa yüklenen eylemin, Yargıtay CGK'nın 16/04/2013 tarih ve 2012/15-1407; 2013/140 E. K. sayılı kararında da vurgulandığı üzere; 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesinde öngörülen bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçu kapsamında kaldığı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek aynı Kanun'un 157/1. maddesi gereğince basit dolandırıcılık suçundan hüküm

gerçekleştirdiği hileli hareketler ile gerçek bir kişiyi aldatması, unsur olarak aranacaktır. Bu suç sonucunda failin bilişim sistemlerini aracı kılarak yaptığı hileye inandığı için iradesi yanıltılan mağdur, gerçekleştirdiği işlem ile kendisini ya da bir başka kimseyi malvarlığı yönünden zarara uğratar ve buna karşılık olarak fail veya başka bir kişi lehine haksız yarar sağlar.

TCK'nın 158/1-f. maddesinde bilişim sistemleri aracılığıyla işlenen dolandırıcılık eylemlerinin neler olduğu belirtilmemiştir. Günümüzde bilişim teknolojisinin hızla geliştiği düşünüldüğünde kanun koyucunun bu suça ilişkin eylemleri tek tek saymaması yerinde olmuştur. Teknolojinin ilerlemesi neticesinde bilişim alanında kullanılabilen ücretli ve ücretsiz uygulamalar sayesinde bilgisayar kullanıcıları, gizlenerek sanki konumunun bulunduğu yerden başka bir yerdeymiş gibi kendilerini gösterebilmekte¹³³⁵ ve bu suçu yeni teknikler uygulayarak zorlanmadan kolayca işleyebilmektedirler. Uygulamada birçok farklı şekilde bilişim sistemleri kullanılarak gerçekleştirilen dolandırıcılık fiilleri ile karşılaşmaktadır. Fail özellikle instagram, twitter, facebook gibi sosyal medya programları aracılığıyla veya messenger gibi internet ortamında yapılabilen çeşitli sohbet programlarını kullanarak mağdurla iletişime geçip hile ile onu aldatmak suretiyle bu suçu işleyebilmektedir. Bazı olaylarda fail, kişilerin elektronik posta adreslerinin şifrelerini ele geçirerek, şifresini elde ettiği kimselerin arkadaşlarına ulaşmak suretiyle onları kandırıp maddi yarar sağlamaktadır. Özellikle kendisini, elektronik posta veya sosyal medya adresinin

kurulması..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 27.03.2019 tarihli 2017/6874 E., 2019/2950 K. sayılı Kararı (Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır). "...İ. V. ismiyle "www.sahibinden.com" adlı internet sitesinde dizüstü bilgisayar satışı için ilan veren sanığın, bu ilanı görüp kendisini telefonla arayan katılanla, bilgisayarların 1500 Lira bedelle satışı konusunda anlaşması, bir süre sonra katılanı telefonla arayarak bilgisayarları kargoya verdiğini söyleyip, bedelini vereceği hesap numarasına yatırmasını istemesi üzerine, bildirdiği banka hesabına 1500 Lira yatıran katılana sözde alışverişe konu bilgisayarları göndermemesi şeklinde gerçekleşen olayda; sanığın hem bilişim sistemini araç olarak kullanmak hem de basın ve yayın aracının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle suçu işlediği anlaşıldığından, sanığın bu eylemi ile TCK'nun 158. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde düzenlenen "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" ve aynı fıkranın (g) bendinde düzenlenen "basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle dolandırıcılık" olmak üzere dolandırıcılık suçunun iki farklı nitelikli halininin oluştuğu, bu durumda suçun daha ağır cezayı içeren nitelikli hali olan "bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık" suçundan hüküm kurulması gerektiği kabul edilmelidir. Bu nedenle, sanığın bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçundan mahkûmiyetine ilişkin yerel mahkeme hükmü ve bu hükmün onanmasına dair Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 17.01.2017 tarihli 2015/15-867 E., 2017/13 K. sayılı Kararı. Karar için bkz: Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararları (2015-2020) Birinci Cilt, Türkiye Adalet Akademisi, Kasım 2020, Ankara, s. 697-700.

¹³³⁵ Bahar, Atalay, "Bilişim Suçları, İletişim Ve Sosyal Medya", İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Y. 2018, C. 10, S. 3, s. 27.

şifresi ele geçirilen (hacklenen) kişi gibi tanıtılarak zor durumda olduğundan bahsetmek suretiyle mağdurun arkadaşlarından ya da yakınlarından para veya cep telefonuna kontör gönderilmesinin istenmesi¹³³⁶ ve bu istemlerin kabul edilmesi sonucunda bu

¹³³⁶ “...sanığın, şikâyetçi A. F.’ın Facebook sosyal paylaşım sitesindeki profiline ilişkin kullanıcı bilgilerini ele geçirip, şikâyetçi A. gibi arkadaş listesindeki katılan G. C. dan para istediği, katılanın da sanığın bildirdiği telefon numarasına 500,00 TL gönderdiği, paranın gönderildiği telefon numarasının sanığa ait olduğunun tespit edildiği, suçta kullanılan şikâyetçinin şifresinin kırılmasının sağlandığı elektronik posta adresine erişim yapan IP numarasının ait çıktığı internet kafenin, sanığın diğer dosyalar kapsamında benzer metotlarla suç işlerken kullandığı yer olduğunun anlaşıldığı, bu suretle sanık hakkında bilişim sistemine girme ve bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçlarını işlediği iddiasıyla kamu davaları açılmıştır... Mahkemece, olayda paranın gönderildiği telefon hattının sanığa ait olduğu, yazışmadan kısa süre sonra parayı çektiği, Finike ilçesinde kargo şirketi bulunmaması sebebiyle Kumluca ilçesinden kargo gönderisi yaptığını beyan eden sanığın savunmasına yönelik Kumluca’da bulunan kargo şirketlerine müzekkere yazıldığı, cevabi yazılara göre sanığın bu savunmalarının yetersiz ve kendisini suçtan kurtarmaya yönelik olduğu kabul edilerek sosyal paylaşım sitesi üzerinden mağdurun daha önceden tanıdığı arkadaşı vasıtasıyla denetleme ve kontrol etme imkanını ortadan kaldıracak şekilde hileli hareketlerle işlenen nitelikli dolandırıcılık, mağdur A. ye ait Facebook hesabının şifresini kırması, ardından da hesabı ele geçirmesi şeklindeki eylemi yönünden de 5237 sayılı Kanun’un 244 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçu işlediğine yönelik mahkeme kabulünde düzeltilerek onama sebepleri dışında hukuka aykırılık bulunmamıştır...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 28.02.2023 tarihli 2021/20483 E., 2023/1085 K. sayılı Kararı, “...Şikâyetçi ile eşinin internet ortamında MSN’de iletişim yaptıkları sırada sanığın şikâyetçinin eşine ait elektronik posta adresine ait şifreyi bir şekilde elde edip şikâyetçi ile sanki eşiymiş gibi görüşmeye devam ederek onu kandırıp cep telefonu için kontör isteyip şikâyetçinin MSN’den gönderdiği 4 adet 250,00 TL’lik kontörleri tanık İ. M.’ye satmak suretiyle haksız yarar sağladığı anlaşılmaktadır. Mahkemesince sanık savunması, müşteki ve tanık beyanları ile tüm dosya kapsamından sanığın bilişim sisteminin araç olarak kullanılması suretiyle 5237 sayılı TCK’nın 158/1-f maddesindeki dolandırıcılık suçundan mahkumiyetine hükmedilmiştir. Yargılama sürecindeki işlemlerin usul ve kanuna uygun olarak yapıldığı, aşamalarda ileri sürülen iddia ve savunmaların toplanan tüm delillerle birlikte gerekçeli kararda gösterilip tartışıldığı, eylemin sanık tarafından gerçekleştirildiğinin saptandığı, vicdanî kanunun dosya içindeki belge ve bilgilerle uyumlu olarak kesin verilere dayandırıldığı, eyleme uyan suç vasfı ile yaptırımların doğru biçimde belirlendiği anlaşıldığından, sanık müdafinin yerinde görülmeyen temyiz sebepleri de reddedilmiştir...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 16.02.2023 tarihli 2021/14442 E., 2023/737 K. sayılı Kararı, “...Nitelikli dolandırıcılık, nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs ve bilişim sistemindeki verileri bozma yok etme, erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme suçlarından sanığın mahkumiyetine ilişkin hükümler sanık ve O yer Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmekle, dosya incelendi gereği düşünüldü; sanığın, katılan Z.’ya ait facebook isimli sosyal medya hesabının şifresini kırıp değiştirerek bu hesap üzerinden katılanın arkadaş listesinde bulunan katılan E.’e kendisini katılan Z. gibi gösterdiği ve kendisine ait kredi kartı hesabına 150 TL tutarında para göndermesini istediği, katılan Engin’in de sanığa ait kredi kartı hesabına 150 TL para gönderdiği, yine sanığın katılan İ. G.’a da aynı yöntemle mesaj göndererek kendisine ait hesaba 250 TL para göndermesini istediği ancak katılan İ’in katılan Z’yı telefonla aradığında konuştuğu kişinin katılan Zeliha olmadığını anladığı ve para göndermediği, bu suretle sanığın üzerine atılı suçları işlediğinin iddia edildiği olayda; sanığın ikrar içeren savunmaları, katılanların beyanları, suça konu mesaj çıktıları, ilgili banka ve Türksat cevabi yazıları, internet kayıtları ve tüm dosya kapsamına göre; atılı suçların sanık tarafından işlendiği sabit olmakla, bu gerekçelere dayanan mahkemenin kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 10.03.2021 tarihli 2017/31074 E., 2021/2735 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, şikâyetçiye ait facebook isimli sosyal medya hesabının şifresini kırarak bu hesap üzerinden şikâyetçinin arkadaş listesinde bulunan B. Y.’e kendisini şikâyetçi gibi göstererek mesaj gönderdiği ve kendisine internet bankacılığı aracılığıyla 800 TL tutarında para göndermesini istediği, bu suretle nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda; sanığın ikrar içeren savunmaları, şikâyetçi beyanı, suça konu mesaj çıktıları, ilgili banka, Türk Telekom ve Türksat cevabi yazıları, internet kayıtları ve tüm dosya kapsamına göre; atılı suçun sanık tarafından işlendiği sabit olmakla, bu gerekçelere dayanan mahkemenin kabul ve

suç işlenebilmektedir. Bu tip olaylarda elektronik posta adresi ya da sosyal medya hesabının şifresi ele geçirilen kişinin arkadaşları veya yakınları mağdur konumundadırlar ve onların iyi niyetinden, güveninden istifade ederek hileyle onları kandıran fail, haksız yararı elde etmektedir. Phishing denilen bilişim suçlarının işlenme yöntemlerinden birisi olan bu yöntem, ülkemizde olduğu gibi yabancı birçok ülkede de dolandırıcılık suçlarının en yaygın işlenme biçimlerinden birisidir¹³³⁷. Çalışmamızın daha önceki bölümünde detaylı şekilde açıklanan şifre avcılığı olarak da isimlendirilen phishing yönteminde; kullanıcıya gönderilen elektronik posta ile bilgilerin güncellenmesi istenerek posta içerisinde bulunan kutulara ya da tıklanınca açılan gerçek görünümlü sahte sitedeki kutulara kullanıcı adı ve şifre gibi bilgilerin girilmesi sağlanmaktadır¹³³⁸.

Fail tarafından bilişim sisteminin açığı bulunarak sisteme bazı veriler girilmek suretiyle ya da başka bir yöntemle sisteme karşı hileli harekette bulunularak maddi yarar sağlandığında TCK'nın 158/1-f. maddesinde yer alan suç oluşmayacaktır. Çünkü burada gerçek bir kişiye karşı kullanılan hileli davranıştan bahsedilemeyeceği için, TCK'nın 142/2-e maddesinde düzenlenen hırsızlık suçu ya da TCK'nın 244/4. maddesinde yer alan suçun işlenmesi söz konusu olabilirse de nitelikli dolandırıcılık suçu unsurları itibariyle oluşmaz. Dolandırıcılık suçunun temel unsuru olan kişiye karşı hileli harekette bulunularak aldatma gerçekleşmediği için, özellikle bilişim sistemi kullanılarak failin kendi yararına ödeme işlemi gerçekleştirmesi ya da para havalesi yapması halinde bilişim sistemi aracılığıyla işlenen hırsızlık suçu oluşabilecektir¹³³⁹.

uygulanmasında bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 26.09.2019 tarihli 2017/5914 E., 2019/8929 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

¹³³⁷ Cyberlaw Security & Privacy, Ed: Sylvia Mercado Kierkegaard, The Second International Conference on Legal, Security and Privacy Issues in Information Technology (LSPI) 2007, Beijing China, Ankara Barosu Yayını, 2007, s. 183-194., Dülger, s. 480.

¹³³⁸ Erdoğan, s. 276.

¹³³⁹ “...Müştekinin, İş Bankası'nda bulunan banka hesabına internet üzerinden erişim sağlayarak buradaki parayı havale yolu ile hakkında verilen beraat kararı kesinleşen sanık A. B.'un hesabına aktardığı anlaşılan sanığın eyleminin Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 17.11.2009 gün ve 193/268 sayılı kararında açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK'nun 142/2-e maddesinde öngörülen “bilişim suretiyle hırsızlık” suçunu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 14.01.2019 tarihli 2018/11180 E., 2019/466 K. sayılı Kararı, “...Müştekinin hesabında bulunan paranın internet bankacılığı kullanılmak suretiyle temyiz dışı sanığın hesabına gece vakti aktarılacak şekilde çalınması biçiminde gerçekleşen eylemin, 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e, 143/1. maddelerinde tanımlanan hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 17.04.2017 tarihli 2014/32002 E., 2017/4378 K. sayılı Kararı, “...Müştekilere ait banka hesaplarının şifresini hukuka aykırı olarak elde edip hesaba girip müştekilere ait paraları internet yoluyla E. K.'ün hesabına havale yoluyla aktararak, parayı çekme şeklindeki eylemin 5237 sayılı TCK'nın 142/2-e maddesindeki bilişim sisteminin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu

TCK'nın 245/1. maddesindeki yasal düzenleme uyarınca, gerçek bir banka veya kredi kartının hileli hareketlerle hamilin elinden alınarak onun rızasına aykırı şekilde mal ya da hizmet alımı yapılmak suretiyle kullanılması durumunda; kartın kullanılarak yarar sağlanması fiili yönünden, fail hakkında TCK'nın 245/1. maddesi uygulanacaktır. Başkasına ait olan banka veya kredi kartı ele geçirildikten sonra, bu kart kullanılarak ya da başkasına kullandırılarak haksız yarar elde edildiğinde artık gerçek bir kişinin iradesini etkileyecek hileli bir davranıştan söz edilemeyecektir. Dolayısıyla burada TCK'nın 158/1-f. maddesindeki suç gerçekleşmeyecektir. TCK'nın 158/1-f. maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçundan söz edebilmek için öncelikle kişinin iradesini etkileyen hileli davranışların gerçek bir kişiye yönelik olarak icra edilmesi şarttır. Fail tarafından hileli davranışlar sergilenecek banka veya kredi kartı ele geçirildikten sonra bu kartın kullanılması suretiyle haksız menfaat temin edilmesi sürecinde, artık mağdurun iradesinin etkilenmesinden bahsedilemeyecektir. Çünkü kart elde edildikten sonra artık kartın kullanılarak haksız yarar sağlanmasına ilişkin mağdurun iradesini etkileyen, failin yaptığı herhangi bir hileli davranış yoktur. Banka veya kredi kartını ele geçiren fail, artık sonraki aşamada bu kartı kullanarak mal ya da hizmet alımı yaptığında herhangi bir kişiyi aldatacak şekilde hileli bir harekette bulunmadan haksız yarar sağlamaktadır ve böylece TCK'nın 245/1. maddesindeki suçu işlemektedir. Burada şu hususu da belirtmek gerekirse; banka veya kredi kartlarının kullanılarak haksız yarar elde edilmesi özellikle ATM, POS cihazları ya da mail-order yöntemleri ile internet ortamında yapılacağı için ve bu bilişim sistemlerinin de iradesi olmadığından zaten onlara karşı gerçekleştirilen hileli bir hareket olmayacaktır. Örneğin fail, mail-order yöntemini kullanmak suretiyle başkasına ait gerçek bir kredi kartıyla ürün satın aldığında; gerçek bir kimseye karşı yapılan herhangi bir hileli davranış olmadığından fail hakkında TCK'nın 158/1-f. maddesindeki nitelikli dolandırıcılık suçundan değil, TCK m. 245/1'de yer alan suç nedeniyle ceza verilecektir.

oluşturacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 17. Ceza Dairesi'nin 03.04.2017 tarihli 2015/20899 E., 2017/4173 K. sayılı Kararı, "...Sanık P. A.'nın PTT görevlisinin izni olmadan bilgisayarı kullanarak tanık N. K.'in posta çeki hesabına havale gelmiş gibi işlem yapmak suretiyle 4950 liranın hesap sahibi adına, diğer sanık Saffet A.'ya teslimini sağladığı, dolandırıcılık suçunun oluşması için gereken kişilere karşı aldatici hareketlerde bulunulmayıp bilişim sistemi kullanılmak suretiyle ödemedede bulunulmasının sağlandığı, bu nedenle eylemin Ceza Genel Kurulunun 17.11.2009 gün, 177-268 sayılı kararında belirtildiği üzere TCK'nın 142/2-e maddesinde yazılı bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 10.12.2009 tarihli 2007/1260 E., 2009/15657 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP ortamından elde edilmiştir.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında da, banka veya kredi kartının ele geçirilmesinden sonra kartın kullanılarak haksız menfaat temin edilmesinde gerçek bir kişiye yönelen hileli bir hareket olmadığı için eylem, TCK'nın 245/1. maddesindeki suç kapsamında değerlendirilmektedir¹³⁴⁰. Ancak failin suça konu kartı ele geçirirken mağdura karşı

¹³⁴⁰ “...Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişiye ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkânını azaltması nedeniyle nitelikli hâl sayılmıştır. Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması hâlinde bu bendin uygulanması mümkündür...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 02.03.2021 tarihli 2018/15-51 E., 2021/68 K. sayılı Kararı, “...Yerleşmiş yargısal kararlar ve öğretideki baskın görüşlere göre de, bilişim sisteminin, verileri toplanıp yerleştirdikten sonra otomatik işleme tabi tutma imkanı veren manyetik sistemler olduğu kabul edilmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda bilişim suçları; "Bilişim alanında suçlar" bölümünde düzenlenmekle beraber ayrıca, çeşitli bölümlerde de bilişim sistemleriyle işlenmesi mümkün olan suç tiplerine yer verilmiştir. "Bilişim alanında suçlar" bölümünde yer alan 243. maddesinde bilişim sistemine girme, 244. maddesinde sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, 245. maddesinde banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçları düzenlenmiştir. Bunun yanında, "Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar" bölümünde yer alan 135. maddesinde kişisel verilerin kaydedilmesi, 136. maddesinde kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, 138. maddesinde ise verilerin yok edilmemesi suçları bilişim suçu olarak nitelendirilebilecek şekilde düzenlenmiştir. Öte yandan, 132. maddesinde haberleşmenin gizliliğini ihlal, 124. maddesinde haberleşmenin engellenmesi, 125. maddesinin ikinci fıkrasında hakaret, 142. maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde hırsızlık, 158. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde dolandırıcılık, 226. maddesinde müstehcenlik, 163. maddesinde karşılıksız yararlanma suç tiplerinin bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmeleri mümkün kabul edilmiştir. Günümüzde bilişim sistemleri ile sesli-görüntülü haberleşme, elektronik imzanın kabulü, yeni ticari ilişkiler, internet bankacılığı hizmeti ile para transferleri ve bunlar gibi pek çok yenilik toplumsal hayata girmiş, bilişim gerek iş gerekse günlük hayatta vazgeçilemeyecek kadar önemli bir noktaya ulaşmış, bilişim teknolojileri daha hızlı ve ucuz bir nitelik arz etmesi nedeniyle, klasik yöntemlere nazaran daha fazla tercih edilir duruma gelmiştir. Bu sistemlerin güvenle kullanılması, aynı anda hızlı ve kolayca birçok kişiye ulaşılması ve diğer taraftaki failin kontrol imkanını azaltması nedeniyle nitelikli hal sayılmıştır. Bilişim sisteminin aldatılmasından söz edilemeyeceği için, ancak bu sistemin araç olarak kullanılarak bir insanın aldatılması yani dolandırılması hâlinde bu bendin uygulanması mümkündür...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 08.09.2020 tarihli 2016/15-1259 E., 2020/405 K. sayılı Kararı, “...Dolandırıcılık suçunda unsur olan hileli hareketlerin, gerçek bir kişiye yönelmesi ve bu hareketlerle kişinin hataya düşürülerek kendi veya bir başkasının mal varlığı aleyhine sanık veya bir başkasının lehine bir işlemde bulunmaya yöneltilmesi ve bu işlem sonucunda sanığın kendine veya başkalarının lehine haksız bir yarar sağlanması gerekir. Somut olaylarda; pos cihazının kurulu olduğu işyerinin işletmecisi olan sanığın mağdurlara ait gerçek harcamalarının kredi kartlarıyla ödenmesi (tahsilatı) sırasında kart mağdurlarının rızası dışında onlara ait kredi kartlarını gerçek harcamalar dışında da pos cihazından geçirip veya geçirilmesini sağlayıp "sahte slipler üretmek" suretiyle haksız yarar sağlamaktan ibaret eylemlerinin; hile gerçek kişiye yöneltilmediğinden "dolandırıcılık" suçlarını oluşturmayacağı, suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK’nın 525/b-2, 80 ve 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 245/1, 43.maddelerinde tanımlanan, mağdur M. Ç.’e karşı işlenen eylem hariç, teselsül edilen zincirleme şekilde "bilişim"- "kredi kartlarının kötüye kullanılması" suçlarını oluşturduğu gözetilmeden suç vasfının tayininde hataya düşürülerek yazılı şekilde dolandırıcılık suçlarından hüküm tesisi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 07.12.2010 tarihli 2009/2725 E., 2010/13954 K. sayılı Kararı, “...Dolandırıcılık suçunda unsur olan hilenin, gerçek kişiye yöneltilmesi ve hataya düşürülerek bu işlem sonucunda onun veya bir başkasının mal varlığı aleyhine, sanığın kendine veya başkalarının yararına haksız bir menfaat sağlaması gerekmekte olup somut olayda; katılanın kredi kartını ele geçiren sanık M. G.’in, diğer sanık ile anlaşarak onun çalıştığı işyerindeki P.O.S.

hileli hareket ederek onun iradesini sakatlaması durumunda, dolandırıcılık suçu oluşabileceğinden somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapmak gerekecektir. Bu aşamada fail kendisine banka ya da kredi kartının verilmesini temin amacıyla kart hamiline karşı hileli hareketlerde bulunursa bu eylem bilişim sistemleri araç olarak kullanılmadığı için TCK'nın 158/1-f. maddesindeki suçu oluşturmayacaktır. Mağdurun banka veya kredi kartını faile teslim etmesine neden olan hileli hareketlerde bilişim sisteminin kullanılmasının sağladığı kolaylıktan yararlanıldığından söz edilemez¹³⁴¹. Eğer banka veya kredi kartının ele geçirilmesi aşamasında dolandırıcılık suçu (TCK'nın 158/1-f kapsamında olmayan mesela TCK'nın 157. maddesi) işlenmiş ise bu durumda içtima konusunda da detaylı şekilde açıklandığı gibi gerçek içtima hükümleri uygulanacak ve faile her iki suç bakımından da ceza verilecektir.

Banka, faizle para alan veya faizle kredi veren, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında altın başta olmak üzere değerli eşya ya da belge saklayan ve çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunan bir kuruluş olarak tanımlanabilirken; kredi kurumu ise faiz karşılığında olup olmadığına bakılmaksızın yasal olarak borç para verme yetkisine sahip olan özel veya resmi kuruluş olarak ifade edilebilir¹³⁴². Banka veya kredi kurumları, insanlara güven veren kurumlardır. Bu kurumlar toplum nezdinde itibara sahip oldukları için bunların güvenilirliklerinin kullanılması¹³⁴³, hilenin aldaticılığını artırarak¹³⁴⁴ suç işlemeyi de kolay hale getirecektir. Fail, banka veya kredi kurumları adına hareket ettiğini belirterek hileli davranışlar sergilediğinde ya da bu kurumların çıkardığı maddi varlıklarını hileli hareketlerde bulunurken kullandığında, kişilerin bu durumu sorgulama ihtimali azalacak ve gerçekleştirilen fiilin aldaticılık niteliği de artacaktır. Dolandırıcılık suçunun, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılarak işlenmiş kabul edilebilmesi için fail tarafından dolandırıcılık fiili icra

cihazından bu kartı geçirmek suretiyle alışveriş yapılmadığı halde yapılmış gibi gerçeğe aykırı olarak ürettikleri toplam 2 slip karşılığında 250.000.000 lirayı işyeri hesabına aktarmaları şeklinde oluşan eylemlerinde gerçek kişiye yönelik bir hile bulunmadığından yüklenen dolandırıcılık suçunun yasal unsurları itibariyle oluşmadığı ve sanıkların açıklanan bu eylemlerinin bir bütün halinde sonradan yürürlüğe giren 5237 Sayılı Yasanın 245/1.maddesine göre suç tarihinde yürürlükte bulunan sanıklar lehine olan, 765 Sayılı TCK. nun 525/b-2, 80. maddelerinde öngörülen bilişim suçunu oluşturduğu gözetilmeden dolandırıcılık suçunu oluşturduğunun kabulü ile yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 01.02.2010 tarihli 2009/21905 E., 2010/13744 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹³⁴¹ Yıldız, s. 61.

¹³⁴² Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 525.

¹³⁴³ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 434.

¹³⁴⁴ Toroslu, Özel Kısım, s. 189.

edilirken bankaların normal olarak yaptıkları işlemlerinden veya olağan faaliyetleri yerine getiren banka şubelerinden hileli şekilde yararlanılarak mağdur kişinin aldatılması gerekir. Bu nitelikli hal açısından fail, kendisi ya da başkası yararına haksız menfaati elde ederken banka veya kredi kurumlarının normal işlevleri sebebiyle ürettiği maddi varlıklarını (örneğin çek, dekont gibi) mağduru kandırmak amacıyla kullanılmalıdır¹³⁴⁵. Kişi bankaların maddi varlığı kabul edilen teminat mektubu, çek, dekont veya hesap cüzdanından yararlanarak mağdura karşı hileli hareketlerini gerçekleştirirse; bu takdirde TCK'nın 158/1-f. maddesindeki nitelikli hal nedeniyle cezalandırılacaktır. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da, bankanın maddi varlıklarından olan dekont, banka hesap cüzdanı ya da çek kullanılarak mağdur kimsenin aldatılması olaylarının TCK'nın 158/1-f. maddesi kapsamında değerlendirildiği anlaşılmaktadır¹³⁴⁶.

¹³⁴⁵ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5161.

¹³⁴⁶ “...Banka ve diğer kredi kurumlarının maddi varlıkları ise; adı geçen kurumlara ait dekont, teminat mektubu, basılı evrak, kimlik belgesi, giriş kartı, banka cüzdanı, çek, kredi kartı gibi ilgili kurumda etkin işlevi bulunan maddi varlıklardır. Kullanılan maddi varlığın belge niteliğinde bulunması şart olmayıp belge niteliğinde olanların da özel belge niteliğinde olması ile resmi belge niteliğinde olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Banka veya kredi kurumunun suçun işlenmesinden sonra ödeme aracı olarak kullanılması diğer bir anlatımla dolandırıcılık sonucunda elde edilen kazancın banka veya kredi kurumuna yatırılması ya da banka veya kredi kurumu aracılığı ile failin veya göstereceği başka bir şahsın hesabına transfer edilmesi bu nitelikli halin uygulanmasını gerektirmeyecektir... Banka veya kredi kurumunun veya personelinin adının veya şöhretinin kullanılması da banka veya kredi kurumunun dolandırıcılık suçunda araç olarak kullanıldığının kabulü için yeterli olmayıp, maddi bir varlığının da kullanılması gerekmektedir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 08.12.2015 tarihli 2014/15-290 E., 2015/494 K. sayılı Kararı, “...Banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanıldığından söz edilebilmesi için, dolandırıcılık fiili gerçekleştirilirken, banka veya diğer kredi kurumlarının olağan faaliyetleri ya da bu faaliyetleri yürüten sujelerinden yararlanılması veya banka ve kredi kurumlarının mutad faaliyetleri nedeniyle ürettikleri maddi varlıklarının suçta araç olarak kullanılması gerekmektedir. Banka ve diğer kredi kurumlarının olağan faaliyet konuları 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 4. maddesinde sayılmış olup bunlara; mevduat kabul etmek, kredi vermek, çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası, alım satımı, kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemlerini örnek göstermek mümkündür. Banka ve diğer kredi kurumlarının maddi varlıkları ise; bu kurumlara ait olan dekont, teminat mektubu, basılı evrak, kimlik belgesi, giriş kartı, banka cüzdanı, çek, kredi kartı gibi, ilgili kurumda etkin bir işlevi bulunan maddi varlıklardır. Kullanılan maddi varlığın belge niteliğinde bulunması şart olmayıp, belge niteliğinde olanların da özel belge vasfını taşıması ile resmi belge niteliğinde olması arasında bir fark bulunmamaktadır....Bu açıklama ve belirtilen kanuni düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda çekin bankanın maddi varlıklarından olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu nedenle tüm unsurlarını havi bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçunun 5237 sayılı TCK'nun 158/1-f maddesi kapsamında olduğunun kabulü gerekmektedir...Çekin hile unsuru olarak kullanılmasının daha ağır bir cezayı gerektirmesinin nedeni, mağdura bakan yönüdür. Kanuni unsurları eksik ya da bütünüyle sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da, bankanın maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta, mağdur "çek"e güvendiği için daha kolay aldatılmaktadır. Kaldı ki çekin unsurlarının eksik bulunması, bankanın maddi varlığı olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu nedenle iğfal kabiliyetini haiz olması şartıyla çekin tümünden sahte olarak oluşturulması ya da unsurlarının eksik olmasının suçun nitelikli halinin oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Çekin evrakta sahtecilik suçu açısından

Dolandırıcılık suçunun banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi durumunda failin eylemi nedeniyle zarar gören, banka ya da kredi kurumu değildir. Banka ya da kredi kurumları, yalnızca başka bir kişiye karşı dolandırıcılık suçu işlenirken hile unsurunun gerçekleşmesinde araç olarak kullanılırlar ve nitelikli dolandırıcılık suçu nedeniyle zarar görmezler¹³⁴⁷. Fail, banka ya da kredi kurumlarını kullanarak mağdur kişiye karşı hileli davranıp onu aldattığı zaman esasında dolandırıcılık suçundan dolayı zarar gören, kandırılan bu kişi olacaktır¹³⁴⁸. Örneğin fail, kendisine ait olmayan eline geçirdiği ve bankanın maddi bir varlığı olan bir çeki kullanarak işyerinden alışveriş yaptığı takdirde, çekin kendisine ait olduğunu belirterek hile ile aldattığı işyeri sahibine karşı TCK'nın 158/1-f. maddesi kapsamındaki dolandırıcılık suçunu işlemiş olacaktır. Çekin yasal unsurları eksik olsa dahi, çek kullanılarak dolandırıcılık suçu işlendiği takdirde, nitelikli hal gerçekleşmiş olacaktır¹³⁴⁹. Aynı şekilde fail, mağdurdan aldığı araç karşılığına ona çek verir, fakat bu çek bankaya ibraz edildiğinde sahte çıkarsa, TCK'nın 158/1-f. maddesindeki suç gerçekleşmiş olur¹³⁵⁰. Bu hususla ilgili olarak Yargıtay uygulamasında da çekin yasal unsurları eksik olsa ya da çek tamamen sahte olsa bile mağdurun aldatılmasına yönelik olarak dolandırıcılık suçunun gerçekleştirilmesinde hile amacıyla kullanılması

resmi belge vasfında kabulüyle, dolandırıcılık suçunda hile unsuru olarak kullanılması aynı esaslara dayanmamaktadır. Çek esasında özel bir belgedir. Ancak kanun koyucu ticarî hayatta büyük yer tutan ve ciro ile veya buna gerek görülmeksizin tedavül eden çek ve diğer kambyo senetlerini daha ciddi bir şekilde korumak istemiş ve anılan belgelerde sahtecilik yapılması hâlinde, "resmî belgede sahtecilik" suçuna ilişkin hükümlerin uygulanmasını kabul etmiştir. Bu itibarla, çekin resmi belge olduğunun kabul nedeni topluma bakan yönü olup, unsurları eksik olan çekin, bir yandan özel belge olarak kabul edilmesi, diğer taraftan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmada arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; sanığın keşide yeri gösterilmeyen sahte bir çek vermek suretiyle katilandan mal aldığı somut olayda, bankanın maddi varlığı olan çekin suçta araç olarak kullanılması nedeniyle eyleminin, TCK'nun 158/1-f maddesinde yazılı banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 21.10.2014 tarihli 2013/15-724 E., 2014/433 K. sayılı Kararı, "...Bankaların etkin işlevi bulunan çek, hesap cüzdanı, dekont gibi maddi varlıklarının kullanılması halinde, bankanın vasıta kılınarak dolandırıcılık suçunun oluşacağından hareketle; sanığın sahte olarak düzenlettirdiği nüfus cüzdanıyla katılanın banka hesabından para çekmesi şeklinde gerçekleştiği anlaşılan olayda, bankanın maddi bir varlığının kullanılmaması ve ödeme vasıtası olması nedeniyle işlenen dolandırıcılık suçunda araç olarak kullanılmadığı, ancak kamu kurumu olan nüfus müdürlüğünün maddi varlıklarından sayılan sahte nüfus cüzdanı kullanılarak mağdurun dolandırıldığı anlaşılmakla; eylemin, 5237 sayılı TCK'nın 158/1-d maddesinde öngörülen "kamu kurumunun aracı kılınması suretiyle dolandırıcılık" suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi, bozmayı gerektirmiş..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 11.02.2013 tarihli 2011/18656 E., 2013/2433 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹³⁴⁷ Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 38., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 661

¹³⁴⁸ Bakıcı, s. 459.

¹³⁴⁹ Atalan, Mustafa, Dolandırıcılık, Sahtecilik ve Güveni Kötüye Kullanma Suçları Şerhi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020, s. 379.

¹³⁵⁰ Aslan, 2021, s. 75.

durumunda, fail hakkında TCK'nın 158/1-f. maddesinin uygulanacağı belirtilmiştir¹³⁵¹. Ancak fail eğer sahte çeki, daha önceden mağdur ile aralarında

¹³⁵¹ “...çekin bankanın maddi varlıklarından olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu nedenle tüm unsurlarını havi bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçunun TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında olduğunun kabulü gerekmektedir. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen yasal unsurları eksik olan, örneğin somut olayda olduğu gibi keşide yeri gösterilmeyen ya da tümüyle sahte oluşturulmuş bir çek kullanarak işlenen dolandırıcılık suçunun da TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında kabul edilip edilmeyeceği hususu uyuşmazlığın konusunu oluşturmaktadır. Çekin hile unsuru olarak kullanılmasının daha ağır bir cezayı gerektirmesinin nedeni mağdura bakan yönüdür. Yasal unsurları eksik ya da tümünden sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da bankanın bir maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta, mağdur "çek"e güvendiği için daha kolay aldatılmaktadır. Kaldı ki çekin unsurlarının eksik olması bankanın maddi varlığı olduğu olgusunu da değiştirmemektedir. Bu nedenle işgal kabiliyetini haiz olması şartıyla çekin tümünden sahte olarak oluşturulmuş olması veya unsurlarının eksik olmasının suçun bu nitelikli hâlinin oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Çekin belgede sahtecilik suçu bakımından resmi belge niteliğinde kabulü ile dolandırıcılık suçunda hile unsuru olarak kullanılması aynı esaslara dayanmamaktadır. Çek esasında özel bir belgedir. Ancak kanun koyucu ticarî hayatta büyük yer tutan ve ciro ile veya buna bile gerek görülmeksizin tedavül eden çekleri ve diğer kambiyo senetlerini daha ciddi bir şekilde korumak istemiş ve bunlarda sahtecilik yapılması hâlinde, resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerin uygulanmasını kabul etmiştir. Bu itibarla çekin resmi belge olarak kabulünün nedeni topluma bakan yönü olup unsurları eksik olan çek bir taraftan özel belge olarak kabul edilirken, diğer taraftan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmada arasında bir çelişki bulunmamaktadır...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 28.04.2022 tarihli 2020/15-367 E. ve 2022/308 K. sayılı Kararı, “...Banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanıldığından söz edilebilmesi için, dolandırıcılık fiili gerçekleştirilirken banka veya diğer kredi kurumunun mutad faaliyetlerinden ya da bu faaliyeti yürüten şubelerinden yararlanılması ya da banka ve kredi kurumlarının mutad faaliyetleri nedeniyle üretmiş oldukları maddi varlıkların suçta araç olarak kullanılması gerekmektedir. Banka ve diğer kredi kurumlarının olağan faaliyet konuları 5411 sayılı Bankacılık Kanunun 4. maddesinde sayılmış olup bunlara; mevduat kabul etmek, kredi vermek, çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası (alım satımı), kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemlerini örnek göstermek mümkündür. Banka ve diğer kredi kurumlarının maddi varlıkları ise; adı geçen kurumlara ait dekont, teminat mektubu, basılı evrak, kimlik belgesi, giriş kartı, banka cüzdanı, çek, kredi kartı gibi ilgili kurumda etkin işlevi bulunan maddi varlıklardır. Kullanılan maddi varlığın belge niteliğinde bulunması şart olmayıp belge niteliğinde olanların da özel belge niteliğinde olması ile resmi belge niteliğinde olması arasında bir fark bulunmamaktadır... Bu açıklamalar ve belirtilen kanuni düzenlemeler karşısında çekin bankanın maddi varlıklarından olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır... Bu nedenle tüm unsurlarını havi bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçunun 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f. maddesi kapsamında olduğunun kabulü gerekmektedir. Ancak Türk Ticaret Kanununda öngörülen yasal unsurları eksik olan, örneğin somut olayda olduğu gibi keşide yeri gösterilmeyen ya da tümüyle sahte oluşturulmuş bir çek kullanarak işlenen dolandırıcılık suçunun da 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f. maddesi kapsamında kabul edilip edilmeyeceği hususu uyuşmazlığın konusunu oluşturmaktadır. Çekin hile unsuru olarak kullanılmasının daha ağır bir cezayı gerektirmesinin nedeni mağdura bakan yönüdür. Yasal unsurları eksik ya da tümünden sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da, bankanın bir maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta, mağdur "çek"e güvendiği için daha kolay aldatılmaktadır. Kaldı ki çekin unsurlarının eksik olması bankanın maddi varlığı olduğu olgusunu da değiştirmemektedir. Bu nedenle işgal kabiliyetini haiz olması şartıyla çekin tümünden sahte oluşturulmuş olması veya unsurlarının eksik olmasının suçun bu nitelikli halinin oluşumu bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Çekin belgede sahtecilik suçu bakımından resmi belge niteliğinde kabulü ile dolandırıcılık suçunda hile unsuru olarak kullanılması aynı esaslara dayanmamaktadır. Çek esasında özel bir belgedir. Ancak kanun koyucu ticarî hayatta büyük yer tutan ve ciro ile veya buna bile gerek görülmeksizin tedavül eden çekleri ve diğer kambiyo senetlerini daha ciddi bir şekilde korumak istemiş ve bunlarda sahtecilik yapılması hâlinde, resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerin uygulanmasını kabul etmiştir. Bu itibarla çekin resmi belge olarak kabulünün nedeni topluma bakan yönü olup, unsurları eksik olan çek bir taraftan özel belge olarak kabul

edilirken, diğer taraftan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturmada bir çelişki bulunmamaktadır. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; sanığın keşide yeri gösterilmeyen, bir tanesi tamamen sahte oluşturulmuş, bir tanesi ise çalıntı olan sahte çekleri kullanarak katılanlardan mal aldığı somut olayda, bankanın maddi varlıklarından olan çekin suçta araç olarak kullanılması nedeniyle eylemin 5237 sayılı TCK'nun 158/1-f madde ve fıkrasında yazılı banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.07.2014 tarihli 2013/15-782 E. ve 2014/355 K. sayılı Kararı, "...Sanıklardan N.'nin, akrabası olan katılanların küçükbaş hayvanlarını satmak istediklerini öğrenmesi üzerine onlara çek karşılığı verirlerse bu hayvanları satın alabileceğini söylediği, kendisini Kaş İlçesinde ticari itibarı bulunan B. Y.'nin oğlu O. Y. olarak tanıtan diğer sanık Turgay ile birlikte iki farklı tarihte tanesi 200 liradan toplam 77 adet küçükbaş hayvan için katılanlarla toplam 15.600 liraya anlaştıkları, bu miktarı ödemek için katılana 11.000 TL bedelli olarak düzenleyip kriminal rapora göre sanık Nuri tarafından ciro edilmiş, keşideci B. Y. olan bir adet çek ile birlikte, düzenledikleri 6.000 liralık bonoyu verdikleri, katılan V.'nin Elmalı ilçesinde ticaretle uğraşan bir tanıdığından çek sahibinin güvenilir birisi olduğunu öğrenmesi nedeniyle bu belgeleri kabul ettiği, ancak çekin bankaya ibrazında sahibi tarafından 2003 yılında kaybedilmiş olduğunun ve sahte olarak düzenlendiğinin belirlendiği anlaşılmaktadır... Banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanıldığından söz edilebilmesi için, dolandırıcılık fiili gerçekleştirilirken banka veya diğer kredi kurumunun mutad faaliyetlerinden ya da bu faaliyeti yürüten sujelerinden yararlanılması ya da banka ve kredi kurumlarının mutad faaliyetleri nedeniyle üretmiş oldukları maddi varlıkların suçta araç olarak kullanılması gerekmektedir. Banka ve diğer kredi kurumlarının olağan faaliyet konuları 5411 sayılı Bankacılık Kanunun 4. maddesinde sayılmış olup bunlara; mevduat kabul etmek, kredi vermek, çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası (alım satımı), kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemlerini örnek göstermek mümkündür. Banka ve diğer kredi kurumlarının maddi varlıkları ise; adı geçen kurumlara ait dekont, teminat mektubu, basılı evrak, kimlik belgesi, giriş kartı, banka cüzdanı, çek, kredi kartı gibi ilgili kurumda etkin işlevi bulunan maddi varlıklardır. Kullanılan maddi varlığın belge niteliğinde bulunması şart olmayıp belge niteliğinde olanların da özel belge niteliğinde olması ile resmi belge niteliğinde olması arasında bir fark bulunmamaktadır...Çekin bankanın maddi varlıklarından olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Sanıkların keşide yeri gösterilmeyen ve sahibinin elinden isteği dışında çıktığı anlaşılan bir çeki sahte olarak düzenleyip kullanarak katılanlardan mal aldığı somut olayda, bankanın maddi varlıklarından olan çekin suçta araç olarak kullanılması nedeniyle eylemin 5237 sayılı TCK'nun 158/1-f madde ve fıkrasında yazılı banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.07.2014 tarihli 2014/15-110 E. ve 2014/359 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, tamamen sahte olarak oluşturulan suçta konu T.İş Bankasına ait 25.05.2011 keşide tarihli, 14.000 TL bedelli, keşide yeri bulunmayan sahte çeki katılanlara aynı anda verip patates aldığı, çekin bankaya ibrazında tamamen sahte olduğu anlaşılmıştır. Niğde 1. Ağır Ceza Mahkemesinin, 28.12.2018 tarihli ve 2018/114 Esas, 2018/407 Karar sayılı kararında, sanığın bankanın maddi varlığı olan keşide yeri bulunmayan sahte çeki kullanarak üzerine banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunu işlemesi nedeniyle mahkumiyet hükmü verilmesinde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmamıştır..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 08.03.2023 tarihli 2021/22345 Esas ve 2023/1360 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, Kuveyt Türk Aziziye Şubesine ait keşideci B. İ. N. P. San. Ve Tic. L.Ş. olan 13.250 TL bedelli, keşide yeri bulunmayan, tamamen sahte olarak üretilmiş çeki, aralarındaki ticari ilişkiye istinaden katılana vermek suretiyle üzerine atılı suçu işlediği iddia edilen olayda; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.07.2014 tarihli 2013/15-782 Esas ve 2014/355 Karar sayılı ilamında da vurgulandığı üzere, yasal unsurları eksik ya da tümünden sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da, bankanın bir maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta olduğundan, sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nin 158/1-f-son maddesinde düzenlenen banka veya bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gözetilmeksizin, suç vasfında yanılıya düşülerek çekin tamamen sahte olarak üretildiğinden eylemin basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gerekçesiyle sanığın mahkumiyetine hükmedilmesi yasaya aykırı..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 08.11.2021 tarihli 2021/14781 E., 2021/9871 K. sayılı Kararı, "...Yapılan yargılamaya, toplanıp gerekçeli kararda gösterilerek tartışılan delillere, mahkemenin oluşa uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre, sanığın diğer temyiz nedenleri

gerçekleşen hukuki ilişkiden kaynaklı olan borç için mağdura vererek hileli hareketlerde bulunursa dolandırıcılık suçu oluşmayacaktır. Yargıtay kararlarında da belirtildiği gibi, önceden doğan bir borç için failin hileli davranışlarda bulunması halinde dolandırıcılık suçu unsurları itibarıyla oluşmaz çünkü mağdurun uğradığı zarar, hileli davranışlardan kaynaklanmamıştır¹³⁵².

yerinde görülmemiştir, ancak sanığın, Görele (Giresun) Halkbank Şubesi nezdinde bulunan keşidecisi M. E. olan 1.500 TL bedelli, keşide yeri bulunmayan, tamamen sahte olarak üretilmiş çeki, katılandan aldığı nakit para karşılığında vermek suretiyle üzerine atılı suçları işlediği iddia ve kabul olunan somut olayda; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11.07.2014 tarihli 2013/15-782 Esas ve 2014/355 Karar sayılı ilamında da vurgulandığı üzere, yasal unsurları eksik ya da tümünden sahte oluşturulmuş bir çek kullanılarak işlenen dolandırıcılık suçlarında da, bankanın bir maddi varlığı veya böyle bir maddi varlığın bulunduğu algısı hile olarak kullanılmakta olduğundan, sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nin 158/1-f-son maddesinde düzenlenen banka veya bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gözetilmeksizin, suç vasfında yanılıya düşülerek çekin tamamen sahte olarak üretildiğinden eylemin basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gerekçesiyle sanığın mahkûmiyetine hükmedilmesi yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 22.09.2021 tarihli 2021/13576 E., 2021/7025 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

1352 “...Sanığın, mağdura olan borcuna karşılık suça konu 22.500,00 TL bedelli çeki verdiği kabul edilerek mahkûmiyet hükmü kurulmuş ise de, mahkemece, mağdurun beyanına başvurularak sanık tarafından çekin kendisine hangi amaçla verildiği, önceden doğan borca karşılık verilip verilmediğinin sorularak kesin bir şekilde belirlenmesinden sonra ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarih ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması halinde, zarar veya borç kandırıcı nitelikteki davranışların sonucunda doğmayacağından dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı da dikkate alınarak, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayin edilmesi gerekirken eksik inceleme ile mahkûmiyetine hükmedilmesi, hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 24.05.2023 tarihli 2021/30403 E., 2023/4423 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarihli ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması halinde, zarar veya borç kandırıcı nitelikte davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı da dikkate alınarak, mağdur O. B. ve sanığın aşamalarındaki beyanlarında suça konu çekin önceden doğan borç karşılığında verildiğinin anlaşılması ve bu nedenle suçun unsurları oluşmadığından sanık hakkında beraat kararı verilmesi gerekirken mahkûmiyet hükmü kurulması, hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 24.05.2023 tarihli 2021/19838 E., 2023/4348 K. sayılı Kararı, “...Sanık Kamil’in, kardeşi olan Rıdvan’a olan borcuna karşılık tamamen sahte oluşturulduğu belirlenen suça konu 5.250 TL bedelli çeki vermiş olduğu kabul olunan olayda; Rıdvan’ın, sanıktan alacağı olduğunu, ödeme yapmak amacıyla sanığın çeki kendisine verdiğini beyan etmesi karşısında; çekin önceden doğan borç kapsamında verilip verilmediğinin kesin bir şekilde belirlenmesinden sonra ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarihli ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması halinde, zarar veya borç kandırıcı nitelikte davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı da dikkate alınarak sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken eksik inceleme ile mahkûmiyetine hükmedilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 10.05.2023 tarihli 2021/29047 E., 2023/3786 K. sayılı Kararı, “...Sanığın suça konu sahte çeki katılana vermesi suretiyle dolandırıcılık suçunu işlediği iddiasıyla açılan kamu davasında; ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarih ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması hâlinde, borç hileli davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun oluşmayacağı nazara alındığında; katılan M. G.’nin sanığın kredi çekmesi sırasında kefil olması, sanık tarafından taksitlerin ödenmemesi nedeniyle katılanın hesaplarına bloke konulması ve kredi borcuna ait taksitlerin bir kısmının katılan tarafından ödenmesi sonrasında oluşan borç ilişkisinin varlığı nedeniyle, sanık tarafından önceden doğan bu borç sebebiyle suça konu çekin katılana verildiğinin anlaşılması karşısında, somut olayda dolandırıcılık suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, sanığın beraatine

Fail aralarındaki hukuki ilişki sebebiyle borcuna karşılık olarak mağdura çek verir ancak daha sonra ödeme yapmamak amacıyla çekin hırsızlanması ya da yağma edilmesi gibi bir gerekçe ileri sürerek bankaya ödemedi men talimatı verirse; bu takdirde nitelikli dolandırıcılık suçu oluşmuş kabul edilecektir¹³⁵³. Failin amacı, ilk baştan itibaren ödeme yapmak gibi bir düşüncesi olmaksızın çek vermek suretiyle mağduru kandırmaktır. Gerçekte başkası tarafından kendisine karşı hırsızlık ya da yağma suçu işlenmediği halde sanki işlenmiş gibi gösteren failin aslında bankaya (hile yaparken kullandığı) çekle ilgili ödemedi men talimatı vermesinin temel sebebi, mağdurun iradesini hile yaparak etkileyip onu dolandırmaktır. Yargıtay da uygulamada bu konuda aynı düşünceyle hareket ederek nitelikli dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşacağını kabul etmiştir¹³⁵⁴.

karar verilmesi gerekirken mahkûmiyetine hükmolunması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 14.03.2023 tarihli 2021/19490 E., 2023/1552 K. sayılı Kararı, “...Şikayetçi F. Ç.’nin, sanıktan alacağı olduğunu, ödeme yapmak amacıyla sanığın çeki kendisine verdiğini beyan etmesi karşısında; önceden doğan borç kapsamında verilip verilmediğinin kesin bir şekilde belirlenmesinden sonra ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.1998 tarih ve 6/8-69 sayılı kararında da açıklandığı üzere, önceden doğmuş bir borç için hileli davranışlarda bulunulması halinde, zarar veya borç kandırıcı nitelikte davranışlar sonucu doğmayacağından dolandırıcılık suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı da dikkate alınarak sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken eksik inceleme ile mahkûmiyetine hükmedilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 28.02.2023 tarihli 2021/18795 E., 2023/5014 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹³⁵³ Artuç/Gökcan, s. 5854.

¹³⁵⁴ “...Sanık savunmaları, katılan anlatımı ve tüm dosya kapsamından, sanık E. G.’ün K. İnş. Malz. Hafriyat Nakliyat Tarım Ürünleri ve Hayvancılık Toptan Gıda ...Ltd. Şti.’nin şirket ortağı diğer sanık İ. G. de şirketi vekaleten temsile yetkili olduğu, sanıkların fikir ve eylem birliği içinde hareket ederek şirket faaliyeti kapsamında katılardan kiraz satın aldıkları, sanıkların ilk önce ödemeyi peşin yaparak katılarda güven tesis ettikleri, daha sonra alınan kiraz karşılığında şirket adına çek ve var olmayan bir şirket adına tediye makbuzu düzenleyerek verdikleri, sanıkların çekin vade tarihinden 1 gün önce bankaya çekin rızası dışında ellerinden çıktıklarını belirterek ödemedi men talimatı verdikleri ve çekin bu gerekçeyle katılana ödenmediği, şirketin kayıtlarındaki son adresinde yapılan araştırmada mevcut adresin boş olduğu, K. Şirketini tanıyan ve bilen olmadığı tespit edildiği, tediye makbuzunda yazılı adresin de boş olduğu, tediye makbuzunda yazılı S. N. Ö. -Evrenler Şirketini tanıyan ve bilen olmadığı tespit edildiği, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezine vekaleten Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.’nin cevabi yazısına göre de K. şirketinin ödenmiş çekinin bulunmadığının belirtildiği, anılan şirketin gerçek bir faaliyetinin bulunmadığı, bu nedenle tüm sanıkların başlangıçtan itibaren dolandırıcılık kastıyla hareket ettikleri anlaşılmış olmakla Mahkemenin kabulünde isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 12.04.2023 tarihli 2021/14211 E., 2023/3006 K. sayılı Kararı, “...Temyiz dışı sanık Y.’in kendisine ait şirket adına Türkiye İş Bankası Çarşı Bakırköy Şubesi’nden teslim aldığı çeki, kayınpederi olan sanığa vererek, herhangi bir vekalet olmaksızın kullanmasını sağladığı, bilahare çekin rızası dışında elinden çıktığını belirterek ödemedi men talimatı verdiği, karşılıksız çek suçundan yapılan şikayet sonucunda imza ve yazı inkarında bulunarak ödemedi men kaçındığı, bu şekilde sanığın, temyiz dışı sanık ile birlikte hareket ederek katılanın zarara uğramasına yol açmak suretiyle üzerine atılı suçu işlediği iddia olunan olayda; sanık savunmaları, katılan ve müşteki beyanları, bilirkişi raporları ile dosya kapsamı itibarıyla, sanığın keşidecinin bilgisi dışında çek düzenleyerek kullandığı kabulü ile sanık hakkında nitelikli dolandırıcılık suçundan verilen mahkûmiyet hükmünde bir isabetsizlik görülmemiştir...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 29.12.2020 tarihli 2017/29105 E., 2020/13000 K. sayılı Kararı, “...Sanık Can’ın, yetkilisi olduğu İ. Pazarlama şirketine ait suça konu çek yaprağını, 20.000 TL bedelli ve diğer sanık İlker’in

TCK'nın 158/1-f. maddesi ile ilgili olarak şu hususu da belirtmek gerekmektedir. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için fail tarafından yapılan hileli davranışların gerçekleşmesinde bankanın ya da kredi kurumunun araç olarak kullanılması gerekmektedir¹³⁵⁵. Eğer fail, dolandırıcılık suçunu işlerken icra ettiği hileli hareketlerde bankayı araç olarak kullanmadığı takdirde TCK m. 158/1-f'deki suçtan bahsedilemeyecektir. Bu nitelikli hal açısından bankanın, yalnızca ödeme aracı olarak kullanılması yeterli değildir¹³⁵⁶. Dolandırıcılık suçunun unsuru olan hile gerçekleştikten sonra aldatılan mağdurun, sadece parayı banka aracılığıyla faile göndermesi durumunda¹³⁵⁷; fail hakkında TCK'nın 158/1-f. maddesinden dolayı ceza

yetkilisi olduğu S. Ev Mobilyaları şirketi lehine olacak şekilde doldurduğu ve tespit edilmeyen bir kişiye keşide ettirerek, diğer sanık İlker'e verdiği, sanık İlker tarafından da ciro edilmek suretiyle yapılmış olduğu bir ticaretinde kullanıldığı, bu sırada sanık Can'ın suça konu çekin elinden rızası dışında çıktığını belirterek bankaya ödemedi men talimatı verdiği, sanıkların bu surette nitelikli dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçunu işledikleri iddia olunan somut olayda, sanık Can'ın suçtan kurtulmaya yönelik soyut savunması, diğer sanık İlker'in tüm aşamalarındaki istikrarlı savunmaları, katılan beyanı, suça konu gerçek çek üzerindeki yazıların sanık Can eli ürünü olması ve rızası dışında elinden çıktığına ilişkin soyut iddiası dışında her hangi bir delil sunamaması ve tüm dosya kapsamı karşısında, sanık İlker hakkında nitelikli dolandırıcılık ve resmi belgede sahtecilik suçlarından verilen beraat hükümleri ile sanık Can hakkında nitelikli dolandırıcılık suçundan verilen mahkumiyet hükmünde her hangi bir isabetsizlik görülmemiştir..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 19.03.2019 tarihli 2017/3971 E., 2019/2412 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹³⁵⁵ Gökcan/Artuç, s. 5855.

¹³⁵⁶ Erol, Haydar, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, 2015, Ankara, s. 1770.

¹³⁵⁷ "...Sanığın, gazetede satılık bilgisayar ilanı verdiği ve ilanında gösterdiği irtibat numarasının katılan tarafından arandığı, sanığın, katılan ile yaptığı telefon görüşmesinde; ilanda belirttiği bilgisayar satma konusunda sözde pazarlık yaparak anlaşılardan sonra, 400 TL para istediği, katılanın, banka havalesi yoluyla sanığın hesabına 400 TL para gönderdiği, sanığın, 400 TL parayı bankadan çekmesine rağmen bir daha katılan ile görüşmeyerek haksız menfaat temin ettiğinin iddia edildiği olayda; gazetede bilgisayar satışı için ilan veren sanığın, ilanı gazetede görerek kendisini arayan katılan ile iletişime geçerek, sözde ücret olarak 400 TL parayı İş Bankası şubesi aracılığı ile kendisine göndermesini sağlaması, daha sonra da telefonunu kapatarak katılan ile olan irtibatını kesmesi şeklinde gerçekleştirdiği sabit görülen eyleminde; gazeteyle verilen ilanın sadece sanığa ulaşılmasına yardımcı olduğu, şikâyetçinin aldanmasında ve hileli hareketlerin gerçekleştirilmesinde kolaylık sağlamadığı takdirde TCK'nın 158/1-g maddesinin varlığından söz edilemeyeceği, gazetede münhasıran ilan verilmesi yeterli olmayıp, verilen ilanın da hileli hareketlerin gerçekleştirilmesinde ve bu şekilde tarafların aldatılmasında etkisinin bulunmasının gerekeceği, gazetede sahibinden satılık eşya ilanında, eşya tanıtılmadan soyut bir bilgilendirme üzerine verilen telefonda yapılan arama ile gelişen aldatmada, gazeteyle verilen ilanın failin sadece şikâyetçiye ulaşmasına yardımcı olduğu, hileli hareketlerin gerçekleştirilmesi ve şikâyetçinin aldatılmasında bir kolaylık sağlamadığı hallerde dolandırıcılığın basit halinin oluşacağı, somut olayda ise, onaylı suretine ulaşılamayan suça konu gazete ilanının özelliklerinin somut olarak belirlenemediği ve bu nedenle sanığın ne şekilde bir hile sergilediğinin tespit edilemediğinden, ayrıca dolandırıcılık suçunda unsur olan hilenin kullanılmasından sonra, paranın banka aracılığı ile sanığa gönderilmesinde ve hilenin gerçekleşmesinde sadece ödeme aracı durumunda bulunan bankanın rolünün bulunmadığının anlaşılması karşısında; eylemin TCK'nın 157/1. maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturduğuna yönelik kabul ve uygulamada bir isabetsizlik görülmemiştir..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 21.10.2015 tarihli 2015/14065 E., 2015/30386 K. sayılı Kararı, "...Dolandırıcılık suçunda unsur olan hilenin kullanılmasından sonra, paranın banka aracılığı ile sanığa gönderilmesinde ve hilenin gerçekleşmesinde sadece ödeme aracı durumunda bulunan bankanın rolünün bulunmadığının anlaşılması karşısında; 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında "bankanın"

verilemeyecektir. Çünkü burada banka, yalnızca ödeme aracı olarak işlev görmekte, hileli hareketlerin yapılmasında kullanılmamaktadır.

Banka veya kredi kurumlarının bilişim sistemleri üzerinden, kişileri aldatacak şekilde hileli işlem yapılarak bu suçun işlenmesi mümkündür. Örneğin bankanın sistemine müdahale edilip kişiye bankadan gelmiş görüntüsü verilen bir e-mail gönderilmek suretiyle onun aldatılması ve kendisinden istenilen şeyin yaptırılması sonucunda mağdurun zararına olacak şekilde haksız yararın elde edilmesinde bu nitelikli hal uygulanacaktır. Benzer şekilde fail internet ortamında sosyal medya uygulamaları ya da konuşma (chat) programları aracılığıyla iletişime geçtiği mağduru kandırarak kendisine para gönderilmesini sağladığında, bilişim sistemi aracılığıyla dolandırıcılık suçunu işlemiş kabul edilecektir. İnternet ortamında çeşitli alışveriş siteleri üzerinden satılan ürünleri, aynı anda birçok kişi kolayca ve hızlı şekilde görebilmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi kişinin internet sitesinde görerek beğendiği bir malı almak için malın bedeli olan parayı faile gönderdikten sonra, malın kendisine hiç teslim edilmemesi ya da internet sitesinde gösterilen maldan daha düşük kalitede farklı bir malın gönderilmesi durumunda yine TCK'nın 158/1-f. maddesindeki suç gerçekleşmiş olacaktır. Böyle bir durumda kişi, internet ortamında satılan malın bedeli karşılığında alınabileceğini düşünerek bilişim sistemine güvenmiş ancak dolandırıcılık suçunun mağduru olmuştur.

Banka veya kredi kartları aracılığıyla alışveriş yapılabilme imkânının sunulması, bunun için kişilere banka ya da kredi kartı verilmesi ve bu kartlarla POS cihazları üzerinden işlem yapılabilme olanağı sağlanması aslında bankaların olağan faaliyetleri

dolandırıcılık suçunun işlenmesinde rolünün bulunmadığından dolandırıcılık suçunun bu nitelikli halinin unsurlarının oluşmayacağı ve eylemin aynı kanunun 157/1.maddesinde düzenlenen basit dolandırıcılık suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülmek suretiyle sanık hakkında, 158/1-f, son maddesi uygulanarak fazla ceza tayini bozmayı gerektirmiş..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 08.12.2014 tarihli 2013/5020 E., 2014/20573 K. sayılı Kararı, "...Sanığın, 15/03/2007 tarihli H. gazetesine gerçekte böyle bir araca sahip olmadığı halde "acilen satılık 2007 model Golf TDİ 44.000 YTL" şeklinde ilan verdiği, piyasa değerinin çok altında olan bu ilanla ilgili olarak katılanın aynı gün telefonla sanığı aradığı, pazarlık yaptığı ve 40.000 TL'ye anlaştığı, sanığın, aracın başkasına satışını önlemek için katılıandan 1.000 TL kapora istediği, katılanın da talep edilen 1.000 TL'yi aynı gün sanığa ait Akbank Yeşiltepe Şubesi'ndeki hesaba havale ettiği, aracı teslim almak üzere İstanbul'dan Ankara'ya gelmek isteyen katılanın bir daha sanığa ulaşamadığı ve sanığın bu şekilde nitelikli dolandırıcılık suçunu işlediği iddia ve kabul olunan somut olayda dolandırıcılık suçunda unsur olan hilenin kullanılmasından sonra, paranın banka aracılığı ile sanığa gönderilmesi eyleminde, hilenin gerçekleşmesinde ödeme aracı durumunda bulunan bankanın rolünün bulunmadığı dikkate alınarak, 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesi kapsamında bankanın araç olarak kullanılması suçunun oluşmayacağı..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 18.09.2013 tarihli 2012/197 E., 2013/13544 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

kapsamında kalmaktadır. Bu nedenle özellikle banka veya kredi kartı kullanılarak yarar sağlama eylemlerinde, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenebileceği düşünülebilirse de kanun koyucu bu tip eylemleri TCK'nın 245. maddesinde özel olarak düzenlemiştir. TCK'nın 245/1. maddesinde gerçek bir banka veya kredi kartının mağdurun rızası dışında kullanılarak ya da kullandırılarak haksız yarar elde edilmesi, TCK'nın 245/3. maddesinde ise sahte oluşturulan banka veya kredi kartının kullanılarak haksız yarar sağlanması suç olarak öngörülmüştür. Fail, banka veya kredi kartını kullanarak nakit para çekimi yaptığında ya da ürün satın aldığı anda, ATM makineleri ile POS cihazlarından yararlanacaktır. Ancak bu işlemlerde kart şifresini kullanan failin gerçek bir kişiye yönelik hileli bir hareketi olmadığı için eylemi, TCK'nın 158/1-f. kapsamına girmeyecek ve fail banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlemiş kabul edilecektir.

§ III. GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Güveni kötüye kullanma suçu, TCK'nın 155. maddesinde¹³⁵⁸ düzenlenmiştir. Bu maddenin ilk fıkrasında güveni kötüye kullanma suçunun basit haline yer verilmişken, ikinci fıkrasında ise suçun failinin sıfatından kaynaklı olan nitelikli hali öngörülmüştür. Güveni kötüye kullanma suçu ile temel olarak kişilerin malları üzerindeki mülkiyet hakları korunmak istenmiştir¹³⁵⁹. Bu suçu düzenleyen TCK'nın 155. maddesinin gerekçesinde ise; güveni kötüye kullanma suçunun mülkiyet hakkı dışında, zilyetlik ve malın maliki ile zilyedi arasındaki sözleşmeden doğan güven ilişkisinin korunduğu belirtilmiştir¹³⁶⁰. Bu suçun kanunda düzenlenmesi ile aslında

¹³⁵⁸ Türk Ceza Kanunu'nun 155. maddesi; "(1) Başkasına ait olup da, muhafaza etmek veya belirli bir şekilde kullanmak üzere zilyedliği kendisine devredilmiş olan mal üzerinde, kendisinin veya başkasının yararına olarak, zilyedliğin devri amacı dışında tasarrufta bulunan veya bu devir olgusunu inkar eden kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, meslek ve sanat, ticaret veya hizmet ilişkisinin ya da hangi nedenden doğmuş olursa olsun, başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi halinde, bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur." şeklindedir.

¹³⁵⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 463., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 442., Toroslu, Özel Kısım, s. 162., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 697., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 793.

¹³⁶⁰ Türk Ceza Kanunu'nun 155. maddesinin gerekçesi; "Madde metninde güveni kötüye kullanma suçu tanımlanmıştır. Söz konusu suçla korunan hukukî değer kişilerin mülkiyet hakkıdır. Bu suçla mülkiyetin korunması amaçlanmaktadır. Ancak, söz konusu suçun oluşabilmesi için eşya üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan kişi ile lehine zilyetlik tesis edilen kişi (fail) arasında bir sözleşme

toplumsal yaşamdaki en önemli değerlerden birisi olan insanlar arasındaki "güven" de korunmaktadır¹³⁶¹.

Herkes bu suçun faili olamaz; çünkü fail olabilmek için başkasına ait olan bir malın zilyetliğinin aralarındaki sözleşme ilişkisi gereğince belirli amaç için kişiye teslim edilmiş olması şarttır. Güveni kötüye kullanma suçu, özgü suç niteliğini taşır ve bu suçun faili lehine sözleşme ilişkisine dayalı olarak belirli bir mal üzerinde belirlenen bir amaç için zilyetlik tesis edilmiş olmalıdır¹³⁶². Faile zilyetliği devreden kimsenin, mutlaka malın maliki olması şart değildir; malik adına hareket eden üçüncü bir kimsenin de malı faile teslim etmesi mümkündür. Bu suç ancak mülkiyeti başkasına ait olan mal üzerinde işlenebilir. Malın zilyetliğinin faile devrine ilişkin hukuki sözleşmenin tarafı olmayan kişiler, bu suça azmettiren veya yardım eden olarak iştirak kuralları gereğince cezalandırılabilir¹³⁶³. Müşterek ya da iştirak halinde mülkiyete konu olan mallar açısından müşterek veya iştirak halinde mala malik olan kişilerin birbirlerine karşı güveni kötüye kullanma suçunu işleyebilmeleri söz konusu değildir¹³⁶⁴.

Güveni kötüye kullanma suçunun mağduru ise, muhafaza edilmesi ya da belirli bir şekilde kullanılması için, malın zilyetliğini faile devreden kimsedir. Aralarındaki sözleşme ilişkisinden dolayı oluşan güven sebebiyle maliki ya da zilyedi olduğu bir malın zilyetliğini faile devreden ve bu suçu oluşturan fiil neticesinde de güveni sarsılan kişi, bu suçun mağduru konumundadır¹³⁶⁵. Güveni kötüye kullanma suçu ile zilyetliğin devrinden kaynaklanan güven ilişkisinin de korunması amaçlandığı için, malın zilyedi eğer zilyetliğini üçüncü bir kişiye devrederse, suçun bu kişi tarafından işlenmesi durumunda hem malın maliki hem de malın zilyedi mağdur olacaktır¹³⁶⁶. Mağdur, eşya üzerinde kendisine ait zilyetliği yani kendi hakimiyetini ve yetkilerini faile duyduğu güven nedeniyle mutlak olarak devretmektedir¹³⁶⁷. Mal üzerindeki zilyetlik, fail lehine

ilişkisi mevcuttur. Bu ilişkinin gereği olarak taraflar arasında mevcut olan güvenin korunması gerekmektedir. Bu mülahazalarla, eşya üzerinde mevcut sözleşme ilişkisiyle bağdaşmayan kasıtlı tasarruflar, cezai yaptırım altına alınmıştır..."

¹³⁶¹ Dursun, Selman, "Emniyeti Suiistimal Suçu", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LVII, S. 1-2, Y. 1999, s. 6. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9066/113042> (Erişim Tarihi: 28.07.2022).

¹³⁶² Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 629., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 793.

¹³⁶³ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 794.

¹³⁶⁴ Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 73., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 632.

¹³⁶⁵ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 630., Meraklı, s. 1682.

¹³⁶⁶ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 466.

¹³⁶⁷ Önder, s. 411.

olacak şekilde tesis edilmektedir. Fail aslında bu zilyetlik devri sayesinde mal üzerinde bazı tasarruflarda bulunabilme yetkisine de sahip olmaktadır.

Malın mülkiyetinin kime ait olduğu ile ilgili olarak değerlendirme yapılırken medeni hukuk hükümleri dikkate alınır. Malın mülkiyetinin elde edilmesine temel teşkil eden hukuki sözleşmenin feshi durumu söz konusu olsa bile, fesih gerçekleşinceye kadar malı elinde bulunduran kimse malik olarak kabul edilir¹³⁶⁸. Bir mala malik sıfatıyla zilyet olan kişi, asli zilyet sıfatını taşır¹³⁶⁹. Herhangi bir sınırlı aynî hak veya kişisel bir hakkın kurulması veya kullanılması amacıyla malın başkasına teslim edilmesi durumunda malı teslim alan kişi, fer'i zilyet sıfatını taşımaktadır. Zilyetliğin devri, TMK'ya göre çeşitli şekillerde olabilir. Öncelikle mal, yeni zilyedin fiili hâkimiyetine verilerek onun dolaysız zilyet kılınması sağlanabilir. Burada zilyetliğin devrine ilişkin taraflar arasında anlaşma gerçekleşir ve bunun sonucunda da eşya yeni zilyede teslim edilir¹³⁷⁰. TMK'nun 977. maddesi¹³⁷¹ uyarınca zilyetliğin devri, malın fiziken yeni zilyedin eline verilmesi suretiyle veya yeni zilyedin mal üzerinde fiili hakimiyetini sağlayacak olan araçların teslimi ile (örneğin otomobilin anahtarının verilmesi gibi) ya da teslim yerine geçen bir sözleşme ile (örneğin tarlasını kiralayan kişinin, kiracısına tarlasını kullanabileceğini söyleyerek onu tarla üzerinde hakimiyet kullanabilecek konuma sokması) gerçekleşebilir¹³⁷².

Zilyetliğin devri, yeni zilyedin dolaylı şekilde zilyet kılınmasıyla da mümkün olabilir. Eşya üzerinde dışarıdan görülebilen fiili hâkimiyet durumunda değişme olmadan eşyanın dolaylı zilyetliği, tarafların karşılıklı anlaşmaları sonucunda devredilir ise zilyetliğin teslimsiz devri gerçekleşmiş olur¹³⁷³. Eğer mal veya mal üzerinde hâkimiyeti sağlayan araçlar, malı kazanan yeni zilyede değil de onun temsilcisine verilirse, bu durumda temsilci aracılığıyla zilyetliği kazanma gerçekleşir¹³⁷⁴.

¹³⁶⁸ Meraklı, s. 1671.

¹³⁶⁹ Türk Medeni Kanunu'nun 974. maddesinde asli ve fer'i zilyetlik; "*Zilyet, bir sınırlı aynî hak veya bir kişisel hakkın kurulmasını ya da kullanılmasını sağlamak için şeyi başkasına teslim ederse, bunların ikisi de zilyet olur. Bir şeyde malik sıfatıyla zilyet olan asli zilyet, diğeri fer'i zilyettir.*" şeklinde açıklanmıştır.

¹³⁷⁰ Ertaş, s. 38.

¹³⁷¹ Türk Medeni Kanunu'nun 977.maddesi; "*Zilyetlik, şeyin veya şey üzerinde hâkimiyeti sağlayacak araçların, edinene teslimi veya edinenin önceki zilyedin rızasıyla şey üzerinde hâkimiyeti kullanacak duruma gelmesi hâlinde devredilmiş olur.*" şeklindedir.

¹³⁷² Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 66-69.

¹³⁷³ Ertaş, s. 40.

¹³⁷⁴ Türk Medeni Kanunu'nun 978.maddesi; "*Temsilciye yapılan teslim, temsil edilene yapılmış gibi zilyetliği geçirir.*" şeklindedir.

Zilyetliğin dolaylı kazanılması yöntemlerinden birisi de hükmen teslimdir¹³⁷⁵. TMK'nın 979. maddesinde¹³⁷⁶ düzenlenen hükmen teslimde, malın önceki zilyedi, özel bir hukuki ilişkiye dayanarak malı kendi hâkimiyeti altında bulundurur ve zilyetliği devralacak (yeni kazanacak olan) kişiye yalnızca dolaylı zilyetlik tanınmış olur. Örneğin evi taşınan bir kişi, deri mont satan bir mağazadan montu satın alır ancak mağaza sahibiyle bir hafta kadar satın aldığı montun mağazada muhafaza edilmesi hususunda anlaşmış takdirde; bu durumda hükmen teslim gerçekleşmiş olur. Bunların dışında zilyetliğin havalesi ve emtiayı temsil eden senetlerin teslimi de zilyetliğin dolaylı devri yöntemlerindendir. Zilyetliğin havalesinde, zilyetliği devreden kişi kendisi de dolaylı zilyet olduğu halde bu zilyetliğini yeni zilyede devreder. Bu takdirde zilyetliği yeni kazanan kişi de dolaylı zilyet olacaktır. Zilyetliğin havalesine örnek olarak; özel şoförünün kullandığı aracını başka kişiye satan ve otomobili şoföründen teslim alması konusunda alıcı ile anlaşılan araç sahibi kimse, zilyetliği havale yoluyla devretmektedir¹³⁷⁷. TMK'nın 980. maddesinde¹³⁷⁸ düzenlenen emtiayı temsil eden senetlerin teslimi yönteminde ise; bir umumi mağazaya ya da taşıyıcıya bırakılan emtiayı temsil eden kıymetli evrak, eğer bir kişiden başka bir kişiye devredilirse bu takdirde kıymetli evrakı alan kimse malların zilyetliğini de dolaylı şekilde kazanmış olacaktır. Burada da aslında zilyetliğin havalesi yönteminin özel bir türü gerçekleşmiş olmaktadır¹³⁷⁹. Umumi mağazaların düzenleyebileceği kıymetli evraklar, *makbuz senedi* veya *varant* şeklinde iki çeşit olabilirken; taşıyıcılar ise *taşıma senedi* veya deniz yolu ile yapılan taşımalar için *konişmento* şeklinde kıymetli evrak düzenleyebilir¹³⁸⁰. Bu kapsamda şu hususu da kısaca belirtmek gerekirse kanun hükmü uyarınca eğer malı temsil eden kıymetli evrak bir kimseye teslim edildiği halde, malı elinde bulunduran umumi mağaza sahibi ya da taşıyıcı kişi tarafından mal iyi niyetli

¹³⁷⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 69., Ertaş, s. 41.

¹³⁷⁶ Türk Medeni Kanunu'nun 979.maddesi, “Bir üçüncü kişi veya zilyetliği devreden, özel bir hukuki ilişkiye dayanarak zilyet olmakta devam ederse zilyetlik, teslim gerçekleşmeksizin kazanılmış olur. Zilyetliğin bu yolla devri, zilyet olmakta devam eden üçüncü kişiye karşı, ancak durumun devreden tarafından kendisine bildirildiği andan başlayarak hüküm doğurur. Üçüncü kişi, zilyetliği devredene karşı ileri sürebileceği sebeplerle şeyi edinene vermekten kaçınabilir.” şeklindedir.

¹³⁷⁷ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 74.

¹³⁷⁸ Türk Medeni Kanunu'nun 980.maddesi; “Bir taşıyıcıya veya umumi mağazaya bırakılmış emtiayı temsil eden kıymetli evrakın teslimi, emtianın teslimi gibi sonuç doğurur. Kıymetli evrakı iyiniyetle teslim alan kimse ile emtiayı iyiniyetle teslim alan kimse arasında uyumsuzluk çıkarsa emtiayı teslim alan tercih olunur.” şeklindedir.

¹³⁷⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 70.

¹³⁸⁰ Ertaş, s. 43., Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 78.

üçüncü bir kişiye teslim edilirse; bu takdirde mal üzerinde fiilen hakimiyeti bulunan iyi niyetli üçüncü kimsenin zilyetliği diğerinden üstün olur.

Güveni kötüye kullanma suçunun maddi konusunu taşınır ya da taşınmaz mallar oluşturur. Suça konu olan mal, başkasına ait olmakla birlikte belirli bir amaçla ve aradaki güven ilişkisinden kaynaklı olarak zilyetliği faile devredilen bir mal özelliğini taşır. Bu kapsamda faile zilyetliği devredilen mal, belirli olmalıdır. Kişi, örneğin belirli bir ürünü yetiştirmek için tarla sahibinden arazisini kiralar ancak tarla sahibi ile aralarında yapılan anlaşmaya aykırı olarak başka bir ürünü ekmek suretiyle tarla sahibinin sonraki yıl tarlasına ekmeyi düşündüğü ürün için toprağı verimsiz hale getirirse, bu suçu işlemiş olur¹³⁸¹. Ekonomik bir değeri bulunan ve zilyetliğin konusu olabilecek nitelikte belirli bir malvarlığı değeri de bu suçun konusunu oluşturabilir; bu bakımdan malın somut bir varlığı olan bir eşya ya da bir ticari şirketin hisseleri gibi belirli malvarlığı değeri olması fark etmez¹³⁸². Malın ekonomik değerinin az olması, bu suçun oluşumunu etkilemez; ancak bu durum mahkeme tarafından temel ceza belirlenirken dikkate alınabilir.

Güveni kötüye kullanma suçunun konusunu, hayvanlar da oluşturabilir¹³⁸³. Alacak hakkını temsil eden senetler ya da belgeler de güveni kötüye kullanma suçunun konusu olabilirler; malın cismani bir yapısının olması gerektiği için sıvı ya da gaz gibi maddeler ise ancak belirli bir şekilde ambalajlandıkları, şişelendikleri veya tüpe konarak depolandıkları takdirde bu suça konu teşkil edebilirler¹³⁸⁴. Yargıtay uygulaması incelendiğinde eroin, esrar, kokain ya da hint keneviri gibi uyuşturucu maddelerin mal olarak kabul edilmediği görülmektedir¹³⁸⁵. Dolayısıyla bunların da güveni kötüye kullanma suçunun konusu olamayacağı aşıkardır. Mal niteliği taşımayan fikir, düşünce gibi soyut şeyler üzerinde de güveni kötüye kullanma suçu

¹³⁸¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 467.

¹³⁸² Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 72-73.

¹³⁸³ Gökcan/Artuç, s. 5652.

¹³⁸⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 631., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 697.

¹³⁸⁵ “...Yargıtayımızın Dairemizce de benimsenen istikrar bulmuş içtihatları uyarınca “esrar, eroin, kokain, hint keneviri gibi uyuşturucu maddeler, kural olarak Türk Medeni Kanununa göre mülkiyete konu olamayacağından hırsızlık suçunun konusunu oluşturmaz...” Yargıtay 6. Ceza Dairesi’nin 06.04.2022 tarihli 2021/9709 E., 2022/5098 K. sayılı Kararı, “...Sanıklar hakkında; müştekilerin evinden 200 gr esrar çalmaları nedeniyle hırsızlık suçundan kamu davası açılmışsa da; esrar, eroin, kokain, hint keneviri gibi uyuşturucu maddeler Türk Medeni Kanununa göre mülkiyete konu mal olmadığı ve bu itibarla hırsızlık suçunun konusunu oluşturmayaacağı gözetilmeden yazılı şekilde mahkumiyetlerine karar verilmesi...” Yargıtay 2. Ceza Dairesi’nin 13.06.2017 tarihli 2014/37148 E., 2017/6842 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

işlenemez¹³⁸⁶. Para ve misli eşyalar da güveni kötüye kullanma suçunun konusunu oluşturabilirler¹³⁸⁷. Misli eşya ile ilgili şu hususu da belirtmek gerekirse; failin misli eşyayı tüketmesi suçu oluşturmayıp, eğer tüketilen eşyaya denk olan misli eşya iade edilmediği takdirde güveni kötüye kullanma suçu oluşur. Failin misli eşyayı her an tekrardan yerine koyabileceği olaylar açısından suç işleme kastından bahsedilemeyecektir¹³⁸⁸.

Zilyetliği devredilmiş olan bir malın varlığı, bu suçun ön şartıdır ve zilyetlik ile birlikte malın mülkiyet hakkı da devredildiği takdirde güveni kötüye kullanma suçu oluşmayacaktır¹³⁸⁹. Herhangi bir malın zilyetlik devredilmeden alınması, hırsızlık gibi başkaca suçları oluşturabilir ancak güveni kötüye kullanma suçunu oluşturmaz¹³⁹⁰. Zilyetliğin devrinin sebebi, hukuki bir sözleşme olabileceği gibi kanun hükmü, mahkeme kararı veya idari bir işlemde de kaynaklanabilir¹³⁹¹. Güveni kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi açısından, zilyetliğin devir süresinin uzun olup olmaması önemli değildir; fakat faile devredilen zilyetlik, gerçekten zilyetlik niteliğini barındırmalıdır¹³⁹². Bu suç yönünden mağdur, üzerinde tasarruf yetkisine haiz olduğu belirli bir malın zilyetliğini geçici bir süre ve belirli bir amaç için faile devretmektedir¹³⁹³. Zilyetliğin devredilmesi ile malik olmayan kimse, mal üzerinde bu devre esas teşkil eden hukuki sözleşmenin niteliğine göre bazı tasarruflarda bulunabilme yetkisini kazanmaktadır. Mal üzerinde fail lehine hangi amaçla zilyetlik kurulduğunun önemi bulunmamaktadır. Örneğin terziye boy ölçüsünün ayarlanması için pantolon bırakıldığında terzi, bu pantolonu üçüncü bir kişiye verirse güveni kötüye kullanma suçunu işler. Malın teslim edildiği fail, kısa bir zaman için bile fer'i zilyetliği kazansa yine de bu suç işlenebilir. Fail, zilyetliği kendisine bırakılan mal ile ilgili olarak mülkiyet hakkının verdiği yetkiler dışında bazı yetkileri kullanır¹³⁹⁴. Malın zilyetliği faile devredilirken, devre ilişkin geçerli bir rızanın bulunması şarttır¹³⁹⁵. Zilyetliğin devrine esas teşkil eden hukuki ilişkide, zilyetliği devreden kişinin iradesi

¹³⁸⁶ Dönmezer, s. 509.

¹³⁸⁷ Önder, s. 409-410., Dursun, Selman, s. 14.

¹³⁸⁸ Dönmezer, s. 509., Meraklı, s. 1669., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 796., Toroslu, Özel Kısım, s. 171.

¹³⁸⁹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 469.

¹³⁹⁰ Önder, s. 414.

¹³⁹¹ Erem, Faruk/Toroslu, Nevzat, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Savaş Yayınevi, 2003, s. 538.

¹³⁹² Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 472., Toroslu, Özel Kısım, s. 167.

¹³⁹³ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 633.

¹³⁹⁴ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 797.

¹³⁹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 700.

yanıltılmamış olmalıdır; aksi takdirde örneğin hileli hareketler ile mal sahibinin iradesi yanıltıldığı takdirde güveni kötüye kullanma değil, dolandırıcılık suçu oluşabilecektir. Mal eğer sahibinden rıza dışında cebir veya tehdit kullanılarak alınırsa bu durumda yağma suçu gündeme gelecek; mal cebir veya tehdit yoluyla değil de malikin rızası olmaksızın ele geçirildiğinde ise hırsızlık suçunun oluşması söz konusu olabilecektir.

Asli zilyet olan kimse, devrettiği mal üzerinde fiili hâkimiyetini sürdürür ve devir kısa bir süre için gerçekleşirse fer'i zilyetlik kurulmamış olur¹³⁹⁶. Bu kapsamda örneğin, spor kıyafetleri satan bir mağazada mağaza görevlisinden istediği eşofmanı deneyen kimse, eğer mağazadan bu eşofmanı üzerinden çıkarmadan hızlıca kaçarak uzaklaşır ise ya da kuyumcuda altın bir kolyeyi incelemek için alan kişi, bu kolyeyi alarak kuyumcu dükkânından koşarak çıkarsa; zilyetlik tam anlamıyla devredilmeyip denetimli bir devir gerçekleştiği için güveni kötüye kullanma değil hırsızlık suçu gerçekleşmiş olur. Güveni kötüye kullanma suçunu, zilyet yardımcısı olan kişinin işlemesi mümkün değildir. Zilyet yardımcısı olan kimseler, başka bir kişinin zilyedi olduğu bir malı hiçbir hakimiyet iddiasında bulunmadan yalnızca kullanım olanağına sahiptirler ve burada zilyetliğin tam anlamıyla devri gerçekleşmemiştir¹³⁹⁷. Evdeki elektrik süpürgesi ile temizlik yapan hizmetçi, mutfak eşyalarını kullanan aşçı, yolcunun valizini para karşılığı taşıyan hamal, bu eşyalar açısından zilyet yardımcılarıdır. Zilyet yardımcılarının mal üzerinde zilyetlik iddiasında bulunmaları, hırsızlık suçunu oluşturur¹³⁹⁸. Bu kapsamda örneğin üniversitenin kütüphanesinin içindeki çalışma salonunda sadece okumak için kitabı alan öğrencinin, bu kitabı alıp evine götürmesi halinde yine hırsızlık suçu işlenmiş olur; çünkü idarenin kontrolü kütüphane içinde devam etmektedir ve zilyetlik devredilmemiştir. Fakat öğrenci, bu kitabı ödünç olarak üniversite kütüphanesinden alır ve evine götürdükten sonra geri kütüphaneye iade etmezse; bu durumda zilyetliğin devri gerçekleştiğinden güveni kötüye kullanma suçu işlenmiş olacaktır¹³⁹⁹.

Güveni kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için, failin kendisinin ya da başka bir kimsenin yararına olacak şekilde suçun konusu olan mal üzerinde zilyetliğin devir amacı dışında tasarrufta bulunması veya bu devir olgusunu inkar etmesi gerekir. Güveni kötüye kullanma suçu, seçimlik hareketli bir suç özelliği taşımaktadır. Fail bu

¹³⁹⁶ Önder, s. 411.

¹³⁹⁷ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 60.

¹³⁹⁸ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 472.

¹³⁹⁹ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 443.

suçu, malın devir amacı dışında tasarrufta bulunarak ya da devir olgusunu inkar ederek işleyebilir. Fail, mal üzerinde malikin yapabileceği nitelikte işlemler gerçekleştirirse, zilyetliğin devir amacı dışında tasarrufta bulunmuş olacaktır. Failin malı satması, tüketmesi, harcaması, malın kullanılabilirliğini azaltması gibi birçok eylem devir amacı dışında tasarrufta bulunma olarak değerlendirilebilir. Örneğin failin kendisine emanet olarak bırakılan çantayı malikin haberi olmadan başkasına satması, tamir için getirilen otomobilin günlük olarak başkasına kiralanarak taşıma işinde kullanılması nedeniyle yıpratılması, büyük baş hayvan çiftliğinde çalışan kimsenin bakımını üstlendiği hayvanların birkaçını çiftlik sahibinin haberi olmadan satması, sahibinden gezmek için geçici olarak alınan bisikletin satılması, işyerinde çalışan kişiye bankaya yatırılması amacıyla verilen paranın alınarak bankaya yatırma işlemi yapılmaksızın harcanması gibi eylemler güveni kötüye kullanma suçunu oluşturur. Devir olgusunun inkarı ise aslında fail tarafından mağdur ile aralarında gerçekte var olan hukuki ilişkinin yadsınarak olmadığı ileri sürülmesidir. Örneğin fail, kendisine kullanması için bir haftalığına mağdur tarafından verilen motorlu testereyi, süre sonunda mağdurun eşyayı geri iade etmesini istemesine rağmen, böyle bir şeyin kendisine hiç teslim edilmediğini söyleyerek testereyi mağdura vermemesi durumunda devir olgusunun inkarı söz konusudur.

Güveni kötüye kullanma suçu sırf hareket suçu niteliğindedir¹⁴⁰⁰, malın zilyetliğinin devir amacına aykırı olarak mal üzerinde tasarrufta bulunulunca ya da devir olgusunun inkar edilmesiyle suç tamamlanır. Bu nedenle suç sonucunda mağdurun malvarlığının maddi zarara uğraması ya da failin veya üçüncü bir kişinin yarar elde etmesi şart olmayıp, mağdur açısından malvarlığında zarar tehlikesinin meydana gelmesi yeterli olacaktır¹⁴⁰¹. Güveni kötüye kullanma suçu, kasten işlenebilen bir suç olup bu suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir. Bu suçun faili olan malın zilyedinin, suçu oluşturan fiilleri işlerken malın başkasına ait olduğu bilinciyle hareket etmesi gerekmektedir.

Güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli hali, TCK'nın 155/2. maddesinde düzenlenmiştir. Bu suçun nitelikli halini oluşturan durumlarda fail ile mağdur arasında kurulan ve hukukî ilişkiye dayanan güven ilişkisi daha yoğundur. Ayrıca

¹⁴⁰⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 637.

¹⁴⁰¹ Centel/Zafer/Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 474., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 800., Toroslu, Özel Kısım, s. 170.

unutulmamalıdır ki kanunda belirtilen sıfatları taşıyan failin, suçu işleyerek mağdurla olan güven ilişkisini zedelemesi nedeniyle toplumdaki kişilerin de bu sanat ve mesleğe duyduğu güven sarsılacaktır. Güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli halinin gerçekleşmesi için, faile devredilen belirli bir malın meslek ve sanat, ticaret ya da hizmet ilişkisinin veya başkalarının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak verilmiş olması gerekir. Bu kapsamda, meslek ve sanat, ticaret ya da hizmet ilişkisinden kaynaklı nitelikli halin uygulanabilmesi için kişiye mal tesliminin, bu kişinin sıfatının doğurduğu bir hukuki ilişki nedeniyle yapılması şarttır¹⁴⁰². Örneğin bir avukata vekalet ilişkisi olmadan tevdi ya da teslim yapılması kanunda öngörülen nitelikli halin uygulanması için yeterli olmaz. Meslek ve sanat ile kişinin geçimini temin amacıyla uğraştığı ve süreklilik gösteren işler kastedilir¹⁴⁰³. Ticaret ilişkisinde ise failin tacir olmasa bile ticari amaçla hareket etmesi yeterlidir¹⁴⁰⁴. Hizmet ilişkisi söz konusu olduğunda ise hizmeti alan ile hizmet veren arasında, Türk Borçlar Kanunu'nun 393. maddesi¹⁴⁰⁵ kapsamında bir ilişki olmalıdır. Yargıtay uygulamasında, hizmet ilişkisi geçici olsa bile suç konusu olan eşyanın sorumluluğunun faile ait olacak şekilde ona teslim edilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir¹⁴⁰⁶. Başkasının mallarını idare etme yetkisinin gereği olarak faile teslim

¹⁴⁰² Özbek/Doğan/Bacaksız, Özel Hükümler, s. 702.

¹⁴⁰³ Taşdemir, Kubilay/Özkepir, Ramazan, Uygulamada - Öğretide Belgelerde Sahtecilik Mala Karşı Suçlar Ve Bilişim Alanında Suçlar (Açıklamalı-İçtihatlı), Adil Yayınevi, 1998, s. 783.

¹⁴⁰⁴ Gökcan/Artuç, s. 5674.

¹⁴⁰⁵ Türk Borçlar Kanunu'nun 393. maddesi; *"Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.*

İşçinin işverene bir hizmeti kısmi süreli olarak düzenli biçimde yerine getirmeyi üstlendiği sözleşmeler de hizmet sözleşmesidir.

Genel hizmet sözleşmesine ilişkin hükümler, kıyas yoluyla çıkarık sözleşmesine de uygulanır; özel kanun hükümleri saklıdır." şeklindedir.

¹⁴⁰⁶ *"...TTK'nın ve Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca; bir anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin şirketi idare ederken görevlerini özen ve dikkatle yapmak zorunda oldukları, şirket genel kurulunda yapılan seçimle belirlenen şirket yönetim kuruluna, şirketin tüm mal varlığının şirketin faaliyet konusu ve amacına uygun olarak ve tüm şirket ortaklarının ortak çıkarları (kazanç) doğrultusunda kullanılmak üzere zimni olarak tevdi edildiği, bu çerçevede şirketi zarara uğratan usulsüz işlemlerde sorumluluğun şirket yönetim kurulu üyeleri üzerinde olduğu, somut olayda Şirket yönetiminin TTK ve Borçlar Kanunu uyarınca üzerine düşen görevi yerine getirmede özenli davranmadığı, TCK'nın 155. maddesinde tanımlanan güveni kötüye kullanma suçunun unsurlarının oluştuğu, şirketin tüm mal varlığının, şirket genel kurulunda yapılan seçimle belirlenen yönetim kuruluna rızaen tevdi edildiği, TTK'nın ve Borçlar Kanunu'nun hükümleri uyarınca şirket yönetim kurulunun da şirketin tüm mal varlığını, şirketin faaliyet konusuna ve amacına uygun olarak ve tüm şirket ortaklarının ortak çıkarları (kazanç) doğrultusunda özen ve dikkatle kullanmaları gerektiği, şirketin mal varlığı şirket ortaklarınc bu güven ilişkisi içerisinde şirket yönetimine tevdi edildiği, eğer şirket yönetimince kendisine tevdi ve teslim edilen mal varlığı, şirketin hâkim ortaklarının, yöneticilerinin veya üçüncü kişilerin yararına; şirketin küçük pay sahiplerinin ve/veya şirket tüzel kişiliğinin zararına yönelik olarak kullanılırsa, hizmet sebebiyle güveni kötüye kullanma suçunun meydana geleceği..."* Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 14.10.2021 tarihli 2019/19-140 E., 2021/477 K. sayılı Kararı, *"...Saniğin, sahibi olduğu şirket*

edilen mal üzerinde işlenen güveni kötüye kullanma suçu ile ilgili olarak, failin malları idare etme yetkisi kanundan (örneğin vasilere teslim edilen mallarda olduğu gibi)

adına katılanın sahibi olduğu şirketten bir yıl süre ile her bir araç için aylık 1.000 TL kira ücreti ödenmesi karşılığında dört adet araç kiralayıp teslim aldığı, ancak bir kısım aylara ait kira ücretlerini ödemediği gibi araçları da iade etmediği olayda; 03.01.2009 tarihli oto kiralama sözleşmesinin kiracı sıfatı ile sanığın sahibi olduğu Deniz Alüminyum isimli şirketin kaşesi kullanılarak adı geçen şirketin çalışanı ve sözleşme imzalamaya yetkilisi tanık U. E. tarafından imzalanması, anılan sözleşmede kiralanılan araçların sadece sanığın önceden katılana isimlerini bildirdiği iş yeri çalışanları tarafından kullanılacağını kararlaştırılması, sanığın, suça konu araçları şirket adına kiraladığını açıkça ifade etmesi, kira bedellerinin ödenmesi amacıyla katılan tarafından gönderilen irsaliyeli faturaların sanığın şirketi adına düzenlenmiş olması, ödenmeyen kira ücretleri nedeniyle icra takibinin sanığın şirketi aleyhine başlatılması, ayrıca kira sözleşmesinin "Kiralanan otomobillerin iadesi" başlıklı 8. maddesinde sözleşmenin bitim tarihinde araçların iade edilmesi gerektiğinin belirtilmesi ve taraflar arasında sözleşmenin uzatıldığına dair bir anlaşma da bulunmamasına rağmen kira sözleşmesine konu dört araçtan üçünün sözleşmenin bitim tarihi olan 03.01.2010 tarihinden sonraki tarihlerde emniyet görevlileri tarafından yakalanıp otoparka teslim edilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde; sanığın, sahibi olduğu şirketin ticari işleri kapsamında hareket ederek kira sözleşmesine konu araçları kiraladığı, katılanın da bu ticaret ilişkisi nedeniyle duyduğu güvene dayalı olarak 12 ay süre ile kullanılmak üzere araçları sanığa teslim ettiği, ancak sanığın bu şekilde tesis ettiği güveni kötüye kullanmak suretiyle kiraladığı araçlardan üç adedini sözleşme bitiminde katılana teslim etmediği anlaşıldığından, sanığın eyleminin ticaret ilişkisinin gereği olarak kendisine teslim edilmiş eşya hakkında işlenen güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu ve TCK'nın 155. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mahkûmiyetine karar verilmesinin usul ve yasaya uygun olduğu kabul edilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15.10.2019 tarihli 2016/23-1066 E., 2019/601 K. sayılı Kararı, "...Şikâyetçinin evden eve taşımacılık faaliyeti yürüttüğü iş yerinde hamal olarak çalışan ve şikâyetçi tarafından kendisine iş yerinin anahtarı teslim edilen sanığın, şikâyetçinin belirsiz ve uzun süreyle şehir dışında bulunduğu dönemde iş yerindeki eşyayı başkasına satması şeklinde gerçekleşen olayda; şikâyetçinin şehir dışında bulunduğu sürenin uzunluğu, sanığın suça konu eşyanın kendisine bırakıldığına yönelik savunması ve sanığa iş yerinin anahtarının teslim edilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde, yürütülen ticari faaliyetin bu süre zarfında devamlılığı açısından, hamallık görevinin ötesinde iş yeri idaresinin de sanığa bırakıldığı, bu bağlamda, şikâyetçiyle aralarındaki hizmet ilişkisi gereği muhafaza etmesi için herhangi bir eşya yönünden sınırlama olmaksızın iş yerinde bulunan tüm eşyanın zilyetliğinin de sanığa devredildiği ve sanığın suç konu eşya üzerinde, bu eşyayı iş yerinde özgüledikleri amaçla kullanması hususunda tasarruf yetkisinin bulunduğu anlaşıldığından, zilyetliğin devir amacı dışında bu eşyayı başka kişiye satan sanığın eyleminin hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğunun kabulü gerekmektedir. Bu nedenle, sanığın hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan mahkûmiyetine ilişkin yerel mahkeme hükmü ve bu hükmün onanmasına dair Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Bu itibarla, haklı nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 25.09.2018 tarihli 2015/13-215 E., 2018/371 K. sayılı Kararı, "...Sanıklar H. ve R.'in katılan şirketin kantar bölümünde hizmet ilişkisi çerçevesinde çalıştıklarının, gelen hurda malın tartımını yapıp tartım bilgilerini bununla ilgili bilgisayar sistemine görevleri gereği kaydettiklerinin, sanık C.'nin kamyonlarının tartımını yaptıktan sonra tonaj miktarını gerçeğinden daha fazla göstererek farklı zamanlarda sahte kantar fişleri ve boşaltma talimatları tanzim ettiklerinin ve sanık C.'nin de bu sanıkların eylemine iştirak ettiğinin toplanan deliller ve tüm dosya kapsamından anlaşılması karşısında, sanıkların sübut bulan eylemlerinin 24.10.2019 tarih ve 30928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanun'un 26. maddesi ile değişik 5271 sayılı CMK'nin 253. ve 254. maddeleri gereğince uzlaşma kapsamında kalan zincirleme şekilde hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu halde, suç vasfında yanılığa düşülerek dolandırıcılık suçundan mahkûmiyet hükümleri kurulması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 31.10.2022 tarihli 2021/17150 E., 2022/18087 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

kaynaklanabilir¹⁴⁰⁷. Ancak bu yetkinin mal sahibi kişi tarafından faile verilmesi de mümkündür.

Kendisine muhafaza edilmesi için rehnedilen ya da haczedilen veya herhangi bir sebeple el konulan malların resmi olarak teslim edildiği kişinin, bu mallar üzerinde işlemiş olduğu teslim amacına aykırılık taşıyan güveni kötüye kullanmaya yönelik fiilleri, TCK'nın 289. maddesinde¹⁴⁰⁸ ayrıca düzenlenen muhafaza görevini kötüye kullanma suçunu oluşturur. Muhafaza görevini kötüye kullanma suçu ile güveni kötüye kullanma suçu arasında özel norm-genel norm ilişkisi bulunmaktadır. Kamu görevlisine görevi nedeniyle mal teslim edilir ve daha sonra kamu görevlisi zilyetliği kendisine devredilmiş olan ya da koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisi için mal edinir ise; bu durumda TCK'nın 247. maddesinde¹⁴⁰⁹ düzenlenen zimmet suçunu işlemiş olur. Fakat kamu görevlisine görevi dışında bir sebeple mal teslim edilmiş ve kamu görevlisi de bunu mal edinmiş ise bu durumda (görev nedeniyle zilyetliği kendisine devredilen bir eşya olmadığından) güveni kötüye kullanma suçu gerçekleşir.

Kişiyi belirli bir şekilde kullanarak harcama yapması için teslim edilen banka veya kredi kartının teslim amacına aykırı olarak kullanılması suretiyle haksız maddi yararın elde edilmesi durumunda; hangi suçun işlenmiş olacağı hususu oldukça önemlidir. Failin, kendisine bizzat kart hamilinin rızasıyla teslim ettiği banka ya da kredi kartını teslim amacı dışında ve hamilin rızasına aykırı olacak şekilde kullanarak haksız yarar sağlaması halinde; TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen gerçek bir banka veya kredi

¹⁴⁰⁷ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 802.

¹⁴⁰⁸ Türk Ceza Kanunu'nun 289. maddesi; "(1) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan mal üzerinde teslim amacı dışında tasarrufta bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kişinin bu malın sahibi olması halinde, verilecek ceza yarı oranında indirilir. (2) Birinci fıkrada tanımlanan suçun konusunu oluşturan eşyayı kovuşturma başlamadan önce geri veren veya bunun mümkün olmaması halinde bedelini ödeyen kişi hakkında verilecek cezaların beşte dördü indirilir. (3) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan malın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle kaybolmasına veya bozulmasına neden olan kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. (4) Bir suça ilişkin soruşturma veya kovuşturma kapsamında elkonulan eşyayı amacı dışında kullanan kimse, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." şeklindedir.

¹⁴⁰⁹ Türk Ceza Kanunu'nun 247. maddesi; "(1) Görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçiren kamu görevlisi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (3) Zimmet suçunun, malın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek üzere işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilebilir." şeklindedir.

kartının kötüye kullanılması suçunun dışında ayrıca TCK'nın 155. maddesinde yer alan güveni kötüye kullanma suçu da oluşmaktadır. Örneğin kişi hamili olduğu kredi kartını sadece eczaneden ilaç almak için arkadaşına teslim ederse, fakat arkadaş eczaneden istenilen ilacı aldıktan sonra hamile haber vermeden markete giderek (hamilin rızası olmaksızın) kredi kartıyla alışveriş yaparsa; burada her iki suçu da oluşturan eylemin gerçekleşmesi söz konusudur. Benzer şekilde kart hamili olan mağdur belirli bir miktar paranın çekilerek kendisine getirilmesi için kartını faile verirse ve sonrasında fail, kendisinden istenilen miktarın üzerinde para çekerek fazla miktarı kendisi için aldıktan sonra, kartı ve parayı (mağdurun istediği tutarı) mağdura geri iade ederse; bu takdirde failin hangi suç nedeniyle cezalandırılması gerektiği hususu oldukça önemlidir.

Yukarıdaki örneklerde belirtildiği gibi bazı olaylarda failin eyleminin güveni kötüye kullanma suçu ile banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu birlikte oluşturması mümkündür. Ancak unutulmamalıdır ki banka veya kredi kartları ile ilgili suçlar açısından TCK'nın 245. maddesi özel norm niteliği taşımaktadır. TCK'nın 155. maddesi ise bu tür eylemler açısından genel norm niteliği taşımaktadır. İki ceza normu arasında özel norm-genel norm ilişkisi bulunduğu zaman, somut olaydaki eyleme uygulanacak olan özel normdur. Bilindiği üzere özel norm, genel normun bütün unsurlarını içermekle birlikte ayrıca bazı özel unsurları da kapsamına almaktadır. Özel normun önceliği ilkesi gereğince olaya uygulanabilecek olan genel norm geri çekilecek ve suç oluşturan fiile, tek norm olarak özel norm uygulanacaktır. Dolayısıyla kart hamili olan mağdur, kartını kendi rızasıyla belirli bir miktar paranın çekilmesi veya belirli bir limitle harcama yapıldıktan sonra kendisine iade edilmesi için faile vermiş ise; failin suça konu bu kartı kullanarak belirlenen miktarın üzerinde para çekmesi veya alışveriş yapması suretiyle haksız yarar sağlaması sonucunda TCK'nın 245/1. maddesinde belirtilen suç oluşacaktır. Burada failin kendisine tanınan yetki sınırını aşarak mağdurun rızasına aykırı biçimde haksız yarar elde etmesi söz konusudur. Uygulamada bazen özel hukuk tüzel kişileri olan şirketler adına çıkartılan kredi kartlarının, şirket çalışanları tarafından kullanılarak elde edilen haksız yarar sağlama eylemlerinin hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturabileceği hususunda tereddütler yaşanabilmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki banka veya kredi kartı hamilinin gerçek kişi yerine özel hukuk tüzel kişisi olması, TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun oluşumunu etkilemeyecektir. Bu

nedenle şirketin çalışanı olan fail, elinde bulundurduğu şirkete ait kredi kartını amacı dışında (yetkisini aşacak şekilde) kullanarak haksız yarar sağladığında; TCK'nın 245/1. maddesindeki gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlemiş olacaktır. Bu nedenle faile TCK'nın 155/2. maddesinden değil TCK'nın 245/1. maddesinden dolayı ceza verilmesi gerekir. Yargıtay'ın uygulamada incelediği uyuşmazlıklar ile ilgili olarak vermiş olduğu kararlarına bakıldığında da bu tür olaylar açısından benzer şekilde değerlendirme yapıldığı görülecektir¹⁴¹⁰.

Banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ve güveni kötüye kullanma suçu arasındaki ilişki ile ilgili olarak uygulamada karıştırılabilecek hususlardan birisi de, mağdura ait banka veya kredi kartının kullanılması için gerekli olan kartın şifresinin öğrenilmesi amacıyla failin güven teşkil eden hareketler yapması durumunda hangi suçun oluşacağıdır. Günümüzde sık karşılaşılan suç işleme yöntemlerinden birisi, özellikle bankamatikten işlem yapmak isteyen yaşlı ya da engelli kişilerle, onlara yardım etme bahanesiyle iletişime geçilerek kartın şifresinin öğrenilmesi, daha sonra

¹⁴¹⁰ “...Katılan şirketin sahibi olan şikayetçi B Y.'un yeğeni olan sanığın, katılan şirkette çalıştığı sırada Türkiye Garanti Bankası Maltepe Kartal şubesinde katılan şirket adına çıkarılan kredi kartını teslim alıp kişisel harcamaları için kullandıktan sonra kart borçlarını ödemeyip şirketten ayrılmak suretiyle hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda; sanığın TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçundan mahkumiyeti yerine suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan mahkumiyet verilmesi, bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 28.05.2019 tarihli 2018/746 E., 2019/6448 K. sayılı Kararı, “...Sanığın şikayetçiye ait 44 M 0193 plakalı araçta şoför olarak çalıştığı, şikayetçinin sanığa kredi kartını verdiği ve kredi kartında birikmiş paraları çekerek mazot borcunu ödemesini istediği, sanığın bankadan parayı çekerek aracın günlük kazancı ile birlikte ortadan kaybolduğu şeklinde iddia edilen olayda; sanığın söz konusu banka ve kredi kartlarını katılanın izni olmaksızın kendi için harcamalar yapması şeklindeki eyleminin TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin suç vasfında yanılığa düşülerek hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan sanığın mahkumiyetine ilişkin yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 25.03.2019 tarihli 2017/5581 E., 2019/2788 K. sayılı Kararı, “...Sanığın, katılanlara ait banka kartlarını hukuka aykırı olarak kullanmış olması nedeniyle, daha özel bir düzenleme olan banka ve kredi kartlarının kötüye kullanma suçunun oluştuğu dikkate alınarak, sanığın, katılan R.'ya yönelik olarak TCK'nın 245/1, 43. maddeleri gereğince, katılan S.'a yönelik olarak da TCK'nın 245/1. maddesi gereğince mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşmek suretiyle hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan hüküm kurularak fazla ceza tayini...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 04.03.2019 tarihli 2017/5296 E., 2019/1613 K. sayılı Kararı, “...Sanığın katılana ait işyerinde çalıştığı, katılanın daha önceki dönemlerde işyeri alışverişi için maaş kartını vererek şifresini sanığa söylediği, sanığın suç tarihlerini kapsayan dönemde katılanın bankamatik ve kredi kartlarını haberi olmadan alarak toplam tutarı 1.700 TL olan çeşitli harcamalar yaparak hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu işlediğinin iddia ve kabul olunduğu olayda; sanığın söz konusu banka ve kredi kartlarını katılanın haberi olmaksızın alarak kendi için harcamalar yapması şeklindeki eyleminin TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan hüküm kurulması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 13.11.2018 tarihli 2016/4579 E., 2018/7930 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

ise mağdura kartının ATM cihazına sıkıştığını ya da cihaz tarafından alınıp geri iade edilmediğini söylemek suretiyle mağdurun oradan uzaklaşmasına müteakip öğrenilen şifre ile kartın kullanılarak para çekilmesi yöntemidir. Bu tip olaylarda failin hangi suç nedeniyle sorumlu olacağı önem arz etmektedir. Kanaatimizce burada faile, TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçtan dolayı ceza verilmesi gerekmektedir¹⁴¹¹. Çünkü düşüncemize göre güveni kötüye kullanma suçunun yasal unsurları gerçekleşmemiştir. Bu tarz olaylar açısından mağdur tarafından muhafaza edilmesi ya da belirli bir şekilde kullanılması için zilyetliği devredilen bir kart söz konusu değildir. Mağdur, kartının şifresini sadece kendisine yardım etmesi için faile söylemiştir ve mağdurun amacı bu şifrenin kendi kontrolünde kullanılmasıdır. Ancak fail, kartın ATM cihazından geri alınamadığına mağduru ikna edip onun uzaklaşmasından sonra öğrendiği şifre sayesinde kartı kullanarak haksız maddi yarar elde etmektedir. Dolayısıyla burada güveni kötüye kullanma suçu değil, TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç işlenmiştir. Faile, TCK m. 245/1'deki gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu nedeniyle ceza verilecektir.

§ IV. BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Bilişim sistemine girme suçu, TCK'nın 243/1. maddesinde düzenlenmiştir. 765 sayılı önceki TCK'da yer almayan bu suç tipi ile kanun koyucu, bilişim sisteminin güvenliğini sağlayabilmek amacıyla sisteme yetkisiz olarak hukuka aykırı girilmesini ya da sistemde haksız şekilde kalınmasını yasaklamıştır. Türkiye'nin de taraf olduğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin yasadışı erişim başlıklı 2. maddesi¹⁴¹² ile bir bilgisayar bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına kasıtlı olarak haksız şekilde gerçekleştirilen erişim fiili, suç olarak öngörülmüştür. Bu sözleşme gereğince taraf devletler, sisteme hukuka aykırı olarak kasten erişime yönelik fiilleri suç olarak düzenlemek yükümlülüğündedirler. Bilişim sistemine girme suçu, bu kapsamda kanunda düzenlenerek hukuk sistemimizde yer almıştır. Bilişim sistemlerine yönelik

¹⁴¹¹ Benzer nitelikte görüşler için bkz: Dülger, s. 431., Erdoğan, s. 326.

¹⁴¹² Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin 2. maddesi, “Taraflardan her biri, bir bilgisayar sisteminin tamamına veya bir kısmına haksız yere gerçekleştirilen erişimi, kasten yapıldığı zaman, kendi iç hukuku kapsamında cezai bir suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir. Taraflardan biri, söz konusu suçun, bilgisayar verilerini elde etmek veya başka bir sahtekar niyetle veya bir bilgisayar sistemine bağlı başka bir bilgisayar sistemiyle ilişkili olarak güvenlik tedbirlerinin ihlal edilmesi suretiyle işlenmiş olmasını şart koşabilir.” şeklindedir.

olarak gerçekleştirilen yasadışı eylemler içerisinde sisteme yetkisiz erişim oldukça yaygındır, birçok bilişim suçunun işlenmesinde öncelikli olarak sisteme yetkisiz erişim yapılmaktadır¹⁴¹³. Avrupa Komisyonu da, bilgisayar sistemlerinin bir bölümüne veya bütününe yapılan yetkisiz giriş eylemlerini belirtmek için “*izinsiz erişim*” kavramını kullanmıştır¹⁴¹⁴. Özellikle ticari hayatta, şirketlerin iç yazışmaları ile ticari sırlarının elde edilebilmesi için bu suç işlenmektedir¹⁴¹⁵. TCK’nın 243. maddesinin ilk fıkrasında bilişim sisteminin tamamına ya da bir bölümüne hukuka aykırı olarak girilmesi ya da orada kalınması fiili, bu suçun temel şekli olarak düzenlenmiştir. Bu maddenin ikinci fıkrasında ise bedeli karşılığında yararlanılabilen bir bilişim sistemine haksız şekilde kasten girilmesi eylemi, daha az cezayı gerektiren nitelikli bir hal şeklinde öngörülmüştür. TCK’nın 243. maddesinin üçüncü fıkrasında ise, bilişim sistemine haksız biçimde girilmesi sonucunda sistemin içerdiği verilerin değişmesi veya yok olması durumu, cezayı ağırlaştıran bir hal olarak düzenlenmiştir.

TCK’nın 243/1. maddesindeki bilişim sistemine girme suçu ile birden fazla hukuki değer korunmuştur. Bu suç ile özellikle bilişim sisteminin güvenliği ve güvenilirliği korunmak istenmiştir¹⁴¹⁶. Bilişim sistemlerinin günümüzdeki önemi ve hayatımızın adeta vazgeçilemez bir parçası olması düşünüldüğünde, kişilerin bu sistemlere izinsiz girmelerinin suç olması sayesinde toplumdaki bireylerin bu sistemlerin düzgün bir şekilde işlediğine yönelik güvenleri de korunmaktadır. Bilişim sistemine girme suçunun kanunda düzenlenmesi sonucunda kişilerin dijital ortamdaki özel alanı da korunmuş olmaktadır¹⁴¹⁷. Bu suçun işlenmesi ile sistemin sahibinin özel hayatının gizliliği, haberleşme özgürlüğü ve sistemin ulaşılmazlığına olan güveni ihlal edilmektedir¹⁴¹⁸. Dolayısıyla bu değerler de esasında koruma altına alınmaktadır. TCK’nın 243. maddesinde öngörülen bu suç ile aynı zamanda bilişim sisteminin içindeki veriler de korunmuş olmaktadır. Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girilmesi, sistemde bulunan veriler bakımından da tehlike oluşturmaktadır. Nitekim bu

¹⁴¹³ Rizgar, Mohammed Kadir, “*The Scope and the Nature of Computer Crimes Statutes A Critical Comperative Study*”, German Law Journal, June, 2010, s. 626.

¹⁴¹⁴ Anna, Flanagan, “*The Law and Computer Crime: Reading the Script of Reform*”, International Journal of Law and Information Technology, Vol:13, No:1, Oxford University Press, 2005, s. 110

¹⁴¹⁵ Öngören, Gürsel, İnternet Hukuku, İstanbul. Öngören Hukuk Yayınları, 2006, s. 46.

¹⁴¹⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 807., Dülger, s. 243., Ergün, İsmail, Siber Suçların Cezalandırılması ve Türkiye’de Durum, Adalet, Ankara, 2008, s. 87-88., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 963., Yenigün, s. 27.

¹⁴¹⁷ Karakehya, Hakan, “*Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Sistemine Girme Suçu*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 81, Y. 2009, s. 12.

¹⁴¹⁸ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 635., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1055., Erdoğan, Bilişim Sistemine Girme, s. 1370.

suç neticesinde bilişim sistemindeki verilerin değiştirilmesi ya da yok edilmesi durumu gerçekleşirse, fail hakkında uygulanacak ceza artırılabacaktır.

Bilişim sistemine girme suçu, fail açısından herhangi bir özellik taşımadığından herkes bu suçun faili olabilir. Bu suçun faili, ancak gerçek kişiler olabileceği için tüzel kişiler fail olamazlar. Mağdur bakımından da suç, herhangi bir özellik göstermez. Bilişim sistemine girilen ve bu sebeple kişisel hakları tehlikeye düşürülen kişi, suçun mağdurudur¹⁴¹⁹. Bilişim sistemi ile ilgili olarak hak sahibi olan her kişi, bu suç yönünden mağdur sıfatını taşıyabilir. Mağdur olan kimsenin, bilişim sistemine giriş hususunda gerekli yetkiye sahip olması ve bu yetkiyi doğrudan kullanabiliyor olması gerekmektedir¹⁴²⁰. Mağdurdan izin alınmaksızın bilişim sistemine girilmesi ya da sistemde kalınmaya devam edilmesi nedeniyle, mağdurun sistem üzerindeki hakkı zedelenmektedir.

Bilişim sistemi üzerinde hak sahibi olan kişinin yetkilendirmesi sonucunda sisteme yapılan girme eylemleri, bu suçu oluşturmayacaktır. Ancak mağdurun rızasıyla bilişim sistemine girildikten sonra, onun rızası dışında sistemde kalınması durumunda bu suç işlenmiş olacaktır¹⁴²¹. Mağdurun bilişim sistemine giriş hususundaki izni açıkça olabileceği gibi zımni de olabilir. Önemli olan bilişim sistemine girildiği sırada yani eylem icra edilirken buna ilişkin rızanın bulunmasıdır. Örneğin kişi, arkadaşının kendi bilgisayarını açtığını görmesine rağmen herhangi bir olumsuz tepki göstermemişse, rızasının olduğu kabul edilecektir. Kanun hükmünün icrası kapsamında, bilişim sistemine girilmesi halinde de suçun varlığından söz edilemez. Bu bakımdan örneğin CMK'nın 134. maddesi¹⁴²² çerçevesinde hakim kararına istinaden şüpheli şahsın

¹⁴¹⁹ İhtiyaroğlu, Uğur, “*Bilişim Sistemine Girme Suçunun Yargı Kararları Bağlamında İncelenmesi*”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 10, Y. 2020, s. 414.

¹⁴²⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 121..

¹⁴²¹ Apiş, Özge, “*Bilişim Sistemine Girme Suçu Bakımından Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama Elkoyma Koruma Tedbiri*”, Yasama Dergisi, S. 37., Y. 2018, s. 62.

¹⁴²² Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 134. maddesi; “ (1) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözümlenerek metin hâline getirilmesine (...) karar verilir. (Ek üç cümle: 25/7/2018-7145/16 md.) Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararlar yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunulur. Hâkim kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi hâlinde çıkarılan kopyalar ve çözümü yapılan metinler derhâl imha edilir. (2) Bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılabilmesi ya da işlemin uzun sürecektir olması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere elkonulabilir. Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme

bilgisayarı üzerinde yapılan inceleme sırasında gerçekleştirilen bilişim sistemine girme fiilleri, suç değildir. Çünkü görevin ifası kapsamında hareket edildiği için kamu görevlisinin sisteme giriş yapması, bu suçu oluşturmayacaktır.

Bilişim sistemine girme suçunun konusu, bilişim sistemidir. TCK'nın 243. maddesinde düzenlenen suç, bilişim sistemi veya onun parçası üzerinde işlenebilir. Bilişim sistemi hakkında detaylı açıklamalara çalışmamızın önceki bölümünde yer verilmiştir. Eğer failin girdiği sistem, bilişim sistemi özelliğini taşııyorsa, bu suçun işlenmesi söz konusu değildir. Bilişim sisteminin bütününe girilmesi ile bir kısmına girilmesi arasında suçun oluşumu açısından fark yoktur¹⁴²³. Suçun oluşabilmesi bakımından fail tarafından yapılan hukuka aykırı girişin bir bilişim sistemi üzerinde gerçekleştirilmesi gerektiği için örneğin uydu üzerinden yayınlanan herhangi bir kanalın şifresinin çözülerek izlenmesi TCK'nın 243/1. maddesi kapsamında değildir.

Bilişim sistemine girme suçu, bir bilişim sisteminin bütününe ya da bir kısmına hukuka aykırı olarak girilmesi veya orada kalmaya devam edilmesiyle gerçekleşmiş olur. TCK'nın 243. maddesinde, 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kanun'un 30. maddesi ile yapılan değişiklik sonucunda madde içeriğinde yer alan “ve” ifadesi “veya” şeklinde değiştirilmiş ve suç seçimlik hareketli bir suç haline getirilmiştir. Failin bilişim sistemine hukuka aykırı şekilde girmesi veya hukuka uygun olarak girdikten sonra hukuka aykırı biçimde sistemde kalmaya devam etmesiyle, bu suçu oluşturan fiil işlenecektir. Bu seçimlik hareketlerin ikisi de somut olayda gerçekleşse dahi TCK'nın 243/1. maddesinin bir kez ihlalinden söz edilecektir¹⁴²⁴. Bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme eylemi icrai bir hareketle gerçekleşirken, bilişim sisteminde kalmaya devam edilmesi eyleminde ise genellikle ihmali bir hareket söz konusudur. Ancak bazı hallerde fail sistemde kalmaya devam etmek için sistemin güvenlik önlemlerini devre dışı bırakmak amacıyla özel bir yazılım programı çalıştırır, icrai bir hareket yapmış olacaktır¹⁴²⁵. Suç birçok şekilde işlenebilir; bu kapsamda fail sistemin güvenlik açığını bularak bundan faydalanabileceği gibi, başka bir yöntemle

olmaksızın iade edilir.(28) (3) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır. (4) Üçüncü fıkraya göre alınan yedekten bir kopya çıkarılarak şüpheliye veya vekiline verilir ve bu husus tutanağa geçirilerek imza altına alınır.

(5) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoymaksızın da, sistemdeki verilerin tamamının veya bir kısmının kopyası alınabilir. Kopyası alınan veriler kâğıda yazdırılarak, bu husus tutanağa kaydedilir ve ilgililer tarafından imza altına alınır.” şeklindedir.

¹⁴²³ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 636.

¹⁴²⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 812.

¹⁴²⁵ Dülger, s. 259., Yenigün, s. 31.

güvelik duvarını aşarak da sisteme girebilir. Örneğin bilişim sistemine kablolu ya da kablosuz bağlantı yaparak, bluetooth veya kızılötesi ışınlar kullanılarak girilebileceği gibi herhangi bir yazılım programı veya virüs aracılığıyla da sisteme izinsiz giriş yapılabilir. Failin bilişim sisteminin açılış tuşuna basarak sisteme girmesi de mümkündür. Bilişim sisteminin güvenlik açıklarından yararlanılarak da sisteme izinsiz giriş mümkündür.

Bilişim sistemine girme suçu, sırf hareket suçu niteliği taşıdığı için¹⁴²⁶ failin izinsiz şekilde başkasının bilişim sistemine girmesiyle suç tamamlanır. Bilişim sistemine girilmesi ile sistemin bütününe veya bir kısmına ulaşılması, yani içeriğe dahil olunması gerçekleşmektedir¹⁴²⁷. Örneğin bilişim sistemi sahibi tarafından sisteme girişin engellenmesi için herhangi bir şifre konulduğunda, fail bu şifreyi kırarak sisteme girdiği takdirde suçu işlemiş olacaktır. Bilişim sisteminin oluşturduğu sanal alana girilmesi ya da dijital alanda kalınmaya devam edilmesi, bu suçu oluşturacaktır. Bilişim sistemine fiziki olarak giriş yapılması, bu suç kapsamında değildir. Örneğin failin tornavida ya da benzeri bir aletle bilgisayarın kasasını açması, TCK'nın 243/1. maddesinin ihlali olmaz. Günümüzde özellikle bazı failler, bilişim sisteminin güvenliğini kırabildiklerini gösterebilmek için bile anlık sisteme giriş yapabilmektedir. Bilişim sistemine izinsiz şekilde anlık giriş yapılması halinde de yine TCK'nın 243/1. maddesindeki suç işlenmiş olacaktır. Bilişim sisteminin herkese açık olduğu hallerde inceleme konumuz olan suç oluşmayacaktır¹⁴²⁸. Örneğin herhangi bir kamu kurumunun web sayfasına internet ortamında girilmesi, bu suç kapsamında değildir. Aynı şekilde herhangi bir üniversitenin web sayfasının internette incelenmesi, TCK'nın 243/1. maddesindeki suçu oluşturmaz. Fakat üniversite eğer elektronik kaynaklarına erişim iznini yalnızca kendi öğretim üyeleri ve öğrencilerine (onlara özel şifre vermek suretiyle) vermiş ise, bu takdirde kendisine bu hususta yetki verilmeyen bir kişinin bu üniversitenin elektronik kaynaklarının olduğu sisteme izinsiz şekilde giriş yapması halinde TCK'nın 243. maddesi ihlal edilmiş olacaktır. Failler, uygulamada özellikle kişilerin elektronik posta adreslerine ya da facebook, twitter ya da instagram gibi sosyal medya hesaplarına izinsiz girerek bu suçu işlemektedir¹⁴²⁹.

¹⁴²⁶ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi, s. 6895., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 128., Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 814., Dülger, s. 258.

¹⁴²⁷ Erdoğan, Bilişim Sistemine Girme, s. 1375., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 1057.

¹⁴²⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 966.

¹⁴²⁹ "...Müşteki C. Y. İ. 'ın kullanmakta olduğu yasadınan@hotmail.com isimli mail adresinin şifresini kırarak müştekinin erişimini engellediğinden bahisle açılan davada; sanığın suçu kabul

İnceleme konumuz olan suçla ilgili olarak şu hususun da belirtilmesinde fayda vardır. Mağdurun e-mail ya da facebook, twitter gibi sosyal medya hesaplarına onun izni olmadan yalnızca giriş yapılması TCK'nın 243/1. maddesini ihlal ederken; giriş şifresinin değiştirilerek bu hesaplara erişimin engellenmesi durumunda failin eylemi TCK'nın 244/2. maddesi kapsamında kabul edilecektir. Yargıtay'ın uygulaması

etmemesine karşın, müştekinin hesabına sanığın muhtelif tarihlerde giriş yaptığı, sanığın müştekiye ait e-mail hesabına girişlerinden sonra, müştekinin de e-mail hesabına kızına ait IP'den giriş yapıldığının tespit edildiğinin anlaşılması ve e-mail hesabına izinsiz girdiği sabitse de şifresini değiştirmek sureti ile erişimi engellediğine ilişkin tespit bulunmaması karşısında eyleminin TCK'nın 243. ve 43 maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerekirken suç vasfında yanılıgı sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.05.2019 tarihli 2019/9508 E., 2019/7570 K. sayılı Kararı, "...Katılanın rızası olmadan e-mail ve facebook hesabına girip şifrelerini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellediğinden bahisle açılan davada; suç tarihi itibarıyla yürürlükte olan TCK'nun 243/1. maddesinde "bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden..." ibaresinin yer aldığı dikkate alınarak, sanığın bilişim sistemine girdiğini kabul etmesi, şikayetçinin hesabına sanığın giriş yaptığıının tespit edildiği ancak dosya içerisinde e-mail şifresinin değiştirilmesine dair bir tespitin bulunmaması karşısında, sanığın sadece giriş yaptığı ve kalmaya devam ettiği anlaşılmakla, eyleminin TCK'nun 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 07.02.2018 tarihli 2017/25385 E., 2018/1217 K. sayılı Kararı, "...Şikayetçinin rızası olmadan e-mail ve facebook hesabına girip şifrelerini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellediğinden bahisle açılan davada; şikayetçinin hesabına sanığın giriş yaptığıının tespit edildiği, dosya içerisinde şifrelerinin değiştirilmesine ve şikayetçiden bir menfaat elde ettiğine dair tespit bulunmadığı ve şikayetçinin hesabının kullanılarak kontör istenenin arkadaşları olduğu anlaşılmakla, kalmaya devam ettiğine ilişkin deliller de mevcut olduğundan, sanığın eyleminin TCK'nın 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden suç vasfında yanılıgıya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 06.12.2017 tarihli 2017/7826 E., 2017/13823 K. sayılı Kararı, "Şikayetçinin mail hesabına izinsiz girip hesabın şifresini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellendiğinden bahisle açılan davada; sanığın, şikayetçinin hesabına ait e-mail adresi ve facebook hesabına izni dışında girdiği anlaşılmakla birlikte şifresini değiştirdiğine dair dosya içerisinde bir tespitin bulunmaması, şikayetçinin ise birkaç defa şifre değişikliğine neden olduğunu beyan etmesi karşısında, suç tarihinden şikayet tarihine kadar olan dönemde, bu adresin faal olup olmadığı, şikayetçi tarafından kendi adresine erişim sağlanıp sağlanmadığı, adrese ait şifrenin değiştirilip değiştirilmediği, değiştirilmişse hangi tarihte ve hangi IP numarası ile erişim sağlandığı ilgili internet sağlayıcısından sorulup, sonucuna göre tüm deliller birlikte değerlendirilip gerektiğinde bilirkişiden de görüş alınıp şifre değişikliği gerçekleşmediği takdirde eylemin TCK'nun 243. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği dikkate alınarak sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, eksik araştırmaya dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 31.05.2017 tarihli 2017/1259 E., 2017/6359 K. sayılı Kararı, "...Microsoft'tan gelen cevapta şikayetçinin mail adresine sanık tarafından birden çok giriş yapıldığı belirlenmişse de şifre değiştirilerek şikayetçinin girişinin engellendiğine dair tespitin bulunmadığının ve şikayetçinin suç tarihi itibarıyla girişe onay vermediğinin anlaşılması karşısında; şikayetçiye ait e-mail adresine izinsiz girip orada kalma şeklindeki eylemin TCK'nun 243. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 28.06.2016 tarihli 2015/10534 E., 2016/7574 K. sayılı Kararı, "...sonucuna göre sübutu halinde katılana ait e-mail adresine izinsiz girip orada kalma şeklindeki eylemin TCK'nun 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı da dikkate alınarak, sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, eksik incelemeye dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 04.11.2015 tarihli 2015/6218 E., 2015/23910 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

incelendiğinde de bu şekilde değerlendirme yapıldığı görülmektedir¹⁴³⁰. Sisteme yalnızca elektronik posta gönderilmesi ya da dosya gönderilmesi, bilişim sistemine girme olarak değerlendirilemez¹⁴³¹. Çünkü burada yalnızca sisteme veri gönderilmesi söz konusudur ve bu durum bilişim sistemine girme suçunu oluşturmaz. Mağdurun banka hesabına internet ortamında izinsiz şekilde giriş yapılması ve hesap üzerinde herhangi bir işlem yapılmaksızın sistemden çıkılması halinde de TCK'nın 243/1. maddesindeki suçun işlenmesi söz konusudur.

Bilişim sistemine girme suçu, soyut tehlike suçudur çünkü bu suçun oluşumu için herhangi bir zararın meydana gelmesi aranmamaktadır¹⁴³². Failin eylemi sonucunda zararın oluşması ya da bilişim sistemi açısından yakın bir zarara uğrama tehlikesinin gerçekleşmesi gerekmediği için suç, soyut tehlike suçu niteliğindedir. Dolayısıyla bu

¹⁴³⁰ “...Şikayetçinin rızası olmadan e-mail ve facebook hesabına girip şifrelerini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellediğinden bahisle açılan davada; şikayetçinin hesabına sanığın giriş yaptığıının tespit edildiği, dosya içerisinde şifrelerinin değiştirilmesine ve şikayetçiden bir menfaat elde ettiğine dair tespitin bulunmadığı ve şikayetçinin hesabının kullanılarak kontör istenenin arkadaşları olduğu anlaşılmakla, kalmaya devam ettiğine ilişkin deliller de mevcut olduğundan, sanığın eyleminin TCK'nın 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 25.12.2019 tarihli 2018/10824 E., 2019/15723 K. sayılı Kararı, “...Oluş ve tüm dosya kapsamına göre sanığın, bir süre nişanlı kaldığı müşteki S. T.'ün facebook hesabının şifresini kırarak, hesaba giriş şifresini değiştirip müştekinin erişimini engellemesi şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK'nun 244/2. maddesinde düzenlenen bilişim sistemine erişimi engelleme, bozma, değiştirme suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında hataya düşülerek yazılı şekilde TCK'nun 243/1. maddesi gereğince hüküm kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 16.04.2019 tarihli 2018/8369 E., 2019/5454 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında bilişim sistemine hukuka aykırı olarak girme ve orada kalma suçundan verilen hüküm açısından; dosya kapsamına göre sanığın, katılan G.'in elektronik posta adresinin ve facebook hesabının şifrelerini kırarak, hesaba giriş şifresini değiştirerek erişimini engellemesi şeklinde gerçekleşen eyleminin TCK'nın 244/2. maddesi kapsamında kaldığı halde suç vasfında hataya düşülerek aynı yasanın 243/1.maddesinden mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.03.2018 tarihli 2017/5502 E., 2018/2106 K. sayılı Kararı, “...Şikayetçinin mail hesabına izinsiz girip hesabın şifresini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellediğinden bahisle açılan davada; IP numarası şikayetçi tarafından verilmiş olup sanığın şikayetçinin hesabına girdiği ve e-mail şifresinin değiştirildiğine dair dosya içerisinde bir tespitin bulunmaması, sanığa ait bilgisayar incelendiğinde şikayetçi ile ilgili aramaların şikayet tarihinden sonra olduğunun anlaşılması karşısında, suç tarihinden şikayet tarihine kadar olan dönemde, bu adresin faal olup olmadığı, şikayetçi tarafından kendi adresine erişim sağlanıp sağlanmadığı, sanık tarafından adrese ait şifrenin değiştirilip değiştirilmediği, değiştirilmişse hangi tarihte ve hangi IP numarası ile erişim sağlandığı Microsoft şirketinden sorulup, sonucuna göre katılana ait mail adresinin erişilmez kılındığı takdirde TCK'nun 244/2., mail adresine girildiği ancak; bu adrese erişimin engellenmemesi ve katılanın mail adresinde kalmaya devam ettiğinin tespiti halinde aynı yasanın 243/1. maddesi kapsamındaki suçun oluşacağı dikkate alınarak tüm deliller birlikte değerlendirilip gerektiğinde bilirkişiden de görüş alınarak sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, eksik araştırmaya dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.09.2017 tarihli 2016/11236 E., 2017/10500 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴³¹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 130-131.

¹⁴³² Dülger, 263., Yazıcıoğlu, R.Yılmaz, “Hukukumuzda TCK'nın 243. Madde Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi”, Bilişim Hukuku, T.C. Yargıtay Başkanlığı, Bilişim Hukuku Konferansı, 09-10 Ekim 2008, Ankara, s. 84., Yenigün, s. 29.

suçun işlenmesi için bilişim sistemine hukuka aykırı şekilde girilmesi yeterlidir. Yargıtay, uygulamada incelediği uyuşmazlıklar hakkında da benzer şekilde değerlendirme yaparak karar vermektedir¹⁴³³. Failin bilişim sisteminin içerisindeki verileri elde etmesi, verilere zarar vermesi, verileri başka bir yere göndermesi, onların güvenliğini tehlikeye sokması ya da sistem içeriğini öğrenmesinin bu suçun oluşumuna etkisi yoktur.

TCK'nın 243/1. maddesindeki suçu oluşturan diğer bir hareket ise, sistemde kalmaya devam edilmesi hareketidir. Sistemde kalmaya devam edilebilmesi için her şeyden önce sisteme giriş yapılması gerekmektedir. Fail, hukuka aykırı olarak sisteme giriş yaptığından zaten diğer seçimlik hareket icra edildiği için TCK'nın 243/1. maddesi ihlal edilmiş olacaktır. Bu şekilde sisteme izinsiz olarak girildikten sonra sistemde kalmaya devam edilmesi ayrı bir suç oluşturmayıp, failin TCK'nın 243/1. madde uyarına bir defa cezalandırılması gerekecektir. Burada önemli olan husus, failin izinsiz şekilde giriş yaptığı ve daha sonra kalmaya devam ettiği bilişim sisteminin aynı sistem olmasıdır. Aksi takdirde tek bir suçtan bahsedilemeyecektir. Bilişim sisteminde kalmaya devam etme fiili, başkasının bilişim sistemine onun rızası kapsamında ya da başka bir biçimde hukuka uygun olarak girilmesine rağmen failin hukuka aykırı olarak sistemde kalmaya devam etmesi şeklinde de gerçekleşebilir¹⁴³⁴. Aynı şekilde fail yanlışlıkla başkasına ait bir bilişim sistemine girmesine rağmen, bu hatasını fark ettiği halde hukuka aykırı olarak sisteme kalmaya devam ederse yine suç oluşacaktır. Burada

¹⁴³³ “...Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nde Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni olarak görev yapan sanığın 11.06.2012 tarihi ile 19/12/2013 tarihleri arasında Yargıtay 12. Hukuk Dairesi üyesi A. D.'in kullanıcı adı ve şifresiyle UYAP sistemine girişler yaptığından bahisle açılan davada; sanığın sadece çıktılar aldığı, bunları başkalarına verdiği veya UYAP üzerinden gönderdiğine ilişkin dosya içinde delil ve bilgiye rastlanmadığı, sisteme izinsiz ve yetkisiz girip kalmaya devam ettiğine ilişkin deliller mevcut olduğundan eyleminin TCK'nın 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 29.01.2020 tarihli 2017/23329 E., 2020/1218 K. sayılı Kararı, “...Şikayetçinin rızası olmadan e-mail ve facebook hesabına girip şifrelerini değiştirmek suretiyle bilişim sistemine girmesini engellediğinden bahisle açılan davada; TCK'nın 243/1. maddesinde “bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden...” ibaresinin yer aldığı dikkate alınarak, sanığın suçu kabul etmemesi, şikayetçinin hesabına sanığın giriş yaptığından tespit edildiği, dosya içerisinde e-mail şifresinin değiştirilmesine dair bir tespitin bulunmadığı gibi şikayetçi tarafından bildirilen 20.11.2012 tarihinden önceki tarihte hesaba girildiğinin tespit edilmesi karşısında, 20.11.2012 tarihinde girişi olup olmadığı, kalmaya devam ettirdiğine ve şifre değiştirdiğine ilişkin deliller tespit edilip sonucuna göre hukuki durumunun takdir ve tayini, sanığın sadece giriş yaptığı ve kalmaya devam ettiğinin tespiti halinde eyleminin TCK'nın 243/1. maddesi kapsamındaki suçu oluşturacağı gözetilmeden eksik incelemeye dayanarak yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 13.04.2017 tarihli 2016/8243 E., 2017/4158 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴³⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 814.

aslında ilk başta failin suç işleme kastı yoktur ancak başkasının bilişim sisteminde olduğunu anlamasına rağmen bu sistemden çıkmayarak TCK'nın 243. maddesini ihlal etmektedir.

Bilişim sisteminde kalma süresi ile ilgili kanunda bir belirleme yapılmamıştır. Bilişim sisteminde kalma hareketi yönünden suç kesintisiz şekilde işlenebilir¹⁴³⁵. Bu fiil açısından önemli olan husus, failin bilişim sisteminde kalmasının hukuka aykırı olduğunun bilincinde olarak sistemde kalmaya devam etmesidir¹⁴³⁶. Sistemde uzun süreli kalınması, yargılama sırasında temel cezayı belirlenirken hakim tarafından göz önünde bulundurulabilir. Bilişim sistemine girme suçu, kasten işlenebileceği için dikkatsizlik sonucunda başkasının bilişim sistemine girilmesi bu suçu oluşturmaz. Ancak fail, bu durumu anlamasına rağmen (sisteme izinsiz şekilde giriş yaptığını) sistemden çıkmayarak kalmaya devam ederse, suçu işlemiş olur. TCK'nın 243/1. maddesinde belirtilen suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir; failin eylemini kasten gerçekleştirmesi şarttır.

Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile bilişim sistemine girme suçu arasında, uygulamada karşılaşılan olaylarda bağlantı bulunmaktadır. Özellikle failin başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartını kullanarak kendisi veya başka birisi için haksız yarar sağlanmasına ilişkin eyleminin icrası sırasında, bilişim sistemine girme suçunu da işlemesi mümkündür. Bu durumda fail, tek bir fiil ile kanunun iki farklı hükmünü ihlal ederek aslında iki farklı suçu işlemiş olacaktır. Ancak farklı neviden fikri içtima kuralları gereğince fail, en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılmalıdır¹⁴³⁷. Tek bir hareketi neticesinde iki farklı suça konu olabilecek hareketi gerçekleştiren fail hakkında, TCK'nın 44. maddesi uyarınca fikri içtima

¹⁴³⁵ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 128.

¹⁴³⁶ “...Saniğin, eski eşi olan mağdura ait facebook şifresini bildiğini ve şifre kırma gibi bir eyleminin olmadığını beyan etmesi, mağdurun, şifresinin kırılarak facebook hesabına giriş yapıldığına dair iddialarını doğrulayan herhangi bir delil bulunmaması karşısında, saniğin sübut bulan bilişim sistemindeki mağdura özel kısıma girip, hakkı olmadığı halde sistemde kalmaya devam etme eyleminin TCK'nın 243/1. madde ve fıkrasındaki bilişim sistemine girme ve mağdura ait içeriği özel mesajları okuyup, tarafı olmadığı haberleşme içeriklerini kaydetmesi eyleminin TCK'nın 132/1. madde ve fıkrasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarını oluşturacağı gözetilmeden, delillerin takdirinde ve suç vasfında yanılığa düşülerek, sanık hakkında TCK'nın 244/2. madde ve fıkrasındaki sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme ve TCK'nın 136/1. madde ve fıkrasındaki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçlarından mahkumiyet kararı verilmesi...” Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 25.12.2019 tarihli 2019/577 E., 2019/12248 K. sayılı Kararı. Karara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴³⁷ Benzer görüşler için bkz: Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 860., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 1003-1004., Özbek, Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, s. 1032-1033., Koç, 2020, s. 140.

kuralları uygulamalıdır. Dolayısıyla böyle bir olayda failin, cezası daha ağır olan TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen suç nedeniyle cezalandırılması gerekir.

§ V. BİLİŞİM SİSTEMİ ARACILIĞIYLA HAKSIZ YARAR SAĞLAMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu, TCK'nın 244/4. maddesinde¹⁴³⁸ düzenlenmiştir. Bu suç, kanun koyucu tarafından aynı maddede belirtilen diğer suçlardan bağımsız ayrı bir suç tipi olarak öngörülmüştür. Failin, bu suçu işleyebilmesi için öncelikle TCK'nın 244. maddesinin birinci veya ikinci fıkralarında sayılan fiillerden birisini işleyerek haksız çıkar elde etmesi gerekmektedir. Bu suç neticesinde failin sağladığı haksız çıkar ile TCK m. 244/1 veya m. 244/2'de belirtilen fiiller arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Dolayısıyla TCK m. 244/4'te düzenlenen suçun oluşması için, fail tarafından bir bilişim sisteminin işleyişinin engellenmesi veya bozulması ya da bir bilişim sisteminin içindeki verilerin bozulması, yok edilmesi, değiştirilmesi, erişilmez kılınması, bilişim sistemine veri yerleştirilmesi ya da sistemde var olan verilerin başka bir yere gönderilmesi suretiyle kendisi için ya da başka bir kişi lehine haksız yarar sağlanması gerekmektedir. Bilişim sistemine ya da sistemde bulunan verilere müdahale edilerek haksız yarar elde edilmemişse bu suç oluşmayacaktır

Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu, tali norm niteliğini taşımaktadır¹⁴³⁹. Tali normlar, kanun koyucu tarafından boşluk bırakılmamak için getirilen düzenlemelerdir. Asli normun önceliği ilkesi uyarınca, suç oluşturan bir eylem ile ilgili olarak kanunda uygulanabilecek asli norm ve tali norm biçiminde iki norm olduğu takdirde; öncelikli olarak asli norm uygulanmalıdır. Kanunda bu suçla ilgili olarak açıkça, gerçekleştirilen fiilin başka bir suçu oluşturmaması hususu belirtilmiştir. Bu nedenle somut olayda bilişim sistemleri aracılığıyla haksız bir çıkar sağlanması söz konusu olduğunda, öncelikle failin eyleminin hırsızlık, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ya da banka veya kredi kartının kötüye kullanılması gibi başka bir suçu oluşturup oluşturmadığı belirlenmelidir. Failin işlediği fiil, başka bir

¹⁴³⁸ Türk Ceza Kanunu'nun 244/4. maddesi; “Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.” şeklindedir.

¹⁴³⁹ Ketizmen, s. 178, Yenigün, s. 62.

suçu oluşturunca bu durumda faile oluşan diğer suç nedeniyle ceza verilecektir. Fiilin başka bir suç oluşturmadağı hallerde ise ceza sorumluluğı TCK'nın 244/4. maddesi uyarınca gerçekleşecektir. Yargıtay da uygulamada bu şekilde değerlendirme yapmaktadır¹⁴⁴⁰.

Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu ile ağırlıklı olarak kişilerin malvarlığı korunmaktadır¹⁴⁴¹. Ancak bu suçun gerçekleşebilmesi için TCK'nın 244. maddesinin birinci veya ikinci fıkrasında belirtilen bilişim sisteminin işleyişinin

¹⁴⁴⁰ "...Maddede "başka bir suçu oluşturmaması halinde" denilerek "tali norm" niteliğinde bir düzenleme yapılmıştır. Ancak madde gerekçesinde, bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilebilmesi için, fiilin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekir, denmiştir. Bilişim sistemleri aracılığıyla bir çıkar sağlandığında öncelikle bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık, zimmet gibi bir başka suçun oluşup oluşmadığı tartışılmalı eylem başka bir suçu oluşturmamışsa TCK'nın 244/4. maddesi irdelenmelidir..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 11.06.2020 tarihli 2017/21566 E., 2020/13171 K. sayılı Kararı, "...Dosyada mevcut bilirkişi raporlarında, sanığın Belediye'ye ait bilişim sistemine ya da BSM cihazının yazılımına müdahale ettiğine dair bir tespit yapılamadığı anlaşılmakla; sanığın eylemi 5237 sayılı TCK'nın 158/1-e maddesinde tanımlanan kamu kurum ve kuruluşlarının zararına dolandırıcılık suçunu oluşturmaya rağmen, uygulama yeri bulunmayan TCK'nın 244/4. maddesindeki bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçunun gösterilmesi suretiyle hüküm kurulması yasaya aykırı..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.02.2020 tarihli 2019/22949 E., 2020/9799 K. sayılı Kararı, "...TCK'nun 244/4. maddesinde, "Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde..." biçimindeki ifadeden bu fıkradaki düzenlemenin tali norm niteliğinde olduğunun anlaşılması, buna göre öncelikle yasada düzenlenmiş olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların oluşup oluşmadığı değerlendirildikten sonra gerçekleştirilen eylem bu suçlardan hiçbirisinin tanımına uygun değil ise, bu durumda eylemin TCK'nun 244/4. maddesi kapsamında suç oluşturmağı düşünülerek yapılan değerlendirmede..." Yargıtay 17. Ceza Dairesi'nin 13.03.2019 tarihli 2019/2285 E., 2019/3305 K. sayılı Kararı, "...5237 sayılı TCK'nın 244/4 maddesi gereğince suç oluşabilmesi için; bir bilişim sistemindeki verilen bozulması, yok edilmesi, değiştirilmesi veya erişilmez kılınması ya da sisteme veri yerleştirilmesi ve bu şekilde haksız çıkar sağlanmasının başka bir suç oluşturmaması gerektiği, somut olayda ise herhangi bir sisteme müdahalenin söz konusu olmadığı, sanığın bankaya müracaat ederek derneğin kaşesi ile tanzim ettiği sahte talimat ile dernek adına internet hesabı açılmasını sağladığı ve bu şekilde elde ettiği şifre ile internet hesabından kendi hesabına havale gönderdiği, bu eylemin haricinde bankaya sahte imzalar içeren ödeme talimatları ile başvurarak dernek hesabından nakit para çektiği, bu haliyle sanığın bankayı araç olarak kullanarak şikayetçi dernek hesabından haksız menfaat temin ettiği anlaşılmakla, sanığın 5237 sayılı TCK'nın 158/1-f maddesi gereğince nitelikli dolandırıcılık suçundan mahkumiyetine hükmedilmesi gerektiği gözetilmeksizin, suç vasfında hataya düşülerek hüküm kurulması..." Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 30.10.2018 tarihli 2015/13311 E., 2018/7255 K. sayılı Kararı, "...TCK'nın 244/4. maddesinde, "Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde..." biçimindeki ifadeden bu fıkradaki düzenlemenin tali norm niteliğinde olduğunun anlaşılması, buna göre öncelikle yasada düzenlenmiş olan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların oluşup oluşmadığı değerlendirildikten sonra gerçekleştirilen eylem bu suçlardan hiçbirisinin tanımına uygun değil ise, bu durumda eylemin TCK'nın 244/4. maddesi kapsamında suç oluşturmağı düşünülerek..." Yargıtay 17. Ceza Dairesi'nin 20.06.2016 tarihli 2015/16533 E., 2016/9189 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁴¹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 976., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 839., Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 230.

engellenmesi ya da bilişim sisteminin işleyişinin bozulması veya bilişim sisteminde bulunan verilerin bozulması, yok edilmesi, değiştirilmesi, verilerin erişilmez kılınması, bilişim sistemine veri yerleştirilmesi ya da bilişim sistemindeki verilerin başka bir yere gönderilmesi gibi fiillerden birisinin icra edilmesi sonucunda haksız yararın sağlanması arandığı için bilişim sisteminin düzgün bir şekilde işleyişi de korunmak istenmiştir. Ayrıca bu suçun kanunda düzenlenmesi ile bilişim sisteminin ve bu sistem içindeki verilerin güvenliği korunmaktadır¹⁴⁴².

Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçunun işlenmesi neticesinde elde edilen hukuka aykırı yarar, ekonomik olarak kişinin kendisinin veya başka bir kimsenin malvarlığında artışa neden olan ya da borçlarını azaltan kazançlardır. Faile ekonomik açıdan doğrudan veya dolaylı menfaat sağlayan çıkarlar, bu kapsamdadır. Önemli olan husus suç neticesinde elde edilen çıkarın hukuka aykırı olmasıdır. Örneğin eğer kişi mesleğinde yükselmek ya da fazla mesai ücreti alabilmek amacıyla işyerindeki bilgisayarlara müdahale ederek bilişim sisteminin içindeki verileri değiştirirse ya da sistemdeki bazı verilere erişimi engelleyerek kendisine maddi kazanç getirebilecek (işe alınmak, herhangi bir ihaleyi kazanmak gibi) bir işlem yaparsa; bu şekilde elde edilen kazançlar da suç kapsamında değerlendirilecektir. Yargıtay, manyetik telefon kartlarının üzerindeki verilerin değiştirilmesi neticesinde ücretsiz şekilde telefon görüşmesi yapılması, silah ruhsatı alınmasına engel teşkil eden sicil kaydı silinmesi gibi eylemleri hukuka aykırı yarar sağlama olarak değerlendirmiştir¹⁴⁴³. Haksız çıkar, failin ya da başka birisinin üzerinde tasarruf

¹⁴⁴² Çakıcı, Mert, “Türk Ceza Kanunu m. 243 ve m. 244’te Düzenlenen Bilişim Suçları”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2014., S. 24., s. 325.

¹⁴⁴³ “...Bilişim sistemleri aracılığıyla bir çıkar sağlandığında öncelikle bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık, bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık, zimmet gibi bir başka suçun oluşup oluşmadığı tartışılmalı eylem başka bir suç oluşturamıyorsa TCK.nun 244/4. maddesi irdelenmelidir. Bu madde anlamında haksız çıkar yalnızca maddi yararları içermeyip, herhangi bir yararın elde edilmesi suçun oluşması için yeterlidir. Suçun oluşabilmesi için failin sağladığı çıkarın haksız olduğunu bilmesi gerekir. Buradaki haksızlık suçun maddi unsurlarından çıkara ilişkin bir nitelendirme olduğu için kusur değil, kast kapsamındadır ve suç kasten işlenebilir. Somut olayda suç tarihinde Tekirdağ Emniyet Müdürlüğünde Asayiş Şube Müdürü olarak görev yapan sanığın kendisine bağlı olan Aranan Şahıslar Büro Amirliğine gelerek atış eğitimine gitmek için bürodan ayrılmak üzere olan tanık E. T.’in kullandığı şahıs sorgulama sistemi açık olan bilgisayardan, tanık anlatımları ve bir bilişim sistemi olan PolNet kayıtlarına göre Ö. K. isimli şahsa ait silah ruhsatı almasına engel sicil kaydını saat 15:24’te iptal ettiği, PolNet bilişim sistemine girilerek kaydın silinmesi sonucu Ö. K. isimli kişiye Bakırköy Kaymakamlığının 18.05.2009 tarihli olurları ile silah taşıma ruhsatı verilerek başkasına haksız bir çıkar sağlanması şeklindeki eylemin TCK.nun 244/2-son maddesindeki “bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme” suçunu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 12.04.2016 tarihli 2015/14782 E., 2016/4928 K. sayılı Kararı, “...”www.zayıflamaturk.com” adlı sitenin sahibi olan sanığın, katılana ait internet sitesini erişilmez kılarak ne suretle yarar sağladığı karar yerinde gösterilip

edebileceği şekilde elde edildiğinde suç tamamlanacaktır. Fail, işlediği fiil sonucunda eğer haksız çıkarı elde edememiş ise bu durumda TCK m. 244/4'teki bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu tamamlanmış olmayacaktır.

TCK'nın 244/4. maddesinde yer alan suç, seçimlik hareketli bir suç özelliği taşımaktadır¹⁴⁴⁴ ve ancak kasten işlenebilir¹⁴⁴⁵. Kastın bilme ve isteme unsurlarının gerçekleşmesi yeterlidir¹⁴⁴⁶, özel kast aranmamaktadır. Taksirle bu suçun işlenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla fail, başkasına ait bir bilişim sisteminin düzgün şekilde işlemlerini engellediğini, bu sistemi bozduğunu ya da sistemin içindeki verileri bozduğunu, değiştirdiğini, verilere erişimi engellediğini, sisteme yeni veri yerleştirdiğini veya sistemdeki bir veriyi başka bir sisteme gönderdiğini ve bu eylemleri gerçekleştirerek (bunlardan herhangi birisinin icrası yeterlidir) kendisi için ya da başka birisi için haksız çıkar sağladığını bilmelidir. Fail, elde ettiği yararın haksız olduğunu bilmediği takdirde; kasten hareket etmiş olmayacaktır¹⁴⁴⁷.

Failin, bilişim sistemini kullanmak suretiyle elde ettiği çıkar sağlama fiili, eğer kanunda düzenlenen başka bir suçu oluşturmuyorsa TCK'nın 244/4. maddesi uygulanacaktır. Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçunun faili, ayrıca TCK m. 244/1 veya 2'de düzenlenen suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır. Çünkü TCK'nın 244. maddesinin birinci ya da ikinci fıkralarında belirtilen suçlar aslında dördüncü fıkradaki suçun unsuru niteliğindedir ve burada bileşik suç bulunduğu için esasında hukuken tek bir suçu oluşturan tek bir eylem söz konusudur. Ayrıca belirtmek gerekirse TCK m. 244/4'te düzenlenen suçun oluşabilmesi için bilişim sistemine girme

tartışılmadan TCK'nın 244/2. maddesi yerine aynı maddenin 4. fıkrası uyarınca hüküm kurulması..." Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 26.11.2014 tarihli 2014/27215 E., 2014/28029 K. sayılı Kararı. "...Somut olayda sanığın, kredisi bitmiş olan manyetik telefon kartları üzerinde yaptığı değişikliklerle, sistemin verileri farklı algılamasını sağladığı veya başka bir deyişle sisteme farklı veri yüklediği, bu suretle bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi yanıltıp boş manyetik karta kredi yüklenmesini sağladığı, böylelikle hukuka aykırı yarar elde ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, sanığın sabit olan eylemi, gerek suç tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Yasasının 525 b maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen, bilgileri otomatik işleme tabi tutan bir sistemi kullanarak hukuka aykırı yarar sağlamak suçunu, gerekse suçtan sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 244. maddesinin 4. fıkrasında yazılı suçu oluşturmaktadır..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 19.07.2007 tarihli 2007/6-136 E., 2007/150 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁴⁴ Dülger, s. 344.

¹⁴⁴⁵ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 653., Dülger, s. 351.

¹⁴⁴⁶ Avşar/Öngören, s. 137.

¹⁴⁴⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 261.

suçunun da işlenmesi gerekir, ancak fikri içtima kuralları uyarınca faile bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçundan dolayı ceza verilecektir¹⁴⁴⁸.

TCK’nda hırsızlık, dolandırıcılık gibi bazı suçların bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi, daha öncede belirtildiği gibi ilgili kanun maddelerinde cezayı ağırlaştıran nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda çalışmamızın esasını oluşturan TCK’nın 245. maddesinde yer alan banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu da bağımsız bir suç şeklinde öngörülmüştür. Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu, esasında torba bir suç olarak düşünülemez; bilişim sistemi kullanılarak elde edilen bütün haksız yarar sağlanmaya yönelik fiilleri bu suç kapsamında değerlendirmek kanun koyucunun iradesine aykırıdır¹⁴⁴⁹. Dolayısıyla tali norm özelliğinde olan bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçunun uygulama alanının genişletilmemesi gerekmektedir. Örneğin fail, elde ettiği başkasına ait kredi kartını kullanarak kart hamilinin rızası olmaksızın mağazadan kıyafet satın aldığı anda banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu işlemiş olacaktır ya da internet bankacılığı uygulaması ile başka bir kişinin banka hesabına girerek onun haberi olmadan hesaptan başka bir hesaba ya da kendi hesabına para havalesi yaptığı anda bilişim sistemini kullanmak suretiyle hırsızlık suçunu gerçekleştirmiş olacaktır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu, tali norm niteliğindedir. Tali normlar, kanunda boşluk bırakılmaması için getirilmiş hükümler olduğu için, suç oluşturan bir fiil ile ilgili olarak kanunda uygulanabilecek asli norm ve tali norm şeklinde iki norm olduğu takdirde; asli norm öncelikle uygulanacaktır. Dolayısıyla fail, TCK m. 244’te düzenlenen suçu işlediğinde eğer olaya uygulanabilecek kanunda başka bir hüküm bulunmaktaysa öncelikle o hükmün uygulanması gerekir. Bu kapsamda örneğin kişi eğer başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartını hamilin rızası dışında kullanarak alışveriş yaptığı anda ya da para çekimi işlemi gerçekleştirdiğinde asli norm olarak TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen gerçek banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu nedeniyle cezalandırılacaktır. Çünkü TCK’nın 245. maddesi, asli norm olarak bu tür eylemler açısından öncelikli olarak tatbik edilecektir. TCK’nın 244/4. maddesi ise tali norm olduğu için banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılmasına ilişkin fiiller yönünden

¹⁴⁴⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 842.

¹⁴⁴⁹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 835.

öncelikle uygulanamaz. Bilişim sistemi aracılığıyla haksız yarar sağlama suçu ile ilgili olarak kanunda açıkça, gerçekleştirilen fiilin başka bir suçu oluşturmaması hususu belirtildiğinden; hakim yargılama sırasında ilk önce banka ya da kredi kartları kullanılarak gerçekleştirilen fiilin TCK'nın 245. maddesi kapsamında olup olmadığını değerlendirecektir. Eğer işlenen fiil TCK'nın 245. maddesi kapsamına girmiyorsa, bu takdirde TCK'nın 244/4. maddesi fail hakkında uygulanabilecektir.

§ VI. RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Resmi belgede sahtecilik suçu ile ilgili açıklamalara başlamadan önce genel olarak belge kavramı üzerinde durmak gerekmektedir. Belgede sahtecilik suçlarının konusunu oluşturan belge, resmi belge olabileceği gibi özel bir belge de olabilir. Sahteciliğe konu olabilmesi açısından belgenin, resmi ya da özel olması, yerli veya yabancı olması arasında fark yoktur¹⁴⁵⁰. Belge, hukuken önemli olayların ispatı açısından uygun olan, belirli ve düzenleyeni bilinen irade açıklamalarını içeren yazılı kağıt (şey) olarak ifade edilebilir¹⁴⁵¹. Belge içerdiği beyanı cisimleştirerek kalıcı olmasını sağlar; ayrıca hukuki işlemlerin ve ilişkilerin ispatı bakımından da oldukça önemlidir. Belgenin içeriğinin yazıldığı nesnenin, zamana ve dış etmenlere karşı dayanıklı olması gerekmektedir¹⁴⁵².

Belge, yazılı olmalıdır, belirli bir olayı veya durumu belirten anlaşılabilir bir irade beyanını içermelidir, hukuken sonuç doğuracak anlamlı bir içeriği olmalı ve düzenleyeni de bilinmelidir¹⁴⁵³. Yazının kime ait olduğu altındaki imzadan anlaşılabilmesi gibi içeriğinden de anlaşılabilir ve imzayı atan belli ise gerçek ismini kullanıp kullanmaması da önemli değildir¹⁴⁵⁴. Belgede sahtecilik suçları açısından TCK'da; resmi belgeler, resmi belge hükmünde belgeler ve özel belgeler olarak üç türlü belgenin olduğu kabul edilmiştir.

¹⁴⁵⁰ Akın, Gülfer, Resmi Belgede Sahtecilik Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 83.

¹⁴⁵¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 673.

¹⁴⁵² Gökcan, s. 78.

¹⁴⁵³ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 496-498., Toroslu, Özel Kısım, s. 223-224., Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 673., Akın, Gülfer, s. 84.

¹⁴⁵⁴ Erman, Sair, "Evrakta Sahtekarlık Suçlarında Varaka Mefhumu", İÜHFİM, C. XV, Y. 1949, S.1, s. 175. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9130> (Erişim Tarihi: 06.08.2022).

Resmi belgede sahtecilik suçu, TCK'nın 204. maddesinde¹⁴⁵⁵ düzenlenmiş bir suç türüdür. Bu maddenin ilk fıkrasında, bu suçun herkes tarafından işlenebilecek olan temel şekli öngörülmüştür; ikinci fıkrasında yalnızca kamu görevlileri tarafından gerçekleştirilebilecek olan özgü suç niteliğindeki hali belirtilmiş ve üçüncü fıkra ise sahteciliğe konu olan resmi belgenin kanun hükmü uyarınca sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli bir belge olması nitelikli hal olarak kabul edilerek faile verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı ifade edilmiştir. Resmi belgede sahtecilik suçu, resmi bir belgenin sahte olarak düzenlenmesi sonucunda ya da resmi bir belgenin başkalarını aldatacak biçimde değiştirilmesi suretiyle veya sahte olan resmi bir belgenin kullanılması ile işlenebilir. Bu suç, seçimlik hareketli bir suç niteliği taşımaktadır. Fail, kanunda sayılan seçimlik hareketlerin hepsini ya da birden fazlasını aynı resmi belge üzerinde gerçekleştirirse, resmi belgede sahtecilik suçunu bir defa işlemiş olur¹⁴⁵⁶. Ancak böyle bir durumda hakim, yargılama yaparken cezanın TCK'nın 61. maddesi uyarınca bireyselleştirilmesi bakımından temel cezanın belirlenmesinde bu durumu göz önünde bulundurarak alt sınırdan uzaklaşmak suretiyle hüküm kurabilir¹⁴⁵⁷. Bu suç ile kanun koyucu, kamuya olan güvenin korunmasını istemiştir¹⁴⁵⁸.

Resmi belgede sahtecilik suçunun oluşabilmesi için kanunda sahtecilik kapsamında belirtilen eylemlerden herhangi birisinin gerçekleştirilmesi yeterlidir. Bu suçun konusunu, resmi belgeler ile TCK'nın 210/1. maddesinde¹⁴⁵⁹ belirtilen resmi belge hükmünde kabul edilen belgeler oluşturmaktadır. Sırf hareket suçu niteliğinde olan bu suç¹⁴⁶⁰ açısından ayrıca bir zararın oluşması ya da zarar tehlikesinin ortaya çıkması veya haksız bir çıkar sağlanması aranmamaktadır. Ancak somut olayda resmi belgede

¹⁴⁵⁵ Türk Ceza Kanunu'nun resmi belgede sahtecilik başlıklı 204. maddesi; “ (1) Bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmi belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Resmi belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.” şeklindedir.

¹⁴⁵⁶ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 682.

¹⁴⁵⁷ Tüzün Yülek, Ruşen, Belgede Sahtecilik Suçları Ve Kamu Güvenine Karşı İşlenen Diğer Suçlar, Türkiye Adalet Akademisi, 2022, s. 60.

¹⁴⁵⁸ Toroslu, Özel Kısım, s. 234., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 840., Soyaslan, Özel Hükümler, s. 509., Gökçen, s. 157.

¹⁴⁵⁹ Türk Ceza Kanunu'nun 210/1. maddesi; “Özel belgede sahtecilik suçunun konusunun, emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya vasiyetname olması halinde, resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanır.” şeklindedir.

¹⁴⁶⁰ Gökçen, s. 200.

sahtecilik suçunu işleyen failin eylemi nedeniyle herhangi bir kişinin zararı oluşmuş ise hakim cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesi yönünden bu durumu dikkate alabilir.

TCK'nın 204. maddesinde düzenlenen suç nedeniyle failin sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için öncelikle, sahte olarak düzenlenen resmi bir belgenin veya gerçek bir resmi belge üzerinde failin yaptığı değişikliğin ya da failin kullandığı sahte resmi belgenin, kişileri aldatacak nitelikte ve özellikte olması gerekir. Aldatma aslında sahteciliğin özünde bulunan bir durum¹⁴⁶¹ olduğu için, objektif olarak bakıldığında sahte resmi belge, kişileri aldatmaya uygun vasıfta ve elverişlilikte olmalıdır. Aldatma kabiliyeti bulunmayan, gerçek bir belge olduğu hususunda kişileri yanıltıcı özelliği olmayan veya sahteliği ilk bakışta anlaşılabilen bir belge; bu suçun konusunu oluşturmaz. TCK'nın 204. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği gibi belgenin sahte olduğu, özel bir inceleme yapılarak anlaşılmalıdır¹⁴⁶².

TCK'nın 204/1. maddesinde yer alan suçu oluşturan ilk seçimlik hareket, resmi bir belgenin sahte olarak düzenlenmesidir. Fail, gerçekte var olmayan sahte belgeyi sanki varmış gibi sahte şekilde üretmektedir. Resmi bir belgenin düzenleyeni olarak görünen kişiye ait olmaması ya da belgenin içeriğinin gerçek dışı olması hallerinde, sahte şekilde üretilmiş resmi belgeden bahsedilebilecektir. Eğer resmi belgeyi düzenleyen şahıs ile belge üzerinde düzenleyen olarak görünen kişi, aynı değilse yani belgeyi tanzim eden kimsenin kimliğinde aldatma söz konusuysa bu belge sahte olarak oluşturulmuştur. Belgeyi tanzim eden kişinin gerçek olmaması durumunda, ayrıca içeriğinin gerçeği yansıtmadığının araştırılmasına gerek yoktur. Bu şekilde resmi belgeyi düzenleyen olarak ismi yazılan kişi, gerçek birisi olabileceği gibi hayali bir kişi de olabilir¹⁴⁶³. Resmi belgenin içeriğinin gerçeğe uygun olmaması halinde de belge, sahte şekilde düzenlenmiş kabul edilir. Bu durumda belgeyi tanzim eden kimse bellidir ancak içeriği gerçek değildir. Belge içeriğinin gerçeğe aykırı olması, failin bütünüyle belgeyi doğru olmayan içerikle hazırlamasından kaynaklanabileceği gibi gerçek bir olgunun olduğundan farklı biçimde belgeye aktarılmasıyla da olabilir¹⁴⁶⁴.

¹⁴⁶¹ Gökçen, s. 172.

¹⁴⁶² Türk Ceza Kanunu'nun 204. maddesinin gerekçesinde konuyla ilgili olarak; *“Sahtelikten söz edebilmek için, düzenlenen belgenin gerçek bir belge olduğu konusunda kişiyi yanıltıcı nitelikte olması gerekir. Başka bir deyişle, sahteliğin beş duyuyla anlaşılabilir olmaması gerekir. Özel bir incelemeye tâbi tutulmadıkça gerçek olmadığı anlaşılamayan belge, sahte belge olarak kabul edilmesi gerekir.”* denilmiştir.

¹⁴⁶³ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 684., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 963.

¹⁴⁶⁴ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 686.

Dolayısıyla bu suçu oluşturan sahtecilik fiili, belgeyi düzenleyen kişinin kimliğine ilişkin olabileceği gibi belgenin içeriğindeki bilgiler ile ilgili de gerçekleşebilir¹⁴⁶⁵.

Resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturan seçimlik hareketlerden birisi de, gerçek olan bir resmi belge üzerinde başka kişileri aldatacak şekilde değişiklik icra etmektir. Resmi bir belgenin değiştirilmesinden bahsedilebilmesi için öncelikle; bütün unsurlarıyla geçerli olan belgenin olması gerekir¹⁴⁶⁶. Fail, gerçek olan resmi bir belgede, yetkisi olmadığı halde sonradan değişiklikler yapmak suretiyle eylemini gerçekleştirmektedir. Failin belgede yaptığı değişiklik nedeniyle belge, sahte hale gelmektedir. Belge üzerinde değişiklik yapılması, belgede bulunan bazı hususların silinmesi ya da bazı eklemelerin yapılmasıyla olabileceği gibi; belgenin tarihinin değiştirilmesi, belgeyi tanzim eden kişinin imzasının değiştirilmesi, başlık ilave edilmesi veya belgede yazılı bir yerin kazınması şeklinde de olabilir¹⁴⁶⁷. Failin, örneğin adli sicil kaydını gösteren belge üzerinde bazı bilgileri silerek değiştirmesi ya da bononun vade tarihinin değiştirilmesi fiilleri bu kapsamdadır. Başkalarını aldatacak şekilde değiştirilen resmi belgenin, aldatma kabiliyeti objektif olarak belirlenecektir; bu kapsamda gerçekleştirilen sahtecilik sıradan bir kimseyi kandırabilecek nitelikte olmalıdır¹⁴⁶⁸. Hakim, suçla ilgili olarak açılan kamu davasının yargılamasını yaparken gerektiğinde bilirkişiden de yararlanarak değiştirilen resmi belgenin aldatma kabiliyetini taşıyıp taşımadığını değerlendirecektir.

TCK'nın 204/1. maddesinde düzenlenen suç, sahte bir resmi belgenin kullanılmasıyla da icra edilebilir. Sahte bir resmi belgeyi elinde bulunduran fail, bu belgeyi hukuki bir ilişki sırasında veya hukuki bir işlemin icrasında karşı tarafın dikkatine sunmak suretiyle onu aldatır. Resmi belge, hukuki sonuç doğuracak şekilde kullanılmaktadır¹⁴⁶⁹. Sahte resmi belgenin kullanılmasıyla, aslında belgenin gerçek olması halinde elde edilmek istenen amacın gerçekleştirilmesi istenmektedir. Failin kullandığı sahte resmi belge, bütünüyle sahte oluşturulan bir belge olabileceği gibi gerçek bir belge üzerinde bazı değişiklikler yapılarak elde edilmiş bir belge de olabilir. Kanun koyucu resmi bir belgenin sahteliğini bilerek bunu kullanan failin, bu sayede

¹⁴⁶⁵ Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 843.

¹⁴⁶⁶ Güngör, Devrim, Resmi Belgede Sahtecilik Suçu, Ankara, Yetkin, 2010, s. 84.

¹⁴⁶⁷ Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s. 689., Erman, Sahir, "Evrakta Sahtekarlık Suçlarının Ana Hatları, Tarihçesi ve Müşterek Unsurları", İÜHFM, Y. 1950, C. XVI., S.1-2., s. 170-172. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihfm/issue/9124/114243> (Erişim Tarihi: 11.08.2022).

¹⁴⁶⁸ Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 846., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 964.

¹⁴⁶⁹ Yıldız, Ferhat, Belgede Sahtecilik ve Vergi Kaçakçılığı Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 49.

hukuki yarar sağlaması ve belgenin ispat özelliğinden yararlanmasını cezalandırmıştır. Bu kapsamda örneğin sahte doktora diplomasıyla iş başvurusu yapan kişi, hukuki sonuç elde edebilecek nitelikte kullanma eylemini gerçekleştirerek TCK'nın 204/1. maddesindeki suç işlemiş olmaktadır. Sahte belgeyi failin bizzat kendisi düzenledikten ya da belge üzerinde değişiklikler yaparak sahte hale getirdikten sonra kullanması halinde yine TCK'nın 204. maddesinin bir defa ihlali söz konusu olacaktır¹⁴⁷⁰. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da bu şekilde seçimlik olarak kanunda belirtilen eylemlerin birden fazlasının olayda gerçekleşmesi halinde tek bir suçun oluştuğu kabul edilmektedir¹⁴⁷¹. Hakim, böyle bir durumda suça ilişkin seçimlik

¹⁴⁷⁰ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 691., Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 965., Güngör, s. 86.

¹⁴⁷¹ "...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12.02.2012 tarihli ve 2012/1445-2013/54, 24.09.2013 tarihli ve 2012/1506-2013/391 sayılı ve benzer kararlarında açıklandığı üzere; resmi belgede sahtecilik suçu seçimlik hareketli bir suç olarak tanımlanmıştır. Birinci seçimlik hareket, resmi belgeyi sahte olarak düzenlemek, ikinci seçimlik hareket, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmek, üçüncü seçimlik hareket ise, sahte resmi belgeyi bilerek kullanmaktır. Kullanılan sahte belgenin kişinin kendisi veya başkası tarafından düzenlenmiş olmasının bir önemi yoktur. Kullanma mütemadi suç şeklinde de gerçekleşebilir. Bu seçimlik hareketlerden herhangi birisinin işlenmesiyle suç tamamlanacaktır. 5237 sayılı TCK'nin 43. maddesinin uygulanabilmesi için ise "bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi" zorunlu olup sahte resmi belgeyi düzenleyen ve kullanan kişinin aynı kişi olması durumunda ve sahte belgenin düzenlenip zaman içerisinde kullanılması eyleminde hukuki kesinti oluşmadığı müddetçe birden fazla sahtecilik suçu değil, tek bir sahtecilik suçu oluşacaktır..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 23.11.2022 tarihli 2019/6479 E., 2022/19534 K. sayılı Kararı, "...resmi belgede sahtecilik suçları seçimlik hareketli suçlardan olup madde metninde belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisinin işlenmesiyle suçun tamamlanacağı, sahte resmi belgeyi düzenleyen ve kullanan kişinin aynı kişi olması durumunda bile birden fazla sahtecilik eylemi değil, tek bir sahtecilik suçunun işlendiğinin kabulünde zorunluluk bulunduğu, suç tarihinde yapılan kontrolde motorlu araç trafik belgesinin muayene hanesindeki farklı tarihlerde yapıldığı saptanamayan 3 adet muayene işleminin sahte olduğunun tespit edildiğinin anlaşılması karşısında, TCK'nin 43/1. maddesindeki zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı, eylemin küll halinde 5237 sayılı Kanun'un 204/1. maddesinde öngörülen resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı ancak, sanığın güttüğü amaç ve saik, suç konusunun önemi, kastın yoğunluğu ve sahte işlem sayısı dikkate alınarak temel cezanın alt sınırdan uzaklaşarak tayini gerektiği gözetilmeden..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 23.03.2021 tarihli 2018/7046 E., 2021/2910 K. sayılı Kararı, "...Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12.02.2012 gün, 2012/1445-2013/54 ve 24.09.2013 gün, 2012/1506-2013/391 sayılı ve benzer kararlarında açıklandığı üzere; TCK'nin 204/1 maddesinde düzenlenen Resmi belgede sahtecilik suçu seçimlik hareketli bir suç olarak tanımlanmış olup birinci seçimlik hareket, resmi belgeyi sahte olarak düzenlemek, ikinci seçimlik hareket, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmek, üçüncü seçimlik hareket ise, sahte resmi belgeyi bilerek kullanmak olarak düzenlenmiştir. Kullanılan sahte belgenin kişinin kendisi veya başkası tarafından düzenlenmiş olmasının bir önemi yoktur. Kullanma mütemadi suç şeklinde de gerçekleşebilir. Bu seçimlik hareketlerden herhangi birisinin işlenmesiyle suç tamamlanacaktır. 5237 sayılı TCK'nin 43. maddesinin uygulanabilmesi için ise "bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi" zorunlu olup sahte resmi belgeyi düzenleyen ve kullanan kişinin aynı kişi olması durumunda ve sahte belgenin düzenlenip zaman içerisinde kullanılması eyleminde hukuki kesinti oluşmadığı müddetçe birden fazla sahtecilik suçu değil, tek bir sahtecilik suçu oluşacaktır. Bu açıklama ışığında somut olay değerlendirildiğinde; sanığın suça konu sahte sürücü belgesini hukuki kesinti oluşmaksızın 22.04.2010 tarihinde düzenleterek 28.04.2014 tarihine kadar kullanmaktan ibaret eyleminin, tek bir sahtecilik suçunu oluşturduğu anlaşılmakla, dosyanın Bünyan Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2014/214 esas ve 2014/433 karar sayılı dosyası ile

hareketlerin birden fazlasının somut olayda gerçekleştirilmesini dikkate alarak faile verilecek temel cezayı alt sınırdan uzaklaşarak belirleyebilecektir. Sahte resmi belge birçok şekilde kullanılabilir. Bu kapsamda sahte kimlik belgesinin bankada işlem yaparken gösterilmesi, sahte diplomayla eczane işletilmesi, derdest olan bir dava dosyasına sahte bir resmi belgenin sunulması, sahte lise diplomasının işe girmek için sunulması, kişinin aracına sahte plaka takarak trafiğe çıkması, sahte sürücü belgesiyle trafikte seyir halinde bulunulması gibi eylemler örnek olarak gösterilebilir.

Resmi belgede sahtecilik fiilinin kamu görevlisi tarafından gerçekleştirilmesi halinde TCK'nın 204/2. maddesi uygulanacaktır. Ancak kamu görevlisinin sahte şekilde düzenlediği resmi belgenin, görevi gereğince düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olması şarttır. Aksi takdirde yani kamu görevlisi, görevi dışında bir belgeyi sahte olarak düzenlerse TCK'nın 204/1. maddesi kapsamına giren resmi belgede sahtecilik suçu söz konusu olacaktır¹⁴⁷². Yargıtay uygulaması incelendiğinde de bu şekilde değerlendirme yapılarak karar verildiği görülmektedir¹⁴⁷³. TCK'nın 6. maddesi

birleştirilerek her iki dava dosyasının birlikte değerlendirilerek sahte sağlık raporu alınarak sürücü belgesinin çıkartılarak kullanılmış olması nedeniyle zincirleme şekilde tek resmi belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulması gerekirken, seçimlik hareketler olan düzenleme ve kullanma eylemlerinin ayrılarak kullanma eylemi için ayrıca hüküm kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 09.06.2020 tarihli 2019/11269 E., 2020/2879 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁷² Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 961., Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 842.

¹⁴⁷³ “...Suç tarihinde Burdur Emniyet Müdürlüğü Personel Şube Müdürlüğünde baş polis memuru olarak görev yapan sanığın, herhangi bir talep olmamasına rağmen kendisine verilen şifre ile sisteme giriş yaparak oluşturduğu birden çok mermi satın alma belgesinin çıktısını alarak, kurumda bulunan orijinal mühür ile mühürlendikten sonra, bir kısmını belgelerde imzası bulunması gereken emniyet müdürlerine imzalatıldığı, bir kısmında ise bu kişilerin yerine sahte olarak imza atıldığı iddia ve kabul olunduğu olay da; 5237 sayılı TCK'nin 204/2. maddesinde yer alan “kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği” suçunun özgü suç niteliğinde olduğu ve kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenlemesi halinde bu madde hükmüne göre cezalandırılabilirliği, sanığın suça konu mermi satın alma belgelerini imzalama görev ve yetkisinin olmadığı, eylemin TCK'nin 204/1, 43/1. maddelerinde düzenlenen zincirleme şekilde resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılıya düşülerek kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçundan mahkûmiyet hükmü kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 08.11.2021 tarihli 2021/11713 E., 2021/9932 K. sayılı Kararı, “...Siirt Belediye Başkanlığında veri hazırlama ve kontrol işletmeni kadrosunda görev yapan, muhtaç asker ailelerine yapılan yardımları kayıt defterine işlemekle görevlendirilen sanığın, 01.02.2008-09.10.2012 tarihleri arasında, Siirt Belediye Başkanlığı Mali Hizmetler Müdürlüğü tarafından, Ziraat Bankasına hitaben yazılmış, asker ailesi cari hesabından kendisi adına para ödenmesi talimatını içerir belgeleri, belediye başkanı M. G. ile, muhasebe yetkilileri Z. G., A. K. ve M. H. G. adına sahte imza atmak ve belediye mührünü basmak suretiyle sahte olarak oluşturduğu olayda; sanığın imzaladığı belgelerin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olmadığı ve eylemin TCK'nin 204/1 maddesinde düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçu kapsamında kaldığı gözetilmeden, sanığın aynı Kanun'un 204/2. maddesi uyarınca cezalandırılmasına hükmedilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 19.01.2021 tarihli 2017/10157 E., 2021/350 K. sayılı Kararı, “...Memurun resmi belgede sahteciliği suçunun oluşabilmesi için, düzenlenen sahte belgenin memurun görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olmasının gerekli olduğu, suç tarihinde Gölcük Deniz Ana Üs Komutanlığı Bütçe ve

uyarınca kamu görevlisini, kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla veya herhangi bir şekilde sürekli, süreli ya da geçici olarak katılan kimse olarak tanımlamak mümkündür. Kanun koyucu kamu görevlisi ya da özel kanununda kamu görevlisi gibi cezalandırılacağına ilişkin hüküm bulunan kişilerin, düzenlemekle yetkili oldukları belgeleri sahteletştirmelerine yönelik eylemleri cezalandırmıştır. TCK'nın 204/2. maddesine göre kamu görevlisi, yasada sayılan seçimlik hareketlerle bu suçu işleyebilir. Bu seçimlik hareketleri; görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgenin sahte olarak düzenlenmesi veya gerçek bir resmi belgenin değiştirilmesi ya da gerçeğe aykırı belge düzenlenmesi ile sahte bir resmi belgenin kullanılması olarak belirtmek mümkündür. Fail, bu seçimlik hareketlerden herhangi birisini icra ettiğinde kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçunu işlemiş olmaktadır¹⁴⁷⁴. Yukarıda da açıklandığı gibi birden fazla seçimlik hareketin gerçekleştirilmesi, ayrı ayrı suçları oluşturmayıp tek bir sahtecilik suçunu oluşturmaktadır. Örneğin kamu görevlisi olan kişi, görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenler ve daha sonra bu belgeyi kullanırsa burada TCK'nın 204/2. maddesinin bir defa ihlal edilmesi söz konusudur. Fakat

Maliye Kısım Amirliğinde görev yapan sanık M. A. K.'in Gölcük Asker Hastanesi'nden reçete edilen tıbbi cihazlar hakkında, dört adet firma ve şahıs adına sahte 20 adet ödeme belgesi ve buna bağlı evrak nedeniyle sahte belgeler düzenleyerek kamu zararına neden olduğu iddiası ile açılan davada; sanığın sahte ödeme belgeleri ve bunlara bağlı evrakı düzenlediği belirlenmiş ise de; suça konu ödeme belgelerinin harcama yetkililerince imzalandığı, sanığın belgelerdeki bu kısımları imzalama görev ve yetkisi olmadığı, böylece görevi gereği düzenlemeye yetkili olmadığı suça konu belgelerin sahte oluşturulması ve ödemelerin yapılmasını sağlamak suretiyle gerçekleşen eylemlerinin 5237 sayılı TCK'nın 204/1 maddesinde düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin, sanık M. A. K. hakkında kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçundan mahkumiyetine hükmolunması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 11.07.2018 tarihli 2018/2532 E., 2018/6528 K. sayılı Kararı, "...Suç tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı İnfaz Bürosunda zabıt katibi olarak görevli olan sanığın sayman mutemedi alındı belgesi düzenleme yetkisi bulunmadığı sahteciliğe konu belgelerin sanığın görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi belgelerden olmadığı cihetle; eyleminin TCK.nun 204/1. maddesinde yazılı suçu oluşturduğu gözetilmeden aynı maddenin 2. fıkrası uygulanarak fazla ceza tayini..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 24.10.2014 tarihli 2012/29644 E., 2014/16972 K. sayılı Kararı, "...Suç tarihinde Eynesil Sağlık Ocağında çevre sağlığı teknisyeni olarak görevli olup aynı zamanda Eynesil Sağlık Grup Başkanlığı sekreterliği görevini de yürüten sanığın, fazladan geçici görev yolluğu almak amacı ile 26.11.2008 gün ve 266 kurum kayıt numaralı sevk kağıdı suretinde oynama yaparak 2 farklı yurtiçi geçici görev yolluğu bildirim belgesi düzenleyip bu belgeleri birim yetkilisi yerine imzaladığının iddia ve kabul olunması karşısında; sahteliğe konu belgelerin sanığın görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi belgelerden olmadığı cihetle; eyleminin TCK.nun 204/1. maddesinde yazılı suçu oluşturduğu gözetilmeden aynı maddenin 2. fıkrası uygulanarak fazla ceza tayini yasaya aykırı..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 14.02.2014 tarihli 2012/19095 E., 2014/2616 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁷⁴ Tüzün Yülek, s. 68.

yargılama sırasında hakim, TCK m. 61 uyarınca temel cezayı belirlerken eylem çokluğunu dikkate alarak faile alt sınırdan uzaklaşarak ceza verebilir.

Kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçu ile ilgili olarak şu hususu da belirtmek gerekmektedir. Kamu görevlisi hakkında suç nedeniyle soruşturma yapılabilmesi için izin alınması şarttır. Bu suç soruşturma izni gerektiren suçlardan olduğu için, Cumhuriyet savcısı suçun işlendiğini öğrendikten sonra ivedilikle toplanması gereken ve kaybolma ihtimali olan delilleri tespit ederek ilgili makamdan soruşturma izni ister. 4483 sayılı Memurlar ve Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 4. maddesinde¹⁴⁷⁵ kamu görevlisinin işlediği görev suçları nedeniyle kamu davasının açılabilmesi için öncelikle yetkili merciin izninin alınmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Yargıtay uygulamada incelediği uyuşmazlıklar ile ilgili verdiği kararlarında bu hususun önemini açıkça belirtmektedir¹⁴⁷⁶.

¹⁴⁷⁵ 4483 sayılı Memurlar ve Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 4. maddesi; “ Cumhuriyet başsavcıları, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikâyet aldıklarında veya böyle bir durumu öğrendiklerinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmayarak ve hakkında ihbar veya şikâyetle bulunulan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesine başvurmaksızın evrakın bir örneğini ilgili makama göndererek soruşturma izni isterler.

Diğer makam ve memurlarla kamu görevlileri de, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini ihbar, şikâyet, bilgi, belge veya bulgulara dayanarak öğrendiklerinde durumu izin vermeye yetkili mercie iletirler. (Değişik üçüncü fıkra: 17/7/2004-5232/2 md.) Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

(Değişik dördüncü fıkra: 17/7/2004-5232/2 md.) Üçüncü fıkradaki şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcıları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikâyetle bulunana bildirilir. Ancak iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz. Başsavcılar ve yetkili merciler ihbarcı veya şikâyetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadır.” şeklindedir.

¹⁴⁷⁶ “...suç tarihinde yürürlükte bulunan 16.04.2005 tarih ve 25788 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan mülga Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinin 7 inci maddesine göre kira sözleşmelerinin onaylanması ve köy defterine işlenmesinin muhtarın görevi dahilinde bulunduğu ve eylemin sübutu halinde kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçunu oluşturacağının anlaşılması karşısında, sanık hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca dava şartı olan "soruşturma izni" alınması ve oluşacak duruma göre her iki suç bakımından sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, yetkili merciden soruşturma izni alınmadan genel hükümlere göre açılan davaya devamla mahkûmiyetine hükmedilmesi, hukuka aykırı bulunmuştur...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 04.07.2023 tarihli 2022/3096 E., 2023/5587 K. sayılı Kararı, “...Suç tarihinde Samsun SGK İl Müdürlüğünde memur olan sanık N. Ş. hakkında kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği suçu yönünden 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yetkili merciden soruşturma izni alınması gerektiği ancak dosyada izin alındığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığı gözetilip durma kararı verilerek soruşturma izninin verilip verilmeyeceğinin araştırılması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 28.06.2022 tarihli 2021/42593 E., 2022/13626 K.

Resmi belgede sahtecilik suçu, kasten işlenebilen bir suç türüdür. Taksirle bu suçun işlenmesi mümkün değildir. Failin, bu suçu işlerken belirli bir amaç ya da saikle hareket etmesine gerek yoktur; kanunda özel kasttan bahsedilmemiştir. Bu suçu gerçekleştiren kimsenin, gerçeğin değiştirildiğini bilmesi ve bunu istemesi yeterli olacaktır¹⁴⁷⁷. Resmi belgede sahtecilik suçunu işleyen failin kastının, belgeyi ve kanunda sahtecilik olarak belirtilen fiilleri kapsamı gerekmektedir¹⁴⁷⁸. Resmi belgede sahtecilik suçu, kanunda sayılan seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılmasıyla tamamlanır ve suç burada işlenmiş olur. Ancak kanunda belirtilen seçimlik hareketlerin birden fazlası gerçekleştirilmiş ise bu durumda suç, en son hareketin yapıldığı yerde işlenmiş kabul edilir ve suç tarihi de buna göre belirlenir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında benzer şekilde karar verildiği anlaşılmaktadır¹⁴⁷⁹.

sayılı Kararı, “...Suç tarihinde Kocaeli İl Jandarma Komutanlığında Uzman Çavuş olarak görev yapan sanık hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yetkili merciden soruşturma izni alınması gerektiği ancak dosyada izin alındığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığı gözetilip durma kararı verilerek soruşturma izninin verilir verilmeyeceğinin araştırılması, sonuca göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik araştırma ve inceleme ile mahkumiyet hükmü kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 11.01.2022 tarihli 2021/4039 E., 2022/99 K. sayılı Kararı, “...Suç tarihinde Kocaeli Tarım İl Müdürlüğü Sermaye İşletme Saymanlığında Muhasebe yetkilisi olarak görev yapan sanık hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yetkili merciden soruşturma izni alınması gerektiği ancak dosyada izin alındığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığı gözetilip durma kararı verilerek soruşturma izninin verilir verilmeyeceğinin araştırılması, sonuca göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik araştırma ve inceleme ile mahkumiyet hükmü kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 10.11.2021 tarihli 2020/1173 E., 2021/10139 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁷⁷ Özbeke/Doğan/Bacaksız, s. 850.

¹⁴⁷⁸ Koca/Üzölmez, Özel Hükümler, s. 692-693.

¹⁴⁷⁹ “...Seçimlik hareketli suçlar, suçun kanuni tanımında gösterilen alternatifli hareketlerden herhangi birisinin işlenmesi ile tamamlanabilen suçlardır. Seçimlik hareketlerin tamamının işlenmesi şart olmayıp, bir tanesinin işlenmesi suçun oluşması için yeterlidir. Seçimlik hareketlerden birkaçı ya da hepsi birlikte işlenmiş olsa dahi tek suç oluşacak, ancak bu durum TCK’nun 61. maddesi uyarınca temel cezanın belirlenmesinde göz önünde tutulabilecektir. Seçimlik hareketlerden birisi tamamlanmış ise diğeri teşebbüs aşamasında kalsa dahi suç tamamlanmış kabul edilecektir. Bu suçlarda, suç tarihi en son seçimlik hareketin yapıldığı tarih olup dava zamanaşımı da bu tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır...Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; sanığın sahte belgelerle müracaat ederek H. D. adına nüfus cüzdanı ve pasaport düzenlettiği, sahte pasaportla yurt dışına çıktığı ve sahte nüfus cüzdanı kullanarak da yurda giriş yaptığı göz önüne alındığında; “resmi belgede sahtecilik” suçunun nüfus cüzdanının en son kullanıldığı 25.10.2005 tarihinde tamamlandığı ve sanık hakkında bu tarih itibari ile yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK hükümleri uyarınca uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 12.02.2013 tarihli 2012/11-1445 E., 2013/54 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 12.02.2013 gün ve 2012/11-1445, 2013/54 sayılı kararında da açıklandığı üzere, hem 765 sayılı TCK hem de 5237 sayılı TCK’nda resmi belgede sahtecilik suçunun “seçimlik hareketli” bir suç olarak düzenlediği, seçimlik hareketli suçlar suçun kanuni tanımında gösterilen, alternatifli hareketlerden herhangi birisinin işlenmesi ile tamamlanabilen suçlardan olup, bu tür suçlarda seçimlik hareketlerin tamamının işlenmesi şart olmayıp, bir tanesinin işlenmesinin suçun oluşması için yeterli bulunduğu, seçimlik hareketlerden sahte belgeyi bilerek kullanmak fiilinin devamlılık gerektirdiği, suç tarihi en son seçimlik hareketin yapıldığı tarih olup dava zamanaşımı da bu tarihten itibaren işlemeye

Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile resmi belgede sahtecilik suçu arasındaki ilişki uygulamada özellikle kişinin, banka veya kredi kartı almak için bankaya yaptığı müracaat sırasında sahte resmi belge sunması halinde karşımıza çıkmaktadır. Fail örneğin sahte nüfus cüzdanıyla ya da sahte sürücü belgesiyle veya gerçek olmayan kurum kimliğiyle bankaya kredi kartı almak için başvuru da bulunursa ve bunun sonucunda sahte kart üretilirse; failin TCK'nın 204. maddesinden de cezalandırılıp cezalandırılmayacağı hususunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü böyle bir durumda gerçek içtima kurallarının uygulanacağı kabul edilirse; fail hakkında hem TCK'nın 204. maddesi hem de 245. maddesi uygulanacak ve her iki suç nedeniyle cezaya hükmolunacaktır.

Kanaatimizce bu konuyla ilgili olarak TCK'nın 212. maddesinden¹⁴⁸⁰ de bahsetmek gerekmektedir. Bu yasal hüküm uyarınca, sahte resmi belge eğer başka bir suçun işlenmesi sırasında kullanılırsa, failin hem resmi belgede sahtecilik suçundan hem de belgenin kullanıldığı suç nedeniyle cezalandırılması gerekir. Dolayısıyla sahte nüfus cüzdanı, sahte pasaport veya sahte sürücü belgesini ibraz ederek başka bir suçu işleyen kimsenin, her iki suç nedeniyle ceza sorumluluğu doğacaktır. Kanun koyucu, TCK'nın 212. maddesinde aslında özel bir içtima hükmü düzenlemiştir. Bu nedenle sahte nüfus cüzdanı, sahte pasaport ya da sahte sürücü belgesiyle bankaya müracaat ederek banka veya kredi kartı çıkaran fail hakkında TCK'nın 204. maddesi ile 245. maddesi ayrı ayrı uygulanacaktır. Failin ceza sorumluluğu bu tür olaylar açısından gerçek içtima kurallarına göre belirlenecektir.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçun işlenebilmesi için fail tarafından, mutlaka sahte kimlik belgesiyle bankaya başvurularak sahte kart elde edilmesi şart değildir. Bu suç, çok farklı şekillerde de işlenebilmektedir. TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun, resmi belgede sahtecilik yapılmadan da işlenebilmesi nedeniyle

başlayacaktır. Somut olayda sanığın 22.01.2001 tarihinde Antalya Merkez Nüfus müdürlüğü'nden kardeşinin kimlik bilgileri ile nüfus cüzdanı çıkarttığı, 20.10.2006 tarihinde ise yenilenen kast ile yine kardeşinin kimlik bilgileri ile Antalya Trafik ve Tescil Şube Müdürlüğü'nden sürücü belgesi çıkartarak kullanırken müştekinin şikayeti üzerine yakalandığı olayda, sahte belgelerin herbiri için 204/1. maddesi uyarınca ceza tayini gerekirken ayrıca koşulları oluşmayan zincirleme suç ilişkisi TCK'nın 43/1. maddesi de uygulanarak fazla ceza tayini yasaya aykırı..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 17.02.2016 tarihli 2014/6011 E., 2016/1220 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁸⁰ Türk Ceza Kanunu'nun 212. maddesi; "Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur." şeklindedir.

burada geçit suç olmaz¹⁴⁸¹. Bunun için fail hakkında resmi belgede sahtecilik ve banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçlarından dolayı ceza yaptırımı mümkündür. Uygulamada fail genellikle yakınlarından ya da tanımadığı herhangi birisinin kimliğini elde ettikten sonra kendi resmini bu belgeye yapıştırarak aldatıcılığı bulunan bu kimlikle, kredi kartı elde etmek için bankaya gitmekte ve banka tarafından kendisine sahte şekilde üretilen kredi kartı verilmektedir. Fail burada iki farklı eylemiyle TCK'nın 204/1. maddesindeki suçu ve TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu işlemiştir. Failin bu şekilde bankaya sahte kimlik ibraz ederek elde ettiği sahte kredi kartını kullanmak suretiyle haksız yarar sağlaması durumunda ise gerçek içtima hükümlerine göre ayrıca TCK'nın 245/3. maddesindeki suç nedeniyle de ceza sorumluluğu doğacaktır. Yargıtay uygulamasında da bu nitelikteki olaylarda TCK'nın 212. maddesi gözetilerek faile her iki suç nedeniyle ceza verilmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁴⁸². Yargıtay özellikle failin sahte nüfus cüzdanı ile bankaya kredi kartı almak için başvurması ve bunun sonucunda banka tarafından çıkarılan kredi kartını teslim alması olaylarında “resmi belgede sahtecilik” ve “sahte kredi kartı üretme” suçlarının oluştuğunu kabul etmektedir¹⁴⁸³.

¹⁴⁸¹ Benzer görüş için bkz: Dülger, s. 432.

¹⁴⁸² “...sahte belge başka suçun işlenmesi sırasında kullanıldığında fail, hem sahtecilik hem de belgenin kullanıldığı suçtan cezalandırılacaktır. Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; sanığın, katılan Y. K.'ın nüfus cüzdanını ele geçirerek bu nüfus cüzdanına kendi fotoğrafını yapıştırmak suretiyle elde ettiği sahte nüfus cüzdanı ile farklı bankalara müracaatla kredi kartı sözleşmeleri imzalayarak sahte kredi kartlarının düzenlenmesini sağladığı olayda; resmî belgede sahtecilik suçu ile TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu arasında aynı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde bir ilişki bulunmadığı diğer bir anlatımla biri diğerinin daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekli olmadığından aynı suç sayılamayacakları, resmî belgenin başka bir suçun işlenmesi sırasında kullanılması nedeniyle de özel bir içtima hükmü getiren TCK'nın 212. maddesi delaletiyle sahtecilik suçundan ayrıca cezaya hükmolunması gerektiği anlaşılmakla, sanığın TCK'nın 245. maddesinin üçüncü fıkrasının yanı sıra aynı Kanun'un 212. maddesi delaletiyle 204. maddesinde düzenlenen resmî belgede sahtecilik suçundan da cezalandırılması gerektiği kabul edilmelidir...” Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.06.2019 tarihli 2015/8-960 E., 2019/467 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında sahte nüfus cüzdanı ile kredi kartı başvurusunda bulunma şeklinde gerçekleşen eylemde TCK'nın 212. maddesi uyarınca resmi belgede sahtecilik ve hesabın henüz açılmaması ve kredi kartının düzenlenmemesi nedeniyle 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesindeki “gerçeğe aykırı kredi kartı sözleşmesi düzenlemek” suçlarının ayrı ayrı oluşacağı gözetilmeden, sahte kredi kartı sözleşmesini düzenleme eyleminin resmi belgede sahtecilik suçunda zincirleme suç hükümlerine dayanak teşkil ettiği belirtilerek hüküm kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 15.01.2020 tarihli 2019/7832 E., 2020/191 K. sayılı Kararı. Kararlar UYAP sisteminden elde edilmiştir.

¹⁴⁸³ “...Sanığın sahte oluşturduğu nüfus cüzdanı talep belgesi ile mağdur A. A. adına sahte olarak çıkardığı nüfus cüzdanı ile katılan bankaya başvurarak sahte kredi kartı üretmesi şeklindeki eylemin TCK'nın 245/2 maddesi yanında, TCK'nın 212. maddesi delaletiyle aynı kanunun 204. maddesinde düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturduğu halde, sanığın eylemi bir bütün olarak; TCK'nın 245/2 ve 43/1. maddelerine uyan nitelikte olduğundan bahisle yazılı şekilde hüküm kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 27.01.2020 tarihli 2019/27656 E., 2020/1043 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında sahte kredi kartı üretme suçundan kurulan mahkumiyet

§ VII. ÖZEL BELGEDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Özel belgede sahtecilik suçu, TCK'nın 207. maddesinde¹⁴⁸⁴ düzenlenmiştir. Bu maddenin ilk fıkrasında; özel bir belgenin sahte şekilde düzenlenmesi ve kullanılması ile gerçek bir özel belgenin başka kişileri aldatacak surette değiştirilmesi ve kullanılması eylemlerinin cezalandırılması öngörülmüştür. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise sahtecilik fiilini bizzat gerçekleştirmese dahi, sahte olduğunu bildiği özel bir belgeyi kullanan kişinin de özel belgede sahtecilik suçundan dolayı cezalandırılacağı belirtilmiştir. Özel belgelerin de, resmi belgelere benzer şekilde hukuki sonuç doğurma özelliği vardır ve ispat aracıdır. Ancak özel belgeler genellikle kişiler arasındaki ilişkileri düzenler; bu belgelerin etkileri, hukuki önemleri ve ispat güçleri resmi belgelere göre daha azdır¹⁴⁸⁵. Kanun koyucu bu sebeple, özel belgede sahtecilik suçunun oluşması için belgenin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Bu suçun haksızlık içeriği, resmi belgede sahtecilik suçuna nazaran daha az olduğu için fail hakkında öngörülen ceza miktarı da resmi belgede sahtecilik suçuna oranla daha azdır. Özel belgede sahtecilik suçunun kanun koyucu tarafından düzenlenmesi sonucunda, kamu güveni¹⁴⁸⁶ ile kişilerin yazılı belgelere dayalı ilişkilere duydukları güven korunmak istenmiştir¹⁴⁸⁷. Özel belgede sahtecilik suçu, özgü suç olmayıp herkes tarafından işlenebilen bir suç türüdür.

TCK'nın 207. maddesindeki suçun konusunu oluşturan özel belgeler, kamu görevlileri tarafından görevlerinin gereği olarak veya görevleri dolayısıyla

hükmünde gerekcede ve kısa kararda suçun niteliğinin doğru tespit edilmiş olmasına rağmen uygulama maddesinin TCK'nın 245/2. maddesi yerine TCK'nın 245/1. maddesi olarak yazılması mahallinde düzeltilebilir yazım hatası kabul edilmiştir. Sanık hakkında resmi belgede sahtecilik ve sahte kredi kartı üretme suçlarından kurulan mahkumiyet hükümlerine yönelik sanık tarafından yapılan temyiz itirazlarının incelenmesinde; yapılan yargılamaya, dosya içeriğine, toplanıp karar yerinde gösterilen ve değerlendirilen delillere, oluşa ve mahkemenin soruşturma sonucunda oluşan inanç ve takdirine, suçun oluşumuna ve niteliğine uygun kabul ve uygulamasına, hukuka uygun, yasal ve yeterli olarak açıklanan gerekçeye göre... yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin onanmasına” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 17.12.2020 tarihli 2019/21338 E., 2020/19874 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁸⁴ Türk Ceza Kanunu'nun özel belgede sahtecilik başlıklı 207. maddesi; “(1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” şeklindedir.

¹⁴⁸⁵ Gökcan, Hasan Tahsin, “Özel Belgede Sahtecilik Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 2010, S. 1., s. 209.

¹⁴⁸⁶ Yıldız, s. 83, Tüzün Yülek, s. 108.

¹⁴⁸⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 860.

düzenlenmiş olan belgeler ile kanunda resmi belge hükmünde sayılacağı belirtilen belgeler dışında kalan, resmi bir işlem nedeniyle düzenlenmiş olmayan fakat doğrudan hukuken hüküm doğuran, bir hakkın doğmasına ya da kanıtlanmasına yarayan yazılardır¹⁴⁸⁸. TCK'nın 210/1. maddesinde belirtilen belgeler aslında özel belge niteliği taşımakla birlikte ticari hayattaki önemleri nedeniyle kanun koyucu bunları resmi belge hükmünde kabul etmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen bütün unsurları taşıyan kambiyo senetleri üzerinde gerçekleştirilen sahtecilik fiilleri, resmi belgede sahtecilik suçunu oluşturur. Ancak kambiyo senetlerinin unsurlarında eksiklik varsa ve bu haliyle söz konusu senetlerin üzerinde sahtecilik yapılmış ise, bunlar da özel belgede sahtecilik suçuna konu olabilirler¹⁴⁸⁹. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da bu şekilde değerlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır¹⁴⁹⁰. Kanunda

¹⁴⁸⁸ Taşdemir, Kubilay, Belgelerde Sahtecilik Suçları, 2013, Adalet Yayınevi, Ankara, s. 441.

¹⁴⁸⁹ Gökcan, s. 467.

¹⁴⁹⁰ “...Kambiyo senetlerinde yapılan sahteciliğin resmi belgede yapılmış sayılabilmesi için ilgili kambiyo senedinin Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen bütün unsurlarını taşıması ve söz konusu kanuna göre kambiyo senedi niteliğinde bulunması gerekli olup, dosya arasında bulunan suça konu senet fotokopisi üzerinde yapılan incelemede; vade tarihinin rakamla yazılı kısmında 7/02/2013, yazıyla yazılı kısmında ise 7/Şubat/2012 şeklinde olduğu, bu haliyle söz konusu senedin çift vade taşıdığı görülmüştür. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 778 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yollaması ile bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 703 üncü maddesi ikinci fıkrasında çift vadeli olarak düzenlenen senetlerin bono vasfında sayılamayacağını açıkça belirtilmiş olması karşısında, suça konu çift vade taşıyan senedin kambiyo senedi niteliği taşımadığı, sanığın eyleminin özel belgede sahtecilik suçunu oluşturduğu gözlemlenmeden resmi belgede sahtecilik suçundan mahkûmiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 21.06.2023 tarihli 2019/10483 E., 2023/5465 K. sayılı Kararı, “...Kambiyo senetlerinde yapılan sahteciliğin resmi belgede yapılmış sayılabilmesi için ilgili kambiyo senedinin Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen bütün unsurlarını taşıması gerekli olup; ayrıntıları Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 14.12.1992 tarih ve 1/5 ve Ceza Genel Kurulunun 24.03.1998 tarih ve 51/106 sayılı kararlarında açıklandığı üzere; kambiyo senetlerinde bulunması zorunlu olan keşide yerinin hiçbir duraksamaya meydan vermeyecek biçimde açık ve anlaşılır olması gerekmektedir. Suça konu belgenin Heyetçe incelenmesinde, senette keşide yeri olarak hiçbir yerin belirtilmediği, düzenleyenin ismi altında da herhangi bir idari birimin yazılı olmadığı ve suç konusu belgenin bono vasfını taşımadığı özel belge niteliğinde olduğu anlaşılmakla, suç vasfında yanlıya düşülerek resmi belgede sahtecilik suçundan mahkûmiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 07.06.2023 tarihli 2021/39365 E., 2023/4922 K. sayılı Kararı, “...Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 14.12.1992 tarihli ve 1/5 ile Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 24.03.1998 tarih ve 51/106 sayılı kararlarında açıklandığı üzere kambiyo senetlerinde yapılan sahteciliğin resmi belgede yapılmış sayılabilmesi için ilgili kambiyo senedinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (6102 sayılı Kanun) öngörülen bütün unsurlarını taşımasının gerektiği, aksi takdirde yasal unsurları taşımayan bir kambiyo senedinde sahtecilik yapılması halinde fiilin, özel belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı; mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 688 inci maddesinin altıncı fıkrası ve 689 uncu maddesinin dördüncü fıkrası (6102 sayılı Kanun'un 776 ve 777 inci maddeleri) uyarınca bonoda düzenleme yerinin yazılı bulunmasının zorunlu olduğu ve düzenlendiği yeri gösterilmeyen bir bononun düzenleyenin ad ve soyadı yanında yazılı olan yerde tanzim edilmiş sayılacağı, anılan kararda belirtildiği üzere, düzenleme yerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek ve başka yerleşim yerlerini çağrıştırmayacak biçimde açık, net ve herkes tarafından anlaşılabilir şekilde gösterilmesi gerektiği dikkate alındığında; suça konu belgenin dosyada bulunan sureti üzerinde heyetimizce yapılan bonoda düzenleme yerinin belirtilmediği, düzenleyenin ismi altında da herhangi bir idari birimin yazılı olmadığı ve suç konusu belgenin bono vasfını taşımadığı anlaşılmakla özel belge

açıkça resmi belge hükmünde kabul edileceği belirtilen kambiyo senetleri dışında kalan resmi belgelerin, kurucu unsurlarında eksiklik bulunuyorsa bu belgeleri özel belge olarak kabul etmek mümkün değildir¹⁴⁹¹. Kurucu unsuru eksik olan bu nitelikteki belgeler üzerinde gerçekleştirilecek sahteciliğin kişileri aldatma kabiliyeti yoktur ve bu tür belgeler hukuki sonuç doğurmazlar.

Özel belgede sahtecilik suçu, seçimlik hareketli bir suç özelliği taşımaktadır. Fail bu suç, sahte bir özel belge düzenledikten sonra bunu kullanarak veya gerçek olan özel bir belgeyi değiştirdikten sonra belgeyi kullanarak ya da özel belgenin sahte olduğunu bilmesine rağmen bu belgeyi kullanmak suretiyle işleyebilir. Resmi belgede sahtecilik suçundan farklı olarak birden fazla hareketli olan özel belgede sahtecilik suçunun¹⁴⁹² oluşabilmesi için, aslında iki farklı hareket söz konusudur. Özel belge, sahte biçimde düzenlenmeli veya gerçek olan özel belge değiştirilerek sahte hale getirilmeli ve belge bunları yapan fail tarafından ya da bu özelliği (sahteliği) bilinerek başka birisi tarafından kullanılmalıdır. TCK'nın 207. maddesinde düzenlenen suçun gerçekleşebilmesi için failin sahte özel belgeyi mutlaka hukuki bir işlemde ya da hukuki ilişkide kullanması gerekir.

Özel belgede sahtecilik suçunun düzenlendiği madde gerekçesinde de belirtildiği üzere özel belgenin sahte olarak düzenlenmesi ile aslında özel bir belge gerçekte olmadığı halde sanki varmış gibi belgenin üretilmesi anlatılmak istenmiştir. Fail, gerçek bir özel belgeyi düzenlemeye yetkili olan kişinin (gerçek veya tüzel kişi) ismini, unvanını veya imzasını taklit etmektedir. Özel belge, aslında görünüşte tüm unsurlarıyla tamamdır. Belgenin aldatma kabiliyeti bulunmaktadır, ancak belgenin düzenleyeni olarak görünen kimse, gerçekte belgeyi düzenleyen kişi değildir. Özel belge, taklit suretiyle hazırlandığı için belirli bir kişiye izafe edilememekte ve bunun için belge hukuki sonuç

niteliğinde olacağı, bu nedenle sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 207 nci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen özel belgede sahtecilik suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanlışlığa düşülerek resmi belgede sahtecilik suçundan mahkûmiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 29.03.2023 tarihli 2019/8311 E., 2023/2205 K. sayılı Kararı, “...Suça konu bononun, katılanın beyanı ve bilirkişi raporuna göre sanık tarafından ciro edilerek katılana verildiği sırada alacaklı kısmının boş olduğu ve alacaklı isminin sonradan katılan tarafından ön yüze yazıldığı anlaşıldığından, bono vasfını taşımadığı ve özel belge niteliğinde olduğundan, eylemin 5237 sayılı TCK'nın 207/1. maddesinde düzenlenen “özel belgede sahtecilik” suçunu oluşturacağı gözetilmeden, yazılı şekilde suç vasfında hataya düşülerek resmi belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 07.03.2022 tarihli 2020/1632 E., 2022/3647 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁴⁹¹ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 718.

¹⁴⁹² Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 861.

doğurmamaktadır¹⁴⁹³. Sahte belgenin, aldatma kabiliyetinin olması, sahtecilik suçları açısından ortak bir özellik olarak aranmaktadır¹⁴⁹⁴. Özel belgede sahtecilik eylemi, gerçek bir özel belgenin başka kişileri aldatabilecek nitelikte üzerinde değişiklikler yapıldıktan sonra kullanılmasıyla da gerçekleşebilir. Değişiklikler, belgeye yeni bazı eklemeler yapılması ya da bazı yerlerin silinmesi şeklinde olabilir. Belgede gerçekleştirilen değişiklikler, kişileri aldatmaya uygun ve elverişli olmalıdır.

Özel belgede sahtecilik suçunun kurucu unsurlarından birisi olan kullanma eylemi çeşitli şekillerde tezahür edebilir. TCK'nın 207. maddesinde yer alan suç bakımından değerlendirilecek olunursa kullanma fiili ile özel belgenin sahte olmaması halinde belge hangi amacın elde edilmesini sağlayacaksa bununla ilgili bir faaliyetin icra edilmesi kastedilmektedir¹⁴⁹⁵. Sahte özel belgenin kullanılması, iradi ve bilinçli bir davranışla olmalıdır¹⁴⁹⁶. Fail sahte özel belgeyi herhangi bir şekilde kullanmamışsa, örneğin failin işyerinde yapılan adli arama sonucunda sahte özel belge ele geçirilmiş ise bu durumda suç oluşmayacaktır. Suç, sahte özel belgenin kullanılmasıyla birlikte tamamlanır¹⁴⁹⁷. Özel belgenin kullanılmasının, yargı organları nezdinde olması şart değildir¹⁴⁹⁸. Sahte olan özel belge, fail tarafından herhangi bir hukuki işlemin yapılabilmesi için sunulduğunda; bu belge kullanılmış olacaktır.

Yargıtay'ın uygulamada incelediği dava dosyaları ile ilgili olarak vermiş olduğu kararlarda da, bu suç bakımından özel belgenin sahte olarak düzenlenmesi ya da gerçek bir özel belgenin sahteleştirilmesi yeterli görülmeyle, sahte özel belgenin hukuki açıdan yarar elde edilebilecek şekilde kullanılması gerektiği belirtilmiştir¹⁴⁹⁹.

¹⁴⁹³ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 718-719.

¹⁴⁹⁴ Gökcan, s. 467.

¹⁴⁹⁵ Toroslu, s. 242.

¹⁴⁹⁶ Tüzün Yülek, s. 103.

¹⁴⁹⁷ Soyaslan, Özel Hükümler, s. 515., Toroslu, s. 243.

¹⁴⁹⁸ Tezcan/Erdem/Önok, Özel Hükümler, s. 972.

¹⁴⁹⁹ "...Özel belgede sahtecilik suçunun oluşumu için sahte özel belgenin düzenlenmesi ya da gerçek bir özel belgenin değiştirilmesi yeterli olmayıp, suçun oluşması için zorunlu kurucu unsur olarak sahte özel belgenin hukuki sonuç doğuracak şekilde kullanılması gerektiği ancak, somut olayda, suça cep telefonu alım/satım sözleşmesinin sanık tarafından herhangi bir yerde kullanıldığına dair delil bulunmadığının anlaşılması karşısında; sanığa yüklenen özel belgede sahtecilik suçunun unsurları itibari ile oluşmadığı gözetilmeden sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 21.09.2022 tarihli 2019/6073 E., 2022/14862 K. sayılı Kararı, "...Sanığın çalıştığı marketin kapısında asılı "vignette bulunur-10 avro" yazısının görülmesi üzerine, markette yapılan aramada Bulgaristan otoyol geçiş kartları ele geçirildiği, sanığın bu şekilde özel belgede sahtecilik suçunu işlediği iddia olunan olayda; özel belgede sahtecilik suçunun oluşumu için sahte özel belgenin düzenlenmesi ya da gerçek bir özel belgenin değiştirilmesi yeterli olmayıp, suçun tamamlanması veya oluşması için zorunlu kurucu unsur olarak sahte özel belgenin hukuki sonuç doğuracak şekilde kullanılması gerektiği ancak, somut olayda, suça konu otoyol geçiş kartlarının sanık tarafından nerede ve ne şekilde kullanıldığının

Özel belgede sahtecilik suçu, kasten işlenebilen bir suçtur. TCK'nın 207. maddesinin ilk fıkrasındaki suç açısından fail, özel bir belgeyi sahte olarak oluşturduğunu veya gerçek bir belge üzerinde kişileri aldatacak nitelikte değişiklikler yaptığını ve bu sahte özel belgeyi hukuki işlem tesis ederken kullandığını bilmeli ve bunu istemelidir. TCK'nın 207/2. maddesindeki suç yönünden ise fail, sahte olduğunu bildiği özel bir belgeyi hukuki ilişki esnasında bilerek ve isteyerek kullanmalıdır.

Uygulama da karşılaşılan bazı olaylarda fail hakkında uygulanacak ceza normunun belirlenebilmesi açısından, failin işlediği suçun banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunu mu oluşturduğu yoksa özel belgede sahtecilik suçunu mu oluşturduğu hususunun doğru tespit edilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun konusu olan banka veya kredi kartı, özel belgede sahtecilik suçu yönünden belge olarak kabul edilemez. Belge olarak sayılamayacak olan banka veya kredi kartlarının sahte olarak üretilmesi durumunda, suçta ve cezada

belirlenmediği, alınan 26.08.2010 tarihli ekspertiz raporunda sanığın çalıştığı Ulusoy markette ele geçirilen ve incelemeye gönderilen iki adet otoyol geçiş kartının orijinal olduğunun tespit edilmesi karşısında; sanığa yüklenen suçun unsurları itibari ile oluşmadığı gözetilmeden sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 28.02.2022 tarihli 2019/11804 E., 2022/3121 K. sayılı Kararı, "D. Apartmanı yöneticisi olan sanığın, bu apartmanda belirli bir ücret karşılığında kapıcılık yapan ve aralarında ödenmesi gereken ücretler konusunda anlaşmazlık bulunan katılan adına ücretinin ödendiğini gösteren suça konu gider pusulalarını düzenlediği ve bu gider pusulalarındaki katılan adına imzaları sahte olarak atmak suretiyle özel belgede sahtecilik suçunu işlediğinin iddia olunduğu olayda; özel belgede sahtecilik suçunun oluşumu için sahte özel belgenin düzenlenmesi ya da gerçek bir özel belgenin değiştirilmesi yeterli olmayıp, suçun tamamlanması veya oluşması için zorunlu kurucu unsur olarak sahte özel belgenin hukuki sonuç doğuracak şekilde kullanılması gerektiği ancak somut olayda suça konu gider belgelerinin sanık tarafından nerede ve ne şekilde kullanıldığının belirlenemediği... maddi gerçeğin kuşkuyla yer vermeyecek biçimde belirlenmesi bakımından; öncelikle somut olayda suça konu gider pusulalarının nasıl ve ne şekilde kim tarafından kullanıldığının araştırılması ile suçun kullanma unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin kararda tartışılması..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 22.06.2021 tarihli 2019/2857 E., 2021/5792 K. sayılı Kararı, "...5271 sayılı CMK'nin 225. maddesi uyarınca hükmün konusu duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiil ve failden ibaret olup, iddianamede açıklanan ve suç oluşturduğu ileri sürülen fiilin dışına çıkılarak açılmayan davadan yargılama yapıp hüküm kurulmasının mümkün bulunmadığı; ayrıca, özel belgede sahtecilik suçunun oluşumu için sahte özel belgenin düzenlenmesi ya da gerçek bir özel belgenin değiştirilmesinin yanı sıra, suçun tamamlanması veya oluşması için zorunlu kurucu unsur olarak sahte özel belgenin hukuki sonuç doğuracak şekilde kullanılması gerekeceği, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının 03.07.2013 tarihli iddianamesiyle, sanığın katılana ait iş yerinde çalıştığı sırada katılanın imzasını taklitle kendisi adına maaş bordrosu düzenleyerek özel belgede sahtecilik suçunu işlediğinin iddia edilmesi karşısında; iddianamede suç oluşturduğu ileri sürülen fiilin, sahte özel belgenin düzenlenmesi eylemiyle sınırlandırıldığı, özel belgede sahtecilik suçunun "kullanma" unsurundan bahsedilmediği, iddianamede gösterilen fiilin bu haliyle özel belgede sahtecilik suçunu oluşturmadığı anlaşılmakla..." Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 25.03.2021 tarihli 2018/6442 E., 2021/3058 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

kanunilik ilkesi gereğince doğal olarak belgede sahteciliğe ilişkin kanun hükümlerinin uygulanması mümkün olmayacaktır. Banka veya kredi kartları, resmi belge ya da kanunun resmi belge hükmünde kabul ettiği özel belgelerden olmadığı gibi özel belge olarak da nitelendirilemez. Bu konuda şu hususu da ayrıca belirtmek gerekirse; TCK'nın 207. maddesinde düzenlenmiş olan suçun oluşabilmesi için, özel belgenin mutlaka kullanılması aranmaktadır. Aksi takdirde yukarıda da detaylı şekilde açıklandığı gibi sahte özel belge kullanılmadığı zaman özel belgede sahtecilik suçu işlenmiş kabul edilmeyecektir. Dolayısıyla sahte şekilde üretilmiş olan banka veya kredi kartı kullanılmadığı sürece zaten özel belgede sahtecilik suçu unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Kaldı ki bir an için sahte üretilen banka ya da kredi kartının, özel belgede sahtecilik suçunun konusu olabileceği kabul edilse bile; zaten TCK'nın 245/2. maddesi özel norm niteliği taşımaktadır. Özel normun önceliği ilkesi gereğince; sahte banka ya da kredi kartı üreten fail, TCK'nın 245/2. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır. Böyle bir olayda genel norm niteliğinde olan TCK'nın 207. maddesinin uygulanması zaten söz konusu değildir.

TCK'nın 207. maddesinde öngörülen özel belgede sahtecilik suçu ile TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu ile ilgili olarak değerlendirme yapıldığında da benzer sonuca ulaşılmaktadır. TCK'nın 245/3. maddesindeki suçun konusunu, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka ya da kredi kartı oluşturmaktadır. Özel belgede sahtecilik suçunun konusu ise sahte özel belgedir. Yukarıda banka veya kredi kartının, belge olarak kabul edilemeyeceği belirtilmişti. Dolayısıyla belge olarak sayılamayacak olan sahte banka veya kredi kartlarının kullanılarak haksız yarar sağlanması fiilleri bakımından kanunilik prensibine göre özel belgede sahteciliğe ilişkin hükümlerin uygulanması söz konusu değildir. Ayrıca yine belirtmek gerekirse sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle failin kendisine ya da başkasına yarar sağlamasına ilişkin eylemler açısından, TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç özel norm niteliğindedir. Özel normun önceliği kuralı gereğince olaya uygulanabilecek özel norm varken genel norm geri çekilecektir. Dolayısıyla bu tür fiiller yönünden özel norm olan TCK'nın 245/3. maddesi uygulanarak failin ceza sorumluluğu buna göre tespit edilecektir. Burada fail hakkında

genel norm niteliindeki TCK'nın 207. maddesinin uygulanması zaten söz konusu değildir.

§ VIII. YASAK CİHAZ VEYA PROGRAMLARIN ÜRETİLMESİ VE TİCARETİ SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Yasak cihaz veya programların üretilmesi ve ticareti suçunu düzenleyen TCK'nın 245/A maddesi¹⁵⁰⁰, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 30. maddesinin 5. fıkrasıyla ile ceza hukuku mevzuatımıza girmiştir. Ülkemizin taraf olduğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nden kaynaklı olarak bu suç, TCK'da öngörülmüştür. Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin “*cihazların kötüye kullanımı*” başlıklı 6. maddesi¹⁵⁰¹, taraf devletler açısından bu nitelikte bir suçun kanunlarda düzenlenmesi yükümlülüğü getirmiştir. Sözleşme uyarınca taraf devletlerden, bilişim alanında suçların işlenmesini kolaylaştıracak özellikte cihazların kötüye kullanılmasına ilişkin fiiller ile ilgili ceza normu ihdas etmeleri istenilmiştir. Bilişim suçları ile etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi maksadıyla, faillerin bu

¹⁵⁰⁰ Türk Ceza Kanunu'nun 245/A maddesi; “*Bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya sair güvenlik kodunun; münhasıran bu Bölümde yer alan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların işlenmesi için yapılması veya oluşturulması durumunda, bunları imal eden, ithal eden, sevk eden, nakleden, depolayan, kabul eden, satan, satışa arz eden, satın alan, başkalarına veren veya bulunduran kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*” şeklindedir.

¹⁵⁰¹ Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin 6. maddesi;
1 “*Taraflardan her biri, kasten ve haksız yere gerçekleştirildiği zaman, aşağıdakilerin kendi iç hukuku kapsamında cezaî suç olarak tanımlanması için gerekli olabilecek yasama tedbirlerini ve diğer tedbirleri kabul edecektir:*
a *aşağıda belirtilenlerin 2 ila 5. Maddelerde belirtilmiş herhangi bir suçun işlenmesi için kullanılmaları amacıyla üretimi, satışı, kullanım amaçlı tedarik edilmesi, ithal edilmesi, dağıtımı veya başka şekilde erişilebilir hale getirilmesi: bir bilgisayar programı da dahil olmak üzere, öncelikli olarak yukarıda belirtilen 2 ila 5. Maddelerde belirtilmiş herhangi bir suçu işlemek amacıyla tasarlanmış veya uyarlanmış bir cihaz;*
ii *bir bilgisayar sisteminin tamamına veya herhangi bir kısmına erişimi mümkün kılan bir bilgisayar şifresi, erişim kodu veya benzer bir veri.*
ve
b *yukarıda paragraf a.i veya ii’ de atıfta bulunulmuş bir öğeye, 2 ila 5. Maddelerde belirtilmiş herhangi bir suçun işlenmesi için kullanılması amacıyla bulundurma. Taraflardan biri, yasa gereği cezaî sorumluluğun doğması için bahsi geçen öğelerden belli bir sayıda bulundurulmasını şart koşabilir.*
2 *İşbu madde, bu maddenin 1. paragrafında atıfta bulunulan üretme, satma, kullanım amaçlı tedarik, ithalat, dağıtım veya başka şekilde erişilebilir hale getirme veya bulundurmanın, 2 ila 5. maddeler uyarınca suç işlemek maksadıyla gerçekleştirilmemesi durumunda, örneğin bir bilgisayar sisteminin yetkililerce test edilmesi veya korunmasının amaçlandığı hallerde, cezai yükümlülük doğuracağı şeklinde yorumlanmayacaktır.*
3 *Taraflardan her biri, çekincenin işbu maddenin 1 .a.ii paragrafında sözü edilen öğelerin satışı, dağıtımı veya başka şekilde erişilebilir hale getirilmesiyle alakalı olmaması kaydıyla, işbu maddenin 1.paragrafını uygulamama hakkını saklı tutabilir.*” şeklindedir.

özellikteki cihazları elde edilebilmek için yoğun eğilimleri de göz önünde bulundurularak; suç işlenmeden önce adeta kaynağında bu tür fiillerin yasaklanması düşüncesiyle böyle bir düzenleme yapılmıştır¹⁵⁰². TCK'nın 245/A maddesinde yer alan hüküm sayesinde, bilişim suçlarının işlenmesinin önlenebilmesi amacıyla bu suçları oluşturan fiillerin icra edilmesi yönünden hazırlık hareketi niteliğinde olan¹⁵⁰³ cihaz, bilgisayar programı veya şifrenin üretilmesi ve ticareti bağımsız bir suç haline getirilmiştir.

Kanun koyucu bu suç ile toplumun bilişim sistemlerine olan güvenini korumak istemiştir¹⁵⁰⁴. Bilişim suçlarının işlenebilmesi açısından özel olarak üretilen cihazlar; şifre kırma, kriptoloji ve tuş kaydı tutma amacıyla geliştirilen yazılımları¹⁵⁰⁵ içerdikleri için bu suçlar açısından araç niteliği taşırlar¹⁵⁰⁶. Yasak cihaz veya programların üretilmesi ve ticareti suçunun faili, herkes olabilir. Seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenen bu suçu oluşturan bazı hareketler bakımından değerlendirme yapıldığında suç esasında, çok failli suç özelliği göstermektedir. Örneğin suçun konusunu oluşturan bir cihaz ya da bilgisayar programını satan ya da başkalarına veren kişinin karşısında bunları satın alan ya da kabul eden kimse vardır ve her ikisi de suçun faili konumundadır. TCK'nın 245/A maddesinde düzenlenen suçun konusunu; kanunda (TCK) bilişim alanında suçlar bölümünde belirtilen suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması yoluyla işlenen diğer suçların gerçekleştirilmesi amacıyla yapılan *cihaz, bilgisayar programı, şifre ya da güvenlik kodu* oluşturur¹⁵⁰⁷. Bu kapsamda örneğin, bankaların önündeki ATM'lerin üzerindeki banka veya kredi kartlarının yerleştirildiği bölüme konulabilen ve kişilerin bu kartları kullandığı sırada kartlara ilişkin (kullanım açısından) gerekli bilgileri ve şifreyi çözerek kayıt yapabilen teknik bir cihazın üretilmesi halinde, TCK'nın 245/A maddesinde yasaklanan bir cihaz söz konusu olacaktır. Cihaz, bilgisayar programı, şifre veya güvenlik kodunun, suça ilişkin madde gerekçesinde de açıklandığı gibi suç işlemeye elverişli olması gerekmektedir.

¹⁵⁰² Sokullu Akıncı, Füsün, “*Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinde Yer Alan Maddi Ceza Hukukuna İlişkin Düzenlemeler ve Özellikle İnternette Çocuk Pornografisi*”, İÜHFM, 2001, C. LIX, S. 1-2, s.22-23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9082/113343> (Erişim Tarihi: 07.09.2022).

¹⁵⁰³ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 348.

¹⁵⁰⁴ Koca/Üzülmez, s. 871.

¹⁵⁰⁵ Walden, Ian, *Computer Crimes and Digital Investigations*, Second Edition, Oxford, Oxford University Press, 2016, pn. 3.336.

¹⁵⁰⁶ Dülger, s. 454.

¹⁵⁰⁷ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 350.

Yasak cihaz veya programların üretilmesi ve ticareti suçu, kanunda seçimlik hareketli bir suç olarak öngörülmüştür. Suçun konusu kapsamında olan bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya güvenlik kodunun imal edilmesi, ithal edilmesi, sevk edilmesi, nakledilmesi, depolanması, kabul edilmesi, satılması, satışa arz edilmesi, satın alınması, başkalarına verilmesi ya da bulundurulması fiillerinden herhangi birisinin işlenmesi sonucunda TCK'nın 245/A maddesi ihlal edilmiş olur. Fail, kanunda sayılan seçimlik hareketlerden birkaçını icra ederse yine bu suçu bir kez işlemiş olacaktır¹⁵⁰⁸. Örneğin fail, yurt dışından getirttiği sahte kredi kartı üretimini yapabilen cihazı evinin bodrumunda bulundurduktan sonra başka bir yere nakleder ve orada bu cihazı satarsa TCK'nın 245/A maddesini bir defa ihlal etmiş olur. Ancak böyle bir durumda hakim yargılama yaparken, TCK'nın 61. maddesi uyarınca cezanın bireyselleştirilmesi açısından temel cezanın belirlenmesinde alt sınırdan uzaklaşarak hüküm kurabilir. TCK'nın 245/A maddesinde düzenlenen suç, soyut tehlike suçudur ve sırf hareket suçu niteliği taşıdığı için, ayrıca herhangi bir zararın doğması şart değildir¹⁵⁰⁹. Kanunda seçimlik olarak belirtilen bu suçu oluşturan bazı fiiller temadi edebilir. Böyle bir durumda temadi kesilmediği sürece suçun işlenmesi söz konusu olacaktır. Örneğin failin suç kapsamındaki cihazı işyerinde bulundurması eylemi bu kapsamdadır.

Doktrinde kanun koyucunun bu suçu oluşturan hareketler arasında “yayma” hareketine yer vermemiş olması eleştirilmiştir. Akbulut'a göre, suçla mücadele açısından “yayma” da suç kapsamında olmalıdır¹⁵¹⁰. Kanaatimizce kanun koyucunun bu suça ilişkin seçimlik hareketler arasında “yayma” hareketine yer verilmemiş olması temel bir eksiklik olarak görülmemelidir. Çünkü suçun düzenlendiği kanun maddesinde sayılan hareketler anlam itibarıyla yaymayı karşılayabilecek niteliktedir. Kanunilik ilkesi uyarınca suçu oluşturan hareketler kapsamlı şekilde teker teker sayılmıştır. Dolayısıyla burada suçla etkin şekilde mücadele edilebilmesi ve faillerin cezalandırılabilmesi hususunda yasal bir boşluktan bahsetmek mümkün değildir.

TCK'nın 245/A maddesinde belirtilen suç ancak kasten işlenebilir. Bu suça neden olan hareketlerin taksirle gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Fail, bu suçun konusunu teşkil eden cihaz, bilgisayar programı, şifre veya güvenlik kodunu; TCK'da bilişim

¹⁵⁰⁸ Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 873.

¹⁵⁰⁹ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 355.

¹⁵¹⁰ Akbulut, Bilişim Alanında Suçlar, s. 357.

alanında suçların düzenlendiği bölümde belirtilen ya da bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle gerçekleştirilebilen suçların işlenebilmesi amacıyla ürettiğini, ithal ettiğini, sevk ettiğini, naklettiğini, depoladığını, kabul ettiğini, sattığını, satışa sunduğunu, satın aldığını veya bulundurduğunu bilmeli ve bunu istemelidir. Failin bu amaçla hareket ettiğinin belirlenememesi halinde, sadece bu özellikteki cihaz ya da bilgisayar programını üretmesi veya kanunda sayılan diğer hareketleri yapması TCK m.245/A'da öngörülen suçu oluşturmayacaktır¹⁵¹¹. Ancak failin, TCK'nın 245/A maddesi kapsamındaki yasak bir cihazı, bilgisayar programını, şifreyi ya da güvenlik kodunu maddede ifade edilen suçların gerçekleşmesi için imal etmesi, satması, bulundurması, nakletmesi ya da satın alması yeterlidir. Ayrıca cihazı, programı, şifreyi veya güvenlik kodunu kullanarak amaçladığı suçu işlemesine gerek yoktur.

TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile TCK'nın 245/A maddesinde yer alan yasak cihaz veya programların üretilmesi ve ticareti suçu arasındaki ilişkiden de bahsetmek gerekmektedir. Özellikle TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile TCK'nın 245/A maddesinde öngörülen suçun faileri bazı olaylarda aynı kişiler olabilmektedir. TCK'nın 245/A maddesindeki suçu oluşturan eylemler, adeta başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun hazırlık hareketi niteliği taşımaktadır. Fail ürettiği, ithal ettiği, satın aldığı ya da bulundurduğu TCK'nın 245/A maddesi kapsamına giren bir cihazı kullanarak sahte banka veya kredi kartını üretebilir. TCK'nın 245/A maddesi kapsamına giren bir cihazı üreten kimse, daha sonra bu cihazı kullanarak başkasının banka hesabıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte kart üretirse bu durumda gerçek içtima kuralları uygulanacaktır. Çünkü failin eyleminin tekliği söz konusu değildir ve birden fazla suçu oluşturan farklı eylemler bulunmaktadır. Dolayısıyla böyle bir durumda faile gerek TCK m. 245/A düzenlenen suçtan gerekse TCK m. 245/2'de öngörülen suçtan dolayı ceza verilecektir. Çünkü failin eyleminin tekliği söz konusu değildir ve birden fazla suçu oluşturan eylemler bulunmaktadır.

¹⁵¹¹ Koca/Üzülmüş, Özel Hükümler, s. 873., Dülger, s. 458.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu ile TCK'nın 245/A maddesinde öngörülen yasak cihaz veya programların üretilmesi ve ticareti suçu arasındaki ilişkiden de bahsedilebilir. Uygulamada bazen fail, önce TCK'nın 245/A maddesindeki suçun konusu olan yasak bir cihazı üretilip, bu cihaz aracılığıyla başka bir kişinin banka hesabıyla ilişkilendirilerek sahte kart üretimi yapabilir. Daha sonra ise ürettiği bu sahte kartı kullanarak alışveriş yapmak suretiyle (ya da başka şekilde) haksız yarar elde edebilir. Bu tür olaylarda da fail hakkında gerçek içtima hükümlerini uygulamak gerekmektedir. Failin birden fazla suçu oluşturan birden çok eylemi bulunduğu için onun hakkında uygulanacak ceza, gerçek içtima kurallarına göre belirlenecektir. Böyle bir durumda yapılacak yargılamada, TCK'nın 245/A, 245/2 ve 245/3. maddelerinde düzenlenen suçların işlenmesi nedeniyle fail her üç suçtan dolayı da sorumlu tutulacak ve bu suçlardan dolayı gerçek içtima hükümlerine göre kendisine ayrı ayrı ceza verilecektir.

§ IX. GERÇEĞE AYKIRI KAYIP YA DA ÇALINTI BEYANINDA BULUNARAK KARTIN KULLANILMASI VEYA KULLANDIRILMASI SUÇU İLE İLİŞKİSİ

5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesinde¹⁵¹² gerçeğe aykırı şekilde kayıp ya da çalıntı beyanında bulunarak kartın kullanılması veya kullandırılması suçu düzenlenmiştir. Kanun koyucu, bu suçu düzenlemek suretiyle banka veya kredi kartlarının kötü niyetli olarak kullanılmasının önüne geçmek isteyerek; banka kartları ve kredi kartları sisteminin güvenilir bir şekilde işlenmesini amaçlamıştır¹⁵¹³. 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesindeki suçun konusu, banka kartı ya da kredi kartıdır. Bu suçun faili, suça konu olan banka ya da kredi kartının hamili olan kişidir. 1982 Anayasası'nın 38. maddesinde¹⁵¹⁴ de açıkça belirtildiği üzere ceza sorumluluğu şahsidir. Bu kapsamda

¹⁵¹² 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/1. maddesi; “Banka kartı veya kredi kartını kaybettiği ya da çaldığı yolunda gerçeğe aykırı beyanda bulunarak kartı bizzat kullanan veya başkasına kullandıran kart hamilleri ile bunları bilerek kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.” şeklindedir.

¹⁵¹³ Parlar/Akın/Hatipoğlu, s. 472., Akın, s. 799.

¹⁵¹⁴ 1982 Anayasası'nın suç ve cezalara ilişkin esaslar başlıklı 38. maddesi; “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.

eğer banka veya kredi kartının hamili gerçek kişi değil de tüzel bir kişi olursa; bu durumda suçun faili, tüzel kişi adına kartı kullanan kişi (tüzel kişinin yetkilisi) olacaktır. Suça ilişkin kanun maddesinde açıkça banka veya kredi kartını bu özelliğini bilerek kullanan kişiler de belirtildiği için, kartın bu özelliğini bilerek kullanan kimseler de bu suçun faili olabilecektir.

5464 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca kart hamilinin, kendisine verilen banka veya kredi kartını ve bu kartın kullanılabilmesi için gerekli olan kod numarası, şifre ya da kimliği belirleyen başka bir yöntemle ilişkin bilgileri güvenli bir şekilde koruma ve başkaları tarafından kullanılmasına engel olacak önlemleri alma görevi vardır. Kart hamili yasal olarak kendisine yüklenen sorumluluk nedeniyle, banka veya kredi kartını kaybederse veya hırsızlık neticesinde çaldırırsa ya da kendi iradesi dışında gerçekleşen herhangi bir işlemde haberdar olursa; hemen kartı çıkaran bankaya bu durumu bildirmelidir. Halbuki inceleme konumuz olan suçun faili olan kart hamili, kartı kaybolmadığı ya da çalınmadığı halde yalan beyanda bulunarak sanki kartı elinden rızası dışında çıkmış gibi durumu kartı çıkaran bankaya bildirmektedir. 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesindeki suçun getirilme amacı, gerçekte banka ya da kredi kartını kaybetmeyen veya çaldırmayan hamilin, bu hususta yalan beyanda bulunarak kartı kullanması ya da başkasına kullandırması suretiyle haksız menfaat sağlamasına engel olmaktır. Böylece banka veya kredi kartının kötüye kullanılması yöntemlerinden birisi cezalandırılmış olmakta ve bu yöntemi uygulamak isteyen failer açısından caydırıcılık gerçekleşmektedir.

Gerçeğe aykırı kayıp ya da çalıntı beyanında bulunarak kartın kullanılması veya kullandırılması suçunun oluşabilmesi için öncelikle kart hamili olan kişinin, gerçekte banka veya kredi kartını kaybetmediği ya da hırsızlık sonucunda çaldırmadığı halde

Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/15 md.) Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.

Ceza sorumluluğu şahsidir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/15 md.) Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/15 md; Mülga fıkra: 7/5/2004-5170/5 md.) (Değişik onuncu fıkra: 7/5/2004-5170/5 md.) Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez.

İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir. (Değişik son fıkra: 7/5/2004-5170/5 md.) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez." şeklindedir.

sanki böyle bir olay yaşanmış gibi yalan beyanda bulunması gerekir. Kart hamili, bu beyanı ile aslında gerçekleşmeyen bir olayı yaşanmış gibi göstermektedir. Kart hamili, bu şekilde yalan beyanda bulunduktan sonra suça konu kartı kendisi kullanabileceği gibi; başka bir kişiye de kullandırabilir. Üçüncü bir kişi, eğer hamilin banka veya kredi kartının kayb olduğu ya da çalındığı şeklindeki gerçek dışı beyanını bilerek kartı kullanırsa yine suç işlenmiş olur. 5464 sayılı Kanuna göre kartın hamili tarafından gerçeğe aykırı şekilde beyanda bulunulduğunu bilen üçüncü bir kimsenin, bu durumu bilmesine rağmen kartı kullanması eylemi de suç kapsamındadır. Üçüncü kişi, eğer gerçeğe aykırı bildirim yapıldığından habersiz ise bu durumda suç işleme kastı olmadığından onun açısından 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesinde düzenlenen suç nedeniyle ceza sorumluluğu doğmayacaktır.

5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesinde öngörülen gerçeğe aykırı kayıp ya da çalıntı beyanında bulunarak kartın kullanılması veya kullandırılması suçunun işlenebilmesi için, failin kasten hareket etmesi şarttır. Bu suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir.

TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu ile 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesinde öngörülen gerçeğe aykırı kayıp ya da çalıntı beyanında bulunarak kartın kullanılması veya kullandırılması suçu arasındaki farklılığın ortaya konulması uygulamada yaşanabilecek yanlış nitelendirmeleri de önleyecektir. Gerçeğe aykırı olarak bankaya beyanda bulunduktan sonra kartı kullanan failin, kartın adına düzenlendiği hamil olması durumunda TCK'nın 245/1. maddesindeki suç unsurları itibariyle oluşmayacaktır. Çünkü TCK'nın 245/1. maddesinde öngörülen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlenebilmesi için suça konu olan kartın, başkasına ait olması gerekir. Failin kendisine ait olan bir kartla bu suçu işlemesi söz konusu değildir. Dolayısıyla fail hakkında uygulanacak olan 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesidir. Hakim, yargılama sonucunda faile eylemi nedeniyle ceza yaptırımını uygularken bu maddede belirtilen cezayı dikkate alacaktır.

Banka veya kredi kartının hamili, kartının kayb olduğu ya da çalındığını ilgili banka veya finans kuruluşuna bildirdikten sonra bu kartı, başka bir kişiye vererek kullandırabilir. Hamil, eğer kartını rızasıyla başkasına verir ve bu kişinin kartı kullanması suretiyle haksız yarar sağlanırsa; böyle bir durumda TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yine unsurları itibariyle gerçekleşmeyecektir. Çünkü bu maddede düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kullanılması suçunun oluşabilmesi

için kartın yetkili hamilin rızası dışında kullanılması şarttır. Bu nedenle böyle bir olayın gerçekleşmesi halinde ceza sorumluluğu 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesine göre belirlenecektir. Yargıtay uygulamasına bakıldığında da bu tür olaylarda, sanığın eyleminin 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesi kapsamında kaldığı değerlendirilerek ceza sorumluluğunun buna göre belirlenmesi gerektiği açıklanmıştır¹⁵¹⁵.

Sonuç olarak yetkili kart hamili, banka veya kredi kartının kaybolduğu veya çalındığı şeklinde kartı çıkaran bankaya gerçek dışı bir beyanda bulunarak kartın banka tarafından iptal edilmesine kadar geçen zaman süresinde; bu kartı kendisi bizzat kullanırsa ya da başka bir kişiye kullandırır ise; bu takdirde TCK'nın 245/1. maddesindeki suç oluşmayacaktır. Kart hamili, böyle bir olayda 5464 sayılı Kanun'un 37/1. maddesinde belirtilen gerçeğe aykırı kayıp ya da çalıntı beyanında bulunarak kartın kullanılması veya kullandırılması suçu uyarınca cezalandırılacaktır.

§ X. KREDİ KARTI SÖZLEŞMELERİNDE, ÜYE İŞYERİ SÖZLEŞMELERİNDE VEYA EKİ BELGELERDE SAHTECİLİK SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

Kredi kartı sözleşmelerinde, üye işyeri sözleşmelerinde ya da eki belgelerde sahtecilik suçu, 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde¹⁵¹⁶ düzenlenmiştir. Kanun koyucu bu suçla, kredi kartları sisteminin güvenilir ve etkin bir şekilde işleyebilmesini sağlamak istemektedir¹⁵¹⁷. Kredi kartının kötüye kullanılması yöntemlerinden birisi de, kredi kartının üretilmesi için banka veya finansal kuruluş ile yapılacak olan sözleşmede

¹⁵¹⁵ “...Sanığın, Yapı Kredi Bankasına kredi kartı başvurusunda bulunduğu, kredi kartının aracı kurye hizmeti veren şirket tarafından sanığın adresinde bulunan ve yakını olan temyiz dışı sanık H. Y. 'a teslim edildiği, her iki sanığın kart ile alışveriş yaptığı, sonrasında ise sanık O. Ç. tarafından kartın kendisine ulaştırılmadığı ve haberi olmadan harcamalarda bulunduğu gerekçesi ile bankaya iptal başvurusunda bulunduğu, sanıkların bu suretle dolandırıcılık suçunu işlediği iddia edilen somut olayda; eylemin bir bütün halinde 5464 sayılı Kanunun 37/1 maddesinde düzenlenen gerçeğe aykırı beyanda bulunma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında hataya düşülerek dolandırıcılık suçundan mahkumiyet hükmü kurulması...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 28.01.2019 tarihli 2019/13050 E., 2020/1060 K. sayılı Kararı, “...Sanıkların Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığına kredi kartını kaybettiğinden bahisle başvurularına rağmen kartla Adana ilinde aynı tarihte 4 ayrı işyerinde şifre kullanılarak harcama yapıldığının tespiti karşısında eylemlerinin 5464 sayılı Yasanın 37/1. maddesinde düzenlenen suçu oluşturup oluşturmadığının tartışılmadan yazılı şekilde beraat hükmü kurulması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nin 06.11.2018 tarihli 2018/7238 E., 2018/12294 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

¹⁵¹⁶ 5464 sayılı Banka Kartları Ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesi; “Kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.” şeklindedir.

¹⁵¹⁷ Parlar/Akın/Hatipoğlu, s. 472., Akın, s. 799

ya da onun eki belgelerinde sahtecilik yapılmasıdır. 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde öngörülen suçun konusu, kredi kartı sözleşmeleri, üye işyeri sözleşmeleri ile bunların ekleri olan belgelerdir. Bu suçun faili, kredi kartı çıkaran kuruluşlar ile sözleşme imzalayan ya da imzalayacak olan kişilerdir. Burada sahte şekilde oluşturulan bazı belgeler ile bankaya başvurularak kredi kartının çıkarılması istenmektedir. Fail olan kimse, kredi kartı ya da üye işyeri sözleşmesinde sahtecilik yaparak ya da sözleşmeyi imzalayabilmek için bankaya ya da finans kurumuna sahte belge göstererek bu suçu işlemektedir.

5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu suçun oluşabilmesi için kredi kartı sözleşmelerinde, üye işyeri sözleşmelerinde ya da bunların eki niteliğindeki belgelerde sahtecilik yapılması veya bankalarla sözleşme imzalanması için sahte belge ibraz edilmesi gerekir. Kanunda belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılması, suçun gerçekleşmesi için yeterlidir. Örneğin fail, kredi kart limitini artırmak amacıyla bankaya gelir durumunu gösteren sahte bir belge verdiğinde 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suçu işlemiş olacaktır. Yargıtayın suçla ilgili uygulamada incelediği uyuşmazlıklara yönelik kararları da bu kapsamdadır¹⁵¹⁸.

¹⁵¹⁸ “...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın katılan M. K. 'a sahte kimlikle Yapı Kredi Bankası Yeşilyurt Şubesine başvurarak kredi kartı sözleşmesi imzalayıp kredi kartı talebinde bulunduğu, ancak bankaca yapılan kontrolde talebin reddine karar verildiği ve herhangi bir kredi kartının düzenlenmediğinin anlaşılması karşısında; sanığın eyleminin 5464 sayılı Yasa'nın 37/2. maddesine aykırılık suçunu oluşturduğu ve bu suç kapsamında cezalandırılması gerekirken suç vasfında yanılığa düşülerek TCK'nin 245/2, 35. maddelerinde düzenlenen sahte kredi kartı üretmeye teşebbüs suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 22.02.2021 tarihli 2020/5115 E., 2021/1667 K. sayılı Kararı, “...aslı ele geçirilemeyen suça konu nüfus cüzdanının aldatıcılık niteliğinin bulunup bulunmadığının tespitinin mümkün olmaması karşısında, resmi belgede sahtecilik suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı; Yapı Kredi Bankasının 02.11.2009 tarihli cevabi yazısına göre sanığın katılanın kimlik bilgileri ile yaptığı kredi başvurusu 31.07.2009 tarihinde reddedilmiş ve bu başvuruya kredi kartı tahsis edilmemiş olduğu, dosya arasında Akbank ile sanığın sahte kimlik ile yaptığı kredi sözleşmesinin bulunmadığı, varsa bu sözleşme sonucunda kredi kartı düzenlenip düzenlenmediğinin, düzenlenmiş ise harcama yapılıp yapılmadığının araştırılmadığı anlaşılmakla öncelikle Akbanktan bu hususlar sorulup, sözleşme ve kartın varlığının tespit edilememesi halinde, sanığın eyleminin Yapı Kredi Bankası ile sahte kimlik kullanarak imzaladığı kredi kartı sözleşmesi yönünden 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2 maddesinde belirtilen suçu oluşturacağı, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde 5237 sayılı TCK'nin 245/2. maddesinin, sahte üretilen bu kartın kullanılarak menfaat temin edilmesi halinde ise 245/3. maddesine temas eden suçu oluşturacağı, gözetilmeden eksik araştırma ve inceleme ile resmi belgede sahtecilik suçundan hüküm kurulması yasaya aykırı...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 12.01.2021 tarihli 2020/3816 E., 2021/90 K. sayılı Kararı, “...Sanık hakkında sahte nüfus cüzdanı ile kredi kartı başvurusunda bulunma şeklinde gerçekleşen eylemde TCK'nin 212. maddesi uyarınca resmi belgede sahtecilik ve hesabın henüz açılmaması ve kredi kartının düzenlenmemesi nedeniyle 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 37/2. maddesindeki "gerçeğe aykırı kredi kartı sözleşmesi düzenlemek" suçlarının ayrı ayrı oluşacağı gözetilmeden, sahte kredi kartı sözleşmesini düzenleme eyleminin resmi belgede sahtecilik

Kredi kartı sözleşmelerinde, üye işyeri sözleşmelerinde ya da eki belgelerde sahtecilik suçunun işlenebilmesi için failin kasten hareket etmesi gerekir. Taksirle bu suçun işlenebilmesi mümkün değildir. Fail, kredi kartı sözleşmesinde ya da bunun eki sayılan

suçunda zincirleme suç hükümlerine dayanak teşkil ettiği belirtilerek hüküm kurulması...” Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin 15.01.2020 tarihli 2019/7832 E., 2020/191 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 37/2. maddesinde yer alan “kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler” şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği... kart üretimi yapılmadan belgelerin sahte olduğu anlaşıldığında eylemin 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 37/2. maddesinde belirtilen suçu oluşturacağı, kart üretimi için yapılan başvuru sırasında herhangi bir sahte belge düzenlenmemesi veya ibraz edilmemesi halinde tipiklik unsuru gerçekleşmediğinden 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 37/2. maddesindeki suçun oluşmayacağı cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.01.2020 tarihli 2019/19765 E., 2020/578 K. sayılı Kararı, “Sanık N.’nin telefon bankacılığından başvuru yaparak müşteki adına kredi kartı almaya çalıştığı, ancak bankanın onay için müştekiyi aradığında durumun ortaya çıktığı dikkate alınarak, eylemin, daha özel bir düzenleme olan 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi kartları Kanunu’nun 37/2. maddesi kapsamında kaldığı, bu sebeple sanığın 5464 sayılı Kanun 37/2. ve TCK’nun 35. maddelerine göre cezalandırılması gerekirken suç vasfında hataya düşülmesi...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 18.04.2019 tarihli 2017/2999 E., 2019/4074 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi kartları Kanunu’nun 37/2. maddesine göre; kredi sözleşmesi imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenlerin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına mahkûm edileceğinin hüküm altına alındığı, buna göre, sanığın sahte belge ibraz ederek sahte kredi kartı sözleşmesi imzalamaya çalıştığı dikkate alınarak, eylemin, daha özel bir düzenleme olan 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi kartları Kanunu’nun 37/2. maddesi kapsamında kaldığı gözetilmeden suç vasfında yanılgiya düşmek suretiyle nitelikli dolandırıcılığa teşebbüs suçundan hüküm kurularak fazla ceza tayini...” Yargıtay 15. Ceza Dairesi’nin 19.03.2018 tarihli 2015/1 E., 2018/1797 K. sayılı Kararı, “...5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nun 37/2. maddesinde yer alan “kredi kartı veya üye işyeri sözleşmesinde veya eki belgelerde sahtecilik yapanlar veya sözleşme imzalamak amacıyla sahte belge ibraz edenler” şeklindeki düzenlemenin sözleşmenin imzalanmasını da kapsayacak aşamaya kadar uygulanabileceği, kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra kartın üretilmesi halinde TCK.nun 245/2. madde ve fıkrasında düzenlenen suçu, sahte kartları kullanarak menfaat temin etmenin ise ayrıca TCK.nun 245/3. maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı, sahte banka veya kredi kartı üretme, kabul etme ve sahte oluşturulmuş banka veya kredi kartı ile ATM cihazından para çekme ya da alışveriş yapma eylemlerinin mağduru, kredi ya da banka kartını üreten banka veya finans kuruluşu olması nedeniyle, başkaları adına başvuruları reddedilenler veya üretilen kartların bağlı bulunduğu banka sayısınca kendi içerisinde zincirleme şekilde 5464 sayılı Yasanın 37/2 veya TCK.nun 245/2. ve aynı bankaya ait birden fazla sahte kart kullanılması halinde ise, kendi içerisinde zincirleme şekilde aynı yasanın 245/3. madde ve fıkralarında düzenlenen suçların oluşacağı cihetle...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 22.02.2017 tarihli 2016/6242 E., 2017/1666 K. sayılı Kararı, “...Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre, kendi adına kredi kartı almak amacıyla katılan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’ye sahte vergi levhası ibraz eden sanığın eyleminin, 5464 sayılı Yasanın 37/2 madde ve fıkrası kapsamında olduğu gözetilmeden yazılı şekilde TCK.nun 245/3 ve 43. madde ve fıkraları uyarınca mahkûmiyetine hükmolunması...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 13.02.2017 tarihli 2016/8950 E., 2017/1189 K. sayılı Kararı, “...Mağdur HSBC Bankası’na kredi kartı düzenlenmesi için yapılan başvurunun bankaca yapılan inceleme sonucu sahtecilik anlaşılarak başvurunun reddedildiği, kart üretilmediği anlaşılmakla, eylemin 5464 sayılı Kanun’un 37. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 18.01.2017 tarihli 2016/8332 E., 2017/445 K. sayılı Kararı, “...Katılan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’ye yönelik eylemine ilişkin olarak, sanığın başkasına ait kimlik bilgileri ile ilgili bankaya değişik tarihlerde kredi kartı başvurusunda bulunduğu ve sözleşme imzaladığı olayda, bankanın yaptığı araştırma sonucunda, kredi kartı taleplerinin reddedildiğinin ve kartların üretilmediğinin anlaşılmaması karşısında eyleminin zincirleme şekilde işlenen 5464 sayılı Yasanın 37/2. maddesinde belirtilen suçu oluşturduğu gözetilmeden...” Yargıtay 8. Ceza Dairesi’nin 19.10.2016 tarihli 2016/9199 E., 2016/11479 K. sayılı Kararı. Kararlara UYAP sistemi üzerinden erişim sağlanmıştır.

belgeler üzerinde sahtecilik yaptığında 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suçtan dolayı sorumlu tutulacaktır. Bu suç, belgede sahteciliğin özel bir şekli olarak öngörölmüştür ve suçu oluşturan fiiller açısından özel norm niteliği taşımaktadır.

TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki kredi kartı sözleşmelerinde, üye işyeri sözleşmelerinde ya da eki belgelerde sahtecilik suçu arasındaki ilişki ile ilgili olarak uygulamada bazen karıştırılabilecek hususlar olabilmektedir. Bilindiği üzere TCK'nın 245/2. maddesindeki suç ile başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretilmesi ya da üretilen bu sahte kartın başka bir kişiye satılması, devredilmesi, satın alınması ya da kabul edilmesi eylemleri cezalandırılmak istenmiştir. Burada aslında kredi kartı üzerinde gerçekleştirilen sahtecilik yasaklanmıştır. 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde öngörölen suç ile ise kredi kartı sözleşmesinde ya da üye işyeri sözleşmesinde veya sözleşmeye esas olabilecek vasıftaki ek belgeler üzerinde gerçekleştirilen sahtecilik suçunun cezalandırılması söz konusudur. Failin gerçekleştirdiği sahtecilik fiili, kredi kartı üzerinde gerçekleşmeyip, kredi kartı sözleşmesi ya da bunun eki olan belgeler üzerinde olmaktadır. Ayrıca failin sözleşme imzalayabilmek amacıyla sahte belge ibraz etmesi de 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç kapsamında kalacaktır.

Kişi eğer kimliği ile ilgili olarak banka ya da finans kuruluşuna sahte belge vermek suretiyle kredi kartının kendisine verilmesini sağlarsa, ceza sorumluluğunun tespiti bakımından kanaatimizce şu şekilde değerlendirme yapmak gerekmektedir. Banka veya finans kurumundan kredi kartı alınabilmesi için öncelikle kişi ile bu kurumlar arasında kredi kartı sözleşmesi düzenlenecektir. Fail, kredi kartını almak için bankaya sahte belge sunduğunda 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde düzenlenen suçu işlemiş olacaktır. Çünkü kredi kartı sözleşmesinde ya da eklerinde sahtecilik yapılması neticesinde veya sözleşmenin imzalanabilmesi için sahte belge sunulması sonucunda bu suç unsurları itibariyle oluşacaktır. Kredi kartı sözleşmesinde sahtecilik yapılması sebebiyle, bu sözleşmeye bağlı olarak faile verilen kredi kartı da sahte olacaktır. Aslında burada sahte kredi kartının üretilmesine neden olan failin hareketidir fakat kredi kartı ilgili banka veya finans kurumu tarafından üretilmektedir. Dolayısıyla teknik anlamda sahte kredi kartını fail bizzat üretmemekte; yasal prosedür gereğince

banka, kartı kredi kartı sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra üretmektedir. Burada fail aslında sahte kartı bizzat üreten değil, başkasına ait banka hesabıyla ilişkilendirilmek suretiyle üretildiğini bildiği sahte kartı kabul eden kişi durumundadır. Fail, sahte kredi kartını bu özelliğini bilerek kabul etmek suretiyle artık TCK'nın 245/2. maddesindeki suçu oluşturan seçimlik hareketlerden birisini gerçekleştirmiş ve bu suçu işlemiştir. Dolayısıyla böyle bir durumda fail açısından hem 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesindeki suç hem de TCK'nın 245/2. maddesindeki suç gerçekleşmiş olacaktır. Gerçek içtima kuralları uyarınca fail, her iki suç nedeniyle sorumlu tutulmalıdır. Fail bu şekilde sahte kredi kartı sözleşmesi düzenleyerek elde ettiği sahte kredi kartını kullanmak suretiyle kendisi veya başkası için haksız yarar sağladığında ayrıca TCK m. 245/3'te düzenlenen suçu da işlemiş olacak ve bu suç nedeniyle de gerçek içtima kurallarına göre cezalandırılacaktır. Ancak şu husus unutulmamalıdır ki, failin 5464 sayılı Kanun'un 37/2. maddesinde yer alan suçtan sorumlu tutulabilmesi için sahteciliğin kredi kartı sözleşmesinde veya üye işyeri sözleşmesi ile eklerinde yapılması şarttır.

§ XI. İZİNSİZ KART ÇIKARMA SUÇU İLE OLAN İLİŞKİSİ

5464 sayılı Kanun'un 38. maddesinde¹⁵¹⁹ izinsiz kart çıkarma suçu düzenlenmiştir. Kanun koyucu, bu suç ile kartlı ödeme sisteminin güvenliğini sağlamak istemiştir¹⁵²⁰. Kartlı ödemeler sisteminin düzgün bir şekilde işlemesi oldukça önemlidir ve kanunda belirtilen izinler alınmadan kredi kartı çıkartılması bu sistem açısından riskli bir durumdur. Kartlı ödemeler sisteminin herhangi bir aksama olmadan işleyebilmesi için kanun koyucu, kredi kartı çıkartmak isteyen banka ya da finans kurumları için bazı yasal prosedürler öngörmüştür. Bunlara uyulmaması kartlı ödemeler sisteminin işleyişini olumsuz etkileyebilecektir.

¹⁵¹⁹ 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 38. maddesi; *"Bu Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen izinleri almaksızın kartlı sistem kuran, kredi kartı çıkaran veya üye işyeri anlaşması yapan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilân ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda bu işlerle uğraştıkları izlenimini yaratacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.*

Birinci fıkraya aykırılık halinde Kurumun, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığını muhatap talebi üzerine sulh ceza hâkimince, dava açılması halinde davaya bakan mahkemece işyerlerinin faaliyetleri ve reklamları geçici olarak durdurulur, ilânları toplatılır. Bu tedbirler, hâkim kararı ile kaldırılincaya kadar devam eder. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır." şeklindedir.

¹⁵²⁰ Parlar/Akın/Hatipoğlu, s. 482., Akın, s. 820.

5464 sayılı Kanun'un 38/1. maddesinde düzenlenen suçun konusunu; kartlı sistemler, kredi kartları ile üye işyeri anlaşmaları oluşturmaktadır. Kanun koyucu, banka kartlarını bu suç kapsamında değerlendirmemiştir. Bu suçun faili herkes olabilir. 5464 sayılı Kanun'da belirtilen izne tabi faaliyetleri izinsiz olarak gerçekleştiren gerçek kişiler ile tüzel kişilerin temsilcileri bu suçun failidirler.

5464 sayılı Kanun'un 4. maddesinde¹⁵²¹ kartlı sistem kurma, kart çıkarma, üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi faaliyetinde bulunmak isteyen kuruluşların, bu faaliyetler açısından Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan izin almaları şarttır. Aynı şekilde, merkezi yurt dışında bulunan kartlı sistem kuruluşları açısından da Türkiye'de temsilcilik açabilmeleri ile ilgili olarak izin koşulu öngörülmüştür. Bu kuruluşların, Türkiye'de şube ya da kredi kartı sistemi kurmamak, kart çıkarmamak ve üye işyeri anlaşması yapmamak kaydıyla temsilcilik açabilmeleri için, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun izin vermesi gerekmektedir.

5464 sayılı Kanun'un mesleki faaliyetlerin korunması ile ilgili 34. maddesinde¹⁵²² de benzer şekilde, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan izin alarak kartlı sistem kuran, kart çıkaran veya üye işyerleri ile anlaşma yapanlar dışında; hiçbir

¹⁵²¹ 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 4. maddesi; “*Kartlı sistem kurma, kart çıkarma, üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi faaliyetinde bulunmak isteyen kuruluşların Kuruldan izin almaları şarttır.*

Bu kuruluşların;

a) Anonim şirket şeklinde kurulması,

b) Kurucularının gerekli malî güç ve itibara sahip bulunması, işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması ve banka ortaklarında aranan diğer nitelikleri haiz olması,

c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, tüzel kişi kurucuların yönetim ve denetimine sahip gerçek kişilerin kim olduğunun belgelenmesi,

d) Nakden ve her türlü muvazaadan arî olarak ödenmiş olan sermayesinin altı milyon Yeni Türk Lirasından az olmaması,

e) Ana sözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,

f) Bu Kanun kapsamındaki işlemleri gerçekleştirebilecek yönetim, yeterli personel ve teknik donanımına sahip olması, şikâyet ve itirazlarla ilgili birimleri oluşturmaması,

g) (d) bendinde belirtilen sermayenin yüzde beşi tutarındaki sisteme giriş payının Kurum hesabına yatırıldığına dair belgenin ibraz edilmesi, şarttır.

Kuruluşların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerinin kurumsal yönetim hükümlerine uygunluğunu sağlaması zorunludur.

Merkezi yurt dışında bulunan kartlı sistem kuruluşlarının Türkiye'de şube ya da kredi kartı sistemi kurmamak, kart çıkarmamak ve üye işyeri anlaşması yapmamak kaydıyla temsilcilik açmaları Kurulun iznine tâbidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” şeklindedir.

¹⁵²² 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 34. maddesi; “*Bu Kanuna göre kartlı sistem kurma, kart çıkarma veya üye işyerleri ile anlaşma yapma yetkisi olanlar dışında, hiçbir gerçek veya tüzel kişi aslen veya fer'an meslek edinerek kartlı sistem kuramaz, kart çıkaramaz veya üye işyerleri ile anlaşma yapamaz, ticaret unvanları ve her türlü belgeleri ile ilân ve reklâmlarında bu işlerle uğraştıkları izlenimini yaratacak hiçbir kelime veya tâbiri kullanamazlar.”* şeklindedir.

gerçek veya tüzel kişinin meslek edinerek kartlı sistem kuramayacağı, kart çıkaramayacağı ya da üye işyerleri ile anlaşma yapamayacağı hususu da ayrıca belirtilmiştir.

5464 sayılı Kanun'un 38. maddesinde düzenlenen izinsiz kart çıkarma suçunun oluşabilmesi için bu kanunun 4. ve 34. maddelerinde belirtildiği gibi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan izin alınmadan, kartlı sistem kurulması, kredi kartı çıkarılması ya da üye işyeri anlaşması yapılması şeklindeki fiillerden herhangi birisinin işlenmesi gerekir. İzinsiz kart çıkarma suçu, kanunda seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suç icrai davranışla işlenebilir ve herhangi bir zararın veya tehlikenin varlığı gerekmediği için aslında soyut tehlike suçu niteliği taşımaktadır¹⁵²³.

İzinsiz kart çıkarma suçu, kasten işlenebilen bir suçtur. Kastın bilme ve isteme unsurlarısomut olayda gerçekleşmelidir. Bu suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir. Failin, kanunda belirtilen şekilde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'ndan izin almadan kartlı sistem kurduğunu veya kredi kartı çıkarttığını ya da üye işyeri anlaşması yaptığını bilerek ve isteyerek hareket etmesi halinde; suçun manevi unsuru olarak kast gerçekleşmiş olacaktır.

Uygulamada bazı olaylarda karşımıza çıkabilecek hususlardan birisi de, TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suç ile 5464 sayılı Kanun'un 38. maddesinde yer alan suçun hangisinin fail hakkında uygulanacağıdır. Bunun için 5464 sayılı Kanun'un 38. maddesinde düzenlenen izinsiz kart çıkarma suçu ile TCK'nın 245/2. maddesindeki başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka ya da kredi kartı üretme suçu arasındaki ilişkiyi ele almak gerekmektedir. Kanaatimizce burada şöyle bir değerlendirme yapılmalıdır. 5464 sayılı Kanun'un 38. maddesinde gerekli izinleri almadan kredi kartı çıkaran kimselerin eylemlerinin, izinsiz kart çıkarma suçunu oluşturduğu yukarıda belirtilmişti. Bu kanunda konumuzla ilgili olarak yalnızca izin alınmadan kredi kartı çıkarmaya yönelik fiiller cezalandırılmak istenmiştir. Banka kartlarının izinsiz şekilde üretilmesi bu suç kapsamında değildir. Çünkü madde metninde açıkça kredi kartlarından bahsedilmiştir. Kıyas yoluyla banka kartlarının izinsiz üretilmesinin de bu suç kapsamına alınması mümkün değildir. Eğer fail 5464 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen faaliyet iznini almadan, başkalarına

¹⁵²³ Parlar/Akın/Hatipoğlu, s. 483., Akın, s. 821.

ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmek suretiyle sahte kredi kartı üretirse; bu durumda hem 5464 sayılı Kanun'un 38. maddesini hem de TCK'nın 245/2. maddesini ihlal etmiş olacaktır. Bu kapsamda failin izinsiz şekilde başkalarının banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle kredi kartı üretmesi sonucunda aslında tek bir fiili ile iki farklı suç işlenmiş olacaktır. Böyle bir durumda failin, farklı neviden fikri içtima kuralları uyarınca¹⁵²⁴ TCK m. 44'teki açık hüküm nedeniyle en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması gerekmektedir. Her iki suç için kanunda öngörülen cezalar karşılaştırıldığında fail hakkında cezası daha ağır olan TCK m. 245/2'deki suçun cezası uygulanacaktır. Dolayısıyla failin bu tür olaylarda ceza sorumluluğu, TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme suçuna göre belirlenecektir.

¹⁵²⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2014, s. 6976.

SONUÇ

Banka ve kredi kartları, gerek ülkemizde gerekse bütün dünya üzerinde ekonomik hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bilişim teknolojisinde yaşanan hızlı ilerlemenin etkisiyle hayatın her alanında internetin yaygın şekilde kullanımı ile beraber mal ya da hizmet alımları genellikle banka veya kredi kartları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Günümüzde ticari alanda faaliyet gösteren birçok şirket, çeşitli internet siteleri aracılığıyla ürün pazarlaması ve satışı yapmaktadır; bunun sonucu olarak internet ortamında banka ya da kredi kartı kullanımı da oldukça yaygınlaşmıştır. İnsanların tüketim alışkanlıklarında görülen değişimle bağlantılı şekilde, banka ve kredi kartlarının kullanım alanları genişlemiş ve bu kartlarla yapılan parasal işlemlerin hacmi ciddi boyutlara ulaşmıştır. Dolayısıyla kartlı ödemeler sisteminin güvenliğinin sağlanabilmesi ve sistem ile ilgili olarak herhangi bir aksamanın yaşanmaması son derece önemlidir.

İnsanların banka ve kredi kartları ile gerçekleştirdikleri işlemlerin çoğalması, faillerin bu kartlar sayesinde suç işleyerek haksız kazanç elde etme eğilimini artırmıştır. Kartlı ödemeler sisteminin kendine özgü yapısı düşünüldüğünde sistemin oluşturabileceği risklerin klasik suç tipleri ile önlenmesi oldukça zordur. Kanun koyucu, kartlı ödemeler sisteminin düzgün şekilde işlemesi ve kişilerin mağduriyetine neden olabilecek durumların engellenebilmesi amacıyla TCK'nın 245. maddesinde "*banka veya kredi kartının kötüye kullanılması*" suçunu düzenlemiştir. 5237 sayılı TCK'nın 245. maddesi incelendiğinde tek bir suç tipinin değil; unsurlar, korunan hukuki değerler, konular ve yaptırımlar yönünden birbirinden ayrılan üç farklı suç tipinin düzenlendiği görülmektedir. Bu suçlar sırasıyla şu şekilde belirtilebilir:

- Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu (TCK m. 245/1).
- Sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu (TCK m. 245/2).
- Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlama suçu (TCK m. 245/3).

TCK'nın 245. maddesinin ilk fıkrasında öngörülen suçun konusunu gerçek bir banka veya kredi kartı oluştururken, ikinci fıkrasında belirtilen suçun konusunu başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek üretilen sahte banka veya kredi kartı oluşturmaktadır; üçüncü fıkrasında düzenlenen suçun konusu ise sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartıdır. TCK m. 245/1 ve m. 245/3'te düzenlenen suçların tamamlanmış kabul edilebilmeleri için failin kanunda belirtilen tipe uygun eylemi yapması sonucunda kendisi ya da başka bir kimse için yarar elde etmesi gerekmektedir. Fakat TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen suçun tamamlanabilmesi için herhangi şekilde yarar sağlanması şart değildir. Bu suçun oluşması için kanunda açıkça ifade edilen seçimlik hareketlerden herhangi birisi icra edilmelidir.

TCK'nın 245. maddesindeki açık düzenleme gereğince başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçu yönünden şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması mümkün değildir. Ayrıca her iki suç (TCK'nın 245/2 ve 245/3. maddesindeki suçlar) açısından kanunda açıkça belirtilmediği için etkin pişmanlık hükümleri de uygulanamayacaktır.

TCK'nın 245. maddesinde düzenlenen her üç suçun da soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı değildir. Cumhuriyet savcısı ihbar, şikayet ya da başka bir şekilde kendiliğinden bu suçların işlendiğini öğrendiği takdirde, CMK'nın 160/1. maddesi uyarınca fail hakkında resen soruşturma başlatacak ve gerekli delilleri toplayacaktır.

Kanun koyucu TCK'nın 245. maddesinde düzenlediği üç suç tipi ile ilgili değişik yaptırımlar öngörmüştür. Bu üç suç türü için yaptırım olarak kanunda düzenlenen ceza miktarları dikkate alındığında, görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleridir. TCK'nın 245. maddesindeki suçlar, CMK'nın 253. maddesinde düzenlenen uzlaştırma kapsamına girmediği için bunlar yönünden uzlaştırma usulünün uygulanması mümkün değildir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun gerçekleşebilmesi için icra edilmesi gereken fiil; her ne şekilde olursa olsun ele geçirilen ya da elde bulundurulmuş banka veya kredi kartının, kart sahibinin ya da kartın kendisine verilmesi gereken kişinin

rızasına aykırı olacak şekilde kullanılarak veya başka birisine kullandırılarak failin kendisi için ya da başka bir kimse için yarar elde etmesidir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun işlenebilmesi için öncelikle başkasına ait olan ve sahte olmayan yani tamamen gerçek bir banka veya kredi kartının bulunması gerekmektedir. Kartın sahte olması halinde 245. maddenin birinci fıkrasındaki suç oluşmaz, böyle bir durumda eylemin niteliğine göre ikinci ya da üçüncü fıkrasındaki suçlar gündeme gelebilir. Fail tarafından banka ya da kredi kartının ne şekilde elde edildiğinin TCK'nın 245/1. maddesindeki suç bakımından önemi bulunmamaktadır. Kartın ele geçirilmesi ya da elde bulundurulması, kart hamilinin rızası sonucunda olabileceği gibi rızası dışında da gerçekleşebilir. Bu kapsamda kartın ele geçirilmesinin veya elde bulundurulmasının hukuka uygun ya da aykırı olması önemli değildir. Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, kasten işlenebilen bir suçtur. Fail, başkasına ait banka veya kredi kartını kullandığı esnada bu kartın başkasına ait olduğunu, kartın kullanılmasına ilişkin mağdurun rızasının bulunmadığını bilmeli ve haksız yarar elde etmek amacıyla kartı kullanmayı istemelidir.

Banka veya kredi kartı ele geçirilirken ya da elde bulundurulurken hırsızlık, yağma, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık gibi başka bir suç işlendiği takdirde bileşik suç hükümleri uygulanmayacak; gerçek içtima kuralları uyarınca fail hakkında hem oluşan suçtan hem de başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçundan dolayı ceza yaptırımını uygulanacaktır.

TCK m. 245/1'deki suç bakımından banka veya kredi kartının şifresinin, kart hamilinin rızası ile elde edilmesi durumunda rızanın kapsamı belirleyici olacaktır. Fail, bu rızanın kapsamı dışına çıktığı takdirde suç gerçekleşecektir. Çünkü TCK'nın 245/1. maddesindeki suçun oluşabilmesi için failin ele geçirdiği ya da elde bulundurduğu banka veya kredi kartı, mağdurun rızası dışında kullanılmalıdır. Mağdurun rızası eğer onun iradesi sakatlanarak elde edilmiş ise bu durumda geçerli bir rızanın varlığından bahsedilemeyecektir. Mağdurun rızası, banka veya kredi kartı kullanılmadan önce olmalıdır; aksi takdirde kartın (rıza dışı) kullanılmasından sonra mağdurun buna onay vermesi suçun varlığını etkilemez.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suçun tamamlanması açısından maddi yararın sağlanması şarttır. Haksız yarar, fail lehine temin edilmiş olabileceği gibi üçüncü bir kişi lehine de temin edilmiş olabilir. Fail, başkasına ait olan kartı kullanmış ya da

kullandırtmış ancak haksız yarar elde edilememiş ise, TCK m. 245/1’deki suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

Konumuzla ilgili olarak şu hususa değinmek yararlı olacaktır. 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nda kredi kartı tanımlanırken fiziki varlığı bulunmayan kart numarasının da kredi kartının kapsamına gireceği ifade edilmiştir. Ancak bu kanunda banka kartları ile ilgili tanımlama yapılırken bu şekilde bir ifade tercih edilmemiştir. TCK’nın 245/1. maddesindeki suçun gerçekleşmesi açısından kredi kartının fiziksel olarak kullanılması şart değildir. Fail, fiziki varlığı olmayan kredi kartı numarasını kullanarak da bu suçu işleyebilir. Ancak fail tarafından banka kartının fiziki varlığı kullanılmaksızın yalnızca bu kartın bilgileri kullanılarak haksız yarar elde edilir ise TCK’nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu oluşmayacaktır. Failin bu eylemi icra etmesi halinde somut olayın özelliklerine göre TCK’nın 244/4, 142/2-e, 158/1-f ya da 158/1-l maddelerinin uygulanması mümkün olabilir. Kanaatimizce 5464 sayılı Kanun’un 3. maddesinde yapılacak değişiklik neticesinde banka kartları açısından da “fiziki varlığı bulunmayan kart numarası” şeklindeki bir ifadenin metne eklenmesi faydalı olacak ve böylece önemli bir eksiklik tamamlanacaktır. Aksi takdirde bu durum, benzer olaylar yönünden ceza yargılaması sonunda adil bir yaptırım uygulanmasına engel teşkil edecek ve failer hakkında farklı cezalar verilmesine yol açarak ceza adaletine aykırı olacaktır.

TCK’nın 245/1. maddesi içeriğinde kanun koyucu her ne kadar “*kart sahibi*” ifadesini kullanmayı tercih etmiş ise de aslında buradaki ifadeyi kart hamili olarak anlamak gerekir. 5464 sayılı Kanun’un yürürlük tarihi daha sonra olduğu için bu hususta TCK’dan farklı şekilde düzenleme getirilmiştir. Banka veya kredi kartlarının mülkiyeti aslında bu kartları çıkaran bankalar ile finans kurumlarına aittir. Kart hamili olan kişiler, bu kartların sahibi değil kartları kullanmak suretiyle onlardan yararlanma hakkını haizdirler. Kanaatimizce bu konuda TCK’nın 245. maddesinde yapılacak yasal değişiklikle “*kart sahibi*” ifadesi madde metninden çıkarılarak bunun yerine “*kart hamili*” kullanılması isabetli olacaktır.

Çalışmamızda TCK’nın 245/1. maddesindeki suç ile ilgili tespit edilen sorunlardan birisi ise hukuki bir ilişkiye dayanan alacağın tahsili için suç işlendiği takdirde; fail yönünden bu durumun soruşturma ya da kovuşturma aşamasında dikkate alınmasını gerektirecek herhangi bir yasal düzenlemenin bulunmamasıdır. Kanaatimizce

başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun, hukuki bir ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacı ile işlenmesi halinde; fail hakkında uygulanacak ceza yaptırımında indirim yapılmaması ya da kovuşturma şartı olarak şikâyet hususunun dikkate alınmaması önemli bir yasal eksikliktir. Kanun koyucu bu suç bakımından geçerli olacak şekilde TCK'nın 144/1-b maddesindeki hükme atıf yaparak ya da ayrı bir yasal düzenlemeyi TCK'nın 245. madde metnine ekleyerek eksikliği gidermelidir. Kanunda belirtilen cezalar karşılaştırıldığında alt sınırı daha yüksek olan nitelikli hırsızlık ve yağma suçları yönünden böyle bir yasal düzenleme olduğu halde, başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu açısından bunun olmaması ceza adaleti açısından sorun teşkil etmektedir.

TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen suç, malvarlığına karşı işlenen suçlara benzetilerek şahsi cezasızlık nedenine burada da yer verilmiştir; ancak TCK 245/4'te belirtilen akrabalık ilişkileri, faile verilecek cezada indirime neden olmayıp cezayı tamamen ortadan kaldırmaktadır. Kanaatimizce TCK'nın 167/2. fıkrasında olduğu gibi bazı akrabalık ilişkilerinin cezada indirim yapılmasını sağlayan şahsi sebep olarak belirtilmemesi önemli bir yasal eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuyla ilgili bu hususta ayrıca belirtilmelidir ki TCK'nın 167/2. fıkrasındaki yasal düzenlemede soruşturma ve kovuşturma şartı olarak şikâyet öngörülmüştür. Bu fıkra benzer bir hüküm yasa koyucu tarafından TCK'nın 245. maddesine eklenerek cezada indirim nedeni olabilecek kişisel durumların düzenlenmesi ve fail ile mağdur arasında istenilen akrabalık ilişkisinin tespiti halinde suçun soruşturulması ve kovuşturulmasının şikâyete bağlanması son derece yerinde olacaktır.

Çalışmamızda sorun olarak tespit edilen konulardan birisi de TCK'nın 245/1. maddesinde düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçunun eşler arasında işlenmesi söz konusu olduğunda, taraflar hakkında ayrılık kararı verilmesi dışındaki her durumda şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması hususudur. Kanaatimizce günümüzde özellikle boşanma sürecinde olan eşlerin, birbirlerine karşı saygısız tutum içerisinde olmaları ve düşmanca davranışları sıkça karşılaşılan bir durumdur. Evlilik resmi olarak sona ermediği ancak ortak hayatın yürütülmesinin eşler açısından çekilmez olduğu hallerde, tarafların birbirlerine duydukları kin ya da husumet nedeniyle bu suçu işlemesi mümkündür. Örneğin eşinin başka birisiyle kendisini aldatarak zina yaptığını diğer eşin öğrenmesi ya da kendisine karşı gösterilen onur kırıcı davranış nedeniyle kızgın olan eş karşı tarafı ekonomik

açından zor duruma düşürmek için onun yüksek limitli kredi kartını kullanabilir. Aynı şekilde taraflar arasında evlilik birliğinin temelinden sarsılması sonucunu doğuran olayların gerçekleşmesi durumunda, eşlerin birbirlerinin banka veya kredi kartlarını yalnızca karşı tarafa zarar vermek için kullanmalarına ilişkin olaylara da uygulamada rastlanmaktadır. Bu gibi hallerde hâkime, eşler hakkında şahsi cezasızlık nedeninin uygulanıp uygulanmayacağı hususunda somut olayın şartlarına göre değerlendirme yapabilmek için takdir yetkisi verilmesi ceza adaletinin sağlanmasına ciddi katkı sağlayacaktır. Hâkim, somut olayın şartlarına göre yapacağı değerlendirme neticesinde fail olan eş hakkında cezasızlık nedenini uygulayabilmeli ya da ceza adaleti için gerekli görüyorsa şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması yerine sonuç ceza miktarında indirim yapabilmelidir. Kanun koyucunun bu kapsamda TCK'nın 245/4-a maddesinde yapacağı değişiklikle hâkime belirtilen hususlarla ilgili takdir hakkını tanınması uygulamada yaşanabilecek olumsuzlukların giderilmesi açısından son derece faydalı olacaktır.

Kanaatimizce yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulan başka bir husus ise TCK m. 245/1'de düzenlenen başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile ilgili olarak kayın hısımlığı açısından şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmasının sınırlandırılması ile ilgilidir. Eşler arasında evlilik devam ettiği sırada ayrılık kararı verildiği zaman ya da evlilik birliği sona erdiğinde şahsi cezasızlık nedeni uygulanmayacak ve suçu işleyen eş cezalandırılacaktır. Ancak evlilik sona ermiş olsa bile bu evlilik nedeniyle oluşan kayın hısımlığına dayanan altsoy- üstsoy ilişkisi sebebiyle fail hakkında şahsi cezasızlık nedeni her zaman uygulanacaktır. Bilindiği üzere TMK'nın 18/2. maddesi uyarınca kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evlilik herhangi bir nedenle sona erse bile ortadan kalkmayacaktır. Bu durum ceza adaletine aykırı olacağından kanun metninde yapılacak değişiklikle kayın hısımlığı açısından altsoy-üstsoy ilişkisine bağlı olarak şahsi cezasızlık nedeninin uygulanmasının eşler arasındaki evlilik süresiyle sınırlandırılması gerekmektedir.

TCK'nın 245/1. maddesinde hüküm altına alınan suç ile ilgili olarak sorun oluşturabilecek konulardan birisi de kardeşler arasında bu suçun işlenmesi durumunda şahsi cezasızlık nedeninin uygulanabilmesi için *“aynı konutta yaşama”* koşulunun aranmasıdır. Kanun koyucunun, şahsi cezasızlık nedeninin uygulanması açısından kayın hısımlığına dayanan üstsoy-altsoy ilişkisini oldukça geniş tutmasına rağmen; kardeşler arasında gerçekleşen eylem yönünden böyle bir şartı öngörmesi doğru

olmamıştır. Kanaatimizce TCK'nın 245/4-c maddesi yeniden ele alınarak, kardeşler bakımından aranan “*aynı konutta yaşama*” koşulunun kaldırılması veya kardeşler açısından suçun soruşturulması ve kovuşturulması için şikayet şartının getirilmesi ceza adaletinin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından şu hususu da belirtmekte yarar vardır. Kanun koyucu tarafından yapılacak yeni bir yasal düzenleme ile TCK'nın 245/1. maddesindeki suç yönünden uygulanacak olan etkin pişmanlık halinin yeniden düzenlenmesi isabetli olacaktır. TCK sistematığında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulandığı suçlar incelendiğinde, suç tipinin düzenlendiği maddelerden sonra etkin pişmanlık ile ilgili düzenlemelere yer verildiği anlaşılmaktadır. Ancak TCK'nın 245/1. maddesinde yer alan başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu bakımından bunun tersi bir durum söz konusudur. Bu suç yönünden fail hakkında uygulanacak etkin pişmanlık hükümleri ile ilgili olarak TCK'nın 168. maddesine atıf yapılmıştır. Ayrıca buradaki yasal düzenleme incelendiğinde yağma ve karşılıksız yararlanma suçları ile ilgili olarak ayrı fıkralarda müstakil hükümlerin olduğu görülmektedir. Bu hükümlerin bize göre başkasına ait gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu hakkında uygulanması mümkün değildir. Fakat bu hususta tam bir açıklık yoktur. Kanaatimizce yapılacak yeni bir yasal düzenleme sayesinde etkin pişmanlık ile ilgili olarak TCK'nın 245/1. maddesindeki suça özel olacak ve bu suçun düzenlendiği maddeden sonra gelecek şekilde bu kurumun yeniden ele alınarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçuna ilişkin kanundaki düzenlemede, fail hakkında uygulanacak adli para cezasının alt sınırı belirtilmemiştir. Bu nedenle TCK'nın 52/1. maddesi dikkate alınarak bu suç açısından uygulanacak adli para cezasının alt sınırı beş gündür. Kanun koyucunun, bu suç için adli para cezasının alt sınırını beş günden daha fazla belirlemesi gerekirdi. Çünkü hapis cezasının alt sınırı kanunda üç yıl olarak belirlenmişken, adli para cezasının alt sınırının beş gün olması uygun olmamıştır. Kanaatimizce bu hususta yapılacak kanun değişikliği ile adli para cezasının alt sınırının daha yüksek olacak şekilde belirlenmesi ceza adaletinin sağlanması yönünden yerinde olacaktır. Benzer durum sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçu ile sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine

veya başkasına yarar sağlama suçu açısından da geçerlidir. Kanun koyucu TCK m. 245/2 ve m. 245/3'te düzenlenen suç tipleri için de aynı şekilde yasal değişiklik yapmalıdır.

TCK'nın 245/2. maddesinde yer alan suçun faili, sahte banka veya kredi kartını üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kimsedir. Bu suç, kasten işlenebilen bir suç olduğu için fail, suçu oluşturan eylemi bilerek ve isteyerek yapmalıdır. Bu kapsamda fail ürettiği, sattığı, devrettiği, kabul ettiği ya da satın aldığı kartın başka kişilere ait hesaplarla ilişkilendirilen sahte bir kart olduğunu bilerek hareket etmelidir.

TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun oluşabilmesi için başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka ya da kredi kartının üretilmesi, satılması, devredilmesi, satın alınması veya kabul edilmesi eylemlerinden herhangi birisi gerçekleşmelidir. Kanunda bu suç, seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu seçimlik hareketlerden birisinin ya da birkaçının olayda gerçekleşmesi halinde bile suç bir defa işlenmiş olacaktır. TCK m. 245/2. maddesinde öngörülen suç açısından önemli olan kanunda seçimlik olarak sayılan hareketlerin konusunu oluşturan banka ya da kredi kartının, başkalarına ait banka hesapları ile ilişkilendirilmiş olmasıdır.

TCK'nın 245/2. maddesinde, sahte banka veya kredi kartının üretilmesinin hangi yöntem ile yapılabileceğine ilişkin herhangi bir belirleme yapılmamıştır. Sahte kart üretilmesi, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilmek şartıyla birçok farklı biçimde gerçekleştirilebilir. Özellikle günümüz dünyasında teknolojinin oldukça hızlı şekilde ilerlemesine bağlı olarak bilişim suçu failleri tarafından banka veya kredi kartı üretiminde yeni tekniklerin kullanılması söz konusu olduğundan; suç tipinde üretim şekline ilişkin sınırlandırma yapılmaması isabetli olmuştur.

Kanaatimizce TCK'nın 245/2'de öngörülen suç tipiyle ilgili kanunda boşluk olduğunu düşündüğümüz bir hususun belirtilmesinde yarar görmekteyiz. TCK'nın 245/2. maddesinde suçu oluşturan hareketler “*üretme*”, “*satma*”, “*devretme*”, “*satın alma*” veya “*kabul etme*” şeklinde sayılmış ancak “*bulundurma*” hareketinden bahsedilmemiştir. Kanun metninde sayılmayan “*bulundurma*” eylemi, birçok olay açısından “*kabul etme*” fiili içerisinde değerlendirilebilir ancak her zaman bu iki kavram birbirini tam anlamıyla karşılamayabilir. Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek oluşturulan sahte banka veya kredi kartı bulundurulmasının, TCK'nın 245/2. maddesinde düzenlenen suçu oluşturup oluşturmayacağı konusunda yasada

açıklık yoktur. Bu durum esasında ceza hukukunun temel kuralı olan suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırıdır. Kanun koyucu, TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen suç ile ilgili olarak eylemleri sayarken “*kabul etmek*” veya “*bulundurmak*” şeklinde ayrı ayrı her iki fiile de açıkça yer vermiştir. Bu yasal düzenlemeye benzer şekilde TCK'nın 245/2. maddesine de “*bulundurma*” ifadesinin yapılacak yasal değişiklikle eklenmesi bu konuda oluşabilecek tereddütleri giderecek ve oldukça yerinde bir düzenleme olacaktır.

TCK m. 245/2'deki suç için kanunda belirlenen yaptırımın, TCK m. 245/1'de düzenlenen gerçek bir banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu ile kıyaslandığında daha fazla olduğu görülmektedir. Kanun koyucu, başkalarına ait olan banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte kart üretilmesini ve bu sahte kartların kişiler arasında el değiştirmesine yönelik eylemleri ağır şekilde cezalandırarak yalnızca gerçek kart sahiplerinin malvarlıklarında oluşabilecek zarar tehlikesini önlemek istememiş, bunun yanı sıra kartlı ödemeler sisteminin temel unsuru olan banka veya kredi kartlarına duyulan güvenin de zedelenmemesini amaçlamıştır.

TCK'nın 245/2. maddesinde hüküm altına alınan suç, soyut tehlike suçudur ve kanun koyucu bu suçu düzenlerken sahte kartların kullanım aşamasına kadar olan bazı fiillerin yapılmasını engellemek istemiştir. TCK m. 245/2'deki suç ile aslında zarar tehlikesi düşünülerek bu suça konu eylemler için yaptırım öngörülmüştür. Çünkü sahte banka ya da kredi kartları, finansal işlemlerde kullanılarak haksız yarar elde edildiğinde artık TCK m. 245/3'te öngörülen suç oluşacak ve kart hamilleri ile kartı çıkaran bankaların zarara uğraması söz konusu olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde öngörülen suçun oluşabilmesi için fail, sahte olarak oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan banka ya da kredi kartının kullanılması yoluyla kendisine veya başka bir kimseye yarar sağlamalıdır. TCK m. 245/3 açısından fiilin kasten işlenmesi gerekir. Bu kapsamda fail, banka veya kredi kartının sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir kart olduğunu bilmeli ve bu kartı kullanarak haksız yarar elde etmeyi istemelidir.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suçun tamamlanabilmesi için yalnızca kartın kullanılması yeterli değildir; ayrıca suça konu kartın kullanılması suretiyle haksız yarar elde edilmelidir. Aksi takdirde yani haksız yararın elde edilememesi durumunda suç, teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde açıkça “*kullandırtarak*” ibaresine yer verilmemiştir. Doktrinde buradan yola çıkılarak sahte banka veya kredi kartının fail tarafından bizzat kullanılmayarak başka bir kimseye kullandırılması suretiyle yarar sağlanmasının TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu oluşturup oluşturmayacağı ile ilgili olarak tartışma bulunmaktadır. Kanaatimizce bu suçun öngörüldüğü TCK'nın 245/3. madde metninde açıkça “*kullandırtma*” ifadesi bulunmasa bile; TCK'nın 37/2. maddesinde düzenlenen dolaylı faillik ile ilgili genel hüküm burada da uygulanabilecektir. Bu nedenle sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartının kullanım amacına uygun şekilde haksız yarar elde etmek için fail tarafından bizzat kullanılmayarak başka bir kimseye kullandırılması halinde, fail bu suçtan sorumlu olacak ve TCK'nın 245/3. maddesi dolayısıyla cezalandırılacaktır. Ancak kanun koyucu tarafından yapılacak yasal bir değişiklikle madde metninde “*kullandırtmayı*” açıkça belirtecek şekilde ifadeye yer verilmesi kanaatimizce yerinde olacaktır.

Failin başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirmek suretiyle sahte banka ya da kredi kartı üretmesi, satması, devretmesi, satın alması ya da kabul etmesi fiilleri ile bu sahte kartı kullanarak haksız yarar elde etmesi daha önce de belirttiğimiz gibi birbirinden bağımsız iki farklı suçu oluşturur. Bu sebeple tek bir fiil ile hem TCK m. 245/2 hem de TCK m.245/3'te düzenlenmiş olan suçların oluştuğundan bahsedilemeyeceği için TCK'nın 44. maddesinde öngörülen fikri içtima kuralı uygulanamaz. Burada birbirinden tamamen bağımsız iki farklı suçu oluşturan eylemlerin icra edilmesi sebebiyle gerçek içtima kuralını uygulamak ve faili her iki suçtan da sorumlu tutmak gerekmektedir. TCK'nın 245. maddesinin ikinci fıkrası maddeye sonradan eklenmiş, üçüncü fıkraya hiçbir atıfta bulunulmamış ve kanunda her iki suç farklı şekilde düzenlenmiştir. TCK m. 245/2'de yer alan suç, TCK m. 245/3'teki suçun unsuru değildir. Aynı şekilde TCK'nın 245/3'te düzenlenen suç, başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme suçunun nitelikli hali olarak da kanunda düzenlenmemiştir. Bu suçlar birbirinden bağımsız oldukları için bileşik suçtan da bahsedilemez. Dolayısıyla kanun koyucunun iradesinin, TCK m. 245/2'deki suçu oluşturan fiillerin TCK m. 245/3'ten bağımsız olarak cezalandırılması olduğu açıktır. Sonuç olarak belirtilen bütün bu sebepler dikkate alındığında başkasına ait banka hesapları ile ilişkilendirilerek üretilen banka ya da kredi kartı kullanılarak haksız

yarar elde edildiğinde, artık iki farklı suç oluşacak ve fail gerek TCK m. 245/2 gerekse TCK m. 245/3 uyarınca cezalandırılacaktır.

Kanaatimizce kanun koyucunun, TCK'nın 245/3. maddesindeki suçu bu şekilde tali bir norm olarak düzenlemesi isabetli olmamıştır. TCK'nın 245/3. maddesi aslında sahte banka veya kredi kartının kullanılması suretiyle yarar elde edilmesi eylemleri açısından öncelikli olarak uygulanması gereken özel norm niteliğindedir. Bu maddenin getiriliş amacı, esasında 765 sayılı TCK döneminde banka veya kredi kartları ile işlenen suçlar yönünden uygulamada tartışılan hususlara açıklık getirilerek içtihat farklılıklarının ortadan kaldırılmasıdır. Dolayısıyla sahte banka ya da kredi kartlarının kullanımı neticesinde haksız yarar sağlanması bu suç ile yaptırımı bağlanmışken, failin cezalandırılmasının ancak daha ağır bir cezayı öngören farklı bir suçun gerçekleşmemesi şartına bağlanması yerinde değildir. Kanun koyucunun bu tercihi, aslında bu maddenin getiriliş gayesine de aykırı düşmektedir. Dolayısıyla bununla ilgili olarak yapılacak yasal bir değişiklik bu suçun tali norm olmaktan çıkartılarak sahte şekilde düzenlenen ya da üzerinde sahtecilik yapılan banka veya kredi kartının kullanılarak yarar elde edilmesine ilişkin fiiller açısından asli norm olarak uygulanması isabetli olacaktır.

TCK'nın 245/3. maddesinde düzenlenen suç için uygulanacak yaptırım ile TCK m. 245/1 ve TCK m. 245/2'deki suçlar için kanunda öngörülen yaptırımlar kıyaslandığında TCK'nın 245/3. maddesindeki cezaların daha fazla olduğu görülecektir. Kanun koyucu, sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine ya da başkasına yarar sağlama suçunun özelliğini, korunan hukuki yararı ve eylemin ağırlığını gözeterek böyle bir tercihte bulunmuştur. Çünkü TCK'nın 245. maddesinin ilk fıkrasında gerçek bir kart kullanılırken burada sahte oluşturulan ya da üzerinde sahtecilik yapılan bir kart söz konusudur. Yukarıda da belirtildiği gibi TCK'nın 245/2. maddesindeki suçun işlenmesi için başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartının üretilmesi veya bu kartın el değiştirmesine yönelik kanunda belirtilen seçimlik hareketlerden herhangi birisinin yapılması yeterlidir. Bu suç açısından sahte kartın kullanılmasına gerek yoktur. Dolayısıyla kanun koyucu suçun niteliği ve fiilin ağırlığı başta olmak üzere bütün bunları dikkate alarak TCK m. 245/3'te düzenlenen suça karşılık uygulanacak yaptırımı daha ağır şekilde düzenlemiştir.

KAYNAKLAR

- Acar, Özlem, “*Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nda Kart Sahibinin Korunması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- Açıkgül, Hacı Ali, “*Kredi Kartı Sözleşmeleri*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Akarıslan, Hüseyin, Bilişim Suçları, Seçkin, Ankara, 2015.
- Akbulut, Berrin, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması*”, Y. 2019, C. 1, S. 2.
- Akbulut, Berrin, Bilişim Alanında Suçlar, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Akbulut, Berrin Bozdoğan, “*Bilişim Suçları*”, Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Akbulut Berrin Bozdoğan, “*Bilişim Suçları*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Milenyum Armağanı, C. 8, S. 1-2, Konya, 2000.
- Akbulut, Berrin, “*Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2000.
- Akın, Gülfer, Resmi Belgede Sahtecilik Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Akinci, Hatice/Alıç, A. Emre/Er, Cüneyd, “*Türk Ceza Kanunu ve Bilişim Suçları*”, İnternet ve Hukuk, Der: Yeşim Atamer, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Akın, Mustafa, Bankacılığın Kırmızı Çizgileri Bankacılık Suçları, Acar Basım Ve Cilt San. Tic. A.Ş., İstanbul, 2015.
- Akıntürk, Turgut/ Ateş Karaman, Derya, Medeni Kanun 21.Baskı, Beta, İstanbul, 2015.
- Akipek, Şebnem, “*Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. LII, S. 3, Y. 2003.
- Aksoy, Hüseyin Can, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010.
- Alaca, Bahaddin, Ülkemizde Bilişim Suçları ve İnternetin Bu Suçlara Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008.
- Alpergin, Pelin, Bireysel Bankacılık, Türkiye Bankalar Birliği Yayını, Ankara, 1990.
- Alşahin, Mehmet Emin, Mala Zarar Verme Suçları, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010.
- Altay, Behçet, Bilgisayarlar ve Basic ile Programlama, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985.

- Altuğ, Şahin, Ceza Hukukunda Müsadere Kavramı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Altuğ, Şahin, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Ankara, S. 17, Haziran 2021.
- Altuğ, Yaşar, “Türk Ceza Kanunu’da Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- Altun, Gönül, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m. 245)”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2014., S. 24.
- Anna, Flanagan, “The Law and Computer Crime: Reading the Script of Reform”, International Journal of Law and Information Technology, Vol:13, No:1, Oxford University Press, 2005.
- Andrew Odlyzko, “The History Of Communications and its Implications for the Internet”, June 16, 2000.
- Apaydın, Cengiz, Banka veya Kredi Kartını Kötüye Kullanma Suçları, Seçkin, 2021, Ankara.
- Apaydın, Cengiz, Yargı Kararları Işığında Sahte Banka Veya Kredi Kartı Oluşturmak Ve Kullanmak Suçları, Yeni Devir Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş., İstanbul, 2019.
- Apaydın, Cengiz, Bilişim Suçları ve Bilişim Ceza Hukuku, Acar Matbaacılık, İstanbul, 2017.
- Apaydın, Cengiz, “Bilişim Sistemine Girme Suçu”, TAAD, Y.7, S. 24, Ocak 2016.
- Apiş, Özge, “Bilişim Sistemine Girme Suçu Bakımından Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama Elkoyma Koruma Tedbiri”, Yasama Dergisi, S. 37., Y. 2018.
- Arslan, Çetin/Azizağaoğlu, Bahattin, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Asil Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Arslan, Melek, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2018.
- Artuç, Mustafa, Malvarlığına Karşı Suçlar 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen Ahmet/Yenidünya Caner, Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. 5, Turhan Kitapevi, Ankara, 2009.
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen Ahmet/Yenidünya Caner, Türk Ceza Kanunu Şerhi Genişletilmiş ve Yargıtay Kararlarıyla Zenginleştirilmiş 2. Baskı, C. 5, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, Adalet, Ankara, 2017.
- Aslan, Göksel, Dolandırıcılık, Hırsızlık ve Mala Zarar Verme Suçları, Seçkin, Ankara, 2021.
- Atalan, Mustafa, Dolandırıcılık, Sahtecilik ve Güveni Kötüye Kullanma Suçları Şerhi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020.

- Atamer, Yeşim, “*Kredi Kartının Üçüncü Kişi Tarafından Hukuka Aykırı Şekilde Kullanılması Halinde Doğan Zararları Kim Karşılacaktır?*”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Avşar, B. Z./Öngören Z., Bilişim Hukuku, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul, 2010.
- Aydemir, Efrail, Hukuksal Uyuşmazlıklar Yönünden Banka Kartları ve Kredi Kartları, Seçkin, Ankara, 2013.
- Aydın, Devrim, Suça Teşebbüs, AÜHFD, Y. 2006, C. 55, S. 1.
- Aydın, Devrim, Türk Ceza Kanunu’nda Suça İştirak, Ankara, Yetkin, 2009.
- Aydın, Emin Doğan, Bilişim Suçları ve Hukukuna Giriş, Doruk Yayınları, Ankara, 1992.
- Aydın, Emin Doğan, Bilgisayar Nedir?, Eda Yayınları, İstanbul, 1988.
- Baba, Yasemin, Türk Ceza Kanunu’nda Etkin Pişmanlık, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- Bace, Rebecca Gurley, Intrusion Detection, Sams Publishing, 2000.
- Bahar, Atalay, “*Bilişim Suçları, İletişim Ve Sosyal Medya*”, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Y. 2018, C. 10, S. 3.
- Bakıcı, Sedat, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.
- Baki, Ensar, “*Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık*”, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2016/2.
- Balcı, Fidan/Öztürk, Seyithan, Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Bankalararası Kart Merkezi, “*Türkiye’de Kabul Gören Uluslararası Kartlar*”, Pano Dergisi, S. 3, Mayıs 1998.
- Bankalararası Kart Merkezi, “*Sanal POS uygulaması nedir?*”, Pano Dergisi, S. 12, Y. 2003.
- Barker Katherine J./D’Amato Jackie/Sheridon Paul, “*Credit Card Fraud: awareness and prevention*”, Journal of Financial Crime, 2008, Vol. 15, No. 4.
- Barron Billy/Ellsworth, Jill H./ Savetz, Kevin M., (Çeviren: Nezihe Bahar/Devrim Türkmen), Internet Unleashed, İstanbul, 1998.
- Baş, Eylem, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yetkin Yayınları, 2015.
- Başbüyük, İsa, “*Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçlarının Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle İşlenmesi*”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2010, S. 14.
- Baumann, Jürgen/Weber, Ulrich/Mitsch, Wolfgang: Strafrecht Allgemeiner Teil (AT), Bielefeld 2003.
- Baydemir, Mehmet, Her Yönüyle Kredi Kartları, MC Destek Yayınları, İstanbul, 2004.
- Bayraktar, Köksal, “*Banka Kredi Kartları İle Ortaya Çıkan Ceza Hukuku Sorunları*”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2000.

- Beccaria, Cesare, Suçlar ve Cezalar Hakkında, (Çev:Sami Selçuk), İmge Kitapevi, Ankara, 2010.
- Beyhan, Cem, “*Türkiye’de Bilişim Suçları ve Mücadele Yöntemleri*”, Polis Bilimleri Dergisi, Ankara, C. 4, S. 3-4, Temmuz-Aralık 2002.
- Bick, Jonathan, 101 Things You Need to Know About Internet, Three Rivers Press, New York, 2000.
- Biçkin, İnci, “*Siber Suç Sözleşmesi ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Bilişim Suçları*”, Bilişim ve Hukuk, Y. 2006, S. 1.
- Bilgen, Mahmut, Banka Hukukunda Sözleşmeler Uyuşmazlıklar Hukuki Sorumluluk, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.
- Bilgen, Tülay, “*Türk Ceza Kanunu’nda Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2010.
- Birtek, Fatih, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Birtek, Fatih, Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Boğa, Uğur, Bilişim Suçları ile Mücadele Yöntemleri, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2011.
- Budak, Mesut, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2009.
- Buhur, Oğuzhan, Tüketici Kredisi Açısından Kredi Kartı Uygulaması, Seçkin, Ankara, 2004.
- Campell, Diane Sears, “*Focus on Cyber- Fraud*”, The Internal Auditor, 59, No 1, February 2002.
- Can, Sibel, Ceza Hukukunda Şikayet, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2016.
- Canberk, Gürol/Sağiroğlu, Şeref, “*Kötücül ve Casus Yazılımlar: Kapsamlı Bir Araştırma*”, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, C. 22, No.1, Y. 2007.
- Canko, Soner, “*Gelecekteki Teknolojiler Taraflararası İlişkilerin Boyutları*”, Hukuki Açidan Banka ve Kredi Kartı Sempozyumu, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, Antalya, 2006.
- Carlo Sarzana di S. Ippolito, “*Bilişim Alanındaki Yeni Teknolojilerin Hukuksal Yansıması, İtalya’daki Durum*”, Çev.: Vesile Sonay Daragenli, İÜHFM Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan Sayısı, Y. 1997, C. 55, S. 3.
- Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş Yeniden Gözden Geçirilmiş Onuncu Bası, Beta, 2017.
- Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, 4. Bası, Beta, İstanbul, 2017.
- Centel, Nur/Zafer, Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 14. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, Eylül 2017.

- Ceylan, Ebru, Türk, İsviçre ve Avrupa Birliği Hukukunda Kredi Kartını Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2010.
- Christoph Engel, “*The Role of Law in the Governance Of The Internet*”, Preprints aus der Max-Planck- Projekgruppe Recht der Gemeinschaftsgüter, Bonn, 2002.
- Clough, Bryan/Paul Mungo, Sıfıra Doğru: Veri Suçları ve Bilgisayar Yer altı Dünyası, Çev. Emel Kurma, İletişim Yayınları, İstanbul, 1999.
- Connally, Kevin J., Law of Internet Security and Privacy, Aspen Publishers, 2004.
- Cyberlaw Security & Privacy, Ed: Sylvia Mercado Kierkegaard, The Second International Conference on Legal, Security and Privacy Issues in Information Technology (LSPI) 2007, Beijing China, Ankara Barosu Yayını, 2007.
- Çakır, Hüseyin/Kılıç, Mehmet Serkan, Güncel Tehdit: Siber Suçlar, Seçkin, 2014.
- Çakıcı, Mert, “*Türk Ceza Kanunu m. 243 ve m. 244’te Düzenlenen Bilişim Suçları*”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2014., S. 24.
- Çavuş, Mustafa Fedai, “*Bireysel Finansmanın Temininde Kredi Kartları: Türkiye’de Kredi Kullanımı Üzerine Bir Araştırma*”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 15, Y. 2006.
- Çeker, Mustafa, “*Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları*”, AÜEHFD, C. VIII, S. 1-2., Y. 2004.
- Çeker, Mustafa, Kredi Kartı Uygulaması ve Özel Hukuk Açısından Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanımı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1997.
- Çeker, Mustafa, “*İnternet Bankacılığı ve Bankaların Sorumluluğu*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007.
- Çetin, Erol/Malkoç, İsmail, Uygulamada Sahtekarlık Suçları Bilgisayar Suçları Tebligat Suçları ve İlgili Mevzuat, Adalet Yayınevi, Ankara, 1995.
- Çırpan, Belgin, Kredi Kartları, Ceren Basım, Bursa, 2000.
- Dalkılıç, Aysun, “*Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Bilişim Suçları*”, Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku, Proje Yöneticisi, Prof. Dr. Fatih Selami Mahmutoglu, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2008.
- Değirmenci, Olgun, Bilişim Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.
- Değirmenci, Olgun, “*2004 Türk Ceza Kanunu’nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 18, S. 58, Mayıs-Haziran 2005.
- Değirmenci, Olgun, “*Bilişim Suçları Alanında Yapılan Çalışmalar ve Bu Suçların Mukayeseli Hukukta Düzenlenişi*”, Legal Hukuk Dergisi, S. 11, Y. 2003.
- Değirmenci, Olgun, “*Ceza Hukuku Açısından Kredi ve Banka Kartları*”, Legal Hukuk Dergisi, S. 3., Y. 2003.
- Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler 11. Baskı, Seçkin, Ankara, 2016.

- Demir, Mustafa Cemil, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- Demircan, Tunç, Bilişim Alanında Suçlar, Legal, İstanbul, 2016.
- Dijle, Hikmet, “*Türkiye’de Eğitimli İnsanların Bilişim Suçlarına Yaklaşımı*”, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- Doğan, Koray, “*Bilişim Suçları Ve Yeni Türk Ceza Kanunu*”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, 2005.
- Doğan, Ramazan, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları, Adalet, Ankara, 2014.
- Doğunay, İsmail, Ticari Alım-Satım Akdi ve Nevileri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2003.
- Donay, Süheyl, Türk Ceza Kanunu Şerhi, Beta, İstanbul, 2007.
- Donay, Süheyl, Bankacılık Ceza Hukuku, Beta, İstanbul, 2007.
- Döner, İsa, “*Ceza Zamanaşımı*”, AÜEHFD, C. IX, S. 3-4, Y. 2005.
- Dönmezer, Sulhi/Erman, Sair, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II, Der Yayınları, İstanbul, 2019.
- Dönmezer, Sulhi/Erman, Sair, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt: II Yeniden Gözden Geçirilmiş Onuncu Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 1994.
- Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan, Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2016.
- Dursun, Hasan, “*Bilgisayar İle İlgili Suçlar*”, YD, Ankara, C. XXIV, S. 3, 1998.
- Dülger, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, 2019.
- Dülger, Murat Volkan, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Tamamen Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2018.
- Dülger, Murat Volkan, Bilişim Suçları, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2004.
- Eker, Ö. Umut, “*Türk Ceza Hukuku’nda Bilişim Suçları*”, TBB Dergisi, Y. 2006, S. 62.
- Eker, Hüseyin, “*Mala Karşı Suçlarda Etkin Pişmanlık*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2012, S. 100.
- Ekinci, Mustafa, Ceza Hukuku Uygulamasında Banka ve Kredi Kartları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2003.
- Ekinci, Mustafa, Açıklamalı-Gerekçeli 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2006.
- Ekici Şahin, Meral, Ceza Hukukunda Rıza, XII Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2012.
- Er, Cüneyd, “*Bilişim Suçları*”, Bilişim Teknolojisi Hukuku Gündemi, 2003-2004, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim Teknolojisi Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını, 2004.
- Eralp, Özgür, İnternet Bankacılığı Ve Kredi Kartı Dolandırıcılığının Teknik, Hukuki Ve Cezai Boyutu, Eralp Kitap Basım Yayıncılık, Ankara, 2012.

- Erdağ, Ali İhsan, “*Bilişim Alanında Suçlar (Türk ve Alman Ceza Hukukunda)*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2010, C. 14, S. 2.
- Erdoğan, Yavuz, Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları, Legal, İstanbul, 2013.
- Erdoğan, Yavuz, “*Bilişim Sistemine Girme ve Kalma Suçu*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12., Y. 2010., Özel Sayı.
- Erem, Faruk, “*Bilgisayar Suçları ve Türk Ceza Kanunu*”, Yargıtay Dergisi, Y. 1991, C. 17, S. 4.
- Erem, Faruk, Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara, 1993.
- Erem, Faruk/Toroslu, Nevzat, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Savaş Yayınevi, 2003.
- Erem, Faruk/Danışman, Ahmet/Artuk, Mehmet Emin, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 1997.
- Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- Ergün, İsmail, Siber Suçların Cezalandırılması ve Türkiye’de Durum, Adalet, Ankara, 2008.
- Erman, Sair/Özek, Çetin, Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1996.
- Ermeydan, Damla, “*Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Suçları*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2018.
- Erol, Haydar, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2015.
- Ersoy, Yüksel, “*Genel Hukuki Koruma Çerçevesinde Bilişim Suçları*”, AÜSBFD, Ankara, C.XLIX, No.3-4, Y. 1994.
- Ersoy, Uğur, “*Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları*”, TAAD, Y.11, S. 41, Ocak 2020.
- Ersoy/Uğur, Can/Sibel, “*Eşyanın Dosyada Delil Olarak Saklanması Kararı Üzerine Bir İnceleme*”, TAAD, Y. 14, S. 53, 2023.
- Ertan, Kerem, “*Banka Kredi Açma Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği ve Özellikle Çerçeve Anlaşma Olma Özelliği*”, Legal Hukuk Dergisi, S. 7, Y. 2003.
- Ertaş, Şeref, Eşya Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 11. Baskı, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, İzmir, 2014.
- Esen, Sinan, Anlatımlı ve İçtihatlı Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- European Network and Information Security Agency (ENISA), “*ATM Crime: Overview Of The Situation And Golden Rules On How To Avoid It*”, 2009.
- Evik Vesile Sonay, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Evik, Ali Hakan, “*Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle İşlenen Hırsızlık Suçuna İlişkin Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi*”, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2010, C. 1.

- Floridi, Luciano, Philosophy and Computing: An Introduction, Published July 15, 1999 by Routledge.
- Gedikli, Cüneyd/Güven, Gökhan/Torun, Talip, Bilgisayar Teknolojileri ve İnternet, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Gelmez, Erkan, “*Kredi Kartlarının Hukuki Niteliği*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2010.
- Gerçekler, Hasan, Yorumlu& Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 3 Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2014.
- Gralla Preston, The Complete Idiot’s Guide to Internet Privacy and Security, Alpha Books, 2002.
- Gökcan, Hasan Tahsin, “*Özel Belgede Sahtecilik Suçu*”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 2010, S. 1.
- Gökcan, Hasan Tahsin, “*Resmi Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m. 204)*”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 67., S. 3., Yaz 2009.
- Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. 4, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Gökcan, Ahmet, Belgede Sahtecilik Suçları Gözden Geçirilmiş ve Yargıtay Kararları İle Zenginleştirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- Gökcan, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerem, Ceza Muhakemesi Hukuku I Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Gökcan, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerem, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Gökcan, Ahmet/Balcı, Murat, “*Dolandırıcılık Suçu*”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Y. 2008, C. 14, S. 1-2.
- Göktürk, Neslihan, “*Türk Hukukunda Suçların İçtimaı*”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, C. II, Y. 2014/1-2.
- Göktürk, Neslihan, Fikri İçtima (Suçların İçtimaı), Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- Günarslan, Yüksel, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Seçkin, Ankara, 2017.
- Günay, Erdal, Öğreti ve Uygulamada Yeni Türk Ceza Kanunundaki Etkin Pişmanlık ve Gönüllü Vazgeçme, Seçkin, Ankara, 2006.
- Güngör, Devrim, Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
- Güngör, Volkan Güner, “*Banka ve Kredi Kartı Suçları*”, Bilişim Hukuku, derleyen Tevetoğlu, Mete, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006.
- Goodman, Marc D./Brenner, Susan W.: “*The Emerging Consensus On Criminal Conduct In Cyberspace*”, International Journal Of Law And Information Technology, Vol. 10, No. 2, Oxford University Press 2002.
- Hansen, J.B./Young, The Hacker’s Handbook, CRC Press, 2003.
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, Us-A Yayıncılık, Ankara, 2010.

- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar, Us-A Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Us-A Yayıncılık, Ankara, 2019.
- Hakeri, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- Helvacı, Serap/Erlüle, Fulya, Medeni Hukuk 4. Bası, Legal, İstanbul, 2016.
- Heinrich, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım-I, Adalet Yayınevi, Editör: Prof. Dr. Yener Ünver, 2014.
- Ifrah, Georges, Bilgisayar Ne Sayar: Rakamların Evrensel Tarihi IX, Çev: Kurtuluş Dinçer, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 2002.
- İçel, Kayıhan, Kitle Haberleşme Hukuku, Basın Radyo- Televizyon Sinema İnternet, Dördüncü Bası, İstanbul, 1998.
- İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsun/Ünver, Yener/Erman, Barış/Sınar, Hasan, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Ceza Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul, 2000.
- İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsun/Özgenç, İzzet/Sözüer, Adem/Mahmutoğlu, Fatih S./Ünver, Yener, Yaptırım Teorisi, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul, 2000.
- İçel, Kayıhan/Sokullu Akıncı, Füsun/Özgenç, İzzet/Sözüer, Adem/Mahmutoğlu, Fatih Selami/Ünver, Yener, Suç Teorisi, Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler, Suçun Yapısal Unsurları, Suçun Özel Oluşum Biçimleri Yeniden Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul, 2004.
- İçel, Kayıhan, Ceza Hukuku Genel Hükümler Yenilenmiş Bası, Beta, İstanbul, 2016.
- İçel, Kayıhan, Suçların İçtimai, İÜHF, İstanbul, 1972.
- İhtiyaroğlu, Uğur, “*Bilişim Sistemine Girme Suçunun Yargı Kararları Bağlamında İncelenmesi*”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 10, Y. 2020.
- İlhan, Abdulkadir/Erel, Kemalettin/Fazla, Yüksel/Örer, Fatma Betül/Çakıl, Dursun/Köse, Mehmet/Halitoğlu, Coşkun/Bozoğlu, Süleyman/Kurşun, Ömer Faruk/Kır, Oğuzhan, Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararları (2005-2015), Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- İnan, Aslan, İnternet El Kitabı, Altıncı Bası, İstanbul, 2000.
- İnanıcı, Haluk, “*Bilişim ve Yazılım Hukuku Uygulama İçinden Görünüşü*”, İBD, İstanbul, C. LXIX, S. 7-8-9, 1996.
- İncekaş, Serkan, “*İnternet Ortamında Güvenlik*”, İzmir Barosu Dergisi, S. 70, Y. 2005.
- İplikçi, Şahin, El Yazıları ve İmzaların Kriminal Yönden İncelenmesi, Bilişim Sisteminde Kredi Kartları Sahtecilik Türleri ve Hukuksal Boyut, İstanbul, 2011.
- İpekçioğlu, Pervin Aksoy, “*Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç*”, AÜHFD, Y. 2012, S. 61.
- İşgüzar, Hasan, Banka Kredi Kartı Sözleşmeleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003.
- Jackson Jerome E., “*Fraud Masters: Professional Credit Card Offenders and Crime*”, Criminal Justice Review, Vol. 19., No.1, Spring 1994.

- Jean Baudrillard, Tam Ekran, Çev: Bahadır Gülmez, 2. Bası, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002.
- Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas: Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Berlin, 1996, AT.
- Jones, A.Sally: The Law Relating To Credit Cards, BSP Professional Books, Nottingham, 1989.
- Kadayıfçılar, Müzeyyen, Bilgisayara Giriş, Maya Matbaacılık, Ankara, 1988.
- Kan, İsmet, Bilgisayar Temel İlkeleri ve Basic, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 1990.
- Kantarci, Şenol, “*Tarihte İlk Doğu-Batı Çatışması Olarak Görülen Troia Savaşı’nın ‘Tarafları Üzerine’ Psikopolitik Bir Değerlendirme: Batı Düşününde Troialılar ve Akhalar*”, Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.5, Türk-Yunan İlişkileri Özel Sayısı, Volume 5, Special Issue: Turkish-Greek Relations, Y. 2021.
- Karabulut, Nida, “*Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Kredi Kartı Kullanımının İncelenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008.
- Karagülmez, Ali, Bilişim Suçları ve Soruşturma - Kovuşturma Evreleri, Seçkin, Ankara, 2014.
- Karakehya, Hakan, “*Türk Ceza Kanunu’nda Bilişim Sistemine Girme Suçu*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 81, Y. 2009.
- Kardaş, Ümit, “*Bilişim Dünyası ve Hukuk*”, Karizma Dergisi, Ocak-Şubat-Mart 2003.
- Katoğlu, Tuğrul, “*Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları*”, AÜHFD, Y. 2012, S. 2.
- Katoğlu, Tuğrul, “*Banka ve Kredi Kartlarının Kullanımı İle İlgili Suçlar*”, Hukuki Açından Banka Kartı ve Kredi Kartı Sempozyumu, Bankalara arası Kart Merkezi (BKM) Yayını, 23-25 Ekim 2009.
- Kaya, Durmuş Ali, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılma Suçu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2022.
- Kaya, Feridun, Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul, 2009.
- Kaya, Safa İslam/Çakır, Adem, “*Yasak Cihaz veya Programlar Suçu*”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 2020, C. 19, S. 38.
- Kaya, Taner, “*İnternet Bankacılığı*”, Bilişim ve Hukuk Dergisi (Ankara Barosu), S. 9, Y. 2008.
- Kayıhan İçel/Fusun Sokullu Akıncı/İzzet Özgenç/Adem Sözüer/Fatih S. Mahmutoglu/Yener Ünver, Yaptırım Teorisi, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul, 2000.
- Ketizmen, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.
- Kıldan, İsmail Turgut, “*Malvarlığına Karşı Suçlarda Etkin Pişmanlık Hükmünün Uygulanabilme Koşulları*”, TAAD, Ocak 2012, C. 1, S. 8.

- Kılıçoğlu, Ahmet M., Medeni Hukuk Temel Bilgiler Gözden Geçirilmiş-Güncelleştirilmiş 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.
- Kırçova, İbrahim, Kredi Kartı Kullanımının Tüketici Alışkanlıklarına ve Alışverişlerin Yer, Zaman ve Marka Tercihlerine Etkisi, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 2007.
- Kızılot, Şükrü/Kılıç, Cem/Tokatlıoğlu, İbrahim, kartlı Ödemeler Sisteminin Ekonomik Faydaları Kart Kullanımının Yaygınlaşması İçin Gereken Düzenlemeler ve Teşvikler, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014.
- Koca Mahmut, “*Hukukumuzda TCK’nın 244’üncü maddesi Kapsamında Bilişim Sistemini Engelleme, Bozma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme Suçu*”, 9-10 Ekim 2008 Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009.
- Koca, Mahmut, “*Fikri İçtima*”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2007, S. 4.
- Koca, Mahmut, “*Yağma Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı*”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 2, Y. 2002, İstanbul.
- Koca, Mahmut, “*Ceza Muhakemesinde Deliller*”, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2006, S. 2.
- Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 12. Baskı, Seçkin, Ankara, 2019.
- Koç, Ziya, TCK’nın 245. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, XII Levha Yayıncılık A.Ş., 2011, İstanbul.
- Koç, Ziya, TCK’nın 245. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması, XII Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020.
- Koçer, Seçkin, Ceza Muhakemesinde Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Koltuksuz, Ahmet Hasan, “*Adli Bilişimde Olay Yeri İnceleme Esasları*”, 9-10 Ekim 2008, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009.
- Köksal, Aydın, Adı Bilgisayar Olsun, Cumhuriyet Kitapları, 2010.
- Köksal, Ahmet Turan/Oktay, Dilek/Eser, Sarp, Kim Korkar Bilgisayardan? İnternet, Pusula Yayıncılık, İstanbul, 1999.
- Köseoğlu, Emine Nergiz, “*İnternet Ortamındaki Yayınlarda Telif Hakları*”, Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi, S. 8, 2006.
- Kuntalp, Erden, “*Kredi Kartının Hukuki Yapısı*”, Hukuki Açından Banka ve Kredi Kartları Sempozyumu I, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, 11-13 Ekim 1996.
- Kurt, Levent, Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması, Seçkin, Ankara, 2005.
- Lenckner, Theodor, Computerkriminalität und Vermögensdelikte, Heidelberg, 1981.
- Longman-Metro Active Study Dictionary Of English, Longman Group UK Limited, 2003.

- Mahmutoğlu, Fatih Selami, “*Türk Ceza Kanununda Bilişim Alanındaki Suçlar ve Karşılaşılan Sorunların Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi*”, İÜHFM, Y. 2013, C. LXXI, S. 1.
- Mahmutoğlu, Fatih Selami, “*Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından İnternet Süjelerinin Ceza Sorumluluğu*”, İÜHFM, İstanbul, C. LIX, S. 1-2, Y. 2001.
- Mahmutoğlu, Fatih Selami, Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç ve İdari Suçlar, Seçkin, Ankara, 2003,
- Malkoç, İsmail, Açıklamalı – İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, C. 1, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008.
- Malkoç, İsmail, Açıklamalı – İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu, C. 2, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008.
- Malkoç, İsmail/Yüksektepe, Mert, Açıklamalar ve Yorumlarla Ceza Muhakemesi Kanunu 2. Cilt, 2008, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2008.
- Manas, Oğuz, Bilgisayar Ağları Tarihçesi, Türkiye Bilişim Ansiklopedisi, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- Maviş, Volkan, “*Dolandırıcılık Suçunun Hile Unsuruna İlişkin Sorunlar*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı, C. 1, Y. 2015.
- Meraklı, Serkan, “*Güveni Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 155)*”, D.E.Ü.H.F.D., Y. 2009, C. 11, Özel Sayı.
- Meraklı, Serkan, Cumhuriyet Savcısının Kamu Davasını Açmada Takdir Yetkisi, Ankara, Seçkin, 2014.
- Meran, Necati, Yeni Türk Ceza Kanununda Sahtecilik, Malvarlığı, Bilişim Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
- Muktedir, Lale, “*İnternet Bankacılığında Hukuki Sorumluluk*”, Terazi Hukuk Dergisi, S. 42, Y. 2010.
- Odabaşı, Arda, “*Bilgi Toplumu mu Gözetim Toplumu mu?*”, Bilim ve Ütopya, Y. 1999, S. 62.
- Oğuz, Habip, İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.
- Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014.
- Önder, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, 4. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.
- Önder, Ayhan, Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1992.
- Öndin, Hasan Burak, “*Türk Hukukunda Doğrudan Bilişim Suçları*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2017.
- Öngören, Gürsel, İnternet Hukuku, İstanbul. Öngören Hukuk Yayınları, 2006.
- Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 14. Baskı, Seçkin, Ankara, 2019.

- Özbek, Veli Özer, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m.245)*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, Özel Sayı, İzmir, 2007.
- Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku Genişletilmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı, Seçkin, Ankara, Eylül 2014.
- Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, Seçkin, Ankara, 2014.
- Özbek, Veli Özer, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 9-10 Ekim 2008.
- Özbek, Veli Özer, “*İnternet Kullanımında Ortaya Çıkabilecek Bazı Ceza Hukuku Sorunları*”, DEÜHFD, İzmir, C. 4., S. 1., 2002.
- Özbudun, Ergun, Türk Anayasa Hukuku, Gözden Geçirilmiş 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.
- Özdilek, Ali Osman, İnternet ve Hukuk, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Özdilek, Ali Osman, Uygulamadan Örnek Olaylarla Bilişim Suçları ve Hukuku, Vedat Kitapçılık Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006.
- Özel, Cevat, “*Bilişim Suçları İle İletişim Faaliyetleri Yönünden Türk Ceza Kanunu Tasarısı*”, İBD, İstanbul, C. LXXV, S. 7-8-9, Eylül 2001.
- Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler- I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- Özen, Muharrem/Baştürk İhsan, Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.
- Özgenç, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), Seçkin, Ankara, 2005.
- Özgenç, İzzet, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Seçkin, Ankara, 2002.
- Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 12. Bası, Seçkin, Ankara, 2016.
- Özkul, Davut, “*Bilişim Sistemi Kavramı ve Bilişim Sistemlerinin Denetimi*”, Sayıştay Dergisi, S. 44-45., Ocak-Haziran 2002.
- Özsoy, Osman, İnternetin Kararttığı Hayatlar, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2010.
- Öztan, Bilge, Medenî Hukuk’un Temel Kavramları 41. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.
- Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku 16. Baskı, Ankara, Beta, 2016.

- Öztürk, Bahri/Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Gezer, Özge Sırma/Saygılar Kırıt, Yasemin F./Alan Akcan, Esra/Tütüncü, Efser Erden/Özaydın, Özlem, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2017.
- Pallı, Hayati, Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta Bilişim Suçları, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2008.
- Parlar, Ali, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015.
- Pano Dergisi, Bankalararası Kart Merkezi Yayını, Kasım 1998, S. 4.
- Parlar, Ali/Akın, Mustafa/Hatipoğlu, Muzaffer, Bankacılık Ceza Hukuku, Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara, 2010.
- Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 2, Ankara, 2007.
- Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 3, Ankara, 2007.
- Reisoğlu, Seza, “Banka ve Kredi Kartları ve Uygulama Sorunları”, Bankacılar Dergisi, S. 49, Y. 2004.
- Rizgar, Mohammed Kadir, “The Scope and the Nature of Computer Crimes Statutes A Critical Comperative Study”, German Law Journal, June, 2010.
- Sağıroğlu, Mustafa, Geçmişten Bugüne ve Tüm Yönleriyle İnfaz Sistemi, Yetkin Yayınları, 2021.
- Sancar Yalçın, Türkan, Müteselsil Suç, Seçkin, Ankara, 1995.
- Sankur, Bülent/Istefanopulos, Yorgo, Elektrik Elektronik Bilgisayar Mühendisliği Terimler Sözlüğü, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1997.
- Saraçoğlu, Musa/Tavlı, Vedide, Tıpta İnternet Uygulamaları, İstanbul, 2001.
- Savaş, Vural/Mollamahmutoğlu, Sadık, Türk Ceza Kanunu’nun Yorumu, C. 4, Seçkin, Ankara, 1999.
- Sayın, Serhat, Türk Hukukunda Kredi Kartı Ve Kredi Kartının Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Hukuki Sorumluluk, Kazancı Hukuk, İstanbul, 2005.
- Sazak, Serkan, “Ceza Hukukunda Banka Ve Kredi Kartlarının Kötiye Kullanılması”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008.
- Schjolberg Stein/Hubbard Amanda M., “Harmonizing National Legal Approaches On Cyber Crime”, International Telecommunication Union WSIS Thematic Meeting On Cybercrime Geneva 28 June -1July 2005.
- Seha, Selek, “Bilgisayar Suçları ve İç Denetim Yöntemleri”, DEÜİİBFD, C. 10, S. 1, Y. 1995.
- Semiz, Murat, İçtihatlar ve Uygulamadan Örnekleriyle Bilişim Suçları ve Soruşturma Yöntemleri, Adalet Yayınevi, 2020.
- Sınar, Hasan, İnternet ve Ceza Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001.
- Sınar, Hasan, “Türk Ceza Hukukunda Dolaylı Faillik”, Ceza Hukuku Dergisi, S. 15, Y. Nisan 2011.

- Sırabaşı, Volkan, İnternet ve Radyo- Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Rejimi), Adalet Yayınevi, Ankara, 2003.
- Sırımcıyan, Ali, “*Domain Hırsızları*”, CHIP Dergisi, S. 3, Doğan Burda Dergi Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- Sokullu Akıncı Füsun, Kriminoloji, Beta Yayınevi, İstanbul, 2002.
- Soyaslan, Doğan, Teşebbüs Suçu, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., Ankara, 1994.
- Soyaslan, Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler Güncelleştirilmiş 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
- Sökmen, Ayhan/Gündüz, Oya, Uygulamalı Örneklerle Bilgisayar Kullanımı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Sönmez, Ümit, “*Bilişim Sistemleri Aracılığıyla Dolandırıcılık Suçu*”, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, C. 1, S. 2, Y. 2017.
- Sözüer, Adem, Suça Teşebbüs, Kazancı Yayınları, İstanbul, 1994.
- Sungur, İlhan, Türkiye’de Banka ve Kredi Kartları Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi, Bankalararası Kart Merkezi Yayınları, İstanbul, 2013.
- Sungur, İlhan, Uygulamacı Gözüyle Banka Kartları Mevzuatı ve Uygulaması (İlişkiler, Belgeler, Çekişmeli Konular), Seçkin, Ankara, 2007.
- Şahbaz, İbrahim, Açıklamalı Ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
- Şen, Bahri Başar, Kredi Kartından Doğan Hukuki İlişkilerin Sona Ermesi ve Sonuçları, Seçkin, Ankara, 2010.
- Şen, Bilal, “*Bilişim Suçlarıyla Mücadele ve Adli Bilişim Uygulamaları*”, 9-10 Ekim 2008, Yargıtay Bilişim Hukuku Konferansı, Yargıtay Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009.
- Şener, Oruç Hami, Satış Noktasından Elektronik Fon Transferi ve Hukuki Niteliği, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, 2002.
- Taner, Fahri Gökçen, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu Bir Bileşik Suç Mudur?*”, AÜHFD, C. 56, S. 2, Y. 2007.
- Taner, Fahri Gökçen, Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
- Tanılır, Mehmet Niyazi, İnternet Suçları ve Bireysel Mahremiyet, Liberte Yayınları, Ankara, 2002.
- Taşdemir, Kubilay/Özkepir, Ramazan, Uygulamada - Öğretide Belgelerde Sahtecilik Mala Karşı Suçlar Ve Bilişim Alanında Suçlar (Açıklamalı-İçtihatlı), Adil Yayınevi, 1998.
- Taşdemir, Kubilay, Bilişim, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması ve Dolandırıcılık Suçları, Ankara, 2009.
- Taşdemir, Kubilay, “*Uygulamada Bilişim Suçları*”, Adalet Bakanlığı Hakim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi Başkanlığı, Bilişim Suçları Paneli, 28.2.2001, Ankara.
- Taşdemir, Kubilay, Belgelerde Sahtecilik Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

- Taşdelen, Şevket, Kredi Kartı Dolandırıcılığı ve Sahtekarlığı İle İlgili Karşılaşılan Yurtiçi Vakalar, Hukuki Açıdan Banka ve Kredi Kartları Sempozyumu II 8-10 Ekim 1999 Sempozyum Kitabı, İstanbul, BKM A.Ş. Yayını, 1999.
- Taşkın, Şaban Cankat, Bilişim Suçları, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008.
- Taşkın, Ş. Cankat, “*Bilişim Hukuku Uluslar arası Uyuşmazlıklar*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 85., Y. 2009.
- Tatar, Erol, “*İnternete Erişimin Engellenmesi*”, Yargıtay Dergisi, C.36, Ocak-Nisan 2010, S. 1-2.
- Tepe, İlker, “*İnternet (Bilişim) Ceza Hukuku Örneğinde Türk Ceza Hukuku’ndaki Yeni Gelişmeler*”, Alman- Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C.I, Ed: Eric Hilgendorf/Yener Ünver, İstanbul, YÜHF Yayını, İstanbul, 2010.
- Teoman, Ömer, Hukuki Yönden Kredi Kartı Uygulaması Güncelleştirilmiş İkinci Baskı, Beta, İstanbul, 1996.
- Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, Murat R., Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin, Ankara, 2019.
- The New Webster Encyclopedic Dictionary of The English Language, Vol. I, Ed: Virginia S. Thatcher/Alexander McQueen, New York, Grolier Incorporated, 1968.
- Tiedemann, Klaus, “*Bilgisayarlarda (Kompüter) İşlenen Suçların Ceza Hukuku Yönünden İncelenmesi*”, çev. Feridun Yenisey, İÜHFM, İstanbul, C.XLI, S. 1-2., Y. 1975.
- Toroslu, Nevzat, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016.
- Tozman, Önder, Suça Teşebbüs, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- Tufanoğlu, İshak, “*Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçları*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.
- Tümerkan, Somay, Dolandırıcılık Suçu, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1987.
- Türkiye Bankalar Birliği, Banka Kartları ve Kredi Kartları Uygulamaları Hakkında Yararlı Bilgiler, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul, 2008.
- Tüzemen Atik, Ebru, “*Kredi Kartı Sözleşmelerinde Ek Kart Hamilinin Hukuki Durumu*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 114., Y. 2014.
- Tüzün Yülek, Ruşen, Belgede Sahtecilik Suçları Ve Kamu Güvenine Karşı İşlenen Diğer Suçlar, Türkiye Adalet Akademisi, 2022.
- Ünver, Yener/Hakeri, Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku 13. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Ünver, Yener, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Seçkin, Ankara, 2003.
- Ünver, Yener, “*Türk Ceza Kanunu’nun ve Ceza Kanunu Tasarısı’nın İnternet Açısından Değerlendirilmesi*”, İÜHFM, C. 59, S. 1-2, Y. 2001.
- Üzülmez, İlhan, “*Dolaylı Faillik (TCK. m. 37/2)*”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 2006.

- Walden, Ian, Computer Crimes and Digital Investigations, Second Edition, Oxford, Oxford University Press, 2016.
- Wegner, Arthur, Strafrecht, Allgemeiner Teil, Vandenhoeck&Ruprecht, Göttingen, 1951.
- Wessels, Johannes/ Hillenkamp, Thomas: 2009, “*Hırsızlık ve Güveni Kötüye Kullanma Suçları*”, Çeviren: Ünver, Yener, Malvarlığına Karşı Suçlar ve Ekonomik Suçluluk, Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 9, Proje Yöneticisi: Kayıhan, İçel, Editör: Ünver, Yener, Seçkin, Ankara.
- Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- Yavuz, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), Beta, İstanbul, 2016.
- Yavuz, Hakan, “*Türk Ceza Hukukunda Dava Zamanaşımı Ve Olağanüstü Kanun Yolları İle İlişkisi*”, Adalet Dergisi, S. 66., Y. 2021.
- Yaycı, Esra, Bilişim Suçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Yazıcıoğlu, Recep Yılmaz, Bilgisayar Suçları: Kriminolojik, Sosyolojik ve Hukuksal Boyutları ile, İstanbul, Alfa Yayınevi, 1997.
- Yazıcıoğlu, Recep Yılmaz, “*Yeni Türk Ceza Kanunundaki Bilişim Suçlarının Genel Değerlendirilmesi*”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II., S. 2., Y. 2005.
- Yazıcıoğlu, R.Yılmaz, “*Hukukumuzda TCK’nın 243. Madde Kapsamında Bilişim Sistemine Girme Eylemi*”, Bilişim Hukuku, T.C. Yargıtay Başkanlığı, Bilişim Hukuku Konferansı, Ankara, 09-10 Ekim 2008.
- Yenidünya, Caner/Değirmenci, Olgun, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Yenigün, Bülent, Uygulamada ve Yargıtay Kararlarında Doğrudan Bilişim Suçları, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, Ankara, 2021.
- Yenisey, Feridun, “*İnternet Suçlarının Yeni İşleniş Biçimleri*” Uluslararası İnternet Hukuku Sempozyumu, 21-22 Mayıs 2001, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2002.
- Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Kitabı, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014.
- Yetim, Sedat, Tüketici Kartları ve Tüketici Kredileri, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1997.
- Yetim, Servet, “*Siber Suçlar, Yargılama Yetkisi ve Yeni Bir Model Önerisi*”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 17, Nisan 2014.
- Yıldız, Ferhat, Belgede Sahtecilik ve Vergi Kaçakçılığı Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.
- Yıldız, Mehmet Emre, Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- Yılmaz, Ejder, Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.

- Yılmaz, Eyüp, Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2000.
- Yılmaz, Eyüp, “*Plastik Kart Sistemlerinin Bankalar Arasında Ortak Kullanılması*”, Bankacılar Dergisi, S. 32, Y. 2000.
- Yılmaz, Eyüp, “*Kredi Kartlarında Ortak Kart (Co-Branded Card) Uygulaması*”, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, S. 10., Aralık 1999-Ocak 2000.
- Yılmaz, Eyüp, “*Akıllı Kartlar*”, Active Teknoloji Bankacılık ve Finans Dergisi, Y. 3., S.13., Haziran-Temmuz 2000.
- Yılmaz, Sacit, Türk Ceza Hukuku Sisteminde Siber Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- Yılmaz, Sacit, “*Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu*”, TBB Dergisi, S. 87., Y. 2010.
- Yılmaz, Süleyman, “*Hukuki Açısından İnternet Bankacılığı*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Yılmaz, Yazıcıoğlu, “*Şifreli Yayınların Bilişim Suçları Karşısındaki Konumu*”, Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. II., S. 1-3., Y. 1999.
- Yurtseven, Gülten, “*Kredi Kartı Kullanımı ve Alışveriş Bağımlılığı*”, Bağımlılık Dergisi, C. 15., S. 2., Y. 2014.
- Yüce, Turhan Tufan, Ceza Hukukunun Temel Kavramları, Ankara, Turhan Kitapevi, 1985.
- Yves, Pouillet, “*Is The General Data Protection Regulation Solution*”, Computer Law&Security Review, S. 34, 2018.
- Zafer, Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2016.
- Zevkliler, Aydın/Aydoğdu, Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, Seçkin, Ankara, 2004.
- Zevkliler, Aydın/Gökyayla, K. Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

ELETRONİK KAYNAKLAR

- Bankalararası Kart Merkezi <https://bkm.com.tr/bkm-hakkinda/bkmyi-taniyin/tarihce/>
- Bakır, Hasan, “*Türkiye’de Plastik Kartlar ve Plastik Kartların Geleceği- Akıllı Kartlar*”, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1, Ocak 2000. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/937d/4034/59ce/5d6dfe1ef3459.pdf?>
- Çımat, Ali/Değirmenci, Mehmet Ali, “*Türkiye’de Banka ve Kredi Kartları Uygulamalarının Değerlendirilmesi*”, Mali Çözüm Dergisi, S. 64, Y. 2003. <https://www.ismmmo.org.tr/Yayinlar/Mali-Cozum-Dergisi/sayi-64/--2081>
- Dursun, Selman, “*Emniyeti Suiistimal Suçu*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LVII, S. 1-2, Y. 1999. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9066/113042>

- Epstein, Richard A./Brown, Thomas P. "Cybersecurity in the Payment Card Industry," University of Chicago Law Review, Vol. 75 : Issue. 1 , Article 9, 2008. <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclrev/vol75/iss1/9/>
- Erman, Sair, "Evrakta Sahtekarlık Suçlarında Varaka Mefhumu", İÜHFM, C. XV, Y. 1949, S.1. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9130>
- Erman, Sahir, "Evrakta Sahtekarlık Suçlarının Ana Hatları, Tarihçesi ve Müşterek Unsurları", İÜHFM, Y. 1950, C. XVI., S.1-2. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9124/114243>
- Gökçen, Gürbüz/Kaya, Feridun, "Bireysel Müşterilerin Kredi Kartı Tercihlerine Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi", Bankacılar Dergisi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, S. 70, Y. 2009. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/duzelen_dergi_70.pdf
- Gustin, J., Cyber Terrorism, Marcel Decker, 2003. <https://books.google.com.tr/books?id=f8-x6TDoMigC&pg=PP5&lpg=PP5&dq=gustin+j+cyber+marcel+dekker>
- Hemraj Saini/Shankar Rao Yerra/T. C. Panda., "Cyber Crimes And Their Impacts: A Review", S. 2, 2012. https://www.researchgate.net/publication/241689554_Cyber-Crimes_and_their_Impacts_A_Review
- <https://www.air-travel-tips.com/air-travel-card.html>
- <https://bkm.com.tr>
- <https://www.isbank.com.tr/kiosk>
- <https://www.mastercard.com.tr/tr-tr/about-mastercard/what-we-do.html>
- <https://sozluk.gov.tr/>
- <https://sozluk.tdk.gov.tr/>
- <https://www.visa.com.tr/>
- <http://www.unionpayintl.com/en/>
- <https://www.resmigazete.gov.tr>
- İçel, Kayıhan, "Fikri İçtima Üzerine Bir İnceleme", İÜHFM, Y.1964, C.XXX, S. 1-2, İstanbul. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9107/113891>
- İçel, Kayıhan, "Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 2008, C. 7, S. 14. <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904982.pdf>
- Kabay, Michel E., History Of Comupter Crime, 2012. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118851678.ch2>
- Kunter, Nurullah, "Fikri İçtima Sebebi İle Suçların Birleşmesi", İÜHFM, Y. 1948, C. XIV, S. 1-2. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97073>
- Leiner, Barry M./Cerf, Vinton G./Clark, David D./ Kahn, Robert E./ Kleinrock, Leonard/Lynch, Daniel C./Postel, Jon-Roberts, Larry G./Wolff, Stephen, "A Brief Historf Of The Internet", Volume 39, Number 5, October 2009. <https://groups.csail.mit.edu/ana/A%20brief%20history%20of%20the%20intern et%20-%20p22-leiner.pdf>

- Manuel, Castells, The Rise Of The Network Society: The Informtion Age, Economy, Society and Culture, Vol I., 2. edition, Oxford, 2000. . https://urb.bme.hu/wp-content/uploads/2014/05/manuel_castells_the_rise_of_the_network_societybookfi-org.compressed.pdf
- Max, Tegmark, Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence, 2017. Chrome extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.cag.edu.tr/uploads/site/lecturer-files/max-tegmark-life-30-being-human-in-the-age-of-artificial-intelligence-alfred-a-knopf-2017-aTvn.pdf
- Michael W. Bailie Director, OLE, Prosecuting Computer Crimes, Published by Office of Legal Education Executive Office for United States Attorneys. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.justice.gov/criminal/file/442156/download.
- Mohammed Safiia, “An Introduction To Dijital Crimes, International Journal in Foundations of Computer Science & Technology (IJFCST), Vol.5, No.3, May 2015. https://www.researchgate.net/publication/279270088_An_Introduction_to_Digital_Crimes
- Okuyucu Ergün, Güneş, “Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan.<http://e-dergi.marmara.edu.tr/maruhad/issue/viewFile/5000001567/5000000641>
- Ödeme Sistemleri, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, www.tcmb.gov.tr
- Sieber, Ulrich, Legal Aspects of Computer- Related Crime, in the Information Society, Comcrime Study, 1998. <https://www.oas.org/juridico/english/COMCRIME%20Study.pdf>
- Sokullu Akıncı, Füsun, “Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinde Yer Alan Maddi Ceza Hukukuna İlişkin Düzenlemeler ve Özellikle İnternette Çocuk Pornografisi”, İÜHFM, C. LIX, S. 1-2., 2001. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9082/113343>
- Susan, Brenner, “State Cybercrime Legislation in the United States of America: A Survey”, Volume VII, Issue 3, Winter 2001, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://core.ac.uk/download/pdf/232774633.pdf
- Tekin Memiş, “Hukuki Açıdan Kitlelere E-Posta Gönderilmesi (Spamming)”, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 2001, C. 5, S. 1-4, s. 433. https://hukukdergi.ebyu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/10/2001_V_20.pdf
- Tosun, Öztekin, “Müteselsil Suçlar”, İÜHFM, C.XXII, S. 1-4, Y. 1957. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9098/113703>
- Uzunlar, Evcan, “Uluslararası Kredi kartları ve Türkiye'deki Uygulama”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 10., S. 3-4., Y. 1994. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1025003329/1025003212.pdf?>
- Von HeintschelHeinegg Bernd-Wittig Petra, Beck’scher Online Kommentar, § 246 kn. 1, (<http://beck-online.beck.de>)

WHO. (2020c). Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it. [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technicalguidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technicalguidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Şahin ALTUĞ

Doğum Tarihi :

Yabancı Dil :

Eğitim Durumu :

Lisans :

Yüksek Lisans :

Çalıştığı Kurum/

Kurumlar ve Yıl/Yıllar : Avukatlık Stajı (2003-2004)

Serbest Avukatlık (2005-2006)

Adalet Bakanlığı Hâkim Adaylığı (2007-2008)

Nazilli Cumhuriyet Savcılığı (2008-2011)

Şenkaya Cumhuriyet Savcılığı (2011-2013)

Adalet Bakanlığı Tetkik Hâkimliği (2013-2016)

Ankara Cumhuriyet Savcılığı (2016-2019)

Türkiye Adalet Akademisi (2019-2023)

Yayınlar :

Güncel Yargı Kararları Işığında Ceza Hukukunda Müsadere Kavramı, Adalet Yayınevi, Ankara, Kasım 2017.

“Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, Adalet Dergisi, Eylül 2013, S. 47.

“Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnameleri ve Onların Yargısal Denetimi”, Adalet Dergisi, Ocak 2014, S. 48.

“Hukuk Devleti İlkesinin Vergi Hukukuna Yansıması”, Adalet Dergisi, Eylül 2017, S. 59.

“İdarenin Hizmet Kusurundan Kaynaklanan Sorumluluğu”, Adalet Dergisi, Eylül 2018, S. 61.

“Banka Veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Haziran 2021, S. 17.